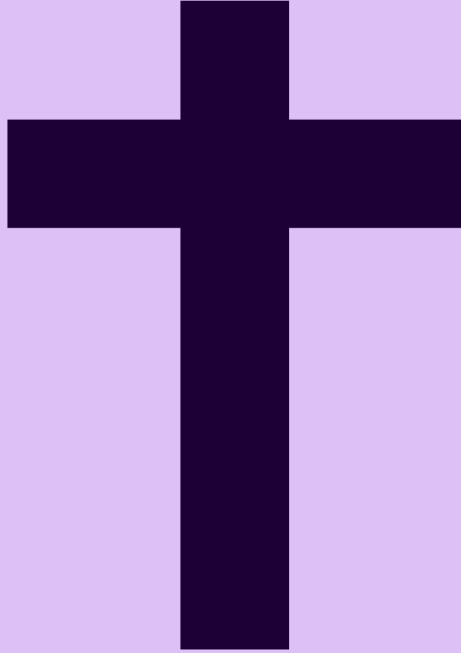

Diuusi ñiooquidλ
utuducami oodamicλdλ

New Testament in Tepehuan, Northern (MX:ntp:Tepehuan,
Northern)

Diushi ñiooquidΛ utuducami oodamicΛΔ
New Testament in Tepehuan, Northern (MX:ntp:Tepehuan, Northern)

copyright © 1981 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del Norte [ntp], Mexico

Copyright Information

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Northern

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022

1cd37655-9109-5b5b-ab5d-6e755e5aa421

Contents

MATAIVO	1
MARCUSI	59
RUUCASI	93
VUAANA	152
HECHOS	198
ROMANOS	250
1 CORINTIOS	273
2 CORINTIOS	295
GÁLATAS	310
EFESIOS	319
FILIPENSES	327
COLOSENSES	333
1 TESALONICENSES	339
2 TESALONICENSES	344
1 TIMOTEO	347
2 TIMOTEO	354
TITO	359
FILEMÓN	362
EBREOS	364
SANTIAGO	383
1 PIIDURU	389
2 PIIDURU	396
1 VUAANA	400
2 VUAANA	406
3 VUAANA	407
UUDASI	408
APOCALIPSIS	410

Mataivo ooja istumaasi ivuaadana ΔSuusi Cristo aidasi aimraitadai tami oidigi daama

¹ Potaaagiducataidai aaqui aaduñacarud ΔSuusi Cristo ismaacada arcajiudad Δraí Davicaru dai Davicaru arcajiudad Avraañicaru.

² Avraañicaru aroogad Isaacaru, Isaacaru aroogad Jacocar, Jacocar aroogad Judacaru dai aa ismaacada maamarai agai. ³ Judacaru aroogad Paaresicaru daid Saaracaru daid adada Tamara taagiducataidai, Paaresicaru aroogad Esinomicaru, Esinomicaru aroogad Aramacaru. ⁴ Aramacaru aroogad Aminadabacaru, Aminadabacaru aroogad Naasonacaru, Naasonacaru aroogad Salmonacaru, ⁵ Salmonacaru aroogad Boosocar daid adada Raaba taagiducataidai, Boosocar aroogad Obedicaru daid adada Ruuta taagiducataidai, Obedicaru aroogad Isaícaru. ⁶ Isaícaru aroogad raí Davicaru, daid raí Davicaru aroogad Salomõnicaru daid adada Uriiasicaru oõigad.

⁷ Daid Salomõnicaru aroogad Roboamicaru, Roboamicaru aroogad Aviasicaru, Aviasicaru aroogad Asacaru, ⁸ Asacaru aroogad Josapaatacaru, Josapaatacaru aroogad Joramacaru, Joramacaru aroogad Usiasicaru, ⁹ Usiasicaru aroogad Jotamacaru, Jotamacaru aroogad Acasicaru, Acasicaru aroogad Esequiasicaru, ¹⁰ Esequiasicaru aroogad Manasesicaru, Manasesicaru aroogad Amõnicaru, Amõnicaru aroogad Josiasicaru, ¹¹ Josiasicaru aroogad Jeconiasicaru dai aa ismaacada maamarai agai. Agai oidacataidai aidasi raigad Babilooniana oidacami divia davaragadana ajudidíu dai maisapicami vuucai mui gadavaragamu.

¹² Dai gooqiar Jeconiasicaru aroogad Salatielicaru, Salatielicaru aroogad Sorovaveelicaru, ¹³ Sorovaveelicaru aroogad Aviudicaru, Aviudicaru aroogad Eliaquiimicaru, Eliaquiimicaru aroogad Asoracaru, ¹⁴ Asoracaru aroogad Sodocar, Sodocar aroogad Aquimicaru, Aquimicaru aroogad Eliudacaru, ¹⁵ Eliudacaru aroogad Eleasaracaru, Eleasaracaru aroogad Matanacaru, Matanacaru aroogad Jacocar, ¹⁶ Jacocar aroogad Osee ismaacada arcunad María dai María rdada Suusi ismaacada rCristo.

¹⁷ Tami gaagai baivustaama dan maacova oodami ismaacada oidacataidai aidasi oidacataidai Avraañicaru abiaadara asta aidasi oidacataidai Davicaru uucami tomasi maivasi apana oidacataidai dai ara baivustaama dan maacova Davicaru abiaadara asta aidasi raí Babilooniar oidacami maisapicami vuucai ajudidíu Babilooniamu agai maivascatai apana oidacataidai dai ara baivustaama dan maacova aid abiaadara asta aidasi vuusai Cristo, agai maivascatai apana oidacataidai.

¹⁸ Aduucai aradiu tai divia Suusi Cristo: María rdada dai casi argancuucunacamicataidai agai amadu Osee damos maiquia amapai oidacataidai, taid María nonoatu guvucadadada Diuusi Ibada. ¹⁹ Osee ramo cali calga tuigacami dai maitipaliditadai ismatiagi oodami isnonoacataidai María, baiyoma ipaliditadai agai isastocai dagituagi sai maisoimaa taatatuldana atalaanadamigad. ²⁰ Dai aidasi quiaa tagitoitadai Osee gomaasi, tai coosigadara gamaasitu amo Diuusi taañicaru daid itadai:

—Osee Davicaru cajiudad, maitiduaadicuda vanañi María vaid argloõñiacana, Diuusi Ibada guvucadadada viaaca agai agai ali oodami. ²¹ Agai marata agai amo ali gali pai Suusi tala. ΔSuusi calgacara vuvaida agai oodami soimaascamigadaiñdara ismaacada vaavoitudagi cascada potagiduca agai agai —astadai.

²² Aidasi apdui gomaasi aidapdui ismaacada aagai Diuusi gñiooquituldiadamigacada said icaiti:

²³ Amo ali taji nonoatumu dai maratamu amo ali gali dai Emanuel aagadamu oodami. Ascaiti Diuusi. Emanuel itaiya lidi: Diuusi galamadu daacana.

²⁴ Dai aidasi nana Osee poduucai idui isducatai aagidi Diuusi taañicaruda, vana agai Maria. ²⁵ Damos maiaabana voo agai asta aidasi marai Maria. Agai artuucamidra marada tai Suusi tala.

2

¹ ASuusi Beleenra vuusai Judeea davarira, aidasida Eroodasi arraicatadai ami davarira. Tai ami Jerusaleenra Judeea davarira dada chiqui cali. Jerusaleenra sioma muidu oidacami sia mapara Judeea davarira. Calali ismaacada ami dada ca maata nidi sisiaavugai. Siaalico padra dada cali, ² dai gatcacaimi daid icaitimi:

—Vaaco daja aapima judidu ganraiga ismaacada vuusai, nidi aatma siaavugaigada cascada dada aatma dai sia duutuda ragai —ascaiti cali.

³ Dai aidasida rai Eroodasi mai gomaasi alia duaadimu agai. Agai poliditadai isoidaca agai mai rai siagai camaitataanda agaitadai. Dai vasi oodami Jerusaleenra oidacami alia duduaadimu ara. Agai poliditadai isatataandami istutiditadai isancocodagi. ⁴ Taida Eroodasi mpagi vasi papaali baitguucacamigada, amadu amamaatuldiadami Diuusi salicamigada dai cacai saaco vuusia agaitadai Cristo. ⁵ Tai agai aa noragi daid itadai:

—Beleenra tami Judeea davarira, dai Diuusi ñiooquituldiadamigada ooja sai pocaiti Diuusi:

⁶ Ismaacada Beleenra oidaca agai Judeea davarira aa judidu vaamioma sia duutadamu sia judidu.

Agai saagida vuusia agai amo ga taandami.

Dai agai taandamu ajudidu.

Ascaiti Diuusi —astadai agai.

⁷ Taida Eroodasi astocai vai cali ismaacada dada siaalico padra, dai calga cacai suu duucu gamaasitu siaavugai. ⁸ Dai gooqira otoi Eroodasi cali Beleenamu daid itadai:

—Imivurai dai gaaga ali siñi dai masilascada tgiagi varei dadacai gñaagida nai ana ara ma sia duutudagi —astadai Eroodasi.

⁹⁻¹⁰ Potadai rai taida cali iji. Daid siaavugai ismaacada ta agai vaasquioma mosbaitqui imitadai. Taida caliva siaavugai daama siaaco daacatadai ali siñi. Dai aidasi cali ta siaavugai alia baigali. ¹¹ Dai vaapacai ami quiyra ta agai ali siñi amadu adada. Dai gantotonacada guuquiva dai sia duutuli agai ali siñi dai gooqira cuupioco agai gancajoñiga dai oi ooro, dai cubimadali dai mirra. Mirra aramo istumaasi chigian uuvadami. ¹² Dai gooqira Diuusi aagidi cali coosigadra sai camaiimna siaaco daacatadai Eroodasi tai cascada mai voyamu salli noonora agai.

¹³ Dai aidasi canonora cali, amo Diuusi taañicaruda gamaasitu coosigadra Osee daid itadai:

—Vañiñi dai vaidacai goali siñi amadu godada voipoivurai Ejiipituamu dai momaca avar daraaja asta silascada gñaagida ana. Eroodasi gaaga agai goali siñi dai muua lidi —astadai Diuusi taañicaruda.

¹⁴ Taida Osee vañi dai tucara vaidacai ali siñi amadu adada Ejiipituamu. ¹⁵ Dai anaasi daraaja agai asta aidasi muu Eroodasi. Aidasi poduucai idui agai poduucai

ap̄dui ismaac̄ad̄a aagai Diuusi ālquioma ḡañiooquituldiadamigac̄ad̄a dai pocaiti: “Aagidamu aan̄a giñmara sai vuusaiña Ejiipituaif̄dar̄a”, ascaiti Diuusi.

¹⁶ Dai aidasi maí āEroodasi isyaatagi āc̄ac̄ali alia baamu, dai gat̄jai coodaragai v̄lasi aali ismaac̄ad̄a viaacatadai googo uumigi coidamacoga ismaac̄ad̄a Beleenar̄a oidacatadai dai v̄lasi sicoli Beleena oidacami. āc̄ac̄ali sastuduac̄ad̄a caaagidi āEroodasi sīl̄quid̄a t̄atadai āgai āsiaavugai dai poduuc̄ai āsitu āEroodasi sīl̄judid̄iu raigad̄a ismaac̄ad̄a gaagai āgai cayoga viaacatadai gooca uumigi. Dai casc̄ad̄a gat̄jai coodaragai v̄lasi aali ismaac̄ad̄a viaacatadai googo uumigi coidamacoga. ¹⁷ Poduuc̄ai ap̄dui ismaac̄ad̄a ooja garad̄uñicar̄u Jeremias̄i Diuusi ñiooquituldiadamigad̄a dai poduuc̄ai ooja: ¹⁸ Muidutai judid̄iu ooqui suaan̄da āgai muiyap̄ar̄a oidacami.

Λooqui suaan̄da āgai ḡac̄ooditudac̄ai maamarad̄a.

Dai maitip̄liadamu āooqui isaa baīl̄liatudagi.

Cacoimu maamarad̄a casc̄ad̄a.

Asc̄aiti Jeremias̄icar̄u.

¹⁹ Dai aidasi camuu āEroodasi, tai āmo Diuusi t̄aañicarud̄a ḡamaasitu āOsee coosigad̄ar̄a Ejiipitar̄a daid̄a it̄at̄adai:

²⁰ —Vañigiñi dai vaidac̄ai goali sīl̄añi āl̄madu d̄al̄ad̄a ap̄amu av̄ar̄ iimi ḡand̄av̄l̄ragamu casi atcoi āgai ismaac̄ad̄a muaa āl̄iditadai goali sīl̄añi —ast̄at̄adai āDiuusi t̄aañicarud̄a.

²¹ Taid̄a āOsee vañi dai vuaa āali sīl̄añi āl̄madu ād̄al̄ad̄a tami Isireli d̄av̄l̄ar̄ar̄a. ²² D̄amos aidasi maí āOsee sīl̄Arquelao ar̄t̄aan̄damicatadai Judeēar̄a ḡlooga Eroodasi v̄l̄tar̄a, duaadicuitadai āgai isimiagi gaamucu, tai coosigad̄ar̄a aagidi Diuusi t̄aañicarud̄a sai Galileeamu iim̄ana. ²³ Dai āl̄cai Galileēar̄a d̄av̄l̄ar̄ar̄a Nasareeta oidatu. Aidasi poduuc̄ai idui āgai poduuc̄ai ap̄dui ismaac̄ad̄a aagai Diuusi ñiñiooquituldiadamigad̄a said̄a āoodami pocaitiada āgai said̄a āSuusi ar̄Nasareet̄ar̄a oidacami.

3

¹ Aid̄a tuigaco oidigana Judeea d̄av̄l̄ar̄ar̄a divia āVuaana ismaac̄ad̄a v̄p̄aconai āoodami, ² daid̄a it̄at̄adai:

—Ama duuc̄ai av̄ar̄ ḡant̄at̄agito dai camaisoimaasi ivuaada casia miaad̄imi istuigaco Diuusi soiña āgai oodami sai c̄l̄agac̄ar̄a oidacana —ast̄at̄adai.

³ Idi Vuaana āgai ismaac̄ad̄a aagai āDiuusi ñiooquituldiadamigad̄a Isaíac̄aru aduuc̄ai ooja āgai:

Diuusi ootosa āgai āmo c̄al̄i sai oidigana gamamaat̄atuldiña dai poduuc̄ai gaaagidamu āgai:

“Caotoma divia āgai ḡart̄aan̄damiga casc̄ad̄a ama duuc̄ai av̄ar̄ ḡant̄at̄agito dai camaisoimaasi ivuaada”.

Asduu ooja Isaía.

⁴ āVuaana yuucusid̄a cameyu vopod̄ac̄ad̄a duñiscatadai dai givurad̄a ogic̄ad̄a duñiscatadai, dai soosoyi cuadana āVuaana āl̄madu saivoli. ⁵ Vai daiv̄añi oodami v̄lasi Judeea d̄av̄l̄ar̄ar̄a Jerusaleenaiñdar̄a dai aa āl̄map̄ac̄ar̄ar̄a ñdar̄a cāl̄ca āl̄iditai istumaasi aagai āVuaana dai ismaac̄ad̄a miaanai oidacatadai āqui Jordán āp̄ra. ⁶ Dai ismaac̄ad̄a daan̄añi Diuusi sai oiḡaldana soimaascamigad̄a āVuaana v̄p̄aconañi ami āḡl̄a Jordán aquiar̄a.

⁷ D̄amos aidasi t̄al̄ āVuaana ismuidutai fariseo āl̄madu saduseo daivimi sai āgai v̄p̄aconana tai āgai it̄at̄adai:

—Aapim̄a ismaac̄ad̄a daiv̄ai tami ansai ḡanv̄p̄aac̄onana āpan ducami coocoyi ismaac̄ad̄a vopooyi siuu duucu cam̄ajidagi vasoi, pol̄l̄iditai sai poduuc̄ai Diuusi camaisoimaasi ḡantaat̄atulda āgai. āl̄p̄aga ḡlaagai iss̄al̄lic̄ad̄a ama duuc̄ai ḡant̄at̄agituagi aapim̄a dai camaisoimaasi ivuaadagi. ⁸ C̄l̄agac̄ar̄av̄ar̄ oidaca vai n̄l̄idiña

aa m^{ass}alic^{ada} ca^{ama} duucaⁱ g^{ant}at^{agito} dai camaisoimaasi ivuaada agai. ⁹ Dai maitavar povan^{liada} aapim^a m^{as}aid^a arAvraa^{nicaru} cajiudad^a sai casc^{ada} c^{la}gac^{ara} g^{ann}aidi Diuusi. S^{al}lic^{ada} ang^{na}agidi sai Diuusi istutuidi isidun^{iagi} Avraa^{nicaru} cajiudad^a asta idi o^ooodiai^{ndara} isip^{liadagi}. ¹⁰ Diuusi cabaig^{duu} issoimaa taat^{ul}dagi maic^{aga} tuuti^{acada} ap^{an} duucaⁱ amo c^{alli} ismaac^{ada} guicutai uusi ismaac^{ada} maic^{agadu} iibiad^a dai m^{am}aidi. Poduucaⁱ Diuusi ootosamu a^{oodami} ismaac^{ada} soimaasi ivueeyi m^{aa}ca siaaco tomastuigaco m^{aa}cana taⁱ. ¹¹ Aan^a gia suudagic^{ada} g^{an}vapaconai sai n^{aidi}ña aa m^{as}ai ca^{ama} duucaⁱ g^{ant}at^{agito} dai camaisoimaasi ivuaada agai. Damos divia agai am^{ai} ismaac^{ada} g^{an}vapacona agai Diuusi Ib^{ad}ac^{ada} sai g^{an}lamadu daacana Diuusi Ib^{ad}a. Dai agai vaa n^{aida} agai oodami ismaac^{ada} arc^{aga} ivuaadami dai ismaac^{ada} armaic^{aga} ivuaadami. Agai vaamioma viaa guvucadagai i^{nsaan}a. Aan^a maitistutuidi si^{asi} istutuidi agai. ¹² Amo c^{alli} ismaac^{ada} calivai t^{aligi} bai tueeyi at^{aligi} daid^a acos^{ada} m^{am}aidi. Poduucaⁱ idun^{ia} agai agai ismaac^{ada} divia agai a^{oodamicada}. Ismaac^{ada} vaavoitudai agai iimia agai t^{ava}agiamu dai ismaac^{ada} maivaavoitudai Diaavora lamadu iimia agai agai siaaco tomastuigaco m^{aa}cana taⁱ —ast^{at}adai a^{vuaana} a^{oodami}.

¹³ Vaid^a a^{Suusi} Galilea d^{av}ari amaad^{ara} im^{litadai} dai aayi ami ag^{aa} Jordán aqui^{ara} siaaco daacatadai a^{vuaana} sai agai vacuaanana. ¹⁴ a^{vuaana} maitip^{alidimi} tuucamid^{ara} isvacuaanagi daid^a it^{at}adai agai a^{Suusi}:

—Aan^{ava} agai dai g^{aa}agai p^{as}giñvacuaanagi. ¿Tuip^{asi} aapi ip^{alidi} isaana g^{av}vacuaanagi? —ast^{at}adai a^{vuaana}.

¹⁵ Damos a^{Suusi} it^{at}adai:

—Casi maiñioocada siom^a arc^{aga} t^{asidun}iagi istumaasi Diuusi ip^{alidi} —ast^{at}adai a^{Suusi}.

Taid^a a^{vuaana} ip^{ali}. ¹⁶ Dai aid^{asi} mosvacoi a^{vuaana} a^{Suusi} taid^a a^{Suusi} vuusai suudagiai^{ndara}. Tai otoma g^{ac}upiooco at^{ava}agi taid^a a^{Suusi} t^{aa} Diuusi Ib^{ad}a vai t^{avai} siaaco uucami daacatadai agai apa maasi amo tugu. ¹⁷ Tai caidatu amo ñiooqui t^{ava}agiai^{ndara} daid^a icaiti:

—Idiavar giñmara nai ali^a oig^{adai} aan^a. Dai aan^a ali^a baigiñ^{alidi} gooc^{ada} —asc^{aiti} a^{ñiooqui}.

4

¹ Taid^a Diuusi Ib^{ad}a vaidacai a^{Suusi} oidigamu, sabai a^{Diaavora} iduiñtuldana amo istumaasi istumaasi Diuusi maitip^{alidi}.

² Daid^a Suusi maitauu goo coobai tasai dai goo coobai tucagi dai casc^{ada} biuugimuc^{atadai}. ³ Taid^a a^{Diaavora} miaad^{ara} c^{al}quiva siaaco daacatadai a^{Suusi} n^{aida} aliditai sabai iduiñtuldana amo istumaasi istumaasi Diuusi maitip^{alidi} daid^a it^{at}adai:

—P^{asaapi} arDiuusi marad^a di, t^{aaa}ñiñi goojo^{odai} vai tascali g^{ana}atona —ast^{at}adai a^{Diaavora}.

⁴ Damos a^{Suusi} it^{at}adai:

—Diuusi ñiooquid^{ara} icaiti: “Maisiu mos^{aca} tascalic^{ada} istutuidi oodami isoidacagi, g^{aa}agiava Diuusi ñiooquid^a a^{ppa}”, asc^{aiti} Diuusi ñiooquid^{ara} —ast^{at}adai a^{Suusi}.

⁵ Taid^a a^{Diaavora} vaidacai a^{Suusi} Jerusaleenamu dai ami ag^{aa} quiuupaigad^{ara} a^jjudidíu daama t^{asagi}, ⁶ daid^a it^{at}adai:

—P^{asaapi} arDiuusi marad^a di, tabiaad^{ara} m^{atana} g^{aa}si tuduid^a. Pocaiti Diuusi ñiooquid^{ara} di:

Diuusi ootosamu g^{at}at^{aa}ñicaru vaid^a g^{anu}ucaticana.

Sig^{ada}agiadamu agai g^{an}noonovic^{ada} pai maisaraana aapi g^{aa}caso amo odiana.

Asc^{aiti} Diuusi ñiooquid^{ara} —ast^{at}adai a^{Diaavora}.

⁷ Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λadai:

—Pocaiti ^Λap^Λ Diuusi ñiooquid^ΛΛ di: “Mait^Λaagai p^Λsaagiadagi Diuusi said^Λ iduuna ^Λmo istumaasi mosn^Λida ^Λliditai sabai giduuna”, asc^Λaiti Diuusi ñiooquid^ΛΛ —ast^Λadai ^ΛSuusi.

⁸ Tai ^Λpamu ^ΛDiaavora vaidacai ^ΛSuusi ^Λmo g^ΛΛ tuvidacamu dai abiaad^ΛΛ t^ΛΛagidi v^ΛΛsi g^Λg^Λ t^ΛΛaan^Λdami ismaac^ΛΛ oidaga oidigi daama dai v^ΛΛsi oodami ismaac^ΛΛ t^ΛΛaan^Λ ^Λt^ΛΛaan^Λdami, ⁹ daid^Λ it^Λadai:

—Aan^Λ ang^Λmaquiagi oigaragai pai t^ΛΛaan^Λda v^ΛΛsi goovai p^Λsg^Λñvuid^ΛΛ g^Λt^Λootonac^ΛΛ c^Λquivagi dai giñs^Λiaa duutudagi —ast^Λadai ^ΛDiaavora.

¹⁰ Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λadai:

—Im^Λdañi tabiaad^ΛΛ Diaavora, pocaiti Diuusi ñiooquid^ΛΛ: “Ali^Λsi g^Λaagai issiaa duutuadagi Diuusi dai mos^Λca ^Λgai ^ΛΛgiadagi”, asc^Λaiti Diuusi ñiooquid^ΛΛ —ast^Λadai ^ΛSuusi.

¹¹ Taid^Λ ^ΛDiaavora ii abiaad^ΛΛ, tai dada Diuusi t^ΛΛaañicarud^Λ dai nuucagi ^ΛSuusi.

¹² Aid^Λsi maí ^ΛSuusi ismaisapicatadai ^ΛVuaana ii Galilea d^Λv^ΛΛriamu. ¹³ D^Λmos camaivii ^Λgai Nasareet^ΛΛ baiyoma Capernauumamu ii ^Λgai dai m^ΛΛca oidaca ^Λgai. Capernauuma ^Λrg^ΛΛ suudagi ugidiana. ^Λg^ΛΛ suudagi ugidiana ^ΛrNepatalicaru d^Λv^ΛΛragad^Λcatadai dai abaana Nepatalicaru d^Λv^ΛΛragad^Λ ^ΛrSebulonacaru d^Λv^ΛΛragad^Λcatadai. ¹⁴ Aid^Λsi ^ΛSuusi ii gamucu aid^Λ ^Λp^Λdui ismaac^ΛΛ ooja Diuusi ñiooquituldiadamigad^Λ Isaíacaru daid^Λ icaiti:

¹⁵ Mui oodami sib^Λaad^ΛΛ oidacami oidaca ^Λgai Galilee^ΛΛ Sebulonacaru d^Λv^ΛΛragad^ΛΛ dai Nepatalicaru d^Λv^ΛΛragad^ΛΛ ^Λg^ΛΛ suudagi abaana Jordán aqui maigovai.

¹⁶ Dai ^Λgai maimaat^Λcamu Diuusi ñiooquid^Λ dai ali^Λ soimaasi ivuaadamu. D^Λmos gooqui^ΛΛ c^ΛΛcamu ^Λgai istumaasi gamamaat^Λtulda ^Λgai ^Λc^ΛΛgac^ΛΛ vuviaadami dai baig^Λñliadamu ^Λgai.

Asc^Λaiti Isaíacaru.

¹⁷ Aid^Λ abiaad^ΛΛ ^ΛSuusi pot^Λadaiña ^Λoodami:

—^Λma duuquiav^ΛΛ g^Λnt^Λagito dai camaisoimaasi ivuaada. Casia miaadimi istuigaco soiña ^Λgai Diuusi oodami sai c^ΛΛgac^ΛΛ oidacana —ast^Λadaiña ^ΛSuusi.

¹⁸ ^ΛSuusi g^ΛΛ suudagi ugidiamu s^ΛΛli im^Λitadai Galilee^ΛΛ, dai t^ΛΛ gooca g^Λnsi^Λg^ΛΛ. ^Λmooco Simuñi Piiduru t^ΛΛgidu, dai ^Λg^Λmai Aand^ΛΛsi. ^Λgai ^Λr^Λv^Λtopa vuudamicatadai, dai suudar^Λ dadaitudai g^Λnv^Λtopa vuicaru. ¹⁹ Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λadai:

—Giñoidávurai nai aan^Λ g^Λnv^Λmaat^Λtuldana m^Λsducatai gaagada aapim^Λ oodami vaid^Λ giñvaavoitudana —ast^Λadai ^ΛSuusi.

²⁰ Tai ^Λgai otoma anaasi viaa g^Λnv^Λtopa vuicaru dai oí ^ΛSuusi.

²¹ Dai bait^Λquiooma t^ΛΛ ^ΛSuusi ^Λap^Λ gooca g^Λnsi^Λg^ΛΛ. Jacovo ^ΛΛmadu Vuaana Sevedeo maamarad^Λ. Vai ^Λmo vaarcu ^Λraana daraajatadai ^ΛΛmadu oogad^Λ dai daraasdi g^Λnv^Λtopa vuicaru. Taid^Λ ^ΛSuusi vaí. ²² Tai ^Λgai otoma anaasi viaa ^Λvaarcu ^ΛΛmadu g^Λnooga dai oí ^ΛSuusi.

²³ ^ΛSuusi v^ΛΛsi Galilea d^Λv^ΛΛriana aim^Λraitadai, dai v^ΛΛsi judidíu quiquiuupaigad^ΛΛ gaaagidimi isDiuusi soiña ^Λgai oodami sai c^ΛΛgac^ΛΛ oidacana. V^ΛΛsi istumaasi gaaagidiña ^ΛSuusi s^ΛΛlic^ΛΛ ^Λrc^ΛΛgaducami. Dai Suusi duduaaidimi mui oodami naana maasi coocodagai viaacami. ²⁴ Tai otoma maí v^ΛΛsi Siria d^Λv^ΛΛriat^ΛΛ oidacami istumaasi ivuaadana ^ΛSuusi, dai otoma vuaapi ^Λgai ^ΛSuusi v^ΛΛsi ^Λcoococoidad^Λ sai duduaaidana tomastuma coocodagai viaacami dai ismaac^ΛΛ maitistutuiditadai isoiñ^Λdagi vaid^Λ ^ΛSuusi duduaaidiña v^ΛΛscatai dai vuvaitu Diaavora t^ΛΛaañicarud^Λ oodamiaiñd^ΛΛ.

²⁵ Tai oí mui oodami ^ΛSuusi Galileeaiñd^ΛΛ, dai Decapolisi d^Λv^ΛΛriaiñd^ΛΛ, dai v^ΛΛsi

Judeea dAVAAriaiñdara Jerusaleenaiñdara dai aa Amapacraaiñdara, agaa aqui Jordán vasoñiomaiñdara.

5

¹ Dai aidasi taa ASuusi vAasi Aoodami, tAsai amo giidiana dai ami daiva. Taida Amamaatar damigada ganampagi ASuusi sicoli dai vAasi Aoodami. ² Vaida ASuusi maatatuldi daida itadai:

³ —Diuusi cAagacara nAidi vAascatai ismaacada maata istagito isDiuusi soiñagi vaidavaaada agai istumaasi Diuusi ipalidi. Diuusi soiñamu vai agai ivuaadana istumaasi Diuusi ipalidi.

⁴ Diuusi cAagacara nAidi agai ismaacada sivi soigalidi soimaasi ivuaadatai agai Diuusi bai Aaliatudamu.

⁵ Diuusi cAagacara nAidi agai ismaacada maigarducada ganalidi, agai tAaanadamu oidigi utudiarA siAascada ugitiagi idi oidigi.

⁶ Diuusi cAagacara nAidi agai ismaacada sAllicada cAagacara oidaca Alidi, Diuusi soiña agai agai vai poduucai oidacana.

⁷ Diuusi cAagacara nAidi agai ismaacada soigalidi aacada, Diuusi soigaliadamu agaicada Apara.

⁸ Diuusi cAagacara nAidi agai ismaacada maisoimaasi ivuaada Alidi. Agai Diuusi Amadu iimimu.

⁹ Diuusi cAagacara nAidi agai ismaacada soicai Acocoadami sai camaitancocodaiña. Diuusi gamaamara duucai naijadamu.

¹⁰ Diuusi cAagacara nAidi agai ismaacada aa soimaa taatamituldi ivuaadatai agai istumaasi Diuusi ipalidi. Diuusi soiñamu vaidavaaada agai istumaasi Diuusi ipalidi.

¹¹ Diuusi cAagacara ganaijadamu aapimaa siAascada Aoodami ganaagiadagi soimaasi ñiooqui dai soimaasi gantaatamituldiadagi dai masiAascada ganyaatagadagi, giñvaavoitudaitai aapimaa. ¹² Damos baigavar Anliada aapimaa Diuusi ganmaaquimu amo istumaasi cAagaducami tavaagiarA, poduucai Apara soimaa taata ADiuusi ñiñioquituldiadamigada ismaacada Apara dada isaapimaa.

¹³ IsmaicAagacara oidaca aapimaa oodami maitipaliadamu isvaavoitudagi Diuusi ñiooquida poduucai isduucai amo oodami maitipalidiña iscuaadagi cuaadagai maiyoovicami. Cascada aliasi gAagai iscAagacara oidaca aapimaa. Naiditai aa iscAagacara oidaga aapimaa poduucai ipaliadamu agai isvaavoitudagi Diuusi ñiooquida damos ismaicAagacara oidaca aapimaa aida gia maisoicai aapimaa oodami dai Diuusi gajiaadara ganviaamu aapimaa.

¹⁴⁻¹⁶ Aliasi Arsoiñi cuudagi tucara. Poduucai Apara aliasi Arsoiñi aapimaa cAagacara oidacatai vai poduucai maatana aa isducatai Diuusi ipalidi isoidacagi. VAAasi oodami gAntagito nAidi isaapimaa Arvaavoitudadami. Daida Aoodami nAiditai iscAagacara oidaga aapimaa siaa duutuadagi Diuusi garooga ismaacada tavaagiarA daja.

¹⁷ Maitavar povAnliada aapimaa iñsaana divia dai maiAagiada iñagai Diuusi sAllicamigada dai maatatuldiaragada ismaacada aagidi agai Moseesacaru dai gAñiñioquituldiadamiga, baiyoma divia aana dai Aagiada iñagai. ¹⁸ SAllicada anganaagidi sai siAasi uucami cAacagi oidigi vAasi istumaasi aagai Diuusi moduucai imada agai maitaviaa agai tomalaachi tomali amo oojai maimaigovai gadaasa agai asta siAascada Apara vAasi ismaacada viaa siAaduñiagi. ¹⁹ Cascada siora Amapiadara viaagi amo

istumaasi Diuusi sállicamigadlaiñdar, tomasi agai poolidi ismaisi glaagai isiduñiagi dai poduucai mamaatultuldiadagi aoodami sai poduucai ivuaadana agai maicalla ga ivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi. Damos agai ismaacada llaagiadagi Diuusi sállicamigada dai poduucai mamaatultuldiadagi aoodami sai poduucai ivuaadana agai gia calla ga ivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi. ²⁰ Aan anganaagidi aapim sai amamaatultuldiadami Diuusi sállicamigada lla madu afariseo poolidi iscallagacara oidaga damos maitarvaavoi. Aapim aliasi glaagai issállicada callagacara oidacagi maisiu apaan duucai agai. Damos istatagitoda aapim apaan duucai agai, Diuusi maitansoiñamu iscallagacara oidaca aapim.

²¹ Aapim cajioma masaid itatdai ganlaqui aaduñicar: “Maitavar gacoodada, isamaadutai gamuaagi adudunucami glaagai isgataañiagi muaragai agai lla”. ²² Damos aan anganaagidi sai tomasioora sioora baamuagi gladuñi vui, dai sioora galnaasi ñioocadagi gladuñi vui, dai sioora vuurugami aagadagi gladuñi Diuusi soimaa taatatuldamu tomasi ganmamaatultuldiadamiga maipoduucai ganmamaatultuldiadagi.

²³ Poduucai isamaadutai imiagi gaa quiuupiamu dai siaa duutuda agadagi Diuusi dai ami tagituagi saida idui amo istumaasi soimaascami gladuñi vui vai cascada vui baamucagi aduñda, ²⁴ glaagai isvuusia agai abiaadara dai maa naidagi gladuñi dai baiduñiagi ñiooqui agai lla madu. Dai aida gia apamu imiagi agai gaa quiuupiamu dai ami siaa duutudagi Diuusi.

²⁵ Isamaadutai soimaasi iduñiagi gladuñi vui vaid a aduñda vaidaquagi dudunucamiara damos baiyoma glaagai isbai duña agai ñiooqui agai lla madu voyamu vai agai maivaidaquagi dudunucamiara vaid adudunucami tlagidan tada asandaaru vaid asandaaru maisagi. ²⁶ Aan gia anaagidi sai maivuusian tada agai abiaadara asta siascada gaa namqui vasi masiñiagi.

²⁷ Aapim cajioma sai laqui abiaadara aduucai gaa: “Sai maitaagai isgoogosi ganducamicagi oodami”. ²⁸ Damos aan anganaagidi sai tomasioora sioora galnaasi gantatagitodagi amo ooqui vui tomasi maa casdara naidi agai, agai caapan lla si soimaasi ivueeyi islla madu voimudai.

²⁹ Isamaadutai naijadagi amo istumaasi dai gallasida liadagi sila lla ama maasi soimaascami baiyoma glaagai ismainaijadagi dai Diuusi lla madu imiagi dai maisiu adiaavora lla madu imiagi. ³⁰ Isamaadutai iduñia liadagi amo istumaasi soimaascami ganoonovicada baiyoma glaagai ispolliadagi agai ismainoonova dai Diuusi lla madu imiagi dai maisiu adiaavora lla madu imiagi. Poduucai aagai asuusi sai aoodami camaisoimaasi ivuaadana.

³¹ Laqui aduucai glaagai lla: “Tomasioora sioora dagituagi glooñiga glaagai ismaquiagi amo oojai siaaco aagadagi iscadagito”. ³² Damos aan anganaagidi sai isamo calli dagituagi glooñiga, maiviaacatai istuisida dagituagi, oodami polliadamu islooqui gogoosi gducami sai cascada dagito calli damos calli arduñida ispoduucai tatagitodagi aoodami, dai sioora vanaagi amo ooqui dagitobarui agai soimaasi ivueeyi lla.

³³ Aapim cajioma lla masaid itatdai ganlaqui aaduñicar: “Siascada amaadutai pocaitiadagi sai maat Diuusi sai sállicada iduñia agai amo istumaasi Diuusi valla tara aliasi glaagai isiduñiagi”. ³⁴ Damos aan anganaagidi sai maitaagai isaagadagi Diuusi tomastumaasicada. Glaagai isaagadagi Diuusi mosacaasi siascada sállicada glaagadagi dai sai siascada aagadagi isamo istumaasi arvaavoi maiaagadagi tvaagi maa ca gataana Diuusi cascada, ³⁵ tomali maiaagadagi dalaara ami daja Diuusi cascada, tomali Jerusaleena ami gataana da agai Diuusi garbaitacaa camiga cascada.

³⁶ Dai tomali maiaagadagi gannmoomo aapima maitistutuidi istojatudagi siappa tu-
cutudagi tomali amo cuupai. ³⁷ Mosavar cho caiiada siappa aja dai maitarcagai
isvaamioma aagadagi.

³⁸ Aapima cajioma isalqui gaaagai aduucai: “Ismaadutai gagagaviagi gavuji pai
camainaaada aapi gavujicada dudunucami viaa ispoduucai iduñiagi agaicada appa
dai ismaadutai gagagaviagi dai daitudagi gataatamu dudunucami viaa ispoduucai
iduñiagi appa agaicada”. ³⁹ Damos aan anganaagidi: Maitaagai pasvui gasia aapi
loomaligami baiyoma isamoco gagagaviagi gavuivasana dagitoñi vai ajadara gagagana
appa. ⁴⁰ Isamoco vaama gacassagi dai gyaatagadagi gavoopoida liditai gavaasaraga
dagitoñi vai baccañiñ gadaan vaasaraga appa. ⁴¹ Ismaadutai gaagidagi issoiña bappa
aapi cusuvida tomasi daan duucu uucami soñiñi asta uruunoco uucami. ⁴² Tomasoor
sioora gataanadagi amo istumaasi maacañi aapi, dai sioora gataanadagi amo istumaasi
tañiuvidicami tañiuvidañi.

⁴³ Aapima cajioma appa sai aduucai gaa appi: “Oigadañi gadduñi dai cadda
gasaayu”. ⁴⁴ Damos aan anganaagidi: Oigadavurai gansasayu, cagavar ñiocada
vui agai ismaacada gannioquidi, cagavar ivuidiada sioora gancaddadagi, gama-
madadavurai agai vatar ismaacada soimaasi ñioqui gansuuligiadagi dai soimaasi
gantatamituldiadagi. ⁴⁵ Poduucai gmaata isaapima armaamarada garooga ismaacada
tavaagiara daja. Agai ootosdi tonoli caga tuutiacami dai maicaga tuutiacami, dai
agai ootosdi duuqui ismaacada siaa duutudai dai ismaacada maisiaa duutudai. ⁴⁶ Dai
isaapima oigadagi mosaca agai ismaacada ganoigadai aapima poduucai siaadara
ganoidana Diusi amo istumaasi. Asta maicaga tuutiacami appa poduucai ivueeyi
di. ⁴⁷ Dai isviaatuldiada aapima mosaca gnaaduñi tuma caga ivueeyi aapima asta
agai ismaacada maivaavoitudai Diusi appa poduucai ivueeyi di. ⁴⁸ Cagavar ivuaada
aapima appan duucai garooga ismaacada tavaagiara daja.

6

¹ Siascada aapima siaa duutuadagi Diusi maitavar poduucai ivuaada mosipliditai
isgannajadagi oodami dai caga ñiocadagi aapima gannvui, maspovuaada aapima
aida gia garooga ismaacada tavaagiara daja maitanoidamu tomali amo istumaasi.
² Cascada masiascada oidiadagi soituuuigami amo istumaasi maitavar poduucai
ivuaada mosipliditai isgannajadagi oodami poduucai isduucai ivueeyi agai ismaacada
aagaiña amo istumaasi dai ama maasi ivuaadana. Quiquiuupiarai dai cacaayana podu-
ucai ivuaadana agai sai caga ñiocañi oodami agai vatar. Damos aan anganaagidi
sai agai ismaacada povuaadagi garooga ismaacada tavaagiara daja maioidamu tomali
amo istumaasi. ³ Damos masiascada aapima oidiadagi amo istumaasi soituuuigami
maitavar poduucai ivuaada ipaliditai isgannajadagi aa. ⁴ Dai Diusi garooga ismaacada
nidi mastumaasi ivueeyi agai ganoidamu amo istumaasi aapima.

⁵ Dai masiascada gamamadada aapima, maitavar appan duucai ivuaada agai is-
maacada aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi, agai oojoidi isgugucitai gama-
madadagi quiquiuupiarai dai cacaayana sai nidiña oodami. Sallicada anganaagidi
sai garooga ismaacada tavaagiara daja maitanoidamu tomali amo istumaasi. ⁶ Damos
aapima masiascada gamamadadagi iimivurai siaaco maitipu oodami dai gama-
madada. Dai Diusi garooga ismaacada nidi mastumaasi ivueeyi astocai agai
gansoicadamu.

⁷ Masiiascadā gamamadadagi maitavar muiyoco aagada amo istumaasi isduucaī ivueeyi agai ismaacadā maivaavoitudai Diuusi dai polidiña agai sai amomoono caaca agai alia tavapi ñioocaitai agai tomasi maicaa. ⁸ Maitavar potuutiaca aapimā, Diuusi garooga maiquiaa aagidacai aapimā abiaadara camaatcana mastumaasi tagito aapimā.

⁹ Cascadā aduquivavar gamamadada:

Garooga aapi pasmaacadā tavaagiarā daja, aatama ipalidi isloodami gasiaa duutuadagi.

¹⁰ Vai otoma ana istuigaco gataanada agai aapi lagi tami oidigi daama.

Vaidā paduuna pastumaasi aapi ipalidi tami oidigi daama poduucaī isduucaī avueeyi tavaagiarā.

¹¹ Garsoiñañi tatai viaaca aatama cuaadagai tasiiasi tagito sivi vatarā.

¹² Garoigaldañi garsoimaascamiga tasmaacadā ivueeyi poduucaī tasduucaī oigaldi aatama agai ismaacadā soimaasi garvuiididi.

¹³ Maiti dagito isDiaavora garaagiadan taadacagi isidunña aatama soimaasi.

Caā maata aatama isaapi aragaa baitacaaacami tavaagiarā dai oidi daama tomastuigaco, dai aapi vaamioma viaa guvucadagai tomastuigaco istomali amo amai dai isaliasi gaaagai isvasi oodami gasiaa duutuadagi tomastuigaco.

Vasi gomaasi salicadā padunña agai poduquivavar gamamadada.

¹⁴ Masaapimā oigaldiadagi aa siiascadā soimaasi ganvuiidiada agai, Diuusi garooga ismaacadā tavaagiarā daja ganoigaldiadamu aapimā gansoimaascamiga ara, ¹⁵ dai masaapimā maioigaldiadagi aa aidā gia tomali Diuusi garooga maitanoigaldiadamu gansoimaascamiga.

¹⁶ Masiiascadā aapimā gayunandudagi maitavar soiganliadan vuaada pan duucaī agai ismaacadā aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi, agai soiganliadan vuaadana sai nidiña oodami isyunandui agai. Salicadā angnaagidi sai garooga ismaacadā tavaagiarā daja maioidamu tomali amo istumaasi. ¹⁷ Damos aapimā masiiascadā gayunandudagi maitaagai massoiganliadan vuaadagi, ¹⁸ vai maimaana oodami masgayunandui. Vai mosaca Diuusi garooga maacana dai poduucaī agai ganoidamu amo istumaasi caagaducami.

¹⁹ Maitaagai istatagitodagi oodami isampaidiadagi mui naana maasi tami oidigi daama siaaco maamaradā uugiugai dai siaa avueeyi istumaasi dai tami siaaco asivogami vapacai dai gaasidi. ²⁰ Baiyoma gaaagai isivuaadagi vasi istumaasi Diuusi ipalidi dai agai maaquimu istumaasi tagito tavaagiarā. ²¹⁻²³ Isampaidiada oodami mui naana maasi dai riricutuagi aidā gia mostatagitodamu agai ganvustuidaga dai poduucaī lagi ganvupuiirumadai dai maisoicai aa dai maitistutiadamu istatagitodagi istumaasi Diuusi ipalidi isivuaada agai. Dai camaitatagitoi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidara dai apiasoimaasi ivuaadana. Baiyoma gaaagai istatagitodagi oodami istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi poduucaī gia soicai agai aa.

²⁴ Siorā mostatagitodagi isducatai gamaitacadagi mui tumiñsi agai gia maitistutuidi islagiadagi Diuusi.

²⁵ Gnaagidiana maitavar vuan aliada cuaadagaicadā masmaacadā ugia agadagi siara mastumaasi iia agadagi dai oidacagi, tomali yucusicadā masmaacadā gnaada agadagi. Diuusi gandui aapimā Diuusi ganmaa iibadagai agai gansoiñamu isviaacagi cuaadagai dai yucusi. ²⁶ Naidavurai ujuurugi. Goovai maita asai tomali maita yoovai, tomali maibai tueeyi ganyoova troojara, vai vascara Diuusi garooga ismaacadā tavaagiarā daja maacai cuaadagai. Aoodami vaamioma namaga siujuurugi. ²⁷ Cascadā

maitarsoiñi isnaana maasi tatagitodagi oodami. Tomali maitistutuidi istaajucami metro vaamioma gatcavaldiagi, tomasi naana maasi gatatagitoi.

²⁸ ¿Tuisida mosasi tatagitoiña oodami yuucusi? Aoodami glaagai isnaijadagi isducatai glaari yoosigai oidigana maita aata vuaadatai dai tomali maita iilutaitai. ²⁹ Dai vascara ganaagidi aana sai tomali araí Salomonicaru ismaacada viaacata dai yuucusi cacagaducami vascara yuucusida maipan asi chigiamasi yoosigai. ³⁰ Glaagai isgantagito naijadagi oodami vasoi. Chiqui tasai djiana guucacana dai gaaccai gamamidi ooroñiara maitiipucatai cuaagi vai vascara Diusi sigia maastudai, vasi vaamioma soiñana agai oodami isyuucustada. Vascara aoodami maicaga vaavoitudai isDiuusi nuucada. ³¹ Cascada glaagai ismaivuum aliadagi oodami dai maitaagai ispocaiti adagi: “¿Istumaasi ugimu aatama?” Siapa: “¿Istumaasi iimu aatama?” Siapa: “¿Istumaasi garaadamu aatama?” ³² Vasi aoodami ismaacada maivaavoitudai Diusi mosaca gomaasi gantatagitoiña, damos garooga ismaacada tavaagiara daja camaata isvasi gomaasi tagito aatama. ³³ Baiyoma glaagai isipali adagi oodami sai Diusi soiñana vai cacagara oidaca agai isducatai Diusi ipalidi, siDiuusi soicadamu siviaacamu agai istumaasi tagitocagi. ³⁴ Maitaagai issoimaasi gantaatamituldi adagi oodami naana maasi gantatagitoitai. Vasi tasai naana maasi oidacana dai vascara Diusi garnuucada aatama.

7

¹ Maitavar pocaiti adai: “Dañi taa soimaasi idui agai maiviaacatai istuisida pocaiti adagi”. Ispocaitiada aapima Diusi potimu sai maicaga ivueeyi aapima pocaititai. ² Ismaadutai gatagito naijadagi asoimaasi ismaacada ivuaadagi aduñida aidaga Diusi gatagito naijadamu asoimaasi ismaacada ivuaadana agai apa. ³ ¿Tuipasi gatagito nidi issoimaasi ivueeyi gladuñi dai maitatagito nidi isaapi vaamioma soimaasi ivueeyi? ⁴ ¿Tuipasi maisiaa arai aapi?, sai potadai gladuñi: “Dañi alia soimaasi ivueeyi aapi”, tatadai.

Dai maitatagito nidi isvaamioma soimaasi ivueeyi aapi. ⁵ Aapi alamoco ismaacada aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi. Apara glaagai iscamaisoimaasi ivuaada aapi dai gooquiara aagidagi gladuñi sai camaisoimaasi ivuaadana. Masapiaaagidamudai aapima Diusi ñioquida aoodami ismaacada caddai Diusi mosgalnasi ñioocadamudai agai Diusi vui dai soimaasi ivuiidiamudai Diusi ñiñioquituldiadamigada.

⁶ Cascada maitaagai masapiaaagiada Diusi ñioquida aoodami ismaacada caddai Diusi dai maivaavoituda alidi.

⁷ Aliasi glaagai masiapiataan adagi Diusi istumaasi tagitocagi sigai gansoicadamu sai viaacana istumaasi tagitocagi. ⁸ Siopara apiataan adagi Diusi istumaasi tagitocagi Diusi sallicada soicadamu agai sai viaacana istumaasi tagitocagi.

⁹ ¿Baisoidaga maadutai aapima isgantaañiagi ganmara amo paana baisoidana aapima amo odai? ¹⁰ ¿Siapa isbaioidana aapima amo cooyi isgantañia agai vatopa? ¹¹ Masaapima ismaacada maicaga tuutuiga maata oidi ganmaamara istumaasi cacagaducami, sioma caga garooga ismaacada tavaagiara daja agai maacai istumaasi cacagaducami siopara taan adagi.

¹² Pocaiti Diusi sallicamigadara dai pocaiti apa Diusi ñiñioquituldiadamigada. Mastumaasi ipaliada aapima isganvuiidi adagi aa poduuquiavar ivuiidiada aapima agai apa.

¹³⁻¹⁴ Sallicada avar ipaliada aapima isDiuusi gansoicadagi islagiada aapima. Muidutai maitipalidi isDiuusi soicadagi. Sioma maisijaiga sigai ivuaadagi istumaasi ipalidi

damos agai gia iimimu Diaavora amadu. Ali sijaiga oodami vatar isipaliadagi isDiuusi soicadagi isagiada agai Diuusi, dai vaamioma chilaquidu siora agidi Diuusi dai agai gia iimimu Diuusi amadu.

¹⁵ Gannucadacavurai dai maitivuaada istumaasi ganaagiadagi amamaatutlidiadami yaatavogami. Agai ganamadu ganmpaidi ducami isvaavoitudadagi Diuusi nioquida damos maitarvaavoi isvaavoitudai agai. Agai ipalidi isganvupuiirumadagi masaid armamaatardamigadacana dai oidiña mui naana maasi mastumaasi viaacagi. ¹⁶ Aapima istutuidi ismatiagi isbai salicada arDiuusi nioquituldiadamigada agai ischo ara, agaicada ismaacada ivuaada agai. Caga maata aapima ismaityoovai uvasi uupariaiñdara, tomali iigosi uvasi dadadaiñdara, poduucai ara oodami yaatavogami maitistutuidi iscagacara oidacagi. ¹⁷ Poduucai ara oidaga uusi ismaacada yoovi iibiada dai oidaga aa uusi ismaacada maiyoovi iibiada. ¹⁸ Amo uusi cagaducami maitistutuidi issoimaascagi iibiada, dai amo uusi maicagaducami maitistutuidi iscagaducagi iibiada. ¹⁹ Vasi uusi ismaacada maicacagaducagi iibiada tami gardavara gagicumai dai taiyara gamamidi. Poduucai ara Diuusi soimaa taatatuldamu amamaatutlidiadami yaatavogami agaa taiyara adiaavora amadu. ²⁰ Naiditai issoimaasi ivueeyi agai poduucai gamaata isagai aryaatavogami.

²¹ Maisiu vascatai ismaacada pocaitiadagi sai aana artaanadamigada iimia agai siaaco gataana Diuusi mosaca agai ismaacada ivueeyi istumaasi ipalidi Diuusi garoga ismaacada tavaagira daja. ²² Siascada ajiagi istuigaco naida inagada aana vasi oodami ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami amaasi muidutai povai inatadamu: “Taanadami aatama gamamaatutlidiña gñioqui, dai gguvucadagacada vuvaidiña Diaavora talaañicaruda oodamianara, dai gguvucadagacada ivuaadana aatama mui naana maasi ggarducami”, iscaitadamu agai. ²³ Damos aana potadamu: “Aapima tomali amo imidagai maitivaavoitu. Iimivurai tabiaadara. Aapima arsoimaasi ivuaadami”, antadamu aana —astadai Suusi.

²⁴ Daid itadai ara:

—Siora gñacacagi daid ivuaadagi istumaasi aagai aana agai arapan ducami amo calli ismaacada alia saituduga daid idui amo vaaqui damos araga caga cooco davarai dai cagaducami darai simientogada. ²⁵ Tai duudu dai gapi daivusai suudagi dai cavami ava tai vascara maigai avaaqui cagaducata dai agai simientogada cascada. ²⁶ Damos siora gñacacagi dai maitivuaadagi istumaasi aagai aana agai arapan ducami amo calli vuiirugami ismaacada mosorai daama idui amo quii. ²⁷ Tai duudu dai gapi daivusai suudagi dai cavami ava tai gai avaaqui dai camaitarsoini —astadai ASuusi.

²⁸ Aidasi canaatocai nio ASuusi, vaid aoodami camaita isducatai gantagituagi cacatai sial caga nioocai ASuusi. ²⁹ Amo salicami viaacami duucai mamaatutlidi agai dai maisiu arapan duucami amo mamaatutlidiadami Diuusi salicamigada ismaacada aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi cascada.

8

¹ Aidasi ASuusi tavai giidaiñdara tai oi mui oodami. ² Tai miaadara caquiva amo calli ismaacada viaacata dai amo coocodagai ismaacada duvaaldi gatuucuga dai siaa duutuli ASuusi, daid itadai:

—Taanadami psipaliadagi istutuidi aapi isgñduaidagi —astadai ACALLI.

³ Taid ASuusi taata ganovicada daid itadai:

—Ipaldiana isgɔduaaidagi, duaadicami ivii —astɔtɔdai ɔSuusi.

Mospotɔi ɔSuusi taidɔ ɔcoocoadɔ duaadicami vii. ⁴Taidɔ ɔSuusi itɔtɔdai:

—Dañi, maitiaagiada tomali ɔmaadutai pɔsducatai dueeyi mosaiimi dai mɔɔ vuidɔɔ ɔɔquiva ɔpaali dai oida istumaasi aagai Mosesacaru sɔɔlicamigadɔ vai nɔidiña ɔoodami pɔscadueeyi —astɔtɔdai ɔSuusi.

⁵ Aidɔsi mosaayi ɔSuusi Capernaumɔɔ tai miaadɔɔ ɔɔquiva ɔmo sandaaru tɔaanɔdamigadɔ. ɔgai ɔrromanu dai daañimi, ⁶ daidɔ itɔtɔdai:

—Tɔaanɔdami giñmara quiiyɔɔ caata maitistutuidi isaimɔrdagi dai alia soimaa taataca coocodagai —astɔtɔdai.

⁷Taidɔ ɔSuusi itɔtɔdai:

—Aanɔ gaamu imimu dai duaaidamu —astɔtɔdai.

⁸Taidɔ ɔsandaaru tɔaanɔdamigadɔ aa noragi daidɔ itɔtɔdai:

—Tɔaanɔdami aapi vaamioma tɔaanɔi iñsaanɔ cascɔdɔ maitɔaagai pɔssoigɔvuaadagi mosai potɔi sai duaadɔna giñmara siɔgai duaadimu. ⁹ Aanɔ viaa giñtɔaanɔdamiga, dai aanɔ viaa ɔpɔ giñsandaaruga ismaacɔdɔ tɔaanɔi aanɔ, siɔscadɔ aagida aanɔ ɔmoco sai imɔna vai aimɔrai, dai siɔscadɔ aagida aanɔ ɔmai sai diviana vai didivai, dai siɔscadɔ tɔaaña aanɔ ɔmo istumaasi giñpiooña vaidɔ ivueeyi —astɔtɔdai ɔsandaaru tɔaanɔdamigadɔ.

¹⁰ Aidɔsi caɔ ɔSuusi imaasi, maitɔɔ istumaasi gatɔgituagi daidɔ itɔtɔdai ɔjudidíu ismaacɔdɔ oiditadai:

—Sɔɔlicɔdɔ angɔnaagidi, sai gɔraaduñi saagida maiquiaa nɔidi aanɔ tomali ɔmoco ispocaasi vaavoitudadagi siɔsi vaavoitudai idi ɔɔli. ¹¹ Aanɔ angɔnaagidi sai mui ismaacɔdɔ maitɔrdjudidíu aipaco oidacami vaavoituda agai Diuusi ñiooquidɔ. Dai ɔgai iimia agai tɔvaagiamu mɔɔca siaaco gatɔaanɔi Diuusi dai ɔmadu daraaja agai Avraañicaru dai Isaacaru, dai Jacocar. ¹² Dɔmos ɔjudidíu ɔgai ismaacɔdɔ pɔɔlidi sai iimia agai mɔɔca siaaco gatɔaanɔi Diuusi Avraañicaru cajiudadɔcatai, ɔgai gia maiviaacamu oigaragai isiimiagi. Diuusi ootosa agai ɔgai mɔɔca siaaco tomastuigaco tucamuga dai suanɔda agai ɔgai dai alia soimaa taataca agai —astɔtɔdai ɔSuusi.

¹³ Dai amaasi ɔSuusi itɔtɔdai ɔsandaaru tɔaanɔdamigadɔ:

—Imɔdañi gɔquiiyamu dai pɔstumaasi vaavoitudai poduucai ɔpɔduuñimu —astɔtɔdai. Dai mospotɔi ɔSuusi tai dueeyi maradɔ ɔsandaaru tɔaanɔdamigadɔ.

¹⁴ Taidɔ ɔSuusi ii Piiduru quiidiamu vai ami caatacatadai ɔPiiduru tuumudɔ alia oiditadai toiñdagai. ¹⁵ Taidɔ ɔSuusi mostaata novidɔ tai dagito toiñdagai tai otoma vañi ɔgai dai bibi gɔdadidacami.

¹⁶ Dai aidɔsi catuca taidɔ ɔoodami vuaapi ɔSuusi mui oodami ismaacɔdɔ viaacatadai Diaavora tɔtɔaañicarudɔ, taidɔ ɔSuusi mosali ɔmo ñiooquicɔdɔ vuvaitu vɔɔsi ɔDiaavora tɔtɔaañicarudɔ dai duduaadi vɔɔsi ɔcoococoidadɔ. ¹⁷ Aidɔsi ɔpɔdui imaasi poduucai ɔpɔdui ismaacɔdɔ aagai Isaía Diuusi ñiooquituldiadamigadɔ dai poduucai ooja aagaitai ɔCristo: “ɔgai gɔrduduaaidamu”, ascaiti Isaía.

¹⁸ Aidɔsi tɔɔ ɔSuusi isalia muidu oodami ɔgai sicoli, aagidi ɔgai gɔmamaatɔrdamiga sai daivuñdana vaasadɔɔ ɔgɔɔ suudagi Galilea. ¹⁹ Tai ɔmo mamaatɔtuldiadami Diuusi sɔɔlicamigadɔ miaadɔɔ ɔɔquiva daidɔ itɔtɔdai ɔSuusi:

—Mamaatɔtuldiadami aanɔ gɔoidatucuda iñɔlidi tomasiaaco siaaco aimɔrda aapi —astɔtɔdai.

²⁰ Taidɔ ɔSuusi aa noragi daidɔ itɔtɔdai:

—Cacaasiocai viaa gantatjoga dai ujuurugi viaa gancoocosa, dāmos aanā ismaacada viaa amo samicami maivaaca —astatadai Suusi.

²¹ Dai mai ismaacada rāsuusi mamaatardamigadacatadai potatadai agai Suusi:

—Taanadami giñdagitoñi nai apaga mā yaasa aanā giñoca dai gooquirā goidatucudagi —astatadai.

²² Taidā Suusi aa noragi daidā itatadai:

—Giñoidañi dai dagito vai agai ismaacada rāpan ducami coidadā maitiñāgiditai yaasana gancoidadāga —astatadai Suusi.

²³ Amaasi Suusi tasai amo vaarcuā rāmadu aatāmā mamaatardamigadā agai. ²⁴ Dai aidāsi gā suudagi daama iimitadai agai tai aliā cavami vā vai tai tāsadā suudagi dai vaarcu āraana vaacā. Vaidā Suusi coosocatadai. ²⁵ Tātai aatāmā mamaatardamigadā agai iji dai mā nāitu daidā itatadai:

—Taanadami cāgacārā igarvuvaida casiatā yooga duudupi —astatadai aatāmā.

²⁶ Taidā Suusi aa noragi daidā itatadai:

—¿Tuimāsi duduaadimuca? Aapimā maivaavoitudai iñsaanā istutuidi isgānuucadacagi —gartatadai Suusi.

Dai vañi dai dodoligitu āvāli āmadu āgā suudagi tai vāsi dodoli vii. ²⁷ Tātai aatāmā maitā isducatai gartatagituagi daidā icaiti:

—¿Istuma cāli idi vai asta āvāli dai gogā suudagi āgidi? —caiti aatāmā.

²⁸ Dai amaasi vaasadā rādgavusai agai āgā suudagi dai aayi Gadara dāvāriā rā, tai vuvaaja gooca cācāli composantuaiñdā rā agai viaacatadai Diaavora tātaañicarudā dai aliā oomaliga tomali oodami maitistutuidiñā ismiaanai dgavuscadagi. ²⁹ Amaasi miaadā rā guuquiva agai siaaco cāacatadai Suusi dai iñquimi daidā icaitimi:

—¿Tuipāsi garāmadu vāpacā aapi Suusi Diuusi maradā maitiquiaa ācāi istuigaco soimaasi gartaatatulda agai aapi? —ascāi agai.

³⁰ Dai bai miaanai abiaadā rā ajiopaitadai mui tātāisoli, ³¹ vaidā Diaavora tātaañicarudā dañimi Suusi daidā itatadai:

—Pāsgarvuvaidagi idi cācāliaiñdā rā pai gardagito tātai vaapaquia aatāmā go-tātāisoliā rā —astatadai Diaavora tātaañicarudā.

³² Taidā Suusi itatadai:

—Iimivurai tudu —astatadai.

Taidā Diaavora tātaañicarudā vuvuaaja ācācāliaiñdā rā dai tātāisoliā rā vaapa, taidā ātātāisoli koidam voopoi dai gā suudarā suuli dai vāsi baicoi.

³³ Taidā ānuucadacami tātāisoli voopoi dai duduaadimutugai, dai māca gaaagidi qui-iquiana vāsi istumaasi āpādui, dai isducatai āpādui ācācālicadā ismaacada viaacatadai Diaavora tātaañicarudā. ³⁴ Tai vāscatai oidacami iji siaaco daacatadai Suusi, dai tāgacāi dañimi sai imāna ami dāvāriaiñdā rā.

9

¹ Tai amaasi Suusi tasai amo vaarcuā rā, dai daivusai vaasadā rā āgā suudagi dai āpamu aayi āgi gādvāragā rā. ² Mātai uusiā rā vūaapi amo cāli ismaacada maitistutuiditadai isoīñadagi. Dai aidāsi tā Suusi isaliā vaavoitudai āoodami potatadai agai ācāli cocoadā:

—Maiti soigāliada giñaduñi, casiant oigāli aanā vāsi istumaasi soimaascami ismaacada ivuaadana aapi —astatadai Suusi.

³ Amaasi āmoco āmamaatātuldiadami Diuusi samicamigadā aduucāi gantatgitoitadai: “Idi cāli polidi isā rā Diuusi”, asānlidi. ⁴ Vaidā Suusi maatācatadai istumaasi gantatgitoi agai daidā itatadai:

—¿Tuimasi mosaa soimaasi gantatagitoi? ⁵⁻⁶ Aan viaa amo samicami dai cascada viaa guvucadagai isoigaldiadagi vasi soimaascamigada oodami. Damos maisijaiga ispoducagai aagagi tomasioora cascada sivi gantagidamu aan issamicada viaa aan guvucadagai isduaaidagi idi cali —astadai asuusi amamaatatuldiadami Diuusi samicamigada.

Dai amaasi itadai asuusi cali coocoad:

—Vañigiñi dai bai gvaacosi dai noragi gquiyamu —astadai.

⁷ Taida coocoad vañi dai nora gquiyamu. ⁸ Aidasi taa oodami imaasi, alia duduaadimu dai siaa duutuli Diuusi, maacacai agai guvucadagai amo cali.

⁹ Taida asuusi ii abiaadara dai giñtaa iñsaana daacatai gavuuymi tumiñsi, dai povai iñtadai:

—Mataivo, giñoidaño —iñtadai.

Antai aan calquiva dai oi.

¹⁰ Dai amo imidagai gacuaadatadai asuusi amo quiyara tai mui tumiñsi vuudami dai aa soimaasi ivuaadami dada dai ami meesa vuidara daraaja Suusi amadu dai aatama mamaatardamigada asuusi ara. ¹¹ Damos tagacai afariseo gartacacai aatama asuusi mamaatardamigada dai povartadai:

—¿Tuisida gacueeyi ganmamaatatuldiadamiga tumiñsi vuudami dai soimaasi ivuaadami amadu? —gartadai.

¹² Vaida asuusi caa gomaasi daida itadai:

—Aagi cococoidada tagito gaduuaaidiadamii amaicococoidada maitagito.

¹³ Maatavurai aapima istiya alidi idi ñiooqui Diuusi ñiooquidara: “Aan maitipalidi isoodami giñoidiadagi naana maasi tomali maitipalidi aan isoodami coodadagi tutuuru tomali sisiivatu aan giñvatar, baiyoma ipalidi aan sai soiganalidiña oodami aacada”. Aan andivia tami oidigi daama vai soimaasi ivuaadami ama duucagai gantatagitona dai camaisoimaasi ivuaadana. Ismaacada polidi ismaisoimaasi ivueeyi siaadara ama duucagai gantatagitona —astadai asuusi.

¹⁴ Amaasi amamaatardamigada vuaana miaadara guuquiva siaaco daacatadai asuusi dai potadai:

—Aatama amadu afariseo duudatai maitacueeyi. ¿Tuisida aapi gamamaatardamiga gacueeyi? —astadai.

¹⁵ Taida asuusi aa noragi daida itadai:

—Aan gia amadu aimara giñmamaatardamiga cascada gacueeyi goovai, damos siascada agai ismaacada giñvuidara vata giñmuaagi aida gia mitaugimu giñmamaatardamiga.

¹⁶⁻¹⁷ Tomali amaadutai maitistutuidi isvaavoitudagi istumaasi gamamaatatuldi aan dai apiavaavoitudadagi gvaavoidaraga —astadai asuusi.

¹⁸ Aidasida asuusi aagaitadai imaasi tai ami divia amo judidiu taanadamigada dai gtootonacada calquiva asuusi vuidara daida itadai:

—Giñmara ooqui utudama muu dai isaapi imiagi dai daama daasagi ganovi apamu duaacan tada agai —astadai ajudidiu taanadamigada.

¹⁹ Taida asuusi calquiva dai ii agai amadu dai aatama mamaatardamigada ara oi.

²⁰ Amaasi amo ooqui ismaacada cabaiivustaama dan gooca uumigi soimaascatadai masaadaigada miaadara calquiva agai asuusi abaana dai gooquiamadara mostaata ugidiana daama vaasarada. ²¹ Povalliditadai agai: “Tomasi mosaca daama vaasarada taata aan cascada caduaadian tada aan”, asalidi ooqui. ²² Damos asuusi gooquiamaco nanlava daida itadai ooqui:

—Baigi galliada giñmara giñvaavoitu aapi cascada dueeyi —astadai.

Dai aidΛ todian duucaí Δooqui dueeyi.

²³ AidΛsi aayi ΔSuusi quidiΛΓΛ ΔtΛaanΛdami tΛΛ Δgai Δiivadami cabaigΛnducacatadai dai iivitulda agaitadai aidΛmasi yaasa agaitadai Δali tΛji dai tΛΛ mui oodami vai gΛΓΛΓΛ suaanΛitadai. ²⁴ TaidΛ ΔSuusi itΛtΛdai:

—Vuvaaquivurai tabiaadΛΓΛ, goali tΛji maitΛrmuuquiadΛ mosacooso goovai —astΛtΛdai ΔSuusi.

DΛmos Δoodami mosasΔi pocaititai ΔSuusi. ²⁵ AidΛsi cavΛΛsi vuvaja Δoodami taidΛ ΔSuusi vaa dai bΛi ΔmuuquiadΛ novidΛ tai Δgai vañi. ²⁶ Dai vΛΛsi aipacoga sicoli oidacami maí istumaasi ΔpΛdui.

²⁷ AidΛsi vuusai ΔSuusi abiaadΛΓΛ gooca mainΛnΛaadami oí Δgai dai iifñaquimi daidΛ icaitimi:

—Aapi Davicarú cajiudadΛ ismaacΛdΛ Diuusi maa Δmo sΛΛlicami soigi gΛΛda aatΛmΛcΛdΛ —tΛtΛdai ΔmainΛnΛaicΛdΛ.

²⁸ Dai aidΛsidΛ ΔSuusi vaa Δmo quiiyΛΓΛ taidΛ ΔmainΛnΛaicΛdΛ abaana guuquiva taidΛ ΔSuusi tΛcacai daidΛ itΛtΛdai:

—¿VaavoitudaimΛsi aapimΛ ifñsaanΛ istutuidi isgΛnduduaaidagi? —tΛtΛdai.

Tai Δgai aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—ΔjΛ —tΛtΛdai.

²⁹ Amaasi ΔSuusi taata Δgai vuupuidΛ daidΛ itΛtΛdai:

—PovΛduñia Δgai isducatai vaavoitudai aapimΛ —tΛtΛdai.

³⁰ Tai povΛdui caduduaadicami vii. Amaasi ΔSuusi cΛΛga aagidi daidΛ itΛtΛdai:

—MaitavΛr aagiada aapimΛ tomali Δmaadutai istumaasi idui aanΛ —tΛtΛdai ΔSuusi.

³¹ Dai mosutudama vuvacΛcai abiaadΛΓΛ tomasioorΛ aagidimi aipacoga istumaasi iduitadai ΔSuusi.

³² AidΛsi quiaa vuvaquimi ΔcΛcΛΛli tai aa vuua Δmo cΛΛli muudugami sai duaaidana ΔSuusi. Δgai viaacatadai Δmo Diaavora tΛaañicarudΛ. ³³ Dai vuvaidacai ΔSuusi ΔDiaavora tΛtΛaañicarudΛ tai bovasdΛΓΛ gΛaagacai ñioo ΔcΛΛli. TaidΛ Δjudidíu maitΛΛ istumaasi gΛntΛtΛgituagi daidΛ icaiti:

—Tomali Δmo imidagai maitΛnΛidiña Δmo istumaasi pomaasi vΛΛsi gΛrdΛvΛΛragΛΓΛ —caiti Δjudidíu.

³⁴ DΛmos Δfariseo vui ñioocai ΔSuusi daidΛ icaiti:

—GocΛΛli vuvaidi Diaavora tΛtΛaañicarudΛ guvucadadΛcΛdΛ ΔbaitΛcΛaacamigadΛ ΔDiaavora tΛtΛaañicarudΛ —caiti.

³⁵ VaidΛ ΔSuusi aimΛraiña vΛΛsi aali quiiquiana dai aipaco ami dΛvΛΛriΛΓΛ uugidiana mamaatΛtuldiña Δgai Δoodami judidíu quiquiuupaigadΛΓΛ. ΔSuusi aagidiña Δoodami sai Diuusi soicΛda Δlidi oodami sai cΛΛgacΛΓΛ oidacana. Dai duduaaidiña ΔSuusi tomastuma coocodagai viaacagi oodami. ³⁶ TΛΛgacai ΔSuusi mui oodami aliΛ soigΛΛli ΔgaicΛdΛ. Δgai aliΛ soigΛΛli vaamioma gataaanΛitai Δromamano dai maitipu sioorΛ soiñagi vai Δagi gataaanΛdagi Δgai. Δgai Δpan ducami cañiiru maipastutuuruacami, maiviaacatai sioorΛ nuucadacagi. ³⁷ Amaasi ΔSuusi povΛrtΛtΛdai aatΛmΛ ismaacΛdΛ ΔrmamaatΛrdamigadΛ:

—Tami oidigi daama oidaga mui oodami ismaacΛdΛ vaavoituda Δlidi Diuusi ñiooquidΛ, dΛmos maitipu sioorΛ aagidagi, chiΛΛquidu oodami ismaacΛdΛ gaaagidi Diuusi ñiooquidΛ cascΛdΛ. Vai ismaacΛdΛ caΛca Δlidi Δpan ducami gΛapi yoovara-gai dai yoovadami chiΛΛquidu. ³⁸ CascΛdΛ daanΛdavurai aapimΛ Diuusi ismaacΛdΛ ΔrtΛaanΛdami vai ootosana aa gΛñiñiooquituldiadamiga vai aagidana Δgai ñiooquidΛ Δoodami —gΛrtΛtΛdai ΔSuusi.

10

1 Amaasi aSuusi garvaí aatama baivustaama dan gooca tsaída armamaatardamigadacana dai garmaa sállicami sai vuvaidiña aatama Diaavora tātāañicaruda oodamiaiñdarā dai duduaaididana oodami tomastuma coocodagai viaacami.

2 Dai potaatagidu aatama baivustaama dan gooca aSuusi ojootosada. Aapagadada arSimuñi masmaacada Piiduru aagaiña aapā, dai Aandarasi Piiduru suculida, dai Jacovo amadu Vuaana Sevedeo maamarada, 3 dai Piili, dai Bartolomé, dai Tomás, dai aanā Mataivo ismaacada arvudamicatadai tumiñsi, dai Jacovo Alfeo marada, dai Leveo masmaacada Tadeo aagaiña aapā, 4 dai Simuñi agai amoco ismaacada vuidarā caatcana aromamano, dai Uudasi Iscaliote ismaacada gooquiarioma gatāgi aSuusi.

5 Daida aSuusi garootoi vaascatai aatama tasai gaaagidana Diuusi ñiooquida dai povartatadai agai:

—Maitavar iimi siaaco oidaga agai ismaacada maitarjudidú, tomali maivapacada quiquidarā Samaalia dāvāriarā oidacami, 6 baiyomavar iimi garaaduñi judidú amadu. Ajudidú camaiagidi Diuusi ñiooquida cascada ajudidú arapan ducami cañiiru sibā iimiada. 7 Iimivurai dai agida sai camiaadimi istuigaco Diuusi soicada alidi oodami sai cālgacarā oidacana. 8 Aanā ganmaa guvucadagai masai duduaaidiña ismaacada viaacagi coocodagai ismaacada duvaldi gatuucuga dai ismaacada ama maasi coocodagai viaacagi aapā dai duduaacaldavurai coidada dai vuvaidavurai Diaavora tātāañicaruda oodamiaiñdarā. Aanā ganmaa idi guvucadagai dai maitantai tumiñsi, cascada aapimā avar maitaanada aapā masmaacada duduaaidagi.

9 Dai maitavar vuucai tumiñsi, 10 tomali maivuucai ganmoraraaliga gaamu voyiamu. Mosali amo vaapasaragai avar vuucai dai maitavar vuucai aa susuusacai tomali giicai. Aaata vuaadami viaa sállicami masbibiaadagi.

11 Masiaascada ajiagi aapimā amo ali quiiyarā varai gaaga amo oodami cāā tuigacami ismaacada vāsi oodami siaa duutuadagi dai ami quiidarā agai avar ganuuliña asta masiaascada iji aapimā abiaadarā. 12 Masiaascada aiya amo quiiyarā varai agida aoidacami sai Diuusi ipalidi isiibastudacan taadacagi agai iibada. 13 Dai isami oidacami caāca aliadagi Diuusi ñiooquida dai sállicada ipaliadagi isDiuusi soiñagi vai ganiibastacan tadacagi agai aida gia ganiibastacan tadacamu agai. Dai ismaicaāca aliada agai aida gia maitaniibastacan tadacamu agai. 14 Dai masiaaco maitanmiaadagida agadagi dai tomali maitancaāca aliadagi varai vuvaaqui abiaadarā dai gigigida adāvārai ganācasuaiñdarā vai poduucai maatana aoodami ismaicāga idui. 15 Sállicada angānaagidi sai siaascada Diuusi naidagi ismaacada arcāga ivuaadami dai ismaacada armaicāga ivuaadami vaamioma soimaasi taatatuldamu agai aoodami ismaacada maitanmiaadagidagi siaoodami ismaacada Sodoomarā dai Gomoorarā oidacatadai.

16 Ganootosai aanā aoodami saagida dai amoco alia oomaliga dai soimaasi gantaatatulda agai poduucai isduucai sāsāyi soivueeyi cañiiru. Cāga avar gantatāgitoca dai cāga tuutiaca vaascatai vui. 17 Damos aapimā glaagai masajāgi ganuucadacagi, gantāgida magari dudunucami dai gangāgāgātudamu aapimā quiquiupiārā. 18 Dai asta vaama gantutusadamu oodami tātaanadami vuidarā dai rarai vuidarā giñvaavoitudaitai aapimā, poduucai istutiadamu aapimā isgiñagadagi agai vuitapi dai agai ismaacada maitarjudidú vuitapi aapā. 19-20 Damos masiaascada vaama gantutusadagi aapimā dudunucamiarā maitavar vuaam ānāliada maimaatacatai istaiyagi. Diuusi Ibaada gansoicadamu varai aagada mastumaasi tāgitocagi amaasi.

²¹ Dai oodami gatatagiada agai aagi gansusuuculi dai gansiisiagi dudunucamiara masai coodaiña, dai dladada gatatagiada agai aagi ganmaamara, dai maamarada vuidara vlataca agai gandada dai gataandamu coodaragai ara. ²² Dai vasi oidigi daama oidacami gancadada agai givavaoitudaitai aapima. Damos siora apiagivavaoitudadagi siascada uucami oidacagi oidigi daama agai calgacara vuvaaquimu. ²³ Masiascada soimaasi gantaatamituldiadagi amo ali quiyara iimivurai sibaacoga amai ali quiyara. Sallcada angnaagidi sai maiquiaa naatocai iimia agai aapima vasi aali quiquidara ljudidiu sidivimu ana ismaacada viaa amo sallcami.

²⁴ Tomali amo mamaatardami maivaamioma maata siamaata gamamaatatuldiadami dai tomali amo piooni maivaamioma gataana siasi gataana gataandami. ²⁵ Isoimaasi taatamadagi amamaatatuldiadami amamaatardamigada ara soimaa taatamaiña. Dai issoimaasi taatamadagi gataandamiga apioonigada soimaasi taatamaiña ara cascada aapima soimaasi taatadamu ara pan duucai ana. Aoodami Diaavora givaaagaiña dai vaamioma galnaasi fiooqui gnaagiadamu agai aapima givamamaatardamiga.

²⁶ Damos maitavar labiada aoodami ismaacada soimaasi ganduinda liadagi. Cal maata Diuusi vasi istumaasi iduñia liada agai aapima gnvui dai Diuusi maasiuldamu vasi gomaasi siascada nidagi agai ismaacada arcala ivuaadami dai ismaacada armaicala ivuaadami. ²⁷ Vasi ismaacada gnaagidi ana aagi daraajatai aatma aagidavurai aapima aoodami vasi aipacoga oidacami. ²⁸ Maitavar labiada agai ismaacada mumueeyi gatuucuga damos maitistutuidi ismuaagi gaibadaga. Baiyomavar labiada Diuusi ismaacada istutuidi isootosagi gaibadaga amadu gatuucuga malca siaaco oidaga aDiaavora.

²⁹⁻³¹ Cal maata aapima isgagaagarai gooca ujuurugi amo sintaavucada damos Diuusi vascara nuucadacana. Aoodami maitistutuidi ismuaagi tomali amo urugi maimaacacai oigaragai Diuusi. Dai Diuusi vaamioma gannuucada aapima sila ujuurugi cascada maitavar duduaadicuda Diuusi gannuucadaca agai. Diuusi maata vascatai asta silajaquidu amadutai cuucupada.

³² Vascatai ismaacada ganmaasiuldagi oodami vuitapi isgivaaoitudai ana ara aagamu givooaga vuitapi ismaacada tavaagiaraja daja isagai argivamaamara. ³³ Dai ismaacada givastocadagi oodami vuitapi ana aagamu Diuusi grooga vuitapi ismaacada tavaagiaraja daja sai agai maitargivamaamara.

³⁴ Maitavar povanaliada aapima ansai ana divia sai sioma oidacana vasi oodami maitavar vaavoi baiyoma divia ana vai oidacana cocodi. Ismaacada maitivavaoitudai cocodamu agai ismaacada givavaoitudai. ³⁵ Isamo cali givavaoitudagi marada vuidara caatcamu. Dai isamo ooqui givavaoitudagi ooqui marada vuidara caatcamu. Dai isamo ooqui givavaoitudagi caasdadada vuidara caatcamu. ³⁶ Dai poduucai aipaco gnvupui vlatacamum aoodami aagi gnaadunum.

³⁷ Tomasiora siora maitivavaoituda liadagi baamucai dladada maimaaquimu ana oigaragai isargivamamaatardamicagi dai tomasiora siora maitivavaoituda liadagi baacoicai maamarada maitipaliditai isgivaaoitudagi oogada maimaaquimu ana oigara-gai isargivamamaatardamicagi. ³⁸ Dai siora maibaigaducagi isoimaa taatagi dai asta muquiagi amo curusiaba givavaoitudaitai maimaaquimu ana oigaragai isagai argivamamaatardamicagi. ³⁹ Dai siora givavaoitudadagi vai cascada aoodami muaagi agai Diuusi amadu oidacamu tomastuigaco damos siora duaadicudagi masmuaagi dai cascada pocaitiadagi sai maitivavaoitudai agai gia maiimimu Diuusi amadu tavaagiamu.

⁴⁰ Dai sioorΛ ΛΛgidityai gΛncaΛcagi aapimΛ Λgai ΛΛgidityai giñcaΛ aanΛ ΛpΛ dai sioorΛ ΛΛgidityai giñcaΛ aanΛ Λgai ΛΛgidityai caΛ gΛrooga ismaacΛdΛ giñootoi. ⁴¹ Dai sioorΛ ΛΛgidityai caΛ Λmo Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ Diuusi ootosadΛcatai Λgai, Λgai ismaacΛdΛ ΛΛgidityai caΛ Diuusi maaquimu Λmo istumaasi Λpan duucaı gΛñiooquituldiadamiga. Dai sioorΛ ΛΛgidityai caΛ Λmoco ismaacΛdΛ siaa duutudai Diuusi, siaa duutudaitai Λgai Diuusi, Diuusi maaquimu Λmo istumaasi cΛΛgaducami poduucı isduucı maa Λgai ismaacΛdΛ siaa duutudai Diuusi. ⁴² Dai tomasioorΛ sioorΛ baigΛΛliaracΛdΛ vasidagi Λmo avΛsi suudagi Λmoco ismaacΛdΛ giñvaavoitudai, giñΛΛgidityai caΛ Λgai sΛΛlicΛdΛ Diuusi maaquimu Λgai Λmo istumaasi cΛΛgaducami, tomasi mosvasidagi Λmo avΛsi suudagi —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

11

¹ Dai aidΛsi naatocai gΛrmaamatΛtuli ΛSuusi aatΛmΛ mamatΛrdamigadΛ iji abiaadΛrΛ dai aagida ragai Diuusi ñiooquidΛ vΛΛsi aipaco sicoli oidacami.

² ΛVuaana ismaacΛdΛ vapaconaitadai Λoodami ΛgΛΛ aqui JordáñiarΛ maisacariarΛ daacatadai dai maı vΛΛsi istumaasi ivuaadatadai ΛSuusi. Amaasi ootoi gooca gΛmamaatΛrdamiga siaaco daacatadai ΛSuusi ³ sai tΛcacana sabai Λgai sΛΛlicΛdΛ ΛrΛCristo ismaacΛdΛ viaacatadai isdiviagi sabai gΛaagai isnΛnaracagi amai.

⁴ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—MΛΛcavΛr aagida ΛVuaana vΛΛsi mastuma nΛidi dai caΛ. ⁵ Dai aagidavurai isducatai ismaacΛdΛ mainΛnΛaitadai casi istutuidi isnΛaadagi dai ismaacΛdΛ maijioopaitadai caajioopai, dai ismaacΛdΛ viaacatadai gococodagai ismaacΛdΛ duvaldi gatuucuga duduaadΛı, dai ismaacΛdΛ maitΛtΛcaidacatadai catΛtΛcaidaga, dai coidadΛ duduaacarΛı dai soituutuigami vΛΛsi gΛmamaatΛtuldi isducatai cΛΛgacΛrΛ gΛvuvacΛı. ⁶ BaigΛΛliadamu sioorΛ apiagiñvaavoitudadagi —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁷ Dai aidΛsi caiji Λgai ismaacΛdΛ ootoi ΛVuaana taidΛ ΛSuusi gΛaagacai aagidi Λoodami aagaitai ΛVuaana dai potΛtΛdai Λgai Λoodami:

—AapimΛ iji mΛΛ oidigana siaaco daacatadai ΛVuaana. AapimΛ maatΛcatadai sai Λgai maitΛrΛmoco ismaacΛdΛ aagai Λmo istumaasi dai Λma maasi ivueeyi. ⁸ AapimΛ iji mΛΛca siaaco daacatadai ΛVuaana. AapimΛ maatΛcatadai sai Λgai maitΛrΛmoco ismaacΛdΛ cΛΛga dadapacami yuucustai. AapimΛ cΛΛga maata sai ismaacΛdΛ cΛΛga dadapacami yuucustai cΛcΛΛgaducami quiiquiarΛΛ oidaga gΛgΛr raı baabaquidΛrΛ.

⁹ AapimΛ iji mΛΛ oidigana nΛida Λlidityai Λmo Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ dai sΛΛlicΛdΛ angΛnaagidi sai Vuaana aa duiñdadΛ vaamioma namΛga siΛ aa duiñdadΛ vΛΛsi Λgaa Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ. ¹⁰ Diuusi ñiooquidarΛΛ pocaiti aagaitai ΛVuaana:

Ootosamu aanΛ Λmo ootosicami aapi Cristo gΛbaitΛqui vai Λgai aagidana Λoodami sai divia agai aapi daidΛ Λoodami Λma duucaı gΛntΛtΛgitomu dai camaisoimaasi ivuaadamu.

Ascaiti Diuusi. ¹¹ SΛΛlicΛdΛ angΛnaagidi sai vΛΛsi oodami saagidaiñdarΛ ΛVuaana ismaacΛdΛ vapaconaitadai Λoodami viaa goaa duiñdagai ismaacΛdΛ vaamioma namΛga sitomasmaascΛdΛ oodami aa duiñdadΛ, dΛmos vaamioma baigΛnΛlidi Λgai ismaacΛdΛ giñnΛidi dai giñvaavoitudai siΛVuaana.

¹² AidΛsi divia ΛVuaana ismaacΛdΛ vapacoi Λoodami abiaadΛrΛ Λoodami gΛnaajagai vaavoituda Λlidityai gocΛΛgaducΛdΛ ñiooqui isducatai Diuusi soicΛı oodami sai cΛΛga gΛntΛtΛgitocana. ¹³ AidΛsi maiquia divia ΛVuaana Moseesacaru Λmadu Λgaa Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ aagidi gΛrΛΛqui aaduñicarı dai ooja liivruarΛ isducatai Diuusi divia agaitadai dai gatΛaanΛda agaitadai tami oidigi daama Λmo imidagai. ¹⁴ Dai isaapimΛ vaavoitudagi istumaasi gΛnaagidi aanΛ aidΛ gia maatΛmu aapimΛ isΛrvaavoi isΛVuaana ΛpΛga divia iñsaana dai gaaagidimi ansai aanΛ gooquiarıoma divia iñagaitadai. Λgai

idui aana duiñdagai ismaacada Diuusi ñiñoquituldiadamigada aagidi aiquioma Eliasicaru isiduniaga agaitadai. ¹⁵ Caa gavar gantagito caaca aapima istumaasi ganaagidi aana.

¹⁶ Sivi ganaagidamu aana istumaasi apan ducami aoodami sividada. Agai apan ducami aali ismaacada plaasara gatavaiña dai iñoquidiña gaaaduñi daida itadaiña: ¹⁷ “Iva aatama muusicocada matai maitatuutudai. Susuañi aatama matai aapima maisoiganaali”, astadaiña. ¹⁸ Diviacai Vuaana agai ismaacada vaponai aoodami dai agai alia duudatai gayunanduiña dai tomali amo imidagai maitayadana istumaasi navamudaga. Mai aapima pocaitiña sai agai viaa amo Diaavora taañicaruda. ¹⁹ Dai diviacai aana ismaacada viaa amo samicami dai maiduudatai gayunandui dai gayiayai mai pocaiti aapima giñparunaitai ansaidarta tuu naacadami dai itaracami tomasi tomali amo imidagai mainavamucurui aana, dai ansaidaraduñi tumiñsi vuudami dai aa soimaasi ivuaadami. Vaa scara maimaata naidi aapima isducatai Diuusi garsoi Vuaana amadu aana sai maana aatama istumaasi gaagai tsiduniagi —tadai aSuusi.

²⁰ Amaasi aSuusi gaagacai aagidi aoodami sia soimaasi ivuaadana Corasiñiara oidacami dai Betasaidara oidacami dai sia soimaa taata agai agai. Asuusi ivuaadana mui naana maasi gaarducami Corasiñiara dai Betasaidara tai vaasara maiama duucai gantagito dai apiasoimaasi ivueyi ami oidacami cascada aSuusi bagaimi daida itadai:

²¹ —Soogigi aapima Corasiñiara oidacami dai Betasaidara oidacami sia soimaa taatamu aapima. Aoodami ismaacada Tiiora dai Sidoonara oidacatai maitarjudidui dai maivaavoitudai Diuusi. Istagimudai agai istumaasi gaarducami masmaasi taa aapima agai gia ama duucai gantagitomudai dai camaisoimaasi ivuaadamudai dai ganaadamudai yucusi tutuucucami dai gancocomaivadamudai mataicada dai poducai tagidamudai aa oodami iscaama duucai gantagito dai camaisoimassi ivuaada agai. ²² Damos siascada Diuusi naidagi ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami vaamioma soimaasi gantaatatuldamu agai aapima sia Tiiora dai Sidoonara oidacami. ²³ Dai aapima judidui Capernaumara oidacami povai analidi masai iimia agai Diuusi amadu baiyoma miimia agai Diaavora amadu. Aoodami ismaacada Sodoomara oidaga maitarjudidui dai maivaavoitudai Diuusi damos isagai tagimudai istumaasi gaarducami masmaasi taa aapima aida gia Diuusi maiugitudamudai Sodoomara oidacami quiaa oidacamudai oodami Sodoomara. ²⁴ Damos siascada Diuusi naidagi ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami vaamioma soimaasi gantaatatuldamu agai aapima sia Sodoomara oidacami —tadai aSuusi.

²⁵ Amaasi aSuusi potadai Diuusi gaoga:

—Giñoca aana gia samicada sia gaduutudai aapi aparbaitacaacami tavaagira dai oidigi daama. Aapi apatmaimaatatuli idi maasi ismaacada polidi isarsastudugami, aapi maatatuli mosaca agai ismaacada maatia lidi gamamaatatuldaraga. ²⁶ Caa gaduava giñoca poducai ipali aapi dai poducai idui —tadai aSuusi gaoga.

²⁷ Dai apiamamaatatuldi aSuusi aoodami dai potadai:

—Giñoca giñmaa vaasiaacatai. Aana arDiuusi marada dai tomali amaadutai maicaga giñmaata mosaca giñoca dai tomali amaadutai maicaga maata giñoca mosaca aana ismaacada armarada agai. Dai vaasara oidaga aa ismaacada maata giñoca mosaca agai ismaacada aana ipalidi sai maana. ²⁸⁻²⁹ Vaasatai aapima ismaacada caojogi agiditai mamaatatuldaragada ismaacada gamamaatatuldi quiquiupira, aapima maitaniibastacan tadaga ganiibadaga gomaasicada, giñvaavoitudavurai dai giñdagito nai aana ganmamaatatuldiadagi dai agiadavurai istumaasi ganmamaatatuldiada aana. Aana maiojodai giñmamaataradamiga dai maigaducada giñalidi aana dai ganiibastacan

taadacamu aapimΛ. ³⁰ Maisijaiga isΛΛgiada aapimΛ giñmamaatΛtuldaraga —tΛtΛdai ΛSuusi.

12

¹ Amo imidagai ibΛstaragai tasΛrΛ Λsicami saagida imaitadai ΛSuusi tΛtai aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ vaiñcumaimi tΛligi muuradΛ dai garnoonovicΛdΛ calivaimi aatΛmΛ dai cuumimi. ² Vai ΛΛmoco Λfariseo tΛΛgacai gomaasi potΛtΛdai Λgai ΛSuusi:

—Dañi gΛmamaatΛrdamiga ivueeyi aa duiñdagai ismaacΛdΛ maitiipu oigaragai isivuaadagi ibΛstaragai tasΛrΛ —tΛtΛdai Λfariseo.

³ DΛmos ΛSuusi potΛtΛdai:

—CanΛidi aapimΛ Λoojai siaaco aagai ismaasi idui Davicaru Λmo imidagai aidΛsi Λgai ΛΛmadu aaduñdΛ biuugicoi. ⁴ Vaa Λgai ΛquiyyΛrΛ siaaco siaa duutudaiña gΛrΛΛqui aaduñicarΛ Diuusi dai uu Λpaana daasdaradΛ Diuusi ismaacΛdΛ ΛΛgi papaali viaacatadai oigaragai iscuaadagi ΛΛgi poduucΛi viituli Moseesacaru cascΛdΛ. Tai vΛΛscΛrΛ vui Davicaru dai uu dai gomaasi maitΛrsoimaascami. ⁵ SiΛpΛ canΛidi aapimΛ oojai siaaco oojisi Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ saidΛ Λpapaali ΛgΛΛ quiuupaigadΛrΛ judidíu aata vuaadana ibΛstaragai tasΛrΛ dai gomaasi maitΛrsoimaascami. ⁶ DΛmos aanΛ angΛnaagidi sai aanΛ cadivia dai vaamioma gΛaagai aanΛ siΛdudunucami ΛgΛΛ quiuupiΛrΛ. ⁷ AapimΛ maimaata caΛ istΛiya Λlidi idi ñiooqui Diuusi ñiooquidarΛ ismaacΛdΛ pocaiti: “AanΛ ipΛlidi isaapimΛ soigΛnΛliadagi aacΛdΛ maisiu mosΛcaasi giñdadaadiadagi naana maasi istumaasi dai coodadagi tutuuru dai sisiivatu dai giñdadasdiadagi”, ascaiti Diuusi. Ismaata caΛcamudai aapimΛ gomaasi aidΛ gia maigΛΛpiΛrΛ vuupadamudai giñmamaatΛrdamiga. Goovai maitivueeyi tomali Λmo istumaasi soimaascami. ⁸ AanΛ viaa Λmo sΛΛlicaami cascΛdΛ viaa aanΛ sΛΛlicami isaagagi istumaasi ΛpΛduñiagi ibΛstaragai tasΛrΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁹ Amaasi ii ΛSuusi abiaadΛrΛ dai vaa ΛgΛΛ quiuupaigadΛrΛ judidíu. ¹⁰ Vai ami cΛaacatadai Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ gaquisapicatadai Λmo novidΛ, vaidΛ Λfariseo gaa-gaitadai istuucΛdΛ gΛΛpiΛrΛ vuaajagi ΛSuusi dai tΛcacai dai potΛtΛdai:

—¿Oidagasi oigaragai isduaaidagi Λmo coocoadΛ ibΛstaragai tasΛrΛ cho sio?— tΛtΛdai Λfariseo.

¹¹ TaidΛ ΛSuusi aa noragi dai potΛtΛdai:

—¿MaacΛdΛ aapimΛ maiotoma vañigidana gΛnsoiga cañiiru issibΛcai dΛΛcarΛ gΛsiagi Λgai tomasi ΛribΛstaragai tasΛrΛ? ¹² Dai Λmo oodami vaamioma namΛga isΛmo cañiiru. PoduucΛi tudu oidaga oigaragai isivuaadagi Λmo istumaasi cΛΛgaducami ibΛstaragai tasΛrΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

¹³ Amaasi potΛtΛdai ΛSuusi ΛcΛΛli:

—Giñuuliñdañi gΛnovi —ΛtΛdai.

Dai mosuuliñi Λgai gΛnovi tai cacΛΛga duaadicami vii Λpan duucΛi ΛgΛmai novidΛ.

¹⁴ Amaasi vuvaaja Λfariseo abiaadΛrΛ daidΛ icaiti:

—Isducatai iduuñimu aatΛmΛ dai muaamu goSuusi —ascaiti.

¹⁵ Dai aidΛsi maí ΛSuusi gomaasi, ii abiaadΛrΛ tai mui oodami oí. TaidΛ ΛSuusi duduaadi vΛΛsi ΛcoococoidadΛ. ¹⁶ Dai aagidi Λgai Λoodami sai maiaagaiña sioorΛ Λgai.

¹⁷ AidΛsi ΛpΛdui gomaasi aidΛ ΛpΛdui ismaacΛdΛ ooja Isaía sai pocaiti Diuusi:

¹⁸ Idi Λrgiñpiooñiga ismaacΛdΛ Λco vuusaitu aanΛ.

Dai aliΛ oigΛdai aanΛ goovai dai baigiñΛlidi goocΛdΛ.

GiñibΛdaga imia agai goovai ΛΛmadu.

Dai goovai aagida agai loodami ismaacada maitarjudidú sai Diuusi oigaldi looimaasi ivuaadami.

¹⁹ Dai goovai maicocooada agai oodami dai maaiñcada agai caayana.

²⁰ Dai duduaaidiada agai loococoidada dai calgacara vuvaida agai looimaasi ivuaadami.

Dai amo imidagai goovai taiyara daituda agai lDiaavora siaaco tomastuigaco malcana.

²¹ Dai agai ismaacada maitarjudidú vaavoituda agai istumaasi aagai giñpiooñiga dai poduucái tomastuigaco Diuusi lamadu daraaja agai.

Ascaiti Diuusi, asduu ooja Isaía.

²² Amaasi matai vaidacai amo cali mainaadami dai muudugami malca siaaco daacatadai lSuusi. Calali viaacatadai amo Diaavora tlaañicaruda taida lSuusi duaadi lmuudu tai agai istui isñiooquiagi. ²³ Taida loodami maital isducatai gantallagituagi tlagacai gomaasi, daida icaiti:

—Davicarú cajiudadá liená goovai ismaacada catavapi rapdui islanara aatama, ismaacada Diuusi daasa agai saida lraícana lpan duucái graduuñi Davicarú lraícatadai —ascaiti loodami.

²⁴ Damos aidasi lfariseo cal gomaasi pocaiti:

—Idi cali vuvaidi Diaavora tlaañicaruda Diaavora guvucadadacada —ascaiti lfariseo.

²⁵ Damos lSuusi maatcatadai istumaasi gantallagitoitadai agai dai potaldai:

—Isadudunucami mosaipaco gancocoadagi camaitistutuidi isapiagataaanadagi, isaipaco gancocoadagi lmapalra oidacami ugitimu loodami dai baabaquida suuligimu. Dai isaipaco gancocoadagi amo adunuma vasi ugitimu agai. ²⁶ Poduucái lra isDiaavora lagi vuvaidagi Diaavora tlaañicaruda poduucái isduucái icaiti aapima agai poduucái lagi gancocodagi otoma camaitataaanadan tada agai. ²⁷ Aapima pocaiti ansai aaná vuvaidi Diaavora tlaañicaruda Diaavora guvucadadacada. Siarvaavoicamudai isDiaavora guvucadadacada vuvaidi aaná Diaavora tlaañicaruda aida gia aapima ganaaduñi vuvaidi Diaavora tlaañicaruda Diaavora guvucadadacada lra. Lagi agai ganaagidamu ismaitarvaavoi isDiaavora guvucadadacada vuvaidi Diaavora tlaañicaruda aaná lamadu agai. ²⁸ Baiyoma Diuusi lbadá guvucadadacada vuvaidi aaná Diaavora tlaañicaruda dai poduucái cal maata aapima iscaayí istuigaco Diuusi soicada agai oodami sai calgacara oidacana.

²⁹ Suusi Cristo vaamioma viaa guvucadagai isDiaavora cascada istui isvuvaidagi Diaavora tlaañicaruda oodamiñdara.

³⁰ Sioora maitiñvaavoitudadagi agai giñvuidara vata, sioora maitiñsoiña aagiadagi loodami isducatai calgacara vuvacua agai, agai sobicai sai maivaavoitudana dai maicalgacara vuvacana.

³¹ Cascada aaná anganaagidi sai vasi istumaasi soimaascami ismaacada ivueeyi loodami gloigaldi dai vasi istumaasi galnaasi ismaacada aagadagi oodami gloigaldi damos sioora soimaasi ñiooqui aagadagi Diuusi lbadá vui agai gia maiviaa gloigaldaraga. ³² Dai tomasioora ismaacada giñvui ñioocadagi aaná ismaacada viaa amo sallicami agai gloigaldi damos sioora soimaasi ñiooqui aagadagi Diuusi lbadá vui agai gia maiviaa gloigaldaraga tomali amo imidagai.

³³ Ispolidi aapima ansai aaná ivueeyi Diaavora aa duiñdadá mosavar gantagito najada aapima istumaasi ivueeyi aaná dai poduucái maatamu aapima sai istumaasi ivueeyi aaná lDiuusi aa duiñdadá maisiu lDiaavora aa duiñdadá. Poduucái isduucái amo uusi calgaducami calgaducami iibiatai dai amo uusi maicalgaducami maicalgaducami iibiatai. Vasi uusi calga gamaata iibiadara. ³⁴ Aapima ivuaadana naana maasi soimaascami. Siaadara istuidana aapima isaagagi amo istumaasi

cΛΛgaducami soimaasi ivuaadatai. VΛΛsi ismaacΛΔΛ aagai Λmo oodami ibΛadΛaiñdΛrΛ vusacΛi. ³⁵ Λmo cΛΛli cΛΛ tuigacami viaa naana maasi cΛcΛΛgaducami gΛibΛdagΛrΛ cascΛΔΛ aagai naana maasi cΛcΛΛgaducami. Dai Λmo cΛΛli maicΛΛ tuigacami viaa naana maasi soimamaascami gΛibΛdagΛrΛ cascΛΔΛ aagaiñΛ Λgai naana maasi soimamaascami. ³⁶⁻³⁷ Dai aanΛ angΛnaagidi sai siΛΛscadΛ Diuusi nΛidagi ismaacΛΔΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛΔΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami Λgai soimaa taatatuldamu vΛΛscatai ismaacΛΔΛ galnaasi ñioocai, dai Diuusi maisoimaa taatatuldamu ismaacΛΔΛ cΛΛga ñioocai —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁸ Amaasi ΛΛmoco Λfariseo ΛΛmadu ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ potΛtΛdai Λgai ΛSuusi:

—MamaatΛtuldiadami nΛida ΛrΛlidi aatΛmΛ siduñia aapi Λmo istumaasi gΛducami —tΛtΛdai.

³⁹ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Λoodami maicΛΛga tuutiacami giñagidi ansaidΛ iduuna Λmo istumaasi gΛducami Λgai vuitapi dΛmos maitΛΛgimu Λgai Λmai istumaasi gΛducami mosΛca Λistumaasi gΛducadΛ ismaacΛΔΛ idui Diuusi ootosacai Joonasi gaamu Ñiñiviamu. ⁴⁰ Dai poduucai isduucai Joonasi Λraana daacatadai Λvatopa gΛducadΛ vaica tasai dai vaica tucagi poduucai aanΛ ismaacΛΔΛ viaa Λmo sΛΛlicami yaasapicamu vaica tasai dai vaica tucagi. ⁴¹ Dai siΛΛscadΛ caaiyagi istuigaco Diuusi nΛida agadagi oodami sividadΛ ismaacΛΔΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛΔΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami amaasi aagamu Diuusi sai ismaacΛΔΛ ÑiñiviΛrΛ oidacatadai ΛΛqui maitΛrgΛpiΛrΛ vΛΛtΛcami dΛmos aapimΛ gia sΛΛlicadΛ gΛpiΛrΛ vΛΛtΛ, ΛÑiñiviΛrΛ oidacami Λma duucai gΛntΛtΛgito dai camaisoimaasi ivuaada agai aidΛsi Joonasi agidi Diuusi ñiooquidΛ cascΛΔΛ. Dai tami daja aanΛ sivi dai vaamioma ΛrtΛaanΛdami aanΛ siJoonasi dai aapimΛ maitiñΛΛgidityai caΛ. ⁴² Dai siΛΛscadΛ caaiyagi istuigaco Diuusi nΛida agadagi oodami sividadΛ ismaacΛΔΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛΔΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami amaasi aagamu Diuusi isΛooqui ΛΛquidΛ ismaacΛΔΛ ΛrbaitΛcΛaacamicatadai mΛΛ SiipΛrΛ cΛΛga gΛtΛgito Λgai mΛΛcasdΛrΛ divia dai caΛca agai istumaasi aagai ΛSalomoñi ismaacΛΔΛ ΛrΛmo tΛaanΛdami saitudugami. Dai tami daja aanΛ sivi dai vaamioma ΛrtΛaanΛdami aanΛ siΛSalomoñi mai aapimΛ maitiñΛΛgidityai caΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁴³⁻⁴⁵ Λoodami sividadΛ soimaasi ivuaadami ΛrΛpan ducami Λmo cΛΛli ismaacΛΔΛ ibΛadΛrΛ daja Λmo Diaavora tΛaañicarudΛ. SiΛΛscadΛ ΛDiaavora tΛaañicarudΛ vuu-siagi ΛcΛΛliaiñdΛrΛ oidigana aimΛraiña dai gaagaiña siaaco gΛibΛstagi dai siΛΛscadΛ maitΛΛgia Λgai siaaco povΛ Λlidiña: “Λpamu animiagi giñquiiyamu iñsiaadΛrΛ vuusai”, asΛΛlidiña. Dai siΛΛscadΛ Λpamu ami divia Λgai dai tΛtΛΛgaiña ΛcΛΛli Λpan duucai Λmo quii siaaco maitiipu oidacami dai cΛΛga voisiquicami dai cΛΛga baiduñisicami. Dai amaasi Λgai aimΛraiña dai vuaapaiña ΛpΛ cuvaracami Diaavora tΛtΛaañicarudΛ, ismaacΛΔΛ Λrvaamioma soimaascami siΛgai. Dai Λgai ΛΛmadu vΛΛsi Λgaa vapacΛiña ami cΛΛliΛrΛ dai ami oidacana dai poduucai vaamioma soigΛ vuaadana Λgai isvaasΛquioma. Poduucai ΛpΛduuñimu ΛpΛ idi oodamicadΛ sividadΛ soimaasi ivuaadami, Λgai maitiñΛΛgidityai caΛ cascΛΔΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁴⁶ DaidΛ ΛSuusi quiaa ñiooquidityadai Λoodami aidΛsi ami dada ΛSuusi dΛΛdΛ ΛΛmadu susuuculidΛ. DΛmos quiidigana guucacatadai Λgai dai nΛida Λlidityadai ΛSuusi. ⁴⁷ Tai Λmoco agidi ΛSuusi dai potΛtΛdai:

—GΛdaada ΛΛmadu gΛsusuuculi quiidigaiñdΛrΛ guuca dai gΛaatagida Λlidi —tΛtΛdai.

⁴⁸ TaidΛ ΛSuusi aa noragi dai potΛtΛdai:

—VΛΛscatai cΛΛgacΛra vuvacai giñvaavoitudaitai tomasi Λrgiñdaada dai giñsusuuculi —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁴⁹ Amaasi gΛrvui nΛnΛava ΛSuusi aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ daidΛ itΛtΛdai Λoodami:

—Idi ΛΛpΛ Λrgiñaduñi. ⁵⁰ TomasioorΛ sioorΛ ivuaadagi istumaasi ipΛlidi gΛrooga ismaacΛdΛ tΛvaagiΛra daja Λgai ΛΛpΛ Λrgiñaduñi —tΛtΛdai ΛSuusi.

13

¹ Λgai vaa tasΛra ii Λgai ami quiiyaiñdΛra dai mΛΛ gΛΛ suudagi ugidiana daiva. ² Tai mui oodami gΛnΛmpagi ami siaaco daacatadai ΛSuusi. TaidΛ ΛSuusi Λmo vaarcu Λraana vaa dai ami daiva. Tai vΛΛsi Λoodami anaasi gΛΛ suudagi ugidiana vii. ³ Tai naana maasi istumaasi mamaatΛtuli ΛSuusi cuentocΛdΛ dai potΛtΛdai:

—Λmo Λsadami gaΛsimu ⁴ dai gaΛsaimi Λgai tai chiΛΛqui tΛligi voiyΛra suuli tai dada ujuurugi dai uu. ⁵ Tai aa tΛligi ooodai saagida suuli siaaco maitiipucata dai gΛΛpi dΛvΛΛrai. Tai otoma vuvaja ΛtΛligi maituucavi dΛvΛΛracatadai ΛdΛvΛΛrai cascΛdΛ. ⁶ Tai mosvuusai tasai tai gaquisa maitatacatadai Λgai cascΛdΛ. ⁷ Aa tΛligi vasoi saagida suuli taidΛ Λvasoi maidagito isgΛΛliagi. ⁸ Tai aa tΛligi cΛΛgaducami dΛvΛΛriΛra suuli dai gΛΛ dai cΛΛga iibaji asta Λmo sientro litro vuvaja ali Λmo litroaiñdΛra. Dai aa vaicobai litro vuvaja Λmo litroaiñdΛra. Dai aa asta Λmo coobai dan baivustaama litro vuvaja Λmo litroaiñdΛra. ⁹ CΛΛgavΛr gΛntΛgito caΛca aapimΛ istumaasi gΛnaagidi aanΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁰ Amaasi aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi miaadΛra guuquiva dai tΛcacai daidΛ itΛtΛdai:

—¿Tuipasi ñiooquidi gooodami cuentocΛdΛ? —tΛtΛdai aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ.

¹¹ Tai Λgai gΛraa noragi dai povΛrtΛtΛdai:

—Diuusi gΛnmaatΛtuldamu aapimΛ mΛstumaasi maimaatΛ isducatai ipΛlidi Diuusi issoicΛdagi oodami sai cΛΛgacΛra oidacana dΛmos gogaa maiviaa oigaragai ismatiagi. ¹² SioorΛ bΛΛjΛi giññiooqui dai giñΛΛgidi Λgai vaamioma maatΛtuldamu aanΛ, dai sioorΛ maibΛΛjΛi giññiooqui dai maitiñΛΛgidi tomasi palΛpi maatΛ Λgai aanΛ vΛΛscΛra maitΛgitoldamu istumaasi maatΛ Λgai. ¹³ CascΛdΛ gΛnñiooquidi aanΛ cuentocΛdΛ. Λgai canΛidiña istumaasi ivuaadana aanΛ dai maitipΛlidi isgiñvaavoitudagi dai cacacana istumaasi gamamaatΛtuldi aanΛ dai maitipΛlidi ismaatΛ caΛcagi. ¹⁴ ΛgaicΛdΛ casi ΛpΛdui ismaacΛdΛ ooja Isaíacaru Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ dai pocaiti:

CaΛcamu aapimΛ Diuusi ñiooquidΛ dΛmos tomali Λmo imidagai maimaatΛ caΛcamu.

NΛijadamu aapimΛ istumaasi ivueeyi Diuusi dΛmos maimaatΛ nΛijadamu.

Ducami iscuupicagi gΛnvuupuji. AapimΛ maitipΛlidi isvaavoitudagi cascΛdΛ.

¹⁵ AapimΛ vuidΛra vΛΛtΛ Diuusi.

Tomali maitΛntΛgito caΛ aapimΛ Diuusi ñiooquidΛ.

MainΛijada Λlidi aapimΛ tomali maicaΛca Λlidi tomali maiΛma duuca gΛntΛtΛgitua Λlidi dai camaisoimaasi ivuaadagi isaanΛ cΛΛgacΛra gΛnvuvaidana.

AstΛtΛdai Diuusi IbΛadΛ ΛIsaía sai potΛΛna.

¹⁶ DΛmos Diuusi gΛnmaa oigaragai mΛsai aapimΛ giñmamaatΛrdamiga gia nΛidiña naana maasi istumaasi ismaacΛdΛ ivueeyi aanΛ dai mΛsai caΛcana istumaasi gamamaatΛtuldi aanΛ cascΛdΛ baigΛnΛlidi aapimΛ. ¹⁷ SΛΛlicΛdΛ gΛnaagidi aanΛ sai mui Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai aa oodami cΛΛ tuutiacami nΛida Λlidadai istumaasi nΛidi aapimΛ dΛmos mainΛidi. Λgai caΛca Λlidadai dΛmos maicaΛ.

18 Caacavurai aapim^Λ ist^Λiya iñ^Λlidi aan^Λ aagaitai ^Λsadami. 19 Ismaac^Λd^Λ ca^Λ Diuusi ñiooquid^Λ ismaac^Λd^Λ aagai istumaasi Diuusi ip^Λlidi issoiñagi oodami sai ca^Λgac^Λr^Λ oida-cana dai maimaat^Λ ca^Λ ^Λgai vaa ^Λr^Λgai daid^Λ ^Λr^Λpan ducami ^Λt^Λligi ismaac^Λd^Λ voi^Λr^Λ su-uli. ^ΛDiaavora didivai dai mait^Λgitoldi Diuusi ñiooquid^Λ. 20 Daid^Λ ^Λt^Λligi ismaac^Λd^Λ ooodai saagida suuli ^Λpan ducami ^Λoodami ismaac^Λd^Λ ca^Λcana Diuusi ñiooquid^Λ dai ca^Λga baig^Λn^Λliarac^Λd^Λ ^Λgidiña, 21 d^Λmos maisiguupuacana ^Λgai vaavoidaragad^Λ. Vaavoituda-^Λña chi^Λqui tasai dai si^Λscad^Λ parunadagi aa vaavoitudaitai ^Λgai Diuusi ñiooquid^Λ vai cadadagitoi g^Λnvaavoidaraga. 22 Daid^Λ ^Λt^Λligi ismaac^Λd^Λ vasoi saagida suuli ^Λgai ^Λpan ducami ^Λoodami ismaac^Λd^Λ ca^Λcana Diuusi ñiooquid^Λ dai most^Λgitocana tumiñsi^Λr^Λ dai istumaasi t^Λgito v^Λasi tasai dai mui aa naana maasi^Λr^Λ dai poduucai maitivueeyi ^Λgai istumaasi Diuusi ip^Λlidi dai ^Λpan ducami ^Λt^Λligi ismaac^Λd^Λ maiiibiatai. 23 D^Λmos ^Λt^Λligi ismaac^Λd^Λ ca^Λga d^Λv^Λri^Λr^Λ suuli ^Λgai ^Λr^Λpan ducami ^Λoodami ismaac^Λd^Λ maat^Λ ca^Λ Diuusi ñiooquid^Λ dai mamaat^Λtuldi aa ^Λgai ismaac^Λd^Λ v^Λt^Λm^Λ mamaat^Λr^Λi ^Λgai ^Λgai daid^Λ ^Λr^Λpan ducami iibiad^Λ. ^Λamoco ^Λr^Λpan ducami ^Λt^Λligi ismaac^Λd^Λ ca^Λga iibaji asta ^Λmo sientro vuvaja ^Λmo litroaiñd^Λr^Λ dai aa ^Λr^Λpan ducami ^Λt^Λligi ismaac^Λd^Λ iibaji vaicobai litro dai aa ^Λr^Λpan ducami ^Λt^Λligi ismaac^Λd^Λ iibaji ^Λmo coobai dan baivustaama litro —g^Λr^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

24 Daid^Λ ^ΛSuusi g^Λraagidi ^Λmai ñiooqui cuentoc^Λd^Λ dai pot^Λt^Λdai:

—Diuusi soic^Λi oodami sai ca^Λga g^Λnt^Λt^Λgitocana. Gomaasi ^Λpan ducami aid^Λsi ^Λmo oodami ^Λi t^Λligi ca^Λgaducami g^Λd^Λv^Λrag^Λr^Λ. 25 Dai gooqui^Λr^Λ coi ^Λgai ^Λmadu g^Λpipiooñiga tai tucara divia ^Λmo saayud^Λ ^Λs^Λcami dai t^Λligi saagida ^Λi ^Λgai vasoi dai ^Λpamu nora. 26 Dai aid^Λsi cag^Λ ^Λt^Λligi dai muuradagai moguucacatadai ^Λvasoi ^Λr^Λ. 27 Amaasi iji ^Λpipiooñigad^Λ dai m^Λ ^Λgidi g^Λaamu dai pot^Λt^Λdai: “Caliodami ^Λi aapi t^Λligi ca^Λgaducami. ¿Siaad^Λr^Λ vuvaja idi vasoi?” ast^Λt^Λdai. 28 Taid^Λ ^Λaamud^Λ it^Λt^Λdai: “^Λmoco giñsaayu ^Λi gomaasi”, ast^Λt^Λdai. Amaasi ^Λpipiooñigad^Λ it^Λt^Λdai: “¿Ip^Λlidipasi isiimia aat^Λm^Λ dai vooonagi ^Λvasoi?” ast^Λt^Λdai ^Λpipiooñigad^Λ. 29 “Cho”, ast^Λt^Λdai ^Λgai. “Isvoopona aapim^Λ ^Λvasoi vooonan tada aapim^Λ ^Λt^Λligi ^Λr^Λ. 30 Baiyomav^Λr dagito vai v^Λasi baig^Λduuna v^Λr^Λi amaasi iimi dai ^Λr^Λga vooona ^Λvasoi dai m^Λida dai gooqui^Λr^Λ vooona ^Λt^Λligi dai baitua giñtroojog^Λr^Λ”, ast^Λt^Λdai ^Λaamud^Λ g^Λpipiooñiga —t^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

31 Daid^Λ ^ΛSuusi g^Λraagidi ^Λmai ñiooqui cuentoc^Λd^Λ sai poduucai maat^Λna ^Λoodami isducatai Diuusi ñiooquid^Λ aipacoga im^Λi oidigi daama dai pot^Λt^Λdai:

—Diuusi soic^Λi oodami sai ca^Λga g^Λnt^Λt^Λgitocana. Gomaasi ^Λr^Λpan ducami istumaasi ^Λr^Λvueeyi ^Λcaid^Λ ^Λmo uusi ismaac^Λd^Λ ^Λpa maasi coravi caid^Λ ismaac^Λd^Λ ^Λi ^Λmo oodami g^Λd^Λv^Λragana. 32 Goovai ^Λr^Λaliduc^Λdioma uusi caid^Λ oidigi daama ismaac^Λd^Λ g^Λasai. Vai g^Λg^Λr^Λ dai g^Λg^Λr^Λ mamartai. Dai asta ujuurugi daiv^Λi dai ami maamarad^Λr^Λ coocosatai —g^Λr^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

33 Daid^Λ ^ΛSuusi g^Λraagidi ^Λmai ñiooqui cuentoc^Λd^Λ ^Λr^Λ sai poduucai maat^Λna ^Λoodami isducatai Diuusi ñiooquid^Λ aipaco im^Λi oidigi daama, dai pot^Λt^Λdai:

—Diuusi soic^Λi oodami sai ca^Λga g^Λnt^Λt^Λgitocana, gomaasi ^Λr^Λpan ducami navaiti ismaac^Λd^Λ v^Λanagi ^Λmo ooqui vaica muuli t^Λligi tuicami tai copoda. V^Λasi tui saagida ii ^Λnavaiti dai poduucai v^Λasi aipacoga oidigi daama im^Λi Diuusi ñiooquid^Λ —g^Λr^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

34 V^Λasi gomaasi aagidi ^ΛSuusi ^Λoodami cuentoc^Λd^Λ dai tomastuigaco mamaat^Λtuldiña ^ΛSuusi ^Λoodami cuentoc^Λd^Λ. 35 Aid^Λsi poduucai ivuaadana ^ΛSuusi poduucai ^Λr^Λd^Λui ismaac^Λd^Λ ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigad^Λ istumaasi aagai Diuusi dai pocaiti:

Ñiooquidamu aanΛ loodami cuentocΛΔΛ.

Aagidamu aanΛ naanΛ maasi istumaasi ismaacΛΔΛ maimaatΛ tomali Λmo oodami
mosΛΛgi aanΛ.

Ascaiti Diuusi.

³⁶ Amaasi ΛSuusi diosagi loodami dai vaa Λmo quiiyΛΓΛ tΛtai ami miaadΛΓΛ guuquiva
aatΛMΛ mamaatΛrdamigadΛ daidΛ itΛtΛdai aatΛMΛ:

—Garaagidañi aapi istΛiya Λlidi gocuento Λvasoi ismaacΛΔΛ gΛΛi tΛligi saagida —tΛtΛdai
aatΛMΛ.

³⁷ Amaasi ΛSuusi povai gΛrtΛtΛdai:

—AanΛ ismaacΛΔΛ viaa Λmo sΛΛlicami ΛΓΛpan ducami Λgai ismaacΛΔΛ Λi ΛtΛligi.

³⁸ DaidΛ ΛdΛvΛΛrai ΛΓΛpan ducami loidigi. DaidΛ ΛtΛligi ΛΓΛpan ducami loodami
ismaacΛΔΛ gΛndagito sai Diuusi soicΛiña iscΛΛga gΛntΛtΛgitoca Λgai daidΛ Λvasoi
ΛΓΛpan ducami Λgai ismaacΛΔΛ iimia Λgai mΛΛca siaaco oidaga ΛDiaavora. ³⁹ DaidΛ

giñsaayu ismaacΛΔΛ Λi Λvasoi ΛΓΛpan ducami ΛDiaavora. Λyoovaragai ΛΓΛpan ducami
siΛΛscadΛ ugitiagi oidigi. Dai Λpipoofi ismaacΛΔΛ voopoi ΛtΛligi ΛΓΛpan ducami Di-
uusi tΛtΛaañicarudΛ. ⁴⁰ Poduucai isduucai Λvasoi gΛvooopo dai gΛmΛmΛji poduucai

ΛΛpΛ ΛpΛduñia Λgai siΛΛscadΛ ugitiagi oidigi. ⁴¹ AanΛ ismaacΛΔΛ viaa Λmo sΛΛlicami
ootosamu giñtΛtΛaañicarΛ siΛmpaidamu Λgai vΛΛsi soimaasi ivuaadami dai vΛΛscatai
ismaacΛΔΛ soimaasi iduiñtuldi aa vai Λcovai vuvaidana Λgai sai camaiΛΛmadu daraajana

Λgai ismaacΛΔΛ aanΛ soicΛi sai cΛΛga gΛntΛtΛgitocana. ⁴² Dai mΛΛca taiyΛΓΛ siaaco
oidaga ΛDiaavora ootosamu Diuusi Λgai sisuaanΛdamu Λgai dai aliΛ soimaa taatacamu.

⁴³ Amaasi vΛΛscatai ismaacΛΔΛ ivueeyi istumaasi Diuusi ipΛlidi dadadacΛda Λgai Λgai
Λpan duucai tasai mΛΛca siaaco gataaanΛi Diuusi gΛrooga. CΛΛgavΛr gΛntagito caΛca
istumaasi gΛnaagidi aanΛ dai ΛΛgiadavurai.

⁴⁴ Λgai ismaacΛΔΛ ipΛlidi sai Diuusi soicΛiña sai cΛΛga gΛntΛtΛgitocana ΛΓΛpan ducami
ΛcΛΛli ismaacΛΔΛ tΛΛ tumiñsi yaasapicami Λmo dΛvΛΛriΛΓΛ, dai Λpamu yaasa anaasi. Dai
baigΛΛliditai imΛi dai gagara vΛΛsi istumaasi viaacatadai dai gasavΛΛli ΛdΛvΛΛrai.

⁴⁵ Λgai ismaacΛΔΛ ipΛlidi sai Diuusi soicΛiña sai cΛΛga gΛntΛtΛgitocana ΛΓΛpan ducami
Λmo riicugami ismaacΛΔΛ gaagaimi soora viaa aali ojoodai namΛacami. ⁴⁶ Dai aidΛsi tΛΛ
Λmoco ismaacΛΔΛ viaacatadai Λmo odai vaamioma namΛacami si vΛΛsi Λgaa ii Λgai dai
gagaara vΛΛsi gΛvustuidaga dai gasavΛli Λali odai.

⁴⁷ Diuusi soicΛi oodami sai cΛΛga gΛntΛtΛgitocana dai gomaasi ΛΓΛpan ducami
Λmo gΛΛ vatopa vuicarui ismaacΛΔΛ dadaitudai Λvatopa vuudami ΛgΛΛ suudarΛ
dai vuuyi mui naana maasi vatopa. ⁴⁸ Siu duucu suudagi Λvatopa vuicarui

Λvatopa vuudami bΛΛ ajioopai gΛΛ suudagi ugidiana dai ami dadarΛi dai Λcovai
vuvaidi Λvatopa cΛcΛΛgaducΛdΛ dai asarΛrΛ tueeyi dai maigovai suuligai Λvatopa
maicΛcΛΛgaducΛdΛ. ⁴⁹ Poduucai ΛpΛduñia Λgai ugitΛcai oidigi. Diuusi tΛtΛaañicarudΛ

dadimu dai Λcovai vuvaidamu loodami soimaasi ivuaadami dai Λgai ismaacΛΔΛ ca-
maitarsoimaasi ivuaadami. ⁵⁰ Dai maigovai suuligamu Λsoimaasi ivuaadami taiyΛrΛ
siaaco oidaga ΛDiaavora sisuaanΛdamu Λgai dai soimaa taatacamu —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

⁵¹ Amaasi ΛSuusi gΛrtΛcacai dai povΛrtΛtΛdai:

—¿MaatΛmΛs caΛ aapimΛ vΛΛsi gomaasi? —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

Tai aa noragi aatΛMΛ daidΛ itΛtΛdai:

—ΛjΛ tΛaanΛdami —tΛtΛdai aatΛMΛ.

⁵² Amaasi ΛSuusi gΛraa noragi dai povΛrtΛtΛdai:

—Amoco ismaacada caa maata istumaasi aagai judidú samicamigadara dai caa maata ara ismaacada gamamaatatuldi aan isducatai Diuusi soicai oodami sai caga gantatagitocana agai gia cabai ganduuduna isaagidagi aa Diuusi ñooquida —gartatadai ASuusi.

⁵³ Aidasi naato garaagidi ASuusi acuento ii abiaadara ⁵⁴ gaamucu siaaco gaa agai. Dai judidú quiuupaigadara gaagacai gamamaatatuldi agai Diuusi ñooquida. Taidal oodami camaitaa isducatai gantatagituagi daida icaiti:

—¿Ducatai istutuidi goovai ismosaa caga tatagitodagi daida ivueeyi goovai istumaasi gagarducami? ⁵⁵ Idiavar auusi ivisumadami marada dai María ardadada. Dai susuuculida arJacovo, dai Osee, dai Simuñi, dai Uudasi. ⁵⁶ Dai susuuculida ooqui ara tami garsaagida oidaga. ¿Siaacoga mai goovai vaa si imaasi? —caiti oodami.

⁵⁷ Alia mui naana maasi maatacatadai ASuusi cascada baacoican tada oodami agai vui. Damos ASuusi itatadai:

—Vaa si oodami cagacara naidina amo Diuusi ñooquituldiadamigada mosaca agi dalvavragadana oidacami gia maisiaa duutudaina tomali aaduna —tatadai ASuusi.

⁵⁸ Daidal ASuusi maitidui mui naana maasi gagarducami ami. Oodami maivaavoitudaina agai cascada.

14

¹ Aidal tuigaco Eroodasi arcaigicatadai Galileeara dai mai istumaasi ivuaadatadai ASuusi. ² Daidal Eroodasi aagidi agai ismaacada amadu daraajatadai dai potatadai:

—Gooviava arVuaana ismaacada vaponaitadai oodami dai caduaaca agai coidada saagidaindara cascada viaa agai guvucadagai daida ivueeyi naana maasi gagarducami —astatadai Eroodasi.

³ Eroodasi laquioma gatajaitadai masai bacaina AVuaana dai maisacarui vuurana cadeenacada. Erodiiasi arduñidatadai. Erodiiasi aroñigadacatadai Piili Eroodasi suculida. Damos Eroodasi aasi gasuculi ooñigada. ⁴ Taidal AVuaana itatadai Eroodasi:

—Maitavvaagai pasasiadagi gasuculi Piili ooñigada —astatadai AVuaana.

⁵ Eroodasi aidal otoma muaa liditadai AVuaana damos labaiditadai agai oodami. Oodami vaavoitudai isAVuaana arDiuusi ñooquituldiadamigada cascada. ⁶ Damos tasagadara Eroodasi idui agai amo vagimi dai amo ali taji Erodiiasi marada vaa dai gatuidai vapaidada vuitapi vaidal Eroodasi alia oojoidi tuudaidada ali taji. ⁷ Daidal itatadai Eroodasi ali taji:

—Maatal Diuusi nai gamaquiagi pastumaasi gintañiagi —astatadai.

⁸ Amaasi ii agai siaaco daacatadai adada taidal adada aagidi istumaasi taña agai Eroodasi. Dai pamu divia agai daidal itatadai Eroodasi:

—Giñmaacañi amo aasocoliar moodal AVuaana ismaacada vaponaina oodami —astatadai ali taji.

⁹ Taidal arai samicada soi gaa li. Damos caagiditadai agai sai maatal Diuusi sai maquia agai agi istumaasi taña agai. Daidal vapaidada cacatadai ara cascada. ¹⁰ Amaasi gatjai Eroodasi masai guicutana AVuaana cusivoda amaa maisacariara. ¹¹ Boodara amo aasocoliar vuaa dai maa ali taji, taidal ali taji maa gada.

¹² Amaasi dada AVuaana mamaatardamigada dai mala bai AVuaana tuucugada dai bacai dai yaasa. Dai gooquiar iji siaaco daacatadai ASuusi dai aagidi istumaasi aradi.

¹³ Aidasi mai ASuusi gomaasi ii abiaadara amo vaarcular amapacara siaaco maitipu oidacami. Damos oodami mai isii ASuusi, gooquiar iji aali quiquiaindara. Damos agai dalvavrapa salli iji. ¹⁴ Dai aidasi tavai ASuusi vaarcuaindara taa agai mui oodami

dai soigaldan tada agaicad, dai duduaadi acococoidad ismaacad vaidaticatadai agai. ¹⁵ Dai aidasi casi arurunococatadai miaadara guuquiva aatama ASuusi maatar damigad daid itadai:

—Casiat urui dai tomali amadutai maioidaga tanai. Ootosañi goodami vai iimana aali quiquiamu siaaco miaaga vai gasavdana cuaadagai dai gaugana —tadai aatama ASuusi.

¹⁶ Taid ASuusi povartadai:

—Maita viaa goovai isiimiagi. Bibidavurai aapima —gartadai ASuusi.

¹⁷ Tadi aatama itadai:

—Mosaca taama paana dai gooca vatopa viaa aatama —tadai aatama.

¹⁸ Taid ASuusi povartadai:

—Baigovai avar giñvuaapida —gartadai.

¹⁹ Dai amaasi agai agidi oodami sai vasoi saagida daraivana. Dai amaasi ASuusi vui taama paana dai tai nanaava tvaagiamu dai gamamagi dai saasacai garmaa aatama maatar damigad tasi taacogidana oodami. ²⁰ Dai vascatai gauu dai tataascovai. Dai gooquira ampagi baivustaama dan gooca aasarai susudacami saasaquigadapaana amadu vatopa. ²¹ Daid oodami ismaacad gauu artaama milicatadai, dai covai ooqui dai aali.

²² Taid ASuusi garaagidi aatama maatar damigad tasi taltidana vaarcuara dai dagavunana vaasadara agal suudagi apaga isagai dai agai diosaidimi oodami quiaa. ²³ Dai aidasi cadiosagi agai ii amo tuvidacamu dai lagi gamamada agai. Dai aidasi cadidiaimi ASuusi quiaa lagi daacatadai amaca. ²⁴ Daid avarcu caran asi imitadai agal suudagi. Daid avarcu vuidara vustai avalli dai tai vapanigai suudagi dai mala vaarcuaba astaci. ²⁵ Dai casiaalimoda ASuusi cayoga garaayitadai aatama maatar damigad mossuudagi daama imitadai agai. ²⁶ Dai aidasi taa aatama issuudagi daama imitadai agai alia duduaadimu aatama dai ijiña daid icaiti:

—Gooviava aramo suiñali —caiti aatama.

²⁷ Damos ASuusi garñiooqui dai povartadai:

—Maitavar vuaam anliada anana. Maitavar duduaadicuda —gartadai agai.

²⁸ Amaasi Piiduru ñiooqui daid itadai:

—Taanadami isaraapi giñtaañiñi isimia ana suudagi daama dai mala gajagi —tadai Piiduru.

²⁹ Taid ASuusi itadai:

—Giimi tudu —tadai.

Amaasi tava Piiduru vaarcuaiñara dai gaagacai aimarai suudagi daama dai mala vuidara ajia agai ASuusi. ³⁰ Dai aidasi taa agai isalia cavami avallimi alia duaadimu, dai casuudagi uta vaaquimi dai iña daid itai:

—Taanadami calgacara igiñvuusaida —caiti agai.

³¹ Taid ASuusi otoma bai novida daid itadai:

—Sallicada maicaga giñvaavoitudai aapi. ¿Tuiyasi maicaga giñvaavoitudai? —tadai agai.

³² Aidasi taltasi vaarcuara Piiduru amadu ASuusi otoma galapitu avalli. ³³ Amaasi aatama ismaacad vaarcuara daraajatadai gartootonacada guuquiva ASuusi vuidara daid itadai:

—Sallicada aapi aparmarada Diusi —tadai aatama.

³⁴ Dai vaasadara dagavusai aatama agal suudagi dai aayi Genesareta avallira. ³⁵ Dai aidasi mai oodami isagai arsuusi otoma agidi vasi ami avallira oidacami. Taid oodami otoma vuaa vasi acococoidada ami siaaco daacatadai ASuusi. ³⁶ Daid oodami dañimi ASuusi daid itadai:

—Gadagitoñi tətai taata aatama galyuucusi tomasi ugidiana galyuucusi taata aatama —tətadai oodami.
Dai vascatai ismaacada taata yuucusida duduaadicami vii.

15

¹ Amaasi miaadara guuquiva afariseo amadu amamaatatluldadami Diuusi sallycamigada siaaco daacata dai asuusi. Agai Jerusaleenaindara dada, daida itətadai:

² —¿Tuisida maitivueeyi gamamaatardamiga istumaasi garviituli garraqui aadunicarai dai maitarapan duucai vaponai gannoonovi siuu duucu gaugia aagadagi? —tətadai agai.

³ Taida asuusi təcacai daida itətadai:

—¿Tuimasi aapima maiagidi istumaasi ipalidi Diuusi baiyoma agidi aapima istumaasi ganviituli ganraqui aadunicarai? ⁴ Mospoduucai icaiti Diuusi: “Siaavara duutuada gandada”, dai pocaiti ara: “Sioora maicaga ñioocadagi gaoga siara gada vui, agai gaagai isdudunucami muaagi”, ascaiti Diuusi. ⁵ Damos aapima pocaitiña sai amo oodami istutuidi isitadagi gaoga siara gada: “Maitan istutuidi isgansoiñagi tomali istumaasicada vasi istuma viaa ana arDiuusi aa duiñada vatar”. ⁶ Dai ispotiya amaadutai mai aapima pocaitiña sai camaiviaa agai issoicadagi gaoga siara gada. Dai poduucai aapima mosgajiaadara vipieeyi istumaasi ipalidi Diuusi ducami isiaramo istumaasi maicagaducamicagi. Dai baiyoma ivueeyi aapima itumaasi ganviituli ganaadunicarai. ⁷ Aapima aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi. Sallycada arvaavoi istumaasi aagai Isaiacaru Diuusi ñiooquituldiadamigada ganaagaitai aapima dai agai ooja istumaasi agidi Diuusi dai poduucai ooja:

⁸ Aapima pocaiti masai giñsaa duutudai dai maisaa giñduutudai.

⁹ Gomaasi gia maitarsoiñi tomali amaadutai vatar.

Aapima maigamamaatatluldi giññoqui baiyoma gamamaatatluldi aapima istumaasi oodami ganviituli.

Ascaiti Diuusi sai ooja Isaiacaru.

¹⁰ Amaasi asuusi agidi oodami sai miaadara guuquivana daida itətadai:

—Giñcavurai dai caga maata caa: ¹¹ Tomali amo istumaasi ismaacada cueeyi oodami maivapacai tagitoidadara cascada cuaadagai maisoimaasi iduiñtuldi oodami. Baiyoma tagitoidagadaindara vusacai mui naana maasi soimaascami dai poduucai gamaata isiarsoimaasi ivuaadami —tətadai asuusi.

¹² Amaasi aatama mamaatardamigada asuusi miaadara guuquiva daida itətadai:

—¿Maatarasi isalida baacoi afariseo caacai istumaasi aagai aapi? —tətadai aatama.

¹³ Damos agai povartətadai:

—Tomastuma mamaatatluldiaragai istumaasi gamamaatatluldiadagi oodami ismaacada maitarDiuusi mamaatatluldaragada vasi gomaasi ugitimu. ¹⁴ Dagitovurai aapima agai ismaacada gamamaatatluldi gomaasi. Agai aran ducami amoco mainaadami ismaacada vaidaquia alidi amai mainaadami, isvaidaquia agai vagoocatai sibadara suuligian tada agai —gartətadai asuusi.

¹⁵ Amaasi Piiduru itətadai:

—Garaagidañi aapi istaiya alidi gocuento —tətadai Piiduru.

¹⁶ Taida asuusi itətadai:

—¿Tomali aapima masmaimata caa? ¹⁷ ¿Maitamasmata aapima sai vasi cuaadagai ismaacada cueeyi oodami gavoocara vapacai dai gooquiar vusacai? ¹⁸ Damos istumaasi aagai oodami agai gia gatagitoidagaiñdara vusacai, gomaasi agai dai soimaasi iduiñtuldi oodami. ¹⁹ Gatagitoidagaiñdara vusacai gosoimaasi tagitoidagai cascada, dai gomuaaragai, dai golladu voidagai aa ooqui, dai golladaragai, dai goyaatagidaragai, dai goñiooquidaragai. ²⁰ Vasi gomaasi aristumaasi soimaascami. Damos isamo

oodami maivacuanagi ganoonovi poduucai isduucai ivueeyi a fariseo siuu duucu gaugia agadagi gomaasi maitarsoimaasi — gartatadai asuusi.

21 Daid asuusi ii abiaadara gamu Tiroomu dai Sidooniamu. 22 Tai amo ooqui Cananeeaiñdara divia siaaco daacatadai asuusi dai iina agai daid itatadai:

— Tlaandami, aan anvaavoitudai sai aapi arDavicaruru cajiudad ismaacada aiqui abiaadara nandracatadai aatama daid arraicamu aapi. Ali taji giñmara sallicada soimaa taataca viaacatai amo Diaavora tlaañicaruda. Soigi galda dai duaaida — tatadai looqui.

23 Damos asuusi maiaa noragi tomali amo ñiooqui. Amaasi aatama asuusi maataardamigada dada dai daañimi daid itatadai:

— Ootosañi idi ooqui mosargoosiqui ara aimaraiña goovai dai iñacaiña — tatadai aatama.

24 Amaasi asuusi itatadai looqui:

— Diuusi giñootoi ansai aagidana aan agai ñiooquida mosaca judidíu. Agai arapan ducami cañiiru sib iimiada — tatadai asuusi.

25 Taid looqui miaadara caquiva dai gatootonacada caquiva asuusi vuidara daid itatadai:

— Tlaandami giñsoiñañi — tatadai agai.

26 Taid asuusi itatadai:

— Maitavar cagagai isasiadagi oodami gamaamara tascalida dai oidiadagi googosi — tatadai agai.

27 Taid looqui itatadai:

— Vaavuava isa judidíu googosi garaagai damos vascara agoogosi cuadana vasi istumaasi galsai meesagadañdara sosiaacami, cascada tomasi maitarjudíu aan giñsoiñañi aapi sivi — tatadai looqui.

28 Amaasi asuusi itatadai:

— Aapi ooqui alia caga vaavoitudai, cascada araduñia agai istumaasi ipalidi aapi — tatadai.

Dai aid todian duucai looqui marad dueeyi.

29 Taid asuusi ii abiaadara dai ugidiana daivusai agaa suudagi dai amo giidian tsai dai ami daiva. 30 Tai ami aayi mui oodami dai vaidaticatadai chuchuecogami dai momochugami dai mainaandami dai mumuudugami dai mui naana maasi coocoidada. Daid asuusi acasoda abaana tuaa acoocoidada tai agai duduaadi. 31 Dai poduucai oodami mital istumaasi gantatagituagi tagacai isamumuudu ñioocai dai duduaadacai amomosiucada arpa, dai ajioopaitai achuchuecocada, dai nanaavacai mainaandami. Daid oodami ganaagacai siaa duutudai garDiuusiga.

32 Amaasi asuusi garvai aatama maataardamigada agai daid arpartadai:

— Soigiñalidi aan idi oodamicada caayai vaica tasai istami giñamadu daraaja goovai dai maiviaa istuma ugiagi. Dai maiotosa iñalidi aan sai noonoigana goovai mitaugacai, susuiquituan tada goovai voyiamu — gartatadai asuusi.

33 Tait aatama maataardamigada itatadai asuusi:

— Ducatai tagimu aatama cuadagai mosaaqui oodami vatar, dai tami maioidaga tomali amo oodami — tatadai aatama.

34 Taid asuusi povartadai:

— Maaqui paana viaa aapima — gartatadai.

Tait aatama itatadai:

— Cuvaracami paana dai chilaqui vatopa — tatadai aatama.

35 Tai amaasi asuusi aagidi oodami sai davarapi daraivana. 36 Dai agai vui acuvaracami paana dai vatopa dai gamamagi dai goosiqui ara saasarai dai garmaa aatama maataardamigada agai tait aatama taacogi oodami. 37 Tai vascaitai gauu

dai tatascovai. Dai gooquir^Λ ampagi cuvaracami aasarai ismaac^Λda baivito. ³⁸ Daid^Λ aoodami ismaac^Λda gauu armaacova miilicatadai, dai acovai ooqui dai aali. ³⁹ Dai gooquir^Λ aSuusi diosagi aoodami dai vaarcuar^Λ vaa dai iji aat^Λma gamu Magadaalamu.

16

¹ Taid^Λ aFariseo amadu asaduseo ma^Λ naidamu aSuusi mosnaijada aliditai astuma duuna aSuusi gaagaitadai agai isducatai gapi^Λra vaaajagi dai aagidi said^Λ iduuna amo istumaasi g^Λducami Diuusi guvucadad^Λc^Λda. ² Tai agai aa noragi daid^Λ it^Λadai:

—Si^Λascad^Λ urunoco v^Λagicagi icomai aapim^Λ icaitiña sai c^Λagaduca agai tasai.

³ Dai si^Λascad^Λ quiaamoco v^Λagicagi icomai aapim^Λ icaitiña sai maic^Λagaduca agai tasai. Aapim^Λ aagaiña amo istumaasi dai amamaasi ivuaadana. C^Λga maata^Λ naidi aapim^Λ oidigi si^Λascad^Λ duuduquia aagadagi dai si^Λascad^Λ maiduuduquia agadagi d^Λmos maimaata^Λ naidi aapim^Λ istumaasi ap^Λvueeyi sivi oidigi daama. ⁴ Aapim^Λ sivi oidacami arsoimaasi ivuaadami dai maivaavoitudadami dai giñ^Λaan^Λ aapim^Λ isiduiña aan^Λ amo istumaasi g^Λducami dai poduucai naijada alidi aapim^Λ sabai aan^Λ ar^ΛCristo ismaac^Λda na^Λra aapim^Λ d^Λmos mait^Λgimu aapim^Λ amai istumaasi g^Λducami mos^Λcaasi aistumaasi g^Λducad^Λ ismaac^Λda idui Diuusi ootosacai Joonasi gamu Niñiviamu —tat^Λadai aSuusi.

Dai anaasi viaa agai dai ii.

⁵ Dai aid^Λsi aat^Λma aSuusi mamaatardamigad^Λ vaasmocorad^Λra d^Λgavusai tagito ismaivuucaticatadai paana. ⁶ Amaasi aSuusi pov^Λart^Λadai:

—Gofariseo navaitigad^Λ dai gosaduseo navaitigad^Λ maic^Λagadu —g^Λart^Λadai.

⁷ Tatai aat^Λma g^Λraagacai aipaco g^Λraatagidimi daid^Λ icaiti:

—Maivuucati aat^Λma paana cascad^Λ pocaiti goovai —caiti aat^Λma.

⁸ Taid^Λ aSuusi ma^Λ istumaasi aatagaitadai aat^Λma dai pov^Λart^Λadai:

—¿Tui^Λmasi pocaiti masai maivuucati paana? S^Λalic^Λda maic^Λga vaavoitudai aapim^Λ.

⁹ ¿Maitamasquiaa maata^Λ naidi tomali maitagito aapim^Λ aid^Λñsi bibi aan^Λ ataama mil oodami taama paanac^Λda mat^Λqui aasarai ampagi saasaquigad^Λ? ¹⁰ ¿Tomali maitamastagito aapim^Λ aid^Λñsi bibi aan^Λ amaacova mil oodami cuvaracami paanac^Λda mat^Λqui aasarai ampagi saasaquigad^Λ? ¹¹ ¿Ducatai maitantagito ca^Λ aapim^Λ aid^Λsi g^Λnaagidi aan^Λ masai g^Λnnuucadacana aFariseo navaitigad^Λ dai asaduseo navaitigad^Λ aan^Λ maiaagaitadai paana? —g^Λart^Λadai aSuusi.

¹² Amaasi gia maata^Λ ca^Λ aat^Λma is^ΛSuusi maiaagaitadai navaiti paana v^Λatar^Λ baiy-oma aagaitadai agai amamaat^Λtuldaragad^Λ aFariseo dai asaduseo sai maic^Λagadu.

¹³ Dai aid^Λsid^Λ aSuusi aayi Sesarea Filiposi d^Λv^Λari^Λra g^Λrt^Λcacai daid^Λ p^Λrt^Λadai:

—Aan^Λ ar^Λagai ismaac^Λda viaa amo s^Λalicami d^Λmos aoodami, ¿voor^Λ giñaagai? —g^Λart^Λadai aSuusi.

¹⁴ Tatai aat^Λma aa noragi daid^Λ it^Λadai:

—Amoco pocaiti p^Λsaid^Λ ar^ΛVuaanacaru ismaac^Λda vapaconaitadai aoodami, dai aa pocaiti p^Λsaid^Λ ar^ΛEliiasicaru, dai aa pocaiti p^Λsaid^Λ ar^ΛJeremiiasicaru si^Λap^Λ amai Diuusi ni^Λooquituldiadamigad^Λ —tat^Λadai aat^Λma mamaatardamigad^Λ.

¹⁵ Amaasi aSuusi pov^Λart^Λadai:

—¿Dai aapim^Λ moor^Λ giñaagai? —g^Λart^Λadai aSuusi.

¹⁶ Amaasi aSimuñi Piiduru it^Λadai:

—Aapi ap^Λra^ΛCristo agai ismaac^Λda viaa amo s^Λalicami. Dai aapi ar^ΛDiuusi marad^Λ ismaac^Λda tomastuigaco oidaga —tat^Λadai aPiiduru.

¹⁷ Taid^Λ aSuusi it^Λadai:

—Diuusi cʌʌgacʌrʌ gʌnʌidi aapi Simuñi, Joonasi maradʌ tomali ʌmo oodami maitʌmaatʌtuli gomaasi mosʌca Diuusi gʌrooga ismaacʌdʌ tʌvaagiana daja ʌgai gia gʌmaatʌtuli gomaasi. ¹⁸ Dai aanʌ angʌaagidi sai aapi Piiduru aagiada ʌgai oodami ansai aanʌ ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviaadami dai muidutai giñvaavoituda ʌgai dai ʌgai gia cʌʌgacʌrʌ vuvaidamu aanʌ, dai tomasi coiyagi vʌʌscʌrʌ ʌmo imidagai ʌpamu duduaacamu vʌʌscatai. ¹⁹ Dai aanʌ gʌmaaquimu ʌmo sʌʌlicami pai aagida ʌoodami sai sioorʌ giñvaavoitudagi soicʌda aagai sai cʌʌga gʌntʌʌgitocana Diuusi vai poduucʌi tomasioorʌ sioorʌ maitiñvaavoitudagi aagiditai aapi tami oidigi daama maidagitomu aanʌ isvaquia ʌgai tʌvaagiʌrʌ dai tomasioorʌ sioorʌ giñvaavoitudagi aagiditai aapi tami oidigi daama ʌgai gia dagitomu aanʌ isvaquia tʌvaagiʌrʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

²⁰ Amaasi ʌSuusi sʌʌlicʌdʌ gʌrdai aatʌmʌ mamaatʌrdami sai maiaagidiña tomali ʌmaadutai siʌgai ʌrʌCristo.

²¹ Aidʌ abiaadʌrʌ ʌSuusi gʌaagacai gʌraagidi aatʌmʌ mamaatʌrdami sai ʌgai vi-aacatadai isimiagi Jerusaleenamu dai sai soimaa taatatulda ʌgai ʌtʌtʌaanʌdamigadʌ judidíu ʌmadu ʌbaitʌguucacamigadʌ ʌpapaali ʌmadu ʌmamaatʌtuldiadami Diuusi sʌʌlicamigadʌ. Dai gʌraagidi ʌSuusi sai ʌgai muua agaitadai dʌmos bovaica tasaicʌdʌ ʌpamu duaaca agaitadai. ²² Amaasi ʌPiiduru ʌcovai vaidacai dai vui ñiooquimi daida itʌtʌdai:

—Chu cʌliodami Diuusi maitipʌldana dai maitʌdagitona. Tomali ʌmo imidagai maitiʌpʌduuna imaasi —tʌtʌdai ʌPiiduru.

²³ Taidʌ ʌSuusi ajaco cʌquiva daida itʌtʌdai ʌPiiduru:

—Maitigiñʌʌmadu aimʌrda aapi Diaavora giñsobicʌi aapi. Aapi pocaiti sai maitʌagai isivuaadagi aanʌ istumaasi Diuusi ipʌlidi —tʌtʌdai ʌSuusi.

²⁴ Amaasi ʌSuusi povʌrtʌtʌdai aatʌmʌ:

—Isʌmaadutai giñʌʌgiada ʌliada maitʌagai isʌʌgi gʌtʌgitocagi dai gʌaagai isvʌʌs tasai baigʌducagi siʌduñiada gʌmuuatuda ʌgai giñvaavoitudaitai daida giñʌʌgiadagi. ²⁵ Sioorʌ ivuaadagi ʌʌgi istumaasi ipʌliadagi ʌgai gia imimu Diaavora ʌmadu, dʌmos sioorʌ baigʌducagi dai muquiagi giñvaavoitudaitai ʌgai gia cʌʌgacʌrʌ vuusaimu. ²⁶ ¿Tumaasi ʌrsoiñi ʌmo oodami vʌʌtarʌ isgamaitʌagi vʌʌsi istumaasi oidaga oidigi daama vai iibʌadʌ imiagi Diaavora ʌmadu? Tomali ʌmaadutai maitistutuidi isgaanamʌquidagi dai cʌʌgacʌrʌ vuusiagi. ²⁷ Dai aanʌ ismaacʌdʌ viaa ʌmo sʌʌlicami divimu ʌmaadu mui Diuusi tʌtʌaañicarudʌ dai giñooa dadadaquigadʌ gʌrsicoli dadadaquida ʌgai. Siʌʌscadʌ diviagi Diuusi ʌgai nʌidamu vʌʌscatai ismaacʌdʌ ʌrcʌʌga ivuaadami dai ismaacʌdʌ ʌmaicʌʌga ivuaadami. ²⁸ Sʌʌlicʌdʌ oidaga ʌʌmoco ismaacʌdʌ tami guuca dai maicoiya ʌgai asta siʌʌscadʌ tʌʌ goovai ismaasca iñagai aanʌ ismaacʌdʌ viaa ʌmo sʌʌlicami siʌʌscadʌ gataaanʌdagi Diuusi ʌmadu —gʌrtʌtʌdai ʌSuusi.

17

¹ Daidʌ ʌSuusi bonaadami tasaicʌdʌ vaidacai ʌPiiduru ʌmadu ʌJacovo ʌmadu ʌVuaana Jacovo suculidʌ ʌmo tʌca giidiana. ² Dai ami ʌSuusi ʌmapʌdui vuitapi gʌmamaatʌrdamiga. Dai vuivasadʌ dadadaquitu ʌpamaastu tasai, dai yuucusidʌ cʌʌga tootuatu. ³ Dai todian duucʌi tʌʌ ʌgai Eliasicaru ʌmadu Moseesacaru vai gaaata-gaitadai ʌmadu ʌSuusi. ⁴ Amaasi ʌPiiduru itʌtʌdai ʌSuusi:

—Tʌaanʌdami vʌʌsi ʌrcʌʌgai istami daraaja aatʌmʌ isipʌliada aapi tʌtai duuñi vaica uucusai, ʌmoco aapi gʌvʌʌtarʌ dai ʌmai Moseesa vʌʌtarʌ dai ʌmai Eliasi vʌʌtarʌ —astʌtʌdai ʌPiiduru.

⁵ Dai quiaa ñioocaitadai ʌgai tai divia ʌmo icomai dadadacʌdami dai iñña vʌʌscatai ismaacʌdʌ ami daraajatadai. Tai icomiañdʌrʌ caidatu ʌmo ñiooqui daida icaiti:

—Idi Suusiava argiñmara nai aanΛ aliΛ oigΛdai dai baigiñΛlidi aanΛ goovaicΛdΛ. ΛΛgiadavurai aapimΛ —ascaiti añiooqui.

⁶ MoscaΛcai ΛmamaatΛrdami añiooqui dΛvΛΛrapi cuiiqui dai aliΛ duduaadimu.

⁷ Amaasi ΛSuusi miaadΛrΛ cΛquiva daidΛ itΛtΛdai:

—Vaapaigivurai aapimΛ maitavΛr duduaadimu —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁸ Dai aidasi aipaco nΛnΛaava Λgai camaitΛΛ Λgai ΛcΛcΛli mosΛca ΛΛgi ΛSuusi.

⁹ Dai aidasi tΛaapañimi Λgai ΛgΛΛ giidiaiñdΛrΛ ΛSuusi dai ΛmamaatΛrdamigadΛ daidΛ itΛtΛdai:

—MaitavΛr aagiada tomali Λmaadutai istumaasi tΛΛ aapimΛ asta siΛΛscadΛ aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami caduaacagi coidadΛ saagidaiñdΛrΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁰ Amaasi ΛmamaatΛrdamigadΛ tΛcacai ΛSuusi daidΛ itΛtΛdai:

—¿TuisidΛ icaiti ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ saidΛ ΛEliiasicaru viaa-cata dai isdiviagi ΛpΛga isaapi? —astΛtΛdai ΛmamaatΛrdamigadΛ.

¹¹ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Vaavoava istumaasi aagai ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ sai Eliiasi viaacata dai isΛpΛga diviagi dai baiduñiagi oodami iibΛadΛ. ¹² DΛmos aanΛ angΛnaagidi sai cadivia Eliiasi dai ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ maimaí dai soimaa taatatuli Λgai isducatai ipΛli. Poduucai ΛpΛ Λoodami sividadΛ soimaasi giñtaatatuldamu aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹³ Amaasi ΛmamaatΛrdamigadΛ maatΛ caΛ isΛSuusi aagaitadai ΛVuaana ismaacΛdΛ vaponaitadai Λoodami.

¹⁴ Dai aidasi aayi Λgai mΛΛca siaaco daraajatadai Λoodami Λmo cΛΛli miaadΛrΛ cΛquiva ΛSuusi daidΛ itΛtΛdai:

¹⁵ —TΛaanΛdami soigi gΛΛlda aapi giñmaracΛdΛ. SusuiquitΛrΛi Λgai dai aliΛ soimaa taatamai. Muiyoco imidagai taiyΛrΛ gΛgΛsai dai suudarΛ. ¹⁶ Tami vuaapi aanΛ gΛmamaatΛrdamiga ismaacΛdΛ tami vii tai goovai maitistui isduaaidagi —tΛtΛdai ΛcΛΛli.

¹⁷ TaidΛ ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—AapimΛ oodami maivaavoitudadami dai soimaasi ivuaadami catΛvΛpi gΛnΛΛma daja aanΛ mai aapimΛ vΛΛscΛrΛ maitiñvΛavoitudai. Aliasi Λroojodaragai aapimΛ. Baigovai avΛr giñvuaapidi goali gΛΛli —gΛrtΛtΛdai.

¹⁸ DΛmos ΛSuusi aagidi ΛDiaavora tΛaañicarudΛ sai dagitona Λali gΛΛli dai camaiΛΛmadu daacana. Tai Λgai vuusai Λali gΛΛliaiñdΛrΛ, tai Λali gΛΛli todian duucai duaadicami vii.

¹⁹ Dai gooquiΛrΛ aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi aatagi Λgai ΛΛgi dai tΛcacai daidΛ itΛtΛdai:

—¿TuisidΛ maitistui aatΛmΛ isvuusaidagi ΛDiaavora tΛaañicarudΛ? —tΛtΛdai aatΛmΛ.

²⁰ TaidΛ ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—AapimΛ maicΛΛga giñvaavoitudai cascΛdΛ. IsmaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ Λrvaavoi. Sai iscΛΛga giñvaavoitudadamudai aapimΛ aidΛ gia istutiadamudai aapimΛ isivuaadagi istumaasi tomasi sΛΛlicΛdΛ sijaiga. ²¹ Gomaa Diaavora tΛtΛaañicarudΛ aliΛ sijaiga vuvaidaragai oodamiaiñdΛrΛ cascΛdΛ avΛnacai maitaugacai gamamadagi vai poduucai vuvacΛi goovai —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

²² Dai aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi gΛrΛmpaidimi GalileerΛ taidΛ ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—AanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami mΛgiñtΛΛgida aagai aa oodami ²³ siΛgai giñmuaamu dΛmos vaica tasaicΛdΛ duaacamu aanΛ —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

TΛtai aliΛ soigΛrΛΛli aatΛmΛ imaasicΛdΛ.

²⁴ Aidasi aayi asuusi amadu aatama Capernaumara tumiñsi vuudami agaa quiuupaigadara judidiu iji siaaco daacatadai apiiduru daida itadai:

—¿Gamamaatatuldamiga isgamaacai ara tumiñsi agaa quiuupai vatar? —astadai tumiñsi vuudami.

²⁵ Taida apiiduru aa noragi daida itadai:

—Aja —astadai.

Amaasi utudama vaacacai apiiduru quiiyara asuusi araga ñiooqui daida itadai:

—¿Tuma tagittoi aapi? ¿Maacada oodami taanai ataanadami tumiñsi, agi ganaaduñi sisibacoga oidacami? —tadai.

²⁶ Taida apiiduru aa noragi daida itadai:

—Asibadara oidacami —tadai.

Taida asuusi itadai:

—Amaasi aaduñda maitaagai ismamaacadagi tumiñsi. ²⁷ Damos vascara maaquimu aana tumiñsi vai poduucai maibaacuagi tumiñsi vuudami. Imiñi aapi agaa suudagi ugidiamu dai daituda amo babaidacarui dai vuusaida avatopa ismaacada araga baiya gobabaidacarui. Agai vatopa tñiara tagimu aapi tumiñsi. Atumiñsi graimu isgaanamquida aana dai aapi ara. Bacaiñi aapi dai maca aa namquida —tadai asuusi.

18

¹ Amaasi aatama mamaatardamigada asuusi miaadara guuquiva dai tacacai daida itadai:

—¿Sascada gataanadagi aapi vasi oidigi daama maacada aatama gamamaatardamiga vaamioma gataanada ragai? —tadai aatama.

² Amaasi asuusi vai amo ali dai garsaagida cai, ³ dai povartadai:

—Salicada arvaavoi isaapima maiama duucai gantatagituagi dai camaigarducada ganaliadagi apan duucai idi ali poduucai gia maiimimu aapima siaaco taanai Diusi.

⁴ Poduucai gia agai ismaacada vaamioma gataanai maca siaaco gataanai Diusi aragai ismaacada maigarducada ganalidi apan duucai idi ali. ⁵ Tomasioora sioora vaavoitudai giñmamaatuldaraga dai cascada oigadai idi ali oodami agai gia giñoigadai aana.

⁶ Tomasioora sioora soimaasi iduiñtulda aliadagi amoco ismaacada utudama giñvaavoitudagi sioma arcagagai agai vatar mascusivuana vulidagi amo ga mauturui dai ga suudara daitudagi. ⁷ Salicada maicagadu oodami vatar isoidacagi naana maasi ismaacada soimaasi iduiñtuldiadagi aoodami. Vascara oidacamu istumaasi isducatai soimaasi ivuaadagi oodami damos soimaasi taatamu agai ismaacada soimaasi iduiñtuldiadagi aoodami.

⁸ Isamadutai iduñia aliadagi amo istumaasi soimaascami ganovicada siara gacacada baiyoma gaagai ispoliada agai ismainova siara maicaso dai maisiu Diaavora amadu imiagi. ⁹ Dai isamadutai iduñia aliada amo istumaasi soimaascami gvupujicada baiyoma gaagai ispoliada agai ismaivuupuju. Sioma arcagagai ispoliada agai ismaivuupuju dai maisiu Diaavora amadu imiagi.

¹⁰ Cagacara avar najjada aapima vascatai ismaacada giñvaavoitudagi. Aana anganaagidi sai Diusi talaañicaruda ismaacada tvaagiara daraaja Diusi amadu caga nuucada agai ismaacada giñvaavoitudai tami oidigi daama. ¹¹ Dai aana ismaacada viaa amo salicami divia dai cagacara vuvaida ñagai soimaasi ivuaadami agai arsiba iimiada Diusi vatar.

12 Isamaadutai viaacagi amo siento cañiiru vai sibΛ imiagi amoco siaadΛrΛ maianaasi viaana Λgai Λгаа maaco coobai dan baivustaama dan tustaama dai gaagamuna ΛsibΛimiaadΛ. 13 Dai istΛgiagi sΛΛlicadΛ vaamioma baigΛΛiatugadagi ΛgaicadΛ siΛгаа ismaacadΛ maisibΛ iimiagi. 14 Poduucai ΛpΛ Diuusi gΛrooga tΛvaagiΛrΛ daja dai Λgai maitipΛlidi isiimiagi Diaavora ΛΛmadu tomali amoco ismaacadΛ giñvaavoitudai.

15 Isamaadutai soimaasi duiñdagi Λmai, Λgai gΛaagai isaagidagi ΛΛgi Λgai sai soimaasi duñi. Dai isΛgai cΛΛga baiduñia aliadagi ñiooqui aidΛ gia argΛnaadunumΛcamu Λgai. 16 Dai isΛgai maibaiduñia aliadagi aidΛ gia gΛaagai isvaidaquiagi amoco siΛpΛ gooca gΛaaduñi vai poduucai oidacana nΛijadami ismaitipΛlidi Λgai isbaiduñiagi ñiooqui. 17 Dai isapiaquiaa maibaiduñia aliada Λgai aidΛ gia gΛaagai isaagidagi vΛΛsi Λvaavoitudadami, dai isapiaquiaa maibaiduñia aliada Λgai aidΛ gia gΛaagai isΛpan duucai nΛijadagi Λgai ismaacadΛ maivaavoitudai siΛpΛ Λpan duucai tumiñsi vuudami.

18 Dai aanΛ angΛnaagidi sai siΛΛscadΛ aagiada aapimΛ Diuusi ñiooquidΛ loodami toma-sioorΛ sioorΛ maitiñvaavoitudagi aagiditai aapimΛ Λgai maidagitomu aanΛ isvaquiagi tΛvaagiΛrΛ, dai tomasioorΛ sioorΛ giñvaavoitudagi aagiditai aapimΛ Λgai gia dagitomu aanΛ isvaquiagi tΛvaagiΛrΛ.

19 Dai aanΛ angΛnaagidi ΛpΛ sai isgoocatai aapimΛ gΛnaagidagi dai daañiagi isDiuusi gΛnsoiñagi, Diuusi gΛrooga gΛnsoiñamu. 20 Tomasiaaco siaaco gΛnΛmpidadagi gooca siΛpΛ vaica dai giñsiao duutuada agadagi dai gamamadada agadagi ami daacamu aanΛ ΛpΛ —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

21 Amaasi ii ΛPiiduru dai tΛcacai ΛSuusi daidΛ itΛtΛdai:

—TΛaanΛdami, ¿vΛΛquiojo imidagai gΛaagai isoigΛldada aanΛ amoco giñaduñi ismaacadΛ soimaasi giñvuiidadagi? ¿ParΛ cuvaracamiojo? —tΛtΛdai ΛPiiduru.

22 TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Chu aanΛ anmaitΛaagidi sai cuvaracamiojo baiyoma angΛaagidi aanΛ sai maiΛcaldacai gaogΛliada.

23 Isducatai apΛvueeyi siΛΛscadΛ Diuusi soicΛdagi oodami iscΛΛga gΛntΛtΛgitocagi Λpan ducami istumaasi idui amo tΛaanΛdami. ΛtΛaanΛdami ipΛlidadai isΛpipiooñigadΛ aa namΛquidagi. 24 Utudama gΛaagacai taañimi Λgai gΛpipiooñiga ismaacadΛ vupuaat-uldidadai mΛtai vuaapi amo piooñigadΛ ismaacadΛ mui mil vuaatuldidatΛ. 25 DaidΛ ΛpiooñigadΛ maiviaacatadai istucadΛ aa namΛquidagi. TaidΛ ΛaamudΛ aagidi sai gagaarana vΛΛsi gΛvustuidaga dai gΛmaamara dai gΛooñiga dai ΛΛgi Λgai dai vuvaidana tumiñsi dai ΛcadΛ aa namΛquidana. 26 Amaasi ΛpiooñigadΛ gΛtootonacadΛ cΛquiva gΛaamu vuidΛrΛ dai daañimi daidΛ itΛtΛdai: “Giñaamu giñnΛnracañi aapi gΛaa namΛquidamu aanΛ vΛΛsi”, astΛtΛdai. 27 TaidΛ ΛaamudΛ soigΛΛli dai oigΛli dai camaitai aidΛ, dai dagito isimiagi Λgai. 28 Tai ii Λgai dai moo maigovai tΛΛ amoco gΛaduñi ismaacadΛ vuaatuldidatΛ chilaΛqui tumiñsi. Dai cuchivuana bΛi dai cayoga vuliji daidΛ itΛtΛdai: “Aata giñnamΛquida pΛsmaacadΛ giñvuaatuli”, astΛtΛdai. 29 Amaasi ΛaduñdΛ gΛtootonacadΛ cΛquiva Λgai vuidΛrΛ dai daañimi daidΛ itΛtΛdai: “GiñnΛnracañi aapi gΛaa namΛquidamu aanΛ vΛΛsi”, astΛtΛdai. 30 TaidΛ ΛgΛmai maitipΛli, baiyoma vaidacai dai gatΛjai maisaragai dai gaaagidi mΛsai anaasi maisacana asta siΛΛscadΛ aa namΛqui Λgai vΛΛsi. 31 Amaasi Λгаа pipiooñigadΛ ΛgΛΛ tΛaanΛdami tΛΛ gomaasi dai sΛΛlicadΛ soigΛnΛli dai iji dai mΛΛ aagidi ΛtΛaanΛdami vΛΛsi istumaasi apΛdui. 32 Amaasi ΛtΛaanΛdami gatΛjai mΛsai mΛΛ vaidana Λgai daidΛ itΛtΛdai: “Aapi gia sΛΛlicadΛ maicΛΛ tuiga. ¿DuucaidΛ aanΛ gΛoigΛli vΛΛsi pΛsmaacadΛ giñvuaatuldidatΛ aapi, giñdaañimi aapi cascadΛ? 33 ¿DuucaidΛ aapi maisoigΛΛli gΛaduñicadΛ, poduucai isduucai soigiñΛli aanΛ aapicadΛ?” astΛtΛdai. 34 Dai sΛΛlicadΛ baamu ΛaamudΛ dai gatΛjai maisaragai dai gaaagidi mΛsai anaasi maisacana asta siΛΛscadΛ aa namΛqui Λgai —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁵ Cuugatara povartatadai Asuusi:

—Poduucai iduñia agai garooga tavaagiarā aapimacada issallicada maitanoigaliada aapima aipacoga —gartatadai.

19

¹ Caaagacai Asuusi imaasi ii ami Galileeiñdarā dai aayi mala Judeea davalariara vaasadara Jordán aqui. ² Dai mui oodami oiditadai tai ami duduaadi Asuusi cococoidada.

³ Amaasi amoco fariseo miaadara guuquiva siaaco daacatadi Asuusi dai mossoimaasi ñiooquituda alidi agai cascada tacacai daida itatadai:

—¿Oidagasi oigaragai siamo calli dagituagi gaoñiga tomastucada? —tatadai afariseo.

⁴ Tai agai aa noragi daida itatadai:

—Aapima canaidi Diuusi ñooquida siaaco oojisi sai aidasi Diuusi idui oodami idui agai calli dai ooqui. ⁵ Dai Diuusi ñooquidarā icaiti ara: “Cascada calli dagitomu gandada dai amadu oidacamu gaoñiga dai vagoocatai amo oodami ganducamicamu agai”, asduucai oojisi Diuusi ñooquidarā. ⁶ Cascada amo calli maitaagai isdagituagi gaoñiga tomali amo ooqui gacuuna. Diuusi ipalidi ismapai oidaca agai asta salscada coi —tatadai Asuusi.

⁷ Amaasi tacacai afariseo daida itatadai:

—¿Tuisida Moseesacaru gamaa oigaragai isamo calli dagitua aliada gaoñiga saida istutuidi isbaiduñiagi amo oojai dudunucamiara dai poduucai dagituagi? —tatadai afariseo.

⁸ Taida Asuusi itatadai:

—Ganlaqui aduñicaru vuidara valacana Diuusi cascada Moseesacaru maa agai oigaragai isdagitoda gaoñiga dai poduucai ganviituldi agai. Damos tucamara maitiipucataidai oigaragai poduucai. ⁹ Dai ana anganaagidi siora dagituagi gaoñiga maigogoosi gducamicatai agai dai vanaagi amai ooqui agai gia gogoosi gducami —tatadai Asuusi.

¹⁰ Amaasi aatama mamaatardamigada tatadai:

—Siarvaavoi ismaitipu oigaragai isdagituagi amo calli gaoñiga aida gia sioma arcaga ismaicucuntadagi oodami —tatadai aatama.

¹¹ Taida Asuusi povartatadai:

—Maisiu valscatai istutuidi ismaioñtadagi mosaca agai ismaacada Diuusi soicai. ¹² Amoco calli maioñtai soimaa vuvacai agai cascada dai aa mascacaapuñtudagi maioñtai, dai aa maioñtai aipaco ajioopaitai gaaagiada aliditai isducatai Diuusi soicai oodami sai calla gantatagitocana. Tomasiora siora istutiadagi ismaioñtadagi callagadu ismaioñiacatai oidaca agai —gartatadai Asuusi.

¹³ Matai aida vuaapi Asuusi chilqui aali sai taatana agai moomoda dai mamatuldana. Taida aatama mamaatardamigada agai bagaidimi oodami ismaacada vuaapaimi aali.

¹⁴ Taida Asuusi povartatadai:

—Dagitovurai goali vai dadana siaaco daja ana dai maitavar daidiada. Ismaacada aran ducami aali agai gia Diuusi soicai agai sai calla gantatagitocana —gartatadai Asuusi.

¹⁵ Daida Asuusi taata aali moomoda dai gooquiarā ii abiaadara.

¹⁶ Amo calli ii dai mala naidamu Asuusi daida itatadai:

—Mamaatatuldadami calla tuigacada. ¿Tumaasi istutuidi ana isiduñiagi dai valscara oidacagi Diuusi amadu? —tatadai agai.

¹⁷ Taida Asuusi itatadai:

—¿Tuipasi cΛΛ tuigacΛΔΛ giñaagai? AliΛmadugava cΛΛ tuigacami dai Λgai ΛrDiuusi. ¿Ipalidipasi isimiagi Diuusi Λmaadu? ΛΛgiditai caΛca vΛΛsi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidΛrΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁸ TaidΛ ΛgΛΛli itΛtΛdai:

—¿Tumaasi Λgai? —tΛtΛdai.

TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—MaitavΛr gacoodada, dai maitavΛr googosi gΛnducamica, dai maitavΛr gaΛΛsiada gavustuidaga, dai maitavΛr yaatavoaca, ¹⁹ dai siaa duutuada gΛndΛΔdΛ dai oigΛadavurai gΛnaaduñi poduucai mΛsduucaai gΛnoigΛdai aapimΛ ΛΛgi —tΛtΛdai ΛSuusi.

²⁰ TaidΛ ΛgΛΛli itΛtΛdai:

—VΛΛsi gomaasi ansiaa duutudai aanΛ aliducatai abiaadΛrΛ. ¿Tumaasi viΛΛga isiduñia aanΛ? —tΛtΛdai ΛgΛΛli.

²¹ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—IpalidipΛsi isiduñiagi vΛΛsi istumaasi Diuusi ipΛlidi aidΛ gia imiñi dai gagaara vΛΛsi pΛstumaasi viaa dai oida Λtumiñsi Λsoituutuigami dai poduucai viaacamu aapi mui naana maasi tΛvaagiΛrΛ dai gooquiΛrΛ divia dai giñoidatucuda —tΛtΛdai ΛSuusi.

²² Dai aidΛsi moscaΛ ΛgΛΛli gomaasi aliaΛ soigΛΛli dai soigΛΛliatugai aliasi ΛrgΛviidacamicatadai Λgai cascΛΔΛ.

²³ Amaasi ΛSuusi povΛrtΛtΛdai aatΛmΛ mamaatΛrdami:

—Gia sijaiga isgΛnviipidacami dagituagi isDiuusi soicΛdagi iscΛΛga gΛntΛtΛgitocagi.

²⁴ Dai aanΛ angΛnaagidi ΛΛpΛ sai siooma maisijaiga Λmo muura vΛΛtarΛ isvaquiagi Λmo oi dΛgadΛamu sΛΛli isΛmo gΛviidacami dagitoagi isDiuusi soicΛdagi iscΛΛga gΛtΛgitocagi —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

²⁵ Mosaagai ΛSuusi gomaasi tΛtai aatΛmΛ mamaatΛrdami maitΛΛ isducatai gΛrtΛtΛgituagi dai aipaco gΛrtΛcacai daidΛ icaiti:

—¿VoorΛ istutuididΛo iscΛΛgacΛrΛ vuvΛquiagi? —caiti aatΛmΛ.

²⁶ TaidΛ ΛSuusi gΛrvui nΛnΛava dai povΛrtΛtΛdai:

—Oodami gia maitistutuidi isiduñiagi imaasi dΛmos Diuusi gia istutuidi isiduñiagi. Diuusi vΛΛsiaΛcatai istutuidi isiduñiagi —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

²⁷ Amaasi ΛPiiduru itΛtΛdai:

—TΛaanΛdami, aatΛmΛ viaa vΛΛsi tΛstumaasi viaacatadai gΛoidatucuda ΛrΛliditai, ¿tumaasi viaacamu aatΛmΛ? —tΛtΛdai ΛPiiduru.

²⁸ TaidΛ ΛSuusi aa noragi dai povΛrtΛtΛdai:

—IsmaacΛΔΛ gΛnaagidi aanΛ Λrvaavoi, siΛΛscadΛ Diuusi utuldagi vΛΛsi istumaasi dai siΛΛscadΛ aanΛ ismaacΛΔΛ viaa Λmo sΛΛlicami gatΛaanΛdagi daacatai Λmo daicarui dadadacΛdamiΛrΛ aapimΛ ΛpΛ ismaacΛΔΛ giñoidatucudagi gatΛaanΛdamu ΛpΛ Λchigianaasi daraicarΛrΛ daraajatai. AapimΛ baivustaama dan goocadu dai Λmoco tΛaanΛdamu RuvenicarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu DanacarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu GadacarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu NefatalicarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu AseracarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu IsaacarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu JudacarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu ZavulonicarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu SimioñicarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu BenjamiñicarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu EfraiñicarΛ cajiudadΛ, dai gΛmai tΛaanΛdamu ManaasesicarΛ cajiudadΛ. ²⁹ Dai tomasioorΛ sioorΛ dagituagi gΛvustuidaga siΛΛpΛ gΛaduñi ivuaadatai giñaa duiñdaga Λgai viaacamu Λmo siento vaamioma dai siΛΛscadΛ imiagi Λgai idi oidigiañdΛrΛ vΛΛscΛrΛ oidacamu Λgai Diuusi Λmadu. ³⁰ Dai mΛΛca siaaco tΛaanΛi Diuusi muidutai ismaacΛΔΛ vaamioma tΛaanΛi tami, mΛΛca siooma maitΛaanΛdamu dai ismaacΛΔΛ siooma maitΛaanΛi tami mΛΛca vaamioma tΛaanΛdamu.

1 Isducatai apavueeyi siascada Diuusi soicadagi oodami sai caga gantatgitocana arapan ducami istumaasi idui amo calli ismaacada galpi viaacatadai davarai lalqui quiaamoco ii agai dai gaaga agai pipioofi sai yoovana uuvasi. 2 Dai baidui agai galpipoofiiga lamadu sai amo coobai piisu aa namaquida agai amo tasaicada. Dai otoma ootoi sai malca gayoovana. 3 Dai laascadioma ii calli plaasamu dai malca tal aa oodami mosdaraacami, 4 daida itadai: “Imdavurai dai gaaata duñi giñasiara dai aana ganaa namaquidamu siasi calgaducagi”, astadai. Tai agai iji. 5 Dai dan duucu apamu ii lasacami dai apua ootoi aata vaaadami, dai coi gasacai tasai ii agai dai apua ootoi. 6 Dai cauruñimoda ii agai plaasamu dai malca tal aa oodami ismosdaraaja daida itadai: “¿Tuimasi mosdaraaja amo tasai dai maitaaata vueeyi?” astadai. 7 Taida loodami itadai: “Tomali amaadutai maitarmamacai aa duiñdagai cascada”, astadai. Amaasi itadai lasacami: “Imdavurai aapima vasi dai malca aata duuñi giñasiara dai aana ganaa namaquidamu siasi calgaducagi”, astadai. 8 Dai caacai siuu duucu ganallpidagi apipioofi taida lasacami aagidi agai ismaacada taanai apipioofi daida itadai: “Baigovai vaidagaaata vaaadami dai aa namaquida. Gaagacai aa namaquida alapaga ismaacada gooquira ganaaga dai ismaacada alapaga ganaaga vasia gooquira aa namaquida aapi”, astadai. 9 Amaasi dada agai ismaacada gooquira ganaagacai gaaata dui matai amo coobai piisu aa namqui. 10 Dai gooquira caaa namaquida agai ismaacada alapaga ganaagacai gaata dui vai agai povanlidadai masi vaamioma aa namaquida agaitadai, matai agai amo coobai piisu aa namqui alap. 11 Dai aidamasi mosaa namqui vai agai ñiooquimi lasacami vui. 12 Daida itadai: “Goovai ismaacada gooquira ganaaga ali amo oora aata dui matai vascara garapan lasi aa namqui dai aatama amo tasai soimaa taata toiñdagai”, astadai. 13 Taida laamudaa noragi daida itadai ali amoco lagi agai: “Giñaduñi aana maisoimaasi gavuiididi. ¿Maitasiarvaavoi iñsaana ganaagidi sai amo coobai piisu ganaa namquida iñagaitadai isgaaata duña aapima giñlamadu? 14 Naa, gaa namquidaraga imadañi. Aana ipalidi isganapan lasi maquiagi goovai ismaacada gooquira ganaaga. 15 ¿Maitisviaa aana sallyicami isiduña giñtumiñsigacada istumaasi ipaliadagi? ¿Tuipasi muuquimudada caiti aapi nidadai iscaga dui aana gogaa vatar?” astadai laamudaa. 16 Poduucacai ismaacada loodami soi duu nidi tami oidigi daama vaamioma namaga malca siaaco taanai Diuusi, damos ismaacada polidi isvaamioma namaga tami oidigi daama agai gia maisii namacamu siaaco taanai Diuusi. Diuusi ñiniooquituldadamigada aagidi mui oodami saida istutuidi iscagacara vuvai agai dai masi Diuusi chilalqui laco vuvaitu —gartadai lSuusi.

17 Dai amo imidagai voyamu imitadai lSuusi catsadimi Jerusaleenamu daida lSuusi covai garvai aatama baivustaama dan gooca mamaatardamigada agai dai povartadai:

18 —Aapima nidi tascataatidimi aatama Jerusaleenara masiaaco giñtagida agai aana ismaacada viaa amo sallyicami giñtagida magari abaitaguucacamigada papaali lamadu amamaatatuldiadami sallyicami isagai gataañimu masaid giñmuaana, 19 dai giñtagidamu agai aa sibadara oidacami ismaacada maitarjudidú sigai giñparunadamu dai saasamu giñtuucuga dai giñsiisamu curusiaba. Dai bovaica tasaicada apamu duaacamu aana coidada saagidañdara —gartadai lSuusi.

20 Amaasi lJacovo dai lVuaana lamadu adada miaadara guuquiva siaaco daacatadai lSuusi. lJacovo dai lVuaana rSevedeo maamarada. Taida adada gatootonacada calquiva lSuusi vuidara. 21 Taida lSuusi cacai daida itadai:

—¿Tumaasi aagai aapi? —tadai agai.

Tai agai itadai:

—SiΛscadΛ aapi vΛΛsia daama ΛrgabaitΛcΛaacamicagi giñoiγΔdakai darasa aapi giñmaamara vaidΛ ΔrtΛtΛaanΛdamicana goovai —tΛtΛdai Λgai.

²² TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—AapimΛ maimaatΛ mΛstumaasi giñaaagidi. ¿BaisistuidΛna aapimΛ issoimaa taatagi siΛΛ soimaa taata iñagai aanΛ? —tΛtΛdai ΛSuusi.

Tai Λgai itΛtΛdai:

—IstutuidiatΛta —tΛtΛdai Λgai.

²³ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—SΛΛlicΛdΛ Δrvaaivoi. AapimΛ gia soimaa taatamu siΛΛsi soimaa taata iñagai aanΛ dai vΛΛscΛrΛΛ aanΛ maitistutuidi isdaraasagi tΛtΛaanΛdami baiyoma ΛΛgi Diuusi γΔrooga daraasamu tΛtΛaanΛdami —tΛtΛdai ΛSuusi.

²⁴ AidΛsi aatΛmΛ baivustaama cai gomaasi aliΛ baacoi aatΛmΛ Λgaa gooca γΔraaduñi vui. ²⁵ TaidΛ ΛSuusi γΔrvai aatΛmΛ dai povΔrtΛtΛdai:

—CΛΛ maataΛ aapimΛ sai ismaacΛdΛ maitΔrjudidíu saagida ΛbaitΛcΛaacami γΔpipioñiga duucal nΛidi γΔaduñi dai ismaacΛdΛ vaamioma gataaanΛi sΛΛlicΛdΛ tΛtΛaañicui. ²⁶⁻²⁷ DΛmos aapimΛ γΛnsaagida maitΛaagai ispoduucal ivuaadagi baiyoma sioorΛ ΔrbaitΛcΛaacamicagi γΛaagai issoicΛdagi vΛΛscatai. ²⁸ Poduucal isduucal ivueeyi aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami. AanΛ gia divia oidigΔrΛ maisiu isgiñsoicΛdagi aa baiyoma divia aanΛ dai soicΛdΛ iñagai oodami dai muquia iñagai vai poduucal cΛΛgacΛrΛ vuvacΛna mui oodami —γΔrtΛtΛdai ΛSuusi.

²⁹ AidΛsi vuvaquimi aatΛmΛ JericooaiñdΔrΛ mui oodami oí ΛSuusi. ³⁰ Vai voi ugidiana daraajatadai gooca mainΛnΛaadami. Dai maí Λgai isami daivusai ΛSuusi dai iññoqui daidΛ itΛtΛdai:

—Davi cajiudadΛ ismaacΛdΛ Diuusi maa Λmo sΛΛlicami soigi γΛΛda aapi aatΛmΛcΛdΛ —tΛtΛdai Λgai.

³¹ TaidΛ Λoodami bagaimi sai camaiiñacaiña vaamioma. DΛmos Λgai vaamioma iññacai daidΛ itΛtΛdai:

—TΛaanΛdami, Davi cajiudadΛ ismaacΛdΛ Diuusi maa Λmo sΛΛlicami soigi γΛΛda aatΛmΛcΛdΛ —tΛtΛdai Λgai.

³² Amaasi ΛSuusi cΛquiva dai vai ΛmainΛnΛaadami dai tΛcacai daidΛ itΛtΛdai:

—¿Tumaasi ipΛlidi aapimΛ isgΛnduiñda aanΛ? —tΛtΛdai ΛSuusi.

³³ Tai Λgai aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—TΛaanΛdami, nΛada ΔrΛlidi aatΛmΛ —tΛtΛdai Λgai.

³⁴ Amaasi ΛSuusi soigΛΛli ΛgaicΛdΛ dai taata vuupuidΛ. Tai bovasdΔrΛ ΛismaacΛdΛ mainΛnΛaitadai istui isnΛnΛavagi dai oí ΛSuusi.

21

¹ AidΛsi camiaadimitadai ΛSuusi JerusaleenΔrΛ aayi BetapagiΔrΛ miaanai Λgiidi siaaco Oliivosi tΛΛgidu, ΛSuusi ootoi gooca γΛmamaatΔrdamiga, ² dai potΛtΛdai:

—Imivurai mΛΛ aali quiiquiΔrΛ ismaacΛdΛ mΛΛmojoro guuca dai aΛcai tΛΛgimu aapimΛ Λmo asñiitu maracami vulicami vΔrai uupana dai vuaapa vΔgoocai. ³ Dai isΛmaadutai γΛnaagidagi mΔsai maiuupanana vΔrai potΛΛda ansai aanΛ tagito dai ansai otoma Δpamu ootosda iñagai —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁴ Poduucal ΔpΛdui saidΛ ΔpΛduuna ismaacΛdΛ aagai Diuusi ñiooquituldadamigadΛ dai poduucal ooja:

⁵ Aagidavurai JerusaleenΔrΛ oidacami dai potΛΛda:

“Dañi bΔrimΛi γΔraí. MaigΔducΛdΛ γΛΛlidi goovai, Λmo asñiitu mara daama daitugai”, astΛΛda.

Asduucal ooja Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ.

⁶ Amaasi amamaatardamigada iji daida idui isducatai aagidi asuusi. ⁷ Dai vuua asñiitu amadu amarada dai agai daama darai gansosuaa dai daama dai asuusi. ⁸ Dai voiyara ajioopaitadai mui oodami ismaacada voiyara alligaimi gansosuaa dai aa guicuma uusi maamarada dai voiyara tuajaimi sai daama daivunana asuusi. ⁹ Dai agai ismaacada baitaqui iimatadai dai ismaacada gooquira iimatadai iñaquimi daida icaitimi:

—Alia caa tuiga gorai Davi cajiudada ismaacada Diuusi maa amo sallyicami. Diuusi alia callyacara naidi goovai ismaacada divia Diuusi guvucadadacada. Sallyicada callya tuiga Diuusi —caitimi aoodami.

¹⁰ Aidasi asuusi vaa Jerusaleenara vvasi aoodami sisioli dai muidutai aipaco gantacacai daida icaiti:

—¿Sioora goovai? —caiti.

¹¹ Vai aa aagidi daida itadai:

—Gooviava arsuusi Diuusi ñiooquituldadamigada daida arNasareetara oidacami Galilea dararira —tadai.

¹² Tai gooquira vaa asuusi agaa quiuupaigada tuisicara siaaco siaa duutudai Diuusi dai vuvaitu judidiu ismaacada ami gagaagaraitadai dai ismaacada gasaapadaitadai. Dai aipaco suuli memesagada agai ismaacada cambiando judidiu quiuupaigada tumñsigada dai aipaco suuli daraicaruda ismaacada gagaagaraitadai tutuugu. ¹³ Daida itadai:

—Diuusi ñiooquidara aduucai oojisi: “Agaa quii ismaacada idui aoodami dai ami giñsaa duutuada agai italliducamu quii mamaadaragai vatar”, mai aapima asivogami tajogada duucai naidi —tadai asuusi aoodami.

¹⁴ Tai ami agaa quiuupaigadara judidiu amoco mainanadami amadu chuchuecogami miaadara guuquiva siaaco daacatadai asuusi tai agai duduaadi.

¹⁵ Dai aidasi baitaguucacamigada papaali amadu amamaatatuldiadami Diuusi sallyicamigada naidi istumaasi gallyucada ismaacada idui asuusi dai aidasi caa isducatai iñacai laali agaa quiuupira daida icaiti: “Alia caa tuiga gorai Davi cajiudada ismaacada Diuusi maa amo sallyicami”, caiti laali. Abaitaguucacamigada papaali amadu amamaatatuldadami Diuusi sallyicamigada sallyicada baacoi asuusi vui, ¹⁶ daida itadai agai asuusi:

—¿Maitapasca istumaasi aagai goaali? Dodoligitudañi aapi —tadai.

Taida asuusi aa noragi daida itadai:

—Aja caana. Dai canaidi aapima isduucai oojisi Diuusi ñiooquidara daida icaiti: Aali alia callya ñioocada agai Diuusi vui.

Ascaiti Diuusi ñiooquidara —tadai asuusi.

¹⁷ Amaasi asuusi anaasi viaa dai ii Jerusaleenaiñdara Betaaniamu dai anaasi siaa.

¹⁸ Dai siaadiqui calpamu ajacoga imatadai asuusi Jerusaleenamu dai biugimu.

¹⁹ Dai tall amo iigosi dallya voi ugidiana dai abaana calquiva dai mital iigosi mosaca aagada. Daida asuusi itadai iigosi dallya:

—Aapi gia tomali amo imidagai maiiibatamu —tadai asuusi.

Tai otoma gaquisa iigosi dallya. ²⁰ Dai aidasi tall aatama mamaatardami gomaasi camital istumaasi gartatagituagi dai tacacai asuusi daida itadai:

—Ducatai mosca otoma gaquisa goiigosi dallya —tadai aatama.

²¹ Taida asuusi garaa noragi dai povartadai:

—Ismaacada gnaagidi aan arvaavoi. Iscallya vaavoitudadagi aapima maisu moscaasi istutiadamudai isidunya gomaasi ismaacada idui aan goiigosi dallyacada asta istutiadamudai aapima lara isivuaadagi naana maasi istumaasi sallyicada sijiacami.

22 Dai vΛΛsi istumaasi taanΛi aapimΛ Diuusi mamadaitai issΛΛlicΛdΛ vaavoitudada aapimΛ Diuusi gΛnmaaquimu —gArtΛtΛdai ΛSuusi.

23 Amaasi ΛSuusi vaa ΛgΛΛ quiuupaigadΛrΛ judidú dai ami gamamaatΛtulditadai Diuusi ñiooquidΛ tai miaadΛrΛ guuquiva ΛbaitΛguucacamigadΛ papaali daidΛ AtΛtaanΛdami judidú dai tAcacai daidΛ itΛtΛdai:

—¿Tuma sΛΛlicamicΛdΛ vuvaitu aapi Λjudidú tabiaadΛrΛ? ¿ToorΛ gΛmaa gosΛΛlicami? —tΛtΛdai Λgai.

24 TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—AanΛan ΛpΛ gAntΛcacagi Λmo istumaasi mASCΛga giñaa noragidagi istumaasi gAntΛcaca iñagai aanΛ nai aanΛ ΛpΛ gΛnaagidagi istumaasi sΛΛlicamicΛdΛ ivueeyi aanΛ gomaasi. 25 ¿ToorΛ ootoi ΛVuaana sai vapaconana oodami Diuusi oodami sio? Aago vΛrai iñnoragida —tΛtΛdai ΛSuusi.

Vai Λgai Λgi aipaco gΛnaatagidi dai pocaiti:

—IspotΛda aatΛmΛ sai Diuusi ootoi goovai gΛraa noragidamu dai povArtΛdamu: “¿TuiMasi maivaavoitu?” 26 Dai ispotΛda aatΛmΛ sai oodami ootoi, gΛrvui baacoimu goodami. Goovai sΛΛlicΛdΛ vaavoitudai siΛVuaana rDiuusi ñiooquituldiadamigadΛ cascΛdΛ —caiti.

27 Dai amaasi itΛtΛdai Λgai ΛSuusi:

—MaitatΛmaatΛ aatΛmΛ —tΛtΛdai Λgai.

Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—Tomali aanΛ anmaitΛnaagidagi istumaasi sΛΛlicamicΛdΛ ivueeyi aanΛ gomaasi —tΛtΛdai ΛSuusi.

28 DaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Amo cΛΛli maamaracatadai gooca, daidΛ itΛtΛdai Λmoco gΛmara: “Giñmara imΛdañi sivi dai mΛΛ yoova uuvasi giñΛΛsi”, astΛtΛdai. 29 TaidΛ ΛmaradΛ aa noragi daidΛ itΛtΛdai: “AanΛ maiimia iñΛlidi”, astΛtΛdai. Dai gooquiΛrioma gia caΛma duucai gΛtΛgito Λgai dai mΛΛca aata duñimu. 30 TaidΛ ΛoogadΛ ii dai mΛΛ aagidi ΛgΛmai gΛmara dai potΛtΛdai ΛpΛ. Tai Λgai itΛtΛdai: “ΛjΛΛ”, astΛtΛdai. Dai maiii. 31 ¿MaacΛdΛ vΛgoocatai idui istumaasi tΛgitocatadai ΛoogadΛ? —tΛtΛdai ΛSuusi.

Tai Λgai itΛtΛdai:

—ΛpΛgadadΛ —tΛtΛdai Λgai.

Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—IsmaacΛdΛ aanΛ gΛnaagidi Λrvaavoi. Sai Λtumiñsi vuudami daidΛ Λooqui taatacaligami caΛma duucai gAntΛtΛgito dai camaisoimaasi ivuaada aagai vaavoitudacai istumaasi aagai ΛVuaana. Diuusi soicΛiña Λgai sai cΛΛga gAntΛgitocana. Dai aapimΛ gia cho. 32 ΛVuaana ismaacΛdΛ vapaconaitadai Λoodami gΛnmamaatΛtuldi isducatai gΛaagai isoidacagi mΛtai aapimΛ maiΛma duucai gAntΛtΛgito maivaavoitudacai tomasi nΛidi aapimΛ isΛgaa oodami sΛΛlicΛdΛ vaavoitu. Poduucai aapimΛ maidadagitoi isDiuusi gΛnsoicΛidagi iscΛΛga gAntΛgitocagi aapimΛ.

33 CaΛcavurai aapimΛ idi cuento: Λmo oodami ismaacΛdΛ viaacatadai dΛvΛΛrai Λi uuvasi dai sicoli curarai daidΛ idui siaaco vuusiadagi uuvasi varagadΛ daidΛ idui ΛpΛ Λmo vaaqui tAcavacami dai abiaadΛrΛ nuucadaca agai vΛΛsi gΛΛΛsi.

Dai gooquiΛrΛ taajucamicΛdΛ maa gΛΛΛsi aa oodami dai mΛΛcasi ii. 34 Dai aΛcai yoovaragai ootoi Λgai chiΛΛqui gΛpipiooñiga sai mΛΛ taanΛna Λoodami Λyoovi siΛΛqui aΛcatadai. 35 TaidΛ Λoodami vui ΛpipiooñigadΛ dai saasarai tuucugadΛ Λmoco, dai Λmai muua, dai Λmai maicacarai. 36 TaidΛ ΛaamudΛ vaamioma muiyoma ootoi situcamidΛrΛ taidΛ Λoodami poduucai idui ΛgaicΛdΛ ΛpΛ.

³⁷ Dai m^{ΛΛ} gooqui^{ΛΓ} ootoi ^Λgai g^Λmara dai pov^Λ ^Λlidadai: “Goovai gia s^Λaa duutudan taada ^Λgai”, as^{ΛΛ}lidi. ³⁸ Amaasi t^{ΛΛ}gacai ^Λoodami ^Λmarad^Λ aipaco g^Λnaagidi daid^Λ icaiti: “Gooviava ^{ΛΓ}gai ismaac^{ΛΔ} ajiagai v^{ΛΛ}si vustuidad^Λ ^Λoogad^Λ g^Λaaagai t^Λsmuaagi dai poduuc^Λ aat^Λm^Λ ^Λrtutuidacamicamu”, ascaiti ^Λoodami. ³⁹ Dai b^Λi dai d^Λjoi ugidiana vuusaitu dai muua —t^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

⁴⁰ Amaasi ^ΛSuusi t^Λcacai ^Λoodami daid^Λ it^Λt^Λdai:

—¿Si^{ΛΛ}scad^Λ diviagi ^Λtuidacami ^Λd^Λv^{ΛΛ}rai istumaasi iduũ^Λimu ^Λgai? —t^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

⁴¹ Tai ^Λgai it^Λt^Λdai:

—Coodamu ^Λgai ^Λmaic^{ΛΛ}ga tuutiad^{ΛΔ} maisoig^{ΛΛ}liarac^{ΛΔ} dai taajucamic^{ΛΔ} maaquimu ^Λmai g^Λd^Λv^{ΛΛ}raga si^Λgai gia c^{ΛΛ}ga maacadamu si^{ΛΛ}si aaj^Λdagi ^Λgai —t^Λt^Λdai ^Λt^Λtaan^Λdamigad^Λ ^Λjudidíu.

⁴² Amaasi ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—Aapim^Λ c^{ΛΛ} maat^Λ isduuc^Λai oojisi Diuusi ñiooquid^{ΛΓ} daid^Λ icaiti: ^Λs^{ΛΛ}licami viaacami ismaac^{ΛΔ} daasi aagai Diuusi ^Λt^Λtaan^Λdamigad^Λ ^Λjudidíu gajiaad^{ΛΓ} viaa ^Λgai.

Dai ^Λgai ^{ΛΓ}gai vaa ismaac^{ΛΔ} vaamioma gata^Λan^Λda ^Λgai

Diuusi iduñia gomaasi.

Dai gomaasi ^{ΛΓ}amo istumaasi c^{ΛΛ}gaducamicamu ^Λgai v^{ΛΛ}tar^Λ ismaac^{ΛΔ} vaavoitudagi. Ascaiti Diuusi ñiooquid^{ΛΓ}. ⁴³ Casc^{ΛΔ} aan^Λ ang^Λnaagidi sai Diuusi camait^Λnsoiña ^Λgai m^Λsai c^{ΛΛ}ga g^Λnt^Λt^Λgitocana. Aapim^Λ vuid^{ΛΓ} v^{ΛΛ}t^Λ ^Λgai casc^{ΛΔ}. Baiyoma soiña ^Λgai ^Λgai sai c^{ΛΛ}ga g^Λnt^Λt^Λgitocana ^Λoodami ismaac^{ΛΔ} ^{ΛΛ}giadagi. ⁴⁴ Dai sioor^Λ giñvui v^{ΛΛ}t^Λcagi soimaa taatamu dai aan^Λ vui caat^Λcamu ^Λgai aid^Λ gia iimimu ^Λgai ^ΛDiaavora ^{ΛΛ}madu —t^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

⁴⁵ Aid^Λsi ^Λbait^Λguucacamigad^Λ ^Λpapaali ^{ΛΛ}madu ^Λfariseo cai ^Λcuento ismaac^{ΛΔ} aa ^ΛSuusi, dai g^Λnt^Λgito cai si^Λgai aagada m^{ΛΛ}lidi ^ΛSuusi ^Λcuentoc^{ΛΔ}. ⁴⁶ Dai casc^{ΛΔ} b^Λiya ^Λlidadai ^Λgai ^ΛSuusi d^Λmos ^{ΛΛ}b^Λidadai ^Λgai ^Λoodami. ^Λoodami pov^Λ ^Λlidadai si^ΛSuusi ^ΛrDiuusi ñiooquituldadamigad^Λ.

22

¹ Taid^Λ ^ΛSuusi aagidi ^{ΛΛ}p^Λ ^Λmo ñiooqui cuentoc^{ΛΔ} daid^Λ it^Λt^Λdai:

² —Diuusi soic^Λi ^Λoodami sai c^{ΛΛ}ga g^Λnt^Λt^Λgitocana. Gomaasi ^{ΛΓ}apan ducami isduucatai idui ^Λmo raí ismaac^{ΛΔ} idui ^Λmo vagimi aid^Λsi ooñigai marad^Λ. ³ Ootoi ^Λgai g^Λpipiooñiga sai v^Λapana ^Λvapaidad^Λ taid^Λ ^Λvapaidad^Λ maitip^Λli isdadiagi. ⁴ Tai ^Λgai ^Λpamu ootoi aa g^Λpipiooñiga daid^Λ it^Λt^Λdai: “Aagidavurai giñvapaida sai casi gata^Λjai aan^Λ coodaragai giñsosoiga giicoligad^Λ dai sai cuaadagai cav^{ΛΛ}si baig^Λduu vai otoma baigovai iim^Λna idi cunatarag^{ΛΓ}”, ast^Λt^Λdai. ⁵ Dai vapaidad^Λ maita^{ΛΛ}gi. ^Λmoco m^{ΛΛ} n^Λidamu g^Λd^Λv^{ΛΛ}raga dai ^Λmai viaacatadai ^Λma maasi is^Λn^Λidagi. ⁶ Daid^Λ ^Λgaa vui ^Λpipiooñigad^Λ ^Λraí dai soi vuujimi dai v^{ΛΛ}si coi. ⁷ Taid^Λ ^Λraí ali^Λ baamu dai ootoi g^Λsandaaruga sai m^{ΛΛ} coodana ^Λgai ^Λgacoodacami dai m^Λm^Λidana baabaquid^Λ. ⁸ Amaasi ^Λraí it^Λt^Λdai aa g^Λpipiooñiga: “Quiaa baig^Λduu gocunataragai dai giñvapaida camaiviaa s^{ΛΛ}licami isdadiagi. ⁹ Iim^Λdavurai caayamu dai vapaida v^{ΛΛ}si m^Λsioor^Λ t^{ΛΛ}giagi vai dadana idi cunatarag^{ΛΓ}”, ast^Λt^Λdai ^Λraí. ¹⁰ Taid^Λ ^Λpipiooñigad^Λ aipaco voiyamu iji dai ^{ΛΛ}mpagi v^{ΛΛ}si si^{ΛΛ}qui t^{ΛΛ} ^Λoodami c^{ΛΛ}ga tuutiacami dai maic^{ΛΛ}ga tuutiacami dai poduuc^Λai suuda ami g^{ΛΛ} tuucavi ^Λoodami.

¹¹ Taid^Λ ^Λraí vaa dai n^Λn^Λlidi g^Λvapaida dai g^Λt^Λgito t^{ΛΛ} siami c^{ΛΛ}acatadai ^Λmoco ismaac^{ΛΔ} mait^Λ aadaca yuucusi ismaac^{ΛΔ} maa ^Λraí g^Λvapaida sai g^Λnaadana cunatarag^{ΛΓ}. ¹² Daid^Λ it^Λt^Λdai: “¿Ducatai vaa aapi mait^Λaadacatai yuucusi ismaasi g^Λaadai cunatarag^{ΛΓ}?” ast^Λt^Λdai ^Λraí. Taid^Λ ^Λgai maiñiooqui. ¹³ Taid^Λ ^Λraí it^Λt^Λdai ^Λgai ismaac^{ΛΔ} gabibidadai: “Vuravurai noonovid^Λ dai ^{ΛΛ}casod^Λ dai quidigana daasa siaaco tucagamu siami ali^Λ soimasi taatacamu goovai dai suaacadamu”, ast^Λt^Λdai

araí. ¹⁴ Diuusi ñiñiooquituldiadamigada aagidi mui oodami saida istutuidi iscaagacara vuvaaquiagi damos Diuusi chilaqui laco vuvaitu —tata dai Suusi.

¹⁵ Taida fariseo iji dai ganaagi sabai aagatudana agai Suusi amo istumaasi vai poduucai viaaca agai isducatai galpiara vuaajagi dudunucamiara. ¹⁶ Dai cascada ootoi fariseo ganaaduñi amadu amoco Eroodasi aaduñda sai mala aatagidana Suusi vai agai itatadai:

—Mamaatatuldiadami calga maata aatama sai istumaasi gaaagidi aapi dai gamamaatatuldi arvaavoi. Dai maivuaama alidi aapi oodamicada siarganviipidacami siarsoituutuigami ara, mosgamamaatatuldi aapi istumaasi Diuusi ipalidi. ¹⁷ Garaagidañi: ¿Caga isai tasaa namaquida aatama gocuota aga baitacaacamigada romamano chio sio? —tata dai agai.

¹⁸ Damos Suusi maata tala isagai vuiirumada aliditadai dai potatadai:

—Aapima aagai amo istumaasi dai amamaasi ivueeyi. ¿Tuimasi giñvuiirumada alidi aapima? ¹⁹ Giñtalagidavurai amo tumiñsi ismaacadaa aa namquidi aapima acuota aga baitacaacamigada romamano —tata dai Suusi.

Tai agai tala amo tumiñsi. ²⁰ Taida Suusi mostala dai tacacai daida itatadai:

—¿Vora mooda dai vora talatarada tumiñsiara daja? —tata dai Suusi.

²¹ Tai agai aa noragi daida itatadai:

—Aga baitacaacami mooda dai talataragadava —tata dai agai.

Taida Suusi itatadai:

—Maacavurai aga baitacaacami istumaasi artuidada dai iduñivurai istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi ara, agai araga baitacaacami tavaagiarai dai oidigara ara cascada —tata dai Suusi.

²² Amaasi caa agai imaasi dai maitala istumaasi gantatagituagi dai dagito dai iji.

²³ Agai vaa tara amoco saduseo iji siaaco daacatadai Suusi. Asaduseo pocaiti sai maioidaga coidada duaacarada cascada potatadai agai Suusi:

²⁴ —Mamaatatuldiadami, amosesacaru oojisicami garvii gasalicamiga vai pocaiti sai ismuquiagi amo cali dai viaagi gooñiga maiquiaa maratagai abaana, saida asuculida cali gaagai isvanagi aviuudu dai maratagai abaana siagida vatarai ismaacada muu. ²⁵ Dai tami garsaagida oidacatadai cuvaracami amo siagama. Dai aragadada ooñigai dai muu maiquiaa maamatacai. Tai gooquiarai agamai vana aviuudu dai muu ara maiquiaa maamatacai. ²⁶ Tai gooquiarai agamai vana agai vaa ooqui dai muu ara maiquiaa maamatacai. Vaa cuvaracami podui dai vasi coi maimaamatacai tomali amaadutai. ²⁷ Dai amaasi muu ooqui ara. ²⁸ Dai duduaacacai coidada saagidañdara. ¿Ismaacada arcunadacamu ooqui vasi arcucunadacatadai agai di? —tata dai saduseo.

²⁹ Taida Suusi aa noragi daida itatadai:

—Maicaga gantatagitoi aapima maimaatacatai iscaiti Diuusi ñiooquida dai tomali maimaatacatai siasi guvucadagai viaa Diuusi. ³⁰ Silascada duduaacagi coidada camaicuucuntada agai tomali maioñtada agai mosapan ducamicana agai Diuusi tataañicaruda tavaagiarai. ³¹ Canidi aapima oojai istumaasi ganaagidi Diuusi sai oidaga duaacaragai coidada vatarai. ³² Tomasi catavari aradi sicoi Avraañicaru dai Isaacaru dai Jacocarai vascara pocaiti Diuusi: “Aana arDiuusigada Avraañi dai Isaa dai Jaco dai aa ara”, astatadai Diuusi. Agai Diuusi amadu daraaja tavaagiarai. Diuusi arDiuusigada ismaacada catavaagiarai daraaja dai ismaacada iimia agai tavaagiamu —tata dai Suusi.

³³ Mosacai oodami imaasi vascatai maitala istumaasi gantatagituagi Suusi maamaatuldaragadada.

³⁴ Aidasi a fariseo mai si a Suusi caga aa noragi a saduseo tai agai maita isducatai aa noragidagi a fariseo lagi ganampagi. ³⁵ Dai amoco agai saagidaiñdaga ismaacada amamaatatuldadamicatadai Diuusi samicamigada viirumada aliditadai agai a Suusi daida itadai:

³⁶ —¿Mamaatatuldadami vasi ismaacada ipalidi Diuusi a sivuaadagi tumaasi vaamioma gaagai a sivuaadagi? —tadai agai.

³⁷ Taida a Suusi itadai:

—“Oigadañi ali odami ga Diuusiga vasi ga ibadacada dai vasi aguvucadagacada dai vasi gatagitoidagacada. ³⁸ Gooviava agai dai sioma gaagai isivuaadagi”. ³⁹ Dai gooquiardada baitoma pocaidaga ara: “Oigadañi ga aduñi poduucai a sduucai ga oigadai aapi lagi”. ⁴⁰ Tomasioora siora samicada lagi idi ñiooqui agai ga vascara ivueeyi vasi istumaasi aagai Diuusi samicamigadaga dai istumaasi aagai Diuusi ñiooquituldadamigada —tadai a Suusi.

⁴¹ Vai quiaa a mapai guacacatadai a fariseo ⁴² taida a Suusi a cacai daida itadai:

—¿Ducatai ta agitoi a pimaa vora cajiudad a Cristo? —tadai a Suusi.

Tai agai itadai:

—Davicularu cajiudadava —tadai agai.

⁴³ Taida a Suusi itadai:

—Tuisida agai vaa Davicularu aagai isducatai aagidi Diuusi Ibada daida icaiti: “A Cristo argiñ Diuusiga”. Daida Davicularu icaiti ara:

⁴⁴ Diuusi potadai a Cristo:

“Gamaaquimu aana amo samicami ismaacada vaamioma namaga.

Dai ugitudamu aana vasi ismaacada gavuidaga vatacagi”.

Ascaiti Davicularu aagaitai a Cristo. ⁴⁵ ¿Ducatai istutuidi a Cristo si a cajiudadacagi a Davicularu vai lagi a Davicularu giñ Diuusiga aagai? —tadai a Suusi.

⁴⁶ Dai tomali amaadutai maitistutuiditadai isaa noragidagi tomali amo ñiooqui dai aida abiaadaga vascatai abaidiña istacacadagi amo istumaasi.

23

¹ Taida a Suusi itadai a odami dai aatama mamaatardamigada:

² —Amamaatatuldiadami Diuusi samicamigada amadu a fariseo povanalidi siagai vaamioma caga maata caa istumaasi oja Moseesacaru dai si lagi agai viaa samicami isgamamaatatuldiadagi samicamigada Moseesacaru. ³ Cagadu isagiada a pimaa a mosacaasi si ascada gnaagiada agai mosacaasi istumaasi aagai Moseesacaru a mos maitivuaada a pimaa ismaasi ivueeyi agai. Agai aagai amo istumaasi dai amamaasi ivueeyi. ⁴ Pocaiti agai sai gaagai isiduñiagi mui naana maasi istumaasi dai agai lagi maitivueeyi isduucai aagai. ⁵ Agai alia oojoidi isoojadagi Diuusi ñiooquida papepeelira dai ali cajiitara daraasaiña dai gancovana vupuraiña dai ganallcana. Agai maisiaa duutudai Diuusi mospovuaadana agai sai pocaitiña a odami isagai alia siaa duutudai Diuusi. Dai agai oojoidi isgnaadadagi yuucusi ismaacada ta avadu naanacada ugidiana. Lagi poduucai gnaadaiña siora siaa duutudagi Diuusi a mos amamaatatuldiadami Diuusi samicamigada amadu a fariseo maisiaa duutudai Diuusi mosgnaadaiña agai ayuucusi sai pocaitiña a odami isagai alia siaa duutudai Diuusi. ⁶ Dai agai vascara gagaagai cacagaducadioma daraicarui siu duucu gaugia agadagi muidutai dai quiquiupira. ⁷ Dai oojoidi si odami cucuaasada gnvapanamu dai viaatuldiada cacaayana dai siaa duutuadagi dai agai aadaga mai oojoidi ispoduucai ivuaadagi.

⁸⁻¹⁰ A pimaa mosamo aadunumu duucami dai mosaca aana Cristo arganbaitacacamiga cascada maitaagai isaagiada a pimaa a odami sai siaa

ganduutudaiña tataanadami duucai. Diuusi garooga vassia daama argabaitaacami cascada gaaagai isvaamioma siaa duutuadagi agai soodami. ¹¹ Ismaacada soicadagi aa agai argaducadamicamu aapima gansaagida. ¹² Agai ismaacada sioma gaducada galliadagi agai gia sioma maitargaducadamicamu dai agai ismaacada sioma maigaducada galliadagi agai gia sioma argaducadamicamu.

¹³ Siall soimaasi taatamu aapima mamaatatluldadami Diuusi sallycamigada dai aapima fariseo siall soimaa taatamu aapima. Aapima aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi. Aapima mamaatatluldi oodami Diuusi sallycamigada dai vasscaral aapima maitivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi. Aapima mamaatatluldadami maitipalidi isDiuusi gansoicadagi mai calaga gantatagitoca aapima dai aapima sobicai aa oodami sai maitipalidina isDiuusi soicadagi vai calaga gantatagitoca agai tomasi agai gia ipalidi isDiuusi soicadagi sai calaga gantatagitocana.

¹⁴ Siall soimaasi taatamu aapima mamaatatluldiadami Diuusi sallycamigada dai aapima fariseo siall soimaa taatamu aapima. Aapima aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi. ¿Tuimasi voopoidi baabaquida avipiuudu? Dai tavapi gamamadaina aapima sai pocaitina oodami isalia siaa duutudai aapima Diuusi dmos maitarvaavoi. Cascada aapima alia soimaasi gantaatatuldamu Diuusi.

¹⁵ Siall soimaasi taatamu aapima mamaatatluldiadami Diuusi sallycamigada dai aapima fariseo. Aapima aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi. Aapima tomasi-aaco ajioopai dai gaagai oodami dai vaavoitulda alidi ganapan duucai dai sialscada vaavoituda agai ganapan duucai agai vaamioma soimaasi ivueeyi isaapima dai aapima arganduñi.

¹⁶ Siall soimaa taatamu aapima. Aapima mamaatatluldi oodami Diuusi ñiooquida dmos tomali aapima maimaatl istaiya alidi. Dai gamamaatatluldi aapima sai isamo oodami aagadagi isidunia amo istumaasi sai ispocaitiadagi sai sallycada arvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai arvaavoi isoidaga agaa quiuupai aida gia maiviaaca isidunia istumaasi aagai, dmos ispocaitiadagi sai sallycada arvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai arvaavoi isoidaga ooro agaa quiuupiaral aida gia sallycada viaaca isidunia istumaasi aagai. ¹⁷ Vupuiiruga aapima dai maimaatl istumaasi Diuusi ipalidi isivuaada aapima. Vaamioma arsoini agaa quiuupai silooro ismaacada agaa quiuupiaral daja. Looro quiuupai arana daja cascada siaa duutudi agai. ¹⁸ Dai aapima gamamaatatluldi alpal sai isamo oodami aagadagi isidunia amo istumaasi sai ispocaitiadagi sai sallycada arvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai arvaavoi isoidaga amo altar agaa quiuupiaral aida gia maiviaaca isidunia istumaasi aagai, dmos ispocaitiadagi sai sallycada arvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai arvaavoi isoidaga istumaasi Diuusi daasdaradal altar daama aida gia sallycada viaaca isidunia istumaasi aagai. ¹⁹ Vupuiiruga aapima dai maimaatl istumaasi Diuusi ipalidi isivuaada aapima. Vaamioma arsoini altar siDiuusi daasdaradal. Diuusi daasdaradal altar daama daja cascada siaa duutudi agai. ²⁰ Isamo oodami aagadagi isidunia amo istumaasi dai pocaitiadagi sai sallycada arvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai arvaavoi isoidaga amo altar agaa quiuupiaral dai poduucai aagai agai vasssi istumaasi oidaga altar daama. ²¹ Isamo oodami aagadagi isidunia aagai amo istumaasi dai pocaitiadagi sai sallycada arvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai arvaavoi isoidaga agaa quiuupai dai poduucai aagai agai vasssi Diuusi, agai quiuupiaral daja cascada. ²² Isamo oodami aagadagi isidunia aagai amo istumaasi dai pocaitiadagi sai sallycada arvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai arvaavoi isoidaga tvaagi dai poduucai aagai agai vasssi Diuusi, agai tvaagi aral daja cascada.

²³ Siall soimaasi taatamu aapima mamaatatluldiadami Diuusi sallycamigada dai aapima fariseo. Aapima aagai amo istumaasi dai amamaasi ivueeyi. Vasssi istumaasi viaa aapima aa oidina oodami Diuusi aa duiñdadal valtaral asta ivaagi masmaacada bllal.

CΛΛgadu isoidiada aapimΛ oodami Diuusi aa duiñdadΛ vΛΛtarΛ mΛstumaasi viaacagi dΛmos maitivueeyi aapimΛ istumaasi Diuusi ipΛlidi gomaasi gia maicΛΛgadu. AapimΛ maicΛΛga oidaga tomali maisoigΛΛlidi aapimΛ aacΛdΛ tomali maicΛΛga vaavoitudai aapimΛ Diuusi ñiooquidΛ poduucai aliΛ soimaasi ivueeyi aapimΛ. ²⁴ AapimΛ ΛΓΛpan ducami mainΛΛaadami ismaacΛdΛ vaidaquia Λlidi oodami ΛmapΛCΛΓΛ. AapimΛ ivueeyi istumaasi maisi gΛaagai dai maitivueeyi istumaasi vaamioma gΛaagai.

²⁵ SiΛΛ soimaasi taatamu aapimΛ mamaatΛtuldadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ dai aapimΛ fariseo. AapimΛ cΛΛ tuutiacami gΛnvueeyi oodami vuitapi dΛmos aliΛ soimaasi ivueeyi aapimΛ. ΛΛsivucatai dai coimudadΛ tuutiacatai. ²⁶ AapimΛ sΛΛlicadΛ maicΛΛga maata cΛΛ Diuusi ñiooquidΛ aliΛsi gΛaagai isΛΛpaga daanΛda aapimΛ Diuusi vai Λgai gΛnoigΛlda gΛnsoimaascamiga dai poduucai camaitΛrsoimaasi iduucamicamu aapimΛ.

²⁷ SiΛΛ soimaasi taatamu aapimΛ mamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ dai aapimΛ fariseo. AapimΛ aagai Λmo istumaasi dai Λma maasi ivueeyi. AapimΛ ΛΓΛpan ducami siaaco gΛyaasapai coidadΛ dai aliΛ cΛΛga baiduñisi daamadΛrΛ dai Λrana aliΛ sigalnaasi. ²⁸ Pomaasi aapimΛ aliΛ cΛΛga tuutiacami gΛnvueeyi oodami vuitapi dai gΛntΛgitoidagΛrΛ aliΛ soimaasi aagaiña Λmo istumaasi dai Λma maasi ivuaadana.

²⁹ SiΛΛ soimaasi taatamu aapimΛ mamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ dai aapimΛ fariseo. AapimΛ aagai Λmo istumaasi dai Λma maasi ivueeyi. AapimΛ ivuididi baabaquidΛ Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ ismaacΛdΛ coi gΛnΛΛqui aaduñicarū dai siaaco yaasapi dai gΛnaaduñicarū coi ΛpΛ aa oodami cΛΛ tuutiacami Λgai ami daama Λsai aapimΛ yoosigai. ³⁰ Dai pocaiti aapimΛ: “Isoidacamudai aatΛmΛ ΛΛquioma aidΛsi oidacatadai gΛrΛΛqui aaduñicarū maisoiña coodamudai aatΛmΛ Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ”. ³¹ Poduucai ΛΛgi aapimΛ aagai mΛsidΛ ΛrcajiudadΛ dai Λpan tuutuiga aapimΛ Λgai ismaacΛdΛ coi Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ. ³² Isapiasoimaasi ivuaada aapimΛ otoma Λpan ΛΛsi gΛpiΛrΛ vΛΛtΛcamu aapimΛ gΛnΛΛqui aaduñicarū.

³³ SΛΛlicadΛ Λrsoimaasi ivuaadami aapimΛ. AapimΛ gia maicΛΛgacΛrΛ vuvaquimu baiyoma iimimu aapimΛ mΛΛca siaaco oidaga ΛDiaavora. ³⁴ CascadΛ ootosamu aanΛ Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai oodami sastuduacami, dai mamaatΛtuldiadami. DΛmos aapimΛ coodamu ΛΛmoco dai aa curusiaba siisisamu dai aa gΛviarsamu quiquiuupiΛrΛ, dai aa soimaa taatatuldamu aali quiiquiΛrΛ. ³⁵ Dai poduucai aapimΛ gΛpiΛrΛ vΛΛtΛcamu vΛΛsi gocΛΛ tuutiacamicadΛ ismaacΛdΛ gΛncooditu. AidΛsi abiaadΛrΛ gΛmuaatu Aveelicaru cΛΛ tuigacadΛ asta aidΛsi gΛmuaatu Zacaríasi Berequiasī maradΛ Λgai ismaacadΛ muaa Λgai ΛgΛΛ quiupai vuidΛrΛ Λaltar abaana. ³⁶ IsmaacadΛ gΛnaagidi aanΛ Λrvaavoi. AapimΛ sivi oidacami gΛpiΛrΛ vΛΛtΛcamu vΛΛsi gomaasicadΛ.

³⁷ AapimΛ JerusaleenΛrΛ oidacami aapimΛ mΛsmaacadΛ coodai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ ojoodaicadΛ, mosΛΛ muiyoco imidagai ipΛlidadai aanΛ isgΛnΛmpaidagi dai gΛnnuucadacagi Λpan duucai Λtacucu Λmpaidi gΛmaamara gΛaana uta mΛtai maitipΛli aapimΛ. ³⁸⁻³⁹ Dañi aapimΛ sivi gΛndagitomu aanΛ dai camaitiñtΛΛgimu aapimΛ Λpamu asta siΛΛscadΛ aiyagi istuigaco potΛiya aapimΛ: “AliΛ sīaa duutudai aatΛmΛ ismaacadΛ borimΛi Diuusi guvucadadΛcΛdΛ” —tΛtΛdai ΛSuusi.

24

¹ DaidΛ ΛSuusi vuusai ΛgΛΛ quiuupaigadΛaiñdΛrΛ Λjudidíu dai caimia agaitadai tai miaadΛrΛ guuquiva aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ Λgai dai agidi sai aliΛ chigiamaasi ΛgΛΛ quiuupai. ² TaidΛ ΛSuusi gΛraa noragi dai povΛrtΛtΛdai:

—¿NΛidimΛsi aapimΛ vΛΛsi idi? IsmaacadΛ gΛnaagidi aanΛ Λrvaavoi sai tomali Λmo odai maivīya agai Λmai daama, vΛΛsi sīaa gΛduuñimu goovai —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

³ Amaasi iji aatΛmΛ Oliivosi giidiamu dai ami daiva ΔSuusi. MosΔcaasi ΔSuusi ΛΛmadu aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ agai ami daacatadai tΛtai aatΛmΛ itΛtΛdai:

—AatΛmΛ ipΛlidi pasgΛraagida aapi siΛascadΛ ΛpΛduñia agai gomaasi ismaacΛdΛ aagai aapio. ¿Duucatai maatΛcamu oodami iscayo divi agai aapi dai cayo ugitimu oidigi? —tΛtΛdai aatΛmΛ.

⁴ Amaasi ΔSuusi povΛrtΛtΛdai:

—GΛnnuucadacavurai vai tomali Λmaadutai maitΛnvupuiirumadaiña. ⁵ Muidutai dadia agai daidi caitiadamu Λgai: “AanΛ anΛrCristo”, dai muidutai vupuiirumadadamu Λgai. ⁶ Cajiomacamu Λoodami muiyapΛrΛ cocodi, dai aa cayo gΛncocoda ΛpΛ, maitavΛr duduaadicuda gomaasi ΛpΛduñia agai ΛpΛga, dΛmos maiquia aayi cuugatΛrΛ tasΛrΛ. ⁷ Λmo dΛvΛΛriΛrΛ oidacami cocuadamu Λmai dΛvΛΛriΛrΛ oidacami dai oidacamu biuugigai dai cocodagai aipacoga dai aliΛ cavami gigivucudamu ΛΛmapΛcΛrΛ gooidigi. ⁸ VΛasi gomaasicΛdΛ utudama gΛaagacai soimaasi taatamu oidigi daama oidacami.

⁹ Dai amaasi Λoodami tΛΛgidamu Λvaavoitudadami dudunucamiΛrΛ mΛsaidΛ gΛagΛna dai coodana. Dai vΛasi oidigi daama oidacami cΛΛdadamu giñvaavoitudaitai Λgai. ¹⁰ SiΛascadΛ aiyagi amaasi tasΛrΛ muidutai camaitiñvaavoitudada agai, dai aipaco gΛncΛΛdadamu dai aipaco gΛntΛtΛgiadamu dudunucamiΛrΛ. ¹¹ Dai oidacamu mui yaatavogami ismaacΛdΛ pocaitada agai saidΛ ΛrDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai vupuiirumadadamu mui oodami. ¹² Dai sΛΛlicΛdΛ oidacamu soimaasi dai cascΛdΛ mui oodami camaitΛnoigΛadamu aipacoga. ¹³ DΛmos Λgai ismaacΛdΛ apiagiñvaavoitudadagi siΛasi uucami oidacagi oidigi daama Λgai gia cΛagacΛrΛ vuvaquimu. ¹⁴ Dai vΛasi oidigΛrΛ gΛaagadamu gocΛΛ caidacΛdΛ isducatai Diuusi soicΛi oodami sai cΛaga gΛntΛtΛgitocana sipoduucai vΛasi oidigi daama oidacami maatΛcamu. Dai amaasi gia caugitimu oidigi.

¹⁵⁻¹⁶ Tai Daniel Λmo Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ poduucai ooja sai divia aagai Λmoco ismaacΛdΛ sΛΛlicΛdΛ soimaasi iduñia agai Λmo istumaasi ΛgΛΛ quiuupaigadΛrΛ judidíu Λrana. SiΛascadΛ naijada oodami ispomaasi ΛpΛvuimi, amaasi Λgai ismaacΛdΛ tami JudeeΛrΛ daraajagi gΛaagai isvoopiagi gigiidiamu —gΛrtΛtΛdai ΔSuusi.

SioorΛ naijadagi idi oojai gΛaagai ismaatΛ caΛcagi. ¹⁷ DaidΛ ΔSuusi potΛtΛdai ΛpΛ:

—SioorΛ vaaqui daama daacagi aidΛ tasΛrΛ aliΛsi gΛaagai isotoma voopiagi maivu-voidacai gΛvustuidaga tuucavidΛrΛ, ¹⁸ dai sioorΛ dΛjana ajioopadagi maitΛaagai isΛpamu iimiagi gΛnquiiquiamu dai vuyiyagi gΛnyuucusi. ¹⁹ SiΛΛ soimaa taatamu Λoogui ismaacΛdΛ noonoacagi siΛpΛ viaacagi aali siisiΛdami, aidΛ tasΛrΛ. ²⁰ AliΛsi gΛaagai isdaanΛdagi Diuusi vai maitΛrtoomococana mΛsiΛascadΛ voopiagi, tomali maitΛrΛmo ibΛstaragai tasΛrΛcana. ²¹ AliΛ soima taata agai Λvaavoitudadami cascΛdΛ. Vaamioma soimaasi gΛtaatamu amaasi sitomali Λmo imidagai aidΛsi abiaadΛrΛ Diuusi idui oidigi dai gooquiΛrΛ tomali Λmo imidagai maipomaasi gΛtaatamu. ²² Isbai tΛvΛpi ΛpΛduñiagi gomaasi aidΛ gia vΛasi coiyantada oodami dΛmos Diuusi maidagitomu istΛvΛpi ΛpΛduñia gomaasi Λgai aliΛ oigΛdai ismaacΛdΛ Λcovai vuvaitu cascΛdΛ.

²³ Amaasi isΛmaadutai povΛntΛtΛdagi: “Dañi tami daja ΔCristo”, mΛsiΛpΛ povΛtΛtΛdagi: “Dañi mΛΛca daja”, maitavΛr vaavoitudada. ²⁴ Dadia vagai yaatavogami dai pocaitiada agai saidΛ ΛrΛCristo dai pocaitiada agai saidΛ ΛrDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ, daidΛ ivuaada agai naana maasi gΛgΛrducami dai poduucai vupuiirumadada agai asta Λgai ismaacΛdΛ Diuusi ΛΛgi Λcovai vuvaitu isistutiadagi. ²⁵ DΛmos aanΛ ΛΛquiasdΛrΛ abiaadΛrΛ gΛaagidi. ²⁶ CascΛdΛ isaagiada Λgai dai povΛtΛtΛdagi: “Dañi mΛΛca oidigana daja ΔCristo”. MaitΛaagai isiimiagi Λoodami daida isaagiadagi Λgai dai povΛtΛtΛdai: “Dañi tami quiiyΛrΛ daja”, maitΛaagai isvaavoitudadagi. ²⁷ Poduucai ismaascana siΛascadΛ vΛpΛdocΛdagi oidigi poduucai ΛpΛ vΛasi oodami giññida agai siΛascadΛ ajiagi istuigaco diviyagi aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami. ²⁸ Tomasiaaco siaaco caatΛcagi baabaidi duvaligadΛ ami gΛnΛmpaidiña nuunui, poduucai Λrvavoi ΛpΛ saidΛ ΛpΛduñi agai vΛasi istumaasi aagai aanΛ.

²⁹ Dai amaasi si^Λascad^Λ cadaivuñiagi gosoimaa taataragai tasai tucapi viiya agai dai masaadai g^Λiñña agai, dai sisiaavugai suuligia agai t^Λvaagiaiñd^Λr^Λ, dai v^Λasi istumaasi oidaga t^Λvaagi^Λr^Λ gigivucudamu. ³⁰ Dai amaasi t^Λagimu oodami t^Λvaagi^Λr^Λ ^Λmo istumaasi dai poduucai maat^Λmu iscadivia aan^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^Λalicami dai v^Λasi oidigi daama oidacami suaan^Λda agai daid^Λ giñt^Λagimu ^Λgai ist^Λvaagiaiñd^Λr^Λ im^Λdamu aan^Λ icomai saagidaiñd^Λr^Λ guvucadagaic^Λd^Λ dai Diuusi dadadaquigad^Λ ^Λmadu. ³¹ Dai ootosamu aan^Λ giñt^Λaañicar^Λ vai ^Λgai cavami iivana trompeetac^Λd^Λ dai poduucai ^Λmpaida aagai v^Λasi ^Λoodami ismaac^Λd^Λ Diuusi ^Λcovai vuvaitu v^Λasi oidigiaiñd^Λr^Λ dai v^Λasi t^Λvaagiaiñd^Λr^Λ.

³² Maat^Λvurai aapim^Λ idi ñiooqui ismaac^Λd^Λ g^Λnaagidia iñagai aan^Λ aagaitai ^Λiigosi. Si^Λascad^Λ momiacagi iigosi maamarad^Λ dai iipoidagi aagad^Λ poduucai camaat^Λca iscamiaadimi taaco. ³³ Poduucai ^Λpr^Λ m^Λsi^Λascad^Λ n^Λijadagi iscasi ^Λpr^Λvuidagi gomaasi ismaac^Λd^Λ caagidi aan^Λ camaat^Λca iscayoga ugidagai oidigi. ³⁴ Ismaac^Λd^Λ g^Λnaagidi aan^Λ ^Λrvaavoi sai gomaasi ^Λpr^Λduñia agai maiquiaa ugit^Λcai oodami sivi oidacami. ³⁵ T^Λvaagi dai d^Λv^Λarai ugitimu d^Λmos giññiooqui maiugitimu.

³⁶ D^Λmos tomali ^Λmaadutai maimaat^Λ si^Λascad^Λ tomali siuu duucu tomali Diuusi t^Λaañicarud^Λ t^Λvaagi^Λr^Λ daraajatai maimaat^Λ, tomali aan^Λ Diuusi marad^Λcatai. Mos^Λgi g^Λrooga Diuusi ^Λgai dai maat^Λ.

³⁷ Poduucai isduucai ^Λpr^Λdui aid^Λsi oidacatadai ^ΛNoé poduucai ^Λpr^Λduuñimu ^Λpr^Λ si^Λascad^Λ cadivia iñagada aan^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^Λalicami. ³⁸ ^Λqui aid^Λsi maiquiaa cavami duudu dai maiquiaa g^Λiñña oidigi suudagic^Λd^Λ ^Λoodami gacuaadana dai gay^Λdana dai cuucuntaiña, dai gamamaacaiña g^Λnmaamara ooqui m^Λsai ooñtaiña asta aid^Λ uucami sivaa ^ΛNoé g^Λvaarcug^Λr^Λ. ³⁹ Sai moduu maimai ^Λgai asta aid^Λsi caduquimi tai v^Λasi ^Λoodami coi. Poduucai ^Λpr^Λduuñimu ^Λpr^Λ si^Λascad^Λ divia aan^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^Λalicami. ⁴⁰ Dai amaasi gooca c^Λc^Λli oidigana daraajamu siDiuusi vaidacaimu ^Λmoco dai ^Λg^Λmai viaamu. ⁴¹ Dai gooca ooqui gatuaadamu siDiuusi vaidacaimu ^Λmoco dai ^Λg^Λmai viaamu.

⁴² V^Λasc^Λr^Λ g^Λaagai isbaig^Λnduca aapim^Λ maimaat^Λcatai tomali siuu duucu divia aagai ^Λtaan^Λdami. ⁴³ D^Λmos c^Λga maat^Λ aapim^Λ sai is^Λmo oodami maat^Λcagi siuu duucu ami quiidi^Λr^Λ divia agadagi ^Λmo ^Λsi^Λvogami maicosian tada ^Λgai nuucadacatai sai maivaac^Λna quiidi^Λr^Λ dai ^Λsidana. ⁴⁴ Poduucai ^Λpr^Λ aapim^Λ ali^Λsi g^Λaagai m^Λsbaig^Λnducagi, siuu duucu sioma mait^Λgitoca aapim^Λ iñsidivimu aan^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^Λalicami —t^Λadai ^ΛSuusi.

⁴⁵ Daid^Λ ^ΛSuusi it^Λadai ^Λpr^Λ:

—^Λmoco gaaamu v^Λasc^Λr^Λ gaagaiña ^Λmoco ^Λgidaracami dai saituduacami said^Λ ^Λr^Λtaan^Λdamigad^Λcana pipiooñigad^Λ dai bibidiña siuu duucu g^Λaagadagi. ⁴⁶ Baig^Λliadamu ^Λtaan^Λdami ismaac^Λd^Λ iducagi v^Λasi c^Λga siuu duucu diviagi ^Λamud^Λ. ⁴⁷ S^Λalicad^Λ ang^Λnaagidi said^Λ ^Λamud^Λ ^Λtaan^Λdami duucagi viituldamu v^Λasi istumaasi viaacagi. ⁴⁸ D^Λmos si^Λpooñi ismaac^Λd^Λ ^Λtaan^Λdami duucagi viaagi ^Λamud^Λ maic^Λga tuigacagi dai pov^Λldagi si^Λamud^Λ maiotoma divia aagai ⁴⁹ dai g^Λaagacai soivuaadagi ^Λgaa pipiooñi dai ^Λgai gacuaadagi dai gay^Λdagi dai navamuagi aa navacoidad^Λ ^Λmadu. ⁵⁰ Dai poduucagi ^Λamud^Λ diviagi siuu duucu ^Λpooñigad^Λ sioma main^Λracagi dai siuu duucu ^Λgai maimaat^Λcagi. ⁵¹ Dai s^Λalicad^Λ soima taatatuldamu ^Λgai daid^Λ iduuñimu ^Λgaic^Λd^Λ isducatai ^Λpr^Λvueeyi ^Λgaic^Λd^Λ ismaac^Λd^Λ aagai ^Λmo istumaasi dai ^Λma maasi ivueeyi. Amaasi susuaaquimu ^Λgai dai ali^Λ soimaasi taata agai.

25

1 Isducatai aapra vueeyi siasscada Diuusi soicadagi oodami sai canga gantagitocana arapan ducami istumaasi idui baivustaama aali tataaji ismaacada iimi agaitadai amo cunataragiamu dai bala iimai gancuucudacaru. Dai agai ajia agai anoovio amapacaga. 2 Dai taamatai agai maicanga gantatagito dai taamatai agai alia canga gantatagito. 3 Agai ismaacada maicanga gantatagito maibacai asaiti istucada suusudadagi gancuucudacaru siuu duucu caugitiagi asaitigada acucudacaru. 4 Dai agai ismaacada canga gantatagito agai gia bacai asaiti istucada suusudadagi gancuucudacaru. 5 Daida anoovio camaiotoma divia sai cavascatai sallowada cocosimu dai coconi. 6 Sai caaran tucara sibala iina istumaasi saida icaiti: “Casibadaga imai lien anoovio, macavar vuidaga aji”, ascaiti. 7 Tai vascatai aali tataaji vaapañi dai baidui gancuucudacaru. 8 Daida taama ismaacada maicanga gantatagito itatadai agaa ismaacada canga gantatagito: “Garcuucudacaru cayoga tuu garmacavurai laalachi asaiti”, astatadai. 9 Sai aa noragi agai ismaacada canga gantatagito daida itatadai: “Chu, aida gia maitarajia goovai dai tomali aapima aapra. Baiyoma avar iimi aapima malaca siaaco gagaagarai dai savada aapima ganvataraga”, astatadai. 10 Dai aidasi utudama malaca gasavadamu agai asaiti sai aayi anoovio. Dai aali tataaji ismaacada canga gantatagito vaapa anoovio amadu ami cunataragiaraga, dai cuu acuparagai. 11 Sai gooquiaraga dada agaa aali tataaji daida icaiti: “Caliodami, caliodami garcupioquidani”, astatadai. 12 Sai agai aa noragi daida itatadai: “Maitanamaata”, astatadai agai —tatadai asuusi.

13 Taida asuusi povartatadai aatama mamaatardami:

—Cascada baigavar ganduca aapima maitamaata siasscada tomali siuu duucu divia inagaa ana ismaacada viaa amo sallowami.

14 Siasscada Diuusi soicadagi oodami sai canga gantagitocana gomaasi arapan ducai isduucaidui amo calli ismaacada imia agaitadai amai davarriamu dai vai gapipiooñiga dai maa tumiñsi.

15 Amoco maa agai taama mil piisu, dai agamai goo mil, dai agamai amo mil. Lapagadaga sioma saituduga cascada vaamioma mui maa agai tumiñsi daida agaa sioma maisastuduga cascada vaamioma chiichiqui maa agai tumiñsi. Dai ii agai amai davarriamu. 16 Apiooñigada ismaacada viaacatadai taama mil piisu gamaita aapra taama mil piisu atumiñsicada. 17 Poduucadi aapra agamai ismaacada viaacatadai goo mil gamaita aapra goo mil. 18 Tai agai ismaacada viaacatadai amo mil ii dai asto atumiñsigada gaaamu davarrai uta.

19 Tavapicada apamu divia aamudada dai vai agai gapipiooñiga dai maataca aagai sallowaqui gamaita amadutai. 20 Lapaga divia agai ismaacada viaacatadai taama mil piisi dai tanga atumiñsi ismaacada gamaita daida itatadai: “Giñaamu, aapi giñmaa taama mil piisu dai tami daja aapra taama mil piisu ismaacada gamaita ana”, astatadai. 21 Taida aamudada itatadai: “Cagaduava, aapi aramo cal piooñi cacanga idui aapi laachicada sivi gia gamaaquimu ana gapioma. Miaadai dai baigalliada ana giñamadu”, astatadai. 22 Tai gooquiaraga ami divia apiooñigada ismaacada viaacatadai goo mil piisu daida itatadai: “Giñaamu giñmaa aapi goo mil piisu dai tami daja aapra goo mil ismaacada gamaita ana”, astatadai. 23 Taida aamudada itatadai: “Cagaduava, aapi aparamo cal piooñi cacanga idui aapi laachicada sivi gia gamaaquimu ana gapioma. Miaadai dai baigalliada giñamadu”, astatadai. 24 Tai gooquiaraga ami divia agamai piooñigada ismaacada viaacatadai amo mil piisu, agai itatadai gaaamu: “Giñaamu cal maata ana sialia oomaliga aapi dai aa gassituldiña pai aapi mosvuudana yoovisicami dai maita aata vueeyi aapi dai vascara vuuyi tumiñsi. 25 Cascada gallowaani ana dai ii dai asto atumiñsigada davarrai uta dai tami daja”, astatadai. 26 Taida aamudada aa noragi daida

itatadai: “Aapi aramo piooñi maicall tuigacami dai paragami camaatcatadai aapi isaa giñasitildi dai iñsaan mosvuuyi yoovisicami dai ismaita aata vueeyi aan dai vasscarra vuuyi tumiñsi. ²⁷ Cascada sibaco gamaaquimudai aapi gotumiñsi masiaaco maitatuldamudai simuiyoma vuimudai aan diviacai”, astatadai laamud. ²⁸ Daid itatadai agai agaa ismaacada ami guucacatadai: “Bivurai gotumiñsi dai maaca agai ismaacada viaa baivustaama mil”, astatadai laamud. ²⁹ “Tomasioora caga aata vueeyi istucuda Diuusi garoidi vaamioma viaaca aagai. Dai soora maicallaga aata vueeyi istucada viaa, agai gia ootoma maiviaaca agai. ³⁰ Dai idi giñpiooñiga maicall tuigacada vuusaidavurai quidigamu dai poduucal ara Diuusi ootosamu vassasoimasi ivuaadami malca siaaco oidacagi adiaavora sisuaadamu agai dai alia soimaasi taata agai”, ascaiti laamud.

³¹ Siasscada divia aan ismaacada viaa amo sallyicami vass giñtatlaañicarum amadu daid arraicamu aan amaasi. Diuusi giñdaasamu baitacaacami sitaadadamu aan vass oodami oidigi daama oidacami. ³²⁻³³ Dai vass oidacami ganmpaidamu giñabaana dai covai vuvaidamu aan vaavoitudadami dai sallyisapadara daraasamu dai soimaasi ivuaadami oogisapadara poduucal isduucal amo pastuuru judidiu covai vuvaidiña cañiiru sisiivatu saagidaiñara. ³⁴ Amaasi aan ismaacada arrai aagidamu ismaacada sallyisa padara daraaja: “Aapim ismaacada Diuusi garooga cagacara naidi giñlamadu daraajamu dai aan ganmaaquimu sallyicami isaapim giñlamadu laanadagi. Aidasi abiaadara idui Diuusi oidigi aagai sai aapim gataanada agai aan iñlamadu. ³⁵ Biuugimu aan mtaida imbi. Tonomu aan mtaida iñvasiibi suudagi. Aan aimaraitadai mai aapim maitiñmaatcatadai dai vasscarra giñmaa aapim oigaragai isganquiiyara tiñuuliña aan. ³⁶ Dai camaiviaacatadai aan yuucusi mtai aapim giñmaa yuucusi, dai cococatadai aan mtai aapim giñdadiji, dai maisapicatadai aan mtai aapim giñdadiji ara”, povantlaadamu aan. ³⁷ Amaasi vaavoitudadami giñaa noragidamu dai povai iñtadamu: “¿Taanadami, vquida ganaidi aatma isbiuugimucatatadai aapi saatma gabi? ¿Vquida ganaidi aatma istonomucatatadai aapi saatma gvasiibi suudagi? ³⁸ ¿Vquida daivusai aapi saatma maitmaatcatadai dai vasscarra gmaa oigaragai isgarquiiyara coi aapi? ¿Vquida ganaidi aatma ismayuucusu aapi dai gmaa yuucusi? ³⁹ ¿Vquida cococatadai aapi dai vquida maisapicatadai aapi sigdadadiji aatma?” Povai iñtadamu vaavoitudadami. ⁴⁰ Dai aan aa noragidamu daid itadamu: “Ismaacada gnaadidi aan arvaavoi tomastumaasi cagaducami ismaacada aapim giñaduñi ganvuiididiña aipacoga gansoicaitai ducami isgomaasi iduñimudai aapim aan imvatar”, povantadamu aan.

⁴¹ Amaasi aan gll raí, itadamu agai ismaacada giñoogisa padara guuca: “Iimadavurai aapim tabiaadara Diuusi maicallagacara ganaidi aapim, iimadavurai siaaco tomastuigaco malcana taí, malca siaaco baidui Diuusi adiaavora vatar dai adiaavora tlaañicaruda vatar: ⁴² Biuugimu aan mtai maitiñbi, tonomu aan mtai maitiñvasiibi suudagi, ⁴³ dai gandiviji aan maiaapim maitiñmaatcatadai dai cascada maitiñmaa oigaragai isganquiiyara giñuuliña aan. Dai maiyuucusucatatadai aan mtai maitiñoi yuucusi, cococatadai aan mtai maitiñdadiji, maisapicatadai aan mtai maitiñdadiji”, potadamu aan. ⁴⁴ Amaasi agai povaiñtadamu: “Taanadami, ¿vquida biuugimu aapi, dai tonomu, dai gdiviji, dai maiyuucusu, dai coco, dai maisapicatadai simaita soi aatma?” povaiñtadamu agai. ⁴⁵ Siaana gll raí aa noragidamu daid itadamu: “Ismaacada gnaagidi aan arvaavoi tomastumaasi cagaducami ismaacada maitidui aapim govaavoitudadami vatar tomasi maisi gllagai govai gomaasi maitidui aapim aan giñvatar”, potadamu aan. ⁴⁶ Daid asoimaasi ivuaadami iimia agai siaaco tomastuigaco Diuusi soimaasi

taatamituldiadamu daid^Δ ^ΛC^Λ^Λga t^Λgitocami iimia agai t^Λvaagiamu siaaco oidacamu Diuusi ^ΛΛmadu tomastuigaco —t^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

26

¹ Aid^Λsi canaato aa ^ΛSuusi v^ΛΛsi gomaasi, agai pov^Λrt^Λt^Λdai aat^Λm^Λ mamaat^Λrdami:

² —C^ΛΛ maat^Λ aapim^Λ sigoo tasaic^Λd^Λ aiya agai ^Λsiaa duudagai ismaac^Λd^Λ pascua t^ΛΛgidu, siamaasi giñb^Λim^Λ ^Λoodami dai m^ΛΛca iñt^ΛΛgidamu m^ΛΛsaid^Λ giñsiisana curusi-aba poduucai iñmuaamu aan^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^ΛΛlicami —g^Λrt^Λt^Λdai agai.

³ Amaasi ^Λbait^Λguucacamigad^Λ ^Λpapaaligad^Λ ^Λjudidíu daid^Λ ^Λmamaat^Λtuldiadami Diuusi s^ΛΛlicamigad^Λ ^ΛΛmadu ^Λpipiscaligad^Λ ^Λjudidíu Caifási quiidiana tuisicana g^ΛΛmpagi. Agai ^Λrbait^Λc^Λaacamigad^Λcatadai papaaligad^Λ ^Λjudidíu. ⁴ Dai v^ΛΛscatai agai g^ΛΛaatagi isducatai yaatagidagi ^ΛSuusi dai b^Λjiagi dai muaagi. ⁵ Daid^Λ icaiti:

—Baiyoma n^Λn^Λraca aat^Λm^Λ vai dai v^Λñiagi gosiaa duudagai t^Λt^Λida b^Λiya aat^Λm^Λ vai mait^Λrvui baacoagi oodami —ascaiti.

⁶ Vaid^Λ ^ΛSuusi Betaani^Λr^Λ daacatadai Simuñi quiidia^Λr^Λ. ^ΛSimuñi ^ΛΛquioma viaacatadai ^Λmo coocodagai ismaac^Λd^Λ duvaldi gatuucuga d^Λmos cadueeyi agai. ⁷ Tai ami divia ^Λmo ooqui dai b^ΛΛcati ^Λmo tucayu alavastroc^Λd^Λ duñisicami suudacami asaiti sigian uuvadami s^ΛΛlic^Λd^Λ nam^Λacami. Daacatadai ^ΛSuusi mesa abaana taid^Λ ^Λooqui t^Λi ^Λasaiti mood^Λr^Λ. ⁸ Aid^Λsi t^ΛΛ aat^Λm^Λ ^ΛSuusi mamaat^Λrdamigad^Λ gomaasi ali^Λ baacoi aat^Λm^Λ dai aipaco g^Λraatagidimi daid^Λ icaiti:

—¿Istuisid^Λ siaa doodai goovai goasaiti? ⁹ C^ΛΛga g^Λgagaramudai goovai mui tumiñsic^Λd^Λ dai ^Λc^Λd^Λ soiñamudai soitutuigami —caiti aat^Λm^Λ.

¹⁰ Vaid^Λ ^ΛSuusi ca^Λ istumaasi aagai aat^Λm^Λ mamaat^Λrdamigad^Λ agai daid^Λ pov^Λrt^Λt^Λdai:

—¿Tuim^Λsi pocai n^Λidi aapim^Λ idi ooqui? Gomaasi ismaac^Λd^Λ giñduñi goovai ^Λr^Λmo istumaasi c^ΛΛgaducami. ¹¹ Soitutuigami v^ΛΛsc^Λr^Λ viaacamu aapim^Λ g^Λnsaagida dai aan^Λ gia maisiu v^ΛΛsc^Λr^Λ giñn^Λijadamu aapim^Λ. ¹² Idi ooqui giñt^Λi asaiti giñmooana otoma muquia iñagai aan^Λ c^Λsc^Λd^Λ. ¹³ Ismaac^Λd^Λ g^Λnaagidi aan^Λ ^Λrvaavoi sai tomasiaacoga siaaco gaagiadagi Diuusi ñiñiooquituldiadamigad^Λ Diuusi ñiooquid^Λ v^ΛΛsi oidigi daama gaaagiadamu ^ΛΛp^Λ istumaasi idui idi ooqui sipoduucai v^ΛΛsi oodami maat^Λcamu —g^Λrt^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

¹⁴ Tai amaasi ^ΛUudasi Iscaliote, ^Λmoco ^Λbaivustaama dan gooca mamaat^Λrdamigad^Λ ^ΛSuusi ii dai gaaataga agai ^Λbait^Λguucacamigad^Λ ^Λpapaaligad^Λ ^Λjudidíu ^ΛΛmadu, ¹⁵ daid^Λ it^Λt^Λdai:

—¿M^ΛΛqui giñmaquiagi tumiñsi isg^Λnt^ΛΛgida aan^Λ ^ΛSuusi? —ast^Λt^Λdai.

Tai agai aa nam^Λqui ^Λmo coobai dan baivustaama piisu plata. ¹⁶ Aid^Λ abiaad^Λr^Λ ^ΛUudasi gaagai isducatai gat^ΛΛgidagi ^ΛSuusi.

¹⁷ Tai aayi ^Λsiaa duudagai istuigaco g^Λt^Λgitoi ^Λjudidíu aid^Λsi Diuusi c^ΛΛgac^Λr^Λ vuvaidi Ejiipituañd^Λr^Λ. Tai aat^Λm^Λ ^ΛSuusi mamaat^Λrdamigad^Λ miaad^Λr^Λ guuquiva ^ΛSuusi dai t^Λcacai daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Vaacoga ip^Λlidi aapi t^Λsbaiduñiagi cuaadagai idi siaa duudagai v^ΛΛtar^Λ —t^Λt^Λdai aat^Λm^Λ.

¹⁸ Tai agai pov^Λrt^Λt^Λdai:

—Imivurai m^ΛΛca g^Λg^Λr quiiqui^Λr^Λ dai aagida ^Λc^Λli ismaac^Λd^Λ caaagidi aan^Λ dai aagidavurai sai aan^Λ pocaiti sai camiaadimi m^Λsi^ΛΛscad^Λ giñmua aagai sai quiidia^Λr^Λ gaugia ragai aat^Λm^Λ aan^Λ ^ΛΛmadu aapim^Λ idi siaa duudagar^Λ cuaadagai —g^Λrt^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

19 Tətai aatamə mamaatərdamigadə əgai idui isducatai gəraagidi əSuusi dai baidui əcuaadagai siaa duudagəra vəətarə. Idi siaa duudagəra tətəgitoi əjudidü aidəsi Diuusi cəəgacəra vuvaitu Ejiipituaiñdəra.

20 Dai aidəsi catuca mesa vuidəra daacatadai əSuusi əmadu aatamə əbaivustaama dan gooca mamaatərdamigadə əgai. 21 Dai gacuaadatadai aatamə taidə əSuusi povərtətədai:

—Ismaacədə gənaagidi aanə ərvaavoi, əmaadutai aapimə giñtəgida əgai ədudunucami siəgai giñmuaamu —gərtətədai əgai.

22 Tətai aatamə aliə soigəraəli dai aipaco gəraagidimi dai pocaitimi aatamə.

—Təaanədəmi, aanə gia cho —tətədai aatamə.

23 Taidə əSuusi gəraa noragi dai povərtətədai:

—Ismaacədə giñləmadu gacueeyi əgai vaa plaatəra gooviava əgai daidə giñtəgida əgai dudunucami. 24 Aanə ismaacədə viaa əmo səəlicami ivueeyi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidəra dəmos siəə soimaa taatamu gocəəli ismaacədə giñtəgida əgai sioma ərcəəgaicamudai gocəəli vəətarə ismaivuusaimudai tami oidigi daama —gərtətədai əSuusi.

25 Amaasi ñioo əUudasi ismaacədə gatəgida agaitadai əSuusi daidə itətədai əgai əSuusi:

—Giñmamaatətuldiadamiga, aanə gia cho —tətədai əgai.

Taidə əSuusi aa noragi daidə itətədai:

—Əjə aapiapa —tətədai əsuusi.

26 Dai aidəsi gacuaadatadai aatamə, taidə əSuusi bəi əpaana dai gamamagi dai saasarai dai gərmə aatamə mamaatərdami daidə povərtətədai:

—Ugavurai. Idi ərgiñtuucuga —gərtətədai əSuusi.

27 Dai bəi əpə əmo vaasu uvasi varagadə dai gamamadacai gərmə əpə daidə povərtətədai:

—Iivurai idi vəəscatai aapimə. 28 Idi ərəpan ducami giñləra ismaacədə aastia əgai muucucəi aanə sipoduucəi gəoigəldamu soimaascamigadə, tomasioorə sioorə vaavoi-tudagi. İñsiəscadə muquiaagi vai aastiagi giñləra aidə əbiaadəra gəəagamu goñiooqui utudui ismaacədə gaaagidi isduucatai gəoigəldi soimascami dai cəəgacəra vuvaquiagi.

29 Dai aanə əngənaagidi ənsai camaiyələda iñəgai aanə uvasi varagadə əsta iñsiəscadə iiyagi utudui aapimə gənləmadu məəca siaaco gətəəənəi gərooga Diuusi —gərtətədai əSuusi.

30 Dai canəəcəi əmo Diuusi nəidadə siaa duutudaitai Diuusi, iji aatamə Oliivosi giidiamu. 31 Taidə əSuusi povərtətədai:

—Vəəscatai aapimə vooipoimu dai əəgi giñdagitomu sivi tucəra, pocaiti Diuusi ñiooquidəra: “Dagitomu aanə isgəmuuatudamu pasturu sicañiirugadə aipaco iimimu”, caiti Diuusi ñiooquidəra. 32 Dəmos siəscadə əpamu duaaca aanə əpəga əimu aanə Galileəra isaapimə —gərtətədai əSuusi.

33 Taidə əPiiduru aa noragi daidə itətədai:

—Tomasi vəəscatai gogaa vooipiagi dai əəgi gədagituagi aanə gia maiəəgi gədagituagi —tətədai əPiiduru.

34 Taidə əSuusi itətədai:

—Ismaacədə gəəagidi aanə ərvaavoi sai sivi tucəra maiquiaa cuujuicəi tacucu aapi vaicojo potəiya əgai pəsai maitiñməatə —tətədai əSuusi.

35 Taidə əPiiduru itətədai:

—Tomañsi aapi gəmadu muu maitənpotəiyagi iñsmaitəməatə —tətədai əPiiduru.

Tətai vəəscatai aatamə potəi əpə.

36 Dai amaasi aayi əSuusi əmadu aatamə mamaatərdamigadə əgai əmapəcəra siaaco Getasemani təəgidu taidə əSuusi povərtətədai:

—Tamiav^{ar} daraaja naida aan^Λ m^Λca gamamadagi —g^{ar}t^{at}adai ^ΛSuusi.

³⁷ Dai vaidacai ^ΛPiiduru ^Λmadu ^Λgoca Sevedeo maamarad^Λ dai ali^Λ soig^Λlidi dai camost^Λgitocan tada isdadiagi ^Λt^Λaan^Λdami dai b^Λquiagi. ³⁸ Daid^Λ it^Λadai:

—Camuquiadan tada aan^Λ soigiñ^Λlidity. Tanasiav^{ar} vii aapim^Λ d^Λmos maitav^{ar} coocosi —t^Λadai.

³⁹ Dai bait^Λquioma ii dai cupulia voi d^Λv^Λrapi dai daan^Λ Diuusi dai pot^Λadai:

—Giñ^{ooca} isbaigaca ismaisii soimaa taata aan^Λ d^Λmos vai mait^Λp^Λ duuna istumaasi aan^Λ ip^Λlidi mos^Λcaasi istumaasi aapi ip^Λldagi —ast^Λadai ^ΛSuusi.

⁴⁰ Dai amaasi ^Λpamu ii ^Λgai m^Λca siaaco daraajatadai ^Λmamaat^Λrdamigad^Λ vai ^Λgai coocos^Λcatadai, daid^Λ pot^Λadai ^Λgai ^ΛPiiduru:

—¿Maitap^Λs istui isn^Λaagagi tomasi ^Λmo oora aan^Λ giñ^Λmadu? ⁴¹ Maitav^{ar} coocosi dai gamamadada vai maisoimaasi g^Λnduiñ^{tuldana} ^ΛDiaavora. Aapim^Λ iduñ^{ia} ^Λlidi istumaasi Diuusi ip^Λlidi dai v^Λsc^Λ maiquiaa c^Λga vaavoitudai casc^Λd^Λ maitivueeyi —ast^Λadai.

⁴² Dai im^Λcai gamamagi ^ΛSuusi ^Λpamu dai poduuc^Λ gamamagi:

—Giñ^{ooca} ismaibaigacagi ismaisoima taata aan^Λ isducatai cabaidui aat^Λm^Λ aid^Λ gia ^Λp^Λduuna isducatai aapi ip^Λliadagi —asduuc^Λ gamamadai.

⁴³ Dai otoma ^Λpamu ii siaaco daraajatadai ^Λmamaat^Λrdamigad^Λ vai ^Λpamu coocos^Λcatadai ali^Λ coocosimuc^Λatadai ^Λgai mossusulig^Λ vuupuid^Λ. ⁴⁴ Dai dagito ^Λgai dai im^Λcai gamamagi ^Λpamu ^Λgai vaa ñ^{iooquic}d^Λ. ⁴⁵ Amaasi ^Λpamu ii ^Λgai siaaco daraajatadai ^Λmamaat^Λrdamigad^Λ daid^Λ it^Λadai:

—Siviav^{ar} gia coocosi daid^Λ g^Λniib^Λsta. Casiat aayi m^Λsiuu duucu giñ^tgida ^Λgai aan^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^Λlicami. Giñ^tgida m^Λaagai soimaasi ivuaadami.

⁴⁶ Vaapaigivurai. Tiim^Λda. Casia bood^Λr^Λ im^Λ ismaac^Λd^Λ giñ^tgida ^Λgai —ast^Λadai ^ΛSuusi.

⁴⁷ Dai quiaa ñ^{ioocait}adai ^ΛSuusi tai ami divia ^ΛUudasi. ^Λgai ^Λr^Λmoco g^Λraduñⁱ aat^Λm^Λ baivustaama dan gooca mamaat^Λrdamigad^Λ ^ΛSuusi vai oiditadai mui oodami dai vuucati mamaastai dai uusi. ^Λgai ^Λrojootosad^Λcatadai ^Λbait^Λguucacamigad^Λ papaaligad^Λ ^Λjudidú dai ^Λpipiscaligad^Λ ^Λjudidú. ⁴⁸ Uudasi ismaac^Λd^Λ gat^Λgida agaitadai ^ΛSuusi casi it^Λadai ^Λquioma ^Λgai ^Λoodami:

—Ismaac^Λd^Λ usupiga aan^Λ ^Λgiava ^Λgai v^Λr^Λai bai —t^Λadai ^ΛUudasi.

⁴⁹ Amaasi miaad^Λr^Λ c^Λquiiva ^Λgai ^ΛSuusi daid^Λ it^Λadai:

—Baiga giñ^{mamaat}tuldiadamiga —t^Λadai ^ΛUudasi.

Dai usupi.

⁵⁰ Taid^Λ ^ΛSuusi aa noragi daid^Λ it^Λadai:

—¿Giñ^{aduñi} p^Λtuma duñ^{ia} ^Λgai dai divia? —t^Λadai ^Λgai.

Amaasi miaad^Λr^Λ guuquiiva ^Λoodami dai bai ^ΛSuusi.

⁵¹ Amaasi ^Λmaadutai ismaac^Λd^Λ ami guucacatadai ^ΛSuusi ^Λmadu vuusaitu g^Λcusiru dai iquit^Λ ^Λmo naacad^Λ ^Λbait^Λc^Λaacami papaali pioñ^{igad}Λ. ⁵² Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λadai:

—G^Λcuvier^{tag}r^Λ ic^Λsa g^Λcusiru. V^Λscatai sioor^Λ gacocoadagi cusiruic^Λd^Λ cusiruic^Λd^Λ coimu ^Λgai. ⁵³ ¿Maitap^Λs maata aapi iñ^{saan} istutuidi istaañ^{iagi} giñ^{ooca} ^Λmo soiñⁱ vai ^Λgai c^Λga istutuidi isgiñ^{ootosdagi} mui mil g^Λsandaaruga t^Λvaagiaiñ^dr^Λ?

⁵⁴ Is^Λgai giñ^{ootosdagi} aid^Λ gia camait^Λp^Λduñ^{ia} go ismaac^Λd^Λ aagai Diuusi ñ^{iooquid}r^Λ —t^Λadai ^ΛSuusi.

⁵⁵ Amaasi ^ΛSuusi it^Λadai ^Λoodami:

—¿Tuim^Λsi dada aapim^Λ dai vuucati uusi dai mamaastai? ¿Dai tuim^Λsi giñ^bquia ^Λgai ducami siaan^Λ ^Λr^Λmo ^Λsivogamicagi? V^Λscatai g^Λnsaagida daacana aan^Λ ^Λg^Λ quiupaigad^Λr^Λ judidú dai g^Λnmamaat^Λtuldiña Diuusi ñ^{iooquid}Λ m^Λtai tomali ^Λmo imidagai maimaisapicami giñ^bai. ⁵⁶ Dai v^Λsi gomaasi idui aapim^Λ vaid^Λ ^Λp^Λduuna isducatai ooja Diuusi ñ^{iñiooquituldiadamigad}Λ Diuusi ñ^{iooquid}r^Λ —t^Λadai ^ΛSuusi.

Tatai vaa scatai aatama mamaatardamigada voopoi dai lagi viaa Suusi.

⁵⁷ Tai lagi ismaacada bai Suusi balcai malca siaaco daacatadai Caifasi. Lagi rbaitacaaacamigada papaaligada judiduu. Ami casi ganampaidacatadai amamaatatuldiadami Diuusi sallicamigada lamadu apipiscaligada judiduu. ⁵⁸ Vaidai Piiduru mosmalcasdaga oiditadai laga baitacaaacamigada papaaligada judiduu tuisiquigadaga ucami dai amaasi vaa dai daiva sandaaru lamadu dai najada aagai istumaasi idunia lagi Suusicada.

⁵⁹ Taidai taataandamigada apapaali lamadu apipiscali vaa scatai vaamioma taataandamigada uusi dadagacada dudunucami judiduu gaagai amo istumaasi istucada gapiaga vaaajagi tomasi maitarvaavoi dai poduucai gataaania lagi muaragai.

⁶⁰ Dai vaascaga maitaa tomali amo istumaasi istucada gapiaga vaaajagi tomasi muidutai dada dai yaatagai. Dai cuugataga dada gooca najadami yaatavogami ⁶¹ daidai icaiti:

—Gocalli icaiti: “Aana istutuidi isdaitudagi laga quiupai dai vaica tasaicada apamu vanigidagi”, caiti gocalli —ascati gonajadami.

⁶² Amaasi abaitacaaacamigada apapaali judiduu caquiva daidai itadai Suusi:

—¿Maitaras gaaa noragida lagi tomali amo istumaasi? ¿Tumaasi goovai ismaacada aagai goovai gavui? —astadai.

⁶³ Taidai Suusi maiñioocacai vii. Taidai abaitacaaacamigada apapaali judiduu itadai:

—Aana angaaagidi pasaidai gaagaagidana Diuusi vuitapi ismaacada tomastuigaco oidaga pasabai aapi araga Cristo Diuusi marada siaga cho —astadai.

⁶⁴ Taidai Suusi itadai:

—Aga Diuusi maradana poduucai isducatai aagai aapi. Dai aapima giñtagimu ana ismaacada viaa amo sallicami siDiuusi salisa padaga daacamu ana dai giñtagimu aapima siagada tavaagiaiñdaga imada ana icomai saagida —astadai Suusi.

⁶⁵ Taidai abaitacaaacamigada papaali judiduu saasarai gayuucusi. Alii baamu lagi caacatai istumaasi aagai Suusi. Daidai itadai abaitacaaacami:

—Gocalli polidi isarDiuusi marada di. Dai vui ñioocai Diuusi camaitagito aatama vaamioma najadami. Aapima caca isducatai vui ñioocai goovai Diuusi. ⁶⁶ ¿Tatuma duuna gocallica? —astadai.

Tai lagi itadai:

—Gapiaga caatacamiava goovai gataaaniivurai muaragai —astadai.

⁶⁷ Daidai oodami sisividimi Suusi vuivasada dai capiacarai. Dai aa vuivasana capiacarai. ⁶⁸ Daidai itadai:

—Aapi polidi isDiuusi gamaa amo sallicami. Maatañi toora laga —astadai.

⁶⁹ Vaidai Piiduru maigovai tuisicana daacatadai tai amo cusñiirugada abaitacaaacamigada apapaali ami divia daidai itadai lagi Piiduru:

—Aapiapa aga lamadu aimaraiña Suusi Galileeara oidacami —astadai acusñiiru.

⁷⁰ Damos Piiduru yaatagai daidai itadai:

—Maitan maata ana pasioora aagai aapi —astadai.

⁷¹ Piiduru cavuusaimi maigo quidigamu, tai aga lamai lagi vaa cusñiirugada ta Piiduru aga daidai itadai ismaacada ami daraajatadai:

—Gocalli aga lamadu aimaraiña Suusi Nasareetara oidacami —astadai ali taji.

⁷² Damos Piiduru apamu yaatagai daidai itadai:

—Maata Diuusi ismaimaata ana gocalli —astadai Piiduru.

⁷³ Dai laachicada lagi ismaacada ami daraajatadai abaana guuquiva Piiduru daidai itadai:

—Sallicada aapiaga aramoco Suusi mamaatardamigada aga. Asta apamaasi ñioocai aapi Suusi —astadai.

⁷⁴ Vaid_Λ ΔPiiduru galñaasi ñiooquimi daid_Λ icaitimi:

—Maat_Λ Diuusi nai aan_Λ maimaat_Λ goc_{ΛΛ}li —ascaiti.

Tai aid_Λ otoma cuujui Δtacucu. ⁷⁵ Taid_Λ ΔPiiduru Δgito ist_ΛΔdai ΔSuusi sai maiquiaa cuujuicai Δtacucu Δgai vaicojo it_Λya agaitadai sai maimaat_Λ ΔSuusi. Daid_Λ ΔPiiduru ii abiaad_ΛΓ_Λ dai soig_{ΛΛ}ldacai sosua.

27

¹ Dai mosmaasicai v_{ΛΛ}si Δt_ΛΔaan_ΛΔdamigad_Λ Δpapaali Δmadu Δpipiscali judidíu g_Λnaatagi isducatai muaagi ΔSuusi. ² Dai vulicami b_{ΛΛ}c_Λai ΔSuusi dai m_{ΛΛ} t_{ΛΛ}gi ΔPilaato, Δgai Δrt_Λaan_ΛΔdamigad_Λ Judee_ΛΓ_Λ oidacami.

³ Aid_Λsid_Λ ΔUudasi ismaac_Λd_Λ gat_{ΛΛ}gi ΔSuusi t_{ΛΛ} m_Λscamuaa agaitadai ΔSuusi alia soig_{ΛΛ}li dai Δma duuc_Λai g_Λt_Λgito. Dai Δpamu vuidacai v_{ΛΛ}si go_Λmo coobai dan baivus-
taama piisu Δbait_Λguucacamigad_Λ papaali judiuíu Δmadu Δpipiscali. ⁴ Daid_Λ it_ΛΔdai:

—Alia soimaasi idui aan_Λ gat_{ΛΛ}gidacai Δmo c_{ΛΛ}li maig_Δpi_ΛΓ_Λ caat_Λcami m_Λsai muaana —ast_ΛΔdai ΔUudasi.

D_Λmos Δgai aa noragi daid_Λ it_ΛΔdai:

—¿Dai gomaasi tumaasi Δrg_Δr_vΔlar_Λ aat_Λm_Λ? Aapi Δgi Δrg_Δduñi —ast_ΛΔdai.

⁵ Taid_Λ ΔUudasi ami Δg_{ΛΛ} quiupai Δrana suuli Δtumiñsi, dai ii dai g_Λvuliji.

⁶ Taid_Λ Δbait_Λguucacami Δpapaali Δmpagi Δtumiñsi daid_Λ it_ΛΔdai:

—Maibaiga isv_{ΛΛ}naida aat_Λm_Λ gogaa tumiñsi ismaac_Λd_Λ g_Λoidi oodami Diuusi aa duiñdad_Λ v_{ΛΛ}tar_Λ. Idi tumiñsi Δrn_Λm_Λg_Δd_Λ Δrai casc_Δd_Λ —ast_ΛΔdai.

⁷ Dai aipaco g_Λnaagi sai Δgai tumiñsic_Δd_Λ sav_Λda agai Δmo d_Δv_{ΛΛ}rai siaaco Aa-
jatadami t_{ΛΛ}gidu dai ami viaaca agai siaaco yaasapadagi ismaac_Λd_Λ mait_Λroidacami
ami. ⁸ Dai D_Δv_{ΛΛ}rai Δrai t_{ΛΛ}gidu asta sivi ucami. ⁹ Poduuc_Λai Δp_Δdui ismaac_Λd_Λ
Δl_Λquioma aagai Jeremiasicaru Diuusi ñiooquituldiadamigad_Λ daid_Λ icaiti: “Δjudidíu
t_ΛΔaan_ΛΔdamigad_Λ vuuquia agai go_Λmo coobai dan baiv_Λstaama piisu plaata ismaac_Λd_Λ
baiga duu dai aa nam_Λquida goc_{ΛΛ}li ismaac_Λd_Λ gat_{ΛΛ}gi gog_Λmai c_{ΛΛ}li. ¹⁰ Dai Δgaic_Δd_Λ
gasav_Λli agai Δd_Δv_{ΛΛ}rai ismaac_Λd_Λ Aajatadami t_{ΛΛ}gidu, poduuc_Λai isduuc_Λai giñaagidi
giñt_Λaan_ΛΔdamiga”, ascaiti Jeremiasicaru.

¹¹ Tai vaidacai Δgai ΔSuusi Δg_{ΛΛ} t_Λaan_Λdami vuitapi tai Δgai t_Λcacai daid_Λ it_ΛΔdai:

—¿Aapipasí Δrraígad_Λ judidíu? —ast_ΛΔdai.

Taid_Λ ΔSuusi it_ΛΔdai:

—Vaavuava, Δj_Λ —ast_ΛΔdai.

¹² Taid_Λ Δbait_Λguucacamigad_Λ Δpapaali Δmadu Δpipiscali g_Δpi_ΛΓ_Λ vuupai d_Λmos
ΔSuusi maiaa noragi tomali Δmo ñiooqui. ¹³ Taid_Λ ΔPilaato it_ΛΔdai:

—¿Maitapas ca_Λ aapi v_{ΛΛ}si goovai m_Λsmaac_Δd_Λ aagai g_Λvui? —ast_ΛΔdai.

¹⁴ Taid_Λ ΔSuusi v_{ΛΛ}sc_ΔΓ_Λ maiaa noragi tomali Δmo istumaasi, dai poduuc_Λai Δg_{ΛΛ}
t_Λaan_Λdami mait_{ΛΛ} istumaasi g_Λt_Λgituagi.

¹⁵ Vaid_Λ ΔPilaato dadagitoiña Δmo maisapicami aid_Λ siaa duudag_ΔΓ_Λ Δgi poduuc_Λai
g_Λv_Λidacatadai Δgai isdadagitoldi_Δdagi Δoodami Δgi ismaac_Δd_Δ ip_Λliadagi Δgai. ¹⁶ Vai
ami maisacari_ΔΓ_Λ cuupicatadai Δmo c_{ΛΛ}li Baraavási t_{ΛΛ}giducami ismaac_Δd_Δ tomasioora
cajiomacatadai. ¹⁷ Tai aid_Λsi Δoodami g_Λn_{ΛΛ}mpagi ΔPilaato t_Λcacai daid_Λ it_ΛΔdai:

—¿Maac_Δd_Δ ip_Λlidi aapim_Λ isdagitua aan_Λ Baraavási si_ΔSuusi ismaac_Δd_Δ Cristo aagai?
—ast_ΛΔdai.

¹⁸ Δgai maat_Λcatadai ismoscoimudad_Λ tadacatadai Δbait_Λguucacamigad_Λ Δpapaali dai
casc_Δd_Λ gat_{ΛΛ}gi ΔSuusi.

¹⁹ ΔPilaato quiaa daacatadai ΔdudunucamiΔrΔ taidΔ ΔooñigadΔ ootosi ñiooqui daidΔ itΔtdai:

—MaitigΔvapasada aapi gocΔΔli cΔΔ tuigacami ΔΔmadu. TuucarΔ tΔΔtΔquimi aanΔ Δmo istumaasi soimasi Δgai vΔΔtΔrΔ —asducai ootosi ñiooqui Pilaato ooñigadΔ.

²⁰ DΔmos ΔbaitΔguucacamigadΔ Δpapaali ΔΔmadu Δpipiscali avΔnaqui Δoodami sai baiyoma gataanΔna mΔsdagituagi Baraavási dai sai muaana ΔSuusi. ²¹ TaidΔ ΔgΔΔ tΔaanΔdami Δpamu ñioo dai tΔcacai Δoodami daidΔ itΔtdai:

—¿MaacΔdΔ goovai vΔgoocai sioma ipΔlidi aapimΔ isgΔndagitolda aanΔ? —astΔtdai.

Tai Δgai aa noragi daidΔ itΔtdai:

—Baraavási —astΔtdai.

²² TaidΔ ΔPilaato tΔcacai daidΔ itΔtdai:

—¿Dai goSuusi mΔismaacΔdΔ Cristo aagai ducatai iduuna aanΔ? —astΔtdai.

Tai vΔascatai aa noragi daidΔ itΔtdai:

—Siisañi curusiaba vai poduu muucuna —astΔtdai.

²³ TaidΔ ΔPilaato itΔtdai:

—¿Tumaasi soimaasi iducami goovio? —astΔtdai.

Tai Δgai Δpamu ijiña daidΔ itΔtdai:

—Siisañi curusiaba, vai poduu muucuna —astΔtdai.

²⁴ AidΔsi ΔPilaato catΔΔ iscamaitistui ΔoodamicΔdΔ cavaamioma galcaititai Δgai, dai gatai suudagi dai gΔico vΔΔsi Δoodami vuitapi daidΔ itΔtdai:

—AanΔ gia maitΔrgiñduñi gocΔΔlicΔdΔ. Goovai gia maitΔrgΔΔpiΔrΔ caatΔcami, goovai gia ΔΔgi aapimΔ ΔrgΔnaa duiñdaga —astΔtdai ΔPilaato.

²⁵ Tai vΔascatai Δoodami aa noragi daidΔ itΔtdai:

—AatΔmΔ ΔΔmadu gΔrmaamara tΔrgΔΔpiΔrΔ vΔΔtΔcamicagi —astΔtdai.

²⁶ TaidΔ ΔPilaato dagitoli Baraavási daidΔ ΔPilaato gatΔjai mΔsai gΔicarsana iquisanaicΔdΔ ΔSuusi dai tΔΔgi Δoodami sai curusiaba siisana sai poduu muucuna.

²⁷ Tai gooquiΔrΔ ΔgΔΔ tΔaanΔdami sandaarugadΔ vaidacai ΔSuusi gamu Pilaato quidi-
amu dai vai vΔΔsi Δsandaaru dai ami siaaco cΔacatadai ΔSuusi vΔΔsi sicoli guuquiva.

²⁸ MΔtai uupasi yuucusidΔ ΔSuusi dai aadi aa yuucusi vΔpΔgicami sai ΔpΔa maascamu Δmo raí, ²⁹ dai moo daama daí Δmo cooronai uuparaicΔdΔ duñisicami dai maa Δmo tΔΔvΔli sΔΔlisa padΔrΔ noviΔrΔ. DaidΔ gΔntootonacΔdΔ guuquiva ΔSuusi vuidΔrΔ dai parunai daidΔ icaiti:

—Sivi gia tΔvΔpi oidacamu aapi raígadΔ Δjudidíu —ascaiti.

³⁰ Dai sisividimi ΔpΔ dai bΔbΔyi tΔΔvΔli dai ΔgaicΔdΔ moodΔana gavai. ³¹ Dai canaato parunacai Δpamu uupasi Δyuucusi vΔpΔgicΔdΔ dai Δpamu aadi ΔΔgi yuucusidΔ. Dai boodΔrΔ vaidacai dai mΔΔ siisa agai curusiaba sai poduu muucuna.

³² Dai aidΔsi utudama iji Δgai abiaadΔrΔ vuidΔrΔ aayi Δmo cΔΔli Simuñi tΔΔgiducami SireñiΔrΔ oidacami mΔtai aagidi sai bΔΔcaiña Δgai ΔcurusigadΔ ΔSuusi.

³³ Dai poduucai aayi mΔΔca siaaco Gólgota tΔΔgidu. Gólgota icaidaga moodΔ muuquiadΔ. ³⁴ Dai ami oidi uuvasi varagadΔ vΔΔnagΔcami Δmo doadigami aliΔ Δcocami sai ΔgaicΔdΔ palΔpioma soimaa taatana. TaidΔ ΔSuusi mosdΔΔ dai camaitipΔli isiiyagi.

³⁵ Dai casiisacai curusiaba dΔmos maiquiaa muu Δgai tai gooquiΔrΔ nΔΔnΔitudai volao dai poduucai nΔida agai isioorai ajia agai yuucusidΔ ΔSuusi. Dai poduucai ΔpΔdúi istumaasi aagai Diuusi ñiooquituldiadamigadΔ daidΔ icaiti: “Sai nΔΔnΔituda agai volao dai poduucai nΔida aagai isioorai ajiagi ΔyuucusidΔ”. ³⁶ Dai ami daraajatai nuucada. ³⁷ Dai curusiaba moo daama daí Δmo oojai ismaacΔdΔ gatΔjai ΔPilaato dai aagai mΔstuisidΔ gatΔjai muaragai daidΔ icaiti: “Idiava ΔrΔSuusi, raígadΔ judidíu”, ascaiti Δoojai.

³⁸ Dai abaana ΔSuusi siisisa gooca ΔΔsivogami Δmoco sΔΔlisa padΔrΔ Δmai curusiaba dai ΔgΔmai oogisa padΔrΔ Δmai curusiaba. ³⁹ Dai ismaacΔdΔ amui dΔgavusai galnaasi ñiooqui suuligidi ΔSuusi dai gidai gΔnmoomo, ⁴⁰ daidΔ itΔtdai:

—Epa aapi pasmaacada dadaitudai agaa quiuupaigada judidiu dai vaica tasaicada ivueeyi apamu calgacala igavuusaida aapi lagi. Siaapi arDiusi marada tvañiñi bocurusiañdala —astadai.

⁴¹ Poduucal lapa parunai lbaitaguucacamigada apapaali amadu amamaataltuldiadami Diusi sallicamigada amadu afariseo amadu apipiscali dai aipaco ganaagidi daida icaiti:

⁴² —Calgacala vuvaitu goovai aa dai goovai lagi gia maitistutuidi iscalgacala gavuusaidagi. Issallicada arvaavoi isagai argarraiga aatama judidiu vai tavanana curusiaiñdala taitai poduucal vaavoituda aatama lapa. ⁴³ Goovai povallidi siDiusi nuucada. SiDiusi sallicada oigadai calgacala vuusaidana tuduida sivi. Gocaasi garaagidi goovai saida arDiusi marada —ascaiti lagi.

⁴⁴ Dai asta lalsivogami ismaacada cucurusiaba siisapicatadai ami sonuana asuusi galnaasi ñioocai lagi vvasi.

⁴⁵ Dai dan duucu vvasi oidigi tucapi vii vaic oora. ⁴⁶ Dai aida coi galasaco galala iña asuusi daida icaiti:

—Eloi, Eloi, lama sabactani —ascaiti. Asmaacada itaiya alidi giñDiusiga, giñDiusiga ¿tuipasi giñdagito? astaiya alidi.

⁴⁷ Dai amoco ismaacada ami daraajatadai cal ispocaiti lagi daida icaiti:

—Dañi vapaidi goovai asuusi ñiooquituldiadamigada Eliasi —ascaiti.

⁴⁸ Tai otoma amaadutai mala dai bai amo visiocoli dai vadaitu uuvasi varagada lacocamicada dai amo tootoicami cuagara dai avisiocoli dai miaadala dadasdi asuusi sai visiusuna. ⁴⁹ Damos aa itadai:

—Tadagito sabai diviana Eliasi dai calgacala vuusaidana —astadai.

⁵⁰ Taida asuusi galala iña dai muu. ⁵¹ Vaida agaa icusi ismaacada agaa quiuupaigadala judidiu sagiacatadai apam lalsi covocami amo sueeyi dai araana salli sarai tavidala abiaadala matana ucami. Dai davalrai gigivuli dai ooodai taatapai. ⁵² Daida gacuucupioco siaaco yaasapicatadai acoidada dai mui oodami ismaacada vaavoituda itadai Diusi duduaca acoidada saagidañdala. ⁵³ Dai caduaacacai apamu asuusi coidada saagidañdala daida agaa vvasi vuvaja coidada saagidañdala dai mala Jerusaleenala vaapa tai mui oodami tala.

⁵⁴ Tai amaasi tlaanadamigada sandaaru amadu agaa ismaacada nuucadacatadai asuusi aidasi tala lagi isgigivuli davalrai dai tala vvasi ismaacada apadi sallicada duduaadimu, daida icaiti:

—Baivaavoi idi cali sallicada arDiusi maradacatadai ismaacada tvai tvaagiaiñdala —ascaiti.

⁵⁵ Dai ami guucacatadai mui ooque malcasdala naiditadai lapa ismaacada Galileeaiñdala oidatucuitadai asuusi dai soicitadai. ⁵⁶ Lagi saagida daraajatadai Maria Madaliña, dai Maria Jacovo dala dai Osee dala, dai Zevedeo marada dala.

⁵⁷ Dai caurui tai ami divia amo cali gaviidacami Osee tlagiducami. Lagi arArimateeala oidacami, lagi arvaavoitudadami asuusi lapa. ⁵⁸ Dai amaasi lagi naidamu apilaato dai tai asuusi tuucugada. Taida apilaato gatjai masai tlagidana. ⁵⁹ Dai tvañdacai asuusi ami curusiaiñdala dai amo icusi maitucuracamiala biisa. ⁶⁰ Daida aOsee casi gatjaitadai coocodagai amo vavuana masai ami yaasana silascada muquiagi lagi damos asuusi ami tala lagi. Dai cacupacai aquitaagiña amo gaa odaicada daivunu ii. ⁶¹ Vai ami daacatadai apMaria Madaliña amadu agamai Maria siaaco yaasapicatadai asuusi sonuana.

⁶² Aida aratasaicatadai istuigaco baivuaadana lagi vvasi dai siaadiqui aribastaragaicatadai istuigaco maitistuma vvaadana lagi. Dai siaadiqui

ΛbaitΛguucacamigadΛ Λpapaali judidíu, ΛΛmadu Λfariseo mΛΛ nΛidamu ΛPilaato ⁶³ daidΛ itΛtΛdai:

—TΛgito aatΛmΛ Λyaatavogami Suusi aidΛsi quiaa oidacatadai Λgai iscaititadai sai vaica tasaicΛdΛ duaaca agaitadai Λgai coidadΛ saagidaiñdΛrΛ. ⁶⁴ CascΛdΛ gatΛaañiñi mΛsai cΛΛga nuucadacana mΛΛca siaaco yaasapi ΛSuusi vaica tasai uucami vai poduucai maidadana ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ tucarΛ vai maibΛΛna ΛtuucugadΛ vai gooquiΛrΛ maipocaitiada Λgai iscaduaaca. Dai poduucai ΛgooquiΛrdadΛ yaatagi vaamioma maicΛΛgaducagi siΛtuucamidΛrΛ —astΛtΛdai.

⁶⁵ DaidΛ ΛPilaato itΛtΛdai:

—Moguuca giñsandaaruga. Vaidacai aapimΛ dai mΛΛca siaaco cayaasa ΛSuusi cΛΛ bai duñia isistutuidi di vai poduucai maibΛΛna ΛmuuquiadΛ —astΛtΛdai ΛPilaato.

⁶⁶ Dai iji dai mΛΛ cΛΛga baidui siaaco yaasapicatadai ΛSuusi dai seeracΛdΛ bidasa dai ami seeraba daí ΛseeyogadΛ ΛgΛΛ baitΛcΛΛacamigadΛ Λromamano. Vai ami daraajatadai Λsandaaru ΛrΛ.

28

¹ Dai cadaivunucai ΛibΛstaragai tasΛrΛ dai camaasimi oidigi tumiñoco daidΛ ΛMaría Madaliña ΛΛmadu ΛgΛmai María iji mΛΛca siaaco yaasapicatadai ΛSuusi. ² Tai todian duucai gigivuli dΛvΛΛrΛi, Λmo Diuusi tΛaañicarudΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ cascΛdΛ. Dai aΛcai mΛΛca siaaco yaasapicatadai ΛSuusi maigovai daitu Λodai istucΛdΛ cuupicatadai Λgai dai daama daiva Λodai. ³ DadadacΛi Λgai Λpan duucai pΛpΛdocΛdami dai yuucusidΛ Λpan Λsi tootuja cΛvai. ⁴ MostΛΛgacai Λsandaaru ΛDiuusi tΛaañicarudΛ giigivuli duduaadimucai dai camoscoidadΛ duucai vii. ⁵ Dai amaasi ΛDiuusi tΛaañicarudΛ itΛtΛdai Λooqui:

—MaitavΛr duduaadicuda. AanΛ cΛΛga maata isgaagai aapimΛ ΛSuusi ismaacΛdΛ curusiaba gΛsiisatu. ⁶ Dai Λgai maitipu tami casiat duaaca isduucai aagaitadai Λgai. Baigovai avΛr iimi dai ñΛida siaaco caatΛcatadai Λgai. ⁷ IimΛdavurai otoma dai mΛΛ aagida ΛmamaatΛrdamigadΛ iscaduaaca Λgai coidadΛ saagidaiñdΛrΛ dai sivi imia Λgai Λgai gΛnbaitΛqui Galileamu dai ami tΛΛgimu aapimΛ. Goovai ΛrvΛΛsi ismaacΛdΛ gΛnaagida iñgai aanΛ —astΛtΛdai.

⁸ TaidΛ Λooqui otoma iji abiaadΛrΛ baigΛnΛliatugai dai duduaadimutugai. Dai voopoigi dai mΛΛ gΛraagida Λgai aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi vΛΛsi istumaasi aagidi ΛDiuusi tΛaañicarudΛ. ⁹ Dai aidΛsi voopoigitadai Λgai tai vuidΛrΛ aayi ΛSuusi dai viaatuli. Tai Λgai abaana gΛntootonacΛdΛ guuquiva ΛSuusi dai siaa duutuli dai taata ΛΛcasodΛ. ¹⁰ Tai Λgai itΛtΛdai:

—MaitavΛr duduaadicuda. Iimivurai dai mΛΛ aagida giñaaduñi vai iimΛna Galileamu dai ami giñtΛΛgimu Λgai —astΛtΛdai.

¹¹ AidΛsi Λooqui gamu iimΛitadai taidΛ Λsandaaru chiΛΛqui caayamu iji dai aagidi ΛbaitΛguucacamigadΛ ΛpapaligadΛ Λjudidíu vΛΛsi istumaasi ΛpΛdui. ¹² TaidΛ ΛbaitΛguucacamigadΛ iji dai mΛΛ aatagi Λgai Λpipiscali ΛΛmadu dai nΛida aagai isducatai iduñiagi. Dai gooquiΛrΛ aa namΛqui Λgai mui tumiñsi Λsandaaru ¹³ daidΛ itΛtΛdai:

—Aagidavurai aapimΛ situcarΛ coocosΛcatadai aapimΛ sai dada ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ dai bΛΛcai ΛtuucugadΛ ΛSuusi. ¹⁴ IsΛgΛΛ tΛaanΛdami maatia goovai aatΛmΛ atΛbai duñiagi Λgai ΛΛmadu cascΛdΛ maitasiΛnduñia Λgai —astΛtΛdai.

¹⁵ TaidΛ Λsandaaru vui Λtumiñsi dai iji dai mΛΛ aagidi istumaasi aagidi Λgai. Dai poduucai aagai Λjudidíu asta sivi ucami.

¹⁶ Dai poduucai iji aatΛmΛ baivustaama dan Λmoco mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi gamu Galileamu Λmo quiidiamu siaaco aagai ΛSuusi. ¹⁷ Dai aidΛsi tΛΛ aatΛmΛ ΛSuusi siaa

duutuli dΛmos ΛΛmoco gΛraaduñi maicΛΛga vaavoitudaitadai. ¹⁸ TaidΛ ΛSuusi abaana cΛquiva aatΛmΛ dai povΛrtΛtΛdai:

—AanΛ via Λmo sΛΛlicami dai vaamioma gataaanΛi tΛvaagiΛrΛ dai tami oidigΛrΛ. ¹⁹ IimΛdavurai aapimΛ dai aagida oodami vΛΛsi oidigΛrΛ oidacami sai aliΛsi gΛaagai isvaavoitudai iñsaanΛ rΛcΛΛgacΛrΛ vuviadami dai poduucai ΛrgiñmamaatΛrdamicagi. IsmaacΛdΛ vaavoitudai Λgai gia vapaonavurai Diuusi gΛrooga guvucadadΛcΛdΛ dai giñguvucadagacΛdΛ, aanΛ rDiuusi maradΛ, dai Diuusi IbΛadΛ guvucadadΛcΛdΛ vai poduucai maatiagi aa iscavaavoitudai Λgai. ²⁰ Dai maatΛtuldavurai sai ΛΛgidiña vΛΛsi istumaasi gΛnaagidi aanΛ. MaatΛcavurai aapimΛ iñsaanΛ gΛnΛΛmadu daaca iñagai vΛΛs tasai ugitΛcai oidigi ucami —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

MosΛcaasi.

Marcusi ooja istumaasi ivuaadana **ΛSuusi Cristo** aid_Λsi aim_Λraitadai tami oidigi daama.

¹ ΛΛquioma ooja Isaíacaru _Λmo ñiooqui Diuusi ñiooquid_Λra ismaac_Λd_Λ istutuidi isbai_Λliatuda oodami aagaitai **ΛSuusi Cristo** Diuusi marad_Λ.

² Isaía _Λrñiooquituldiadamigad_Λcatadai Diuusi dai aagai sai Diuusi pocaiti:

Ootosamu aan_Λ _Λmo ootosicami aapi Cristo g_Λbait_Λqui

Vai _Λgai aagidana _Λoodami sai divia agai aapi.

Daid_Λ _Λoodami _Λma duucaí g_Λnt_Λt_Λgítodamu

Dai camaisoimaasi ivuaadamu.

³ Diuusi ootosa agai _Λmo c_Λli sai oidigana gamamaat_Λtuldiña dai poduucái aagidamu _Λgai oodami:

“Caotoma divia agai g_Λrt_Λaan_Λdamiga casc_Λd_Λ _Λma duucaí av_Λr g_Λnt_Λt_Λgíto dai camaisoimaasi ivuaada”.

Asduu ooja Isaía. ⁴ Tai divia **ΛVuaana** dai oidigana vapaconaimi _Λoodami, dai aagidi sai g_Λaagai is_Λma duucaí g_Λnt_Λt_Λgítuagi dai isg_Λnvapaconacagi dai camaisoimaasi ivuaadagi sai poduucái Diuusi oig_Λldana soimaascamigad_Λ. ⁵ Tai ami oidig_Λra dada v_Λasi Judeea d_Λv_Λri_Λra oidacami dai Jerusalem_Λra oidacami dai ca_Λca agai istuma aagaiña **ΛVuaana**; vaid_Λ **ΛVuaana** vapaconaiña ami _Λg_Λl aqui Jordán_Λra ismaac_Λd_Λ aagaiña _Λsoimaascami ismaac_Λd_Λ ivuaadana sai Diuusi oig_Λldana.

⁶ Daid_Λ **ΛVuaana** yuucusid_Λ cameyu vopod_Λc_Λd_Λ duñisicatadai dai givurad_Λ ogic_Λd_Λ duñisicatadai dai cuaadana _Λgai soosoyi dai saivoli. ⁷ Dai aagidiña _Λgai _Λoodami Diuusi ñiooquid_Λ daid_Λ it_Λt_Λdaiña:

—Gooqui_Λra divia agai _Λmai ismaac_Λd_Λ vaamioma viaa guvucadagai iñsaan_Λ. Aan_Λ tomali maiviaa s_Λlicami iscuiquiagi dai uupasdagi susuusacad_Λ gígíaragad_Λ, aan_Λ maitistutuidi si_Λasi istutuidi _Λgai dai _Λgai vaamioma nam_Λga iñsaan_Λ casc_Λd_Λ. ⁸ Aan_Λ g_Λnvapaconai aapim_Λ suudagic_Λd_Λ d_Λmos _Λgai divimu dai maaqui agai oodami guvucadad_Λ Diuusi Ib_Λad_Λ —ast_Λt_Λdaiña **ΛVuaana**.

⁹ Tai aid_Λ tuigaco ii **ΛSuusi Nasareetaiñ_Λra** Galilea d_Λv_Λriaiñ_Λra m_Λca siaaco daacatadai **ΛVuaana** taid_Λ **ΛVuaana** vacoi **ΛSuusi** ami _Λaqui Jordán_Λra. ¹⁰ Amaasi mosvuusai **ΛSuusi** suudagiaiñ_Λra dai t_Λ t_Λvaagi taid_Λ g_Λcupioco dai Diuusi Ib_Λad_Λ _Λmo tugu maasi t_Λvai _Λgai daama. ¹¹ Tai caidatu _Λmo ñiooqui t_Λvaagiaiñ_Λra daidi caiti:

—Aapiap_Λ argiñmara ismaac_Λd_Λ ali_Λ oig_Λdai aan_Λ dai ali_Λ baigiñ_Λlidi aan_Λ aapic_Λd_Λ —ascaiti _Λñiooqui.

¹² Tai gooqui_Λra Diuusi Ib_Λad_Λ vaidacai **ΛSuusi** oidigamu. ¹³ Tai _Λgai ii dai oidigana daja goo coobai tasai c_Λc_Λisi saagida vaid_Λ **ΛDiaavora** soimaasi iduiñtulda _Λlídítadai **ΛSuusi**. Tai dada Diuusi t_Λt_Λaañicarud_Λ dai nuucada **ΛSuusi** sai maisoimaasi iduiñtuldana **ΛDiaavora**.

¹⁴ Aid_Λ tuigaco sid_Λ **ΛEroodasi** maisa **ΛVuaana**, ii **ΛSuusi Galileeamu**, dai gaaagidimi Diuusi ñiooquid_Λ dai isducatai gataan_Λi Diuusi. ¹⁵ Daid_Λ it_Λt_Λdai _Λgai _Λra _Λoodami:

—Casi atyoga aayi istuigaco soiña agai Diuusi oodami sai c_Λgac_Λra oidacana casc_Λd_Λ _Λma duucaí av_Λr g_Λnt_Λt_Λgíto vuitapi Diuusi dai vaavoituda isDiuusi c_Λgac_Λra vuvaida agai oodami —ast_Λdai Suusi.

¹⁶ Agaa suudagi ismaacada Galilea taa gidu ugidiana salla imitadai Asuusi dai taa gooca gansiagama Simuñi amadu Aandarasi. Agai arvatopa vuudamicatadai dai suudaradadaitudai ganvatopa vuicaru. ¹⁷ Taid Asuusi itadai:

—Giñoidávurai nai aan gannaatuldana masducatai gaagadagi oodami vaid giñvaavoitudaiña —astadai Asuusi.

¹⁸ Tai agai otoma anaasi via ganvatopa vuicaru dai oi Asuusi.

¹⁹ Vaid Asuusi apiaimai dai baitaquioma taa Jacovo Sevedeo marada dai Vuaana Jacovo suculida, vai amo vaarcu arana daraajatai darasdi ganvatopa vuicaru. ²⁰ Taid Asuusi vai agai sai oidana tai agai anaasi vaarcu arana via ganooga amadu apipiooñigada dai oi Asuusi.

²¹ Amaasi aayi agai Capernaumaga; dai mosaayi ibastaragai tasara tai vaa Asuusi ajudidíu quiupaigadara dai gaagacai gamamaatuldimi Diuusi ñioocida. ²² Dai vascatai ismaacada caa maitaa isducatai gantatagituagi caacatai salla caga ñioocai Asuusi. Amo salliami viaacami duucai gamamaatuldidi agai dai maisiu pan duucai amo mamaatuldidi Diuusi salliamigada. ²³ Dai ami ajudidíu quiupaigadara daacatadai amo calli ismaacada viaacatadai amo Diaavora taañicaruda daida Adiaavora taañicaruda iñaquitu calli daida itadai agai Suusi:

²⁴ —¿Tuipasi garsaagida vapacai aapi Suusi Nasareetara oidacami? ¿Garcoodapasi agai dai divia? Aanaan gia caga gamaata dai maata aan pasiarDiuusi marada ismaacada tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi —astadai calli ismaacada viaacatadai Adiaavora taañicaruda.

²⁵ Taid Asuusi bagaimi Adiaavora taañicaruda daida itadai:

—Maitiñioocada mosaiuusai dai dagito gocalli —astadai Asuusi.

²⁶ Tai amaasi Adiaavora taañicaruda suiquituli calli dai gagara iñaquimi dai vuusai calliaiñdara. ²⁷ Tai vascatai ismaacada ami daraajatadai alia duduaadimu, dai aipaco gantacacaimi daida icaitimi:

—¿Tumaasi goovai? ¿Tuma utudui garmamaatuldidi goovai? Gocalli gia sallida viaa guvucadagai asta Adiaavora taañicaruda lara agidi dai vuovacai oodamiaiñdara —ascati oodami.

²⁸ Tai otoma gamai vasi Galilea davarara istumaasi ivuaadatadai Asuusi.

²⁹ Aidasi vuvaja ajudidíu quiupaigadarañdara Asuusi amadu Jacovo amadu Vuaana oi agai Simuñi dai Aandarasi quidiamu. ³⁰ Vaid Asuusi tuumuda alia coococatadai oiditai toiñdagai dai caatcatadai, matai agidi Asuusi sai agai coococatadai. ³¹ Taid Asuusi miaadara caquiva dai noviaiñdara bai dai vañigi. Mospodui agai tai dagito toiñdagai, dai agai vaa ooqui agai dai bibi.

³² Dai aidasi catuca, matai vuaapi Asuusi vasi coococoidada dai ismaacada viaacatadai Adiaavora taañicaruda lara. ³³ Dai vasi oodami ganmpagi ami quitaagiña.

³⁴ Taid Asuusi duduaadi muidutai naana maasi coocodagai viaacami dai vuvaitu oodamiaiñdara mui Diaavora taañicaruda. Adiaavora taañicaruda gia maatcatadai Asuusi damos agai maidadagitoiña isñioocada agai sai maimaasico vujana oodami vuitapi siora agai.

³⁵ Asuusi siaalimoda vañi quiaa tucagamucatai dai ii oidigamu dai mala gamamada agai. ³⁶ Taid Asuusi amadu aaduñda gaagamu Asuusi. ³⁷ Dai aidasi taa agai potadai: —Vasi oodamiava gaagai —astadai.

³⁸ Damos Asuusi itadai:

—Tim^Λda sib^Λacoga dai ami gaaagida ^Λpp^Λ Diuusi ñiooquid^Λ. Gomaasi ivuaada iñagai aan^Λ dai divia tami oidigi daama —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

³⁹ Dai ii v^Λasi ^Λjudidíu quiqiuupaigad^Λr^Λ Galilea d^Λv^Λari^Λr^Λ dai ami gama-maat^Λtuldimi Diuusi ñiooquid^Λ dai vuvaidimi Diaavora t^Λt^Λañicarud^Λ oodamiaiñd^Λr^Λ.

⁴⁰ Taid^Λ ^ΛSuusi miaad^Λr^Λ c^Λquiva ^Λmo c^Λli ismaac^Λd^Λ viaacatadai ^Λmo coocodagai ismaac^Λd^Λ duvaldi gatuucuga, dai g^Λtootona^Λc^Λd^Λ c^Λquiva daid^Λ it^Λt^Λdai:

—P^Λsip^Λliadagi istutuidi aapi isgiñduaaidagi —ast^Λt^Λdai ^Λc^Λli coocoad^Λ ^ΛSuusi.

⁴¹ Taid^Λ ^ΛSuusi soig^Λldan tadatu dai taata g^Λnovic^Λd^Λ daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Ip^Λlidiana isg^Λduaaidagi, duaadicami ivii —ast^Λt^Λdai.

⁴² Mospot^Λi ^ΛSuusi tai maigo ii ^Λc^Λli coocodad^Λ dai cac^Λ duaadicami vii. ⁴³ Taid^Λ ^ΛSuusi ootoi dai s^Λlic^Λd^Λ daí isaagada ^Λgai gomaasi daid^Λ it^Λt^Λdai:

⁴⁴ —Dañi, maitiaagiada tomali ^Λmaadutai p^Λsducatai dueeyi mosai imi dai m^ΛΛ vuid^Λr^Λ c^Λquiva ^Λpaali dai oida istumaasi aagai Moseesacaru s^Λlicamigad^Λ vai n^Λidiña ^Λoodami p^Λscadueeyi —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

⁴⁵ Taid^Λ ^Λc^Λli mosii dai otoma aagidimi v^Λascatai isducatai ^Λp^Λdui. Casc^Λd^Λ ^ΛSuusi maitistutuiditadai isvaquiagi tomali ^Λmap^Λc^Λr^Λ v^Λasi oidacami vuitapi dai baiyoma mo-sugidiana aim^Λraíña siaaco maitiipucataidai oidacami, vai v^Λasc^Λr^Λ muidutai aipad^Λr^Λ ajioopaiña siaaco ucami daaca ^Λgai.

2

¹ Dai bochi^Λqui tasaic^Λd^Λ ^ΛSuusi ^Λpamu ii Capernaumamu; tai otoma maí ^Λoidacami isg^Λquiiy^Λr^Λ daacatadai ^Λgai. ² Dai otoma s^Λlic^Λd^Λ mui g^Λampagi oodami tomali maia^Λcatadai siaa s^Λli vaapaquiagi aa; vai ^Λgai gamaat^Λtulditadai Diuusi ñiooquid^Λ. ³ Amaasi aayi maacova c^Λc^Λli dai uusi^Λr^Λ b^Λcaiticatadai ^Λmo c^Λli ismaac^Λd^Λ maitistutuiditadai isoíñiagi. ⁴ D^Λmos mait^Λt^Λgaitadai ^Λgai isducatai aitudagi ^Λcoocoad^Λ siaaco daacatadai ^ΛSuusi mos^ΛΛ muiducatai oodami, dai amaasi vaaqui daama t^Λat^Λsai dai siaaco daacatadai ^ΛSuusi s^Λli daama cupioco dai amui s^Λli t^Λv^Λañi ^Λcoocoad^Λ uusi^Λr^Λ. ⁵ Dai aid^Λsid^Λ ^ΛSuusi t^ΛΛ si^ΛΛ c^Λga vaavoitudaitadai ^Λgai, it^Λt^Λdai ^Λgai ^Λcoocoad^Λ:

—Giñmara g^Λsoimaascamiga caoig^Λldi —ast^Λt^Λdai.

⁶ D^Λmos ^Λamoco mamaat^Λtuldiadami s^Λlicami ismaac^Λd^Λ ami daraajatadai ^Λp^Λn^Λlidi: ⁷ “¿Istuisid^Λ poduucai ñioocai goc^Λli? Parundan caiti goovai Diuusi, tomali ^Λmaadutai maitistutuidi isgaoig^Λliadagi gasoimaascamiga mos^ΛΛgi Diuusi”, as^Λn^Λlidi ^Λmamaat^Λtuldiadami s^Λlicami. ⁸ D^Λmos ^ΛSuusi maat^Λcatadai istumaasi g^Λnt^Λt^Λgitoitadai ^Λgai daid^Λ it^Λt^Λdai:

—¿Tuimasi poduucai g^Λnt^Λt^Λgitoi aapim^Λ? ⁹ ¿Tumaasi sioma maisijaiga isaagidagi gococoad^Λ: “G^Λsoimaascamiga caoig^Λldi”, si^Λp^Λ pot^Λadagi: “Vañigiñi dai b^Λi g^Λvaacosi dai im^Λda”? ¹⁰ G^Λnt^ΛΛgidamu aan^Λ iñsaan^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^Λlicami viaa guvucadagai ^Λpp^Λ tami oidigi daama isgaoig^Λldiada gasoimaascamiga —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi ^Λmamaat^Λtuldiadami s^Λlicami.

Dai amaasi it^Λt^Λdai ^Λgai ^Λc^Λli coocoad^Λ:

¹¹ —Aapi ang^Λaagidi vañigiñi dai b^Λi g^Λvaacosi dai noragi g^Λquiiyam^Λ —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

¹² Taid^Λ ^Λcoocoad^Λ otoma vañi; dai b^Λi g^Λvaacosi dai vuusai abiaad^Λr^Λ v^Λascatai vuitapi. Tai v^Λascatai camait^ΛΛ isducatai g^Λnt^Λt^Λgitoagi t^Λagacai goomasi dai c^Λga ñiooquimi Diuusi v^Λatar^Λ daid^Λ icaiti:

—Tomali ^Λmo imidagai main^Λidiña aat^Λm^Λ gomaasi —ascaitimi ^Λoodami.

13 Dai gooquiara ii asuusi apamu agaa suudagi ugidiana; dai aidasi vaaasi aoodami miaadara guuquiva siaaco daacatadai asuusi tai agai mamaatutuli Diuusi ñiooquida.

14 Dai aidasi daivusquimi asuusi amapaara taa amo caali Leví taagiducami Alfeo marada vai daacatadai ami siaaco gavuudana agai tumiñsi. Agai artumiñsi vuudamicatadai, taid asuusi itadai:

—Giñoidáni —astadai.

Taid asuusi Leví otoma caquiva dai oí.

15 Dai aidasid gacuaadatadai asuusi Leví quiidiara amadu muidutai tumiñsi vuudami amadu aa soimaasi ivuaadami. Vaascatai mesa vuudara daraajatadai amadu asuusi dai vaaasi asuusi mamaatardamigada ara. Ali muiducatadai ismaacada oidatucuiña. 16 Damos amamaatutuldiadami samicami amadu afariseo taagacai isasuusi vaaascatai amadu gacuaadatadai itadai agai amamaatardamigada:

—¿Tuisida gamamaatutuldiadamiga amadu gacueeyi daida yaayi tumiñsi vuudami dai soimaasi ivuaadami amadu? —astadai.

17 Damos aidasi ca asuusi imaasi itadai:

—Ismaacada maicoococoñi maitagito duduaaidiadamí mosacaasi ismaacada cooco-coñi. Dai poduucai aan maisiu caaga ivuaadami vaatar divia. Aan divia dai cacagara vuvaida iñagai soimaasi ivuaadami —astadai asuusi.

18 Amo imidagai gayunanducai avuaana mamaatardamigada amadu afariseo maamaatardamigada, tai dada amoco oodami siaaco daacatadai asuusi dai cacacai daida itadai:

—¿Tuisida gayunandui avuaana mamaatardamigada amadu afariseo maamaatardamigada, vai aapi gamamaatardamiga vaascara gacuadana? —astadai agai asuusi.

19 Taid asuusi aa noragi daida itadai:

—¿Istutuidisi isgayunanduagi avapaidarsicada amo cunataragiara siascada quiaa daraajagi acucuntadami? Siascada quiaa daraajagi acucuntadami maitaagai isgayunandudagi avapaidarsicada. 20 Damos istodian duucai gamuaatudagi caali aida gia gayunanduan tada avapaidarsicada —astadai asuusi.

21-22 Dai vaamioma aagidi daida itadai:

—Tomali maadutai maitistutuidi isvaavoitudagi istumaasi gamamaatutuldi aan dai apiavaavoitudadagi gavaavoitudaraga —astadai asuusi.

23 Amo imidagai ibastaragai tasara taligi asicami saagida imaitadai asuusi; vaid amamaatardamigada vaiñcumaimi taligi muurada saagida iimaitai. 24 Vaid afariseo itadai asuusi:

—Dañi ¿tuisida ivueeyi gamamaatardamiga aa duiñdagai ismaacada Moseesacaru samicamigada aagai sai maitipu oigaragai isivuaadagi ibastaragai tasara? —astadai afariseo.

25 Damos asuusi itadai:

—¿Tomali amo imidagai masmai quiaa naidi aapima aoojai siaaco aagai istumaasi idui adavi amadu aaduñda amo imidagai ali oidacai biuugigai? 26 Siaaco aagai sai vaa adavi quiuupiaraidasid abiaatar abaitacaacamigadacatadai papaali, dai bli agai acuaadagai Diuusi dasdarada ismaacada agi papaali viaacatadai oigaragai isugiagi tai agai uu dai aa oí gaaduñi —astadai asuusi.

27 Daid itadai ara asuusi afariseo:

—Ibastaragai tasai arsiaa duutudaragai Diuusi vaatar. Vaamioma namaga oodami siabastaragai tasai. 28 Cascada aan iñismaacada via amo samicami ara viaa guvucadagai isgaaagiadagi istumaasi gaagai isivuaadagi ibastaragai tasara —astadai asuusi.

3

1 Taid^Λ ^ΛSuusi vaa ^Λpamu ^Λmo quiuupaigad^Λ^Λ ^Λjudidíu vai ami daacatadai ^Λmo c^Λ^Λli ismaac^Λ^Λ gaquisapi ^Λmo novid^Λ. 2 Vai aa soobidacatadai ^ΛSuusi dai n^Λida agai sabai duaaidana ^Λgai ^Λc^Λ^Λli ib^Λstaragai tas^Λ^Λ vai poduucai viaaca ^Λgai istuc^Λ^Λ g^Λ^Λpi ^Λrvuaajagi. 3 Amaasi ^ΛSuusi it^Λ^Λadai ^Λc^Λ^Λli ismaac^Λ^Λ gaquisapi ^Λcad^Λ:

—Vañigiñi dai ^Λran ^Λasi c^Λquiva —ast^Λ^Λadai.

4 Dai amaasi it^Λ^Λadai ^ΛSuusi ^Λoodami ismaac^Λ^Λ ami daraajatadai:

—¿Tumaa aagai Moseesacaru s^Λ^Λlicamigad^Λ^Λ? ¿Isoidaga oigaragai isivuaadagi ib^Λstaragai tas^Λ^Λ ^Λmo istumaasi c^Λ^Λgaducami maic^Λ^Λgaducami sio? ¿C^Λ^Λgac^Λ^Λ vuu-saidagi ^Λmo oodami muaagi sio? —ast^Λ^Λadai ^ΛSuusi.

D^Λmos ^Λgaa maiñiooca vii. 5 Vaid^Λ ^ΛSuusi baamudac^Λ^Λ n^Λ^Λidi dai soi^Λliaragaic^Λ^Λ maimaat^Λ c^Λ^Λcatai ^Λgai istumaasi aagidi ^ΛSuusi. Amaasi ^ΛSuusi it^Λ^Λadai ^Λc^Λ^Λli ismaac^Λ^Λ gaquisapicatadai noovid^Λ:

—S^Λ^Λliñañi g^Λnovi —ast^Λ^Λadai.

Tai ^Λgai s^Λ^Λli dai cac^Λ^Λga duaadicami vii. 6 Tai amaasi otoma vuvaja ^Λfariseo abiaad^Λ^Λ dai av^Λnaquida ^Λgai ^ΛEroodasi aaduñ^Λ dai muaa ^Λgai ^ΛSuusi.

7 D^Λmos ii ^ΛSuusi ^Λmadu ^Λmamaat^Λrdamigad^Λ ^Λg^Λ^Λ suudagi ugidiamu, tai mui oodami Galilee^Λ^Λ oidacami oí. 8 Dai aid^Λsi aa oodami maí ^Λp^Λ isivuaadatadai ^ΛSuusi istumaasi g^Λg^Λrducami muidutai dada siaaco daacatadai ^Λgai dai n^Λida ^Λgai Judeeaiñ^Λ^Λ, dai Jerusaleenaiñ^Λ^Λ, dai Idumeaiñ^Λ^Λ dai vasmocorad^Λ^Λ ^Λg^Λ^Λ aqui Jordán dai Tiuro d^Λv^Λriaiñ^Λ^Λ dai Sidooniaiñ^Λ^Λ. 9 Vaid^Λ ^ΛSuusi c^Λ^Λquiasd^Λ^Λ abiaad^Λ^Λ aagidi g^Λmamaat^Λrdamiga sai baiduiñ^Λ^Λacana ^Λmo vaarcu, vai ami daaca ^Λgai ^Λgai sai mainuitusc^Λ^Λña mos^Λ^Λqui oodami. 10 ^ΛSuusi cas^Λ^Λlicad^Λ mui dud-uaadi oodami g^Λg^Λvucadac^Λ^Λ vai casc^Λ^Λ aa coococoidad^Λ aipaco nuitusc^Λ^Λña ^ΛSuusi v^Λ^Λscatai taata ^Λliditai. 11 Vaid^Λ ^Λoodami ismaac^Λ^Λ viaacatadai Diaavora t^Λtaañicarud^Λ most^Λ^Λgaiña ^ΛSuusi dai vuid^Λ^Λ g^Λtootonac^Λ^Λ guguucaña vaid^Λ ^ΛDiaavora t^Λtaañicarud^Λ iñ^Λquitudaiña vai ^Λgai it^Λ^Λdaiña:

—Aapiap^Λ ^ΛrDiuusi marad^Λ —ast^Λ^Λdaiña.

12 D^Λmos ^ΛSuusi s^Λ^Λlicad^Λ daí ^ΛDiaavora t^Λtaañicarud^Λ ismaasiuldagi sioor^Λ ^Λgai.

13 Dai gooqui^Λ^Λ t^Λsai ^ΛSuusi ^Λmo giidiamu, dai vaidacai ismaac^Λ^Λ ^Λgai ip^Λli tai ^Λgai oí. 14 Dai amaasi ^Λcovai vuvaitu baivustaama dan gooca ^Λoodami saagidaiñ^Λ^Λ sai ^Λmadu ajioopaiña, dai sai gooqui^Λ^Λ gaaagidiña ^Λgai Diuusi ñiooquid^Λ. 15 Dai maa guvucadagai sai duduaaidiña coococoidad^Λ dai sai vuvaidiña Diaavora t^Λtaañicarud^Λ oodamiaiñ^Λ^Λ. 16 ^Λcovai vusaitu ^ΛSuusi, Simuñi Piiduru, dai 17 Jacovo dai si^Λ^Λgid^Λ ismaac^Λ^Λ Vuaana t^Λagidu ^Λgai ^ΛrSevedeo maamarad^Λ, dai Suusi Boanerges aagai ^Λgai ismaac^Λ^Λ t^Λiya ^Λlidi c^Λ^Λli ismaac^Λ^Λ cavami ñioocai ^Λpan duucai covoñdami. 18 Dai Aand^Λ^Λsi, dai Piili, dai Bartolomé, dai Mataivo, dai Tomás, dai Jacovo. Alfeo marad^Λ dai Tadeo, dai Simuñi ismaac^Λ^Λ ^Λramoco ismaac^Λ^Λ vuvaida ^Λliditai ^Λromamano. 19 Dai Uudasi Iscaliote ismaac^Λ^Λ gooqui^Λ^Λ gat^Λ^Λgi ^ΛSuusi m^Λsai muaana.

Dai gooqui^Λ^Λ vaa ^ΛSuusi ^Λmo quiiy^Λ^Λ ^Λmadu ismaac^Λ^Λ ^Λcovai vuvaitu ^Λgai. 20 Tai ^Λpamu s^Λ^Λlicad^Λ mui g^Λ^Λmpagi oodami ami quiiy^Λ^Λ vai ^Λgai tomali maitistutuiditadai isgaugiagi. 21 Dai aid^Λsi maí ^ΛSuusi aaduñ^Λ gomaasi dada dai vaidaquia ^Λgai pocaititai sai vuiirutu ^Λgai.

22 Vaid^Λ ^Λmamaat^Λtuldiadami s^Λ^Λlicami ismaac^Λ^Λ Jerusaleenaiñ^Λ^Λ dada icaiti:

—Idi c^Λ^Λli viaa Beelsevú ismaac^Λ^Λ ^ΛrDiaavora vai ^Λgai guvucadad^Λ^Λ vuvaidi goovai Diaavora t^Λtaañicarud^Λ —asc^Λ^Λiti ^Λmamaat^Λtuldiadami s^Λ^Λlicami.

²³ Tai amaasi ΔSuusi vai Δoodami dai aagidi Δmo ñiooqui cuentocΔΔ daidΔ itΔΔdai:

—¿SiaadΔΔ istuidΔna ΔDiaavora isΔΔgi Δvusaaidagi oodamiaiñΔΔΔ? ²⁴ IsΔmapΔCΔΔ oīdacami ΔΔgi Δncocodagi otoma aipacoga Δncoodian tada Δgai. ²⁵ IsΔmo quiiyΔΔ oīdacami ΔΔgi Δncocodagi otoma aipaco Δncoodian tada Δgai. ²⁶ Dai siΔDiaavora ΔΔgi Δvui Δsīaa Δliada siaadΔΔ istuidΔna Δgai, baiyoma mosugitian tada Δgai.

²⁷ Tomali Δmaadutai maivaquian tada Δmo CΔΔli omaligami quiidΔΔ dai ΔΔsidagi, ismaivuliagi ΔpΔgΔ; avΔnacai isvulia gia Δdagitian tada Δgai mΔsΔsdagi.

²⁸ SΔΔlicΔΔ aan Δnaagidi sai baiga isoigΔdagi oodami vΔΔsi soimaascamigadΔ dai issoimaasi ñiooqui ñioocada Δgai ΔpΔ; ²⁹ DΔmos sioorΔ vui ñioocadagi Diuusi IbΔadΔ Δgai gia maiviaa oigΔdaragai tomali Δmo imidagai poduucai Δgai ΔrduñidΔ tomastuigaco —astΔΔdai ΔSuusi.

³⁰ ΔSuusi poduucai aagidi Δoodami pocaititai Δgai saidΔ ΔSuusi viaa Δmo Diaavora tΔañicarudΔ.

³¹ Tai gooquiΔΔ ami dada ΔSuusi susuculidΔ Δmadu ΔdΔΔΔ, dΔmos quiidigaiñΔΔΔ vii Δgai dai abiaadΔΔ ootosi ñiooqui ΔSuusi sai diviana. ³² Vai Δgai ismaacΔΔ sonuana daraajatadai ΔSuusi itΔΔdai:

—QuiidigaiñΔΔΔ daraaja Δdaada Δmadu Δsusuculi daidΔ Δgaagai —astΔΔdai.

³³ DΔmos ΔSuusi itΔΔdai:

—¿VoorΔ ipΔlidi aapimΔ isΔrgiñdaada daidΔ giñsusuculi? —astΔΔdai.

³⁴ Dai amaasi nΔnΔlidi vΔΔscatai ismaacΔΔ ami sicoli daraajatadai siaaco daacatadai Δgai daidi tΔi:

—Idi ΔpΔ ΔrΔpan ducami giñdaada dai giñsusuculi. ³⁵ TomasioorΔ sioorΔ ivuaadagi istumaasi Diuusi ipΔlidi Δgai ΔpΔ ΔrΔpan ducami giñdaada Δmadu giñsusuculi —ascati ΔSuusi.

4

¹ ΔpΔ Δmo imidagai gamamaatΔtulditadai ΔSuusi ΔgΔΔ suudagi ugidiana, tai sΔΔlicΔΔ mui ΔnΔmpagi oodami ami siaaco daacatadai Δgai. Dai sΔΔlicΔΔ muiducatadai Δgai tai cascΔΔ ΔSuusi Δmo vaarcu Δraana daiva ΔgΔΔ suudagi daama. Tai vΔΔsi Δoodami ooratana vii. ² TaidΔ ΔSuusi aagidi mui naana maasi cuentocΔΔ dai aidΔsi mamaatΔtuldi Δgai itΔΔdai:

³ —CaΔcavurai aapimΔ imaasi: Δmo imidagai Δmo oodami gaΔi, ⁴ tai chiΔΔqui Δstucai voiyΔΔ suuli; tai dada ujuurugi dai cuucu. ⁵ Tai aa Δstucai ojoodai saagida suuli, siaaco maisi tiipu dΔvΔΔrai; dai otoma vuvaja maisi tuucavi suuli Δgai cascΔΔ. ⁶ Dai mosvuusai tasai tai vuaama dai maisi tataaca Δgai cascΔΔ mosgaquisa. ⁷ Dai aa Δstucai uuparai saagida suuli taidΔ Δuuparai ΔgΔΔ dai mosvuaamatu, tai poduucai ΔtΔligi maiibaji. ⁸ Tai aa Δstucai CΔΔgaducami dΔvΔΔriΔΔ suuli dai vuvaja dai CΔΔga ΔgΔΔ, dai CΔΔga iibaji. Δmo caidΔaiñΔΔΔ Δmo coobai dan baivustaama vuvaja, dai ΔmiaiñΔΔΔ vaicoobai, dai ΔmiaiñΔΔΔ Δmo siento. ⁹ CΔΔgavΔr gantΔgito caΔca aapimΔ istumaasi Δnaagidi aanΔ —astΔΔdai ΔSuusi Δoodami.

¹⁰ Amaasi caiimΔcai Δoodami tai ΔΔgi vii ΔSuusi Δbaivustaama dan gooca ΔmamaatΔrdamiga Δmadu. Dai Δgai ismaacΔΔ sonuana daraajatadai ΔSuusi tΔcacai astΔiya Δlidi Δgai ΔcuentocΔΔ. ¹¹ TaidΔ ΔSuusi itΔΔdai:

—Diuusi ΔnmaatΔtuldΔm aapimΔ mΔstumaasi maimaatΔ isducatai ipΔlidi Diuusi issoicΔdagi oodami sai CΔΔgacΔΔ oīdacana dΔmos gogaa mamaatΔtuldi aanΔ cuentocΔΔ. ¹² Δgai canΔidiña istumaasi ivuaadana aanΔ dai maitipΔlidi isgiñvaavoitudagi dai

caacana istumaasi gamamaatatluldi aan dai maitipalidi ismaat caacagi, cascada Diuusi maioigaldi soimaascamigada dai maicacagacara vuvaidamu agai —astatadai ASuusi.

13 Daid itatadai agai aapa:

—¿Maitamaamaata caa aapima idi cuento? ¿Ducatai maata caaca agaida aapima agaa cuentoo? 14 acalli asadami arapan ducami amoco ismaacada aagidiña oodami Diuusi ñiooquida. 15 Amoco oodami arapan ducami astucais ismaacada voiyara suuli ismaacada caacana Diuusi ñiooquida vai didivai adiaavora dai maigovai dadasai ñiooqui ibadalañidara sai maivaavoitudana. 16 Dai aa oodami arapan ducami astucais ismaacada ojoodai saagida suuli ismaacada baiganaliaracada caacana Diuusi ñiooquida dai vaavoitudaiña, 17 damos maiquiaa sigupucatar dan vuaadana agai vaavoidaragada cascada mosparunaiña aa ñiooquicada dai soimaa taatamituldiña vai agai caugiat vaavoidaragada. 18 Dai aa oodami arapan duucami astucais ismaacada uuparai saagida suuli caacana agai Diuusi ñiooquida, 19 damos alia tatagitoina agai istumaasira ismaacada oidaga tami oidigi daama, tumiñisara dai vallasiaacatai viaaca alidiña agai dai mosgomaasira tatagitoina dai camaitatagitoina Diuusi ñiooquida cascada maitivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi dai maicacagacara vuvacai. 20 Daid astucais ismaacada cacagaducami davalara suuli arapan ducami oodami ismaacada baiganaliaracada caacana Diuusi ñiooquida dai vaavoitudaiña daid ivuaadana istumaasi Diuusi ipalidi. Amoco arapan ducami astucais ismaacada amo coobai dan baivustaama vuvaja amo caidalañidara dai amiañidara vaicoobai dai amiañidara amo sienta —astatadai ASuusi.

21 Dai gooquira itatadai aapa:

—Tomali amo oodami maicucuudagai amo cuudacarui dai gooquira iñapai tomali maivoicarui uta dadasai. Baiyoma tacaivi gadadasai vai cacaga maasicagi. 22 Poduucai istumaasi aan gamamaatatluldi vallas gamasiuldi, sivi maiquiaa cacaga maata caa oodami damos gooquirioma gia vallas maata cacamu agai. 23 Cagavara gantagito caaca aapima istumaasi ganaagidi aan —astatadai ASuusi.

24 Daid itatadai aapa:

—Agiditai avara caaca aapima vallas mastuma caa. Iscaga agiditai caaca aapima gñmamaatatluldaraga vaamioma cacaga maata cacamu vallas istumaasi ganaagidi aan. 25 Siora balaia giñiooqui dai giñagidi agai vaamioma maatluldamu aan, dai siora maibalaia giñiooqui dai maitiñagidi voopoidamu aan istumaasi maata galidi agai —astatadai ASuusi.

26 Daid ASuusi itatadai aapa oodami:

—Diuusi soicai oodami sai cacaga gantatagitona. Gomaasi arapan ducami aidasi amo oodami alitligi. 27 Dai gooquira nonoragai dai cocosai, vaida chilacqui tasaicada vuvacai alitligi dai galrai, vaida acalli maimaatacana isducatai. 28 Adavara agi baivueeyi cuaadagai acalli mosacaasi nuucada asicami. Araga vuvacai agada dai gooquira muurada, dai gooquira ibiada. 29 Dai silascada cacaibia agai vai aiyagi yoovaragai otoma gayoovai —astatadai ASuusi.

30 Daid itatadai aapa ASuusi oodami:

—Diuusi soicai oodami sai cacaga gantatagitocana. Dai aan cuentocada gamamaatatluldi isducatai ivueeyi gomaasi. 31 Gomaasi arapan ducami istumaasi avueeyi acida amo uusi ismaacada ara maasi coravi caida. Goovai araliducadioma uusi caida oidigi daama 32 ismaacada gasai vai gagara dai gagara mamartai vaida aujuurugi acagidara ganiibstaiña —astatadai ASuusi oodami.

³³ Poduucái mamaat^Λtuldiña ^ΛSuusi Diuusi ñiooquid^Λ ^Λoodami go^{ΛΛ} cuentoc^Λd^Λ tomasi maimaat^Λ ca^Λcana ^Λgai. ³⁴ Maitiipucana ^Λmo imidagai ismaiaagiada ^ΛSuusi ^Λmo istumaasi cuentoc^Λd^Λ d^Λmos gooquí^Λr^Λ v^{ΛΛ}si aagidiña ^Λgai g^Λmamaat^Λrdamiga ist^Λiya ^Λlidi cuento.

³⁵ Dai ^Λgai vaa tas^Λr^Λ aid^Λsi catucaimi ^ΛSuusi it^Λt^Λdai g^Λmamaat^Λrdamiga:
—Tiim^Λda vaasad^Λr^Λ gog^{ΛΛ} suudagi —ast^Λt^Λdai.

³⁶ Taid^Λ ^Λmamaat^Λrdamigad^Λ anaasi viaa ^Λoodami dai vaidacai ^ΛSuusi ^Λv^Λarcu^Λr^Λ ismaac^Λd^Λr^Λ daacatadai ^Λgai, tai aa oodami oí ^Λr^Λ aa vaarcu^Λr^Λ. ³⁷ Tai caavami ^Λv^Λ daid^Λ ^Λv^Λli nuituscaí suudagi vai vaarcu ^Λraana vaac^Λi dai cayoga suuda ^Λv^Λarcu suudagic^Λd^Λ. ³⁸ Vaid^Λ ^ΛSuusi ^Λv^Λarcu gooquiamad^Λr^Λ coosocatadai. Taid^Λ ^Λmamaat^Λrdamigad^Λ n^Λñitu ^Λgai daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Mamaat^Λtuldiadami, ¿maitap^Λs v^Λuam^Λ ^Λlidi t^Λsbaicoagi? —ast^Λt^Λdai.

³⁹ Tai vañi ^ΛSuusi dai dodoligitu ^Λv^Λli ^Λmadu ^Λg^{ΛΛ} suudagi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—G^{ΛΛΛ}pidañi —ast^Λt^Λdai.

Taid^Λ ^Λv^Λli g^{ΛΛΛ}pitu tai v^{ΛΛ}si dodoli vii ⁴⁰ amaasi ^ΛSuusi it^Λt^Λdai g^Λmamaat^Λrdamiga:

—¿Tuim^Λsi duduaadimuca dai maivaavoitudai iñsaan^Λ istutuidi isg^Λnnuucadajagi?
—ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

⁴¹ Vai ^Λgai ali^Λ duduaadimuca dai aipaco g^Λnaagidi daid^Λ icaiti:

—¿Sioor^Λ idi c^Λli vai asta ^Λv^Λli dai gog^{ΛΛ} suudagi ^Λgidi? —ascaiti.

5

¹ Dai amaasi vaasad^Λr^Λ d^Λgavusai ^Λgai ^Λg^{ΛΛ} suudagi dai aayi Gadara d^Λv^Λri^Λr^Λ. ² Dai aid^Λsi t^Λvai ^ΛSuusi vaarcuaiñd^Λr^Λ tai otoma ami divia ^Λmo c^Λli caposantuaiñd^Λr^Λ. ^Λc^Λli viaacatadai ^Λmo Diaavora t^Λaañicarud^Λ. ³ ^Λc^Λli moscaposantuana oidacana vai tomali ^Λmaadutai maitistutuidiña isvuracagi tomali cadeenac^Λd^Λ. ⁴ Muiyoco imidagai vupuraiña aa oodami cadeenac^Λd^Λ noonovid^Λ dai ^Λc^Λsod^Λ d^Λmos ^Λgai otoma ^Λquitudaiña vai tomali ^Λmaadutai maitistutuidiña isdodoli daasacagi. ⁵ Dai tas^Λr^Λ dai tucar^Λ oidigana dai caposantuana aim^Λraitai iñacaiña ^Λgai dai saasaiña g^Λtuucuga ojoodaic^Λd^Λ. ⁶ D^Λmos aid^Λsi t^Λ ^Λgai ^ΛSuusi m^Λcasd^Λr^Λ vuid^Λr^Λ m^{ΛΛ} dai vuid^Λr^Λ g^Λtootonac^Λd^Λ c^Λquiva. ⁷ Dai iñaquidatai it^Λt^Λdai:

—¿Tui^Λsi divia aapi Suusi tamí siaaco aim^Λrai aan^Λ? Aapi ^Λr^ΛDiuusi bait^Λc^Λacami marad^Λ. G^Λdaan^Λi aan^Λ Diuusi guvucadad^Λc^Λd^Λ pai maitiñoiñiada —ast^Λt^Λdai ^Λc^Λli.

⁸ Pocaiti ^Λgai it^Λt^Λdaitai ^ΛSuusi:

—Aapi Diaavora t^Λaañicarud^Λ dagitoñi idi c^Λli —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi ^ΛDiaavora t^Λaañicarud^Λ.

⁹ Daid^Λ ^ΛSuusi t^Λcacai ^ΛDiaavora t^Λaañicarud^Λ daid^Λ it^Λt^Λdai:

—¿T^Λgidu aapi? —ast^Λt^Λdai.

Tai ^Λgai aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Legión ant^Λgidu aan^Λ. Muidu aat^Λm^Λ casc^Λd^Λ —ast^Λt^Λdai.

¹⁰ Daid^Λ ^ΛDiaavora t^Λt^Λaañicarud^Λ daañimi ^ΛSuusi sai ^Λgai maiootosana ami d^Λv^Λriaiñd^Λr^Λ. ¹¹ Vai muiducatadai tataisoli ami giid^Λr^Λ daida cuaayitadai. ¹² Taid^Λ ^ΛDiaavora t^Λt^Λaañicarud^Λ it^Λt^Λdai ^ΛSuusi:

—G^Λrdagitoñi t^Λtai vaapaquia aat^Λm^Λ gotataisoli^Λr^Λ —ast^Λt^Λdai ^ΛDiaavora t^Λt^Λaañicarud^Λ.

¹³ Taid^Λ ^ΛSuusi maa oigaragai isvaapaquia ^Λgai tataisoli^Λr^Λ, taid^Λ ^ΛDiaavora t^Λt^Λaañicarud^Λ vuvuaaja ^Λc^Λliaiñd^Λr^Λ dai tataisoli^Λr^Λ vaapa. ^Λtataisoli ^Λrgoo mil^Λcatadai dai coidam voopoi dai g^{ΛΛ} suudar^Λ suuli dai baicoi.

¹⁴ TaidΛ anuucadacami atataisoli aliΛ dudaadimu dai voopoi dai mΛΛca gaaagidi quiiquiana dai dΛjiana. Tai dada aoodami dai nΛida agai astumaasi apΛduitadai. ¹⁵ Dai aidΛsi aayi agai ami siaaco daacatadai ΛSuusi, tΛΛ acΛΛli ismaacΛdΛ viaacatadai ΛDiaavora tΛtΛaañicarudΛ vai cacΛΛga dodoli daacatadai dai cacΛΛga yuucusu taidΛ aoodami aliΛ duduaadamu. ¹⁶ Dai agai ismaacΛdΛ nΛiditadai isducatai apΛdui acΛΛlicΛdΛ ismaacΛdΛ viaacatadai ΛDiaavora tΛtΛaañicarudΛ daidΛ atataisolicΛdΛ aagidi aoodami gomaasi. ¹⁷ TaidΛ aoodami goguama oi ΛSuusi sai imΛna abiaadΛrΛ.

¹⁸ Dai aidΛsi tΛsai ΛSuusi apamu vaarcuΛrΛ vaidΛ acΛΛli ismaacΛdΛ viaacatadai ΛDiaavora tΛtΛaañicarudΛ daañimi ΛSuusi sai dagitona isoidagi. ¹⁹ DΛmos ΛSuusi maimaa oigaragai, baiyoma itΛtdai:

—ImΛdañi gΛquiiyamu siaacoga daraaja gΛaaduñi dai aagida vΛΛsi istuma idui aanΛ aapicΛdΛ dai isducatai soigiñΛΛli aanΛ aapicΛdΛ —astΛtdai ΛSuusi.

²⁰ TaidΛ acΛΛli ii dai mΛΛca gaaagidi Decápolisi dΛvΛΛriΛrΛ vΛΛsi istumaasi idui ΛSuusi ΛgaicΛdΛ vai vΛΛscatai maitΛtgaitadai isducatai gΛntΛtgitoagi caΛcatai istumaasi aagidi agai.

²¹ Dai aidΛsi vaasadΛrΛ agΛΛ suudagi divia ΛSuusi apamu tai ami dada mui oodami siaaco daacatadai agai. TaidΛ ΛSuusi anaasi vii agΛΛ suudagi ugidiana. ²² Tai amaasi ami divia Λmo baitΛcΛaacami Λjudidíu quiuupaigadΛrΛ Jairo tΛΛgiducami; dai aidΛsi mostΛΛ agai ΛSuusi gΛtootonacΛdΛ cΛquiva ΛSuusi ΛcasodΛ abaana. ²³ Dai sΛΛlicΛdΛ daañimi daidΛ itΛtdai:

—Giñmara ooqui atcayooga muu. Tinda pai daama daraasa gΛnoonovi vai duaadΛna agai dai oidacana —astΛtdai ΛJairo.

²⁴ TaidΛ ΛSuusi oi ΛJairo; vai mui oodami oidatucuitadai ΛSuusi, dai asta nuitusquimi agai ΛSuusi. ²⁵ DaidΛ aoodami saagida imΛitadai Λmo ooqui ismaacΛdΛ cabaivustaama dan gooca uumigi coococatadai gΛΛΛracΛdΛ. ²⁶ Dai sΛΛlicΛdΛ soimaa taatacatadai agai mosΛΛ mui duduaaidiadami Λmadu aimΛraitai dai casiaa dodai vΛΛsi istuma viaacatadai. Dai vΛΛscarΛ maidueeyi, baiyoma vaamuimi agai. ²⁷ AidΛsi cajioma Λooqui siΛSuusi gaduduaaidiña, miaadΛrΛ cΛquiva aoodami saagida dai gooquiamadΛrΛ taata agai ΛSuusi yuucusidΛ.

²⁸ Dai poΛlidi Λooqui: “Tomasi mosΛca yuucusidΛ taata aanΛ cascΛdΛ caduaadian tada aanΛ”, asΛliditadai Λooqui. ²⁹ Dai aidΛsi mostaata agai otoma uu ΛΛradΛ dai otoma maata taata agai gΛtuucugΛrΛ iscamaigo ii coocodadΛ. ³⁰ TaidΛ ΛSuusi maí isduaadi agai Λmaadutai gΛgυvucadacΛdΛ dai amaasi gooquiamaco nΛnΛaava agai daidΛ icaiti:

—¿ToorΛ taata giñyuucusi? —ascaiti.

³¹ TaidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ itΛtdai:

—CanΛidi aapi isaipadΛrΛ gΛnuituscΛi goodami pai vΛΛscarΛ gatΛcacai soorΛ gΛtaata —astΛtdai.

³² DΛmos ΛSuusi aipaaco nΛΛjimi dai nΛida agai soorΛ taata. ³³ VaidΛ Λooqui gi-givuquimi duaadimucai dai maatΛcatadai agai isducatai apΛduitadai ΛgaicΛdΛ, ii dai gΛtootonacΛdΛ cΛquiva ΛSuusi vuidΛrΛ, dai aagidi vΛΛsi isducatai apΛduitadai. ³⁴ TaidΛ ΛSuusi itΛtdai Λooqui:

—Giñvaavoitu aapi cascΛdΛ dueeyi. ImΛdañi dai maivuaamΛ Λliatugada dai caduaadicami vii —astΛtdai ΛSuusi Λooqui.

³⁵ Dai quiaa ñioocaitadai ΛSuusi tai dada ojootosicami Jairo quiidiañdΛrΛ daidΛ itΛtdai Λali ooqui oogadΛ:

—Casi atmuu gΛmara. Casi maivaidacai gomamaatΛtuldiadami —astΛtdai Λojootosicami.

³⁶ DΛmos ΛSuusi moscaΛ istumaasi aagaitadai agai daidΛ itΛtdai agai ΛbaitΛcΛaacami Λjudidíu quiuupaigadΛrΛ:

—Maitiduaadicuda; mosai giñvaavoituda —astatadai.

³⁷ Daid_Λ ΔSuusi maidagito Δoodami isoidagi mosacaasi ΔPiiduru dai Jacovo daid_Λ ΔVuaana Jacovo suculid_Λ. ³⁸ Dai aidasi aayi Δgai Δbaitcacaacami quidiar_Λ, cai Δgai Δoodami vai siaa caiti gagar_Λ suaanai dai iñacai. ³⁹ Taid_Λ ΔSuusi vaa daid_Λ itatadai Δoodami:

—¿Tuimasi mosaa sisiocai dai tuimasi mosaa gagar_Λ suaanai? Goali ooqui maitarmuuquiada mosacooso —astatadai ΔSuusi.

⁴⁰ Vaid_Λ Δoodami parunai pocaititai ΔSuusi. Taid_Λ ΔSuusi vuvaitu vaaasi Δoodami abiaadar_Λ, dai mosaca alii ooqui dladad_Λ dagito isvaapaquiagi Δmadu Δcacaali ismaacada vaidaticatadai Δgai. Dai vaapa siaaco caatcatadai alii ooqui. ⁴¹ Taid_Λ ΔSuusi noviañdar_Λ bai alii ooqui daid_Λ itatadai:

—Talita cumi —astatadai. Gomaasi itaiya alidi: Ali ooqui, aapi angaaagidi vañigiñi.

⁴² Tai otoma vañi alii ooqui dai gaaagacai aimarai. Baivustaama dan gooca uumigi viaacatadai Δgai. Taid_Λ Δoodami maitaa isducatai gantatagitoagi. ⁴³ Taid_Λ ΔSuusi sallaicada dai Δoodami sai maiaagidiña tomali amaadutai gomaasi. Dai gatajai biidaragai alii ooqui.

6

¹ Taid_Λ ΔSuusi ii abiaadar_Λ gadavarragamu, Δmadu gamamaatardamiga. ² Dai aidasi aayi ibastaragai tasar_Λ, ΔSuusi gaaagaca gamamaatardimidi Diuusi ñiooquida Δjudidú quiuupaigadar_Λ. Dai muidutai ismaacada caatcatadai camaitaa istumaasi gantatagitoagi daid_Λ icaiti:

—¿Siaaco mai goovai vaaasi imaasi? ¿Ducatai istutuidi goovai ismosaa caga tatagitodagi daid_Λ ivueeyi goovai istumaasi gagarducami? ³ Dai idiava arauusi ivisumadami, Maria marad_Λ daid_Λ arsiaggida ΔJacovo daid_Λ ΔOsee daid_Λ ΔUudasi Δmadu ΔSimuñi, daid_Λ Δsusuculid_Λ ooqui Δp_Λ tami garsaagida oidaga —ascaiti Δoodami.

Alia mui naana maasi maatcatadai ΔSuusi cascada baacoican tada Δoodami Δgai vui.

⁴ Damos ΔSuusi itatadai:

—Vaaasi oodami cagacara ñaidiña amo Diuusi ñiooquituldiadamigada mosaca Δgi davarragadana oidacami gia maisiaa duutudaiña tomali aaduñda —astatadai ΔSuusi.

⁵ Dai maitidui mui istumaasi gagarducami ami mosdaama daarai ganoonovi chilaqui coococidad_Λ dai duduaadi. ⁶ Daid_Λ ΔSuusi maitatagaitadai istumaasi gatagitoagi ñaiditai isΔoodami maivaavoitudai. Dai gooquiar_Λ ii ΔSuusi vaaasi ami davarriar_Λ aipaco uugidiana dai gaaagidimi Diuusi ñiooquida.

⁷ Dai amaasi vai abivustaama dan gooca gamamaatardamiga, dai aipaco ootoi mosgoogocatai, dai maa guvucadagai sai vuvaididana Diaavora tatlaañicarud_Λ oodami-aiñdar_Λ. ⁸ Dai aagidi sai maivuucaiña tomali istumaasi voiyar_Λ vaatar_Λ, mosaca gangigiica sai maivuucaiña tomali morarali, tomali biitugai tomali tumiñsi. ⁹ Dai sai ganadacaiña sususacai maisiu sasaputusi, dai sai maivuucaiña aa yuucusi. ¹⁰ Daid_Λ itatadai:

—Masilaascada ajiagi amo quiiyar_Λ varai anaasi ganuuliñaca asta masilaascada iimiagi Δgai davarriañdar_Λ. ¹¹ Dai masajiagi mapacara masiaaco maitanmiaadagidagi dai tomali maitancaaca agadagi, varai vuvaiqui abiaadar_Λ dai gigigida davarrai ganacasuaiñdar_Λ vai poduucai ñajada Δgai ismaicaga idui. Sallaicada anganaagidi sai silascada Diuusi ñaida agadagi ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada maitanrcaga ivuaadami vaamioma soimaasi taatatuldamu Δgai Δoodami ismaacada maitanmiaadagidagi silsodoomar_Λ Δmadu Gomoorar_Λ oidacami —astatadai ΔSuusi.

¹² TaidΛ amamaatΛrdamigadΛ iji dai aagidimi Λoodami sai glaagai isΛma duucaí gΛntΛtΛgitoagi vuitapi Diiusi. ¹³ Dai vuvaitu ΛΛpΛ mui Diaavora tΛtΛaañicarudΛ oodami-aiñdΛrΛ, dai mui duduaadi coococoidadΛ mostΛiditai asaiti.

¹⁴ TaidΛ ΛgΛΛ baitΛcΛaacami EroodΛsi maí gomaasi aidΛsi cavΛΛsi aipaco glaagaitadai ΛSuusi. VaidΛ ΛEroodΛsi icaiti:

—Duaacatiqúi ΛVuaana ismaacΛdΛ vapaconaitadai oodami cascΛdΛ viaa Λgai guvu-cadagai —ascaiti ΛEroodΛsi.

¹⁵ Vai aa icaiti:

—Eliiasicaru lienΛ Λgai ΛDiiusi ñiooquituldiadamigadΛ —ascaiti.

Vai aa icaiti:

—Amo Diiusi ñiooquituldiadamigadΛava Λpan duucaí ΛΛquidΛ Diiusi ñiñiooquituldiadamigadΛ —ascaiti.

¹⁶ Dai aidΛsidΛ ΛEroodΛsi caΛ imaasi icaiti:

—Gooviava ΛrVuaana di, Λgai ismaacΛdΛ gatΛjai aanΛ cuicutaragai moodΛ, dai sivi duaaca Λgai coidadΛ saagidaiñdΛrΛ —ascaiti ΛEroodΛsi.

¹⁷ ΛEroodΛsi ΛΛquioma gatΛjaitadai mΛsai bΛΛcaiña ΛVuaana dai maisacarui Λrana vuunana cadeenacΛdΛ. ΛErodiiasi ΛrduiñidΛcatadai. ΛErodiiasi ΛrooñigadΛcatadai ΛPiili EroodΛsi suculidΛ. DΛmos ΛEroodΛsi ΛΛsi gΛsuculi ooñigadΛ. ¹⁸ TaidΛ ΛVuaana itΛtdai ΛEroodΛsi:

—MaitavΛagagai pΛsΛΛsiadagi gΛsuculi Piili ooñigadΛ —astΛtdai.

¹⁹ Vai cascΛdΛ ΛErodiiasi cΛΛdaitadai ΛVuaana dai muaa Λlidadai dΛmos maitistutuiditadai. ²⁰ ΛEroodΛsi cΛΛga maatΛcatadai isΛVuaana ΛrΛmoco cΛΛ

tuigacami dai maitarsoimaasi ivuaadami. Dai Λgai ΛΛbΛiditadai ΛVuaana cascΛdΛ maidadagitoitadai Λgai issoimaasi iduiñdagi ΛErodiiasi ΛVuaana, tomasi maicΛΛga maatΛ caΛcatadai ΛEroodΛsi istumaasi aagaitadai ΛVuaana vΛΛscΛrΛ baigΛΛliaragacΛdΛ caΛcatadai. ²¹ DΛmos ΛErodiiasi Λmo imidagai tΛΛ isducatai muaagi ΛVuaana. Λmo imidagai tasagadΛrΛ ΛEroodΛsi, tai Λgai idui Λmo vagimi daidΛ idui cΛΛgaducami cuaadagai dai vapai gΛsonΛrguucacamiga, ΛΛmadu baitΛguucacamigadΛ Λsandaaru, ΛΛmadu aa gΛnviipidacami GalileeΛrΛ oidacami. ²² TaidΛ ΛErodiiasi maradΛ ooqui vaa ami siaaco gacuaadatadai ΛvapaidarsicΛdΛ dai gatuudai. TaidΛ ΛEroodΛsi ΛΛmadu ismaacΛdΛ ΛΛmadu gacuaadatadai oojoída tΛΛ Λali ooqui. TaidΛ ΛEroodΛsi itΛtdai Λali ooqui:

—Giñtaañoñi pΛstumaasi ipΛliadagi iñsaanΛ gΛmaaquimu —astΛtdai.

²³ DaidΛ itΛtdai Λpamu:

—MaatΛ Diiusi naidΛ gΛmaquiagi pΛstumaasi giñtaañoñiagi tomapΛs giñtaí tajucami dΛvΛΛrai ismaacΛdΛ tΛaanΛi aanΛ —astΛtdai ΛEroodΛsi Λali ooqui.

²⁴ TaidΛ Λali ooqui vuusai daidΛ itΛtdai gΛdΛΛ:

—¿Istumaasi taanΛna aanΛ? —astΛtdai.

TaidΛ ΛdΛΛdΛ itΛtdai:

—Taañoñi ΛVuaana moodΛ ismaacΛdΛ vapaconaiña oodami —astΛtdai ΛdΛΛdΛ.

²⁵ TaidΛ Λali ooqui otoma vaa Λpamu siaaco daacatadai Λraí EroodΛsi, daidΛ itΛtdai:

—IpΛlidiana pΛsisivi otoma giñmaquiagi Λmo aasocoliΛrΛ ΛVuaana moodΛ —astΛtdai Λali ooqui.

²⁶ TaidΛ Λraí sΛΛlicΛdΛ soigΛΛali. DΛmos caagaitadai sai maatΛ Diiusi gΛvapaida vuitapi cascΛdΛ maitistutuiditadai Λgai ismaimaquiagi istumaasi taanΛi Λali ooqui.

²⁷ TaidΛ Λraí otoma ootoi Λmo sandaaru dai aagidi sai vuaapidana ΛVuaana moodΛ.

²⁸ TaidΛ Λsandaaru ii maisacaruamu, dai mΛΛ guicuta ΛVuaana moodΛ dai Λmo aasocoliana vuaa. TaidΛ Λraí maa Λali ooqui, taidΛ Λali ooqui tΛΛgi gΛdΛΛ.

²⁹ Dai aidΛsidΛ ΛVuaana mamaatΛrdamigadΛ maí imaasi, mΛΛ bΛi ΛVuaana tuucugadΛ dai bΛcai dai yaasa.

³⁰ Tai gooquiara ΔSuusi ojootosada Δpamu aayi siaaco daacatadai ΔSuusi dai aagidi vaaasi istumaasi idui, dai istumaasi gamamaatΔtuli Δgai Δoodami saagida. ³¹ Taida ΔSuusi itΔtadai gΔmamaatΔrdamiga:

—Tinda dai gΔriibΔsta siaaco maitiipu oodami —astΔtadai.

Alia mui oidatucuitadai oodami cascΔda Δgai maiajΔitadai tasai tomali ugida-gai vΔatarΔ. ³² Taida ΔSuusi Δmadu gΔmamaatΔrdamiga Δagi iji Δmo vaarcuana ΔmapΔcara siaaco maitiipu oidacami. ³³ DΔmos muidutai tΔΔ isiji Δgai dai maí isaraSuusi dai mosdΔvΔarapi sΔali voopai vaaasi aipadara oidacami, dai Δpaga aayi isΔgai. ³⁴ Dai aidasi tΔvai ΔSuusi vaarcuaiñdara tΔΔ mui oodami dai soigΔldan tadatu ΔgaicΔda, Δgai tagitocatadai siora aagidagi duucatai gΔaagai isoidacagi. Dai gΔaagacai mamaatΔtuldimi mui naana maasi. ³⁵ Dai aidasi casi Δrurunococatadai taida ΔmamaatΔrdamigada ΔSuusi miaadara guuquiva daidΔ itΔtadai:

—Casiat urui dai tomali Δmo oodami maioidaga tanai. ³⁶ Ootosañi goodami vai iimΔna aali quiiquiamu siaaco miaaga dai savΔdana cuaadagai daida ugana, maitavuu-cati goovai istuma ugiagi —astΔtadai mamaatΔrdamigada ΔSuusi.

³⁷ DΔmos ΔSuusi aa noragi daidΔ itΔtadai:

—Bibidavurai aapimΔ —astΔtadai ΔSuusi.

Tai Δgai itΔtadai:

—¿savΔdatasi Δragai goo sientu piisu aΔcami paana goodami vΔatarΔ? —astΔtadai.

³⁸ Taida ΔSuusi itΔtadai:

—MΔcavΔr nΔida mΔsΔΔqui paana viaa —astΔtadai.

Dai aidasi camaí Δgai siΔΔquidu itΔtadai:

—Taama tΔviaa paana dai gooca vatopa —astΔtadai ΔmamaatΔrdamigada.

³⁹ Tai amaasi Δgai tΔjai Δoodami sai vasoi saagida daraivana chΔchΔΔquiatai aipaco; ⁴⁰ Taida Δoodami daraiva Δmo sientu dai tataucami sientu. ⁴¹ Tai amaasi ΔSuusi vui Δtaama paana Δmadu Δgooca vatopa dai taí nΔnΔaava dai gamamagi dai saasacai paana maa gΔmamaatΔrdamiga sai taacogidana Δoodami. Dai Δgooca vatopaiñdara Δpra taacogi vΔascatai. ⁴² Dai vΔascatai gauu dai tatascovai. ⁴³ Dai gooquiara Δmpagi baivus-taama dan gooca aasarai susudacami paana saasaquigada Δmadu vatopa. ⁴⁴ DaidΔ ismaacΔda gauu Δtaama paanaiñdara Δrtaama mil cΔcΔali.

⁴⁵ Taida ΔSuusi aagidi gΔmamaatΔrdamiga sai tΔtΔidana vaarcuara dai dΔgavunana vaasadara ΔgΔΔ suudagi dai aana Betasida dΔvΔariara Δpaga isΔgai. Dai Δgai diosaidimi Δoodami quiaa. ⁴⁶ Dai aidasi cadiosagi Δgai ii Δmo giidiamu dai gamamada agai. ⁴⁷ Dai aidasi cadidiaimi Δvaarcu cΔaran Δasi imΔitadai ΔgΔΔ suudagi vaidΔ ΔSuusi Δagi ugidiana cΔaacatadai. ⁴⁸ Dai tΔΔ Δgai siΔmamaatΔrdamigada camaitistutuiditadai isimitudagi Δvaarcu vuidara vustaitai ΔvΔali. Dai casiaalimoda ΔSuusi caijimitadai gΔmamaatΔrdamiga mossuudagi daama imΔitai dai mosdaivuñia Δlilitadai. ⁴⁹ Dai aidasi tΔΔ ΔmamaatΔrdamigada issuudagi daama imΔitadai Δgai polilitadai Δgai sidΔ ΔrΔmo suiñali dai vΔascatai ijiña tΔΔgacai. ⁵⁰ VΔascatai tΔΔ Δgai cascΔda alia duduaadimu. DΔmos ΔSuusi ñiooqui daidΔ itΔtadai:

—MaitavΔr vuaama ΔnΔliada aanΔana maitavΔr duduaadicuda —astΔtadai.

⁵¹ Dai tasai Δvaarcuara ismaacΔdara iimΔitadai Δgai tai otoma gΔapitu ΔvΔali. VaidΔ ΔmamaatΔrdamigada maitΔtΔgaitadai isducatai gΔntΔtΔgitoagi. ⁵² Dai aidΔ maiquiaa tΔtΔgaitadai Δgai isducatai idui ΔSuusi ΔpaanacΔda, aidΔ maiquiaa cΔga vaavoitudai Δgai cascΔda.

⁵³ Dai vaasadara dΔgavusai Δgai ΔgΔΔ suudagi dai aayi Genesareta dΔvΔariara, dai ΔgΔΔ suudagi ugidiana vuu Δgai Δvaarcu. ⁵⁴ Dai aidasi mostΔapai Δgai Δvaarcuaiñdara,

taida loodami mai lSuusi. ⁵⁵ Dai ootoma voopoi dai uusia r l vuaapaimi lcoococoida l siaaco cajiomacatadai l g ai isdaacatadai lSuusi. ⁵⁶ Dai tomasiaaco siaaco daacagi lSuusi g l g l quiiquiana si l ali quiiquiana si l d l jiana loodami vuvaidiña lcoococoida l cacaayana dai daanaiña l g ai lSuusi sai g l dagitona istaatagi lcoococoida l tomasi mos l caasi yuucusid l, dai v l scatai ismaac l mostaata dodoi.

7

¹ Amaasi miaad l guuquiva siaaco daacatadai lSuusi lfariseo l lmadu l mamaat l tuldiadami s l licami. L g ai Jerusaleenaiñ d l dada. ² Dai l g ai g l g l gito t l is l moco l mamaat l rdamigad l lSuusi mait l niicomai poduucal isduucal ivuaadana l g ai siuu duucu gaugia agadagi cascad l ñiooquidi l g ai. ³ Lfariseo l lmadu v l si l gaa ljudidíu l pan duucal g l viidacatadai g l qui aaduñicarú. L l p l ga g l niicomaiña l g ai muioco dai gooqui l gacuaadana. ⁴ Dai siuu duucu dadiagi l g ai plaasaiñ d l, maitacuaadana asta siuu duucu vapacoi g l noonovi isducal g l viidacatadai l g ai. Dai quiaa ivueeyi l g ai mui naana maasi g l viituldaraga duucami isducatai vacuanai l g ai g l najaasocoli dai g l najaa dai g l niidoracaru dai g l nvopoicaru. ⁵ Tai amaasi l mamaat l rdami s l licami l lmadu lfariseo t l cacai lSuusi daid l it l dai:

—¿Tuisid l g l mamaat l rdamiga maitivueeyi m l sducatai g l viituli dai mait l r l pan duucal vacuanai g l noonovi siuu duucu gaugia agadagi? —ast l dai.

⁶ Taid l lSuusi aa noragi daid l it l dai:

—Aapim l aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi. S l licad l rvaavoi istumaasi aagai Isaíacaru Diuusi ñiooquituldiadamigad l g l naagaitai aapim l dai ooja istumaasi aagidi Diuusi dai poduucal looja:

Aapim l pocaiti m l sai giñsíaa duutudai dai maisíaa giñduutudai.

⁷ Gomaasi gia mait l rsoiñi tomali lmaadutai v l tar l.

Aapim l maigamamaat l tuldi giññiooqui

baiyoma gamamaat l tuli aapim l istumaasi oodami g l viituli.

Ascail Diuusi sai ooja Isaíacaru. ⁸ Aapim l maitivueeyi istumaasi Diuusi ip l idi, ivuaada l l iditai istumaasi oodami g l viituli, isducatai vacuanadagi g l najaa l lmadu g l najaasocoli, dai mui aa naana maasi.

⁹ Daid l it l dai l p l:

—Mosivuaada l lidi aapim l g l viituldaraga cascad l maitivueeyi istumaasi Diuusi ip l idi. ¹⁰ Moseesacaru icaititadai: “Siaav l r duutuada g l nooga l lmadu g l nd l l”, dai “Sioor l maic l lga ñioocadagi g l ooga si l g l g l vui l g ai g l aagai isdudunucami muaagi”, ascail Moseesacaru. ¹¹ D l mos aapim l pocaitiña sai lmo oodami istutuidi isit l l dagi g l ooga si l g l g l: “Maitan istutuidi isg l soiñagi tomali istumaasicad l. V l si istumaasi viaa aan l rcorvan”, ismaac l it l iya l lidi v l si l r Diuusi aa duiñdad l v l tar l. ¹² Dai ispot l iyagi l maadutai mai aapim l pocaitiña sai camaiviaa l g ai issoic l dagi g l ooga si l g l g l. ¹³ Dai poduucal aapim l mosgajiaad l vipieeyi istumaasi ip l idi Diuusi ducami ismaic l l gaducagi, mosvuaada l l iditai g l viituldaraga dai mui naana maasi pomaasi ivuaadana aapim l —ast l dai lSuusi.

¹⁴ Taid l lSuusi l p l vai loodami daid l it l dai:

—Giñca l cavurai v l scatai dai g l g l gito ca l ca: ¹⁵ Tomali lmo istumaasi ismaac l l cueeyi oodami maivapac l t g l itoidad l cascad l cuaadagai maisoimaasi iduiñtuldi oodami. Baiyoma t g l itoidagad l aiñ d l vusac l mui naana maasi soimaascami dai poduucal g l maat l is l rsoimaasi ivuaadami. ¹⁶ C l l g v l r g l g l gito ca l ca aapim l istumaasi g l naagidi aan l —ast l dai lSuusi loodami.

¹⁷ Dai aid l si anaasi viaa lSuusi loodami dai quiiy l r l vaa l mamaat l rdamigad l t l cacai ast l iya l lidi l cuento. ¹⁸⁻¹⁹ Taid l lSuusi it l dai:

—¿Tomali aapimΛ mΛsmaimaatΛ caΛ sai istumaasi ismaacΛdΛ cueeyi oodami maivapacai tΛgitoidadΛraΛ cascΛdΛ cuaadagai maisoimaasi iduiñtuldi oodami? Gomaa cuaadaga. MosgavoocΛraΛ vapacai dai gooquiΛraΛ vusacai gatuucugaiñdΛraΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

Poduucai aagidi Λgai aagidi aliditai sai cuaadagai maisoimaasi iduiñtuldi oodami.
²⁰ DaidΛ itΛtΛdai ΛSuusi ΛpΛ:

—GatΛgitoidagaiñdΛraΛ vusacai gosoimaasi ²¹ tΛgitoidagai cascΛdΛ, dai goΛΛmadu voidagai aa ooqui, dai oodami ipΛlidiña isivuaadagi mosΛcaasi istumaasi ipΛlidi, gomuaaragai, ²² dai goΛΛsidadaragai, dai viaaca Λlidiña gavustuidaga, dai yaatagidaragai, dai muuquimudagai, dai ñiooquidaragai, dai soiducal nΛijadagi soitutuigami, dai maicΛΛga tΛtΛgitoiña oodami, dai aa naana maasi istumaasi soimaascami. ²³ VΛΛsi gomaasi gatΛgitoidagaiñdΛraΛ vusacai dai soimaasi iduiñtuldi oodami —astΛtΛdai ΛSuusi.

²⁴ Tai amaasi ii ΛSuusi abiaadΛraΛ Tiiroamu dai Sidooniamu dai ami vaa Λmo quiiyΛraΛ dai maitipΛlidadai ismatiagi oodami isami daacatadai Λgai, dΛmos maitistui isgΛΛstuagi. ²⁵ Otoma maí Λmo ooqui dΛΛdΛ Λmo ali tΛji ismaacΛdΛ viaacatadai Λmo Diaavora tΛaañicarudΛ dai divia siaaco daacatadai ΛSuusi dai ΛcasodΛ abaana gΛtootonacΛdΛ cΛquiva. ²⁶ DaidΛ Λooqui ñioocaitadai giliego ñiooquidΛ daidΛ ΛrSiropeniisiΛraΛ oida-camicatadai. Divia Λgai dai daañimi ΛSuusi sai vusaidana ΛDiaavora tΛaañicarudΛ maradΛaiñdΛraΛ. ²⁷ DΛmos ΛSuusi itΛtΛdai:

—Aliasi gΛaagai isoodami dagitoagi ismaamaradΛ tatascoñiagi ΛpΛga maitavΛr cΛΛgai isΛΛsiadagi oodami gΛmara tascaldΛ dai maacadagi googosi —astΛtΛdai ΛSuusi.

²⁸ TaidΛ Λooqui aa noragi daidi tΛtΛdai:

—Vaavuava isΛjudidíu googosi gΛraagai dΛmos vΛΛscΛraΛ Λgoogosi ismaacΛdΛ mesa uta vΛΛtΛcana cuaadana ΛsaasaquigadΛ ismaacΛdΛ suuligaiña aali —astΛtΛdai Λooqui.

²⁹ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—CΛΛga pΛaagai. Dai casi istutuidi aapi pΛsnoragiagi ΛDiaavora tΛaañicarudΛ atcavuu-sai gΛmaraiñdΛraΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

³⁰ Dai aidasi aayi Λooqui gΛquiiyΛraΛ ΛmaradΛ caatΛcatadai daidΛ ΛDiaavora tΛaañicarudΛ cavuusai ΛgiaiñdΛraΛ.

³¹ TaidΛ ΛSuusi ii TiiroaiñdΛraΛ dai Sidooniamu sΛΛli daivusai dai ΛmapΛcΛraΛ DecápolisΛ dΛvΛΛriΛraΛ sΛΛli dai aayi ΛgΛΛ suudagi siaaco Galilea tΛΛgidu. ³² MΛtai ami vuaapi Λmo cΛΛli maitΛcaidacami dai sasaimΛliacami, dai daañimi sai daama daasana ΛSuusi gΛnovi. ³³ TaidΛ ΛSuusi Λcovai vaidacai siaaco maitiipucatadai oodami dai naanacadΛ Λraana vaapai gΛmamasquiga dai sisivi gΛnovi dai taata nΛnΛdΛ. ³⁴ Dai tΛvaagiamu nΛnΛaava dai sobΛvΛi daidΛ itΛtΛdai:

—Efata —astΛtΛdai. Gomaasi itΛiya Λlidi gΛcupiocoñi.

³⁵ MospotΛi Λgai taidΛ ΛmaitΛcaidacΛdΛ naanacadΛ gΛcupioco, dai nΛnΛdΛ cΛcΛΛga gΛdui dai Λgai cΛcΛΛga istui isñiooquiagi. ³⁶ TaidΛ ΛSuusi sΛΛlicΛdΛ dai Λoodami sai maiaagidiña tomali Λmaadutai. DΛmos siΛΛscadΛ vaamioma daidiada Λgai Λoodami vaamioma aipaco aagaiña. ³⁷ VaidΛ Λoodami maitΛtΛgaiña isducatai gΛntΛtΛgitoagi daidΛ iscaitiña:

—VΛΛsiaΛcatai cΛΛga ivueeyi goovai asta maitΛtΛcaidacΛdΛ tΛtΛcaidatudai dai mudu ñiooquitudai —ascaitiña Λoodami.

8

¹ Dai aidΛ tuigaco mui gΛnΛmpagi oodami siaaco daacatadai ΛSuusi dai maiviaacatadai istuma ugiagi. Tai amaasi ΛSuusi vaí gΛmamaatΛrdamiga daidΛ itΛtΛdai:

² —Soigiñlidi aanΛ idi oodamicΛdΛ, caaayi vaica tasai istami giñΛΛmadu daraaja goovai dai maiviaa istuma ugiagi. ³ Dai ismaitaugacai ootosa aanΛ sai noonoigΛna goovai susuiquituan tada goovai voyiamu. Λmoco aliΛ mΛcasdΛrΛ dada di —ascaiti ΛSuusi.

⁴ TaidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ aa noragi daidΛ itΛtdai:

—¿VoorΛ bibidana mosΛΛqui oodami tanai siaaco maitiipu istumaasi dai tomali oida-cami? —astΛtdai ΛmamaatΛrdamigadΛ.

⁵ TaidΛ ΛSuusi tΛcacai daidi tΛtdai:

—¿MΛΛqui paana viaa aapimΛ? —astΛtdai.

TaidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ itΛtdai:

—Cuvaracami atΛviaa —astΛtdai.

⁶ Tai amaasi ΛSuusi tΛjai Λoodami sai dΛvΛΛrapi daraivana, dai Λgai vui Λpaana dai gamamagi. Dai gooquiΛrΛ saasarai dai maa Λgai gΛmamaatΛrdamiga tai Λgai taacogi Λoodami. ⁷ Dai viaacatadai Λgai chiΛΛqui vatopa ΛΛpΛ taidΛ ΛSuusi pocaiti sai baigΛlidi DiuusicΛdΛ dai gatΛjai taacogidaragai ΛΛpΛ. ⁸ VΛΛscatai gauu dai tatas-covai. Dai gooquiΛrΛ ampagi cuvaracami aasarai saasaquigadΛ ismaacΛdΛ baivito. ⁹ DaidΛ Λoodami ismaacΛdΛ gauu ΛrparΛ maacova milΛcatadai. TaidΛ ΛSuusi ootoi sai noonoigΛna. ¹⁰ Dai Λgai tΛsai vaarcuΛrΛ ΛΛmadu gΛmamaatΛrdamiga dai iji Dalmanuta dΛvΛΛriamu.

¹¹ Tai amaasi dada Λfariseo siaaco daacatadai ΛSuusi dai gaaatagaimi ΛΛmadu ΛSuusi. DaidΛ Λfariseo mosnΛida Λlidadai sabaig Λrvaavoi isΛSuusi istutuidi isivuaadagi istumaasi aagai oodami saidΛ ivueeyi Λgai, dai aagidi sai tΛΛgidana Λmo istumaasi gΛducami tΛvaagiaiñdΛrΛ. ¹² TaidΛ ΛSuusi gΛgΛrΛ sobΛvΛi daidΛ itΛi:

—¿TuimΛsidΛ giñtaanΛi aapimΛ istumaasi gΛgΛrducami? SΛΛlicΛdΛ angΛnaagidi sai maitΛΛgimu aapimΛ tomali Λmo istumaasi gΛducami —astΛi ΛSuusi.

¹³ Dai anaasi viaa Λgai Λoodami dai Λpamu tΛsai vaarcuΛrΛ dai ii vaasadΛrΛ ΛgΛΛ suudagi.

¹⁴ Dai maitΛgito Λgai isbΛquiagi cuaadagai dai mosaliΛmo paana bΛcaiticatadai vaarcuΛrΛ. ¹⁵ TaidΛ ΛSuusi itΛtdai gΛmamaatΛrdamiga:

—Gofariseo navaitigadΛ dai EroodΛsi navaitigadΛ maicΛΛgadu —astΛtdai ΛSuusi.

¹⁶ VaidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ aipaco gΛnaatagidimi daidi caiti:

—Maiviaa aatΛmΛ paana cascΛdΛ pocaiti goovai —ascaiti.

¹⁷ TaidΛ ΛSuusi maí istumaasi aatagaitadai Λgai daidΛ itΛtdai:

—¿TuimΛsi pocaiti mΛsai maiviaa paana? ¿MaitamΛsquiaa maatΛ caΛ istumaasi gΛnaagidi aanΛ? ¿Tomali maitΛntΛgito nΛidi istumaasi ivueeyi aanΛ? SΛΛlicΛdΛ maicΛΛga vaavoitudai aapimΛ. ¹⁸ ¿MaitamΛsnΛnΛeeyi aapimΛ dai maitamΛstΛΛcaidaga? ¹⁹ ¿MaitamΛstΛgito aidΛñsi bibi aanΛ Λtaama mil oodami Λtaama paana mΛtΛΛqui aasarai ampagi saasaquigadΛ? —astΛtdai ΛSuusi.

TaidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ itΛtdai:

—Baivustaama dan gooca —astΛtdai.

²⁰ —Dai aidΛñsi bibi aanΛ Λmaacova mil oodami cuvaracami paanacΛdΛ, ¿mΛtΛΛqui aasarai susudacami ampagi? —astΛtdai ΛSuusi.

TaidΛ Λgai itΛtdai:

—Cuvaracami —astΛtdai ΛmamaatΛrdamigadΛ.

²¹ TaidΛ ΛSuusi itΛtdai:

—¿VΛΛscarΛ mΛsmaiquiaa maatΛ caΛ? —astΛtdai.

Suusi maiaagaitadai navaiti paana vΛΛtarΛ baiyoma aagaitadai Λgai ΛmamaatΛtuldaragadΛ Λfariseo dai EroodΛsi sai maicΛΛgadu.

22 Dai gooquiara aayi agai Betasaidara, matai ami vuaapi asuusi amo calli mainaadami, dai daanimi sai taatana. 23 Taida asuusi noviaindara bai calli dai vaidacai ugidiana abetasaida. Dai ami vuupujiana tai gasisivaraga dai vuupuida daama darai ganoonovi, dai tacacai sabaig istuiditadai isnaadagi tomasi palapi. 24 Taida ismaacada mainaadatadai nanaava daida itadai:

—Naidi aana oodami apa maasi uusi damos ajiopai —ascati.

25 Taida asuusi apamu vuupuida daama darai ganoonovi, vaid calli calla gatagito nanaana dai calla istui isnanaavagi dai calla naidi vassiacatai. 26 Taida asuusi ootoi calli sai noragana daida itadai:

—Maiti vaaqui Betasaidara, dai tomali maiaagiada imaasi tomali amaadutai —astadai.

27 Dai gooqiarai ii asuusi amadu gamamaatardamiga vassiacara Sesareera Filiposi davarara. Dai voyamu tacacai asuusi gamamaatardamiga daida itadai:

—¿Vora ginaagai oodami? —astadai.

28 Tai agai aa noragi daida itadai:

—Amoco pocaiti pasaida ara vuaana ismaacada vaponaina oodami dai aa pocaiti pasaida arEliasicaru, dai aa pocaiti pasaida aramo Diuusi nioquituldiadamigada —astadai amamaatardamigada.

29 Tai amaasi asuusi itadai:

—¿Dai aapimao vora ginaagai? —astadai.

Taida Piiduru itadai:

—Aapiara ara Cristo dai Diuusi gootoi —astadai.

30 Damos asuusi samicada dai sai maiaagidina tomali amaadutai.

31 Dai amaasi asuusi gaagacai mamaatuldimi dai agidi sai agai viaacatadai amo samicami dai viaacatadai issamicada soimaa taatagi dai agidi sai mosgaji-aadara viaa agitadai taanaanami amadu apapaali taanaanadamigada dai amadu amamaatuldiami samicami. Dai agidi ara masai muaa agitadai dai agidi sai bovaica tasaicada duaaca agitadai. 32 Vassiacara gomaasi calli calli agidi agai gamamaatardamiga. Taida Piiduru covai vaidacai dai bagaidimi. 33 Taida asuusi ajaco calquiva dai nanaidi gamamaatardamiga dai bagaimi Piiduru aduucai:

—Maitiginamadu aimarda aapi Diaavora. Aapi pocaiti sai maitaagai isivuaadagi aana istumaasi Diuusi ipalidi —astadai.

34 Dai amaasi vai asuusi gamamaatardamiga amadu oodami daida itadai:

—Isamaadutai ginoidatucuda aliada maitaagai issagi gatagitocagi, dai gaagai isvassacara baigaducagi siaduniada gamuaatuda ginvavoitudaitai daida ginoidatucuda.

35 Damos vora ivuaadagi istumaasi agi agai ipalidi, agai gia imimu Diaavora amadu. Damos vora baigadu dai muquiagi ginvavoitudaitai dai agidi Diuusi nioquida agai gia callacara vusaimu. 36 Tumaasi arcallagai oodami vatar isgamaitagai vassiacara istumaasi oidaga oidigi daama vai ibada Diaavora amadu imiagi. 37 Tomali amaadutai maitistutuidi isgaa namquidagi dai callacara vuusiagi. 38 Isamaadutai siaa aradagi isgamaasiuldagi oodami vuitapi dai soimaasi ivuaadami vuitapi isginvaavoitudai dai ismata ginnioqui aana inismaacada viaa amo samicami ara siaa rogiadamu gaicada sascada ginooaga tagidagi isalasi viaa aana guvucadagai dai diviagi aana taanaanicaruda amadu —astadai asuusi.

9

1 Daida asuusi itadai ara:

—SallıcadΛ aangΛnaagidi sai oidaga Λmadutai tami ismaacΛdΛ maicoiya agai asta siΛscadΛ tΛΛ ismaasi siaaco tΛaanΛi Diuusi gΛgυvucadacΛdΛ —astΛtdai ΛSuusi.

² DaidΛ ΛSuusi bonaadami tasaicΛdΛ vaidacai ΛPiiduru, Λmadu ΛJacovo, Λmadu ΛVuaana, Λmo tΛca tuvidacΛrΛ dai ami ΛSuusi ΛmapΛdui vuitapi gΛmamaatΛrdamiga.

³ DaidΛ ΛyuucusidΛ dadadaquitu dai cΛgga tootoatu Λpa maastu cΛvai tomali Λmo vacuandami oidigi daama maipocasi tootoatudai yuucusi. ⁴ Dai ΛmamaatΛrdami tΛΛ ΛEliiasıcaru Λmadu Moseesacaru vaidΛ gaaatagai ΛSuusi Λmadu. ⁵ TaidΛ ΛPiiduru itΛtdai ΛSuusi:

—MamaatΛtuldiadami, vΛΛsi ΛrcΛgΛgai istami daraaja aatΛmΛ tΛtai duuñi vaica uucusai Λmoco aapi gΛvΛΛtarΛ dai Λmai Moseesa vΛΛtarΛ dai Λmai Eliiasi vΛΛtarΛ —astΛtdai ΛPiiduru.

⁶ ΛmamaatΛrdami aliΛ duduaadimucatađai, daidΛ ΛPiiduru maimaatΛcatadađi istumaasi aagaitadađi. ⁷ Tai amaasi divia Λmo icomai dai iıñΛ, daidΛ licomai saagida caıdatu Λmo ñıooqui ismaacΛdΛ ıcaıti:

—IdıavΛr giñmara ismaacΛdΛ aliΛ oıgΛdai aanΛ cΛgavΛr Λgıada —ascıiti ñııooqui.

⁸ Dai otoma aıpacı nΛnΛaava Λgai dai camıtΛΛ ΛcΛcΛlı mosΛca ΛSuusi Λgı.

⁹ Dai aidΛsi tΛapañımi Λgai ΛtuvidacaiñdΛrΛ, ΛSuusi dai gΛmamaatΛrdamiga sai maıaagıdıñΛ tomali Λmaadutai istuma tΛΛ Λgai asta siΛscadΛ duaacagi Λgai cıdadΛ saagıdıñdΛrΛ.

¹⁰ CascΛdΛ maıaagıdı Λgai tomali Λmaadutai, dΛmos aıpacı gΛntΛcacııtadađi Λgai istııya Λlıdı ΛSuusi aagıtai isduaaca Λgai cıdadΛ saagıdıñdΛrΛ. ¹¹ Dai amaasi tΛcacai Λgai ΛSuusi daıdΛ itΛtdai:

—¿TuisıdΛ ıcaıti ΛmamaatΛtuldiadami sΛlııcamı saıdΛ ΛEliası ΛpΛga viaacatadađi isdıviagi isaapi? —astΛtdai ΛmamaatΛrdami.

¹² TaidΛ ΛSuusi aa noragi daıdΛ itΛtdai:

—Vaavuava istumaasi aagai ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛlııcamıgΛdΛ sai ΛEliası viaacatadađi isΛpΛga diviagi dai soıñagi oodami sai vaavoıtudana Diuusi. Dai pocııti Diuusi ñıooquıdΛrΛ giñagıtai aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛlııcamı ansai aliΛ soımaa taata iñagai dai mΛsai ΛmapiadΛrΛ giñviaa Λgai. ¹³ DΛmos aanΛ angΛnaagıdı saıdΛ ΛEliası cadıvia, mΛtaıdΛ idui ΛgaıcΛdΛ vΛΛsi istumaasi ipΛlı, poduucai isduucataı aagai Diuusi ñıooquıdΛrΛ mΛsaıdΛ iduñıa agıtadađi ΛgaıcΛdΛ —astΛtdai ΛSuusi gΛmamaatΛrdamiga.

¹⁴ Dai gooquiΛrΛ Λpamu aayi Λgai siaaco daraajatadađi Λgaa mamaatΛrdami, dai tΛΛ mui oodami Λgai sıcoli. Dai ami Λmadu gaaatagıtadađi ΛpΛ ΛmamaatΛtuldiadami sΛlııcamı. ¹⁵ Dai aidΛsidΛ Λoodami tΛΛ ΛSuusi vΛΛscataı mıtΛΛ isducataı gΛntΛgıtoagi dai vui voopıı dai viaatulda Λgai. ¹⁶ TaidΛ ΛSuusi tΛcacai daıdΛ itΛtdai:

—¿MΛtumaasi aatagai aapımΛ ΛmadΛ giñmamaatΛrdamiga? —astΛtdai.

¹⁷ Tai maadutai ismaacΛdΛ ami daraajatadađi aa noragi daıdΛ itΛtdai:

—MamaatΛtuldiadami, gΛvuaapıanta giñmara ismaacΛdΛ viaa Λmo Diaavıora tΛaañıcarudΛ dai goDiaavıora tΛaañıcarudΛ muudutuli. ¹⁸ Tomasıaaco dΛvΛΛrapi dadıtudaiñΛ goDiaavıora tΛaañıcarudΛ dai totıstıdai tΛñıdΛ dai cΛcΛrΛntıdai taatamudΛ, vai cascΛdΛ goovai maıviaa gΛgυvucadaga dai aanΛ caaagıdı gΛmamaatΛrdamiga sai vısaıdana goDiaavıora tΛaañıcarudΛ tai mıtıstııı —astΛtdai ΛcΛlıı.

¹⁹ TaidΛ ΛSuusi baamıan tada daıdΛ itΛtdai:

—AapımΛ oodami maıvaavoidaracami, ¿asta siΛscadΛ uucami viaacamu aanΛ isgΛnΛmadu daacagi? GiñvuaapıdΛvıurıı goalı gΛlıı —astΛtdai ΛSuusi.

²⁰ MΛtai vıaapı siaaco daacatadađi Λgai. Dai aidΛsidΛ ΛDiaavıora tΛaañıcarudΛ tΛΛ ΛSuusi sııquıtııı Λgai Λalı gΛlıı taidΛ Λalı gΛlıı dΛvΛΛrapi gΛı, dai aıpacı yaalıııı, dai totıstıııı tΛñıdΛ. ²¹ TaidΛ ΛSuusi tΛcacai ΛoogadΛ daıdΛ itΛtdai:

—¿VΛquııdΛ abıaadΛrΛ povΛvıueeyıı goovai? —astΛtdai.

TaidΛ loogadΛ itΛtdai:

—Aliducatai abiaadΛra. ²² Dai goDiaavora tΛaañicarudΛ muiyoco imidagai taiyΛra dadaitudaiña dai suudarΛ muua aliditai. Dai pΛsaapi istutiadagi isiduñiagi istumaasi goovai vΛΛtarΛ, soigi gΛlda aatΛmacΛdΛ dai garsoiña —astΛtdai loogadΛ.

²³ TaidΛ ΛSuusi itΛtdai:

—PΛsistutiadagi isvaavoitudagi di, vaavoitudadami vΛΛtarΛ tomali Λmo istumaasi maisijaiga —astΛtdai ΛSuusi.

²⁴ TaidΛ Λali gΛli oogadΛ gagΛra iña daidΛ itΛtdai:

—Vaavoitudiana. Giñsoiñañi nai vaamioma vaavoituda aanΛ —astΛtdai.

²⁵ Dai aidΛsi tΛΛ ΛSuusi isami gΛnΛmpaidimi mui oodami Λgai bagaimi ΛDiaavora tΛaañicarudΛ daidΛ itΛtdai:

—Diaavora tΛaañicarudΛ maiñioocadami dai maitΛcaidacami aanΛ angΛtΛaanΛi pΛsai vusaiña. Dagitoñi idi ali gΛli dai camavapacΛda Λpamu idiΛra —astΛtdai ΛSuusi.

²⁶ TaidΛ ΛDiaavora tΛaañicarudΛ gagΛra iña dai Λpamu suiquituli Λali gΛli, dai vuusaicai muuquiadΛ ducai viaa Λgai Λali gΛli vai muidutai pocaitimi sai casi armuquiadΛcatadai. ²⁷ DΛmos ΛSuusi noviaiñdΛra bai dai vañigi taidΛ Λali gΛli cΛquiiva.

²⁸ TaidΛ ΛSuusi vaa Λmo quiyΛra, taidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ Λcovai tΛcacai daidΛ itΛtdai:

—TuisidΛ maitistui aatΛmΛ isvusaidagi ΛDiaavora tΛaañicarudΛ —astΛtdai.

²⁹ TaidΛ ΛSuusi itΛtdai:

—Idi Diaavora tΛtΛaañicarudΛ alia sijaiga vusaidaragai cascΛdΛ avΛnacai maitaugacai gamamaadagi vai poduucai vuvacΛi goovai —astΛtdai ΛSuusi.

³⁰ Dai aidΛsi iji Λgai abiaadΛra Galileeamu sΛli dΛgavusai dΛmos ΛSuusi maitipΛlidadai ismatiagi tomali Λmo oodami, ³¹ mamaatΛtuldidadai Λgai gΛmamaatΛrdamiga cascΛdΛ dai aagiditadai sai Λgai viaacatadai Λmo sΛlicami dai mΛsai tΛΛgida agaitadai aa oodami sai Λgai muua agaitadai sai vΛΛscΛra Λgai bovaica tasaicΛdΛ duaaca agaitadai. ³² DΛmos ΛmamaatΛrdamigadΛ maimaata cΛcatadai istumaasi aagidi ΛSuusi dai duduaadicuitadai Λgai iscΛga tΛcacagi.

³³ Dai amaasi aayi Λgai CapernaumΛra. Dai aidΛsi caΛmo quiyΛra daraajatadai Λgai, taidΛ ΛSuusi itΛtdai gΛmamaatΛrdamiga:

—¿Matumaasi aatagaimi aapimΛ voyiaiñdΛra iimΛtai? —astΛtdai.

³⁴ DΛmos ΛmamaatΛrdamigadΛ mosdodoli vii, voyiamu aagaimitadai Λgai sai ismaacΛdΛ vaamioma namΛga cascΛdΛ. ³⁵ Tai amaasi daiva ΛSuusi dai vaí Λbaivustaama dan gooca gΛmamaatΛrdamiga daidΛ itΛtdai:

—IsΛmaadutai vaamioma namΛaca liadagi Λgai gΛaagai ismaigΛducΛdΛ liadagi dai gΛaagai issoicΛdagi vΛΛscatai —astΛtdai ΛSuusi.

³⁶ Amaasi bai ΛSuusi Λmo ali gΛli daidΛ gΛmamaatΛrdamiga saagida cΛi dai gooquiΛra mootoi daidΛ itΛtdai gΛmamaatΛrdamiga:

³⁷ —Tomasioora sioora vaavoitudai giñmamaatΛtuldiaraga dai cascΛdΛ oigΛdai idi ali oodami, Λgai giñoigΛdai aanΛ Λpra. Dai Λgai ismaacΛdΛ giñoigΛdai aanΛ Λgai oigΛdai Λgai ismaacΛdΛ giñootoi —astΛtdai ΛSuusi.

³⁸ Amaasi ΛVuaana itΛtdai:

—MamaatΛtuldiadami, tΛΛ aatΛmΛ Λmo cΛli vai aagai gatΛtΛaaraga dai poduucai vuvaidi Diaavora tΛtΛaañicarudΛ oodamiaiñdΛra. DΛmos maigarΛΛmadu aimΛrai Λgai tΛtai cascΛdΛ dai —astΛtdai ΛVuaana.

³⁹ DΛmos ΛSuusi itΛtdai:

—MaitavΛr daidiada. Maitatiipu tomali Λmaadutai isivuaadagi istumaasi gagΛrducami aagaitai giñtΛtΛaraga dai gooquiΛra giññiooquiadagi. ⁴⁰ Sioora maitΛrvui

caatΛcagi Λgai gΛrΛpa maasi tΛgito. ⁴¹ TomasioorΛ sioorΛ baigΛΛliaragacΛdΛ gΛnoidagi tomasi Λmo avΛsi suudagi giñvaavoitudaitai aapimΛ sΛΛlicΛdΛ Diuusi maaquimu Λgai Λmo istumaasi cΛΛgaducami.

⁴² TomasioorΛ sioorΛ soimaasi iduiñtulda Λliadagi Λmoco ismaacΛdΛ utudama giñvaavoitudagi sioomΛ ΛrcΛΛgai Λgai vΛΛtarΛ mΛscusivuan vulidagi Λmo gΛΛ mouturui dai gΛΛ suudarΛ daitudagi. ⁴³⁻⁴⁸ Dai isΛmaadutai iduñia Λliadagi Λmo istumaasi soimaascami gΛnoonovicΛdΛ siΛpΛ gΛΛΛcasocΛdΛ siΛpΛ gΛvuupujicΛdΛ baiyoma gΛaagai ispoΛliada Λgai ismainoonovΛ siΛpΛ maiΛΛcaso siΛpΛ maivuupuju dai maisiuu ΛDiaavora ΛΛmadu imiagi siaaco tomastuigaco soimaasi gΛtaatacana dai tomastuigaco mΛΛcana tai baiyoma isimiagi Diuusi ΛΛmadu. ⁴⁹ Dai tomasioorΛ sioorΛ cΛΛgacΛrΛ oidaca Λliadagi aliΛsi soimaasi taatatuldia agai aa oodami. ⁵⁰ AliΛsi gΛaagai aapimΛ iscΛΛgacΛrΛ oidacagi vai aa oodami ipΛliadagi isvaavoitudagi Diuusi ñiooquidΛ poduucai isduucai Λmo oodami sioma cueeyi cuaadagai yoovicami —astΛtΛdai ΛSuusi gΛmamaatΛrdamiga.

10

¹ Tai amaasi ΛSuusi ii CapernauumaiñdΛrΛ. Judeea dΛvΛΛriamu vaasadΛrΛ Λaqui Jordán. Tai Λpamu gΛnΛmpagi oodami siaaco daacatadai ΛSuusi vai Λgai ma-maatΛtuldimi poduucai isduucai ivuaadana Λgai vΛΛscΛrΛ. ² Tai ΛΛmoco Λfariseo mi-aadΛrΛ guuquiva siaaco daacatadai ΛSuusi dai mossoimaasi ñiooquituda Λlidi Λgai ΛSuusi cascΛdΛ tΛcacai sabai oidaga oigaragai isΛmo cΛΛli dagitoagi gΛooñiga. ³ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—¿Tumaasi gΛntΛjai Moseesacaru? —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁴ TaidΛ Λfariseo itΛtΛdai:

—ΛMoseesacaru gΛrmaa oigaragai isdadagitodagi ooqui dΛmos sai gΛaagai ismamaa-cadagi Λmo oojai siaaco aagadagi iscadagito —astΛtΛdai Λfariseo.

⁵ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—AliΛsi Λrsoimaasi ivuaadami oodami cascΛdΛ poduucai aagidi Λgai ΛMoseesacaru.

⁶ DΛmos aidΛsi tucamidΛrΛ idui Diuusi gooidigi, idui cΛΛli dai ooqui, ⁷ cascΛdΛ ΛcΛΛli viaa isdagitoagi gΛooga ΛΛmadu gΛdΛΛ dai vΛΛnagi Λmo ooqui. ⁸ Dai poduucai ducami si ΛraliΛmo oodamicagi Λgai. ⁹ CascΛdΛ ismaacΛdΛ Λmapagidi Diuusi Λoodami maitΛgai isdadagitodagi —astΛtΛdai ΛSuusi Λfariseo.

¹⁰ Dai aidΛsi aayi ΛSuusi Λmo quiiyΛrΛ taidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ Λpamu tΛcacai astΛiya Λlidi Λgai ismaacΛdΛ aagaitadai Λgai. ¹¹ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—SioorΛ dagitoagi gΛooñiga dai vΛΛnagi Λmai ooqui Λgai soimaasi ivueeyi gΛooñiga ΛpΛgadadΛ vui. ¹² Dai isΛmo ooqui dagitoagi gΛcuna dai vΛΛnagi Λmai cΛΛli Λgai ΛpΛ soimaasi ivueeyi —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹³ MΛtai aidΛ vuaapi ΛSuusi chiΛΛqui aali sai taatana. DΛmos ΛmamaatΛrdamigadΛ bagaidimi Λoodami ismaacΛdΛ vuaapaimi Λaali. ¹⁴ Dai aidΛsi tΛΛ ΛSuusi aliΛ baamu daidΛ itΛtΛdai Λgai gΛmamaatΛrdamiga:

—Dagitovurai goaali vai dadana siaaco daja aanΛ dai maitavΛr daidiada. Siaaco gataaanΛi Diuusi ΛrΛgai vΛΛtarΛ ismaacΛdΛ Λpan ducami aali. ¹⁵ SΛΛlicΛdΛ angΛnaagidi sai sioorΛ maivaavoitudagi Diuusi Λpan ducai Λmo aliducami Λgai maiimimu siaaco gataaanΛi Diuusi —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁶ Dai moomotoi Λgai Λaali dai daama darai gΛnoonovi dai siaa duutuli.

¹⁷ Dai aidΛsi apiaimΛitadai ΛSuusi, tai voiyΛrΛ mΛraitai aayi Λmo cΛΛli dai vuidΛrΛ gΛtootonacΛdΛ cΛquiva daidΛ itΛtΛdai:

—Mamaat^Λtu^Λldi^Λadami c^{ΛΛ} tuigacami, ¿tuma duuna aan^Λ dai v^{ΛΛ}scat^ΛΛ oidacana Diuusi ^{ΛΛ}madu? —ast^Λt^Λdai.

¹⁸Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—¿Tui^Λpasi c^{ΛΛ} tuigacami giñ^Λaagai? Ali^Λmadugava c^{ΛΛ} tuigacami dai ^Λgai ^Λr^ΛDiuusi.

¹⁹Aapi c^{ΛΛ}ga maat^Λ istumaasi ip^Λlidi Diuusi isivuaadagi oodami maitiga^{ΛΛ}siada gaoñiga, dai maitigacoodadai, dai maitiga^{ΛΛ}siada gavustuidaga, dai maitiyaatag^Λda, dai maitigavupuiirumadada dai siaa iduutuada g^Λoo^Λca dai g^Λdaada —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

²⁰Taid^Λ ^Λc^{ΛΛ}li aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Mamaat^Λtu^Λldi^Λadami, v^{ΛΛ}si gomaasi ansiaa duutudai aan^Λ aliducatai abiaad^Λr^ΛΛ —ast^Λt^Λdai.

²¹Taid^Λ ^ΛSuusi baig^{ΛΛ}liaragac^Λd^Λ n^Λn^Λidi ^Λc^{ΛΛ}li daidi t^Λt^Λdai:

—^Λmo istumaasi avi^{ΛΛ}ga p^Λsiduñiagi. Imiñi dai gagara v^{ΛΛ}si p^Λstuma viaa dai oida ^Λtumiñsi ^Λsoitutuigami dai poduucai viaacamu aapi mui naana maasi t^Λvaagi^Λr^Λ. Dai gooqui^Λr^Λ divia daid^Λ iñ^Λooida. D^Λmos ^Λr^Λp^Λga g^Λaagai p^Λsbaig^Λducagi si^Λduñiada g^Λmuaatudagi giñ^Λvaavoitudaitai —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

²²D^Λmos aid^Λsi c^{ΛΛ} ^Λc^{ΛΛ}li imaasi ali^Λ soig^{ΛΛ}li dai im^Λcai soig^{ΛΛ}liatugai ali^Λsi ^Λr^Λg^Λvidacamicatadai ^Λgai casc^Λd^Λ.

²³Tai amaasi ^ΛSuusi aipaco n^Λn^Λaava daid^Λ it^Λt^Λdai g^Λmamaat^Λrdamiga:

—Gia sijaiga isg^Λnviipidacami g^Λndagituagi isDiuusi t^Λaan^Λdagi dai soic^Λdagi sai c^{ΛΛ}ga g^Λnt^Λt^Λgitocana —ast^Λt^Λdai.

²⁴Taid^Λ ^Λmamaat^Λrdamigad^Λ mait^{ΛΛ} isducatai g^Λnt^Λt^Λgitoagi pocaititai ^ΛSuusi, d^Λmos ^ΛSuusi it^Λt^Λdai ^Λpamu:

—Giñ^Λaduñi gia sijaiga is^Λgai ismaac^Λd^Λ mos^Λcaasi g^Λnvustuidag^Λr^ΛΛ t^Λt^Λgitoi dagituagi isDiuusi soic^Λdagi isc^{ΛΛ}ga g^Λnt^Λt^Λgitocagi ali^Λsi g^Λnviipidacatai ^Λgai. ²⁵Sioma maisijaiga ^Λmo muura v^{ΛΛ}t^Λr^ΛΛ isvaquiagi ^Λmo oyi d^Λgad^Λamu s^{ΛΛ}li is^Λmo g^Λviidacami dagituagi isDiuusi soic^Λdagi isc^{ΛΛ}ga g^Λt^Λgitocagi —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

²⁶Dai aid^Λsi c^{ΛΛ} ^Λgai imaasi mait^{ΛΛ} isducatai g^Λnt^Λt^Λgitoagi dai aipaco g^Λnt^Λcacai daid^Λ icaiti:

—¿Voor^Λ istutuidid^Λo isc^{ΛΛ}gac^Λr^ΛΛ vuvaquiagi? —asc^Λaiti.

²⁷Taid^Λ ^ΛSuusi vui n^Λn^Λaava daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Oodami gia maitistutuidi isiduñia imaasi, d^Λmos Diuusi gia istutuidi. Diuusi v^{ΛΛ}si^Λcatai istutuidi isiduñiagi —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

²⁸Tai amaasi it^Λt^Λdai ^ΛPiiduru:

—Mamaat^Λtu^Λldi^Λadami, aat^Λm^ΛΛ viaa v^{ΛΛ}si t^Λstuma viaacatadai g^Λoidatucuda ^Λr^Λlidityai —ast^Λt^Λdai.

²⁹Taid^Λ ^ΛSuusi aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—S^{ΛΛ}lic^Λd^Λ ang^Λnaagidi sai tomasioor^Λ sioor^Λ dagitoagi g^Λquii dai g^Λsisis^{ΛΛ}gi, dai g^Λsusuculi, dai g^Λoo^Λga, dai g^Λd^{ΛΛ}, dai g^Λooñiga, dai g^Λmaamara, dai g^Λd^Λv^{ΛΛ}r^Λga giñ^Λvaavoitudaitai aan^Λ dai vaavoitudaitai Diuusi ñi^Λo^Λquid^Λ, ³⁰^Λgai viaacamu idi oidig^Λr^ΛΛ ^Λmo sient^Λ vaamioma baabaqui, dai siisi^{ΛΛ}gi, dai susuculi, dai d^{ΛΛ}d^Λcamu, dai maa^Λmaracamu, dai d^Λd^{ΛΛ}v^Λr^Λacamu, tomasi soimaa taatamaitai. Dai si^{ΛΛ}scad^Λ imiagi ^Λgai idi oidigaiñ^Λd^Λr^ΛΛ v^{ΛΛ}scat^ΛΛ oidacamu Diuusi ^{ΛΛ}madu. ³¹D^Λmos m^{ΛΛ}ca siaaco gata^Λaan^Λi Diuusi muidutai ismaac^Λd^Λ vaamioma t^Λaan^Λi tami m^{ΛΛ}ca sioma mait^Λaan^Λdamu dai ismaac^Λd^Λ sioma mait^Λaan^Λi tami, m^{ΛΛ}ca vaamioma t^Λaan^Λdamu —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

³²Dai ^Λmo imidagai voyamu iim^Λitadai ^Λgai cat^{ΛΛ}t^Λidimi Jerusaleena ^ΛSuusi bait^Λqui im^Λitadai g^Λmamaat^Λrdamiga, vaid^Λ ^Λmamaat^Λrdamigad^Λ mait^Λt^Λgaitadai istumaasi g^Λnt^Λt^Λgitoagi dai duduaadimutugaitai oidi. Taid^Λ ^ΛSuusi ^Λpamu ^Λcovai vuvaitu ^Λbaivustaama dan gooca g^Λmamaat^Λrdamiga, dai aagidi isducatai ^Λp^Λduñia agaitadai ^Λgaic^Λd^Λ. ³³Daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Aapim^Λ n^Λidi t^Λscat^Λt^Λidimi Jerusaleen^ΛΓ^Λ, m^Λsiaaco giñt^ΛΛgida agai aan^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^ΛΛlicami. Giñt^ΛΛgida magari ^Λbait^Λguucacamigad^Λ papaali ^ΛΛmadu ^Λmamaat^Λtuldiadami s^ΛΛlicami is^Λgai gataañ^Λimu m^Λsaid^Λ giñmuaana. Giñt^ΛΛgidamu ^Λgai aa sib^Λad^ΛΓ^Λ oidacami. ³⁴Dai giñparundada magari dai saasasa magari giñtuucuga dai giñsisiviada magari dai giñmuaa magari. D^Λmos bovaica tasaic^Λd^Λ ^Λpamu duaacamu aan^Λ coidad^Λ saagidañ^Λd^ΛΓ^Λ —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

³⁵Tai amaasi ^ΛJacovo ^ΛΛmadu ^ΛVuaana ^ΛSevedeo maamarad^Λ miaad^ΛΓ^Λ guuquiva siaaco daacatadai ^ΛSuusi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Mamaat^Λtuldiadami, aat^Λm^Λ ip^Λlidi p^Λsiduñiagi t^Λsducatai g^Λaagida ragai —ast^Λt^Λdai.

³⁶Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—¿Tumaasi ip^Λlidi aapim^Λ isiduñia aan^Λ? —ast^Λt^Λdai.

³⁷Tai ^Λgai it^Λt^Λdai:

—Si^Λscad^Λ aapi v^ΛΛsia daama ^Λrgabait^Λc^Λaaacamicagi g^Λrmaacañi oigaragai t^Λtaid^Λ ^Λrt^ΛΛaan^Λdamicamica aat^Λm^Λ —ast^Λt^Λdai.

³⁸Tai amaasi ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—Aapim^Λ maimaat^Λ m^Λstumaasi giñaagidi. ¿Baisi istutuid^Λna aapim^Λ issoimaasi taatagi si^ΛΛ soimaa taata iñagai aan^Λ? —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

³⁹Tai ^Λgai aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Istutuidiat^Λta —ast^Λt^Λdai.

Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—S^ΛΛlicad^Λ ^Λrvaavoi. Aapim^Λ gia soimaa taatamu si^ΛΛsi soimaa taata iñagai aan^Λ.

⁴⁰D^Λmos aan^Λ maitistutuidi isdaraasagi t^ΛΛaan^Λdami baiyoma ^Λagi Diuusi g^Λrooga daraasamu t^ΛΛaan^Λdamicagi —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

⁴¹Dai aid^Λsid^Λ ^Λgaa baivustaama mamaat^Λrdami cai gomaasi baacoi ^ΛJacovo ^ΛΛmadu ^ΛVuaana vui. ⁴²D^Λmos ^ΛSuusi vai ^Λgai daid^Λ it^Λt^Λdai:

—C^ΛΛ maat^Λ aapim^Λ sai ismaac^Λd^Λ mait^Λrjudidíu saagida ^Λbait^Λc^Λaaacami g^Λpipiooñiga duucaí n^Λidi g^Λaaduñi dai ismaac^Λd^Λ vaamioma gataaan^Λi s^ΛΛlicad^Λ t^ΛΛaañicui. ⁴³⁻⁴⁴D^Λmos aapim^Λ g^Λnsaagida mait^Λaaagai ispoduucai ivuaadagi baiyoma sioora ^Λrbait^Λc^Λaaacamicagi g^Λaagai issoic^Λdagi v^ΛΛscatai. ⁴⁵Poduucai isduucai ivueeyi aan^Λ iñsmaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^ΛΛlicami. Aan^Λ gia divia oidig^ΛΓ^Λ maisiu isgiñsoic^Λdagi aa baiyoma divia aan^Λ dai soic^Λd^Λ iñagai oodami dai muquia iñagai vai poduucai c^ΛΛgac^ΛΓ^Λ vuvac^Λna mui oodami —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

⁴⁶Amaasi aayi ^Λgai Jericoo^ΛΓ^Λ dai aid^Λsi cavuvaquimi abiaad^ΛΓ^Λ ^ΛSuusi ^ΛΛmadu ^Λmamaat^Λrdamigad^Λ dai muidutai aa oodami, vai ^Λmo c^ΛΛli main^Λaadami Vatimeo t^ΛΛgiducami Timeo marad^Λ, voi ugidiana daacatai gataan^Λi oidicami. ⁴⁷Dai aid^Λsi c^ΛΛli ismiaadimi ami ^ΛSuusi otoma iññoquidimi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Suusi Davi cajiudad^Λ soigig^ΛΛlda aan^Λc^Λd^Λ —ast^Λt^Λdai.

⁴⁸Tai muidutai bagaimi sai maitadacana, d^Λmos ^Λc^ΛΛli vaamioma iññacai daid^Λ icaiti:

—Davi marad^Λ soigig^ΛΛlda aan^Λc^Λd^Λ —ascaiti.

⁴⁹Taid^Λ ^ΛSuusi c^Λquiva, daid^Λ it^Λt^Λdai g^Λaaduñi:

—Baigovai av^Λr vaid^Λ —ast^Λt^Λdai.

Taid^Λ ^Λoodami vai ^Λmain^Λaadami dai av^Λnaquidimi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Baigi g^ΛΛliada, otoma ic^Λquiva, g^Λvaidiava ^ΛSuusi —ast^Λt^Λdai.

⁵⁰Taid^Λ ^Λc^ΛΛli otoma maigovai daitu g^Λsuaa dai otoma c^Λquivacai ii siaaco daacatadai ^ΛSuusi. ⁵¹Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—¿Tumaasi ip^Λlidi aapi isg^Λduiñda aan^Λ? —ast^Λt^Λdai.

Taid^Λ ^Λmain^Λaadac^Λd^Λ aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Mamaat^Λtuldiadami, n^Λada iñ^Λlidi aan^Λ —ast^Λt^Λdai.

⁵² TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Casi aapi istutuidi isimΛdagi, giñvaavoitu aapi cascΛdΛ canΛnΛaava —astΛtΛdai.
MospotΛi Λgai taidΛ ΛcΛΛli istui isnΛnΛaavagi, dai oí ΛSuusi voyiamu.

11

¹ Dai aidasi camiaadimi Λgai JerusaleenΛrΛ ugidana iimΛitai Betapagi dai Betania vuidΛrΛ ΛOliivosi giidi, taidΛ ΛSuusi ootoi gooca gΛmamaatΛrdamiga. ² DaidΛ itΛtΛdai:

—Imivurai mΛmocoero ali quiiyΛrΛ, dai mΛsiuu duucu aiyagi tΛΛgimu aapimΛ Λmo asñiitu vulicami. Λgai maiquiaa dadaΛjΛi tomali Λmaadutai. Upanavurai dai vuaapa. ³ Dai isΛmaadutai gΛntΛcacagi mΛstuisidΛ povueeyi vΛrai aagida ansai aanΛ tΛgito, ansai otoma Λpamu ootsoda iñagai —astΛtΛdai ΛSuusi gΛmamaatΛrdamiga.

⁴ Tai Λgai iji, dai tΛΛ Λasñiitu vai Λmo quitaagiña vulicatadai voyiΛrΛ, dai uupai. ⁵ Tai ΛΛmadutai ismaacΛdΛ ami daraajatadai itΛtΛdai:

—¿MΛtuma vueeyi? ¿TuimΛsi uupaisai goasñiitu? —astΛtΛdai.

⁶ Tai Λgai aa noragi dai aagidi istΛtΛdai ΛSuusi tai Λgai dagito mΛsbΛquiagi Λasñiitu.

⁷ Tai Λgai otoma bΛidacai Λasñiitu ΛSuusi. Dai asñiitu daama darai gΛnsusuaa, taidΛ ΛSuusi daamioma daiva. ⁸ Tai muidutai aa oodami voyiΛrΛ Λligaimi gΛnsusuaa dai aa guicuta uusi maamaradΛ dai voyiΛrΛ tuajaimi dai poduucacai tΛtΛgidi Λgai ΛSuusi isaliΛ siaa duutudai.

⁹ Dai Λgai ismaacΛdΛ baitΛqui iimΛitadai dai ismaacΛdΛ gooquiΛrΛ iimΛitadai iññaquimi daidΛ icaitimi:

—AliΛ siaa duutudai aatΛmΛ Diuusi. AatΛmΛ ipΛlidi sai Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛijadana goovai ismaacΛdΛ divia Diuusi guvucadadΛcΛdΛ. ¹⁰ Dai aliΛ baiganΛliadamu vΛascatai ismaacΛdΛ tΛaanΛda goovai. Goovai ΛrΛrai DavicarΛ cajjudadΛ. SΛΛlicΛdΛ siaa duutudai aatΛmΛ Diuusi garbaitΛcΛaacamiga —ascaitimi Λgai.

¹¹ TaidΛ ΛSuusi aayi JerusaleenΛrΛ, dai vaa ΛgΛΛ quiuupaigadΛrΛ Λjudidíu. Dai aipaco nΛnΛaava dai nΛnΛidi istumaasi oidaga ami, dai gooquiΛrΛ ii Betaaniumu ΛΛmadu Λbaivustaama dan gooca mamaatΛrdamigadΛ, casi Λrurunococatadai cascΛdΛ.

¹² Dai siaadico aidasi iji Λgai BetaaniaiñdΛrΛ tai aayi biuugigai ΛSuusi. ¹³ Dai Λgai mΛcasdΛrΛ tΛΛ Λmo iigosi dΛΛdΛ cΛΛga tΛtΛdogi aagadΛ. Dai Λgai ii dai nΛnΛidi sabai ibaidaga, dΛmos maitΛΛ tomali Λmo iibiadΛ mosgoΛΛgi aagadΛ maiquiaa aayi istuigaco ibiatΛi Λgai cascΛdΛ. ¹⁴ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai Λiigosi dΛΛdΛ:

—Tomali Λmo imidagai camaiugimu tomali Λmaadutai gΛibaidaga —astΛtΛdai.

VaidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ caΛ.

¹⁵ Dai gooquiΛrΛ aayi Λgai JerusaleenΛrΛ. Dai aidasi vaa ΛSuusi ΛgΛΛ quiuupaigadΛrΛ Λjudidíu, dai vuvaidimi vΛascatai ismaacΛdΛ ami gagaagarai dai ismaacΛdΛ gasaapΛdai. Dai aipaco suuli memesagadΛ ismaacΛdΛ cambiando Λjudidíu quiuupaigadΛ tumiñsigadΛ ΛΛmadu daraicarudΛ ismaacΛdΛ gagaagarai tutugu; ¹⁶ Dai maidagito tomali Λmaadutai iscucuspΛticagi gΛvustuidaga quiuupai Λraana. ¹⁷ Dai gΛaagacai mamaatΛtuldimi daidΛ itΛtΛdai:

—Diuusi ñiooquidΛrΛ aduucacai oojis: “Giñquii itΛΛgiducamu quii mamaadaragai vΛΛtarΛ tomastuma oodami ami gamamaadadamu”, ascaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ. DΛmos aapimΛ Λpan duucacai ivueeyi ΛΛsivogami tami Diuusi quiidΛrΛ —astΛtΛdai Suusi Λoodami.

¹⁸ TaidΛ ΛbaitΛguucacamigadΛ Λpapaali ΛΛmadu ΛmaatΛtuldiadami sΛΛlicami caΛ iscaiti ΛSuusi, dai otoma gaagaimi isduucatai muaagi, poliditadai isvΛasi oodami vaavoituda aagaitadai. VaidΛ Λoodami vΛascatai maitΛtΛgaitadai isducatai gΛntΛtΛgitoagi caΛcatai isducatai mamaatΛtuldi ΛSuusi. ¹⁹ DΛmos ΛSuusi mostuca tai ii abiaadΛrΛ.

²⁰ Dai siaadico quiamoco d_Λgavusai _Λgai dai t_{ΛΛ} liigosi d_{ΛΛ}d_Λ vai cagaquisapi tatacad_Λaiñd_Λr_Λ abiaad_Λr_Λ. ²¹ Taid_Λ _ΛPiiduru t_Λgito daid_Λ it_Λt_Λdai _Λgai _ΛSuusi:

—Mamaat_Λtuldiadami, dañi goiigosi d_{ΛΛ}d_Λ ismaac_Λd_Λ ñiooquidi aapi tacavo tica-gaquisa —ast_Λt_Λdai.

²² Taid_Λ _ΛSuusi aa noragi daid_Λ it_Λt_Λdai:

—Vaavoitudadavurai Diuusi. ²³ S_{ΛΛ}lic_Λd_Λ ang_Λnaagidi, sai tomasioor_Λ sioor_Λ s_{ΛΛ}lic_Λd_Λ c_{ΛΛ}ga giñvaavoitudadagi c_{ΛΛ}ga istutuidi isivuaadagi naana maasi istumaasi s_{ΛΛ}lic_Λd_Λ sijiacami. ²⁴ Casc_Λd_Λ ang_Λnaagidi sai m_Λsia_Λscad_Λ taan_Λdagi Diuusi _Λmo istumaasi g_Λn_Λmamaadi_Λr_Λ dai m_Λss_{ΛΛ}lic_Λd_Λ vaavoitudadagi is_Λgai istutuidi isg_Λn_Λmaquiagi viaa-camu aapim_Λ m_Λstumaasi taañiagi. ²⁵ Dai m_Λsia_Λscad_Λ gamamadadagi m_Λsviaacagi _Λmoco g_Λnsaayu oig_Λldavurai, vai giñoo_Λga ismaac_Λd_Λ t_Λvaagi_Λr_Λ daja g_Λnoig_Λldana g_Λns_Λoimaascamiga _ΛΛp_Λ. ²⁶ Dai m_Λsiaapim_Λ mai_Λoig_Λldagi, tomali g_Λnooga ismaac_Λd_Λ t_Λvaagi_Λr_Λ daja mait_Λnoig_Λldamu _ΛΛp_Λ —ast_Λt_Λdai.

²⁷ Dai amaasi aayi _Λgai _Λpamu Jerusaleen_Λr_Λ. Dai aid_Λsid_Λ _ΛSuusi _Λg_{ΛΛ} quiuupaigad_Λr_Λ _Λjudidíu _Λrana aim_Λr_Λaitadai, tai miaad_Λr_Λ guuquiva _Λbait_Λguucacamigad_Λ _Λpapaali _ΛΛmadu _Λmamaat_Λtuldiadami s_{ΛΛ}licami, _ΛΛmadu _Λson_Λr_Λ guucacami, ²⁸ daid_Λ it_Λt_Λdai:

—¿Tuma s_{ΛΛ}licamic_Λd_Λ ivueeyi aapi imaasi? ¿Toor_Λ g_Λmaa s_{ΛΛ}licami p_Λsai pomaasi ivuaadana? —ast_Λt_Λdai.

²⁹ Taid_Λ _ΛSuusi aa noragi daid_Λ it_Λt_Λdai:

—Aan_Λan _ΛΛp_Λ g_Λnt_Λcacagi _Λmo istumaasi m_Λsc_{ΛΛ}ga giñaa noragidagi dai giñaa_Λgidagi istumaasi giñt_Λcaca iñ_Λgai, nai aana _ΛΛp_Λ g_Λnaagidagi istuma s_{ΛΛ}licamic_Λd_Λ ivueeyi aan_Λ gomaasi. ³⁰ ¿Toor_Λ ootoi _ΛVuaana sai v_Λpaconana oodami, Diuusi, oodamisio? Aagav_Λrai, noragida —ast_Λt_Λdai _ΛSuusi.

³¹ Vaid_Λ _Λc_Λc_Λali aipaco g_Λnaagidimi daid_Λ icaiti:

—Ispot_Λiya aat_Λm_Λ sai Diuusi ootoi _ΛVuaana goovai pov_Λrt_{ΛΛ}dan tada t_Λsai tuisi maivaavoitu. ³² Isbai pot_{ΛΛ}na aat_Λm_Λo sai oodami ootoi —asc_Λiti _Λt_Λt_Λaan_Λdami.

Ali_Λ _Λb_Λiditadai _Λgai _Λoodami casc_Λd_Λ. C_{ΛΛ}ga maat_Λcatadai _Λgai si_Λoodami s_{ΛΛ}lic_Λd_Λ vaavoitudai si_ΛVuaana _Λr_ΛDiuusi ñiooquituldiadamigad_Λcatadai.

³³ Dai amaasi it_Λt_Λdai _Λgai _ΛSuusi:

—Maitat_Λmaat_Λ sioor_Λ ootoi _ΛVuaana —ast_Λt_Λdai.

Taid_Λ _ΛSuusi it_Λt_Λdai:

—Tomali aan_Λ anmait_Λnaagidagi tuduid_Λ istuma s_{ΛΛ}licamic_Λd_Λ ivueeyi aan_Λ gomaasi —ast_Λt_Λdai _ΛSuusi.

12

¹ Amaasi _ΛSuusi g_Λaaagacai mamaat_Λtuldimi cuentoc_Λd_Λ daid_Λ it_Λt_Λdai:

—_Λmo imidagai oidacatadai _Λmo c_{ΛΛ}li dai _Λi uuvasi g_Λd_Λv_{ΛΛ}ragana, dai sicolí curarai. Daidi idui siaaco vusiadagi uuvasi varagad_Λ. Daid_Λ idui _ΛΛp_Λ _Λmo vaaqui t_Λcavacami dai abiaad_Λr_Λ nuucadaca _Λgai v_{ΛΛ}si g_{ΛΛΛ}si.

Dai gooqui_Λr_Λ taajucamic_Λd_Λ maa g_{ΛΛΛ}si aa oodami dai m_Λcasi ii. ² Dai aid_Λsi aayi yoovaragai ootoi _Λgai _Λmoco g_Λp_Λiooñiga sai m_Λtaan_Λna _Λaata vuadami _Λuuvasi varagad_Λ si_{ΛΛ}qui _ΛΛcatadai. ³ D_Λmos _Λaata vuadami b_Λi _Λootosicami dai soidoodai dai saasarai tuucugad_Λ dai maimaa toma laachi dai ootoi. ⁴ Taid_Λ _Λaamud_Λ ootoi _Λmai piooñi, m_Λtai _Λgai maicarai, dai saasarai mood_Λ dai galnaasi ñiooqui aagidi dai mosootoi _ΛΛp_Λ.

⁵ Taid_Λ _Λaamud_Λ ootoi _Λmai g_Λp_Λiooñiga, m_Λtai _Λgai muaa. Dai gooqui_Λr_Λ _Λaamud_Λ ootoi mui aa pipiooñi m_Λtai _ΛΛmoco soidoodai dai saasarai tuutucugad_Λ dai aa coi.

⁶ Dai maracatadai _Λc_{ΛΛ}li _Λmo c_{ΛΛ}li dai ali_Λ oig_Λdaitadai dai cuugat_Λr_Λ ootoi poliditai: “Giñmara gia siaad_Λr_Λ maisiaa duutudana _Λgai”, as_{ΛΛ}lidi. ⁷ D_Λmos _Λaata vuadami

tΛagacai, aipaco gΛnaatagidimi daidΛ icaiti: “Gooviava Λgai ismaacΛdΛ ajiagai vΛasi oogadΛ vustuidadΛ glaagai tΛsmuaagi dai poduucai aatΛmΛ artutuidacamicamu”, ascaiti. ⁸ Dai bΛi dai muaa dai dΛjoi ugidiana daitu ΛtuucugadΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁹ Dai amaasi ΛSuusi tΛcacai ΛtΛtΛaanΛdami daidΛ itΛtΛdai:

—¿Isduuñimu Λtuidacami ΛdΛvΛΛrai Λpipiooñi? Divimu Λgai dai codimu Λaata vuadami dai maaquimu Λgai ΛdΛvΛΛrai aa oodami.

¹⁰ AapimΛ cΛΛ maatΛ isduucal oojisi Diuusi ñiooquidarΛ daidΛ icaiti:

ΛsΛΛlicami viaacami ismaacΛdΛ daasa aagai Diuusi ΛtΛtΛaanΛdamigadΛ Λjudidíu gajiaadarΛ viaa agai.

Dai Λgai Λragai vaa ismaacΛdΛ vaamioma gataaanΛda agai.

¹¹ Diuusi iduñia gomaasi. Dai gomaasi Λramo istumaasi cΛgaduacamicamu Λgai vΛatarΛ ismaacΛdΛ vaavoitudagi.

Ascaiti Diuusi ñiooquidarΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹² Dai maatΛ caΛ ΛtΛtΛaanΛdami isΛgai aagada mΛΛlidi ΛSuusi cascΛdΛ aagai Λcuento.

Dai bΛiya Λlidadai ΛtΛtΛaanΛdami ΛSuusi dai maisagi dΛmos ΛbΛidadai Λgai Λoodami dai dagito dai iji.

¹³ Dai gooquiΛrΛ ootoi ΛtΛtΛaanΛdami ΛΛmoco Λfariseo ΛΛmadu ΛΛmoco ΛEroodasi aaduñdΛ sai nΛidana sabai aagatudana Λgai ΛSuusi Λmo istumaasi istumaasi vui caatΛcagi Λjudidíu vaavoidaragadΛ vai poduucai gΛΛpiΛrΛ vuaajagi Λgai dudunucamiΛrΛ.

¹⁴ Tai Λgai aayi siaaco daacatadai ΛSuusi daidΛ itΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, maatΛ aatΛmΛ sai istumaasi aagai aapi Λrvaavoi. Dai maivuaamΛ Λlidi aapi oodamicΛdΛ siΛrgΛnviiipidacami siΛrsoituutuigami ΛpΛ. MosgamamaatΛtuldi aapi istumaasi Diuusi ipΛlidi. ¿CΛgaisi tΛsaa namΛquiada aatΛmΛ gocuota gΛΛ baitΛcΛaacamigadΛ Λromamanu cho sio? —astΛtΛdai Λgai ΛSuusi.

¹⁵ DΛmos ΛSuusi maatΛcatadai ismosvuiirumada Λlidadai Λgai daidΛ itΛtΛdai:

—AapimΛ aagai Λmo istumaasi dai Λma maasi ivueeyi. ¿TuimΛsidΛ giñvuiirumada Λlidi? GiñtΛΛgidavurai Λmo tumiñsi ismaacΛdΛcΛdΛ gaa namΛquidi aapimΛ Λcuota nai nΛida aanΛ —astΛtΛdai.

¹⁶ MΛtai tΛΛgi. VaidΛ ΛSuusi nΛnΛidi daidΛ itΛtΛdai:

—¿VoorΛ moodΛ dai voorΛ tΛtΛaragadΛ viaa gotumiñsi? —astΛtΛdai.

TaidΛ gaa aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—AgΛΛ maitΛcΛaacami moodΛ dai tΛtΛaragadΛava —astΛtΛdai.

¹⁷ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Maacavurai ΛbaitΛcΛaacami istumaasi artuidadΛ, dai iduñivurai istumaasi Diuusi ipΛlidi isivuaadagi ΛpΛ, Λgai ΛragΛΛ baitΛcΛaacami tΛvaagiΛrΛ cascΛdΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

TaidΛ ΛcΛcΛli maitΛΛ istumaasi gΛntΛgitoagi caΛcatai isducatai aa noragidi ΛSuusi.

¹⁸ Tai amaasi iji ΛΛmoco saduseo siaaco daacatadai ΛSuusi. Λsaduseo pocaiti sai maioidaga duaacaragai coidadΛ vΛatarΛ, cascΛdΛ itΛtΛdai Λgai ΛSuusi:

¹⁹ —MamaatΛtuldiadami, Moseesacaru oojisicami gΛrvii vai pocaiti sai isΛmo cΛΛli muquiagi dai viaagi gΛooñiga maiquiaa maamatacai abaana, saidΛ ΛsuculidΛ glaagai isvΛΛnagi Λviuudu dai maamatagi abaana Λgai ismaacΛdΛ muu vΛatarΛ.

²⁰ Cuvaracamicatadai gΛnsiΛΛgΛmΛ. TaidΛ ΛvΛasi gasiΛΛgi ooñigai dai muu maiquiaa maamatacai. ²¹ Tai Λmo suculidΛ vΛana Λviuudu dai muu ΛpΛ maiquiaa maamatacai.

TaidΛ gΛmai suculidΛ vΛana dai podui ΛpΛ. ²² VΛΛ cuvaracami podui Λgai vaa ooqui dai vΛasi coi maimaamatacai, taida muu Λooqui ΛpΛ. ²³ Dai siΛascadΛ duduaacagi Λgai dai Λpamu oidacagio ismaacΛdΛ ΛrcunadΛcamu Λooqui vΛΛ cuvaracami ΛrcucunadΛcatai

tami oidi daama —astΛtΛdai Λsaduseo.

²⁴ Tai amaasi ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Maicalla gantatagitoi aapima maimaatacatai iscaiti Diuusi ñiooquida dai tomali maimaatacatai isDiuusi viaa guvucadagai. ²⁵ Siasscada duduaacagi coidada camaicucuntai tomali maioñtai, mosapan ducamicana agai Diuusi tataañicaruda tavaagiara. ²⁶ Ganaagidamu aana amo istumaasi aagaitai goduaacaragai. Canidi aapima Moseesacaru oojada siaaco ooja agai istumaasi aagidi Diuusi amo uusi iipoadaiñdara siaaco maaatadai tai dai aagidi sai oidaga duaacaragai. Tomasi catavapi apadi sicoi Avraañicaru dai Isaacaru dai Jacocararu vaasicara pocaiti Diuusi: “Aana anarDiuusigada Avraañi dai Isaa dai Jaco dai aa ara” —astatadai Diuusi. ²⁷ Agai Diuusi amadu daraaja tavaagiara Diuusi arDiuusigada ismaacada catavaagiara daraaja dai ismaacada iimia agai tavaagiamu. Cascada ganaagidi aana masai maicalla gantatagitoi aagaitai sai maioidaga duaacaragai coidada —astatadai asuusi asaduseo.

²⁸ Tai ami divia ara siaaco daacatadai asuusi amoco amamaatatuldiadami samicami, agai caa istumaasi aatagaitadai asuusi amadu asaduseo dai maatatadai agai isasuusi calla aa noragi, cascada itatadai agai asuusi:

—Vasi ismaacada ipalidi Diuusi tasivuaadagi ¿tumaasi vaamioma gaaagai tasivuaadagi? —astatadai amamaatatuldiadami samicami.

²⁹ Taida asuusi itatadai:

—Pocaiti Diuusi ñiooquida: “Giñcavurari Isireliara oidacami aliiodamiava argarDiuusiga dai mosaca amadugava Diuusi. ³⁰ Oigadañi aliiodami gaduusi vasi galbadacada, dai vasi gatagitoidacada, dai vasi gavguvucadacada”. Goovai aragai ismaacada vaamioma gaaagai isivuaadagi. ³¹ Dai gotordada baitoma pocaidaga ara. “Oigadañi gaaduñi poduucari pasduucari gaigadai aapi ara”. Goovai vagoocari agai dai vaamioma gaaagai isaaagidagi —astatadai asuusi.

³² Taida amamaatatuldiadami samicami itatadai:

—Gaa calla aagai aapi mamaatatuldiadami. Vaavuava ismaacada aagai aapi, sai mosaca amaduga Diuusi sai maitipu amai mosaca amoco. ³³ Dai sai gaaagai tasogadagi Diuusi vasi garibadacada, dai vasi gartagitoidacada, dai vasi gavguvucadacada, dai tasai oigadaña gaaduñi poduucari tasduucari gaigadai aatama ara. Vasi gomaasi vaamioma namaga isavustagui dai aa naana maasi ismaacada coodaiña oodami dai mamaidiña Diuusi vaatarara siaa duutudaitai Diuusi —astatadai amamaatatuldiadami samicami.

³⁴ Dai aidasi caa asuusi iscalla aa noragi amamaatatuldiadami samicami itatadai:

—Baitoma maata caacan caiti aapi isducatai gataraanai Diuusi —astatadai asuusi.

Tai tomali amaadutai camaitapali istacacagi vaamioma.

³⁵ asuusi mamaatatulditadai aoodami agaa quiuupaigadara ajudidíu, daida itatadai:

—¿Tuisida pocaiti mamaatatuldiadami samicami, saida Cristo arDavi cajiudad?

³⁶ Vai agai vaa Davi aagai isducatai aagidi Diuusi Ibadada daida icaiti: “ACristo argiñDiuusiga”, ascaiti.

Diuusi potatadai Cristo:

“Gamaaquimu aana amo samicami ismaacada vaamioma namaga.

Dai ugitudamu aana vasi ismaacada gavuidara vaatacagi”, astatadai Diuusi.

Ascaiti Davicaru aagaitai Cristo.

³⁷ ¿Ducatai istutuidi Cristo siarDavi cajiudadacagi vai ara Davi giñDiuusiga aagadagi? —astatadai asuusi.

Daida aoodami samicada muiducatadai dai baiganliaragacada caacatadai istumaasi aagai asuusi.

³⁸ Daida itatadai asuusi aoodami aidasi mamaatatulditadai:

—Maitavaf ap an duucaí ivuaada aapim g omamaat tuldiadami s allicamic ad, ismaac ad oojoidi iscaac agaducami g naadadagi yuucusi, dai oojoidi m ascucuanadagi g anvapanamu dai viaatuldiadagi cacayana. ³⁹ Dai goovai gaagaiña caac agaduc ad ioma daraicarui ajudidíu quiquiupaigad af, dai siaaco gacuaada goovai caac agaduc ad ioma daraicarui oojoidi isdadar adagi. ⁴⁰ Dai asidiña goovai vipiudu baabaquid avio dai tavapi gamamaadaiña sai maimaat acana oodami issoimaasi ivueeyi agai. Goovai tuduid agai dai vaamioma soimaa taatatuldamu Diuusi —ast adai Suusi aoodami.

⁴¹ Amo imidagai agaa quiuupaigad af ajudidíu daacatadai asuusi vuid af acajojoñi siaaco g atuaadana tumiñsi Diuusi aa duiñdad v ataf. Daacatai n idi agai vaid ag anviiipidac ad muumuji tueeyi tumiñsi ami cajojoñi af. ⁴² Tai ami aayi af amo viudu soitigami dai amo cajoñi af tuaa goo sintavo. ⁴³ Tai amaasi asuusi vai gamamaat ardamiga daid it adai:

—S allic ad ang naagidi sai idi viudu soitigami sioma mui motuaa tumiñsi siv ascatai gogaa ismaac ad muumuji motueeyi tumiñsi. ⁴⁴ V ascatai goovai motueeyi ismaac ad cababaivitoc ai, damos goooqui soitigamicatai motuaa v asi ismaac ad viaacatadai istuc ad oidacagi —ast adai asuusi.

13

¹ Dai aidasi vuusai asuusi agaa quiuupaigad af aiñdaf ajudidíu tai amaadutai amamaat ardamigad it adai:

—Mamaat tuldiadami, dañi v aa sigiamaasi goojodai ismaac ad ac ad duñisi gogaa quiuupai dai gog af af baabaqui —ast adai.

² Damos asuusi it adai:

—Can idi aapim idi g af af baabaqui tami. Maiviimu tomali amo odai daama amai. V asi siaa gaduufimu goovai —ast adai asuusi.

³ Amaasi iji agai Oliivosi giidiamu, agai arvuid af agaa quiuupaigad af ajudidíu. Dai aidasi ami daiva asuusi, taid af piiduru, amadu ajacovo, amadu avuaana, amadu a andarasi, acovai it adai agai asuusi:

⁴ —Aat am ip lidi pasg araagidagi aapi si ascad af aduñia agai gomaasi. ¿Ducatai maat acamu aat am isv asi gomaasi casi af aduñia agadagi? —ast adai.

⁵ Taid asuusi aa noragi daid it adai:

—G annuacadacavurai, vai tomali amaadutai mait anvupuiirumadaiña. ⁶ Muidutai dadia agai daidi caitidamu: “Aan an af Cristo”, dai muidutai vupuiirumadamu agai.

⁷ Damos masi ascad cajiomacagi aapim cocodi muiyaf af maitavaf duduaadicuda. V asi gomaasi gaagai is af aduñiagi. Damos gomaasi maiquiaa arcuugad. ⁸ Amo oodami cocoda agai aa oodami, dai amo d v af af oidacami cocoda agai amai d v af af oidacami. Dai muiyaf af gigivucudamu d v af af. Dai oidacamu biuugigai, dai siaa caitadamu cocoadami. V asi gomaasic ad utudama gaagacai soimaasi taatamu oidigi daama oidacami.

⁹ Damos aapim gaagai mas ajagi g annuacadacagi; g ant agida magari bait aguucacami, dai gang ag atudadamu aapim quiquiupif af. Dai viaacamu aapim isvan guguucadagi dudunucami vuid af dai rarai vuid af giñvaavoitudaitai aapim. Poducaí istuidimu aapim isgiñagadagi agai vuitapi. ¹⁰ Damos maiquiaa ac ai cuugat af taf gaagai isaagidagi v asi oidigi daama oidacami isducatai Diuusi caac af af vuvaidi oodami. ¹¹ Dai masi ascad vaama g antuutusagi aapim dudunucami af, maitavaf vuaam an aliada maimaat acatai ist ayagi, tomali mait agai mast at agitodagi. Diuusi gansoicadamu v af af aagada mastumaasi t agitocagi aid af af.

Aapim Δ maiñiooquia agai mos $\Delta\Delta$ gi Diuusi Ib Δ ada Δ ganñiooquitudamu. ¹² Dai oodami gat Δ giada agai $\Delta\Delta$ gi g Δ nsusuculi dai g Δ nsisi $\Delta\Delta$ gi masai coodaiña. Dai d $\Delta\Delta$ ada Δ gat Δ giada agai $\Delta\Delta$ gi g Δ nmaamara. Dai maamarada Δ vui v $\Delta\Delta$ atcamu g Δ nd $\Delta\Delta$ ada Δ dai asta gata Δ an Δ damu coodaragai. ¹³ Dai v $\Delta\Delta$ asi oidigi daama oidacami g Δ nc $\Delta\Delta$ dada agai giñvaavoitudaitai aapim Δ . D Δ mos siora Δ mo $\Delta\Delta$ c $\Delta\Delta$ aga giñvaavoitudadagi si $\Delta\Delta$ asi ucami oidacagi oidigi daama Δ gai c $\Delta\Delta$ agac Δ r Δ vuvauquimu.

¹⁴ Δ Diuusi ñiooquituldiadamigada Δ Daniel ooja sai divia agai Δ moco ismaac Δ ada Δ s $\Delta\Delta$ lic Δ ada Δ soimaasi iduñia agai Δ mo istumaasi Δ map Δ c Δ r Δ siaaco maiviaa Δ gai oigaragai isvap Δ dagi (siora Δ n Δ idagi idi oojai g Δ aagai ismaata Δ ca Δ cagi). Si $\Delta\Delta$ scada Δ n Δ ijada oodami ispomaasi Δ p Δ v Δ uimi, amaasi Δ gai ismaac Δ ada Δ tami Judee Δ r Δ daraajagi g Δ aagai isvoopiagi gigiidamu. ¹⁵ Dai amaasi siora Δ vaaqui daama daacagi aid Δ tas Δ r Δ ali Δ asi g Δ aagai isotoma voopiagi maivuvaidacai g Δ vustuidaga tuucavid Δ r Δ . ¹⁶ Dai siora Δ d Δ jiana ajioopadagi, mait Δ aagai is Δ pamu iimiagi g Δ nquiyyamu dai vuiyagi g Δ nyuucusi. ¹⁷ Si $\Delta\Delta$ soimaa taatamu Δ ooqui ismaac Δ ada Δ noonoacagi si Δ p Δ viaacagi aali sisi Δ dami aid Δ tas Δ r Δ . ¹⁸ Ali Δ asi g Δ aagai isdaan Δ dagi Diuusi vai mait Δ rtoomococana m Δ si $\Delta\Delta$ scada Δ voopiagi. ¹⁹ Ali Δ soimaa taata agai oodami casc Δ ada Δ . Vaamioma soimaasi g Δ taatamu amaasi sitomali Δ mo imidagai aid Δ si abiaad Δ r Δ idui Diuusi oidigi, dai gooqui Δ r Δ tomali Δ mo imidagai maipomaasi g Δ taatama. ²⁰ Isbai t Δ v Δ api Δ p Δ duñiagi gomaasi aid Δ gia v $\Delta\Delta$ asi coiyantada oodami d Δ mos Diuusi maidagitomu ist Δ v Δ api Δ p Δ duñi gomaasi Δ gai ali Δ oig Δ dai ismaac Δ ada Δ Δ covai vuvaitu casc Δ ada Δ .

²¹ Amaasi is Δ maadutai pov Δ ntat Δ dagi: “Dañi tami daja Δ Cristo”, m Δ si Δ p Δ pov Δ ntat Δ dagi: “Dañi m Δ ca daja”, maitav Δ r vaavoitudada. ²² Dadiav agai yaatavogami dai pocaitiada agai said Δ Δ r Δ Cristo dai pocaitiada agai said Δ Δ rDiuusi ñiooquituldiadamigada Δ , daid Δ ivuaada agai naana maasi g Δ g Δ rducami dai poduucai vupuiirumadada agai asta Δ gai ismaac Δ ada Δ Diuusi $\Delta\Delta$ gi Δ covai vuvaitu isistuidiagi. ²³ D Δ mos aapim Δ av Δ r baig Δ nduca casc Δ ada Δ Δ quiasd Δ r Δ abiaad Δ r Δ g Δ naagidi aan Δ gomaasi.

²⁴ Dai amaasi si $\Delta\Delta$ scada Δ cadaivuñiagi gosoimaa taataragai, tasai tucapi viiya agai dai masaadai g Δ iñia agai. ²⁵ Dai sisiaavugai suuligia agai t Δ vaagiañd Δ r Δ , dai v $\Delta\Delta$ asi istumaasi oidaga t Δ vaagi Δ r Δ gigivucudamu. ²⁶ Dai amaasi giñt $\Delta\Delta$ gimu oodami aan Δ iñsimaac Δ ada Δ viaa Δ mo s $\Delta\Delta$ licami, iñsim $\Delta\Delta$ cada Δ r Δ im $\Delta\Delta$ damu icomai saagida guvucadagaic Δ ada Δ , dai Diuusi dadadaquigada Δ Δ madu. ²⁷ Dai ootosamu aan Δ giñt Δ t Δ aañicar Δ sai Δ gai Δ mpaidana v $\Delta\Delta$ asi Δ oodami ismaac Δ ada Δ Diuusi Δ covai vuvaitu v $\Delta\Delta$ asi oidigiaiñd Δ r Δ dai v $\Delta\Delta$ asi t Δ vaagiaiñd Δ r Δ .

²⁸ Maat Δ vurai aapim Δ idi ñiooqui iñsimaac Δ ada Δ g Δ naagidia iñagai aan Δ aagaitai Δ iigosi: Si $\Delta\Delta$ scada Δ momiacagi mamarada Δ dai iipoidagi aagada Δ poduucai camaat Δ ca iscamiaadimi taaco. ²⁹ Poduucai Δ p Δ m Δ si $\Delta\Delta$ scada Δ n Δ ijadagi iscase Δ p Δ vuidagi gomaasi ismaac Δ ada Δ caaagidi aan Δ camaat Δ ca iscayoga ugidagai oidigi. ³⁰ Iñsimaac Δ ada Δ g Δ naagidi aan Δ Δ rvaavo Δ sai gomaasi Δ p Δ duñia agai maiquiaa ugit Δ cai oodami sivi oidacami. ³¹ T Δ vaagi dai d Δ v Δ r Δ ai ugitimu, d Δ mos giññiooqui maiugitimu.

³² D Δ mos tomali Δ maadutai maimaata Δ si $\Delta\Delta$ scada Δ tomali siuu duucu, tomali Δ Diuusi t Δ t Δ aañicaruda Δ t Δ vaagi Δ r Δ daraajatai maimaata Δ , tomali aan Δ Diuusi marad Δ catai. Mos $\Delta\Delta$ gi g Δ rooga Diuusi Δ gai dai maata Δ .

³³ Casc Δ ada Δ g Δ aagai m Δ sbaig Δ nducagi, dai gamamadadagi maitav Δ maata Δ si $\Delta\Delta$ scada Δ ajia agai Δ caa duucu. ³⁴ Gomaasi Δ r Δ p Δ n ducami Δ mo c $\Delta\Delta$ li si $\Delta\Delta$ scada Δ imiagi sib Δ cai m $\Delta\Delta$ casi. Maiquiaa im Δ cai vipiidiña Δ gai g Δ p Δ ipiooñiga Δ madutai aa duiñdagai, dai quitaagiña vipieeyi nuucadacami. ³⁵ Dai aan Δ Δ p Δ imia iñagai dai maimaata Δ siuu duucu divia iñagai casc Δ ada Δ baigav Δ r g Δ nduca maimaata Δ catai siuu duucu divia iñagai aan Δ si Δ mo imidagai urunuco, si Δ p Δ Δ ran tucara Δ , si Δ p Δ cuujuicai tacucu, si Δ p Δ maasica Δ . ³⁶ Todian duucai

divimu aanΛ dai cascΛΔ gΛaagai mΛsbaigΛnducagi. ³⁷ Istumaasi gΛnaagidi aanΛ aapimΛ arvΛascatai vΛΛtarΛ. Baigavar gΛnduca —astΛtdai ΛSuusi gΛmamaatΛrdamiga.

14

¹ Dai gooca tasai viΛΛgacatadai gopascua vΛΛtarΛ. Gopascua ΛΓAsiaa duudagai istuigaco Λjudidíu tΛtΛgitoiña aidΛsi Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaitu EjiipituaiñdarΛ. VaidΛ ΛbaitΛguucacamigadΛ Λpapaali Λmadu ΛmamaatΛtuldiadami sΛΛlicami gaagaitadai isducatai yaatagidacai bΛjiagi ΛSuusi dai muaagi. ² DΛmos icaititadai Λgai:

—Baiyoma asta siΛscadΛ daivuñiagi gosiaa duudagai vai poduucai maitΛrvui baacogi Λoodami —ascaiti.

³ VaidΛ ΛSuusi BetaaniΛrΛ daacatadai Simuñi quiidiΛrΛ. ΛSimuñi ΛΛquioma viaacatadai Λcoocodagai ismaacΛdΛ duvaldi gatuucuga dΛmos cadueeyi Λgai. Dai aidΛsi mesa vuidΛrΛ daacatadai ΛSuusi, tai ami divia Λmo ooqui dai bΛΛcati Λmo tucayu alavastrocΛdΛ duñisicami suudacami asaiti sigian uuvadami sΛΛlicadΛ namΛacami. Dai taapai Λtucayu dai ΛSuusi moodΛrΛ tΛi Λasaiti sigian uuvaicadΛ. ⁴ Tai ΛΛmoco ismaacΛdΛ ami daraajatadai aliΛ baacoi dai aipaco gΛnaatagidimi daidΛ icaiti:

—¿IstuisidΛ siaa doodai goovai goasaiti sigian uuvadami? ⁵ CΛΛga gΛgagaramudai goovai vaamiomacΛdΛ isvaica sientu piisu dai ΛcΛdΛ soiñamudai soitutuigami —ascaiti.

Dai sΛΛlicadΛ baacoi Λooqui vui.

⁶ DΛmos ΛSuusi itΛtdai:

—Casiavar maiñioocada aapimΛ gooqui vui. Goovai ismaacΛdΛ iñduñi goovai ΛrΛmo istumaasi cΛΛgaducami. ⁷ Soitutuigami vΛΛscΛrΛ viaacamu aapimΛ gΛnsaagida, daidΛ istutuidi aapimΛ iscΛΛga iduiñdagi mΛsiΛscadΛ ipΛliadagi. DΛmos aanΛ gia maisiuu vΛΛscΛrΛ giñnΛijada agai aapimΛ. ⁸ Idi ooqui giñduñi istumaasi istui. TΛi goovai giñtuucuga sigian uuvadami otoma muquia iñagai aanΛ cascΛdΛ. ⁹ IsmaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ arvΛavoí sai tomasiaacoga siaaco gΛaagadagi Diuusi ñiooquidΛ vΛΛsi oidigi daama gΛagada agai ΛpΛ istumaasi idui idi ooqui vΛrai poduucai tΛtΛgitoda —astΛtdai ΛSuusi.

¹⁰ Tai amaasi ΛUudasi Iscaliote, Λmoco Λbaivustaama dan gooca mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi, ii daidΛ gaaataga agai ΛbaitΛguucacamigadΛ Λpapaali Λmadu dai baiduñia agai ñiooqui dai tΛΛgida agai Λgai ΛSuusi. ¹¹ Dai aidΛsidΛ caΛ ΛbaitΛguucacami imaasi aliΛ baigΛnΛli dai aagidi Λgai ΛUudasi sai aa namΛquida agai. TaidΛ ΛUudasi gΛaagacai gaa isducatai gatΛΛgidagi ΛSuusi mΛsai muaana.

¹² Tai aayi ΛtucamidΛrΛ tasΛrΛ Λsiasa duudagai istuigaco tΛtΛgitoiña Λjudidíu aidΛsi Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaitu EjiipituaiñdarΛ dai istuigaco gΛcuaadana paana maicopodatu-dicami, dai gΛmumueeyiña Λmo ali cañiiru dai aa gΛdadaasdiña Diuusi. TaidΛ ΛSuusi mamaatΛramigadΛ itΛtdai ΛSuusi:

—Vaacoga ipΛlidi aapi tΛsbaiduñiagi cuaadagai idi siaa duudagai vΛΛtarΛ —astΛtdai.

¹³ TaidΛ ΛSuusi ootoi gooca gΛmamaatΛrdamiga daidΛ itΛtdai:

—Imivurai mΛΛca gΛgarΛ quiiquiana, dai ami tΛΛgimu aapimΛ Λmo cΛΛli vai vaigatica agai Λmo aayi suudagi vΛrai oida. ¹⁴ Dai siaaco vaquiagi Λgai vΛrai ami itΛda ΛquiΛΛcami: “ΛmamaatΛtuldiadami icaiti saaco cΛΛca Λtucavi siaaco gaugia agai Λgai idi siaa duudagarΛ cuaadagai Λmadu aatΛmΛ avΛr tΛda”. ¹⁵ SiΛgai gΛntΛΛgidamu Λmo tuucavi gΛducami gocua daama vaquiΛrΛ tΛcaviacoga, cabaiduñisicami, vΛrai ami baiduuñi Λcuaadagai —astΛtdai ΛSuusi.

¹⁶ TaidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ iji dai aayi gΛgarΛ quiiquiΛrΛ, dai vΛΛsi tΛΛ isducatai aagidi ΛSuusi. Dai baidui Λcuaadagai Λsiasa duudagai vΛΛtarΛ.

17 Dai aidasi cadidia ami divia ΔSuusi Δmadu gΔmamaatΔrdamiga. 18 Dai aidasi mesa voidΔra daraajatai gacueeyi Δgai, taidΔ ΔSuusi itΔtdai:

—SΔalicΔΔ angΔnaagidi sai Δmaadutai aapimΔ ismaacΔΔ giñΔmadu gacueeyi giñΔgida agai dudunucami siΔgai giñmuuamu —astΔtdai ΔSuusi gΔmamaatΔrdamiga.

19 TaidΔ ΔmamaatΔrdamigadΔ aliΔ soigΔnΔli, dai vΔscatai tΔcacaimi daidΔ itΔtdaimi:

—¿AanΔnsi ΔpΔ? —astΔi Δmoco.

Tai Δmai potΔi ΔpΔ:

—¿AanΔnsio? —astΔi ΔgΔmai.

20 TaidΔ ΔSuusi aa noragi daidΔ itΔtdai:

—Δmaadutai aapimΔ baivustaama dan goocaiñdΔrΔva. Goovai ismaacΔΔ giñsoiña cueeyi Δgai vaa asocoliΔrΔ. 21 AanΔ iñsmaacΔΔ viaa Δmo sΔalicami ivueeyi istumaasi aagidi Diuusi ñiooquidΔrΔ dΔmos siΔsoimaa taatamu gocΔli ismaacΔΔ giñΔgida agai siomΔ Δrcagaicamudai gocΔli vΔatarΔ ismaivuusaimudai tami oidigi daama —astΔtdai ΔSuusi.

22 Dai aidasi gacuaadatadai Δgai, taidΔ ΔSuusi bΔi Δpaana dai gamamagi dai saasacai maa gΔmamaatΔrdamiga daidΔ itΔtdai:

—Ugavurai idi paana. Idi Δrgiñtuucuga —astΔtdai.

23 Dai bΔi ΔpΔ Δmo viaacami uuvasi varagadΔ dai gamamadacai maa ΔpΔ tai vΔscatai ii ΔvaasuaiñdΔrΔ. 24 DaidΔ ΔSuusi itΔtdai:

—Idi ΔrgiñΔra ismaacΔΔ aastia agai muucucai aanΔ sipoduucai gΔoigΔdamu soimaascamigadΔ tomasioorΔ sioorΔ vaavoitudagi. Dai gomaasicΔΔ canamΔaca agai Diuusi ñiooquidΔ goquirdadΔ. 25 SΔalicΔΔ angΔnaagidi, ansai camaiyΔΔda iñagai uuvasi varagadΔ asta iñsiΔscadΔ iiyagi utudui mΔca siaaco gatΔaanΔi Diuusi —astΔtdai ΔSuusi gΔmamaatΔrdamiga.

26 Dai canΔacai Δmo nΔidagai iji Oliivosi giidiamu. 27 TaidΔ ΔSuusi itΔtdai:

—VΔscatai aapimΔ Δgi giñviaa agai sivi tucarΔ. Pocaiti Diuusi ñiooquidΔrΔ: “GΔmuuatudamu pasturu sicañiirugadΔ aipaco iimimu”. 28 DΔmos siΔscadΔ Δpamu duaaca aanΔ ΔpΔga aimu aanΔ Galileana isaapimΔ —astΔtdai ΔSuusi.

29 Tai amaasi ΔPiiduru itΔtdai:

—Tomasi vΔscatai gΔdagito aanΔan gia maitΔdagitoagi —astΔtdai.

30 DΔmos ΔSuusi itΔtdai:

—SΔalicΔΔ angΔaagidi sai sivi tucarΔ maiquiaa goocujaja cuujuicai tacucu aapi vaicojo maimaasi aag agai pΔsgiñmaatΔ —astΔtdai ΔSuusi.

31 DΔmos ΔPiiduru vaamioma guvucamicΔΔ ñioo daidΔ icaiti:

—Tomañsi aapi gΔmadu muu maitanΔstuagi iñsigΔmaatΔ —astΔtdai.

Tai vΔscatai potΔi ΔpΔ.

32 Dai amaasi aayi Δgai ΔmapΔcarΔ siaaco Getasemani tΔgidu, taidΔ ΔSuusi itΔtdai gΔmamaatΔrdamiga:

—Tami avΔr daraiva naida aanΔ mΔca gamamaadagi —astΔtdai.

33 Dai vaidacai ΔPiiduru, Δmadu ΔJacovo, Δmadu ΔVuaana, dai duaadicudan tadatumi dai soigΔlidi. 34 DaidΔ itΔtdai Δgai gΔmamaatΔrdamiga:

—SΔalicΔΔ soigΔlidi giñbΔdaga muquiadan tada. Tanasi avΔr vii aapimΔ, dΔmos maitavΔr cocosi —astΔtdai.

35 Dai baitaquioma ii, dai cupuliaco voi dΔvΔrapi daanΔi Diuusi sai isbaigacamudai iducacai maisoimaa taatamudai Δgai istumaasi casi ΔpΔduñia agaitadai aidΔ. 36 DaidΔ aduucacai gamamadai ΔSuusi:

—Giñooga, aapi vΔsiaΔcatali istutuidi isiduñiagi maitidagito issoimaa taata aanΔ dΔmos vai maitΔpΔduna iducacai aanΔ ipΔliadagi mosΔca isducacai aapi ipΔlidi —astΔtdai ΔSuusi gΔooga.

³⁷ Dai amaasi ii Δ gai siaaco daraajatadai Δ mamaat Δ rdamigad Δ vai coocos Δ catadai, daid Δ it Δ t Δ dai Δ gai Δ Piiduru:

—Simuñi, ζ coosopasi? ζ Maitap Δ sistui isn Δ aadagi tomas Δ mo ora? ³⁸ Maitav Δ r coocosi dai gamamadavurai vai maisoimaasi g Δ nduiñtuldana Δ Diaavora. Aapim Δ iduñia Δ lidi istumaasi Diuusi ip Δ lidi dai v Δ Δ scar Δ maitistui isn Δ aadagi dai maidaan Δ i aapim Δ Diuusi sai g Δ nsoiñana —ast Δ t Δ dai Δ Suusi.

³⁹ Dai im Δ cai gamamagi Δ Suusi Δ pamu Δ gai vaa ñiooquic Δ d Δ . ⁴⁰ Dai Δ pamu ii siaaco daraajatadai Δ mamaat Δ rdamigad Δ vai Δ pamu coocos Δ catadai, ali Δ coocosimucata dai Δ gai mossusulig Δ i vupuid Δ . Dai maimaat Δ catadai Δ gai isducatai aa noragidagi Δ Suusi.

⁴¹ Dai Δ pamu gamamada Δ gai Δ Suusi daid Δ it Δ t Δ dai g Δ mamaat Δ rdamiga:

—Siviav Δ r gia coocosi daid Δ g Δ niibasta. Casia c Δ Δ gadu, casi ataayi m Δ siiu duucu giñt Δ Δ gida Δ gai aan Δ ismaac Δ d Δ viaa Δ mo s Δ Δ licami giñt Δ Δ gida magari soimaasi ivuaadami. ⁴² Vaapaigivurai, tim Δ da. Casia bod Δ r Δ im Δ i ismaac Δ d Δ giñt Δ Δ gida Δ gai —ast Δ t Δ dai Δ Suusi.

⁴³ Dai quiaa ñioocaitadai Δ Suusi tai ami divia Δ Uudasi. Δ gai Δ r Δ moco Δ baivustaama dan gooca mamaat Δ rdamigad Δ Δ Suusi vai oiditadai mui oodami dai vuucati mamastai dai uusi. Δ gai Δ rojootosad Δ catadai Δ papaali bait Δ guucacamigad Δ Δ Δ madu Δ mamaat Δ tuldiadami s Δ Δ licami, Δ judidíu son Δ rguucacamigad Δ Δ Δ madu. ⁴⁴ Daid Δ Δ Uudasi ismaac Δ d Δ gat Δ Δ gida agaitadai Δ Suusi caagiditadai Δ gai Δ oodami:

—Ismaac Δ d Δ usupiga aan Δ Δ giava Δ gai v Δ r Δ i bai dai c Δ Δ ga vulicami b Δ cai —ast Δ t Δ dai.

⁴⁵ Dai mosaayi siaaco daacatadai Δ Suusi daid Δ it Δ t Δ dai:

—Mamaat Δ tuldiadami, mamaat Δ tuldiadami —ast Δ t Δ dai.

Dai usupi. ⁴⁶ M Δ tai otoma bai dai vulicami b Δ Δ cai.

⁴⁷ D Δ mos Δ maadutai ismaac Δ d Δ ami daraajatadai vusaitu g Δ cusiru dai iquit Δ Δ mo naacad Δ Δ bait Δ c Δ aacamigad Δ papaali piooñigad Δ . ⁴⁸ Taid Δ Δ Suusi it Δ t Δ dai Δ oodami:

— ζ Tuim Δ si dada aapim Δ dai vuucati uusi dai mamaastai? ζ Dai tuim Δ si giñb Δ quia Δ gai, ducami siaan Δ Δ r Δ mo Δ sivogamicagi? ⁴⁹ V Δ Δ s tasai g Δ nsaagida daacana aan Δ Δ g Δ Δ quiuupagad Δ r Δ Δ judidíu dai g Δ n Δ mamaat Δ tuldiña Diuusi ñiooquid Δ , m Δ tai tomali Δ mo imidagai maitimb Δ i. D Δ mos poduucai idui aapim Δ vaid Δ Δ p Δ duuna isducatai oojisi Diuusi ñiooquid Δ r Δ —ast Δ t Δ dai Δ Suusi.

⁵⁰ Tai v Δ Δ scatai Δ mamaat Δ rdamigad Δ voopoi dai Δ Δ gi viaa Δ Suusi.

⁵¹ D Δ mos Δ mo g Δ Δ li apiaoiditadai Δ Suusi dai mait Δ aadacatadai yuucusi mos Δ mo icuusi t Δ igigi m Δ tai bai Δ gai Δ icusd Δ aiñd Δ r Δ . ⁵² Tai Δ gai anaasi viaa g Δ icuusi dai mosm Δ Δ .

⁵³ M Δ tai b Δ idacai Δ Suusi Δ bait Δ c Δ aacamigad Δ Δ papaali, taid Δ g Δ n Δ mpagi v Δ Δ si Δ papaali t Δ t Δ aan Δ damigad Δ Δ Δ madu Δ son Δ rguucacamigad Δ Δ judidíu Δ Δ madu Δ mamaat Δ tuldiadami s Δ Δ licami. ⁵⁴ Vaid Δ Δ Piiduru mosm Δ Δ casd Δ r Δ oiditadai Δ g Δ Δ bait Δ c Δ aacamigad Δ papaali tuisiquigad Δ r Δ ucami. Anaasi tuisicana vii Δ gai Δ Δ madu sandaaru g Δ ucada taí.

⁵⁵ Vaid Δ Δ t Δ t Δ aan Δ damigad Δ papaali Δ Δ madu v Δ Δ s Δ son Δ rguucacamigad Δ Δ judidíu Δ Δ madu dudunucami gat Δ cacaitadai astuma soimaasi idui Δ Suusi daida gat Δ aañia Δ gai muaragai. D Δ mos mait Δ Δ Δ gai istumaasi soimaascami vui Δ Suusi. ⁵⁶ Vai muidutai mosyaatag Δ i Δ Suusi, dai mai Δ madugan duucai aagai. ⁵⁷ Vai aa mosyaatag Δ i daidi caiti:

⁵⁸ —Aat Δ m Δ ca Δ vaidi icaiti goovai: “Aan Δ an daitudagi gog Δ Δ quiuupagad Δ Δ judidíu ismaac Δ d Δ idui oodami dai vaica tasaic Δ d Δ Δ pamu iduñimu aan Δ Δ mai quiuupai dai Δ gai mait Δ roodami duñid Δ ca Δ gai”, pocaiti goovai —ascaiti Δ oodami.

⁵⁹ D Δ mos v Δ Δ scar Δ mai Δ maduga maasi ñioocai Δ oodami.

⁶⁰ Tai amaasi agaa baitacaaacamigada apapaali calquiva vaaacatai saagida daida itadai agai asuusi:

—¿Tumaasi goovai ismaacada agai goovai gavui? ¿Maitapas gaaa noragida agai? —astadai.

⁶¹ Damos asuusi maiñioocacai vii, dai apiamaitadaga. Taida abaitacaaacamigada papaali apamu cacacai daida itadai:

—¿Aapipasi afacristo Diuusi marad? Diuusi gia sias duutadai aatama —astadai.

⁶² Taida asuusi itadai:

—Ajaa Diuusi maradana. Dai aapima giñtagimu aana siacada Diuusi ismaacada samicada viaa guvucadagai giñmaquiagi amo samicami dai giñtagimu aapima siacada lavaagiaiñdar imada aana iicomai saagida —astadai asuusi.

⁶³ Taida abaitacaaacamigada papaali saasarai gavyucusi baamucai cacatai istumaasi aagai asuusi daida itai:

—¿Tuisida gaagaiña aatama vaamioma najadami? ⁶⁴ Aapima cacaa isducatai caiti goovai sai apan tuiga Diuusi. ¿Matumaasi tagitai? —astadai.

Vai vaaacatai aagidi sai gataaana muaraga.

⁶⁵ Vai amoco sisividimi, dai iñapai vuivasada dai gavai daida itadai:

—Maatñi toora gagaga —astadai.

Vaida asandaaru vuivasana gavai.

⁶⁶ Vaida apiiduru maigotana tuisicana daacatadai, tai ami divia amo cusñirugada abaitacaaacamigada papaali. ⁶⁷ Dai naitai istaicovai daja apiiduru calga gatagito nanaidi daida itadai:

—Aapiapa apa amadu aimaraiña asuusi Nasaretera oidacada —astadai.

⁶⁸ Damos apiiduru asto daida itadai:

—Maitan maata aana agai, tomali maimaata aana pastumaasi agai aapi —astadai.

Dai ii apiiduru abiaadara dai quitaagiña calquiva. Tai cuujui amo tacu caliada. ⁶⁹ Taida acusñiru apara vui nanava apiiduru daida itadai agai ismaacada ami daraajatadai:

—Goovavar aduñda gomasapicada —astadai.

⁷⁰ Damos apiiduru asto. Tai bolaacada agai ismaacada ami daraajatadai apamu itadai agai apiiduru:

—Samicada paraduñda aapi goasuusi. Galileera oidacami aapi apa di, dai apa maasi ñioocai aapi goasuusi aduñda —astadai.

⁷¹ Vaida apiiduru galnaasi ñioquimi daida icaiti:

—Maata Diuusi nai aana maimaata gocalli ismaacada agai aapima —astadai.

⁷² Tai apara cuujui tacu caliada, taida apiiduru tagito istadai asuusi sai maiquiaa cujuicai tacucu goocaja agai vaicojo itaiya agaitadai sai maimaata asuusi. Dai tagito agai gomaasi dai sosua.

15

¹ Dai mosmaasica galampagi atalaanadamigada apapaali, amadu asonarguucamigada ajudidíu amadu amamaatatuldiadami samicami, amadu vaaacatai talaanadami. Dai vulicami bacai asuusi dai tagi pilaato. ² Taida pilaato cacacai daida itadai:

—¿Aapipasi arraigada ajudidíu? —astadai.

Taida asuusi itadai:

—Ajaa, poduquiva pasducatai agai —astadai.

³ Vaida atalaanadamigada apapaali naana maasicada gapilara vuupaimi. ⁴ Vaida pilaato apamu itadai asuusi:

—¿Maitapas gaaa noragida agai tomali amo ñiooqui? Dañi vaa naana maasicada gapiara gavupai goovai —astadai.

⁵ Damos Asuusi maiaa noragi tomali amo ñiooqui. Cascada APilaato maitatgaitadai istumaasi tagitoagi.

⁶ Vaid APilaato dadagitoiña amo maisapicami aid sias duudagara lagi poduucai gaviidacatadai agai isdadagitoldi adagi oodami lagi ismaacada ipali adagi agai. ⁷ Vai ami maisacariara cuupicatadai amo calli Baraavasi tagiducami amadu aa ismaacada coitadai oodami amo cocodiara. ⁸ Tai ami dada oodami dai aagidimi APilaato saida iduuna poduucai isduucai ivuaadana agai vvasi uumigi. ⁹ Taid APilaato aa noragi daida itadai:

—¿Ipalidimasi isgandagitolda aan ganraiga? —astadai.

¹⁰ APilaato maatacatadai isatataanadamigada apapaali vui baacoicatadai Asuusi. Agai calladaitadai Asuusi oidatucuitai mui oodami dai cascada gat lagi Asuusi. ¹¹ Damos atataanadamigada apapaali avanaqui oodami sai baiyoma gataanana Baraavasi. ¹² Taid APilaato tacacai daidi tadai:

—¿Dai tumaasi ipalidi aapim isiduniña aan goocada ismaacada ajudidú raigada aagai aapim? —astadai APilaato.

¹³ Tai agai ijiña daida itadai:

—Siisañi curusiaba —astadai.

¹⁴ Taid APilaato itadai:

—¿Tumaasi soimaasi iducami goovai? —astadai.

Tai agai apamu ijiña daida itadai:

—Siisañi curusiaba —astadai.

¹⁵ Vaid APilaato maitipaliditadai isvui baacoagi oodami cascada dagitoli Baraavasi, dai gatjai masai gacarsana Asuusi dai gooquiara gatjai curusiaba siisaragai.

¹⁶ Taid asandaaru vaidacai Asuusi tuisicamu dai ami ampagi vvasi asandaaru. ¹⁷ Dai aadi yuucusi moraduacami daida iduni amo coronai uuparaicada dai calli sai apa maascana amo raí dai poduucai parunai. ¹⁸ Dai vvascatai iñacai daida icaiti:

—Tan calla raigada ajudidú —ascaiti.

¹⁹ Dai amo ali uusicada moodara gavai. Dai sisividi, dai gantootonacada guguucai dai sias duutudadan vueeyi. ²⁰ Vvasi poduucai parunai agai dai gooquiara uupasi ayuucusi moraduacada dai lagi yuucuseda aadi. Dai gooquiara vusaitu abiaadara dai curusiaba siisa agai.

²¹ Vai amo calli Sireñiara oidacami Simuñi tagiducami agai aroogada Leandro amadu Rufo. Dai oidigaiñara imaitadai agai dai amui daivusai matai goguama cusuvi acurusi ismaacada cusuvaticatadai Asuusi.

²² Matai bacai Asuusi amapacara siaaco Gólgota aagaiña saida itaiya alidi oodami mooda. ²³ Dai oida agaitadai agai uvasi varagada cocami vvanacami miira taid Asuusi maitipali isiiyagi. ²⁴ Matai curusiaba siisa. Vaid asandaaru nlanitudai volao dai nada agai sooriatai vuiya agai Asuusi yuucuseda dai astumaasi ajia agai amadutai.

²⁵ Quiaa arquiaamococatadai aidmasi curusiaba siisa Asuusi. ²⁶ Daida loojai masmaacada oja curusiaba dai agai mastuisida gatjai maaragai, icaiti ara: “Raigada judidú”. ²⁷ Dai abaana Asuusi ticurusiaba siisisa gooca asivogami ara amoco sallisa padara amai curusiaba dai gamai oogisa padara amai curusiaba. ²⁸ Poduucai apadui saida apaduuna ismaacada aagai oojara ismaacada icaiti: “Oodami soimaasi ivuaadami duucani daida Cristo”.

²⁹ Dai ismaacada amui dagavusca galnaasi ñiooqui suuligidi Asuusi dai gidai ganmoomo parunaitai Asuusi daida itadai:

—Epa aapi p_Λasmaac_Λd_Λ pocaiti p_Λsaid_Λ istutuidi isdaitudagi a_gΛΛ quiuupagad_Λ a_jjudidíu dai vaica tasaic_Λd_Λ ivueeyi a_pamu, ³⁰ c_ΛΛgac_Λr_Λ ig_Λvuuusaid_Λ aapi a_gΛi dai t_Λv_Λañi curusiaiñd_Λr_Λ —ast_Λt_Λdai.

³¹ Poduuc_Λi a_Λp_Λ parunai a_tΛ_Λaan_Λdamigad_Λ papaali a_Λmadu a_mamaat_Λtuldiadami s_ΛΛlicami dai aipaco g_Λnaagidi daid_Λ icaiti:

—C_ΛΛgac_Λr_Λ vuvaitu goovai aa dai goovai a_gΛi gia maitistutuidi isc_ΛΛgac_Λr_Λ g_Λvuuusaidagi. ³² Isn_Λijada aat_Λm_Λ goCristo raígad_Λ a_jjudidíu issivi t_Λv_Λañiagi curusiaiñd_Λr_Λ, aid_Λ gia vaavoitudan tada aat_Λm_Λ —asc_Λaiti.

Dai asta a_cΛ_cΛ_Λli ismaac_Λd_Λ saig_Λc_Λtadai soimaasi ñiooqui suuligidi a_suusi.

³³ Dai dan duucu v_ΛΛsi oidigi tucapi vii coig_Λs_Λco tasai uucami. ³⁴ Dai aid_Λ uruno tadaco g_Λg_Λr_Λ iñña a_suusi daidi caiti:

—Eloi, Eloi, ¿Lama sabactani? —asc_Λaiti.

Sai a_gΛi it_Λiya a_lidi: GiñDiuusiga, giñDiuusiga, ¿Tuip_Λsid_Λ giñdagito?

³⁵ Dai a_Λmoco ismaac_Λd_Λ ami daraajatadai ca_Λ ispocaiti a_gΛi daid_Λ icaiti:

—Dañi, vapaidi goovai a_diuusi ñiooquituldiadamigad_Λ Eliasi —asc_Λaiti.

³⁶ Tai amaadutai m_ΛΛ dai b_Λi a_mo visocli dai vad_Λitu uuvasi varagad_Λ a_cocamic_Λd_Λ, dai a_mo uusi t_Λv_Λaducami cuug_Λr_Λ daí a_visocoli dai miaad_Λr_Λ dadasdi a_suusi sai vi-siusuna daid_Λ icaiti:

—T_Λdagito sabai diviana Eliasi dai t_Λv_Λvaiñdana —asc_Λaiti.

³⁷ Taid_Λ a_suusi g_Λg_Λr_Λ iñña daida muu. ³⁸ Vaid_Λ a_gΛΛ icuusi ismaac_Λd_Λ a_gΛΛ quiuupa-gad_Λr_Λ a_jjudidíu sag_Λc_Λtadai a_pan a_si covoca a_mo sueeyi dai a_rana s_ΛΛli sarai t_Λcavid_Λr_Λ abiaad_Λr_Λ m_Λtana ucami. ³⁹ Daid_Λ a_capitán romanu ismaac_Λd_Λ vuid_Λr_Λ c_Λaacatadai a_suusi t_ΛΛgacai isducatai iñña a_gΛi dai isducatai muu icaiti:

—S_ΛΛlic_Λd_Λ qui a_rdiuusi marad_Λc_Λtadai goc_ΛΛli —asc_Λaiti.

⁴⁰ a_Λmoco ooqui m_Λcasd_Λr_Λ n_Λiditadai a_Λp_Λ. A_gΛi saagida daraajatadai María Madaliña, dai María ismaac_Λd_Λ a_rd_ΛΛd_Λ Jacovo a_Λmadu Osee. Vai ali Jacovo aagaiña oodami Jacovo. Dai modaja a_Λp_Λ Salomé. ⁴¹ Idi ooqui oidatucuiña a_suusi dai soic_Λiña aid_Λsi Galileeana aim_Λraiña a_gΛi. Dai muiducatadai aa ooqui ismaac_Λd_Λ oiditadai a_suusi Jerusaleen_Λr_Λ uucami.

⁴² Dai caurui dai aid_Λ baivuaadana a_jjudidíu v_ΛΛsia_Λcatai dai siaadico ib_Λstaragaicatai maitistuma v_Λaadana. ⁴³ Tai ami divia Osee Arimatee_Λr_Λ oidacami, dai a_gΛi a_ramo g_ΛΛ t_Λaan_Λdamicatadai a_Λp_Λ. Dai a_gΛi n_Λn_Λracatadai si_ΛΛscad_Λ gata_Λaan_Λda a_gΛi Diuusi. Dai maiduaadicuitai vaa siaaco daacatadai Pilaato dai taí oigaragai dai t_Λv_Λvaiñda a_gΛi a_suusi tuucugad_Λ dai yaasa a_gΛi. ⁴⁴ Taid_Λ Pilaato mait_ΛΛ isducatai t_Λgituagi maic_ΛΛga maata_Λcatai isbai camuu a_gΛi. Dai vaí a_capitán dai t_Λcaca a_gΛi sabai camuu. ⁴⁵ Vaid_Λ a_capitán aagidi sai camuu. Taid_Λ Pilaato maa oigaragai a_Osee isyaasagi a_suusi. ⁴⁶ Taid_Λ Osee sav_Λli a_mo icuusi nam_Λacami dai t_Λv_Λañi a_muuquiad_Λ dai a_ic_Λuus_Λr_Λ biisa. Dai a_mo ait_Λana siaaco cad_Λgarsicatadai ami t_ΛΛ. Dai taagiña daí a_mo g_ΛΛ odai. ⁴⁷ Vaid_Λ María Madaliña a_Λmadu María Osee d_ΛΛd_Λ n_Λidi m_Λsiaaco t_ΛΛ a_suusi.

16

¹ Dai cadaivunucai a_ib_Λstaragai tas_Λr_Λ, taid_Λ María Madaliña a_Λmadu María Jacovo d_ΛΛd_Λ a_Λmadu Salomé, a_gΛi sav_Λli sigian uuvadami dai toida a_gΛi a_muuquiad_Λ. ² Dai tumiñoco a_Λqui iji a_gΛi siaaco yaasapicatadai a_suusi. Tasai vusaico aayi a_gΛi. ³ Dai aipaco g_Λnaagidimi a_gΛi daid_Λ icaitimi:

—¿Sioora maigovai daasamu a_gΛΛ odai sivaapaquimu aat_Λm_Λ? —asc_Λaitimi.

⁴ Dai nΛnΛaavacai tΛΛ ΛgΛΛ odai vai camaianaasi daacatadai. ⁵ Tai Λgai vaapa siaaco yaasapicatadai ΔSuusi, dai ami tΛΛ Λmo Diuusi tΛaañicarudΛ. Λgai Λpa maasi Λmo gΛΛli vai sΛΛlisa padΛΓΛ daacatadai, dai mΛtana ugurui yuucusidΛ dai tootoaja. TaidΛ Λooqui aliΛ duduaadimu. ⁶ DΛmos ΔDiuusi tΛaañicarudΛ itΛtΛdai:

—MaitavΛΓ duduaadicuda. AapimΛ gaagai ΔSuusi ismaacΛdΛ NasareetΛΓΛ oida-catadai, Λgai mΛsmaacΛdΛ curusiaba siisa. DΛmos Λgai caduaaca maitatiipu tami. NΛidavurai movai mΛsiaaco tΛΛ. ⁷ Iimivurai dai aagida ΔPiiduru ΛΛmadu Λgaa ma-maatΛrdamigadΛ ΔSuusi saidΛ ΔSuusi ΔpΛga ajiagai GalileeΛΓΛ isaapimΛ. Ami tΛΛgimu aapimΛ poduucai isduucai gΛnaagidi Λgai —astΛtΛdai ΔDiuusi tΛaañicarudΛ.

⁸ TaidΛ Λooqui voopoi abiaadΛΓΛ duduaadimucal dai giigivuquimi. Dai maiaagidi Λgai tomali Λmaadutal aliΛ duduaadimucal.

⁹ AidΛsi duaaca ΔSuusi ΛpΛga gΛmaasitu Λgai María Madaliña vuitapi ismaacΛdΛaiñdΛΓΛ vuvaitu Λgai cuvaracami Diaavora tΛtΛaañicarudΛ. ¹⁰ Tai Λgai ii dai aagidi Λgai ismaacΛdΛ ΛΛmadu ajioopaiña ΔSuusi. Λgai aliΛ soigΛnΛlidadal dai suaanΛitadal. ¹¹ Dai aidΛsi caΛ Λgai isduaaca ΔSuusi, dai isnΛidi Λooqui Λgai maivaavoitu.

¹² Dai gooquiΛΓΛ ΔSuusi gΛmaasitu Λma duucal gooca gΛoidatucudami vuitapi. Λgai oidigamu iimΛitadal. ¹³ Tai Λgai iji dai aagidi Λgaa, dai tomali poduucal maivaavoitu Λgai.

¹⁴ Tai gooquiΛΓΛ gΛmaasitu ΔSuusi Λbaivustama dan Λmoco mamaatΛrdami vuitapi aidΛsi mesa vuidΛΓΛ daraajatadal Λgai. DaidΛ ΔSuusi bagaimi gΛmamaatΛrdamiga maivaavoidaracatal Λgai maivaavoitudacal Λgai Λgaa ismaacΛdΛ aagidi isnΛidi isdu-aaca. ¹⁵ DaidΛ itΛtΛdai:

—Iimivurai vΛΛsi oidigi daama dai aagida vΛΛsi oidigi daama oidacami sai casi istutuidi iscΛΛgacΛΓΛ vuvaquiyagi. ¹⁶ Dai siorΛ vaavoitudagi dai gΛnvapaconagi Λgai cΛΛgacΛΓΛ vuvaquimu. Dai siorΛ maivaavoitudagi Λgai Diaavora ΛΛmadu iimimu. ¹⁷ Dai naana maasi istumaasi gΛgΛrducami ivuaadamu siorΛ giñvaavoitudagi. Vuviadamu Λgai oodamiaiñdΛΓΛ Diaavora tΛtΛaañicarudΛ giñgυvucadacΛdΛ dai Λmamaasi ñiooqui ñioocadamu ismaacΛdΛ maimaatΛcana Λgai. ¹⁸ Dai gΛnnoonovicΛdΛ vuudamu Λgai gΛgΛΓΛ coocoyi. Dai isyΛΛda Λgai muuquigami maigalvuaadamu. Dai coococidadΛ daama daraasadamu Λgai gΛnnoonovi sidΛ ΛcoococidadΛ duduaadΛdamu —astΛtΛdai ΔSuusi gΛmamaatΛrdamiga.

¹⁹ Dai aidΛsi canaatocai ñiooqui gΛrtΛaanΛdamiga Suusi gΛmamaatΛrdamiga, taidΛ Diuusi vaidacal tΛvaagiamu dai maa Λmo gΛΛ sΛΛlicami. ²⁰ TaidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ aipaco iji dai aagidi oodami sai casi istutuidi iscΛΛgacΛΓΛ vuvaquiyagi vaavoitudacal gΛrtΛaanΛdamiga Suusi Cristo. Dai Λgai vaa Suusi Cristo soicΛiña aa duiñdadΛΓΛ vai Λgai naana maasi gΛgΛrducami ivuaadana dai poduucal maasiuldi sai ismaacΛdΛ aagaiña Λgai Λrvaavoi.

Dai mosΛcaasi.

Ruucasi ooja istumaasi ivuaadana Suusi Cristo aimaraitai oidi daama

¹ Giñaduñi Teopilo amo istumaasi gaoojidi aanλ. Mui oodami caooja isducatai apλdui aatλmλ garsaagida. ² Agai ooja ismaacλdλ aagidi aa ismaacλdλ arnλijadami. Agai nλidi isducatai apλdui tucamarλ abiaadλrλ, dai agai vaa argamamaatλtuldiadamicatadai Diuusi ñiooquidλ. ³ Aanλ λpλ cλλga giñtaatacai gatacakai isducatai apλdui tucamidλrλ abiaadλrλ, dai cλλgadu λlidi aanλ isgaoojidagi vλasi gomaasi, ⁴ pai cλλga maatλca aapi ismaacλdλ arvaavoi dai sai maisiu vλasi mλsmaacλdλ glaagidiña arvaavoi.

⁵ Aidλsidλ λEroodλsi argλλ tλaanλdamicatadai Judeeλrλ, vai ami oidacatadai amo paali Zacaríλ tλλgiducami, daidλ araduñλcatadai λAviaasicaru. Daidλ λooñigadλ λZacaríλ Elisabeeta tλλgidu, dai vλgoocatai araaduñλ apaali Aaróñicarλ. ⁶ Dai vλgoocatai aliλ cλλ tuutuiga Diuusi vui, dai cλλga λλgidiña daidλ ivuaadana istumaasi Diuusi ipλlidi, dai poduucai tomali λmaadutai maigpíλrλ vuupaiña tomali amo istumaasicλdλ. ⁷ Dλmos maimamaracatadai agai, λElisabeeta maitistutuiditadai ismaamatadagi cascλdλ. Casi λroocodamicatadai agai daidλ λcλλli casi λrcλliodamicatadai.

⁸ Dai amo imidagai aλacatadai λZacaríλ λλmadu λaaduñdλ isiduñiagi gλnaa duiñdaga agλλ quiuupaigadλrλ λjudidíu. Diuusi pipioñigadλ agai. ⁹ Dai tλcavi daitu amo tumiñsi λλgi poduucai gλviidacatadai λpapaali dai nλida agai soorλ vaacλna agλλ quiuupaigadλrλ λjudidíu siaaco siaa duutudai Diuusi dai mλidana λcuubimidali. Taidλ λZacaríλ aayi isvaquiagi agλλ quiuupíλrλ dai mλidagi λcuubimidali. ¹⁰ Dai aidλsi mλmλiditadai λZacaríλ λcuubimidali vλλscatai agaa quidigaiñdλrλ guucacatai gamamadai. ¹¹ Tai todian duucai tλλ λZacaríλ amo Diuusi tλaañicarudλ vai bo cλaacatadai sλλlisia padλrλ siaaco gamλmλidi cuubimidali. ¹² Dai aidλsi λZacaríλ tλλ λDiuusi tλaañicarudλ maitλλ isducatai gλduñiagi dai aliλ duaadimu. ¹³ Dλmos λDiuusi tλaañicarudλ itλtdai:

—Zacaríλ, maitiduaadicuda cacλλ Diuusi ismaacλdλ taanλi aapi daanλitai cascλdλ gλooñiga maraata agai amo ali gλλli vλrai Vuaana tλλtλi gλnmara. ¹⁴ Dai baigλnλliadamu aapimλ dai muidutai λpλ diviacai λali oodami, ¹⁵ Diuusi tλaanλdami duucai nλijada agai agai cascλdλ. Dai agai gia maitayλλda agai uuvasi varagadλ tomali ama maasi ismaacλdλ navamudaga dai maiquiaa vuusaicai agai aidλ abiaadλrλ Diuusi Ibλadλ λλmadu daacamu. ¹⁶ Dai agai vaa aagida agai λjudidíu sai cλλga vaavoitudaiña Diuusi λpan duucai λλqui aaduñdλcardu dai muidutai ama duucai gλntλλgitomu dai camaisoimaasi ivuaadamu dai vaavoitudamu Diuusi. ¹⁷ Dai agai ismaacλdλ λrVuaanaca agai λpλga imimu agai isλtλaanλdami dai Diuusi Ibλadλ λλmadu daacamu sipoduucai viaacamu agai guvucadagai λpan duucai λDiuusi ñiooquituldiadamigadλ Eliiasicaru dai aagidamu agai vλasi oodami dλλdλdλ sai λpamu oigλdaiña gλnmaamara dai agai ismaacλdλ soimaasi ivueeyi sai ama duucai gλntλλgitona Diuusi vuitapi λpan duucai aa ismaacλdλ vaavoitudai Diuusi. Dai poduucai cabai gλnducamu λoodami iibλadλ siλascadλ diviagi λtλaanλdami Cristo —astλtdai λDiuusi tλaañicarudλ λZacaríλ.

¹⁸ Amaasi λZacaríλ tλcakai λDiuusi tλaañicarudλ daidλ itλtdai:

—Isducatai maatλna aanλ siλrvaavoi ismaacλdλ giñaagidi aapi casi λrcλcλλliocoidadλ aatλmλ vλgoocatai di —astλtdai λZacaríλ.

¹⁹ Taidλ λDiuusi tλaañicarudλ aa noragi daidλ itλtdai:

—Aanλ anλrGavriel daidλ λrootosadλ Diuusi. Agai giñootoi ansaidλ glaagidana goñiooqui ismaacλdλ casi glaagidi aanλ. ²⁰ Dλmos maivaavoitu aapi ismaacλdλ glaagidi

aanΛ cascΛΔΛ muudutumu aapi dai maiñiooquimu asta siΛΛscadΛ divia gΛmara. Idi gia povΛduñia agai ismaacΛΔΛ gΛagidi aanΛ siΛΛscadΛ Diuusi ipΛliadagi —astΛΔΛ dai Gabriel.

²¹ VaidΛ Λoodami quidigamadΛΛΛ guucacatai nΛnΛra ΛZacaría dai maitΛΛΛgaitadai isgΛΛΔdagi maiotoma vuusaicai ΛZacaría ΛgΛΛ quiuupaigadΛaiñdΛΛΛ judidíu. ²² AidΛsi vuusai ΛZacaría maitistui isñiooquiadagi Λoodami ismaacΛΔΛ quidigana guucacatadai. Dai poduucai maí Λgai istΛΛ Λgai Λmo istumaasi ΛgΛΛ quiuupaigadΛΛΛ judidíu dai cascΛΔΛ muudutu. Dai seeñacΛΔΛ ñiooquidi.

²³ AidΛsi caaitu ΛZacaría siΛΛqui tasai gaaata duñia agaitadai ΛgΛΛ quiuupiΛΛΛ, nora gΛquiiyamu. ²⁴ Dai bo chiΛΛqui tasaicΛΔΛ tΛΛ Elisabeeta Λmo ali siΛΛñi. Dai taama masaadai maivuusai Λgai gΛquiiyaiñdΛΛΛ. Dai poduucai gΛΛgito Λgai: ²⁵ “ΛΛgi poduucai giñduñi Diuusi dai sivi maraatamu aanΛ sicamaitiñcΛΛdadamu oodami”, asΛΛlidi Elisabeeta.

²⁶ Dai bo naadami masaadaicΛΔΛ Diuusi ootoi ΛGavriel Nasareetamu Galilea dΛVΛΛriΛΛΛ, ²⁷ sai aagidana Λmo ñiooqui Λmo ali taji María tΛΛgiducami. NasareetΛΛΛ oidacatadai Λmo cΛΛli Osee tΛΛgiducami dai Λgai ΛrcajiudadΛ Davicaru. Casi ΛrgΛncuucunacamicatadai Λgai dΛmos maiquiaa Λmapai oidacatadai. ²⁸ AidΛsi aayi ΛGavriel mΛΛca siaaco daacatadai María itΛΔΛdai:

—Baiga, Diuusi cΛΛgacΛΛΛ gΛΛlidi dai vΛΛscΛΛΛ gΛΛmadu daja, Diuusi vaamioma cΛΛgacΛΛΛ gΛΛlidi aapi istomasmaascΛΔΛ ooqui —astΛΔΛdai ΛGavriel.

²⁹ AidΛsi tΛΛ María ΛGavriel dai caí istumaasi aagidi Λgai maitΛΛ isducatai gΛΛgituagi. “Tuisi povai iñtΛΔΛdai goovai sai Diuusi cΛΛgacΛΛΛ giñnΛlidi”, asΛΛlidi ΛMaría.

³⁰ Tai amaasi itΛΔΛdai Λgai:

—María maitiduaadicuda, Diuusi cΛΛgacΛΛΛ gΛΛlidi. ³¹ Aapi María maraatamu Λmo ali gΛΛli dai Suusi tΛΛtΛmu aapi. ³² Dai siaa duutuadamu muidutai ΛSuusi. Dai pocaitiadamu gooviava ΛrDiuusi maradΛ Λvaamioma gΛΛ baitΛcΛaacami. Dai Diuusi maaquimu ΛSuusi sΛΛlicamigadΛ gΛaduñi Davicaru. ³³ Dai vΛΛscΛΛΛ tΛaanΛdamu Λgai Λjudidíu. Dai tomali Λmo imidagai maiugitimu Λgai sΛΛlicamigadΛ —astΛΔΛdai Gavriel.

³⁴ Tai amaasi ΛMaría tΛcacai ΛGavriel:

—¿Ducatai ΛpΛduñia agai goovai ismaacΛΔΛ giñaagidi aapi? Maiquiaa ΛrvΛΛnacami aanΛ cΛΛli di —astΛΔΛdai María.

³⁵ Tai aa noragi Gavriel daidΛ itΛΔΛdai:

—TΛvaañimu Diuusi IbΛadΛ dai gΛΛmadu daacamu. Λgai sΛΛlicΛΔΛ viaa guvucadagai. CascΛΔΛ siΛΛscadΛ vuusiagi Λali gΛΛli ismaacΛΔΛ Suusi tΛΛgiduca agai, pocaitiadamu oodami: “Gooviava ΛrDiuusi maradΛ ismaacΛΔΛ tomali Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi”. ³⁶ Dañi gΛaduñi Elisabeeta maraata agai Λmo ali gΛΛli casi ΛrooquimudadΛcatai ismaacΛΔΛ pocaidacatadai sai maitistutuiditadai ismaatagi vai sivi caviaa naadami masaadai istΛΛ Λmo ali siΛΛñi. ³⁷ Diuusi ivueeyi ΛΛgi istumaasi iduñia aliada —astΛΔΛdai Gavriel.

³⁸ TaidΛ María itΛΔΛdai:

—AanΛ iduñimu ΛΛgi istumaasi giñaagidagi Diuusi. Vai Diuusi iduuna aanΛcΛΔΛ pΛstumaasi giñaagidi —astΛΔΛdai María.

BodΛΛΛ daivunu ii Gabriel.

³⁹ Dai bo chiΛΛqui tasaicΛΔΛ cavami ii María gaamu ucoidigamu Λmo ali quiiyamu Judeea dΛVΛΛriΛΛΛ. ⁴⁰ Dai Zacaría quidiΛΛΛ vaa dai viaatuli Elisabeeta. ⁴¹ AidΛsi María viaatuli Elisabeeta maata taata ΛElisabeeta isoiñi maradΛ Λraana. Dai aidΛ Diuusi IbΛadΛ divia dai ΛΛmadu daaca agai. ⁴² Amaasi gΛgΛΛΛ ñioo Elisabeeta dai potΛΔΛdai:

—Diuusi vaamioma cΛΛgacΛΛΛ gΛΛlidi aapi istomasmaascΛΔΛ ooqui. Dai cΛΛgacΛΛΛ nΛlidi Diuusi gΛmara ΛpΛ. ⁴³ NoorΛ aanΛ sidiviaca giñdiviji cΛΛgacΛΛΛ giñvuviaadamiga dΛΛdΛ. ⁴⁴ Mosiñviaatuli aapi antai otoma maata taata aanΛ isoiñi giñmara giñΛraana

68 Diuusi cadivia gATAMadu dai casi CAAgacATA gARvuvaitu cascADA alia siaa duutudai aanA Diuusi.

AatAMA ARjudidíu Diuusi maamarada cascADA.

69 Diuusi gARootosi AMO CAAgacATA gARvuviaadamiga ismaacADA sALLicADA viaa guvucadagai.

Dai AGai ARcajiudadA Davicaru ismaacADA CAAga AAgiditadai Diuusi.

70 Poduucai AAqui utu oidigARA idui Diuusi gAAatagi gAñiñiooquituldiadamiga AAMadu.

71 Tai AGai aagidi gARAaduñicaru isCAAgacARA gARvuvaida agai Diuusi.

Dai maidagito agai issoigARvuaada agai gARSasaayu dai VAAsi ismaacADA maitAROigADai.

72 Dai sai Diuusi soigAALIada agaitadai gARAaduñicARUCADA.

Dai sai maiugu tAGitoca agai Diuusi gAAatagi ismaacADA idui tucamarA.

73 Goovai ARgoaatagi CAAgaducADA ismaacADA aagidi Diuusi gARaduñi Avraañicaru dai pocaiti sai sALLicADA ARvaavoi.

74 Dai sai Diuusi gARsoiña agai sai maisoimaasi gARTaatamituldiña gARSasaayu.

Dai tAsai siaa duutudaiña aatAMA Diuusi maiduduaadicuitai.

75 Dai CAA vuaadai Diuusi vui.

Dai CAAga AAgiditai aatAMA Diuusi siAAsi uucami oidacagi aatAMA amaasi uucami.

76 Dai aapi giñmara poduucai gAIimADamu oodami Diuusi AbaitACAAacami ñiooquituldiadamigada.

Aapi baitAqui imia agai AATAanADami dai mAA aagida agai oodami sai bai gANDuucana dai siAAscada mAA diviagi AATAanADami sai CAAgacATA miaadAGidana.

77 Dai maatatulda agai aapi oodami sai Diuusi AGai dai CAAgacARA gARvuvaidi.

Dai gAROigaldi VAAsi gARsoimaascamiga.

78 Diuusi gARooga sALLicADA gAROigADai dai soigAALidi aatAMAcADA cascADA gARootosi gAMARA tAVAagiaiñdARA.

79 Sai gARAagidana isducatai Diuusi soicAI oodami sai CAAga gANTAtAGitocana tAsai vaavoi-tudacai maiiimANA Diaavora AAMadu.

CascADA povueeyi Diuusi tAsai AAMadu ajioopaiña.

Ascaiti ZacaríA.

80 Dai gAAlimi Aali gAAlí dai VAAs tasai vaamioma bAAjimi gATAgitoidaga. Dai aidAsi cagAA AGai oidigana oidatu asta aidasi gAAagacai aagidi AGai Diuusi ñiooquida AJjudidíu. Dai mAA diviacai aagidi AGai ismaacADA aagidi Diuusi isaagida AGai.

2

1 Aidasi vuusai Vuaana aidA Augusto ARGAA baitACAAacamicatadai RoomARA. Dai AGai tAJai gASONARA guucacamiga sai AACaldana AOODami dai oojana istAAtAGidu.

2 AidA ARtucamidARAcata dai MASiAcalda agai VAAsi AOODami oidi daama oidacami. AidAMasi Acali AOODami aidA ASireñio ARcaigicatadai Siriana.

3 Matai tAJai AOODami sai iimANA siaaco vuvaaja MASai Acaldana.

4 CascADA ii AOsee NasareetaiñdARA Galilea dAVAAriaiñdARA Beleenamu Judeea dAVAAriARA. Davicaru ARBeleenARA vuusaicami dai AOsee ARcajiudadA Davicaru cascADA ii AGai Beleenamu MASai Acaldana.

5 Dai AOsee vaidacai MaríA Beleenamu. Casi ARGAnCuucunamicatadai AGai dAMos maiquiaa AMapai oidacata dai. Dai MaríA cayoga dueeyitadai.

6-7 Aidasi aayi AGai BeleenARA camaitiipucata dai siaaco gANuuliña AGai cascADA caapayu quiidiARA gANuuli AGai. Dai aidasi quiaa mAAca daraajatadai AGai, tai caaayi istuigaco duaadia agaitadai MaríA dai dueeyi. AGai ARtuucamidARA marada catadai tai biisa dai ami siaaco gacuaadana caapayu ami vooda.

8 Dai Beleena maigovai oidigana ajioopaitadai pastutuuru dai nuucadacata dai gANSosoiga cañiiru tucara.

9 Tai todian duucai gAMAasitu AMO Diuusi tAAañicaruda

apastutuuru vuitapi. Tai Diuusi g_Λguvucadac_Λd_Λ cuudan duí ami siaaco daraajatadai agai tai duduaadimu apastutuuru. ¹⁰ Tai pot_Λt_Λdai _ΛDiuusi t_Λaañicarud_Λ:

—Maitav_Λr duduaadicuda aapim_Λ. Aan_Λ ang_Λn_Λb_Λidati c_Λl_Λga ñiooqui dai idi ñiooquic_Λd_Λ ali_Λ baig_Λn_Λliadamu aapim_Λ dai v_Λl_Λsi _Λoidacami oidi daama. ¹¹ _Λl_Λquiapo moquiiy_Λr_Λ siaaco oidacatadai Davicaru _Λl_Λquioma movuusai _Λmo c_Λl_Λgac_Λr_Λ g_Λn_Λvuviaadamiga. Agai arg_Λnt_Λaan_Λdami Cristo. _ΛCristo icaidaga _Λmo g_Λl_Λ t_Λaan_Λdami ismaac_Λd_Λ _Λcovai vuusaitu Diuusi sai c_Λl_Λgac_Λr_Λ gavuvaidiña. ¹² Mo siaaco gacuaadana _Λcaapayu mo caat_Λcamu _Λali g_Λl_Λli biisapicami sit_Λl_Λgimu aapim_Λ dai poduucai maat_Λmu aapim_Λ sai ismaac_Λd_Λ g_Λnaagidi aan_Λ s_Λl_Λlic_Λd_Λ _Λrvaavoi —ast_Λt_Λdai _ΛDiuusi t_Λaañicarud_Λ.

¹³ Mosai cuugaida ñioo agai tai mui vaamioma g_Λn_Λmaasitu Diuusi t_Λt_Λaañicarud_Λ daid_Λ it_Λt_Λdai agai apastutuuru:

¹⁴ M_Λl_Λ t_Λvaagi_Λr_Λ v_Λl_Λsi Diuusi t_Λt_Λaañicarud_Λ c_Λl_Λga ñioocai Diuusi vui.

Dai sivi tami oidigi daama Diuusi c_Λl_Λgac_Λr_Λ n_Λidi oodami.

Casc_Λd_Λ sivi gia cac_Λl_Λga g_Λn_Λiibastacan taadacamu gooidacami.

Asc_Λiti _ΛDiuusi t_Λt_Λaañicarud_Λ.

¹⁵ Aid_Λsi iji agai abiaad_Λr_Λ t_Λvaagiamu vaid_Λ apastutuuru aipaco g_Λnaagidi daid_Λ icaiti:

—Tiim_Λda gaamu moocoro Beleenamu dai n_Λida istumaasi asducatai _Λp_Λdui goovai ismaac_Λd_Λ g_Λraagidi Diuusi —asc_Λiti apastutuuru.

¹⁶ Dai otoma iji dai cavami iji dai m_Λl_Λca t_Λl_Λ agai _ΛM_Λr_Λía dai _ΛOsee dai _Λali si_Λl_Λñi mo caat_Λcatadai siaaco gacuaadana _Λcaapayu. ¹⁷ Most_Λl_Λgacai apastutuuru agai otoma aagidi _ΛM_Λr_Λía _Λl_Λmadu _ΛOsee iscaiti _ΛDiuusi t_Λt_Λaañicarud_Λ aagaitai _Λali si_Λl_Λñi. ¹⁸ Dai v_Λl_Λscatai ismaac_Λd_Λ caí ismaac_Λd_Λ aagai apastutuuru camait_Λl_Λ isducatai g_Λnt_Λt_Λgituagi.

¹⁹ Dai _ΛM_Λr_Λía maiugu t_Λgitocana istumaasi _Λp_Λdui. ²⁰ Aid_Λsi ca_Λpamu aa suuli apastutuuru voyamu iim_Λitai siaa duutudaimi agai Diuusi dai c_Λl_Λga aatagi aatagaimi agai Diuusi v_Λl_Λt_Λr_Λ v_Λl_Λsic_Λd_Λ ismaac_Λd_Λ t_Λl_Λ agai dai ca_Λ. V_Λl_Λsi p_Λv_Λdui isducatai aagidi _ΛDiuusi t_Λt_Λaañicarud_Λ casc_Λd_Λ.

²¹ M_Λtai bo mamacova tasaic_Λd_Λ iquit_Λ tuucugad_Λ _Λali si_Λl_Λñi dai Suusi t_Λl_Λt_Λi. Maiquiaa nonoacatai _ΛM_Λr_Λía abiaad_Λr_Λ aagidi Diuusi t_Λaañicarud_Λ sai Suusi t_Λl_Λt_Λna casc_Λd_Λ Suusi t_Λl_Λt_Λ agai.

²² Dai aid_Λsi casi idui agai v_Λl_Λsi isducatai aagai Moseesacaru s_Λl_Λlicamigad_Λr_Λ said_Λ ivuaadana v_Λl_Λsi _Λooqui si_Λl_Λscad_Λ maamatadagi amaasi b_Λl_Λcai agai _Λali g_Λl_Λli Jerusaleenamu. Dai ami ag_Λl_Λ quiuupaigad_Λr_Λ judidíu it_Λt_Λdai agai Diuusi:

—Aat_Λm_Λ ip_Λlidi sai g_Λr_Λmara v_Λl_Λsc_Λr_Λ g_Λl_Λgidiña —ast_Λt_Λdai.

²³ Poduucai oojisi Diuusi ñiooquid_Λr_Λ sai v_Λl_Λsi judidíu maamarad_Λ tucamid_Λr_Λ is_Λr_Λc_Λl_Λlicagi sai viaacatadai isivuaadagi Diuusi aa duiñdad_Λ. ²⁴ Iji agai dai dasda agai Diuusi gooca v_Λutu dai gooca tutuugu poduucai isduucai oojisi Diuusi ñiooquid_Λr_Λ.

²⁵ Mo Jerusaleen_Λr_Λ oidacatadai _Λmo c_Λl_Λli Simuñi t_Λl_Λgiducami. Dai c_Λl_Λga _Λl_Λgidiña Diuusi dai siaa duutudai. Dai agai _Λr_Λamoco _Λl_Λr_Λ ismaac_Λd_Λ n_Λn_Λr_Λacatadai isdiviagi _Λmaadutai dai soiñagi _Λjudidíu vai agai _Λl_Λgi gataaan_Λdagi g_Λnd_Λv_Λl_Λr_Λag_Λr_Λ. Dai Diuusi Ib_Λad_Λ _Λl_Λmadu daacatadai Simuñi. ²⁶ Dai caaagiditadai Diuusi Ib_Λad_Λ Simuñi sai maiquiaa muucucai agai t_Λl_Λgia agaitadai _ΛCristo ismaac_Λd_Λ ootosa agai Diuusi. ²⁷ Dai Diuusi Ib_Λad_Λ ootoi Simuñi ag_Λl_Λ quiuupaigad_Λmu judidíu. Tai aid_Λ ami dada Osee _Λl_Λmadu _ΛM_Λr_Λía dai b_Λl_Λcati _Λali g_Λl_Λli daid_Λ iduñia agai isducatai viituli Moseesacaru. ²⁸ Tai _ΛSimuñi b_Λi _Λali si_Λl_Λñi dai siaa duutuli Diuusi dai pot_Λt_Λdai agai Diuusi:

²⁹ T_Λaan_Λdami, aan_Λ ivueeyi v_Λl_Λsi istumaasi giñaagidi aapi. Sivi gia cac_Λl_Λga baigiñ_Λliarac_Λd_Λ muuquimu aan_Λ. Casi iñ_Λt_Λl_Λgi aapi ismaac_Λd_Λ giñaagidi casc_Λd_Λ.

30 Catlaa aanla idi clla gacarla vuviaadami 31 Ismaacada ootosi aapi vvasi oidi daama oidacami.

32 Idi maatatludamu agai ismaacada maitarjudidíu gñiooqui. Dai idi cllaga ñioocadamu gmaamara judidíu vlatara.

Astladai Simuñi.

33 Daidla adladada Suusi maitaa isducatai gantatagituagi caacai istumaasi aagai Simuñi aagaitai amara. 34 Taidla asimuñi itladai:

—Vai Diuusi cllagacarla gannidiña —astladai.

Dai gooquiarla itladai agai amaría ang:

—Siascada galliagi idi ali siañi ismaacada ootoi Diuusi muidutai judidíu cllagacarla vuvaaquimu idicada dai aa mui maicllagacarla vuvaaquimu dai muidutai vui ñioocadamu.

35 Dai poduucal gmaatamu isducatai gantatagitoi aoodami. Dai aapi sallicaada gaimu soiliaragai —astladai Simuñi amaría.

36 Ami Jerusaleenara oidacatadai amo oocodami Aana tlagiducami. Agai arPanielicaru maracatadai daidla arcajitudada Asielicaru. Dai agai arDiuusi ñiooquituldiadamigadacatadai. Aidasida artajicatadai cunai agai amo calli. Dai bo cuvaracami uumigicada viuudutu. 37 Dai aidla camaaco coobai dan maacova uumigi viaacatadai. Dai vvas tasai maitacuaadatai aimaraiña agai agla quiuupaigadamu ajudidíu dai daanaiña Diuusi sai soicaiña dai siaa duutudaiña Diuusi. 38 Aidasi quiaa ami agla quiuupaigadara judidíu guucacatadai Suusi dladada lamadu Simuñi tai ami divia amara dai apaga siaa duutuli Diuusi dai gooquiarla ii dai mala aagidi vvasi arJerusaleenara oidacami ismaacada nalaracatadai isDiuusi cllagacarla vuvaidagi aagaitai asuusi.

39 Aidasi canaato Osee lamadu María vvasi ismaacada aagai Diuusi ñiooquidara canoonora Nasareetamu Galilea davalarara. 40 Vaidla ali galli gallimi dai cllaga bllajimi gatagitoidaga dai Diuusi cllagacarla naidi.

41 Vvasi uumigi mosaajiña agla siaa duudagada judidíu vai ajioopaiña dladada asuusi Jerusaleenamu. 42 Dai amo imidagai caviaacatadai asuusi baivustaama dan gooca uumigi aidasi aayi istuigaco ajioopaiña agai Jerusaleenamu. 43 Dai cadaivunucal agla siaa duudagai tai cavvasi noonora aoodami tai asuusi anaasi Jerusaleenara vii. Daidla adladada maimaatacatadai ismomaca vii asuusi. 44 Povanaliditadai adladada sida asuusi aoodami saagida imatadai dai amo tasai iji. Dai gaa agai asuusi aoodami saagida dai tcaacaimi gnaaduñi dai aa oodami ismaacada maatacatadai agai, 45 dai maitaa. Dai apamu aa suuli Jerusaleenamu dai gaaga agai.

46 Vaica tasai gaa daida taa vai agla quiuupaigadara ajudidíu daacatadai Suusi lamadu ismaacada gamamaatatludi Diuusi ñiooquida. Dai cllaga gatagito cal dai tcaacal ara.

47 Dai vvascatai ismaacada cal ismaacada aagai asuusi camaitaa isducatai gantatagituagi. Dai povanalidi ducatai mosaa cllagadu goovai mooda dai mosaa cllaga gaa nonoragidi mastumaasi tcaacal, asanalidi. 48 Aidasi adladada taa asuusi poduucal gantatagitoi: “¿Ducatai tanai daja goovai?” asduucal gantatagitoi. Daidla adladada itladai:

—¿Giñmara tuiyasi povarduñi? Gaooca lamadu aana alia duduaadimucataidai gagaagaitai —astladai María.

49 Taidla asuusi itladai:

—¿Tuimasida giñgaagai? ¿Maitamasmaata aapimla isviaa aana isiduñiagi istumaasi giñtajai giñoca? —astladai.

50 Taidla adladada maimaata cal istumaasi aagidi asuusi maimaatacatadai agai isDiuusi gaooga aagai agai.

51 Taida oí asuusi gadladada gamu Nasareetamu dai apiamosasi cllaga agidi gadladada. Daidla adladada maiugu tagitocana vvasi isducatai apavueeyi dai istumaasi aagaiña asuusi.

⁵² Daid_Λ _ΛSuusi g_{ΛΛ}limi dai vaamioma b_{ΛΛ}jimi g_Λt_Λgitoidaga dai Diuusi c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ n_Λidi _ΛSuusi daid_Λ _Λoodami _Λcaa c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ n_Λidi _ΛΛp_Λ.

3

¹ Aid_Λsi _ΛTiverio Sesara _Λr_Λg_{ΛΛ} bait_Λc_{ΛΛ}aacamicatadai Room_Λr_Λ. Cabaivustaama dan taama uumigi daacatadai _Λgai, vaid_Λ Ponsio Pilaato _Λr_Λcaigicatadai Judee_Λr_Λ, vaid_Λ Erood_Λsi _Λr_Λcaigicatadai Galilee_Λr_Λ, vaid_Λ _ΛPiili Erood_Λsi suculid_Λ _Λr_Λcaigicatadai Ituree_Λr_Λ _ΛΛmadu Traconiit_Λr_Λ, vaid_Λ Lisaaniasi _Λr_Λcaigicatadai Aviliñi_Λr_Λ, ² vaid_Λ Aanasi _ΛΛmadu Caifasi _Λr_Λbait_Λguucacamigad_Λcatadai _Λpapaali. Dai aid_Λ _ΛVuaana Zacarí_Λ marad_Λ oidigana oidacatadai taid_Λ Diuusi ootosi _Λmo ñiooqui. ³ Daid_Λ _ΛVuaana muiyap_Λr_Λ aim_Λraiña _Λaqui Jordán ugidiana, dai aagidiña _Λoodami sai _Λma duucaí g_Λnt_Λt_Λgigtona dai camaisoimaasi ivuaadana sai Diuusi oig_Λldana v_{ΛΛ}si soimaascamigad_Λ dai sai g_Λn_Λvapaconana sai n_Λidiña _Λoodami isca_Λma duucaí g_Λnt_Λt_Λgigito dai camaisomaasi ivuaada agai. ⁴ Isducatai aagaitadai Isaí_Λcaru Diuusi ñiooquituldiadamigad_Λ siduñia agai Vuaana mospov_Λdui. Agai aduucaí ooja:

Diuusi ootosa agai _Λmo c_{ΛΛ}li sai oidigana gamamaat_Λtuldiña dai poduUCAI gaaagidamu _Λgai:
 “Si_{ΛΛ}scad_Λ _Λoodami n_Λn_Λr_Λacagi isdiviagi _Λmo bait_Λc_{ΛΛ}aacami g_Λaagai isbaiduiñdiagi voog_Λd_Λ.

PoduUCAI _ΛΛp_Λ g_Λaagai m_Λs_Λbaiduiñdiagi g_Λniib_Λdaga caotoma divia agai g_Λr_Λt_Λaan_Λdamiga casc_Λd_Λ.

⁵ Si_{ΛΛ}scad_Λ baiduiñdiagi _Λbait_Λc_{ΛΛ}aacami voog_Λd_Λ siaaco d_Λd_Λcagiga g_Λaagai isc_{ΛΛ}ga t_Λpaalicadagi.

Dai siaacoga tuutuvidaca g_Λaagai isc_{ΛΛ}ga t_Λpaalicadagi.

Dai siaacoga noonoliñicagi voi g_Λaagai iss_{ΛΛ}li t_Λquiagi.

Dai poduUCAI _ΛΛp_Λ g_Λaagai isbaiduiñdiagi _Λoodami g_Λniib_Λdaga.

⁶ Dai v_{ΛΛ}si _Λoodami oidi daama oidacami maat_Λmu isDiuusi _Λr_Λgai ismaac_Λd_Λ c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ gavuvaidi”.

Asc_Λiti Isaí oojad_Λ.

⁷ Aid_Λsi vuvaaja _Λoodami g_Λn_Λquiiquiaiñd_Λr_Λ sai vapaconana _ΛVuaana taid_Λ _ΛVuaana pot_Λt_Λdai:

—Aapim_Λ ismaac_Λd_Λ dai v_Λi tami ansai g_Λn_Λvapaconana _Λpan ducami coocoyi ismaac_Λd_Λ vopooyi siuu duucu cam_{ΛΛ}jidagi v_Λsoi poliditai sai poduUCAI Diuusi camaisoimaasi g_Λnt_Λt_Λatulda agai. _ΛΛp_Λga g_Λaagai iss_{ΛΛ}lic_Λd_Λ _Λma duucaí g_Λnt_Λt_Λgigtuagi aapim_Λ dai camaisoimaasi ivuaadagi. ⁸ G_Λaagai m_Λsc_{ΛΛ}gac_Λr_Λ oidaca aapim_Λ vai n_Λidiña aa m_Λsc_Λma duucaí g_Λnt_Λt_Λgigito dai camaisoimaasi ivuaada agai. Dai maitav_Λr g_Λnaagiada aapim_Λ aipacoga m_Λsaid_Λ _Λr_Λv_Λraañicar_Λ cajiudad_Λ sai casc_Λd_Λ c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ g_Λnn_Λidi Diuusi. Aan_Λ ang_Λnaagidi sai asta goojodai ismaac_Λd_Λ modaraaja c_Λga istutuidi Diuusi isiduñiagi Avraañicar_Λ cajiudad_Λ isip_Λliadagi. ⁹ Diuusi cabai g_Λduu issoimaa taatatuldag_Λ maic_{ΛΛ} tuutiac_Λd_Λ _Λpan duucaí _Λmo c_{ΛΛ}li ismaac_Λd_Λ guicutai uusi ismaac_Λd_Λ maic_{ΛΛ}gadu iibiad_Λ dai m_Λm_Λidi. PoduUCAI Diuusi ootosamu _Λoodami ismaac_Λd_Λ soimaasi ivueeyi m_{ΛΛ}ca siaaco tomastuigaco m_{ΛΛ}cana taí —ast_Λt_Λdai _ΛVuaana.

¹⁰ Amaasi _Λoodami t_Λcacai _ΛVuaana daid_Λ it_Λt_Λdai:

—¿Tuma duuna aat_Λm_Λ sivid_Λo? —ast_Λt_Λdai.

¹¹ Taid_Λ _ΛVuaana aa noragi daid_Λ it_Λt_Λdai:

—_Λgai ismaac_Λd_Λ g_Λv_Λiida gooca vaapasaragai g_Λaagai isoidagi _Λmoco _Λgai ismaac_Λd_Λ maiviaa dai _Λgai ismaac_Λd_Λ g_Λv_Λiidacagi cuaadagai g_Λaagai isaa oidagi ismaac_Λd_Λ mait_Λv_Λiida —ast_Λt_Λdai _ΛVuaana.

¹² Tai dada _ΛΛmoco tumiñsi vuudami sai vapaconana _ΛVuaana daid_Λ it_Λt_Λdai:

—Mamaat_Λtuldiadami, ¿tuma duuna aat_Λm_Λ? —ast_Λt_Λdai.

¹³ TaidΛ ΛVuaana aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Maitavaamioma gΛtaanΛi tumiñsi mosΛcaasi siΛΛsi maigarsi mΛsgataanΛdagi
—astΛtΛdai ΛVuaana.

¹⁴ Tai dada sandaaru ΛΛpΛ dai tΛcacai ΛΛpΛ:

—¿Dai aatΛmΛ tuma duuna? —astΛtΛdai.

TaidΛ ΛVuaana itΛtΛdai:

—MaitavΛr ΛΛsiada aapimΛ Λoodami tomali Λmo istumaasi guvucadacΛdΛ tomali
maitΛaagai mΛsgΛpiΛr vuupada ismaacΛdΛ maigΛpiΛrΛ vΛΛtΛ, baiyomavΛr baigΛnΛliada
ΛgaicΛdΛ mΛsmaacΛdΛ gamaitΛcΛi —astΛtΛdai.

¹⁵ VΛΛsi Λoodami camaatΛcatadai isDiuusi ootosa agai ΛCristo dai canΛnΛracatadai dai
cascΛdΛ povΛnΛlidadai saidΛ ΛVuaana ΛrΛgai. ¹⁶ DΛmos ΛVuaana potΛtΛdai vΛΛscatai:

—AanΛ gia suudagicΛdΛ gΛnvapaconai dΛmos divia agai Λmai ismaacΛdΛ gΛnvapacona
agai Diuusi IbΛadΛcΛdΛ sai gΛnΛΛmadu daacana Diuusi IbΛadΛ. Dai Λgai vaa nΛida
agai oodami ismaacΛdΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛdΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami. Λgai
vaamioma viaa guvucadagai iñsaanΛ. AanΛ maitistutuidi siΛΛsi istutuidi Λgai. AanΛ
tomali maiviaa sΛΛlicami isuupasdagi susuusacadΛ gigiaaragadΛ. ¹⁷ Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ
cΛlivai tΛligi bai tueeyi ΛtΛligi daidΛ ΛcosadΛ mΛmΛidi. Poduucai iduñia agai Λgai
ismaacΛdΛ divia agai ΛoodamicΛdΛ. IsmaacΛdΛ vaavoitudai Λgai iimia agai tΛvaagiamu
dai ismaacΛdΛ maivaavoitudai Diaavora ΛΛmadu iimi agai Λgai siaaco tomali Λmo
imidagai maitutucui Λtai —astΛtΛdai ΛVuaana Λoodami.

¹⁸ Dai poduucai dai mui vaamioma ñiiooqui cΛΛgaducami aagidi ΛVuaana Λoodami.

¹⁹ Dai aagidi Λgai ΛΛpΛ Λcaigi EroodΛsi sai aliΛ soimaasi idui Λgai ΛΛsidacai gΛsuculi
Piili ooñigadΛ Erodiiasi, dai sai Λma maasi soimaascami idui Λgai ΛΛpΛ. ²⁰ GooquiΛrΛ
vaamioma soimaasi idui ΛEroodΛsi maisacai ΛVuaana.

²¹ DΛmos aidΛsi maiquiaa gΛmaisatu ΛVuaana Λgai vapacoi mui oodami dai vacoi
ΛSuusi ΛpΛ. VaidΛ ΛSuusi gadaanΛitadai Diuusi dai aidΛsi gadaanΛitadai Λgai Diuusi
tai gΛcupiooco ΛtΛvaagi, ²² tai Diuusi IbΛadΛ tΛvai ΛSuusi daama Λmo tugu maasi. Tai
caidatu Λmo ñiiooqui tΛvaagiaiñdarΛ dai pocaiti:

—AapiapΛ Λrgiñmara nai aliΛsi gΛoigΛdai aanΛ dai aliΛ baigiñΛlidi aanΛ aapicΛdΛ
—ascaiti Λñiiooqui.

²³ Suusi viaacatadai parΛ Λmo coobai dan baivustaama uumigi aidΛsi
gΛaaga gΛaa duiñdaga. Dai poΛlidadai Λoodami isΛgai ΛrOsee maradΛ. ΛOsee
ΛrmaradΛ Elicaru, ²⁴ ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Maatataru, ismaacΛdΛ
ΛrmaradΛcatadai Levícaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Melquicaru, ismaacΛdΛ
ΛrmaradΛcatadai Anacaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Osecaru, ²⁵ ismaacΛdΛ
ΛrmaradΛcatadai Matatiasicaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Amoosicaru, ismaacΛdΛ
ΛrmaradΛcatadai Naumacaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Eslicaru, ismaacΛdΛ
ΛrmaradΛcatadai Nagaicaru, ²⁶ ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Maataru, ismaacΛdΛ
ΛrmaradΛcatadai Matatiasicaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Semeicaru, ismaacΛdΛ
ΛrmaradΛcatadai Osecaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Uudacaru, ²⁷ ismaacΛdΛ
ΛrmaradΛcatadai Oanacaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Resacaru, ismaacΛdΛ
ΛrmaradΛcatadai Sorovaveelicaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Salatíelicaru,
ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Nelicaru, ²⁸ ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Melquicaru,
ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Adicaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Cosaamacaru,
ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Elimoodamacaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai
Eracaru, ²⁹ ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Osuecaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai
Elieesicaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Oorimacaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai
Mataataru, ³⁰ ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Levícaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai
Simeoñicaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai Uudacaru, ismaacΛdΛ ΛrmaradΛcatadai

Osecaru, ismaacada armaradacatadai Onanacaru, ismaacada armaradacatadai Eliaaquimacaru,³¹ ismaacada armaradacatadai Meliacaru, ismaacada armaradacatadai Mainanacaru, ismaacada armaradacatadai Mataatacaru, ismaacada armaradacatadai Nataanacaru,³² ismaacada armaradacatadai Davicaru, ismaacada armaradacatadai Isaicaru, ismaacada armaradacatadai Obedicaru, ismaacada armaradacatadai Boosocaru, ismaacada armaradacatadai Salimoonocaru, ismaacada armaradacatadai Naasonocaru,³³ ismaacada armaradacatadai Aminadaavacaru, ismaacada armaradacatadai Araamacaru, ismaacada armaradacatadai Esiroomacaru, ismaacada armaradacatadai Pareesicaru, ismaacada armaradacatadai Uudacaru.³⁴ Ismaacada armaradacatadai Jacocar, ismaacada armaradacatadai Isaacaru, ismaacada armaradacatadai Avraañicaru, ismaacada armaradacatadai Tarecaru, ismaacada armaradacatadai Nacoracaru,³⁵ ismaacada armaradacatadai Serugacaru, ismaacada armaradacatadai Raagucaru, ismaacada armaradacatadai Peleegacaru, ismaacada armaradacatadai Eveelicaru, ismaacada armaradacatadai Salacaru,³⁶ ismaacada armaradacatadai Cainanacaru, ismaacada armaradacatadai Arapaajadacaru, ismaacada armaradacatadai Semicaru, ismaacada armaradacatadai Noecaru, ismaacada armaradacatadai Lamecaru,³⁷ ismaacada armaradacatadai Matusaleenacaru, ismaacada armaradacatadai Enoococaru, ismaacada armaradacatadai Areedicaru, ismaacada armaradacatadai Maalaleelicaru, ismaacada armaradacatadai Cainanacaru,³⁸ ismaacada armaradacatadai Enoosicaru, ismaacada armaradacatadai Setacaru, ismaacada armaradacatadai Adañicaru, ismaacada armaradacatadai Diuusi agai idui Adañi cascada.

4

¹ Taid a suusi ii aqai Jordánaiñdar a vaid Diuusi Ibada amadu daacatadai dai agai vaa Diuusi Ibada vaidacai oidigamu. ² Amaasi aidasi mala oidigana divia agai anaasi daja goo coobai tasai. Dai silaqui tasai daja agai camosaagidiña adiaavora siduñia agai soimaasi. Dai silaqui tasai daja agai oidigana acaqui tasai maitauu agai. Dai asta acaqui tasaicada aayi biuugigai. ³ Amaasi adiaavora itadai:

—Isaapi arDiuusi marada di aagidañi goojodai vai tascali gnaatona —astadai adiaavora.

⁴ Taid a suusi aa noragi daida itadai:

—Diuusi ñiooquidar pocaiti: “Maisiu mosca tascalicada istutuidi oodami isoidacagi, gaagiava Diuusi ñiooquidar a”, ascaiti Diuusi ñiooquidar —astadai Suusi.

⁵ Aida adiaavora vaidacai a suusi amo ga tuvidacamu dai abiaadar tatalgidi vasi gagar talaanadami ismaacada oidaga oidigi daama dai vasi oodami ismaacada taanai talaanadami. ⁶ Daida adiaavora itadai:

—Vasi goovai ismaacada gatagidi aana, aana argiñtuidaga. Aana istutuidi ismaquia aagi siora maquia iñliada aana. Aapi angamaquiagi vasi goovai paida artaanadamica. ⁷ Isaapi gatoonacada caquivagi giñvuidar daida giñsia duutudagi vasi argatuidacamu goovai —astadai adiaavora.

⁸ Taid a suusi aa noragi daida itadai:

—Imañi tabiaadar aapi diaavora poduucai oojisi Diuusi ñiooquidar: “Siaavar duutuada aapima ganDiuusiga dai mosca agai amoco avar aagiada” —astadai a suusi.

⁹ Dai gooquidar vaidacai adiaavora a suusi Jerusaleenamu. Dai ami agal quiuupaigadar ajudidú daama tasagi daida itadai:

—Isaapi arDiuusi marada di, tabiaadar matana gasi tuduida. ¹⁰ Poduucai oojisi Diuusi ñiooquidar:

Diuusi ootosamu gatataañicaru vaid ganuucaticana.

¹¹ Sigadaagidamu agai gannoonovicada pai maisaraana galacaso amo odiaba. Asduu oojisi Diuusi ñiooquidar —astadai adiaavora.

¹² TaidΛ ΔSuusi aa noragi daidΛ itΛtdai:

—Poduucai oojisi Diuusi ñiooquidΛrΛ di: “MaitΛagagai pΛsaagiadagi Diuusi saidΛ iduuna amo istumaasi mosnΛida Δlidityai sabai giduuna” —astΛtdai ΔSuusi.

¹³ Amaasi ΔDiaavora camaitΛgacai isducatai soimaasi iduiñtulldagi ΔSuusi dagito chiΛΛqui tasai.

¹⁴ TaidΛ ΔSuusi Δpamu aa gΛi Galileeamu. DaidΛ Diuusi IbΛadΛ ΛΛmadu daacatadai cascΛdΛ viaa Δgai guvucadadΛ Diuusi. Dai vΛΛsi GalileerΛ oidacami dai vΛΛsi ΛΛmapΛcΛrΛ sicoli Galilea oidacami maí istumaasi ivuaadatadai Δgai. ¹⁵ Dai ami GalileerΛ ΔSuusi aipaco aimΛraiña judidíu quiquiuupaigadΛrΛ dai gamamaatΛtuldiña Diuusi ñiooquidΛ dai vΛΛscatai goΛΛ cΛΛga ñiooqui aagaiña agaitai ΔSuusi.

¹⁶ Amaasi ΔSuusi aayi Nasareetana siaaco gΛΛ Δgai. Dai aidΛsi aayi ibΛstaragai tasΛrΛ ii Δgai judidíu quiuupaigadΛamu ΛΛgi poduucai gΛviidacatadai Δgai cascΛdΛ. Dai cΛquiva dai aaga agai oojai. ¹⁷ TaidΛ Δnuucadacami Δlilivru maa Δliivru ismaacΛdΛ ooja Isaiácaru Diuusi ñiooquitulldiamigadΛ. Vai Δgai nΛnΛidi dai tΛΛ siaaco aduucai oojisi:

¹⁸ Diuusi IbΛadΛ giñΛΛmadu daja.

Diuusi Δcovai giñvuusaitu ansai aanΛ imΛna dai aagidana ΔcΛΛgaducΛdΛ ñiooqui ismaacΛdΛ tagito sioorΛ soicΛdagi vaidΛ ivuaada Δgai istumaasi Diuusi ipΛlidi.

Dai ansai aagidana aanΛ Δgai ismaacΛdΛ maamaisaca ΔDiaavora sai casi istutuidi isvuvaquiagi.

Dai ansai nΛnΛaavatudana ismaacΛdΛ maiñΛnΛeeyi.

Dai ansai soiñana mΛsmaacΛdΛ soi duucai nΛidi.

¹⁹ Dai ansai aagidana aanΛ Δoodami sai caaayi istuigaco Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛijada agai vΛΛscatai.

Ascaili Δoojai.

²⁰ Amaasi ΔSuusi cuu Δliivru dai gatΛΛgi dai daiva. Dai vΛΛscatai ismaacΛdΛ ami daraajatadai apianΛnΛidi ΔSuusi. ²¹ Tai Δgai ñioo daidΛ itΛi:

—Siviat caaayi aapimΛ gΛnsaagida ismaacΛdΛ ooja Isaiácaru —astΛtdai ΔSuusi.

²² Vai vΛΛscatai cΛΛga ñioocai agaitai ΔSuusi dai maitΛΛ isducatai gΛntΛtagituagi caΛcatai ismosΛΛ cΛΛga ñioocai ΔSuusi. Dai aipaco gΛnaagidi daidΛ icaiti:

—CΛΛ maata aatΛmΛ idi cΛΛli sidΛ ΔrOsee maradΛ daidΛ Δrtami oidacami —ascaili Δoodami.

²³ TaidΛ ΔSuusi itΛtdai:

—SΛΛlicΛdΛ povai iñtΛtΛadamu aapimΛ: “PΛssΛlicΛdΛ istutuidi isiduñiagi gomaasi di, iduñiñi”. Dai povai iñtΛtΛadamu aapimΛ ΔpΛ: “Tami siaaco ΔrgΛΛracami aapi igiduñi ΔpΛ istumaasi caΛ aatΛmΛ saidΛ idui aapi CapernaumarΛ”, iñtΛtΛadamu aapimΛ —astΛtdai ΔSuusi.

²⁴ DaidΛ ΔSuusi vaamioma ñioo daidΛ itΛtdai:

—SΛΛlicΛdΛava Δrvaavoi ismaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ sai siΛΛscadΛ gamamaatΛtulldiadagi Δmo Diuusi ñiooquitulldiamigadΛ ΛΛgi gΛdΛvΛΛragΛrΛ maiΛΛgidityai caΛcana Δoodami. ²⁵ Goovai ismaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ gia sΛΛlicΛdΛ Δrvaavoi. ΔΛquioma alia ii biuugigai Isireli dΛvΛΛriΛrΛ, maiduudu vaica uumigi dan taucami cascΛdΛ. Vai aidΛ oidacatadai Eliasicaru dai muiducatadai vipiuudu ΔpΛ. ²⁶ TaidΛ Diuusi maiotoi Eliasicaru tomali Δmo viuudu quiidiamu anaasi issoiñagi Δgai dai baiyoma sibΛcoga ootoi Δgai Δmo viuudu quiidiamu SareepatΛrΛ Sidóni dΛvΛΛriΛrΛ sai soiñana. ²⁷ Dai aidΛsi quiaa oidacatadai Eliasicaru mui judidíu viaacatadai Δcoocodagai ismaacΛdΛ duvaldi gatuuuga. Tai vΛΛscΛrΛ tomali Δmaadutai Δgai maiduaadi Eliasicaru dai baiyoma duaadi Δmai sibΛaco oidacami Naamán tΛΛgiducami SiriΛrΛ oidacami —ascaili ΔSuusi.

28 Dai goovai ismaacada aa asuusi caa loodami dai sallaicada baacoi vui. 29 Dai vaascatai guuquiva dai goguaama vaidacai asuusi dai vuusaitu Nasareetaiñdara. Nasareeta aruranacata dai. Matai tasagi asuusi amo vavuna dai abiaadara matana daituda agaitadai. 30 Taida asuusi mossagida daivusai loodami dai daivunu ii.

31 Amaasi ii asuusi Capernaumamu Galilea davalariara. Dai ami mamaatutuldi loodami Diuusi ñiooquida amo ibastaragai tasara. 32 Tai camaitaa loodami isducatai gantatagituagi caacatai isducatai gamamaatutuldi agai dai apaa asi calga ñioocaitai amo guvucadagai viaacami.

33 Dai ami judiduu quiuupaigadara daacata dai amo calli ismaacada viaacata dai amo Diaavora taañicaruda dai gagara iña daida icaiti:

34 — Gardagitoñi. ¿Tuiyasi divia aapi dai garoojutuldi aapi Suusi Nasareetara oida-cami? ¿Garugiuga pasialidi aapi diviacai? Aana gia calga gamaata aapi. Aapiapa araco vuusaidada Diuusi ismaacada tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi —ascaiti adiaavora taañicaruda.

35 Taida asuusi bagaimi adiaavora taañicaruda daida itadai:

—Maitiñioocada. Dagitoñi gocalli —astadai asuusi.

Taida adiaavora taañicaruda davalarapi daitu calli vaasi loodami vuitapi dai vuusai calliaiñdara dai daivunu ii. Dai vaascara tomali amo soimaasi maitiduuñi. 36 Tai vaasi loodami duduaadimu dai apaco ganaagidi daida icaiti:

—¿Ducatai istutuidi goovai ispoduucai ñioocadagi? Ducatai istutuidi gocalli istaanaadagi Diaavora taañicaruda mosaa guvucadacada vai godiaavora taañicaruda agidi dai otoma vuvaca —ascaiti loodami.

37 Daida loodami vaasi apaco oidacami aatagaiña dai aagaiña asuusi.

38 Amaasi asuusi vuusai ami judiduu quiuupaigadaiñdara dai ii Simuñi quiidiamu. Vaida asimuñi tuumuda sallaicada coococata dai oiditadai toiñdagai. Vaida laaduñda coocoadaa ñiimi asuusi sai duaaidana. 39 Taida asuusi miaadara calquiva dai duaadi tai otoma dagito toiñdagai. Tai otoma vañi looqui dai bibi gadadidacami.

40 Dai aida cala urunoco duupidatai tasai matai mui vuaapi asuusi coococidadaa mui naana maasi coocodagai viaacami. Vaida asuusi mostaatamai coococidadaa tuutucugada ganoonovicada vai duduaadai. 41 Dai muidutai coococidadaiñdara vuvaja Diaavora taañicaruda. Dai gagara ñioocai adiaavora taañicaruda daida itadai asuusi:

—Aapiapa armarada Diuusi —astadai.

Taida asuusi bagaimi dai camaidagito isvaamioma ñioocada agai. adiaavora taañicaruda maatacata dai isagai araCristo damos asuusi maitipaliditadai isaaga agai cascada maidagito isvaamioma ñiooquiagi.

42 Dai camaasidatai ii asuusi ami Capernaumaiñdara bai malacasi oidigana siaaco maioidaga oodami. Taida loodami gaagamu daida aayi siaaco daacata dai agai. Maitipaliditadai loodami isimia agai. 43 Damos asuusi itadai:

—Alia tagito aana isimiagi sibaco gagar quiquiamu apa dai agidagai loodami sai Diuusi soica loodami sai calgacara oidacana, cascada giñootoi Diuusi idi oidigara —astadai asuusi.

44 Daida asuusi gaaagidimi Diuusi ñiooquida quiquiuupaigadara judiduu Galileera.

¹ Amo imidagai ΔSuusi gΛΛ suudagi ugidiana daacatadai siaaco Genesareta tΛΛgidu agΛΛ suudagi. Tai mui dada oodami dai camogΛVisa Δoodami dai sΛΛlicΛΔΛ abaana gugucai asta baitoma maioiñitudai caΛca Δlidadai Δgai Diuusi ñiooquidΛ cascΛΔ. ²TaidΛ ΔSuusi tΛΛ gooca vaarcu agΛΛ suudagi ugidiana suudagi daama simosguuca. Δvatopa vuviadami cavuvajatadai abiaadΛrΛ dai vaponaitadai gΛnvatopa vuicaru. ³TaidΛ ΔSuusi ii dai tΛsai vaarcugadΛrΛ Simuñi dai potΛtΛdai ΔSuusi ΔSimuñi sai mΛΛcasioma imitudana Δsuudagi ugidiaiñdΛrΛ. TaidΛ ΔSuusi ami vaarcuΛrΛ daiva dai abiaadΛrΛ mamaatΛtuldi Δoodami Diuusi ñiooquidΛ. ⁴Dai aidΛsi canaato ñioo ΔSuusi potΛtΛdai Δgai ΔSimuñi:

—Imitudañi govaarcu siaaco vaamioma tuucavaga dai suudarΛ avΛr suuliga gΛnvatopa vuvaidacaru dai vuvaida vatopa —astΛtΛdai ΔSuusi.

⁵TaidΛ Simuñi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami Δmo tucagi gΛraaga aatΛmΛ dai maivui tomali Δmoco, isaapi pocaiti di vΛΛscarΛ atΛsuudarΛ suuligagi govatopa vuvaidacarui —astΛtΛdai ΔSimuñi.

⁶Dai mospodui Δgai dai sΛΛlicΛΔΛ mui vuvaitu vatopa asta saasaquimi Δvatopa vuvaidacarui. ⁷Tai mooguvudΛ Δgai gΛnaaduñi ismaacΛΔΛ agΛmai vaarcuΛrΛ daraajatadai sai dadana dai soiñana. Tai Δgai dada dai cΛΛga suusudagi vΛgoocai vaarcu dai asta baitoma dupiquimi Δvaarcu vΛΛtΛcatali. ⁸TΛΛgacai imaasi ΔSimuñi Piiduru gΛtootonacΛΔ cΛquivΛ ΔSuusi vuidΛrΛ daidΛ itΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, iñdagitoñi, aanΛrΛmo cΛΛli soimaasi ivuaadami —astΛtΛdai ΔSimuñi.

⁹ΔSimuñi aliΛ duaadimucataidai cascΛΔ. Dai vΛΛsi agaa ΔpΛ ismaacΛΔΛ Δmadu daraajatadai vΛΛscatali duduaadimucataidai mosΛΛ mui tΛΛgacai vatopa. ¹⁰Jacovo dai Vuaana Sevedeo maamaradΛ ΔraaduñΔcatadai ΔSimuñi dai duduaadimucataidai ΔpΛ. DΛmos ΔSuusi potΛtΛdai ΔSimuñi:

—Maiti duaadicuda sivi uucami Δrvatopa vuudamicamu aapi dai sivi abiaadΛrΛ gaagadamu aapi oodami vaidΛ giñoidatucuiña aanΛ —astΛtΛdai ΔSuusi.

¹¹Dai amaasi cavuvaidacai Δvaarcu agΛΛ suudagi ugidiana anaasi viaa vΛΛsiaΛcatali dai oí ΔSuusi.

¹²Amo imidagai ΔSuusi Δmo ali quiiyΛrΛ daacatadai tai ami aayi Δmo cΛΛli ismaacΛΔΛ viaacatadai Δmo coocodagai ismaacΛΔΛ duvaldi gatuucuga. Dai aidΛsi tΛΛ Δgai ΔSuusi gΛtootonacΛΔ cΛquiva dai dΛvΛΛrapi cuiqui dai daañimi daidΛ itΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami pΛsipΛliadagi istutuidi aapi isgiñduaaidagi —astΛtΛdai ΔcoocoadΛ.

¹³TaidΛ ΔSuusi taata gΛnoovicΛΔΛ daidΛ itΛtΛdai:

—IpΛlidiana isgΛduaaidagi. Duaadicami vii —astΛtΛdai.

MospotΛi Δgai tai maigo ii ΔcΛΛli coocodadΛ. ¹⁴TaidΛ ΔSuusi potΛtΛdai sai maiaagidiña tomali Δmaadutai imaasi dai potΛtΛdai:

—Mosai imi dai mΛΛ vuidΛrΛ cΛquiva Δpaali dai oida istumaasi aagai Moseesacaru sipoduucai maatΛcamu Δoodami iscadueeyi aapi —astΛtΛdai ΔSuusi.

¹⁵Dai aidΛsi duduaaidiña ΔSuusi Δmo cocoadΛ vai vaamioma aipaco imimi goñiooqui vai vaamioma mui oodami gΛnΛmpaidimi vΛΛs tasai caΛca Δlidadai Diuusi ñiooquidΛ. Dai sai duduaaidana Δgai cococoidadΛ ΔpΛ. ¹⁶DΛmos ΔSuusi Δcovai vusacΛiña siaaco maitipu oodami dai ami daanΛiña Diuusi sai soiñana.

¹⁷Amo imidagai ΔSuusi gamamaatΛtulditadai Diuusi ñiooquidΛ vai ami daraajatadai ΔΛmoco fariseo ΔpΛ dai ΔΛmoco mamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ ismaacΛΔΛ vΛΛsi ΔmΛpΛcΛrΛiñdΛrΛ Galilea dada dai vΛΛsi JudeeaiñdΛrΛ dai JerusaleenaiñdΛrΛ. TaidΛ ΔSuusi Diuusi guvucadadΛcΛΔΛ duduaadi ΔcoococoidadΛ. ¹⁸Tai ami dada ΔΛmoco

cΛcΛli dai bΛacaticatadai uusiΛrΛ amo cΛli ismaacΛdΛ maitistutuiditadai isoĩniagi vai Λgai vaasa Λlidadai tuucavi siaaco daacatadai ΛSuusi. ¹⁹ DΛmos maitΛtΛgaitadai siaa sΛli vaasagi Λgai ΛcoocoadΛ gΛvistudicatadai oodami cascΛdΛ. Dai vaaqui daama tΛΛtasai dai abiaadΛrΛ cupiooco dai amui sΛli tΛvañi ΛcoocoadΛ sueeyiΛrΛ vΛasi Λoodami saagida sΛli dai aitu siaaco daacatadai ΛSuusi. ²⁰ Dai aidasi tΛΛ ΛSuusi siΛasi vaavoitudaitadai Λgai, potΛtΛdai Λgai ΛcoocoadΛ:

—Giñaduñi gΛsoimaascamiga caoigΛldi —astΛtΛdai.

²¹ Amaasi ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛlicamigadΛ ΛΛmadu Λfariseo Λagi gΛntΛtΛgitoimi dai povΛnlidi: “SioorΛ idi cΛli dai pomaasi ñioocai. Vui ñioocai Diuusi tomali Λmaadutai maitistutuidi isgaogΛldiadagi gasoimaascamiga mosΛagi Diuusi”, asΛnlidi Λgai.

²² DΛmos ΛSuusi maatΛcatadai ispomaasi gΛntΛtΛgitoitadai Λgai dai potΛtΛdai:

—¿TuimΛsi poduucai gΛntΛtΛgitoi aapimΛ? ²³ ¿Tumaasi siooma maisijaiga isaa-gagi: “GΛsoimaascamiga caoigΛldi”, siΛpΛ potΛtΛdagi: “CΛquivañi dai aimΛrda”?

²⁴ GΛntΛtΛgidamu aanΛ aapimΛ iñsaanΛ viaa amo sΛlicami dai viaa guvucadagai tami oidigi daama isgaogΛldiadagi gasoimaascamiga —astΛtΛdai ΛSuusi Λoodami.

Dai amaasi potΛtΛdai Λgai ΛcΛli coocoadΛ:

—Aapi angΛagidi vañigiñi dai bΛi gΛsuaa dai imΛda gΛquiiyamu —astΛtΛdai.

²⁵ MospotΛi ΛSuusi tai otoma vañi ΛcoocoadΛ vΛascatai vuitapi dai bΛi gΛsuaa istuucΛrΛ caatΛcatadai dai nora gΛquiiyamu dai cΛga ñiooquimi Diuusi vui. ²⁶ Dai vΛascatai Λoodami maitΛΛ isducatai gΛntΛtΛgituagi dai cΛga ñiooquimi Diuusi vui. Dai dudu-aadimucatai pocaiti:

—Sivi gia tΛΛ aatΛmΛ istumaasi gΛgΛrducami —ascaiti.

²⁷ Dai amaasi vuusai ΛSuusi abiaadΛrΛ dai tΛΛ amo cΛli tumiñsi vuudami. Λgai Leví tΛΛgidu dai daacatadai quiiyΛrΛ siaaco gΛvuudana tumiñsi dai potΛtΛdai ΛSuusi:

—Giñoidañi —astΛtΛdai.

²⁸ Amaasi ΛLeví cΛquiva dai anaasi viaa vΛasiaΛcatai dai oí ΛSuusi.

²⁹ Dai gooquiΛrΛ ΛLeví idui amo gΛΛ vagimi gΛquiiyΛrΛ ΛSuusi vΛatarΛ dai ami daraajatadai mui tumiñsi vuudami dai aa oodami meesa vuidΛrΛ Λгаа ΛΛmadu.

³⁰ VaidΛ Λfariseo ΛΛmadu ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛlicamigadΛ aatagidi ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ dai potΛtΛdai:

—¿TuimΛsidΛ gacueeyi dai gayΛyi aapimΛ gotumiñsi vuudami dai gosoimaasi ivuaadami ΛΛmadu? AapimΛ maicΛga ivueeyi —astΛtΛdai Λgai ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ.

³¹ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—IsmaacΛdΛ maitΛrcococoidadΛ maitΛgito duduaaidiadami mosΛagi cococoidadΛ.

³² Poduucai aanΛ ΛpΛ maicΛcΛgΛducΛdΛ vΛatarΛ divia mosΛagi soimaasi ivuaadami vΛatarΛ antdivia aanΛ vai Λmaa duucai gΛntΛtΛgitona —astΛtΛdai ΛSuusi.

³³ Amaasi Λgai tΛcacai ΛSuusi daidΛ itΛtΛdai:

—TuisidΛ mosΛΛ maitacueeyi dai mosΛasi gamamadaiña ΛmamaatΛrdamigadΛ ΛVuaana daidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ Λfariseo. Dai aapi gΛmamaatΛrdamiga vΛascΛrΛ gacueeyi dai gayΛyi —astΛtΛdai Λgai.

³⁴ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—¿Istutuidisi ismaitaugiagi ΛvapaidarsicΛdΛ amo cunataragiΛrΛ siΛascadΛ quiaa daraa-jagi Λcuucuntadami? ³⁵ DΛmos todian duucai gΛmuuatudamu ΛcΛli amaasi maitaugimu ΛvapaidarsicΛdΛ —astΛtΛdai ΛSuusi Λoodami.

³⁶ Dai apiamamaatΛtuldi dai potΛtΛdai:

—Tomali amaadutai maisaranan tada amo ipuurui utuudui dai acada daasdagi amo ipuurui caliñdad. Ispoduuñiagi agai siaa tuidimu lipuurui utuuducada dai vascara licuusi utuuducada maicaga viimu lipuurui caliñdadara. ³⁷ Tomali amaadutai maitueeyi valienti utuudui ojoogi cacalliocoidadara ispoduunñiagi aivalenti utuudui cocopoñtudamu ojoogi dai siaa tuidimu vasi siasi aivalenti caasi ojoogi. ³⁸ Cascada glaagai isoojogi uutuducamiara tuaadagi valienti utuudui dai poduucai maisiaa tuidara aivalenti tomali ojoogi. ³⁹ Vascatai ismaacada yayi valienti caliñdad gooquiara maiaagaiña valienti utuudui pocaitiña sai sioma vañiga caliñdad —astadai aSuusi aoodami.

Gomaasi aagidi aSuusi aoodami caga maatacatai isloodami apiavaamioma caga vaavoitudai aquida ganvaavoidaraga dai maisiu utuuducada maataatuldaragada aSuusi.

6

¹ Amo imidagai ibastaragai tasara asicami saagida imitadai aSuusi vaid amamaatardamigada vaiñcumaimi tligi muurada dai gannoonovicada calivaimi dai cuumimi. ² Tai amaadutai a fariseo itadai:

—¿Tuimasida ivueeyi aapimaa a duiñdagai ismaacada maitiipu oigaragai isivuaadagi ibastaragai tasara? —astadai.

³ Taida aSuusi aa noragi daida itadai:

—¿Maitamasquiaa naidi aapimaa ojai siaaco aagai ismaasi idui Davicaru amo imidagai aidasi agai amadu aaduñda biuugicoi? ⁴ Vaa agai aquiyaara siaaco siaa duutudaiña ajudidíu Diuusi dai vui apaana daasdarada Diuusi dai uu agai dai oi gaaduñi ismaacada amadu daraajatadai. Daida apaana mosagi papaali viaacatadai oigaragai iscuaadagi aagi poduucai viituli Moseesacaru cascada, tai vascara vui a Davicaru dai uu.

⁵ Dai potadai ara:

—Aana viaa amo samicami cascada viaa ana samicami isaagagi istumaasi a pduuñiagi ibastaragai tasara —astadai aSuusi.

⁶ Ara amo ibastaragai tasara judidíu quiupaigadara vaa aSuusi dai glaagacai maataatuldi aoodami Diuusi ñiooquida. Tai ami vaa amo cali ismaacada gaquisapicatadai novida sallsia padara. ⁷ Vaida amamaatatuldiadami Diuusi samicamigada amadu a fariseo soobidacatadai aSuusi sabai duaaidana ibastaragai tasara dai poduucai viaacagi istucada gapiara vaaajagi agai aSuusi. ⁸ Damos aSuusi maatacatadai ismaasi gantatagitoitadai agai daida itadai cali ismaacada gaquisapicatadai novida:

—Cequivañi dai mala aran asi cequiva —astadai.

Taida cali cequiva dai ami cequiva siaaco aagidi aSuusi. ⁹ Amaasi aSuusi potadai agaa:

—Giñaagidavurai amo istumaasi: ¿Tumaasi oidaga oigaragai isivuaadagi ibastaragai tasara istumaasi cagaducami maicagaducami sio, cagacara vuvaidagi oodami coodagi sio? —astadai aSuusi.

¹⁰ Amaasi aSuusi nanaidi vascatai ismaacada ami daraajatadai dai potadai agai cali:

—Giñuuliñdañi ganovi —astadai.

Taida cali uuliñi ganovi dai cacaga duaadicami vii. ¹¹ Taida agaa samicada baacoi dai aipaco gantacacaimi astumaasi istuuidi isiduuñiagi aSuusi vui.

¹² Amaasi ii aSuusi amo giidiamu dai daañia agai Diuusi sai soñana dai amo tucagi anaasi siaa daanita Diuusi. ¹³ Dai aidasi camaasi agai vai gamamaatardamiga dai acovai vuvaitu baivustaama dan gooca agai saagidañdara saida arojootosadacana.

¹⁴ Dai pot^{AA}Agidu Agai: Amoco ArSimuñi taid^Δ ΔSuusi Piiduru t^{AA}t^Δ Δp^Δ, dai Aand^Δasi Δp^Δ Simuñi suculid^Δ, dai Jacovo, dai Vuaana, dai Piili, dai Bartolomé, ¹⁵ dai Mataivo, dai Tomás, dai Jacovo Alfeo marad^Δ, dai Simuñi Agai ArAmoco zelolote saagidaiñd^Δ, ¹⁶ daid^Δ Uudasi Jacovo suculid^Δ, daid^Δ Uudasi Iscaliote ismaac^ΔΔ gooquiarioma gat^{AA}gi ΔSuusi.

¹⁷ Daid^Δ ΔSuusi t^Δvai giidaiñd^Δ v^{AA}scatai Agai Δmadu. Dai Δmap^ΔΔ siaaco t^Δpaalica c^Δquiva ΔSuusi mui g^Δmamaat^Δrdamiga Δmadu dai oidacatadai Δp^Δ mui oodami v^{AA}si Judeea d^Δv^{AA}riaiñd^Δ dai Jerusaleenaiñd^Δ dai coastaiñd^Δ siaaco Tiuro t^{AA}gidu dai Sidóni Δp^Δ. V^{AA}si idi ami dada ca^Δca Δliditai Diuusi ñiooquid^Δ dai duduaadia Δliditai Δp^Δ casc^ΔΔ dada Agai. ¹⁸ Dai ismaac^ΔΔ soimaa taatacana viaacatai Diaavora t^Δt^{AA}añicarud^Δ v^{AA}si duduaadi ΔSuusi. ¹⁹ V^{AA}si Δoodami taata Δliditadai ΔSuusi. Agai duduaaidiña Δcoococoidad^Δ g^Δg^Δvucadac^ΔΔ casc^ΔΔ.

²⁰ Amaasi ΔSuusi vui n^Δn^Δava g^Δmamaat^Δrdamiga daid^Δ it^Δt^Δdai:

—Diuusi c^{AA}gac^ΔΔ g^Δnn^Δidi aapim^Δ giñmamaat^Δrdamiga. Aapim^Δ c^{AA}ga maat^Δ ist^Δgito siora g^Δnsoiñagi maid^Δ ivuaada aapim^Δ istumaasi Diuusi ip^Δlidi.

²¹ Diuusi c^{AA}gac^ΔΔ g^Δnn^Δidi aapim^Δ ismaac^ΔΔ biuugicoñi sivi gooqui^ΔΔ tatascon^ΔΔ Agai aapim^Δ casc^ΔΔ.

Diuusi c^{AA}gac^ΔΔ g^Δnn^Δidi aapim^Δ ismaac^ΔΔ suaan^Δ sivi, gooqui^ΔΔ as^Δda Agai aapim^Δ casc^ΔΔ.

²² Diuusi c^{AA}gac^ΔΔ g^Δnn^Δidi aapim^Δ ismaac^ΔΔ g^Δnc^ΔΔdai oodami dai si^{AA}scad^Δ mait^Δñiooquiadagi, daid^Δ g^Δnñiooquiadagi, dai tomali maica^Δca aliadagi g^Δnt^{AA}t^Δaraga v^{AA}si goovai pov^Δduuñimu giñoidatucuitai aapim^Δ. ²³ V^{AA}sc^ΔΔ s^{AA}lic^ΔΔav^Δar baig^Δñliada amaasi. Poduucai idui Δqui aaduñ^Δcardu goodami maic^ΔΔ tuutiac^ΔΔ Diuusi ñiñiooquituldiadamigad^ΔΔ. M^ΔΔ t^Δvaagi^ΔΔ g^Δnmaaquimu Diuusi mui naana maasi c^Δc^ΔΔgaducami.

²⁴ D^Δmos si^ΔΔ soimaa taatamu Ariricu gooqui^ΔΔ, sivi gia viaa Agai istuc^ΔΔ baig^Δñliadagi.

²⁵ Si^ΔΔ soimaa taatamu Agai ismaac^ΔΔ tatascon^Δ sivi, gooqui^ΔΔ biuugicoñicamu Agai. Si^ΔΔ soimaa taatamu Agai ismaac^ΔΔ sivi as^Δi, gooqui^ΔΔ suaan^Δdamu Agai soi^Δliaragaic^ΔΔ.

²⁶ Si^ΔΔ soimaa taatamu Agai si^{AA}scad^Δ v^{AA}scatai c^{AA}ga ñioocadagi Agai vui, poduuc^Δcai idui Δqui aaduñ^Δcardu Agai^ΔΔ ismaac^ΔΔ poduuc^Δcai yaatagi said^Δ ArDiuusi ñiñiooquituldiadamigad^Δ.

²⁷ D^Δmos aapim^Δ m^Δsmaac^ΔΔ giñca^Δ aapim^Δ anganaagidi: Oig^Δadavurai g^Δnsasaayu, dai c^{AA}gav^Δar ivuuiidada ismaac^ΔΔ g^Δnc^ΔΔdai. ²⁸ C^{AA}gav^Δar ñioocada Agai vui ismaac^ΔΔ maic^ΔΔga ñioocai aapim^Δ g^Δnvui. Is^Δmaadutai g^Δnñiooquiadagi daan^Δavurai Diuusi Agai v^{AA}tar^Δ. ²⁹ Is^Δmaadutai g^Δng^{AA}g^Δviagi Δmapiad^ΔΔ g^Δnvuivasa v^Δrai ajad^ΔΔ vui daasa Δp^Δ. Dai is^Δmaadutai b^Δiyagi g^Δsuaa dagitoñi vai b^{AA}caiña g^Δvaasaraga Δp^Δ. ³⁰ Dai siora g^Δtaan^Δdagi Δmo istumaasi pai oidiada. Is^Δmaadutai b^Δiyagi istumaasi Arg^Δtuidaga maititaan^Δda. ³¹ Ivuuiiadavurai aa m^Δstumaasi aapim^Δ ip^Δliadagi isg^Δnvuuiidada Agai Δp^Δ.

³² M^Δsaapim^Δ oig^Δadagi mos^Δcaasi ismaac^ΔΔ g^Δnoig^Δdai aapim^Δ, ¿tumaasi Arc^ΔAgai poduuc^Δcai? Asta Agai ismaac^ΔΔ maic^ΔΔga tuutuiga Δp^Δ poduuc^Δcai ivueeyi. ³³ M^Δsi^{AA}p^Δ c^{AA}ga ivuuiidagi mos^Δcaa Agai ismaac^ΔΔ c^{AA}ga g^Δnvuiididi aapim^Δ, ¿tuma^Δ c^{AA}ga ivueeyi aapim^Δ poduuc^Δcai? Maic^ΔΔga tuutiac^ΔΔ Δp^Δ poduuc^Δcai ivueeyi. ³⁴ Dai m^Δstaañiupiadagi mos^Δcaa Agai ismaac^ΔΔ g^Δnaa noragidadan tadacagi, ¿tumaasi c^{AA}ga ivueeyi aapim^Δ poduuc^Δcai? Maic^ΔΔga tuutiac^ΔΔ Δp^Δ taañiupidi Agaa maic^ΔΔga

tuutiacadā dai nanaracana isaa noragidagi. ³⁵ Damos aapimā glaagai isoigadagi gansasaayu dai cāga ivuidiadagi dai taañiupiadagi dai maitagitocagi masaa gannoragidagi. Poduucai Diuusi naana maasi ganmaaquimu dai poduucai aapimā maamaradā Diuusi ismaacadā aḡavaamioma baitacaaacami ganducamicamu. Diuusi cātuiga maicāga ivuaadami vui dai ismaacadā maiDiuusiatanamquidana caitiña. ³⁶ Oigaldiadvurai aapimā aa poduucai isduucai Diuusi ganooga oigaldi amaicāga tuutiacadā.

³⁷ Maitavar pocaitiada: “Dañi tā soimaasi idui ḡgai”, masimaipovantatadamu aapimā aḡa. Maitavar pocaitiada siargapiar caatcami ḡgai masimaipovantatadamu aapimā aḡa. Oigaldiadvurai aa masapimā ganoigaldidamu aḡa. ³⁸ Oidiadvurai aapimā aa masiapimā ganoidiadamu ganbaimocoraḡa amo apavidacarui cāgaducamiḡa cā suudacami gigigidicami, dai cā ḡaisatudicami dai vātanacacami. Apavidacaruiacadā ismaacadacada gamaacai aapimā istumaasi ḡgai vaacadā ganmaaquimu ḡgai aḡa —astatadai aSuusi.

³⁹ Dai aSuusi aduucai gamamaatatuldi:

—¿Istutuidisi amo mainaadami isvoidaticagi amai mainaadami? ¿Maisiu suuligia ḡgai vagoocatai siba dācarā? ⁴⁰ amo mamaatardami maivaamioma maata isamamaatatuldiadamigadā, dai siāscadā cacāga maatia ḡgai apan aḡsi maatcamu gamamaatatuldiadamiga.

⁴¹ ¿Tuipasi ḡatagito nāidi aapi issoimaasi ivueeyi ḡaduñi dai maitatagito nāidi isaapi vaamioma soimaasi ivueeyi? ⁴² Ducatai maisiaa aḡrai aapi ispotatadagi ḡaduñi: “Dañi aliā soimaasi ivueeyi aapi”. Dai maitatagito nāidi isvaamioma soimaasi ivueeyi aapi. Aapi aramoco ismaacadā aagai amo istumaasi daidā ivueeyi ama maasi. Aḡa glaagai iscamaisoimaasi ivuaada aapi dai gooquiḡa aagidagi ganaduñi sai camaisoimaasi ivuaadana.

⁴³ Maioidaga uusi cacāgaducami issoimaasi iibiatadagi dai amo uusi maicāgaducami maitistutuidi iscāgaducagi iibiadā. ⁴⁴ Vāsi uusi ḡamaata iibiadā. Maitavyoovai iigosi tomali uuvasi uupariaiñdā. ⁴⁵ Amo cāli maisoimaasi ivuaadami maisoimaasi ñioocaiña, ibadāḡa daja gocā tagitoidagai cascadā. Dai acāli maicāga ivuaadami goḡgi soimaasi ñioocaiña, ibadāḡa daja gosoimaasi tagitoidagai cascadā istumaasi aagai ḡgai ḡatāñicadā vāsi ibadāiñdā vusacāi.

⁴⁶ ¿Tuimasi pocaitiña ansai aanā aḡanaamu dai vāscarā maitiñāgidiña?

⁴⁷ Ganaagidamu aanā siora apan ducami ḡgai ismaacadā ḡiñāgiditai caḡ daidā ivueeyi istumaasi aagidi aanā. ⁴⁸ ḡgai apan ducami amo cāli ismaacadā idui amo vaaqui damos aḡa cāga tuucavi cooco ḡgai dai cāgaducami dai simiento dai aidāsi ḡapi daivusai suudagi vāscarā maioiñitu aliā cāgaducataidai simientogadā cascadā. ⁴⁹ Dai ismaacadā ḡiñcaḡ dai maitivueeyi istumaasi tāaanāi aanā ḡgai apan ducami amo cāli ismaacadā idui amo vaaqui mosdāvārapī maidarasacai ooodai uta tai gooquiḡa ḡapi daivusai suudagi dai daitu taidā vaaqui camaicāgaducami vii —astatadai aSuusi aoodami.

7

¹ Aidāsidā aSuusi naato ñiooqui aoodami ii Capernaumamu. ² Vai ami oida-catadai amo sandaaru tāaanadamigadā ḡgai arromanu dai ḡgai viaacatadai amo piooñi ismaacadā aliā oigadai ḡgai vai ḡgai aliā coococatadai cayoga muu. ³ Daidā asandaaru tāaanadamigadā cajioomacatadai isami aimaraitadai aSuusi dai ootoi chīlāqui tāaanadamigadā judidū sai mā daanāna aSuusi sai diviana dai duaaidana

apiooñigada. ⁴ Tai agai miaadara guuquiva siaaco daacatadai asuusi dai samicada goguaama oidatucui dai potadai:

—Idi sandaaru taandamigada gia gaagai passoñagi. ⁵ Agai gia siaa garduutudai aatama judidú dai agai vaa agai dai gatjai duiñdagai garquiupaiga —astadai.

⁶ Taida asuusi ii agai amadu dmos aidasi cayoga aayi agai quii taida taandamigada sandaaru ootoi aa gaaduñi sai potadana asuusi:

—Mamaatuldiadami maitisoi gvuada ana tomali maiviaa samiciami pasvaquiagi giñquiyara, ⁷ cascada maitipiñali ana isagi maca gagaagamuagi. Mosai potai sai duaadana sida giñpiooñiga caduaadimu, asduucai ootosi sandaaru taandamigada ñiooqui. ⁸ Aanan ara viaa giñtaandamiga dai poduucai ara viaa ana giñsandaaruga ismaacada taana ana siuu duucu potada ana amoco sai imana vai aimari dai siuu duucu potada ana sai diviana vai didivai, dai siuu duucu taaña ana giñpiooñiga saida iduuna amo istumaasi vaid ivueeyi.

⁹ Aidasi ca asuusi imaasi maita istumaasi gatgituagi acali vui dai vui nanaava oodami ismaacada oiditadai dai potadai:

—Samicada tomali judidú saagida mainidi ana tomali amoco ispocaasi vaavoitudai siasi vaavoitudai idi cali —astadai.

¹⁰ Dai aidasida oototicami quiyara dada vaid apiooñi cocoad caduaadicatadai.

¹¹ Dai cadaivunucai imaasi vaid asuusi Naína amaco imitadai vaid amamaatardamigada oiditadai dai mui aa oodami ara. ¹² Dai aidasi cayoga aayi agai ami Nañara ta masbaticatadai amo muuquidad dai yaasa agai dai agai maaduacatadai marada ooqui viuudu vai mui oodami ami dvaria oidacami oiditadai. ¹³ Dai aidasi ta asuusi soigali oocicada dai potadai:

—Maiti suaacada —astadai.

¹⁴ Dai miaadara caquiiva dai taata cajooñi tai guuquiva agai ismaacada baticatadai taida asuusi potadai gali muuquidad:

—Gali ana angaagidi vañigiñi —astadai.

¹⁵ Tai agai ismaacada armuuquiadacatadai salli daiva dai gaagacai ñioocai taida asuusi tagi adada. ¹⁶ Dai tagacai oodami imaasi vascatai duduaadimu dai siaa duutudaimi Diuusi dai pocaitimi:

—Garsaagida tigamaasitu amo Diuusi ñiooquituldiadamigada —ascaiti.

Daida icaiti ara:

—Diviatiqui Diuusi dai soña agai gamaamara —ascaiti oodami.

¹⁷ Dai vasi Judeera dai vasi ugidiana gamaí istumaasi idui asuusi.

¹⁸ Taida avuaana maí vasi gomaasi, amamaatardamigada agidi cascada. Taida avuaana vaí gooca gamamaatardamiga. ¹⁹ Dai ootoi siaaco daacatadai asuusi sai cacana sabai agai samicada araCristo ismaacada viaacatadai isdiviagi sabai gaagai isnancacagi amai. ²⁰ Taida amamaatardamigada avuaana miaadara guuquiva asuusi daida itadai:

—Avuaana, agai ismaacada vaponai oodami, garootoi tasai gatcacana pasabai aapi araCristo ismaacada viaa isdiviagi siara sabai gaagai sancancacagi amai —ascaiti avuaana mamaatardamigada.

²¹ Dai aidasi mosaayi agai ami asuusi duduaadi mui oodami cococoidada dai ismaacada viaacatadai Diaavora tañañicaruda duduaadi ara dai mui ismaacada mainaneeyitadai agai nanaavatu. ²² Dai poduucai asuusi aa noragi dai potadai:

—Macaavar agida avuaana vasi mastumaa nidi dai ca. Dai agidavurai isducatai ismaacada mainaneeyitadai casi istutuidi isnaadagi dai ismaacada maijioopaitadai caajioopai, dai ismaacada viaacatadai gococodagai ismaacada duvaldi gatucuga duuaadi, dai ismaacada maitaacaidacatadai cataacaidaga, dai coidada duduaacarai,

dai soituutuigami vΛasi gΛmamaatΛtuldi ismaacΛdΛ agai daidΛ arcΛΛgacΛrΛ vuvaidaragai. ²³ BaigΛΛliadamu sioorΛ apiagiñvaavoitudadagi —ascaiti ΛSuusi.

²⁴ Dai aidΛsi caiji agai ismaacΛdΛ ootoi ΛVuaana taidΛ ΛSuusi gΛaagacai aagidi Λoodami dai aagai ΛVuaana dai potΛtdai Λoodami:

—¿MΛtumaasi nΛidamu aapimΛ oidigamu? ¿MΛsbai nΛidamu aapimΛ Λvasoi ismaacΛdΛ mosaipaco oiñidi ΛVΛΛli? ²⁵ ¿MΛtumaa nΛidamu aapimΛ, Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ cΛΛga dadaapacami yuucustai? AapimΛ cΛΛga maatΛ sai ismaacΛdΛ cΛΛga dadaapacami yuucustai cΛcΛΛgaducami quiiquiΛrΛ oidaga gΛgΛr raí baabaquidΛrΛ. ²⁶ ¿MΛtumaasi nΛidamu, Λmo Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ? ΛjΛΛ sΛΛlicadΛ angΛnaagidi, daidΛ arasta vaamioma isΛmo Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ. ²⁷ Vuaana ΛrΛgai ismaacΛdΛ aagai Diuusi ñiooquidΛrΛ dai pocaiti: “Ootosamu aanΛ Λmo ootocami aapi gbaitΛqui vai agai aagidana giññiooqui Λoodami dai poduucai agai cabai gΛnducamu dai vaavoitudamu ismaacΛdΛ aagida aapi”, ascaiti Diuusi. ²⁸ GΛnaagidiana aanΛ sai Vuaana vaamioma tΛaanΛi istomaliΛmaadutai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai vΛascatai ismaacΛdΛ gataaanΛda agai siaaco tΛaanΛi Diuusi vaamioma gataaanΛda agai isVuaana —astΛtdai ΛSuusi.

²⁹ Dai aidΛsi caΛ imaasi vΛasi Λoodami ΛΛmadu Λtumiñsi vuudami ismaacΛdΛ gΛnvapacoinaitadai ΛVuaana vacuanaragadΛcΛdΛ maatΛ tΛΛ sai istumaasi aagai Diuusi Λrvaavoi. ³⁰ DΛmos Λfariseo ΛΛmadu ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ ismaacΛdΛ maitΛnvapacoi Vuaana vacuanaragadΛcΛdΛ mosΛmaapiadΛrΛ viaa istumaasi Diuusi ipaliditadai isiduñiagi agai vΛΛtarΛ. ³¹ VaidΛ ΛSuusi pocaiti:

—¿Tumaasi Λpan ducami Λoodami sividadΛ? ³² Λpan ducami Λaali ismaacΛdΛ plaasΛrΛ gatΛtΛΛvΛiña dai iññoquidiña gΛnaaduñi daidΛ itΛtdaiña: “Iiva aatΛmΛ muusicocΛdΛ mΛtai maitatuutudai. Susuaañi aatΛmΛ mΛtai aapimΛ maisusuaañi”, astΛtdaiña. ³³ Diviacai Vuaana agai ismaacΛdΛ vapaconai Λoodami dai maitacueeyi tascali tomali maitayΛΛyi istumaasi guvuucami, mai aapimΛ pocaiti sai viaa Λmo Diaavora tΛaañicarudΛ. ³⁴ Dai diviacai aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami dai gacueeyi dai gayΛΛyi mai pocaiti ansaidΛ artuu naacΛdami daidΛ ariitΛracami, dai ansaidΛ araduñdΛ tumiñsi vuudami dai ΛmaicΛΛga ivuaadami. ³⁵ VΛascatai ismaacΛdΛ ΛΛgidi Diuusi cΛΛ maatΛ isaliΛ cΛΛgadu Diuusi maatΛdagadΛ —astΛtdai ΛSuusi.

³⁶ Amaadutai Λfariseo vaí ΛSuusi sai quidiΛrΛ gaugaana taidΛ ΛSuusi ii quiidiamu dai meesa vuidΛrΛ daiva. ³⁷ Tai Λmo ooqui agai vaa dΛvΛΛriΛrΛ oidacami ismaacΛdΛ gogoosi gΛducamicana maí siΛSuusi ii fariseo quiidiamu dai ΛΛmadu gaugia agai. Agai ami divia dai bΛΛcati Λmo tucayu suudacami asaiti sigian uuvadami. Atucayu alavastrocΛdΛ duñisi. Agai Λrodai namΛaacami. ³⁸ Dai suaquimi daidΛ ΛSuusi ΛccasodΛ abaana daiva dai vacuañdimi ΛccasodΛ gΛoogacΛdΛ dai gooquiΛrΛ gΛcuupacΛdΛ gaqui dai usupi dai gooquiΛrΛ tΛi Λasaiti sigian uvaicΛdΛ. ³⁹ AidΛsidΛ Λfariseo ismaacΛdΛ vaí ΛSuusi tΛΛ imaasi povΛΛli: “Isidi cΛΛli sΛΛlicadΛ ΛrΛmo Diuusi ñiooquituldiadamigadΛcamudai maatΛmudai goovai ismaa ooqui goovai dai taatamai. Goovai gogoosi gΛducami”, asΛlidi Λfariseo. ⁴⁰ TaidΛ ΛSuusi potΛtdai Λfariseo:

—Simuñi gΛaagida iñΛlidi aanΛ Λmo istumaasi —astΛtdai.

TaidΛ Λfariseo aa noragi daidΛ itΛtdai:

—Giñaagidañi —astΛtdai.

⁴¹ TaidΛ ΛSuusi itΛtdai:

—Λmo cΛΛli tañiuuvi tumiñsi goocatai cΛcΛΛli. Amaadutai tañiuuvi agai taan sientodaidΛ agΛmai taajucan siento. ⁴² Dai tomali amaadutai vΛgoocatai maitistutuiditadai isaa noragidagi taidΛ ismaacΛdΛ gatañiuuvi mosoi ismaacΛdΛ vaaatulditadai agai. Sivi giñaagidañi ¿ismaacΛdΛ vΛgoocatai vaamioma oigΛdai? —astΛtdai ΛSuusi.

⁴³ TaidΛ ΛSimuñi aa noragi daidΛ itΛtdai:

—Poalidi aanΛ sai ismaacΛdΛ vaamioma mui oi —astΛtΛdai Λfariseo.

TaidΛ ΛSuusi potΛtΛdai:

—Vaavuava ismaacΛdΛ aagai aapi —astΛtΛdai.

⁴⁴ Amaasi ΛSuusi vui nΛnΛaava Λooqui dai potΛtΛdai ΛSimuñi:

—¿NΛidipΛsi idi ooqui? Vaa aanΛ gaquiiyΛrΛ pΛtai maitiñmaa suudagi istuucΛdΛ vacuana aanΛ giñΛΛcaso poduucai isduucai garviida aatΛmΛ tai idi ooqui vapacoi giñΛΛcaso gaooacΛdΛ dai gΛcuupacΛdΛ gaqui. ⁴⁵ Dai aapi maitiñusupi poduucai isduucai garviida aatΛmΛ, vai goovai aidasi abiaadΛrΛ vaa aanΛ maidagitocai uusupigai giñΛΛcaso. ⁴⁶ Dai aapi maitiñtΛi asaiti giñmooana poduucai isduucai garviida aatΛmΛ tai goovai giñtΛi asaiti sigian uuvadami giñΛΛcasoana. ⁴⁷ CascΛdΛ angΛaagidi sai idi ooqui tΛtΛgidi vΛΛscatai isaliΛsi iñoigΛdai aliΛsi Λrsoimaasi iducami goovai cascΛdΛ dai vΛΛsi soimaascamigadΛ caoigΛldi. DΛmos Λmai oodami ismaacΛdΛ Λrmaisi soimaasi iducami gatΛtΛgidi ismaisi iñoigΛdai maitΛrgΛpi soimaascamigadΛ cascΛdΛ dai cavΛΛsi oigΛldi —astΛtΛdai ΛSuusi Λfariseo.

⁴⁸ Amaasi potΛtΛdai ΛSuusi Λooqui:

—GΛsoimaascamiga caoigΛldi —astΛtΛdai.

⁴⁹ VaidΛ ΛvapaidarsicΛdΛ ismaacΛdΛ ami daraajatadai Λagi aipaco gΛnaagidimi daidΛ icaiti:

—¿SiooraΛ idi cΛlli dai asta gasoimaascamiga oigΛldi? —ascaiti.

⁵⁰ TaidΛ ΛSuusi potΛtΛdai Λooqui:

—Vaavoitu aapi cascΛdΛ cacΛΛgacΛrΛ vuusai, imΛΛdañi dai maivuamΛ Λliatugada —astΛtΛdai.

8

¹ Dai cadaivunucai imaasi ii ΛSuusi mui ΛmapΛcΛrΛ ami dΛvΛΛriΛrΛ dai gama-maatΛtuldimi Diuusi ñiooquidΛ dai isDiuusi soicΛi oodami sai cΛΛgacΛrΛ oidacana. Dai vΛΛ baivustaama dan gooca mamaatΛrdamigadΛ oidatucuitadai ΛSuusi. ² Dai oidatucuitadai ΛpΛ chiΛΛqui ooqui ismaacΛdΛ duduaadi ΛSuusi. Λmoco viaacatadai Diaavora tΛtΛaañicarudΛ dai aa Λma maasi coocodagai. Dai ami Λmadu imΛitadai María ismaacΛdΛ ΛrMadaliña Λgai ooquiaiñdΛrΛ vuvaaja cuvaracami Diaavora tΛtΛaañicarudΛ, ³ dai Vuañiita ΛpΛ ooñigadΛ Chusa. Chusa ΛrΛmo tΛaanΛdamigadΛ EroodΛsi pipiooñigadΛ, dai Susaana, dai mui aa ooqui ismaacΛdΛ soicΛitadai istucΛdΛ viaacatadai ΛSuusi.

⁴ Muidutai oodami vuvaaja gΛndΛΛvΛragaiñdΛrΛ dai nΛida agai ΛSuusi dai aidasi gΛnΛmpagi mui oodami taidΛ ΛSuusi ñiooqui daidΛ itΛtΛdai:

⁵ —Λmo Λsaadami gaΛsimu dai gaΛsaimi Λgai tai chiΛΛqui ΛstucadΛ voiyΛrΛ suuli mΛtai cΛjiata tai dada ujuurugi dai uu. ⁶ Tai aa Λstucai ojoodai saagida suuli dai aidasi vuvaaja Λgai gaquiiisa viΛΛgacatadai vaagidagai cascΛdΛ. ⁷ Tai aa Λstucai uuparai saagida suuli dai vuvaaja taidΛ Λuuparai ismaacΛdΛ Λmadu vuvaaja gaquiiistu. ⁸ Tai aa Λstucai cΛΛgaducami dΛvΛΛriΛrΛ suuli dai gΛΛ dai cΛΛga iibaji asta Λmo sientro litro vuvaaja aliΛmo litroaiñdΛrΛ.

Dai aidasi capotΛi ΛSuusi gΛgΛrΛ ñioo dai potΛtΛdai:

—MΛsaapimΛ tΛtΛcaidacagi vΛrai caΛca —astΛtΛdai.

⁹ TaidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ tΛcacai daidΛ itΛtΛdai:

—TΛiya Λlidi aapi idi cuentocΛdΛ —astΛtΛdai.

¹⁰ TaidΛ ΛSuusi potΛtΛdai:

—AapimΛ Diuusi gΛnmaatΛtuldamu istumaasi maimaatΛ aapimΛ isducatai Diuusi soicΛi oodami sai cΛΛga gΛntΛtΛgitocana, dΛmos gogaa poduucai ñiooquidi aanΛ vai nΛijada goovai dai ducami ismaiñΛijadagi dai caΛca dai ducami ismaicaΛcagi.

11 Ganaagidamu aan istaiya alidi gocuento:

—Goastucaí apán ducami Diuusi ñiooquidá. 12 Goastucaí ismaacáda voiyar suuli agai apán ducami aoodami ismaacáda caacana Diuusi ñiooquidá vai didivai adiaavora dai maigovai dadasai ibadaiñdará sai maivaavoitudaiña dai maicagacará vuvaacana. 13 Daidá astucaí ismaacáda ooodai saagida suuli agai apán ducami aoodami ismaacáda caacana Diuusi ñiooquidá dai caga baiganliaracáda agidiña dmos maisi guupuacana agai vaavoidaragada. Vaavoitudaiña agai chilqui tasai dai silscada parunadagi aa vai cadadagitoiña ganvaavoidaraga. 14 Daidá astucaí ismaacáda uuparai saagida suuli agai apán ducami aoodami ismaacáda caacana Diuusi ñiooquidá dai mailagidiña mosasi gatagiticana dai gaquiistudai ganvaavoidaraga mosaa tagitocatai tumiñsiarai dai ganvagamadagarai dai mui aa naana maasiarai dai poduucái maitivueeyi agai istumaasi Diuusi ipalidi dai apán ducami astucaí ismaacáda maiibiatai. 15 Daidá astucaí ismaacáda cagaducami davarai suuli agai aloodami ismaacáda baiganliaracáda caaca alidiña Diuusi ñiooquidá dai vasi agidiña istumaasi mamaatarai Diuusi ñiooquidarai dai agai ismaacáda apiavaavoitudai dai mamaatatludi aa agai ismaacáda vatama mamaatarai agai agai daidá ariibiada ganducami.

16 Tomali amo oodami maicucuudagai amo cuudacarui dai gooquiarai iñapai tomali maivoicarui uta dadasai, baiyoma tlcavi dadasai vai cuudagidaca agai vascatai siora vapacadagi. 17 Poduucái istumaasi aan gamamaatatludi vasi gamaasiuldi, sivi maiquiaa caga maata caa aoodami gooquiaroma gia vasi maata caacamu agai.

18 Poduucái tudu cagavar caaca. Siora bllai giññoogui dai giñlagidi agai vaamioma maatatlamu aan, dai siora maibllai giññoogui dai maitiñlagidi poopoidamu aan istumaasi maata galidi agai —astatadai asuusi.

19 Amaasi asuusi dladá lamadu susuuculida ami dada siaaco daacatadai agai dmos maitistutuiditadai agai ismiadarai ajiagi alia muiducatai oodami. 20 Tai amaadutai aagidi asuusi daidá itatadai:

—Gadaada lamadu gasusuuculi quiidigaiñdarai guuca dai ganlida alidi —astatadai.

21 Dmos asuusi potatadai:

—Siora cacagi Diuusi ñiooquidá dai agiditai cacagi agiava agai daidá argiñdaada ducami lamadu giñsusuuculi ducami —astatadai.

22 Amo imidagai tasai asuusi amo vaarcuarai lamadu gamamaatardamiga daidá itatadai agai:

—Tiimada vaadarai goga suudagi —astatadai asuusi.

Tai bodarai iji. 23 Dai aidasi ga suudagi araana iimitadai agai taidá asuusi cói. Tai todian duucái cavami va vai taí tladai suudagi daidá vaarcu casuudaimi suudagi dai asta cayoga duupi. 24 Tai agai iji dai nlanitu asuusi daidá itatadai:

—Mamaatatludiamí, Mamaataldiamí, casiatá yooga duudupi —astatadai.

Taidá asuusi vañi dai lapitu avalli lamadu asuudagi tai vasi galapitu dai vasi dodoli vii. 25 Amaasi asuusi potatadai gamamaatardamiga:

—¿Tadui ganvaavoidaraga? —astatadai.

Vai agai duduaadimucataidai dai maitaa istumaasi gantatagituagi dai aipaco gantacacai daidá icaiti:

—¿Siora idi cali dai tlaanai avalli lamadu gosuudagi vai agidi? —ascaiti.

26 Daida aayi ali quiiyarai. Gadararai tagidu ali quii. Vaadarai goga suudagi arGadara ajaadarai arGalilea. 27 Mostuvanacai asuusi davarapi tai miaadarai caquiva

amo cʌʌli Gadarana oidaacami dai catʌvʌpi ʌpʌduitadai isʌcʌʌli viaacatadai Diaavora tʌtʌaañicarudʌ dai maitʌaadaiña yuucusi tomali maioidacatadai quiiyʌrʌ mosʌcaasi siaaco gʌyaasapai coidadʌ. ²⁸ Dai mostʌʌgacai ʌgai ʌSuusi vuidʌrʌ gʌtootonacʌdʌ cʌquiva dai iinaquimi dai potʌtʌdai:

—¿Tuiʌsidʌ giñʌʌmadu vapaacʌi aapi Suusi ʌgʌʌ baitʌcʌaacami maradʌ? Gʌdaanʌi aanʌ pai maitiñoiña —astʌtʌdai.

²⁹ Pocaiti ʌgai tʌaanʌitai ʌSuusi ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ sai vuvaacʌna ʌgiainʌrʌ. Muiyoco imidagai bʌbʌʌjʌiña ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ vaidʌ ʌoodami vupuurainʌ noonovidʌ dai ʌcasodʌ cadeenacʌdʌ sai maiuupanʌna vai ʌgai ʌʌquitudaiña ʌcadeena. Daidʌ ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ mosmʌmʌlitudaiña ʌgai oidigamu. ³⁰ Taidʌ ʌSuusi tʌcacai daidʌ itʌtʌdai:

—¿Tʌʌgidu aapi? —astʌtʌdai.

Tai ʌgai aa noragi dai potʌtʌdai:

—Legiʌn antʌʌgidu aanʌ —ascaiti.

Poduucai aagai ʌgai alia muiducatai ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ ismaacʌdʌ ʌgiʌrʌ vaapa cascʌdʌ. ³¹ Daidʌ ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ potʌtʌdai ʌSuusi sai maiotosana siaaco tuucavaga ami siaaco oidaga vʌʌsi ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ. ³² Dai muiducatai tataisoli ami giidiʌrʌ daida cueeyitadai. Daidʌ ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ potʌtʌdai ʌSuusi sai dagitona isvaapaquiagi ʌtataisoliʌrʌ. Taidʌ ʌSuusi maa oigaragai. ³³ Taidʌ ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ vuvaaja ʌcʌʌliainʌrʌ dai tataisoliʌrʌ vaapa. Tai vʌʌsi ʌgai gʌʌ vaapavuana sʌʌli suuli gaamu taana dai gʌʌ suudarʌ suuli dai baicoi.

³⁴ Tai ʌgai ismaacʌdʌ nuucadacatadai ʌtataisoli alia duduaadimu aidʌsi tʌʌ imaasi dai voopoi dai mʌʌca gaaagidi quiiquiana dai dʌjiana. ³⁵ Taidʌ ʌoodami vʌʌscatai iji dai nʌida ʌgai astumaasi ʌpʌdui dai aidʌsi aayi ʌgai siaaco daacatadai ʌSuusi tʌʌ ʌgai ʌcʌʌli ismaacʌdʌainʌrʌ vuvaaja ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ vai ʌcasodʌ abaana daacatadai ʌgai ʌSuusi cʌʌga yuucusu dai cacʌʌga dodoli daja tai ʌgai alia duduaadimu. ³⁶ Daidʌ ʌtataisoli nuucadacami ismaacʌdʌ nʌiditadai aagidi vʌʌsi isducatai dueeyi ʌcʌʌli ismaacʌdʌ viaacatadai ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ. ³⁷ Imaasicʌdʌ vʌʌsi ʌoodami ami Gadarʌrʌ oidacami gʌnaaga daaʌimi ʌSuusi sai imʌʌna abiaadʌrʌ alia duduaadicuitadai ʌgai cascʌdʌ. Taidʌ ʌSuusi tʌsai vaarcuʌrʌ dai ii abiaadʌrʌ. ³⁸ Daidʌ ʌcʌʌli ismaacʌdʌainʌrʌ vuvaaja ʌDiaavora tʌtʌaañicarudʌ goguaama oí sai dagitona isoidagi dʌmos ʌSuusi potʌtʌdai sai viʌʌna dai potʌtʌdai:

³⁹ —Noragiñi gʌquiiyamu dai mʌʌca gaaagida vʌʌsi istumaasi idui Diuusi aapicʌdʌ —astʌtʌdai.

Taidʌ ʌcʌʌli nora dai mʌʌca gaaagidi vʌʌsi ami dʌvʌʌriʌrʌ sia cʌʌga idui ʌSuusi ʌgai vʌʌtarʌ.

⁴⁰ Aidʌsidʌ ʌSuusi vaasadʌrʌ divia ʌpʌmu ʌgʌʌ suudagi tai vʌʌscatai baiganʌliaracʌdʌ miaadʌgi canʌnʌracatadai ʌgai cascʌdʌ. ⁴¹ Tai ami divia ʌmo cʌʌli Jairo tʌʌgiducami ʌgai ʌrtʌaanʌdamicatadai quiuupaigadʌrʌ judidʌu dai gʌtootonacʌdʌ cʌquiva ʌSuusi vuidʌrʌ dai daaʌimi sai imʌʌna quiidiamu. ⁴² Ali ʌmaaduacatadai ʌgai maradʌ daidʌ ʌrooqui para baivustaama dan gooca uumigi viaacatadai dai cayoga muutadai. Dai imʌcai ʌSuusi oí mui oodami dai asta gʌisatudaimi.

⁴³ Dai ʌgai saagida imʌitadai ʌmo ooqui ismaacʌdʌ cabavustaama dan gooca uumigi coococatadai gʌʌʌracʌdʌ dai casiaa doodai vʌʌsi istumaasi viaacatadai duduaadigamiʌrʌ vai tomali ʌmaadutai maitistutuiditadai isduaaidagi. ⁴⁴ Tai ʌgai miaadʌrʌ cʌquiva ʌSuusi dai gooquiamadʌrʌ mostaata yuucusidʌ taidʌ ʌʌradʌ gʌʌʌpitu.

⁴⁵ Vaidʌ ʌSuusi gatʌcacaimi daidʌ icaitimi:

—¿Toora giñtaata? —ascaiti ʌSuusi.

Vai vʌʌscatai pocaiti sai tomali ʌmaadutai vaidʌ Piiduru ʌʌmadu ʌaaduñdʌ potʌtʌdai:

—MamaatΛtuldiadami, mosΛΛquidu oodami dai gΛgΛgΛisatudai dai aipaco gΛnuituscΛi paidΛ gatΛcacai soorΛ gΛtaata —astΛtΛdai.

⁴⁶ DΛmos ΛSuusi potΛi:

—Λmaadutai atgiñtaata, maiyanta aanΛ iñsiduaadi Λmaadutai giñgυvucadacΛdΛ —ascaiti ΛSuusi.

⁴⁷ Dai mostΛΛgacai Λooqui iscamaasico vuaa ΛSuusi divia dai gigivuquimi dai gΛtootonacΛdΛ cΛquiva vuidΛrΛ ΛSuusi dai vΛΛsi oodami vuitapi aagidi istuisi taata dai isducatai caduaadicami vii mostaatacai. ⁴⁸ Amaasi ΛSuusi potΛtΛdai:

—Giñaduñi vaavoitu aapi cascΛdΛ cadueeyi. ImΛΛdañi dai maivuamΛ liiatugada —astΛtΛdai.

⁴⁹ Dai quiaa ñioocaitadai ΛSuusi tai divia Λmaadutai Jairo quiidiaiñdΛrΛ dai potΛtΛdai Λgai ΛJairo:

—Casiatmuu gΛmara casi maisoi vuaada gomamaatΛtuldiadami —astΛtΛdai.

⁵⁰ DΛmos aidΛsi caΛ ΛSuusi potΛtΛdai:

—Maitiduaadicuda mosai giñvaavoituda sigΛmara duaadimu —astΛtΛdai.

⁵¹ Dai aidΛsi aayi ΛSuusi quiiyΛrΛ maidagito Λgai Λoodami isvaapaquiagi ΛΛmadu tuucavi mosΛcaa Piiduru dai Jacovo dai Vuaana ΛΛmadu Λali ooqui dΛdΛdΛ. ⁵² VΛΛscatai suaanΛitadai dai alia soigΛnΛlidadai Λali ooquicΛdΛ dΛmos ΛSuusi potΛtΛdai:

—MaitavΛr suaanΛda goali ooqui maitarmuuquiadΛ mosacooso —astΛtΛdai.

⁵³ DΛmos Λoodami mosparunai pocaititai ΛSuusi. Λoodami maatΛcatadai isiaruuquiadΛ Λgai cascΛdΛ parunai. ⁵⁴ TaidΛ ΛSuusi bai novidΛ dai gΛgΛrΛ ñioo dai potΛtΛdai:

—Ali ooqui vañigiñi —astΛtΛdai.

⁵⁵ Tai Λgai Λpamu duaaca dai otoma vañi taidΛ ΛSuusi gatΛjai mΛsai biidana. ⁵⁶ DaidΛ ΛdΛdΛdΛ maitΛtΛgaitadai istumaasi gΛntΛtΛgituagi. DΛmos ΛSuusi potΛtΛdai sai maiaagidiña tomali Λmaadutai istumaasi ΛpΛdui.

9

¹ ΛSuusi Λmapagi Λbaivustaama dan gooca gΛmamaatΛrdamiga dai maa guvucadagai dai sΛΛlicami sai vuvaidiña vΛΛsi Diaavora tΛtΛaañicarudΛ oodamiaiñdΛrΛ dai sai duduaaididana gacocodaga. ² Dai Suusi ootoi Λgai sai gaaagidana sai Diuusi soicΛi oodami sai cΛΛgacΛrΛ oidacana dai duduaaididana coococoidadΛ. ³ Dai potΛtΛdai:

—MaitavΛr vuucaci tomali Λmo istumaasi voiyΛrΛ vΛΛtarΛ tomali gΛngiica tomali gΛnmoraaliga tomali biitugai tomali tumiñsi dai mosaliΛΛmoco vaapasaragai avΛr gΛnaadatica maisiu googoca. ⁴ Tomastuma quiiyΛrΛ mΛsiaaco gΛnuuliñagi anaasiavΛr gΛnuuliñaca asta masiΛΛscadΛ iji Λgai dΛvΛΛriaiñdΛrΛ. ⁵ Dai mΛsiaaco maitΛnmiadΛgidagi vΛrai vuvaaqui abiaadΛrΛ dai gigigida ΛdΛvΛΛrai gΛnΛΛcasoaiñdΛrΛ vai poduucaci maatΛna Λgai ismaicΛΛga idui —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁶ Tai iji Λgai dai mosΛΛmapΛcΛrΛ iimΛi dai gaaagidimi Diuusi ñiooquidΛ dai duduaaidimi coococoidadΛ vΛΛsi aipacoga.

⁷ TaidΛ ΛtΛaanΛdami EroodΛsi maí vΛΛsi istumaasi ivuaadatadai ΛSuusi dai maitΛtΛgaitadai istumaasi gatΛgituagi. Dai ΛΛmoco pocaititadai saidΛ ΛVuaana duaaca coidadΛ saagidaiñdΛrΛ. ⁸ Dai aa pocaititadai saidΛ ΛrΛEliiasicaru Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ daidΛ maasitu. Dai aa pocaititadai saidΛ ΛrΛmoco ΛΛquidΛ Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ dai duaaca. ⁹ DΛmos ΛEroodΛsi pocaiti:

—AanΛ ΛΛgi antgatΛjai guicutaragai moodΛ ΛVuaana ¿dai idio sioorΛ ismaacΛdΛ mosΛΛnaana maasi caΛ aanΛ aatagi? —ascaiti ΛEroodΛsi.

DaidΛ ΛEroodΛsi gΛaajagai isnΛidagi.

¹⁰ Dai aidasi dada asuusi ojootosada aagidi agai asuusi vasi istumaasi idui. Taida asuusi vaidacai maapacala siaaco baitoma maitipu oidacami Betasaidamacoga. ¹¹ Dai aidasi mai oodami isii asuusi gooquilara iji taida asuusi miaadagi dai aagidi sai Diuusi soicai oodami sai calagacala oidacana daida asuusi duduaadi cococoidada.

¹² Dai aidasi cauruñimi abaiivustaama dan gooca mamaatardami miaadara guuquiva dai potadai agai asuusi:

—Ootosañi goodami vai ganiibastana dai gaagana cuaadagai aali quiquiana siaaco vaamioma miaagacagi. Tami siaaco daraaja aatama maitipu tomali istumaasi —astadai mamaatardami.

¹³ Taida asuusi potadai:

—Bibidavurai aapima —astadai.

Taida mamaatardamigada aa noragi daida itadai:

—Maitataviaa vaamioma mosaltaama paana dai gooca vatopa. Siagisgiaa mala savada aatama cuaadagai vasi idi oodami vatar —astadai mamaatardamigada.

¹⁴ Daida oodami para taama miil acatadai. Damos asuusi potadai gamamaatardamiga:

—Aagidavurai goodami sai daraivana chiichiiquitai aipacoga para taataucami sient —astadai asuusi.

¹⁵ Tai podui vascatai daraiva. ¹⁶ Taida asuusi vui taama paana daida agooca vatopa dai tvaagiamu nanaava dai gamamagi dai gooquilara saasarai paana dai vatopa dai maa gamamaatardamiga sai taacoidana oodami. ¹⁷ Tai vascatai gauu dai tataascovai dai gooquilara suusudagi baiivustaama dan gooca aasarai saasaquigada ismaacada baivito.

¹⁸ Amo imidagai aidasi covai daanitadai Diuusi asuusi vaid mamaatardamigada lamadu daraajatadai taida asuusi cacai gamamaatardamiga daida itadai:

—¿Voor giñagai oodami? —astadai.

¹⁹ Tai agai itadai:

—Amoco pocaiti pasaida arVuaana agai ismaacada vaponaiña oodami, dai aa pocaiti pasaida arEliasi, dai aa pocaiti pasaida aralquida Diuusi ñooquituldiadamigada dai duaaca —astadai.

²⁰ Taida asuusi potadai:

—¿Dai aapimao macaiti ansoora ana? —astadai.

Taida Piiduru aa noragi daida itadai:

—Aapiara arDiuusi Cristogada ismaacada agai covai vuusaitu —astadai.

²¹ Damos asuusi sallicada dai sai maiagidiña imaasi tomali maadutai. ²² Dai potadai:

—Ana ismaacada viaa amo sallicami viaacamu issallicada soimaa taatagi dai mosamapiadara giñviaamu atalaanadamigada judidú lamadu baitaguucacamigada paali lamadu mamaatardamigada Diuusi sallicamigada. Dai giñmuaaa magari vasi dai vascara bo vaica tasaicada pamu duaacamu ana —astadai.

²³ Dai gooquilara potadai vascatai:

—Sioora giñagiada aliada maitaagai isagi gatgitocagi dai vas tasai gaagai isbai gducagi siaduniada gmuaatuda giñvaavoitudaitai daida giñagiadagi. ²⁴ Sioora ivuaadagi lagi istumaasi ipalidi, agai gia imimu Diaavora lamadu, damos agai ismaacada bai gaduu dai muquiagi giñvaavoitudaitai agai gia calagacala vuusaimu.

²⁵ Tumaasi arcagai amo oodami vatar isgamaitagi vasi istumaasi oidaga oidigi daama vai ibada imiagi Diaavora lamadu. ²⁶ Ana ismaacada viaa amo sallicami tvaagiaiñara divia dai pamu noragia iñagai dai gooquilara pamu divimu ana

ΛΛmadu mui Diuusi taañicarudΛ. Dai giñooga dadadaquigadΛ garsicoli dadadaquida agai. IsΛmaadutai siaa Λradagi giñvaavoitudaitai aanΛ ΛpΛ siaa Λrogiamu amaasi iñsiΛscadΛ diviagi. ²⁷ IsmaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ Λrvaavoi sai oidaga Λmaadutai ismaacΛdΛ tami guuca sai maicoiya agai asta tΛgacai ismaasi siaaco tΛaanΛi Diuusi —astΛdai ΛSuusi.

²⁸ Dai aidasi potΛi ΛSuusi bo mamacova tasaicΛdΛ tΛsai Λmo giidiΛrΛ dai gamamada agai dai ΛΛmadu iimΛitadai Piiduru dai Jacovo dai Vuaana. ²⁹ Dai aidasi daanΛitadai Diuusi ΛSuusi vuivasadΛ ΛmapΛdui dai yuucusidΛ cΛgga tootuatΛ dai dadadacΛdami gΛnaato. ³⁰ Tai gΛmaasitu gooca cΛcΛΛli abaana ΛSuusi dai ΛΛmadu gaaatagitadai Λgai ΛrMosesacaru ΛΛmadu Eliiasi. ³¹ Dai sicolimadi Λmo cuudagi dadadacΛdami dai aagaitadai issoimaa taata agai ΛSuusi dai isducatai muquia agai JerusaleenΛrΛ. ³² Tomasi ΛPiiduru ΛΛmadu ΛaduñdΛ aliΛ coocosimucataidai vΛΛscarΛ maicooci dai tΛΛ isducatai dadadacΛi ΛSuusi sicoli dai vΛgoocai cΛcΛΛli ismaacΛdΛ ΛΛmadu guucacataidai. ³³ Dai aidΛsidΛ ΛcΛcΛΛli mΛΛcasioma iimimitadai ΛSuusi sonuaiñdΛrΛ taidΛ ΛPiiduru potΛdai ΛSuusi:

—MamaatΛtuldiadami, vΛΛsi ΛrcΛΛgai istami daraaja aatΛmΛ tΛtai duuñi vaica uucusai Λmoco aapi gΛvΛΛtarΛ dai Λmai Moseesa vΛΛtarΛ dai Λmai Eliiasi vΛΛtarΛ —astΛdai.

DΛmos ΛPiiduru maimaatΛcatadai iscaititadai. ³⁴ Dai quiaa ñioocaitadai Λgai tai divia Λmo icomai dai iñña vΛΛscatai tai Λgai aliΛ duduaadimu tΛgacai isicomai saagida iji ΛcΛcΛΛli. ³⁵ Tai icomiañdΛrΛ caidatu Λmo ñiooqui ismaacΛdΛ icaiti:

—IdiavΛr giñmara dai aanΛ aliΛ oigΛdai. ΛgΛgadavurai aapimΛ —ascaiti Λñiooqui.

³⁶ Dai aidasi capotΛi Λñiooqui Λgai gΛntΛgito tΛΛ sidΛ ΛSuusi caΛΛgi cΛcatadai. Dai vΛvaicai mamaatΛrdamigadΛ maiaagidi tomali Λmaadutai tomali Λmo ñiooqui istumaasi tΛΛ agai.

³⁷ Dai siaadiqui aidasi tΛapapai Λgai giidiañdΛrΛ tai mui oodami vuvaaja dai vuidΛrΛ aayi ΛSuusi. ³⁸ Tai Λmo cΛΛli Λoodami saagida gΛgΛrΛ ñiooqui daidΛ itΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, giñoigΛdañi dai nΛida giñmara, idi caΛmaduga giñmara cΛΛli.

³⁹ Vai Λmo Diaavora tΛaañicarudΛ bΛbΛjΛi dai iññaquitudai dai susuiquituldi dai totosacatudai tΛñidΛ dai soi vueeyi dai maidagitua Λlidi. ⁴⁰ Casiant goguama oí gΛmamaatΛrdamiga sai vuusaidana Λgai goDiaavora tΛaañicarudΛ dΛmos Λgai maitistui —astΛdai.

⁴¹ Tai aa noragi ΛSuusi dai potΛdai:

—Dañi aapimΛ sivi oidacami maivaavoidaracami dai maiΛΛgidaracami siΛΛ tΛvΛpi vaamioma viaacamu aanΛ isgΛnΛΛmadu daacagi dai gΛnnΛijadagi —astΛdai ΛSuusi.

Dai potΛdai Λgai ΛoogadΛ:

—Baigovai vuaapa gΛmara —astΛdai.

⁴² DΛmos aidasi Λali gΛΛli miaadΛrΛ cΛquiva taidΛ ΛDiaavora tΛaañicarudΛ dΛvΛΛrapi daitu dai suiquituli. DΛmos ΛSuusi dodoligitu ΛDiaavora tΛaañicarudΛ dai duaadi Λali gΛΛli dai tΛΛgi oogadΛ. ⁴³ Tai vΛΛscatai maitΛΛ istumaasi gΛntΛtΛΛgituagi tΛΛgacai istumaasi mosΛΛ gΛducami ismaacΛdΛ idui Diuusi.

Dai maiquiaa tΛtΛgaitadai Λgai istumaasi gΛntΛtΛΛgituagi gomaasicΛdΛ ismaacΛdΛ idui ΛSuusi tai Λgai potΛdai gΛmamaatΛrdamiga:

⁴⁴ —CΛΛgavΛr caΛca idi dai mostΛgitoca. AanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami mΛgiñtΛΛgida agai aa oodami —ascaiti ΛSuusi.

⁴⁵ DΛmos ΛmamaatΛrdamigadΛ maimaatΛ caΛcatadai istumaasi aagidi Λgai, maimaaquiarsicatadai Λgai oigaragai ismaatΛ cajiagi cascΛdΛ, dai Λgai duduaadicuitadai isaagidagi sai cΛgga aagidana isducatai maatΛ cajiagi Λgai istumaasi agaitadai Λgai.

46 VaidΛ ΔSuusi mamaatΛrdamigadΛ ΛΛgi gΛnaatagidi dai pocaiti sai sioorΛ ΛgiaiñdΛrΛ cΛΛgadu isvaamioma gatΛaanΛdagi. 47 DΛmos ΔSuusi maí istumaasi gΛntΛtΛΛgitoitadai Λgai dai bΛi Λmo ali oodami dai gΛabaana cΛi 48 dai potΛtΛdai:

—TomasioorΛ ismaacΛdΛ vaavoitudai giñmamaatΛtuldiaraga dai cascΛdΛ oigΛdai idi ali oodami Λgai giñoigΛdai aanΛ ΛpΛ dai Λgai ismaacΛdΛ giñoigΛdai aanΛ Λgai oigΛdai Λgai ismaacΛdΛ giñootoi. IsmaacΛdΛ polidi ismaisi gataaanΛi Λgai vaa Λgai dai vaamioma gatΛaanΛi —astΛtΛdai ΔSuusi.

49 TaidΛ ΔVuaana potΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, tΛΛ aatΛmΛ Λmoco ismaacΛdΛ potΛi sai gΛguvucadacΛdΛ vuvaiditadai Diaavora tΛtΛañicarudΛ tΛtai daí sai camaivuvaidiña maitΛrΛΛmadu aimΛraitai Λgai —astΛtΛdai ΔVuaana.

50 DΛmos ΔSuusi potΛtΛdai:

—MaitavΛr daidiada. IsmaacΛdΛ maitΛrvui caata Λgai gΛrΛpa maasi tΛtΛgitoi —astΛtΛdai ΔSuusi.

51 AidΛsi camiaadimi istuigaco tΛsadia agaitadai ΔSuusi tΛvaagiamu Λgai pocaiti:

—AanΛ angia imia iñagai Jerusaleenamu —ascaiti ΔSuusi.

52 Dai baitΛqui ootoi ojootosicami tai Λgai iji Λmo ΛmapΛcΛrΛ Samaalia dai gaagida agai siaaco gΛuuliñagi ΔSuusi. 53 DΛmos ΔSamaaliΛrΛ oidacΛdΛ maitipΛli ismiaanai daasagi maatacΛi isJerusaleenamaco imΛitadai Λgai. 54 AidΛsidΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ ΔSuusi Jacovo ΛΛmadu Vuaana tΛΛ imaasi potΛtΛdai Λgai ΔSuusi:

—MamaatΛtuldiadami, ζipΛlidipΛsi tΛsgatañiagi taí tΛvaagiaiñdΛrΛ dai vΛΛsi ugi-titudagi gooodami poduucΛi isduucΛi idui Eliasicaru Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ? —astΛtΛdai.

55 TaidΛ ΔSuusi vui nΛnΛaava dai bagaimi dai potΛtΛdai:

—AapimΛ maimaata ismaasi gΛniibΛdaga. 56 AanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami maidiviacΛi cooda iñagai oodami baiyoma moscΛΛgacΛrΛ vuvaida iñagai aanΛ —astΛtΛdai ΔSuusi.

Dai amaasi iji sibΛaacoga.

57 Dai aidΛsi voiyΛrΛ iimΛitadai Λgai tai Λmo cΛΛli potΛtΛdai ΔSuusi:

—MamaatΛtuldiadami, gΛoidatucuda iñΛlidi aanΛ vΛΛsi pasiaaco aimΛrdagi —astΛtΛdai.

58 TaidΛ ΔSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—CacaasiocΛi viaa gΛntΛΛtΛjoga vaidΛ Λujuurugi gΛncocosa, dΛmos aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami maiviaa tomali siaaco mootagi —astΛtΛdai ΔSuusi.

59 DaidΛ ΔSuusi potΛtΛdai Λmai cΛΛli:

—Giñoidañi —astΛtΛdai.

DΛmos ΛcΛΛli potΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, giñdagitoñi quiaa ΛpΛga anmΛΛ yaasagi giñoooca —astΛtΛdai.

60 DΛmos ΔSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Dagitoñi vai Λgai ismaacΛdΛ Λpan ducami coidadΛ maiΛΛgigitai Diuusi yaasana gΛncoidadΛga, dai aapi imi dai gaaagida sai Diuusi soicΛi oodami sai cΛΛgacΛrΛ oidacana —astΛtΛdai ΔSuusi.

61 Tai Λmai cΛΛli potΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, gΛoida iñΛlidi aanΛ dΛmos giñdagitoñi quiaa nai mΛΛ diosagidagi giñaaduñi —astΛtΛdai.

62 DΛmos ΔSuusi itΛtΛdai:

—SioorΛ gasicuandagi dai aa nΛΛjidagi maisΛΛli sicuanai, poduucai ΛΛpΛ Λgai ismaacΛΔΛ giñoidatucuda Λliada dai otoma imia Λlidi gΛquiiyamu Λgai maitΛrcΛΛga aata vuaadami Diuusi aa duiñdadΛrΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

10

1 Dai cadaivunuca i maasi taidΛ ΛSuusi Λcovai vuvaitu ΛΛpΛ vaic coobai dan baivustaama oodami dai mosgoogocatai baitΛqui ootoi vΛΛsi ΛΛmapΛcΛrΛ siaaco viaacatadai Λgai isimiagi. 2 Dai potΛtΛdai:

—MΛsiaaco iimia agai aapimΛ mui oodami cabaigΛnduuduna iibΛadΛ dai caΛca agai Diuusi ñiiooquidΛ Λpan duuca i gΛpi Λsicami ismaacΛΔΛ casi gΛaagai yoovaragai. Dai Diuusi ñiñiiooquituldiadamigadΛ chiΛΛquidu cascΛΔΛ daanΛdavurai aapimΛ Diuusi ismaacΛΔΛ ΛrΛpan ducami ΛΛsΛcami vai ootosana aa gΛñiñiiooquituldiadamiga ismaacΛΔΛ ΛrΛpan ducami pipiooñi vai aagida Λgai ñiiooquidΛ Λoodami ismaacΛΔΛ baigΛnduuduna iibΛadΛ Λgai Λpan ducami Λsicami. 3 Iimivurai aapimΛ. Dañi aanΛ Λpan duuca i gΛnootosai cañiiru sΛΛsΛyi saagida. 4 MaitavΛr vuuca i gΛnmoraraaliga tomali gΛntumiñsi daraasacaru tomali aa susuusacai, dai maitavΛr guguquida voiγrΛ mΛsiaaco ajiagi oodami. 5 MΛsiΛascadΛ ajiagi Λmo quiiγrΛ vΛrai aagida Λoidacami sai Diuusi ipΛlidi isiibΛstudacan tadacagi Λgai iibΛadΛ. 6 Dai isami daacagi Λmaadutai dai nΛnΛracagi isDiuusi soiñagi vai gΛiibΛstacan tadaca Λgai ibΛadΛ aidΛ gia gΛiibΛstacan tadacamu Λgai. Dai ismaitiipucagi tomali Λmaadutai ami isnΛnΛracagi isDiuusi soiñagi vai gΛiibΛstacan tadacagi Λgai vΛΛscΛrΛ aapimΛ gΛaagai isaagididagi gomaasi aa oodami. 7 Dai anaasi mΛsiaaco cΛΛga gΛnmiaadΛgidagi Λgai vaa quiiγrΛ avΛr gΛnuuliña dai ugaavurai dai ii istumaasi viaacagi Λgai, Λmo piooñi viaa sΛΛlicami mΛsaa namΛquidagi. Dai maitavΛr mosquiiquiΛrΛ ajioopada. 8 Dai mΛsiΛascadΛ ajiagi ΛmapΛcΛrΛ mΛsicΛΛga gΛnmiaadΛgidagi ugaavurai mΛstumaasi gΛnbiidagi. 9 Dai duduaaidavurai ΛcoococoidadΛ ismaacΛΔΛ ami oidacagi dai poviaγrΛ tΛΛda Λoidacami: “Cadivia Diuusi dai gΛnΛΛmadu daaca agai daidΛ ipΛlidi isgΛnsoiñagi mai cΛΛgacΛrΛ oidaca aapimΛ”. 10 Dai mΛsajiagi ΛmapΛcΛrΛ mΛsiaaco maitΛnmiaadΛgidagi vΛrai vuvai caayrΛ dai potΛΛda: 11 “Asta dΛvΛΛragadΛ gΛnoidaga ismaacΛΔΛ gΛrΛΛcasuana sai gigigidamu aatΛmΛ vΛrai poduucai maataca aapimΛ mΛsmaicΛΛga idui. DΛmos maatacavurai sicayooga aayi siΛascadΛ gataaanΛda agai Diuusi”.

12 Dai quiaa ñiioocai ΛSuusi dai potΛtΛdai:

—AanΛ angΛnaagidi sai siΛascadΛ Diuusi nΛidagi ismaacΛΔΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛΔΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami Λgai soimaasi taatatulda agai Λoodami ismaacΛΔΛ maitΛnmiaadΛgidagi vaamioma soimaasi taatatuldamu Λgai siΛ SodoomΛrΛ oidacami.

13 AapimΛ CorasiñiΛrΛ oidacami dai BetasaidΛrΛ oidacami siΛ soimaa taatamu aapimΛ. IsTiiooγrΛ dai SidooniΛrΛ oidacami tΛΛgimudai istumaasi gΛgΛrducami mΛsmaasi tΛΛ aapimΛ Λgai gia caΛΛqui abiaadΛrΛ gΛnaadadamudai yuucusi tutucucami dai gΛncocoomaivadamudai mataicΛΔΛ dai poduucai maasiuldadamudai iscaΛma duuca i gΛntΛtΛgito dai camaisoimaasi ivuaada agai. 14 DΛmos siΛascadΛ Diuusi nΛidagi ismaacΛΔΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛΔΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami gΛngΛΛgΛvituldaraga vaamioma soimaascamu isΛTiiooγrΛ dai SidooniΛrΛ oidacami vΛΛtarΛ. 15 Dai aapimΛ CapernaumΛrΛ oidacami. ¿Povai mΛsianΛlidi mΛstΛvaagiΛrΛ ucami tΛΛtΛidia agai? Baiyoma mΛtΛapañia agai dΛvΛΛrai utamacoga —astΛtΛdai ΛSuusi.

16 Dai potΛtΛdai Λgai gΛmamaatΛrdamiga:

—Ismaacada agiditai gancal aapimlagai giñlagiditai cal aanlap dai ismaacada gajiaadara gnvipieeyi aapimlagai gajiaadara giñvipieeyi aanlap dai ismaacada gajiaadara giñvipieeyi aanlagai gajiaadara vipieeyi laplagai ismaacada giñootoi —astadai ASuusi.

¹⁷ Taidavaic coobai dan baivustaama apamu dadacai baiganliatugai dai potadai agai ASuusi:

—Mamaatuldiadami, asta Diaavora tataañicaruda vasi garlagi aagaitai aatama gataaraga —astadai oojootosicami ASuusi.

¹⁸ Taidasuusi potadai:

—Aanannidi isducatai gai Diaavora tvaagiaiñdara lpan duucal amo siitañi. ¹⁹ Aanangamma guvucadagai aapimlasai calisapaiña gar cocoyi dai nanacasara dai poduucal vaamioma viaa aapimlaguvucadagai isarsaayu Diaavora. Dai aapiml maisoimaa taatamai tomali amo istumaasicada. ²⁰ Maitavar baiganliada cascada ganlagiditai Diaavora tataañicaruda. Baiyoma mosgaagai masbaiganliadagi oojisicatai gataaraga mal tvaagiaraga —astadai ASuusi.

²¹ Aidatoma bai liatu Diuusi Ibadasuusi tai agai potadai:

—Giñooa aanl gialicada siaa gaduutudai, aapiarlrbaitlacacami tvaagiar dai oidigi daama. Aapi apatmaimaaatuli idi maasi astudugami tomali agai ismaacada naana maasi mamaatara mosca agai ismaacada maisi sastuduga dai ismaacada mainaana maasi mamaatara. Calgaduava giñooa poduucal ipali aapi dai poduucal idui —astadai ASuusi gaooga.

²² Dai apiamamaatuldi ASuusi oodami dai potadai:

—Giñooa giñmaa vasiaacatai. AanarDiuusi marada ismaacada tval tvaagiaiñdara dai tomali maadutai maicalga giñmaat mosca giñooa dai tomali maadutai maicalga maatl giñooa mosca aanl ismaacada armaradlagai. Dai vascara oidaga aa ismaacada maatl giñooa mosca ismaacada aanl ipalidi sai maatana.

²³ Amaasi agai vui nanaava gamamaatardamiga dai lagi agai potadai:

—Baiganlidi aapimlaniditai mastumaa nidi. ²⁴ Aananganaagidi sai mui Diuusi ñiñoquituldiadamigada lamadu mui rarañ nida liditadai mastumaasi aapimlanidi dai maital, dai agai calca liditadai mastumaasi aapiml cal dai maical —astadai ASuusi.

²⁵ Amaasi amo mamaatuldiadami Diuusi sallicamigada calquiva dai ii dai mal aatagida agai ASuusi. Mosnida liditadai agai sabai aagana Suusi amo istumaasi istumaasi vui caatcagi vaavoidaragada dai potadai:

—Mamaatuldiadami, ctumaasi istutuidi aanl isidunñiagi dai vascara lamadu daacagi Diuusi? —astadai.

²⁶ Taidasuusi aa noragi daidal itadai:

—ctumaasi agai dai oojisi sallicamiara? Aapi nanaidiña oojai vass tasai giñaagidañi iscaiti —astadai ASuusi.

²⁷ Taidal mamaatuldiadami Diuusi sallicamigada aa noragi daidal itadai:

—“Oigadañi gaduusiga vasi gaiibadacada, dai vasi gavgucadacada dai vasi gatagitoidacada, dai oigadañi gaaduñi poduucal pasduucal goigadai aapi lagi” —astadai.

²⁸ Taidasuusi itadai:

—Calga patgiña noragi isvasi gomaasi iduñia aapi, aapi vascara oidacamu Diuusi lamadu —astadai ASuusi.

²⁹ Vaidal mamaatuldiadami Diuusi sallicamigada lagi gasoiña liditadai dai potadai agai ASuusi:

—ctoor argiñaaduñi? —astadai.

³⁰TaidΛ ΔSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Amo imidagai Δmo cΛΛli tΛvañimitadai Δmo voi JerusaleenaiñdarΛ Jericooamu tai voyΛrΛ aayi Δsivogami dai baitoma gΛviji dai Δsi istumaasi vuucaticatadai Δgai asta yuucusidΛ dai sΛalicadΛ soidoodai dai baitoma muuquiadΛ viaa dai iji. ³¹Dai aidΛpΛcΛ amui imΛitadai Δmo paaligadΛ judidíu Δgai vaa voyΛrΛ dai tΛgacai mossΛli daivusai. ³²Dai Δmo leviita ΔpΛ amui sΛli daivusai dai aidasi tΛΛ Δgai mosdaivusai ΔpΛ. ³³Dai Δmai cΛli SamaaliaiñdarΛ Δgai vaa voyamu imΛitadai dai tΛgacai soigΛldian taada. ³⁴Dai miaadΛrΛ cΛquiva siaaco caatΛcatadai ΔcΛli dai duaadi istuidana saasaquicatadai asaiticadΛ dai valieenticadΛ, dai vipiosolicadΛ vuupuli dai Δgi gΛsoiga daama daí dai bΛcΛai Δmo quiiyamu dai ami gΛuuli Δmadu dai nuucagi. ³⁵Dai siaadiqui aidasi caimia agaitadai ΔSamaaliΛrΛ oidacami vuuvaitu goo piisu dai maa Δoidacami dai potΛtΛdai: “Nuucadacañi idi cΛli dai pΛsvaamioma siaa duadagi gΛaa namΛΛquidamu aanΛ iñsiΛscadΛ Δpamu diviagi”, astΛtΛdai ΔSamaaliΛrΛ oidacadΛ Δoidacami. ³⁶Dai sivi maacadΛ idi vΛvaicai cΛcΛli ΔraduñdΛ ΔcΛli ismaacadΛ baitoma gΛviji Δsivogami —astΛtΛdai ΔSuusi.

³⁷TaidΛ ΔmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛlicamigadΛ itΛi:

—Δgai ismaacadΛ soigΛli tΛgacai —astΛtΛdai.

TaidΛ ΔSuusi potΛtΛdai:

—Imiñi aapi dai poduuñi ΔpΛ —astΛtΛdai.

³⁸Dai apiaimΛi ΔSuusi dai aayi ΔmaapΛcΛrΛ. Vai ami oidacatadai Δmo ooqui Maaruta tΛgΛducami dai miaadΛgi gΛquiiyΛrΛ. ³⁹DaidΛ ΔMaaruta siΛgΛcatadai Δmai ooqui María tΛgΛducami. Tai Δgai vuidarΛ daiva ΔSuusi dai caΛca Δgai istumaasi aagaitadai Δgai. ⁴⁰DΔmos ΔMaaruta aliΛsi istumaa vuaadatadai cusiñiΛrΛ dai miaadΛrΛ cΛquiva siaaco daacatadai ΔSuusi daidΛ itΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, ¿maitapΔsvuamΛ Δlidi tomalaachi isgiñsiisi Δgi giñvidagi mosΛsi aa duiñdagai? Aagidañi tudu vaidΛ giñsoiñana —astΛtΛdai ΔMaaruta.

⁴¹TaidΛ ΔSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Maaruta, Maaruta, maitivuamΛ Δliada aapi mosΛΛ naana maasicadΛ. ⁴²MosaliΔmo istumaasi oidaga ismaacadΛ vaamioma gΛaagai dai goMaría gia bΛi cΛgΛducΛdioma aa duiñdagai dai tomali Δmaadutai maivoopoidamu —astΛtΛdai ΔSuusi.

11

¹Δmo imidagai ΔSuusi gamamadaitadai Δmo ΔmaapΛcΛrΛ. Dai aidasi canaato mamagi Δgai tai Δmaadutai ΔmamaatΛrdamigadΛ itΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, gΛrmaatΛtuldañi mamadaragai poduucai isduucai ΔVuaana maatΛtuli gΔmamaatΛrdamiga —astΛtΛdai.

²TaidΛ ΔSuusi potΛtΛdai:

—MΛsiΛscadΛ gamamadadagi vΛrai aduucai gamamadada:

GΛrooga aapi pΛsmaacadΛ tΛvaagiΛrΛ daja, aatΛmΛ ipΛlidi isΛoodami gΛsiaa duutuadagi, dai maatΛna isaapi maisoimaasi ivueeyi vai otoma aΛna istuigaco gatΛaanΛda Δgai aapi tami oidigi daama vaidΛ ΔpΛduuna pΛstumaasi aapi ipΛlidi tanai oidigi daama Δpan duucai tΛvaagiΛrΛ.

³GΛrsoiñañi tΛtai viaaca aatΛmΛ cuaadagai siΛsi tΛgito sivi vΛΛtarΛ.

⁴Dai gΛroigΛldañi vΛsi gΛrsoimaascamiga aatΛmΛ ΔpΛ oigΛldi vΛscatai ismaacadΛ soimaasi gΛrvuiididi.

Maiti dagito isΛDiaavora gΛraagiadan tadacagi isiduñia aatΛmΛ soimaasi poduucai vΛrgamamadada.

AstΛtΛdai ΔSuusi.

⁵DaidΛ ΔSuusi potΛtΛdai ΔpΛ:

—Ducami isamaadutai aapimΛ viaacagi Λmoco gΛnaduñi pai aapi imiagi quiidiamu ΛrantucarΛ pai potΛΛda aapi: “Giñaduñi giñtañiuvidañi vaica tascali, ⁶ utudama giñdiviji Λmoco giñaduñi mΛΛcasdarΛ imΛΛdami dai aanΛ maiviaa istumaasi biidagi”. ⁷ Dai ducami siΛgΛmai aa gΛnoragidagi tuucavidarΛ dai povΛtΛΛdagi: “Maitigiññiooquiada casia cuupi quitaagiña dai giñmaamara giñΛΛmadu vΛΛtΛ giñvaacosiarΛ nai cascΛdΛ maitistutuidi aanΛ isvañigacai gΛmaquiagi tomali Λmo istumaasi”. ⁸ AanΛ angΛnaagidi tomasi maivañigacai gΛmaa Λgai istumaasi gΛaduñicatai baiyoma vañigian taada Λgai dai gΛmaquiagi vΛΛsi istumaasi tΛgitoca aapi maicaΛca Λliditai ñioocadami. ⁹ CascΛdΛ aanΛ angΛnaagidi masai daanΛiña Diuusi sai gΛnsoicΛiña mai viaaca aapimΛ tΛgitocagi dai gΛaagai mΛscΛΛga vaavoitudadagi sai Diuusi gΛnsoicΛda agai. ¹⁰ SioorΛ daanΛdagi Diuusi sai soicΛiña gia soicΛiña.

¹¹ Amaadutai aapimΛ ismaacΛdΛ argaoga ¿masbai oidana aapimΛ gΛnmara Λmo odai isgΛntaanΛda Λgai paana? ¿SiΛpΛ oidagi Λmo cooyi isgΛntaanΛda Λgai vatopa? ¹² ¿IsgΛntaanΛda Λgai Λmo tacunono isbai oidana aapimΛ Λmo nacasΛrai? ¹³ MΛsaapimΛ ismaacΛdΛ maicΛΛ tuutuiga maatΛ oidi gΛnmaamara istumaasi cΛΛgaducami sioma cΛΛga gΛnooga ismaacΛdΛ tΛvaagiΛrΛ daja gΛnootosdamu gΛlbΛdaga vai gΛnΛΛmadu daacana vΛΛscatai sioorΛ ipΛliadagi isΛΛmadu daaca Λgai —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁴ ΛSuusi vusaasditadai Λmo cΛΛliaiñdarΛ Λmo Diaavora tΛaañicarudΛ. ΛDiaavora tΛaañicarudΛ muudutu ΛcΛΛli. Dai aidΛsi vuusai ΛDiaavora tΛaañicarudΛ taidΛ ismaacΛdΛ muudutu istui isñiooquiagi Λpamu. TaidΛ Λoodami maitΛΛ isducatai gΛntΛtΛgituagi tΛΛgacai imaasi. ¹⁵ DΛmos ΛΛmoco pocaiti:

—Idi cΛΛli vuvaidi Diaavora tΛtΛaañicarudΛ Beelsevú guvucadadΛcΛdΛ —ascaiti Λoodami. Beelsevú ΛrDiaavora dai aliΛ guvuca.

¹⁶ Dai aa mosnΛijada Λlidi astumaa duuna ΛSuusi dai cascΛdΛ potΛtΛdai sai tΛΛgidana Λmo istumaasi gΛducami tΛvaagiΛiñdarΛ. ¹⁷ DΛmos ΛSuusi maatΛcatadai istumaasi gΛntΛtΛgitoitadai Λgai dai potΛtΛdai:

—Isaipaco gΛncocodagi ΛmapΛcΛrΛ oidacami ugitimu Λoodami dai baabaquidΛ suuligimu. ¹⁸ Poduucai ΛpΛ isΛDiaavora Λgi gΛcocodagi otoma camaitatΛaanΛdan tada Λgai cascΛdΛ poduucai gΛnaagidi aanΛ pocaititai aapimΛ ansai aanΛ vuvaidi Diaavora tΛtΛaañicarudΛ Beelsevú guvucadadΛcΛdΛ. ¹⁹ SiΛrvaavoicamudai isDiaavora guvucadadΛcΛdΛ vuvaidi aanΛ Diaavora tΛtΛaañicarudΛ aidΛ gia aapimΛ gΛnaaduñi vuvaidi Diaavora tΛtΛaañicarudΛ Diaavora guvucadadΛcΛdΛ ΛpΛ. Λgi Λgai gΛnaagidamu ismaitΛrvaavoi isDiaavora guvucadadΛcΛdΛ vuvaidi aanΛ ΛΛmadu Λgai. ²⁰ Baiyoma Diuusi guvucadadΛcΛdΛ vuvaidi aanΛ Diaavora tΛtΛaañicarudΛ dai poduucai cΛΛ maatΛ aapimΛ iscaaayi istuigaco Diuusi soicΛda agai oodami sai cΛΛgacΛrΛ oidacana.

²¹ SiΛΛscadΛ Λmo oodami guvuacami dai cΛΛga gagatocami nuucadacagi gΛquii dai vΛΛsi istumaasi oidaga ami poduucai maitiipu sioorΛ gaΛΛsidagi ami. ²² DΛmos isdiviagi Λmai vaamioma guvuacami dai vaamioma istuidiagi dai ΛΛsidagi vΛΛsi gagatodΛ istuucΛdΛ gΛtΛgitocatadai Λgai isgΛsoiñagi dai gataacogida Λgai vΛΛsi istumaasi gaΛΛsidagi.

²³ SioorΛ maitΛrgiñΛmaducagi Λgai giñvuidarΛ caata sioorΛ maitiñsoiña aagiadagi Λoodami isducatai cΛΛgacΛrΛ vuvacui Λgai sobicΛi sai maivaavoitudana dai maicΛΛgacΛrΛ vuvacana.

²⁴ SiΛΛscadΛ Λmo Diaavora tΛaañicarudΛ vusiagi Λmo cΛΛliaiñdarΛ oidigana aimΛraiña dai gaagaiña siaaco gΛibΛΛstagi dai siΛΛscadΛ maitΛgia Λgai siaacoga povΛ Λlididña: “Λpamu animiagi giñquiiyamu iñsiaadΛrΛ vuusai”, asΛΛlidiña. ²⁵ Dai siΛΛscadΛ Λpamu ami diviagi Λgai dai tΛtΛΛgaiña ΛcΛΛli Λpan duucai Λmo quii cΛΛga voisiquicami dai cΛΛga bai duñisicami. ²⁶ Dai amaasi Λgai aimΛrai dai vuarapai ΛpΛ cuvaracami Diaavora

tatlaañicarudΛ. Dai Λgai ΛΛmadu vΛΛsi Λgaa vapacaiña ami cΛΛliΛrΛ dai ami oidacana dai poduucai ΛcΛΛli vaamioma soi gΛvuaadana isvaasΛquioma —ascaiti ΛSuusi.

²⁷ AidΛsidΛ ΛSuusi aagaitadai imaasi, tai Λmo ooqui oodami saagida iña dai pocaiti:

—SiΛ cΛΛgacΛrΛ nΛidi Diuusi Λgai ismaacΛdΛ gΛmarai dai gΛsiitu —astΛtΛdai Λooqui ΛSuusi.

²⁸ DΛmos ΛSuusi potΛtΛdai:

—Λcaasi cΛΛgacΛrΛ nΛidi Λgai ΛpΛ vΛΛsi oodami ismaacΛdΛ caΛ Diuusi ñiooquidΛ dai ΛΛgiditai caΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

²⁹ DaidΛ Λoodami apiagΛnΛmpaidimi ami ΛSuusi sicoli taidΛ ΛSuusi gΛaagacai ma-maatΛtuldimi Diuusi ñiooquidΛ dai potΛtΛdai:

—Oodami sivi oidacami alia maicΛΛga tuutuiga dai giñaagidi ansaidΛ iduuna Λmo istumaasi gΛducami Λgai vuitapi, dΛmos maitΛΛgimu Λgai Λmai istumaasi gΛducami mosΛcaasi Λistumaasi gΛducΛdΛ ismaacΛdΛ idui Diuusi ootosacai Joonasi Ñiñiviamu vai Λgai aagidi Λoidacami sai ugitia agai Λgai ismaiΛma duucai gΛntΛtΛgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi. ³⁰ Poduucai ΛpΛ giñootoi Diuusi. AanΛ ΛrΛgai ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami dai aagidamu aanΛ sivi oidacami sai ugitia agai ΛpΛ ismaiΛma duucai gΛntΛtΛgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi. ³¹ SiΛΛscadΛ caiyagi istuigaco Diuusi nΛidagi oodami sividadΛ ismaacΛdΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛdΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami, daidΛ Λooqui ismaacΛdΛ ΛrbaitΛcΛaacamicatadai SiipΛrΛ divimu dai gΛpiΛrΛ suuligamu Λoodami sivi oidacami. Λgai sΛΛlicadΛ mΛΛcasdΛrΛ divia dai caΛca agai istumaasi aagai ΛSalomoñi. Λgai ΛrΛmo tΛaanΛdami saitudugami dai tami daja aanΛ sivi dai vaamioma ΛrtΛaanΛdami aanΛ siSalomoñi mai aapimΛ maitiñΛΛgiditai caΛ.

³² IsmaacΛdΛ ÑiñiviarΛ oidacatadai dadimu siΛΛscadΛ Diuusi nΛida agadagi sivi oidacami ismaacΛdΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛdΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami, daidΛ ΛÑiñiviarΛ oidacami gΛpiΛrΛ suuligamu Λoodami sivi oidacami ΛpΛ mai aapimΛ maitiñΛΛgiditai caΛ Λgai gia caΛma duucai gΛntΛtΛgito dai camaisoimaasi ivuaada agai aidΛsi ΛJoonasicaru aagidi Diuusi ñiooquidΛ, dai tami daja aanΛ dai vaamioma ΛrtΛaanΛdami aanΛ siJoonasi.

³³ Tomali Λmaadutai cucuudagai Λmo cuudacarui dai gooquiΛrΛ ΛstoquicΛrΛ dada-sai tomali Λmo cajooñi uta baiyoma tΛcavacamilarΛ gΛdadasai vai sioorΛ vapacΛdagi istutiadagi isnaadagi. ³⁴ Gavupuji ΛrΛpan ducami Λmo cuudacarui gatuucuga vΛΛtarΛ isgΛvuupuji cΛcΛΛgΛducagi vΛΛsi gΛtuucuga ΛpΛ viaa cuudagi, dai isgΛvuupuji maicΛcΛΛgΛducagi gΛtuucuga ΛpΛ ducami istucagamucagi. ³⁵ Goovai ismaacΛdΛ maata aapimΛ DiuusicΛdΛ Λpan ducami Λmo cuudagi gΛntΛgitoidagΛrΛ gΛnnuucadacavurai aapimΛ vai maituucuna dai poduucai tucapi viimu aapimΛ. ³⁶ IscΛΛga cuudagΛcagi vΛΛsi gΛntΛgitoidagΛrΛ dai maitiipucagi tomalaachi tucapi dai poduucai cΛΛga maata caΛcamu aapimΛ Λpan duucai mΛsduucai nΛidi Λmo tuucavi siaaco cΛΛga cuudagΛcagi —astΛtΛdai ΛSuusi Λoodami.

³⁷ Dai aidΛsi cadagito ñioo ΛSuusi tai Λmo fariseo vai sai quidiΛrΛ gaugana. TaidΛ ΛSuusi ii dai meesa vuidΛrΛ daiva. ³⁸ TaidΛ Λfariseo maitΛΛ istumaasi gΛtΛgituagi tΛΛgacai siΛSuusi maivacoi gΛnoonovi isducatai viituli Moseesacaru Λjudidíu. ³⁹ Tai amaasi ΛSuusi potΛtΛdai:

—AapimΛ fariseo vuaanai gΛnajaasocoli ΛbΛadΛrΛ dΛmos aapimΛ tuculimadai gΛnΛranaga muuquimudagaicΛdΛ dai soimaascamicΛdΛ. ⁴⁰ Vupuiiruga aapimΛ, ¿maitamΛs maata tΛtΛgitoi maitamΛs maata sai sioorΛ idui ΛbΛadΛrΛ idui ΛpΛ ΛraviadΛrΛ? ⁴¹ Gaoidiadvurai oidicami baigΛnΛliaracΛdΛ dai poduucai maitΛrsoimaasi iducamicamu aapimΛ.

⁴² Si^Λ soimaa taatamu aapim^Λ fariseo v^Λasi istumaasi viaa aapim^Λ aa oidi oodami Diuusi aa duiñdad^Λ v^Λatar^Λ, asta ivaagi m^Λsmaac^Λd^Λ b^Λaj^Λi. C^Λagadu isoidiada aapim^Λ oodami Diuusi aa duiñdad^Λ v^Λatar^Λ m^Λstumaasi viaacagi d^Λmos ali^Λ soi duucaí n^Λidi aapim^Λ g^Λnaaduñi dai maioig^Λdai Diuusi gomaasi gia maic^Λagadu.

⁴³ Si^Λ soimaa taatamu aapim^Λ fariseo. Oojoidi aapim^Λ isc^Λc^Λagaduc^Λdioma daraicari^Λr^Λ dadaar^Λdagi judidíu quiquiupaigad^Λr^Λ dai oojoidi aapim^Λ isv^Λasi oodami siaa g^Λnduutuadagi.

⁴⁴ Si^Λ soimaa taatamu aapim^Λ fariseo dai aapim^Λ mamaat^Λtuldiadami Diuusi s^Λallicamigad^Λ. Aagai aapim^Λ ^Λmo istumaasi dai ^Λma maasi ivueeyi. Aapim^Λ r^Λr^Λpan ducami siaaco g^Λyaasapai coidad^Λ dai camaimaat^Λgia maasi daamad^Λr^Λ vaid^Λ ^Λoodami daama d^Λgavusc^Λiña maimaat^Λcatai si^Λ sigalnaasi uta, pomaasi aapim^Λ r^Λraviad^Λr^Λ ^Λr^Λp^Λ —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

⁴⁵ Tai ^Λmoco ^Λmamaat^Λtuldiadami Diuusi s^Λallicamigad^Λ aa noragi dai pot^Λt^Λdai: —Mamaat^Λtuldiadami, aagaitai aapi imaasi asta aat^Λm^Λ v^Λasi g^Λrñiooquidi —ast^Λt^Λdai ^Λgai ^ΛSuusi.

⁴⁶ D^Λmos ^ΛSuusi pot^Λt^Λdai:

—Si^Λ soimaa taatamu aapim^Λ mamaat^Λtuldiadami Diuusi s^Λallicamigad^Λ ^Λr^Λp^Λ. Aapim^Λ pocaiti sai g^Λaagai siduñiagi mui naana maasi istumaasi maiaagai Moseesacaru. Ducami isvaamioma cucuspiada aapim^Λ asta si^Λasi uucami maitistutuidi ^Λoodami dai aapim^Λ maicucusp^Λi tomalaachi.

⁴⁷ Si^Λ soimaa taatamu aapim^Λ. Aapim^Λ ivuiididi baabaquid^Λ Diuusi ñiñiooquituldiadamigad^Λ ismaac^Λd^Λ coi g^Λna^Λqui aaduñicarú. ⁴⁸ C^Λaga maat^Λ aapim^Λ v^Λasi gomaasi dai soic^Λd^Λ m^Λn^Λlidi aapim^Λ g^Λnaaduñicarú. ^Λgai coi Diuusi ñiñiooquituldiadamigad^Λ mai aapim^Λ ivuiididi baabaquid^Λ.

⁴⁹ Casc^Λd^Λ Diuusi ismaac^Λd^Λ maat^Λ v^Λasia^Λcatai pocaiti: “G^Λnootosdamu aana giñiñiooquituldiadamiga ^Λmadu giñojootosa m^Λsiaapim^Λ coodamu ^Λmoco dai aa soimaa taatatuldamu”, asc^Λiti Diuusi. ⁵⁰ Diuusi soimaasi g^Λntaatatulda agai aapim^Λ sivi oidacami v^Λasic^Λd^Λ ñiñiooquituldiadamigad^Λ ismaac^Λd^Λ g^Λncooditu aid^Λsi abiaad^Λr^Λ c^Λquiva gooidigi. ⁵¹ Aid^Λsi abiaad^Λr^Λ g^Λmuaatu Aveelicaru asta aid^Λsid^Λ g^Λmuaatu Zacari^Λasicaru ^Λgai ismaac^Λd^Λ g^Λmuaatu ^Λg^Λ quiuupai abaana vai ajad^Λr^Λ c^Λca ^Λooroñi m^Λsiaaco m^Λm^Λidiña vustaaqui isducatai gataj^Λi Diuusi. S^Λallic^Λd^Λ ang^Λnaagidi sai Diuusi g^Λpi^Λr^Λ g^Λnsuuliga agai aapim^Λ sivi oidacami ^Λr^Λp^Λ.

⁵² Si^Λ soimaa taatamu aapim^Λ mamaat^Λtuldiadami Diuusi s^Λallicamigad^Λ. Ducami iscuupaca aapim^Λ candaadoc^Λd^Λ siaaco oidaga Diuusi mamaat^Λtuldaragad^Λ, dai aapim^Λ viaa yaavigad^Λ dai maivapac^Λi aapim^Λ dai tomali maidadagitoi aa isvaapaquiagi tomasi vaapaquia ^Λlidi ^Λgai —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

⁵³ Aid^Λsi aagidi ^ΛSuusi imaasi taid^Λ ^Λmamaat^Λtuldiadami Diuusi s^Λallicamigad^Λ ^Λmadu ^Λfariseo ali^Λ baacoi ^Λgai vui dai g^Λnaagacai t^Λcacaimi mui naana maasi, ⁵⁴ sabai aagana ^Λgai ^Λmo istumaasi vaavoidaragad^Λ vui vai poduuc^Λi g^Λpi^Λr^Λ v^Λaaja ^Λgai.

12

¹ Tai amaasi mui miil oodami g^Λn^Λmpagi s^Λallic^Λd^Λ muidu dai asta g^Λnc^Λc^Λisapai aipacoga. Taid^Λ ^ΛSuusi g^Λaagacai aagidi ^Λr^Λp^Λga g^Λmamaat^Λrdamiga dai pot^Λt^Λdai:

—C^Λagav^Λr g^Λnt^Λt^Λgitoca aapim^Λ. Maitav^Λr ^Λpan duucaí ivuaada gofariseo. Goovai aagai ^Λmo istumaasi dai ^Λma maasi ivueeyi vai aa n^Λidiña dai poduuc^Λi ivuaada ^Λlidiña ^Λr^Λp^Λ d^Λmos aapim^Λ mait^Λaagai ispoduuc^Λi ivuaadagi. ² Maioidaga tomali ^Λmo istumaasi ^Λstoquicami tomasi duudusali g^Λaagai v^Λasc^Λr^Λ v^Λasi g^Λmamaat^Λi, dai maioidaga tomali ^Λmo istumaasi ^Λstoquicami ismait^Λmaasiuldagi. ³ V^Λasi m^Λsmaac^Λd^Λ

aagai aapim^Λ tucara^Λ v^Λasi gomaasi g^Λca^Λcamu tas^Λr^Λ, dai m^Λsmaac^Λd^Λ duudusali aagai aapim^Λ cuupacatai quitaagiña goovai v^Λasi iñacaitai g^Λaagadamu baabaqui daamad^Λr^Λ.

⁴ Aapim^Λ giñaaduñi ang^Λnaagidi sai mait^Λaagai m^Λs^Λbiadagi ^Λgai ismaac^Λd^Λ muueeyi gatuucuga, dai gooqui^Λr^Λ ^Λgai camaitistutuidi isiduñiagi vaamioma. ⁵ D^Λmos g^Λnaagidamu aan^Λ siora^Λ gia g^Λaagai m^Λs^Λbiadagi. ^Λbiadavurai ^Λgai ismaac^Λd^Λ viaa guvucadagai is^Λquiagi muuquiad^Λ ib^Λad^Λ Diaavor ^Λmadu. ^Λja, ^Λgai gia g^Λaagai m^Λs^Λbiadagi.

⁶⁻⁷ Diuusi vaamioma g^Λnoig^Λdai aapim^Λ si^Λ ujuurugi casc^Λd^Λ maitav^Λr duduaadicuda c^Λl^Λ maat^Λ aapim^Λ isg^Λgaagarai taama ujuurugi gooca sintavuc^Λd^Λ vai Diuusi v^Λasc^Λr^Λ nuucadacana. Diuusi maat^Λ v^Λasia^Λcatai asta si^Λaj^Λquidu ^Λmadutai cuupad^Λ.

⁸ G^Λnaagidiana sai v^Λascatai ismaac^Λd^Λ g^Λnmaasiuldi oodami vuitapi isgiñvaavoitudai aan^Λ ^Λp^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^Λlicami mai^Λstocadamu Diuusi t^Λtaañicarud^Λ vuitapi mosaagamu aan^Λ is^Λgai ^Λrgiñmaamara. ⁹ Dai ismaac^Λd^Λ giñ^Λstocadagi oodami vuitapi aan^Λ ^Λp^Λ ^Λstocadamu ^Λgai Diuusi t^Λtaañicarud^Λ vuitapi.

¹⁰ Dai tomasiora^Λ ismaac^Λd^Λ giñvui ñioocadagi aan^Λ ismaac^Λd^Λ viaa ^Λmo s^Λlicami istutuidi isoig^Λdagi. D^Λmos siora^Λ soimaasi ñiooqui aagadagi Diuusi Ib^Λad^Λ vui ^Λgai gia maiviaa g^Λoig^Λdaraga.

¹¹ M^Λsi^Λascad^Λ vaama g^Λantuutusa agadagi ^Λmo quiuupaigad^Λr^Λ judidíu si^Λp^Λ bait^Λguucacami dai aa s^Λlicami viaacami vuid^Λr^Λ, maitav^Λr vuam^Λ ^Λliada Diuusi Ib^Λad^Λ g^Λnsoiñamu. ¹² M^Λsiuu duucu caviaacagi isñiooquiagi m^Λsducatai gaa noragidagi dai m^Λst^Λyagi —ast^Λdai ^ΛSuusi g^Λmamaat^Λrdamiga.

¹³ Tai ^Λmaadutai ^Λoodami saagidaiñd^Λr^Λ pot^Λdai ^ΛSuusi:

—Mamaat^Λuldiadami, aagidañi giñsiisi t^Λtaid^Λ ^Λrtacoida aat^Λm^Λ g^Λr^Λvustuidaga —ast^Λdai.

¹⁴ D^Λmos ^ΛSuusi pot^Λdai:

—Giñaduñi, [¿]toora^Λ giñdaí aan^Λ dunucami duucai si^Λp^Λ taacogiadami aapim^Λ g^Λv^Λatar^Λ? —ast^Λdai.

¹⁵ Dai pot^Λdai ^Λp^Λ:

—Dañi g^Λnnuucadacavurai dai maicoimudad^Λ tuutiaca tomasi naana maasi viaa ^Λmo oodami maimos^Λca ^Λgaic^Λd^Λ duaaca —ast^Λdai ^ΛSuusi.

¹⁶ Dai amaasi agidi ^ΛSuusi ^Λmo ñiooqui ^Λoodami cuentoc^Λd^Λ dai pot^Λdai:

—Oidacataidai ^Λmo c^Λali riicuacami, daid^Λ ^Λsida s^Λlic^Λd^Λ c^Λl^Λga g^Λduitadai. ¹⁷ Vaid^Λ ^Λriicu g^Λt^Λagitoi dai pov^Λlidi: “Istumaa duuñimu aan^Λ maiviaa aan^Λ siaaco baituagi giñyoova”. ¹⁸ Daid^Λ pov^Λli: “Casian maat^Λ istumaa duñiagi. Suuligamu aan^Λ gotroojo daid^Λ iduuñimu aa g^Λarducamioma dai ami baituamu aan^Λ v^Λasi giñyoova dai v^Λasi iñstumaa viaa. ¹⁹ Dai amaasi povaiñ^Λdamu aan^Λ”, asc^Λiti ^Λriicu. “Mui naana maasi ap^Λv^Λiaa baidarajami mui uumigi v^Λatar^Λ sivi gia g^Λib^Λstañi gacuaadañi dai baig^Λliada”, asc^Λiti ^Λriicu. ²⁰ D^Λmos Diuusi pot^Λdai: “Vuuirugami aapi idi vaa tucara^Λ p^Λmuquia agai dai v^Λasi istumaasi viaa aapi, [¿]siora^Λ v^Λatar^Λ viimu goovai?” ast^Λdai Diuusi. ²¹ ^Λgi poduuc^Λ ap^Λv^Λueeyi ^Λoodamic^Λd^Λ is^Λmpaidiadagi mui naana maasi ^Λgi g^Λv^Λatar^Λ ^Λgai mossoitigami^Λr^Λ vipi^Λy^Λi Diuusi vuitapi —ast^Λdai ^ΛSuusi.

²² Dai gooqui^Λr^Λ pot^Λdai ^ΛSuusi g^Λmamaat^Λrdamiga:

—G^Λnaagidiana maitav^Λr vuam^Λ ^Λliada cuadagaic^Λd^Λ m^Λsmaac^Λd^Λ ugia agai dai oidaca agai, tomali yuucusic^Λd^Λ m^Λsmaac^Λd^Λ g^Λnaada agai. ²³ Gaib^Λdaga vaamioma g^Λaagai sicuaadagai, dai gatuucuga vaamioma g^Λaagai siyuucusi. ²⁴ G^Λnt^Λgitov^Λr n^Λida coocoi^Λr^Λ, ^Λgai maita^Λsai tomali maitayoovai tomali maiviaa g^Λntroojoga, d^Λmos

⁴⁷ Daid_Λ apiooñi ismaac_Λda maata istumaasi _Λamud_Λ ip_Λlidi isiduñiagi dai maibai g_Λducagi dai mai_Λgidagi v_Λasi ismaac_Λda t_Λjai _Λamud_Λ, _Λgai soimaa taatamu g_Λg_Λg_Λg_Λtudacai. ⁴⁸ D_Λmos apiooñi ismaac_Λda maimaat_Λcagi daid_Λ iduñiagi istumaasi soimaascami _Λgai v_Λasc_Λr_Λ maisi soimaa taatamu. Dai _Λgai ismaac_Λda vaamioma maata Diuusi ñiooquid_Λ dai mai_Λgidi _Λgai vaamioma soimaasi taatatuldamu Diuusi.

⁴⁹ Divia aan_Λ dai c_Λgac_Λr_Λ vuvaida iñagai v_Λasi oidi daama oidacami v_Λascatai ismaac_Λda giñvaavoitudagi oig_Λldamu aan_Λ v_Λasi soimaascamigad_Λ dai _Λgai ismaac_Λda maitiñvaavoitudagi ugitimu. S_Λlic_Λda can_Λijada iñ_Λlidi aan_Λ idi c_Λgac_Λr_Λ vuvaidaragai iscaipaco im_Λdagi _Λpan duucai taí. ⁵⁰ Ali_Λ soimaa taatamu aan_Λ chi_Λqui tasai, dai soigiñ_Λliadamu asta si_Λscad_Λ ajiagi istuigaco soimaa taata iñagai aan_Λ. ⁵¹ Aapim_Λ pov_Λan_Λlidi ansai aan_Λ divia sai sioma oidacana v_Λasi oodami, maitav_Λr vaavoi baiyoma divia aan_Λ vai oidacana cocodi aan_Λc_Λda. ⁵² Dai sivi bait_Λcoga oidacamu taama _Λmo quiiy_Λr_Λ oidacami dai vaica vuid_Λr_Λ v_Λat_Λcamu gooca. ⁵³ _Λoogad_Λ vuid_Λr_Λ caat_Λcamu g_Λmara c_Λli daid_Λ _Λmarad_Λ g_Λooga, daid_Λ _Λl_Λad_Λ vuid_Λr_Λ caat_Λcamu g_Λmara ooqui daid_Λ _Λmarad_Λ g_Λd_Λl, daid_Λ tuumud_Λ vuid_Λr_Λ caat_Λcamu g_Λcaa d_Λl daid_Λ _Λcaa d_Λl_Λda g_Λtuumu —ast_Λt_Λdai _ΛSuusi.

⁵⁴ Daid_Λ _ΛSuusi pot_Λt_Λdai _Λap_Λ _Λoodami:

—Siuu duucu n_Λijada aapim_Λ iicomai isuruñi amad_Λr_Λ vuvac_Λi otoma pocaitiña aapim_Λ sai duuduquia _Λgai, vai pov_Λ v_Λaadana. ⁵⁵ Dai si_Λscad_Λ d_Λv_Λarai toñiamad_Λr_Λ _Λv_Λrdagi pocaitiña aapim_Λ sai toñica _Λgai, vai pov_Λ v_Λaadana. ⁵⁶ Aapim_Λ ismaac_Λda aagaiña _Λmo istumaasi dai _Λma maasi iv_Λaadana. ¿Ducatai maata aapim_Λ ismaasca _Λgai oidigi mosn_Λiditai m_Λstumaa n_Λidi? Dai v_Λasc_Λr_Λ maimaat_Λ n_Λidi tomali maimaat_Λ ca_Λ istumaasi _Λp_Λv_Λueeyi sivi aapim_Λ g_Λnsaagida.

⁵⁷ ¿Tuim_Λsi mait_Λnt_Λg_Λitai aapim_Λ istumaasi _Λrc_Λg_Λducami? ⁵⁸ Is_Λmaadutai g_Λp_Λr_Λ g_Λv_Λupadagi dai g_Λv_Λidaquiagi dunucami_Λr_Λ baigi duuñi ñiooqui _Λgai _Λmadu voiyamu vai _Λgai mait_Λv_Λidaquiagi dunucami_Λr_Λ vaid_Λ _Λdunucami g_Λt_Λg_Λidagi _Λsandaaru vaid_Λ _Λsandaaru g_Λmaisagi. ⁵⁹ Dai abiaad_Λr_Λ gia siaad_Λr_Λ vuusaiña aapi asta p_Λsi_Λscad_Λ gaa nam_Λqui v_Λasi m_Λsi_Λsi g_Λtañiagi —ast_Λt_Λdai _ΛSuusi _Λoodami.

13

¹ Amaasi tuigaco ami dada chi_Λqui c_Λc_Λli siaaco daacatadai _ΛSuusi dai aagidi isducatai _ΛPilaato coi chi_Λqui c_Λc_Λli Galileeana oidacami dai b_Λi _Λrad_Λ dai saagida v_Λanagi vustaaqui _Λrad_Λ ismaac_Λda coitadai _Λc_Λc_Λli Galileeana oidac_Λda maiquiaa g_Λncooditudacai ismaac_Λda daasda agaitadai _Λgai Diuusi. ² D_Λmos _ΛSuusi pot_Λt_Λdai:

—¿Povai m_Λsi_Λn_Λlidi aapim_Λ ispomaasi _Λp_Λdui _Λc_Λc_Λlic_Λda Galilee_Λr_Λ oidacami vaamioma soimaasi iv_Λaadamicatai _Λgai si_Λgaa anaasi oidacami? ³ Aan_Λ ang_Λnaagidi sai cho, dai m_Λsaapim_Λ mai_Λma duucai g_Λnt_Λt_Λg_Λituagi dai camaisoimaasi iv_Λaadagi v_Λascatai ugitimu aapim_Λ _Λap_Λ. ⁴ ¿Povai m_Λsi_Λn_Λlidi aapim_Λ si_Λbaivustaama dan mamacova ismaac_Λda coi daama g_Λasacai _Λg_Λl vaaqui t_Λcavac_Λda Siloe_Λr_Λ si_Λgai vaamioma _Λrduñid_Λcatadai is_Λgaa Jerusaleen_Λr_Λ oidac_Λda? ⁵ Aan_Λ ang_Λnaagidi sai cho dai m_Λsaapim_Λ mai_Λma duucai g_Λnt_Λt_Λg_Λituagi dai camaisoimaasi iv_Λaadagi v_Λascatai ugitimu aapim_Λ _Λap_Λ —ast_Λt_Λdai _ΛSuusi.

⁶ Daid_Λ _ΛSuusi aagidi _Λmo ñiooqui cuentoc_Λda dai pot_Λt_Λdai:

—_Λmo c_Λli _Λsac_Λatadai _Λmo iigosi g_Λd_Λv_Λragana, dai _Λmo imidagai m_Λl n_Λidamu sabai iibaidaga, d_Λmos mait_Λl tomali _Λmo iibiada. ⁷ Dai amaasi pot_Λt_Λdai _Λgai _Λc_Λli

ismaacada nuucatuldacatadai agai gadavara: “Dañi cavaica uumigi miaad oidacai didivai aan dai gaagaiña goigosi iibiada dai maitatagai mosagi caaca goovai maiihibitacatai”, astadai lasacami gapioñiga. “Daitudañi”, astadai. ⁸ Damos nuucadacami aa noragi dai potadai: “Dagitoñi quiaa tomasi mosaca idi uumigi, moicadagena godavara dai daadagi apua darai duaadidicami. ⁹ Sabai poducai iibatana, dai ismaihibitagi aidai gia daitudagi”, astadai nuucadacami.

¹⁰ Dai amo ibastaragai tasara asuusi gamamaatutlidadai Diuusi ñooquida amo judidíu quiuupaigadara. ¹¹ Vai ami daacatadai amo ooqui ismaacada cabaivustaama dan mamacova uumigi cococatadai. Amo Diaavora taañicaruda topostudacatadai vai agai maitistutuiditadai isgalinañagi tomali palapi. ¹² Dai aidasi taa asuusi ooqui vai dai potadai:

—Giñaduñi casiapat duaadicami vii —astadai.

¹³ Mosdaama darai agai ganoonovi taida ooqui galina, dai gaagacai caaga ñoo Diuusi vui. ¹⁴ Damos taaanadami judidíu quiuupaigadara salicada baamu duaaidacai asuusi ooqui ibastaragai tasara, dai potadai agai oodami:

—Oidagava naadami tasai aa duiñdagai vatarai dai istutuidi aapima isdadacai ganduduaaidagi, dai maisiu ibastaragai tasara —astadai taaanadami oodami.

¹⁵ Tai amaasi asuusi aa noragi dai potadai:

—Aapima ismaacada aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi. ¿Istutuidimasi aapima ismaiupanagi gansoiga vooyisi siara gansoiga asñiitu ibastaragai tasara dai iitudagi suudagi? ¹⁶ Dai idi ooqui ismaacada arcajiudad Avrañicaru vaidai Diaavora vuracatadai idi cocodagaicada cabaivustaama dan mamacova uumigi. ¿Dai maitisbaiga tomali isduaaidagi cocodada ibastaragai tasara? —astadai asuusi.

¹⁷ Dai aidasi capotai asuusi, vascatai ismaacada vuidara vatadacatadai sia aran tadatu damos vasi oodami baiganaliditadai naitai istumaasi garducami ismaacada ivuaadatadai asuusi.

¹⁸ Amaasi potai asuusi:

—Siuu duucu Diuusi soicai oodami sai cagacara oidacana ¹⁹ gomaasi arapan ducami istumaasi arvueeyi caida amo uusi ismaacada coravi tagidu ismaacada amo cali gadajoogana ai. Taida ali caida gal dai gal uusi ganaato. Vaidai lujuurugi maamaradara dadaraiña dai ami gacococatai. Poducacai si otoma gal ali caida poducacai otoma gamaatamu aipacoga isducatai soicai Diuusi oodami sai cagacara oidacana —astadai asuusi.

²⁰ Dai potai asuusi ara:

—Siuu duucu Diuusi soicai oodami sai cagacara oidacana ²¹ gomaasi arapan ducami istumaasicada ooqui avocamadai tligi tuicami dai gooquilara ivueeyi paana. Amo ooqui vanaidi gocopodacarui vaica muuli tligi tuicami vai copodara. Vasi tui saagida aimarai gocopodacarui dai poducacai vasi oidigi daama imai Diuusi ñooquida —astadai asuusi oodami.

²² Vaidai asuusi apiaimitadai Jerusaleenamu dai aijimi quiquilara dai gamaatutldimi Diuusi ñooquida. ²³ Tai amaadutai tacaai dai potadai:

—Mamaatutldiadiami, ¿maitasmuidu ismaacada cagacara vuvacai? —astadai.

Taida asuusi aa noragi daida itadai:

²⁴ —Ganaagavurai dai vaapaqui goquitaagiña ismaacada alidu gajiaacoga. Ana anganaagidi sai muidutai vaapaquia liadamu dai maitistuidimu ali sijaiga isvaapaquiagi siaaco taaanai Diuusi cascada. ²⁵ Dai siuu duucu aquilacami cacupagi galqui,

dai aapimΛ masmaacΛda quidigana guuca ñiooquidamu aapimΛ dai potΛtΛadamu: “CΛliodami gΛrcupioquidañi”. DΛmos Λgai gΛnaa noragidamu dai povΛntΛΛadamu: “MaitanmaatΛ aanΛ masiaadΛra aapimΛ”. ²⁶ Masi aapimΛ potΛΛadamu: “GΛΛΛmadu gacuaadana aatΛmΛ dai gayΛΛdana dai aapi gamamaatΛtuldiña tΛsiaaco oidaga aatΛmΛ”. ²⁷ DΛmos Λgai gΛnaa noragidamu dai povΛntΛΛadamu: “Casian gΛnaagidi ansai maimaatΛ masiaadΛra aapimΛ. Λcovai avΛr iimi giñabaiñdΛra, vΛascatai aapimΛ masmaacΛda soimaasi ivueeyi”, astΛΛdamu Λgai. ²⁸ Dai ami suaanΛdamu aapimΛ dai aliΛ soimaa taata agai, ñaiditai ΛAvraañi ΛΛmadu Isaa, dai Jaco dai vΛasi Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ ΛΛmadu daraaja Diuusi siaaco gatΛaanΛi Λgai, mai aapimΛ quidigamu gΛnvuvaidagi. ²⁹ AipadΛra dadimu oodami dai darai vacai gaugimu ami siaaco gatΛaanΛi Diuusi. ³⁰ Amaasi ΛΛmadutai ismaacΛda vaamioma namΛga tami oidigi daama mΛΛca sioma maiñamΛacamu dai ΛΛmadutai ismaacΛda maiñamΛga tami oidigi daama mΛΛca sioma namΛacamu —astΛtΛdai ΛSuusi.

³¹ Dai Λgai vaa tasΛra ami dada ΛΛmoco fariseo siaaco daacatadai ΛSuusi dai potΛtΛdai: —ImΛdañi tabiaadΛra ΛEroodasi gamuaa Λlidi —astΛtΛdai Λfariseo.

³² DΛmos ΛSuusi aa noragi dai potΛtΛdai:

—Imivurai dai mΛΛ aagida ΛcΛli ismaacΛda aliΛ saituduga mosΛca soimaasi iduiñdagai vΛatarΛ. Quiaa anvuvaidagi Diaavora tΛtΛaañicarudΛ oodamiaiñdΛra dai duduaaidagi cococoidadΛ dai asta naatomu aanΛ giñaa duiñdaga daida apiaimΛdamu JerusaleenamΛ. ³³ Tomali Λmaadutai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ maitΛcooditudai sibΛaacoga mosΛca JerusaleenΛra cascΛda aliΛsi gΛagai isimia aanΛ JerusaleenamΛ.

³⁴ AapimΛ JerusaleenΛra oidacΛda, aapimΛ masmaacΛda coodai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai maisai ojotosicami ismaacΛda gΛnootosdi Λgai. MosΛ muiyoco imidagai ipΛlidadai aanΛ isgΛnΛmpaidagi dai gΛnnuucadacagi Λpan duucal Λtacucu Λmpaidi gΛmaamara gΛaana uta mΛtai maitipΛli. ³⁵ AapimΛ sivi gΛndagitomu aanΛ dai camaitiñtΛΛgimu aapimΛ Λpamu asta siΛascadΛ aayi istuigaco potΛiya aapimΛ: “AliΛ baigΛlidi goovai ismaacΛda borimΛi Diuusi guvucadadΛcΛda”, astΛiya aapimΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

14

¹ Λmo ibΛstaragai tasΛra ii ΛSuusi Λmo fariseo baitΛcΛaacami quidiamu dai ΛΛmadu gaugia agai, vaidΛ Λgaa fariseo soobidacatadai sabai giduuna Λmo istumaasi istucΛda istutiada Λgai isgΛpiΛra vΛaajagi. ² Vai ami ΛSuusi vuidΛra daacatadai ΛpΛΛmo cocoadΛ ismaacΛda vaiguuguñicatadai. ³ Tai amaasi ΛSuusi tΛcacai ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ ΛΛmadu Λfariseo dai potΛtΛdai:

—¿Oidagasi oigaragai Λmo ibΛstaragai tasΛra isduaaidagi Λmo cocoadΛ chio sio? —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁴ DΛmos Λgaa mosdodoli vii. Tai amaasi ΛSuusi bai ΛcocoadΛ dai duaadi dai potΛtΛdai sai noragΛna. ⁵ Dai potΛtΛdai ΛSuusi Λfariseo:

—¿MaacΛda aapimΛ maiotoma vañigidana gΛnsoiga asñiitu siΛpΛ gΛnsoiga vooyisi is-sibΛcai dΛΛcara gΛsiagi Λgai tomasi ΛribΛstaragai tasΛra? —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁶ TaidΛ Λfariseo tomali Λmaadutai maitΛΛ istΛΛdagi.

⁷ TΛΛgacai ΛSuusi siΛvΛpaidarsicΛda cΛcΛΛgaducΛdioma daraicariΛra daravaimi meesa vuidΛra, aagidi idi ñiooqui cuentocΛda dai potΛtΛdai:

⁸ —SiΛascadΛ Λmaadutai gΛnvaidagi Λmo cunataragiΛra maitavΛr cΛcΛΛgaducΛdioma daraicariΛra darava. Divian tada Λmai vaidarsicami ismaacΛda vaamioma namΛga isaapimΛ. ⁹ Vai Λgai ismaacΛda gΛnvapai divian tada dai povΛntΛΛdagi

amaadutai aapim: “Maacañi godaicarui idi gamai”. Amaasi agai siaa aratugaitai calquivan tada dai cugatar daicariara daivagi. ¹⁰ Baiyoma masiascada ganvaidagi varai soimaascadioma daraicariara daraiva, dai poduucai divimu agai ismaacada ganvapai dai povantadamu: “Giñaaduñi vaamioma cacagaducadioma daraicariara avardaraiva”. Dai poduucai vaamioma gducada galdamu agai vuitapi ismaacada lamadu daraajagi meesa vuidara. ¹¹ Agai ismaacada sioma gducada galiadagi agai sioma maitargducadamicamu dai agai ismaacada sioma maigducada galiadagi agai sioma argducadamicamu —astatadai asuusi oodami.

¹² Daid asuusi potadai ara agai ismaacada vai:

—Pasiascada gabibida liada maitivapiada gaaaduñi tomali gasiisiagi tomali gasusuuculi, tomali gaaaduñi riricu agai ara gavaidan tada dai poduucai viaacamu aapi gaa noragidaraga. ¹³ Baiyoma pasiascada gabibida liada pai vapaida soituutuigami ismaacada maiviaa istumaasi, dai ismaacada maitistutuidi isgaaata vaaadagi, dai ismaacada maitistutuidi isajioopadagi, dai ismaacada maiñaneeyi. ¹⁴ Dai baigaliadamu aapi maitistutuiditai agai isgaa noragidagi. Viaacamu aapi gaa noragidaraga siascada duduaacagi coidada saagidaiñara agai ismaacada agidi Diuusi —astatadai asuusi.

¹⁵ Dai caacai imaasi amaadutai ismaacada meesa vuidara daacatadai potadai agai asuusi:

—Baigaliadamu agai ismaacada gacuaadagi maca siaaco gataani Diuusi —astatadai.

¹⁶ Taid asuusi potadai:

—Amo cali idui gapi cuaadagai, dai ootoi siora vapaidagi mui oodami. ¹⁷ Dai aidasi caayi siuu duucu gugia agai, taid cali ootoi amoco gapiooñiga sai potadana vapaidarsicada sai cadadana sai cabaigadu vassiacatai. ¹⁸ Damos vasi vapaidarsicada maiimia lidi cascada potadai sai oigaldana. Arpagadada potadai: “Utudama savali aan amo davarai dai viaa ismal nidagi aagidañi vaid giñoigaldana sivarara”, astatadai. ¹⁹ Taid agamai potadai: “Savali aan taama vuupulicami vopooyisi dai viaa aan isnidagi sabai cacagadu aagidañi vaid giñoigaldana”, astatadai. ²⁰ Tai amai potadai: “Utudama antooñigai dai cascada maitistutuidi isimiagi”, astatadai. ²¹ Dai aidasida apiooñi apamu quiyara divia dai agidi vasi imaasi glaamu tai agai salicada baamu dai potadai gapiooñiga: “Imiñi otoma cacayamu dai plaasamu dai baigovai vaaapa vasi soituutuigami ismaacada maiviipia istumaasi dai agai ismaacada maitistutuidi isgaaata vaaadagi dai agai ismaacada maitistutuidi isajioopadagi dai ismaacada maiñaneeyi”, astatadai laamud gapiooñiga. ²² Tai bo laascada potadai apiooñigada: “Casiant idui pasducatai giñaagidi, vai quiaa oidaga siaacoga aa vatarara”, astatadai apiooñigada. ²³ Tai amaasi laamud potadai gapiooñiga: “Imiñi apamu voyamu dai djiamu dai goguama vapaida aa vai vaapacana, vai poduucai suudana giñquii. ²⁴ Ganaagidiana sai tomali amaadutai ismaacada vapai aan ara ga maiugimu giñcuaadagaiga”, astatadai laamud gapiooñiga —astatadai asuusi oodami.

²⁵ Mui oodami oidatucuitadai asuusi, dai agai aa nanaava dai potadai:

²⁶ —Isamaadutai giñoidatucuda liada dai vaamioma oigadagi googa dai gada, dai gooñiga, dai gamaamara, dai gasusuuculi, dai gasiisiagi, dai asta lagi gaibadaga isaan, agai maitistutuidi isargiñmamaatardamicagi. ²⁷ Dai siora maibaiga ducagi issoimaa taatagi dai asta muquiagi curuusiaba giñvaavoitudaitai maitistutuidi isargiñmamaatardamicagi. ²⁸ Isamaadutai aapim iduñia liada amo quii siaara maiasitudana aapim ara ga siasi gaagai masabai aitudadan tada caasi. ²⁹ Ama

duucaí isdarasa aapimá ojoodagadá dai maiviaacagi istuucadá naatuagi dai vascatai sioora ñaijadagi gñparunadamu ³⁰ dai pocaitiadamu: “Gocalli mosgaaaga gquii dai maitistui isnaatuagi”, caitiadan tada oodami. ³¹ Siapá amo raí cocoda agadagi amai raí siaadara maiasitudana agai apaga sabai istuidiadan tada iscocodagi baivustaama miil sandaarucadá vui agamai ismaacadá viaa amo coobai miil. ³² Dai ismaitistuidiadan tadaca agai ootosan tada agai ojootosicami siascada quiaa macasdara imadagi agamai, sai baiduuna ñiooqui. ³³ Poduucái apa sioora maidagituagi vasi istumaasi viaa maitistutuidi isargiñmamaatardamicagi —astatadai asuusi.

³⁴ Daidá itatadai apa:

—Gomaa onai alia vañiga damos iscamaiyoovica agai, zducatai yoovituna agai apamu?

³⁵ Camaicagaducamu agai duaaidaragai davaraí vatará mosá daituda agai. Aapimá masmaacadá tacaídaga cavurái —astatadai asuusi.

15

¹ Vascatai tumiñsi vuudami amadu agai ismaacadá maivaavoitudai vaavoidaragadá afariseo miaadara guuquiva siaaco daacatadai asuusi dai caaca agai istumaasi aagaitadai agai, ² vai cascada afariseo amadu mamaatatuldiadami Diuusi sallicamigada ñiooquidi agai asuusi dai pocaiti:

—Idi cali miaadagidi soimaasi ivuaadami dai amadu gacueeyi —ascaiti.

³ Taidá asuusi aagidi amo ñiooqui cuentocada dai potadai:

⁴ —Vora aapimá isviaacagi amo sienta cañiru vai siba imiagi amoco siaadara maianaasi viaana aapimá agaa maaco coobai dan baivustaama dan tustaama dai gaagamuna siba imiaada asta siuu duucu ta. ⁵ Dai tagacai baiyagi dai baigalliatugaitai mootiagi dai baquiagi. ⁶ Dai acái gquiiyara ampaidagi gaaaduñi dai potadagi: “Baigavara ñaliada giñamadu casianta giñsoiga ismaacadá siba iitadai”. ⁷ Aana anganaagidi sai poduucái apa vaamioma oidaga baiñaragai ma tavaagiara amo soimaasi ivuaadamicada ismaacadá ama duucaí gatagituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi isbai maaco coobai dan baivustaama dan tustamacada ismaacadá maitarsoimaasi ivuaadami dai maitaagai isama duucaí gantatagituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi —astatadai asuusi.

⁸ Daidá asuusi itatadai apa:

—Siapá amo ooqui viaacagi agai alí baivustaama piisu dai siba vaaajagi amoco siaadara maicuudana agai amo cuudagi dai voiscana dai calga gataatacai gaagana asta siuu duucu ta. ⁹ Dai tagacai ampaidagi gaaaduñi dai potadagi: “Giñamadu avara baigañaliada casianta tumiñsi ismaacadá siba vaaatadai aana”. ¹⁰ Aana anganaagidi sai poduucái apa alia baigañalidiña Diuusi taañicaruda amo soimaasi ivuaadamicada siascada ama duucaí gatagituagi agai dai camaisoimaasi ivuaadagi —astatadai asuusi.

¹¹ Daidá asuusi potadai apa:

—Amo cali maamaracatadai gooca cali, ¹² taidá agoquiardada potadai googa: “Giñooca giñmaacañi gavustuidaga siasi giñajaga”, astatadai. Taidá loogada maa gavustuidaga siasi acatadai. ¹³ Tai bo chiqui tasaicada amarada gooquiardada apagi vasi gavustuidaga dai daivunu ii macasi amai davariara, dai ami vasi soimaasira siaa doodai gavustuidaga. ¹⁴ Damos aidasi cavasi siaa doodai agai tai divia gaa biuugigai ami davariara, vai agai bibiuugai. ¹⁵ Dai amaasi gaagamu aa duiñdagai amo cali ami davariara oidacami amadu, tai agai ootoi sai nuucadana tataisoli. ¹⁶ Tascoña aliditadai uuparai iibiadacada ismaacadá cuadatadai tataisoli dai tomali

amaadutai maibibiditadai tomalaachi. ¹⁷ Tai amaasi divia t_Λgitoidad_Λ dai _Λgai pov_{ΛΛ}li: “Mos_{ΛΛ} muidu giñoo_{ca} quiidi_Λr_Λ pipiooñi vai v_{ΛΛ}scar_Λ babaivitoc_Λi cuaadagai, dai aan_Λ tanai cayooga muu biuugimucai. ¹⁸ Imimu aan_Λ giñoo_{ca} quidi_Λmu dai pot_{ΛΛ}damu: Giñoo_{ca}, soimaasi idui aan_Λ Diuusi vui dai aapi g_Λvui, ¹⁹ camaiviaa aan_Λ s_{ΛΛ}licami siarg_Λmaracagi, tomasi _Λmoco g_Λp_Λiooñiga duuc_Λi giñ_Λijada aapi ist_{ΛΛ}damu aan_Λ”, as_{ΛΛ}lidi. ²⁰ Dai amaasi voy_Λr_Λ c_Λquiva dai ii g_Λooga quidi_Λmu.

Dai quiaa m_{ΛΛ}casd_Λr_Λ im_Λi tai t_{ΛΛ} _Λoogad_Λ dai aayi so_Λliaragai t_{ΛΛ}gacai g_Λmara dai m_{ΛΛ} dai m_{ΛΛ} vuid_Λr_Λ aayi dai coomitu dai usupi. ²¹ Taid_Λ amarad_Λ pot_Λt_Λdai g_Λooga: “Giñoo_{ca}, soimaasi idui aan_Λ Diuusi vui dai aapi g_Λvui, camaiviaa aan_Λ s_{ΛΛ}licami siarg_Λmaracagi”, ast_Λt_Λdai. ²² D_Λmos _Λoogad_Λ pot_Λt_Λdai g_Λp_Λipiooñiga: “Otomav_Λr vuvaida c_Λc_{ΛΛ}g_Λduc_Λdioma yuucusi dai aadida dai daasdavurai _Λmo aniyu novi_Λr_Λ, dai aadidavurai sasapatusi _Λp_Λ. ²³ Dai v_Λaapavurai _Λvaaca mara gi_Λc_Λdioma dai muua t_Λt_Λid_Λ iduñi vagimi. ²⁴ Idi giñ_Λmara casi _Λrmuuquiad_Λcatadai dai _Λpamu duaaca casi _Λrsib_Λ imiad_Λcatadai goovai t_Λt_Λi _Λpamu t_{ΛΛ}”, as_Λcaiti _Λoogad_Λ daid_Λ idui vagimi.

²⁵ Vaid_Λ amarad_Λ g_Λduc_Λdioma d_Λjiana aim_Λraitadai dai aid_Λsi divia _Λgai cayoga aijimitadai quii dai cai iivaragai dai tuutudac_Λdami. ²⁶ Dai amaasi vaí _Λgai amaadutai _Λg_Λg_{ΛΛ}li dai t_Λcacai astumaasi _Λp_Λduitadai. ²⁷ Taid_Λ _Λg_{ΛΛ}li pot_Λt_Λdai: “Casi atdivia g_Λsucuuli casc_Λd_Λ g_Λooca gatajai muaragai _Λvaaca mara gi_Λc_Λdioma c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ diviacai _Λgai dai maicoocotugaitai”, ast_Λt_Λdai _Λg_{ΛΛ}li. ²⁸ D_Λmos _Λsi_{ΛΛ}gid_Λ s_{ΛΛ}lic_Λd_Λ baamu, dai maitip_Λlidadai isvaquiagi taid_Λ _Λoogad_Λ vuusai dai goguama oí sai vaac_Λna. ²⁹ Tai _Λgai pot_Λt_Λdai g_Λooga: “Aapi c_{ΛΛ}ga maat_Λ iscamui uumigi vaa g_Λsoi aan_Λ dai v_{ΛΛ}scar_Λ g_{ΛΛΛ}gidiña pai tomali _Λmo imidagai maiquiaa giñoidi tomali _Λmo sivatu is_{ΛΛ}madu iduñia aan_Λ vagimi giñ_Λaduñi. ³⁰ D_Λmos sivi diviacai g_Λmara ismaac_Λd_Λ soimaasi_Λr_Λ siaa doodai g_Λtumiñsiga ooqui taatacaligami _{ΛΛ}madu p_Λtai muí _Λvaaca mara gi_Λc_Λdioma”, ast_Λt_Λdai _Λmarad_Λ g_Λduc_Λdioma g_Λooga. ³¹ Amaasi _Λoogad_Λ pot_Λt_Λdai: “Giñ_Λmara aapi v_{ΛΛ}scar_Λ giñ_{ΛΛ}madu daacana dai v_{ΛΛ}si istumaasi viaa aan_Λ v_{ΛΛ}si _Λraapi g_Λv_{ΛΛ}tar_Λ. ³² D_Λmos sivi s_{ΛΛ}lic_Λd_Λ g_Λaagaitadai isiduñia aat_Λm_Λ vagimi dai baig_Λr_Λliadagi, g_Λsucuuli ismaac_Λd_Λ casi _Λrmuuquiad_Λcatadai _Λpamu duaaca casi _Λrsib_Λ imiad_Λcatadai t_Λt_Λi _Λpamu t_{ΛΛ}”, ast_Λt_Λdai _Λoogad_Λ g_Λmara —ast_Λt_Λdai _ΛSuusi _Λoodami.

16

¹ Daid_Λ _ΛSuusi pot_Λt_Λdai _Λp_Λ g_Λmamaat_Λrdamiga:

—Oidacatadai _Λmoco gaaamu g_Λv_Λiidacami dai viaacatadai mui pipiooñi dai _Λmoco _Λp_Λpipiooñi t_Λaan_Λdamigad_Λ. Dai amaasi maí _Λaamud_Λ si_Λp_Λpipiooñi t_Λaan_Λdamigad_Λ siaa vuiididi vustuidad_Λ. ² Amaasi _Λaamud_Λ vaí dai pot_Λt_Λdai: “¿Tumaasi idi m_Λsmaac_Λd_Λ giñ_Λaagidi p_Λsaid_Λ ivueeyi? Giñ_Λaagidañi p_Λstumaasi idui aapi vaa giñ_Λvustuidagac_Λd_Λ casiap_Λ mait_Λrgiñ_Λt_Λaañicaruca agai”, ast_Λt_Λdai _Λaamud_Λ. ³ Amaasi _Λp_Λpipiooñi t_Λaan_Λdamigad_Λ aduuc_Λi g_Λt_Λgito: “¿Istuma duuñimu aan_Λ giñ_Λvuusaidacai giñ_Λamu idi aa duiñdagiañ_Λd_Λr_Λ? Maiguvuca aan_Λ isaata v_Λaadagi d_Λjiana, dai siaa _Λrai aan_Λ isgataan_Λdagi oidicami. ⁴ Casian maat_Λ istuma duñiagi dai viaacagi sioor_Λ giñ_Λmiaad_Λgidagi iñ_Λsi_{ΛΛ}scad_Λ maiviaaca aan_Λ aa duiñdagai”, as_{ΛΛ}lidi. ⁵ Amaasi vaí mos_{ΛΛ}madutai ismaac_Λd_Λ vupuaatulditadai _Λaamud_Λ. Dai t_Λcacai _Λp_Λgadad_Λ dai pot_Λt_Λdai: “¿P_{ΛΛ}si v_Λaatuldi aapi giñ_Λamu?” ast_Λt_Λdai. ⁶ Tai _Λgai aa noragi dai pot_Λt_Λdai: “_Λmo siento vopoti giigi”, ast_Λt_Λdai. Taid_Λ _Λt_Λaan_Λdami pot_Λt_Λdai: “Tanai daja siaaco oojisi p_Λsi_{ΛΛ}si v_Λaatuldi. B_Λiñi dai siaa duaada dai _Λpamu ooja dai poduuc_Λi ooja p_Λsai altaajucami siento v_Λaatuldi”, ast_Λt_Λdai. ⁷ Amaasi vaí _Λgai _Λmai dai pot_Λt_Λdai: “¿Aapio p_{ΛΛ}si v_Λaatuldi?” ast_Λt_Λdai. Tai _Λgai pot_Λt_Λdai: “_Λmo baimocoroi t_Λligi”, ast_Λt_Λdai. Taid_Λ _Λt_Λaan_Λdami pot_Λt_Λdai: “Tami daja siaaco oojisi p_Λsi_{ΛΛ}si v_Λaatuldi. B_Λiñi dai siaa duada dai _Λpamu ooja dai poduuc_Λi ooja p_Λsai ali maaco coobai v_Λaatuldi”, ast_Λt_Λdai.

⁸ Taid^Λ ^Λaamud^Λ maat^Λ t^{ΛΛ} isali^Λ saituduacatadai ^Λt^Λaan^Λdami ^ΛΛsivuaac^Λd^Λ. ^Λoodami ismaac^Λd^Λ ivueeyi istumaasi ^ΛΛgi ^Λgai ip^Λlidi sioma sastuduga isgaagadagi istumaasi ip^Λlidi is^Λgai ismaac^Λd^Λ ivueeyi istumaasi Diuusi ip^Λlidi.

⁹ D^Λmos aan^Λ ang^Λnaagidi sai tomam^Λs saagida daraaja ^Λgai ismaac^Λd^Λ gamait^Λc^Λi g^Λn^Λvustuidaga vupuiirumadaitai aa d^Λmos aapim^Λ g^Λaagai m^Λssoic^Λdagi aa g^Λn^Λvustuidagac^Λd^Λ isducatai Diuusi ip^Λlidi si^Λascad^Λ coiyagi aapim^Λ g^Λn^Λvustuidaga camait^Λnsoiñamu dai Diuusi g^Λn^Λmiaad^Λgidamu t^Λvaagi^Λr^Λ dai g^Λn^Λmaaquimu baabaqui ismaac^Λd^Λ tomali ^Λmo imidagai maiuugiatai.

¹⁰ Sioor^Λ ivueeyi laachi istumaasi isducatai aagai poduucai iduñian tada ^Λgai g^Λpi ^ΛΛp^Λ, dai is^ΛΛsivuaaca ^Λgai laachic^Λd^Λ poduucai ^ΛΛsivuaacan tada ^Λgai ^ΛΛp^Λ g^Λpic^Λd^Λ.

¹¹ M^Λsmaitivueeyi m^Λstumaasi aagai g^Λn^Λvustuidagac^Λd^Λ tami oidi daama Diuusi mait^Λnmaaquimu istumaasi v^ΛΛscat^ΛΛ nam^Λacana. ¹² M^Λsmaitivueeyi m^Λstumaasi aagai gavustuidagac^Λd^Λ voor^Λ g^Λn^Λmaquia aagai istumaasi aapim^Λ ^Λgi g^Λn^Λv^ΛΛtar^Λ.

¹³ Tomali ^Λmo piooñi maitistutuidi isgoocaducagi aamud^Λ, c^ΛΛdad^Λan tada ^Λgai ^Λmoco dai oig^Λadagi ^Λg^Λmai, ^ΛΛgiadan tada ^Λgai ^Λmoco dai mai^ΛΛgiadagi ^Λg^Λmai. Sioor^Λ oig^Λadagi g^Λvustuidaga maitistutuidi is^ΛΛgiadagi Diuusi —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

¹⁴ Afariseo ismaac^Λd^Λ ali^Λ oojoidi is^Λmpaidiada mui tumiñsi ca^Λc^Λi v^ΛΛsi imaasi ^Λgai mosparunai ^ΛSuusi. ¹⁵ Amaasi ^ΛSuusi pot^Λt^Λdai:

—Aapim^Λ c^ΛΛ tuutiacami g^Λnaagai oodami vuitapi, d^Λmos Diuusi c^ΛΛ maata g^Λn^Λiib^Λdaga. ^Λmo istumaasi istumaasi ^Λoodami c^ΛΛgadu ^Λlidi Diuusi ali^Λ c^ΛΛdai.

¹⁶ Aid^Λsi maiquiaa divia ^ΛVuaana ismaac^Λd^Λ vapacoi ^Λoodami oidacatadai Mosesacaru s^ΛΛlicamigad^Λ ismaac^Λd^Λ maa Diuusi dai oidacatadai ^ΛΛp^Λ Diuusi ñiñiooquituldiadamigad^Λ mamaat^Λtuldaragad^Λ. Dai aid^Λsi divia ^ΛVuaana aid^Λ abiaad^Λr^Λ g^Λaagai sai Diuusi soic^Λd^Λ ^Λlidi oodami sai c^ΛΛgac^Λr^Λ oidacana, dai v^ΛΛscatai g^Λnaajag^Λi vaavoituda ^Λlidityai sai Diuusi soic^Λd^Λ ^Λlidi oodami sai c^ΛΛgac^Λr^Λ oidacana.

¹⁷ Sioma maisijaiga isugitiagi t^Λvaagi ^ΛΛmadu d^Λv^ΛΛr^Λai siugitiagi ^Λmo ñiooqui s^ΛΛlicamigad^Λ Diuusi.

¹⁸ Tomastuma c^ΛΛli isdagituagi g^Λooñiga dai v^ΛΛnagi ^Λmai ^Λgai ali^Λ soimaasi ivueeyi, dai ^Λgai ismaac^Λd^Λ v^ΛΛnagi ^Λmo ooqui dagitobarui ^Λgai ali^Λ soimaasi ivueeyi ^ΛΛp^Λ.

¹⁹ ^Λmo imidagai oidacatadai ^Λmo c^ΛΛli g^Λv^Λiidacami dai c^ΛΛga dadapacami g^Λaadaiña yuucusi dai c^ΛΛga titiodicami, dai v^ΛΛs tasai ivuaadana vagimi g^Λg^Λr^Λducami. ²⁰ Dai oidacatadai ^ΛΛp^Λ ^Λmo soitigami Lázaru t^ΛΛgiducami, ismaac^Λd^Λ iivosicatadai v^ΛΛsi tuucugad^Λ dai mosd^Λv^ΛΛr^Λapi dada^Λj^Λiña ^Λg^Λv^Λiidac^Λd^Λ quitaagiñagad^Λr^Λ. ²¹ Vaid^Λ ^Λsoitigami tascoñia ^Λlidityai ^Λcuaadagai viigiad^Λc^Λd^Λ ismaac^Λd^Λ g^ΛΛsai ^Λg^Λv^Λiidac^Λd^Λ meesagad^Λaiñd^Λr^Λ, vai asta ^Λgoogosi viñiumidityai iivoidad^Λ. ²² Tai ^Λmo imidagai muu ^Λsoitigami, tai dada Diuusi t^Λt^Λaañicarud^Λ dai b^ΛΛc^Λi sai ^ΛΛmadu daacana Avraañicaru siaaco ajioopai ^Λcoidad^Λ. Dai bo chi^ΛΛqui tasaic^Λd^Λ muu ^Λg^Λv^Λiidac^Λd^Λ ^ΛΛp^Λ matai yaasa. ²³ Dai aid^Λsid^Λ ^Λg^Λv^Λiidac^Λd^Λ soimaa taatacatadai m^ΛΛca siaaco ajioopai maic^ΛΛga tuutiac^Λd^Λ, dai tai n^Λn^Λaaava dai m^ΛΛcasd^Λr^Λ t^ΛΛ ^Λgai ^ΛAvraañi, daid^Λ ^ΛLázaru ^ΛΛmadu daja. ²⁴ Dai amaasi iña dai pot^Λi: “Avraañi soigi g^ΛΛlda aan^Λc^Λd^Λ dai baigovai ootosa goLázaru vai vad^Λidana g^Λmasaiga cuugad^Λ suudar^Λ dai diviana dai ^Λvogidana giñ^ΛΛΛ^Λ alian^Λ soimaa taataca aan^Λ tami taiy^Λr^Λ”, ast^Λt^Λdai ^Λg^Λv^Λiidac^Λd^Λ. ²⁵ D^Λmos ^ΛAvraañi pot^Λt^Λdai: “Giñmara, g^Λt^Λgitoñi p^Λsiaapi c^ΛΛgac^Λr^Λ oidacatadai maiquiaa muucuai, dai goLázaru ali^Λ soimaa taata. Dai sivi goovai baig^Λlidi tami pai aapi soimaa taata. ²⁶ Dai tomasducatai maibaiga isducatai oidagava ^Λmo g^ΛΛ d^ΛΛcagi tuucavacami dai poduucai sioor^Λ imia ^Λliada tabiaad^Λr^Λ gaamucu maitistutuidi tomali m^ΛΛcad^Λr^Λ baigovaco maibaiga”, ast^Λt^Λdai ^ΛAvraañi. ²⁷ Amaasi ^Λg^Λv^Λiidac^Λd^Λ pot^Λt^Λdai: “G^Λdaan^Λi aan^Λ

tuduidΛ aapi, cΛliodami Avraañi, pai ootosa goLázaru giñooça quiidiamu, ²⁸ ami siaaco daraaja taama giñsusuuculi dai giñsiisiΛgi vai aagidana goovai isducatai maidadiagi Λgai ΛΛpΛ tami siaaco mosΛΛ soimaasi gataatamai”, astΛtΛdai. ²⁹ DΛmos ΛAvraañi potΛtΛdai: “Λgai viaa Λgai ismaacΛdΛ ooja Moseesacaru ΛΛmadu Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ, vai ΛΛgidityai caΛcana”, astΛtΛdai Avraañi. ³⁰ TaidΛ ΛgΛviidacΛdΛ aa noragi dai potΛtΛdai: “Dañi aapi Avraañi, siaadΛrΛ ΛΛgidana Λgai Avraañi dΛmos isimiagi Λmaadutai coidadΛ saagidaiñdΛrΛ mΛΛca siaaco daraaja Λgai poduucai gia Λma duucai gΛntΛtΛgituan tada Λgai dai camaisoimaasi ivuaadagi”, astΛtΛdai. ³¹ DΛmos ΛAvraañi potΛtΛdai: “Is-maiΛΛgida Λliada Λgai ΛMoseesacaru ΛΛmadu Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ poduucai ΛΛpΛ siaadΛrΛ ΛΛgidana Λgai tomasi Λmaadutai duaacagi coidadΛ saagidaiñdΛrΛ”, astΛtΛdai ΛAvraañi —astΛtΛdai ΛSuusi Λfariseo.

17

¹ Amaasi ΛSuusi potΛtΛdai gΛmamaatΛrdamiga:

—VΛΛscΛrΛ oidacamu istumaasi isducatai soimaasi ivuaadagi oodami dΛmos siΛΛ soimaa taatamu Λgai ismaacΛdΛ soimaasi iduiñtuldΛ aliada oodami. ² SiomΛ ΛrcΛΛgai Λgai vΛΛtarΛ mΛscusivuana vulidagi Λmo mauturui dai gΛΛ suudarΛ daitudagi baiyoma issoimaasi iduiñtuldada Λgai Λmaadutai idi ismaacΛdΛ utudama vaavoitu. ³ CΛΛgavΛr gΛntΛtΛgitoca aapimΛ isΛmaadutai soimaasi iduñia gΛvui aagidavurai aapimΛ Λgai issoimaasi idui Λgai gΛvui. Dai isΛma duucai gΛtΛgituagi Λgai dai camaisoimaasi ivuaada agadagi oigΛldavurai. ⁴ Tomasi muiyoco soimaasi gΛvuiidiada Λgai dai vΛΛsi vuidagarΛ didivadagi dai povai gΛntΛtΛadagi: “Casian maipovuaadagi”, vΛΛscΛrΛ gΛaagai mΛsoigΛnΛldiadagi —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁵ Λojootosicami potΛtΛdai ΛSuusi:

—GΛrsoiñañi tΛtai vaamioma vaavoituda aatΛmΛ —astΛtΛdai.

⁶ Amaasi ΛSuusi potΛtΛdai:

—Isviaacamudai aapimΛ tomasi lΛchi vaavoidaragai tomasi Λpan Λsi isuiduru Λmo caidΛ coravi istutiadamudai aapimΛ ispotΛΛdagi idi iigosi: “GΛvaiñcumañi dai gΛΛ suudarΛ cΛquiva”, idi iigosi gia gΛnΛΛgidamudai —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁷ IsΛmaadutai aapimΛ viaacagi Λmo piooñi vai Λgai gasicuandagi dΛjiana siΛΛpΛ nuucadacagi vustaqui, dai siuu duucu divia Λgai ¿bais potΛΛdana aapimΛ giimi dai gauga? ⁸ MaipotΛΛdan tada aapimΛ baiyoma potΛΛdan tada aapimΛ: “Baigi tua gocuaagi nai aanΛ gaugiagi quiaa pai gooquiΛrΛ gauga aapi”. ⁹ ¿Bais DiuusiΛtΛnamΛquidana tΛΛdana aapimΛ Λpiooñi iduucai Λgai mΛstumaasi tΛjai? Cho lienΛ. ¹⁰ Poduucai aapimΛ ΛΛpΛ mΛsiΛΛscadΛ naatuagi vΛΛsi istumaasi ismaacΛdΛ gΛntΛaanΛi Diuusi, gΛaagai mΛspotΛΛdagi: “AatΛmΛ Λpan ducami tomastuma pipiooñi idui aatΛmΛ mosΛcaasi istumaasi viaacatadai isiduñiagi cascΛdΛ” —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹¹ Dai apiaimΛitadai ΛSuusi Jerusaleenamu ΛmapiadΛrΛ ΛrSamaalia dai ajadΛrΛ ΛrGalilea tai Λgai Λrana sΛΛli daivusai. ¹² Dai aΛcai Λgai Λmo ΛmapΛcΛrΛ vai vuidΛrΛ iimΛitadai baivustaama cΛcΛΛli ismaacΛdΛ viaacatadai Λcoocodagai ismaacΛdΛ duvaldi gatuucuga dΛmos bai mΛΛcasdΛrΛ guuquiva Λgai ¹³ dai ijiña daidΛ icaiti:

—Suusi mamaatΛtuldiadami soigi gΛΛlda aatΛmΛcΛdΛ —ascaiti ΛcΛcΛΛli.

¹⁴ Dai aidΛsi tΛΛ ΛSuusi potΛtΛdai:

—Iimivurai dai mΛΛ vuidΛrΛ guuquiva ΛpapaaligadΛ Λjudidíu —astΛtΛdai ΛSuusi.

Dai aidΛsi iimΛitadai Λgai todian duucai duduaadicami vii. ¹⁵ Amaasi Λmaadutai Λgai mostΛΛ iscadueeyi aa gΛi dai iññaquitadai siaa duutudaimi Diuusi. ¹⁶ Dai gΛtootonacΛdΛ

cΛquiva ΛSuusi vuidarΛ dai dΛvΛarapi cuiqui dai potΛtΛdai: “DiuusiatΛnamΛquidana”, astΛtΛdai. Dai idi cΛli arSamaaliarΛ oidacamicatadai. ¹⁷ Amaasi ΛSuusi pocaiti:

—¿Bais maivΛΛ baivustaama dudueeyi? ¿Siaaco daraaja Λгаа tuustaama? ¹⁸ MosΛca idi ismaacΛdΛ maitarjudíu aa gai dai siaa duutuda agai Diuusi —ascaiti ΛSuusi.

¹⁹ Dai amaasi potΛtΛdai Λgai ΛcΛli:

—CΛquivañi dai imΛda. Giñvaavoitu aapi cascΛdΛ dueeyi —astΛtΛdai ΛSuusi.

²⁰ TaidΛ Λfariseo tΛcakai ΛSuusi sΛascadΛ Λgai sigataaanΛda agai Diuusi tami oidigi daama, taidΛ ΛSuusi aa noragi dai potΛtΛdai:

—SiΛascadΛ gataaanΛdagi Diuusi tami maitarΛmo istumaasi ismaacΛdΛ maasi.

²¹ Maita povΛcaitiada agai: “Tamia daja”, siΛpΛ “MΛΛca daja”; Diuusi catanai gΛnsaagida gataaanΛi —astΛtΛdai ΛSuusi.

²² Dai amaasi potΛtΛdai ΛSuusi gΛmamaatarΛdamiga:

—Aimu istuigaco aapimΛ ipΛliadamu isgataaanΛda aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛlicami tami tomasi Λmo tasai dΛmos maiaimu amaasi. ²³ Dai aa povΛntΛtΛadamu: “Tamia daja”, siΛpΛ “MΛΛca daja”. DΛmos maitavarΛ ajiopada, tomali maioidatucuda. ²⁴ Poduucai ismaascana siΛascadΛ vΛpΛdocΛdagi oidigi pomaascamu siΛascadΛ ajiagi istuigaco diviagi aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛlicami. ²⁵ DΛmos ΛpΛga viaa aanΛ issΛlicΛdΛ soimaa taatagi, daidΛ Λoodami sivi oidacami gajiaadarΛ giñviaamu.

²⁶ Poduucai isducatai apΛdui aidΛsi oidacatadai ΛNoee, poduucai apΛduuñimu ΛpΛ siΛascadΛ cadivia iñaaagada aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛlicami. ²⁷ Λoodami gacuaadana dai gayΛdana, dai cuucuntaiña, dai gamamaacaiña gΛnmaamara ooqui mΛsai ooñtaiña, asta aidΛ uucami sivaa ΛNoee gΛvaarcugarΛ tai sΛlicΛdΛ tΛvΛpi duudu tai vΛsi Λoodami coi. ²⁸ Dai poduucai apΛdui ΛpΛ aidΛsi oidacatadai ΛLota Λoodami gacuaadana, dai gayΛdana, dai gasaapΛdaiña dai gaagaraiña, dai gaΛsaiña, daidΛ ivuaadana baabaqui.

²⁹ DΛmos aidΛsi ii ΛLota SodoomaiñdarΛ tai duudu tai Λmadu asufre tΛvaagiaiñdarΛ, tai vΛsi oodami coi. ³⁰ Poduucai apΛduuñimu ΛpΛ siΛascadΛ diviagi aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛlicami.

³¹ Amaasi isΛmaadutai vaaqui daama daacagi dai tuucavi viaacagi gΛvustuidaga maitΛaagai istΛvañiagi Λgai dai vuvaidagi, dai isΛmaadutai dΛjiana aimardagi maitΛaagai isimiagi Λgai gΛquiiyamu. ³² GΛntΛgitovurai Lota ooñigadΛ isducatai muu vaamioma oigΛdatai gΛvustuidaga tami oidi daama siDiuusi. ³³ SioorΛ mostΛtΛgitodagi isducatai cΛlgacarΛ oidacagi tami oidigi daama Λgai tomali Λmo istumaasi maiviaacamu gooquiarΛ, dai sioorΛ maitΛtΛgitodagi mosΛcaasi isducatai cΛlgacarΛ oidacagi tami oidigi daama Λgai sΛlicΛdΛ baigΛliadamu.

³⁴ GΛnaagidiana sai amaasi tucarΛ goocatai abaana vΛΛtΛcamu siDiuusi bΛΛcaimu Λmoco dai ΛgΛmai viaamu. ³⁵ Dai gooca ooqui Λmapai gatuaadamu siDiuusi bΛΛcaimu Λmoco dai ΛgΛmai viaamu. ³⁶ Dai gooca cΛcΛli dΛjiana daraajamu siDiuusi bΛΛcaimu Λmoco dai ΛgΛmai viaamu —astΛtΛdai ΛSuusi.

³⁷ MoscaΛcai Λгаа imaasi tΛcakai dai potΛtΛdai:

—¿Vaaco apΛduñia agai imaasi? —astΛtΛdai.

Tai Λgai aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Tomasiaaco siaaco caatΛcagi baabaidi duvaligadΛ ami gΛnΛmpaidiña nunui poduucai arvaavoi ΛpΛ saidΛ apΛduuñia agai istumaasi aagai aanΛ —astΛtΛdai ΛSuusi.

18

¹ ΛSuusi aagidi Λoodami Λmo ñiooqui cuentocΛdΛ dai aagidi sai gΛaagai ismaiugutai daanΛdagi Diuusi dai maiibiocorΛitai. ² Dai potΛtΛdai:

—Amapacara oidacatadai amo dunucami ismaacada maisiaa duutudaitadai Diuusi dai tomali maivuama aliditadai tomali amaadutaicada. ³ Dai amaasi agai vaa davarilara oidacatadai apra amo ooqui viuudu, ismaacada cocodacatadai mai dai alia duudatai aimaraina agai adunucami quiidiamu dai potadaina sabai baiduinana fiooqui asaayuda amadu. ⁴ Tavapi mospovuaadana agai vaid adunucami moscaana. Damos gooquilara povali: “Tomasi maisiaa duutudai aan Diuusi dai maivuama inlidi tomali amaadutaicada, ⁵ damos idi ooqui viuudu apiagiinootuldi soinamu aan vai camaididivaitai giinootuldiina vaamioma”, ascaiti adunucami —astadai Suusi.

⁶ Dai potadai Suusi:

—Poduucai aagai adunucami maicla tuigacada. ⁷ Isbai maisoinana Diuusi apra ismaacada covai vuvaitu agai ismaacada maiugutai taanadagi soini? Isbai tavapicada soina agai? ⁸ Aan anganaagidi sai agai gia otoma soinamu. Damos siascada diviagi aan ismaacada viaa amo samicami, isbai quiaa tagimu aan oodami vaavoitudadami tami oidigi daama?

⁹ Daid Suusi aagidi mai cuento chilaquiatai vatar ismaacada sioma caga tuutiacami analidi siaa dai soiduucai nidi aga. Dai potadai:

¹⁰ —Gooa calali iji aga quiuupaigadamu judidu dai gamamada agai. Amoco arfariseocatadai dai agamai arvudamicatadai tumiñsi. ¹¹ Afariseo cacatai gamamadai dai aduucai gamamadai: “GiñDiuusiga, alia baiginlidi aan maitarapan ducamicatai aa ismaacada arsasivogami dai ismaacada arsoimaasi ivuaadami, dai ismaacada googosi anducami aan tomali maitarapan ducami idi vuudami tumiñsi. ¹² Dai aan maitacueeyi gocuaja amo caldiara, dai aa goidi aan inismaacada gamitaci”. ¹³ Damos avuudami tumiñsi baimacasdara vii dai tomali maitapali tomali istai nanaavagi tavaagiamu, mosgavai gamoo dai pocaiti: “GiñDiuusiga soigi galda aanada aliasi arsoimaasi ivuaadami aan”, ascaiti avuudami tumiñsi. ¹⁴ Aan anganaagidi sai idi vuudami tumiñsi nora gquiyamu caigaldicami soimaascamigada dai agamai gia chio. Tomasioora ismaacada gaducada galiadagi agai maitargaducadamicamu dai sioora maigaducada galiadagi agai argaducadamicamu.

¹⁵ Dai aa oodami vuapaimi apra aali siaaco daacatadai Suusi, sai agai taatana. Damos aidasida amamaatardamigada Suusi tala imaasi, bagaidimi agai ismaacada vuaapaimi aali. ¹⁶ Damos Suusi vai gamamaatardamiga dai potadai:

—Dagitovurai vai dadana goali siaaco daja aan, dai maitavar daidiada. Ismaacada rapan ducami idi aaliducada agai agai ismaacada ajioopai mlaa siaaco gataanai Diuusi. ¹⁷ Aanaan samicada ganaagidi sioora iimia liada siaaco gataanai Diuusi agai gaagai siapan ducamica amo ali dai ismaipoducamica agai siaadara vaacana —astadai Suusi gamamaatardamiga.

¹⁸ Amaadutai atlaanadami tacacai Suusi dai potadai:

—Mamaatatuldiadami cal tuigacada, tumaasi istutuidi aan siduniagi dai vascara oidacagi Diuusi amadu? —astadai.

¹⁹ Taid Suusi potadai:

—Mosca Diuusi cal tuiga dai tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi. Dai aapi maivaavoitudai insaan arDiuusi. Mosagi pocaiti aapi ansai aan rcal tuigacami dai tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi. ²⁰ Aapi calga maata istumaasi gataanai Diuusi: “Maitavar googosi anducamica, maitavar gacoodada, maitavar galsiada, maitavar yaatagada aa, dai siaavar duutuada ganooga amadu gandal”, podu gataanai Diuusi —astadai Suusi.

²¹ Taid calali potadai:

—VΛasi gomaasi aan aliducatai abiaadΛrΛ ΛΛgidi —astΛtΛdai ΛCΛΛli.

²² Amaasi caΛcai ΛSuusi imaasi potΛtΛdai:

—DΛmos quiaa viΛΛga Λmo istumaasi pΛsiduñiagi, gagarañi vΛasi pΛstumaasi viaa dai oida Λsoituutuigami Λtumiñsi, dai poduucai viaacamu aapi vaamioma tΛvaagiΛrΛ. Imiñi dai poduuñi dai diviacai giñoidatucuda —astΛtΛdai ΛSuusi.

²³ Dai aidΛsi caΛ ΛCΛΛli imaasi, aliΛ soigΛΛli, aliΛsi ΛrgΛviidacamicatadai Λgai cascΛdΛ.

²⁴ Dai tΛΛgacai ΛSuusi isaliΛ soigΛΛli Λgai potΛtΛdai:

—Gia sijaiga isgΛnviiipidacami iimiagi siaaco gatΛaanΛi Diuusi. ²⁵ Sioma maisijaiga Λmo muura vΛΛtarΛ isdaivuñiagi Λmo oi dΛgadΛamu sΛΛli isΛmo gΛviidacami imiagi siaaco gatΛaanΛi Diuusi —astΛtΛdai.

²⁶ Dai Λgai ismaacΛdΛ caΛ imaasi potΛtΛdai:

—¿Vooriatai istutuidido iscΛΛgacΛrΛ vuvaquiagi? —ascaiti.

²⁷ TaidΛ ΛSuusi potΛtΛdai:

—Istumaasi oodami maitistutuidi isiduñiagi Diuusi gia istutuidi —astΛtΛdai ΛSuusi.

²⁸ TaidΛ ΛPiiduru potΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, aatΛmΛ viaa vΛasi tΛstumaasi viaacatadai, gΛoidatucuda ΛrΛliditai —astΛtΛdai.

²⁹ Amaasi ΛSuusi aa noragi dai potΛtΛdai:

—SΛΛlicΛdΛ angΛnaagidi tomasioorΛ ismaacΛdΛ viaagi gΛquii, siΛΛpΛ gΛdΛΛdΛ, siΛΛpΛ gΛsusuuculi, siΛΛpΛ gΛooñiga, siΛΛpΛ gΛmaamara iduñia Λliditai Diuusi aa duiñdadΛ, ³⁰ Λgai sioon mui viaacamu idi oidi daama dai gooquiΛrΛ ΛgΛmai oidigΛrΛ vΛΛscΛrΛ oidacamu —astΛtΛdai.

³¹ ΛSuusi Λcovai vai Λbaivustaama dan gooca gΛmamaatΛrdamiga dai potΛtΛdai:

—Siviata iimiagi JerusaleenamΛ, siaaco gΛaagai isΛpΛduñiagi vΛasi istumaasi ooja ΛDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ giñaagaitai aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami.

³² GiñtΛΛgida magari aa sibΛadΛrΛ oidacami, dai giñparunada magari, dai soimaasi ñiooqui giñsuuligiada agai, dai giñsisiviada agai. ³³ Dai giñgΛicarsa magari, dai gooquiΛrΛ giñmuaamu, dΛmos bo vaica tasaicΛdΛ Λpamu duaacamu aanΛ coidadΛ saagidaiñdΛrΛ —astΛtΛdai ΛSuusi gΛmamaatΛrdamiga.

³⁴ DΛmos ΛmamaatΛrdamigadΛ maimaatΛ caΛ tomali Λmo istumaasi idi maasi, tomali maimaatΛcatadai Λgai istumaasi agidi ΛSuusi, goovai ΛrΛmo istumaasicatadai istumaasi maitistutuiditadai Λgai ismaatΛ caΛcagi cascΛdΛ.

³⁵ AidΛsidΛ ΛSuusi caaijimitadai JericooΛrΛ vai voi ugidiana daacatadai Λmo maiñΛadami daidΛ gataanΛitadai oidicami. ³⁶ Dai aidΛsi caΛ Λgai ismΛi iimΛdan caitimi oodami, ΛmaiñΛadami gatΛcacai astumaasi ΛpΛduitadai. ³⁷ MΛtai potΛtΛdai sai amui imΛitadai ΛSuusi NasareetΛrΛ oidacΛdΛ. ³⁸ Tai Λgai iñΛ dai pocaitimi:

—Suusi Davi maradΛ soigi gΛΛlda aanΛcΛdΛ —ascaiti ΛCΛΛli.

³⁹ DΛmos Λgai ismaacΛdΛ baitΛqui iimΛitadai bagaimi sai camaiiñacaiñΛ vaamioma. DΛmos Λgai apiaiñacai dai pocaiti:

—Davi maradΛ soigi gΛΛlda aanΛcΛdΛ —ascaiti.

⁴⁰ Amaasi ΛSuusi caquiva dai ootoi sioorΛ vΛaapagi ami siaaco daacatadai Λgai. Dai aidΛmΛsi caami vΛaa taidΛ ΛSuusi tΛcacai dai potΛtΛdai:

⁴¹ —¿Tumaasi ipΛlidi aapi iñsiΛduiñda aanΛ? —astΛtΛdai.

TaidΛ ΛCΛΛli ismaacΛdΛ maiñΛaadatadai aa noragi dai potΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, nΛada iñΛlidi aanΛ —astΛtΛdai.

⁴² TaidΛ ΛSuusi potΛtΛdai:

—NΛadañi, vaavoitu aapi cascΛdΛ nΛnΛaava —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁴³ Mospotai agai taidai ismaacada maiñaadatadai istui isnaaavagi, dai oí Suusi dai siaa duutudaimi Diuusi. Dai vasi oodami ismaacada taa imaasi siaa duutuli Diuusi.

19

¹ Taidai Suusi aayi ami Jericooara dai amui daivusquimi agai. ² Vai ami oidacatadai amo calli gaviidacami Zaqueo taagiducami, dai agai rbaitacaacamigadcatadai tumiñsi vuudami. ³ Daidai Zaqueo matia aliditadai Suusi, damos maitistutuiditadai istagiagi alia maitacavacatadai Zaqueo cascada dai oodami alia muiducatadai. ⁴ Vai agai maitatgaitadai isducatai matiagi dai amaasi baitqui maa dai tsai amo uusi tacaavacamiara voyara siaaco viaacatadai Suusi isdaivuñiagi. ⁵ Dai aidasi amui daivusquimi Suusi tacaivi nanaava dai potadai:

—Zaqueo otoma itavani boodara sivi anviasa ana isgquiyara giñuuliñagi —astadai Suusi.

⁶ Taidai Zaqueo otoma tavai, dai baigalliaracada miaadagi agai Suusi. ⁷ Amaasi taagacai oodami imaasi vascatai ñiooquidimi Suusi dai pocaitimi saidai Suusi amo soimaasi ivuaadami quidiara gauuli. ⁸ Amaasi Zaqueo caquiva dai potadai Suusi:

—Dañi, mamaatatuldiadami oidamu ana soituutuigami taajucami vasi giñvustuidaga iñsmacada viaa dai iñsiamadutai asi ana vuirumadacai aa noragidamu ana asta macovaco vaamioma ismaacada asi ana —astadai Zaqueo.

⁹ Taidai Suusi potadai:

—Idi calli cavaavoitu Diuusi isduucai vaavoitu aduñda Avraañicaru cascada siviati aayi callagacara vuvaidaragai idi quiyara. ¹⁰ Ana ismaacada viaa amo sallyicami divia dai gaaga iñagai dai callagacara vuvaida iñagai soimaasi ivuaadami agai arsibañiimiada Diuusi vatarara —astadai Suusi.

¹¹ Dai camiaanai daacatadai agai Jerusaleena daidai oodami povanlidadai iscaotoma gataanada agai Diuusi oidi daama cascada aidasi quiaa tatagitoitadai oodami ismaacada aagidi Suusi, agai aagidi amo ñiooqui cuentocada, ¹² dai potadai:

—Amo imidagai oidacatadai amo calli dai vasi laaduñda artaanaadamicatadai daidai arganviipidamicatadai. Dai maaasi ii agai amai davarara masiaaco daasa agaitadai rai dai gooquyara apamu divia agaitadai. ¹³ Dai maiquiaa imacai vai baivustaama gapipiooñiga dai vascatai amadutai maa tumiñsi dai potadai: “Aa duiñtuldavurai idi tumiñsi asta siascada divia ana”, astadai. ¹⁴ Damos agamai davarara oidacami alia calladitadai dai imacai agai tai agaa gooquiamu ootoi chillaqui calli sai potadana: “Maitata ipalidi aatama isaapi argartaanaadamicagi”, astadai.

¹⁵ Matai vascara dai agai gataanadami duucai tai apamu nora. Amaasi acai gquiyara vai agai gapipiooñiga ismaacada vii agai tumiñsi dai maataca agai sallyaqui gamaita amadutai. ¹⁶ Lapagadada divia dai potadai: “Giñaamu, gatumiñsiga gamaita baivustaamaojo vaamioma”, astadai. ¹⁷ Taidai rai aa noragi dai potadai: “Callagaduava aapiara aramo call piooñi cacalaga idui aapi laachicada sivi gia gdaasamu ana caigi pai taanada baivustaama quiqui”, astadai. ¹⁸ Tai gooquyara divia amai dai potadai: “Giñaamu, gatumiñsiga gamaita taamojo vaamioma”, astadai. ¹⁹ Taidai laamudaa noragi dai potadai: “Aapi arcaigicamu ara dai taanadamu taama quiqui”, astadai. ²⁰ Tai gooquyara divia amai dai potadai: “Giñaamu, tanai daja gatumiñsiga giñpañiitugara vuraca ana dai baidasaca. ²¹ Gallabani ana. Maata ana isalia oomaliga aapi cascada. Dai maita aata vueeyi dai vascara vuuyi tumiñsi, dai aa gallsituldi pai aapi mosvuuyi yoovisicami”, astadai. ²² Amaasi rai potadai:

“Aapiara aramo piooñi maicall tuigacami. Gañiooquicada maata ana isaapi araduñi dai maicall dui. Iscaatacatadai aapi siaana aroomaligami dai ismaitaata vueeyi

aanΛ dai vΛascara vuuyi tumiñsi dai isaa giñsitudi dai isaanΛ mosvuuyi yoovisicami. ²³ CamaatΛcatadai aapi ζtuipasi maitamaa gotumiñsi sibΛacoga mΛsiaaco gamaitΛmudai vaamioma Λtumiñsicada simuiyoma vuimudai aanΛ diviacai?” astatadai aamudΛ. ²⁴ Amaasi potatadai Λgai Λгаа ismaacada ami daraajatadai: “Baivurai gotumiñsi dai maaca Λgai ismaacada viaa baivustaama”, astatadai araí. ²⁵ Tai Λgai potatadai: “Garaamu, Λgai caviaa baivustaama”, astatadai. ²⁶ TaidΛ araí aa noragi dai potatadai: “AanΛ angΛnaagidi sai ismaacada viaa vaamioma gΛmaacai dai ismaacada maiviaa gΛvoopoidi tomasi Λlaachi ismaacada viaaca Λgai. ²⁷ Dai Λoodami ismaacada giñvui vΛata dai maitipaliditadai isiartΛaanΛdamica aanΛ, vuaapavurai dai giñvuitapi cooda”, astatadai araí gΛpipioñiga.

²⁸ Dai amaasi caagacai ΛSuusi imaasi Λpamu apiaimΛitadai Jerusaleenamu. ²⁹ Dai aidasi caajimitadai ΛSuusi Betapagiara dai Betaaniara miaanai Λgiidi siaaco Oliivosi tΛagidu, ΛSuusi ootoi gooca gΛmamaatardamiga, ³⁰ dai potatadai:

—Imivurai mΛa aali quiiquiarΛ ismaacada miaaga tabiaadarΛ dai aΛcai tΛagimu aapimΛ Λmo asñiitu vulicami ismaacada tomali Λmaadutai maiquiaa dadaΛjai vΛrai uupana dai vuaapa. ³¹ Dai isΛmaadutai gΛntacacagi mΛstuisi uupasai vΛrai potΛada ansai aanΛ tΛgito —astatadai ΛSuusi gΛmamaatardamiga.

³² Amaasi Λmamaatardamigada iji dai tΛa vΛasi isducatai aagidi ΛSuusi. ³³ Dai aidasi uupasaitadai Λgai Λasñiitu taidΛ Λsoigacami tΛcacai dai potatadai:

—ζTuimasi uupasai goasñiitu? —astatadai.

³⁴ Tai Λgai aa noragi dai potatadai:

—AmamaatΛtuldiadami tΛgito cascada —astatadai.

³⁵ Amaasi baidadai Λgai Λasñiitu ΛSuusi, dai asñiitu daama darai gΛnsosua dai daama daí ΛSuusi. ³⁶ Dai aidasi asñiitu daama imΛitadai ΛSuusi Λoodami voiyara Λligaimi gΛnsosua. ³⁷ Dai aidasi camiaadimi Λgai coidama gΛasacara ΛOliivosi giidiaiñdara, vai vΛascatai Λvaavoitudadami ismaacada oiditadai iñaquimi baiganΛliatugaitai dai siaa duutudaimi Diuusi vΛasi Λismaacada gΛgarducamicada ismaacada tΛatadai Λgai. ³⁸ Dai pocaitimi:

—Diuusi aliΛ cΛagacara nΛidi goovai ismaacada divia Diuusi guvucadadΛcadΛ. VΛascatai gΛniibΛstacan tada tΛvaagiara aatΛmΛ aliΛ siaa duutudai Diuusi —ascaitimi Λvaavoitudadami.

³⁹ Amaasi Λmoco Λfariseo ismaacada Λoodami saagida daraajatadai potatadai Λgai ΛSuusi:

—MamaatΛtuldiadami bagaidañi gΛmamaatardamiga —astatadai.

⁴⁰ DΛmos ΛSuusi aa noragi dai potatadai:

—AanΛ angΛnaagidi sai isidi maiiñacadagi sΛlicada goojoodai iñacadamu —astatadai ΛSuusi.

⁴¹ Dai aidasi caajimitadai Λgai Jerusaleenara dai tΛagacai Jerusaleena ΛSuusi sosua Λoidacamicada ⁴² dai pocaiti:

—Gia ipΛlidi aanΛ issivi maata caΛcagi gooidacami isducatai istutuidi isgΛniibΛstacan tadacagi dΛmos maitistutuidi goovai ismaata caΛcagi. ⁴³ Aimu istuigaco sicolimagi sasaayuda dai sicoli curartamu, dai vΛasi aipadara cocodamu, ⁴⁴ vΛasi dΛvΛarapi suligamu dai coodamu dai vΛasi Jerusaleenara maiviimu tomali Λmo odai Λmai daama. Aidasi diviji aanΛ ismaacada arDiuusi tai maitiñmiaadagi gooidacami cascada —ascaiti ΛSuusi.

⁴⁵ Amaasi ΛSuusi vaa ΛgΛa quiuupaigadara judidú dai vuvaitu ismaacada ami gagaa-garaitadai dai ismaacada gasaapΛdaitadai, ⁴⁶ dai potatadai:

—Diuusi ñiooquidar⁷ pocaiti: “Giñquiivar⁸ mamadaragai v⁹atar¹⁰”. Mai aapim¹¹ t¹²jogad¹³ ¹⁴asivogami duuc¹⁵ai n¹⁶idi —ast¹⁷at¹⁸dai ¹⁹ASuusi.

⁴⁷ ⁴⁸ASuusi v⁴⁹as⁵⁰ tasai gamamaat⁵¹at⁵²uldiña Diuusi ñiooquid⁵³ ⁵⁴ag⁵⁵ ⁵⁶quiupaigad⁵⁷ ⁵⁸judidíu, ⁵⁹d⁶⁰amos ⁶¹abait⁶²aguucacamigad⁶³ ⁶⁴papaaligad⁶⁵ ⁶⁶judidíu ⁶⁷am⁶⁸adu ⁶⁹amamaat⁷⁰at⁷¹uldiadami Diuusi ⁷²s⁷³allicamigad⁷⁴, dai ⁷⁵am⁷⁶adu ⁷⁷adudunucamigad⁷⁸ ⁷⁹oodami gaagaitadai isducatai muaagi ⁸⁰ASuusi. ⁸¹D⁸²amos v⁸³asi ⁸⁴oodami ⁸⁵c⁸⁶aga ⁸⁷gant⁸⁸agito ⁸⁹ca⁹⁰catadai iscaiti ⁹¹ASuusi ⁹²casc⁹³ad⁹⁴ mait⁹⁵at⁹⁶agaitadai ⁹⁷agai isducatai muaagi.

20

¹ ²Amo imidagai ³ag⁴ ⁵quiupaigad⁶ ⁷judidíu daacatadai ⁸ASuusi dai ⁹mamaat¹⁰at¹¹ulditadai ¹²oodami Diuusi ñiooquid¹³ ¹⁴am¹⁵adu ¹⁶c¹⁷agac¹⁸ar¹⁹ v²⁰uvoidaragai, tai ami dada ²¹abait²²aguucacamigad²³ ²⁴papaaligad²⁵ ²⁶ajudidíu ²⁷am²⁸adu ²⁹amamaat³⁰at³¹uldiadami Diuusi ³²s³³allicamigad³⁴, ³⁵am³⁶adu aa ³⁷bait³⁸aguucacami, ³⁹2 dai ⁴⁰pot⁴¹at⁴²dai ⁴³agai ⁴⁴ASuusi:

—⁴⁵G⁴⁶araagidañi, ⁴⁷¿tuma ⁴⁸s⁴⁹allicamic⁵⁰ad⁵¹ ⁵²pomaasi ivueeyi aapi? ⁵³¿⁵⁴Toora ⁵⁵g⁵⁶maa ⁵⁷gos⁵⁸allicami? —ast⁵⁹at⁶⁰dai.

³ ⁴Amaasi ⁵ASuusi ⁶pot⁷at⁸dai:

—⁹Aan¹⁰an ¹¹ar¹² ¹³gant¹⁴acacagi ¹⁵amo istumaasi ¹⁶v¹⁷arai ¹⁸giñaagida: ¹⁹4 ²⁰¿²¹Toora ²²ootoi ²³AVuaana ²⁴sai ²⁵gavapaconana? ²⁶¿²⁷Diuusi ²⁸oodami ²⁹sio? —ast³⁰at³¹dai ³²ASuusi.

⁵ ⁶D⁷amos v⁸asi ⁹abait¹⁰aguucacami ¹¹agi ¹²aipaco ¹³g¹⁴naatagidimi dai pocaiti:

—¹⁵¿¹⁶Ist¹⁷ad¹⁸amu ¹⁹aat²⁰am²¹? ²²Ispot²³ad²⁴da ²⁵aat²⁶am²⁷ ²⁸sai ²⁹Diuusi ³⁰ootoi ³¹goovai ³²otoma ³³g³⁴raa ³⁵noragid³⁶amu ³⁷dai ³⁸po³⁹v⁴⁰art⁴¹ad⁴²amu: “⁴³¿⁴⁴Tuim⁴⁵asi ⁴⁶maivaavoitu?” ⁴⁷6 ⁴⁸Dai ⁴⁹is⁵⁰pot⁵¹ad⁵²da ⁵³aat⁵⁴am⁵⁵ ⁵⁶sai ⁵⁷oodami ⁵⁸ootoi, ⁵⁹v⁶⁰ascatai ⁶¹goodami ⁶²garcoodian ⁶³tada ⁶⁴o⁶⁵joodaic⁶⁶ad⁶⁷, ⁶⁸v⁶⁹ascatai ⁷⁰goovai ⁷¹s⁷²allic⁷³ad⁷⁴ ⁷⁵vaavoitudai ⁷⁶si⁷⁷AVuaana ⁷⁸ar⁷⁹Diuusi ⁸⁰ñiooquituldiadamigad⁸¹ —⁸²ascaiti ⁸³abait⁸⁴aguucacami.

⁷ ⁸Dai ⁹amaasi ¹⁰aa ¹¹noragi ¹²agai ¹³ASuusi ¹⁴dai ¹⁵pot¹⁶at¹⁷dai ¹⁸sai ¹⁹maimaata ²⁰sioora ²¹ootoi ²²AVuaana ²³sai ²⁴gavapaconana. ²⁵8 ²⁶Amaasi ²⁷ASuusi ²⁸pot²⁹at³⁰dai:

—³¹Tomali ³²aan³³an ³⁴mait³⁵naagidagi ³⁶istuma ³⁷s³⁸allicamic³⁹ad⁴⁰ ⁴¹ivueeyi ⁴²aan⁴³ ⁴⁴imaasi —ast⁴⁵at⁴⁶dai ⁴⁷ASuusi.

⁹ ¹⁰Amaasi ¹¹ASuusi ¹²g¹³laagacai ¹⁴aagidi ¹⁵oodami, ¹⁶dai ¹⁷aagidi ¹⁸amo ¹⁹ñiooqui ²⁰cuentoc²¹ad²² ²³dai ²⁴pot²⁵at²⁶dai:

—²⁷Oidacatadai ²⁸amo ²⁹c³⁰ali ³¹ismaac³²ad³³ ³⁴ai ³⁵uuvasi ³⁶g³⁷ad³⁸v³⁹aragana, ⁴⁰dai ⁴¹gooqui⁴²ar⁴³ ⁴⁴taajucamic⁴⁵ad⁴⁶ ⁴⁷maa ⁴⁸agai ⁴⁹aa ⁵⁰oodami ⁵¹g⁵²alasi ⁵³dai ⁵⁴ii ⁵⁵abiaad⁵⁶ar⁵⁷ ⁵⁸sib⁵⁹aco ⁶⁰dai ⁶¹t⁶²v⁶³ar⁶⁴ ⁶⁵daja. ⁶⁶10 ⁶⁷Dai ⁶⁸aid⁶⁹asi ⁷⁰aayi ⁷¹yoovaragai ⁷²agai ⁷³ootoi ⁷⁴amoco ⁷⁵g⁷⁶apiooñiga ⁷⁷sai ⁷⁸taan⁷⁹na ⁸⁰agai ⁸¹oodami ⁸²ayoo⁸³vi ⁸⁴si⁸⁵asi ⁸⁶a⁸⁷alcatadai, ⁸⁸d⁸⁹amos ⁹⁰oodami ⁹¹g⁹²licacarai ⁹³dai ⁹⁴soi ⁹⁵doodai ⁹⁶dai ⁹⁷ootoi ⁹⁸maimaacacai ⁹⁹istumaasi.

¹¹ ¹²Amaasi ¹³atuidacami ¹⁴ootoi ¹⁵amai ¹⁶piooñi, ¹⁷m¹⁸atai ¹⁹agai ²⁰ar²¹ ²²ali²³ ²⁴soimaasi ²⁵ñiooqui ²⁶aagidi ²⁷dai ²⁸g²⁹licacarai ³⁰dai ³¹ootoi ³²maimaacacai ³³istumaasi ³⁴aagaimi ³⁵agai. ³⁶12 ³⁷Daid³⁸ ³⁹atuidacami ⁴⁰ootoi ⁴¹amai, ⁴²d⁴³amos ⁴⁴oodami ⁴⁵ali⁴⁶ ⁴⁷soi ⁴⁸doodai ⁴⁹agai ⁵⁰ar⁵¹ ⁵²dai ⁵³aadaji.

¹³ ¹⁴Dai ¹⁵cagooqui¹⁶ar¹⁷ ¹⁸pocaiti ¹⁹atuidacami ²⁰ad²¹v²²arai: “²³¿²⁴Isducatai ²⁵iduuñimu ²⁶aan²⁷? ²⁸Ooto²⁹samu ³⁰aan³¹ ³²giñ³³mara ³⁴tomasi ³⁵ali³⁶ ³⁷oig³⁸dai ³⁹aan⁴⁰, ⁴¹siaad⁴²ar⁴³ ⁴⁴mais⁴⁵iaa ⁴⁶duutudadan ⁴⁷tadacana ⁴⁸agai ⁴⁹siuu ⁵⁰duucu ⁵¹t⁵²agiagi”, ⁵³ascaiti ⁵⁴ac⁵⁵ali. ⁵⁶14 ⁵⁷D⁵⁸amos ⁵⁹aid⁶⁰sid⁶¹ ⁶²laata ⁶³vuaadami ⁶⁴t⁶⁵al ⁶⁶g⁶⁷amo ⁶⁸marad⁶⁹ ⁷⁰aipaco ⁷¹g⁷²naatagidimi ⁷³dai ⁷⁴pocaiti: “⁷⁵Idi ⁷⁶agai ⁷⁷ismaac⁷⁸ad⁷⁹ ⁸⁰artuidacamica ⁸¹agai ⁸²oogad⁸³ ⁸⁴vustuidad⁸⁵ ⁸⁶g⁸⁷laagai ⁸⁸t⁸⁹smuaagi ⁹⁰dai ⁹¹poduuc⁹²ai ⁹³aat⁹⁴am⁹⁵ ⁹⁶artutuidacamicamu”, ⁹⁷ascaiti ⁹⁸laata ⁹⁹vuaadami. ¹⁰⁰15 ¹⁰¹Dai ¹⁰²amaasi ¹⁰³vuusaitu ¹⁰⁴ami ¹⁰⁵d¹⁰⁶ajiaiñdar¹⁰⁷ ¹⁰⁸dai ¹⁰⁹muaa. ¹¹⁰Amaasi ¹¹¹ASuusi ¹¹²t¹¹³acacai ¹¹⁴oodami ¹¹⁵dai ¹¹⁶pot¹¹⁷at¹¹⁸dai:

—¹¹⁹¿¹²⁰Isduuñimu ¹²¹ad¹²²v¹²³arai ¹²⁴tuidacami ¹²⁵laata ¹²⁶vuaadami? ¹²⁷16 ¹²⁸Divimu ¹²⁹agai ¹³⁰dai ¹³¹coodimu ¹³²dai ¹³³maaquimu ¹³⁴ad¹³⁵v¹³⁶arai ¹³⁷aa ¹³⁸oodami —ast¹³⁹at¹⁴⁰dai ¹⁴¹ASuusi.

¹⁴² ¹⁴³Mosca¹⁴⁴cai ¹⁴⁵agai ¹⁴⁶imaasi ¹⁴⁷maí ¹⁴⁸is¹⁴⁹ ¹⁵⁰agai ¹⁵¹aagadam¹⁵² ¹⁵³alidi ¹⁵⁴ASuusi ¹⁵⁵casc¹⁵⁶ad¹⁵⁷ ¹⁵⁸pocaiti ¹⁵⁹agai:

—¹⁶⁰Diuusi ¹⁶¹maidagitona ¹⁶²is¹⁶³po¹⁶⁴v¹⁶⁵ ¹⁶⁶duñiagi —ascaiti.

¹⁷ ¹⁸D¹⁹amos ²⁰ASuusi ²¹vui ²²n²³an²⁴ava ²⁵dai ²⁶pot²⁷at²⁸dai:

—¿Tɔiya ʌlidi idʌ goovio ismaacʌdʌ oojisi Diuusi ñiooquidarʌ siaaco pocaiti?:
 ʌodai ismaacʌdʌ gajiaadarʌ viaa ʌbaabaquitadami sivi ʌgai ʌrʌgai ismaacʌdʌ vaamioma
 gʌaagai ʌvaaqui vʌatarʌ.
 Asduu oojisi Diuusi ñiooquidarʌ. ¹⁸ Tomasioorʌ ismaacʌdʌ utuvagi ʌodiarʌ moslalachi
 daivamu, dai isʌodai daama gʌsiagi ʌmai ʌgai mosʌtuisamu —astʌtʌdai ʌSuusi.

¹⁹ ʌbaitʌguucacamigadʌ ʌpapaaligadʌ judidíu ʌʌmadu ʌmamaatʌtuldiadami Diuusi
 sʌʌlicamigadʌ ipʌlidadai isaidʌ otoma bʌjiagi ʌSuusi, cʌʌga maatʌcatadai ʌgai isʌgai
 vʌatarʌ aagaitadai ʌSuusi ʌcuento cascʌdʌ, dʌmos ʌʌbʌiditadai ʌgai ʌoodami. ²⁰ Dai
 amaasi ootoi sioorʌ soobidacagi vai ʌgai cʌʌ tuutiacami gʌnvueeyi, dai gaagai isducatai
 aagagi ʌSuusi ʌmo istumaasi istumaasi vui caatʌcagi ʌdudunucami vai poduucai tʌʌgida
 ʌgai ʌdudunucami. ²¹ Cascʌdʌ tʌcacai ʌgai dai potʌtʌdai:

—Mamaatʌtuldiadami, cʌʌ maata aatʌmʌ sai ismaacʌdʌ gaaagidi aapi dai
 gamamaatʌtuldi ʌrvaavoi. Dai maivuaamʌ ʌlidi aapi oodamicʌdʌ siʌrgʌnviipidacami
 siʌrsoitutuigami ʌʌpʌ, mosgamamaatʌtuldi aapi istumaasi Diuusi ipʌlidi.
²² Gʌraagidañi, ¿cʌʌgaisi tʌsaa namʌʌquiadagi ʌgʌʌ baitʌcʌaacami romano cho sio?
 —astʌtʌdai.

²³ Dʌmos ʌSuusi maata tʌʌ isʌgai vuiirumada ʌlidadai dai potʌtʌdai:

—¿Tuimʌsi giñvuiirumada ʌlidi aapimʌ? ²⁴ Giñtʌʌgidavurai aapimʌ ʌmo tumiñsi. ¿Voorʌ
 moodʌ dai voorʌ tʌʌtʌaradʌ tumiñsiʌrʌ daja? —astʌtʌdai ʌSuusi.

Tai ʌgaa aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—ʌgʌʌ baitʌcʌaacami moodʌ dai tʌʌtʌaragadʌava —astʌtʌdai.

²⁵ Taidʌ ʌSuusi potʌtʌdai:

—Maacavurai ʌgʌʌ baitʌcʌaacami istumaasi ʌrtuidadʌ dai maacavurai Diuusi istu-
 maasi ʌrDiuusi tuidadʌ —astʌtʌdai ʌSuusi.

²⁶ Tai ʌgai maitistui issoimaasi ñiooquitudagi oodami vuitapi baiyoma maitʌʌ ʌgai
 isducatai gʌntʌtʌgituagi caʌcatai isducatai ñioocai ʌSuusi dai cascʌdʌ maiñioocacai vii.

²⁷ Dai gooquiʌrʌ iji ʌʌmoco ʌsaduseo siaaco daacatadai ʌSuusi. ʌsaduseo pocaiti sai
 maioidaga coidadʌ duaacaradʌ cascʌdʌ potʌtʌdai ʌgai ʌSuusi:

²⁸ —Mamaatʌtuldiadami, ʌMoseesacaru oojisicami gʌrvii vai pocaiti sai ismuquiagi
 ʌmo cʌʌli dai viaagi gʌooñiga maiquiaa maamatacai abaana, saidʌ ʌsucuulidʌ ʌcʌʌli
 gʌaagai isvʌʌnagi ʌviuudu dai maamatagi abaana ʌsiʌʌgidʌ vʌatarʌ ismaacʌdʌ muu.

²⁹ Dai ʌmo imidagai oidacatadai cuvaracami ʌmo siʌʌgʌmʌ, ʌʌpʌgadadʌ ooñigai dʌmos
 muu maiquiaa maamatacai. ³⁰ Amaasi ʌgooquiʌrdadʌ vʌʌna ʌviuudu, dai muu ʌʌpʌ
 maiquiaa maamatacai. ³¹ Tai gooquiʌrʌ ʌgʌmai vʌʌna ʌgai vaa ooqui, dai muu
 ʌʌpʌ maiquiaa maamatacai, vʌʌ cuvaracami podui dai vʌʌsi coi maimaamatacai
 tomali ʌmaadutai. ³² Dai amaasi muu ʌooqui ʌʌpʌ. ³³ Dai duduaacacai coidadʌ
 saagidaiñdarʌ, ¿ismaacʌdʌ ʌrcunadʌcamu ʌooqui vʌʌsi ʌrcuucunadʌcatadai ʌgai di?
 —astʌtʌdai ʌsaduseo.

³⁴ Amaasi ʌSuusi aa noragi dai potʌtʌdai:

—Tami oidigi daama cʌcʌʌli dai ooqui cuucuntai dai ooñtai. ³⁵ Dʌmos ʌgai ismaacʌdʌ
 Diuusi maquiagi oigaragai isiimiagi tʌvaagiamu caduduaacacai coidadʌ saagidaiñdarʌ
 mʌʌca maitʌcuucuntai tomali maitʌmamacai gʌnmaamara cuucuntaragai vʌatarʌ,
³⁶ mʌʌca camaitʌcooyi cascʌdʌ. Moscaduduaacacai ʌgai ʌpan ducamica ʌgai Diuusi
 tʌtʌañicarudʌ ʌgai ʌrDiuusi maamaradʌ. ³⁷ Moseesa ʌʌpʌ gʌrmamaatʌtuldi sai dudu-
 acarʌi coidadʌ siaaco gʌaagai ʌali uusi ismaacʌdarʌ mʌi tʌi daidʌ ʌuusi maimʌi ami
 gʌaagai ʌʌpʌ sai Diuusi ʌrʌvraañicarʌ dai Isaacaru dai Jacocarʌ Diuusigadʌ. ³⁸ Dʌmos
 Diuusi maitʌrDiuusigadʌ ʌgai ismaacʌdʌ ʌDiaavora ʌʌmadu ajioopai coocai, baiyoma
 ʌrDiuusigadʌ ʌgai ismaacʌdʌ ʌgai ʌʌmadu ajioopai —astʌtʌdai ʌSuusi.

³⁹ Amaasi Δ mamaat Δ tuldiadami Diuusi s $\Delta\Delta$ licamigad Δ pot Δ t Δ dai:

—C $\Delta\Delta$ ga aagai aapi mamaat Δ tuldiadami —ast Δ t Δ dai.

⁴⁰ Dai camait Δ p Δ n $\Delta\Delta$ li isvaamioma t Δ cacagi.

⁴¹ Taid Δ Δ Suusi pot Δ t Δ dai:

—¿Ducatai pocaiti aapim Δ said Δ Δ Cristo Δ rDavi marad Δ ? ⁴² Vaid Δ Δ Davi aduucai ooja Salmosi liivrugad Δ r Δ :

Δ t Δ aan Δ dami pot Δ t Δ dai giñt Δ aan Δ damiga:

“G Δ maaquimu aan Δ Δ mo s $\Delta\Delta$ licami ismaac Δ d Δ vaamioma nam Δ ga.

⁴³ Dai ugitudamu aan Δ v $\Delta\Delta$ si ismaac Δ d Δ g Δ vuid Δ r Δ v $\Delta\Delta$ t Δ ”.

⁴⁴ ¿D Δ mos ducatai istutuidi Δ Cristo si Δ rmarad Δ cagi Δ Davi vai Δ agi Δ Davi giñt Δ aan Δ damiga aagai? —ast Δ t Δ dai Δ Suusi.

⁴⁵ V $\Delta\Delta$ si Δ oodami ca Δ catadai aid Δ si Δ Suusi pot Δ t Δ dai g Δ mamaat Δ r Δ damiga:

⁴⁶ —C $\Delta\Delta$ gav Δ r g Δ nt Δ t Δ gitoca aapim Δ . Maitav Δ r Δ pan duucai ivuaada goma Δ maat Δ tuldiadami Diuusi s $\Delta\Delta$ licamigad Δ . Goovai oojoidi isc Δ c $\Delta\Delta$ gaducami yuucustadagi, dai ip Δ lidiña m Δ scocoanadagi g Δ nvapaanamu dai viaatuldiadagi cacaayana, dai c Δ c $\Delta\Delta$ gaduc Δ dioma daraicari Δ r Δ oojoidi isdadar Δ dagi judidíu quiquiupaigad Δ r Δ , dai siaaco gacuaada goovai c Δ c $\Delta\Delta$ gaduc Δ dioma daraicari Δ r Δ oojoidi isdadar Δ dagi $\Delta\Delta$ p Δ .

⁴⁷ Dai Δ sidiña goovai $\Delta\Delta$ p Δ Δ vipiudu baabaquid Δ dai t Δ v Δ pi gamamadaiña sai n Δ lidiña Δ oodami. Goovai Δ gai ismaac Δ d Δ vaamioma soimaa taatatuldamu Diuusi —ast Δ t Δ dai Δ Suusi g Δ mamaat Δ r Δ damiga.

21

¹ Dai Δ Suusi t $\Delta\Delta$ Δ g $\Delta\Delta$ quiuupaigad Δ r Δ judidíu Δ g Δ nviipidac Δ d Δ ismaac Δ d Δ tueeyi tumiñsi cajojoñi Δ r Δ ismaac Δ d Δ r Δ g $\Delta\Delta$ mpaidi tumiñsi Diuusi aa duiñdad Δ v $\Delta\Delta$ t Δ r Δ . ² Dai t $\Delta\Delta$ $\Delta\Delta$ p Δ Δ mo viuudu soitigami ismaac Δ d Δ ami cajojoñi Δ r Δ darai goo sintaavu, ³ tai pot Δ i Δ Suusi:

—S $\Delta\Delta$ lic Δ d Δ ang Δ naagidi sai idi viuudu soitigami vaamioma daí isv $\Delta\Delta$ scatai.

⁴ V $\Delta\Delta$ scatai gogaa darai ismaac Δ d Δ cababaivitoc Δ i, d Δ mos goooqui soitigamicatai modái v $\Delta\Delta$ si ismaac Δ d Δ viaacatadai istuuc Δ d Δ oidacagi —ast Δ t Δ dai Δ Suusi Δ oodami.

⁵ Dai $\Delta\Delta$ madutai aagai Δ g $\Delta\Delta$ quiuupaigad Δ judidíu dai pocaiti sai ali Δ sigia maasi Δ quiupai Δ ojoodaic Δ d Δ sigia maascamic Δ d Δ dai aa Δ mamaasic Δ d Δ ismaac Δ d Δ aa ami darai sai sigia maascana Δ quiuupaigad Δ judidíu. Tai amaasi Δ Suusi pot Δ t Δ dai:

⁶ —Aimu si $\Delta\Delta$ scad Δ v $\Delta\Delta$ si idi m Δ smaac Δ d Δ n Δ lidi aapim Δ v $\Delta\Delta$ si siaa g Δ duuñimu, dai maiviimu tomali ojoodai goocua daama —ast Δ t Δ dai Δ Suusi.

⁷ Tai Δ gai t Δ cacai dai pot Δ t Δ dai:

—Mamaat Δ tuldiadami, ¿v $\Delta\Delta$ scad Δ Δ p Δ duñia agai imaasi? ¿Ducatai maat Δ mu aat Δ m Δ isimaasi casi Δ p Δ duñia agai? —ast Δ t Δ dai Δ gai Δ Suusi.

⁸ Taid Δ Δ Suusi pot Δ t Δ dai:

—G Δ nt Δ gitov Δ r n Δ ijada, dai maitav Δ r g Δ ndagito m Δ sg Δ nvupuiirumadadagi, dadiava agai muidutai giñt Δ aat Δ aaragac Δ d Δ dai pocaitiadamu Δ gai: “Aan Δ an Δ r Δ Cristo”, dai “Casiat aayi istuigaco ugitia agai oidigi”. D Δ mos maitav Δ r oidatucuda. ⁹ Dai m Δ si $\Delta\Delta$ scad Δ cajiomacagi muiyap Δ r Δ cocoodi, maitav Δ r duduaadicuda gomaasi daivuñia agai $\Delta\Delta$ p Δ ga, d Δ mos maiquiaa aayi cugat Δ r Δ tas Δ r Δ .

¹⁰ Dai bod Δ r Δ apiaaatagidimi vaamioma dai pot Δ t Δ dai:

—Amo dAVAAriARΛ oidacami cocoaadamu Λmai dAVAAriARΛ oidacami. ¹¹ Dai aliΛ cavami gigivucudamu ΛΛmapACARΛ gooidigi, dai oidacamu biuugigai dai coocodagai aipacoga, dai tAVaagiARΛ duaadimudaca maascamu istumaasi dai naana maasi gAgARducami maascamu ΛAPΛ.

¹² DΛmos ΛAPΛga gAnsasaayu gANvuimu dai soimaasi gAntaatatuldamu, dai vaama gAntuutusada agai Λgai ATATAANΛdami vuidARΛ Λgai vaa ismaacADΛ gATAANΛi quiquiu-upaigADARΛ judidiu, dai gANmaamaisapada agai dai vaama gAntutususada agai Λraraí vuidARΛ dai moomoyi vuidARΛ giñvaavoitudaitai aapimΛ. ¹³ Amaasi tuigaco istutiaadamu aapimΛ isaagadagi Λgai vuitapi isvaavoitudai aapimΛ istumaasi gamamaatΛtuldi aANΛ. ¹⁴ Dai maibai vuaada ΛΛquiasdARΛ isducatai aa noragidagi Λgai ismaacADΛ gAPIARΛ gAnsusuuligadagi. ¹⁵ AANΛ gANmaaquimu maatADagai dai ñiooqui isducatai gANsoiña aapimΛ dai poduucai gAnsasaayu maiviaacamu isducatai gANaa noragidagi tomali maitANvui ñioocadamu. ¹⁶ Dai asta gANDΛΛDΛ dai gAnsusuuculi dai gANsiisiΛgi dai gANAaduñi aagiada agai gAnsasaayu masiaaco daraaja aapimΛ. Dai gANcooditudamu aapimΛ ΛΛmadutai. ¹⁷ Dai VΛasi oidacami gANCΛΛDadamu giñvaavoitudaitai aapimΛ, ¹⁸ dΛmos maisibΛ imimu tomali Λmo cuupai gANmooaiñdARΛ. ¹⁹ DΛmos aapimΛ api-avaavoitudadamu dai MASiΛASCADΛ dAgavuñiagi VΛasi gosoimaa taataragai gooquiarΛ VΛASCARΛ oidacamu aapimΛ Diuusi ΛΛmadu.

²⁰ MASiΛASCADΛ nΛijadagi iscasicoolimadi sandaaru JerusaleenARΛ, maatacamu aapimΛ iscaotoma VΛasi siaa gADuuñimu. ²¹ Amaasi ismaacADΛ JudeeARΛ daraajagi gΛaagai isvoopiagi gigiidiamu, dai sioora JerusaleenARΛ daraajagi gΛaagai isvuvaaquiaagi abi-aadARΛ, dai sioora dΛjiaadana ajioopadagi maitΛaagai isAPamu iimiagi gANquiiquiamu. ²² Amaasi Λgai istuigaco soimaasi taatatulda agai Diuusi Λjudidiu ismaacADΛ vuidARΛ VΛATACagi Diuusi. Poduucai APADuñia agai ismaacADΛ oojisi Diuusi ñiooquidARΛ. ²³ SiΛ soimaa taatamu Λooqui ismaacADΛ amaasi noonoacagi siΛAPΛ viaacagi aali siisidami aliΛ oidacamu soimaa taataragai oidi daama, dai sALLicADΛ soimaasi gΛAgAVituldaragai idi oodami JerusaleenARΛ oidacami VΛATARΛ. ²⁴ ΛΛmoco coimu cocodiARΛ, dai aa sibADARΛ oidacami maamaisapicami vuimu aa dai vuucaimu. Dai ismaacADΛ maitARjudidiu gATAANΛda agai JerusaleenARΛ asta siASCADΛ uucami Diuusi maquiagi oigaragai.

²⁵ Dai amaasi oidacamu maasidaragai tasiARΛ dai masaadiARΛ dai sisiaavugiARΛ, dai tami oidigi daama VΛasi oidacami maitATAgadamu isducatai gANTATAgitodagi aliΛ duduaadicudamu Λgai aliΛ sigal caititai ΛgΛΛ suudagi. ²⁶ Λoodami susuiiquitARDamu duduaadicuitai dai tATAgitoitai istumaasiARΛ istumaasi daivuñia agai oidigi daama, asta tAVaagi gigivucudamu. ²⁷ Dai amaasi giñTAGimu aapimΛ aANΛ ismaacADΛ viaa Λmo sALLicami iñsiboodARΛ imADamu Λmo icomai saagida guvucadagaicADΛ dai sALLicADΛ dadadaquidatani. ²⁸ SiASCADΛ casi APAVuiidagi imaasi VARAI tai nANΛnda moscamiaadidatani mastuigADΛ CΛAgACARΛ gANvuvaida agai —astATADai ΛSuusi.

²⁹ Dai aagidi ΛAPΛ Λmo ñiooqui cuentocADΛ dai potATADai:

—NΛidavurai goigosi siAPΛ tomastuma Λmai uusi. ³⁰ MASiASCADΛ nΛijadagi iscai-ipooidagi aagADΛ, aapimΛ camaatACana iscamiaadimi toiñdagai. ³¹ Dai poduuquiavar maataca ΛAPΛ MASiASCADΛ nΛijadagi gomaasi VARAI maataca iscamiaadimi istuigaco gATAANΛda agai Diuusi tami oidi daama.

³² sALLicADΛ angANAagidi sai VΛasi imaasi APADuñia agai maiquiaa ugitACai idi oodami.

³³ TAVaagi ΛΛmadu oidigi ugitimu, dΛmos ismaacADΛ aagai aANΛ goovai gia APADuñia agai.

³⁴⁻³⁵ Todian duucani aimu Diuusi APAN duucani isduucani gACUCUUPAI Λmo trampa dai VΛasi oidi daama oidacami maatAMU imaasi, cascADΛ gANTAgITOVAR nΛijada dai maigajjaadARΛ vipiaada Diuusi mosgayΛΛdatani dai tATAgitoitai istumaasi oidaga oidi daama. ³⁶ BaigAVAR ANDUCA aapimΛ tudu, dai tomastuigaco AVAR gamamadada dai poduucani istuidimi aapimΛ isCΛAgACARΛ vuvaaquiaagi VΛasi gomaasiaiñdARΛ ismaacADΛ APADuñia

agai, dai poduucai istuidimu isgiñvuidarΛ guuquivagi aapimΛ aanΛ ismaacΛΔΛ viaa Λmo sΛΛlicami —astΛΔdai ΛSuusi Λoodami.

³⁷ ΛSuusi gamamaatΛtuldiña tasarΛ agΛΛ quiuupaigadarΛΛ judidíu dai tucarΛ aimΛraiña dai giidiana cocosaiña siaaco Oliivosi tΛΛgidu. ³⁸ Dai vΛΛsi Λoodami ΛΛqui quiamoco agΛΛ quiuupaigadarΛΛ judidíu dai vΛiña caΛca Λliditai istumaasi aagidiña ΛSuusi.

22

¹ AidΛ camiaadimitadai Λsaa duudagai istuigaco tΛgitoiña Λjudidíu aidasi Diuusi cΛΛgacarΛΛ vuvaitu EjiipituaiñdarΛ. Λsaa duudagai pascua tΛΛgidu. ² VaidΛ ΛpapaaligadΛ Λjudidíu baitΛguucacamigadΛ ΛΛmadu ΛmamaatΛtuldiadami Diuusi sΛΛlicamigadΛ gaa-gaitadai isducatai muaagi ΛSuusi, dΛmos aliΛ ΛΛbaiditadai Λgai Λoodami.

³ Tai amaasi ΛDiaavora vaa ΛUudasiarΛ, mΛsmaacΛΔΛ Iscaliote aagaiña ΛprΛ, Λgai arΛmoco Λbaivustaama dan gooca ismaacΛΔΛ arΛSuusi ojootosadΛ. ⁴ DaidΛ ΛUudasi nΛidamu ΛpapaaligadΛ Λjudidíu baitΛguucacamigadΛ ΛΛmadu sandaarΛ agΛΛ quiuupaigadarΛΛ judidíu dai agΛΛ quiuupiarΛΛ sandaarΛ dai ΛΛmadu gaaataga dai aagidi isducatai istutuiditadai Λgai istΛΛgidagi ΛSuusi. ⁵ Tai Λgai aliΛ baigΛnΛΛli dai aagidi Λgai ΛUudasi sai maquia agai tumiñsi, ⁶ taidΛ ΛUudasi bai aa dai gΛagacai gaa isducatai gatΛΛgidagi ΛSuusi siΛΛscadΛ maitiipucagi aa oodami.

⁷ Tai amaasi aayi Λsaa duudagai istuigaco tΛgitoiña Λjudidíu aidasi Diuusi cΛΛgacarΛΛ vuvaitu EjiipituaiñdarΛΛ dai aidΛ coodaiña Λjudidíu cañiiru dai dadasdiña Diuusi. ⁸ TaidΛ ΛSuusi ootoi ΛPiiduru ΛΛmadu ΛVuaana, dai potΛΔdai:

—Imivurai dai bai duuñi cuaadagai idi siaa duudagai vΛΛtarΛ —astΛΔdai ΛSuusi.

⁹ Tai Λgai tΛcakai dai potΛΔdai:

—¿Vaaco ipΛlidi aapi tΛsbai duñiagi? —astΛΔdai.

¹⁰ TaidΛ ΛSuusi aa noragi dai potΛΔdai:

—MΛsiuu duucu ajiagi ΛquiiquiarΛ, tΛΛgimu aapimΛ Λmo cΛΛli ismaacΛΔΛ vaigatica agai Λmo aayi suudagi vΛrai oida siaaco vaquia Λgai. ¹¹ Dai tΛcavurai ΛquiΛΛcami saaco cΛΛca Λtuucavi siaaco gaugia iñagai aanΛ idi siaa duudagarΛΛ ΛΛmadu aapimΛ. ¹² SiΛgai gΛntΛΛgidamu Λmo tuucavi gΛducami goocua daama vaaquiarΛΛ tΛcaviacoga cabai duñisicami vΛrai ami bai duuñi cuaadagai —astΛΔdai ΛSuusi.

¹³ Tai Λgai iji dai tΛΛ vΛΛsiaΛcatai isducatai aagidi ΛSuusi, dai bai dui Λcuaadagai siaa duudagai vΛΛtarΛ.

¹⁴ Dai caaΛcai ugidagai, taidΛ ΛSuusi meesa vuidarΛΛ dai va ΛΛmadu gΛojootosa. ¹⁵ TaidΛ ΛSuusi potΛΔdai gΛojootosa:

—Gia ipΛlidadai aanΛ isgΛnΛΛmadu gaugiagi idi siaa duudagarΛΛ maiquiaa muucucai. ¹⁶ AanΛ angΛnaagidi ansai sivi gaugia iñagai idi siaa duudagarΛΛ cuaadagai dai camaitacuaada iñagai idi siaa duudagarΛΛ cuaadagai asta siΛΛscadΛ idui Diuusi vΛΛsi istumaasi iduñia agai dai cΛΛgacarΛΛ vuvaidagi oidi daama oidacami diviacai Λgai dai gataaanΛda tami oidigi daama.

¹⁷ Amaasi bai Λmo tucayu uuvasi varaagadΛ dai gamamagi dai gooquiarΛΛ maa gΛmamaatΛrdamiga daidΛ itΛΔdai:

—VΛΛscatai avΛr ii idi tucayuaiñdarΛ. ¹⁸ SΛΛlicadΛ angΛnaagidi ansai camaitayΛΛda iñagai uuvasi varaagadΛ asta siΛΛscadΛ aiyagi istuigaco diviagi Diuusi dai nΛidagi oodami ismaacΛΔΛ arΛcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛΔΛ arΛmaicΛΛga ivuaadami —astΛΔdai ΛSuusi.

¹⁹ Dai gooquiarΛΛ bai Λpaana dai gamamagi dai gooquiarΛΛ saasarai dai maa gΛmamaatΛrdamiga, daidΛ itΛΔdai:

—Idiav arapan ducami giñtuucuga masmaacada gatagida agai masai muaana masai aapima cagacara vuvacana. Poduuquiavar ivuaada daida giñtatagitoda —astatadai ASuusi.

²⁰ Dai cauugitocai ASuusi bai atucayu dai potatadai gamamaatardamiga:

—Idi uuvasi varaagada ismaacada idi tucayuana daja arapan ducami giñlara ismaacada aastia agai masai aapima cagacara vuvacana. Insiascada muquiaagi vai aastia giñlara aid abiaadar gaaagadamu goñiooqui utudui ismaacada Diuusi ootosda agai loodami.

²¹ Damos sivi gocali ismaacada giñtagida agai adudunucami tami meesa daama caata novida giñapan duucai. ²² Aan ismaacada viaa amo samicami cabacaiti govoi ismaacada gaa aqqui abiaadar damos sila soimaa taatamu acali ismaacada giñtagida agai —astatadai ASuusi.

²³ Amaasi amamaatardamigada aipaco gantacacaimi soora agai dai gatagida agai.

²⁴ Amaasi amamaatardami lagi ganvupui ñiño aagaitai sai ismaacada vaamioma artaanadamica agai siascada iimiagi siaaco gataanai Diuusi. ²⁵ Damos ASuusi potatadai:

—Ismaacada maitarjudidú saagida abaitacacamicigada gapipiooñiga duucai naidiña loodami, dai agai aadara ipalidi mascala tuutiacami duucai najadagi. ²⁶ Damos aapima maitaagai maspoduucai ivuaadagi, baiyoma ismaacada abaitacacamicigagi gaaagai isvaamioma gali gvuaadagi dai piooñi duucai. ²⁷ ¿Maacada arvaamioma taanadami ismaacada meesa vuidara daja ismaacada gabiaajai sio? ¿Maitasi arvaavoio sai ismaacada meesa vuidara daja? Damos aan gansaagida daja amo piooñi duucai.

²⁸ Aapima vascara giñlamadu daraajana aidasi soimaa taatamaiña aan. ²⁹ Cascada aan ganmaquia iñagai amo samicami poduucai isduucai giñoca giñmaa aan. ³⁰ Dai aapima giñlamadu gacuaadamu malca siaaco gataanada iñagai aan dai giñsoiña taanadamu aapima Diuusi maamarada —astatadai ASuusi gamamaatardamiga.

³¹ Amaasi potai ara ASuusi:

—Simuñi, Simuñi, diaavora tai oigaragai Diuusi isgduiñdagi mui naana maasi soimaascami masai camaitiñvaavoitudaiña. ³² Damos aan daanai Diuusi aapima ganvatarai vai maivasi ugitana ganvaavoidaraga, dai siascada pamu calga giñvaavoituda aapi pai soiña gaaduñi vai vaamioma calga giñvaavoitudana —astatadai.

³³ Taida ASimuñi aa noragi daida itatadai:

—Mamaatardadami, baigan giñduu isgoidagi maisacarumu dai asta muquiaagi galamadu —astatadai Simuñi.

³⁴ Taida ASuusi potatadai:

—Piiduru, samicada angaaagidi sai sivi maiquiaa cujuicai tacucu paapi vaicojo potaiya agai pasai maitiñmaata —astatadai ASuusi.

³⁵ Taida ASuusi potatadai:

—Aidaida ganotoi aan maimoraraaliacami dai tomali tumiñsi daraasacarucami, dai tomali aa sususacacada ¿isbai viagacatadai aapima istumaasi? —astatadai ASuusi gamamaatardamiga.

Tai agai aa noragi dai potatadai:

—Tomali amo istumaasi —astatadai.

³⁶ Tai amaasi ASuusi potatadai:

—Sivi angnaagidi sai soora viaacagi moraali gaaagai isbaa aimardagi, dai tumiñsi darasacarui ara, dai soora maiviaacagi maastai vai gagarana amoco gvaasaraga dai savdana. ³⁷ Aan angnaagidi sai gaaagai silpaduñiagi isducatai ooja Isaiacaru Diuusi ñiooquidara siaaco icaiti: “Soi duucai manlijada agai tomastuma soimaasi

iducami duucaí”. Istumaasi oojisi giñaagaitai gaaagai siapaduñiagi —astatadai asuusi gamamaatardamiga.

³⁸ Tai agai potatadai:

—Mamaatatuldiadami, tami vaaata gooca mamaastai —astatadai.

Tai agai aa noragi dai potatadai:

—Cascada —astatadai.

³⁹ Amaasi asuusi vuusai dai ii Oliivosi giidiamu poduucai isduucai ivuaadana agai taida amamaatardamigada oi. ⁴⁰ Amaasi acaai ami giidiara, taida asuusi potatadai gamamaatardamiga:

—Daanadavurai aapima Diuusi vai agai maidagitona adiaavora issoimaasi ganduñituldagi —astatadai.

⁴¹ Taida asuusi covai ii maisi macasi apaa macasi siasi vuupai amoco amo odai, dai gatoonacada caquiva dai gamamada agai. ⁴² Dai aduucai gamamagi:

—Giñoooca isbaigacamudai ismaisoimaa taata aana poduucai isducatai apaduñia agai damos vaid apaduuna pducatai aapi ipaliadagi. Dai maisiu istumaasi aana ipaliadagi —asduucai gamamagi asuusi.

⁴³ Tai amaasi vuitapi gamaasitu amo Diuusi taañicaruda tavaagiaiñdara dai vaamioma maquia agai guvucadagai. ⁴⁴ Dai alia soimaa taatacatal vaamioma daana Diuusi dai vaajurdada apaa duucal ootai araai dai davarapi gaaai.

⁴⁵ Dai aidasi canaato mamagi agai caquiva dai ii siaaco daraajatadai amamaatardamigada dai cocosacami aa, gamaita soaliaragai cascada. ⁴⁶ Daid asuusi potatadai:

—¿Tuimasi cocosa? Vaapaigivurai, dai daanada Diuusi vai agai maidagitona adiaavora issoimaasi ganduñituldagi —astatadai.

⁴⁷ Dai quiaa ñooquiditadai asuusi, tai ami aayi mui oodami. Dai ismaacada Uudasi taagiducataidai baivustaama dan gooca mamaatardamiñdara, agai baitaqui imaitadai aoodami, dai miaadara caquiva dai usupiga agai asuusi. ⁴⁸ Amaasi asuusi potatadai:

—Uudasi, amo ¿usupigaicada pasgiñtaagida agai aapi aana ismaacada viaa amo sallaicami? —astatadai.

⁴⁹ Tai agai ismaacada amadu daraajatadai asuusi dai naidital istumaasi iduñia agaitadai agai cacai asuusi dai potatadai:

—Mamaatatuldiadami, ¿vuidara tassuuligana mamaastaicada? —astatadai.

⁵⁰ Dai maadutai agai iquita sallisla padara naacada apioñigada abaitacaacamigada papaaligada judidíu. ⁵¹ Damos asuusi potatadai:

—Dagitovurai casia caagadu —astatadai.

Taida asuusi mostaata apioñi naacada tai dueeyi. ⁵² Dai amaasi asuusi potatadai abaitaguucacamigada papaaligada judidíu, amadu gaa quiuupiaru sandaaru, amadu asonara guucacami judidíu agai ismaacada dada dai baquia agai:

—¿Ducatai dada aapima mamaastaicada dai uusicada ducami iñsaanar amo lasivogamicagi? ⁵³ Aidasi ganamadua daacataidai aana vaas tasai gaa quiuupaigadara judidíu tomali maitiñtaata aapima, damos sivi casiganajaga aapima tucagi ardiaavora aa duiñdada vaatara cascada —astatadai asuusi.

⁵⁴ Tai amaasi agai maisapicami ba asuusi, dai baacai abaitacaacamigada papaali quiidiamu, vaid apiiduru mosmacasdara oidi. ⁵⁵ Tai aa ami tuisiqui arana ganai, dai taicovai daraiva, taida apiiduru saagida daiva aara. ⁵⁶ Tai amaasi amo cusñiiru taagacai istaicovai daacataidai agai, gatagito nanlidi daida itatadai:

—Idi caali aara amadu aimaraña gomaisapicada —astatadai acusñiiru.

⁵⁷ Damos ΔPiiduru asto, daidΔ itΔdai:

—MaitanmaatΔ aanΔ gocΔli di —astΔdai ΔPiiduru.

⁵⁸ Tai gooquiΔrioma, Δmai cΔli tΔ daidΔ itΔdai:

—AapiapΔ arΔmoco gomaisapicΔΔ aduñΔ ΔpΔ —astΔdai.

Damos ΔPiiduru itΔdai:

—Cho, maitanmaatΔ aanΔ gocΔli di —astΔdai.

⁵⁹ Tai bo laascΔΔ Δmai itΔi:

—SΔlicΔΔ idi cΔli Δmadu aimΔraiña gomaisapicΔΔ ΔpΔ daidΔ arGalileeΔrΔ oida-cami ΔpΔ —astΔdai ΔcΔli.

⁶⁰ TaidΔ ΔPiiduru itΔi:

—Cho, aanΔ tomali maimaatΔ masioora aagai aapimΔ —astΔdai ΔPiiduru.

Dai quiaa ñioocaitadai Δgai tai cuujui tacucu. ⁶¹ TaidΔ ΔSuusi vui nΔnaava ΔPiiduru, taidΔ ΔPiiduru tΔgito istumaasi aagidi ΔmamaatΔtuldiadami, sai maiquiaa cujuicai tacucu Δgai vaicojo astua agaitadai ismaatΔ ΔSuusi. ⁶² TaidΔ ΔPiiduru vuusai abiaadΔrΔ dai soigΔldacai sosua.

⁶³ DaidΔ ΔcΔcΔli ismaacΔΔ nuucadacatadai ΔSuusi parunai dai saasarai tuucugadΔ.

⁶⁴ Dai iñna vuupuidΔ dai vuiwasana gΔvai, daidΔ itΔdai:

—¿Maatañi toora gΔgΔgΔ? —astΔdai.

⁶⁵ Dai aagidi mui naana maasi ñiooqui sigalnascami.

⁶⁶ Dai aidΔsi casi artasΔrΔcatadai, gΔnΔmpagi Δjudidíu sonΔrΔ guucacamigadΔ, Δmadu ΔbaitΔguucacamigadΔ ΔpapaaligadΔ Δjudidíu, Δmadu ΔmamaatΔtuldiadami Diuusi sΔlicamigadΔ, mΔtai vaan cΔi ΔSuusi dudunucami vuidΔrΔ mΔtai ami tΔcakai, daidΔ itΔdai:

⁶⁷ —¿GΔraagidañi povai pΔscaiti aapi pΔsaidΔ arCristo ismaacΔΔ Diuusi Δcovai vuu-saitu pΔsai cΔgacΔrΔ gΔrvuvaidana? —astΔdai.

Tai Δgai aa noragi daidΔ itΔdai:

—IspovantΔΔda aanΔ sai ΔjΔ, siaadΔrΔ giñvaavoitudana aapimΔ. ⁶⁸ Dai isgΔntΔcaca aanΔ Δmo istumaasi siaadΔrΔ giñaa noragidana aapimΔ tomali maitiñdagituan taada aapimΔ. ⁶⁹ Dai aanΔ ismaacΔΔ viaa Δmo sΔlicami caotoma imimu Diuusi Δmadu dai Δmadu gataanΔda iñagai, ismaacΔΔ vaamioma viaa guvucadagai istomali Δmo Δmai —astΔdai ΔSuusi.

⁷⁰ Tai amaasi vΔscatai tΔcakai ΔSuusi daidΔ itΔdai:

—¿AidΔ gia aapi arDiuusi maradΔ? —astΔdai.

TaidΔ ΔSuusi aa noragi daidΔ itΔdai:

—ΔjΔ Diuusi maradΔana poduucai mΔsduucai aagai aapimΔ —astΔdai.

⁷¹ Tai Δgai itΔi:

—¿TuisidΔ nΔnΔracana aatΔmΔ vaamioma nΔijadami cacaΔcatai isΔgi gΔtΔñicΔΔ gΔraagidi goovai? —ascaiti ΔbaitΔguucacami.

23

¹ Amaasi vΔscatai ΔbaitΔguucacami bΔΔcai ΔSuusi dai Pilaato vuidΔrΔ cΔi. ² Dai ami gΔpiΔrΔ vuupaimi daidΔ icaiti:

—TΔΔ aatΔmΔ idi cΔli vai sisioquitudai gΔraaduñi daidΔ icaiti sai maitΔaagai tΔsaa namΔquiadagi ΔgΔΔ baitΔcΔaacami romano, daidΔ icaiti ΔpΔ sai sΔlicΔΔ arCristo goovai ismaacΔΔ arrai ΔpΔ —astΔdai.

³ Amaasi ΔPilaato tΔcakai daidΔ itΔdai:

—¿Aapipasí arΔjudidíu raígadΔ? —astΔdai.

TaidΔ ΔSuusi aa noragi daidΔ itΔdai:

—Ajla poduuquiava pasducatai aagai aapi —astatadai.

⁴ Amaasi lPilaato itatadai lbaitlguucacamigadl papaali llmadu loodami:

—Maitantatagai tomali lmo istumaasi soimaascami idi cllilarl —astatadai.

⁵ Damos loodami vaamioma glglarl aagidi daidl itatadai:

—Goovai sisioquitudai vllsi Judeelarl oidacami gmamaatatluldaragacald, Galileeaiñdarl abiaadarl glaaga goovai dai asta tami —astatadai.

⁶ Dai aidasi cal lPilaato imaasi gatcacai sabaigl arGalileelarl oidacami lclli. ⁷ Dai aidamsi aagidi sai ajla, tai lagi ootosi lEroodasi ismaacald artaanlamicatadai Galileelarl damos aidl Jerusaleenarl daacatadai lagi. ⁸ Taidl lEroodasi alil baiglali tllgacai lSuusi llquioma abiaadarl nlida llditadai lagi cajoomacatadai lagi dai nlida lldiña isivuaada lagi lmo istumaasi glglarducami. ⁹ Daidl lEroodasi naana maasi tlcacai, damos lSuusi maiaa noragi tomali lmo istumaasi. ¹⁰ Dai ami daraajatadai llpl lbaitlguucacamigadl lpapaaligadl ljudidíu llmadu lmamaatatluldiadami Diuusi sllicamigadl, lagi alil goguama glpilarl vuupai. ¹¹ Amaasi lEroodasi llmadu lsandaarugadl soi duucal nlidi lSuusi, dai mosparunda lldi lagi dai clлга dadapacami aadi yuucusi lmo raf duucal. Amaasi lEroodasi ootosi lpamu lPilaato. ¹² Dai aidl tasarl glnaaduñta lPilaato llmadu lEroodasi llquioma lrglansasaayumlcatadai lagi.

¹³ Amaasi lPilaato lmpagi lbaitlguucacamigadl papaali llmadu latlaanldami llmadu loodami, ¹⁴ daidl itatadai:

—Aapiml mlaiñvuaapi idi cllli pocaititai sai goovai sisioquitudai oodami, nai aanl catlcacai aapiml glnvuitapi dai canldi aapiml iñsmaitatagai istumaasicald glpilarl caatlcagi goovai tomali lmo istumaasicald mlstuuicald glpilarl vuupai aapiml.

¹⁵ Tomali lEroodasi baiyoma lpamu glrootosi lagi canldi aapiml ismaitaristuma ducami goovai tomali maiviaa aatml istuisidl muaagi. ¹⁶ Mossoimaa taatatuldamu aanl dai gooquirl dagitomu —astatadai lPilaato.

¹⁷ Pilaato aidl siaa duudagarl viaacatadai isdagitoldagi loodami lmaadutai lmaamaisapicald poduucal ivuaadana lagi vllsi uumigi cascald. ¹⁸ Tai vllsi loodami lmapai ijiña dai pocaiti:

—Vaidacaivurai goovai dai muaa dai dagito Baraavási —ascaiti loodami.

¹⁹ Baraavási lmpagi oodami dai cocotuli lbaitlguucacami llmadu daidl lrgamuaacamicatadai llpl mai cascald maisacatadai. ²⁰ Vaidl Pilaato dagitua llditadai lSuusi, dai aagidi loodami lpamu. ²¹ Damos lagi vaamioma ijiña daidl icaiti:

—Siisañi curusiaba. Siisañi curusiaba —ascaiti loodami.

²² Dai amaasi cavaicarl itatadai lPilaato:

—¿Tuma soimaasi iducami goovio? Aanl maitatagai istuisi muaagi, soimaa taatatuldamu aanl dai dagitomu —astatadai lPilaato.

²³ Damos loodami vaamioma glglarl ñiooquimi daidl icaiti ml sai curusiaba siisana, dai mosll glglarl ñiooquimi lagi ml sai siisana curusiaba ml tai poduucal idui isducatai aagai lagi. ²⁴ Taidl lPilaato ipali isiduñiagi ml sducatai aagidi, ²⁵ dai dagito lclli ismaacald loodami ipali, lagi ismaacald maisapicatadai gamuaacamicatai dai cocotuldacai loodami. Taidl lPilaato tllgi lSuusi loodami saidl iduuna lgaicald istumaasi ipaliadagi.

²⁶ Dai aidasi vaidaticatadai lagi lSuusi dai curusiaba siisa lagi, dai caayana aayi lmo cllli Sireñiarl oidacami ismaacald dljaiñdarl imlitadai Simuñi tllgiducami, ml tai blai dai tljai sai gooquirl imliña lSuusi dai blaticana lcurusi.

²⁷ Dai oiditadai mui oodami dai mui ooqui aapra oiditadai dai gagnar suaafimi dai iinaquimi soigandaliditai naiditai asuusi. ²⁸ Damos asuusi vui nanaava daida itadai:

—Ooqui Jerusaleenara oidacami maitavar suanda soimaa taatacatal aana baiyomavar suanda masiascada soimaa taatacagi aapima amadu ganmaamara giivaavoitudaitai. ²⁹ Aimu istuigaco alia soimaasi gataatamu dai povacaitiada agai: “Siaa baigandalidi oooqui ismaacada maitistutuidi ismaatadagi dai agai ismaacada tomali amo imidagai maimaamatai”. ³⁰ Dai amaasi aoodami ipaliadamu isdaama suuligiagi agigiidi dai sai iinana. ³¹ Canaidi aapima sia soimaasi giintaatamitildi goodami maitaristuma ducamicatal aana, damos naidamu aapima sia soimaa taatamu goovai ismaacada arsoimaasi iducami —astadai asuusi aoodami.

³² Dai vaidaticatadai aapra gooca asivogami dai amadu coodia agai asuusi. ³³ Dai amaasi acai maca siaaco Calavera tagidu ami curusiaba siisa asuusi, amadu avagocai gapiara vatacamu. Amoco amo curusiaba sallsia padara asuusi dai agamai amai curusiaba oogisia padara. ³⁴ Dai aidamasi curusiaba siisapaitadai asuusi tai agai itai:

—Giiooca oigaldañi idi oodami maitamaata goovai istuma vueeyi —astadai asuusi.

Daida asandaaru taci dai daitudai tumiñsi dai naida agai sooriatai gantaacoida agai asuusi yuucusda. ³⁵ Vaida aoodami naiditadai ami daraajatai, dai asta ataanadami parunaitadai asuusi daida icaiti:

—Cagacara vuvaitu goovai aa dai sivi tuisida maicagacara gvuusaida lidi goovai lagi? Issallicada arCristo goovai di daida arDiuusi covai vuusaidada —ascaiti ataanadami.

³⁶ Daida asandaaru aapra parunai dai miaadara gugucal dai iituda agaitadai valienti maisi cagaducami ³⁷ daida itadai aapra:

—Pasaapi arraigada judidiu di cagacara igvuusaida aapi lagi —astadai asandaaru.

³⁸ Dai mooda daanioma oojisicatadai gilieegocada dai latiiñicada dai evreocada, siaacoga icaiti: “Idiavar raigada judidiu”, ascaiti oojai.

³⁹ Amaadutal agapiara vatacada ismaacada ami saigicatadai parunai agai cascada itadai:

—Pasaapi arCristo cagacara igvuusaida aapi lagi dai cagacara arvuvaida aatama aapra —astadai.

⁴⁰ Damos agamai bagaimi gaduñi daida itadai:

—¿Maitapas abaidi Diuusi? Aapi aapra soimaasi taataca apan duucal goovai. ⁴¹ Damos aatama gia viaa istucada soimaasi taatacagi, soimaasi idui aatama cascada. Damos idi calli maitidui tomali amo soimaasi —astadai.

⁴² Dai amaasi itadai agai asuusi:

—Pasiascada aiyagi pasiaaco gataanda agai pai giñagito —astadai.

⁴³ Taida asuusi aa noragi daida itadai:

—Sallicada angaagidi pasai sivi giñamadua daaca agai tavaagiar —astadai asuusi.

⁴⁴ Aidasi casi ardaan duucucatadai vasi oidigi tucapi vii uruno taadaco uucami.

⁴⁵ Tasai mostucapi vii, taida gaa icuusi vaanioma covocami simo sueeyi ismaacada agaa quiuupaigadara judidiu sagiacatadai aran salli sarai salliacoga tavidara abiadara. ⁴⁶ Amaasi asuusi gagara iina daida itai:

—Giiooca gviituldagena giñibadaga —astadai. Dai mospotai agai dai muu.

⁴⁷ Dai aidasida asandaaru taanadamigada ismaacada arromano naiditai istumaasi apaduitadai, siaa duutuli Diuusi daida icaiti:

—Sallicada arvaavoi isidi calli maitarsoimaasi iducamicatadai —ascaiti.

⁴⁸ Dai vasi aoodami ismaacada ami daraajatadai dai naidi istumaasi apadui, iji abiaadara dai gavimi ganmoomo. ⁴⁹ Damos vascatal ismaacada maatacatadai asuusi

mΛΛcasdΛrΛ guucacatai nΛidi imaasi ΛΛmadu Λooqui ismaacΛdΛ oiditadai GalileeiñdΛrΛ abiaadΛrΛ.

⁵⁰ Dai oidacatadai Λmo cΛΛli cΛΛ tuigacami dai maitarsoimaasi ivuaadami, Osee tΛΛgiducami, ArimateeΛrΛ oidacami Judeea dΛvΛΛriΛrΛ. Dai Λgai ΛrΛmo tΛaanΛdami ismaacΛdΛ tΛcacaifña mΛsmaacΛdΛ vaan tutusaiña. ⁵¹ Λgai nΛnaracatadai istuigaco gataaanΛda Λgai Diuusi, cascΛdΛ maibai aagaitadai Λgai isducatai idui Λгаа baitΛguucacami. ⁵² Dai amaasi Λgai nΛidamu ΛPilaato dai tai ΛSuusi tuucugadΛ. ⁵³ Dai tΛvaañdakai curusiaiñdΛrΛ Λmo icuusi tuaacamiΛrΛ biisa dai Λmo tΛjoovai tΛΛ mΛsiaaco tomali Λmaadutai maiquiaa yaasa Λmai muuquiadΛ. ⁵⁴ AidΛ ΛrΛtasaicatadai istuigaco bai vΛaadana Λgai vΛΛsi dai siaadiqui ΛribΛstaragaicatadai istuigaco maitistuma vΛaadana Λgai.

⁵⁵ DaidΛ Λooqui ismaacΛdΛ oiditadai ΛSuusi GalileeiñdΛrΛ abiaadΛrΛ iji dai nΛnΛidi ΛtΛjoi dai gantΛgito nΛnΛidi mΛsducatai tΛΛ ΛmuuquiadΛ. ⁵⁶ Dai aidΛsi quiiyana dada Λgai bai dui asaiti sigian uuvadami dai siaadiqui ibΛstaragΛrΛ gΛniibΛsi poduucai isducatai gΛnviidacatadai Λgai.

24

¹ Dai siaadiqui tuucamidΛrΛ tasΛrΛ ΛcaldiaΛrΛ, Λooqui ΛΛqui quiaamoco iji siaaco caatΛcatadai ΛSuusi tuucugadΛ dai vuucaticatadai Λsigian uuvaicΛdΛ ismaacΛdΛ bai duitadai Λgai dai tΛida agaitadai ΛmuuquiadΛ dai aa ooqui ΛpΛ oiditadai. ² Dai aidΛsi aayi Λgai gantΛgito tΛΛ isΛodai ismaacΛdΛ ΛcΛdΛ cuupicatadai ΛtΛjoi iscamaianaasi daacatadai, ³ tai Λgai vaapa dΛmos maitΛΛ Λgai ΛSuusi tuucugadΛ. ⁴ Dai Λgai aliΛ duduaadimucataidai dai tomali maimaatΛcatadai istuma duñiagi, dai tΛΛ gooca cΛcΛΛli vai sonuana guucacatadai dai dadadacΛi yuucusidΛ. ⁵ DaidΛ Λooqui cuicΛsacatadai duduaadimucai taidΛ ΛcΛcΛΛli itΛtΛdai:

—¿TuimΛsi gaagai coidadΛ saagida Λgai ismaacΛdΛ duaaca? ⁶ Maita tami daja Λgai duaacata. GantΛgitovurai isducatai gΛnaagidi Λgai aidΛmΛsi quiaa GalileeΛrΛ daraajatadai. ⁷ AidΛsi povantΛtΛdai Λgai sai Λgai ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami gΛaagaitadai mΛstΛΛgidagi soimaasi ivuaadami, dai sai bo vaica tasaicΛdΛ duaaca agaitadai —astΛtΛdai ΛcΛcΛΛli.

⁸ Tai Λgai gantΛgito ññiooqui ismaacΛdΛ aagidi ΛSuusi. ⁹ Dai iimΛcai abiaadΛrΛ Λooqui iji dai mΛΛ aagidi vΛΛsi imaasi Λbaivustaama dan Λmoco ΛSuusi ojootosadΛ ΛΛmadu vΛΛscatai Λгаа. ¹⁰ Λooqui ismaacΛdΛ aagidi Λojootosicami ΛrMaría Madaliña, ΛΛmadu Vuañiita, ΛΛmadu María Jacovo dΛΛdΛ, dai aa ooqui. ¹¹ DΛmos Λojootosicami mosvui-irugami duucai caΛ ññiooqui ismaacΛdΛ aagidi Λooqui dai maivaavoitu.

¹² DΛmos ΛPiiduru maritai vuusai dai mΛΛ nΛnΛidi siaaco caatΛcatadai ΛSuusi, dai aΛcai tuucavi nΛnΛaava dai tΛΛ Λicuusi tuaacΛdΛ ismaacΛdΛrΛ biisapicatadai ΛmuuquiadΛ vai mosgajiaadΛrΛ daacatadai, tai Λgai Λpamu aa gΛi dai duaadimutugaitai ΛgaicΛdΛ ismaacΛdΛ ΛpΛduitadai.

¹³ Dai Λgai vaa tasΛrΛ goocatai ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ Emausamaco iimΛitadai, Emausa maisi mΛΛcoraga JerusaleenaiñdΛrΛ parΛ goo oora imidagai. ¹⁴ Dai iimΛitai aatagaimi dai aagaimi Λgai vΛΛsi istumaasi daivusai JerusaleenΛrΛ. ¹⁵ Dai aidΛsi aipaco gΛnaatagidimi Λgai, tai ΛΛgi ΛSuusi miaadΛrΛ cΛquiva dai oí. ¹⁶ DaidΛ ΛcΛcΛΛli nΛiditadai dΛmos Diuusi maimaa oigaragai ismatiagi sioorΛ Λgai. ¹⁷ TaidΛ ΛSuusi tΛcakai daidΛ itΛtΛdai:

—¿Tumaasi aatagaimi aapimΛ iimΛitai? ¿TuimΛsi soigΛnΛlidi? —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁸ Tai Λmaadutai ΛcΛcΛΛli ismaacΛdΛ Cleofasi tΛΛgidu aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—VΛasi oidacami maatΛ istumaasi ΔpΔdui JerusaleenΔrΔ, ¿mosΔca aapipΔs maimaí, ami gΛuuliñacatai ΔpΔ? —astΔtΔdai.

¹⁹ Amaasi ΔSuusi itΔtΔdai:

—¿Tumaasi ΔpΔduio? —astΔtΔdai.

Tai Δgai itΔtΔdai:

—Δgai ismaacΔdΔ ΔpΔdui ΔSuusi NasareetΔrΔ oidacamicΔdΔ, ismaacΔdΔ ΔrΔmo Diuusi ñiooquituldiadamigadΔcatadai daidΔ ivuaadana mui naana maasi gΔgΔrducami asta gΔñiooquicΔdΔ Diuusi vuitapi dai Δoodami vuitapi. ²⁰ Dai isduucai ΔbaitΔguucacamigadΔ ΔpapaaligadΔ Δjudidíu Δmadu gΔrΔtΔtΔaanΔdamiga gatΔΔgi mΔsai gataaanΔna muaaragai dai curusiaba siisana. ²¹ AatΔmΔ poliditadai isΔgai Δgai dai cΔΔgacΔrΔ vuvaida agaitadai judidíu. Δmos sivi casiapΔdui vaica tasai siapΔdui gomaasi. ²² Δmos Δmoco ooqui aatΔmΔ gΔrsaagidaiñdΔrΔ gΔrΔΔbΔcatai. AliΔ ΔΔqui iji Δgai siaaco caatΔcatadai ΔSuusi, ²³ dai maitΔΔ Δgai ΔtuucugadΔ, dai dadacai pocaitimi sai vuitapi gΔnmaasitu Diuusi tΔtΔaañicarudΔ sai potΔtΔdai sai ΔSuusi duaaca. ²⁴ Tai Δmadutai gΔraaduñi iji siaaco caatΔcatadai Δgai dai tΔΔ vΛasi isducatai aagai Δooqui Δmos ΔSuusi gia maitΔΔ Δgai ΔpΔ —astΔtΔdai ΔcΔcΔΔli.

²⁵ Amaasi ΔSuusi itΔtΔdai:

—Gia maimaata cΔΔ aapimΔ dai mosΔΔ tΔvΔpicΔdΔ maiquiaa vaavoitudai ismaacΔdΔ aagai ΔDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΔ. ²⁶ ¿Maitasi viaacatadai ΔCristo issoimaa taatagi vΛasi gomaasi vai gooquiΔrΔ siaa duutuadagi vΛascatai tΔvaagiΔrΔ? —astΔtΔdai ΔSuusi.

²⁷ Amaasi ΔSuusi aagidi istΔiya Δlidi vΛasi Δoojai ismaacΔdΔ oojisi Diuusi ñiooquidΔrΔ siaaco ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΔ aagitai ΔSuusi. ΔpΔga aagai Δgai ismaacΔdΔ ooja Moseesacaru dai gooquiΔrΔ aagai ismaacΔdΔ ooja Δгаа Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΔ.

²⁸ Dai aidΔsi aayi ΔcΔcΔΔli siaacoga iimia agaitadai vaidΔ ΔSuusi mosdaivuñia agaitadai abiaadΔrΔ. ²⁹ Δmos ΔcΔcΔΔli goguama oí sai viΔΔna daidΔ itΔtΔdai:

—GΔrΔΔmadu ivii casia uruñimi oidigi dai catucaimi vΛasi —astΔtΔdai.

TaidΔ ΔSuusi ami aayi ΔpΔ dai Δmadu viiya agai. ³⁰ Dai aidΔsi gaugia agaitadai Δgai ΔcΔcΔΔli Δmadu meesa vuidΔrΔ taidΔ ΔSuusi bΔi Δpaana dai gamamagi dai saasarai dai maa ΔcΔcΔΔli. ³¹ Mospodui Δgai tai Diuusi maa oigaragai ΔcΔcΔΔli sai maatΔna isΔgai ΔrΔSuusi. Δmos aidΔ otoma ΔSuusi maitΔmaasitu abiaadΔrΔ. ³² VaidΔ ΔcΔcΔΔli povai gΔntΔtΔdai aipacoga:

—¿Maitasi Δrvaavoi tΔsaliΔ baigΔrΔliditadai aatΔmΔ aidΔsi gΔroiditadai Δgai voyaiñdΔrΔ dai gΔraagidimi isducatai icaiti Diuusi ñiooquidΔ? —astΔtΔdai ΔcΔcΔΔli.

³³ Dai amaasi Δgai mainΔnΔra vaamioma mosotoma Δpamu aa suuli Jerusaleenamu, vai ami gΔnΔmpaidacatadai Δbaivustaama dan Δmoco ojootosicami Δmadu ΔaaduñΔ.

³⁴ DaidΔ Δojootosicami potΔtΔdai Δгаа gooca cΔcΔΔli:

—SΔΔlicΔdΔ Δrvaavoi isduaaca ΔmamaatΔtuldiadami goSimuñi catΔΔ —astΔtΔdai.

³⁵ Amaasi ΔvΔgoocai cΔcΔΔli aagidi isducatai ΔpΔdui voyiΔrΔ, dai isducatai maí Δgai ΔSuusi aidΔsi saasarai Δgai Δpaana.

³⁶ Amaasi quiaa aagaitadai Δgai imaasi, taidΔ ΔSuusi saagida cΔquiva dai aduucai viaatuli:

—¿BaigamΔsi ΔnΔlidi? —astΔtΔdai.

³⁷ Tai Δgai aliΔ duduaadimu dai povΔnΔliditadai siΔrΔmo suiñali ismaacΔdΔ nΔidi Δgai.

³⁸ Δmos ΔSuusi itΔtΔdai:

—¿TuimΔsi duduaadimucu? ¿TuimΔsi maicΔΔga vaavoitu aapimΔ? ³⁹ NΔidavurai giñnoonovi Δmadu giñΔΔcaso Δgai vaa Suusiana. Giñtaatavurai dai nΔida. Δmo suiñali maioo tomali maituucuga poduucai mΔsducatai giñnΔidi aapimΔ —astΔtΔdai ΔSuusi.

⁴⁰ Dai pot^Λcai tat^Λgidi g^Λnoonovi ^Λmadu g^{ΛΛ}caso. ⁴¹ D^Λmos ^Λgai maiquiaa vaavoi-tudaitai baig^Λndacai dai mait^Λgaitai istumaasi g^Λnt^Λgituagi. Casc^Λ ^ΛSuusi pot^Λdai:

—¿Viaam^Λsi istumaa ugia aan^Λ? —ast^Λdai ^ΛSuusi.

⁴² Tai ^Λgai maa laachi vatopa gaicami dai ^Λmo m^{ΛΛ}mai. ⁴³ Taid^Λ ^ΛSuusi b^Λi dai uu ^Λgai vuitapi. ⁴⁴ Dai gooqui^Λ it^Λdai ^ΛSuusi:

—V^Λasi istumaasi ismaac^Λ soimaa taata aan^Λ ^Λr^Λgai isducatai g^Λnaagidi aan^Λ aid^Λsi quiaa g^Λnamadu daacataidai, sai viaacataidai si^Λduñiagi v^Λasi gomaasi ismaac^Λ g^Λaagai ^Λliivro^Λ ismaac^Λ ooja Moseesacaru dai ismaac^Λ ooja ^ΛDiuusi ñiñiooquituldiadamigada dai ismaac^Λ oojisi Salmosi liivrugad^Λ giñagaitai —ast^Λdai ^ΛSuusi.

⁴⁵ Dai soi ^ΛSuusi ^Λgai sai maata ca^Λcana. ⁴⁶ Daid^Λ it^Λdai:

—Poduucai oojisi said^Λ ^ΛCristo viaacataidai ismuquiaagi dai bo vaica tasaic^Λ vi-aacataidai isduaacagi coidad^Λ saagidaiñd^Λ. ⁴⁷ Dai gomaasi ismaac^Λ soimaa taata aan^Λ g^Λaagai m^Λsaagidagi v^Λasi oidigi daama oidacami Jerusaleenaiñd^Λ abiaad^Λ g^Λnaagacai dai sai g^Λaagai is^Λma duucai g^Λnt^Λgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi vai poduucai oig^Λdica ^Λgai v^Λasi soimaascamigada. ⁴⁸ Dai aapim^Λ ^Λrn^Λijadami v^Λasi imaasi. ⁴⁹ Dai aan^Λ g^Λnootosdamu v^Λasi istumaasi aagai giñoo^Λ, d^Λmos tanasi Jerusaleen^Λ av^Λr daraaja asta si^Λscad^Λ diviagi Diuusi guvucadad^Λ t^Λvaagiaiñd^Λ aapim^Λ g^Λnamadu —ast^Λdai ^ΛSuusi.

⁵⁰ Daid^Λ ^ΛSuusi vaidacai g^Λojootosa abiaad^Λ Betaaniamu, dai vañigidacai g^Λnoonovi siaa duutuli. ⁵¹ Dai siaa duutuldacai ^Λcovai ii dai t^Λvaagiamu t^Λsai. ⁵² Daid^Λ ^Λojootosicami casiaa duutudacai aa suuli Jerusaleenamu dai ali^Λ baig^Λliatugai, ⁵³ dai v^Λasc^Λ ^Λg^Λ quiuupaigad^Λ ^Λjudidíu daraajatai siaa duutudaiña Diuusi.

Mos^Λcaasi.

Λ Vuaana ooja istumaasi ivuaadana ΛSuusi Cristo aidasi quiaa aimraitadai tami oidi daama

¹⁻² Diuusi maradΛ agai dai tomastuigaco tΛvaagiΛrΛ daacana Diuusi ΛΛmadu. Aidasi maiquiaa cΛquiva oidigi vΛΛscΛrΛ oidaga Diuusi maradΛ Diuusi ΛΛmadu. Diuusi maradΛ agai daidΛ gΛrmaatΛtuli istuiga Diuusi. Diuusi maradΛ ΛrDiuusi ΛΛpΛ cascΛdΛ. ³ Diuusi maradΛ ΛΛmadu Diuusi idui vΛΛsiaΛcatai. ⁴ Diuusi maradΛ gΛrmaacai ibΛdagai utuducami dai soicΛi oodami ismaatΛ caΛcagi Diuusi ñiooquidΛ. ⁵ Diuusi maradΛ divia oidigi daama dai oidacatadai oodami saagida. Λoodami maimaatΛ caΛcatadai Diuusi ñiooquidΛ baiyoma apiasoimaasi ivuaadana. Diuusi maradΛ soi mui oodami sai maatΛ caΛcana Diuusi ñiooquidΛ tomasi vaamioma muidu ismaacΛdΛ gajiaadΛrΛ vipieeyi Diuusi ñiooquidΛ. Siaaco oidaga cuudagi maitutucagΛi. Poduucai ΛΛpΛ sioorΛ vaavoitudai dai ΛΛgidi Diuusi maradΛ agai gia gajiaadΛrΛ vipieeyi gosoimaascami.

⁶⁻⁷ Diuusi ootoi ΛVuaana sai vapaconana oodami sai gaagidana isDiuusi maradΛ ΛrΛgai ismaacΛdΛ maatΛtuldia agai oodami Diuusi ñiooquidΛ, sai oodami vaavoitudana ΛCristo. ⁸ ΛVuaana maitΛrΛCristocatadai baiyoma Diuusi ootoi ΛVuaana sai gaaagidiana sioorΛ ΛrΛCristo. ⁹ ΛCristo divia agaitadai gooquiΛrioma dai soiña agai oodami sai maatΛ caΛcana Diuusi ñiooquidΛ.

¹⁰ ΛCristo oidacatadai oidi daama dΛmos Λoodami maimaatΛcatadai sioorΛ agai. Agai agai daidΛ idui oidigi. ¹¹ DaidΛ ΛCristo ΛrjudiΛcatadai dΛmos chiΛΛqui judidíu vaavoitudaitadai agai. ¹² DΛmos vΛΛscΛrΛ ΛΛmoco cΛΛga gΛntΛgito caΛ dai vaavoitu ΛSuusi Cristo tai Diuusi maa agai sΛΛlicami saidΛ ΛrDiuusi maamaradΛcana. ¹³ Mospoduucai ΛrDiuusi maamaradΛcana oodami maisiu mosvΛvaacΛcai oodamiaiñdΛrΛ. Λvaavoitudadami ΛrDiuusi maamaradΛ maisiu mosipΛlidityai dΛdΛdΛ tomali maisiu mosipΛlidityai Λmo oodami baiyoma ΛrDiuusi maamaradΛ ipΛlidityai Diuusi.

¹⁴ DaidΛ ΛCristo Diuusi maradΛ tΛvai tΛvaagiΛiñdΛrΛ dai ΛgaicΛdΛ gΛmaí istuiga Diuusi. Diuusi maradΛ vuusai oodami duucai dai oodami saagida oidacana. Dai agai sΛΛlicΛdΛ cΛΛgacΛrΛ nΛidiña oodami dai vΛΛsi istumaasi aagaiña agai Λrvaavoi. Dai aatΛmΛ maí siΛgai viaa Λmo sΛΛlicami dai alia viaa guvucadagai. Diuusi agai dai maa gΛmara sΛΛlicami dai guvucadagai. Diuusi mosaliΛΛmaduga maradΛ. ¹⁵ Dai poduu aagai ΛVuaana agaitai agai:

—Idiava ΛrΛgai ismaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ sai divia agaitadai, dai vaamioma namΛga iñsaana dai aanΛ maitistutuidi siΛΛsi istutuidi idi. Maiquiaa vuusaicai aanΛ abiaadΛrΛ caoidacatadai idi —ascaiti ΛVuaana.

¹⁶ DaidΛ agai sΛΛlicΛdΛ gΛroigΛdai dai cΛΛgacΛrΛ gΛrnΛidi dai vΛΛscΛrΛ gΛrsoicΛi naana maasi istumaasicΛdΛ aatΛmΛ ismaacΛdΛ vaavoitudai agai. ¹⁷ Moseesacaru agai daidΛ gΛrmaa Diuusi sΛΛlicamigadΛ dai sioorΛ maiΛΛgidiña ΛsΛΛlicami Λdudunucami gΛvaiña agai iscodaiña ΛΛpΛ. DΛmos ΛSuusi Cristo agai dai oigΛdai oodami dai oigΛldi dai cΛΛgacΛrΛ nΛidi dai vΛΛsi istumaasi aagai agai Λrvaavoi. ¹⁸ Tomali Λmaadutai mainΛidi Diuusi tomali Λmo imidagai. DΛmos Diuusi maradΛ ismaacΛdΛ tomastuigaco tΛvaagiΛrΛ daja Diuusi gΛrooga ΛΛmadu dai cascΛdΛ caΛ maatΛ istuiga Diuusi. Agai agai dai gΛrmaatΛtuldi istuiga Diuusi. Diuusi mosaliΛΛmaduga maradΛ.

¹⁹ Λfariseo JerusaleenΛrΛ oidacami ootoi papaali ΛΛmadu pipiooñigadΛ sai tΛcacana ΛVuaana soor agai. ²⁰ TaidΛ ΛVuaana sΛΛli aagidi dai potΛtdai:

—AanΛ anmaitΛrΛCristo —astΛtdai ΛVuaana.

²¹ Amaasi potΛtdai Λpapaali ΛΛmadu pipiooñigadΛ agai:

—¿Poor aapi? ¿Aapipasi ΛrEliiasi Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ? —astΛtdai.

TaidΛ ΛVuaana potΛtΛdai:

—Chuu —astΛtΛdai.

Tai Λgaa potΛtΛdai:

—¿Aapipasi ΛrΛDiuusi ñiooquituldiadamigadΛ ismaacΛdΛ aagai Diuusi ñiooquidΛrΛ sai divia agaitadai? —astΛtΛdai.

TaidΛ ΛVuaana potΛtΛdai:

—Chuu —astΛtΛdai.

²² Amaasi Λgaa potΛtΛdai:

—¿Poor aapi? GΛraagidañi aapi tΛtai agida aatΛmΛ Λmo istumaasi Λgai ismaacΛdΛ gΛrootoi. ¿Tumaasi gΛraagidamu aapi? ¿Poor aapi? —astΛtΛdai.

²³ TaidΛ ΛVuaana potΛtΛdai:

—AanΛanΛ Λgai ismaacΛdΛ aagai Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ Isaíacaru sai oidigana gamamaatΛtuldia agai Diuusi ñiooquidΛ dai aduucai ooja Λgai: “Aagidamu Λgai oodami sai otoma divia agai gabaitΛcΛaacamiga, cascΛdΛ aliΛsi gΛaagai isΛma duucai gΛntΛtΛgito dai camaisoimaasi ivuaada Λgai”, asduucai ooja Isaíacaru —astΛtΛdai ΛVuaana.

²⁴ Amaasi Λfariseo ojootosadΛ ismaacΛdΛ dada JerusaleenaiñdΛrΛ ²⁵ potΛtΛdai:

—Isaapi maitΛrΛCristo, tomali maitΛrEliasi, tomali maitΛrDiuusi ñiooquituldiadamigadΛ ismaacΛdΛ divia agaitadai, aidΛ gia ¿tuirpasi vapaconai aapi oodami? —astΛtΛdai Λgai.

²⁶ TaidΛ ΛVuaana potΛtΛdai:

—AanΛ gia suudagicΛdΛ vapaconai oodami dΛmos aapimΛ gΛnsaagida aimΛrai Λmai dai maimaatΛ aapimΛ sioorΛ Λgai. ²⁷ AanΛ ΛpΛga divia isΛgai dΛmos Λgai vaamioma viaa guvucadagai iñsaanΛ. AanΛ maitistutuidi siΛΛsi istutuidi Λgai. Λgai sΛΛlicΛdΛ vaamioma namΛga iñsaanΛ —astΛtΛdai ΛVuaana.

²⁸ VΛΛsi gomaasi ΛpΛdui BetaabarΛrΛ vaasmocoradΛrΛ agΛΛ aqui Jordán. Λaqui JordánΛrΛ Λgai siaaco vapaconai ΛVuaana Λoodami.

²⁹ Siaadico ΛVuaana nΛidi isvuidΛrΛ imΛi ΛSuusi. DaidΛ ΛVuaana itΛtΛdai Λoodami:

—Dañi gooviava Λgai ismaacΛdΛ ootoi Diuusi sai gΛmuaatudana curusiaba vai poduucai Diuusi istuidΛna isoigΛldiagi oodami soimaascamigadΛ. Poduucai goSuusi ΛrΛpan ducami Λali cañiiru ismaacΛdΛ ΛΛquioma gΛraaduñicarΛ coodaiña sai Diuusi oigΛldiña soimaascamigadΛ. ³⁰ Goovai aagai aanΛ aidΛñsi pocaiti: “AanΛ ΛpΛga divia isΛgai dΛmos Λgai vaamioma viaa guvucadagai iñsaanΛ. AanΛ maitistutuidi siΛΛsi istutuidi Λgai. Maiquiaa vuusaicai aanΛ abiaadΛrΛ caoidacatadai Λgai”, tΛtΛdai aanΛ. ³¹ AanΛ ΛpΛ maimaatΛcatadai sioorΛ Λgai. DΛmos aanΛ vapaconai Λjudidíu suudagicΛdΛ vai poduucai Λgai maatΛna sioorΛ Λgai —astΛtΛdai ΛVuaana.

³² DaidΛ ΛVuaana pocaiti ΛpΛ:

—AanΛ tΛΛ aidΛsi Diuusi IbΛadΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ ΛSuusi daama Λmo tugu maasi.

³³ AanΛ maiquiaa maatacatadai sioorΛ Λgai dΛmos Diuusi Λgai dai giñootoi sai vapacónana aanΛ oodami suudagicΛdΛ dai Λgai povaiñtΛtΛdai: “SiΛΛscadΛ nΛijadagi giñibΛdaga istΛvañiagi dai dan daiva Λmo cΛΛli Λgai vaa ΛrΛgai dai maaqui agai oodami guvucadadΛ giñibΛdaga”, iñtΛtΛdai Diuusi. ³⁴ Dai nΛidi aanΛ istumaasi ΛpΛdui ΛcΛΛlicΛdΛ dai aanΛ ΛrnΛijadami isΛgai ΛrDiuusi maradΛ ismaacΛdΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ —astΛtΛdai ΛVuaana.

³⁵ Siaadico ΛVuaana movaasi daacatadai ΛΛmadu gooca gΛmamaatΛrdamiga. ³⁶ Dai nΛiditai isdaivusai ΛSuusi, ΛVuaana itΛtΛdai gΛmamaatΛrdamiga:

—Dañi bodΛrΛ imΛi goovai ismaacΛdΛ Diuusi ootoi sai gΛmuaatudana curusiaba vai poduucai Diuusi istuidana isoigΛldiagi oodami soimaascamigadΛ. Poduucai Suusi ΛrΛpan duucami Λali cañiiru ismaacΛdΛ ΛΛquioma gΛraaduñicarΛ coodaiña vai Diuusi oigΛldiña soimaascamigadΛ —astΛtΛdai ΛVuaana.

³⁷ VΛgoocatai mamaatΛrdamigadΛ ΛVuaana cai iscaiti ΛVuaana dai oí Λgai ΛSuusi.

³⁸ Amaasi ΛSuusi aa nΛnΛava dai tΛΛ isoidi Λgai daidΛ itΛΛdai:

—¿Tuma gaagai aapimΛ? —astΛΛdai ΛSuusi.

Tai Λgai itΛΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, ¿paaco oidaga aapi? —astΛΛdai.

³⁹ TaidΛ ΛSuusi itΛΛdai:

—Giñoidávurai dai nΛida —astΛΛdai.

Amaasi oí Λgai dai tΛΛ siaaco gΛuliñacatadai Λgai. Dai casi Λrurunucocatadai dai movaasi daraaja Λgai ΛSuusi ΛΛmadu asta duupicoi tasai.

⁴⁰ Amaadutai Λgai AandΛrΛsi tΛΛgidu. Λgai ΛrsuculidΛ Simuñi Piiduru. ⁴¹ Otoma ii Λgai dai tΛΛ gΛsiΛΛgi daidΛ itΛΛdai:

—AatΛmΛ tΛΛ ΛCristo ismaacΛdΛ Diuusi ootoi tΛvaagiaiñdΛrΛ —astΛΛdai.

⁴² Dai AandΛrΛsi vaidacai Simuñi mΛΛca siaaco daacatadai ΛSuusi. Dai mostΛΛgacai ΛSuusi ΛSimuñi potΛΛdai:

—AapiapΛ ΛrSimuñi Joonási maradΛ dΛmos sivi Sefasi gΛaagadamu aanΛ. Sefasi ΛrPiiduru —astΛΛdai ΛSuusi.

⁴³ Dai siaadico ΛSuusi imia agaitadai Galilea dΛvΛΛriamu. DΛmos ΛpΛga tΛΛ Λgai ΛPiili daidΛ itΛΛdai:

—Giñoidáni —astΛΛdai.

⁴⁴ ΛPiili ΛrBetasidΛrΛ oidacami. Dai ami oidacatadai ΛpΛ AandΛrΛsi ΛΛmadu Piiduru.

⁴⁵ Amaasi ii ΛPiili dai gaagamu Natanieli daidΛ itΛΛdai:

—AatΛmΛ tΛΛ ΛcΛΛli ismaacΛdΛ aagai Mosesacaru daidΛ ΛDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ aidΛsi ooja Λgai Diuusi ñiooquidΛ. Λgai ΛrSuusi, Osee maradΛ NasareetΛrΛ oidacami —astΛΛdai ΛPiili.

⁴⁶ TaidΛ ΛNatanieli itΛΛdai:

—SiaadΛrΛ diviana Λmo oodami cΛΛ tuigajami NasareetaiñdΛrΛ —astΛΛdai.

TaidΛ ΛPiili itΛΛdai:

—Timuda pai nΛida —astΛΛdai.

⁴⁷ AidΛsi ΛSuusi tΛΛ isvuidΛrΛ imΛi ΛNatanieli, potΛΛdai Λgai Λoodami:

—Bodar imΛi Natanieli. Goovai ΛrΛmo judíu ismaacΛdΛ sΛΛlicΛdΛ siaa duutudai Diuusi dai cΛΛga ΛΛgidi Diuusi sΛΛlicamigadΛ dai maitryaatavogami —astΛΛdai ΛSuusi.

⁴⁸ Amaasi Natanieli itΛΛdai:

—¿Ducatai giñmaatΛ aapi? —astΛΛdai.

TaidΛ ΛSuusi itΛΛdai:

—AanΛ gΛnΛidi aidΛsi abiaadΛrΛ maiquiaa gΛvaí goPiili pai Λmo iigosi uta daacatadai aapi —astΛΛdai ΛSuusi.

⁴⁹ Amaasi Natanieli itΛΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, aapi apΛrDiuusi maradΛ ismaacΛdΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ. Aapi apΛrraígadΛ Λjudidíu —astΛΛdai Natanieli.

⁵⁰ TaidΛ ΛSuusi itΛΛdai:

—¿MosgΛaagidacai aanΛ sai gΛnΛidi Λiigosi uta giñvaavoitu aapi? NΛidamu aapi naana maasi istumaasi vaamioma gΛgΛrducami sigomaasi —astΛΛdai ΛSuusi.

⁵¹ DaidΛ ΛSuusi itΛΛdai ΛpΛ:

—SΛΛlicΛdΛ tΛΛgimu aapimΛ iscupioquiñi Λtavaagi dai Diuusi tΛtΛaañicarudΛ tΛΛsadΛdamu dai tΛapanΛdamu siaaco aimΛrda aanΛ. AanΛanΛ Λgai dai viaa Λmo sΛΛlicami —astΛΛdai ΛSuusi.

2

¹ Bovaica tasaicΛdΛ Suusi ii Λmo cunataragΛrΛ CanaaΛrΛ Galilea dΛvΛΛriarΛ. Vai ami daacatadai ΛSuusi dΛΛdΛ ΛpΛ. ² DaidΛ ΛSuusi ΛΛmadu aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ

vapaidarsicatadai ʌpʌ cascʌdʌ iji aatʌmʌ. ³Tai ugidagai uuvasi varagadʌ. Taidʌ ʌSuusi dʌʌdʌ itʌtʌdai ʌSuusi:

—Camaitipu uuvasi varagadʌ —tʌtʌdai.

⁴Dʌmos ʌSuusi itʌtʌdai:

—Giñdaada, ¿tuipʌsi giñagidi gomaasi? Maiquiaa aayi siuu duucu iduñia iñagai aanʌ ʌmo istumaasi gʌducami —tʌtʌdai.

⁵Dʌmos ʌSuusi dʌʌdʌ potʌtʌdai ʌvasibadami:

—Iduufiivurai tomastumaasi istumaasi gʌnaagidagi goSuusi —tʌtʌdai ʌSuusi dʌʌdʌ.

⁶Vai ami daraajatadai naadami ojoodai ajaayi, ismaacʌdʌrʌ toadana ʌjudidíu suudagi sai ʌcʌdʌ gʌniicomana vʌʌsi ʌvapaidarsicami poduucai isduucai viituli ʌjudidíu ʌʌqui aaduñdʌcardu. ʌmo ajaayi aajai parʌ maaco coobai litro suudagi. ⁷Taidʌ ʌSuusi potʌtʌdai ʌvasibadami:

—Suusudadavurai idi ajaayi suudagicʌdʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

Tai ʌgai cʌʌ suusudagi ʌajaayi suudagicʌdʌ. ⁸Tai amaasi ʌSuusi itʌtʌdai:

—Siviavar gia vaasiba ʌʌchi dai bʌidacai ʌtʌaanʌdami idi cunataragiʌrʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

Tai podui ʌgai. ⁹Taidʌ ʌtʌaanʌdami dʌʌ gosuudagi ismaacʌdʌ uuvusi varagadʌ gʌnaato. Dʌmos ʌgai maimai siaadʌrʌ vuua ʌvasibadami gouuvasi varagadʌ. Mosʌʌgi ʌvasibadami maatacatadai. ʌgi ʌgai vaigi ʌsuudagi cascʌdʌ. Taidʌ ʌtʌaanʌdami vai ʌnovio ¹⁰daidʌ itʌtʌdai:

—Sʌʌlicʌdʌ vʌʌñiga idi uuvasi varagadʌ. Vʌʌsi oodami ʌpʌga gavasidiña ʌuuvasi varagadʌ vʌʌñiacʌdioma dai gooquiʌrʌ maisi vʌʌñiacʌdʌ. Dʌmos aapi ʌpʌga gatʌjai va-sibaragai gouuvasi varagadʌ maisi vʌʌñiacʌdʌ dai gooquiʌrʌ ʌvʌʌñiacʌdioma —tʌtʌdai.

¹¹Gomaasi ismaacʌdʌ idui ʌSuusi Canaaʌrʌ ʌrʌpʌgadadʌ istumaaasi gʌducʌdʌ ismaacʌdʌ idui ʌgai ʌoodami vuitapi dai ʌgaicʌdʌ mai ʌoodami isviaa ʌgai guvucadagai. Dai aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ ʌSuusi vaavoitu isʌgai ʌrʌCristo.

¹²Dai mosgʌcuugaidacai ʌvagimi ii ʌSuusi Capernaumamu. Dai Suusi dʌʌdʌ ʌʌmadu Suusi susuculidʌ ʌʌmadu Suusi mamaatʌrdamigadʌ oidi ʌgai dai anaasi daraaja chiʌʌqui tasai.

¹³Dai aidʌ camiaadimitadai ʌsaa duudagarʌ ʌjudidíu istuigaco ʌgai tʌtʌgitoiña aidʌsi Diuusi cʌʌgacʌrʌ vuvaitu cajiudadʌ Ejiipituaiñdʌrʌ. Daidʌ ʌSuusi ii Jerusaleenamu.

¹⁴Dai anaasi ʌgʌʌ quiuupiʌrʌ tuisicʌrʌ ʌSuusi tʌʌ isami ʌʌmadutai gagaagaraitadai vopoisi dai cañiiru dai tutugu dai aa mo daraaja gagaagaraitadai ʌtumiñsi ismaacʌdʌcʌdʌ saapʌdaiña ʌoodami istumaasi gʌgaagaraiña quiuupiʌrʌ. ¹⁵Mostʌʌgacai ʌSuusi gomaasi idui ʌmo iquisanai aali tʌtʌroviñdicʌdʌ dai vuvaitu quiidigamu vʌʌsi ʌoodami ʌʌmadu ʌvopoisi dai ʌcañiiru. Dai dʌvʌʌrapi suuli ʌtumiñsi ismaacʌdʌ gagaa-garaitadai ʌcʌcʌʌli dai aipaco suuli meesagadʌ ʌgai ismaacʌdʌ gagaagaraitadai tutugu.

¹⁶Daidʌ potʌtʌdai ʌSuusi ʌgaagardami tutugu:

—Vuvaidavurai vʌʌsi gomaasi. Maitavar ʌmo gagaaracarui duucai nʌijada giñooga quiidʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

¹⁷Amaasi aatʌmʌ ʌSuusi mamaatʌrdamigadʌ gʌntʌgito ispodu oojisi Diuusi ñiooquidʌrʌ: “Giñooga, sʌʌlicʌdʌ ipʌlidi aanʌ isvʌʌsi oodami siaa duutuadagi gʌquii poduucai isduucai aapi ipʌlidi”, asduucai oojisi Diuusi ñiooquidʌrʌ.

¹⁸Amaasi ʌjudidíu tʌcacai ʌSuusi dai potʌtʌdai:

—¿Tumaa istumaasi gʌducami iduñia ʌgai aapi vai ʌgaicʌdʌ maatiagi aatʌmʌ isaapi viaa sʌʌlicami isivuaadagi gomaasi? —tʌtʌdai ʌjudidíu.

¹⁹Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Daitudavurai aapimʌ idi gʌʌ quiuupai dai vaic tasaicʌdʌ ʌpamu iduufimu aanʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

²⁰Amaasi ʌjudidíu itʌtʌdai:

—Goo coobai dan naadami uumigicada apadui idi gaa quiuupai. ¿Siaadara iduuna aapi vaic tasaicada? —tatadai ajudidíu.

²¹ Damos asuusi maiaagai gaa quiuupai ismaacada idui oodami. Asuusi aagai lagi gatuucuga. ²² Cascada aidasi asuusi apamu duaaca acoidada saagidiaiñdara gartagito aatama mamaatardamigada lagi iscaiti asuusi dai vaavoitu Diuusi ñiooquida dai vasi istumaasi asuusi aagaiña.

²³ Aidasi asuusi modaacatadai Jerusaleenara asiaa duudagara ajudidíu istuigaco lagi tatagitoiña aidasi Diuusi calgacara vuvaitu cajiudad Ejiipituaiñdara muidutai vaavoitu isagai arCristo, naiditai naana maasi istumaasi gagarducami ismaacada ivuaadana asuusi. ²⁴ Damos asuusi labiadan tada lagi maatacatai isagai maiaggiada agaitadai. Asuusi calga maata iducatai tatagitoi vasi oodami cascada. ²⁵ Asuusi maitagito isaagidiagi amai isducatai tatagitoi oodami mosaggi lagi maata cascada.

3

¹⁻² Amo imidagai tucara ii Nicodemo dai mala diviji asuusi. Nicodemo arfariseo daida aramo dunucamigada ajudidíu. Daida itadai Nicodemo asuusi:

—Mamaatatuldiadami, cal maata aatama isDiuusi gaotoi aapi pasai garmamaatuldana ñiooquida. Mosmaitipu aa soora istutiadagi isivuaadagi naana maasi gagarducami isducatai ivueeyi aapi isDiuusi maiamadu daacagi. Poduucai gamaata issallicada viaa guvucadagai aapi —astadai Nicodemo.

³ Amaasi asuusi itadai:

—Aana angaagidi sai sallicada ismaiapamu vuusiagi amo oodami maitistutiada lagi ismatiagi isducatai taana Diuusi —astadai asuusi.

⁴ Taida Nicodemo cacai daida itadai:

—¿Ducatai istutuidi amo cali isapamu vusiagi cacalitucai? Siaadara apamu vaacana amo oodami gadaa araana dai apamu vuusaiña —astadai Nicodemo.

⁵ Taida asuusi aa noragi daida itadai:

—Aana angaagidi sai soora maivuusiagi suudagicada dai Diuusi Ibadacada arpa lagi gia maiimia lagi tavaagiamu dai Diuusi amadu oidacagi. ⁶ Istumaasi vuusai oodamiaiñdara lagi aroodami. Istumaasi vuusai Diuusi Ibadaiñdara lagi viaa amo ibadagai utudui: ⁷ ¿Tuiyasi maitaa aapi istumaa tagituagi gaagiditai aana sai vascatai viaa isapamu vuvacuigi? ⁸ avalli tomasiaaco vustai dai cacana aapi iscaiti damos maimaata siaadara daivuscai tomali siaaco imia lagi. Poduucai arpa gaicada ismaacada vusacai Diuusi Ibad guvucadacada, tomali amaadutai mainidi Diuusi Ibad mosacaasi naidi isducatai ama maasi tagito oodami aidasi Diuusi Ibad amadu daacagi —astadai asuusi.

⁹ Taida Nicodemo itadai:

—¿Ducata apavueeyi imaasi? —astadai.

¹⁰ Taida asuusi itadai:

—Aapi aramo gaa mamaatuldiamigada ajudidíu. ¿Ducatai maimaata cal aapi istumaasi gaagidi aana? ¹¹ Aana gaagidi istumaasi sallicada maata dai aana arnajiadami istumaasi sallicada naidi. Damos aapima maivaavoitudai istumaasi gaagidi aana. ¹² Isaapima maitiñvaavoitudagi agaitai aana istumaasi apavueeyi tami oidigi daama ¿ducatai ñvaavoituda lagi isganaagidiagi istumaasi apavueeyi tavaagilara?

¹³ Tomali amo oodami maaii tavaagiamu dai apamu divia tami oidi daami daida istutuidi isaagidiagi aa ismaasi mala. Mosacaasi aana ismaacada viaa amo sallicami tavai tavaagiaiñdara dai apamu imimu aana tavaagiamu. ¹⁴ Dai poduucai isduucai Moseesacaru amo uusilara sagia amo cooyi vaiñomicada duñisicami dai oodami vuitapi cali uusi oidigana, poduucai magiñsiisa lagi curusiaba dai aoodami vuitapi calasa lagi

Λcurusi. AanΛ arΛgai dai divia tΛvaagiaiñdarΛ dai aanΛ viaa Λmo sΛlicami. ¹⁵ Giñmuaamu Λoodami curusiaba vai tomasioorΛ sioorΛ vaavoitudagi iñsaanΛ arΛcΛagacΛrΛ vuviadami Λgai gia camaiimia agai ΛDiaavora ΛΛmadu baiyoma imia agai tΛvaagiamu dai Diuusi ΛΛmadu oidaca agai tomastuigaco.

¹⁶ Diuusi sΛlicadΛ oigΛdai Λoodami oidigi daama oidacami cascadΛ ootoi Λgai gΛmara, mosaliΛmaduga Λgai maradΛ, dai gΛmuaatu sai tomasioorΛ sioorΛ vaavoitudagi isΛgai arΛcΛagacΛrΛ vuviadami camaiimi agai ΛDiaavora ΛΛmadu baiyoma imia agai tΛvaagiamu dai Diuusi ΛΛmadu oidaca agai tomastuigaco. ¹⁷ Diuusi ootoi gΛmara tami oidi daama sai cΛagacΛrΛ vuvaidana oodami sioorΛ vaavoitudagi maisiu isootosa Λgai ΛDiaavora ΛΛmadu.

¹⁸ SioorΛ vaavoitudai Diuusi maradΛ agai gia maiimia agai ΛDiaavora ΛΛmadu dΛmos sioorΛ maivaavoitudagi Λgai gia imia agai ΛDiaavora ΛΛmadu maivaavoitudacai Λgai Diuusi maradΛ. MosaliΛmaduga Diuusi maradΛ. ¹⁹ SioorΛ maivaavoitudagi sΛlicadΛ imia agai ΛDiaavora ΛΛmadu. ΛCristo divia tami oidigi daama dai soicada agai oodami sai maatΛ caΛcana Diuusi ñiooquidΛ dΛmos Λoodami vaamioma oojoidi issoimaasi ivuaadagi dai maisiu vaavoitudagi ΛCristo. Λoodami arsoimaasi ivuaadamicatadai cascadΛ. ²⁰ SioorΛ soimaasi ivueeyi Λgai gia cΛadai ΛCristo dai maivaavoitudai ΛCristo maitipΛlidity isaa maatiagi issoimaasi ivueeyi. ²¹ DΛmos sioorΛ Λgidi Diuusi Λgai gia dai vaavoitudai ΛCristo vai poduucai gΛmaatΛcana isivueeyi Λgai istumaasi Diuusi ipΛlidi —astatΛdai ΛSuusi Λgi gΛagaitadai.

²² Dai casi arΛduucai gomaasi ii ΛSuusi ΛΛmadu aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ Judeea dΛvΛriamu. Dai movaasi daraaja aatΛmΛ chiΛqui tasai vapaconaitadai oodami. ²³ DaidΛ ΛVuaana vapaconaitadai oodami ΛprΛ EnoonarΛ dai abiaadarΛ SalimarΛ mi-aaga. Ami gΛpiacatadai suudagi cascadΛ. Tai daada oodami sai vapaconana ΛVuaana. ²⁴ AidΛ maiquiaa maisapicatadai ΛVuaana ismaacadΛ vapaconaitadai oodami.

²⁵ Ajudidíu muiyoco imidaga dai naana duucai gΛniicomaiña siuu duucu gaugia agadagi. Λgai polidíña sai poduucai Diuusi cΛagacΛrΛ ñidíña. DΛmos ΛmamaatΛrdamigadΛ ΛVuaana maipoduucai ivuaadana cascadΛ Λmo imidagai aliΛsi gΛnvupui ñíño Λgai ΛΛmadu aa judidíu agaitai gomaasi. ²⁶ Dai gooquiΛrΛ iji ΛmamaatΛrdamigadΛ ΛVuaana daidΛ itatΛdai Λgai ΛVuaana:

—MamaatΛtuldiadami ΛcΛli ismaacadΛ gΛΛΛmadu daacatadai agΛΛ aqui Jordán vaasadarΛ ismaacadΛ gΛraagidi aapi saidΛ arΛCristo sivi Λgai vapaconai oodami dai muidutai oidatucui Λgai —astatΛdai ΛmamaatΛrdamigadΛ ΛVuaana.

²⁷ Amaasi ΛVuaana itatΛdai:

—TomasioorΛ sioorΛ viaacagi sΛlicami Diuusi Λgai dai maacai gomaasi. ²⁸ AapimΛ cacaΛ iscaiti aanΛ ansai maitarΛCristo. AanΛ arΛga divia isΛgai. ²⁹ SiΛscadΛ cunaata agadagi Λmo ali tΛji vΛascarΛ ipalidíña isΛΛmadu daacagi Λnovio. DaidΛ Λnovio vapaidadΛ aliΛsi baiganΛlidiña isΛmapai daraaja Λgai. Dai sivi aanΛ ΛprΛ baigiñlidi ñiditai ismui oodami oidatucui ΛCristo. ³⁰ AliΛsi gΛagagai isΛCristo vaamioma arbaítΛcΛaacamicagi iñsaanΛ vai poduucai otoma camaiñamΛacagi giñsΛlicamiga.

³¹ ΛCristo tΛvai tΛvaagiaiñdarΛ dai vaamioma namΛga sΛlicamigadΛ Λgai sitomasioorΛ sΛlicamigadΛ. DΛmos aanΛ aroidigi daama oidacami dai gaaagidi aanΛ istumaasi arΛvΛueeyi tami oidigi daama. ³² ΛCristo gaaagidi istumaasi ñidi dai istumaasi caΛ tΛvaagiΛrΛ vai chiΛquidu ismaacadΛ vaavoitudai. ³³ DΛmos sioorΛ vaavoitudai poduucai cΛaga maatΛ isDiuusi maiyaatagai tomali Λmo imidagai. ³⁴ Suusi Cristo arΛgai ismaacadΛ Diuusi ootoi sai gaaagidana Diuusi ñiooquidΛ. SΛlicadΛ Diuusi IbΛadΛ ΛΛmadu daja Λgai cascadΛ sΛlicadΛ viaa guvucadagai dai maitistutuidi ismaatiagi siΛsi

guvucadagai viaa ʌgai. ³⁵ Diiusi gʌrooga sʌʌlicʌdʌ oigʌdai ʌgai. ʌgai ʌrmaradʌ cascʌdʌ. Dai Diiusi maa ʌgai ʌmo sʌʌlicami sai vaamioma tʌaanʌiña sitomasioorʌ. ³⁶ Sioorʌ vaavoitudai Diiusi maradʌ ʌgai gia tomastuigaco oidaca agai tʌvaagiʌrʌ Diiusi ʌʌmadu. Dʌmos sioorʌ maivaavoitudagi ʌgai maiimi agai tʌvaagiamu baiyoma Diiusi sʌʌlicʌdʌ soimaasi taatatuldia agai ʌgai —astʌtʌdai ʌVuaana.

4

¹ ʌfariseo cajioma sai Suusi vaamioma mui vapaconaitadai oodami siʌVuaana dai vaamioma mui oodami oidatucui ʌSuusi siʌVuaana. ² Dʌmos maitʌrvaavoi isʌSuusi vapaconaitadai oodami. Aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ ʌgai dai vapacoinaitadai oodami. ³ Dai aidʌsi maí ʌSuusi ismaí ʌfariseo gomaasi ii ʌgai Judeeaiñdʌrʌ dai nora Galileeamu. ⁴ ʌgai viaacatadai isdaivuñiagi Samaaria dʌvʌʌriʌrʌ. ⁵ Dai aayi Sicaarʌrʌ Samaaria dʌvʌʌriʌrʌ ismaacʌdʌ miaan daja Jacocarʌ dʌvʌʌragadʌ. ʌgai vaa ʌrʌdʌvʌʌrai ismaacʌdʌ Jacocarʌ maa gʌmara Osee. ⁶ Ami ʌgai siaaco daja Jacocarʌ poosogadʌ. ʌSuusi caibimucataidai aimʌraitai dai modaiva pooso soonoana. Aidʌ cayoga dan duitadai. ⁷ Tai ami divia ʌmo ooqui Samaariʌrʌ oidacami dai vaigi agai suudagi. Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Giñvasidañi suudagi —astʌtʌdai ʌSuusi.

⁸ Aatʌmʌ caijitadai caayamu dai gasavʌda ragai cuaadagai. ⁹ Amaasi ʌooqui itʌtʌdai ʌSuusi:

—¿Tuipasi giñtaanʌi suudagi? Aapi ʌrjudíu nai aanʌ ʌrSamaariʌrʌ oidacami —astʌtʌdai ʌooqui.

ʌjudidíu ʌʌmadu ʌSamaariʌrʌ oidacami maicʌʌga gʌññiñiooquidi aipacoga cascʌdʌ potʌtʌdai ʌooqui. ¹⁰ Amaasi ʌSuusi aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—Ismaatʌcamudai aapi istumaasi maacai Diiusi ʌoodami dai sioorʌ aanʌ aidʌ gia aapi giñtaañimudai suudagi, dai aanʌ gʌoidamudai suudagi ismaacʌdʌcʌdʌ oodami tomastuigaco oidacana Diiusi ʌʌmadu —astʌtʌdai ʌSuusi.

¹¹ Taidʌ ʌooqui itʌtʌdai:

—Aapi maiviaa istucudʌ vusaidagi suudagi dai aliʌ tuucavuga gopooso. ¿Vaadʌrʌ vusaida agai aapi suudagi ismaacʌdʌcʌdʌ oodami tomastuigaco oidacana Diiusi ʌʌmadu daidʌ giñoidagi? ¹² Gʌrʌʌqui aduñicarʌ Jaco idui idi pooso. ʌgai ʌʌmadu maamaradʌ ʌʌmadu sosoigadʌ gayʌʌdana suudagi idi poosoaiñdʌrʌ. Siaadʌrʌ vaamioma gataaanʌiña aapi siʌgai —astʌtʌdai ʌooqui.

¹³ Taidʌ ʌSuusi aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—Sioorʌ yʌʌdagi idi suudagi vʌʌscʌrʌ ʌpamu tonocorʌiña. ¹⁴ Dʌmos sioorʌ iiyagi ʌsuudagi ismaacʌdʌ aanʌ gaoidi, camaitonocorʌi ʌgai tomali ʌmo imidagai. ʌsuudagi ismaacʌdʌ aanʌ gaoidi gaibʌdagʌrʌ daacana dai vʌʌscʌrʌ vusanʌiña gosuudagi poducacai isduucacai vusanʌi suudagi ʌmo vagʌacañiaiñdʌrʌ dai gosuudagicʌdʌ tomastuigaco oidacana oodami tʌvaagiʌrʌ Diiusi ʌʌmadu —astʌtʌdai ʌSuusi.

¹⁵ Amaasi ʌooqui itʌtʌdai:

—Giñoida aapi ʌsuudagi nai poducacai camaitonoomucurʌda aanʌ tomali maiviaacagi isdidivaitai gavaigʌdagi suudagi idi poosoaiñdʌrʌ —astʌtʌdai ʌooqui.

¹⁶ Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Imadañi dai vuaapa gʌcuna —astʌtʌdai ʌSuusi.

¹⁷ Amaasi aa noragi ʌooqui daidʌ itʌtʌdai:

—Maicuna aanʌ —astʌtʌdai.

Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Vaavuava ismaicuna aapi cascʌdʌ pocaiti. ¹⁸ Cataama ñiooquiditadai aapi cʌcʌʌli dai sivi ʌmoco ʌʌmadu oidaga aapi vai ʌgai maitʌrgʌcuna cascʌdʌ istumaasi aagai aapi ʌrvaavoi —astʌtʌdai ʌSuusi.

¹⁹ Mosca^Λ gomaasi ^Λooqui daid^Λ t^Λt^Λdai:

—Aapi s^Λallicad^Λ ^Λr^Λamo Diuusi ñiooquituldiadamigad^Λ. ²⁰ Ga^Λr^Λal^Λqui aaduñicar^Λu tam^Λi Samaari^Λr^Λ oidacatadai dai siaa duutudaiña Diuusi tam^Λi idi giidiana d^Λmos aapim^Λ judidíu pocaiti sai Jerusaleen^Λr^Λ ^Λgai siaaco g^Λaagai issiaa duutuadagi Diuusi —ast^Λt^Λdai ^Λooqui.

²¹ Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—Giñvaavoitudañi aapi, aimu istuigaco aapim^Λ siaa duutuadamu Diuusi maisiu tam^Λi idi giidiana tomali Jerusaleenana. ²² Aapim^Λ Samaari^Λr^Λ oidacami maic^ΛΛ maat^Λ Diuusi tomasi siaa duutuadai. Aat^Λm^Λ judidíu c^Λlga maat^Λ Diuusi. ^Λgai ismaac^Λd^Λ c^Λl^Λgac^Λr^ΛΛ vuvaida ^Λgai oodami ^Λrjudíu. ²³ D^Λmos aimu istuigaco sior^Λ s^Λallicad^Λ siaa duutuadagi Diuusi siaa duutuada ^Λgai maisiu mos^Λcaasi ñiooquic^Λd^Λ baiyoma siaa duutuada ^Λgai Diuusi g^Λniib^Λdagac^Λd^Λ dai g^Λnt^Λt^Λagitoidagac^Λd^Λ poduuc^Λi isduuc^Λi Diuusi ip^Λlidi. ²⁴ Diuusi ^Λrib^Λdag^Λi casc^Λd^Λ sior^Λ siaa duutuada ^Λliadagi Diuusi g^Λniib^Λdagac^Λd^Λ viaa isiaa duutuadagi poduuc^Λi isduuc^Λi Diuusi ip^Λlidi dai maisiu mos^Λcaasi ñiooquic^Λd^Λ —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

²⁵ Taid^Λ ^Λooqui it^Λt^Λdai:

—Aan^Λ gia maat^Λ isdivia ^Λgai ^ΛCristo dai si^Λascad^Λ diviagi ^Λgai c^Λlga g^Λraagida ^Λgai v^Λl^Λsi istumaasi —ast^Λt^Λdai ^Λooqui.

²⁶ Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—Aan^Λ an^Λr^ΛCristo —ast^Λt^Λdai.

²⁷ Dai quiaa aatagiditadai ^Λgai t^Λtai dada aat^Λm^Λ mamaat^Λr^Λdamigad^Λ ^ΛSuusi. Dai mait^ΛΛ istumaasi g^Λr^Λt^Λt^Λgituagi t^Λl^Λgac^Λi ^ΛSuusi isaatagidi ^Λmo ooqui. D^Λmos v^Λl^Λscatai aat^Λm^Λ ^Λl^Λb^Λiditadai ^ΛSuusi casc^Λd^Λ tomali ^Λl^Λmadutai mait^Λcac^Λi istumaa ^Λgai tomali istumaasi aatagidi ^Λooqui. ²⁸ Amaasi ^Λooqui anaasi viaa g^Λvaigacar^Λu dai ii caayamu dai pot^Λt^Λdai ^Λoodami:

²⁹ —M^Λl^Λcav^Λr n^Λida ^Λmo c^Λl^Λi ismaac^Λd^Λ giñagidi v^Λl^Λsi istumaasi ivuaadana aan^Λ. ^ΛCristo lien^Λ ^Λgai —ast^Λt^Λdai ^Λooqui.

³⁰ Amaasi iji ^Λoodami caayaiñd^Λr^Λ dai aayi m^Λl^Λca siaaco daacatadai ^ΛSuusi.

³¹ Mosim^Λc^Λi ^Λooqui poosoiñd^Λr^Λ t^Λtai aat^Λm^Λ mamaat^Λr^Λdamigad^Λ ^ΛSuusi daañimi sai gaugana.

³² D^Λmos ^ΛSuusi pov^Λr^Λt^Λdai:

—V^Λiaa aanan^Λ ^Λmo istumaasi istumaasi cueeyi istumaasi maimaat^Λ aapim^Λ —g^Λr^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

³³ Amaasi aat^Λm^Λ mamaat^Λr^Λdamigad^Λ ^ΛSuusi aipaco g^Λr^Λt^Λcac^Λimi dai pocaiti:

—¿Sior^Λ v^Λaapi cuaadagai? —c^Λiti aat^Λm^Λ.

³⁴ D^Λmos ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—Siuu duucu ivuaada aan^Λ istumaasi ip^Λlidi Diuusi giñoo^Λga ismaac^Λd^Λ giñootoi ivuaadatai aa duiñdad^Λ ^Λgai, gomaasi ^Λr^Λpan duucami cuaadagai aan imv^Λl^Λtar^Λ.

³⁵ Aapim^Λ pocaiti sai quiaa v^Λl^Λga maaco masaadai isyoovagi oodami t^Λligi. D^Λmos aan^Λ ang^Λnaagidi sai caoidaga mui oodami ismaac^Λd^Λ ca^Λca ^Λlidi isgaaagiadagi aapim^Λ Diuusi ñiooquid^Λ. ³⁶ Sior^Λ ga^Λsai t^Λligi gamait^Λc^Λi tumiñsi dai sior^Λ gayoovai t^Λligi gamait^Λc^Λi tumiñsi ^Λr^Λ. Poduuc^Λi ^Λr^Λ Diuusi aa duiñdad^Λr^Λ. ^Λl^Λmadutai aagidiña Diuusi ñiooquid^Λ oodami vai aa daivuiña gooqui^Λr^Λ dai ^Λpamu aagidiña Diuusi ñiooquid^Λ oodami vai ^Λgai vaavoitudañi Diuusi ñiooquid^Λ dai c^Λl^Λgac^Λr^ΛΛ vuvac^Λi dai tomastuigaco oidacana t^Λvaagi^Λr^Λ Diuusi ^Λl^Λmadu. Daid^Λ ismaac^Λd^Λ ^Λr^Λga gaaagiadagi Diuusi ñiooquid^Λ daid^Λ ismaac^Λd^Λ gooqui^Λr^Λ gaaagiadagi Diuusi ñiooquid^Λ ali^Λ baig^Λn^Λliadamu.

³⁷ S^Λallicad^Λ ^Λr^Λvaavoi istumaasi g^Λaagai sai ^Λl^Λmoco ga^Λsai daid^Λ aa gayoovai. ³⁸ Aan^Λ g^Λnootoi masai aagidana Diuusi ñiooquid^Λ oodami vai ^Λgai giñvaavoitudana. D^Λmos aa Diuusi ñiñiooquituldiadamigad^Λ caaagidi Diuusi ñiooquid^Λ ^Λoodami dai aapim^Λ aagidi ^Λoodami sai ^Λl^Λsi g^Λaagai isvaavoitudagi. Poduuc^Λi ^Λgaa ^Λr^Λpan ducami ^Λsadami t^Λligi dai aapim^Λ ^Λr^Λpan ducami yoovadami t^Λligi —g^Λr^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

³⁹ Dai muidutai Samaariara oidacada vaavoitu isasuusi atacristo caacatai islooqui potatadai saida asuusi maat vasi istumaasi ivuaadana agai. ⁴⁰ Cascada aidasi aayi asamaariara oidacada daaŋimi agai asuusi sai anaasi vana. Taida asuusi anaasi daja goo tasai. ⁴¹ Tai vaamioma muidutai vaavoitu caacatai istumaasi aagidi asuusi. ⁴² Amaasi potatadai oodami ooqui:

—Sivi vaavoitu aatama maisiu mosacaasi istumaasicada garaagidi aapi lagi aatama caca ap istumaasi garaagidi goovai dai caga maat aatama issallicada aracristo dai cagacara vuvaidi goovai oodami —tatadai oodami.

⁴³ Dai bogoca tasaicada asuusi ii Samaariaiñdara Galilea davarriamu. ⁴⁴ asuusi pocaititadai sai isamo Diuusi ñooquituldiadamigada gaaagiadagi Diuusi ñooquida lagi gadavarragara ami davarriara oidacami maiagiditai cacana istumaasi aagiadagi agai. ⁴⁵ Dai aidasi aayi asuusi Galilea davarriara baiganliaracada viaatuli dai miaadaga Galileera oidacami. Agai naiditadai vasi istumaasi idui asuusi Jerusaleenara agaa siaa duudagara cascada.

⁴⁶ Amaasi aa gai asuusi Canaamu siaaco idui agai uuvasi varagada suudagicada. Dai Capernaumara oidacatai amo gaa dunucami. Dai maracataidai agai amo cali vai alia cooco. ⁴⁷ Aidasi mai adunucami isasuusi caaayi Galileera ii agai dai nida agai asuusi. Dai daaŋimi agai asuusi sai imana quidamu dai duaaidana marada ismaacada camuquimi. ⁴⁸ Amaasi asuusi itatadai oodami:

—Aapima maivaavoitudai ismainijadagi amo istumaasi gducami ismaacada ivuaadagi ana —tatadai asuusi.

⁴⁹ Damos dunucami itatadai:

—Mamaatatuldiadami, timada otoma vai maimuucuna giñmara —tatadai.

⁵⁰ Amaasi asuusi itatadai:

—Noragiñi aapi gquiamu gamara cadueeyi —tatadai asuusi.

Taida cali vaavoitu asuusi dai ii. ⁵¹ Dai voyara aayi pipioñigada tai agai potatadai:

—Cadueeyi gamara —tatadai.

⁵² Amaasi taanadami tacacai suu duucu dueeyi. Taida apipioñigada itatadai:

—Tacavo moscoi gasaco tasai dagito toiñdagai —tatadai apipioñigada.

⁵³ Amaasi ali gali oogada tagitu isaca duucu asuusi aagidi sai cadueeyi marada. Daida adunucami amadu vascatai ismaacada quidara oidaga vaavoitu isasuusi aracristo. ⁵⁴ Agaicada casi argooca istumaasi garducami ismaacada idui asuusi Galileera aidasi abiaadara vuusai Judeaiñdara.

5

¹ Dai gooquira apamu ii asuusi Jerusaleenamu dai ami daivuñda agai ajudidú siaa duudagada. ² Jerusaleenara oidaga amo gaa piila. Ami cañiru cuuparagadara tagidu. Agaa piila Betesada tagidu ajudidú ñooquidacada. Dai sicoli taamadu portatali. ³ Vai ami portataliana vatacatadai mui cococoidada amadu mui maiñaadami, amadu mui chuchuecugami amadu muidutai ismaacada maitistutuidi isoñadagi. Vascatai mosnanaracataidai isoñiagi asuudagi. ⁴ Amamo iimidagai tapanaiña amo Diuusi taañicaruda dai oiñidiña asuudagi. Vai tomasmaacada cocoad ismaacada apaga vaaquiagi asuudara caoñicami agai gia duduaadai. ⁵ Amo cali ismaacada ami caatacatadai viaacataidai amo coobai dan baivastaama dan mamaco uumigi iscoocataidai. ⁶ Daida asuusi tagacai dai maatacai isagai catavapi mocaatacatadai potatadai:

—¿Ipalidipasi isduaadiagi? —tatadai.

⁷ Taida cocoad itatadai:

imaasi cascada. ²⁸ Tomasi aapima maitatlagiadagi istumaasi gantatgitodagi gomaasicada vasscatala aimu istuigaco vasscatala ismaacada cacoi caaca agai insaan Diuusi marada ismaacada tavai tavaagiaiindara vapaida agai ²⁹ dai gacuucupiocoa agai siaaco yaasapi siagai vuvaquimu. Dai ismaacada arcala ivuaadamicatadai tomastuigaco oidaca agai Diuusi amadu dai ismaacada arsoimaasi ivuaadamicatadai iimia agai ADiaavora amadu.

³⁰ Aana lagi giñsallcamigacada maitivueeyi tomali amo istumaasi. Aana ivueeyi mosacaasi istumaasi ipalidi Diuusi giñooga. Cascada siascada naidi aana sabai calaga ivuaadana siapa maicalaga ivuaadana amo oodami aana ivueeyi istumaasi arsallicami agaicada. ³¹ Insaan lagi gnaagidagi insaan arCristo siaadara giñvaavoitudana aapima. ³² Damos isDiuusi gnaagidagi insaan viaa amo sallcamii aidia gia vaavoitudan tada aapima. ³³ Aapima ootoi amoco sai taccana AVuaana soor agai daida AVuaana aa istumaasi arvaavoi. ³⁴ Damos aana maitagito amo najadami oodami saagidaiindara isaagagi insoora aana. Aana gnaagidi gomaasi masai poduucai vaavoitudana aapima insaan arCristo dai calgacatala vuvaacana. ³⁵ Siaaco daacagi amo cuudagi cal maascana vassiacatala. Poduucai lapa siora caa istumaasi aagai AVuaana cal maata cacana Diuusi ñioquida. Dai aapima baiganliaracada cana agai chilaqui tasai. ³⁶ Dai aana ivueeyi naana maasi istumaasi garducami istumaasi gintaiai Diuusi giñooga ansaida ivuaadana dai agaicada calaga gamaata isDiuusi giñootoi ansai gnaagidana ñioquida agai dai calaga gamaata insaan viaa amo sallcamii. Dai gomaasicada vaamioma calaga gamaata insoora aana sia AVuaana ñioquidacada. ³⁷ Dai aana arootosada Diuusi giñooga. Dai agai arcalcami sai istumaasi aagai aana arvaavoi, tomasi aapima tomali amo imidagai maicaa insoocai agai tomali mainaidi aapima. ³⁸ Damos aapima maisallicada vaavoitudai Diuusi ñioquida, aapima maitiñvaavoitudai aana Diuusi ootosada cascada. ³⁹ Aapima calaga nalaidi oojai Diuusi ñioquidara poliditai ispoduucai tomastuigaco oidaca agai aapima Diuusi amadu. Damos Diuusi ñiñoquituldiadamigada giñaagai Diuusi ñioquidara dai pocaitiña ansai aana arCristo. ⁴⁰ Damos aapima maitiñvaavoitudai poduucai siaadara tomastuigaco oidacana Diuusi amadu.

⁴¹ Aana maigaagai siora calaga ñioocadagi aana gimvatar. ⁴² Aana calaga ganmaata aapima. Maata aana ismaioigadai aapima Diuusi. ⁴³ Aana arootosada Diuusi giñooga dai aapima maitiñvaavoitudai. Damos daivaitai aa ismaacada maitarojotosada Diuusi giñooga agai gia vaavoitudadaiña aapima. ⁴⁴ Aapima maiangidi Diuusi vai agai calgacatala gannajadagi baiyoma aapima ipalidi isoodami calaga ñioocadagi aapima gmvatar cascada maitistutuidi aapima isgiñvaavoitudagi. ⁴⁵ Aana maigapilara gansuuliga inagai Diuusi vuitapi, Moseesacaru agai dai gapilara ganvuupai tomasi aapima pocaiti masai vaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru. ⁴⁶ Issallicada vaavoitudadamudai aapima istumaasi gaaagidi Moseesacaru aidia gia aapima giñvaavoitudadamudai aana lapa. Moseesacaru oojadara giñaagai cascada. ⁴⁷ Aapima maivaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru cascada maivaavoitudai aapima istumaasi gnaagidi aana —tatadai ASuusi.

6

¹ Dai gooquilara ii ASuusi vaasadara agaa suudagi ismaacada Galilea tagidu dai Tibeeriasi tagidu lapa. ² Tai mui oodami oi ASuusi. Aoodami canaidi isASuusi duduaadi mui cococoidada cascada. ³ Aidia ASuusi tsai amo giidiara dai modaiva aatama mamaataradamigada amadu. ⁴ Aidia camiaadimitadai agaa siao duudagai istuigaco ajudiduu tatagitoiña aidiasi Diuusi calgacatala vuvaitu cajiudada Ejiipituaiindara. Asiaa

duudagai pascua tΛΛgidu. ⁵ Dai aidΛsi tΛΛ ΛSuusi ismuidutugai oodami, Λgai gooquiΛrΛ potΛtΛdai ΛPiili:

—¿Siaaco savΛdamu aatΛmΛ cuaadagai mosΛΛqui oodami vΛΛtarΛ? —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁶ Suusi aagidi gomaasi ΛPiili maatia Aliditai istΛiya Λgai. ΛSuusi camaatΛcatadai istumaasi iduñia agai. ⁷ Amaasi ΛPiili itΛtΛdai:

—IssavΛda aatΛmΛ goo siento piisu aΛcami paana vΛΛscarΛ moslaalachi ajian tada goovai —tΛtΛdai ΛPiili.

⁸⁻⁹ Amaasi AandarΛsi potΛtΛdai ΛSuusi:

—Tami cΛΛca Λmo ali gΛΛli dai viaa taama paana dai gooca vatopa. ¿Damos siaadΛrΛ aΛna goovai mosΛΛqui oodami vΛΛtarΛ? —tΛtΛdai AandarΛsi.

AandarΛsi arΛmoco ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ daidΛ arsuculidΛ ΛSimuñi Piiduru.

¹⁰ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—Aagidavurai goodami vai daraivana —tΛtΛdai ΛSuusi.

AliΛ vaasoacatadai ami oidigi tai ami daraiva Λoodami. Λgai ajΛacatadai parΛ taam mil cΛcΛΛli. ¹¹ Amaasi ΛSuusi vui Λpaana dai aagidi Diuusi sai aliΛsi baigΛΛlidi oidacatai cuaadagai. Dai amaasi ΛSuusi gΛrmaa Λpaana tΛsai aatΛmΛ taacogidana Λoodami daidΛ taacogi Λvatopa ΛpΛ tai Λgai uu vΛΛsi siΛΛjΛsi ipΛli. ¹² Dai catatacovai vΛΛscatai taidΛ ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—Ampaidavurai aapimΛ gosaasaquigadΛ ismaacΛdΛ baivito vai maisuuligagi toma lΛΛchi —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

¹³ TΛtai aatΛmΛ Λmpagi saasaquigadΛ ismaacΛdΛ vii tai suusuda baivustan dan goo aasarai Λpaana saasaquigadΛcΛdΛ. ¹⁴ Amaasi Λoodami tΛΛgacai isSuusi idui gomaasi gΛducami pocaiti:

—SΛΛlicΛdΛ arvaavoi isidi cΛΛli arΛDiuusi ñiooquituldiadamigadΛ ismaacΛdΛ divia agaitadai tami oidigi daama —caiti Λoodami.

¹⁵ Damos ΛSuusi maatacatadai isΛoodami poipΛlidadai isagai arraígadΛ cascΛdΛ goguama vaidaquia agaitadai saidΛ arraígadΛcana damos ΛSuusi maitipΛlidadai, cascΛdΛ Λagi ii abiaadΛrΛ sibΛacoga ami giidΛrΛ.

¹⁶ Dai aidΛsi cadidiaimi aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi tΛaapai agΛΛ suudagi ugidiana. Amaasi catuca taidΛ ΛSuusi maiquiaa divia, ¹⁷ taidΛ aatΛmΛ ΛmamaatΛrdamigadΛ tΛΛtasai vaarcuΛrΛ dai dΛgavusquimi agΛΛ suudagi Capernaumamu. ¹⁸ DaidΛ Λvaarcu vuidΛrΛ cavami vustai ΛvΛΛli dai taí vapañigai suudagi dai mΛΛ vaarcuaba aastΛcΛi. ¹⁹ Dai aidΛsi caiji aatΛmΛ parΛ taam mil metro agΛΛ suudagi daama todian duucal tΛΛ aatΛmΛ ΛSuusi issuudagi daama imΛitadai dai aliΛ duduaadimu aatΛmΛ. ²⁰ Damos ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—AanΛana. MaitavΛrduduaadicuda —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

²¹ Amaasi baigΛrΛliaracΛdΛ miaadΛgi aatΛmΛ taidΛ ΛSuusi tΛsai ΛvaarcuΛrΛ dai otoma aayi aatΛmΛ mΛΛca siaaco iimia ragaitadai.

²² Dai siaadico Λoodami ismaacΛdΛ vaasadΛrΛ agΛΛ suudagi viitadai maatΛ tΛΛ iscaiji aatΛmΛ abiaadΛrΛ ΛvaarcuΛrΛ dai ami maitiipucatadai Λmai vaarcu. Dai maí Λgai isΛsuusi maitaroi. ²³ VΛΛscarΛ aa cΛcΛΛli aayi aa vaarcuΛrΛ TibeeriasiaiañdΛrΛ dai ami tuutui Λgai Λvaarcu miaanai siaaco ΛSuusi baigΛΛliaracΛdΛ bibi Λoodami gamamadacai. ²⁴ AidΛsi Λoodami maí ismaitipu ΛSuusi tomali aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ aidΛ gia tΛtΛsai Λgai ΛvaarcuΛrΛ dai iji Capernaumamu dai gaaga agai ΛSuusi.

²⁵ Mosaayi Λoodami vaasadΛrΛ agΛΛ suudagi dai tΛΛ ΛSuusi daidΛ itΛtΛdai:

—MamaatΛtuldiadami, ¿pΛtΛquidΛ aayi aapi tami? —tΛtΛdai Λoodami.

²⁶ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

⁴⁶ Tomali amo oodami oidigi daama oidacami mainidi Diuusi. Moscaasi aan naidi Diuusi. Aan divia tavaagiaiñdar siaaco daja Diuusi. Aan arDiuusi marad cascada. ⁴⁷ Vaavuava sai siora giñvaavoitudai tomastuigaco oidaca agai tavaagiara. ⁴⁸ Aan anarapan ducami apaana oodami vatar. Aan cagacara vuvaidi oodami vai agai tomastuigaco oidacagi tavaagiara cascada. ⁴⁹ Ganlaqui aadunicarui oidigana gau apaana ismaacada amaná tlagiducata dai damos vascara coi agai. ⁵⁰ Damos tomasiora siora cueeyi apaana ismaacada tvaai tavaagiaiñdar agai gia maiimia agai Diaavora lamadu. ⁵¹ Aan antvai tavaagiaiñdar dai aan arapan ducami apaana dai tomasiora siora giñugiagi tomastuigaco oidacamu tavaagiara. Aan muuquimu curusiaba vai poduucai mui oodami tomastuigaco oidacana tavaagiara —tatadai Suusi.

⁵² Amaasi ajudidíu gnaatagidimi aipacoga daidi pocaiti:

—¿Ducata istutuidi goovai isgarbiidagi gatuucuga tsai uugana? —caiti ajudidíu.

⁵³⁻⁵⁴ Taidai Suusi itatadai:

—Aan anaviaa amo samicami namacami. Daidai oodami giñmuaamu amo curusiaba siastimu giñara vai tomasiora siora vaavoitudagi insaanar cacagacara vuviadami agai gia tomastuigaco oidaca agai tavaagiara Diuusi lamadu dai aan duduaacaldamu agai silascada caugitiagi oidigi. Damos siora maitiñvaavoitudagi agai gia maiimia agai tavaagiamu tomali maioidaca agai Diuusi lamadu. ⁵⁵ Cascada aliasi gaagai insaan muuquiagi curusiaba vai astiagi giñara moscaasi poduucai istutuidi oodami iscagacara vuvaiagi. ⁵⁶ Siora giñvaavoitudagi giñama daacamu agai dai soinamu aan agai sai cacagacara oidacana. ⁵⁷ Diuusi giñooga giñootoi dai agai tomastuigaco oidaga dai cascada aan arpa tomastuigaco oidaga poduucai arpa siora giñvaavoitudagi tomastuigaco oidaca agai. ⁵⁸ Aan anarapan ducami apaana dai tvaai aan tavaagiaiñdar. Apaana ismaacada maná tlagidu tai uu ganlaqui aadunicarui maitarsoñicatadai istomastuigaco oidacagi. Damos siora giñvaavoitudagi dai giñlagiadagi agai gia tomastuigaco oidaca agai tavaagiara Diuusi lamadu —tatadai Suusi.

⁵⁹ Gomaasi gamamaatituli Suusi ajudidíu quiuupaigadara Capernaumara.

⁶⁰ Dai muidutai ismaacada oiditadai Suusi mosca gomaasi daidai icaiti:

—Samicada sijaiga ismaat cacagi aatama idi ñioqui. ¿Siaadara istuidana oodami islagiadagi gomaasi? —caiti oodami.

⁶¹ Amaasi Suusi maí isoodami maibaiganalli gomaasicada ismaacada aagiditadai agai cascada itatadai:

—¿Gansobicasi aan idi ñioquicada isvaavoituda aapima? ⁶² ¿Isducatai gantatagitona aapima masgiñtlagiagi aan ismaacada viaa amo samicami isnoragiagi aan tavaagiamu? ⁶³ Diuusi Ibadai agai dai maacai oodami ibadagai utudui. Giñtuucuga maisoicai oodami sai cacagacara vuvacana moscaasi giñibadaga. Istumaasi aagai aan argaibadaga vatar maisiu gatuucuga. Tomasiora siora vaavoitudagi goñioqui ismaacada ganaagidi aan agai gia viaaca agai ibadagai utudui dai tomastuigaco oidaca agai tavaagiara Diuusi lamadu. ⁶⁴ Damos quiaa oidaga amoco aapima gansaagida ismaacada maivaavoitudai —tatadai Suusi.

Suusi maí tucamidara abiaadara ismaacada mamaatardamigada maivaavoituda itadai dai ismaacada mamaatardamigada inñdar gatlagida agaitadai masai muaana.

⁶⁵ Daidai Suusi itatadai oodami:

—Cascada casi ganaagidi aan sai moscaasi agai ismaacada Diuusi giñooga ipalidi isgiñlagididai agai gia giñvaavoitudai —tatadai Suusi.

⁶⁶ Aidai abiaadara muidutai ismaacada oidatucuitadai Suusi covai iji dai camaioidatucui agai Suusi. ⁶⁷ Amaasi Suusi povartatadai aatama abavustan dan gooca mamaatardamigada:

—¿Giñdagitoamasi alidi aapima arpa? —gartatadai Suusi.

⁶⁸ Tai Simuñi Piiduru itatadai:

—¿Siaadara gadagitona aatama? Aapi argarbaitacaacami. Dai gamamaatatuldiaragacada camaata aatama isducatai cagacara vuvacai oodami dai tomastuigaco oidaca agai tavaagiaru Diuusi amadu. ⁶⁹ Dai aatama cavaavoitu. Dai cal maata aatama isaapi arCristo Diuusi marada dai tavai tavaagiaiñdara. Dai Diuusi tomastuigaco oidaga —tatadai Simuñi Piiduru.

⁷⁰ Taida asuusi povartadai:

—Acovai ganvuvaitu aan baivustan dan gooca aapima dai amoco arDiaavora pi-ooñigada —gartadai asuusi.

⁷¹ asuusi aagidi gomaasi aagaitai aUudasi Iscaliote asimuñi marada. Dai tomaasi agai aramoco abavustan dan gooca mamaatardamigada asuusi, vascara Uudasi gatagida agaitadai masai muaana asuusi cascada pocaiti asuusi.

7

¹ Dai gooquiaru asuusi aimaraitadai Galilea davarriaru. Agai maitipali isaimardagi Judeea davarriaru, ajudidú ipaliditadai ismuaagi agai cascada. ² Dai camiaadimi asiaa duudagada ajudidú istuigaco ivuaadana uucusai cascada potagidi asiaa duudagai uucusai. ³ Taida asuusi susuculida itadai:

—Maiviimu aapi tanai. Imadañi aapi Judeea davarriamu vai poduucai goidatucadami ismaacada maca daraaja najadagi istumaasi ivueeyi aapi. ⁴ Tomasiooru sioru ipaliadagi ismaatacagi oodami istumaasi ivueeyi agai gia maiastocai ivueeyi istumaasi. Issalicada ivueeyi aapi naana maasi istumaasi aida gia ivuaadañi gomaasi oodami vuitapi vai najada agai vascatai —tatadai asuusi susuculida.

⁵ Damos tomali agai maivaavoitudaitadai asuusi cascada pocaiti. ⁶ Amaasi asuusi itadai:

—Maiquiaa aayi istuigaco imia aan gaamucu. Damos aapima calga istutuidi isgaamucu iimiagi tomasiacada. ⁷ oodami ismaacada maivaavoitudai Diuusi maitancadai aapima mosaca aan. Aan aagidi saida arsoimaasi ivuaadami agai cascada. ⁸ iimivurai aapima gaamucu idi siaa duudagaru. Aan gia maiimimu. Maiquiaa aayi istuigaco imiagi aan cascada —tatadai asuusi.

⁹ Dai mospotadai asuusi dai anaasi Galilea davarriaru vii.

¹⁰ Amaasi caiji asuusi susuculida tai gooquiaru ii asuusi arpa asiaa duudagamu. Agai gasto ii sai mainidiña oodami. ¹¹ Ajudidú gaagai asuusi asiaa duudagaru daida icaiti:

—¿Siaaco daja calali? —caiti agai.

¹² Dai aliarsi ganaatagidimi oodami aipacoga aagaitai asuusi. Dai amoco pocaiti sai cal tuiga agai. Dai aa pocaiti sai maical tuiga sai mosyaatagidi agai oodami.

¹³ Damos oodami ismaacada calga ñioocai asuusi vatar maitipali ismaatacagi ajudidú tataanadami iscaga ñioocai agai asuusi vatar abaidi agai cascada.

¹⁴ Aidasi catajucami viitugai isugitiagi avagimi ii asuusi ajudidú gaa quiuupaigadamu dai ami gamamaatuldi. ¹⁵ Daida tataanadamigada ajudidú maita istumaasi gantagitoagi cacatai asuusi daida icaiti:

—¿Ducatai maata idi cali mosaa naana maasi istumaasi maitavapi daivacai ojaru? —caiti ajudidú.

¹⁶ Taida asuusi aa noragi daida itadai:

—Istumaasi gamamaatuldi aan arDiuusi ñiooquida maisiu aan lagi. Agai giñootoi.

¹⁷ Dai sioru ipaliadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi agai gia maatamu isgiñmamaatuldaraga arDiuusi ñiooquida sirpa sabai aan gamamaatuldi istumaasi lagi aan ipalidi. ¹⁸ Siору gaaagiadagi mosacaasi istumaasi lagi agai tatagitodagi agai

povuaadana sai oodami cΛΛga ñioocaiña Λgai vΛΛtarΛ. DΛmos sioorΛ ipΛliadagi isΛoodami cΛΛga ñioocadagi Λgai vΛΛtarΛ ismaacΛdΛ ootoi Λgai gia gaaagidi istumaasi Λrvaavoi dai tomali Λmo imidagai maiyaatagidiña Λgai Λoodami.

¹⁹ Vaavuava isMosesacaru gΛrmaa ΛsΛΛlicami dΛmos tomali Λmaadutai aapimΛ maiΛΛgidi vΛΛsi ΛsΛΛlicami. ¿Tuimasi giñmuaa Λlidi aapimΛ? —tΛtΛdai ΛSuusi.

²⁰ TaidΛ Λoodami itΛtΛdai:

—Aapi viaa Λmo Diaavora tΛaañicarudΛ. ¿VoorΛ gΛmuaa Λlidi? —tΛtΛdai Λoodami.

²¹ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—AanΛ idui Λmo istumaasi Λmo ibΛstaragai tasΛrΛ dai aapimΛ maitΛΛ istumaasi gΛntΛtΛgitoagi. ²² DΛmos aapimΛ iiquitΛcΛi aali tuutucugadΛ tomasi ΛribΛstaragai tasΛrΛ. Mosesacaru gΛntΛjai mΛsai poduucai ivuaadana cascΛdΛ poduucai ivueeyi aapimΛ. VΛΛscΛrΛ ΛΛqui abiaadΛrΛ capovuaadana gΛrΛΛqui aaduñicarΛ. ²³ IsaapimΛ ivueeyi gomaasi tomasi ΛrΛmo ibΛstaragai tasΛrΛ ΛΛgida Λlidityi Mosesacaru sΛΛlicamigadΛ, ¿tuimasi bacocoi aapimΛ aanΛ giñvui duaaidacai aanΛ Λmo cΛΛli Λmo ibΛstaragai tasΛrΛ? ²⁴ CΛΛgavΛr gΛntΛtΛgito aapimΛ. Maisiu gΛpiΛr giñvuuΛpada maicΛΛga gΛntΛtΛgitoitai, baiyomavΛr cΛΛga gΛntΛtΛgitoda aapimΛ istumaasi ΛrsΛΛlicami —tΛtΛdai ΛSuusi.

²⁵ Amaasi ΛΛmoco ΛJerusaleenΛrΛ oidacami aipacoga gΛntΛcacaimi dai pocaitimi:

—¿Maitasi Λridi cΛΛli Λgai mΛsmaacΛdΛ gaagai dai muaa agai? ²⁶ MosmocΛΛca goovai dai mamaatΛtuldi gooodami vai tomali Λmaadutai maivui ñioocai. ¿Maisiu cavaavoitu Λjudidíu tΛtΛaanΛdamigadΛ isgoovai ΛrΛCristo? ²⁷ SiaadΛr ΛrΛCristocana goovai. AatΛmΛ cΛΛ maataΛ siaaco oidaga idi cΛΛli. SiΛΛscadΛ diviagi ΛCristo tomali Λmaadutai maimaatΛca agai siaadΛrΛ divia agai Λgai —caiti Λoodami.

²⁸ DaidΛ ΛSuusi quiaa mamaatΛtulditadai Λoodami agΛΛ quiuupiΛrΛ dai caΛcai istumaasi aagai Λoodami cavami ñioo Λgai dai potΛtΛdai:

—Vaavuava ismaataΛ aapimΛ siaaco oidaga aanΛ. DΛmos maimaatΛ aapimΛ sioorΛ giñootoi. AanΛ divia maisiu mosΛΛgi ipΛlidityi aanΛ baiyoma Λgai ismaacΛdΛ tomali Λmo imidagai maiyaatagai atgiñootoi. VΛΛsi istumaasi aagai Λgai Λrvaavoi. Dai aapimΛ maimaatΛ Λgai. ²⁹ AanΛ gia maataΛ Λgai. AanΛ Λgai ΛΛmadu daacatadai tai Λgai giñootoi tami oidigi daama —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁰ Amaasi Λoodami baiya Λlidityi dai ΛSuusi dai maisagi dΛmos tomali Λmaadutai maibΛi, maiquiaa aayi istuigaco cascΛdΛ. ³¹ Dai vΛΛscΛrΛ muidutai vaavoitu ΛSuusi daidΛ icaiti:

—SiΛΛscadΛ diviagi ΛCristo siaadΛrΛ iduuna Λgai vaamioma gΛgΛrducami istumaasi isidi cΛΛli —caiti Λoodami.

³² Amaasi Λfariseo caΛcai ispocaiti Λoodami aagaitai ΛSuusi Λgai ΛΛmadu ΛbaitΛgucacamigadΛ Λpapaali judidíu ootoi sandaaru ismaacΛdΛ nuucada Λquiupai sai bΛΛna ΛSuusi dai maisana. ³³ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—ChiΛΛqui tasai daacamu aanΛ aapimΛ gΛnsaagida dai gooquiΛrΛ noragimu aanΛ dai ΛΛmadu daacamu Λgai ismaacΛdΛ giñootoi. ³⁴ AapimΛ giñgaagamu dai maitiñtΛΛgimu. AapimΛ maitistutuidi isiimiagi mΛΛca siaaco daaca aanΛ cascΛdΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁵ Amaasi Λjudidíu aipaco gΛtΛcacaimi daidΛ icaiti:

—¿Siaaco imia agai idi cΛΛli tΛsai maitΛΛgana aatΛmΛ? ¿Imia Λlidi lienΛ goovai Λjudidíu ΛΛmadu ismaacΛdΛ Λgiliego saagida oidaga mamaatΛtulda Λlidi lienΛ goovai Λgiliego?

³⁶ ¿IstΛiya Λlidi goovai dai pocaiti tΛsai gaaga ragai dai maitΛΛgia ragai, dai sai aatΛmΛ maitistutuidi isiimiagi mΛΛca siaaco daaca agai Λgai? —caiti Λjudidíu.

³⁷ ΛcuugatΛrΛ tasΛrΛ Λsiaa duudagΛrΛ vaamioma namΛga isΛgaa tasai. Amaasi ΛSuusi cΛquiva dai cavami ñioo dai potΛtΛdai Λoodami:

—Sioor^Λ ip^Λliadagi isc^{ΛΛ}gac^Λr^Λ vuvaquiagi vai dadana dai giñca^Λcana. ³⁸ Poduucai oojisi Diuusi ñiooquid^Λr^Λ sai tomasioor^Λ giñvaavoitudagi ^Λgai gia viaacamu guvucadagai isaagidagi muidutai isducatai Diuusi c^{ΛΛ}gac^Λr^Λ vuvvaidi oodami —t^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

³⁹ Pocaiti ^ΛSuusi vai maat^Λca ^Λoodami isDiuusi Ib^Λad^Λ ^{ΛΛ}madu daacana sioor^Λ vaavoitudagi ^Λgai. Aid^Λ maiquiaa t^Λvai Diuusi Ib^Λad^Λ t^Λvaagiaiñd^Λr^Λ. ^ΛSuusi maiquiaa ii t^Λvaagiamu casc^Λd^Λ.

— — — —
⁴⁰ ^{ΛΛ}mo oodami mosca^Λ gomaasi daid^Λ icaiti:

—S^{ΛΛ}lic^Λd^Λ ^Λrvaavoi isidi c^{ΛΛ}li ^Λr^ΛDiuusi ñiooquituldiadamigad^Λ ismaac^Λd^Λ Mosesacaru aagai sai divia ^Λgai —caiti.

⁴¹ Dai aa icaiti:

—Idiava ^Λr^ΛCristo —caiti.

D^Λmos aa icaiti:

—^ΛCristo maidivia ^Λgai Galileeaiñd^Λr^Λ. ⁴² Pocaiti Diuusi ñiooquid^Λr^Λ said^Λ ^ΛCristo ^ΛrDavicaru cajiudad^Λca ^Λgai, dai Beleen^Λr^Λ vuusia ^Λgai ^Λgai vaa ali quiiy^Λr^Λ siaaco vuusai Davicaru —caiti ^Λgai.

⁴³ Poduucai ^Λoodami mai^Λmadugan caiti aagaitai ^ΛSuusi. ⁴⁴ ^{ΛΛ}moco b^Λiya ^Λlidi dai maisagi d^Λmos tomali ^Λmaadutai maib^Λ.

— — — —
⁴⁵ ^Λsandaarugad^Λ ^Λg^{ΛΛ} quiuupai ^Λpamu dada siaaco daraacatadai ^Λfariseo ^{ΛΛ}madu ^Λbait^Λgucacamigad^Λ ^Λpapaali judidíu tai ^Λgai it^Λt^Λdai:

—¿Tuim^Λsi maivuaa aapim^Λ ^ΛSuusi? —ast^Λt^Λdai.

⁴⁶ Taid^Λ ^Λsandaaru aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Tomali ^Λmo imidagai tomali ^Λmaadutai mai^Λpan duucai ñioocaiña idi c^{ΛΛ}li —ast^Λt^Λdai ^Λsandaaru.

⁴⁷ Amaasi ^Λfariseo it^Λt^Λdai:

—¿Aapim^Λ m^Λscasi ^Λndagitu ^{ΛΛ}p^Λ isg^Λnyaataida ^Λgai? ⁴⁸ Tomali ^Λmaadutai aat^Λm^Λ dudunucamigad^Λ ^Λjudidíu daid^Λ ^Λfariseo maivaavoitudai. ⁴⁹ D^Λmos idi oodami maic^{ΛΛ} maat^Λ Mosesacaru s^{ΛΛ}licamigad^Λ. Dai s^{ΛΛ}lic^Λd^Λ Diuusi soimaasi taatatuldiamu ^Λgai vaavoitudaitai ^Λgai ^Λc^{ΛΛ}li —ast^Λt^Λdai ^Λfariseo.

⁵⁰ Taid^Λ ^ΛNicodemo, ^Λgai vaa ismaac^Λd^Λ diviji ^ΛSuusi tucar^Λ, ^Λr^Λmo fariseo daid^Λ it^Λt^Λdai:

⁵¹ —G^Λr^Λs^{ΛΛ}licami^Λr^Λ pocaiti sai mait^Λaagai ispocaitiadagi sai ^Λmo c^{ΛΛ}li ^Λr^Λg^Λpi^Λr caat^Λcami asta si^{ΛΛ}scad^Λ vuaa ^Λc^{ΛΛ}li dai t^Λcacagi dai maat^Λcagi istumaasi idui ^Λgai sabai ^Λg^Λpi^Λr caat^Λcami ischo ^{ΛΛ}p^Λ —ast^Λt^Λdai ^ΛNicodemo.

⁵² Amaasi ^Λgaa aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—¿Aapip^Λsi ^ΛrGalilee^Λr^Λ oidacami ^{ΛΛ}p^Λ? Gaagañi aapi Diuusi ñiooquid^Λr^Λ dai n^Λidamu aapi sai tomali ^Λmo Diuusi ñiooquituldiadamigad^Λ maivuusai Galileeaiñd^Λr^Λ —ast^Λt^Λdai ^Λfariseo.

⁵³ Amaasi v^{ΛΛ}scatai noonora.

8

— — — —
¹ Daid^Λ ^ΛSuusi ii ^ΛOliivosi giidiamu. ² Dai siaadico mosmaasico ^{ΛΛ}pamu ii ^Λgai quiuupiamu. Tai v^{ΛΛ}scatai dada siaaco daacatadai ^ΛSuusi vai ^Λgai mamaat^Λtuldimi ^Λoodami. ³ Dai quiaa ñioocaitadai ^ΛSuusi tai dada ^Λfariseo ^{ΛΛ}madu ^Λdudunucamigad^Λ ^Λjudidíu dai vuaa ^Λmo ooqui ismaac^Λd^Λ gogoosi g^Λducami dai aa t^{ΛΛ} is^Λma voopoi ^Λmo c^{ΛΛ}li ismaac^Λd^Λ mait^Λr^Λcunad^Λ. Daid^Λ ^Λfariseo ^Λoodami vuitapi van c^Λi ^Λooqui, ⁴ daidi it^Λt^Λdai ^Λfariseo ^ΛSuusi:

—Mamaatʼtuldiadami, ʼʼmoco tʼʼ idi ooqui isʼʼmadu voopoi ʼmo cʼʼli ismaacʼʼdʼ maitʼʼrcunadʼ. ⁵ Moseesacaru sʼʼlicamigadʼʼʼ pocaiti sai gʼʼagai iscoodadagi ismaacʼʼdʼ googosi gʼʼnducami ojoodaicʼʼdʼ. ¿Aapio pʼcaiti? —tʼʼtʼʼdai ʼfariseo ʼʼmadu ʼgaa.

⁶ Pocaiti ʼgai mosnʼijada ʼlidity astʼʼʼna ʼSuusi gaagaitadai ʼgai isducatai gʼʼpiʼʼr vuaajagi ʼSuusi. Dʼʼmos ʼSuusi cuicʼʼʼsa dai ooja dʼʼvʼʼʼrapi gʼʼmasavicʼʼdʼ. ⁷ Dai ʼgaa apiatʼʼcacaimi, taidʼ ʼSuusi cʼʼquiva daidʼ itʼʼtʼʼdai:

—Tomasmaacʼʼdʼ aapimʼ mʼasmaacʼʼdʼ vuaa goooqui dai ismaacʼʼdʼ tomali ʼmo imidagai maisoimaasi ivuaadana vai ʼpʼʼga maiñʼana goooqui —tʼʼtʼʼdai ʼSuusi.

⁸ Dai ʼpamu cuicʼʼʼsa dai gaooja dʼʼvʼʼʼrapi. ⁹ Dʼʼmos ʼgai ismaacʼʼdʼ vuaa ʼooqui moscaʼ istumaasi aagai ʼSuusi dai mosʼʼʼmadutai iimimi. ʼʼpʼʼga ʼcʼʼcʼʼʼliocoidadioma dai gooquiʼʼʼ ʼuutuducʼʼdioma maatʼʼcatai vʼʼʼscatai isʼʼrsoimaasi ivuaadami. Dai maivii tomali ʼmoco mosʼʼʼgi vii ʼSuusi ʼʼmadu ʼooqui. ¹⁰ Amaasi ʼSuusi cʼʼquiva dai camaitʼʼʼ tomali ʼmaadutai ʼgaa, potʼʼtʼʼdai ʼgai ʼooqui:

—¿Siaaco duudui ʼoodami ismaacʼʼdʼ gʼʼpiʼʼʼ gʼʼvuupai? ¿Camaitiipu siora gʼʼmaicarsagi? —tʼʼtʼʼdai ʼSuusi.

¹¹ Tai ʼooqui potʼʼtʼʼdai:

—Chu. Camaitiipu, tomali ʼmaadutai —tʼʼtʼʼdai.

Amaasi ʼSuusi itʼʼtʼʼdai:

—Tomali aanʼ maitʼʼmaicarsamu. Sivi gia imʼdañi dai camaisoimaasi ivuaada —tʼʼtʼʼdai.

¹² Daidʼ ʼSuusi apiaaatagidimi ʼoodami ismaacʼʼdʼ ʼʼmadu aatagaitadai:

—Aanʼ anʼʼsoicʼʼi ʼoodami iscʼʼʼga maatʼ caʼcʼagi istumaasi Diuusi ipʼʼlidi isivuaadagi. Dai siora giñvaavoitudai ʼgai gia viaacamu ibʼdagai utudui dai camaioojiadamu issoimaasi ivuaadagi —tʼʼtʼʼdai ʼSuusi.

¹³ Amaasi ʼfariseo itʼʼtʼʼdai ʼSuusi:

—Aapi cʼʼʼga ñioocai ʼʼgi gʼʼvʼʼʼtarʼ dʼʼmos gʼʼñiooqui maiñʼamaga —tʼʼtʼʼdai ʼfariseo.

¹⁴ Daidʼ ʼSuusi aa noragi daidʼ itʼʼtʼʼdai:

—Tomasi ʼʼgi aanʼ cʼʼʼga ñioocai giñvʼʼʼtarʼ vʼʼʼscarʼ sʼʼlicʼʼdʼ ʼrvaavoi istumaasi aagai aanʼ. Cʼʼʼ maatʼ aanʼ iñsiaadarʼ divia dai iñsiaaco imia iñagai dʼʼmos aapimʼ gia maimaatʼ iñsiaadar divia tomali iñsiaaco imia iñagai. ¹⁵ Aapimʼ caʼ istumaasi aagai aanʼ dai pocaiti sai maiñʼamaga giñiooqui maimaatʼcatai siora aanʼ dʼʼmos aanʼ maigʼpiʼʼr vuupai tomali ʼmaadutai. ¹⁶ Dʼʼmos isgʼpiʼʼr gʼʼnvuupadamudai aanʼ istumaasi agadamudai ʼrsʼʼlicamicamudai. Aanʼ maiʼʼgi gʼʼpiʼʼr gʼʼnvuupadamudai. Diuusi giñoogai ismaacʼʼdʼ giñootoi ʼgai gʼʼpiʼʼr gʼʼnvuupai aanʼ iñʼʼmadu. ¹⁷ Dai Moseesacaru sʼʼlicamigadʼʼʼ pocaiti sai siʼʼʼscadʼ gooca cʼʼcʼʼʼli nʼijadami ʼmadugan caitiadagi aliʼsi gʼʼʼagai isvaavoitudagi. ¹⁸ Aanʼ anʼʼʼmo nʼijadami daidʼ giñooga ismaacʼʼdʼ giñootoi ʼgai ʼrʼmai nʼijadami —tʼʼtʼʼdai ʼSuusi.

¹⁹ Amaasi ʼgaa itʼʼtʼʼdai:

—¿Vaa daja gʼʼooga? —tʼʼtʼʼdai.

Taidʼ ʼSuusi itʼʼtʼʼdai:

—Aapimʼ maimaatʼ iñsiora aanʼ, tomali maimaatʼ giñooga. Ismaatʼmudai aapimʼ iñsiora aanʼ aidʼ gia maatʼmudai ʼpʼʼ giñooga —tʼʼtʼʼdai ʼSuusi.

²⁰ ʼSuusi gaaagidi vʼʼʼsi gomaasi gamamaatʼtulditai daacatai ʼgʼʼ quiuupiʼʼʼ anaasi siaaco daraaja ʼcajoñi siaaco gʼʼdaraasai ʼtumiñsi Diuusi aa duiñdadʼ vʼʼʼtarʼ. Dʼʼmos tomali ʼmaadutai maibʼi ʼSuusi. Maiquiaa aayi istuigaco cascʼʼdʼ.

²¹ Daidʼ ʼSuusi ʼpamu ñiooqui ʼoodami daidʼ itʼʼtʼʼdai:

—AanΛ anΛimia iñagai dai aapimΛ giñgaagamu dΛmos aapimΛ iimia agai ΛDiaavorΛ ΛΛmadu aapimΛ Λrsoimaasi ivuaadami cascΛΔ. Dai maitistutuidi isimiagi aapimΛ mΛΛca iñsiaaco imia iñagai aanΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

²² Amaasi Λjudidíu pocaiti:

—¿ΛΛgi gΛmuaa agai lienΛ goovai dai cascΛΔΛ povΛrtΛtΛdai tΛsai maitistutuidi isiimiagi mΛΛca siaaco imia agai goovai? —caiti.

²³ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—AapimΛ Λroidigi daama oidacami dΛmos aanΛ gia chu. AanΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ.

²⁴ CascΛΔΛ povΛntΛtΛdai aanΛ mΛsai aapimΛ imia agai ΛDiaavora ΛΛmadu quiaa soimaasi ivuaadamicatai. Ismaitiñvaavoitudai aapimΛ gΛnaagiditai iñsioorΛ aanΛ aidΛ gia aapimΛ iimia agai ΛDiaavora ΛΛmadu quiaa soimaasi ivuaadamicatai —tΛtΛdai ΛSuusi.

²⁵ Amaasi Λjudidíu itΛtΛdai:

—¿PoorΛ aapio? —tΛtΛdai.

TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Casi gΛnaagidi aanΛ tucamidΛrΛ abiaadΛrΛ. ²⁶ Dai aanΛ quiaa gaaagidamu naana maasi istumaasi gΛnaagitai aapimΛ dai aanΛ gΛpiΛrΛ gΛnvuaajamu ΛΛmo istumaasicaΔΔ. DΛmos aanΛ gaaagidi mosΛcaasi istumaasi giñagidi Λgai ismaacΛΔΛ giñootoi dai Λgai gia sΛΛlicΔΔΛ aagai mosΛcaasi istumaasi Λrvaavoi —tΛtΛdai ΛSuusi.

²⁷ DΛmos Λjudidíu maimaatΛ caΛ isΛSuusi aagai Diuusi gΛrooga. ²⁸ CascΛΔΛ ΛSuusi potΛtΛdai:

—SiΛΛscadΛ aapimΛ giñmuaagi aidΛ gia maatΛmu aapimΛ iñsaanΛ ΛrΛCristo Λgai vaa ismaacΛΔΛ viaa Λmo sΛΛlicami. Dai aanΛ gΛñaagidi mosΛcaasi istumaasi giñmamaatΛtuli giñooga maisiu istumaasi ΛΛgi aanΛ ipΛlidi. ²⁹ Dai giñooga Λgai daidΛ giñootoi dai vΛΛscΛrΛ giñΛΛmadu daja. Λgai maiΛΛgi giñdadagitu. AanΛ vΛΛscΛrΛΛ ivueeyi istumaasi Λgai ipΛlidi —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁰ AidΛsi ΛSuusi aagidi gomaasi muidutai vaavoitu.

—————
³¹ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai Λjudidíu ismaacΛΔΛ vaavoitu:

—IsaapimΛ apiavaavoitudadagi istumaasi gΛnaagidi aanΛ, sΛΛlicΔΔΛ aapimΛ ΛrgiñmamaatΛrdamicamu. ³² Dai maatΛmu istumaasi Λrvaavoi. Dai siΛΛscadΛ camaatia aapimΛ istumaasi Λrvaavoi aidΛ gia camaitΛrpipiooñicamu aapimΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

³³ Tai Λgai itΛtΛdai:

—AatΛmΛ ΛrAvraañicarΛ cajiudadΛ. Dai tomali Λmo imidagai maitΛrpipiooñigadΛcatadai tomali Λmaadutai. ¿Ducata caiti aapi iscamaitΛrpipiooñicamu aatΛmΛ? —tΛtΛdai Λgai.

³⁴ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—SΛΛlicΔΔΛ Λrvaavoi sai sioorΛ soimaasi ivuaadagi Λgai gia ΛrpiooñigadΛ ΛDiaavora.

³⁵ Λmo cΛΛli maiΛmadugan duucaí nΛidi gΛpipiooñiga dai gΛmaamara. ³⁶ Dai siΛΛscadΛ aanΛ Diuusi maradΛ ismaacΛΔΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ cΛΛgacΛrΛ vusaidiagi Λmo cΛΛli Λgai camaitΛrpiooñigadΛcamu ΛDiaavorΛ. ³⁷ CamaatΛ aanΛ isaapimΛ ΛrcajiudadΛ AvraañicarΛ dΛmos aapimΛ maitiñvaavoitudai cascΛΔΛ giñmuaa Λlidi. ³⁸ AanΛ anΛgΛnaagidi istumaasi giñooga giñmaatΛtuli dai aapimΛ ivueeyi istumaasi gΛnaagidi gΛnooga —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁹ TaidΛ Λgai aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—AvraañicarΛ ΛrgΛraduñicarΛ —tΛtΛdai Λgai.

DΛmos ΛSuusi itΛtΛdai:

—IssΛΛlicΔΔΛ Λrvaavoi isaapimΛ ΛrAvraañicarΛ cajiudadΛcamudai aidΛ gia giñvaavoitudamudai aapimΛ Λpan duucaí AvraañicarΛ. ⁴⁰ DΛmos aapimΛ giñmuaa Λlidi tomasi aanΛ gΛnaagidi mosΛcaasi itumaasi Λrvaavoi istumaasi Diuusi giñmaatΛtuli. AvraañicarΛ maipoduucaí iduuhimudai. ⁴¹ AapimΛ ivueeyi poduucaí isduucaí ivueeyi gΛnooga —tΛtΛdai ΛSuusi.

Amaasi Λgai itΛtΛdai:

—Aatama maitarmaamarada ooqui taatacaligami. Mosamaduga garooga agai vaa arDiuusi —tatadai ajudidíu.

⁴² Amaasi asuusi itadai:

—Issallicada arvaavoicamudai isDiuusi arganoogacamudai aidá gia aapimá giñoigadamudai. Diuusi giñootoi maisiu mosagi divia ana. ⁴³ Aapimá maitipalidi isagiadagi istumaasi gnaagidi ana cascada maimaata caa giñmamaatatuldiaraga. ⁴⁴ Aapimá ganooga arDiaavora cascada aapimá armaamarada arDiaavora daidá ivuaada alidi istumaasi agai ipalidi. Tucamidara abiaadara arDiaavora argamuaacami daidá aryaatavogami. Agai tomali amo imidagai maiaagai istumaasi arvaavoi baiyoma vascara mosyaatagai agai. Vasi istumaasi tagitoi agai maitarvaavoi potuiga agai cascada. Agai roogada ducami vasi yaatavogami. ⁴⁵ Cascada silscada ana gnaagidi istumaasi arvaavoi aapimá maitiñvaavoitudai. ⁴⁶ Tomali maadutai aapimá gansaagida maitistutuidi isaagagi iñsaana idui amo istumaasi soimaasicami. Silscada gnaagiada ana istumaasi arvaavoi, ¿tuimasi maitiñvaavoitudai aapimá? ⁴⁷ Diuusi maamarada sallicada oojoidi isacacagi Diuusi ñooquida damos aapimá maicaaca alidi Diuusi ñooquida, aapimá maitarDiuusi maamarada cascada —tatadai asuusi.

⁴⁸ Amaasi ajudidíu itadai:

—Sallicada arvaavoi istumaasi aagai aatama sai aapi arsamartano dai isviaa aapi amo Diaavora taañicaruda —tatadai ajudidíu.

⁴⁹ Daidá asuusi aa noragi daidá itadai:

—Ana gia maiviaa Diaavora taañicaruda. Ana mossiaa duutudai giñooga dai aapimá maisiaa giñduutudai mossoiduucái giñalidi. ⁵⁰ Ana maigagaagai siora siaa giñduutuadagi damos vascara oidaga amoco ismaacada gagaagai siora siaa giñduutuadagi, dai agai soimaasi taatatuldiami siora maisiaa giñduutuadagi. ⁵¹ Vaavuava sai siora agiditai caa istumaasi gaaagidi ana agai gia tomastuigaco oidaca agai —tatadai asuusi.

⁵² Amaasi ajudidíu aa noragi daidá itadai:

—Sivi gia caa maata aatama issallicada viaa aapi amo Diaavora taañicaruda. Avraañicaru dai vasi Diuusi ñiñoquituldiadamigada coi dai vascara aapi garaagidi sai siora agiditai caa istumaasi gaaagidi aapi agai gia tomastuigaco oidaca agai. ⁵³ ¿Povaiasi alidi aapi pasai vaamioma viaa guvucadagai isAvraañicaru garalqui aduñicaru ismaacada camuu? ¿Dai povaiasi alidi aapi pasai vaamioma viaa guvucadagai siDiuusi ñiñoquituldiadamigadacaru ismaacada cacoi? ¿Aapia poora galidi? —tatadai ajudidíu.

⁵⁴ Amaasi asuusi itadai:

—Iñsaana lagi calga ñioocadagi lagi gimvatará aidá gia maiñamaga giññoqui. Damos Diuusi giñooga agai vaa ismaacada aagai aapimá saidá arganDiuusiga agai gia calga ñioocai ana gimvatará. ⁵⁵ Damos aapimá maimaata agai. Ana gia maata agai. Daidá isgnaagiadagi ana ansai maimaata ana agai aidá gia ana aryaatavogamicagi ganapan duucái. Damos sallicada arvaavoi iñsaana maata agai dai agiditai caa ana vasi istumaasi giñaagidi agai. ⁵⁶ Ganalqui aduñicaru Avraañi aliasi baigali maatacai iñsaana divia iñagaitadai oidigi daama dai vaamioma baigali agai aidasi divia ana —tatadai asuusi.

⁵⁷ Amaasi ajudidíu potadai asuusi:

—Maiquiaa viaa aapi goo coobai dan baivastaama uumigi, ¿ducatai caiti aapi isalidi Avraañicaru? —tatadai agai.

⁵⁸ Taidá asuusi aa noragi daidá itadai:

—Vaavuava ismaiquiaa vuusaicai Avraañicaru abiaadara catavaagiará daacatadai ana —tatadai asuusi.

⁵⁹ Amaasi vui ʌjudidíu ojoodai dai maicarsa ʌliatugai ʌgai ʌSuusi. Dʌmos ʌSuusi gʌʌʌsto ii dai vuusai ʌgʌʌ quiuupiaiñdʌrʌ. Dai ʌoodami saagida daivusai dai ii.

9

¹ Vaidʌ ʌSuusi daivusquimi ʌmapʌcʌrʌ dai tʌʌ ʌmo maiñʌadami. Podu vuusai ʌgai.

² Tʌtai aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ ʌSuusi tʌcacai daidʌ itʌtʌdai:

—Gʌrmamaatʌtuldiadamiga, ¿tuisi podu vuusai idi cʌʌli? ¿Voorʌ soimaasi idui gocʌʌli isʌdʌʌdʌdʌ? —povʌrtʌtʌdai aatʌmʌ.

³ Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Idi cʌʌli maisoimaasi idui tomali ʌdʌʌdʌdʌ. Baiyoma goovai maiñʌai sai poduucai aa oodami maatʌna issʌʌlicʌdʌ viaa guvucadagai Diuusi isduaaidagi. ⁴ Iñsiʌʌsi uucami oidacagi tami oidigi daama ʌiasi gʌaagai iñsivuaadagi aa duiñdadʌ ʌgai ismaacʌdʌ giñootoi. Aimu istuigaco iscamaitistutuidi isaata vuaadagi tomali ʌmaadutai tomali aanʌ. ⁵ Quiaa oidacatai aanʌ tami oidigi daama aanʌ soicʌi oodami iscʌʌga maata caʌcagi istumaasi Diuusi ipʌlidi isivuaadagi —tʌtʌdai ʌSuusi.

⁶ Caaagacai gomaasi ʌSuusi dʌvʌʌrapi sisiva dai vadʌitu laachi dʌvʌʌrai dai ʌmaiñʌadami vuupuidʌ daama daí ʌdʌvʌʌrai vaagiadʌ. ⁷ Amaasi itʌtʌdai:

—Imʌdañi dai vacuana gʌvuupuji ʌpiilʌrʌ ismaacʌdʌ Siloé tʌʌgidu —tʌtʌdai ʌSuusi.

Siloé tʌiya ʌlidi ootosicami oodamicʌdʌ. Taidʌ ʌmaiñʌadami ii dai vacoi gʌvuupuji dai ʌpamu divia dai canʌeeyi. ⁸ Amaasi ʌaaduñdʌ ʌʌmadu aa ismaacʌdʌ ʌʌquioma nʌiditadai ʌmaiñʌadami icaiti:

—¿Maitasi ʌridi cʌʌli ʌgai vaa ismaacʌdʌ daacatai gataanʌiña tumiñsi? —ascaiti ʌgai.

⁹ Vai aa icaiti:

—ʌja ʌgai vaa goovai —ascaiti.

Vai aa icaiti:

—Chu, maitʌrʌgai dʌmos ʌpʌa maasi goovai —ascaiti.

Dʌmos ʌcʌʌli ʌʌgi pocaiti:

¹⁰ —Aanʌava —ascaiti.

Amaasi ʌgaa tʌcacai daidʌ itʌtʌdai:

—¿Ducatai nʌeeyi aapi sivi? —astʌtʌdai.

¹¹ Tai ʌgai aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—ʌcʌʌli ismaacʌdʌ Suusi tʌʌgidu vadʌitu dʌvʌʌrai dai giñvuupujiana dagivi daidʌ povaiñtʌtʌdai ansai imʌna dai vacuanana giñvuupuji ʌpiilʌrʌ ismaacʌdʌ Siloé tʌʌgidu. Antai aanʌ ii dai vacuanacai casistui aanʌ isnʌnʌavagi —astʌtʌdai ʌgai.

¹² Amaasi tʌcacai ʌgaa daidi itʌtʌdai:

—¿Vaa daja ʌcʌʌli? —astʌtʌdai.

Tai ʌgai itʌtʌdai:

—Maimaatʌ aanʌ —astʌtʌdai.

¹³ Amaasi ʌoodami vaidacai ʌgai ismaacʌdʌ mainʌaadatadai ʌfariseo vuitapi.

¹⁴ Aidʌsi ʌSuusi vadʌitu ʌdʌvʌʌrai gʌsisivaragacʌdʌ dai dagivi vuupuidʌrʌ ʌgai ismaacʌdʌ maiñʌaadatadai aidʌ ʌribʌstaragai tasʌrʌcatadai. ¹⁵ Cascʌdʌ ʌfariseo ʌpʌ tʌcacai ʌcʌʌli dai potʌtʌdai:

—¿Ducatai nʌnʌaava aapi? —astʌtʌdai ʌfariseo.

Tai ʌgai itʌtʌdai:

—Giñdagiviamata dʌvʌʌrai vagiadʌ giñvuupuji daama antai vacoi aanʌ dai sivi canʌeeyi —astʌtʌdai.

¹⁶ Amaasi ʌʌmoco ʌfariseo icaiti:

—ʌcʌʌli ismaacʌdʌ idui goomasi maitʌrootosadʌ Diuusi, ʌgai maisiaa duutudai ibʌstaragai tasai cascʌdʌ —ascaiti ʌgai.

Damos aa icaiti:

—¿Ducata ivueeyi agai naana maasi gagnarducami isiarsoimaasi ivuaadami? —ascaiti agai.

Poduucai amoco aagai amo istumaasi dai aa aagai amai istumaasi. ¹⁷ Dai apamu taccacai agai ismaacada maiñlaadatadai daida itadai:

—¿Dai aapi patiya agai aagaitai acalli ismaacada gadaadi? —astadai.

Tai agai itadai:

—Aan gnaagidi saida aramo Diuusi ñioquituldiadamigada —astadai.

¹⁸ Damos ajudidú maitipaliditadai isvaavoitudagi isalquioma maiñlaadatadai agai dai sivi canaeyi cascada vaí agai dadada acalli ismaacada maiñlaadatadai. ¹⁹ Dai taccacai daida itadai:

—¿Idisi arganmara aapima ismaacada pocaiti aapima sai maiñlaadami vuusai? ¿Ducatai canaeyi goovai sivi? —astadai ajudidú.

²⁰ Taida acalli dadada itadai:

—Maata aatama isidi arganmara dai ismaiñlaadami vuusai. ²¹ Damos maimaata aatama isducatai sivi canaeyi goovai tomali maimaata aatama siora nanlaavatu. Lagiavar taccaca aapima. Goovai casi argaducami. Lagi goovai gnaagidiamu —astadai dadada.

²² Potadai agai abaiditai ajudidú. Ajudidú casi gnaagi aipacoga sai isamoco vaavoitudagi saida asuusi arCristo agai ismaacada vaavoitudagi camaiviaaca agai oigaragai isvapaacadagi ajudidú quiuupaigadara. ²³ Cascada acalli dadada itadai sai taccana marada dai sai agai casi argaducami.

²⁴ Amaasi ajudidú apamu vaí acalli ismaacada maiñlaadatadai daida itadai:

—Lagi Diuusi vatar icaga ñiocada aapi dai maisiu asuusi. Caga maata aatama saida asuusi arsoimaasi ivuaadami —astadai ajudidú.

²⁵ Amaasi agai aa noragi daida itadai:

—Aan maimaata isiarsoimaasi ivuaadami ischo ara. Moscaasi maata aan isaana armaiñlaadamicatadai dai sivi gia cananlaava aan —astadai.

²⁶ Tai apamu taccaca agai daida itadai:

—¿Tumaasi idui agai? ¿Ducatai idui pasicanlaava? —astadai agai.

²⁷ Tai aa noragi acalli daida itadai:

—Casian gnaagidi, ¿maitamasca aapima? ¿Tuimasi ipalidi isapamu gnaagida aan? ¿Aapima masilara vaavoituda alidi? —astadai acalli.

²⁸ Amaasi ajudidú vui ñioquimi acalli daida itadai:

—Aapiapa vaavoitudai agai damos aatama lagi Moseesacaru sallicamigada.

²⁹ Aatama maata isDiuusi ñioqui Moseesacaru damos maimaata aatama tomali siaadara divia asuusi —astadai.

³⁰ Amaasi acalli aa noragi daida itadai:

—Calio maimaata aan istumaasi tagitai pocaititai aapima. asuusi gnanlaavatu dai vascara aapima maimaata siaadara divia. ³¹ Caga gmaata isDiuusi maica asoimaasi ivuaadami baiyoma Diuusi ca moscaasi agai ismaacada siaa duutudai Diuusi daida ivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi. ³² Tomali amo imidagai maicajiomacatadai aatama ismaadutai duaadi amoco ismaacada maiñlaadami vuusai dai nanlaavatu. ³³ Isagai maitarDiuusi ootosadcamudai maitistutiamudai ispoduucai ivuaadagi —astadai agai ismaacada maiñlaadatadai.

³⁴ Amaasi agaa itadai:

—Gadada amadu aapi arsoimaasi ivuaadami dai vascara aapi gmaatulda alidi —astadai ajudidú.

Daida quidamacoga vuusaitu.

— — —

³⁵ Amaasi maí ΔSuusi mΔsiΔgΔΔ quiuupai quiidigamu vuusaitu ΔCΔΔli ismaacΔΔ maiñΔaadatadai. Dai aidΔsi ΔSuusi tΔΔ Δgai potΔΔdai:

—¿VaavoitudaipΔsi aapi ΔCristo Diuusi maradΔ ismaacΔΔ tΔvai tΔvaagiaiñΔrΔ? —tΔΔdai ΔSuusi.

³⁶ TaidΔ ΔCΔΔli itΔΔdai:

—Iñaaagidañi aapi sioor Δgai nai vaavoitudagi aanΔ —tΔΔdai.

³⁷ TaidΔ ΔSuusi aa noragi daidΔ itΔΔdai:

—NΔidapa. Aatagidapa. AanΔana —tΔΔdai ΔSuusi.

³⁸ Amaasi ΔCΔΔli gΔtootonacΔΔ cΔquiva ΔSuusi vuidΔrΔ daidΔ itΔΔdai:

—GiñtΔaanΔdamiga aanΔ gia gΔvaavoitudai —tΔΔdai.

³⁹ Amaasi ΔSuusi itΔΔdai:

—AanΔ divia tami oidigi daama dai nΔnΔaavatuda iñagai Δgai ismaacΔΔ maiñΔnΔai, dai Δgai ismaacΔΔ pocaiti sai cΔΔga maatΔ caΔ Diuusi ñiooquidΔ maatΔna ismaitΔrvaavoi baiyoma ΔrΔpan ducami maiñΔaadami maimaatΔcatai —astΔΔdai ΔSuusi.

⁴⁰ Amaasi ΔΔmoco Δfariseo ismaacΔΔ ami daraajatadai itΔΔdai:

—¿Povai pΔs caiti aapi tΔsai aatΔmΔ maiñΔnΔai ΔrΔ? —tΔΔdai.

⁴¹ TaidΔ ΔSuusi aa noragi daidΔ itΔΔdai:

—IssΔlicΔΔ maiñΔnΔadamudai aapimΔ dai maimaatΔ caΔcamudai Diuusi ñiooquidΔ aidΔ gia maitΔrgΔnduñicamudai aapimΔ dΔmos aapimΔ pocaiti mΔsai cΔΔga maatΔ caΔ Diuusi ñiooquidΔ cascΔΔ Δrsoimaasi ivuaadami aapimΔ —tΔΔdai ΔSuusi.

10

¹ Vaavuava sai sioorΔ vovacΔdagi Δmo curarΔrΔ daama sΔΔli maisiu quitaagiña sΔΔli Δgai gia ΔrΔΔsivogami. ² Δpastuuru Δgai dai nuucada Δcañiiru dai Δgai gia quitaagiña sΔΔli vovacΔi. ³ ΔCΔΔli ismaacΔΔ quitaagiña cΔaacana dai nuucadacana Δcañiiru tucarΔ siuu duucu ami diviagi Δpastuuru Δgai otoma cupioscΔiña. Δcañiiru cΔΔ maatΔ caΔcana Δpastuuru ñiooquidΔ. Δpastuuru vapaiddiña Δcañiiru poduucai istΔΔtΔgida Δgai dai vuvaidi Δgai curaraiñΔrΔ. ⁴ Dai cavuvaidacai vΔΔsi Δcañiiru Δpastuuru baitΔqui imΔiña vaidΔ Δcañiiru oidíña. Δcañiiru cΔΔ maatΔ ñiooquidΔ Δpastuuru cascΔΔ. ⁵ DΔmos Δcañiiru maioidátucui Δmoco ismaacΔΔ maimaatΔ Δgai baiyoma vopooyiña Δgai maimaatΔcatai ñiooquidΔ —tΔΔdai ΔSuusi.

⁶ ΔSuusi aagidi gomaasi ipΔlidityai ismamaatΔtulldagi Δoodami naana maasi istumaasi dΔmos Δgai maimaatΔ caΔ.

⁷ Amaasi ΔSuusi Δpaamu aagidi Δoodami daidΔ itΔΔdai:

—Vaavuava iñsaanΔ ΔrΔpan ducami Δcurarai quitaagiñagadΔ siaa sΔΔli vovacΔi Δcañiiru.

⁸ VΔΔsi ΔmamaatΔtulldiamai yaatavogami ismaacΔΔ dada maiquiaa diviacai aanΔ Δgai ΔrΔΔsivogami ducami dΔmos Diuusi maamaradΔ maioidátucui Δgai. ⁹ Vaavuava iñsaanΔ ΔrΔpan ducami Δmo quitaagiña. SioorΔ ipΔliadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi ipΔlidi giñvaavoitudaitai Δgai gia poduucai cΔΔgacΔrΔ vuvacΔi. DaidΔ Δvaavoitudadami ΔrΔpan ducami cañiiru ismaacΔΔ Δpastuuru vΔΔs tucagi vaapasai ΔcurarΔrΔ dai vΔΔs tasai nunucadai.

¹⁰ ΔΔsivogami dada dai mosΔcaasi mosgΔΔsidiña dai coodaiña dai siaa vuaadana naana maasi istumaasi dΔmos aanΔ divia vaidΔ Δoodami tomastuigaco oidaca Δgai cΔΔgacΔrΔ vuvacΔitai dai vai sΔΔlicΔΔ baigΔnΔliaracΔΔ oidacana. ¹¹ Δmo pastuuru cΔΔ tuigacami cΔΔga nunucada gΔsosoiga cañiiru tomasi gΔmuuatu sai maicuucuna ΔsΔΔyi. Dai aanΔ ΔrΔpan ducami Δmo pastuuru cΔΔ tuigacami. ¹² DΔmos Δmo pastuuru ismaacΔΔ maitΔrsosiacami Δgai gia mosmΔmΔraiña siuu duucu tΔΔgiagi Δmo sΔΔyi dai dadagitoi Δcañiiru. VaidΔ ΔsΔΔyi bΔbΔΔyiña Δmo Δcañiiru vaidΔ Δgaa aipaco

vopooyiña. ¹³ Apastuuru maitarsosiacamicana cascada mamaraña dai maivuaama alidiña acañiurcada.

¹⁴ Aan anarapan ducami amo pastuuru clla tuigacami ismaacada clla maat galsosoiga cañiiru dai acañiiru clla maat gapastuuruga. ¹⁵ Poduucai isduucai Diuusi giñooga cllaga giñmaat dai aan cllaga maat giñooca. Dai aan sallyicada soñamu siora giñvaavoitudagi dai aan muuquimu vai agai cllagacara vuvaiagi. ¹⁶ Dai oidaga aa oodami ismaacada maitarjudidíu ismaacada giñvaavoituda agai lapa. Dai aan cllagacara vuvaidamu. Quiaa arsibaa oidacami agai damos aimu istuigaco isagai amadu aa giñvaavoitudadami aramo aadunumaca agai dai viaaca agai amo baitaclaacami.

¹⁷ Aan muuquimu dai apamu duaacamu vai poduucai cllagacara vuvaiagi oodami. Cascada giñoigadai giñooca. ¹⁸ Tomali amaadutai maitistutuidi isgiñmuuagi ismaitiñdagitu aan. Vallasara iñdagitamu aan masgiñmuaagi mosaan ipalidi cascada. Aan viaa sallyicami isdagitugi isgiñmuaagi dai aan viaa guvucadagai isapamu duaacagi. Diuusi giñooca giñmaa sallyicami dai guvucadagai cascada —tatadai asuusi.

¹⁹ Aidasi ajudidíu talaañdamigada caa gomaasi amoco aagai amo istumaasi dai aa aagai amai istumaasi. ²⁰ Dai muidutai pocaiti:

—¡Goovai viaa amo Diaavora talañcaruda di! Sallyicada arvuiirugami goovai. Maitlaagai tascaacagi istumaasi aagai goovai —caiti ajudidíu.

²¹ Damos aa icaiti:

—Isviaacamudai goovai amo Diaavora talañcaruda maitistutiadamudai isclaga ñiooquiagi poduucai isduucai ñioocai goovai. Tomali maitistutiadamudai isduaaidagi amo mañlaadami —caiti amoco.

²² Aidasi asuusi Jerusaleenara daacata dai, aid artoomococatada. Dai aid casi aravagimicatada ismaacada ivuaadana ajudidíu talaagitoitai istuigaco idui agaa quiuupai. ²³ Daid asuusi moimaitada agaa quiuupiarara siaaco Solomoni portaaligada tlagidu.

²⁴ Daid atalaanadamigada ajudidíu socoli guuquiiva asuusi abaana daidi itadai:

—¿Pascada garaagida agai isbai aapi sallyicada araCristo ischo lapa? —tatadai agai.

²⁵ Taid asuusi aa noragi daid itadai:

—Casiant gnaagidi aan damos aapima maitiñvaavoitu. Diuusi giñooga giñmaa sallyicami ansaid ivuaadana aan naana maasi istumaasi gagarducami ismaacada cllaga gamaata iñsiora aan. ²⁶ Damos aapima maitiñvaavoitudai. Aapima maitargiñaaduñi vaavoitudadami cascada, poduucai isduucai casiganaagidi aan.

²⁷ Giñaaduñi vaavoitudadami clla maat giñmamaat tuldaraga daid giñlamadu ajioopai. Dai aan cllaga maat giñaaduñi vaavoitudadami. ²⁸ Aan cllagacara vuvaidi agai vai tomastuigaco oidacana tavaagiara. Maitipu siora istutuidi isgiñvoopoidagi giñaaduñi vaavoitudadami. ²⁹ Diuusi giñooga agai daid lacovai vuvaitu agai said giñvaavoitudana. Diuusi giñooga sallyicamigada vaamioma namaga istomasioorai dai cascada maitipu siora istutuidi isvoopoidagi giñooga giñaaduñi vaavoitudadami. ³⁰ Aan amadu giñooga viaa agai vaa sallyicami daid agai vaa tagitoidagai dai agai vaa guvucadagai —tatadai asuusi.

³¹ Amaasi ajudidíu apamu vui ooodai dai maicarsa agaitada asuusi. ³² Taid asuusi itadai:

—Casivuaadana aan mui naana maasi gagarducami guvucadadacada giñooga aapima gansaagida. ¿Maascada agaicada giñmaicarsa agai aapima? —tatadai asuusi.

³³ Taid ajudidíu aa noragi daid itadai:

—Maisiu ivuaadatai aapi amo istumaasi gducami aatama gamaicarsa agai vui ñioocaitai aapi Diuusi aagaitai sai aapi arDiuusi damos aapi arcalli —tatadai ajudidíu.

³⁴ Amaasi asuusi itadai:

—Diuusi ñiooquidara pocaiti said adudunucami ajudidíu ardidiuusi ducami. Diuusi maacai sallyicami cascada. ³⁵ Clla maat aatama sai istumaasi oojisi Diuusi

ñiooquidat sállicad arvaavoi. Dai Diuusi pocaiti sai agai ismaacad Diuusi maa amo sállicami ardiuusi ducami. ³⁶ Dai Diuusi covai giñvusaitu daid giñootoi tami oidagi daama. ¿Ducatai povaiñtadai aapim sai aan vui ñioocai Diuusi aagaitai ansaid araana Diuusi marad? ³⁷ Aan ivueeyi naana maasi gagarducami. Diuusi giñooga giñmaa amo sállicami cascada. Dai cascada ali asi gaagai isaapim giñvaavoitudagi. ³⁸ Tomasi maivaavoitudai aapim istumaasi ganaagidi aan vascara caga maata aapim isivuaadana aan naana maasi istumaasi gagarducami dai gomaasicada ali asi gaagai isvaavoitudagi iñsaan arDiuusi marad dai istavai aan tavaagiaiñdara dai poduucai vaavoitudagi sai Diuusi giñooga aan giñlamadu daja dai sai aan Diuusi giñooga lamadu daja —tatadai asuusi.

³⁹ Taid apamu ajudidú ipalitadai isbiyagi asuusi dai maisagi damos asuusi mosdaivunu ii.

⁴⁰ Amaasi asuusi apamu ii agaa aqui Jordán mamojoradara siaaco aequioma gavapacnaitadai Vuaana dai ami daaca agai. ⁴¹ Taid mui oodami iji dai mala nidamu asuusi daid icaiti:

—Tomasi Vuaana maitidui tomali amo istumaasi gducami vascara vasi istumaasi aagai agai aagaitai idi cali sállicad arvaavoi —caiti aoodami.

⁴² Tai ami mui oodami vaavoitu asuusi.

11

¹ Amo cali Betaaniara oidacami alia coococatadai. Lázaru tagidu agai. Daid alázaru susuculid arMaría dai Maaruta. ² María agai dai aequioma tai asaiti sigian uvaicada asuusi acasoda daama dai gacupacada gaqui. ³ Daid María lamadu Maaruta ootoi amo pioñi sai aagidana asuusi sai alia coco alázaru dai potadai apioñi asuusi:

—Garbaitacaacamiga, alia coco gaamiiguga Lázaru —tatadai apioñi.

⁴ Tai mosmaí asuusi daid icaiti:

—Agai oí coocodagai dai tomasi muuquiagi vascara maisiu cascada oí coocodagai. Agai oí coocodagai sai poduucai gooquira mui oodami maatana issállicada viaa guvucadagai Diuusi, dai sai aoodami maatana ara isalia ca tuiga aan Diuusi marad —tatadai asuusi.

⁵ Tomasi asuusi sállicada oigadai Maaruta lamada suculid lamadu Lázaru ⁶ vascara anaasi vii ara goo tasai. ⁷ Dai gooquira povartadai agai aatama:

—Timada apamu Judeeamu —gartadai.

⁸ Taitai aatama itadai:

—Mamaatatuldiadami, maiquiaa daivusai mui tasai daid ajudidú mala Judeera ipaliditadai isgamaicarsagi. ¿Ducatai apamu mala imia lidi aapi? —tatadai aatama.

⁹⁻¹⁰ Taid asuusi povartadai:

—Tomali maadutai maitistutuidi isgiñmuaagi maiquiaa naatocai aan giñaa duiñdaga.

¹¹ Garamiiguga Lázaru cooso dai aan imia iñagai dai nañiituda iñagai —gartadai asuusi.

¹² Amaasi aatama itadai:

—Gartaanadamiga, iscooso agai aid gia casi gataumadaimi agai —tatadai aatama.

¹³ Povartadai asuusi potaiya liditai said Lázaru camuu. Damos aatama poliditadai sarvaavoi iscooso agai. ¹⁴ Amaasi asuusi cali garaagidi dai povartadai:

—Camuu Lázaru. ¹⁵ Dai cagadu ismaillamadu daacatadai aan. Poduucai vaamioma cagaduca agai aapim ganvatar, vaamioma giñvaavoituda agai cascada. Tiñda —gartadai asuusi.

¹⁶ Amaasi Tomás masmaacad cuate aagaiña povartadai:

—Toidá cascada mapai cooyi aatama —gartadai Tomás.

17 Tai mosaayi ΔSuusi BetaaniΔΓΔ dai maí iscasi ΔpΔduitadai maaco tasai isyaasapi ΔLázaru. 18 BetaaniaiñΔΓΔ miaaga Jerusaleenamu parΔ goo mil dan taan siento metro ΔΔsi. 19 Dai mui judidíu caaayi dai daadiji Maaruta ΔΔmadu María camuucucái Lázaru. 20 Aidasi ΔMaaruta maí isΔSuusi camiaadimi, ii Δgai dai mΔΔ vuidΔΓΔ ajia agai. DΔmos ΔMaría anaasi quiiyΔΓΔ vii. 21 DaidΔ ΔMaaruta itΔΔdai ΔSuusi:

—GiñtΔaanΔdamiga, istami daacamudai aapi maimuuquimudai giñsiΔΔgi. 22 DΔmos cΔΔ maatΔ aanΔ sai Diuusi iduñia agai tomastumaasi istumaasi aagida aapi —tΔΔdai ΔMaaruta.

23 TaidΔ ΔSuusi itΔΔdai:

—GΔsiΔΔgi Δpamu duaacamu —tΔΔdai ΔSuusi.

24 TaidΔ ΔMaaruta itΔΔdai:

—ΔjΔ, cΔΔga maatΔ aanΔ sai Δpamu duaaca agai Δgai siΔΔscadΔ aiyagi istuigaco dudu-aacagi vΔΔsi coidadΔ —tΔΔdai ΔMaaruta.

25 Amaasi ΔSuusi itΔΔdai:

—AanΔanΔ Δgai dai Δpamu duduaacalda iñagai coidadΔ sitomastuigaco oidacamu Δgai. SioorΔ giñvaavoitudai tomasi muuquiagi vΔΔscΔΓΔ tomastuigaco oidaca agai tΔvaagiΔΓΔ.

26 Dai sioorΔ oidaga giñvaavoitudaitai Δgai gia maiimia agai ΔDiaavora ΔΔmadu. ¿Vaavoitu-daiΔsi aapi imaasi? —tΔΔdai ΔSuusi.

27 TaidΔ ΔMaaruta itΔΔdai:

—ΔjΔ, vaavoitudiana isaapi ΔΓΔCristo, Diuusi maradΔ ismaacΔΔ tΔvai tΔvaagiaiñΔΓΔ. Δgai vaa ismaacΔΔ tΔvΔpi nΔnΔracatadai aatΔmΔ —tΔΔdai ΔMaaruta.

28 Caaagidi ΔMaaruta gomaasi dai ii dai duudusali aagidi gΔsuculi María dai potΔΔdai:

—GΔrmamaatΔtuldiadami cadivia dai gΔvaidi —astΔΔdai ΔMaaruta.

29 Amaasi mosmaí Δgai gomaasi dai cΔquiva dai ii dai mΔΔ viaatuli ΔSuusi. 30 Maiquiaa vaatadai ΔSuusi caayΔΓΔ. Quiaa momΔΔca cΔaacatadai Δgai siaaco aayi ΔMaaruta.

31 Aidasi Δjudidíu ismaacΔΔ quiiyΔΓΔ daraacatadai ΔΔmadu ΔMaría tΔΔ isΔgai todian duucái cΔquiva dai otoma vuusai oidi Δgai ΔMaría. Δgai povΔnΔlidadai isimia agai Δgai mΔΔca siaaco yaasapi ΔsiΔΔgidΔ dai ami suaacada agai.

32 Amaasi aΔcái ΔMaría mΔΔca siaaco cΔaacatadai ΔSuusi gΔtootonacΔΔ cΔquiva Δgai ΔSuusi vuidΔΓΔ daidΔ itΔΔdai:

—GiñbaitΔcΔaacamiga istami daacamudai aapi maimuuquimudai giñsiisi —tΔΔdai ΔMaría.

33 MostΔΔgacái ΔSuusi issuanΔi Δjudidíu ΔΔmadu ΔMaría sΔΔlicΔΔ soigΔΔli Δgai. 34 DaidΔ itΔΔdai:

—¿Vaaco yaasa aapimΔ Δgai? —tΔΔdai ΔSuusi.

Tai Δgai itΔΔdai:

—GΔrtΔaanΔdamiga tiñda pai nΔida —tΔΔdai Δgai.

35 TaidΔ ΔSuusi soso. 36 Amaasi Δjudidíu icaiti:

—Dañi sΔΔlicΔΔ oigΔdaitadai goovai —caiti Δjudidíu.

37 DΔmos ΔΔmoco icaiti:

—Idi cΔΔli nΔnΔaavatu ΔmaiñΔadami. CΔΔga istuidimudai goovai issoiñagi ΔLázaru simaimuuquimudai Δgai —caiti Δgai.

38 TaidΔ ΔSuusi Δpamu soigΔΔli aidasi caaijimi ΔtΔjovai siaaco yaasapi ΔLázaru. Dai ΔtΔjovai vaacΔaacΔΓΔ daja Δmo odai gΔducami. 39 TaidΔ ΔSuusi itΔΔdai:

—MaigovaiavΔr daasa goodai —tΔΔdai ΔSuusi.

TaidΔ ΔMaaruta suculidΔ amuuquiadΔ itΔΔdai:

—GiñtΔaanΔdamiga, casi ΔpΔdui maaco tasai ismuu goovai dai galiuvai goovai nai iñΔlidi aanΔ —tΔΔdai ΔMaaruta.

40 DΔmos ΔSuusi itΔΔdai:

—¿Maitasi arvaavoi saida gaaagidi aana isvaavoitudagi aapi naidagi isDiuusi saalicada viaa guvucadagai? —tata dai Suusi.

⁴¹ Amaasi maigovai dai agai oodai. Taida Suusi tai nanaava daida itat dai Diuusi gaooga:

—Giiooga, baigiñalidi aana aapicada isgiñcancana aapi siuu duucu gñiooquiada aana.

⁴² Canga maata aana isvancara giñcancana aapi damos sivi poduucai gaaagidi aana sai vansi idi oodami ismaacada tanasi guuca vaavoitudagi isaapi giñootoi —tata dai Suusi.

⁴³ Dai capotacai Suusi cavami ina daida itai:

—¡Lázarú vuusaiñi! —tata dai.

⁴⁴ Tai vuusai muuquiada dai quiaa biisapicatada noonovida dai casoda amo icusi tavanducamicada. Daida vuivasada apa quiaa biisapi amo icusicada. Taida Suusi itat dai:

—Upanavurai vaid istuida aimaraiña —tata dai Suusi.

⁴⁵ Dai muidutai ajudidú ismaacada oidatucuitada Maria vaavoitu Suusi naiditai isapan duaacali Suusi Lázarú. ⁴⁶ Damos amoco ajudidú ismaaca vuidara vata Suusi iji dai naida agai fariseo dai aagidi istumaasi idui Suusi. ⁴⁷ Amaasi fariseo amadu atataandamigada apapaali ganamapagi ajudidú dudunucami daida itat dai:

—¿Tuma duuna aatama? Idi cali ivueeyi mui naana maasi garducami.

⁴⁸ Ismosdagitu aatama dai maitiduniagi tomali amo istumaasi muidutai vaavoituda agai agai daida atataandamigada romamanu dadimu dai daitudamu garquiupaiga gducada dai garcodamu —tata dai ajudidú.

⁴⁹ Damos amoco vaamioma atataandamigada ajudidú saagida ismaacada Caifási tagidu dai aida uumira agai abaitacaacamigada apapaali aa noragi daida itat dai:

—Vupuiirugami aapima, maimaata tomali amo istumaasi. ⁵⁰ Maimaata aapima isvaamioma arcagai aatama garvatar ismuuquiagi amo cali vansi oodami vatar dai poduucai maiugitimu vansi oodami —astat dai Caifási.

⁵¹ Damos Caifási pocaiti maisiu poduucai tagitoitai lagi agai baiyoma agai arabaitacaacamigada apapaali cascada Diuusi poduucai tagitoli agai ismuuquiagi Suusi ajudidú vatar. ⁵² Dai maisiu mosacaasi ajudidú vatar muuquia agaitada Suusi baiyoma vansi oodami ismaacada aipa oidaga vansi oidigara. ⁵³ Aida tasara abiaadara atataandamigada ajudidú gagaagaimi isducatai muaagi Suusi.

⁵⁴ Cascada Suusi camaiamarai caayana ajudidú saagida. Baiyoma ii agai Judeeaiñara ma Efraiinamu amo ali quiiyara oidigana ugidana. Dai movaasi daraaja aatama amadu Suusi.

⁵⁵ Aida camiaadimitada asiaa duudagai istuigaco ajudidú tagitoiña aidasi Diuusi calgacara vuvaitu cajiudada Ejiipituaiñara. Asiaa duudagai pascua tagidu. Dai mui oodami aali quiiquaiñara iji Jerusaleenamu dai ami iduñi agai istumaasi gaaagaitada siduniagi maiquia aca agaa siaa duudagai. ⁵⁶ Gagaagaimi oodami Suusi dai agaa quiuupira guucacatada dai aipaco gantacacai daida icaiti:

—¿Tumaasi tagitoi aapima? ¿Bais divimu Suusi sivi siaa duudagara? —ascaiti.

⁵⁷ Fariseo amadu atataandamigada apapaali gaaagidi sai soora matiagi siaaco daja Suusi sai agidaña vaid ajudidú bajiagi Suusi.

12

¹ Quiaa viagacatada naadami tasai isaayagi asiaa duudagai taida Suusi ii Betaniamu. Ami oidacatada Lázarú agai vaa ismaacada Suusi pamu duaacali acoidada saagidaiñara. ² Tai ami oodami vai Suusi sai gauugana. Taida Maaruta gabibi dai Lázarú meesa vuidara daiva Suusi amadu. ³ Amaasi Maria vaa para taucami litro

asaiti sigian uvadami sállicada namacami. Dai tai agai asaiti asuusi ascasoda dai gacuupacada gaqui. Tai sállicada sigian uvaitu vassiquiara. ⁴ Amaasi Uudasi Iscaliote amo maardamigada asuusi ñooqui asuusi. Agai vaa Uudasi arSimuñi marada daida gatagida agaitadai asuusi daida potadai:

⁵ —¿Tuisi maitagagaara idi asaiti sigian uvadami? Caga gvuiimudai para vaic sientopiisu dai gaicada soñamudai aatama asoitutuigami —tadai Uudasi.

⁶ Damos Uudasi potadai maisiu soigaliditai agai asoitutuigamicada baiyoma arassivogami agai cascada pocaiti. Agai argartumiñsiga nuucadacamicatadai dai garassidiña. ⁷ Amaasi asuusi itadai:

—Daigitoñi gooqui. Dagitoñi vai bai daasana goovai gogaa asaiti ismaacada vii asta masiascada giñyaasagi. ⁸ Vascara oidaca agai soitutuigami gansaagida vara soicada damos ana maivascara oidacamu aapima gansaagida —tadai asuusi.

⁹ Muidutai ajudidú maí isasuusi Betaaniara daacatadai. Dai maca iji maisiu mosacaasi naidi aliditai asuusi damos naidi aliditadai alázaru arpa. Agai vaa Lázaru ismaacada asuusi duaacali coida saagidiañdara. ¹⁰⁻¹¹ Dai muidutai judidú maí isasuusi duaacali alázaru dai cascada gajiaadara viaa ajudidú vaavoidaragada dai vaavoiutadimi asuusi. Cascada atataandamigada apapaali bai idui ismuaagi alázaru arpa.

¹² Mui oodami Jerusaleenara dada gosiaa duudagara. Dai cajioma oodami sai siaadico divia agaitadai asuusi Jerusaleenara. ¹³ Amaasi oodami guicama souvali maamarada dai iji dai mala vuidara aayi asuusi dai iñquimi daida icaiti:

—Ali sía duutudai aatama Diuusi. Aatama ipalidi sai Diuusi alia cagacara najadagi aráigada ajudidú ismaacada divia Diuusi guvucadadacada —caiti oodami.

¹⁴ Taida asuusi tala amo asñiitu dai dan daiva poduucai isduucai gaaagidi Diuusi ñooquituldiadamigada Diuusi ñooquidara dai podu oja:

¹⁵ Maitavara duduaadicuda aapima Jerusaleenara oidacami.

Dañi baramai garaíga amo asñiitu dan daitugai.

Asduu oja Diuusi ñooquidara.

¹⁶ Aida aradui gomaasi maimaí aatama mamaardamigada asuusi istuisi podui. Damos gooquidara aidasi asuusi apamu nora tavaagiamu aida gia tagitu aatama isDiuusi ñiñooquituldiadamigada oja Diuusi ñooquidara aagitai Cristo dai sai poduucai araduña agaitadai.

¹⁷ Oodami ismaacada moguucacatadai asuusi amadu aidasi agai vaí alázaru quiaa yaasapicatai agai dai naidi agai isasuusi duaacali alázaru coidada saagidiañdara aagidi aa oodami istumaasi naidi. ¹⁸ Cascada iji oodami dai mala vuidara aayi asuusi. Caa maata oodami isasuusi idui amo istumaasi gaducami. ¹⁹ Amaasi arfariseo aipaco gnaagidi daida icaiti:

—Dañi. Maitistutuidi aatama isbiyagi asuusi sivi. Vascatai oidátucui agai cascada —ascaiti arfariseo.

²⁰ Oodami saagida ajioopaitadai amo giliego. Agai dada Jerusaleenara sai sía duutuda agai Diuusi asía duudagara. ²¹ Dai agai miadara guuquiva arPiili ismaacada arBetasaidara oidacami. Betasaida aramo ali quii Galilea davara. Daida oodami giliego itadai arPiili:

—Aapi cali, aatama naida aralidi asuusi —astadai giliego.

²² Taida arPiili ii dai aagidi aandarasi. Taida vagoocatai iji dai aagidi asuusi. ²³ Amaasi asuusi itadai:

—Aana aragai ismaacada viaa amo sállicami dai caayi istuigaco matiagi oodami isvaamioma namaga giñsállicamiga sitomasascada sállicami. ²⁴ Vaavuava isamo

caid_Λ t_Λligi v_{ΛΛ}scat_Λ mosali_Λmaduacana asta m_Λsi_{ΛΛ}scad_Λ _Λsiagi vai vusac_Λi vupusiad_Λ dai g_{ΛΛ}rai vai uugiat_Λi _{ΛΛ}stuc_Λi dai muuratai vai muidar_Λi t_Λligi. ²⁵ Sioor_Λ ivuaadagi _{ΛΛ}gi istumaasi ip_Λlidi, _Λgai gia iimimu _ΛDiaavora _{ΛΛ}madu, d_Λmos sioor_Λ maiivuaadagi _{ΛΛ}gi istumaasi ip_Λlidi tami oidigi daama _Λgai gia c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ vuusaimu dai tomastuigaco oidacamu t_Λvaagi_Λr_Λ. ²⁶ Is_Λmaadutai giñsoic_Λda _Λliadagi g_Λaagai isgiñoidátucudagi dai tomasiaaco aim_Λrda aan_Λ movaasi aim_Λradagi _Λgai _{ΛΛ}p_Λ. Dai sioor_Λ giñsoic_Λi, giñooga c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ n_Λijada agai, _Λgai.

²⁷ Camuquiadan tada aan_Λ soigiñ_Λlidityai. D_Λmos v_{ΛΛ}scat_Λ maiaagidamu aan_Λ giñooga sai giñsoiñana ismaisii soimaasi taatagi aan_Λ. Aan_Λ divia tami oidi daama dai soimaasi taata iñagai dai muuquia iñagai oodami v_{ΛΛ}tar_Λ, casc_Λd_Λ maiaagidamu aan_Λ giñooga sai giñsoiñana nai maisoimaasi taata aan_Λ. ²⁸ Baiyoma aagidamu aan_Λ giñooga sai v_{ΛΛ}si oodami maat_Λna sai Diuusi _Λrbait_Λc_{ΛΛ}acamigad_Λ v_{ΛΛ}si oidigi dama oidacami dai sai v_{ΛΛ}scatai siaa duutuadagi Diuusi —t_Λt_Λdai _ΛSuusi.

Amaasi ñioo Diuusi t_Λvaagi_Λiñd_Λr_Λ daid_Λ it_Λt_Λdai _Λgai _ΛSuusi:

—_Λoodami gia maat_Λ isaapi siaa giñduutudai soimaasi taatamai aapi casc_Λd_Λ —t_Λt_Λdai Diuusi.

²⁹ Taid_Λ _Λoodami ismaac_Λd_Λ novaasi guucacatadai daid_Λ cai isDiuusi ñioo icaiti sai covoi oidigi dai aa oodami icaiti:

—_Λmo t_{ΛΛ}añicarud_Λ Diuusi ñiooqui —caiti.

³⁰ Amaasi _ΛSuusi pot_Λt_Λdai _Λoodami:

—Pocaiti giñooga sai aapim_Λ maat_Λna is_Λgai c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ giñ_Λidi. ³¹ Camiaadimi istuigaco camainam_Λaca agai _ΛDiaavora s_{ΛΛ}licamigad_Λ tami oidigi daama baiyoma aan_Λ iñs_{ΛΛ}licamiga nam_Λaca agai. ³² Dai m_Λsi_{ΛΛ}scad_Λ giñsiisagi curusiaba Diuusi soiña agai muidutai v_{ΛΛ}si oidigi daama sai giñvaavoitudana —t_Λt_Λdai _ΛSuusi.

³³ Pot_Λt_Λdai _ΛSuusi sai maat_Λna _Λoodami isducatai muuquia agai _Λgai. ³⁴ Taid_Λ _Λoodami aa noragi daid_Λ it_Λt_Λdai:

—Diuusi ñiooquid_Λr_Λ pocaiti said_Λ _ΛCristo tomastuigaco oidaca agai. ¿Ducatai caiti aapi said_Λ _Λoodami siisapa agai _Λmo curusiaba _Λgai ismaac_Λd_Λ viaa _Λmo s_{ΛΛ}licami? ¿Sioor_Λ _Λgai ismaac_Λd_Λ viaa _Λmo s_{ΛΛ}licami? —t_Λt_Λdai _Λoodami.

³⁵ Amaasi _ΛSuusi it_Λt_Λdai:

—Aan_Λ quiaa daacamu aapim_Λ _{ΛΛ}madu _{ΛΛ}p_Λ chi_{ΛΛ}qui tasai dai g_Λn_Λmamaatulda iñagai aan_Λ. C_{ΛΛ}gav_Λr giñca_Λca aapim_Λ istumaasi g_Λnaagidi aan_Λ vai poduuc_Λi c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ oidacagi dai c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ vuv_Λquiagi. Sioor_Λ maic_{ΛΛ}gac_Λr_Λ oidaga maimaata siaaco iimia agai coocai. ³⁶ Ali_Λsi g_Λaagai isvaavoitudadagi aapim_Λ istumaasi g_Λn_Λmamaat_Λtuldi aan_Λ quiaa daacatai aan_Λ aapim_Λ g_Λn_{ΛΛ}madu vai poduuc_Λi c_{ΛΛ}gac_Λr_Λ oidaca aapim_Λ —t_Λt_Λdai _ΛSuusi.

Caaagidacai _ΛSuusi imaasi ii abiaad_Λr_Λ dai g_{ΛΛ}sto taid_Λ _Λoodami camait_{ΛΛ}.

³⁷ _ΛSuusi idui mui naana maasi istumaasi g_Λr_Λg_Λrducami _Λoodami vuitapi d_Λmos v_{ΛΛ}scat_Λ maivaavoitu _Λgai. ³⁸ Poduuc_Λi _Λp_Λdui istumaasi gaaagidiña Diuusi ñiooquituldiadamigad_Λ Isaíacaru pot_Λt_Λdai _Λgai Diuusi:

GiñDiuusiga baitoma tomali _Λmaadutai maivaavoitu aid_Λsi aagidi aat_Λm_Λ g_Λñiñiooquituldiadamiga g_Λñiooqui _Λoodami.

Tomasi _Λoodami _Λidi iss_{ΛΛ}licad_Λ viaa aapi giñDiuusi guvucadagai v_{ΛΛ}scat_Λ maimaata _Λidi istumaasi _Λp_Λdui.

Ast_Λt_Λdai Isaíacaru.

³⁹ Dai Isaíacaru ooja _{ΛΛ}p_Λ istuusi maitistutuidi _Λoodami isvaavoitudagi dai podu ooja:

⁴⁰ N_Λijadamu _Λgai istumaasi ivueeyi Diuusi d_Λmos Diuusi maidagito ismaat_Λ n_Λijadagi. Ducami iscuupicagi vuupuid_Λ.

Ca_Λ _Λgai Diuusi ñiooquid_Λ d_Λmos Diuusi maidagito ismaat_Λ ca_Λcagi.

Dai Diuusi pocaiti: “Agai maiama duucaí gantatagito alidi dai maitanvaavoitu vai poduucái cagacaga ganvuvaidan aan”, ascaiti Diuusi.

Asduucaí ooja Isaíacaru.

⁴¹ Pocaiti Isaíacaru aagaitai Cristo. Isaía naidi Cristo gacoosigarai dai poduucái maí issallicada vaamioma viaa guvucadagai Cristo sitomasioora dai isvaamioma taaanai sitomasioora.

⁴² Damos vaascaga muidutai ajudidíu taaandamigada vaavoitu Suusi damos maiaagidi vasi oodami. Agai labaidi ismaatmudai fariseo. Agai camaidagitu isvaapaquiagi aquiuupaigadara. ⁴³ Vaamioma oojoidi agai isoodami cagacaga najadagi siadiuusi.

⁴⁴ Suusi cavami iina daida icaiti:

—Tomasioora soora invaavoitudagi agai vaavoitudai lapa Diuusi ginooga. Agai agai daida ginootoi. ⁴⁵ Dai tomasioora soora maata istuiga aan caga maata istuiga agai ismaacada ginootoi. ⁴⁶ Aan andivia tami oidigi daama vai oodami maatana istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi dai divia aan sai soora ginvavoitudagi camaisoimaasi ivuaadagi. ⁴⁷ Tomasioora soora cacagi istumaasi gaaagiada aan dai maitinlagiadagi aan maitaragai ismaacada gaaagida inagai isducatai soimaasi taata agai agai. Aan divia tami oidigi daama sai cagacaga vuuvacana oodami, dai maisiu agida inagai oodami isducatai soimaasi taata agai agai. ⁴⁸ Tomasioora soora gajiaadara ginviaa aan dai maivaavoitudai giniiooqui agai gia sallicada soimaasi taata agai salscada caugitagi oidigi. Ginvamaatatuldiaragacada caga gammaatamu isagai arsoimaasi ivuaadami. ⁴⁹ Istumaasi aagai aan maitaraan lagi giniiooqui baiyoma aan aagai moscaasi istumaasi ipalidi ginooga. Agai ginootoi daida ginaagidi istumaasi gnaagida aan dai istumaasi gnamaatuldiagi aan. ⁵⁰ Dai ca maata aan sai istumaasi ginaagidi ginooga ansai gaaagidana gomaasicada cagacaga vuvacai oodami. Cascada aan angaaagidi moscaasi istumaasi gintaiai ginooga ansai gaaagidana —caiti Suusi oodami.

13

¹ Dai cayoga aayitadai siaa duudagai istuigaco ajudidíu tatagitoiina aidasi Diuusi cagacaga vuvaitu Ejiipituaindara, mosamo tasai vialaga. Camaatacatadai Suusi iscaaayi istuigaco daivunu imia agai agai idi oidigiaindara dai apamu noragia agai malca siaaco daja oogada. Suusi sallicada oigadai vasi ismaacada vaavoitudai agai tami oidi daama, vasi gaibadagacada oigadai agai.

² Dai Suusi amadu aatama maaatar damigada gacueeyitadai tucara. Taida lalquioma abiaadara diaavora divia Simuñi marada Uudasi Iscaliote amadu dai ipalitu isgatlagida agai Suusi sai bana agai ismaacada vuidara vatacatadai. ³ Suusi maatacatadai isDiuusi oogada agai ootoi tami oidi daama tavaagiaindara dai isapamu gaamu aa gasiagi Diuusi amadu. Dai agai maatacatadai lapa isoogada camaa guvucadagai sai taaanaiina vasiaacatai. ⁴ Daida quiaa acueeyitadai Suusi amadu aatama maaatar damigada dai calquiva agai dai maigo dai gadaamanaga yuucusi dai bai amo gaquidacarui dai gpuraan vuu. ⁵ Amaasi toa suudagi amo vaateejarai dai gaagacai garvacuañimi garlacaso aatama maaatar damigada. Dai gaquigi gaquidacarucada ismaacada gpuraana vuutadai.

⁶ Dai aidasi vacuaaña agaitadai agai Simuñi Piiduru lcasoda agai potatadai:

—¿Aan inlacaso psvacuaana agai lapa? —tatadai.

⁷ Taida Suusi aa noragi daida itatadai:

—Sivi maimaata naidi aapi istuma vueeyi aan damos gooquiarai gia maata naidamu aapi —tatadai.

⁸ Damos Piiduru itadai:

—Aan giñcaso gia tomali amo imidagai maitiñvacuaañdamu aapi —tadai.

Taid Suusi itadai:

—Ismaivacuana aan gacaso aid gia aapia maitirgiñaduñi —tadai.

⁹ Taid Simuñi Piiduru itadai:

—Giñbaitacacamiga aid gia maisiu moscaasi giñcaso vacuaanamumu aapi, gaaagai psvacuanaagi aapi giñnoonovi daid giñmoop —tadai.

¹⁰ Damos Suusi itadai:

—Sioora utudami ganvapaataviagi maitaagai isvasi tuucugada vacuaanagi moscaasi casoda gaaagai isvacuaanagi. Dai aapim cavuaañicam vii damos maisiu vascatai —tadai Suusi.

¹¹ Cal mai Suusi sioora tagida agaitadai, cascada pocaiti sai maivascatai vuaañicam vii, poduucai tiya alidi Suusi isarsoimaasi ivuaadami agai ismaacada tagida agaitadai.

¹² Dai canaato vacuaañdacai Suusi aatama mamaatardamigada casoda apamu gaa gdaamanaga yuucusi dai apamu daiva meesa vuidara. Daid itadai aatama mamaatardamigada:

—¿Maatmasi nidi aapim istumaasi idui aan aapimada? ¹³ Aapim

mamaatatuldiadami dai baitacacami giñaagai daid arvaavoi iñsaana armamaatatuldiadami daid arbaitacacami cascada poduucai calga aagai aapim.

¹⁴ Dai aan iñmaacada argamamaatatuldiadamiga daid argabaitacacamiga cavacoi aan aapim ganacaso cascada aliasi gaaagai masiapacoga ganvacuaañdiadagi aapim ganacaso. ¹⁵ Aapim aliasi gaaagai masivuaadagi opa isducatai ivueeyi aan.

¹⁶ Vaavuava istumaasi ganaagidi aan sai tomali amo pioñi maivaamioma namaga isgaaamu dai tomali amo ootocami maivaamioma namaga sia agai ismaaca ootoi.

¹⁷ Masimaata cal aapim vasi imaasi dai agiditai cal salicada baiganliadamu aapim.

¹⁸ Dai aan maivascatai ganaagai agaitai masaid arsoimaasi ivuaadami. Cal maata ismaacada covai vuvaitu aan. Dai vascara aliasi gaaagai ispaduñiagai istumaasi aagai Diusi ñiooquidara dai poduucai aagai: “Agai vaa ismaacada giñmadu acueeyi casi giñvuidara gai”, caiti Diusi ñiooquidara. ¹⁹ Ganaagidi aan imaasi maiquia apaduucai vai poduucai siascada paduñiagi aapim vaavoitudana iñsaana aragai iñmaacada aagai aan. ²⁰ Vaavuava istumaasi ganaagidi aan sai sioora miaadagidagi giñootosa agai gia giñmiaadagi aan opa dai sioora giñmiaadagidagi aan agai gia miaadagi agai ismaacada giñootoi —gartadai Suusi.

²¹ Caaagidacai Suusi imaasi salicada soigalli agai dai sali aagidi dai potadai:

—Vaavuava ismaadutai aapim giñtagida agai saida giñbana giñvuidara vatacami —tadai Suusi.

²² Amaasi aatama mamaatardamigada agai aipaco garnanidimi vascatai maimatacatali ismaacada aagai Suusi.

²³ Aan Suusi abaana daivacai gauu. Aan aliasi giñoigadaiña Suusi. ²⁴ Vaid Simuñi Piiduru ganoovicada giñsisigidi ansai cacana sioora aagai agai. ²⁵ Amaasi aan aabanion daiva Suusi daid itadai:

—Giñbaitacacamiga. ¿Vooraa aagai aapi? —tadai aan.

²⁶ Taid Suusi giñaa noragi daid povaiñtadai:

—Vadidamu aan laachi paana dai sioor maaquia aan agiava agai —iñtadai.

Amaasi vaditu laachi paana dai maa Uudasi. Agai armarada Simuñi Iscaliote. ²⁷ Dai mosbali Uudasi paana daid Diaavora vaa ibdagara agai. Amaasi Suusi itadai Uudasi:

—Istumaasi iduñia agai aapi, otoma iduñi tuduidi —tadai.

²⁸ Damos tomali amaadutai ismaacada mees vuidara daraaja maimaata caa istuisi potadai aSuusi. ²⁹ Uudasi agai dai bai darasacana vascatai tumiñsigada cascada amadutai poduucai gantatagito sai Suusi taana issavada agai amo istumaasi tumiñsicada siaa duudagara vatarapa siapa maaquiagi amo istumaasi soituutuigami. ³⁰ Dai mosgau apaana Uudasi dai vuusai quidigamu. Dai casi rtucaracatadai.

³¹ Dai mosvuusai Uudasi taida aSuusi potai:

—Sivi gia maatamu oodami issallicada viaa ana guvucadagai ana iñsmaacada viaa amo sallicami. Dai maatamu aapa issallicada siaa duutudai ana Diuusi giñooga muucucai ana curusiaba sai calgacapa vuvacana oodami poduucai isduucai agai ipalidi. ³² Sialscada ana iñsmaacada viaa amo sallicami talgidagi oodami isDiuusi giñooga sallicada viaa guvucadagai aida gia Diuusi giñooga talgidamu oodami issallicada viaa ana guvucadagai aapa. Dai otoma iduñimu agai gomaasi. ³³ Giñaaduñi camaitavapi daacamu ana aapima ganlamadu. Aapima giñgaagamu dai maitiñtalgimu. Dai ana anganaagidi aapima apan duucai agidi ana ajudidú sai malca siaaco imiagi ana, aapima maitistutuidi isiimiagi. ³⁴ Dai ana ganaagidi idi ñiooqui utudui sai aapima aipacoga ganoigadaiña. Poduucai isduucai ganoigadai ana poduucai aapa aliasi glaagai masiapima aipacoga ganoigadagi. ³⁵ Vai poduucai vasi oodami oidi daama calga maatamu masiapima argiñmamaatardamiga —tadai aSuusi.

³⁶ Taida aSimuñi Piiduru itadai:

—Giñbaitacacamiga, ¿pa imia agai aapi? —tadai.

Taida aSuusi itadai:

—Malca siaaco imia iñagai ana aapi maitistutuidi isiñoidági sivi, damos gooquiarioma giñoidámu aapi —tadai aSuusi.

³⁷ Amaasi aPiiduru itadai:

—Giñbaitacacamiga, ¿tuisi maitistutuidi ana isoidá sivi? Ana baigiñduu iñsmuuquiagi aapi gavatara —tadai.

³⁸ Taida aSuusi itadai:

—Mospocaiti aapi isbaigadu psmuuquiagi ana giñvatar. Baiyoma sivi tucara maiquiaa cucuicai tacucu potaimu aapi vaicojo ismaitagiñmaata.

14

¹ Maitavaruvaama anliada aapima. Calgavar vaavoitudada Diuusi dai calgavar giñvaavoitudada ana aapa. ² Malca siaaco daja giñooga muidu baabaqui. Dai malca imia iñagai ana dai movai duñimu ana siaaco oidaca aapima. Ismaitarvaavoicamudai imaasi ana gia maitanaagidamudai. ³ Dai caimacai ana bai duñimu siaaco oidaca aapima aida gia apan divimu ana daida gnvaidacamu ana vai aapima oidacagi ana iñlamadu. ⁴ Aapima gia cal maata siaaco imia iñagai ana dai maata aapa voi —tadai aSuusi.

⁵ Taida aTomás itadai:

—Giñbaitacacamiga aatama maimaata siaaco imia agai aapi. ¿Duucata maana aatama voi? —tadai.

⁶ Taida aSuusi itadai:

—Ana voi iñducami aapima gnvatar cascada anaada aimu aapima malca siaaco daja Diuusi. Dai anaada maatamu istumaasi arvaavoi. Dai ana ganmaacai ibdagai utudui. Mosacaasi siora giñvaavoitudagi aimu malca siaaco daja giñooga. ⁷ Iscala maatumudai aapima iñsiora ana aida gia maatumudai aapima giñooga aapa. Damos sivi maata aapima agai canidi agai cascada —tadai aSuusi.

⁸ Taida aPiili itadai:

—Giñbaitacaaacamiga, gardagitoñi tasnaida aatama Diuusi garooga. Mosacaasi gomaasi ipalidi aatama —tatadai apili.

⁹Taid aasuusi itatadai:

—Piili, mosaa tavapi daja aana ganlamadu. ¿Ducatai maitiñmaata aapim quiaa? Sioora giñnidi agai nidi giñooga apa. ¿Tuipasi giñaagidi inasaan gandagituagi masnidadagi aapim Diuusi garooga? ¹⁰¿Maitapasvaavoitudai aapi ismosmadugan tuutuiga aana lamadu garooga? Idi ñiooqui ismaacada ganaagidi aana maisiu lagi giñtagitoidacada aagi aana. Garooga agai daida giñlamadu daja daida giñmaa guvucadagai isiduuna aana aa duiñdagada agai. ¹¹Giñvaavoitudavurai aapim ismadugan tuutuiga aana lamadu garooga. Ismaitiñvaavoitudai mosacaasi giññiooquicada aida gia giñvaavoitudavurai aapim anaana maasi gagarducamicada inmaacada ivuaadana aana. ¹²Salicada arvaavoi isagai ismaacada giñvaavoitudai iduñimu apa naana maasi gagarducami poduucai isduucai ivueeyi aana dai asta istumaasi gagarducadioma iduñia agai agai. Aana noragimu malca siaaco daja garooga cascada. ¹³Dai siuu duucu daanada aapim Diuusi giñvaavoitudacai taanadavurai istumaasi ipalidi nida ganmaaquimu aana vai poduucai gamaatiagi isviaa guvucadagai giñooga. ¹⁴Salicada iduñimu aana tomastumaasi istumaasi ismaacada taanadagi aapim giñvaavoitudacai.

¹⁵Masiaapim inoigadai agiditai avarcaaca ismaacada ganaagidi aana. ¹⁶Siaana daanadamu garooga sigai ganootosdamu gibadaga vai agai gansoicadagi masai vaamioma calga vaavoitudaiña daida baiganliatudagi apam duucai aana gansoicai daida baiganliatudai sivi. Agai vaa agai daida gamaatatuldiamu mosacaasi istumaasi arvaavoi. Dai agai vascara ganlamadu daaca agai. ¹⁷Aoodami maivaavoitudadami maimaata Diuusi lbada tomali maimaata istan daja agai cascada maitistutuidi isdagituagi islamadu daacagi. Damos agai cadaja aapim ganlamadu daida ganlamadu daaca agai tomastuigaco cascada aapim maata Diuusi lbada. ¹⁸Aana gia maitandagitomu silagi daraaca aapim. Apam divimu aana daida ganlamadu daacamu. ¹⁹Otoma aoodami tami oidi daama oidacami camaitiñnijadamu, damos aapim gia giñtagimu apamu. Aana gia apamu duaacamu cascada aapim oidaca agai tomastuigaco. ²⁰Aida gia aapim maatamu inasaan vascara daja Diuusi giñooga lamadu. Dai aana vascara ganlamadu daja. ²¹Ismaadutai maatacagi istumaasi gataanai aana dai agiditai calcagi poduucai cal maata aana issalicada inoigadai agai. Dai Diuusi giñooga oigadamu vascatai ismaacada inoigadai. Dai aana apa oigadamu agai. Dai aana maatatuldamu agai inasaan daja agai lamadu —tatadai asuusi.

²²Aida gia ñioo Uudasi (idi aramai Uudasi maisiu Uudasi Iscaliote) dai potatadai:

—Garbaitacaaacamiga, ¿ducatai aapi armaatatuldamu mosacaasi aatama pasgarlamadu daja dai maimaatatulda agai aoodami maivaavoitudadami? —tatadai.

²³Taid aasuusi itatadai:

—Sioora inoigadai agai gia agiditai calcamu giññiooqui. Daida garooga oigadamu agai. Dai giñooga lamadu aana daraajamu agai lamadu. ²⁴Sioora maitiñoigadai agai gia mailagiditai cal giññiooqui. Idi ñiooqui ismaacada ganaagidi aana maisiu mosalagi ganaagidi aana baiyoma gomaasi arñiooquida Diuusi giñooga dai agai giñootoi.

²⁵Aana ganaagidi vasi imaasi quiaa aimaraitai tami oidi daama aapim ganlamadu. ²⁶Dai daañidamu aana Diuusi giñooga sai agai ootosana gibadaga sai agai ganuucadacana daida baiganliatudana. Agai agai daida ganmaatatludiamu vasiaacatai dai agai gantagitotulda vasi istumaasi ganaagidi aana.

²⁷Canoragimu aana damos aapim daraajamu dai ganiibastacan tadacamu ganiibadaga. Vascara aana ganiibastudan tadatudamu ganiibadaga maisiu apam duucai oodami caiti isiibastudan tadacana. Maitavar vaaama anliada aapim tomali maiabiada tomali amo istumaasi. ²⁸Aapim casi giñcai iscaiti aana isimia inagai

mΛΛca siaaco daja gΛrooga dai iñsΛpamu divimu aanΛ dai Λmapai daraajamu aatΛmΛ. IssΛΛlicΛdΛ giñoigΛadamudai aapimΛ aidΛ gia baigΛnΛliadamudai caΛcai iñsimia iñagai aanΛ. Giñooga vaamioma viaa guvucadagai iñsaanΛ cascΛdΛ. ²⁹ AanΛ gΛnaagidi imaasi sivi maiquiaa ΛpΛdui vai poduucai siΛΛscadΛ ΛpΛduñiagi aapimΛ cΛΛga vaavoitudamu istumaasi gΛnaagidi aanΛ.

³⁰ CamaitΛvΛpi gΛnaatagidamu aanΛ aapimΛ. Casi bΛrimui ΛDiaavora. Λgai Λgai dai tΛaanΛi Λoodami ismaacΛdΛ maitiñvaavoitudai. DΛmos Λgai maitistutuidi aanΛcΛdΛ.

³¹ DΛmos vΛΛscΛrΛ gΛaagai ispoduucai ΛpΛduñiagi vai Λoodami maatiagi iñsaanΛ oigΛdai gΛrooga daidΛ iñsaanΛ ivueeyi vΛΛsi istumaasi giñtΛaanΛi Λgai. Guuquivavurai aapimΛ. TimΛda tabΛrΛ.

15

¹ Uuvasi dΛΛdΛ iñducami aanΛ. Dai uuvasi dΛΛdΛ nuucadacami ducami Diuusi gΛrooga. ² ΛmaamaradΛ ismaacΛdΛ maiiibiatai guicumai Λnuucadacami daidΛ ΛgaquiadΛ maamaradΛ guicumai ΛpΛ vai poduucai vaamioma cΛΛga iibiatai Λuuvasi dΛΛdΛ.

³ DaidΛ ΛmaamaradΛ ismaacΛdΛ cΛΛga iibiatai gΛnducami aapimΛ cΛΛga giñvaavoitudaitai.

⁴ MaitavΛr gajiaadΛrΛ giñviaa aapimΛ dai aanΛ maigajiaadΛrΛ gΛnviaa ΛpΛ. Λuuvasi maamaradΛ maisiu Λagi iibiatai. MosΛcaasi ΛmaamaradΛ ismaacΛdΛ quiaa arasaca Λuuvasi dΛΛdΛ istutuidi isiibiatagi. Dai poduucai aapimΛcΛdΛ ΛpΛ. MosΛcaasi siorΛ apiavaavoitudada giññiooqui istutuidi iscΛΛgacΛrΛ oidacagi.

⁵ Uuvasi dΛΛdΛ iñducami aanΛ dai aapimΛ maamaradΛ gΛnducami. SiorΛ maigajiaadΛrΛ giñviaagi Λgai vaamioma cΛΛga istutuidi iscΛΛgacΛrΛ oidacagi. AatΛmΛ Λmapai daraaja cascΛdΛ. AapimΛ Λagi maitistutuidi isiduñiagi tomali Λmo istumaasi cΛΛgaducami. ⁶ SiorΛ gajiaadΛrΛ viaa giññiooqui gajiaadΛrΛ viaamu aanΛ ΛpΛ, poduucai isduucai gΛguicomai Λuuvasi maamaradΛ ismaacΛdΛ maiiibiatai dai gaquisarΛi. Dai gooquiΛrΛ gΛΛmpaidi ΛmaamaradΛ gaquiadΛ daidΛ mΛmΛidi.

⁷ IsaapimΛ maitiñdagitu dΛmos baiyoma apiavaavoitudada giñmamaatΛtuldaraga aidΛ gia giñtaañimu istumaasi ipΛliadagi dai aidΛ gia aanΛ gΛnmaaquimu. ⁸ SiΛΛscadΛ aapimΛ cΛΛgacΛrΛ oidacagi poduucai siaa duutuda aapimΛ Diuusi, dai poduucai cΛΛga gΛmaata isaapimΛ ΛrgiñmamaatΛrdamiga. ⁹ Poduucai isduucai giñoigΛdai giñooga poduucai aanΛ ΛpΛ gΛnoigΛdai aapimΛ. ApiavΛr tΛtΛgitoda aapimΛ iñsgΛnoigΛdai aanΛ. ¹⁰ IsΛΛgiadagi aapimΛ giñmamaatΛtuldaraga poduucai tΛtΛgitodamu aapimΛ iñsgΛnoigΛdai aanΛ. Dai aanΛ ΛpΛ Λgidi vΛΛsi istumaasi giñaagidi giñooga dai baigiñΛlidi aanΛ giñoigΛdaitai Λgai.

¹¹ GΛnaagidi aanΛ idi ñiooqui vai poduucai aapimΛ baigΛnΛliadagi aanΛ iñΛΛmadu dai isvΛΛsi gΛniibΛdacΛdΛ baigΛnΛliada aapimΛ. ¹² Dai aanΛ gΛntΛjai masiaipacoga gΛnoigΛada aapimΛ poduucai isduucai gΛnoigΛdai aanΛ. ¹³ SiorΛ aliΛsi oigΛadagi Λmoco gΛaduñi Λgai gia bai gΛduu ismuuquiagi Λgai vΛΛtarΛ. ¹⁴ Dai aapimΛ Λrgiñaaduñicamu masivuaadagi istumaasi gΛnaagidi aanΛ. ¹⁵ AanΛ camaigiñpipiooñiga gΛnaagai. Apiooñi maimaata istuma vueeyi aamudΛ cascΛdΛ. Baiyoma aanΛ giñaaduñi gΛnaagai. AanΛ casi gΛnaagidi vΛΛsi istumaasi giñaagidi giñooga cascΛdΛ. ¹⁶ AapimΛ maiΛcovai giñvusaitu baiyoma aanΛ Λcovai gΛnvuvaitu aapimΛ. Dai aanΛ gΛnootoi aapimΛ sai aagidana giññiooqui aa oodami vΛΛscΛrΛ cΛΛgacΛrΛ oidacatai aapimΛ. DaidΛ giñooga gΛnmaaquimu vΛΛsi istumaasi taañΛdagi aapimΛ giñvaavoitudaitai. ¹⁷ Dai aanΛ gΛntΛaanΛi siaipacoga gΛnoigΛada aapimΛ.

¹⁸ IsΛoodami gΛncΛΛdadagi aapimΛ gΛntΛgitovurai isaanΛ giñcΛΛdaina Λgai ΛpΛga. ¹⁹ IsaapimΛ uurapΛcΛdamudai Λoodami maivaavoitudadami aidΛ gia Λgai gΛnoigΛadamudai poduucai isduucai gΛnoigΛdai Λgai aipacoga. DΛmos aanΛ Λcovai gΛnvuvaitu Λoodami maivaavoitudadami saagidiaiñdΛrΛ dai sivi camaiuurapΛcΛi

aapimΛ agai. CascadΛ agai gancΛadai. ²⁰ GantΛagitovurai aapimΛ isgΛnaagidi aanΛ sai tomali Λmo piooñi maivaamioma namΛga siaamudΛ. Aoodami soimaasi giñtaatatuli aanΛ ismaacΛdΛ gaaamu cascadΛ soimaasi gantaatatuldamu ismaacΛdΛ giñpipiooñiga ganducami. Λmo oodami Λagiditai caΛ giññiooqui poduucai ΛpΛ Λmo oodami Λagiditai caΛcamu gΛññiooqui. ²¹ VΛasi gomaasi iduuñimu agai giñvaavoitudacai aapimΛ. Agai maimaataΛ agai ismaacΛdΛ giñootoi cascadΛ.

²² IñsaanaΛ maidivimudai dai maiñiooquidamudai agai aidΛ gia agai maigajiaadΛrΛ giñviaamudai. DΛmos aliasi soimaasi idui agai gajiaadΛrΛ giñviaacai maitiipucatai istui. ²³ SioraΛ giñcΛadada agai gia cΛadai Diuusi garooga ΛpΛ. ²⁴ IñsaanaΛ maitiduuñimudai agai saagida naana maasi gΛgΛrducami ismaacΛdΛ maitidui tomali Λmo Λmai agai maisoimaasi iduuñimudai gajiaadΛrΛ giñviaacai. DΛmos tomasi agai nΛidi vΛasi gomaasi vΛascΛrΛ giñcΛadai daidΛ agai cΛadai giñooga ΛpΛ. ²⁵ AidΛsi apΛdui imaasi aidΛ apΛdui istumaasi caoojisi Λjudidíu sΛlicamigadΛrΛ dai pocaiti: “GiñcΛadai agai maitiipucatai istucudΛ”, ascaiti.

²⁶ DΛmos daañimu aanΛ giñooga vai agai ootosana gΛIbΛdaga. Dai siΛscadΛ diviagi agai gΛnsoicΛdamu masai cΛga vaavoitudaiña daidΛ baigΛnΛliatudamu agai. Dai agai gia gΛnaagidamu mosΛcaasi istumaasi Λrvaavoi. Dai agai gΛnaagidamu naana maasi istumaasi giñaagitai aanΛ. ²⁷ Dai aapimΛ ΛpΛ aagidamu aa oodami naana maasi istumaasi cΛcΛgΛducami giñaagitai aanΛ. AapimΛ aanΛ iñΛΛmadu ajioopaitadai tucamidΛrΛ abiaadΛrΛ cascadΛ.

16

¹ VΛasi imaasi gΛnaagidi aanΛ masai apiacΛga vaavoitudaiña. ²⁻³ DaidΛ Λjudidíu ismaacΛdΛ maisΛlicΛdΛ maataΛ Diuusi garooga tomali maisΛlicΛdΛ giñmaataΛ maitandagitamΛ isaapimΛ vapaquiagi quiquiupaigΛdΛrΛ. Dai aimu istuigaco agai vaa gΛncoodamu poliditai ispoduucai ivueeyi istumaasi Diuusi ipΛlidi. ⁴ Poduucai gΛnaagidi aanΛ vai siΛscadΛ apΛduuñiagi gomaasi ismaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ aidΛ gia tΛgitomu aapimΛ iscasi gΛnaagidi aanΛ.

AanΛ gΛnΛΛmadu aimΛraitadai cascadΛ maitΛnaagidi aanΛ imaasi ΛΛquioma. ⁵ DΛmos sivi caΛpamu imimu aanΛ mΛΛca siaaco daja giñooga. Agai agai dai giñootoi tami oidi daama. Dai tomali Λmaadutai maitiñtΛcacai aapimΛ iñsiaaco imia iñaagai. ⁶ Baiyoma soigΛnΛli aapimΛ gΛnaagidacai aanΛ imaasi. ⁷ DΛmos sΛlicΛdΛ Λrvaavoi isvaamiomΛ ΛrcΛΛgai aapimΛ gΛnvΛΛtarΛ iñsimi aanΛ. Iñsmāimia aanΛ aidΛ gia maidivimu agai ismaacΛdΛ gΛnsoicΛda agai masai vaamioma cΛga vaavoitudaiña dai baigΛnΛliatudagi. DΛmos iñsimia aanΛ aidΛ gia baigovai ootosamu aanΛ agai. ⁸⁻¹¹ SiΛscadΛ divia agai maatΛtuldiadamu oodami isΛrsoimaasi ivuaadami maitiñvaavoitudacai agai. DaidΛ Diuusi IbΛadΛ maatΛtuldiadamu Aoodami ΛpΛ iñsaanaΛ sΛlicΛdΛ cΛga giñtagito dai tomali Λmo imidagai maisoimaasi idui aanΛ. VΛasi imaasi cΛga maatΛmu agai imΛcai aanΛ mΛΛca siaaco daja giñooga dai aapimΛ camaitiñΛijadamu. DaidΛ Diuusi IbΛadΛ maatΛtuldiadamu Aoodami isΛmo imidagai Diuusi soimaasi taatamituldiamu Aoodami maivaavoitudadami. Dai aidΛ gia Diuusi soimaasi taatamituldiamu ΛDiaavora ΛpΛ.

¹² Quiaa oidaga naana maasi istumaasi gΛnaagida iñΛlidi aanΛ dΛmos aapimΛ maitis-tutuidi ismaataΛ caΛcagi sivi. ¹³ SiΛscadΛ diviagi Diuusi IbΛadΛ agai gΛnmaatΛtuldiamu vΛasi istumaasi Λrvaavoi. VΛasi istumaasi aagai agai Λrvaavoi. Agai gΛnmaatΛtuldiamu maisiu istumaasi Λgi agai ipΛlidi, baiyoma agai gΛnmaatΛtuldiamu mosΛcaasi istu-maasi aagidi aanΛ. Dai agai gΛnaagidamu istumaasi apΛduñia agai. ¹⁴ Dai agai soicΛda agai oodami sai siaa giñduutudaiña maaatΛtulditai agai istumaasi aanΛ aagidi. ¹⁵ VΛasi istumaasi aagai giñooga agai vaa ñiooqui aagai aanΛ ΛpΛ cascadΛ pocaiti aanΛ sai Diuusi IbΛadΛ gΛnmaatΛtuldiamu istumaasi aagai aanΛ.

16 Caotoma maitiññajadamu aapimΛ dai gooquiΛrΛ maitΛvΛpicΛdΛ Λpamu giñtΛΛgimu. AanΛ imimu tΛvaagiamu siaaco daja giñooga cascΛdΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

17 Amaasi ΛΛmoco aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi aipaco gartΛcacaimi dai pocaitimi:

—IstΛiya Λlidi goovai dai pocaiti tΛsai caotoma mainΛijada ragai aatΛmΛ dai gooquiΛrΛ maitΛvΛpicΛdΛ Λpamu tΛΛgia ragai. Dai sai imia agai tΛvaagiamu siaaco daja oogadΛ. 18 Istuisi pocaiti goovai tΛsai otoma camaitΛΛgia ragai. AatΛmΛ maimaatΛ caΛ istΛiya Λlidi goovai —caiti aatΛmΛ.

19 ΛSuusi maatΛcatadai isaatΛmΛ tΛcaca ipΛlidadai Λmo istumaasi cascΛdΛ povΛrtΛtΛdai:

—Casi gΛnaagidi aanΛ sai caotoma maitiññajadamu aapimΛ dai gooquiΛrΛ maitΛvΛpicΛdΛ Λpamu giñtΛΛgimu. ¿Gomaasi mΛsaagai aapimΛ? 20 SΛΛlicΛdΛ aapimΛ soigΛnΛliadamu dai suaanΛdamu dΛmos Λoodami maivaavoitudadami baigΛnΛliadamu. DΛmos gΛnsοiΛliaraga ugitimu sibaigΛnΛliadamu aapimΛ. 21 SiΛΛscadΛ Λmo ooqui cacooocagi duaaidia agaitai ali oodami aliΛ soimaasi taatacana Λgai dΛmos siΛΛscadΛ cavuusai Λali oodami camaitΛgito iscavami cooco baigΛliatugaitai iscavuusai Λmo ali oodami. 22 Poduucai aapimΛ soigΛnΛlidi sivi dΛmos Λpan divimu aanΛ dai gΛnnΛidamu dai aidΛ gia sΛΛlicΛdΛ baigΛnΛliadamu aapimΛ dai maitiipucamu siorΛ soigΛnΛliatudagi.

23 AidΛ tasΛrΛ camaitiññacacamu aapimΛ tomali Λmo istumaasi. SΛΛlicΛdΛ Λrvaavoi mΛsiaapimΛ tañiagi Diuusi gΛrooga tomastumaasi giñvaavoitudacai Λgai gia gΛnmaaquimu istumaasi tañiagi aapimΛ. 24 ΛΛquioma daanΛiña aapimΛ Diuusi maisiu giñsΛΛlicamigacΛdΛ. Sivi gia taanΛdavurai aapimΛ Diuusi istumaasi tΛgitocagi giñsΛΛlicamigacΛdΛ dai Diuusi gΛnmaaquimu vai poduucai sΛΛlicΛdΛ baigΛnΛliadamu aapimΛ.

25 AanΛ gΛnaagidi ΛΛmo istumaasi gΛnmaatΛtulda iñΛlidadai Λma maasi. DΛmos aimu istuigaco aanΛ camaipoduucai gΛnmamaatΛtuldiadamu baiyoma sΛΛli gΛnaagiadamu aanΛ naana maasi istumaasi agaitai Diuusi gΛrooga. 26 Dai aidΛ tasΛrΛ daañidamu aapimΛ Diuusi gΛrooga giñsΛΛlicamigacΛdΛ. Dai camaitΛgitocamu aapimΛ iñsaanΛ daanΛdagi gΛrooga aapimΛ gΛnvΛΛtarΛ. 27 Diuusi gΛrooga sΛΛlicΛdΛ gΛnoigΛdai giñoigΛdaitai aapimΛ dai vaavoitudaitai iñsaanΛ divia mΛΛcadΛrΛ siaaco oidaga Diuusi gΛrooga. 28 Vaavuava iñsaanΛ divia mΛΛcadΛrΛ siaaco oidaga Diuusi giñooga dai divia aanΛ tami oidi daama. Dai sivi caimΛdamu aanΛ Λpamu gaamucu siaaco daja gΛrooga —tΛtΛdai ΛSuusi.

29 TaidΛ aatΛmΛ ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ potΛtΛdai:

—Sivi gia casΛΛli gΛraagidi dai maisiu gΛraagidi Λmo istumaasi gΛrmaatΛtulda Λlidadai Λma maasi. 30 Sivi gia caΛ maatΛ aatΛmΛ isaapi maatΛ vΛΛsiaΛcatai. Aapi maitΛgito isΛmo oodami gΛtΛcaca Λmo istumaasi. Aapi camaatΛ vΛΛsi istumaasi tΛtΛgitoi oodami cascΛdΛ. ImaasicΛdΛ cavaavoitu aatΛmΛ isaapi divia mΛΛcadΛrΛ siaaco daja Diuusi —tΛtΛdai aatΛmΛ.

31 TaidΛ ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—¿SΛΛlicΛdΛ mΛsgiñvaavoitudai aapimΛ? 32 Otoma aimu istuigaco aapimΛ aipacoga voopoimu dai Λagi ginviaamu. DΛmos vΛΛscΛrΛ maiΛΛgi daacamu aanΛ. Diuusi giñooga giñΛΛmadu daacamu cascΛdΛ. 33 VΛΛsi imaasi gΛnaagidi aanΛ vai aapimΛ gΛniibastacan tadaca giñvaavoitudacai. Tami oidigi daama sΛΛlicΛdΛ soimaasi taatamu aapimΛ. DΛmos maitavΛrvuaam ΛnΛliada aapimΛ aanΛ gia vaamioma istutuidi siΛgai ismaacΛdΛ viaa guvucadagai tami oidi daama —gartΛtΛdai ΛSuusi.

17

1 Caaagidacai ʼSuusi imaasi dai tai nʼnʼaaava tʼvaagi amacoga daidʼ itʼtʼdai:

—Giñooga caaayi siuu duucu aapi tʼʼgidagi oodami iñsaana gʼmara viaa guvucadagi dai tʼʼgidamu aanʼ oodami issʼʼlicʼʼdʼ viaa guvucadagai aapi. 2 Aapiapa ʼgai daidʼ giñmaa sʼʼlicami ansai aanʼ tʼaanʼiña vʼʼsi oodami oidi daama oidacami. Dai ansai aanʼ maacana ibʼdagai utudui vʼʼsi ismaacʼʼdʼ aapi ʼco vuvaitu vai ʼgai vʼʼscʼʼʼ oidacamu aatʼma gʼʼʼmadu. 3 Dai sioorʼ viaacamu idi ibʼdagai utudui poduucʼ ʼgai gʼmaatʼ aapi daidʼ giñmaatʼ aanʼ ʼʼʼ. Daidʼ maatʼ ʼgai isʼʼgi aapi sʼʼlicʼʼdʼ ʼʼʼDiusi, dai isaapi giñootoi tami oidigi daama.

4 Camamaatʼtuli aanʼ ʼoidacami tami oidi daama isaapi vaamioma viaa guvucadagai sitomasioorʼ. Canaato aanʼ aa duiñdagai ismaacʼʼdʼ giñtʼjai aapi. 5 Sivi gia giñooga ʼpamu igiñmaaca ʼgai vaa guvucadagai ismaacʼʼdʼ viaacatadai aanʼ aapi ʼʼmadu maiquiaa tiipucatai oidigi abiaadʼʼ.

6 Camaatʼtuli aanʼ ʼgai ismaacʼʼdʼ ʼco vuvaitu aapi oidigi daama oidajami saagidi-aiñdʼʼʼ istuiga aapi. Aapi ʼco vuvaitu ʼgai vaidʼ giñoidʼtucuiña dai ʼʼgiditai caʼcana gʼñiooqui ismaacʼʼdʼ aagidi aanʼ. 7 Dai sivi ʼgai cʼʼ maatʼ ismosʼcaasi istumaasi giñaagidi aapi ʼgai vaa ñiooqui aagidi aanʼ ʼgai. 8 Poduucʼ aanʼ aagidi ʼgai gʼñiooqui ismaacʼʼdʼ giñmaa aapi dai ʼgai vaavoitu giñiooqui. Dai ʼgai vaavoitudai ʼʼʼ iñsaana divia mʼʼcadʼʼʼ siaaco daja aapi daidʼ isaapi giñootoi tami oidi daama.

9 Gʼdaañʼi aanʼ pʼsai nuucadacana ʼgai ismaacʼʼdʼ giñoidʼtucui ʼgai vaa ismaacʼʼdʼ ʼco vuvaitu aapi dai maisiu gʼdaanʼi pʼsai nuucadacana aapi ʼmaivaavoitudadami. 10 Vʼʼsi istumaasi viaa aapi ʼraanʼ iñtuidaga ʼʼʼ dai vʼʼsi istumaasi viaa aanʼ ʼraapi gʼtuidaga ʼʼʼ. Dai vʼʼsi aapi gʼmaamara ʼraanʼ giñmaamara ʼʼʼ. Sʼʼlicʼʼdʼ siaa giñduutuadamu oodami nʼiditai isducatai ivueeyi ʼgai ismaacʼʼdʼ giñvaavoitudai.

11 Aanʼ gia camaiviimu tami oidi daama baiyoma imimu aanʼ mʼʼca siaaco daja aapi. Dʼmos ʼgai gia viimu tami oidi daama. Giñooga aapi tomali ʼmo imidagai maisoimaasi ivueeyi sʼʼlicʼʼdʼ cʼʼga tʼgito aapi. Nuucadañi aapi gʼgʼvucadacʼʼdʼ ʼgai ismaacʼʼdʼ ʼco vuvaitu aapi vai ʼgai viaacagi ʼmo tʼgitoidagai ʼpan duucʼ aatʼma viaa ʼmo tʼgitoidagai. 12 Aidʼsi quiaa aimʼraitadai aanʼ ʼgai ʼʼmadu tami oidi daama cʼʼga nuucadatadai aanʼ gʼgʼvucadacʼʼdʼ ʼgai ismaacʼʼdʼ ʼco vuvaitu aapi dai soicʼitadai aanʼ sai apiavaavoitudaiña. Tomali ʼmoco maigajiaadʼʼ giñviaa mosʼca ʼmoco ʼgai ismaacʼʼdʼ ʼʼmadu daja ʼDiaavora dai poduucʼ ʼpʼdui ismaacʼʼdʼ casi ooja Diusi ñiooquidʼʼʼ.

13 Dai sivi caimia iñagai aanʼ mʼʼca siaaco daja aapi. Dʼmos quiaa daacatai aanʼ tami oidi daama aagidi aanʼ vʼʼsi imaasi giñmamaatʼrdamiga vai ʼgai baigʼnʼliada poduucʼ isduucʼ baigiñʼlidi aanʼ. 14 Camaa aanʼ gʼñiooqui ʼgai. Daidʼ ʼmaivaavoitudadami sʼʼlicʼʼdʼ cʼʼdai ʼvaavoitudadami. ʼvaavoitudadami camaisoiduucʼ oidaga cascʼʼdʼ. ʼvaavoitudadami cʼʼgacʼʼʼ oidaga giñʼpan duucʼ. 15 Aanʼ maitʼdaanʼi pʼsai vuvaidana ʼvaavoitudadami oidigi daamaiñdʼʼʼ mosʼcaasi gʼdaanʼi aanʼ pʼsai sobicʼdana ʼDiaavora vai ʼgai maisoimaasi duiñtuldana. 16 Aanʼ gia maisoiduu oidaga daidʼ giñmamaatʼrdamiga maisoiduu oidaga poduucʼ isduucʼ soiduu oidaga ʼmaivaavoitudadami. 17 Soicʼdañi aapi giñmamaatʼrdamiga vai ʼgai sʼʼlicʼʼdʼ cʼʼga gʼantʼtʼgitocana dai cʼʼga oidacagi vaavoitudacai ʼgai gʼñiooqui. Gʼñiooqui sʼʼlicʼʼdʼ ʼrvaavo cascʼʼdʼ. 18 Poduucʼ isduucʼ aapi giñootoi tami oidi daama aanʼ ʼʼʼ ootosa giñmamaatʼrdamiga vai aagidiana ʼgai gʼñiooqui ʼoodami tami oidi daama oidacami. 19 Dai aanʼ gia sʼʼlicʼʼdʼ gʼʼʼgidi vʼʼsi istumaasi giñtʼaanʼi aapi vai poduucʼ ʼgai ʼʼʼ sʼʼlicʼʼdʼ gʼʼʼgiadagi dai cʼʼgacʼʼʼ oidacagi.

20 Maisiu mosʼcaasi gʼdaanʼi aanʼ pʼsai soicʼiña giñmamaatʼrdamiga baiyoma gʼdaanʼi aanʼ pʼsai soicʼiña ʼgaa ismaacʼʼdʼ vaavoituda ʼgai aagidacai

giñmamaatardamiga gñiooqui. ²¹ Dai gdaani aan giñooga isagai vascatai mosamadugan duucai tatagitoiña anpan duucai aatama mosamadugan duucai tatagitoi. Mosamadugan duucai tatagitodacai agai poduucai oodami oidi daama oidacami vaavoituda agai pasigiñootoi aapi tami oidi daama. ²² Poduucai isduucai aapi giñooga giñsaa duutudai inlamadu aimaraitai poduucai lapa aan siaa duutudai giñmamaatardamiga lamadu aimaraitai aan. ²³ Agai lamadu daja aan. Dai aapi giñlamadu daja. Dai poduucai amadugan duucai tatagitoi agai daida poduucai maivaavoitudadami maatamu isaapi giñootoi daida isaapi oigadai giñmamaatardamiga poduucai isduucai giñoigadai aapi.

²⁴ Giñooga, aapi oco vuvaitu agai aan invalatar. Dai aan ipalidi isagai giñlama daraajagi dai nidagi insaan viaa amo samicami ismaacada giñmaa aapi dai insaan ramo gaa taaandami maca siaaco daja aapi. Maiquiaa calquivacai oidigi abiaadara giñoigadai aapi cascada giñmaa salmicami. ²⁵ Giñooga aapi ivueeyi mosacaasi istumaasi rsmalicami. Oodami maivaavoitudadami maitamaat dmos aan gia gamaat. Daida giñmamaatardamiga calmaat isaapi giñootoi ansai diviana tami. ²⁶ Aan casi aagidi agai istuiga aapi. Dai quiaa aagidimi aan agai istuiga aapi, vai poduucai agai giñoigadagi poduucai isduucai aapi giñoigadai, lamadu daacatai aan agai —tatadai lSuusi glooga.

18

¹ Dai casi aagidacai lSuusi imaasi ii agai aatama mamaatardamigada lamadu mamocoradara laqui Sedarofni maca siaaco muidu oliivosi dladada. Dai movaapa agai uusi saagida. ² Daida lUudasi calga maatacatadai ami, lSuusi lamadu aatama mamaatardamigada agai duudatai ami gampaidiña cascada. lUudasi agai dai ami gatagida agaitadai lSuusi masai balcaina dai muaana. ³ Taida lUudasi ami divia siaaco daacataidai lSuusi dai vaidati mui sandaaru. Silasi guviernu sandaarugada icaasi ljudidiu quiupaigada sandaarugada ismaacada ootoi lbaitaguucacamigada papaali daida lfariseo. Asandaaru vucati mamaastai dai cuudagi. ⁴ Damos lSuusi camaatacatai vansi istumaasi padunia agaitai vuidara calquiva sandaaru dai tacacai dai potatadai:

—¿Moor gaagai aapim? —tatadai.

⁵ Taida sandaaru aa noragi daida itatadai:

—Gaagai aatama lSuusi Nasareetara oidacami —tatadai.

Taida lSuusi aa noragi daida itatadai:

—Aanava —tatadai.

Taida sandaaru saagida calca lUudasi. Agai vaa agai daida gatagi lSuusi. ⁶ Aidasi lSuusi itatadai: “Aanaan”, taida sandaaru tai suuli dvalarapi. ⁷ Taida lSuusi mostacacai lapa sandaaru daida itatadai:

—¿Moor gaagai aapim? —tatadai.

Taida sandaaru itatadai:

—Gaagai aatama lSuusi Nasareetara oidajami —tatadai.

⁸ Amaasi lSuusi itatadai:

—Casi gnaagidi aanava. Isgiingaagaimi aapim, dagitavurai vai iimana idi ismaacada giñlamadu guuca —tatadai.

⁹ Dai mopovadi dai padui istumaasi caagaitadai lSuusi: “Ismaacada oco vuvaitu giñooga tomali maadutai maitiñvoopoji”, caititadai lSuusi. ¹⁰ Amaasi Simuñi Piiduru vusaitu gacusiru dai gaicada iquita naacada salisa padara Malico. Agai rpioonigada lbaitacacacamigada lapaali. ¹¹ Damos lSuusi itatadai Piiduru:

—Apamu igacubiertagara calsa gacusiru. Alasi gaagai insaan soimaasi taatagi poduucai isduucai aagai giñooga issoimaasi taata inagai aan —tatadai lSuusi.

¹² Amaasi Δ guviernu sandaarugad Δ Δ madu Δ t Δ aan Δ damigad Δ Δ gai Δ madu Δ judidíu sandaarugad Δ bai Δ Suusi dai vuu. ¹³ Dai otoma vaidacai Δ Aanási quiidiamu Aanási Δ rtuubad Δ Caifási. Aid Δ uumir Δ Caifási Δ rbait Δ c Δ aaacamigad Δ Δ papaali. ¹⁴ Δ gai vaa Caifási caaagiditadai Δ judidíu isvaamioma Δ rc Δ Δ gai Δ gai v Δ Δ tar Δ ismuuquiagi Δ mo c Δ li v Δ asi oodami v Δ Δ tar Δ .

¹⁵ Simuñi Piiduru Δ madu aan Δ oí Δ Suusi. Δ bait Δ c Δ aaacamigad Δ Δ papaali giñmaat Δ catadai casc Δ d Δ vaa aan Δ Suusi Δ madu tuisicana quiid Δ r Δ Δ bait Δ c Δ aaacamigad Δ . ¹⁶ Δ mos Piiduru quidigana vii cuuparagai abaana. Casc Δ d Δ aagidi aan Δ lali ooqui ismaac Δ d Δ nuucada quitaagiña sai maacana oigaragai isvaaguiagi Piiduru. Dai mosai vaaquimi Δ Piiduru ¹⁷ taid Δ lali ooqui t Δ cacai Δ Piiduru daidi it Δ t Δ dai:

—¿Maitasi Δ rvaavoi isaapi Δ rmamaat Δ rdamigad Δ gomaisapic Δ d Δ ? —t Δ t Δ dai lali ooqui.

Taid Δ Δ Piiduru it Δ t Δ dai:

—Chuava. Angia chu —t Δ t Δ dai.

¹⁸ Δ pidicatadai aid Δ p Δ r Δ casc Δ d Δ Δ pipiooñi Δ madu Δ sandaaru ganai daid Δ g Δ uucadaca taí. Vaid Δ Δ Piiduru ami gasaagida c Δ ac Δ Δ r Δ daid Δ uucadacai Δ r Δ .

¹⁹ Δ bait Δ c Δ aaacamigad Δ Δ papaali t Δ cacaimi Δ Suusi soor Δ Δ rmamaat Δ rdamigad Δ Δ gai dai astumaasi mamaat Δ tuli Δ gai. ²⁰ Taid Δ Δ Suusi it Δ t Δ dai:

—Aan Δ gaaagidi giññiooqui Δ oodami vuitapi dai v Δ Δ sc Δ r Δ gamamaat Δ tulitadai lali quiquiupaigad Δ r Δ Δ judidíu daid Δ Δ g Δ quiuupaigad Δ r Δ Δ judidíu siaaco g Δ n Δ mpaidi Δ gai. Dai aan Δ maisiu Δ stocai gaaagidi tomali Δ mo istumaasi. ²¹ ¿Tuip Δ si giñt Δ cacai? T Δ cacañi aapi Δ gai ismaac Δ d Δ giñca Δ vai Δ gai g Δ aaagidana istumaasi gaaagidi aan Δ . C Δ l maat Δ Δ gai istumaasi gaaagidi aan Δ —t Δ t Δ dai Δ Suusi.

²² Pot Δ adacai Δ Suusi tai Δ mo sandaaru Δ g Δ quiuupiaíñd Δ r Δ moc Δ aacatadai dai g Δ g Δ Δ gai Δ Suusi vuivasad Δ r Δ daid Δ it Δ t Δ dai:

—Maitiñiooquiada Δ bait Δ c Δ aaacamigad Δ Δ papaali —t Δ t Δ dai Δ sandaaru.

²³ Taid Δ Δ Suusi aa noragi daid Δ it Δ t Δ dai:

—Isaagai aan Δ Δ mo istumaasi maic Δ agaducami iñaagidañi aapi istumaasi maic Δ agaducami aagai aan Δ . Δ mos isc Δ agadu istumaasi aagidi aan Δ , ¿tuip Δ si giñg Δ g Δ ? —t Δ t Δ dai Δ Suusi.

²⁴ Amaasi Δ sandaaru vuu Δ Suusi tai Aanási ootoi Δ Suusi Caifási quiidiamu. Caifási Δ r Δ bait Δ c Δ aaacamigad Δ Δ papaali.

²⁵ Vaid Δ Piiduru quiaa taíco c Δ aacatadai dai g Δ uucada. Daid Δ Δ gaa ismaac Δ d Δ moguu-cacatadai it Δ t Δ dai:

—¿Maitasi Δ rvaavoi isaapi Δ rmamaat Δ rdamigad Δ gomaisapic Δ d Δ ? —t Δ t Δ dai Δ gai.

Taid Δ Δ Piiduru it Δ t Δ dai:

—Chu, angia chu —t Δ t Δ dai.

²⁶ Vai ami c Δ aacatadai Δ mo piooñigad Δ Δ bait Δ c Δ aaacamigad Δ Δ papaali. Δ piooñi Δ r Δ aduñd Δ Δ c Δ li ismaac Δ d Δ Piiduru iquit Δ naacad Δ . Daid Δ Δ piooñi it Δ t Δ dai Δ Piiduru:

—¿Maitasi Δ rvaavoi isg Δ n Δ idi aan Δ m Δ aca siaaco muidu oliivosi d Δ ad Δ d Δ Δ maisapic Δ d Δ Δ madu? —t Δ t Δ dai.

²⁷ Dai Piiduru Δ r Δ r Δ it Δ t Δ dai ismait Δ rvaavoi. Pocaitimi Piiduru tai cuujui Δ mo tacu c Δ liad Δ .

²⁸ Dai camaasidatái oidigi Δ sandaaru vaidacai Δ Suusi Δ g Δ quiiyamu siaaco daacatadai Δ caigi. Δ mos ami siaaco daacatadai Δ caigi maivaapa Δ judidíu. Camiaadim-itadai istuigaco Δ judidíu t Δ t Δ gitoiña aid Δ si Diuusi c Δ agac Δ r Δ vuvaitu Ejiipituaíñd Δ r Δ casc Δ d Δ . Δ judidíu daidarsi isvaapaquiagi quiid Δ r Δ Δ moco ismaac Δ d Δ Δ mait Δ rjudidíu siaa

—Vuaapamu aanΛ gomaisapicΛdΛ baigovai vai nΛida aapimΛ ismaitΛΛ aanΛ isducatai arsoimaasi ivuaadami goovai —tΛtΛdai ΛPilaato.

⁵ Tai vuusai ΛSuusi dai quiaa gΛmoo dan daasa Λuuparai coronai dai apiaquiaa gΛaada Λyuucusi moraduacΛdΛ. AidΛ ΛPilaato itΛtΛdai Λjudidíu:

—Tan cΛΛca gocΛli —tΛtΛdai.

⁶ MostΛΛ ΛbaitΛguucacamigadΛ Λpapaali ΛΛmadu sandaaruga ΛSuusi dai iifñaquimi daidΛ icaiti:

—Siisañi curusiaba, siisañi curusiaba vai poduu muucuna —caiti Λoodami.

TaidΛ ΛPilaato itΛtΛdai:

—Vaidacaivurai aapimΛ idi cΛli dai siisa curusiaba. AanΛ gia maitΛtΛΛgai isducatai arsoimaasi ivuaadami idi —tΛtΛdai ΛPilaato.

⁷ DaidΛ Λjudidíu aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—GarsΛΛlicamigadΛcΛdΛ aliΛsi gΛaagai ismuuquiagi gocΛli. Goovai gaagidi saidΛ arDiuusi maradΛ ismaacΛdΛ divia tΛvaagiaiñdΛrΛ daidΛ isΛpan tuiga Diuusi. CascΛdΛ aliΛsi gΛaagai ismuquiagi —tΛtΛdai Λjudidíu.

⁸ MoscaΛcai imaasi ΛPilaato dai vaamioma duaadimu Λgai. ⁹ Dai Λpa aa gai dai vaa ΛgΛΛ quiiΛrΛ dai tΛcacai ΛSuusi dai potΛtΛdai:

—¿Paaco oidacami aapi? —astΛtΛdai.

DΛmos ΛSuusi maiaa noragi tomali Λmo ñiooqui.

¹⁰ Amaasi ΛPilaato itΛtΛdai:

—¿Maitiñaa noragi aapi? ¿MaitapΛsmaatΛ aapi iñsaana viaa sΛlicami isgΛsiisagi curusiaba? Dai aanΛ viaa sΛlicami ΛpΛ isgΛdagituagi pΛsai imΛna —tΛtΛdai ΛPilaato.

¹¹ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Aapi gia maiviaacamudai toma lΛchi sΛlicami pΛsigiñmuaagi isgiñooga maitΛmaaquimudai sΛlicami. CascΛdΛ Λgai ismaacΛdΛ giñtΛΛgi aapi vuitapi vaamioma arsoimaasi ivuaadami isaapi —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹² AidΛ abiaadΛrΛ ΛPilaato gaagaimi isducatai dagituagi isimiagi ΛSuusi. DΛmos Λjudidíu iifñaquimi dai potΛtΛdai:

—Isaapi dagituagi isimiagi goovai aidΛ gia aapi maitΛramiigugadΛ ΛbaitΛcΛaacamigadΛ ΛRoomΛrΛ oidacami. TomasioorΛ sioorΛ raíca Λliadagi Λgai arsaayudΛ ΛbaitΛcΛaacamigadΛ Λromamano —tΛtΛdai Λjudidíu.

¹³ MoscaΛcai ΛPilaato imaasi gatajai sai vusaidana ΛSuusi. DaidΛ ΛPilaato daiva ami siaaco gatΛcacai ismaacΛdΛ gΛpiΛr vuupai sabai isgΛpiΛr caatΛcami ischu ΛpΛ. Ami GabatΛrΛ tΛΛgidu ismaacΛdΛ evreo ñiooquidΛcΛdΛ itΛiya lidi odai daapacami.

¹⁴ AidΛ arΛmo tasai ΛbaidΛrΛ Λsiaa duudagai istuigaco Λjudidíu tΛtΛgitoiña aidΛsi Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaitu EjiipituaiñdΛrΛ daidΛ cayoga dan duitadai. Amaasi ΛPilaato itΛtΛdai Λjudidíu:

—Tan cΛΛca gΛnraíga —tΛtΛdai.

¹⁵ DΛmos cavami ijiiña Λjudidíu:

—Muucuna, muucuuna, siisañi curusiaba —tΛtΛdai Λjudidíu.

TaidΛ ΛPilaato itΛtΛdai:

—¿IprΛlidimΛsi aapimΛ iñsaana siisana curusiaba gΛnraíga? —tΛtΛdai ΛPilaato.

DΛmos ΛbaitΛcΛaacamigadΛ Λpapaali aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—MosaliΛΛmaduga aatΛmΛ gΛrraíga. MosΛΛgi ΛbaitΛcΛaacamigadΛ Λromamano —tΛtΛdai.

¹⁶ GomaasicΛdΛ ΛPilaato tΛΛgi ΛSuusi Λjudidíu sai gataaanΛna siisaragai curusiaba. Tai Λgai vaidacai ΛSuusi.

¹⁷ Tai vuusai ΛSuusi dai bΛcati gΛcurusiga. Dai imΛi mΛΛ oodami moodΛamu ismaacΛdΛ tΛΛgidu GólgotΛrΛ evreo ñiooquidΛcΛdΛ. ¹⁸ Dai ami siisa Λsandaaru ΛSuusi curusiaba. Dai abaana ΛSuusi siisisa pΛr gooca. Amoco sΛllisa padΛrΛ Λmai curusiaba dai ΛgΛmai ogisa

padaral amai curusiaba dai ASuusi araana. ¹⁹ Dai curusiaba moo daama dai amo oojai ismaacada gatajai APilaato daida icaiti: “Idiavar ASuusi Nasareetaral oidacami raigada ljudidú”, caiti loojai. ²⁰ Dai ooja ñiooqui evreo ñiooquicada dai giliego ñiooquicada dai latiñi ñiooquicada. Dai maaca siaaco siisa agai ASuusi miaaga ababaqui cascada muidutai ljudidú naidi gooojai. ²¹ Cascada abaitacaacamigada apapaaligada ljudidú, itatadai APilaato.

—Maitiooja aapi “Raigada ljudidú”, baiyoma poduu ooja. “Aagi pocaiti idi calli saida arraigada ljudidú” —astatadai.

²² Damos APilaato aa noragi daida itatadai:

—Isduu ooja aan poduu viimu goo —astatadai APilaato.

²³ Dai casiisacai sandaaru ASuusi curusiaba dai mpagi yuucusida ASuusi dai gantaacogi agi vataral maacova sandaaru. Daida bai ASuusi vaasaragada tavalludada. Maisoomi agai mosaran daga. ²⁴ Daida sandaaru aipacoga gaagidi dai pocaiti:

—Maisaranamu aatama govaasaragai. Baiyoma nalanituda aatama volao dai poduucai naida agai isiooral ajiagi govaasaragai —caiti sandaaru.

Aidasi apadui imaasi aida apadui istumaasi aagai Diuusi ñiooquituldiadamigada daida poduu ooja: “Gantaacogi agai giñyuucusi agi agai ganvataral nalanitudacai volao giñyuucusi vataral”, asduu oojisi. Poduucai idui sandaaru.

²⁵ Suusi curusigada abaana guccatadai Suusi dadda amadu Suusi duusulida amadu María Caliopasi ooñigada, amadu María Madaliña. ²⁶ Daida ASuusi taa gada dai aan abaana caacatadai. Dai aliñi giñoigadaña. Daidi itatadai ASuusi gada.

—Giñdaada, mocaca gamaara —tatadai ASuusi giñaagaitai.

²⁷ Amaasi povaiñtatadai ASuusi.

—Mocaca gadaada, iñtatadai.

Dai aida abiaadaral ASuusi adada giñquiyaral oidatu.

²⁸ Daida mai ASuusi iscapadui vansi istumaasi gaagaitadai isapaduñiagi vai calgacalaral vuvaiagi oodami. Daida ASuusi icaiti.

—Tonomo aan —caiti.

Daida gomaasicada apadui istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidaral isapaduñi agaitadai.

²⁹ Dai ami daacatadai amo aayi suudacami uvasi varagada acocami. Daida sandaaru bai amo visicoli dai vaditu luuvasi varagadacada dai amo tootocami cuugaral dai avisicoli dai miaadaral dadasdi ASuusi sai visiusuna. ³⁰ Taida ASuusi visiusu luuvasi varagada acocada daida icaiti:

—Capadui vansi istumaasi apaduñia agaitadai —caiti ASuusi.

Amaasi coidamacoga cuiqui ASuusi dai muu.

³¹ Aida aramo tasai abidaral siaa duudagai istuigaco ljudidú tatagitoina aidasi Diuusi calgacalaral vuvaitu Ejiipituaiñdaral. Daida ljudidú maitipaliditadai iscurusiaba viagi acoidada ibastaragai taral. Vaamioma siaa gaddu aida taral cascada. Dai cascada daanitatadai agai APilaato sai gataanana omisaragai nonoosacada agai ismaacada cucurusiaba siisapi dai istaapaiñdagi tuutucugada cucurusiaiñdaral. ³² Amaasi sandaaru iji dai oomi nonoosacada apagadada daida agamai appa ismaacada ASuusi abaana siisapi amai curusiaba. ³³ Damos aidasi miadaral nalanidi agai ASuusi taa agai iscasi armuquidada dai cascada maioomi nonoosacada ASuusi.

³⁴ Vallasalaral amo sandaaru bai amo uusi tavalludacami muucacami cuugada dai agaicada sai oonomada uuta tai vuusai arada amadu suudagi abidaral. ³⁵ Idi ismaacada ooja aan, aan gia ñaidi dai samicada arvaavoi. Dai cal maat aan vaid arvaavoi daida poduu ooja aan masai vaavoitudana apim appa. ³⁶ Aidasi apadui vansi gomaasi aida apadui istumaa ooja Diuusi ñiooquituldiadamigada dai poduu ooja: “Maimuuliña agai

tomali amo odΛ agai”. 37 Dai ooja ΛpΛ Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ dai poduu ooja: “Dai ñidamu loodami massai tuucugadΛ agai”, asduu ooja.

38 Amaasi amo cΛΛli Osee tΛΛgiducami ArimateeΛΛ oidacami ii dai taí oigaragai ΛPilaato sai dagitona isbΛΛquia agai ΛSuusi tuucugadΛ. DaidΛ ΛOse Λrvaavoitudadamicatadai, tomasi asto vaavoitudai agai. ΛbΛidi agai Λjudidíu cascΛΔ. TaidΛ ΛPilaato maa oigaragai isbΛΛquiagi agai ΛSuusi tuucugadΛ. TaidΛ ΛOsee ii dai bΛcai tuucugadΛ ΛSuusi. 39 ΛOsee ΛΛmadu ii Nicodemo. ΛNicodemo agai dai tucarΛ diviji ΛSuusi. Dai bΛcati agai amo coobai dan baivustaama kilo chigian uuvadami. Λchigian uuvadami mirracΛΔ ΛΛmadu áloesicΛΔ duñisicatadai. Mirra ΛrΛsabai daidΛ áloesi ΛrΛmo uusi. 40 DaidΛ ΛOsee ΛΛmadu ΛNicodemo bΛΛcai ΛtuucugadΛ ΛSuusi dai biisa yuucusicΛΔ ismaacΛΔ sarabi agai Λchigian uuvadami poduucai isduucai gΛnviidacana Λjudidíu yaasapaitai ΛcoidadΛ. 41 MΛΛca siaaco siisa loodami ΛSuusi curusiaba ami oidacatadai mui uusi ismaacΛΔ iibiatai. Dai ami oidacatadai amo tΛjoi ismaacΛΔ idui loodami aitΛrΛ dai ami yaasa agai amo muuquiadΛ. DΛmos maiquiaa yaasa tomali Λmaadutai tΛjoviarΛ. 42 Dai ami asto agai ΛSuusi tuucugadΛ. AliΛ miaaga ΛtΛjoi cascΛΔ dai cayoga aayi siuu duucu abiaadΛrΛ siaa duutudaiña Λjudidíu ΛibΛstaragai tasai.

20

1 Dai tumiñoco maiquiaa maasicai María Madaliña ii mΛΛca siaaco caatΛcatadai ΛSuusi tuucugadΛ. Dai aidΛsi aayi agai tΛΛ isΛodai ismaacΛΔ ΛcΛΔ cuupicatadai ΛtΛjoi camaianaasi daacatadai. 2 Amaasi mΛΛ ΛMaría mΛΛca siaaco daraacatadai ΛSimuñi Piiduru ΛΛmadu aanΛ. ΛSuusi aliΛsi giñioigΛdaiña aanΛ. DaidΛ ΛMaría povΛrtΛtdai:

—Casi mΛtibΛcai gΛrbaitΛcΛaacamiga ΛtΛjooviaiñdΛrΛ dai maimaatΛ aatΛmΛ mΛsiaaco asto —gΛrtΛtdai ΛMaría.

3 Amaasi ΛPiiduru ΛΛmadu aanΛ vuvaja dai iji. 4 Λmapai voopoigi aatΛmΛ vΛgoocatai. DΛmos vaamioma mΛldaga aanΛ siΛPiiduru dai pΛga aayi mΛΛ tΛjoovai. 5 Dai gai nΛnΛaava aanΛ tuucavi. Dai tΛΛ Λyuucusi ismaacΛΔ ΛcΛΔ biisapicatadai ΛSuusi tuucugadΛ ismodaraaja dΛmos maivaa aanΛ. 6 GooquiarΛ aayi ΛPiiduru dai tuucavi vaa. Dai Piiduru tΛΛ ΛpΛ Λyuucusi ismodaraaja. 7 Dai tΛΛ ΛpΛ Λicuusi isaacΛΔ ΛcΛΔ biisapicatadai ΛSuusi moodΛ ismaiabaana daja agaa yuucusi baiyoma Λcovai daacatadai dai biisapica daja. 8 Amaasi vaa aanΛ ΛpΛ dai tΛΛ istumaasi pΛduitadai dai vaavoitu. 9 AatΛmΛ maiquiaa maata cΛcatadai istumaasi ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ Diuusi ñiooquidarΛ dai pocaiti sai aliΛsi gΛagagai isΛSuusi Λpamu duaacagi coidada saagidiaiñdΛrΛ. 10 Amaasi aa suuli aatΛmΛ quiiyamu.

11 DΛmos ΛMaría anaasi quiidigana vii ΛtΛjoi abaana dai suaacai soigΛΛldacai maitΛagacai ΛSuusi tuucugadΛ. DaidΛ quiaa suaacaitai gai nΛnΛaava tucavi tΛjovai.

12 Dai tΛΛ gooca Diuusi tΛtΛaañicarudΛ tooto yuucuscami vai daraaja ami siaaco caatΛcatadai ΛtuucugadΛ ΛSuusi. Amo Diuusi tΛaañicarudΛ moovasa amadΛrΛ daacatadai dai agΛmai taatapΛsi amadΛrΛ. 13 TaidΛ ΛDiuusi tΛtΛaañicarudΛ itΛtdai ΛMaría:

—¿Tuiyasi suaacai? —astΛtdai.

TaidΛ ΛMaría itΛtdai:

—BΛΛquiamΛta giñbaitΛcΛaacamiga dai maimaatΛ aanΛ mΛsiaaco imitu —astΛtdai ΛMaría.

14 MospotΛtdai ΛMaría dai aa nΛnΛaava dai tΛΛ ΛSuusi vai ami cΛΛca dΛmos maimái agai siarSuusi. 15 Amaasi ΛSuusi tΛcacai dai potΛtdai:

—¿Tuiyasi suaacai? ¿PoorΛ gaagai aapi? —astΛtdai ΛSuusi.

DaidΛ ΛMaría povΛlidi siΛgai ΛrΛasicami nuucadacami daidΛ itΛtdai:

—Aapi cΛΛi, pΛsbΛΛcai Δmuuquiada iñaagidañi pΛsiaaco daí nai aanΛ bΛΛquiagi —astΛtΛdai.

¹⁶ TaidΛ ΔSuusi itΛtΛdai:

—María —astΛtΛdai.

Taida ΔMaría aa nΛnΛaava daidΛ itΛtΛdai evreocΛdΛ:

—Raboñi —astΛtΛdai.

IsmaacΛdΛ itΛiya Δlidi mamaatΛtuldiadami.

¹⁷ TaidΛ ΔSuusi itΛtΛdai:

—Casi maitiñtaamada. Maiquiaa tΛsai aanΛ mΛΛca siaaco daja giñooga. Baiyoma imΛdañi dai aagidañi giñaaduñi iñscaimia iñagai aanΛ mΛΛca siaaco daja Diuusi gΛrooga —astΛtΛdai ΔSuusi.

¹⁸ Amaasi ii ΔMaría Madaliña dai gΛraagida agai iscatΛΛ ΔSuusi dai istumaasi aagidi Δgai.

¹⁹ Δgai vaa tΛsΛrΛ tucarΛ gΛrΛΛmapagi aatΛmΛ Δmo quiiyΛrΛ. Dai cucuupacatadai cucuuparagai. ΔbΛiditadai aatΛmΛ Δjudidíu cascΛdΛ. Tai todian duucaí vaa ΔSuusi dai Δran cΛquiva Δgai. Dai gΛrviaatuli dai povΛrtΛtΛdai:

—GΛniibΛstacan tadacavurai gΛniibΛdaga —gΛrtΛtΛdai ΔSuusi.

²⁰ GΛraagidacai gomaasi ΔSuusi gΛrtΛΛgi gΛnoovovi daidΛ gΛoonomaba gΛrtΛΛgi ΔpΛ siaaco sΛΛsiñi. TΛtai aatΛmΛ sΛΛlicΛdΛ baigΛrΛΛli tΛΛgacai ΔSuusi. ²¹ Amaasi ΔSuusi Δpamu povΛrtΛtΛdai:

—GΛniibΛstacan tadacavurai gΛniibΛdaga. Poduucái isduucái giñootoi giñooga tami oidi daama saidΛ iduuna aanΛ istumaasi Δgai ipΛlidi poduucái gΛnootoi aanΛ aapimΛ saidΛ iduuna aapimΛ istumaasi Δgai ipΛlidi —gΛrtΛtΛdai Δgai.

²² Amaasi ΔSuusi gΛrvuijago vusiji dai povΛrtΛtΛdai:

—Diuusi IbΛadΛ gΛnΛΛmadu daacana. ²³ IsaapimΛ oigΛldi ΔsoimaascamigadΛ Δoodami casiatgΛoigΛldi ΔsoimaascamigadΛ Δgai. Dai isaapimΛ maioigΛldi ΔsoimaascamigadΛ Δoodami casiatamaigΛoigΛldi ΔsoimaascamigadΛ Δgai —gΛrtΛtΛdai ΔSuusi.

²⁴ DΛmos Tomás Δmoco aatΛmΛ gΛraduñi ΔbaivΛstaama dan gooca ma-maatΛrdamigadΛ ΔSuusi maitΛrΛma daacatadai aidΛsi divia ΔSuusi. Cuatai aagaiña oodami ΔTomás. ²⁵ Dai gooquiΛrΛ aatΛmΛ potΛtΛdai ΔTomás:

—TΛΛ aatΛmΛ gΛrbaitΛcΛaacamiga —tΛtΛdai aatΛmΛ.

DΛmos ΔTomás povΛrtΛtΛdai:

—IsmaittΛΛgi aanΛ mΛsiaaco dΛΛdΛgarai ΔclaavocΛdΛ noonovidΛrΛ dai ismaivaasa aanΛ giñmaasaviga siaaco dΛΛdΛga noonovíΛrΛ ΔclaavocΛdΛ dai ismaivaasa aanΛ giñoovi siaaco sΛΛsiñi oonomaba maitistuidi antada aanΛ isvaavoitudagi —gΛrtΛtΛdai ΔTomás.

²⁶ Bomamaco tasaicΛdΛ Δpamu gΛrΛΛmapagi aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΔSuusi Δmo quiiyΛrΛ. Dai aidΛ ΔTomás modaacatadai aatΛmΛ gΛrΛΛmadu. Vai cucuupicatadai cucu-uparagai tai vΛΛscΛrΛ vaa ΔSuusi dai Δran cΛquiva. Dai gΛrviaatuli Δgai dai povΛrtΛtΛdai:

—GΛnibΛstacan tadacavurai gΛniibΛdaga —gΛrtΛtΛdai ΔSuusi.

²⁷ DaidΛ ΔSuusi itΛtΛdai ΔTomás:

—Vaasañi tami gΛmasaviga dai nΛida giñmaataca. Dai vaasañi gΛnoovi dΛgacΛrΛ giñoonoma. CascΛdΛ camaipoΛliada aapi ismaitΛrvaavoi, baiyoma vaavoitudañi —tΛtΛdai ΔSuusi.

²⁸ AidΛ gia aa noragi Tomás daidΛ itΛtΛdai:

—GiñbaitΛcΛaacamiga, giñDiuusiga —tΛtΛdai ΔTomás.

²⁹ TaidΛ ΔSuusi itΛtΛdai:

—Tomás sivi gia vaavoitudai aapi giñtΛΛgacai. SΛΛlicΛdΛ baigΛnΛlidi Δgai ismaacΛdΛ vaavoitudai tomasi maitiñnΛidi —tΛtΛdai ΔSuusi.

³⁰ Daid^Λ ΔSuusi idui mui naana maasi g^Λg^Λrducami aat^Λm^Λ g^Λr^Λvuitapi ismaac^Λd^Λ maioojisi idi liivru^Λr^Λ. ³¹ D^Λm^Λos v^Λlasi istumaasi oojisi idi liivru^Λr^Λ casi g^Λooja vai poduucai vaavoitudana aapim^Λ isSuusi r^Λr^ΛCristo daid^Λ r^ΛDiuusi mara^Δ ismaac^Λd^Λ t^Λvai t^Λvaagiaiñd^Λr^Λ. Daid^Λ isv^Λlasc^Λr^Λ oidaca agai aapim^Λ Diuusi Δ^Λmadu vaavoitudacai Suusi Cristo.

21

¹ Dai Δ^Λp^Λ Δmo imidagai ΔSuusi Δpamu g^Λmaasitu aat^Λm^Λ g^Λr^Λvuitapi m^Λl^Λca ugidana Δg^Λl^Λ suudagi Tiveriiasi. Dai poduucai idui Δgai: ² Δmapai daraaja ΔSimuñi Piiduru Δ^Λmadu ΔTomás ismaac^Λd^Λ Cuatai aagaiña oodami Δ^Λmadu Nataniel Cana^Λr^Λ oidacami. Canaa Δr^Λmo ali quii Galilea d^Λv^Λl^Λr^Λi^Λr^Λ. Daid^Λ modaraaja Δ^Λp^Λ Sevideo maamarad^Λ dai Δ^Λp^Λ gooca g^Λraaduñi ΔSuusi mamaat^Λr^Λd^Λamigad^Λ. ³ Taid^Λ ΔSimuñi Piiduru pov^Λr^Λt^Λd^Λdai:

—M^Λl^Λca vuvaida iñagai aan^Λ vatopa —t^Λt^Λdai.

T^Λtai aat^Λm^Λ aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Aat^Λm^Λ Δ^Λp^Λ imia ragai aapi g^Λl^Λl^Λmadu —t^Λt^Λdai.

Amaasi iji aat^Λm^Λ dai t^Λat^Λsai Δmo vaarcu^Λr^Λ. Dai Δmo tucagi gaagai aat^Λm^Λ vatopa dai tomali Δmoco maivuusaitu. ⁴ Dai camaasidat^Λ g^Λmaasitu ΔSuusi Δg^Λl^Λ suudagi ugidana d^Λm^Λos maimaí aat^Λm^Λ is^Λr^ΛSuusi Δgai. ⁵ Amaasi ΔSuusi pov^Λr^Λt^Λd^Λdai:

—Giñaaduñi, ¿maitam^Λsi vuusaitu tomali Δmoco? —g^Λr^Λt^Λd^Λdai Δgai.

T^Λtai aat^Λm^Λ aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Tomali Δmoco —t^Λt^Λdai aat^Λm^Λ.

⁶ Taid^Λ ΔSuusi t^Λt^Λdai:

—Daitudavurai Δvatop vuicar^Λ s^Λl^Λlisa apad^Λr^Λ govaarcu dai poduucai vuvaidamu aapim^Λ vatopa —g^Λr^Λt^Λd^Λdai ΔSuusi.

Dai podui aat^Λm^Λ dai camaitistui isvusaidagi Δvatop vuicarui mui vatopa vuucaticatai. ⁷ Amaasi aan^Λ it^Λt^Λdai ΔPiiduru:

—Goovai arg^Λr^Λbait^Λc^Λl^Λaacamiga —t^Λt^Λdai aan^Λ.

Mosca^Λ ΔSimuñi Piiduru is^Λr^Λg^Λr^Λbait^Λc^Λl^Λaacamiga Δgai dai otoma g^Λai g^Λy^Λuucusi dai suudar^Λ g^Λi. Δ^Λquiapioma Piiduru uupai g^Λy^Λuucusi vuvaidacai vatopa. ⁸ Δvaarcu maisi m^Λl^Λcas^Λ daja Δg^Λl^Λ suudagi ugidiaiñd^Λr^Λ Δmo sien metro Δsi. Dai aat^Λm^Λ ismaac^Λd^Λ vaarcu^Λr^Λ vii vaiñstugai aat^Λm^Λ Δvatopa vuicarui suudacami vatopa dai uugidi^Λr^Λ vuusaitu. ⁹ Amaasi most^Λaapai aat^Λm^Λ d^Λv^Λl^Λr^Λapi dai t^Λl^Λ tutupali m^Λl^Λcam^Λ dai dan caata Δmo vatopa dai an v^Λl^Λt^Λ paana Δ^Λp^Λ. ¹⁰ Taid^Λ ΔSuusi pov^Λr^Λt^Λd^Λdai:

—Baigovai av^Λr^Λgimvuida chi^Λl^Λqui vatopa ismaac^Λd^Λ utudami vuvaitu aapim^Λ —g^Λr^Λt^Λd^Λdai ΔSuusi.

¹¹ Taid^Λ ΔSimuñi Piiduru t^Λsai Δvaarcu^Λr^Λ dai t^Λvaim^Λ Δvatopa vuicarui Δg^Λl^Λ suudagi ugidana. C^Λl^Λ suudacami vatopa g^Λg^Λrducami Δvatop vuicarui asta Δmo sient^Λ dan goo coobai dan baiv^Λstaama dai vaica aj^Λga vatopa. Dai tomasi muidu Δvatopa v^Λl^Λsc^Λr^Λ mai^Λl^Λc^Λai Δvatop vuicarui. ¹² Amaasi ΔSuusi pov^Λr^Λt^Λd^Λdai:

—Baigov^Λr iimi t^Λt^Λaida uuga —g^Λr^Λt^Λd^Λdai ΔSuusi.

Dai tomali Δmaadutai aat^Λm^Λ mait^Λp^Λr^Λl^Λli ist^Λcacagi ΔSuusi sioo^Λr^Λ Δgai c^Λl^Λga maat^Λcatai is^Λgai r^ΛSuusi. ¹³ Amaasi ΔSuusi taicovai c^Λquiva dai vui Δpaana dai Δvatopa gaicami dai g^Λr^Λtaacogi Δgai.

¹⁴ Aid^Λc^Λd^Λ casi Δrvaicojo is^ΛΔSuusi g^Λmaasitu g^Λr^Λvuitapi duaacai abiaad^Λr^Λ.

¹⁵ Cauugitocai aat^Λm^Λ taid^Λ ΔSuusi t^Λcacai ΔSimuñi Piiduru dai pot^Λt^Λdai:

—Simuñi, Joonasi mara^Δ, ¿vaamiomap^Λsi giñoig^Λdai aapi isgogaa? —t^Λt^Λdai ΔSuusi.

Taid^Λ ΔPiiduru aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Δj^Λ, giñbait^Λc^Λl^Λaacamiga c^Λl^Λ maat^Λ aapi iñsaan^Λ g^Λoigadai —t^Λt^Λdai ΔPiiduru.

Taid^Λ ΔSuusi it^Λtdai:

—Aid^Λ gia nuucadacañi aapi Δoodami ismaac^Λd^Λ giñvaavoitudai. Aapi Δr^Λpan ducami Δmo pastuuru.

¹⁶ Dai Δp^Λp^Λ t^Λcacai ΔSuusi ΔPiiduru daid^Λ it^Λtdai:

—Simuñi, Joonasi marad^Λ, ¿giñoi^Λg^Λdaip^Λsi aapi? —t^Λtdai.

Taid^Λ ΔPiiduru aa noragi daid^Λ it^Λtdai:

—Δj^Λ giñbait^Λc^Λaacamiga c^ΛΔ maat^Λ aapi iñsaan^Λ g^Λoi^Λg^Λdai —t^Λtdai Δgai.

Taid^Λ ΔSuusi it^Λtdai:

—Aid^Λ gia nuucadacañi aapi Δoodami ismaac^Λd^Λ giñvaavoitudai —t^Λtdai Δgai.

¹⁷ Tai Δp^Λmu t^Λcacai ΔSuusi ΔPiiduru daid^Λ it^Λtdai:

—Simuñi, Joonasi marad^Λ, ¿giñoi^Λg^Λdaip^Λsi aapi? —t^Λtdai ΔSuusi.

Taid^Λ soig^ΛΔli ΔPiiduru cat^Λcacaitai ΔSuusi vaicojo isbai oi^Λg^Λdai Δgai daid^Λ it^Λtdai:

—Giñbait^Λc^Λaacamiga c^ΛΔ maat^Λ v^ΛΔsi istumaasi. C^ΛΔ maat^Λ aapi iñsaan^Λ g^Λoi^Λg^Λdai —t^Λtdai ΔPiiduru.

Taid^Λ ΔSuusi it^Λtdai:

—Aid^Λ gia nuucadacañi aapi Δgai ismaac^Λd^Λ giñvaavoitudai. ¹⁸ Aan^Λ g^Λaagidi sai s^ΛΔlic^Λd^Λ aid^Λsi vaamioma Δrg^ΛΔli aapi ΔΔgi g^ΛΔada g^Λyuucusi dai aim^Λrai tomasiaaco imia Δliadagi. D^Λmos si^ΛΔscad^Λ cac^ΛΔlimu aapi s^ΛΔliñamu g^ΛΔΔca vai Δmai g^ΛΔadidamu g^Λyuucusi dai g^Λvaidacamu m^ΛΔca siaaco maitip^Λlidi aapi siimiagi —t^Λtdai ΔSuusi.

¹⁹ Pot^Λtdai ΔSuusi ΔPiiduru vai poduucai maat^Λna isducatai muuquia Δgai Δgai vaid^Λ poduucai oodami c^ΛΔga siaa duutuadagi Diuusi. Daid^Λ gooqui^Λr^Λ pot^Λtdai:

—Iñoidáñi —t^Λtdai ΔSuusi.

²⁰ Tai aa n^Λn^Λaava ΔPiiduru dai giñt^ΛΔ isgooqui^Λr^Λ im^Λitadai aan^Λ. ΔSuusi ali^Λsi giñoi^Λg^Λdaiña aan^Λ. Dai aan^Λ abaana daivacai gauu ΔSuusi aid^Λ tucar^Λ m^Λsigat^Λgida agaitadai. Dai aan^Λ t^Λcacai asmaac^Λd^Λ Δgai dai t^ΛΔgida Δgai. ²¹ Aid^Λsi ΔPiiduru giñt^ΛΔ t^Λcaca Δgai ΔSuusi daid^Λ it^Λtdai:

—Giñbait^Λc^Λaacamiga, ¿tumaasi Δp^Λduñi Δgai idi c^ΛΔlic^Λd^Λ? —t^Λtdai ΔPiiduru.

²² Taid^Λ ΔSuusi aa noragi daid^Λ it^Λtdai:

—Iñsaan^Λ ip^Λliadagi isgoovai oidacagi asta si^ΛΔsca Δpamu divia aan^Λ, ¿tumaasi Δrg^Λv^ΛΔtar^Λ aapi? Mosai apiac^ΛΔga giñvaavoitudada aapi —t^Λtdai ΔSuusi.

²³ Amaasi Δvaavoitudadami aipaco aagaiña ansai aan^Λ maimuuquiaa iñagai. D^Λmos ΔSuusi maiaagai ismimuuquia iñagai aan^Λ baiyoma pot^Λtdai Δgai ΔPiiduru: “Iñsaan^Λ ip^Λliadagi isgoovai oidacagi asta si^ΛΔsca Δpamu divia aan^Λ, ¿tumaasi Δrg^Λv^ΛΔtar^Λ aapi?” —t^Λtdai ΔSuusi.

²⁴ Dai aan^Λ ooja v^ΛΔsi gomaasi idi liivru^Λr^Λ. Dai v^ΛΔsi istumaasi ooja aan^Λ s^ΛΔlic^Λd^Λ Δrvaavoi.

²⁵ Dai oidaga mui vaamioma istumaasi ismaac^Λd^Λ idui ΔSuusi. Daid^Λ isg^Λoojamudai v^ΛΔsi gomaasi liliivru^Λr^Λ aan^Λ piñ^Λlidi ismaiaajiacamudai v^ΛΔsi oidig^Λr^Λ Δliliivru ismaac^Λd^Λ Δp^Λduuñimudai.

Mos^Λcaasi.

Ruucasi ooja istumaasi ivuaadana Suusi Cristo ojootosadΛ caimΛcai Suusi Cristo tΛvaagiamu

¹ Giñaduñi Teopilo aanΛ arRuucasi dai casiant gΛooji aanΛ dai gΛaagidi vΛasi istumaasi idui ΛΛmadu istumaasi mamaatΛtuldiña ΛSuusi oodami. Dai gΛaagidi aanΛ isducatai gΛaaga ΛSuusi gΛaa duiñdaga dai isducatai ivuaadana ² asta aidasi tΛsai Λgai tΛvaagiamu. Aidasi maiquiaa ii ΛSuusi tΛvaagiamu aagidi Λgai guvucadadΛcadΛ Diuusi IbΛadΛ gΛojootosa istumaasi gΛaagai isiduñiagi. Λgai arΛgai vaa ismaacΛdΛ Λco vuvaitu ΛSuusi ΛΛquioma abiaadΛrΛ. ³ Aidasi muu ΛSuusi Λpamu duaaca dai Λgai vaa divia dai vuidΛrΛ cΛquiva gΛojootosa dai goo coobai tasai aitu didividitai. Poduucai maasitu ΛSuusi isduaaca. Dai aagadi ΛSuusi gΛojootosa ismaasi siaaco tΛaanΛi Diuusi.

⁴ Aidasi quiaa daacatadai ΛSuusi gΛojootosa ΛΛmadu aagidi sai maiimΛna JerusaleenaiñdΛrΛ, dai potΛtdai:

—NΛnaracavurai aapimΛ asta siΛascadΛ apΛdui ismaacΛdΛ gΛnaagidi Diuusi giñooga isiapΛduñiagi, Λgai vaa ismaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ. ⁵ SΛalicΛdΛ ΛVuaana gΛnvapacoi suudagicΛdΛ mosΛpΛ chiΛΛqui tasaicΛdΛ vapacoñicamu aapimΛ Diuusi IbΛadΛcadΛ sai Λgai gΛnΛΛmadu daaca Λgai. Poduucai divimu Diuusi IbΛadΛ dai vΛascΛrΛ gΛnΛΛmadu aimΛrdamu —astΛtdai ΛSuusi.

⁶ Dai aidasi gΛnΛmpaidacatadai Λgai Oliivosi giidiΛrΛ taidΛ Λojootosicami itΛtdai ΛSuusi:

—MamaatΛtuldiadami, ¿sivisi arsiΛascadΛ vuvaida Λgai aapi Λromamano vai camaitΛaanΛiña Λgai tanai Isireli dΛvΛΛriΛrΛ dai baiyoma aapi tΛaanΛdagi? —astΛtdai Λojootosicami.

⁷ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtdai:

—AapimΛ maitΛrΛnvΛΛtarΛ mΛsmaatΛcagi siΛascadΛ tomali istuigaco iduñiagi giñooca istumaasi Λagi Λgai viaa sΛalicami siduñiagi. ⁸ SiΛascadΛ tΛvañiagi Diuusi IbΛadΛ aapimΛ gΛnΛΛmadu viaacamu aapimΛ guvucadadΛ dai ñiooquimu giñvΛΛtarΛ siΛasi tami JerusaleenΛrΛ Λcaasi aipacoga sicooli Jerusaleena, siaaco Judeea tΛΛgidu, dai gΛmai dΛvΛΛriΛrΛ vΛasi siaaco Samaalia tΛΛgidu dai asta mΛacasi oidigi ugidΛrioma —astΛtdai ΛSuusi.

⁹ Aidasi caagidi ΛSuusi imaasi tΛsai tΛvaagiamu. Dai quiaa tΛΛgigi Λojootosicami tai divia Λmo icomai dai iña ΛSuusi tai camaivaamioma tΛΛ Λgai. ¹⁰ Dai quiaa tΛΛgigi Λgai tΛvaagiamu dai todian duucai tΛΛ gooca cΛcΛli tooto yuucuscami vai abaana guuca. Λgai dada aidasi quiaa tΛsadimi ΛSuusi tΛvaagiamu. ¹¹ Dai potΛtdai:

—CΛcΛli GalileeΛrΛ oidacami, ¿tuimasi mosguucacatai tΛvaagiamu nΛeeyi? Λgai vaa Suusi ismaacΛdΛ tΛsai tΛvaagiamu aapimΛ gΛnsaagidaiñdΛrΛ apamu divimu poduucai isducatai tΛΛgigi aapimΛ aidasi tΛsai Λgai tΛvaagiamu —astΛtdai ΛcΛcΛli.

¹² Tai iji Λojootosicami ami giidaiñdΛrΛ Jerusaleenam. Aigiidi miaanai cΛcΛ Jerusaleena parΛ goo miil vaan cΛisapi Λsi. ¹³ Aidasi caaayi Λgai JerusaleenΛrΛ goocua daama vaaquiΛrΛ tΛcaviaco tΛtΛsai. Ami gΛnuuliñacatadai ΛPiiduru, Jacovo, Vuaana, AandΛrΛsi, Piili, Tomás, Bartolomé, Mataivo, ΛΛmadu Jacovo Alfeo maradΛ, ΛΛmadu Simuñi ismaacΛdΛ vuvaida aliditadai Λromamano, ΛΛmadu Uudasi Jacovo suculidΛ. ¹⁴ VΛascatai Λgai gΛnΛmpaidiña mamaadaragai vΛΛtarΛ, Suusi susuuculidΛ ΛΛmadu dai María Suusi dΛdΛ ΛΛmadu dai aa ooqui ΛpΛ.

¹⁵ Λmo imidagai aidasi gΛnΛmpagi Λvaavoitudadami tai saagida cΛquiva ΛPiiduru, ami daraajatadai Λmo sientu dan Λmo coobai oodami. TaidΛ ΛPiiduru potΛtdai:

¹⁶ —Giñaaduñi, poduucai gaaagaitadai siapaduñiagi ismaacada laquioma aagai Davicarar guvucadadacada Diuusi Ibada. Davicarar aagai Uudasicarar. Uudasicarar aragai ismaacada vuua agai ismaacada maisapicami baaicai asuusi. ¹⁷ Daidar aramoco graduñicatadai dai viaacatadai samicami garaa duiñdagara. ¹⁸ Dai gasavalli amo davaraai tumiñsicada ismaacada aa namqui abaitaguucacami Uudasicarar soimaasi iduucar agai. Tai Uudasicarar gasagia dai vaiguugu dai taapai voocadar tai vuvaaja ijidar. ¹⁹ Aidasi maí Jerusaleenar oidacami Aselidama taitai davaraai ismaacada itaiya lididoodamicada davaraai aracarar. ²⁰ Poduucar ooja Davicarar liivruarar Salmosi tlagiducarar aagaitar Uudasicarar:

Agar vianna vaaquidar. Maitiipucana siorar ami oidacagi.

Dai siamai baimu samcamigadar.

Asduucar ooja Davicarar.

²¹ Tanar aatama garsaagidar oidagar amoco cacalli ismaacada garlamadu ajioopaiña vallas tasar aidasi daacatadai asuusi aatama garlamadu. ²² Aidasi abiaadarar avuaana vacoi asuusi garlamadu ajioopaiña goovai astar aidasi tasar agai tavaagiamu aatama garsaagidaiñdarar. Aliasar gaaagiar isgaagar aatama amoco goovai saagidaiñdarar ismaacada naidi isduaaca Suusi vaidar araagiadamicana Suusi duaacaradar aatama garlamadu —astatadar Piiduru.

²³ Amaasi aco vuvaitu gooca. Amoco Osee Barsavasar tlagidu mai Justo aagaiña arar. Dagar amai Matiar tlagidu. ²⁴ Dagar aduucar gamamagi:

—Aapar caliodami Diuusi garrooga, cal maatar vallascatar iibadar. Gartlagidaiñi ismaacada idi vagoocar aco vuusaitu aapar ²⁵ sar banna samcamigadar Uudasicarar dai garsoicaiña idi aa duiñdagiarar ismaacada garmaa aapar. Agar arDiuusi ootosadacatadai dai dagitar gasamicamigar dai ii ami siaaco aacatadai aliar soimaasi iduucar —asduucar gamamagi.

²⁶ Dagar taccavi daitu amo tumiñsar tai gamaitar Matiar. Dagar otomar vanna abavustaama dan amoco ojootosicami.

2

¹ Aidasar aayar agar siasa duudagar Pentecostesi tlagiducarar mosamapacarar daraajatadai avavaoitudadami vallascatar amapar. ² Tai todian duucar gar caidatu tavaagiarñdarar arpan caiti siascadar cavami avardagar dai vallasiaacatar gigiduli ami quiiyarar siasa daraajatadai agai. ³ Amaasar gamaasitu amo istumaasar tai maascami dai aipaco daama daraira ismaacada ami daraajatadai. ⁴ Tai diviar Diuusi Ibada dai vallascatar avavaoitudadami lamadu daaca agai tai agai ganaagacar ñiño ama maa ñiooqui. Vallascatar ñiño amo ñiooqui ismaacada maimaatacatadai ismaacada maa Diuusi Ibada.

⁵ Aidar Jerusaleenarar oidacatadai judidiu vallasar aipadarar dai maiamo ñiooqui ñioocaitadar dai aliar siasa duutudar Diuusi. ⁶ Aidasar cal agiar isgar caidatu ganampagi ami siaaco daraajatadai avavaoitudadami dai maitar isducatar gantatlagituagar cacatar islamadutar ñioocar ñiooquidacadar. ⁷ Dagar vallascatar vupuiirutuan tada dai aipaco ganaagidi:

—Goovai ismaacada pomaa ñioocar arGalileearar oidacami. ⁸ ¿Dagar ducatar aatama lamadutar cal agar garñiooqui? ⁹ Tami daraja oodami Partiarñdarar, dai Meediarñdarar, dai Elamarñdarar, dai Mesapotaamiarñdarar, dai Judeearñdarar, dai Capadusiarnñdarar, dai Poontoarnñdarar, dai Aasiarnñdarar, ¹⁰ dai Filijiarñdarar, dai Panfiliarñdarar, dai Ejiipituarñdarar, dai amapacararñdarar Apilar vaasoñiomiarñdarar Sireni. Tami daraja amoco Romiarñdarar arar dai amoco arjudidiu vaavoitudaitar vaavoidaragadar arjudidiu dai aa gar arjudidiu dadadar cascadar arjudidiu goovai. ¹¹ Tami daraja arar oodami Caratarnñdarar, dai Araaviarnñdarar dai vallascatar aatama cal isgarñiooquidacar aagai gocacalli istumaasar gargarducami istumaasar agar Diuusi ivueeyi —ascar arjudidiu ismaacada ami dada.

12 Dai vupuiirutuan tada dai aipaco gantacacai daidΛ icaiti:

—¿Istuisi apadiu gomaasi? —ascaiti.

13 Dai aa mosparunai daidΛ icaiti:

—AliΛ navaacoñi goovai cascΛΛ pomaa ñioocai —ascaiti oodami.

14 Amaasi guuquiva abaiivustaama dan gooca ojootosicami taidΛ apiiduru gagnarΛ ñioo daidΛ itatadai:

—JudeeΛΛ oidacami amadu vascatai ismaacΛΛ JerusalemΛΛ oidaga maatΛvurai aapimΛ idi dai calgavar calca ismaacΛΛ gnaagida iñagai aanΛ. 15 AatΛΛ maitarnavaacoidadΛ masducatai gantatΛΛgitoi aapimΛ. Tami oidacami mainavaacorΛi ΛΛqui quiaamoco tuustamΛΛ. 16 Idi arΛgai ismaacΛΛ aagidi Joeelicaru gΛΛΛqui aaduñicarΛ. Agai arDiuusi ñiooquituldiadamigadΛcatadai dai pocaiti:

17 Pocaiti Diuusi: “Cayoga ugitΛcai oidigi divimu giñibΛdaga dai amadu daacamu vΛΛsi oodami aipaco oidacami.

VΛΛsi ganmaamara ñiooquimu aanΛ giñvΛΛtarΛ.

Dai ganmaamara calcali tΛΛgimu mui naana maasi istumaasi mainΛidi aa oodami.

Dai ñiooquida iñagai aanΛ acalaliocoidadΛ coosigadΛΛ.

18 Amaasi ootosamu aanΛ giñibΛdaga vai amadu daacana giñpipiooñiga.

SiΛgai ñiooquimu aanΛ giñvΛΛtarΛ.

19 Tacavi tΛvaagiana gantΛΛgidamu aanΛ mui naana maasi istumaasi.

Dai oidigi daama gantΛΛgidamu aanΛ mui naana maasi arai amadu taí, amadu gapi cuubusi dai poduucal maatΛmu aapimΛ iscaugitia agai oidigi.

20 Tucaagamucamu gotasai. Dai masaadai moarai gduuñimu dai gooquiΛΛ aimu istuigaco divia agai tΛaanΛdami.

Dai vascatai siaa duutuada agai.

21 Amaasi vascatai ismaacΛΛ giñdaanΛdagi calgacΛΛ vuvaidamu aanΛ”, ascaiti Diuusi. Ascaiti Joeelicaru.

22 Calcavurai aapimΛ judidíu ismaacΛΛ gnaagida iñagai aanΛ. Suusi arNasareetΛΛ oidacamicatadai dai agai aramo calli ismaacΛΛ maa Diuusi gΛΛ guvucadagai saidΛ iduuna mui naana maasi gagarducami aapimΛ gΛnvuitapi dai idi maasicΛΛ Diuusi gantΛΛgi isotoi ΛSuusi. VΛΛsi imaasi cal maatΛ aapimΛ. 23 VascΛΛΛ aidΛmasi gantΛΛgi ΛSuusi maisatugai aapimΛ dai tΛΛgi acalali ismaacΛΛ maisiaa duatudai Diuusi sai curusiaba siisana dai poduucal gatΛjai aapimΛ muaragai. VΛΛsi imaasi camaatΛcatadai Diuusi. Λgi agai capomaasi gatΛgito ΛΛqui abiaadΛΛΛ sai poduucal apaduuna. 24 Agai vaa Diuusi apamu duaacali ΛSuusi. Tomali amo istumaasi maitistui issoobidagi ΛSuusi isduaacagi, tomali muuquigami. 25 Dai agai DavicarΛ ΛSuusi dai poduucal oja:

VascΛΛΛ ñidi aanΛ calliodami Diuusi aanΛ giñamadu daja giñsΛΛlisa padΛΛ.

Giñnuucada agai vai tomali amadutai maisoimaasi giñvuiididi.

26 CascΛΛ aliΛ baigiñΛlidi aanΛ dai agai ansai baigiñΛlidi.

CascΛΛΛ maiduaadicui aanΛ istuma daivuñiagi giñtuucugacΛΛΛ siΛscadΛ muuquia aanΛ.

27 Damos aapi giñDiuusiga maiviaamu giñibΛdaga aa coidadΛ ibΛadΛ saagida.

Dai maitidagito issiaa tuidiagi giñtuucuga.

AanΛ arΛgai ismaacΛΛ oigadai aapi.

28 Giñduaacaldamu aapi.

AanΛ giñamadu aimarai aapi cascΛΛ aliΛ baigiñΛlidi aanΛ.

Asduucal oja DavicarΛ.

29 Giñaaduñi calga maatΛ aapimΛ siΛΛqui muu garaduñi DavicarΛ dai quiaa maasi masiaaco yaasa. 30 DavicarΛ arDiuusi ñiooquituldiadamigadΛcatadai dai calga maatΛcatadai isDiuusi aagidi vΛΛsi gaibΛdacΛΛΛ sai amadutai cajiudadΛ arCristoca agai dai bΛjia agai DavicarΛ sΛΛlicamigadΛ. 31 Idi vaa calga maatΛcatadai DavicarΛ

nlijadacan caitiña Δ quioma abiaad Δ r Δ casc Δ d Δ aagaitadai Δ gai Δ Suusi duaacarad Δ daid Δ icaiti maiviimu Cristo Ib Δ ad Δ coidad Δ saagida tomali maisiaa tuidimu tuucugad Δ .

³² Diuusi duaacali Δ gai vaa Suusi dai v Δ ascatai aat Δ m Δ Δ rn Δ lijadami v Δ asi imaasi.

³³ Diuusi vaidacai Δ Suusi t Δ vaagiamu sai sonuana daacana dai poduucai maa Δ mo g Δ l Δ s Δ allicami. Dai sivi ootoi Δ Suusi Diuusi Ib Δ ad Δ , poduucai isducatai g Δ naagidi Δ Suusi oogad Δ . V Δ asi idi ismaac Δ d Δ n Δ idi aapim Δ dai ca Δ Diuusi Ib Δ ad Δ idui. ³⁴ Davicarumait Δ r Δ gai ismaac Δ d Δ t Δ sai t Δ vaagiamu. Δ agi Davicarumait Δ r Δ icaiti:

Δ c Δ liodami Diuusi it Δ t Δ dai giñt Δ aan Δ damiga:

“Daacañi giñs Δ alisa pad Δ r Δ ³⁵ asta si Δ ascad Δ cabaidui aan Δ vai camaitistuidiagi vaamioma g Δ sasaayu”.

Ascaiti Davicarumait Δ r Δ .

³⁶ V Δ asi judidíu s Δ allic Δ d Δ g Δ laagai ismaat Δ camudai is Δ gai vaa Suusi ismaac Δ d Δ siisa aapim Δ curusiaba cadaí Diuusi Δ gai said Δ Δ rCristocana ismaac Δ d Δ vaamioma t Δ aan Δ da Δ gai oidigi daama —ast Δ t Δ dai Piiduru.

³⁷ Aid Δ si ca Δ Δ гаа gomaasi aayi so Δ liaragai dai t Δ cacai Δ gai Δ Piiduru Δ madu Δ гаа ojootosicami:

—¿T Δ tumaa duuna? —ascaiti Δ oodami.

³⁸ Amaasi Δ Piiduru aa noragi daid Δ it Δ t Δ dai:

— Δ ma duucaia Δ v Δ r g Δ nt Δ t Δ gito dai camaisoimaasi ivuaada vai Diuusi g Δ noig Δ ldana v Δ asi g Δ nsoimaascamiga. G Δ n Δ vapaconavurai aapim Δ v Δ ascatai Suusi s Δ allicamigad Δ c Δ d Δ siDiuusi ootosamu g Δ l Δ b Δ daga vai g Δ n Δ madu daacana. ³⁹ Idi ñiooqui Δ raapim Δ g Δ n Δ v Δ tar Δ Δ madu g Δ n Δ maamara dai Δ gai ismaac Δ d Δ m Δ l Δ casi daraaja dai v Δ ascatai ismaac Δ d Δ Δ c Δ liodami g Δ rDiuusiga vapaida Δ lidio —ast Δ t Δ dai Δ Piiduru.

⁴⁰ Idi ñiooquic Δ d Δ Δ madu vaamioma aa ñiooquic Δ d Δ ñioo Δ Piiduru dai c Δ l Δ ga maa ñiooqui dai pot Δ t Δ dai:

—C Δ l Δ gac Δ r Δ av Δ r vuvaaqui g Δ l Δ g Δ vituldaragad Δ aiñ Δ r Δ Δ oodami soimaasi ivuaadami —ast Δ t Δ dai Δ Piiduru.

⁴¹ Poduucai tudo v Δ ascatai ismaac Δ d Δ Δ agi ñiooquid Δ g Δ n Δ vapacoi. Aid Δ t Δ s Δ r Δ urava par Δ vaica miil oodami Δ гаа ismaac Δ d Δ vaavoitudai. ⁴² Dai v Δ ascatai apiavaavoitudai istumaasi mamaat Δ tuldiña Δ ojootosicami. Dai Δ mo t Δ gitoidagai viaacana dai gamamadaíña g Δ n Δ mpaiditai siuu duucu gaugia agadagi.

⁴³ Daid Δ ivuaadana Δ ojootosicami mui naana maasi g Δ g Δ rducami vai v Δ ascatai duduaadicuiña. ⁴⁴ Dai v Δ ascatai ismaac Δ d Δ vaavoitudaitadai s Δ allic Δ d Δ c Δ l Δ ga g Δ nuraavacatadai dai Δ mapai viaacatadai g Δ n Δ vustuidaga. ⁴⁵ Dai gaagaraiña g Δ n Δ vustuidaga dai Δ tumiñsi Δ r Δ v Δ ascatai v Δ l Δ tar Δ cana. Is Δ maadutai vaamioma t Δ gitocagi vaamioma maacaiña Δ gai. ⁴⁶ Dai v Δ l Δ s t Δ sai g Δ n Δ mpaidiña Δ g Δ l Δ quiuupaigad Δ r Δ judidíu. Dai Δ mapai gacuaadana quiiqui Δ r Δ baig Δ n Δ liarac Δ d Δ dai tomali Δ moco maivaamioma g Δ duc Δ d Δ g Δ l Δ lidiña. ⁴⁷ Dai v Δ ascatai siaa duutudaiña Diuusi dai v Δ asi oodami c Δ l Δ gac Δ r Δ n Δ idiña dai v Δ l Δ s t Δ sai Δ mpaidimi Diuusi ismaac Δ d Δ cac Δ l Δ gac Δ r Δ vuvaidimi Δ madu Δ гаа ismaac Δ d Δ cavaavoitudai.

3

¹ Δ mo imidagai coi g Δ l Δ s Δ co t Δ l Δ t Δ idimitadai Piiduru Δ madu Vuaana Δ mapai Δ g Δ l Δ quiuupaigad Δ r Δ judidíu. Caaayi siuu duucu gamamadaíña Δ gai. ² V Δ l Δ s t Δ sai ami dada Δ l Δ iña Δ mo c Δ l Δ li. Δ gai maitistutuidiña isaim Δ r Δ dagi poduucai vuusai Δ gai. Δ g Δ l Δ quiuupaigad Δ amu judidíu b Δ l Δ ajioopaiña aa, dai dadaasaiña quitaagiña c Δ l Δ tioodic Δ r Δ t Δ l Δ giducana sai gataan Δ iña tumiñsi oidicami ismaac Δ d Δ vaapaquidagi ami. ³ Aid Δ si t Δ l Δ Δ c Δ l Δ li soimaasc Δ d Δ Δ Piiduru Δ madu Δ Vuaana aid Δ si vaapaquia agaitadai Δ gai Δ g Δ l Δ

quiuupaigadara judidú taí amo oidicami. ⁴ Amaasi vui nanaava aPiiduru amadu aVuaana acalli taid aPiiduru potadai:

—Garvuidara inanaava —astadai.

⁵ Amaasi vui nanaava acalli poliditai isoida agai istumaasi. ⁶ Damos aPiiduru potadai:

—Mitan viaa tumiñsi vascara goidamu aan istuma viaa. Suusi Cristo ismaacada Nasaretera oidacata dai guvucadadada calquivañi dai aimarda —astadai aPiiduru.

⁷ Amaasi bai aPiiduru acoocoda novida salla padara dai vañigi. Tai bovasdara gupucatu acasoda amadu tataanasigada. ⁸ Amaasi taca tual daa agai dai calquiva. Dai gaagacai aimara dai vaa agaa amadu agaa quiuupaigadara judidú. Dai tuali dadaimi. Dai alia calga ñioquimi Diusi vui. ⁹ Dai caniditai vascatai iscaimara dai calga ñioocai Diusi vui alia duduaadimu, ¹⁰ dai camitaa isducatai gantatagituagi tomali istiyagi naiditai iscadueeyi acoocoda. Calga maacata dai agai isagai atagai vaa ismaacada dadaña daida taañaña oidicami agaa quiuupaigadara judidú quitaaña tiodicara.

¹¹ Caduaadacai acalli ismaacada maitistutuiditai isaimardagi mosamadu aimaraña agai aPiiduru amadu aVuaana. Dai vasi aoodami camitaa istumaasi gantatagituagi dai voopoi ami agaa quiuupaigadamu judidú siaaco Solomoni portaaligada talgidu. ¹² Dai tagacai aPiiduru isganampagi vascatai potadai:

—Aapima judidú, ¿tuimasi garnañidi ducami isaatama agi duaaidamudai idi calli dai imitu garguvucadagacada siapa call tuutiacatai? ¹³ Baiyoma Suusi guvucadadada atdueeyi idi calli. Diusi maa gamara Suusi adaasicami ismaacada vaamioma viaa guvucadagai. Dai agai vaa Diusi arDiusigadacata dai ara graduñi Avrañicaru dai Isaacaru dai Jacocararu. Dai Suusi atagai vaa ismaacada tagi aapima dudunucami. Dai aidasi dagitua agaitadai Pilaato aSuusi mosgajiaadara vipieeyi aapima. ¹⁴ Maiaagidi aapima isdagitomudai agai ismaacada call tuiga dai maitargapiar caacami baiyoma aagidi aapima isdagitua agai amo gamuaacami. ¹⁵ Poduucai muaa aapima ismaacada gamaacai ibadagai utudui. Taid Diusi duaacali agai coidada saagidaiñdara, vasiaacatai idi aatama daraaja najadami. ¹⁶ Agai vaa Suusi guvucadadada bai guvucadagai idi calli ismaacada ñidi dai maata aapima. Vaavoitudai aatama dai idi calli Suusi guvucadadara cascada cacalga dueeyi goovai. Canidi aapima iscadueeyi.

¹⁷ Giñaaduni judidú calga maata aan isaapima amadu ganbaitaguucacamiga muaa aSuusi maicalga maacatai mastuma vueeyi. ¹⁸ Poduucai baidui Diusi ismaacada alicacoga aagai ñiñoquituldiadamigada. Agai vaa agaitadai isalia soimaa taata agaitadai aCristo. ¹⁹ Cascada ama duucaivar gantatagito aapima dai aagoavar suuligi gosoimaa voiyaiñdara. Vaavoitudavurai Diusi vai agai ganoigaldana vasi gansoimaascamiga amaasi acaliodami Diusi baiganalliatudamu. ²⁰ Dai ganootosdamu Diusi Suusi apamu. Agai vaa arCristo ismaacada alicacoga aco vuusaitu Diusi aapima ganvatar. ²¹ Vascara tavaagidara viimu Suusi Cristo asta siascada baidui Diusi vasiaacatai istumaasi isducatai agaitadai alicacoga ñiñoquituldiadamigada ismaacada agi agai aco vuvaitu. ²² Poduucai tudu alicacoga potadai Moseesacaru gaaadunnicaru: “Ootosamu Diusi amo ñioquituldiadami aapima ganvatar vascatai aapima gnaadunum saagidaiñdara poduucai isducatai giñooto agai aan. Aagiadavurai vasiaacatai istumaasi agai gnaagiadagi. ²³ Vascatai ismaacada maiagidi Diusi ñioquituldiadamigada ugititudamu Diusi dai aco vuvaidamu judidú saagidaiñdara”, astadai Moseesacaru.

²⁴ Poduucai tudu vasi Diusi ñiñoquituldiadamigada Samueli baigovacoga aagai istumaasi daivunña agaitadai sivi. ²⁵ Aapima arcajudada vasi Diusi ñiñoquituldiadamigada. Dai vasi ñiñoqui ismaacada ootoi Diusi

gãñiñoquituldiadamigacada ðraapimã gãnvãatãrã. Dai vãasi istumaasi ismaacada Diuusi baidui gãnaaduñicarũ ðmãdu ðraapimã gãnvãatãrã. Dai asta ismaacada aagidi Diuusi gãraduñi Avraañicarũ aidasi potãtãdai: “Aanã baiãliatudamu vãasi oodami oidigi daama oidacami aapi gãcãjiudagacada”. ²⁶ Aidasi duaacali Diuusi gãmara ðpãga gãnootosi aapimã sai baigãliatudana mãsai aapimã camaisoimaasi ivuaadana —astãtãdai Piiduru.

4

¹ Quiaa ñioquiditadai ðPiiduru ðmãdu ðVuaana ðoodami tai dada ðpapaali judidíũ ðmãdu ðbaitãcãaacamigada ðgãã quiuupiarã sandaaru ðmãdu ðsaduseo. ðsaduseo ðrãgai ismaacada maivaavoitudai duaacaragai. ² Dai aliã baacoi vãascatai mamaatãtulditai ðPiiduru ðmãdu ðVuaana ðoodami isduaacaradãcãdã ðSuusi camaata vãascatai isoidaga duaacaragai coidada vãatãrã. ³ Amaasi vui ðgai ðPiiduru ðmãdu ðVuaana dai casi ðrurunococatadai dai camaiaãcatadai uruñi isbai duñiagi dudunucamiãrã cascãdã cuu ðgai asta siaadiqui. ⁴ Muidutai ðgai ismaacada gãntãgito caã ðñioqui vaavoitu. Vãasi ismaacada vaavoitu baitoma aayi taan miil, gocãaqui aayi goãã cãcããli.

⁵ Dai siaadiqui gããmpagi Jerusaleenãrã vãasi ðdudunucamigada ðjudidíũ ðmãdu ðpipiscali ðmãdu ðmamaatãtuldiadami Diuusi sããlicamigada. ⁶ Dai ami daacatadai ðpãã Aanasi baitãcãaacamigada papaali, judidíũ ðmãdu Caifási, ðmãdu Vuaana, ðmãdu Alijandãro, ðmãdu vãasi ismaacada ðraaduñdã ðbaitãcãaacamigada papaali. ⁷ Dai vai ðPiiduru ðmãdu ðVuaana dai ðraana tuutui dai tãcacai:

—¿Tuma guvucadagaicãdã dai voorã sããlicamigadãcãdã ivueeyi aapimã gomaasi? —astãtãdai ðgai.

⁸ Amaasi Diuusi Ibãada ðmãdu daacatadai ðPiiduru taidã ðPiiduru itãtãdai:

—Dudunucamigada dai pipiscaligada judidíũ ⁹ sivi casi gãrtãcacai aapimã isducatai cããgacãrã vuusai idi cããli coocoda dai isducatai dueeyi goovai. ¹⁰ Aapimã gãnvuitapi aagamu aatãmã vai maãtãna vãascatai Isireliãrã oidacami. Idi cããli vãascatai aapimã gãnvuitapi cããca caduaadãcãtai Suusi Cristo guvucadadãcãdã. ðgai ðrãgai vaa ismaacada Nasareetãrã oidacatadai dai aapimã siisa curusiaba tai Diuusi duaacali coidada saagidaiñdãrã. ¹¹ ðSuusi ðpan ducami ðodai ismaacada sioma gããagai ðmo vaaqui vãatãrã dai aapimã ðpan ducami ðbaabaquitadami ismaacada gãjiaadãrã viaa ðodai. ¹² Diuusi ootoi ðSuusi Cristo oidi daama sai ðgi ðgai viaacana guvucadagai iscããgacãrã vuviaadagi vãasi oodami oidi daama oidacami. Maitiipu ðmai vãasi oidigãrã ismaacada viaa guvucadagai iscããgacãrã vuviaadagi oodami —astãtãdai ðPiiduru.

¹³ Amaasi tãã ðdudunucami ðPiiduru ðmãdu ðVuaana dai maãtã tãã isãcãcããli maitãvãpi daraiva oojiãrã dai maitãrmamaatãtuldiadami dai vãascããrã maidudu-aadimu ñiño. Daidã ðdudunucami maitãã istumaasi gãntããgituagi. Dai amaasi maãtã tãã sidi ðrãgai ismaacada ðmãdu ajioopaiña ðSuusi. ¹⁴ Dai ðcããli ismaacada cadueeitadai ami ðmãdu cãaacatadai ðPiiduru ðmãdu ðVuaana cascãdã maitistutuiditadai ðdudunucami isvuidãrã ñioocada tomali ðmo ñiooqui. ¹⁵ Daidã ðdudunucami ðãgi gaaataga ðlidadai cascãdã ootoi ðojootosicami sai vuvãacãna ðmpaidaragiaiñdãrã, ¹⁶ daidã icaiti:

—¿Tãduuna gocãcããli? Cãã maãtã vãascatai Jerusaleenãrã oidacami sidã idui gocãcããli idi istumaasi gãducami dai maitistutuidi aatãmã ispotãiyagi ismaitãrvaavoi. ¹⁷ ðbããcatãmu aatãmã vai sivi abiaadãrã camaiaagidiña goovai tomali ðmaadutai istumaasi ivuaadana ðSuusi dai istumaasi gamamaatãtuldiña ðgai vai camaivaamioma aipaco imãna idi maasi —ascãiti ðdudunucami.

18 Amaasi vaí adudunucami aPiiduru amadu aVuaana dai aagidi sai camaiagaiña istumaasi ivuaadana aSuusi dai mamaatatuldiña. 19 Damos aa noragi aPiiduru amadu aVuaana daid itadai:

—¿Tuma tagitoi aapim bai ai arcagai Diuusi vatar isganagida aatam aapim dai maiagidagi Diuusi? 20 Mosmaibaiga ismaiaaga aatam tastuma naidi aatam dai caa—astadai aPiiduru amadu aVuaana.

21 Baitoma vasi oodami caga ñiño Diuusi vatar duaadacai acoocoad cascada adudunucami alia abaiditadai oodami cascada maitapnallidi isgaviaarsagi aPiiduru amadu aVuaana dai mosabqui dai dagito sai iimana. 22 Acalli ismaacada cadueeyi Diuusi guvucadadacada viaacatadai vaamioma isgoo coobai uumigi.

23 Amaasi cadagitocai agai aPiiduru amadu aVuaana agai mosiji malca siaaco daraajatadai aaduñda dai vasi aagidi istadai abaitaguucacamigada papaali amadu judidú pipiscali. 24 Aidasi caa agai imaasi vascatai amapai daana Diuusi daid icaiti:

—Garcali odamiga Diuusi, aapiar arDiuusi ismaacada idui tavaagi dai davarai dai gla suudagi dai vasi istumaasi. 25 Gapiooniga Davicarua agai istumaasi aagidi aapi sai aagana dai pocaiti:

¿Tuisida bacocoi vasi oodami naana maasi ñioocadami Diuusi vui?

¿Dai tuisi tagitoi oodami mui naana maasi maicacagaducami?

26 ararai oidigi daama oidacami amadu aa baitaguucacami ganampagi dai ñiooquiada agai Diuusi amadu Cristogada.

27 Sallicada arvaavoi istana Jerusaleenara ganampagi Erodasi amadu Ponsio Pilaato amadu judidú dai aa ismaacada maitarjudidú dai vuidara suuli gamara Suusi ismaacada maisoimaasi idui dai aco vuusaitu aapi garDiuusiga. 28 Gomaasicada idui agai vasiaacatai ismaacada ipali aapi garDiuusiga sipaduñiagi. 29 Sivi gargaviarsa agaitadai adudunucami cascada garmaacani aatam gapipiooniga guvucadagai taitai ñioocadagi gñiooqui maisiu duaadimudacada. 30 Dai duduaaididagi acoococoidada gguvucadagacada daid ivuaadagi istumaasi ggarducami gamara Suusi guvucadadacada. Agai vaa Suusi argalaco vuusaida aapi —ascaiti aaduñda vaavoitudadami.

31 Aidasi canaato mamagi agai gigivuli aquii siaaco daraajatadai agai tai divia Diuusi Ibad vascatai amadu dai poduucai maiduduaadicutai aagaiña agai Diuusi ñiooquida.

32 Dai camuiducatadai vaavoitudadami dai vascatai viaacatadai amo tagitoidagai. Dai vascatai amapai viaacatadai ganvustuidaga cascada tomali maadutai maiagaiña sigai artuidada amo istumaasi. 33 Vascatai oojootosicami apiaaagaiña sioma guvucadagaicada Suusi duaacaragada vai Diuusi cagacaga naidiña vascatai. 34-35 Vascatai ismaacada viaacatadai davarai isbaabaqui apra gaagaraiña agai dai vaaapaiña atumiñsi. Dai maacaiña agai oojootosicami atumiñsi. Atumiñsi arvascatai vatarcana. Ismaadutai vaamioma tagitocagi vaamioma maacaiña agai cascada vascatai viacana istumaasi tagito. 36 Dai ami agai amadu daacatadai amo calli Levícaru cajiudad agai Osee tagiducatadai. Agai arSipilara vuusaicami. Taid a oojootosicami Bernabé taitai ismaacada itaiya alidi amo baiatitudadami. 37 Agai gagaara amo davarai ismaacada viaacatadai agai dai vaaapi atumiñsi oojootosicami.

5

1 Dai ami daacatadai apra mai cali Ananias tagiducami dai Safira tagiducatadai oonigada. Dai vagoocatai viaacatadai agai amo davarai dai gagaara. 2 Acalli aa maa

Λtumiñsi Λojootosicami ducami iscaVΛasi tΛΛgidamudai dai viidadΛ viaa ΛΛgi gΛVΛΛtarΛ. Dai ΛooñigadΛ maatΛcatadai ΛΛpΛ. ³ Amaasi itΛi ΛPiiduru:

—¿Ananiiasi tuipΛsi dagito isvaquiagi ΛDiaavora gΛibΛdagΛrΛ dai gΛyaatagitu Diuusi IbΛadΛ vui? Aapi aa viaa tumiñsi ΛΛgi gΛVΛΛtarΛ mΛsmaacΛdΛ gΛaa namΛqui gΛdΛVΛΛragacΛdΛ. ⁴ ¿Maitisi Λrvaavoi isaapi ΛrgΛtuidacatadai ΛdΛVΛΛrai? Dai aidΛpΛsi gagaara ΛdΛVΛΛrai ¿maitisi Λrvaavoi isaapi ΛrgΛtuidacatadai Λtumiñsi? ¿TuipΛsi podui? Yaatagi aapi Diuusi maisiu oodami —astΛtΛdai ΛPiiduru.

⁵ MoscaΛ ΛAnaniiasi gomaasi dai muucucatai gΛi. Dai VΛΛscatai ismaacΛdΛ maí gomaasi sΛΛlicΛdΛ duduaadimu. ⁶ Amaasi dada Λmoco gΛgΛΛli dai cΛΛga biisa Λmuuquiada dai bΛΛcai dai yaasa.

⁷ Vaica ooracΛdΛ vaa Ananiiasi ooñigadΛ maimaatΛcatai Λgai istumaasi ΛpΛdui cunadΛcΛdΛ. ⁸ TaidΛ ΛPiiduru itΛtΛdai:

—Giñaagidañi, ¿ΛcaaquicΛdΛ mΛsgagaara ΛdΛVΛΛrai? —astΛtΛdai ΛPiiduru.

—ΛjΛ, ΛcaaquicΛdΛ —astΛtΛdai Λooqui.

⁹ Amaasi ΛPiiduru itΛtΛdai:

—¿TuimΛsi pomaasi gΛntΛtΛgito aapimΛ isyaatagidagi Diuusi IbΛadΛ? QuiidigaiñdΛrΛ iimΛi ismaacΛdΛ bΛΛcai dai yaasa gΛcuna. Dai sivi aapi gΛbΛΛquia Λgai ΛΛpΛ —astΛtΛdai ΛPiiduru.

¹⁰ Tai Λgai otoma muu dai ΛcasodΛ abaana gΛi Λgai ΛPiiduru. Amaasi vaapa ΛgΛgΛΛli dai tΛΛ Λooqui muuquiada dai vuusaitu dai mΛΛ yaasa cunadΛ abaana. ¹¹ Tai aliΛ duduaadimu Λvaavoitudadami ΛΛmadu VΛΛscatai ismaacΛdΛ maí gomaasi.

¹² Mui istumaasi gΛgΛrducami ivuaadana Λojootosicami Λoodami saagida dai VΛΛscatai gΛnΛmpagi ami ΛgΛΛ quiuupiΛrΛ siaaco Salomoñi portaaligidΛ tΛΛgidu. ¹³ Tomasi tomali Λmaadutai maitipΛlidadai isgΛnΛmpaidagi Λvaavoitudadami ΛΛmadu VΛΛscΛrΛ cΛΛga ñiocoaitadai Λgai VΛΛtarΛ. ¹⁴ Muidutai cΛcΛΛli ΛΛmadu ooqui vaavoitu isSuusi Cristo ΛrcΛΛgacΛrΛ vuviaadami. ¹⁵ Amaasi vuvaitu Λoodami coococoidadΛ caayana dai vopoicariΛrΛ tuaa dai vapaacosιΛrΛ sai siuu duucu daivuñiagi ΛPiiduru sai tomasi mosΛcaasi ΛcagidΛ aana tomasi Λmaadutai daama. ¹⁶ VΛΛsi miimianai aali quiiquaiñdΛrΛ daivimi muidutai JerusaleenΛrΛ vuucati coococoidadΛ ΛΛmadu aa ismaacΛdΛ aliΛ soimaa taatamituldi ΛDiaavora tΛtΛaañicarudΛ tai VΛΛscatai dudueeyi Diuusi guvucadadΛcΛdΛ.

¹⁷ Amaasi ΛbaitΛcΛaacamigadΛ papaali judidíu ΛΛmadu VΛΛsi Λsaduseo ismaacΛdΛ uraavacatadai ΛbaitΛcΛaacamigadΛ papaali vui baacoi Λojootosicami. ¹⁸ Dai vui Λgai dai maamaisa. ¹⁹ DΛmos tucarΛ divia Λmo Diuusi tΛaañicarudΛ dai cuucupioco cuucuparagadΛ Λmaisacarui dai vuvaitu Λojootosicami daidΛ itΛtΛdai:

²⁰ —Iimivurai dai ΛgΛΛ quiuupaigadΛrΛ judidíu guuquiva dai ami aagida Λoodami isducatai istutuidi Λgai isoidacagi VΛΛscΛrΛ Diuusi ΛΛmadu —astΛtΛdai.

²¹ Amaasi caΛcai Λojootosicami imaasi, siaadiqui ΛΛqui vaapa ΛgΛΛ quiuupaigadΛrΛ judidíu dai aagidi Λoodami Diuusi ñiiooquidΛ.

VaidΛ ΛbaitΛcΛaacamigadΛ papaali ΛΛmadu ismaacΛdΛ uraavacatadai poΛlidadai isquiaa maisacariΛrΛ daraajatadai Λojootosicami cascΛdΛ Λmpagi Λgai Λvaamioma tΛtΛaanΛdami. Λgai Λrpipiscali judidíu. Dai gooquiΛrΛ ootoi sandaaru sai vuaapana maisacaruiñdΛrΛ Λojootosicami. ²² AidΛsi aayi Λsandaaru maisacariΛrΛ maitΛΛ Λojootosicami, ²³ dai Λpamu aa suuli dai mΛΛ potΛtΛdai:

—CΛΛga cuucupi VΛΛsi cuucuparagadΛ Λmaisacarui dai vuidΛrΛ guuca Λsandaaru dai nuucada. Amaasi cupioco Λgai tΛtai tomali Λmoco maitΛΛ tuucavi —astΛtΛdai Λsandaaru.

²⁴ Amaasi caacai imaasi abaitacaaacamigada agaa quiuupiaru sandaaru amadu abaitacaaacamigada papaali judidiu amadu aa papaali taanaanadami aipaco gantacacai daida icaiti:

—¿Istumaasi daivuñia agai vasi gomaasicada? —ascaiti.

²⁵ Tai amaasi divia amo calli dai potadai:

—Acacalli ismaacada maamaisa aapima agaa quiuupaigadaru judidiu guucacatai mamaatutuldi oodami —astadai calli.

²⁶ Amaasi ii abaitacaaacamigada agaa quiuupiaru sandaaru amadu sandaaru dai vuaa. Damos alia abaiditadai sandaaru oodami ismaicarsagi agai cascada maisoi vuimi oojotosicami. ²⁷ Amaasi vuaa dai vuitapi tuutui avamioma taanaanadami taida abaitacaaacamigada papaali judidiu potadai:

²⁸ —Sallicada gandai aatama masai camaitaaagidiña Suusi Cristo maamaatutudaragada. ¿Mostuma dui aapima? Camaatutuli aapima vasi Jerusaleenaru oidacami gnmamaatutudaraga. Dai aatama gpiaru garsusuuligai gamuaatudacai calli ismaacada Suusi aagai aapima —astadai abaitacaaacami.

²⁹ Amaasi piiduru amadu aa oojotosicami ismaacada oi agaa quiuupiaiñaru ñiño daida itadai:

—Alia gaaagai isagida aatama Diuusi arpa sioodami. ³⁰ Aatama quiaa vaavoitudai garaaduniaru Diuusigada. Agai apamu duaacali asuusi. asuusi aragai ismaacada gatajai aapima curusiaba siisaragai dai muaragai. ³¹ Tai avagiamu vanigi Diuusi asuusi dai sallsa padaru dai saida artaanadamicana daida arcagacaru vuviadamicana vaid istuidana aatama judidiu isama duucai gartatgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi dai poduucai garoigldamu Diuusi garsoimaascamiga. ³² Dai vasi imaasi arnadjadami aatama amadu Diuusi Ibaada ismaacada ootoi Diuusi sai vascatai amadu daacana ismaacada agiditai caa —astadai piiduru.

³³ Amaasi caacai agaa gomaasi alia baacoi dai cooda liditadai. ³⁴ Amaasi calquiva amo sonaru caacami Gamalieli tagiducami. Agai aramo fariseo daida armamaatutuldiadami Diuusi sallcamigada. Dai vasi oodami alia siaa duutudaiña. Dai agai gatajai masai vuvaidana laachi oojotosicami. ³⁵ Dai otoma potadai agai agaa taanaanadami:

—Giñaaduñi, aatama arjudidiu, gantagitoru nada masduñiagi gocacalli.

³⁶ Gantagitoru aapima catavari aradi isoidacatadai amo calli Teudasi tagiducami. Dai pocaititadai saida aramo calli gaa guvucadagai viaacami tai oi maaco sientu cacalli. Matai muua. Tai vascatai ismaacada oidatucuitadai vasi aipaco iji. Dai vasi ugidagai.

³⁷ Dai gooquiaru aidasi gatajai agaa taanadami acaldaragai oodami oidacatadai amai calli Uudasi tagiducami agai arGalileearu oidacamicatadai. Tai muidutai oi. Matai muua arpa. Dai vascatai ismaacada oidatucuitadai aipaco iji. ³⁸ Cascada an anganaagidi masai dagitona idi cacalli. Maitavar oiñiada. Siaduñiada gomaasi aramo istumaasi ismaacada ivueeyi oodami vasi ugitimu goovai. ³⁹ Siaduñiada gomaasi aramo istumaasi ismaacada ivueeyi Diuusi siadaru istuidacai ugititudana aapima. Gantagitoru nada maisiu soimaasi ivuaada Diuusi vui —ascaiti Gamalieli.

⁴⁰ Tai vascatai bai aa isducatai agidi Gamalieli. Amaasi vai agai oojotosicami. Dai gaviaacarai sai camaivaamioma ñioocaiña Suusi vataru. Dai gooquiaru dagito sai iimana. ⁴¹ Oojotosicami vuvaacacai vuitapiñaru avamioma taanaanadami baiganliatugai dagitocai Diuusi issoimaa taatagi agai gaaagiditai asuusi mamaatutudaragada. ⁴² Dai vasi tasai gamamaatutuldiña agaa quiuupaigadaru judidiu dai quiuquiaru dai gaaagidiña isSuusi Cristo aragai ismaacada Diuusi co vuusaitu saida arcagacaru vuviadamicana.

¹ Amaasi tuigaco vaamioma muidaimi avaavoitudadami dai agai ismaacada ñioocaitadai giliego ñiooquida aagidi oojootosicami sai agai ismaacada ñioocaitadai judidíu ñiooquida maicanga oidi cuaadagai avipiuudu giliego gataacogiditai cuaadagai vallas tasai. ² Taida abavustaama dan gooca oojootosicami aagidi avaavoitudadami sai ganampaidana dai potadai:

—Maitaagai isdagitocai gaaagiada aatama Diuusi ñiooquida, cascada maitistutuidi aatama isgantaacogiadagi cuaadagai. ³ Cascada garaaduñi, gaagavurai aapima cuvaracami cacalli gansaagidaiñdara ismaacada sastuduga dai agiadagi Diuusi Ibada dai vallascatat sía duutuadagi dai nuucatulda idi aa duiñdagai. ⁴ Aatama apiagamamadada ragai dai apiagamamaatatuldiada ragai Diuusi ñiooquida —astadai agai.

⁵ Tai vallascatat bai aa dai naidacai lco vuusaitu Tiivañi agai alia canga vaavoitudai dai agidi Diuusi Ibada amadu Piili, amadu Porocoro, amadu Nicanoro, amadu Tiimoñi, amadu Parameenasi, amadu Micuraasi amo calli Antioquiara oidacami ismaacada lquioma vaavoitudaiña judidíu vaavoidaragada dai sivi cavaavoitudai Suusi Cristo. ⁶ Matai vallascatat vaidacai siaaco daraajatadai oojootosicami tai agai gamamaagi dai daama darai gannoonovi.

⁷ Dai vallsi aipaco ii Diuusi ñiooquida. Jerusaleenara vaamioma muidaimi avaavoitudadami dai muidutai papaali judidíu vaavoitu lpa.

⁸ Tiivañi aramo calli ismaacada Diuusi calgacara naiditadai. Dai agai viaacatadai guvucadada Diuusi Ibada. Cascada ivuaadana agai mui naana maasi galarducami oodami saagida. ⁹ Amaasi dada amoco cacalli amo judidíu quiuupaigadañdara. Lquiupai arcacalli valtaracatadai ismaacada lquioma aa oodami gansosoiga duucai viaacana dai sivi camosajioopaitadai agai, dai aa Sireñiaiñdara, dai Alijandariñdara dai Silisiañdara, dai Aasiañdara dai alia ñiño Tiivañi vui. ¹⁰ Tiivañi ñioocaitadai maatadagaicada ismaacada maa Diuusi Ibada, cascada camaitistutuiditadai agaa isvaamioma vuidara suuligiagi. ¹¹ Amaasi agaa aa namqui aa sai potana sai ca agai isTiivañi soimaa ñioocai Moseesacaru mamaatuldaragada vui dai Diuusi vui. ¹² Dai poduucai sisiolitu agai oodami amadu pipiscali, amadu amamaatatuldiadami Diuusi sallicamigada. Dai vallascatat vuidara suuli Tiivañi. Dai bai. Dai bacai avamioma talaanadamigada ljudidíu vuidara. ¹³ Amaasi lpara gaa agai aa yaatavogami saida itana:

—Idi calli vallascara vui ñioocaiña agaa quiuupai siaaco sía duutudai aatama Diuusi. Dai vallascara vuidara caatacana Moseesacaru sallicamigada. ¹⁴ Caatata aatama iscaiti Tiivañi sai lSuusi ismaacada Nasareetara oidacatadai daituda agaitadai agaa quiuupai. Dai garmaatulda lidí amamaasi vaavoidaragai ismaacada maiapa maasi ismaacada garvii Moseesacaru —ascaiti yaatavogami.

¹⁵ Amaasi talaanadami amadu vallascatat ismaacada ami daraajatadai talgacai lTiivañi gantagito tal ispa maasi vuivasada amo Diuusi taañicaruda.

7

¹ Amaasi lbaitlacacamigada papaali judidíu itadai lTiivañi:

—¿Baisi arvaavoi vallsiacatati imaasi? —astadai.

² Tai agai aa noragi daida itadai:

—Canga baigiñliaracada ganñidi aana aapima giñaaduñi amadu talaanadami. Giñcavurai. Diuusi garooga aragai ismaacada vaamioma viaa guvucadagai istomali amo mai. Dai gamaasitu graduñi Avraañicaru vuitapi aidasi quiaa oidacatadai agai Mesopotaamara aidasi maiquiaa ii agai Araanamu dai malca oidaca agai. ³ Dai potadai: “Dagitoñi gadavara amadu vallsi gaaduñi dai imi nai aana galagidana

oidigi pasiaaco oidacagi”, astatadai Diuusi Avraañicaru. ⁴ Taid Avraañi vuusaid Calideeaiñdar dai ii Araanamu dai ami oidaca agai. Tai gooquiara muuid oogada. Tai vuaa Diuusi Avraañi tami idi davarara siaaco oidaga aapima sivi. ⁵ Dai maioi tomalaachi davarara tami tomali siaaco calsa agai. Dai vascara caagiditadai Diuusi isoida agai. Sai siascada muquiaa agai said arcajiudad vataraca agai. Aid Avraañi maiquiaa maamaracatadai. ⁶ Dai aagidi ara Diuusi Avraañi sai cajiudad oidaca agai macasdar oidacami duucal gadavararagana dai sai soiduucal oidaca agai dai masai soiduucal najada agai agai maaco sientu uumigi. ⁷ Dai potatadai Diuusi ara: “Soimaa taatatuldamu aan agai ismaacada taaña agai aa duiñdagai gansosoiga duucal dai gooquiara vuvaquimu gacajudaga abiaadar dai giñsiaa duutuadamu agai idi davarara”, astatadai Diuusi. ⁸ Diuusi baidui amo ñioqui Avraañicaru amadu. Dai taji sai iquiitana gatucuga dai poduucal tgitocana ismaacada aagidi Diuusi. Cascada aidasi vuusai Isaacaru Avraañicaru marad bo mamacova tasaicada poduucal iquiit Avraañicaru Isaa ara, dai poduucal idui ara Isaacaru gamara Jacocarai Jacocarai podui ara abavustaama dan gooca gamaamara ismaacadaaiñdar vuvaaja vasi judidu.

⁹ Graduñi Jacocarai maamarada alia cadai gansuculi Osee cascada gagaali agai Osee aa cacali sibladar oidacami tai agai balcai Osee Ejiipitu davararaiamu dai gagaali Potifara. ¹⁰ Dai agai alia soimaa taatamituldiña Osee dai maisa. Dai vascara Diuusi amadu daacatadai Osee dai cagacara vuusaitu maisacaruaiñdar, dai maa saituducami tgitoidagai. Paroñi cagacara naiditadai Osee, Diuusi poduucal ipali cascada. Paroñi arrai Ejiipitara dai dai agai Osee ali mooyi sai soña taañaami davarara dai Paroñi quidiara ara.

¹¹ Amaasi divia gala biuugigai tai alia soimaa taata Ejiipitara oidacami amadu Cananara oidacami. Dai garaaduñicaru aqai oidacami ismaacada Cananara oida-catadai camaitatgaitadai istumaa ugiagi. ¹² Aidasi mai Jacocarai isoidacatadai tligi Ejiipitara gaamucu ootoi gamaamara. Agai argaralqui aaduñicaru. Dai agai tomali amo imidagai maiquiaa ajioopaiña Ejiipituamu. Dai aidasi tala agai Osee Ejiipitara maimai sidal arsuculidacatadai. ¹³ Dai gooquiara paamu iji agai taida aagidi Osee sioora agai. Dai poduucal mai Paroñi istuma oodamicatadai Osee. ¹⁴ Amaasi Osee ootosi ñioqui googa Jaco sai dividana vasi maamarada amadu, vasicada arvai coobai dan bavustaama dan taamacatadai agai. ¹⁵ Poduucal ii Jaco Ejiipitara oidatu. Dai gooquiara movaasi muu. Dai movaasi coi ara aa garaaduñicaru. ¹⁶ Tai gooquiara cajiudad vuucal gnaaduñicaru ooda Siqueemamu dai yaasa tajoovai ismaacada savali Avraañicaru Amori maamarada Siqueemara.

¹⁷ Aid tuigaco cayooga aayitadai istumaasi ismaacada bai duitadai Diuusi Avraañicaru amadu vasi gatgitoidacada. Dai ajudidu ismaacada Ejiipitara oidacatadai alia muidaimi dai salicada muida. ¹⁸ Aid utuudama daiva Ejiipitara amo baitacaacami dai agai maimaatcatadai Osee. ¹⁹ Dai idi baitacaacami naana duucal vupuiirumada aliditadai garaaduñicaru dai alia soimaasi ivuiiditadai dai dadaagitoldi cacali maamarada daldalaiñdar utu vuvaquiada sai coona. ²⁰ Aidasi gataaanaitadai abaitacaacami maical tuigacada aid vuusai Moseesa. Aliducatai abiaadar baigaldacal tala Diuusi. Taid adaldada nuucagi ganquiyara vaica masaadai. ²¹ Aidasi caviaacatadai adaldada isvuusaidagi Moseesa quidiaindar camaitistutuiditai istuagi taid looqui Paroñi marad bai dai gali gamara duucal. ²² Cascada maamatuldiña Ejiipitara maamatuldiadami Moseesa vasi istumaasi maamatcatadai Ejiipitara oidacami. Dai caga maata ñioocai Moseesa dai alia saituduga ara.

²³ Aidasi caviaacatadai Moseesa goo coobai uumigi diviji agai ajudidu Goosiena, agai arjuducatai ara cascada. ²⁴ Dai ami tala Moseesa amo cali Ejiipitara oidacami ismaacada soi vaaadatadai amo judu. Dai soña aliditadai Moseesa ajudu cascada muua

agái acalli Ejiipitará oidacami tai aduucái aa noragi ismaacada soimaasi ivuaadatadai agái. ²⁵ Moseesa poliditadai isjudidíu camaatcatadai isDiuusi ootosa agái agái sai vuvaidana aoodami Ejiipituaiñdara dai vascara maimaatcatadai agái. ²⁶ Dai siaadiqui taa amoseesa gooca judidíu vai aliási gancocoodaitadai dai agái baialliatuda alidi cascada itatadai: “Aapimá aramo oodami ¿tuimasi soi gánvueeyi?” astatadai. ²⁷ Amaasi agái ismaacada soi vueeyi agamai nuituca Moseesa daida itatadai: “¿Toora gadaí aapi taaandami duucái dai dunucami duucái aatama garvatará? ²⁸ ¿Giñmuua pasialidi aana ara poduucái pasduucái muua aapi tacavo aEjiipitará oidacada?” astatadai. ²⁹ Tai maaida amoseesa caacái iscaiti acalli. Dai vuusai Ejiipituaiñdara dai maaacasi ii Madianamu. Dai ami oidacatu maaacsdara oidacami duucái. Dai maamarai gooca.

³⁰ Dai cadaivunucai goo coobai uumigi, ami oidigana miaanai agiidi siaaco Siñái taagidu, gamaasitu amo Diuusi taañicaruda amoseesa vuitapi taiyara ismaacada maaacatadai amo uusi iipudara. ³¹ Taida amoseesa maitaa isducatai gatagituagi taagacái gomaasi. Dai aidasi miaadara caquiva agái dai calgioma naida agái, caa agái Diuusi ñiooquida ismaacada itatadai: ³² “Aanaan arDiuusigada gaaqui aaduñicaru Avraañicaru amadu Isaacaru amadu Jacocarú”, ascaiti añiooqui. Amaasi amoseesa gigivuquimi duaadimucái dai camaitapalli isvui naanavagi vaamioma. ³³ Taida Diuusi itatadai amoseesa: “Movai pasiaaco caaca aapi godavara aracovai giñvuusaida cascada uupasañi gasusuusaca dai poduucái siaa giñduutuda. ³⁴ Aana caa maata sial soimaa taataca vaasi giñmaamara Ejiipitará oidacami, aana caa isaijigái agái cascada tavai aana dai calgacara vuvaida ñagái. Imiñi tudu gaootosamu aana Ejiipituamu”, astatadai Diuusi ñiooquida amoseesa.

³⁵ Tomasi amoseesa aaduná maicallgacara naiditadai amoseesa dai potatadai: “¿Toora dunucami dai taaandami duucái gadaí?” astatadai. Vascara Diuusi ootoi amoseesa taaandami duucái dai calgacara vuviadami, poduucái ootosi agái ñiooqui gataañicaruada ismaacada gamaasitu taiyara. ³⁶ Dai Moseesa aragái ismaacada vuvaitu garaaduñicaru Ejiipituaiñdara dai idui mui naana maasi gagarducami Diuusi guvucadadacada ami davarara dai siaaco Gaa Suudagi Valicara taagidu ara dai oidigana ara goo coobai uumigi pomaasi ivueeyi agái. ³⁷ Dai amoseesa agái daida itatadai ajudidíu: “Diuusi ganootosda agái amoco ismaacada ñioocada agái agái vatará lagi aapimá ganaadunuma saagidaiñdara, poduucái isduucái giñootoi agái aana. Dai lagiadavurai agái”, astatadai Moseesa. ³⁸ Dai amoseesa agái ismaacada oidigana aimaraitadai amadu aoodami, dai agái ñiooqui Diuusi taañicaruda agiidi Siñáara dai amadu daacatadai garaaduñicaru ara dai Diuusi aagidi Moseesa ñiooqui sai garaagidana isducatai gaagái isoidaca aatama.

³⁹ Damos garaaduñicaru maitipali isallidagi, baiyoma mosgajiaadara vipieeyi agái ismaacada mamaatatuldi Moseesa dai apamu noonoigia aliditadai Ejiipituamu. ⁴⁰ Amaasi itatadai agái Aaróni: “Aatama ipalidi pasgarduiñdagi didiuusi vai garnuucadacana aatama maimaata siaaco dui amoseesa ismaacada garvuvaitu Ejiipituaiñdara”, ascaiti aoodami. ⁴¹ Amaasi idui agái amo ali calisi vaaca mara maasi, dai coi vustaaqui dai dadasdiña vaaca mara ismaacada idui agái dai diuusi aagaiña. Dai alia baiganaliditadai agái gaicada ismaacada idui agái gannoonovicada. ⁴² Amaasi Diuusi acovai ii agái saagidaiñdara, dai dagito sai siaa duutudaiña agái sisiaavugái gandiuisiga duucái, dai amo Diuusi ñiooquituldiadamigada ooja iscaiti Diuusi sai pocaiti:

¿Coimasi aapimá judidíu vustaaqui dai giñdadasdiña aidasi goo coobai uumigi oidigana ajioopaitadai aapimá?

⁴³ Baiyoma baa ajioopaiña aapimá gandiuisiga Moloqui amo icuusi vaaquara daida idui aapimá amo istumaasi amo siaavugái maasi dai Rempañi taatai, agái ardidiuusi ismaacada aapimá lagi idui dai siaa duutudaiña.

CascadΛ gΛnvuvaidamu aanΛ gandΛvΛΛragaiñdarΛ dai gΛnootosamu mΛΛcasi Babilonia baitΛqui.

Ascaiti Diuusi.

⁴⁴ GΛraaduñicarΛ viaacatadai oidigana Λmo icuusi vaaqui siaaco bai daraasacana Λgai Λojoodai caacaparacΛdΛ ismaacΛdarΛ ooja Diuusi ismaacΛdΛ ΛrsΛΛlicami. Diuusi tΛjai ΛMoseesa Λicuusi vaaqui sai poduucai iduuna isducatai nΛiditadai Λgai Λmai sibΛacoga siaaco tΛΛgi Diuusi. ⁴⁵ Dai gΛraaduñicarΛ vii Λicuusi vaaqui ismaacΛdΛ idui MoseesacarΛ aa gooquiΛrdadioma gΛraaduñicarΛ, dai Λgai ismaacΛdΛ oiditadai ΛJosue bΛΛcaticatadai Λicuusi vaaqui aidΛsi voopoji Λgai dΛvΛΛragadΛ aa Λma maa ñioocadami. Diuusi vuvaitu Λgai ismaacΛdΛ ami oidacatadai sai ami oidacana ΛJosue ΛΛmadu Λgaa oodami. DaidΛ Λicuusi vaaqui movaasi viaacatadai Λoodami dai ami siaa duutudaiña Diuusi asta aidΛsi gatajΛi ΛbaitΛcΛaacami DavicarΛ. ⁴⁶ Diuusi aliΛ cΛΛgacΛrΛ nΛiditadai DavicarΛ vaidΛ ΛDavicarΛ iduñia Λliditadai Λmo vaaqui Diuusi vΛΛtarΛ. GΛraduñi JacocarΛ vaavoitu Diuusi gΛrooga ΛpΛ. ⁴⁷ DΛmos ΛSalomoñi Λgai daidΛ idui Diuusi vaaquidΛ. ⁴⁸ Tomasi Diuusi ismaacΛdΛ ΛrΛbaitΛcΛaacami maioidaga quiquiuupiΛrΛ ismaacΛdΛ ivueeyi oodami. Poduucai isducatai aagai Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ sai pocaiti Diuusi:

⁴⁹ AanΛana Λgai ismaacΛdΛ tΛaanΛi tΛvaagi dai vΛΛsi oidigi ΛpΛ.

¿Maasca agai Λvaaqui ismaacΛdΛ giñduiñda agai aapimΛ?

AanΛ anmaitΛgito siaaco giñibΛstagi.

⁵⁰ ¿Maitansi ΛΛgi idui aanΛ vΛΛsi gomaasio?

Ascaiti Diuusi.

⁵¹ DaidΛ ΛTiivañi apiañiooquidi Λoodami daidΛ itΛtdai:

—AapimΛ aasñiñitu ganducami maitatΛΛcaidaga Λpan ducami aapimΛ ismaacΛdΛ maivaavoitudai Diuusi. Dai vΛΛscarΛ vuidarΛ vΛΛtacana aapimΛ Diuusi IbΛadΛ Λpan tuutuiga aapimΛ gΛnΛΛqui aaduñicarΛ. ⁵² GΛnaaduñicarΛ soimaa taatatuli dai asta coi vΛΛsi Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ ismaacΛdΛ ΛΛquioma dada dai aagidi Diuusi ñiooquidΛ. Λgai vaa ñiñiooquituldiadami aagai isdivia agai ΛcΛΛ tuigacΛdΛ ismaacΛdΛ tomali Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi. Dai aidΛsi divia Λgai aapimΛ gatΛΛgi masai muaana. ⁵³ Diuusi gΛnaagidi gatΛtΛaañicarΛcΛdΛ isducatai gΛaagai mΛsoidacagi mai aapimΛ maiΛΛgidi —astΛtdai Tiivañi.

⁵⁴ Dai aidΛsi caΛ Λoodami imaasi sΛΛlicadΛ baacoi ΛTiivañi vui dai cΛcΛrΛñdimi gΛntaatamu. ⁵⁵ DΛmos Diuusi IbΛadΛ ΛΛmadu daacatadai ΛTiivañi tai Λgai tΛvaagiamu nΛnΛava dai tΛΛ Diuusi isvaamioma dadadacΛi sitasai dai ΛSuusi sΛΛlisa padΛrΛ cΛΛca Diuusi. ⁵⁶ Amaasi itΛtdai ΛTiivañi Λoodami:

—Dañi nΛidi aanΛ tΛvaagi vai cupioquiñi dai Λgai ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami sΛΛlisa padΛrΛ cΛΛca Diuusi —astΛtdai Tiivañi.

⁵⁷ Amaasi Λoodami cuu gΛnnaanaca maicaΛca Λliditai, dai vΛΛscatai gΛgΛrΛ iññaquimi dai vui voopoi ΛTiivañi ⁵⁸ dai bai dai vuusaitu ami JerusaleenaiñdarΛ dai maicacarai. Dai Λgai ismaacΛdΛ maisai nuucatuli gΛnsosoa Λmo gΛΛli Saulo tΛΛgiducami. ⁵⁹ Dai aidΛsi quiaa maisaitadai Λoodami taidΛ ΛTiivañi aduucai daanΛgi ΛSuusi:

—Suusi bΛΛcaiñi giñiibΛdaga —ascaiti.

⁶⁰ Dai gooquiΛrΛ gΛtootonacΛdΛ cΛquiva dai gΛgΛrΛ iñña daidΛ icaiti:

—TΛaanΛdami maiti gΛpiΛrΛ vuupada goodami idi soimaascamicΛdΛ —ascaiti.

Dai mospotΛ dai muu.

8

¹ DaidΛ ΛSaulo baiΛa ΛpΛ mΛsmuaagi ΛTiivañi. Dai aidΛ ΛcΛrΛ sigΛmuaatu ΛTiivañi ΛJerusaleenΛrΛ oidacΛdΛ vui suuli Λvaavoitudadami dai soimaa taatatuli. Tai vΛΛsi Λvaavoitudadami aipaco iji Judeeamu dai Samaaliamu mosΛcaasi Λojootosicami maiiji

abiaadara. ² Dai lamoco calalli ismaacada siaa duutudaitadai Diuusi yaasa lTiivañi dai sallicada sosuañi lagaicada. ³ Vaida lSaulo apiasoi vuaadatadai lvaavoitudadami, dai vlassi quiquira vapaacaiña dai tvaimaticatai vuvaidiña calalli dai ooqui gataañia aliditai maamaisaragai.

⁴ Damos lvaavoitudadami ismaacada iji Jerusaleenaiñara tomasiaaco siaaco ajiopaitadai lagi gaaagidimi isSuusi Cristo arcagacara vuviaadami. ⁵ Amaadutai lvaavoitudadami Piili tagiducadadai dai ii lmapacara Samaalia dlvllarira. Dai ami gaaagidi isSuusi Cristo arcagacara vuviaadami. ⁶ Vaida loodami ganmpaidiña dai calga gantagito calcana istumaasi aagidiña lPiili. Dai naidi lagi lara istumaasi gagarducami ismaacada ivuaadatadai lPiili Diuusi guvucadadacada. ⁷ Muidutai lagi ismaacada viaacatadai Diaavora talaañicaruda duduaadi lPiili vaida lDiaavora talaañicaruda vuvacaiña oodamaiñara iñaquidatadi, dai muidutai ismaacada maitistutuiditadai isoñiadagi lamoco ganllaca silara lamoco gancaacaji vlassi duduaadi lagi. Dai lamoco ismaacada maitistutuiditadai isajioopadagi vlassi duduaadi lagi. ⁸ Dai poduucadi vlassi loodami baiganalli.

⁹ Dai ami oidacatadai amo calli Simuñi tagiducami, ismaacada lalquioma arcadaracamicatadadi dai mosyaatagidiña lagi loodami potadaitadadi saida lmaatacami. ¹⁰ Vai vlassi loodami lamaduga mlassi aaliducami dai gagarducami vlassi gantagito calcana istumaasi aagaiña lagi daida icaitiña:

—Goovai gia viaa Diuusi guvucadada —ascaitiña loodami.

¹¹ Tavari yaatagidiña lSimuñi galadaragacada cascada gantagito calcana loodami dai lagiñi. ¹² Dai aidasi vaavoitu loodami agiditadi lPiili isDiuusi soicai oodami sai calgacara oidacana dai isSuusi Cristo arcagacara vuviaadami, muidutadi ooqui dai calalli ganvapacoi. ¹³ Dai asta lSimuñi ismaacada arcadaracamicatadadi vaavoitu dai gavacoi, dai lamadu aimaraiña lPiili dai maitatagaiña isducatai gatagituagi naiditadi lPiili isivuaadana naana maasi gagarducami Diuusi guvucadadacada.

¹⁴ Aidasi mai lojootosicami ismaacada Jerusaleenara daraajatadadi isSamaalira oidacami vaavoitu Diuusi ñioquida, gaamucu ootoi lPiiduru lamadu lVuaana. ¹⁵ Dai aidasi aayi lagi Samaalira gamamagi lvaavoitudadami vllara, sai Diuusi lbadad diviana lvaavoitudadami lamadu. ¹⁶ Tomali lamaadutadi lagi maiquiaa lamadu daacatadadi Diuusi lbadad. Mosvapacoñicatadadi lagi Suusi sallicamigadacada. ¹⁷ Cascada lPiiduru lamadu lVuaana daama daradi gannoonovi tai poduucadi divia Diuusi lbadad lvaavoitudadami lamadu.

¹⁸ Dai aidasida lSimuñi tala isdivia Diuusi lbadad lvaavoitudadami lamadu aidasi daama daradi lojootosicami gannoonovi, ¹⁹ amaasi lSimuñi itadadi:

—Aan ganmaquiaagi tumiñsi varai aapim giñmaaca guvucadagai nai silscada aan daama darasadagi giñnoonovi tomastuma oodami vai didivadagi Diuusi lbadad lagi lamadu —astadadi lSimuñi.

²⁰ Amaasi lPiiduru itadadi:

—Polidi aapi sai istumaasi gaoidi Diuusi gasaadadi tumiñsica cascada ugitana gatumiñsiga aapi gamadu. ²¹ Aapi maiviaa tomalaachi sallicami idi guvucadagira maitacagadu galbadaga Diuusi vuitapi. ²² Dagitoñi vlassi gasoimaascamiga dai daañi Diuusi sabai goigaldana lagi gasoimaascamiga ismaacada viaa aapi galbadagara. ²³ Giñtagito naidi aan isaliasi arsoimaasi iducami aapi dai gasoimaascamiga gamaisacan duu —astadadi lPiiduru.

²⁴ Amaasi lSimuñi aa noragi daida itadadi:

—Daanlavurai aapim Diuusi aanacada nai maipovai iñduña aan masducatai aagai aapim —astadadi lSimuñi.

²⁵ Amaasi Δ Piiduru Δ madu Δ Vuaana aatagi Δ oodami dai aagidi Δ pp Δ Diuusi $\tilde{n}$ iooquid Δ , dai gooqui Δ ra Δ iji muiyap Δ ra Samaalia Δ v Δ v Δ ri Δ ra dai gaaagidimi isSuusi Cristo Δ rc Δ agac Δ ra vuviaadami dai gooqui Δ ra noonora Jerusaleenamu.

²⁶ Amaasi cadaivunucai imaasi Δ mo Diuusi t Δ aa $\tilde{n}$ icarud Δ $\tilde{n}$ iooqui Δ Piili daid Δ it Δ t Δ dai:

—C Δ quiva $\tilde{n}$ i dai imi govoyamu ismaac Δ d Δ Jerusaleenai $\tilde{n}$ d Δ ra caat Δ Gaasamaco dai idi vaa voi Δ gai dai oidigana daivunuga siaaco maitiipu oidacami —ast Δ t Δ dai Δ Diuusi t Δ aa $\tilde{n}$ icarud Δ .

²⁷ Taid Δ Δ Piili c Δ quiva dai ii dai voy Δ ra aayi Δ mo c Δ li Etiopii Δ ra oidacami. Δ gai Δ rt Δ aan Δ damicatadai daid Δ Δ rnuucadacamicatadai Δ Candaasi tumi $\tilde{n}$ sigad Δ . Δ Candaasi Δ ra Δ mo ooqui daid Δ Δ rbait Δ c Δ aacamicatadai Etiopii Δ ra dai v Δ asi c Δ c Δ li ismaac Δ d Δ aata vuaadana Candaasi v Δ atar Δ cacaapu $\tilde{n}$ icatadai c Δ c Δ d Δ Δ c Δ li capu $\tilde{n}$ icatadai Δ pp Δ . Daid Δ Δ c Δ li cag Δ quiyamaco im Δ tadai Jerusaleenai $\tilde{n}$ d Δ ra siaaco siaa duutudaitadai Δ gai Diuusi. ²⁸ Vaid Δ Δ c Δ li Δ mo careeta Δ raana daitugaitadai dai aagaimi oojai ismaac Δ d Δ ooja Isa Δ caru Diuusi $\tilde{n}$ iooquituldiadamigad Δ . ²⁹ Amaasi Diuusi Ib Δ ad Δ it Δ t Δ dai Δ Piili:

—Imi $\tilde{n}$ i dai abaan c Δ quiva gocareeta —ast Δ t Δ dai.

³⁰ Dai aid Δ si miaad Δ ra c Δ quiva Δ Piili ca Δ Δ gai Δ c Δ li isaagaimi oojai ismaac Δ d Δ ooja Isa Δ tai Δ gai t Δ cacai daid Δ it Δ t Δ dai:

— ζ Maat Δ pas ca Δ gooojai pasmaac Δ d Δ aagai? —ast Δ t Δ dai Δ Piili.

³¹ Taid Δ Δ c Δ li aa noragi daid Δ it Δ t Δ dai:

— ζ Ducatai maata ca Δ cana aan Δ maitiipucatai sioor Δ gi $\tilde{n}$ aagidagi ist Δ iya Δ lidi goovai? —ast Δ t Δ dai Δ c Δ li.

Dai vai Δ Piili sai abaana daivana.

³² Vaid Δ Δ c Δ li aagaitadai Δ oojai Diuusi $\tilde{n}$ iooquid Δ ra siaaco icaiti:

Aid Δ m Δ si b Δ acai dai muaa Δ gai mai Δ ijig Δ Δ pan duucai Δ mo ca $\tilde{n}$ iiru ismaac Δ d Δ maisuaacai m Δ siuu duu muaagi.

Dai Δ pan duucai ca $\tilde{n}$ iiru mara ismaac Δ d Δ maisuaacai $\tilde{n}$ a m Δ siuu duuca iicadagi, Poduucai Δ gai maisosua dai muu.

³³ Soi dui Δ gai mai Δ iaacatai Δ gai istuisi soimaa taatagi. ζ Sioor Δ istuid Δ cai Δ caldana si Δ quiatai vaavoituda Δ gai?

Asc Δ aiti Diuusi $\tilde{n}$ iooquid Δ ra.

³⁴ Taid Δ Δ t Δ aan Δ dami t Δ cacai Δ Piili daid Δ it Δ t Δ dai:

—Gi $\tilde{n}$ oig Δ dacai gi $\tilde{n}$ aagida, ζ voor Δ aagai goDiuusi $\tilde{n}$ iooquituldiadamigad Δ Δ gi Δ gai Δ mai sio? —ast Δ t Δ dai.

³⁵ Amaasi Δ Piili g Δ aagacai aagidi Δ $\tilde{n}$ iooqui ismaac Δ d Δ aagai Δ c Δ li ooji Δ ra dai aagidi Δ ma maasi Δ pp Δ aagaitai Δ Suusi. ³⁶ Dai aid Δ si aayi Δ gai Δ map Δ c Δ ra siaaco daacatadai suudagi, taid Δ Δ t Δ aan Δ dami it Δ i:

—Tami daja suudagi. ζ Baisi Δ rc Δ gai isvacua $\tilde{n}$ ica aan Δ ? —ast Δ t Δ dai Δ gai Δ Piili.

³⁷ Taid Δ Δ Piili it Δ t Δ dai:

—P Δ ss Δ lic Δ d Δ vaavoitudadagi aid Δ gia istutuidi aapi —ast Δ t Δ dai Δ Piili.

Taid Δ Δ c Δ li aa noragi daid Δ it Δ t Δ dai:

—Aan Δ angia vaavoitudai isSuusi Cristo Δ rDiuusi marad Δ —asc Δ aiti Δ c Δ li.

³⁸ Amaasi Δ c Δ li gat Δ jai c Δ asaragai Δ careeta, dai v Δ goocatai t Δ aapai siaaco daacatadai Δ suudagi, taid Δ Δ Piili vacoi Δ c Δ li. ³⁹ Dai aid Δ si Δ paamu t Δ at Δ sai Δ gai abiaad Δ ra taid Δ Diuusi Ib Δ ad Δ vaidacai Δ Piili, taid Δ Δ t Δ aan Δ dami camait Δ vaamioma, Δ mos apiaim Δ Δ gai g Δ voog Δ amu baig Δ liatugaitai. ⁴⁰ Amaasi Δ Piili aayi Asoot Δ ra dai v Δ asi Δ map Δ c Δ ra aijimi dai gaaagidimi Δ c Δ gac Δ ra vuvaidaragai mospovuimi dai aayi Sesaree Δ ra.

¹ ΔSaulo maidagitocai soi vueeyi Δvaavoitudadami. Dai pocaitiña sai coodia agai cascΔΔ nΔidamu Δgai ΔbaitΔcΔaacamigadΔ papaali judidíu ² dai tai oojai ismaacΔΔΔΔ maa Δgai oigaragai sai imΔna Δgai judidíu quiquiuupaigadΔamu DamascΔΔΔ dai gaagana ismaacΔΔΔ apiavaavoitudai Suusi Cristo mamaatΔtuldaragadΔ dai sai maamaisapicamu vuaapana JerusaleenΔΔΔ vΔΔsi Δmaduga mΔΔsi ooqui dai cΔcΔΔli. ³ ΔΔmos aidasi voyiamu imaitadai Δgai camiaadΔΔΔ Damasco, tai todian duucai vΔpΔdoli sicoli Δgai Δmo cuudagi tΔvaagiaiñΔΔΔ. ⁴ TaidΔ ΔSaulo dΔvΔΔrapi gΔi, dai caΔ Δmo ñiooqui ismaacΔΔ itΔΔdai:

—Saulo, Saulo, ¿tuiπasi soi giñvueeyi? —astΔΔdai.

⁵ Amaasi ΔSaulo itΔΔdai:

—¿PoorΔ aapi tΔaanΔdami? —astΔΔdai.

TaidΔ Δñiooqui aa noragi daidΔ itΔΔdai:

—AanΔnΔ ΔrSuusi Δgai vaa ismaacΔΔΔ soi vueeyi aapi. Δagi gΔtomitΔscΔi aapi Δpan duucai Δmo vooyisi ismaacΔΔΔ cuituscΔi tootoicami cuugadΔ —astΔΔdai Δñiooqui.

⁶ Amaasi ΔSaulo gigivuquimi duaadimucai daidΔ itΔΔdai:

—TΔaanΔdami, ¿tumaasi ipΔlidi aapi isiduniΔa aanΔ? —astΔΔdai.

TaidΔ ΔtΔaanΔdami itΔΔdai:

—CΔquivañi dai ai DamascΔΔΔ mΔsimΔcΔa gΔaagidamu istumaasi gΔaagai pΔsiduniagi —astΔΔdai ΔtΔaanΔdami.

⁷ ΔcΔcΔΔli ismaacΔΔΔ Δmadu iimaitadai ΔSaulo aliΔ duduaadimu caΔcΔcΔi Δñiooqui dai maitΔΔgacai tomali Δmaadutai. ⁸ Amaasi ΔSaulo cΔquiva dΔvΔΔrapidΔΔΔ, dΔmos maitistui isnΔnΔavagi tomalaachi. TaidΔ ΔaaduñΔΔ vaidacai Damascoamu. ⁹ DaidΔ ΔSaulo vaica tasai maitistui isnΔnΔavagi dai maitauu dai maitaii tomalaachi istumaasi.

¹⁰ Dai ami DamascΔΔΔ oidacatadai Δmo vaavoitudadami Ananiiasi tΔΔgiducami tai Δgai vuitapi gΔmaasitu ΔSuusi daidΔ itΔΔdai:

—Ananiiasi —astΔΔdai.

Tai Δgai aa noragi daidΔ itΔΔdai:

—TΔaanΔdami tami andaja —astΔΔdai Ananiiasi.

¹¹ Amaasi ΔtΔaanΔdami itΔΔdai:

—CΔquivañi dai imi siaaco caayi SΔΔliñicΔΔΔ tΔΔgidu dai Uudasi quidiΔΔΔ nΔida Δmo cΔΔli TarsuaiñΔΔΔ Saulo tΔΔgiducami gamamadiava. ¹² GΔtΔtΔquidΔΔ tΔΔ Δgai Δmo cΔΔli Ananiiasi tΔΔgiducami sai vaa dai daama darai gΔnoonovi saidΔ istui Δgai isnΔnΔavagi Δpamu —astΔΔdai ΔSuusi.

¹³ TaidΔ ΔAnaniiasi moscaΔ imaasi daidΔ itΔΔdai:

—TΔaanΔdami muidutai giñagidiña gocΔΔli dai vΔΔsi soimaascami ismaacΔΔΔ ivuididiña goovai ismaacΔΔΔ gΔvaavoitudai JerusaleenΔΔΔ. ¹⁴ Dai sivi divia goovai tami Δpapaali baitΔguucacamigadΔ sΔΔlicamigadΔcΔΔΔ, dai maamaisapicami vuuquia agai vΔΔscatai ismaacΔΔΔ gΔvaavoitudai aapi —astΔΔdai Ananiiasi.

¹⁵ Amaasi ΔtΔaanΔdami itΔΔdai:

—Imiñi casiant Δco vuusaitu aanΔ ΔSaulo vai aagidana Δgai aa Δma maasi ñioocadami dai raraí dai judidíu ΔpΔΔ iñsaanΔ cΔΔgacΔΔΔ vuvaidi oodami. ¹⁶ AanΔ tΔΔgidamu isaliΔ viaa Δgai issoima taatagi giñvaavoitudaitai —ascΔi ΔSuusi.

¹⁷ Amaasi ii Ananiiasi Δquiyamu siaaco daacatadai ΔSaulo dai ami vaacΔcΔi daama darai gΔnoonovi daidΔ itΔΔdai:

—Giñaduñi Saulo, ΔSuusi ismaacΔΔΔ gΔmaasitu aapi gΔvuitapi voyiaiñΔΔΔ Δgai at-giñootoi pΔsai Δpamu nΔnΔavana dai sai Diuusi IbΔΔΔ gΔΔmadu daaca agai —astΔΔdai Ananiiasi.

¹⁸ Tai otoma suuli vatopa coocomidΔ maasi vuupujiaiñΔΔΔ dai casi istui Δgai isnΔnΔavagi. Dai otoma cΔquiva dai gΔvacoi sai nΔidiña Δoodami iscaΔma duucai gΔtΔgito Δgai dai camaisoimaasi ivuaada agai. ¹⁹ Dai gooquidΔΔ gauu dai bΔi gΔgυvucadaga Δpamu dai anaasi daja chiΔΔqui tasai Δvaavoitudadami Δmadu DamascΔΔΔ.

20 Otoma gaaagacai gamamaatultudimi ΔSaulo judidíu quiqiuupaigadara Diuusi ñiooquida dai gaaagidi sai Suusi arDiuusi marada. 21 Dai vascatai ismaacada caa maitatagaitadai isducatai gantatagituagi daida icaiti:

—¿Maitasi aracalli goovai ismaacada Jerusaleenara aimaraiña dai gaagaiña avavoitudadami dai soi vaaadana? ¿Dai maitasi aragai vaa ismaacada tami divia dai maamaisapicami vuuquia agaitadai vaavoitudadami ara dai tagida agai abaitaguucacamigada papaali Jerusaleenara? —ascaiti oodami.

22 Damos ΔSaulo vaamioma maiduaadicuitai gaaagidi Diuusi ñiooquida dai gaaagidiña ara saida ΔSuusi arCristo, taida Δjudidíu Damascara oidacada camaitaa isducatai gantatagituagi.

23 Dai bai tavapicada Δjudidíu ganaagi dai muaa agai ΔSaulo. 24 Damos ΔSaulo maí. Dai Damasco sicoli cuupicatadai gaa bidaaviquicada vaid Δjudidíu abidaaviqui cuucuparagadara soobidacana tarara dai tucara siaaco vuusiagi sai muaa agaitadai. 25 Damos avavoitudadami gaa asarai raana daí ΔSaulo dai bidaaviquiamu salli tavaañi amo imidagai tucara tai poduucai cagacara vuusai ΔSaulo.

26 Aidasi aayi ΔSaulo Jerusaleenara agai urava aliditadai avavoitudadami damos avavoitudadami abaidiña vascara maivaavoitudaiña agai siΔSaulo casi arvaavoitudadami ara cascada. 27 Damos ΔBernabé gia vaidacai dai vaan calsi oojootosicami dai aagidi isducatai taa ΔSaulo ΔSuusi Cristo voiyara, dai isducatai ñiooqui ΔSuusi, dai isducatai ΔSaulo maiduaadimudacada aagidi Diuusi ñiooquida Damascara oidacami. 28 Taida ΔSaulo anaasi Jerusaleenara vii dai amadu aimaraiña avavoitudadami. 29 Dai maiduaadicuitai gaaagidiña Diuusi ñiooquida, dai amadu gaaatagaiña agai Δjudidíu ismaacada ñioocaitadai giliego ñiooquida, damos Δjudidíu gaagaitadai isducatai muaagi ΔSaulo. 30 Dai aidasida avavoitudadami maí gomaasi otoma vaidacai agai ΔSaulo Sesareamu dai abiaadara ootoi Tarsuamu.

31 Aida camaitiipucataidai siora soi duucanijadagi avavoitudadami Judeeara dai Galileeara dai Samaalilara oidacami cascada baiganaliditai oidaga agai dai vaamioma calga vaavoitudaimi dai siaa duutudaiña Diuusi. Dai Diuusi Ibadaa amadu daacataidai vai vaamioma muidaimi vaavoitudadami.

32 Aidasida ΔPiiduru didividitadai avavoitudadami diviji agai ara avavoitudadami Liidilara oidacada. 33 Vai ami oidacataidai ara amo calli Eneesi tagiducami ismaacada capara mamacova uumigi moscaatacataidai maitistutuidiña agai isaimardagi cascada.

34 Taida ΔPiiduru itatadai:

—Eneesi casiapadueeyi Suusi Cristo guvucadadacada, vañigiñi dai bai duuñi gavaacosi —astatadai ΔPiiduru.

Taida Eneesi otoma vañi. 35 Dai vascatai Liidilara oidacada dai Saroñilara oidacada tagacai imaasi dagito aalquida ganvaavoidaraga dai vaavoitu Diuusi.

36 Aida Jopara oidacataidai amo ooqui vaavoitudadami Tavita tagiducami dai giliego ñiooquicada arDoorcasi. Idi ooqui vascara calga ivuaadana dai soicaiña asoituutuigami. 37 Dai amo imidagai alia cooco oooqui dai muu, matai vatasi dai gooquilara goocua daama vaaquilara taccaviaco taa. 38 Dai Jopaiñara miaaga Liidiamu siaaco daacataidai ΔPiiduru, taida avavoitudadami maí isami daacataidai ΔPiiduru dai ootoi gooca calalli sai mala aagidana ΔPiiduru sai otoma diviana.

39 Taida ΔPiiduru otoma oí acacalli. Aidasi aayi agai matai otoma vaidacai siaaco caatacatadai amuuquida, tai vansi avipiuudu sicoli guuquiva dai suaañimi dai vuvaitu yuupurui dai vaapasaragai ismaacada idui ΔDoorcasi maiquiaa muucucai dai tatagidi

ΔPiiduru. ⁴⁰ Amaasi ΔPiiduru quiidigamu ootoi vΛΛscatai ismaacΔΔ ami daraajatadai dai gΔtootonacΔΔ cΛquiva dai gamamagi, dai vui nΛnΛava Δgai Δooqui muuquiadΔ daidΔ itΔΔdai:

—Tavita vañigiñi —astΔΔdai ΔPiiduru Δooqui.

Tai Δgai cupioco gΔvuupuji dai tΔΔ ΔPiiduru dai sΔΔli daiva. ⁴¹ TaidΔ ΔPiiduru noviaiñdΔrΔ bΔi dai vañigi, dai otoma vai ΔaduñdΔ ΔΔmadu Δvipiuudu dai vaan cΔΔsi duaacami. ⁴² VΔΔsi gomaasi mai vΛΛscatai JopΔrΔ oidacami dai muidutai vaavoitu Suusi Cristo. ⁴³ TaidΔ ΔPiiduru anaasi JopΔrΔ vii bai tΔvΔpi Δmo vaqueetatadami quidiΔrΔ Simuñi tΔΔgiducami.

10

¹ SesareeΔrΔ oidacatadai Δmo cΔΔli Cornelio tΔΔgiducami ismaacΔΔ tΔaanΔitadai Δmo sientio sandaaruru mΔsmaacΔΔ Italianu aagaiña. ² Dai Cornelio Δmadu vΔΔsi aaduñdΔ aliΔ siaa duutudaiña Diuusi, dai Δgai soicΔiña mui tumiñsicΔΔ Δjudidíu dai vΛΔscΔrΔ gamamadaiña. ³ Dai Δmo imidagai coi gΔΔsΔco tasai cΔΔga tΔΔ ΔCornelio Δmo Diuusi tΔaañicarudΔ ismaacΔΔ vaa siaaco daacatadai Δgai daidΔ itΔΔdai:

—Cornelio —astΔΔdai ΔDiuusi tΔaañicarudΔ.

⁴ VaidΔ ΔCornelio mosnΔidi ΔDiuusi tΔaañicarudΔ duaadimucai. Dai amaasi tΔcakai daidΔ itΔΔdai:

—¿Tumaasi tΔgito aapi? —astΔΔdai Cornelio.

Amaasi ΔDiuusi tΔaañicarudΔ itΔΔdai:

—Diuusi aliΔ baigΔΔlidi gΔmamadaragacΔΔ dai vΛΔsicΔΔ ismaacΔΔ ivueeyi aapi soicΔitai soituutuigami. ⁵ Ootosañi cΔcΔΔli Jopamu vai vaidana Simuñi Piiduru, ⁶ ismaacΔΔ Δmai Simuñi quidiΔrΔ gΔuuliñaca. Δgai Δrvaqueetatadami dai gΔΔ suudagi ugidiana oidaga. ΔPiiduru gΔaagidamu istumaasi gΔaagai pΔsiduñiagi —astΔΔdai ΔDiuusi tΔaañicarudΔ.

⁷ AidΔsi ii ΔDiuusi tΔaañicarudΔ taidΔ ΔCornelio vai gooca gΔpipiooñiga dai Δmo sandaaruru ismaacΔΔ siaa duutudai Diuusi vaidΔ ΔCornelio baigΔΔlidityai nΔidiña. ⁸ Dai aagidi vΔΔsi istumaasi tΔΔ Δgai. Dai gooquiΔrΔ ootoi Jopamu.

⁹ Dai siaadiqui aidΔsi camiaadimitadai Δgai JopΔrΔ dan duucu Δsi tΔsai ΔPiiduru vaaqui daama daida mamada Δgai. ¹⁰ Dai Δgai aliΔ biuugimucatadai dΔmos quiaa bai vuiddiditadai cuaadagai, tai gΔmaasitu Δgai vuitapi Δmo istumaasi. ¹¹ TΔΔ Δgai isgΔcupioco tΔvaagi dai dΔvΔΔrapi uucami tΔaapanΔi Δmo istumaasi Δpa maasi Δmo gΔΔ tua icuusi vΔmaacova siisiodΔ vuupuli. ¹² Dai ami tua icuusiΔrΔ daraitugai naana maasi cΔcΔsi maaco taataracami dai gΔgΔr coocoyi dai ujuurugi ΔpΔ. ¹³ Dai amaasi caΔ Δgai Δmo ñiiooqui ismaacΔΔ itΔΔdai:

—CΔquivañi Piiduru dai cooda dai uga —astΔΔdai Δñiiooqui.

¹⁴ TaidΔ ΔPiiduru aa noragi daidΔ itΔΔdai:

—Chio tΔaanΔdami, tomali Δmo imidagai maitΔrugacami aanΔ istumaasi judidíu maiviaa oigaragai iscuaadagi —astΔΔdai ΔPiiduru.

¹⁵ TaidΔ Δñiiooqui Δpamu ñiioo daidΔ itΔΔdai:

—Istumaasi Diuusi aagai saidΔ Δrcuaadagai maitΔaagai pΔspocaitiadagi sai maicΔΔgadu —astΔΔdai Δñiiooqui.

¹⁶ Δtua icuusi vaicojo tΔvai daida tΔsai tΔvaagiamu Δpamu. ¹⁷ AidΔsidΔ ΔPiiduru tΔtΔgitoitadai istΔiya Δlidi Δgai ismaacΔΔ gΔmaasitu vuitapi, tai quitaagiña aayi ΔcΔcΔΔli Cornelio ojootosadΔ gatΔcacaimi Δgai siaaco oidaga Simuñi daida aayi. ¹⁸ Dai aΔcai gΔgΔrΔ gatΔcacai sabai ami gΔuuliñacatadai Δmo cΔΔli Simuñi Piiduru tΔΔgiducami. ¹⁹ Dai quiaa tΔtΔgitoitadai ΔPiiduru ΔgiΔrΔ ismaacΔΔ vuitapi gΔmaasitu, taidΔ Diuusi IbΔada itΔΔdai:

—Dañi g_Λgaagiava vaica c_Λc_Λli. ²⁰ T_Λv_Λñiñi dai oida dai maivuaam_Λ _Λiatugada aan_Λanta ootoi —ast_Λt_Λdai Diuusi Ib_Λad_Λ.

²¹ Taid_Λ _ΛPiiduru t_Λvai dai ii siaaco guucacatadai _Λc_Λc_Λli Cornelio ojootosad_Λ daid_Λ it_Λt_Λdai:

—Aan_Λana _Λgai m_Λsmaac_Λd_Λ gaagai aapim_Λ. ¿M_Λtumaasi aagaimi? —ast_Λt_Λdai.

²² Taid_Λ _Λc_Λc_Λli aa noragi daid_Λ it_Λt_Λdai:

—G_Λrbait_Λc_Λaacamiga Cornelio atg_Λrootoi. _Λgai _Λr_Λmo c_Λli c_Λl tuigacami dai siaa duutudai Diuusi. Dai v_Λasi _Λjudidíu c_Λagac_Λr_Λ n_Λidi dai oig_Λdai. Tai _Λmo Diuusi t_Λaañicarud_Λ aagidi _ΛCornelio sai g_Λvaidana p_Λsai aapi im_Λna quiidiamu sai _Λgai c_Λc_Λna p_Λstumaasi viaaca isaagidagi —ast_Λt_Λdai _Λc_Λc_Λli.

²³ Taid_Λ _ΛPiiduru miaad_Λgi, tai _Λgai anaasi vii aid_Λ tuc_Λr_Λ _ΛPiiduru _Λmadu. Dai siaadiqui iji tai oí _ΛPiiduru dai oí _Λp_Λ _Λmmoco _Λvaavoitudadami Jop_Λr_Λ oidacami.

²⁴ Dai siaadiqui aayi _Λgai Sesaree_Λr_Λ siaaco n_Λn_Λr_Λacatadai _ΛCornelio _Λmadu muidu-tai aaduñd_Λ dai aa ismaac_Λd_Λ c_Λaga _Λmaducatadai _Λgai v_Λasi vapai. ²⁵ Aid_Λsi aayi _ΛPiiduru quiiy_Λr_Λ tai vuusai _ΛCornelio dai miaad_Λgida _Λgai dai vuid_Λr_Λ g_Λtootonac_Λd_Λ c_Λquiva dai siaa duutuda agaitadai. ²⁶ D_Λmos _ΛPiiduru c_Λquivat_Λ daid_Λ it_Λt_Λdai:

—C_Λquivañi. Aan_Λ an_Λp_Λ _Λr_Λc_Λli g_Λpan duuc_Λi —ast_Λt_Λdai.

²⁷ Dai apiaaatagaimi _Λgai _ΛCornelio _Λmadu dai vaa tuucavi dai ami t_Λl mui oodami ismaac_Λd_Λ g_Λn_Λmpaidacatadai. ²⁸ Amaasi _ΛPiiduru it_Λt_Λdai _Λoodami:

—Aapim_Λ c_Λaga maata isjudidíu vaavoidaragad_Λ maitamaacai oigaragai isuurap_Λc_Λdagi _Λma maa ñioocadami tomali isvapac_Λdagi quidi_Λr_Λ. D_Λmos Diuusi giñmaat_Λtuli ansai dagitona aan_Λ govaavoidaragai. Dai sior_Λ Diuusi c_Λagac_Λr_Λ n_Λidi aan_Λ maiviaa istuisi gajiaad_Λr_Λ vipiaadagi. ²⁹ C_Λscad_Λ mosgiñvaí antai maiñioocacai m_Λac_Λd_Λr_Λ ii. Dai maataca iñ_Λlidi aan_Λ t_Λim_Λsid_Λ giñvaí —ast_Λt_Λdai _ΛPiiduru.

³⁰ Taid_Λ _ΛCornelio aa noragi daid_Λ it_Λt_Λdai:

—Casi _Λp_Λdui maacova tasai icaduucu lien_Λ coi g_Λas_Λco tasai tanasi giñquiiy_Λr_Λ daa-catadai aan_Λ dai gamamadaitadai maitaugacai, dai t_Λl aan_Λ _Λmo c_Λli vai dadadac_Λi yuucusid_Λ. ³¹ Vaid_Λ ipiñt_Λt_Λdai: “Cornelio, Diuusi c_Λl gamamadaraga dai maata _Λp_Λ istumaasi ivueeyi aapi soic_Λital soituuuigami. ³² Ootosañi tudu Jopamu sior_Λ vaidagi _ΛSimuñi Piiduru _Λmai Simuñi quidi_Λr_Λ av_Λuuliñaca. _Λgai _Λrvaqueetatadami dai g_Λl suudagi ugidiana oidaga. Dai si_Λscad_Λ divia _Λgai g_Λaagidamu _Λmo istumaasi iñt_Λt_Λdai _Λc_Λli”, asc_Λiti _ΛCornelio. ³³ C_Λscad_Λ otoma ootoi aan_Λ m_Λsai g_Λgaagana, dai aapi c_Λaga dui diviacai. Dai sivi tami daraaja aat_Λm_Λ dai siaa duutudai Diuusi dai c_Λca _Λr_Λlidi añiooqui ismaac_Λd_Λ g_Λrootosi Diuusi aapic_Λd_Λ —ast_Λt_Λdai _ΛCornelio.

³⁴ Amaasi g_Λaagacai ñioo _ΛPiiduru daid_Λ it_Λt_Λdai:

—Sivi camaata n_Λidi aan_Λ isDiuusi maivaamioma c_Λagac_Λr_Λ n_Λidi _Λmmoco, _Λgai v_Λascatai _Λmadugan duuc_Λi n_Λidi. ³⁵ Diuusi ali_Λ c_Λagac_Λr_Λ n_Λidi tomastuma oodami ismaac_Λd_Λ siaa duutudai dai maisoimaasi ivuaadagi. ³⁶ Diuusi ootosi _Λmo ñiooqui _Λjudidíu Suusi Cristoc_Λd_Λ sai c_Λagac_Λr_Λ oidacana Diuusi vuitapi dai oodami vuitapi daid_Λ Suusi Cristo _Λrbait_Λc_Λaacamigad_Λ v_Λasi oidi daama oidacami. ³⁷ Aapim_Λ c_Λaga maata istumaasi _Λp_Λdui judidíu d_Λv_Λr_Λagad_Λr_Λ, aid_Λsi casi gaaagidi _ΛVuaana Diuusi ñiooquid_Λ dai casi gavapaconacai v_Λasi gomaasi Galileeaiñd_Λr_Λ g_Λaaga. ³⁸ Dai c_Λaga maata aapim_Λ _Λp_Λ isducatai maa Diuusi _ΛSuusi ismaac_Λd_Λ Nasaree_Λr_Λ oidacatadai guvucadad_Λ Diuusi Ib_Λad_Λ, dai isducatai aim_Λraitai c_Λaga ivuaadana _Λgai dai duduaaidiña v_Λascatai ismaac_Λd_Λ soimaa taatacana Diaavora t_Λt_Λaañicarud_Λc_Λd_Λ. Diuusi Ib_Λad_Λ _Λmadu daacatadai _ΛSuusi c_Λscad_Λ pomaasi ivuaadana _Λgai. ³⁹ Dai aat_Λm_Λ _Λr_Λn_Λijadami v_Λasi istumaasi ivuaadana _ΛSuusi si_Λsi Judeea d_Λv_Λr_Λr_Λ _Λcaasi Jerusaleen_Λr_Λ _Λp_Λ m_Λtai gooqui_Λr_Λ curusiaba siisa dai muua. ⁴⁰ D_Λmos Diuusi bo vaica tasaic_Λd_Λ du-aacali _Λpamu, dai g_Λrmaa oigaragai t_Λst_Λgiagi. ⁴¹ D_Λmos maisiu v_Λasi oodami maa

agai oigaragai istagiagi mosca aatama ismaacada Diuusi covai vuvaitu aquiomab
 abiaadara tsaidan rnalijadamicana dai aatama amadu gauu dai gaii caduaacacai agai
 coidada saagidaindara. ⁴² Dai agai gartajai tsai aagidana oidigi daama oidacami
 Diuusi ñiooquida dai aagidana apra tastaumaasi naidina dai tastauma caana sai Diuusi
 aagidi asuusi sai agai naidana coidada dai duduaacada ismaacada arcaga ivuaadami
 dai ismaacada armaicaga ivuaadami. ⁴³ Aquiomab abiaadara aagai vasi adiuusi
 ñiooquituldiadamigada asuusi dai pocaiti sai siora vaavoitudagi isasuusi arcagacara
 vuviadami Diuusi oigalda agai vasi soimaascamigada.

⁴⁴ Quiaa ñioocaitadai adiiduru, tai divia Diuusi Ibada dai amadu daaca agai vascatai
 ismaacada ca istumaasi aagaitadai adiiduru. ⁴⁵ Taida ajudidú vaavoitudadami is-
 maacada oiditadai adiiduru camital isducatai gantatagituagi naiditai isDiuusi Ibada
 divia dai amadu daaca agai apra agai ismaacada maitarjudidú. ⁴⁶ Dai ca agai isnaana
 maasi ñiooqui ñioocai agai dai siaa duutudai Diuusi. ⁴⁷ Amaasi adiiduru itai:

—¿Baigas potana aapima isidi oodami maitistutuidi isvapacoñicagi canidi aapima
 isdivia Diuusi Ibada vascatai amadu poduucai isduucai divia aatama garlamadu?
 —ascaiti adiiduru.

⁴⁸ Amaasi tajai adiiduru oodami sai anvapaconana isduucai gatjai Suusi Cristo. Dai
 goquiara agai goguaama oi adiiduru sai anaasi vana chiqui tasai.

11

¹ Amaasi oojootosicami amadu vaavoitudadami ismaacada Judeeara daraajatadai
 mai isagai ismaacada maitarjudidú vaavoitu Diuusi ñiooquida apra. ² Dai aidasi apamu
 ii adiiduru Jerusaleenamu vaid ajudidú ismaacada rvaavoitudadami ñiooquidi, ³ daida
 itatadai:

—¿Tuipasi diviji ismaacada maitarjudidú dai amadu gauu? —astatadai ajudidú
 vaavoitudadami adiiduru.

⁴ Taida adiiduru aagidi vasi isducatai apadi daida itatadai:

⁵ —Aan Jopara daacataidai, dai aidasi gamamadaitadai aan taa aan amo istumaasi
 apa maasi amo ga tua icuusi, vai tavaagiaiñdara taaapanai dai aajai maa siaaco
 daacataidai aan dai va maacova siisisoda vuupuli tua icuusi. ⁶ Dai aidasi caga nani
 aan astumaasi oidaga ana, vai ami daraajatadai cacasi maaco taataracami, dai
 coocoyi dai ujuurugi apra. ⁷ Dai ca aan amo ñiooqui vaid ipiñtatadai: “Cequivañi
 Piiduru dai cooda dai uga”. ⁸ Damos aan itatadai: “Chio taanadami tomali amo im-
 idagai anmaivapasai aan giñañiara istumaasi judidú maiviaa oigaragai iscuaadagi”,
 antatadai aan. ⁹ Tai amaasi añiooqui tavaagiaiñdara apamu giññiooqui daida ipiñtatadai:
 “Istumaasi Diuusi aagai saida arcuaadagai maitaagai pspocaitiadagi sai maicagadu”,
 caiti añiooqui. ¹⁰ Taida tua icuusi vaicojo tava dai apamu tsai tavaagiamu. ¹¹ Dai
 quiaa vaaqui daama daacataidai aan tai ami dada vaica cacali daida giñgaagaimi agai
 rojootosicami Sesareeaindara. ¹² Taida Diuusi Ibada giñaagidi ansai oidana maivuaam
 inliatugaitai, tai idi naadami vaavoitudadami giño apra dai vascatai aatama vaapa
 amo cali quidiara, ¹³ ismaacada graagidi isducatai taa agai amo Diuusi taañicaruda
 sai caa daida itatadai: “Ootosañi cacali Jopamu vai maa vaidana Simuñi Piiduru.
¹⁴ Siagai gaagidamu isducatai cagacara vuusia aapi amadu vasi gaaduñi”, astatadai
 adiuusi taañicaruda. ¹⁵ Dai aidasi giñaagacai ñiooqui aan divia Diuusi Ibada vascatai
 agai amadu poduucai isducatai divia aatama garlamadu tuucamidara. ¹⁶ Amaasi
 antai taito aan iscaiti gartaanadami: “Vaavuava sida avuaana suudagicada gavapa-
 coi damos vapacoñicamu aapima Diuusi Ibadaada sai agai ganlamadu daaca agai”.

17 IsDiuusi maa λgai λλpλ istumaasi gλrmaa aatλmλ ismaacλdλ vaavoitu Suusi Cristo ζnoora aanλ sivuidλrλ ñioocaiña Diuusi? —astatλdai λPiiduru.

18 Aidλsi caλ imaasi λvaavoitudadami ismaacλdλ Jerusaleenλrλ daraajatadai camaiñiñio λPiiduru vui. Mossiaa duutudaimi Diuusi daidλ icaiti:

—Iscapovλdui di isDiuusi maa oigaragai ismaacλdλ maitλrjudidíu λλpλ isλma duucaí gantλtλgituagi λgai dai poduucái vλλscatλ oidacagi Diuusi λλmadu —ascaiti λjudidíu.

19 Aidλsi muua λoodami λTiivañi, gλnaagacai soi vuimi λλpλ λga vaavoitudadami, tai λλmoco dλgavunu voopoi asta Penisirλ uucami dai aa Sipiliamu dai aa Antioquiiλrλ uucami dai ami aagidi Diuusi ñiooquidλ mosλca λjudidíu dai aa oodami gia chio.

20 Dλmos ami Antioquiiλrλ dada aa vaavoitudadami Sipiliaiñdλrλ dai Sireñiaiñdλrλ dai aagidi λoodami dai ismaacλdλ maitλrjudidíu λλpλ isSuusi Cristo arcλλgacλrλ vuviadami.

21 Diuusi Ibλadλ λλmadu daacatadai λvaavoitudadami dai poduucái muidutai λga dagito gλnλλqui vaavoidaraga dai vaavoitu isSuusi Cristo arcλλgacλrλ vuviadami.

22 Dai aidλsi maí λvaavoitudadami Jerusaleenλrλ imaasi ootoi λBernabé asta Antioquiiλrλ uucami. 23 Dai aλcái Bernabé tλλ isducatai Diuusi aliλ cλλgacλrλ naíditadai λvaavoitudadami dai aliλ baigλλli, dai maa ñiooqui daidλ itλtλdai sai vλλsi gλnbλdacλdλ apiavaavoitudaiña Diuusi. 24 Bernabé λrλmo cλλli cλλ tuigacami dai vλλsi gλibλdacλdλ vaavoitudaiña λgai vai Diuusi Ibλadλ λλmadu daacatadai dai poduucái muidutai vaavoituli λgai Diuusi ñiooquidλ.

25 Dai gooquiiλrλ ii Bernabé Tarsuamu dai gaaga agai λSaulo, dai tλλgacai vaidacai Antioquiiamu. 26 Dai anaasi daraaja λgai λvaavoitudadami λλmadu λmo uumigi suudacami dai gamamaatλtuldi Diuusi ñiooquidλ. Antioquiiλrλ λgai siaaco λpλga gλaaga goñiooqui iscristianu aagadagi vaavoitudadami.

27 Aidλ tuigaco iji λλmoco Diuusi ñiñiooquituldiadamigadλ Jerusaleenaiñdλrλ Antioquiiamu. 28 Tai λmoco Agavo tλλgiducami cλquiva λvaavoitudadami saagida daidλ itλtλdai sai imia agai λmo gλλ biuugigai vλλsi oidigi daama. Gomaasi maatλcatadai λgai aagiditai Diuusi Ibλadλ, tai sλλlicλdλ povλdui aidλsidλ λrbaitλcλaacamicatadai λClaudio.

29 Taidλ λvaavoitudadami Antioquiiλrλ gλnaagi dai ootosda agai soiñi λga vaavoitudadami Judeeλrλ, dai ampagi vλλscatai siλλjasi istui. 30 Dai ootosi λtλtλaanλdamigadλ λvaavoitudadami Judeeλrλ Bernabécλdλ dai Saulocλdλ.

12

1 Aidλ tuigaco λraí Eroodλsi gλaagacai soi vuaadatadai λvaavoitudadami. 2 Dai gatλjai muaragai λJacovo Vuaana siλλgidλ λmo mastaicλdλ. 3 Dai aidλsi tλλ λgai isaliλ baigλnλλli λjudidíu pomaasi iduucái λgai maisapicami bλi λλpλ λPiiduru. Gomaasi λpλdui siaa duudagarλ istuigaco tλtλgitoiña λjudidíu aidλsi Diuusi cλλgacλrλ vuvaitu Ejiipituaiñdλrλ. 4 Aidλsi cabλi λgai λPiiduru maisacariλrλ cuu siaacoga sλλlicλdλ cλλga nuucadicatadai maamacova λmapai ajioopaitadai λsandaaru maacovapλrλ dai nuucada λmaamaisapicλdλ. Cadaivunucaí λsíaa duudagai λEroodλsi vuusaida λlidadai λPiiduru maisacaruaiñdλrλ dai vλλsi λoodami vuitapi gatλaañia agaitadai muaragai. 5 Vaidλ λPiiduru maisapicatadai dai cλλga nuucadicatadai. Vaidλ λvaavoitudadami sλλlicλdλ gamamadaitadai λgai vλλtarλ.

6 Aidλsi vuusaida agaitadai λEroodλsi λPiiduru λoodami vuitapi aidλ tacavioma tucara coosocatadai λPiiduru vai aipadλrλ guucacatadai gooca sandaaru nuucadacami vaidλ λPiiduru vulicatadai gooca cadeenacλdλ λvλgoocai sandaaruaiñdλrλ, dai aa sandaaru

quiidigamadara guacacatadai dai nuucadacatadai amaamaisapicada. ⁷ Tai todian duucai gamaasitu amo Diuusi taañicaruda Piiduru vuitapi dai vasi maasiuli maisacarui daida Diuusi taañicaruda taata Piiduru maapiadara dai nanaitu daida itadai:

—Otoma ivañigi —astadai.

Tai otoma uupai acadeena ismaacada acad vulicatadai Piiduru noonovid. ⁸ Taida Diuusi taañicaruda itadai:

—Gaisatudañi gativuura dai gaada gasusuusaca —astadai.

Dai aidasi capodui Piiduru taida itadai Diuusi taañicaruda:

—Gatuiñi gasuaa daida ñoida —astadai.

⁹ Amaasi vuusai Diuusi taañicaruda vaid Piiduru oidi maimaatacatai siarvaavoi ischio ara agai ismaacada ivuididi Diuusi taañicaruda. Baiyoma taaqui liditadai agai. ¹⁰ Damos dagavusai agai siaaco guacacatadai tuucamidara nuucadacami dai gooquira siaaco guacacatadai ga nuucadacami dai aidasi aayi agai siaaco caa amo ga vaiñomi cuuparagai caayamacoga cacada cuuparagai agi gacupioco, tai vuvaja agai dai mapai iji laachi dai amaasi agi viaa Diuusi taañicaruda Piiduru. ¹¹ Amaasi Piiduru mai siarvaavoi daida itai:

—Sivi gia camai aan siarvaavoi isotoi Diuusi gataañicaru sai cacagara ginvuusaidana Eroodasi maisacarduaiñara dai vasi soimaascamiaiñara ismaacada iduñia agaitadai judidiu anada —ascati Piiduru.

¹² Amaasi quiaa povalliditadai agai dai ii Maria quiidiamu dada Vuaana Marcusi. Vai ami mui ganmpaidacatadai oodami dai gamamadaitadai Piiduru vatar. ¹³ Dai aidasi aayi Piiduru soosoi cuuparagai caayamadara cacada tai vuusai amo ali taji Rooda tagiducami dai nida agai soora agai. ¹⁴ Dai maatacai Piiduru ñiooquida maicupioqui baigaldacai baiyoma apamu tuucavi mala dai aagida agai ga sai quitaagiña caa Piiduru. ¹⁵ Amaasi agai itadai:

—Vuiirutupatiqúi aapi —astadai.

Damos ali taji apiaaagidi saida arvaavoi. Amaasi agai icaiti:

—Siaadara arPiidurucana goovai, ibada lien goovai —ascati.

¹⁶ Vaida Piiduru apiasooñiditadai amaasi cupioco agai dai tagacai sida arPiiduru alia duduaadimu. ¹⁷ Damos Piiduru ganovicada aagidi sai dodoligicana dai aagidi isducatai vuusaitu Diuusi maisacaruaiñara daida itadai agai oodami:

—Aagidavurai imaasi Jacovo dai ga vaavoitudadami ara —astadai.

Dai amaasi ii abiaadara sibacoga.

¹⁸ Dai camaasica sandaaru camaita isducatai gantatagituagi maimaatcai siadi Piiduru. ¹⁹ Amaasi Eroodasi taji sandaaru sai gaagana Piiduru dai aidasi camaita agai taida Eroodasi vapai sandaaru ismaacada nuucadacatadai amaamaisapicada dai cacai istuma dui dai gooquira gatjai coodaragai. Dai gooquira ii Eroodasi Judeeaiñara dai Sesareara oidaca agai.

²⁰ Eroodasi vui baamucata dai Tiiora oidacami, amaasi agai ganaagi dai vaan guuquiva agai Eroodasi vuidara, damos araga aa namqui agai tumiñicada amo sonara caacamigada Eroodasi sai aagidana agai Eroodasi sai camaibaamucana vui, agai cucuuspiña cuaadagai Eroodasi davaragadañara cascada ipaliditadai isbai duñiagi ñiooqui. ²¹ Taida Eroodasi ootosi ñiooqui dai aagidi isma tasara iimia agai. Daida Eroodasi aid tasara gai cacagaducadioma gyuucusi dai raí daicardura daiva. Dai sida tavapi aatagi. ²² Taida oodami ganaagacai ijiña daida icaiti:

—Idi ismaacada ñioocai maitavaramo cali, amo diuusiava —ascati oodami.

²³ Damos aidasi quiaa iñacaitadai agai tai divia amo Diuusi taañicaruda dai coocotuli Eroodasi maisiaa duutudacai agai Diuusi cascada vatopadagai agai dai muu.

²⁴ Muiyapara gaaagidi vaavoitudadami Diuusi ñiooquida dai muidutai vaavoitudaimi.

²⁵ Aidasi Bernabé madu Saulo canaato ganaa duiñdaga iji Jerusaleenaiñdar Antioquiiamu dai vaidaticatadai larua Vuaana Marcusi.

13

¹ Antioquiiara vaavoitudadami saagida oidacatadai Diuusi ñiñoquituldiadamigada dai aa armamaatatuldiamicatadai. Agai Bernabé dai Simuñi tucucada, dai Luusio Sireeñiara oidacami, dai Manameena ismaacada madu gaa Eroodasi ismaacada arcaigi Galileeara, dai Saulo. ² Dai amo imidagai siaa duutudaitadai agai Diuusi maitaugacai taida Diuusi Ibadai itadai:

—Acovai avar giñvuuusaitulda Bernabé madu Saulo vaidai iduuna goovai aaduiñdagai ismaacada viaa aana goovai vatar —ascaiti Diuusi Ibadai.

³ Amaasi agai gamamagi maitaugacai dai daama darai gannoonovi dai diosagi dai ootoi.

⁴ Dai gooquiiara Diuusi Ibadai ootoi Bernabé madu Saulo Seliisiamu tai agai iji. Dai ami tatasai amo vaarcuara dai iji Sipiliamu agai aramo mapacara sicolimadicami gaa suudagi. ⁵ Amaasi acai adavara ugidiana siaaco Salamiña tagidu, agai ganaagacai mamaatatuldi oodami Diuusi ñiooquida judidú quiquiuupaigadana, vaidai Vuaana larua oiditadai amo pioñi duucai. ⁶ Dai vasi aipacoga iji agai adavariara siaaco sicolimadi suudagi dai aayi mapacara siaaco Pafosi tagidu dai ami taa amo judidú Barsuusi tagiducami dai agai aramo caddaracami. Dai agai mosyaatagidiña oodami dai pocaitiña saida aramo Diuusi ñiooquituldiadamigada. ⁷ Daidai caddaracada madu daacatadai caigi Serjio Paulo, ismaacada aramo cali saitudugami gatagitoidagara. Daidai caigi ootosi ñiooqui Bernabé madu Saulo sai iimana quidiamu caa aliditadai agai Diuusi ñiooquida cascada. ⁸ Amaasi caddaracada Barsuusi Elimasi vui ñiooquimi Bernabé madu Saulo daida aliditai caigi isvaavoituda agai. ⁹ Amaasi Saulo masmaacada Paavora aagaiña larua Diuusi Ibadai madu daacatadai agai, vai agai gatagito naniidi caddaracada ¹⁰ daidai itadai:

—Yaatagidaracami maicaga ivuaadami, Diaavora aduñda dai vuidara caatcami vasi gocagaducada. ¿Dai tuipasi sobicai oodami sai maivaavoitudana Diuusi? ¹¹ Sivi Diuusi gagagamu simainijadamu aapi tomali tasai cuudagida —astadai Saulo.

Mospotai agai taidai caddaracada mainanava mostuca oidigi agai vatar, dai gagaiña agai siora baal aimardagi noviaiñdarai mainaadana agai cascada. ¹² Aidasi taa caigi imaasi vaavoitu Diuusi ñiooquida maitatagaitadai agai sialdagi caacatai istumaasi gamamaatatuldi cacalli.

¹³ Amaasi Paavora madu aaduñda tatasai amo vaarcuara Pafosiara dai iji Perji-
amu, Panfilia davariara, taidai Vuaana anaasi viaa gaaduñi dai aagai Jerusaleenamu.

¹⁴ Tai gooquiiara agai iji Perjaiñdarai Antioquiiamu Pisidia davariara. Dai ami amo imidagai ibastaragai tasara vaapa agai judidú quiuupaigadara dai ami daraiva. ¹⁵ Amaasi casi gaagacai oojai siaaco ooja Moseesacaru gasallicamiga dai ismaacada ooja Diuusi ñiñoquituldiadamigada taidai baitaguucacami quiuupaigadara judidú ootosi ñiooqui adadidacami ami quiuupiarai masaidai itadana:

—Garaaduñi masmaquia liada aapima gooidacami ñiooqui istutuidiana ismaquiagi —astadai.

¹⁶ Tai otoma calquiva Paavora dai ganovicada aagidi sai dodoligicana daidai itadai:

—Giñcavurai aapima judidú dai vascatai ismaacada siaa duutudai Diuusi.

¹⁷ Diuusigada judidú covai vuvaitu garalqui aaduñcaru dai muidali aidasi quiaa Ejiipitara oidacatadai agai macasara oidacami duucai dai gooquiiara vuvaitu agai

ami dAVAAriaiñdARA gAguvucadacADA. 18 Dai goo coobai uumigi oidigana oidacatadai Agai tomasi soimaasi ivuaadana Agai Diuusi VAAACARA maioojogi. 19 Dai Diuusi ugititu cuvaracami naana maasi ñioocadami ismaacADA CanaanARA oidacatadai dai maa ADAAARAi gAAARqui aaduñicaru. 20 Dai gooquiARA maaco siento uumigi dan taajucami Diuusi darasdiña dudunucami gAAaduñicaru asta aidA uucami sioidacatadai ADiuusi ñiooquituldiadamigada Samueli. 21 Tai aidA uumiARA gAAaduñicaru gatai sai Diuusi daasagi Amoco saidA ARAiCana dai tAAanaiña Agai, dai sai camaitAAanaiña Adudunucami. Tai Diuusi dai ASaul saidA ARAiCana dai gataanaiña goo coobai uumigi Agai ARSisi marada Benjamín cajiudadA. 22 Dai gooquiARA Diuusi vuusaitu Saúl sai camaitatAAanaiña dai maa ASAAlicami ADavi dai Agai gataanaiña daidA icaiti Diuusi: “Baigiñliditai ñidi aanA goDavi Isai marada dai goovai ivuaadamu istumaasi ipAlidi aanA”, ascaiti Diuusi. 23 Dai Suusi ARcajiudadA Agai vaa Davicaru, ASuusi ismaacADA Acovai vuusaitu Diuusi sai cAAgacARA vuvaidana AJudidú poduucai isducatai bai dui Agai ñiooqui gAAaduñicaru AAmadu. 24 Dai aidAsi maiquiaa divia ASuusi, AVuaana aagidi VAAasi judidú dai potAtAdai sai gAAagai isvapacoñicagi dai Ama duucai gAntAtAgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi. 25 Aidasi cayoga aayi istuigaco muquia Agai AVuaana Agai itAtAdai Aoodami: “AanAan maitARAgai mASmaacADA aapimA tAtAgitoi, giñgooquiARA divia Agai Ama ismaacADA aanA tomali maiviaa SAlicami isuupasdagi susuusacadA gigiaragada”, astAtAdai AVuaana.

26 AapimA giñaaduñi Avraañicaru cajiudadA AAmadu aapimA mASmaacADA siaa duutudai Diuusi, aapimA gANVAAARAAVA idi ñiooqui cAAgacARA vuvaidaragai. 27 IsmaacADA JerusaleenARA oidacatadai AAmadu dudunucamigada maimaatAcataidai sioora ARSuusi. Dai tomali maimaata caAcana Añiooqui ismaacADA gAAagaiña quiquiupiana VAAACARA iBAstaragai tAsARA oojai ismaacADA ooja ADiuusi ñiñiooquituldiadamigada, dai poduucai aidAsi gatAjai Adudunucamigada AJerusaleenARA oidacami muaragai ASuusi poduucai ApAdui isducatai aagaitadai AAquidA Diuusi ñiñiooquituldiadamigada. 28 Tomasi maitAA Agai tomali Amo istumaasi soimaascami ASuusi vui, VAAACARA aagidi Agai APilaato sai gataanana muaragai. 29 Dai aidAsi casi idui Agai VAAasi isducatai ooja ADiuusi ñiñiooquituldiadamigada aagaitai ASuusi, tAvañi Agai curusaiñdARA dai yaasa. 30 DAMos Diuusi duaacali coidada saagidaiñdARA. 31 DaidA ASuusi caduaacacai mui tasai gAmamasdiña vuitapi Agai ismaacADA oidatucuiña GalileeaiñdARA Jerusaleenamu, dai sivi Agai vaa maimaatARDamigada aagidi Aoodami istumaasi ivuaadana dai maimaatAtuldiña ASuusi.

32 Dai poduucai AAPA aatAMA gANAagidi ACAAgaducADA ñiooqui ismaacADA aagidi Diuusi gAAARqui aaduñicaru. 33 Dai aatAMA ARcajiudadA Agai. Dai aidAsi Diuusi duaacali ASuusi aidA casi idui Agai aatAMA gANVAAARAA ismaacADA aagidi Agai gAAARqui aaduñicaru poduucai isducatai oojisi Salmosi goocARA siaaco icaiti: “AapiapA ARgiñmara dai sivi vaama Cai aanA VAAasi oodami vuitapi vai maatacana isaapi ARgiñmara”, ascaiti Diuusi. 34 Diuusi aagidi ASuusi sai duaacalda Agai coidada saagidaiñdARA sai maiduvana tuucugada, daidA icaiti Diuusi ñiñiooquituldiadamigada: “GANmaaquimu aanA Aistumaasi cAAgaducADA ismaacADA aagidi aanA Davicaru”, ascaiti. 35 CascADA poduucai aagai Cristo Ama SalmosiARA: “Maidagitomu aapi isduvagi tuucugada gApiooñiga ismaacADA alia oigAdai aapi”. 36 ADavicaru gia soi ismaacADA oidacatadai aidAsi oidacatadai Agai, poduucai isducatai tAjai Diuusi, dai gooquiARA muucucui Agai taidA libAdA ii mAAca siaaco daraajatadai AAaduñdAcardu DAMos tuucugada gia duva. 37 DAMos Agai ismaacADA duaacali Diuusi Agai gia maiduva tuucugada. 38 Giñaaduñi aapimA gAAagai ismaatAcagi isSuusi CristocADA ismaacADA muu curusiaba AgaicADA Diuusi oigAldi VAAasi oidigi daama oidacami soimaascamigada. 39 AgaicADA Agai vai Diuusi oigAldi soimaascamigada sioora vaavoitudagi isSuusi Cristo ARcAAgacARA vuviadami. Moseesacaru SAlicamigadARA maitiipucataidai oigAldaragai. 40 GANnuucadacavurai aapimA, vai maipoduucui APADuuna aapimAcADA isducatai ooja ADiuusi ñiñiooquituldiadamigada

aidasidΛ icaiti:

⁴¹ Dañi aapimΛ parunadami, gΛntΛgitovΛr nΛijada ugitivurai.

AanΛanΛ ΛrDiuusi daidΛ iduunimu aanΛ mui naana maasi gΛgΛrducami quiaa oidacatai aapimΛ.

Dai maitΛΛgimu aapimΛ istΛiyagi dai vΛΛscΛrΛ maivaavoitudamu tomamΛsi gΛnaagidi.

Ascaiti ΔDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ —astΛtΛdai ΔPaavora Λoodami quiuupiΛrΛ.

⁴² Dai aidΛsi vuvaja ΔPaavora ΛΛmadu ΛaduñdΛ judidíu quiuupaigadΛaiñdΛrΛ, tai Λgai ismaacΛdΛ maitΛrjudidíu aagidi sai ΛgΛmai ibΛstaragai tasΛrΛ aagidana Paavora Λpamu gomaasi ñiooqui. ⁴³ AidΛsi caugidagai Λmpaidaragai quiuupiΛrΛ tai muidutai judidíu ΛΛmadu aa ismaacΛdΛ maitΛrjudidíu dΛmos vaavoitu judidíu vaavoidaragadΛ oí ΔPaavora ΛΛmadu Bernabé, vai Λgai mamaacaiña ñiooqui dai aagidiña sai gΛaagai isapiavaavoitudadagi isDiuusi aliΛ oigΛdai.

⁴⁴ Dai ΛgΛmai ΛcaldiΛrΛ ibΛstaragai tasΛrΛ baitoma vΛΛsi AntioquiiΛrΛ oidacami gΛnΛmpagi dai caΛca agai Diuusi ñiooquidΛ. ⁴⁵ DΛmos aidΛsi tΛΛ Λjudidíu isgΛnΛmpagi mosΛΛqui oodami aliΛ Λgacoi dai vui ñiooquimi Λgai ΔPaavora dai sigalnaasi ñiooqui suuligidimi. ⁴⁶ Tai amaasi ΔPaavora ΛΛmadu Bernabé maiduduaadicuitai ñiñio daidΛ itΛtΛdai:

—Aliasi gΛaagaitadai isgΛnaagida aatΛmΛ Diuusi ñiooquidΛ ΛpΛga aapimΛ ismaacΛdΛ Λrjudidíu, dΛmos aapimΛ sivi caΛmapiadΛrΛ vipieeyi Diuusi ñiooquidΛ cascΛdΛ camaiviaa aapimΛ sΛΛlicami isvΛΛscΛrΛ oidacagi Diuusi ΛΛmadu, sivi iimimu aatΛmΛ Λgai ΛΛmadu ismaacΛdΛ maitΛrjudidíu. ⁴⁷ Λgi poduucai gΛrtΛjai gΛrtΛaanΛdamiga Suusi Cristo daidΛ ΛpΛrtΛtΛdai:

AanΛant gΛnootoi Λmo cuudagi duucai Λgai vΛΛtarΛ ismaacΛdΛ maitΛrjudidíu

Mai mamaatΛtulda isducatai cΛΛgacΛrΛ vuvaquia Λgai vΛΛscatai

Asta oidigi ugidiΛrioma oidacami vΛΛsi.

AstΛtΛdai gΛrtΛaanΛdamiga —astΛtΛdai ΔPaavora.

⁴⁸ Dai aidΛsi caΛ imaasi Λgai ismaacΛdΛ maitΛrjudidíu aliΛ baigΛnΛli daidΛ icaitimi sai Diuusi ñiooquidΛ aliΛ cΛΛgadu, dai vΛΛscatai vaavoitu ismaacΛdΛ Diuusi Λcovai vuvaitu sai vΛΛscΛrΛ oidacana Λgai ΛΛmadu. ⁴⁹ Dai poduucai vΛΛsi Λgai dΛvΛΛriΛrΛ gΛaa Diuusi ñiooquidΛ. ⁵⁰ DΛmos Λjudidíu aataga ΛΛmadu Λmo ooqui ismaacΛdΛ cΛΛga vaavoitudai Λjudidíu vaavoidaragadΛ dai vΛΛsi Λoodami siaa duutudaiña Λgai dai aataga ΛpΛ ΛcΛcΛli ΛΛmadu ismaacΛdΛ tΛaanΛi ami AntioquiiΛrΛ. Λjudidíu aapΛnaquidi sai soimaasi taatΛuldana Λgai ΔPaavora ΛΛmadu Bernabé dai sai adaiña abiaadΛrΛ. ⁵¹ Amaasi ΔPaavora ΛΛmadu Bernabé gigigi dΛvΛΛrai gΛnΛΛcasoaiñdΛrΛ sai maatΛcana Λoodami ismaacΛdΛ adaji ismaicΛΛga idui Λgi poduucai gΛnviiacatadai Λgai. Dai iji Iconiamu. ⁵² DΛmos Λvaavoitudadami AntioquiiΛrΛ aliΛ baigΛnΛliditai vii ΛΛmadu daacatai Diuusi IbΛadΛ.

14

¹ Amaasi ΔPaavora ΛΛmadu Bernabé vaapa judidíu quiuupaigadΛrΛ IconiΛrΛ, dai aliΛ cΛΛga ñiñio Λgai tai muidutai vaavoitu vΛΛsi mosΛmaduga mΛΛsi judidíu ΛΛmadu ismaacΛdΛ maitΛrjudidíu. ² DΛmos Λjudidíu ismaacΛdΛ maivaavoitu soimaasi aapΛnaquidi Λgai ismaacΛdΛ maitΛrjudidíu dai soimaasi tΛtΛgitoituldiña vui Λvaavoitudadami. ³ CascΛdΛ ΔPaavora ΛΛmadu Bernabé anaasi vii bai tΛvΛpi. Dai maiduduaadicuitai ñioocaiña Λgai vaavoitudaitai Diuusi. Dai Diuusi apiamaacaiña guvucadagai saidΛ ivuaadana mui naana maasi gΛgΛrducami. Dai poduucai Diuusi tΛtΛgidi Λoodami siΛrvaavoi ismaacΛdΛ aagidi ΔPaavora ΛΛmadu Bernabé isDiuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaida Λlidi. ⁴ DΛmos IconiΛrΛ oidacami aipaco gΛnvupui vΛΛtΛcatadai. Λmoco vuidΛrΛ vΛΛtΛcatadai Λjudidíu dai cΛΛga ñioocaiña Λojootosicami vΛΛtarΛ vai aa vuidΛrΛ vΛΛtΛcana Λojootosicami dai cΛΛga ñioocaiña Λjudidíu vΛΛtarΛ. ⁵ Amaasi Λjudidíu ΛΛmadu ismaacΛdΛ

maitarjudidíu vllascatai ismaacada vuidara vllatcatadai lojootosicami glnaagi lmadu lbaitaguucacami dai soimaasi ñiooqui aagida agai dai maicarsa agai ojoodaicada. ⁶ Damos aidasi maí lPaavora lmadu Bernabé voopoi abiaadara Listiramu dai Derviamu, Licaonia dlvllarilara, dai vllasi sicolu ⁷ siaaco glaagaiña lpara isSuusi Cristo arcagacara vuviadami.

⁸ Listara oidacatadai amo calli ismaacada maitistutuiditadai isaimardagi. Lagi poduucai vuusai agai dai mosdaacana. Dai tomali amo imidagai maitarimacami agai. ⁹ Dai agai daacatai cacatadai istumaasi aagai lPaavora. Amaasi lPaavora gatagito tll isvaavoitudai agai isDiuusi istutuidi isduaaidagi. ¹⁰ Dai amaasi gagara itatadai:

—Salli caquiva —astatadai lPaavora.

Taida acalli tlcavi tuali tuudai dai caquiva dai glaagacai aimara. ¹¹ Dai aidasi tll loodami ismaacada idui lPaavora iñaquimi glnñiooquicada daida icaitimi:

—Didiuusi lpa maasi cacalli titlapai aatama garsaagida —ascaiti loodami.

¹² Daida icaiti saida lBernabé rdiuusi ismaacada Upiteli aagaiña agai, daida lPaavora lrdiuusi ismaacada Mercurio aagaiña agai. lPaavora ñiooquiditadai loodami cascada Mercurio tlati agai. ¹³ Taida lUpiteli paaligada ismaacada mosvaacacara Listirara cacatadai quiupaigada, agai vuaa tuturu lmadu yoosigai dai agai lmadu loodami cooda agaitadai ttuturu lPaavora lmadu Bernabé vllatara dai poduucai siaa dutuda agaitadai. ¹⁴ Damos aidasida lojootosicami lPaavora lmadu Bernabé maí gomaasi, saasaimi ganyuucusi lagi poduucai ivuaadana agai sai nldiña loodami ismaitarcagagai issiaa duutuadagi loodami didiuusi duucal, dai vaapa agai loodami saagida dai iñaquimi daida icaitimi:

¹⁵ —¿Cacalli, tuimasi povueeyi? Aatama arcacalli lpara glnapan duucal, dai cascada dada aatama dai glnaagida ragai sai glaagai msdagituagi gomaasi ismaacada maitarsoiñi, dai glaagai msvaavoitudagi lDiuusi ismaacada duaaca agai ismaacada idui tvaagi lmadu dlvllarai lmadu glla suudagi dai vllasi istumaasi oidaga. ¹⁶ Llaquioma Diuusi dagito loodami saida ivuaadana istumaasi ipalidi. ¹⁷ Tomasi vllascara tatagidiña agai siora listumaasi cacal gaducamicada ismaacada ivuaadana agai loidacami vllatara, agai garootosdi duuqui dai cllaga garmacai cuaadagai dai tstuucada vagiam arliadagi —ascaitimi.

¹⁸ Damos tomasi aagidi agai vllasi imaasi maitistui isdaidagi loodami iscoodagi agai ttuturu ismaacadacada siaa duutuda agaitadai agai lPaavora lmadu Bernabé.

¹⁹ Tai amaasi ami dada lmmoco judidíu Antioquiiñdara dai Iconiaindara dai avanaqui loodami dai maicacarai lPaavora. Dai aidasi poliditadai agai iscamuaa tvaimacai mllacasi dai Listira ugidiana viaa. ²⁰ Dai aidasida lvaavoitudadami glnampagi lPaavora sicoli tai agai vañi dai ii lparamu Listiramu dai siaadiqui iji abiaadara agai lmadu Bernabé Derviamu.

²¹ Dai ami gaaagidi Diuusi ñiooquida dai siora arcagacara vuviadami tai muidutai vaavoitu, tai agai lparamu iji Listiramu dai Iconiamu dai Antioquiiamu. ²² Dai vllasi amui vaamioma baialliatudaimi agai lvaavoitudadami dai maacaimi ñiooqui daida itatadaimi sai glaagai isapiavaavoitudadagi dai sai viaacatadai issoimaa taatagi mui naana maasi dai poduucal istuidacal iimiagi siaaco gataanai Diuusi. ²³ Dai vllasi aipacoga siaaco ajioopaitadai agai lvaavoitudadami saagida daraasaimi lmmoco tlataanadami lvaavoitudadami vllatara dai aidasi darasaiña agai maitaugacal gadaanaiña Diuusi dai potatadaiña saida ivuaadana istumaasi Diuusi ipalidi.

²⁴ Dai gooquilara iji dai Pisidia dlvllariamu salli dgavusai dai aayi Panfilia dlvllarilara. ²⁵ Dai gaaagidimi Diuusi ñiooquida Pelijilara, dai amaasi iji Ataliamu. ²⁶ Dai ami tlatasai amo vaarculara dai iji Antioquiiamu Siria dlvllarilara, siaadara vuvaaja agai aidasi iji

taida lvaavoitudadami gadaanadagi Diuusi sai nuucaticana aa duiñdadara vai sivi canaatoli. ²⁷ Dai aidasi aayi lagi Antioquiiara lmpagi vlassi vaavoitudadami dai aagidi vlassi istumaa dui Diuusi lagiada aidasi gamamaatatulditadai lagi Diuusi ñiooquida, dai isducatai Diuusi soi isaagida lagi Diuusi ñiooquida lagi ismaacada maitarjudidiu dai isducatai lagi vaavoitu lara. ²⁸ Daida lPaavora lamadu Bernabé anaasi vii lvaavoitudadami lamadu larapi.

15

¹ Aida tuigaco lamoco cacalli ismaacada iji Judeeaiñdara Antioquiiamu aagidimi lvaavoitudadami sai sioora cllagacara vuvaaquia liada sai glaagaitadai isiquitlaga gantuucuga poduucal isducatai viituli Moseesacaru. ² Taida lPaavora lamadu Bernabé alia ñiño acacalli lamadu aagaitai gomaasi, dai aagidi sai camaipoduucal gantatagitoiña, maitaita covai vuvaitu Paavora lamadu Bernabé dai aa sai iimana Jerusaleenamam dai mala bai duuna idi ñiooqui lojootosicami dai lbaitlguucacamigada lvaavoitudadami lamadu.

³ Lvaavoitudadami Antioquiiara lagi dai ootoi, dai voyiamu iimaitai Penisia sai Samaalia dadalvariamu salli dagavusai lagi dai aagidimi lvaavoitudadami isducatai lagi ismaacada maitarjudidiu dagito ganalqui vaavoidaraga dai vaavoitu Diuusi, tai vllscatai lvaavoitudadami alia baiganalli calcai gomaasi.

⁴ Aidasi aayi lPaavora lamadu Bernabé Jerusaleenara taida lvaavoitudadami lamadu lojootosicami lamadu lbaitlguucacami baiganaliaracada miaadagi, daida lPaavora lamadu Bernabé aagidi vlassi istumaasi idui Diuusi aipaco siaaco ajioopaitadai lagi.

⁵ Damos lamoco lfariseo ismaacada vaavoitu guuquiva daida itai:

—Glaagiava isiquitlaga tuutucugada vllscatai vaavoitudadami ismaacada maitarjudidiu dai glaagai istlaañiagi vai lagiidña vlassi istumaasi viituli Moseesacaru —ascaiti lfariseo.

⁶ Tai ganlmpagi lojootosicami lamadu lbaitlguucacami dai bai duña lagi añiooqui.

⁷ Dai catarapi gaaataga lagi tai calquiva lpiiduru daida itai:

—Giñaaduñi calga maata aapima sai bai lagi Diuusi covai giñvuisaitu aana aapima gansaagidaiñdara ansai aagidana aana lagi ismaacada maitarjudidiu Diuusi ñiooquida sai lagi vaavoitudana lara. ⁸ Dai Diuusi maata vllscatai iibada dai ootoi galbadaga sai lamadu daacana lagi ismaacada maitarjudidiu lara poduucal isduucal garootosi lagi aatama vllscatai dai poduucal Diuusi gartlagi isoigadai lagi lara. ⁹ Diuusi mosamadugan duucal garnaldi aatama lamadu lagi ismaacada maitarjudidiu cascada oigaldi lagi soimaascamigada lara vaavoitudacal lagi. ¹⁰ Sivi tuimasi maivaavoitudai aapima ismaacada idui Diuusi, dai tuimasi poduucal taana aapima lagi istumaasi tomali aatama maitistutuidi isganlagidagi tomali garalqui aaduñicaru maitistui. ¹¹ Maitavar poduucal. Aatama vaavoitudai isDiuusi cllagacara garvuvaitu dai cllagacara garnaldi dai Suusi garoigadai lpan duucal lagi —astatadai lpiiduru.

¹² Tai vllscatai laga mosdodoli vii, vaidal Paavora lamadu Bernabé aagidi vlassi istumaasi idui lagi Diuusi guvucadadacada lagi ismaacada maitarjudidiu saagida. ¹³ Dai aidasi canaato ñioo Paavora lamadu Bernabé taida lJacovo itai:

—Giñaaduñi, giñcalcavurai. ¹⁴ Casi garaagidi goSimuñi Piiduru silalquida abiaadara cllagacara naldi Diuusi lagi ismaacada maitarjudidiu dai covai vuvaitu lamoco lagi saagidaiñdara sai sia duutudaiña Diuusi daida larmaamaradacana. ¹⁵ Bai lagi poduucal ooja Diuusi ñiñoquituldiadamigada cascada glaagaitadai silpaduñiagi calcavurai aapima isducatai ooja lmaadutai Diuusi ñiooquituldiadamigada:

¹⁶ Pocaiti Diuusi:

Llaga naana maasi dagavuña lagi dai gooquiiara lpamu divimu aana judidiu saagida. Lagi lrismaacada lagi abiaadara covai vuvaitu aana.

Dai gooquiara mui uumigicada camaitiñsaa duutudaiña agai cascada aagidamu aana sai apamu giñsaa duutudaiña poduucai isducatai giñsaa duutudaiña agai aidasi oidacatai Davicaru.

¹⁷ Apamu divimu aana dai aagidamu sai giñlagidiña.

Poduucai iduñimu aana vai vlassi oodami ismaacada maitarjudidíu giñtagitoiña daida argiñmaamaracana dai giñlagidiña.

¹⁸ Pocaiti Diuusi ismaacada garmaatutuli vlassi idi istumaasi aiqui abiaadara. Ascaiti Diuusi.

¹⁹ Cascada aana pocaiti maitaagai issoi vuaadagi ismaacada maitarjudidíu. Agai cadagito aiquidaganaavoidaraga dai vaavoitu Diuusi. ²⁰ Mosacaasi gaaagai tasoojidagi sai camaicuaadana baabaidi ismaacada dadasdi amoono ismaacada siaa duutudai oodami Diuusi duucai, dai sai maigoogosi ganducamicana, dai camaicuaadana baabiada vustaaqui baicuada ismaacada maivuusanai arada siascada coiyagi, dai tomali maicuaadana arada. ²¹ Aiqui abiaadara aipacoga oidaga siora gamamaatutuldi Moseesacaru samicamigada vascara ibstaragai tasara judidíu quiquiuupaigadara gaaagaiña gomaasi —astatadai Jacovo.

²² Amaasi oootosicami amadu abaitaguucacami amadu vascatai vaavoitudadami analli iscovai vuvaidagi amoco agi gansaagidaiñdara dai ootosagi Antioquiamu amadu Paavora dai Bernabé. Dai aco vuusaitu Uudasi masmaacada Barsavasi aagaiña ara, dai aco vuusaitu Siilasi ara agai abaitacaaacamigada vaavoitudadami. ²³ Dai gaicada ootoi amo oojai ismaacada icaiti:

“Aatama oootosicami amadu baitaguucacami amadu gogaa vaavoitudadami ganviaatuldi aapima garaaduñi ismaacada maitarjudidíu ismaacada Antioquiara oidaga dai Siria dai Silisia davanarara oidaga. ²⁴ Maí aatama sai amo oodami iji tabiaadara ismaacada aatama maiotoi. Dai agai gansoobi ganñiooquicada masi aapima maimaata isducatai gantatagituagi. Agai povai gantatadai sai gaaagai masiquitlagi gantuutucuga dai agidagi Moseesacaru samicamigada. ²⁵ Cascada cagadu alli aatama isaco vuvaidagi amoco aatama garsaagidaiñdara sai maca gannidana aapima amadu garaaduñi Paavora dai Bernabé ismaacada alia oigadai aatama. ²⁶ Paavora dai Bernabé muiyapara ajioopaiña masiaaco cooda agaiña gamamaatutulditai goovai isSuusi Cristo arcagacara vuviadami. ²⁷ Cascada ganootosi aatama Uudasi amadu Siilasi vai agi goovai ganaagidana vlassi idi ismaacada ganooji aatama. ²⁸ Garaagidi Diuusi Ibaada tastuma duñiagi. Aatama garvatarara ara cagadu cascada maitantaanai aatama mui naana maasi, mosacaasi chilaqui istumaasi ismaacada gaaagai. ²⁹ Masai maicuaadana baabaidi ismaacada dadasdi amoono ismaacada siaa duutudai oodami Diuusi duucai, tomali maicuaadagi arada, tomali baabiada vustaaqui baicuada ismaacada maivuusanai arada siascada coiyagi, dai tomali maigoogosi ganducamicagi. Maslagiadagi vlassi idi istumaasi aida gia cacaga ivueeyi aapima. Gartlagadamu”, ascaiti abaitacaaacamigada.

³⁰ Matai ootoida tai iji vamaacova Antioquiamu. Dai ami apagi vlassi vaavoitudadami dai maa aoojai. ³¹ Taid vaavoitudadami alia baiganalli nidacai aoojai. ³² Uudasi amadu Siilasi arDiuusi ñiñiooquituldiadamigada dai baialliatu vaavoitudadami ganñiooquicada tai agai vaamioma vaavoitu. ³³ Bai tavapi anaasi daraaja vamaacova dai aidasi caiimia agaitadai agai taid vaavoitudadami diosagi dai potatadai: “Diuuscada avar viaatulda Jerusalemara oidacami agai ismaacada ganootoi”, astatadai. ³⁴ Damos Siilasi ipali isviiagi. ³⁵ Daid a Paavora amadu Bernabé ara anaasi vii Antioquiara. Dai muidutai aa amadu anaasi gaaagidiña Diuusi ñiooquida.

³⁶ Cabai tavapicada Paavora potatadai Bernabé:

—Tinda apamu maa dadida garaaduñi aipacoga tasiaaco casi gaaagidi Diuusi ñiooquida. Dai naida asducatai daraaja —astatadai.

³⁷ Bernabé vaidaquia aliditadai avuaana Marcusi ³⁸ agai ismaacada oí aidasi tuucamidara iji agai aipacoga dai gaaagidimi Diuusi ñiooquida dai Panfiliaiañdara aa gai dai camaisoicaña cascada apavora maitipaliditadai isvaidaquiyagi. ³⁹ Dai alia cavaami ñiño dai maibai dui dai ajacovai iji. Bernabé vaidacai Marcusi dai tatasai amo vaarcuara dai iji Sipiliamu. ⁴⁰ Taida apavora vaidacai Siilasi. Taida avavoitudadami gadaanai Diuusi sai nuucaticana taida iji. ⁴¹ Dai Siiliana dai Silisiana dagavusai dai vaamioma baialliatudaimi avavoitudadami.

16

¹ Paavora amadu Siilasi Derviarai aayi dai Listirara. Dai ami taa amo avavoitudadami Timoteo taagiducami. Agai armaradacatadai amo ooqui judiu daida arvaavitudadami larra daida loogada argiliego. ² Avavoitudadami ismaacada Listirara dai Iconiarai oida-catadai calga ñioocaitadai Timoteo vatarara. ³ Apavora ipali isvaidaquiyagi atimoteo damos tajai sai iquitana gatuucuga maibaacoituda aliditai ajjudiu ismaacada ami oidacatadai tomasi vascatai maatacatadai siargiliego oogada. ⁴ Tomasiaaco siaaco dagavusquimi apavora amadu Siilasi aagidimi agai avavoitudadami isducatai ooji lojootosicami amadu abaitaguucacami Jerusaleenaiñdara avavoitudadami Antioquiara vatarara sai vascatai avavoitudadami agidiña. ⁵ Dai poduucai avavoitudadami sioma calga vaavoiu, dai vas tasai vaamioma muidaimi avavoitudadami.

⁶ Dai Diuusi Ibadai maidagito isgaaagida agai Diuusi ñiooquida Aasia davararara. Cascada mosdagavusai agai Pilijia dai Galasia davarararai. ⁷ Dai ugidiana Misia aayi dai abiaadara Bitiñiamaco iimia aliditadai damos Diuusi Ibadai maidagito isgaamu iimia agai. ⁸ Dai Misia ugidiana salli dagavusai, dai taapai siaaco Troasi taagidu gaa suudagi ugidiana siaaco aajai vaarcu. ⁹ Dai ami amo imidagai tucara taaquimi apavora amo calli Masedoniaiañdara sai vuidara calca dai daanai daida itatadai: “Diimi Masedoniamu dai garsoiña”, astatadai. ¹⁰ Cascada otoma bai gardui aatama dai iimia ragai Masedoniamu, cacalga vaavoiu aatama isgarvaidi Diuusi tasai gaaagidana ami davararara ñiooquida.

¹¹ Anaasi Troasara amo vaarcuara tatasai aatama dai salli iji Samotrasia davarararai siaaco sicolimadi suudagi. Dai gan siaadiqui Neápolisara aayi aatama dai ami taapai vaarcuaiñdara. ¹² Dai abiaadara iji aatama Pilipoosiamu ami arromamanu davararagada, agai armapacara Masedoniarai siaaco oidaga mui quiqui. Dai ami daraaja aatama chialqui tasai. ¹³ Amo imidagai ibastaragai tasara vuvaaja aatama Pilipoosiaiañdara maisi maa casi gaa aqui ugidiana, siaaco duudatai gamamadaiña loodami anaasi daraiva aatama dai aagidi aatama Diuusi ñiooquida looqui ismaacada ganampagi ami. ¹⁴ Amoco Lidia taagiducataidai. Agai arTiatirara oidacami daida argaagardami yuucusi moraducami. Dai idi ooqui alia siaa duutudai Diuusi. Dai calcatadai agai añaooqui tai Diuusi soi sai agidana agai ismaacada aagidi Paavora. ¹⁵ Dai gavacoi agai amadu vascatai ismaacada quidiara oidacataidai dai gooquira gardaaniimi agai dai povartatadai:

—Masi aapima sallicala vaavoiudadagi isvaavoiudai aanai Diuusi, vurai iimi dai giñquiyana daraaja asta masiascalai iji tabiaadara —astatadai agai.

Dai maitardagito tascho taiyagi.

¹⁶ Amo imidagai caiimitadai aatama siaaco gamamadaiña dai vuidara aayi aatama amo ali ooqui ismaacada viacatadai amo Diaavora taañicaruda dai agai alquiasdara maatacana istumaasi daivuñia agai. Dai viacatadai agai gatutuidacami dai ali ooqui

mui gamaitacaiña tumiñsi gātutuidacami vāatar. ¹⁷ Idi ali ooqui gāroidatucuiña Paavora amadu aatama dai iñaquidana daida icaitidana:

—Idi cacalli arpipioñigada Diuusi ismaacada rabaitacaaacami, dai goovai gānaagidi aapima isducatai cāgacara vuvaquiagi —caitidana ali ooqui.

¹⁸ Mui tasai povueeyi agai tai amo imidagai oojogi Paavora dai ajaco cāquiva daida itadai Diaavora taañicaruda ismaacada viaacata dai ali ooqui:

—Suusi Cristo guvucadadacada angāagidi vuusaiñi gooquiaiñdara —astadai.

Taida Diaavora taañicaruda otoma vuusai.

¹⁹ Dai aidasi ali ooqui tutuidacami maata taa iscamaitistutuidi isgamaitacadagi tumiñsi agaicada vui agai Paavora amadu Siilasi dai vuucai dai vaan tuutui dudunucamiara plaasana. ²⁰⁻²¹ Daida itadai agai adudunucami:

—Idi cacalli ismaacada arjudidū gardavāragana dada dai garaagidi tsviaa siduñiagi istumaasi aatama maitistutuidi. Aatama arromamanu dai gardaidi gartataandamiga gomaasi. Dai poduucai baacoitudai goovai oodami gāñiooquicada —astadai.

²² Tai vāasi oodami vui baacoi, taida adudunucami gatajai sai uupasdana yuucuida dai gvāarsana uusicada. ²³ Dai catavapi gvāiacarai dai maamaisa. Dai tājai amaisacarui nuucadacami sai cāga nuucadacana. ²⁴ Aidamasi potadai amaisacarui nuucadacami agai tuucavi vavaisanana uucami vaapai maisacariara. Dai uusi maisacariara vaapai acasoda dai anaasi viaa.

²⁵ Aran tucara aidasi Paavora amadu Siilasi gamamadai dai siaa duutudai Diuusi gānāidagacada vaidā agaa maamaisapicada moscaatadai. ²⁶ Tai todian duucai cavami gigiduli davārai dai oiñitu bibidaviqui ooodagada utioma daraajada. Tai gocada gacucupioo vāasi cucuparagada amaisacarui, dai upai vāasi maamaisapicada cadeenagada ismaacada acada vuupulicatadai agai. ²⁷ Dai aidasi nāna amaisacarui nuucadacami taa iscucupioquiñi amaisacarui cucuparagada vuusaitu gamastaga dai acada agi gamuaa agaitadai poliditai isvuvaja maamaisapicada. ²⁸ Damos Paavora iñioqui daida itadai:

—Maitigamuaa tamiata daraaja vāscatai —astadai.

²⁹ Taida amaisacarui nuucadacami gatai amo cuudagi dai maraitai vaa duaadimutugaitai dai gigivuquimi dai vuidara gātootnacada cāquiva agai Paavora amadu Siilasi.

³⁰ Dai otoma vuvaitu dai tacacai daida itadai:

—¿Cacalli tuma duuna ana dai cāgacara vuusaiña? —astadai.

³¹ Taida Paavora amadu Siilasi aa noragi daida itadai:

—Vaavoitudañi aapi isSuusi Cristo arcāgacara vuviadami dai poduucai cāgacara vuusaimu aapi amadu vāscatai ismaacada gāquiiyara oidaga —astadai.

³² Daida Paavora amadu Siilasi aagidi Diuusi ñiooquida vāscatai ismaacada amaisacarui nuucadacami quidiara oidacata dai. ³³ Dai quiaa artucaracata dai vaidā amaisacarui nuucadacami vacuañdi tuutucugada masiaaco saasarai uusicada. Dai otoma agai amadu vāscatai ismaacada quidiara oidacata dai gānvapacoi. ³⁴ Dai gooquiyara vaidacai gāquiiyamu dai bibi. Dai agai amadu vāscatai ismaacada quidiara oidacata dai ali baigāñlidadai vaavoitudacai.

³⁵ Siaadiqui quiaamoco adudunucami ootosi ñiooqui sandaarucada amaisacarui nuucadacami sai dagitona agai Paavora amadu Siilasi. ³⁶ Taida amaisacarui nuucadacami potadai Paavora:

—Adudunucami casi giñootosi ñiooqui ansaida gāndagitona. Diuusi gānuucaticana —astadai.

³⁷ Damos Paavora itadai sandaaru:

—Aatama arromamanu ara matai vāscara vāasi oodami vuitapi gāgvāiacarai maitardagitocai tsvñiooquia aatama, dai gāmaamaisa. Dai sivi astocai gārdagitua lidi agai poduucai gia cho. Vai agi dadana agai dai gārvuvaidana —astadai Paavora sandaaru.

³⁸ TaidΛ asandaaru mΛΛ aagidi idi ñiooqui adudunucami tai Λgai aliΛ duduadimu maatΛcai isΛgai arromamanu ΛpΛ. ³⁹ Dai cascΛΔ iji Λgai mΛΛca siaaco daraajatadai ΛcΛcΛΛli dai daañimi sai oigΛdana. Dai vuvaitu dai daañimi sai vuvacΛna Piliposi-aiñdΛrΛ. ⁴⁰ Tai Λgai vuvaja maisacaruaiñdΛrΛ dai iji Lidia quiidiamu dai aagidi Λvaavoitudadami isducatai vuvaitu adudunucami maisacaruaiñdΛrΛ sai camaidudu-aadicuiña Λvaavoitudadami, dai gooquiΛrΛ iji Λgai abiaadΛrΛ.

17

¹ Dai iimΛcai ΛPaavora ΛΛmadu Siilasi Ampipoliisiana dai Apolooniana sΛΛli dΛgavusai dai boodΛrΛ aayi TesalonicΛrΛ ami cΛaacatadai Λmo judidíu quiuupaigadΛ. ² TaidΛ ΛPaavora ii Λjudidíu quiuupaigadΛamu poduucai isduucai ivuaadana Λgai vΛΛscΛrΛ. Dai vaica Λcaldi anaasi daraaja Λgai. Dai vΛΛscΛrΛ ibΛstaragai tasΛrΛ ΛΛmadu gaaatagaiña Λgai Λjudidíu isducatai icaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ ³ isΛCristo viaacatadai issoimaa taatagi, dai muquiaagi dai Λpamu duaacagi. Dai potΛtΛdaiña Λgai:

—Λgai vaa Suusi ismaacΛΔΛ gΛnaagidi aanΛ ΛrΛCristo, Λgai vaa ismaacΛΔΛ ΛΛqui abiaadΛrΛ nΛnΛra aapimΛ —astΛtΛdai ΛPaavora.

Vai ΛΛmoco judidíu pocaitiña sai maitΛrvaavoi.

⁴ Tai ΛΛmoco vaavoitu dai uraava ΛPaavora dai Siilasi. Dai mui giliego ismaacΛΔΛ siaa duutudai Diuusi vaavoitu ΛpΛ, dai mui ooqui ΛpΛ ismaacΛΔΛ Λoodami aliΛ siaa duutudaiña. ⁵ CascΛΔ aliΛ baacoi Λjudidíu ismaacΛΔΛ maivaavoitu. Dai Λmpagi cΛcΛΛli soimaasi ivuaadami ismaacΛΔΛ mosajioopaiña caayana dai aliΛ siaa caitimi Λgai gΛnΛmpaidacai vaidΛ Λoidacami maisiooma daraajatadai caΛcaci. TaidΛ ΛcΛcΛΛli soimaasi ivuaadami ΛΛmadu Λjudidíu Jasoñi quiidiΛrΛ dada dai daitu cuuparagai dai vaapa dai gaagaimi ΛPaavora ΛΛmadu Siilasi dai vuvaida agaitadai abiaadΛrΛ dai tΛΛgida agaitadai Λgai Λoodami. ⁶ Dai maitΛΛ Λgai ami dai cascΛΔΛ tΛvaimΛcai Jasoñi ΛΛmadu aa vaavoitudadami dai vuucai dudunucamiΛrΛ, dai ami ijiña daidΛ icaiti:

—ΛcΛcΛΛli ismaacΛΔΛ naana dui vΛΛsi oidigi gΛñiooquicΛΔΛ caayai tami TesalonicΛrΛ ΛpΛ. ⁷ Tai goJasoñi miaadΛgi gΛquiiyΛrΛ. Dai vΛΛsi Λgai ivueeyi mui naana maasi istumaasi gΛΛ tΛaanΛdami romanu maitamaacai oigaragai. Λgai pocaiti sai oidaga Λmai gΛΛ baitΛcΛaacami Suusi tΛΛgiducami —ascaiti.

⁸ TaidΛ Λoodami ΛΛmadu adudunucami moscaΛ goñiooqui dai sisioli. ⁹ Dai taí adudunucami Jasoñi ΛΛmadu Λгаа vaavoitudadami tumiñsigadΛ dai potΛtΛdai sai Λpamu maquia agaitadai siΛscadΛ vuvaaquiagi abiaadΛrΛ ΛPaavora dai Siilasi, tai Λgai gamaa mΛtaida dagito isiimiagi.

¹⁰ TaidΛ Λvaavoitudadami otoma vuvaitu ΛPaavora ΛΛmadu Siilasi tucΛrΛ dai ootoi Bereamaco. Tai Λgai mosaayi BereΛrΛ dai iji judidíu quiuupaigadΛamu. ¹¹ Λjudidíu ami oidacΛΔΛ vaamioma cΛΛga tuutuiga siΛгаа TesalonicΛrΛ oidacΛΔΛ Λgai mos-baigΛnΛliaracΛΔΛ caΛcana istumaasi aagidiña ΛPaavora ΛΛmadu Siilasi. Dai vΛΛs tasai gaagaiña Diuusi ñiooquidΛrΛ dai nΛida agaiña sabaigΛ Λrvaavoi ismaacΛΔΛ aagidiña ΛPaavora ΛΛmadu Siilasi. ¹² Dai poduucai muidutai judidíu ΛΛmadu giliego vaavoitu, vΛΛsi Λmaduga mΛΛsi cΛcΛΛli ΛΛmadu ooqui ismaacΛΔΛ Λoodami aliΛ siaa duutudaiña. ¹³ Dai aidΛsi maí Λjudidíu TesalonicΛrΛ oidacami siΛPaavora gaaagidi Diuusi ñiooquidΛ BereΛrΛ ΛpΛ, gaamu iji dai sisiolitu Λoidacami. ¹⁴ DΛmos Λvaavoitudadami otoma ootoi ΛPaavora coostamu, taidΛ ΛSiilasi ΛΛmadu Timoteo anaasi vii. ¹⁵ Λgai ismaacΛΔΛ oí ΛPaavora AteenasiΛrΛ uucami dagito dai aa suuli. TaidΛ ΛPaavora ootosi ñiooqui ΛgaicΛΔΛ ΛSiilasi ΛΛmadu Timoteo sai gaamu iimΛna siΛotoma istutiadagi.

¹⁶ Dai aidasi Ateenasiar daacatadai Paavora dai nancacatadai Siilasi madu Timoteo ami nidi agai moonoo ismaacada siaa duutudai oodami Diuusi duucai cascada alia soiglilitadai agai dai baamucan tada. ¹⁷ Cascada Paavora aagidiña Diuusi ñooquida judidiu ismaacada ganmpaidiña quiuupiar dai aa lpa ismaacada ami siaa duutudaiña Diuusi. Dai vlls tasai aagidiña agai Diuusi ñooquida agai ismaacada plaasana daraajagi. ¹⁸ Dai amoco agai repicureo mamaatardamigada dai aa ragai ismaacada mamaatari estotoico mamaatardaragada. Dai gnaagacai ñiño agai amadu Paavora dai amoco icaiti:

—¿Istumaasi goovai ismaacada aagai goatagaracada? —ascaiti.

Vai aa icaiti:

—Garaagidan caiti goovai sibadara didiuusi —ascaiti.

Paavora aagaiña Suusi dai duaacarada cascada pocaiti agai. ¹⁹ Dai bai agai Paavora dai bacai moca siaaco Aliopago tagidu, ami siaaco bai vaaadana ñooqui adudunucami daida itadai agai Paavora:

—Maataca rali aatma istumaasi utuducami garmatulda alidi aapi.

²⁰ Garaagidani istumaasi maimata aatma dai cascada maataca rali aatma istiya alidi aapi goocada —astadai.

²¹ Vllscatai Ateenasiar oidacami dai sibadara vuvacami ismaacada anaasi oidacatadai, maitivaaadana ama maasi moscaana istumaasi utuducami dai gaaagidiña lpa.

²² Amaasi Paavora calquiva vllscatai saagida ami Aliopagara daida itai:

—Cacali Ateenasiar oidacami vllscatai nidi aan masalia siaa duutudai aapima gandidiuusiga. ²³ Aidasi aimaraiña aan dai nandiniña vllsi amapacara siaaco oidaga moomono, taa aan amapacara siaaco aduucai oojisi: “Tami rDiuusi vlltar ismaacada maimata aatma”. Idi vaa ismaacada siaa duutudai aapima maimatacatai gooviava rDiuusi ismaacada gnaagidi aan.

²⁴ Agai rDiuusi ismaacada idui oidigi dai vllscatai istumaasi oidaga agai rbaitaacami ismaacada taanli tvaagi dai vllsi oidigi. Agai maiquiquiupiana oidaga ismaacada ivueeyi oodami. ²⁵ Agai maitagito isivuaadagi oodami tomali amo istumaasi agai vlltar. Agai vaa ragai ismaacada garmacai ibadagai dai vllli dai vllsi istumaasi.

²⁶ Vllsi naana maasi oodami vuvaaja oodamiñdara ismaacada idui Diuusi lpa. Dai Diuusi tjai sai vllsi oidigi daama oidacana, dai vllscara aagaiña siaacoga dai siascada. ²⁷ Daida icaiti Diuusi: “Aan andarai oodami oidigi daama sai matia alidiña sabai oidaga Diuusi”, ascaiti Diuusi. Vllscara maimacasi daja Diuusi mosalia miaanai daja agai vllscatai. ²⁸ Diuusicada duduaaca aatma dai ajioopai dai oidaga. Ganlqui aaduficarv sastuduacada pocaiti: “Aatma rmaamarada Diuusi”, ascaiti. ²⁹ Vaavoava siarDiuusi maamarada aatma cascada maitaagai tspoduucai tatagitoda aatma ismo moonoo istutuidi siarDiuusicagi ismaacada ivueeyi oodami isducatai gantagitoi agai oorocada, isplaatacada isodaicada. ³⁰ Lquioma pocaiti Diuusi: “Oidacatadai oodami ismaacada maitiñmata cascada maitiñgidiña antai aan vllscara maioojogi dai sivi taanli aan vllscatai apaco oidacami sai ama duucai gantagitona dai camaisoimaasi ivuaadana”, ascaiti Diuusi. ³¹ Amo imidagai amo dunucami nida agai vllsi oodami ismaacada rcaaga ivuaadami dai ismaacada rmaicaga ivuaadami gomaasi iduñia agai agai Diuusi vlltar dai caga iduñia agai. Diuusi aagai siascada. Agai rSuusi ismaacada covai vuusaitu Diuusi. Diuusi duaacali Suusi coidada saagidaiñdara dai poduucai caga maata vllscatai siarvaavoi ismaacada aagai Diuusi —astadai Paavora.

³² Aidasi ca agai coidada duaacarada amoco mosparunai dai aa icaiti:

—Baiyoma ispadaamar garaagida gomaasi —ascaiti oodami.

³³ Amaasi ΔPaavora anaasi viaa dai ii. ³⁴ Tai ΔΔmoco cΔcΔΔli oí ΔPaavora dai vaavoitu. Dai Δgai saagida imΔitadai Dionisio ismaacΔΔ ΔrΔmo dunucami AliopagΔrΔ, dai Δmo ooqui Dámalisi tΔΔgiducami, dai aa ΔΔpΔ.

18

¹ Dai gooquiΔrΔ ii ΔPaavora AteenasiaiñΔrΔ Coriintoamu. ² Dai ami tΔΔ Δgai Δmo judidíu Aquilasi tΔΔgiducami. Δgai ΔrPonto dΔvΔΔriΔrΔ oidacamicatadai. AidΔ vaasΔquioma ami divia ΔAquilasi ΔΔmadu ooñigadΔ Prisiilasi ItaliainΔrΔ. ΔgΔΔ baitΔcΔaacami Claudio tΔjai sai vuvacΔna vΔΔsi Δjudidíu RoomainΔrΔ cascΔΔ Δgai viaacatadai isvuvacuiagi ΔΔpΔ. TaidΔ ΔPaavora ii dai diviji. ³ Dai tΔΔ ΔPaavora isΔgai viaacatadai Δgai vaa aa duiñdagai ismaa viaacatadai ΔPaavora isivuaadagi icuusi baabaqui cascΔΔ anaasi ΔΔmadu vii Δgai dai ΔΔmadu gaaata vuaada agai. ⁴ DaidΔ ΔPaavora vΔΔscΔrΔ ibΔstaragai tasΔrΔ aimΔraiña Δjudidíu quiuupaigadΔamu. Dai ami gaaagidiña Diuusi ñiooquidΔ tai muidutai vaavoitu siΔΔsi judidíu Δcaasi Δgai ismaacΔΔ maitΔrjudidíu ΔΔpΔ.

⁵ AidΔsi Siilasi ΔΔmadu Timoteo aayi MasedoniΔrΔ aidΔ abiaadΔrΔ ΔPaavora maiti vuaadana Δma maasi mosgaaagidiña Diuusi ñiooquidΔ. Dai sΔΔli aagidiña ΔPaavora Δjudidíu daidΔ itΔtΔdaiña:

—ΔSuusi ismaacΔΔ gΔnaagidi aanΔ ΔrΔCristo ismaacΔΔ nΔnΔra aapimΔ —astΔtΔdai ΔPaavora.

⁶ Tai Δgai vui baacoi dai sigalnaasi ñiooqui aagidi taidΔ ΔPaavora itΔtΔdai:

—Δgi aapimΔ ΔrgΔnduñi mΔsiΔΔscadΔ coiya aapimΔ maiimimu Diuusi ΔΔmadu. AanΔ gia camaitΔrgiñduñi —astΔtΔdai ΔPaavora.

CascΔΔ ΔPaavora gigigi gΔyuucusi ΔΔgi poduucai gaaagidiña Δgai ismaitΔrduñidΔ. Dai Δpamu ñioo ΔPaavora daidΔ itΔtΔdai:

—Sivi baitΔqui imimu aanΔ Δgai ismaacΔΔ maitΔrjudidíu ΔΔmadu —astΔtΔdai.

⁷ DaidΔ ΔPaavora vuusai Δjudidíu quiuupaigadΔaiñΔrΔ dai ii Δmo cΔΔli quiidiamu Justo tΔΔgiducami ismaacΔΔ aliaΔ siaa duutudai Diuusi. Δgai quiuupai abaana oidacatadai. ⁸ Dai Δmo cΔΔli Calisipo tΔΔgiducami ismaacΔΔ ΔrbaitΔcΔaacami quiuupiΔrΔ, vaavoitu isSuusi Cristo ΔrcΔΔgacΔrΔ vuviadami. Dai vΔΔscatai ismaacΔΔ quiidiΔrΔ oidacatadai vaavoitu ΔΔpΔ. Dai muidutai CoriintoΔrΔ oidacami moscaΔ dai vaavoitu dai gΔnvpacoi. ⁹ Dai Δmo imidagai tucarΔ ΔPaavora gΔcoosigΔrΔ nΔidi Diuusi saidΔ itΔtΔdai:

—Maitiduaadicuda apiagaaagidida giññiooqui maitidagitocai aagada. ¹⁰ AanΔ angΔΔmadu daja dai tomali Δmaadutai maisoimaasi gΔtaatatuldamu, aanΔ viaa mui oodami tami CoriintoΔrΔ —astΔtΔdai Diuusi.

¹¹ Tai cascΔΔ ΔPaavora CoriintoΔrΔ vii Δmo uumigi dan taajucami dai gaaagidiña Diuusi ñiooquidΔ Δoodami saagida.

¹² AidΔsi Galioñi ΔrΔaanΔdamicatadai AcaayΔrΔ Δjudidíu vui baacoi ΔPaavora dai bΔΔcai ami siaaco daacatadai ΔrΔaanΔdami ¹³ daidΔ itΔtΔdai:

—Idi cΔΔli gaaagidiña sai gΔagagai issiaa duutuadagi Diuusi dΔmos daidarsi isducatai ivueeyi goovai —astΔtΔdai Δgai ΔrΔaanΔdami.

¹⁴ Paavora cañiooquia agaitadai taidΔ ΔGalioñi itΔtΔdai Δjudidíu:

—Dañi siΔrsoimaasi iducamicamudai goovai aidΔ gia bai gΔnduiñdamudai aanΔ.

¹⁵ DΔmos aapimΔ aagai istumaasi aapimΔ ΔΔgi gΔndaidi, ΔgivaΔr bai duuñi aapimΔ. AanΔ anmaivapacΔi gomaasiΔrΔ —astΔtΔdai.

¹⁶ Dai vuvaitu abiaadΔrΔ. ¹⁷ Tai vΔΔscatai Δgiliego bai Sostiña ismaacΔΔ baitΔcΔaacami judidíu quiuupaigadΔrΔ dai anaasi vuitapi ΔrΔaanΔdami gΔicacarai vaidΔ ΔrΔaanΔdami mosnΔidi dai maivuaΔ Δlidi.

¹⁸ ΛPaavora quiaa anaasi vii mui tasai. Dai gooquiΛrΛ diosagi Λgai Λvaavoitudadami dai iji Paavora ΛΛmadu Prisiilasi dai Aquiilasi SincΛΛliamu. Dai ami ivisu ΛPaavora gΛmoo sai nΛidiña Λoodami isΛΛgidi Λgai istumaasi bai dui vaasΛquioma Diuusi ΛΛmadu. Dai abiaadΛrΛ tΛΛtasai Λmo vaarcuΛrΛ dai iimia agai Siilia dΛvΛΛriamu. ¹⁹ Dai aidΛsi aayi Λgai EfeesiΛrΛ taidΛ ΛPaavora anaasi viaa Prisiilasi ΛΛmadu Aquiilasi dai ii judidíu quiuupaigadΛamu dai aagidi Diuusi ñiiooquidΛ Λjudidíu ismaacΛdΛ ami gΛnΛmpaidiña dai Λgai aliΛ ñiñio ΛPaavora ΛΛmadu aagитай imaasi. ²⁰ DaidΛ Λjudidíu daañimi ΛPaavora sai viΛΛna tΛvΛpioma dΛmos Λgai maivii. ²¹ Dai diosagi daidΛ itΛtdai:

—Viaa aanΛ isJerusaleenΛrΛ daacagi siaa duudagΛrΛ ismaacΛdΛ camiaadimi, vΛΛscΛrΛ Λpamu divimu aanΛ dai gΛnΛidamu isDiuusi ipΛliadagi —astΛtdai.

Dai tΛsai Λmo vaarcuΛrΛ dai EfeesiΛiñdΛrΛ ii. ²² Dai aidΛsi aayi Λgai SesareeΛrΛ taidΛ ΛPaavora ii JerusaleenamΛ dai viaatulda agai Λvaavoitudadami, dai otoma tΛvai Antioquiiamu. ²³ Dai anaasi vii ΛPaavora bai tΛvΛpi. Amaasi Λpamu ii dai divide agai vΛΛsi Λvaavoitudadami vΛΛsi ΛmapΛcΛrΛ GalaasiΛrΛ dai PilijiΛrΛ. Dai aagidimi Λpamu Diuusi ñiiooquidΛ dai poduucΛi soiquimi sai vaamioma cΛΛga ΛΛgidiña Diuusi.

²⁴ AidΛ aayi EfeesiΛrΛ Λmo judíu Apoolosi tΛΛgiducami. Λgai ΛrAlejandΛΛliΛrΛ oida-cami dai Λgai cΛΛga maata ñiioocai dai cΛΛga maata Diuusi ñiiooquidΛ. ²⁵ AliΛ cΛΛga maataΛtuldicatadai Λgai Diuusi ñiiooquidΛ. Dai baiΛliaracΛdΛ ñiioocaiña. Dai sΛΛli aagaiña istumaasi idui ΛSuusi. Dai maimaatΛcatadai Λgai Λmai vacuanaragai mosΛcaasi ΛVuaana vacuanaragadΛ maatacatadai Λgai. ²⁶ DaidΛ ΛApoolosi maiduaadicuitai ñiioocaiña judidíu quiuupaigadΛrΛ. AidΛsi caΛ Prisiilasi ΛΛmadu Aquiilasi Λcovai vuusaitu dai sioma cΛΛga maataΛtuli Diuusi ñiiooquidΛ. ²⁷ AidΛsi imia agaitadai Apoolosi Acaaya dΛvΛΛriamu taidΛ Λvaavoitudadami soi dai ootosi Λmo oojai Λgaa vaavoitudadami dai potΛtdai sai baigΛnΛliaracΛdΛ miaadΛgidana ΛApoolosi. Dai aidΛsi ΛApoolosi aayi AcaayΛrΛ cΛΛga soi Λgai Λvaavoitudadami ismaacΛdΛ Diuusi aliΛ oigΛdai dai vaavoituli. ²⁸ DaidΛ ΛApoolosi aagidi vΛΛscatai vuitapi isducatai maicΛΛga ivueeyi Λjudidíu gΛnvaavoidaragΛrΛ. Dai aliΛ ñiioo dai mamaatΛtuldi iscaiti Diuusi ñiiooquidΛrΛ isSuusi Cristo ΛrΛgai vaa ismaacΛdΛ nΛnΛracatadai Λgai. CascΛdΛ Λgai maitistutuiditadai isvui ñiioocadagi.

19

¹ Apoolosi quiaa CoriintoΛrΛ daacatadai taidΛ ΛPaavora ΛΛmapΛcΛrΛ ucoidigana daivusai dai EfeesiΛrΛ aayi dai ami tΛΛ chiΛΛqui vaavoitudadami. ² DaidΛ itΛtdai Λgai Λvaavoitudadami:

—¿AidΛsi vaavoitu aapimΛ diviasi Diuusi IbΛadΛ dai gΛnΛΛmadu daaca agai? —astΛtdai.

Tai Λgai aa noragi daidΛ itΛtdai:

—Tomali maicajiomacatadai aatΛmΛ isoidaga Diuusi IbΛadΛ —astΛtdai.

³ TaidΛ ΛPaavorai itΛtdai:

—¿MaacΛdΛ vacuanaragaicΛdΛ gΛnvapacoi aapimΛ? —astΛtdai.

Tai Λgai aa noragi daidΛ itΛtdai:

—ΛVuaana vacuanaragadΛcΛdΛ —astΛtdai.

⁴ TaidΛ ΛPaavora itΛtdai:

—ΛVuaana vapaconaiña oodami sai nΛidiña aa isΛgai caΛma duucΛi gΛntΛtgito dai camaisoimaasi ivuaada agai. Dai Λgai potΛtdaiña ΛpΛ sai gΛaagai isvaavoitudagi ismaacΛdΛ gooquiΛrioma divia agaitadai. Agai ΛrSuusi Cristo —astΛtdai ΛPaavora.

⁵ AidΛsi caΛ Λgai gΛnvapacoi sai nΛidiña aa isΛgai vaavoitu Suusi Cristo ma-maatΛtuldaragadΛ. ⁶ AidΛsidΛ ΛPaavora daama darai gΛnoonovi divia Diuusi IbΛadΛ Λgai ΛΛmadu. Tai Λgai gΛnaagacai ñiñio Λma maasi ñiiooquicΛdΛ ismaacΛdΛ maimaatΛcatadai Λgai dai aagai istumaasi aagidi Diuusi. ⁷ VΛΛsicΛdΛ ΛrparΛ baivustaama dan gooca Λgai.

8 Daid^Λ ^ΛPaavora vaica masaadai aitu aim^Λraitai judidíu quiquiupaigad^Λamu dai maiduaadicuitai gaaagidiña isDiuusi soic^Λi oodami sai c^Λagac^Λra oidacana. Tai ^Λamocogia vaavoitu. 9 Damos aa maivaavoitu mai^Λama duuc^Λi g^Λant^Λagítua ^Λlídítai. Dai sigalnaasi ñiooc^Λi idi mamaat^Λtuldaragai vui ^Λoodami vuitapi. Amaasi ^ΛPaavora ^Λcovai ii dai vaidacai ^Λvaavoitudadami ^Λmo escueelamu siaaco gamamaat^Λtuldiña Tirano. Dai v^Λas tasai mosvusak^Λña Tirano vai amaasi ^ΛPaavora ^Λmadu ^Λgaa anaasi aata-gaiña dai aagaiña Diuusi ñiooquid^Λ. 10 Poduuc^Λi idui ^Λgai goo uumigi dai poduuc^Λi v^Λasi Aasia d^Λv^Λari^Λra oidacami ca^Λ Diuusi ñiooquid^Λ v^Λasi ^Λmaduga m^Λasi judidíu dai ismaac^Λd^Λ mait^Λrjudidíu. 11 Dai Diuusi maa guvucadagai ^ΛPaavora said^Λ iduuna mui naana maasi g^Λarducami. 12 Taid^Λ ^Λoodami vuidacai ^Λcoococoidad^Λ g^Λnpañiñituga dai g^Λantaagiñagi^Λcaru ismaac^Λd^Λ ^Λc^Λd^Λ taata ^Λgai ^ΛPaavora tuucugad^Λ tai mos^Λgaic^Λd^Λ dudueeyi ^Λcoococoidad^Λ dai asta Diaavora t^Λaañicarud^Λ vuvac^Λña oodamiaiñd^Λra.

13 Dai ^Λamoco judidíu ismaac^Λd^Λ mosaipaco ajioopaiña vuvaidimi Diaavora t^Λaañicarud^Λ oodamiaiñd^Λra vuvaida ^Λlídítadai ^Λgai Suusi guvucadad^Λc^Λd^Λ dai pot^Λd^Λai ^Λjudidíu ^ΛDiaavora t^Λaañicarud^Λ:

—G^Λnt^Λaan^Λi aat^Λm^Λ Suusi guvucadad^Λc^Λd^Λ ^Λgai vaa ismaac^Λd^Λ aagaiña ^ΛPaavora m^Λsai vuvac^Λna —ast^Λd^Λai.

14 Poduuc^Λi ivuaadana cuvaracami c^Λc^Λali ^Λgai ^Λrmaamarad^Λ ^Λmo c^Λali Isiiquiva t^Λagiducami. ^Λgai ^Λr^Λmo bait^Λc^Λaacamigad^Λ t^Λaañicadami judidíu quiuupaigad^Λra.

15 Aid^Λsi pot^Λd^Λai ^Λc^Λc^Λali ^ΛDiaavora t^Λaañicarud^Λ tai ^Λgai aa noragi daid^Λ it^Λd^Λai:

—Maat^Λ aan^Λ ^ΛSuusi dai maat^Λ sioor^Λ ^Λr^ΛPaavora. ¿Damos aapimo moor^Λ? —ast^Λd^Λai.

16 Casc^Λd^Λ ^Λc^Λali ismaac^Λd^Λ viaacatadai ^ΛDiaavora t^Λaañicarud^Λ vuid^Λra ^Λgai ^Λc^Λc^Λali dai vaamioma istui isv^Λascatai dai cavami capiacarai ^Λgai taid^Λ ^Λc^Λc^Λali maiyuucustugaitai voopoi ami quiyaiñd^Λra dai saasaquitugai tuutucugad^Λ. 17 Dai v^Λasi Efeesi^Λra oidacami maí gomaasi judidíu dai ismaac^Λd^Λ mait^Λrjudidíu ^Λra casc^Λd^Λ v^Λascatai ali^Λ duduaadimu, dai ali^Λ siaa duutudaimi Suusi Cristo.

18 Dai muidutai ismaac^Λd^Λ vaavoitu dada dai gaaagidimi istumaasi soimaascami ismaac^Λd^Λ ivuaadana ^Λgai ^Λl^Λquioma. 19 Dai muidutai ismaac^Λd^Λ ^Λr^Λc^Λad^Λaracamicana vaa g^Λnlilivruga dai v^Λascatai vuitapi m^Λm^Λji. Dai gooqui^Λra ^Λsitu ^Λlilivru nam^Λgad^Λ sai aayi par^Λ taajucami siento miil piisu. 20 Dai poduuc^Λi muidutai t^Λ gomaasi dai muiyap^Λra maí oodami Diuusi ñiooquid^Λ.

21 Cadaivunucaí v^Λasi gomaasi taid^Λ ^ΛPaavora ^Λp^Λali isimiagi Masedoniamu dai Acaayamu dai abiaad^Λra Jerusaleenamu. Daid^Λ icaiti:

—Cadaivunucaí amui g^Λaagai isimia aan^Λ Roomamu ^Λra —ascaiti.

22 Dai caotosacai gooca g^Λaaduñi ismaac^Λd^Λ soic^Λña aa duiñdad^Λra Masedoniamu ^Λgai ^Λr^ΛTimoteo ^Λmadu Erastusi, dai ^Λgai anaasi vii Aasi^Λra bai t^Λv^Λpi.

23 Aid^Λ ali^Λ sisioli Efeesi^Λra oidacami Diuusi ñiooquid^Λc^Λd^Λ. 24 ^Λmo c^Λali Demetrio t^Λagiducami sisiolitu ^Λoodami. ^Λgai ivuaadana plaata quiquiupai aaliducami ^Λpa maasi ismaasi Diana quiuupaigad^Λ dai ^Λraana daasaca Diana. Diana ^Λr^Λmo odai uvisi ismaac^Λd^Λ siaa duutudai Efeesi^Λra oidacami Diuusi duuc^Λi. Dai v^Λascatai ismaac^Λd^Λ ^Λmadu gaaata vuaadana ^Λc^Λali ali^Λ mui gamait^Λc^Λña tumiñsi. 25 Dai ^Λgai ^Λmpagi v^Λasi g^Λpipiooñiga ^Λmadu aa ismaac^Λd^Λ viaacatadai pomaasi aa duiñdagai ^Λra, daid^Λ it^Λd^Λai:

—Giñaaduñi, c^Λaga maat^Λ aapim^Λ isali^Λ c^Λagac^Λra oidaga aat^Λm^Λ idi aa duiñdagaic^Λd^Λ.

26 Dai c^Λaga n^Λidi aapim^Λ dai ca^Λ si^ΛPaavora gaaagidiña sai idi moono ismaac^Λd^Λ ivueeyi oodami mait^Λrdidiusi. Dai poduuc^Λi vaavoituldi ^Λgai muidutai, maisiuu mos^Λca tami Efeesi^Λra oidacami v^Λasi Aasia d^Λv^Λari^Λra oidacami ^Λra. 27 V^Λasi idi ali^Λsi ^Λrduaadimudagai maisiuu mos^Λca g^Λraa duiñdaga siaa g^Λduuñian tada dai v^Λasi oodami camait^Λgitomu goquiupaigad^Λ g^Λduc^Λd^Λ g^Λrdiusiga Diana. V^Λasi Aasi^Λra oidacami ^Λmadu v^Λascatai v^Λasi oidigi daama oidacami siaa duutudai idi g^Λduc^Λd^Λ

gárdiuusiga Diana. Dai sivi siaa gaduñian tada gogaducamigada goovai —astatadai Demetrio gaaaduñi.

²⁸ Dai moscaacacai aoodami gomaasi alia baacoi dai iñaquimi daida icaitimi:

—Gaducada gardiuusiga Diana, gaducada —ascaiti.

²⁹ Dai vasi Efeesiar oidacami alia siaa caitimi. Dai vui Gaayo amadu Aristarco agai argooca cacalli ismaacada Masedoniar oidaga dai oiditadai Paavora. Taida aoodami cavami ganaagacai tavaimacai maca uucami siaaco ganampaidiña aoodami. ³⁰ Daida Paavora vaquia aliditadai dai ñooquida agaitadai aoodami dmos vaavoitudadami maidagito. ³¹ Amoco ismaacada ardudunucami Aasiar ismaacada amiigugada Paavora agai apra ootosi ñooqui dai daañimi sai maivaacana ami. ³² Dai ami siaaco ganampagi aoodami amoco iñacai amo istumaasi vai aa ama maasi dai alia siaa caiti vasi aoodami dai baitoma vascatai maimaatatadai istuisida ganampagi. ³³ Dmos amoco ismaacada aoodami saagida guccatadai agidi Alejandro astuisida ami ganampagi. Taida aljudidíu baitaqui cai Alejandro. Vai agai ñooquia agaitadai cascada vañigi ganovi sai dodoligiana vascatai. ³⁴ Dai aidasi maí agai isAlejandro arjudíu vascatai iña para goo oora daida icaiti:

—Gaducada gardiuusiga Diana, gaducada —ascaiti.

³⁵ Amaasi amo dunucami anaasi Efeesiar oidacami cadodoligitudacai vascatai itadai:

—Giñaaduñi Efeesiar oidacami, caga maata vasi oidi daama oidacami isaatama nuucada goodai moonoo ismaacada tavaagiaiñdar gá. Agai ismaacada Diana tlagidu. Agai argárdiuusiga. Dai nuucada aatama quiuupaigada apra. ³⁶ Caga maata aapima istomali amaadutai maitistutuidi ispotiyagi ismaitarvaavoi vasi gomaasi, cascada dodoligivurai. Maitavar istuma vaaada masmaicaga gantatgitodagi apraga. ³⁷ Idi cacalli masmaacada vaa aapima maitagallasidi goovai tomali amo istumaasi goquiu-piaiñdar dai tomali maisigalnaasi ñoocai gardiuusiga vui. ³⁸ SiDemetrio amadu agaa aata vaaadami viaacagi amo istumaasi amo aoodami vui cascada oidaga dudunucami soora bai duñiagi gomaasi. Dai caga istutuidi isvan cagasagi. Dai ami dudunucamiar istutuidi isaipaco gapiar ganvuupadagi. ³⁹ Dai siarama maasicagi ismaacada tagito aapima apradaamar avar bai duñi aoodami ampaidaragadar. ⁴⁰ Masgartacacagi istuisida siaa caitimi aatama sivi maitipu istumaasi gaaagida aatama cascada aliasi arduaadimudagai. Daida adudunucami caga istutuidi isvaama gartuutusagi dai potiyagi tsai aatama vui baacoi —astatadai adunucami.

⁴¹ Dai capotacai ootoi vascatai sai noonoigana.

20

¹ Mosugitacai asioligai taida Paavora ootosi ñooqui vaavoitudadami sai ganampaidana sai agai maquia agai ñooqui. Dai gooquiar coocomitu dai diosagi dai ii amapacar Masedoniar. ² Dai gadiviji muiyapara Masedonia davariar dai agidimi vaavoitudadami apamu Diusi ñooquida dai poduucái soiquimi sai vaamioma caga agidiña Diusi. Dai abiaadar Gilisia davariar aayi. ³ Dai anaasi daja vaica masaadai dai gooquiar catasadia agaitadai amo vaarcuar dai imia agaitadai Siriamu, dmos maí isaljudidíu cabai duitadai ñooqui dai soobida agai cascada apralli agai isaa gasiagi davarapi salli apamu Masedoniamu salli. ⁴⁻⁵ Dmos amoco ismaacada oiditadai Paavora baitaqui iji dai Trooasiar ganaracatadai. Agai arSópatera Bereer oidacami, amadu Aristarco, dai Segundo, Tesalonicar oidacami, amadu Gaayo Deliviar oidacami, amadu Timoteo, amadu Tíquico, dai Tróximo apra agai arAsia davariar oidacami. ⁶ Cadaivunucai asia duudagai istuigaco gcuaadana aprana

maicopodatudicami tallasai aatama vaarcuara dai Pilipoosiaiñdara iji. Dai bo taama tasaicada aayi aatama agaa Trooasara dai anaasi daraaja aatama cuvaracami tasai.

⁷ Dai tumiñoco ganampagi vaavoitudadami dai gaugia agai. Aida aristuigaco tatagitoña agai isducatai muu Suusi Cristo curusiaba. Vaida aPaavora mamaatutldi Diuusi ñiooquida. Alias gaagaitadai isimiagi agai siaadiqui cascada apiañioocai agai aran tucara uucami. ⁸ Dai amo vaaqui vaico daama tuutucaviacamiara tucaviaco ganampaidacata dai vaavoitudadami dai muiducata dai cuucudagi. ⁹ Dai amo galli Eutico tagiducami amo ali quitaagiña daacata dai dai alia tavapi gañiooqui aPaavora vaida agalli alia coosimucata dai dai coi dai abiaadara matan gai. Dai aidamasi vañigi agai camuucata dai. ¹⁰ Tai otoma tavai aPaavora dai cuiqui agalli daama dai coomitu dai potadai agai oodami:

—Maitavar duduaadicuda duaacava —astatadai aPaavora.

¹¹ Dai apamu tasai tucavi dai gasaasasi paana dai gauu dai apiañioocai maasico uucami daida ii. ¹² Matai ballai agalli duaacami dai alia baiganldacai vii oodami.

¹³ Tantai aatama baitaqui iji amo vaarcuara Asoonara uucami. Dai ami vana ragai aatama apamu aPaavora. Agai aralli isdavarapi salli imiagi cascada lagi poducai garaagidi agai. ¹⁴ Dai aidasi aayi aatama Asoonara ami daacata dai aPaavora dai garalamadu tasai vaarcuara tantai iji Mitiliñiamu. ¹⁵ Dai iji aatama abiaadara dai siaadiqui miaanai dagavusai aatama Quiiyosi. Dai gan siaadiqui aayi aatama Samoosara dai Trojiilara gariibasi. Dai gan siaadiqui Mileetara aayi aatama. ¹⁶ Alia otoma aiya aliditadai aPaavora Jerusaleenara dai ami daaca aliditadai Pentecosteesico sistuidiagi. Amaasi aramo siaa duudagada judidiu. Cascada maitpaliditadai aPaavora istavapi daacagi Asara dai maiaayi Efeesara.

¹⁷ Aidasi quiaa Mileetara daacata dai aPaavora ootosi agai ñiooqui Efeesara vaavoitudadami baitaguucacamigada sai dadana. ¹⁸ Dai aidasi dada agai taida aPaavora itadai:

—Caga maata aapima isducatai daacata dai aan vascatai oidacami amadu, aidasi tuucamidara abiaadara divia aan Asara. ¹⁹ Vascara aidasi gansaagida daacata dai aan arpiooñigadacata dai Diuusi. Dai maigaducada giñlidiña aan. Dai alia suacaiña aan niditai oodami ismaivaavitudai. Dai tomasiaacoga siaaco aimaraña aan giñsobicaña judidiu cascada alia soimaa taatacana aan. ²⁰ Dai maidagito- cai aagaiña aan vasi istumaasi ismaacada arcagaducami aapima ganvatar. Dai gamamaatutldiña aan vasi oodami vuitapi dai ganquiquiana vasi amaduga masi judidiu dai ismaacada maitarjudidiu. ²¹ Dai aan ganaagidiña sai gaagai isama duucal gantatagituagi dai camaisoimaa ivuaadagi dai vaavoitudagi isSuusi Cristo arcagacara vuvadami. ²² Sivi imimu aan Jerusaleenamu. Giñootosai Diuusi Ibad. Dai maimaata aan istumaasi iñduñiagi. ²³ Moscaasi maata aan istomasiaaco iñsiaaco aimardagi giñaagidiña Diuusi Ibad masai giñmaysa agai Jerusaleenara dai sai alia soimaa taata iñagai aan. ²⁴ Damos aan gia maivuam iñlidi gomaasicada. Aan gia maisoigiñlidi giñtuucugacada. Moscaasi istumaasi argiñvatar arnaatuagi aaa duiñdagai ismaacada giñmaa gartaanadamiga Suusi Cristo daida iduñiagi vasi istumaasi giñvii agai ansaid iduuna. Aaa duiñdagai ismaacada giñvii agai argaaagidagi cagaducada ñiooqui isDiuusi oigadai vascatai.

²⁵ Casi gaaagidi aan aapima gansaagida idi ñiooqui isDiuusi soicai oodami sai cagacara oidacana dai sivi caga maata aan sai tomali amaadutai aapima camaitiñtagia agai apamu. ²⁶ Cascada anganaagida iñlidi aan sivi sai camaitarñiñduñi masmaiimiagi Diuusi amadu masiascada coiyagi. ²⁷ Casi ganaagidi aan maiastocai tomali amo istumaasi mosvasi ganaagidi aan istumaasi ipalidi Diuusi tasmaatcagi daida ivuaadagi. ²⁸ Cascada ganuucadacavurai aapima lagi dai nuucadacavurai

vΛascatai Λvaavoitudadami ΛpΛ Λpan duucaī cañiiru pastuurugadΛ cΛΛga nuucadacana gasosoiga. CΛΛga maatlΛ aapimΛ isDiuusi IbΛadΛ gΛndarai mΛsai nuucadacana Λvaavoitudadami ismaacΛdΛ Λcovai vuvaitu Diuusi cascΛdΛ cΛΛgavΛr mamaatΛtulda. Suusi Cristo Diuusi maradΛ muu dai aasi ΛradΛ Λgai vΛΛtarΛ dai poduucai cΛΛgacΛrΛ vuvaitu saidΛ ΛrΛmo siΛΛgΛmΛ ducamicana. ²⁹ CΛΛga maatlΛ aanΛ sai iñsiΛΛscadΛ imiagi dadimu aa dai siaa duñia agadamu Λgai vaavoidaragadΛ Λpan duucaī sΛΛsΛyi omaligami daivΛi dai maivieeyi cañiiru. ³⁰ Todian duucaī aapimΛ gΛnsaagidaiñdΛrΛ baitΛqui guuquivamu Λmoco dai gamamaatΛtuldiadamu yaatagi baiyoma siismaacΛdΛ Λrvaavoi. Dai poduucai iduunimu Λgai sai oidatucuiña aa daidΛ ΛrmamaatΛrdamigadΛcana. ³¹ GΛnnuucadacavurai tudu. GΛntagitovurai aapimΛ iñsaanΛ aitu vaica uumigi gΛnmaacaitai ñiooqui tasΛrΛ dai tucarΛ. Maidagitocai gΛnmaacaiña aanΛ ñiooqui vΛascatai ΛΛmadutai dai suaacaiña aanΛ aapimΛcΛdΛ.

³² Sivi giñaaduñi gΛnviaamu aanΛ Diuusi ΛΛmadu vai Λgai gΛnnuucadacana dai Diuusi ñiooquidΛ ΛΛmadu ΛpΛ ismaacΛdΛ gΛraagidi isgΛroigadai Diuusi. Idi vaa ñiooqui guvucadaliga dai ΛgaicΛdΛ sioma cΛΛga Λgidi aapimΛ Diuusi. Dai ΛgaicΛdΛ ΛpΛ viaa aatΛmΛ mui naana maasi cΛcΛΛgaducami ismaacΛdΛ maacai Diuusi Λgai ismaacΛdΛ Λcovai vuvaidi Λgai. ³³ Aidasi gΛnΛΛmadu aimΛraiña aanΛ maitataanΛiña aanΛ tumiñsi tomali yuucusi. ³⁴ Baiyoma cΛΛga maatlΛ aapimΛ iñsaanΛ Λgi gaaata vuaadana dai gaagaiña istumaasi tΛgito aanΛ giñvΛΛtarΛ dai ismaacΛdΛ giñΛΛmadu ajioopaiña ΛpΛ. ³⁵ VΛascΛrΛ gΛnmamaatΛtuldiña aanΛ ispoduucai gΛagagai isgaaata vuaadagi dai soicΛdagi soituutuigami. VΛascΛrΛ avΛr tΛtΛgitoda istumaasi caiti Suusi Cristo: “Sioma baigΛΛlidiña ismaacΛdΛ gamaacai siismaacΛdΛ bΛΛjΛi mastumaasi oidi”, ascaiti Suusi Cristo —astΛtdai Paavora.

³⁶ Mosaagacai ΛPaavora gomaasi gΛtootonacΛdΛ cΛquiva vΛascatai ΛΛmadu dai gamamagi. ³⁷ Dai vΛascatai suaañimi dai cocomituquimi dai uusupigaimi diosaidacai. ³⁸ Dai aliΛ soigΛnΛli potΛdacai ΛPaavora sai camainΛijada Λgai vaamioma. Dai oí asta siaaco cΛΛca Λvaarcu.

21

¹ Dai anaasi viaacai Λvaavoitudadami tΛΛtasai aatΛmΛ vaarcuΛrΛ dai sΛΛli iji Coosiamu. Dai siaadiqui iji aatΛmΛ Roodasiamu dai abiaadΛrΛ Paataramu. ² PaatarΛrΛ tΛΛ aatΛmΛ Λmai vaarcu Penisiamaco imΛdami tatai agiΛrΛ tΛΛtasai aatΛmΛ dai iji. ³ Dai dΛgavusai aatΛmΛ ΛmapΛcΛrΛ siaadΛrΛ maasi Sipiliamu, Sipili ΛrΛmapΛcΛrΛ siaaco sicolimadi suudagi. Dai dΛgavusai aatΛmΛ tai Sipili oogisa padΛrΛ vii. Dai apiaiimΛi aatΛmΛ SiiliarΛ uucami. Tiiroana viaa agaitadai istumaasi cusuvuti Λvaarcu cascΛdΛ ami aayi Λgai. ⁴ TΛtai anaasi tΛapapai aatΛmΛ dai tΛΛ Λmoco vaavoitudadami. Dai anaasi vii aatΛmΛ cuvaracami tasai. Tai Diuusi IbΛadΛ ñiooqui Λvaavoitudadami tai Λgai potΛtdai ΛPaavora sai maitΛagagai isimia Λgai Jerusaleenamu. ⁵ Dai mosaΛcai cuvaracami tasai iji aatΛmΛ. Tai vΛasi Λvaavoitudadami dai ooñigadΛ dai maamaradΛ gΛroi gΛΛ suudagi ugidiΛrΛ uucami dai anaasi ooratana gΛrtootonacΛdΛ guuquiva aatΛmΛ dai gamamagi. ⁶ Amaasi coocomitu aatΛmΛ Λvaavoitudadami dai diosagi dai tΛΛtasai aatΛmΛ vaarcuΛrΛ tai Λgai iji gΛnquiiquiamu.

⁷ Dai TiiroaiñdΛrΛ apiaiimΛi aatΛmΛ vaarcuΛrΛ TolemaidΛrΛ uucami dai ami tΛapapai aatΛmΛ dai viaatuli gΛraaduñi dai anaasi daraaja Λmo tasai Λgai ΛΛmadu. ⁸ Dai siaadiqui Paavora ΛΛmadu aatΛmΛ ismaacΛdΛ oiditadai iji abiaadΛrΛ dai aayi SesareerΛ. Dai ami iji Piili quiidiamu Λgai ΛrΛmoco ismaacΛdΛ gaaagidiña Diuusi ñiooquidΛ. Dai Λgai ΛrΛmoco tatacogiadami ΛcuvaracamiaiñdΛrΛ ΛpΛ. TΛtai anaasi vii aatΛmΛ Λgai ΛΛmadu. ⁹ DaidΛ ΛPiili maamaracatadi maacova ooqui. Dai Λgai maiquiaa arcuucunacami. DaidΛ Λooqui aagaiña istumaasi aagidiña Diuusi. ¹⁰ Cadaraajatadai aatΛmΛ chiΛΛqui tasai tai ami divia Λmo cΛΛli Agavo tΛΛgiducami. Λgai JudeeaiñdΛrΛ divia dai Λgai aagai

istumaasi aagidiña Diuusi. ¹¹ Dai agai bai Paavora givuradai dai acada vuupu gaaacaso dai ganoonovi daidai itai:

—Pocaiti Diuusi Ibaada sai Jerusaleenara ajudidíu aduucai vulia agai idi givurai tuidacami dai tagida agai ismaacada maitarjudidíu —ascaiti Agavo.

¹² Dai moscaacai aatama amadu Sesareera oidacami gomaasi vascatai daañimi aatama Paavora sai maiimana Jerusaleenamu. ¹³ Damos Paavora garaa noragi dai povai gartadai:

—¿Tuimasi suanaí dai soigañalliatudai? ¿Ducatai ipalidi aapima isama duucai giñtagitoituldagi? Masiñvuliagi isgiñmuaagi ara Jerusaleenara gaaagiditai ana isSuusi Cristo arcagacara vuviadami. Ana gia maivuam inlidi —ascaiti Paavora.

¹⁴ Aidasi ta aatama ismaitistui isama duucai tagitoituldagi dagito aatama daidai icaiti:

—Araduuna istumaasi ipaliadagi Diuusi —caiti aatama.

¹⁵ Cadaivunucai chiqui tasai bai gardui aatama dai iji Jerusaleenamu. ¹⁶ Tai garoi amoco vaavoitudadami Sesareeiñara. Dai amaadutai agai aramo cali Nasoñi tagiducami. Agai arSipiliara oidacami dai aiqui abiaadara rvaavoitudadami. Dai agai quidiara viiya ragaitadai aatama.

¹⁷ Aidasi aayi aatama Jerusaleenara garaaduñi baiganliaracada garviaatuli. ¹⁸ Siaadiqui Paavora garoi aidasi dividamu aatama Jacovo. Ami daraajatadai vasi baitaguucacamigada vaavoitudadami ara. ¹⁹ Taidai Paavora viaatuli dai aagidi vasi istumaasi idui agai Diuusi guvucadadacada ismaacada maitarjudidíu saagida. ²⁰ Dai aidasi ca agai gomaasi calga ñioocai Diuusi vatarara. Tai amaasi abaitaguucacami potadai Paavora:

—Garaduñi, damos calga maata aapi silquidu vaavoitudadami judidíu saagida dai vascatai pocaiti sai aliasi gaaagai isvasi vaavoitudadami apiaaggiadagi vasi Moseesacaru sallicamigada. ²¹ Dai amo oodami aspocaitiña pasai aapi mamaatutuldi vasi judidíu ismaacada sibaco oidaga sai maiagidiña Moseesacaru sallicamigada, dai poviapas caitiña ara sai maitaagai isiquiacadagi ganmaamara calli tuutucugada, tomali maiagidiña garviituldaraga. ²² ¿Istumaasi araduñimu? Mosmaatama loodami iscadivia aapi dai ganampaidamu agai dai maataca liadamu isducatai gamamaatutuldiña aapi. ²³ Sivi mosgaagidamu aatama istumaasi gaaagai pasiduñiagi. Tanai daraaja garaaduñi saagida maacova calli ismaacada bai dui amo ñiooqui Diuusi amadu dai maiquiaa naatocai idui. ²⁴ Vaidacaiñi aapi judidíu quiuupaigadamu daidai iduñi istumaasi gaaagai siduñiagi silscada bai duñiagi amo istumaasi Diuusi amadu poduucai iduucai garmaatutuli Moseesacaru dai gaaata inamaquida aapi agai vatarara quiuupiarara. Dai gooquilara casi iduucai gomaasi casi istutuidi agai isiicagi gancuucupa poduucai tasduucai ivueeyi aatama. Dai casi iduucai aapi gomaasi maatamu vascatai ismaitarvaavoi mascaiti ganlidi, baiyoma mosaapi ara agida mamaatutuldaragada Moseesacaru. ²⁵ Moscaooji aatama amo oojai vaavoitudadami ismaacada maitarjudidíu dai poduucai ooji aatama sai camaivuam anlidiña mamaatutuldaragadacada Moseesacaru tomali judidíu viituldaragadacada, dai sai maicuaadana ara baabaidi ismaacada gadadasdi uvisi ismaacada siaa duutudai oodami Diuusi duucai, tomali arada, dai tomali amo calsi baabiada baimuada ismaacada gcueeyi dai sai maigoogosi ganducamicana —astadai abaitaguucacami Paavora.

²⁶ Taidai Paavora vaidacai maacova calli judidíu quiuupaigadamu dai siaadiqui Paavora amadu agaa maacova idui istumaasi gaaagaitadai siduñiagi silscada bai duñiagi amo istumaasi Diuusi amadu. Dai gooquilara vaa Paavora gaa quiuupaigadara judidíu dai aagida agai taanadami gaa quiuupaigadara judidíu istuigaco naatocai

iduñia agai ismaacada bai dui agai Diuusi amadu, dai amaasi vuaapa agai agai apaa amadutai istumaasi daasda agai Diuusi.

²⁷ Dai cayoga aca cuvaracami tasai tai amoco judiduu Aasia davariala oidacami taa Paavora agaa quiuupaigadala judiduu dai sisiolitu vasi oodami dai bai Paavora. ²⁸ Dai iijna daida icaitimi:

—Aapima judiduu, garsoñavurai. Idi araaali ismaacada aipaco aimaraiña dai vui ñioocaiña judiduu dai mamaatutudaragada Mosesacaru dai idi judiduu quiuupaigada vui apaa dai sivi asta vaapai goovai aa oodami ismaacada maitarjudiduu agaa quiuupaigadala judiduu dai poduucai maisiaa duutuli idi quiupai siaaco siaa duutudai judiduu Diuusi —ascaiti a judiduu.

²⁹ A judiduu Aasia davariala oidacami Jerusaleenala naiditadai Paavora vaasquioma Tróximo amadu. Tróximo arEfeesiala oidacami. A judiduu Aasia davariala oidacami poliditadai is Paavora vaidacai cascada pocaiti.

³⁰ Tai vasi oidacami sisioli dai voopoigitai dada ami dai bai Paavora dai tavaimacai quidigamu dai otoma cuu cuucuparagada quiupai. ³¹ Dai camuaa agaitadai sai amadutai agidi agaa taaanadamigada sandaaru sai vasi Jerusaleenala oidacami siaa caiti. ³² Tai agai otoma vaidacai gasandaaruga amadu ataaanadami dai voopoigitai tapai ami siaaco daraajatadai oodami. Dai aidasida oodami taa agaa taaanadami amadu sandaarugada camaigaa vaamioma Paavora. ³³ Taida agaa taaanadami maa dai maisapicami bai Paavora dai gatajai masai vurana gooca cadeenacada dai gooquiala gatacakai sioga agai dai astuma dui. ³⁴ Vaida oodami alia sisiocai dai amoco aagai amo istumaasi vai aa ama maasi dai poduucai maitistutuidi agaa taaanadami iscaacagi dai matiagi astuma siadui cascada tajai agai gasandaaruga sai baaaiña Paavora madana siaaco oidaga agai. ³⁵⁻³⁶ Dai mosacai tsadicarudala sandaaru quida, alia muidutugaitai oodami dai baiya agai Paavora dai iñaquimi daida icaitimi:

—Muaavurai, muaavurai —ascaitimi vascatai.

Cascada sandaaru viaacatadai ismootiadagi Paavora sai maibana agaa.

³⁷ Dai aidamasi cavaasa agaitadai Paavora tuucavi agai itadai agaa taaanadamigada sandaaru:

—¿Giñmaquiagipasi oigaragai isñioquia aana? —astadai Paavora.

Taida taaanadami itadai:

—¿Ñioocaipasi aapi giliego? ³⁸ ¿Aida gia aapi maitaraaali Ejiipitala oidacada ismaacada amquioma gaagacai cocoda dudunucami dai gooquiala vaidacai maaco miil gacoodacami oidigamu? —astadai agaa taaanadami.

³⁹ Taida Paavora itadai:

—Aana arjuduu. Tarsala vuusaicami aana dai anaasi aroidacami. Agai armapalala gaducami Silisia davariala. Damos giñmacañi oigaragai nai ñiooquida aana goodami —astadai Paavora.

⁴⁰ Taida agaa taaanadami maa oigaragai. Taida Paavora calquiva tsadicariala. Dai vañigi ganovi sai dodoligiana vascatai. Dai aidasi cadodoli vii agai taida Paavora ñioo evreocada daida itadai:

22

¹ —Giñaaduñi, caacavurai aapima istumaasi ganaagida iñagai aana dai poduucai giñsoiña iñagai —astadai Paavora.

² Dai mosacai oodami isñiooquidi agai evreocada vaamioma dodoli vii taida Paavora itadai:

³ —Aana arjuduu. Tarsala vuusaicami aana. Agai armapalala Silisia. Damos tanai Jerusaleenala gaa aana. Gamalieli argiñmamaatutudiamicatadai. Agai cala salli giñmaatutuli samicamigada garlaqui aduñicaru. Dai aana vascala giñaajagali isiduñiagi

vΛasi giñgυvucadacΛdΛ istumaasi ipalidi Diuusi, poduucai isducatai gΛnaajagΛi aapimΛ siduñiagi sivi. ⁴ AanΛ Λquiomα aliΛ soi vυaadana vΛascatai ismaacΛdΛ vaavoitudai is-Suusi Cristo arcΛagacΛrΛ vυviadami. Dai coodaiña aanΛ Λmoco dai aa vυuyiña aanΛ dai vυpuraiña cadeenacΛdΛ dai maamaisapaiña vΛasi Λmaduga mΛasi ooqui dai cΛcΛli. ⁵ Dai cΛga maatΛ ΛbaitΛcΛaacamigadΛ papaali judidíu dai vΛasi Λdudunucami quiuupiΛrΛ dai Λgai ΛrnΛijadami isΛgai vaa giñmaa oojai gΛraaduñi judidíu DamascΛrΛ oidacami vΛatarΛ. ΛoojiΛrΛ giñmaa Λgai oigaragai ansai imΛna Damascamu dai gaagana vaavoitudadami dai vυaapa iñagaitadai aanΛ tanai JerusaleenΛrΛ mΛsai soimaa taatatuldana.

⁶ Mosimaitadai aanΛ dai camiaadimi DamascΛrΛ dai cayoga danduucu tai todian duucai giñsicoli vΛpΛdolian dui Λmo gΛΛ cuudagi tΛvaagiaiñdΛrΛ. ⁷ Antai aanΛ dΛvΛΛrapi gΛi dai cai aanΛ Λmo ñiooqui vai povaiñtatΛdai: “Saulo, Saulo, ¿tuipΛsi soi giñvueeyi?” iñtatΛdai Λñiooqui. ⁸ Antai tΛcacai aanΛ daidΛ itΛtdai: “¿PoorΛ aapi?” Tai Λgai povaiñtatΛdai: “AanΛ anΛrSuusi NasareetΛrΛ oidacami Λgai vaa ismaacΛdΛ soi vυeeyi aapi”, iñtatΛdai ΛtΛaanΛdami. ⁹ Λgai ismaacΛdΛ giñΛmadu iimaitadai tΛΛ Λcuudagi dai aliΛ duduaadimu dΛmos maimaatΛ cai Λgai Λñiooqui ismaacΛdΛ giñaagidi Λgai. ¹⁰ Antai aanΛ potΛi: “¿Tumaa duuna aanΛ?” TaidΛ ΛtΛaanΛdami ipiñtatΛdai: “Vañigiñi dai apiaimΛda Damascamu siami gΛaagidamu aa vΛasi pΛstumaasi vυaa siduñiagi”, iñtatΛdai. ¹¹ DaidΛ ΛgΛΛ cuudagicΛdΛ mainΛadatai vii aanΛ cascΛdΛ giñaaduñi vυaacatadai isgiñnoviana bΛΛcaticagi DamascΛrΛ uucami.

¹² Dai ami oidacatadai Λmo cΛli Ananiiasi tΛΛgiducami. Λgai ΛrΛmo cΛli ismaacΛdΛ cΛga Λgidi Moseesacaru mamaatΛtuldaragadΛ. Dai vΛasi Λjudidíu ismaacΛdΛ DamascΛrΛ oidacatadai aliΛ cΛga ñioocaiña Λgai vΛatarΛ. ¹³ Ananiiasi divia dai giñnΛida agai. Dai mosaayi dai povaiñtatΛdai: “Giñaduñi Saulo casi istutuidi aapi isnaaadagi Λpamu”, mospotΛi Λgai antai otoma nΛnΛava aanΛ dai tΛΛ ΛcΛli ismaacΛdΛ giñaagiditadai. ¹⁴ Tai Λgai povaiñtatΛdai: “Λgai vaa Diuusi ismaacΛdΛ siaa duutuli gΛrΛΛqui aaduñicarΛ Λqui abiaadΛrΛ Λcovai gΛvυusaitu aapi pΛsai maatΛcana istumaasi Λgai iduñia Λlidi tanai oidigi daama, dai pΛsai nΛidana ΛpΛ Λgai ismaacΛdΛ tomali Λmo imidagai maisoimaasi idui, dai pΛsai cΛcΛna ΛpΛ isΛgai vaa gΛñiooqui. ¹⁵ Dai sivi catΛΛ aapi dai cacaΛ dai sivi cΛga ñiooquimu aapi Λgai vΛatarΛ vΛasi oodami vuitapi dai aagidamu aapi pΛstuma tΛΛ dai pΛstuma caí. ¹⁶ ¿Dai sivi tΛtumaa nΛnΛra aatΛmΛ? CΛquivañi dai vaavoituda Suusi Cristo vai Λgai gΛoigaldana gΛsoimaascamiga nai gΛvacuanana”, iñtatΛdai ΛcΛli.

¹⁷ Dai aidΛsi divia aanΛ tami JerusaleenΛrΛ ii aanΛ quiuupiamu dai gamamagi tai ami Diuusi giñtΛagi Λmo istumaasi. ¹⁸ TΛΛ aanΛ ΛtΛaanΛdami Suusi vaidΛ ipiñtatΛdai: “SiΛascadΛ cΛga ñiooquia aapi aanΛ giñvΛatarΛ tanai JerusaleenΛrΛ maivaavoituda agai Λoodami cascΛdΛ otoma cavami gΛaagacai vυusai tanai JerusaleenaiñdΛrΛ”, iñtatΛdai ΛtΛaanΛdami Suusi Cristo. ¹⁹ Antai aanΛ potΛtdai: “Dañi tΛaanΛdami cΛga maatΛ Λgai iñsaanΛ vΛasi quiquiuupaigadΛana judidíu aimΛraiña dai maamaisapicami vuudana ismaacΛdΛ gΛvaavoitudai dai gΛvaiña aanΛ. ²⁰ Dai aidΛmΛsi mumueeyi gΛñiooquituldiadamiga Tiivañi Λgai ismaacΛdΛ cΛga ñioocaiña aapi gΛvΛatarΛ aanΛ ΛpΛ ami daacatadai dai bai aagaitadai aanΛ mΛsmuaagi dai asta nuucada aanΛ sosoadΛ Λgai ismaacΛdΛ mumueeyitadai”, antΛtdai aanΛ. ²¹ DΛmos ΛtΛaanΛdami povaiñtatΛdai: “Imiñi aapi gΛootosana iñagai aanΛ mΛΛcasi ismaacΛdΛ maitΛrjudidíu saagida”, iñtatΛdai ΛtΛaanΛdami —astΛtdai ΛPaavora.

²² CΛga caΛcatadai Λoodami asta aagacai Λgai isDiuusi ootosa agai ismaacΛdΛ maitΛrjudidíu saagida taida gΛnaagacai ijiñna daidΛ icaitimi:

—Muaavurai gocΛli. SiomΛ arcΛgai ismaoidaca goovai —ascaiti Λoodami.

²³ Dai ali^Λ baacoicatadai ^Λgai casc^ΛΔ api^Λiiñacai dai t^Λcavi susuligai g^Λnvaapasaraga dai t^Λcavi daitudai d^Λv^ΛΛrai. ²⁴ Taid^Λ ^Λg^ΛΔ t^Λaan^Λdamigad^Λ sandaaru gat^Λjai m^Λsai tuucavi vaasana ^ΛPaavora dai g^Λicarsana sai ñioocana dai aagana istuisid^Λ vui baacoi ^Λoodami. ²⁵ D^Λmos aid^Λsi cavuracatadai ^Λgai dai g^Λicarsa agaitadai taid^Λ ^ΛPaavora it^ΛΔdai ^Λmai t^Λaan^Λdamigad^Λ ^Λsandaaru ismaac^ΛΔ ami c^Λaacatadai:

—Viaam^Λsi aapim^Λ s^ΛΔlicami isg^Λicarsagi ^Λmo romano dai tomali mait^Λcacacai dudunucami^Λr^Λ istuma dui —ast^ΛΔdai ^ΛPaavora.

²⁶ Dai mosca^Λcacai ^Λt^Λaan^Λdami gomaasi ii dai m^ΛΔ aagidi ^Λg^ΛΔ t^Λaan^Λdami daid^Λ it^ΛΔdai:

—G^Λnuucadacañi gomaasic^ΛΔ ismaac^ΛΔ iduñia agai. Idi c^ΛΔliava ^Λrromano —ast^ΛΔdai.

²⁷ Taid^Λ ^Λg^ΛΔ t^Λaan^Λdami divia siaaco daacatadai ^ΛPaavora daid^Λ it^ΛΔdai:

—¿Vaavoisi si^Λrromano aapi? —ast^ΛΔdai ^Λg^ΛΔ t^Λaan^Λdami.

Taid^Λ ^ΛPaavora it^ΛΔdai:

—^Λj^Λ —ast^ΛΔdai ^ΛPaavora.

²⁸ Taid^Λ ^Λg^ΛΔ t^Λaan^Λdami pot^ΛΔdai:

—Gaa nam^Λqui aan^Λ mui tumiñsi dai romanutu —ast^ΛΔdai ^Λg^ΛΔ t^Λaan^Λdami.

Taid^Λ ^ΛPaavora aa noragi daid^Λ it^ΛΔdai:

—Aan^Λ gia ^Λrromamano giñ^ΔΔΔ —ast^ΛΔdai ^ΛPaavora.

²⁹ Gomaasic^ΛΔ ^Λgai ismaac^ΛΔ g^Λicarsa agaitadai ^ΛPaavora dagito dai maigovioma iji. Dai camaata^Λcai ^Λg^ΛΔ t^Λaan^Λdami isvuu ^Λmo c^ΛΔli ismaac^ΛΔ ^Λrromano ali^Λ duaadimu.

³⁰ Siaadiqui ^Λg^ΛΔ t^Λaan^Λdami c^ΛΔga maataca ^Λlidadai istuc^ΛΔ g^Λpi^Λr^Λ vuupai ^Λjudidíu ^ΛPaavora casc^ΛΔ uupai cadeena ismaac^ΛΔ ^Λc^ΛΔ vuracatadai dai t^Λjai ^Λbait^Λguucacamigad^Λ papaali judidíu ^ΛΔmadu v^ΛΔsi ismaac^ΛΔ vaamioma t^Λaan^Λ sai g^Λn^Λmpaidana dai vuusaitu ^ΛPaavora dai v^ΛΔscatai vuitapi c^Λi.

23

¹ Taid^Λ ^ΛPaavora vui n^Λn^Λava v^ΛΔsi ^Λbait^Λguucacami ismaac^ΛΔ g^Λn^Λmpagi daid^Λ it^ΛΔdai:

—Giñaaduñi, ^ΛΔqui abiaad^Λr^Λ oidaga aan^Λ dai c^ΛΔga ivueeyi Diuusi vuitapi asta sivi uucami casc^ΛΔ c^ΛΔga bai tadaga giñib^Λdaga —ast^ΛΔdai ^ΛPaavora.

² Taid^Λ ^ΛAnaniiasi ismaac^ΛΔ ^Λbait^Λc^Λaacamigad^Λ papaali judidíu t^Λjai ^Λgai ismaac^ΛΔ miaad^Λrioma guucacatadai ^ΛPaavora sai t^Λñiana g^ΛΔg^Λana. ³ D^Λmos ^ΛPaavora it^ΛΔdai:

—Diuusi soimaasi g^Λtaatatuldamu aapi. Aapi aagai ^Λmo istumaasi dai ^Λma maasi ivueeyi. Mosdaja aapi dai n^Λida agai isbai maic^ΛΔga idui aan^Λ isducatai aagai Moseesacaru s^ΛΔlicamigad^Λr^Λ dai v^ΛΔsc^Λr^Λ gata^Λan^Λ aapi m^Λsaid^Λ giñg^ΛΔg^Λana dai gomaasi daidarsi s^ΛΔlicami^Λr^Λ —ast^ΛΔdai ^ΛPaavora.

⁴ Tai ^Λgai ismaac^ΛΔ ami guucacatadai pot^ΛΔdai:

—¿Ducatai vui ñioocai aapi bait^Λc^Λaacamigad^Λ papaali ismaac^ΛΔ ivueeyi Diuusi aa duiñdad^Λ? —ast^ΛΔdai.

⁵ Taid^Λ ^ΛPaavora pot^ΛΔdai:

—Giñaaduñi, maimaat^Λcatadai aan^Λ isgoovai ^Λbait^Λc^Λaacamigad^Λ papaali judidíu mospocaiti Diuusi ñiooquid^Λr^Λ: “Maitav^Λr vui ñioocada g^Λndudunucamiga”, caiti Diuusi —ast^ΛΔdai ^ΛPaavora.

⁶ Daid^Λ ^ΛPaavora maata t^ΛΔ is^ΛΔmoco ^Λdudunucami ^Λrsaduseo dai aa ^Λrfariseo, dai g^Λg^Λr^Λ ñioo daid^Λ it^Λi:

—Giñaaduñi, aan^Λ ^Λrfariseo aan^Λ vaavoitudai fariseo vaavoidaragad^Λ casc^ΛΔ. Dai giñ^ΔΔΔ ^Λrfariseo. Dai aan^Λ vaavoitudai coidad^Λ duaacarad^Λ casc^ΛΔ giñvuaa aapim^Λ tanai dai vaama giñc^Λi —ast^ΛΔdai ^ΛPaavora.

⁷ Aidasi potai agai afariseo amadu asaduseo lagi ganvupui ñiooquimi. ⁸ Asaduseo pocaiti sai maioidaga duaacaragai, dai maitiipu Diuusi talaañicarudai dai ismaiibadaga oodami. Damos afariseo vaavoitudai vasi gomaasi cascada amoco aagai amo istumaasi vai aa ama maasi. ⁹ Dai vascatai iñacai. Tai guuquiva amoco maatatuldiadami Diuusi samicamigada ismaacada vaavoitudai agai vaa vaavoidaragai ismaacada vaavoitudai afariseo, daida icaiti.

—Idi calli maitarsoimaasi iducami siarvaavoi isñiooqui amo Diuusi talaañicarudai isamo ibada arpa maitarcagagai tasvuidara vatacagi Diuusi —ascaiti amamaatatuldiadami Diuusi samicamigada.

¹⁰ Dai idi aatagiara alia baacoicatadai oodami cascada agaa tlaanadamigada sandaaru alia duaadicuitadai masoi duñiagi Paavora, cascada ootosi agai ñiooqui sandaaru sai dadana dai vuusaidana Paavora oodami saagidaiñdara dai balaicaiña apamu sandaaru quiidiamu.

¹¹ Siaadiqui tucara divia Diuusi dai sonuana caquiva Paavora dai potatadai:

—Maitiduaadicuda Paavora poduucai pasduucai calga ñioo aapi ana giñvatarata nai Jerusaleenara poduucai arpa pañiooquia agai Roomara —astatadai Diuusi.

¹² Siaadiqui amoco judidíu bai dui ñiooqui dai muaa agai Paavora. Dai poduucai bai dui sai maidaca agai cuaadagai tomali suudagi asta silascada muaa Paavora sai Diuusi galgavia agai ismaipoduña agai. ¹³ Acacalli ismaacada poduucai bai dui arvaamioma isgoo coobai. ¹⁴ Dai agai iji siaaco daraajatadai abaitaguucacamigada papaali amadu aa talaanadamigada judidíu daida itatadai:

—Cabai dui aatama tasai maidaca ragai cuaadagai asta silascada muaa Paavora sai Diuusi gargagana asmaipoduñiagi. ¹⁵ Daidi sivi apima amadu aa ismaacada arvaamioma talaanadamigada judidíu aagidavurai agaa tlaanadamigada romamano sai baigovai vaaapana Paavora dai poviavar tada masai vaamioma calga maataca agai istuma dui agai. Ttai aatama soobidaca ragai maiquia ana ttai muaa ragai —astatadai acacalli.

¹⁶ Damos amarada Paavora silagida maí gomaasi dai ii sandaaru quiidiamu dai aagida agai Paavora. ¹⁷ Taidai Paavora vai amo sandaaru tlaanadamigada daida itatadai:

—Vaidacaiñi idi ali galli malca siaaco daja agaa tlaanadami aagidasa agai goovai amo ñiooqui —astatadai Paavora.

¹⁸ Taidai tlaanadami vaidacai siaaco daacatadai agaa tlaanadami daida itatadai:

—Paavora maisapicada giñaagidi ansai gvuapidana idi ali galli gaagidasa alidi goovai amo ñiooqui —astatadai.

¹⁹ Taidai agaa tlaanadami noviaiñdara bai ali galli dai covai vaidacai daida itatadai:

—¿Tumaasi giñaagida alidi aapi? —astatadai agaa tlaanadami.

²⁰ Taidai ali galli itatadai:

—Ajudidíu cabai dui sai gaagida agai pasai sioroco balaicaiña goPaavora malca siaaco daraaja talaanadamigada judidíu sai sioma calga maataca agai istuma dui agai.

²¹ Damos maitivaavoituda. Vaamioma isgoo coobai cacalli assoobidaca agai voiyara dai maiquia ana sai muaa agai dai poduucai bai dui sai maidaca agai cuaadagai tomali suudagi asta silascada muaa sai Diuusi galgavia agai ismaipoduña agai. Dai sivi cabai ganduuduna dai mosnana istaiya aapi —astatadai ali galli.

²² Taidai agaa tlaanadami diosagi ali galli dai potatadai sai maiaagidiña tomali amaadutai iscaaagidi gomaasi.

²³ Taidai agaa tlaanadami vaí gooca sandaaru talaanadamigada dai tjai sai bai duuna gooca sientu sandaaru gantaataracada ajioopadami, dai vaicoobai dan baivustaama sandaaru caapayu daama ajioopadami, dai goo sientu sandaaru ismaacada vuu ajioopai

lalansa sai iimana amadu Paavora Sesareamu aid tucar tustamar. ²⁴ Dai gatjai lapa sai bai duuna caapayu sai daitugaiña Paavora dai tjai lapa sai calgaducami talgidana gaa dunucami Pailisi. ²⁵ Dai gaicada otoi amo oojai dai oojara itatadai:

²⁶ “Gaa dunucami Pailisi, ana rCaudio Liisiasi dai ana aliisi siaa gaduutudai dai gaviaatuldi. ²⁷ Ajudidu camaisapicami bai idi cali dai muaa agaitadai antai mai ana isgoovai rromano cascada otoma ii ana amadu ginsandaaruga dai mala soi. ²⁸ Damos ana maataca inlidadai mastuucada gapiara vuupai cascada vaidacai ana dudunucamigada judiduu ampaidaragadamu, ²⁹ dai mosotoma mai ana masai gapiara vuupai maivaavoitudaitai goovai viituldaragada, dai mosmaitiipucata dai istu-isi muaagi tomali istuisi maisagi. ³⁰ Damos mai ana isajudiduu cabai du dai muaa agai cascada antotoma gootosi, dai caagidi ana lapa agai ismaacada gapiara vuupai sai gaamu iimana dai gaagidana istuma viaaca agai goPaavora vui. Moscaasi”, astatadai oojara.

³¹ Taida sandaaru bai Paavora tucar poduucai masduucai aagidi dai balcai Antipatrisiara uucami. ³² Siaadiqui sandaaru gantaataracada ajioopadami apamu dada ganquiiara daida caapayu daama iimacada apiavaidaticatadai Paavora. ³³ Dai acai Sesareara maa loojai adunucami dai bo tala Paavora lapa. ³⁴ Taida adunucami lapa ga naniidi loojai dai gooquiiara tacaai Paavora saaco oidacami, dai camaatacai isiarSiliisiiara oidacami ³⁵ potatadai:

—Gaalcamu ana silascada dadiagi agai ismaacada gapiara gavuupai —astatadai adunucami.

Dai gatjai masai nuucadacana gaa raí Eroodasi quidiara.

24

¹ Bo taama tasaicada ami divia Ananiiasi agai rbaitacaaacamigada papaali judiduu. Dai amadu iimatadai lapa lamoco ajudiduu baitaguucacamigada dai mai ismaacada rñiooquituldiadami agai Tértulo talgidu. Dai vascatai vuidara guuquiva gaa tlaandami dai gapiara vuaaja agai Paavora. ² Matai mosvuaa Paavora vaid a Tértulo gapiara vuupaimi dai potatadai Tértulo Pailisi:

—Alia baigarlidi aatama aapi garbaitacaaacamigacada alia saituduga aapi cascada calgaalcala oidaga aatama, dai vasiaacatai sioma calgadu vasi oodami vatar tlaandamicatai aapi, ³ cascada salicada baigarlidi aatama vascatai aipaco oidacami. ⁴ Maisi tavapi gasoobida rarlidi aatama, cascada gdaana ana pasai garoigadana dai garcaacana laachi. ⁵ Moscamaí aatama isidi cali rcalisi imisaliacami gaducami dai vasi aipaco sisioquitudai judiduu. Dai goovai rbaitacaaacamigada oodami ismaacada vaavoitudai mamaatatuldaragada Suusi Cristo Nasareetara oidacada cascada nasareno aagai agai. ⁶ Dai gocalli vaapasa liditadai lamoco ismaacada maitarjudiduu gaa quiuupaigadara judiduu dai poduucai maisiaa duutuli goovai garquiuupaiga, tatai aatama bai dai van calsa ragaitadai gardunucamiga vuidara. ⁷ Damos Liisiasi gaa tlaandamigada sandaaru anai divia dai guvucadagaicada garvoopoji. ⁸ Daid icaiti sai soora gapiara vuupadagi sai dadana aapi gamadu. Mostacacani aapi lagi dai poduucai calga maatacamu aapi isiarvaavoi vasi ismaacada gaagidi aatama —astatadai Tértulo.

⁹ Taida ajudiduu ismaacada ami guucacata dai potatadai lapa sai vasi gomaasi rvaavoi. ¹⁰ Amaasi gaa tlaandami sisigi Paavora sai ñioocana taida Paavora poti:

—Calga maata ana isaapi rdunucamigada idi oodami laqui abiaadara cascada baigiñaliaracada lagi giñsoiñamu ana aapi gavuitapi. ¹¹ Calga istutuidi aapi ismatiagi ismaiquiaa baivito baivustaama dan gooca tasai isaayi ana Jerusaleenara dai siaa du-utuda inagai Diusi. ¹² Dai ana maivui ñioocai tomali maadutai tomali maisiolitudai ana oodami gaa quiuupaigadara judiduu tomali aali quiuupiara tomali mapalara

Jerusaleenlra. ¹³ Idi oodami maitistutuidi isvuusaidagi tomali amo nlijadami ispotaiyagi sida arvaavoi gomaasi istucada gpiara giñvuupai goovai. ¹⁴ Damos amo istumaasi sallyicada ganaagidi aan. Aan anlagidi Diuusi agai vaa ismaacada lagidiña giñlqui aaduñicar. Lagidi aan Diuusi anpan duucal agai ismaacada vaavoidudai Suusi Cristo mamaatuldaragada. Ajudidú pocaiti sai maitarvaavoi idi vaavoidaragai. Aan vaavoidudai lra vlassi ismaacada ooja Moseesacaru dai ismaacada ooja Diuusi ñiñoquituldiadamigada. ¹⁵ Aan lra vaavoidudai anpan duucal ajudidú isduduaaca agai vlassi coidada calaga tuutiacada dai maicalaga tuutiacada lra. ¹⁶ Cascada gaagai aan isducatai calgacala oidacagi dai maisiaa aradagi Diuusi vuitapi dai oodami vuitapi.

¹⁷ Chialqui uumigi sibaco aimaraiña aan dai apamu divia giñdvalragana dai vuaapida iñagai loidacami tumiñsi ismaacada ootosi aa sibadara oidacami dai aan lra gamaquia iñagai soiñi. ¹⁸ Gomaasi ivuaadatadai aan agal quiuupaigadara judidú aidasida giñtal lamoco judidú Asia dvalarira oidacami. Dai casi iduitadai aan istumaasi gaaagai siduñiagi silascada bai duñiagi amo istumaasi Diuusi lamadu poduucal isduucal garviituli Moseesacaru. Dai maitiipucata dai mui oodami giñlamadu dai tomali maisiioacitadai oodami. ¹⁹ Agai vaa Asia dvalarira oidacami ismaacada pocaiti ansai aan maisiaa duutuli agal quiuupai tudu gaaagai isdadimudai dai gpiara giñvuajamudai tami isviaacagi agai amo istumaasi giñvui. ²⁰ Malca Jerusaleenlra vaama giñcal ajudidú ganbaitaguucacamiga vuidara. Dai sivi vai aagana idi ismaacada Jerusaleenaiñdara dada sabai tal nlijadami issoimaasi idui aan. ²¹ Maatas pocaiti agai lra issoimaasi idui aan aidasi gagara ñioo aan dai potai: “Aan anvaavoidudai coidada duaacarada cascada vaama giñcacasai aapim sivi”, antatadai aan —caiti Paavora.

²² Apailisi cacalaga maatacatadai vlassi istumaasi ismaacada vaavoidudai agai ismaacada vaavoidudai Suusi Cristo cascada aidasi moscal istumaasi aagai aPaavora camaivaamioma tacaai dai potatadai:

—Silascada diviagi agal taaanadamigada sandaaru Liisiasi bai ganduiñdamu aan idi ñiooqui —astatadai.

²³ Daid aPailisi taji amo sandaaru taaanadamigada sai apianuucadacana aPaavora dai valscara dagitona saida ivuaadana istumaasi ipaliada agai dai dagitona lra sai daividiña aaduñda dai soicalña istumaasicada tagitocagi aPaavora.

²⁴ Dai bo chialqui tasaicada apamu divia aPailisi dai vaidati gaoñiga Durusila. Agai arjudú. Daid aPailisi ootosi ñiooqui aPaavora sai diviana dai aagidana Suusi Cristo mamaatuldaragada. ²⁵ Aidasi Paavora agidi isducatai gaaagai iscalgacala oidacagi sai ganuucadacana dai maisoimaasi ivuaadana, dai agidi lra sai amo imidagai Diuusi nida agai vlassi oodami ismaacada arcalaga ivuaadami dai ismaacada armaicalaga ivuaadami. Taid aPailisi aidasi cal agai gomaasi alia duaadimu daid itatadai:

—Imadañi, lra daamaral iñsilascada istutiadagi nai gootosdagi ñiooqui —astatadai aPailisi.

²⁶ Daid aPailisi povalliditadai lra silaPaavora maquia agai tumiñsi sai dagitona isimiagi cascada duudatai vapaidiña agai dai aatagidiña. ²⁷ Dai poduucal aitu goo uumigi. Taida aayi istuigaco gatalagi aPailisi galallicamiga matai dai Poolisio Festo. Daid aPailisi ipaliditadai iscalgacala nlijadagi ajudidú cascada maisapicami viaa agai aPaavora.

25

¹ Taid aFesto aayi Judeealra dai baiya agai galallicamiga. Dai bo vaica tasaicada Sesareaiñdara tasai Jerusaleenamu. ² Dai ami abaitaguucacamigada papaali judidú lamadu atataanadamigada judidú aagidi Festo sai Paavora argpialra caatcami. ³ Dai daañimi dai potatadai sai oigadana dai ootosana sioral vuaapagi aPaavora ami

Jerusaleen^{ar}. Agai cabai duitadai dai soobida agai ¹Paavora voiy^{ar} dai muaa agai casc^{ad} pot^{ad} agai ⁴Taid^{ar} Festo aa noragi daid^{ar} it^{ad}:

—Paavora maisapi Sesaree^{ar} dai aan^{ar} gaamucu imia iñ^{ar}lidi chi^{ar}qui tasaic^{ad},
⁵ casc^{ad} aapim^{ar} mas^{ar}maac^{ad} viaa s^{ar}alicami g^{ar}aaagai mas^{ar}giñoidagi Sesareeamu. Dai sia^{ar} Paavora arsoimaasi iducami ami istutuidi aapim^{ar} isg^{ar}pi^{ar} v^{ar}uaajagi —ast^{ad} Festo.

⁶ Daid^{ar} Festo anaasi Jerusaleen^{ar} vii par^{ar} mamacova tasai dai apamu ii Sesa-
reeamu dai siaadiqui vaa dudunucami quidi^{ar} siaaco gata^{ar}aan^{ad} agai agai dai gata^{ar}jai
masai v^{ar}uaapana ⁷Paavora. ⁷ Aid^{ar}si Paavora vaa ami taid^{ar} judidíu ismaac^{ad} dada
Jerusaleenaiñ^{ar} miaad^{ar} guuquiva dai g^{ar}pi^{ar} v^{ar}uupaimi sai naana maasi idui ali^{ar}
soimaascami. Damos maitiipucata dai tomali amo n^{ar}lijadami. ⁸ Taid^{ar} Paavora c^{ar}quiva
dai ^{ar}agi g^{ar}soiña agai dai pocaiti:

—Aan^{ar} gia maisoimaasi ivueeyi s^{ar}alicamigad^{ar} judidíu vui tomali ^{ar}g^{ar} quiuupaigad^{ar}
judidíu vui, tomali ^{ar}bait^{ar}c^{ar}aacamigad^{ar} romamano vui —ast^{ad} Paavora.

⁹ Vaid^{ar} Festo ip^{ar}lilitadai isc^{ar}agac^{ar} n^{ar}lijadagi judidíu casc^{ad} it^{ad} agai
^{ar}Paavora:

—¿Imiapasi ^{ar}lidi Jerusaleenamui nai m^{ar}aca g^{ar}at^{ar}caca naana maasi istumaasi dai
n^{ar}lidamu aan^{ar} isg^{ar}pi^{ar} g^{ar}duñi ischo ^{ar}ar? —ast^{ad} Festo.

¹⁰ Taid^{ar} Paavora aa noragi daid^{ar} it^{ad}:

—Tamian c^{ar}aca siaaco gata^{ar}aan^{ar} dudunucami ismaac^{ad} daraasai
^{ar}bait^{ar}c^{ar}aacamigad^{ar} romamano dai tami agai mas^{ar}iaaco istutuidi isgiñ^{ar}cacagi. C^{ar}aga
maat^{ar} aapi iñ^{ar}saan^{ar} maitivueeyi tomali amo istumaasi soimaascami ^{ar}judidíu vui.

¹¹ Si^{ar}duñiada ^{ar}rvaavoica issoimaasi idui aan^{ar} mas^{ar}casc^{ad} giñ^{ar}muaa ^{ar}liada tomamas
giñ^{ar}muaa. Dai ismait^{ar}rvaavoicagi gomaasi istumaasi g^{ar}pi^{ar} giñ^{ar}v^{ar}uupai tomali ^{ar}maadutai
maiviaa s^{ar}alicami isgiñ^{ar}agidagi ^{ar}judidíu. Aan^{ar} ip^{ar}lidi mas^{ar}vaama giñ^{ar}c^{ar}asagi ^{ar}g^{ar}
^{ar}bait^{ar}c^{ar}aacamigad^{ar} romamano vuid^{ar} —ast^{ad} Paavora.

¹² Taid^{ar} Festo gaaataga ^{ar}madu g^{ar}maacadamiga ñ^{ar}iooqui daida aa noragi ^{ar}Paavora
daid^{ar} it^{ad}:

—Capocaiti aapi pasaid^{ar} ip^{ar}lidi isg^{ar}at^{ar}cacagi ^{ar}g^{ar} bait^{ar}c^{ar}aacami agai ^{ar}madu tudu
imimu aapi —ast^{ad}.

¹³ Cadaivunucai chi^{ar}qui tasai tai ii ^{ar}mai raí ^{ar}madu ooñigad^{ar} Berenisa Sesareeamu
dai viaatulda agai Festo. ¹⁴ Dai anaasi daraaja bai t^{ar}v^{ar}pi taid^{ar} ^{ar}raí Festo aagidi Agilipo
sai maisaca amo c^{ar}ali Paavora t^{ar}agiducami dai pot^{ad}:

—Govaa c^{ar}ali ^{ar}ragai ismaac^{ad} maisapicami viaa ^{ar}Pailisi. ¹⁵ Aid^{ar}si Jerusaleen^{ar}
daacata dai aan^{ar} taid^{ar} ^{ar}bait^{ar}c^{ar}aacamigad^{ar} papaali ^{ar}madu ^{ar}t^{ar}aan^{ad}damigad^{ar} judidíu
giñaagidi sai Paavora ^{ar}g^{ar}pi^{ar} caat^{ar}cami dai giñaagidi ansai gata^{ar}aan^{ad} muaaragai.

¹⁶ Antai aan^{ar} aa noragi dai pot^{ad} sai ^{ar}dudunucamigad^{ar} romamano maita maacai
oigaragai ismuaagi amo g^{ar}pi^{ar} caat^{ar}cami asta si^{ar}ascad^{ar} vupuid^{ar} guuquiva ^{ar}g^{ar}pi^{ar}
caat^{ar}cad^{ar} ^{ar}madu ismaac^{ad} g^{ar}pi^{ar} v^{ar}uupai, dai poduucai ^{ar}g^{ar}pi^{ar} caat^{ar}cad^{ar} ^{ar}gi istu-
tuidi isg^{ar}soiñagi. ¹⁷ Casc^{ad} aid^{ar}si dada agai main^{ar}ara aan^{ar} vaamioma mossiadiqui
vaa aan^{ar} dudunucami quidi^{ar} dai gata^{ar}jai aan^{ar} masai v^{ar}uaapana ^{ar}c^{ar}ali. ¹⁸ Damos
agai ismaac^{ad} dada dai g^{ar}pi^{ar} v^{ar}uaaja agai maig^{ar}pi^{ar} v^{ar}uaa tomali amo istumaasi
poduucai isduucai t^{ar}gitoitadai aan^{ar}.

¹⁹ Mos^{ar}caasi ismaac^{ad} aagaitadai agai mos^{ar}gi
g^{ar}nvaavoidaraga sai Paavora maisiaa duutuli vaavoidaragad^{ar} judidíu. Dai mosaa-
gaitadai ^{ar}ar ^{ar}c^{ar} Suusi ismaac^{ad} camuu sai Paavora pocaiti sai duaaca. ²⁰ Dai
camaimaí aan^{ar} isducatai iduñiagi amo istumaasi pomaasi, dai t^{ar}cacai aan^{ar} ^{ar}Paavora
sabai imia ^{ar}lidi Jerusaleenamui ansai m^{ar}aca t^{ar}cacana aan^{ar} gomaasi. ²¹ Damos agai
ip^{ar}lidi mas^{ar}van c^{ar}asagi ^{ar}g^{ar} bait^{ar}c^{ar}aacami Augusto vuid^{ar}, casc^{ad} gata^{ar}jai aan^{ar} masai
apiamaisacana asta si^{ar}ascad^{ar} istui aan^{ar} isootosdagi ^{ar}g^{ar} bait^{ar}c^{ar}aacami —ast^{ad}

Festo.

²² TaidΛ ΛAgilipo potΛtΛdai Festo:

—AanΛ ΛpΛ caΛca iñΛlidi ΛcΛΛli —astΛtΛdai ΛAgilipo.

TaidΛ ΛFesto aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Sioroco caΛcamu aapi —astΛtΛdai Festo.

²³ Dai siaadiqui aidΛsi aayi Agilipo ΛΛmadu Berenisa dai dudunucami quidiΛrΛ vaapa dai gΛgΛr raí gΛntuidigi. Dai Λgai ΛΛmadu iimΛitadai ΛpΛ ΛbaitΛguucacamigadΛ san-daaru dai Λvaamioma tΛtΛaanΛdami SesareeΛrΛ. TaidΛ ΛFesto gatΛjai mΛsai vuaapana ΛPaavora ²⁴ dai potΛi:

—Aapi gΛΛ raí Agilipo dai vΛΛsi cΛcΛΛli ismaacΛdΛ tanai gΛrΛΛmadu gΛnΛmpagi, tami nΛidi aapimΛ idi cΛΛli. Idi rΛgΛi ismaacΛdΛ gΛpiΛrΛ vuupai muidutai Λjudidíu vΛΛsi ΛpanΛΛsi JerusaleenΛrΛ siΛΛsi tanai SesareeΛrΛ dai maidagitocai giñagidi sai idi cΛΛli casi gΛaagai ismuquiagi. ²⁵ Damos aanΛ poΛlidi istiipu istuisi muaagi. Dai Λgi goovai ipΛli mΛsvan cΛΛsagi ΛgΛΛ baitΛcΛaacami Augusto vuidΛrΛ, cascΛdΛ capoduucai tΛgito aanΛ iñsiootosdagi. ²⁶ Dai aanΛ maimaata istumaasi oojidagi ΛbaitΛcΛaacami cascΛdΛ gatΛjai aanΛ mΛsai vuaapana tami aapimΛ gΛnvuitapi. Sioma cΛΛga aapicΛdΛ raí Agilipo pai aapi tΛcaca istuma dui goovai dai poduucai viaacamu aanΛ istumaasi oojidagi ΛgΛΛ baitΛcΛaacami. ²⁷ AliΛ vuiirugami Λlidi aanΛ ismosapiaduucai ootosagi amo maisapicami dai maiaagidagi mΛstuisi gΛpiΛrΛ vuupai —astΛtΛdai Festo.

26

¹ TaidΛ Agilipo potΛtΛdai Paavora:

—Casi istutuidi aapi isñiooquiagi ΛΛgi gΛvΛΛtarΛ —astΛtΛdai Agilipo.

TaidΛ ΛPaavora vañigi gΛnovi dai gΛaagacai ñioo dai pocaiti:

² —AliΛ baigiñΛlidi aanΛ istutuiditai isgΛΛmadu gaaatagagi aapi raí. Dai giñsoiñagi vΛΛsiaacatai istumaasi gΛpiΛrΛ giñvuupai Λjudidíu. ³ Dai cΛΛga maata aapi ΛpΛ vΛΛsi viituldaragadΛ judidíu dai vΛΛsi tΛstuucΛdΛ gΛrvupui ñioocaiña, cascΛdΛ gΛdaanΛi aanΛ pΛsai maioojodaitai giñcaΛcana.

⁴ VΛΛsi Λjudidíu maata isducatai oidacatadai aanΛ aliducatai abiaadΛrΛ ΛΛgi Λgai saagida giñdΛvΛΛragana dai JerusaleenΛrΛ. ⁵ Dai maata vΛΛsi isgΛΛlicatai abiaadΛrΛ Λrfariseo aanΛ. Goma fariseo vaamioma cΛΛga ΛΛgidi judidíu vaavoidaragadΛ. Dai vΛΛsi Λjudidíu cΛΛga istutuidi isaagagi vΛΛsi gomaasi isipΛliadagi. ⁶ Dai Diuusi bai ΛΛqui aagidi gΛrΛΛqui aaduñicarΛ sai duduaacalda agai coidadΛ nai aanΛ vaavoitudai gomaasi cascΛdΛ gΛpiΛrΛ giñvuupai sivi. ⁷ Dai vΛΛsi ΛcΛjiudadΛ Λbaivustaama dan gooca cΛcΛΛli maamaradΛ Isirelicaru Λgai vaa ΛrgΛrΛΛqui aaduñicarΛ dai Λgai quiaa nΛnΛra ispoduucai iduñiagi Diuusi cascΛdΛ siaa duutudai Λgai dai ΛΛgidi Diuusi tasΛrΛ dai tucarΛ. Dañi tudu aapi raí Agilipo gomaasi vaavoidaragaicΛdΛ gΛpiΛrΛ giñvuupai Λgai vaa judidíu. ⁸ TuimΛsi poduucai tΛtΛgitoi aapimΛ ismaibaiga isvaavoitudagi isDiuusi istutuidi isduduaacaldagi coidadΛ.

⁹ ΛΛquioma aanΛ ΛpΛ poduucai tΛtΛgitoiña isgΛaagai isiduñiagi mui naana maasi Suusi NasareetΛrΛ oidacami vui. ¹⁰ Dai poduucai idui aanΛ JerusaleenΛrΛ. SΛΛlicamigadΛcΛdΛ ΛbaitΛguucacamigadΛ papaali maamaisa aanΛ mui vaavoitudadami. Dai aidΛmasi coodaiña aanΛ cΛΛga bai aagaiña. ¹¹ Dai muiyoco imidagai aanΛ soi vuaadana Λvaavoitudadami sai potΛΛna sai camaivaavoitudai. Gomaasi ivuaadana aanΛ judidíu quiquiupaigadΛrΛ. Dai aliΛ oomaliacana aanΛ Λgai vui dai asta aimΛraiña aanΛ aa dΛdΛΛvΛriamu dai soi vuaadana.

¹² Gomaasi¹² imaitadai aan¹² Damascamu. Abait¹²guucacamigad¹² papaali giñmaa oojai asta ¹³ agi ¹³ agai giñootoi. ¹³ Dañi aapi raí, voiya¹³ imaitadai aan¹³ dan duucu t¹³ aan¹³ amo g¹³ cuudagi vaamioma dadadac¹³dami sitasai vai g¹³arsicoli dadadac¹³ ai aan¹³ amadu ismaac¹³d¹³ giñ¹³ amadu iimaitadai. ¹⁴ T¹⁴ tai v¹⁴ ascatai d¹⁴ v¹⁴ arapi suuli aat¹⁴ ma antai aan¹⁴ ca¹⁴ amo ñiooqui evreoc¹⁴d¹⁴ vai povaiñtat¹⁴dai: “Saulo, Saulo, ¿tuip¹⁴asi soi giñvueeyi? gatomit¹⁴asc¹⁴ ai aapi ¹⁴ agi ¹⁴ apan duuc¹⁴ ai amo vooyisi ismaac¹⁴d¹⁴ cuitus¹⁴ ai tootocami cuugad¹⁴”, iñtat¹⁴dai ñiooqui. ¹⁵ Antai aan¹⁵ pot¹⁵ ai: “¿Poor¹⁵ aapi?” antat¹⁵dai aan¹⁵. Tai ¹⁵ agi ¹⁵ povaiñtat¹⁵dai: “Aan¹⁵ anar¹⁵ Suusi ¹⁵ agi ¹⁵ vaa ismaac¹⁵d¹⁵ soi vueeyi aapi. ¹⁶ Vañiñi tudu. Divia aan¹⁶ aapi g¹⁶ amadu pai giñsoiña dai aagada p¹⁶ astumaasi t¹⁶ ai sivi dai p¹⁶ astuma t¹⁶ giagi si¹⁶ ascad¹⁶ divia aan¹⁶ apamu g¹⁶ amadu. ¹⁷ Sivi ang¹⁷ ootosai ismaac¹⁷d¹⁷ maitarjudidíu saagida dai m¹⁷ si¹⁷ ascad¹⁷ g¹⁷ amuaa agadagi aan¹⁷ g¹⁷ asoiñamu dai si¹⁷ ascad¹⁷ judidíu saagida aimarda aapi g¹⁷ anuucadacamu aan¹⁷ ar¹⁷. ¹⁸ G¹⁸ ootosai aan¹⁸ ismaac¹⁸d¹⁸ maitarjudidíu saagida pai maat¹⁸ tulda sai camaisoi duuc¹⁸ ai oidacana vai baiyoma c¹⁸ agac¹⁸ ar¹⁸ oidacana, vai camaitivuaadana isducatai gata¹⁸ aan¹⁸ ai Diaavora vai baiyoma ivuaadana isducatai gata¹⁸ aan¹⁸ ai Diuusi. Vai ¹⁸ agi ¹⁸ vaavoitudana iñsa¹⁸ an¹⁸ ar¹⁸ c¹⁸ agac¹⁸ ar¹⁸ vuviadami dai poduuc¹⁸ ai Diuusi oig¹⁸ ldamu soimaascamigad¹⁸ dai maaquimu s¹⁸ allicami vai amadu daraajana ismaac¹⁸d¹⁸ Diuusi acovai vuvaitu”, iñtat¹⁸dai ar¹⁸ Suusi.

¹⁹ Dañi aapi raí Agilipo, poduuc¹⁹ ai ¹⁹ agi ¹⁹ aan¹⁹ istuma ca¹⁹ t¹⁹ vaagiaiñdar¹⁹ aidasi divia Suusi aan¹⁹ giñ¹⁹ amadu. ²⁰ Dai ar²⁰ aga aagidi aan²⁰ gomaasi Damasc²⁰ ar²⁰ oidacami dai gooqui²⁰ ar²⁰ Jerusaleen²⁰ ar²⁰ oidacami, dai v²⁰ as²⁰ i Judeea d²⁰ v²⁰ ar²⁰ ar²⁰ dai ismaac²⁰d²⁰ maitarjudidíu ar²⁰. Aagidiña aan²⁰ sai g²⁰ aagai is²⁰ ma duuc²⁰ ai g²⁰ antat²⁰ agituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi dai ar²⁰ gidagi Diuusi, dai sai c²⁰ agac²⁰ ar²⁰ oidacana sai ñididíu aa isca²⁰ ma duuc²⁰ ai g²⁰ antat²⁰ agito ²⁰ agi ²⁰ dai camaisoimaasi ivuaada ²⁰ agi. ²¹ Mosgomaasic²¹ d²¹ giñ²¹ bai ar²¹ judidíu ar²¹ quiuupaigadar²¹ ar²¹ judidíu dai giñ²¹ muuaa agaitadai. ²² Diuusi giñ²² soic²² ai nai apiaquiaa aagidi aan²² v²² ascatai istumaasi Diuusi giñ²² maat²² atuli v²² as²² i at²² t²² aan²² dami dai ismaac²²d²² maitar²² t²² t²² aan²² dami. Aan²² mos²² caasi aagai ismaac²²d²² ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigad²² amadu Moseesacar²² istuma daivuñia ²² agi. ²³ Agai poduuc²³ ai ooja sai g²³ aagaitadai issoimaa taatagi Suusi, dai muquiagi dai said²³ ar²³ ar²³ agadad²³ ca ²³ agi ²³ ismaac²³d²³ duaaca ²³ agi ²³ coidad²³ saagidaiñdar²³, dai gaaagida ²³ agi ²³ sai c²³ agac²³ ar²³ vuvaidaragai ar²³ v²³ ascatai v²³ ar²³ ar²³ v²³ as²³ i amaduga m²³ as²³ i g²³ ar²³ aduñi amadu aa oodami —astat²³dai ar²³ Paavora.

²⁴ Mospot²⁴ ai Paavora ²⁴ agi ²⁴ g²⁴ asoic²⁴ aitai, taid²⁴ ar²⁴ Festo g²⁴ ar²⁴ ar²⁴ ñioo daid²⁴ itat²⁴dai: —Vuiirutup²⁴ atiqui aapi Paavora. Mos²⁴ as²⁴ i mamaatar²⁴ ai aapi casc²⁴ d²⁴ cavuiirutu —astat²⁴dai Festo.

²⁵ D²⁵ amos ar²⁵ Paavora aa noragi daid²⁵ itat²⁵dai: —Maitant vuiirutu aan²⁵ baiyoma goovai ismaac²⁵d²⁵ aagai aan²⁵ s²⁵ allic²⁵ d²⁵ ar²⁵ vaavoi. ²⁶ Tamí daja gorá Agilipo dai goovai c²⁶ ag²⁶ maata v²⁶ as²⁶ i gomaasi casc²⁶ d²⁶ maidu aadicuitai aagai aan²⁶ goovai vuitapi. Aan²⁶ s²⁶ allic²⁶ d²⁶ vaavoitudai isgoovai c²⁶ ag²⁶ maata v²⁶ as²⁶ i gomaasi. Goovai maitar²⁶ amo istumaasi astoquicami. ²⁷ Raí Agilipo, ¿vaavoitudaip²⁷ asi aapi ismaac²⁷d²⁷ aagai Diuusi ñiñiooquituldiadamigad²⁷? C²⁷ ag²⁷ maata aan²⁷ isvaavoitudai aapi —astat²⁷dai Paavora.

²⁸ Taid²⁸ ar²⁸ Agilipo potat²⁸dai: —Moschi²⁸ allic²⁸ d²⁸ baitoma giñ²⁸ vaavoituli aapi is²⁸ Suusi Cristo ar²⁸ c²⁸ agac²⁸ ar²⁸ vuviadami —astat²⁸dai Agilipo.

²⁹ Taid²⁹ ar²⁹ Paavora potat²⁹dai: —Chi²⁹ allic²⁹ d²⁹ daan²⁹ da iñ²⁹ lidi aan²⁹ Diuusi sai maisiu mos²⁹ ca aapi vaavoitudadana isducatai vaavoitudai aan²⁹ mos²⁹ v²⁹ ascatai ismaac²⁹d²⁹ giñ²⁹ ca²⁹ sivi poduuc²⁹ ai

vaavoitudana    ,   mos maivuupulicagi cadeenac   gi  pan duuca i —ascaiti   Paavora.

³⁰ Aidasi potai   Paavora c  quiva   ra     madu Festo   madu Berenisa   madu v  scatai ismaac   ami daraajatadai. ³¹ Dai   covai iji dai   gi gaaataga agai dai pocaiti:

—Idi c  li maitarsoimaasi iducami maitipu mastuisi muaagi, tomali maitaagai ismaisapica goovai —ascaiti.

³² Taid     Agilipo pot  dai Festo:

—Idi c  li c  ga baigacamudai masdagituagi ismaipot  imudai goovai said   ip  lidi masvan c  sagi   g   baitac  acami vuid  r   —ast  dai.

27

¹ Aidasi pov  n  li agai isgarootosagi Italiamu m  tai t  gi   Paavora   madu agaa maa-maisapic     mo t  aan  damigad   sandaaru Julio t  giducami. Agai   rt  aan  damigad   sandaarugad     g   baitac  acami Augusto. ² Dai t  tasai aat  m     mo vaarcu  r   ismaac     Adaramitar   oidacami dai casi   rim  damicatadai muiyap  r   Aasia. Dai Aristarco garoiditadai    , agai Tesalonic  r   oidaga. ³ Siaadico Sidooniar   garuuli aat  m  . Dai Julio c  agac  r   naidi Paavora dai dagito sai m   naidana g  adu  i. Daid     adu  nd   baigan  liarac  d   miaadagi tai ami g  b  asi agai. ⁴   Vaarcu   v  lic  d   aim  rai. Dai abiaad  r   iim  cai garvuid  r   vustaimi   v  li casc  d   Sipili   b  gi d  gavusai aat  m  . Agai   r  map  c  r   sicolimadicami suudagi. ⁵ Dai d  gavunuc   aat  m     g   suudagi Silisia abaana dai Panfilia abaana s  li dai Miriar   aayi Lisia d  v  ari  r  .

⁶ Tai ami   t  aan  damigad   sandaaru t     mai vaarcu Alijand  liai  nd  r   im  dami dai Italia amaco im  itadai. Dai ami g  rt  t  itu tasai apiaiim  i  na. ⁷ Bai mui tasai mosc   duuca iim  i aat  m   dai alia sijaitai aayi Ganido abaana. Vai quiaa garvuid  r   vustai   v  li casc  d   d  gavusai aat  m   Salom  ni dai Calieta   b  gi s  li iji. Agai   r  map  c  r   sicolimadicami suudagi. ⁸ Dai apiaquiaa sijaitai iim  i Calieta abaana aayi aat  m     map  c  r   siaaco c  ga Uuli  acarui t  gidu Lasea abaana.

⁹ Camui tasai   p  dui tasi mosiim  itadai dai camiaadimi toomoco casc  d   aliasi   rduaadimudagai isapiaiim  dagi, casc  d   Paavora maa   iooqui, ¹⁰ dai pot  dai:

—C  c  li aan   polidi isgarimidaga aliasi   rduaadimudagaica agai dai siaa g  duu  imu siaasi govaarcu moduuc   cusuvid  , dai asta aat  m   istutuidi iscoiyagi —ast  dai Paavora.

¹¹   mos   sandaaru t  aan  damigad   vaamioma   gi   vaarcu soigacami dai   vaarcu t  aan  damigad   si  Paavora. ¹² Dai ami maic  agaducad   isdaiivu  dagi toomoco dai baitoma v  scatai pov  n  lidad  i issiooma   rc  ag   isiimiagi abiaad  r   dai naida agai sabaig istuid  cai aana Pei  nisiar   dai ami daiivu  dagi toomoco. Ami   r  mai   map  c  r   siaaco guguc  i vaarcu Calieta d  v  ari  r  . Dai ami maisi aaj  i   v  li.

¹³ C  v     pamu maisi cavami sur amacoai  nd  r   vai casc  d   pov  n  lidad  i agai issistutuidi isapiaiim  dagi. T  tai iji dai Calieta d  v  ari  r   abaana s  li iim  i. ¹⁴   mos otoma alia cavami   v   d  v  ari amad  r  . ¹⁵ Dai g   suudagi amaco garnuituscai. Dai camaitardagito tsbait  aco iimiagi casc  d   mosdagito agai sai garb  acai  na. ¹⁶ Dai   map  c  r   sicolimadi suudagi C  luda t  gidu t  tai   b  gi d  gavusai aat  m  . Dai alia sijaita tasagi aat  m     li vaarcu ismaac  d   t  vaimaticad  i   vaarcu g  duc  d  . ¹⁷ Aid  tasi cac  ga vuu   li vaarcu gooqui  r   g  gar t  t  ropi  dic  d   vuu   g   vaarcu sai maisiaa g  duuna. Dai duduaadicuitad  i aat  m   isgarb  acuiagi   v  li Silite amacoga siaaco oidaga oorai duupiacami casc  d   t  va  ni aat  m   licuusi ismaac  d     c  d   nui-tuscai   v  li   vaarcu. Dai mosapiaduuc  i dagito aat  m   sai garb  acai  na   v  li. ¹⁸ Dai siaadico apiaquiaa alia cavami vustai   v  li casc  d   g   suudagi   rana suuligaimi

Agai cuaadagai sai maisi vaaatugaiña avaarco dai camaidupiquidana suudara. ¹⁹ Dai gansiaadico vaascatai aatama suudara suuli vaasi istumaasi oidacata dai vaarco arana. ²⁰ Dai catavapi apadui tasi mainidi tasai tomali sisiaavugai. Dai alia cavami avarai quiaa cascada camaitagitocatadai aatama isvuvaiquiagi.

²¹ Dai catavapi apadui tasi maitacueeyi aatama taida Paavora ciquiva vaascatai saagida daida itai:

—Cacalli sioma arcagaicamudai isgiñagidamudai aapima dai maivuvaiquimudai Calietaiñara simaisoi gaduñimudai govaarco dai tomali aatama maisoimaa taatamudai dai maisiaa gaduñimudai moslaqui istumaasi. ²² Dai sivi ana gnaagidi masai maisoigalidina. Tomali amaadutai aapima maimuquiaa agai. Tomasi govaarco siaa gadi. ²³ Ana arDiusi marada dai agidi ana, dai tucara ta ana amo Diusi taañicaruda ²⁴vai povaiñatadai: “Paavora maitiduaadicuda viaapa isvuidara ciquivagi agaa baitacaaacamigada romamano. Cascada aapi amadu vaascatai ismaacada galamadu iima calgacara vuvaiquia agai”, iñatadai Diusi taañicaruda. ²⁵ Cascada baigavar galialida aapima vaascatai. Ana gia vaavoitudai Diusi dai calga maata ana ispovai gaduñia agai isducatai ginaagidi Diusi taañicaruda. ²⁶ Siaa gaduñimu govaarco dai aatama amapacara sicolimadicamiara suudagi viimu —astatadai Paavora.

²⁷ Dai cagooca acaldi gaa suudara iimatadai aatama dai Adliana iimatadai aatama gaa tucara vai aipaco garba ajioopai avalli. Dai aran tucara maata ta agai ismaacada nuucati avaarco iscayoga aayi davarai. ²⁸ Dai apavi agai suudagi saa tuucavaga saida aramo coobai dan baivustaama dan naadami metro dai baitaquioma apamu apavi sai casi aramo coobai dan cuvaracami metro. ²⁹ Dai agai duduaadicuitadai isavaarco galgaviagi ooodai gaa suudagi ugidiana cascada gooquiamadara avaarco taaapañi maacova gar vapaiñomi vapatacami suudara sai ciquivana. Dai aliasi ipaliditadai isotoma masiagi. ³⁰ Dai amoco agai ismaacada nuucati avaarco vuvaiquia aliditadai avaarcaiñara cascada catavañidimi ali vaarco suudara, duucami istuvañda agadagi agagar vapaiñomi vapatacada baitadara. ³¹ Damos Paavora aagidi agaa taanadamigada sandaaru amadu asandaaru dai potatadai:

—Ismaiviyagi idi cacalli vaarcarai aapima maitistuidimu iscalgacara vuvaiquiagi —astatadai Paavora.

³² Taida asandaaru iquiaca ali vaarco taataropiñdada dai dagito sai suudara galsana.

³³ Dai sialimada Paavora daañimi vaascatai saida ugaana dai potatadai:

—Caaayi gooca acaldi ismaicalga gacueeyi aapima nuucaticatai govaarco.

³⁴ Gandaana ana masai ugaana tomasi laachi. Aliasi gaagai isgaugiagi dai calgacara vuvaiquiagi. Maitavar vuam galialida tomali amaadutai maitasiaduñimu —astatadai Paavora.

³⁵ Dai mospoti dai bai amo paana dai gamamagi vaascatai vuitapi dai saasarai dai gauu. ³⁶ Dai vaascatai bai galalli dai gauu arpa. ³⁷ Vaascatai aatama argoo sienta dan vaicoobai dan baivustaama dan naadamicatadai vaarcarai. ³⁸ Dai aidasi gauu vaascatai gaa suudara suuli taligi ismaacada baivito sai vaamioma maivaatatuna avaarco.

³⁹ Dai aidasi camaasi anuucadacami vaarco camaimai tasiaaco daraajatadai. Damos naidi agai amo aqui maasi dai ooraga ugidiana dai ami imituda agaitadai avaarco isistuidiagi. ⁴⁰ Dai iquiaca agagar taataropiñdada agagar vapaiñomi vapatacada ismaacada acada calcai avaarco dai anaasi suudara viaa. Dai uupai taataropiñdi ismaacada acada vupurai tavla ismaacada acada imitudai agai avaarco siajacoga ipaliadagi. Dai vañigi agaa icuusi baitadara saida avalli imitudana davarai amacoga. Daida avaarco davarai amacoga imimi. ⁴¹ Dai todian duucai aayi amapacara siaacoga goocapadara ima suudagi dai ooratana sai baitadara dai anaasi vii dai camaitistui isoiñiagi dai gooquiamadara cataataquimi guvuacatai asuudagi. ⁴² Vaida asandaaru cooda agaitadai

amaamaisapicada sai maicagacara vuvacana susuligidatai suudara dai noonoigana. ⁴³ Damos agaa taaanadami cagacara vuusaida aliditadai Paavora cascada maidagito mascoodagi. Dai taja vascatai ismaacada susuligicui sai apaga suudara suuligana dai ana davarai. ⁴⁴ Sai agaa tavla daama iimana sipa laalachi vaarcu oomiquigada daama. Dai poduucai vascatai cagacara aayi davarai.

28

¹ Dai cagacara vuvacacai mai aatama isami sicolimadicara suudagi Malta tagidu. ² Dai ami oidacami caga tuutuiga. Dai alia apidicatadai dai duucui cascada gapi ganai agai dai garmiaadagi tasai garuucadana. ³ Taida Paavora vui chiqui cuaagi gaquiada dai taiyara tuaajaimi tai vuusai amo cooyi cuaagiaiñdara toñdakai dai noviana bai Paavora. ⁴ Aidasi ta aoodami isnoviaiñdara sagigi cooyi aipaco ganaagidimi daida icaiti:

—Idi cali gia salicada argamuaacami. Tomasi cagacara vuusai goovai suudagiaiñdara vascara Diusi maidagitomu isoidaca goovai —ascaiti oidacami.

⁵ Taida Paavora taiyara gigigi ganovi sai gasana cooyi dai maitsiadi. ⁶ Vascatai naracatai isvaiguuguagi sipa todian duucui muquiaagi. Dai catavapi naracadatai tai maitsiadi tai cascada vascatai ama duucui gantagito dai pocaiti sai Paavora aramo diusi.

⁷ Dai maisi macasi abiaadara oidacatai agaa taaanadami Maltara. Agai Puvulio tagidu. Agai caga garmiaadagi tai sioma daraaja aatama vaica tasai anaasi. ⁸ Vaida Puvulio oogada cococatadai dai caatcatadai oiditai toñdagai dai arai bitavigai. Taida Paavora dividamu dai apaga gamamagi dai daama darai ganoonovi tai agai dueeyi. ⁹ Dai aidasi capovadi tai agaa cococoidada ismaacada anaasi Maltara oidacatai dada dai vasi dudueeyi. ¹⁰ Dai aliasi garsiaa duutuli dai gooquira aidasi caiimia ragaitadai garmaa agai vasiaacatai istumaasi gaagai voyara.

¹¹ Dai cavaica masaadai daraaja aatama Maltara daida taasai amo vaarcuara ismaacada anaasi daivuñtu toomoco. Vaarcu Alejandriaiñdara divia dai Cocoatai tagidu. ¹² Dai aayi aatama Siracuosiana dai ami daraaja vaica tasai. ¹³ Dai abiaadara apaiimai aatama davarai sonuana daida aayi Rejira. Dai siaadico cacaga va dai gargoquiamadara vustai avalli, dai gan siaadiqui aayi aatama Puteolira. ¹⁴ Dai ami ta aatama chiqui vaavoitudadami tai agai garvai tasai amadu daraajana amo caldi. Dai gooquira abiaadara iji aatama Roomamu. ¹⁵ Aidasi mai gadauñi Roomara tasajimi, vuvaja dai voyara garaayi. Dai Apiporara tagidu amapacara tai ami garaayi amoco dai aa garaayi siaaco Vaica Tavernasi tagidu. Taida Paavora alia baigali tagacai dai siaa duutuli Diusi. ¹⁶ Dai aidasi aayi Roomara taida agaa taaanadamigada sandaaru tagi amaamaisapicada mai sandaaru taaanadamigada. Dai Paavora gida digito sai covai oidacana amadu amo sandaaru ismaacada nuucada.

¹⁷ Dai bo vaica tasaicada Paavora ootosi ñooqui baitaguucacamigada judidiu sai ganampaidana. Dai aidasi casi ganampagi agai taida Paavora ñooqui dai potadai:

—Giñaaduñi, tomasi maitistuma dui ana ajudidiu vui tomali garraqui aaduñicarv viituldaragada vui taida ajudidiu vascara giñtagi romamano Jerusaleenara, dai vaama giñcai. ¹⁸ Taida ta taaanadami maita tomali amo soimaascami istuisida giñmuaagi cascada giñdagitua aliditadai. ¹⁹ Damos ajudidiu vui baacoi dai viaacatai ana ispotadagi sai agaa baitaacamigada romamano giñcacana, tomasi maiviaa ana istuisida apiara vuupadagi giñaaduñi. ²⁰ Cascada ganvai ana sivi dai gannida iñagai dai gnaatagida iñagai. Ana anvaavoitudai ganpan duucui amadu vasi gadauñi

judidíu isaaqui abiaadara Diuusi pocaiti sai ootosa agai amo cagaçara vuviadami dai vaavoitudai ana vasi isDiuusi duduaacalda agai coidada cascada vuli ana idi caeenacada —astatadai Paavora.

²¹ Tai agai potadai:

—Tami maididivai tomali amo oojai Judeeaiñdara isgaagadagi aapi, tomali amaadutai garaaduñi judidíu ismaacada dai vai maacadara maitaraagidiña tomali amo istumaasi soimaasi aapi gavui. ²² Ca maata aatama istomasiaacoga ñiooquidiña oodami idi utuducada vaavoidaragai cascada amo imidagai gacaça aralidi aatama pasiallidi aapi —astatadai ajudidíu.

²³ Dai poduucai tudu bai dui istuigaco ganampadagi. Dai aidasi aayi istuigaco bai dui agai tai ganampagi mui oodami ami siaaco gauuliñacatadai Paavora. Tai agai ñiooqui quiamoco abiaadara urunoco uucami. Dai agidi isducatai Diuusi soicai oodami sai cagaçara oidacana Paavora agidi ismaacada oja Moseesacaru amadu aa Diuusi ñiooquituldiadamigada dai gomaasicada ipaliditadai isvaavoituldagi isSuusi arcagaçara vuviadami. ²⁴ Dai amoco vaavoitu ismaacada agidi Paavora dai aa gia maivaavoitu.

²⁵ Dai maiamo tagitoidagai viacatadai dai iimimi. Taida Paavora potadai:

—Alia arvaavoi ismaacada agidi Diuusi ñiooquituldiadamigada Isaia garraqui aduñicaru. Agai agidiña istumaasi Diuusi Ibada agidiña ismaacada pocaiti:

²⁶ Imadañi aapi dai potada oodami:

Caçamu aapima dai maimaata çamu.

Naijadamu aapima dai maimaata naijadamu ducami iscuupicagi ganvuupuji.

²⁷ Maitantagito ca aapima.

Mainaijada alidi aapima tomali maicaça alidi,

Tomali maiama duucai gantagitua alidi iñsaana cagaçara ganvuvaidana.

Ascaiti Diuusi Ibada Isaia sai potana. ²⁸ Ipalidi ana masmaatacagi —ascaiti Paavora—, sai sivi baitaqui ismaacada maitarjudidíu viacamu isducatai maatiagi isDiuusi cagaçara vuvaida alidi agai ara dai agai gia caaga gantagito çamu —ascaiti Paavora.

²⁹ Aidasi potai Paavora taida ajudidíu iji dai aipaco ganaatagidimi.

³⁰ Taida Paavora anaasi vii gooca uumigi amo quii rentagidicamiara. Dai ami miadagidiña vascatai siora daividiña. ³¹ Tomali amaadutai maidaidiña isgaaagiada agai isDiuusi soicai oodami sai cagaçara oidacana dai isSuusi Cristo arcagaçara vuviadami cascada maiduaadicutai gaaagidiña agai gomaasi.

Moscaasi.

Idi oojai ooji Paavora Λvaavoitudadami RoomarΛ oidacami

¹ AanΛ arPaavora Suusi Cristo piooñigadΛ. Dai gΛnoojidi aanΛ aapimΛ vaavoitudadami RoomarΛ oidacami. Diuusi giñmaa sΛalicami ansaidΛ arrootosicamicana aanΛ dai Λcovai giñvusaitu ansaidΛ gaaagidiña aanΛ sai Diuusi cΛagacarΛ gavuvaidi.

² ΛΛquioma Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ ooja Diuusi ñiooquidarΛ sai Diuusi aagai sai poduucai ΛpΛduñia agaitadai. ³ Agai aagai sai divia agai gartΛaanΛdamiga Suusi Cristo Diuusi maradΛ ismacΛdΛ tΛvai tΛvaagiañdarΛ. Agai oodami duucai vuusai daidΛ ararai DavicarΛ cajiudadΛ. ⁴ Suusi Cristo muu dai Λpamu duaaca coidadΛ saagidaiñdarΛ. GomaasicΛdΛ cΛga gΛmaí issΛlicΛdΛ arDiuusi maradΛ dai viaa guvucadagai dai tomali Λmo imidagai maisoimaasi idui. ⁵ Cristo cΛagacarΛ giññΛidi cascΛdΛ giñaagidi ansaidΛ arrootosicamicana aanΛ, Diuusi ipΛli cascΛdΛ. Dai giñootoi agai ansaidΛ gaaagidiña Diuusi ñiooquidΛ sai poduucai vΛasi naana maasi oodami saagida oidacana sioorΛ vaavoitudadagi dai Λgiadagi. ⁶ Dai aapimΛ arΛmo oodami ismaacΛdΛ Diuusi Λcovai vuvaitu masaidΛ armamaatΛrdamigadΛcana Suusi Cristo.

⁷ Diuusi gΛnoigΛdai daidΛ Λcovai gΛnvuvaitu masaidΛ armaamaradΛcana. AanΛ ipΛlidi isDiuusi gΛrooga Λmadu gartΛaanΛdamiga Suusi Cristo cΛagacarΛ gΛnnΛijadagi dai gΛniibΛstudacan taadacagi.

⁸ Suusi Cristo cΛagacarΛ giñvusaitu cascΛdΛ viaa aanΛ sΛalicami isñioocadagi Diuusi Λmadu. Dai aagidi aanΛ Diuusi isaliΛ baigiñlidi aanΛ vΛasi aapimΛcΛdΛ. Tomasiaaco siaaco aimarai aanΛ gΛagagai gΛnvaavoidaraga cascΛdΛ. ⁹ AanΛ ivueeyi Diuusi aa duiñdadΛ vΛasi giñguvucadagacΛdΛ maiuojodaitai gaaagidi aanΛ isSuusi Cristo Diuusi maradΛ arcΛagacarΛ vuviadami. Diuusi cΛΛ maata ñsaana aliasi gantatagitoi vΛascarΛ siuu duucu gamamadadagi. ¹⁰ ΛΛqui abiaadarΛ daanai aanΛ Diuusi sai giñmaacana oigaragai isagai ipΛliadagi sai aanΛ istuidana ismΛca gΛndividagi. ¹¹ GannΛida iñlidi aanΛ, dai vaamioma gΛnsoiña iñlidi mai vaamioma cΛga oidaca isducatai Diuusi ipΛlidi mai vaamioma cΛga vaavoituda aapimΛ. ¹² SiΛscadΛ nΛida aanΛ masΛΛ cΛga vaavoitudai aapimΛ dai aapimΛ nΛida siΛΛ cΛga vaavoitudai aanΛ aipaco baigarΛlliatudamu aatΛmΛ.

¹³ Giñaaduñi aanΛ ipΛlidi ismaatΛca aapimΛ ismuyoco imidagai gΛnnΛidamua iñlidiña aanΛ dΛmos maiquia istui. AanΛ ipΛlidi ismuidutai aapimΛ RoomarΛ oidacami vaavoitudagi Suusi Cristo dai Λgiadagi Λpan duucai sibΛcoga oidacami siaaco gaaagidiña aanΛ Diuusi ñiooquidΛ ΛpΛ, cascΛdΛ imia iñlidi aanΛ dai gΛnnΛida iñlidi. ¹⁴ AanΛ viaa isaagidagi Diuusi ñiooquidΛ agiliego dai aa Λma maasi ñioocadami, dai sastuduacami dai maisastuduacami. ¹⁵ Poduucai ΛpΛ sΛlicΛdΛ ipΛlidi aanΛ isgΛnaagidagi aapimΛ RoomarΛ oidacami isSuusi Cristo arcΛagacarΛ vuviadami.

¹⁶ AanΛ maisiaa arai isgaaagiadagi isSuusi Cristo arcΛagacarΛ vuviadami. SiΛscadΛ gaaagiadagi aanΛ gomaasi vΛascatai sioorΛ vaavoitudai cΛagacarΛ vuvacΛi Diuusi guvucadadΛcΛdΛ. Arpaga Diuusi ñiooquidΛ arjudidiu vΛatarΛcatadai dΛmos sivi arvΛascatai vΛatarΛ. ¹⁷ Diuusi ñiooquidarΛ aagai sai sioorΛ vaavoitudagi isSuusi Cristo arcΛagacarΛ vuviadami Diuusi cΛagacarΛ nΛidiña ducami istomali Λmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. ΛΛquioma poduucai ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai pocaiti: “SioorΛ vaavoitudagi Diuusi, Diuusi cΛagacarΛ nΛidiña ducami istomali Λmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai, dai agai vΛascarΛ oidacamu Diuusi Λmadu”.

¹⁸ CΛΛga gΛmaatΛ isDiuusi alia soimaa taatamituldi vΛΛsi soimaasi ivuaadami. Λgai soimaasi ivueeyi dai poduucai maidadagitoi aa isvaavoitudagi istumaasi λrvaavoi. ¹⁹⁻²⁰ Λsoimaasi ivuaadami cΛΛga maatΛ isoidaga Diuusi. TomasiooΓΛ nΛidi vΛΛsi istumaasi oidaga oidi daama dai poduucai cΛΛ maatΛ isoidaga Diuusi tomasi mainΛidi oodami Diuusi. AidΛsi abiaadΛrΛ Diuusi idui oidigi cΛΛga gΛmaatΛ isoidaga Diuusi, dai isΛgai tomastuigaco viaa guvucadagai, cascΛΔΛ Λgai ismaacΛΔΛ maivaavoitudai Λgai ΛΛgi λrduñida isDiuusi soimaasi taatatuldagigi. ²¹ Tomasi cΛΛga maatΛ λsoimaasi ivuaadami isoidaga Diuusi vΛΛscΛrΛ maisiaa duutudaiña isducatai gΛaagai, tomali maipocaitiña Λgai sai baiganΛlidi DiuusicΛΔΛ. Baiyoma Λgai tΛtΛgitoi istumaasi maicΛcΛΛgaducami dai vaamioma maimaatΛ caΛcana istumaasi cΛcΛΛgaducami. ²² Tomasi poΛlidi Λgai isalia sastuduga dΛmos vaamioma vupuiirutu. ²³ Dai Λgai gΛaagai isiaa duutuadagi Diuusi ismaacΛΔΛ tomastuigaco oidaga dai vΛΛscΛrΛ maisiaa duutudai baiyoma idui Λgai momoono uusicΛΔΛ dai ojoodaicΛΔΛ λΛpa maasi oodami, dai λΛpa maasi ujuurugi, dai λΛpa maasi cΛcΛsi, dai λΛpa maasi cocoyi, dai siaa duutudaiña poΛlidityai isΛgai λrdidiuusi.

²⁴ CascΛΔΛ Diuusi gajiaadΛrΛ viaa Λgai dai dagito saidΛ ivuaadana Λgai istumaasi sigal nanaascami istumaasi ΛΛgi Λgai ipΛli isivuaadagi, dai sai googosi gΛnducamicana. ²⁵ Λgai maivaavoitudai istumaasi aagai Diuusi tomasi cΛΛ maatacatadai isiarvaavoi. Baiyoma vaavoitudai istumaasi maitarvaavoi. Diuusi idui oodami, dai ujuurugi, dai cocoyi, dΛmos λoodami idui moonoo ismaacΛΔΛ λΛpa maasi oodami dai ujuurugi dai cocoyi dai siaa duutudaiña. Dai maisiaa duutudaiña Diuusi siooΓΛ aliasi gΛaagai issiaa duutuadagi vΛΛscΛrΛ.

²⁶ CascΛΔΛ Diuusi gajiaadΛrΛ viaa Λgai dai dagito sai googosi gΛnducamicana. Asta ooqui dagito cΛcΛΛli dai ΛΛgi googosi gΛnducamicana. ²⁷ Dai cΛcΛΛli ΛΛgi poduucai ivueeyi λΛpΛ dai Diuusi alia soimaasi taatamituldi cascΛΔΛ coocorΛi poduucai ivuaadatai.

²⁸ AidΛsidΛ λsoimaasi ivuaadami camaitipΛli isvaavoitudagi Diuusi tai Diuusi gajiaadΛrΛ viaa dai dagito sai tΛtΛgitoiña naana maasi maicΛcΛΛgaducami daidΛ ivuaadana mui naana maasi istumaasi maitΛaagai isivuaadagi. ²⁹ Λgai λrsoimaasi ivuaadami dai googosi gΛnducami dai maicΛΛ tuutuiga dai viaaca λlidiña mui naana maasi istumaasi viaa aa dai coimudadΛ tuutuiga, daidΛ λrgacoodacami, dai oomaliga, dai yaatavoga, dai naana caiti nΛidiña aa ³⁰ dai aagataraga istumaasi maitarvΛΛtarΛ, dai cΛΛdai Λgai Diuusi, dai gΛgΛrducΛΔΛ gΛnΛlidiña, dai maisiaa duutudaiña aa, dai vΛΛscΛrΛ tΛtΛgitoiña isducatai soimaasi ivuaadagi, dai maisiaa duutudaiña gΛndΛΔΛ, ³¹ dai maimaatΛ caΛ istumaasi cΛcΛΛgaducami, dai maitivueeyi istumaasi aagai, dai maioigΛdai oodami, dai maioigΛldi aa, dai maisoiganΛlidi aacΛΔΛ. ³² Tomasi cΛΛ maatΛ Λgai istumaasi Diuusi tΛjajai oodami saidΛ ivuaadana dai maatΛ Λgai sai siooΓΛ soimaasi ivuaadagi maitistutuidi isiimiagi Diuusi λΛmadu dai vΛΛscΛrΛ apiasoimaasi ivueeyi dai baiganΛlidiña Λgai siΛscadΛ aa pomaasi ivuaadagi λΛpΛ.

2

¹ CascΛΔΛ isΛmaadutai pocaitiadagi sai aliasi λrsoimaasi ivuaadami λoodami ismaacΛΔΛ gΛaagai tami sai gΛaagai issoimaasi taatagi ducami ispocaitiadagi sai Λgai λΛpΛ gΛaagai issoimaasi taatagi. Λgai λrsoimaasi ivuaadami λΛpΛ λpan duucai Λgai cascΛΔΛ.

² Dai cΛΛ maatΛ aatΛmΛ iscΛΛga ivueeyi Diuusi siΛΛscadΛ soimaasi taatamituldiadagi ismaacΛΔΛ soimaasi ivueeyi. ³ SiooΓΛ pocaitiadagi sai aliasi λrsoimaasi ivuaadami aa dai vΛΛscΛrΛ λpan duucai ivueeyi maitΛaagai ispoΛliadagi sai Diuusi maisoimaasi taatatulda agai Λgai λpan duucai soimaasi taatatulda agai λgaa soimaasi ivuaadami.

⁴ Oodami maitΛaagai istΛtΛgitodagi ismaicΛΛga ivueeyi Diuusi baiyoma aliasi gΛaagai istΛtΛgitodagi isDiuusi maiquia soimaasi taatatuli dai alia cΛΛ tuiga vui sai λma duucai tΛtΛgitona. ⁵ DΛmos iscatΛvΛpi daivuñiagi vai Λgai vΛΛscΛrΛ λma duucai gΛntΛtΛgitua

Diuusi vaamioma soimaasi taatatuldamu, si¹ascad² diviagi ³agai dai n⁴idagi ismaac⁵ad⁶ arc⁷aga ivuaadami dai ismaac⁸ad⁹ armaic¹⁰aga ivuaadami. ⁶ Si¹ascad² diviagi Diuusi ³agai baiduñia ⁴agai v⁵ascatai ⁶amadu. ⁷ Si¹oor² apiaivuaadagi istumaasi Diuusi ip³alidi ip⁴aliditai isDiuusi baig⁵aliadagi ⁶agai vui dai isv⁷ascara⁸ oidaca ⁹agai Diuusi ¹⁰amadu, Diuusi maaquia ¹¹agai oigaragai sai v¹²ascara¹³ oidacana ¹⁴agai ¹⁵amadu. ⁸ Damos Diuusi ali¹asi soimaasi taatatuldamu ²agai ismaac³ad⁴ vuid⁵ara⁶ v⁷al⁸ta Diuusi dai maivaavoitudai Diuusi ñiooquid⁹ baiyoma soimaasi ivueeyi ¹⁰agai. ⁹ S¹allicad² soimaasi taatamu v³ascatai ismaac⁴ad⁵ soimaasi ivueeyi, ⁶ap⁷aga ⁸ajudidíu dai gooqui⁹ara¹⁰ ¹¹agai ismaac¹²ad¹³ mait¹⁴arjudidíu. ¹⁰ Damos ¹agai isma²ad³ ivueeyi istumaasi Diuusi ip⁴alidi, Diuusi baig⁵aliadamu ⁶agaic⁷ad⁸ dai iib⁹astudacan tadacamu, ¹⁰ap¹¹aga ¹²ajudidíu dai gooqui¹³ara¹⁴ ¹⁵agai ismaac¹⁶ad¹⁷ mait¹⁸arjudidíu.

¹¹ Diuusi n¹ida ²agai v³asi oodami ismaac⁴ad⁵ arc⁶aga ivuaadami dai ismaac⁷ad⁸ armaic⁹aga ivuaadami. Dai Diuusi soimaasi taatamitulda ¹⁰agai v¹¹asi ¹²asoimaasi ivuaadami. ¹²⁻¹⁵ Diuusi soimaasi taatatuldamu ¹³agai ismaac¹⁴ad¹⁵ mait¹⁶arjudidíu soimaasi ivuaadamicatai ¹⁷agai tomasi maimaí ¹⁸agai Moseesacaru s¹⁹allicamigad²⁰ ismaac²¹ad²² maa Diuusi. C²³aa maata ²⁴agai istumaasi arc²⁵agaducami dai istumaasi armaic²⁶agaducami, v²⁷asi oodami c²⁸aga maatacana si²⁹ascad³⁰ soimaasi ivuaadagi. Dai Diuusi soimaasi taatatuldamu ³¹ajudidíu soimaasi ivuaadamicatai ³²agai. ³³Agai maata Moseesacaru s³⁴allicamigad³⁵ ismaac³⁶ad³⁷ maa Diuusi dai v³⁸ascara³⁹ mai⁴⁰agidi casc⁴¹ad⁴². C⁴³aga maata ⁴⁴agai istumaasi arc⁴⁵agaducami dai v⁴⁶ascara⁴⁷ maitivueeyi. Ismaac⁴⁸ad⁴⁹ ⁵⁰agidi Diuusi ñiooquid⁵¹ ⁵²agai gia c⁵³agac⁵⁴ara⁵⁵ vuvaidi Diuusi. Dai ⁵⁶agai ismaac⁵⁷ad⁵⁸ mai⁵⁹agidi Diuusi ñiooquid⁶⁰ tomasi maata ⁶¹agai gia maic⁶²agac⁶³ara⁶⁴ vuvaidamu Diuusi. ¹⁶ Amo imidagai Diuusi otosa ¹⁷agai Suusi Cristo sai n¹⁸idana ismaac¹⁹ad²⁰ arc²¹aga ivuaadami dai ismaac²²ad²³ armaic²⁴aga ivuaadami. ²⁵Agai maata asta istumaasi t²⁶at²⁷agitoña oodami. V²⁸asi gomaasi ²⁹agai ismaac³⁰ad³¹ gaaagidi aan³².

¹⁷ Diuusi maa Moseesacaru judidíu aduñ¹da g²as³allicamiga casc⁴ad⁵ ⁶ajudidíu pov⁷an⁸alidi sai Diuusi c⁹agac¹⁰ara¹¹ n¹²idi dai casc¹³ad¹⁴ g¹⁵ag¹⁶arducad¹⁷ gan¹⁸alidi. ¹⁸ A¹⁹gaic²⁰ad²¹ ismaac²²ad²³ ooja Moseesacaru c²⁴aa maata ²⁵agai istumaasi Diuusi ip²⁶alidi isivuaadagi oodami dai c²⁷aa maata istumaasi arc²⁸agaducami dai istumaasi armaic²⁹agaducami. ¹⁹⁻²⁰ ³⁰Agai maata v³¹asi istumaasi aagai Moseesacaru s³²allicamigad³³ara³⁴ casc³⁵ad³⁶ po³⁷alidi ³⁸agai said³⁹ istutuidi ismamaat⁴⁰atuldagí ⁴¹agai ismaac⁴²ad⁴³ maimaata Diuusi ñiooquid⁴⁴. ²¹ Dai ismaac⁴⁵ad⁴⁶ po⁴⁷alidi said⁴⁸ istutuidi ismamaat⁴⁹atuldiagi aa ⁵⁰agai g⁵¹aa⁵²agai isivuaadagi poduuc⁵³ai isducatai gamamaat⁵⁴atulda ⁵⁵aliadagi. Ismaac⁵⁶ad⁵⁷ gamamaat⁵⁸atuldi sai mait⁵⁹aa⁶⁰agai isga⁶¹al⁶²siadagi ⁶³agai mait⁶⁴aa⁶⁵agai isga⁶⁶al⁶⁷siadagi ⁶⁸ap⁶⁹ra. ²² Dai ismaac⁷⁰ad⁷¹ gamamaat⁷²atuldi sai mait⁷³aa⁷⁴agai isgoogosi g⁷⁵anducamicagi ⁷⁶agai mait⁷⁷aa⁷⁸agai isgoogosi g⁷⁹anducamicagi ⁸⁰ap⁸¹ra. Dai ismaac⁸²ad⁸³ c⁸⁴ad⁸⁵dai momoono ismaac⁸⁶ad⁸⁷ siaa duutuadagi oodami mait⁸⁸aa⁸⁹agai isga⁹⁰al⁹¹siadagi istumaasi oidaga quiqui⁹²u⁹³pi⁹⁴ara⁹⁵ siaaco oidaga ⁹⁶amomoono. ²³ Dai ⁹⁷agai ismaac⁹⁸ad⁹⁹ g¹⁰⁰ag¹⁰¹arducad¹⁰² gan¹⁰³alidi pocaititai sai Diuusi aagidi aduñ¹⁰⁴da Moseesacaru istumaasi ooja ¹⁰⁵agai dai c¹⁰⁶aa maata ¹⁰⁷agai istumaasi aagai s¹⁰⁸allicami¹⁰⁹ara¹¹⁰ dai v¹¹¹ascara¹¹² mai¹¹³agidi poduuc¹¹⁴ai ali¹¹⁵ soiduuc¹¹⁶ai n¹¹⁷idi Diuusi. ²⁴ Pocaiti Diuusi ñiooquid¹¹⁸ara¹¹⁹: “Aapim¹²⁰ ismaac¹²¹ad¹²² arjudidíu soimaasi ivueeyi casc¹²³ad¹²⁴ ¹²⁵agai ismaac¹²⁶ad¹²⁷ mait¹²⁸arjudidíu vui ñioocai Diuusi”.

²⁵ Vaavoava said¹ arc²agai isi³arjudidíucagi is⁴al⁵giadagi ⁶agai Moseesacaru s⁷allicamigad⁸ damos ismai⁹agiada ¹⁰agai aid¹¹ gia ducami ismait¹²arjudidíucagi ¹³agai. ²⁶ Damos is¹⁴agai ismaac¹⁵ad¹⁶ mait¹⁷arjudidíu ¹⁸al¹⁹giadagi Moseesacaru s²⁰allicamigad²¹ Diuusi c²²agac²³ara²⁴ n²⁵lijadamu ²⁶agai ducami isi²⁷arjudidíucagi. ²⁷ Si²⁸ascad²⁹ ³⁰ajudidíu mai³¹al³²giadagi Moseesacaru s³³allicamigad³⁴ tomasi cao³⁵ojisicami viaa ³⁶agai dai ismaac³⁷ad³⁸ mait³⁹arjudidíu ⁴⁰al⁴¹giadagi Moseesacaru s⁴²allicamigad⁴³ poduuc⁴⁴ai g⁴⁵amaata is⁴⁶ajudidíu maic⁴⁷aga ivueeyi. ²⁸ Maisiu v⁴⁸asi ⁴⁹ajudidíu arDiuusi maamarad⁵⁰ tomasi iquit⁵¹qui ⁵²agai tuutucugad⁵³ poduuc⁵⁴ai isduuc⁵⁵ai aagai Moseesacaru s⁵⁶allicamigad⁵⁷ara⁵⁸. ²⁹ Baiyoma Diuusi maamarad⁵⁹ ar⁶⁰agai ismaac⁶¹ad⁶² Diuusi maacai ib⁶³adagai utudui dai poduuc⁶⁴ai ⁶⁵agai camaitivuaada ⁶⁶alidi

istumaasi soimaasi dai Diuusi IbΛadΛ ΛΛmadu daja Λgai ismaacΛdΛ vaavoitudai dai ΛΛgidi Diuusi. Dai Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛijadamu Λgai tomasi oodami maicΛΛgacΛrΛ nΛidi.

3

¹ VΛΛscΛrΛ aliΛsi Λrsoiñi isΛrjudidíucagi oodami daidΛ Λrsoiñi isΛjudidíu iquitΛquicagi tuutucugadΛ. ² Diuusi Λcovai vuvaitu Λjudidíu sai Λgai oojana ñiooquidΛ dai nuucadacana Λoojai. ³ Vaavoava sai ΛΛmadutai Λjudidíu maivaavoitu Diuusi, dΛmos Diuusi gia vΛΛscΛrΛ iduuñimu istumaasi aagai. ⁴ Λgai vΛΛscΛrΛ ivueeyi istumaasi aagai, tomasi vΛΛsi oodami yaatavoga. Pocaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ:

Tomasi oodami poΛlidi ismaitΛrvaavoi istumaasi aagai Diuusi, VΛΛscΛrΛ nΛidamu Λgai isiΛrvaavoi istumaasi aagai Diuusi. Ascaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ.

⁵⁻⁶ DΛmos isΛmaadutai pocaitiadagi sai siΛΛscadΛ soimaasi ivuaadagi oodami sai poduucai gΛmaatΛ isDiuusi cΛΛ tuiga dai cascΛdΛ maitΛagai issoimaasi gΛrtaatamituldiada Λgai, tomasi pocaiti ΛΛmoco vΛΛscΛrΛ maitΛrvaavoi. Diuusi vΛΛscΛrΛ cΛΛga ivueeyi siΛΛscadΛ soimaasi taatatuldi oodami.

⁷⁻⁸ ΛΛmo oodami giñiooquidi dai pocaiti ansai gamamaatΛtuldi aanΛ sai gΛagagai issoimaasi ivuaada oodami sai poduucai sioma cΛΛga gΛmaatΛ isDiuusi maitΛrsoimaasi ivuaadami. Λgai pocaiti ansai gamamaatΛtuldi aanΛ sai isyaatagada Λmoco poduucai sioma cΛΛga gΛmaatΛ isDiuusi maitΛrsoimaasi ivuaadami. Diuusi maiyaatagai cascΛdΛ. Sai cascΛdΛ Diuusi maitΛagai issoimaasi taatamituldiagi ismaacΛdΛ soimaasi ivueeyi. DΛmos Diuusi cΛΛga iduuñimu siΛΛscadΛ soimaasi taatatuldiagi Λgai ismaacΛdΛ pocaitiadagi.

⁹ AatΛmΛ judidíu maivaamioma cΛΛga tuutuiga siaa oodami. CamaatΛ aatΛmΛ isvΛΛsi oodami oidigi daama oidacami Λrsoimaasi ivuaadami. ¹⁰ Pocaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ: Tiipu tomali Λmaadutai maisoimaasi ivuaadami.

¹¹ Tiipu tomali Λmaadutai ismaacΛdΛ maatΛ caΛcagi Diuusi ñiooquidΛ.

Dai tomali Λmaadutai maimaatΛca Λlidi iscaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ.

¹² VΛΛscatai gajiaadΛrΛ vipieeyi Diuusi,

Dai vΛΛscatai Λrsoimaasi ivuaadami.

Tomali Λmaadutai maitivueeyi istumaasi Diuusi ipΛlidi.

¹³⁻¹⁴ VΛΛscatai Λryaatavogami daidΛ Λroomaligami.

Dai mosΛgi soimaasi ñiooqui aagaiña Λgai.

¹⁵ TomastucΛdΛ gΛncoodaiña oodami.

¹⁶ GomaasicΛdΛ soiduucai gΛnnΛidiña oodami aipacoga.

¹⁷ Dai mosgΛncocoda Λlidiña Λgai.

¹⁸ MaiΛΛbΛidi Λgai Diuusi.

Ascati Diuusi ñiooquidΛrΛ.

¹⁹ CΛΛ maatΛ aatΛmΛ isDiuusi maa Moseesacaru ΛsΛlicami sai oodami ΛΛgidityai caΛcana. Diuusi sΛΛlicΛdΛ soimaasi taatulda agai sioorΛ maiΛΛgiadagi dai Λgai maivi-aacamu isducatai gΛnsoiñagi. Dai poduucai ΛpΛ vΛΛsi oodami oidigi daama oidacami Λrsoimaasi ivuaadami Diuusi vuitapi. ²⁰ Moseesacaru sΛΛlicamigadΛcΛdΛ maatΛ aatΛmΛ isiΛrsoimaasi ivuaadami. Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛidi oodami ducami istomali Λmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudaitai Λgai Suusi Cristo maisiu ΛΛgidityai caΛcatai Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ.

²¹ AidΛsi maiquiaa divia ΛCristo tami oidigi daama Λjudidíu gΛnaajagiña iscΛΛgacΛrΛ oidacagi dai ΛΛgiadagi vΛΛsi Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ, Λgai poΛlidiña sai poduucai istutuidi isiimiagi Diuusi ΛΛmadu. Dai gooquiΛrΛ Diuusi ootoi ΛCristo tami oidigi daama sai Λgai maatΛtuldana Λoodami isducatai istutuidi Diuusi iscΛΛgacΛrΛ

naijadagi oodami ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. Diuusi ñiñoquituldiadamigada casi gaaagiditadai isDiuusi poduucai iduñia agaitadai. ²² Tomasioora ismaacada vaavoitudai isSuusi Cristo arcagacara vuviadami. Diuusi cagacara naijadamu agai ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. ²³ Tomali amo oodami maitivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi vascatai soimaasi ivueeyi cascada. ²⁴ Diuusi oigaldi agai ismaacada vaavoitudai isSuusi Cristo aracagacara vuviadami dai cagacara naidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. Diuusi poduucai ivueeyi oigadaitai agai. Diuusi maitataanai namagada cagacara vuvaidaragai. ²⁵ Vasi oodami aliasi soimaasi ivueeyi cascada gaaagaitadai isDiuusi soimaasi taatatuldagi damos Diuusi ootoi asuusi Cristo tami oidigi daama sai muucuna curusiaba dai soimaasi taatatuli dai poduucai aoodami camaitaagai issoimaasi taatagi soimaasi ivuaadatai. Diuusi cagacara vuvaidi agai ismaacada vaavoitudai gomaasi. Vasi gomaasi idui Diuusi sai poduucai maana aoodami isDiuusi caga idui oigaldacai alquida soimaasi ivuaadami. ²⁶⁻²⁸ Dai isDiuusi apiacaga ivueeyi sivi oigalditai dai cagacara naiditai vascatai ismaacada vaavoitudai isSuusi Cristo arcagacara vuviadami maisiu agai ismaacada pocaiti sai caga agidi Moseesacaru sallicamigada cascada maitiipu istuisida garducada ganliadagi tomali amaadutai.

²⁹ Diuusi arDiuusigada ajudidu dai agai ismaacada maitarjudidu lapa. ³⁰ Mosali amo Diuusi oidaga dai agai oigaldi dai cagacara naidi vascatai ismaacada vaavoitudai isSuusi Cristo arcagacara vuviadami tomasi aramoco ismaacada iquitaa gatuucuga ischo lapa. ³¹ Tomasi arvaavoi scagacara vuvacai oodami vaavoitudaitai isasuusi Cristo arcagacara vuviadami vascara aliasi gaaagai isagiadagi Diuusi sallicamigada.

4

¹ Avraañicaru argaralqui aduñicaru. Sivi naidamu aatama isducatai Diuusi cagacara naidi agai ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. ²⁻³ IsAvraañi iduñimudai amo istumaasi cagaducami sicascada cagacara naijadamudai Diuusi aidagia viaacamudai Avraañi istuisida gaducada ganliadagi. Damos Diuusi ñiñoquidara pocaiti: “Avraañi vaavoitu Diuusi cascada Diuusi cagacara naidi agai”. Cascada Avraañi maiviaa istuisida gaducada ganliadagi. ⁴ Isamoco iduñiagi amo aa duiñdagai aamuda gaaagai isaa namalquidagi, mastumaasi aa namalquidagi maitaroidicami. ⁵ Diuusi ipalidi isaoodami cagacara oidacagi damos maisiu poduucai oigaldi dai cagacara naidi Diuusi aoodami baiyoma Diuusi oigaldi dai cagacara naidi amo soimaasi ivuaadami ismaacada vaavoitudagi Diuusi. ⁶ Davicaru aagai sai alia baigalidiña amo oodami silscada Diuusi oigaldagi dai cagacara naijadagi vaavoitudacai agai Diuusi. Dai pocaiti Davicaru: ⁷ Baigalidi aoodami ismaacada Diuusi oigaldi soimaascamigada. ⁸ Baigalidi aoodami ismaacada Diuusi camaisoimaasi taatatulda agai. Ascaiti Davicaru.

⁹⁻¹⁰ Avraañi sallicada baigali aidasi Diuusi oigali agai dai cagacara naidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudacai agai Diuusi maiquiaa iquitacai agai gatuucuga. Poduucai caga gamaata isDiuusi oigaldi dai cagacara naidi agai ismaacada iquitacai gatuucuga silasi agai ismaacada maiquitacai gantuucuga. ¹¹ Avraañicaru cavaavoitu Diuusi dai gooquilara iquitaa gatuucuga sai poduucai naidiña aa isDiuusi cacagacara naidi agai, vaavoitu agai Diuusi cascada. Dai poduucai Avraañicaru araduñacatadai agai ismaacada vaavoitudai Diuusi maiquitacai gatuucuga dai poduucai lapa gamaata isDiuusi oigaldi dai cagacara naidi agai. ¹² Avraañicaru araduñacatadai agai ismaacada iquitacai gantuucuga vaavoitudacai Diuusi apan duucacai Avraañicaru vaavoitudaitadai.

¹³ Diuusi aagidi Avraañicaru sai vlassi oidigi artuidadaca agaitadai, agai amadu cajiudad, Diuusi poduucai aagidi Avraañicaru vaavoitudacai agai dai maisiu agidacai Diuusi sällicamigad. ¹⁴ Amoco pocaiti sai vlassi oidigi artuidadaca agai agai ismaacad aagidi Diuusi sällicamigad dai maisiu agai ismaacad vaavoitudai Diuusi damos gomaasi maitarvaavoi. Isirpoduucamudai aid gia maitarsoiñicamudai vaavoidaragai, tomali maitarsoiñicamudai ismaacad aagai Diuusi. ¹⁵ Siasscad aatama garaajagadagi isagiadagi Diuusi sällicamigad sai agai cagacara garnidina dai sai cagacara garvuvaidana agai viaa issoimaasi gartaatamituldiadagi maicaga agiditai aatama. Ismaitiipucamudai sällicami aid gia maitiipucamudai oodami maiagidaracami.

¹⁶ Diuusi cagacara naidi oodami vaavoitudacai agai daid oodami maigamaitalai cagacara vuvaidaragai. Caga maata aatama isDiuusi cagacara garnidi tomasi ivueeyi aatama judidü viituldaragad ischo apr, isvaavoitudada aatama Diuusi an duucai Avraañicaru. Poduucai agai argaraduñicaru, ¹⁷ cascada pocaiti Diuusi sai Avraañicaru aroogad ducami mui oodami naana maasi ñioocadami. Diuusi cagacara naidi tomasuma oodami isvaavoitudagi Diuusi an duucai Avraañicaru. Diuusi alia viaa guvucadagai dai agai duduaacaldi coidad dai siasscad Diuusi aagadagi said apadunia agai amo istumaasi ismaacad maiquiaa apdui ducami iscaasi apr duuñimudai.

¹⁸ Cascada aidasi Diuusi aagidi Avraañicaru sai ooñigad marata agaitadai said amarad cajiudad sällicad muiduca agaitadai taid Avraañicaru caga vaavoitu tomasi maibaigaca maascata dai gomaasi. ¹⁹ Tomasi Avraañicaru viaacata dai amo sientu uumigi daid Saara arooñigad dai viaacata dai maaco coobai dan baivustaama uumigi aliasi arcasalliocoidadacata dai agai dai camaibaigaca maascata dai ismaamaracagi. ²⁰ Damos Avraañicaru apiacaga vaavoituda dai Diuusi dai asta vaamioma vaavoitu. Dai tomasi maiquiaa viaacata dai agai istumaasi aagidi Diuusi vascara caga ñioo agai Diuusi vatar. ²¹ Sällicad caga vaavoitudai agai isDiuusi istutuidi isidunñiagi istumaasi aagai. ²² Cascada Diuusi oigaldi Avraañicaru soimaascamigad dai Diuusi pocaiti sai camaitarsoimaasi iducami Avraañicaru. ²³ Aidasi Diuusi aagidi Avraañicaru sai oigali agai dai cagacara naidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduñimudai mosvaavoitudacai agai Diuusi, maisiu mosacaasi Avraañicaru aagidi agai gomaasi. ²⁴ Diuusi garaagidi aatama apr. Diuusi garoigaldi dai cagacara garnidi aatama apr ismaacad vaavoitudai Diuusi ismaacad duaacali gartaanadami Suusi Cristo coidad saagidaindara. ²⁵ Agai muu dai poduucai garoigaldi garsoimaascamiga dai duaaca dai poduucai Diuusi pocaiti sai camaitarsoimaasi iducami aatama.

5

¹ Poduucai Diuusi cagacara garnidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudacai aatama dai poduucai ganiibastacan tadacagi gariibadaga. Suusi Cristo muu dai poduucai garoigaldi garsoimaascamiga cascada. ² Dai poduucai istutuidi aatama ismamadadagi dai poduucai apiacagacara garnidi Diuusi. Dai alia baigaralidi aatama nanaracata siasscad Diuusi garvaidaquiagi tavaagiamu tasai amadu daraajana. ³ Dai gaagai isbaigaraliadagi aatama siasscad soimaa taatamadagi, gomaasi garsoicai aatama issoimaa taatamadagi dai maivui ñioocadagi Diuusi dai tasai vaamioma ivuaada alidina istumaasi Diuusi ipalidi. ⁴ Dai siasscad soimaasi taatamadagi dai maivui ñioocadagi poduucai baigalidi Diuusi aatamacada. Dai siasscad Diuusi baigaliadagi aatamacada gomaasi garsoicai tasai nanaracana aatama siasscad Diuusi garvaidaquiagi tavaagiamu dai sällicad vaavoitudai aatama isDiuusi sällicad idunia agai istumaasi aagai ñiooquidara. ⁵ Dai siasscad vaavoitudai aatama Diuusi tomali amo imidagai maisiaa gartaratudadamu agai, agai vascara ivueeyi istumaasi

aagai cascada. Diuusi ootoi galbadaga sai garlamadu daacana dai Diuusi Ibadal garmaatutldi sai Diuusi aliisi garoigadai.

⁶ Aatama maitistutuiditadai isalagi calgacarla garvuvaidagi. Tai Suusi Cristo divia aidasi Diuusi ipali dai muu sai calgacarla vuvacana soimaasi ivuaadami. ⁷ Baitoma maitiipu tomali amaadutai oidigi daama siora muquia liadagi sai calgacarla vuusaiña amai tomasi cal tuiga ismaacada gamuaatuda agadagi. Damos isalia cal tuigacagi amo oodami ismaacada gamuaatuda agadagi aid gia oidacan tada amaadutai siora muquia liadagi agai vatar. ⁸ Damos Cristo muu lasai aatama calgacarla vuvacana tomasi quiaa arsoimaasi ivuaadamicatadai aatama ⁹ dai poduucai Diuusi gartalagi isialisi garoigadai dai calgacarla garnidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai cascada aatama camaiviaa issoimaa taatagi Diaavora lamadu. ¹⁰ Aidasi maiquiaa vaavoitu aatama Diuusi, agai garvuidara caatacatadai soimaasi ivuaadatai aatama damos Suusi Cristo muu lasai aatama calgacarla vuvacana dai poduucai Diuusi camaitarvuidara caata. Sivi sioma calga istutuidi Diuusi iscalgacarla garvuvaidagi duaacacai Suusi Cristo dai camavuidara vata aatama Diuusi. ¹¹ Cascada alia baigralidi aatama Diuusi vui.

¹² Adanacaru larlagadada oodami ismaacada oidacatadai oidigi daama dai soimaasi idui agai dai cascada muu cascada vasi oodami soimaasi ivueeyi dai cooyi. ¹³ Ismaitiipucamudai sallicami tomali amaadutai maitistutiadamudai ispoaitiadamudai ismailagidi sallicami vascara aidasi maiquiaa maa Diuusi galallicamiga Moseesacaru oodami casoimaasi ivuaadatadai. ¹⁴ Damos oodami vascara coodana lar aidasi abiaadara oidacatadai Adanacaru asta aid uucami sioidacatadai Moseesacaru poduucai isduucai cooyi Moseesacaru abiaadara dai sivi quiaa cooyi cascada gamaata issoimaasi ivuaadana agai tomasi maiapan duucai soimaasi ivuaadana agai Adanacaru. Maiapan tuutuiga Adanacaru lamadu Cristo ismaacada divia agaitadai.

¹⁵ Adanacaru soimaasi idui dai cascada muu agai dai vasi cajiudad coo lar damos Suusi Cristo muu dai poduucai Diuusi oigaldi dai calgacarla nidi muidutai. Poduucai maiapan dui Suusi Adan. ¹⁶ Asoimaascami ismaacada idui Adan maiapa maasi calgacarla vuvaidaragai ismaacada garmaacai Diuusi. Adanacaru soimaasi idui dai cascada soimaasi ivueeyi vasi oodami vai Diuusi soimaasi taatamitldi damos Cristo muu vai cascada Diuusi calgacarla nidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai, dai calgacarla vuvaidi tomasi oodami aliisi arsoimaasi ivuaadami. ¹⁷ Adanacaru soimaasi idui dai cascada vasi oodami viaa iscoiyagi, Suusi Cristo muu dai vascatai ismaacada Diuusi calgacarla nidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduunimudai agai oidacamu Suusi Cristo lamadu tavaagilara tomastuigaco.

¹⁸ Adanacaru soimaasi idui dai cascada soimaasi ivueeyi vascatai vai Diuusi soimaasi taatamitldi. Damos Suusi Cristo idui amo istumaasi calgaducami vai cascada Diuusi calgacarla nidi oodami ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduunimudai dai poduucai tomastuigaco oidacamu Diuusi lamadu. ¹⁹ Adanacaru mailagi Diuusi vai cascada vascatai soimaasi ivueeyi damos Suusi Cristo lagi Diuusi vai Diuusi calgacarla nidi oodami ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai.

²⁰ Diuusi maa oodami galallicamiga sai poduucai maatana oodami isalia mailagidi Diuusi. Damos aidasi oodami vaamioma soimaasi ivuaadatadai vaamioma oigaldi Diuusi agai dai oigadai. ²¹ Oodami apiasoimaasi ivuaadatadai dai cascada viaacatadai iscoiyagi. Damos Suusi Cristo muu sai poduucai oodami calgacarla vuvacana dai tomastuigaco oidacana Diuusi lamadu dai cascada Diuusi calgacarla nidi oodami ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduunimudai dai poduucai lagi agai oodami isalia oigadai.

6

1-3 Damos maitaagai isapiasoimaasi ivuaadagi vai poduucai Diuusi oigaldiadagi dai poduucai gamaata issallicada oigadai agai oodami. Gantagitovurai isvasscatai aatama ismaacada casi garvapacoi Suusi Cristo guvucadadacada poduucai arapan ducami iscoimudai aatama agai amadu dai viaa aatama guvucadada agai dai istutuidi aatama iscamaisoimaasi ivuaadagi. Suusi Cristo vaamioma viaa guvucadagai isDiaavora, cascada maitaagai issoimaasi ivuaadagi.

4-5 Aatama quiaa arsoimaasi ivuaadamicatadai dai aidasi garvapacoi aatama ducami isyaasapicamudai amadu Cristo dai ducami isduduaacamudai aatama coidada saagidaindara amadu Cristo Diuusi guvucadadacada dai poduucai viaa aatama ibadagai utudui. 6 Dai ducami iscoi aatama curusiaba Suusi Cristo amadu dai poduucai camaitivueeyi aatama mosacaasi istumaasi ipalidi aatama poduucai isduucai ivuaadana alquioma, 7 amo muuquida camaisoimaasi ivueeyi cascada. 8 Ducami iscaoi aatama Cristo amadu sallicada ducami iscaduduaaca Cristo amadu dai caviaa ibadagai utudui. 9 Cal maata aatama sai Cristo duaaca coidada saagidaindara dai camaimuquia agai tomali amo imidagai cascada. 10 Oodami soimaasi ivueeyi cascada Cristo curusiaba muu poduucai Diuusi soimaasi taatatuli Suusi Cristo dai camaiviaa isapamu muquiagi. Damos sivi Suusi Cristo tomastuigaco oidaga Diuusi amadu ivueeyi Diuusi aa duiñada. 11 Sialscada soimaasi iduñia aliada aapima glaagai maspoliada aapima masaida arcoidada ducami damos isiduñia aliada aapima Diuusi aa duiñada Suusi Cristo amadu glaagai maspoliadagi masai maitarcoidada.

12 Casiavar maitandadagitoda isDiaavora soimaasi ganduñituldagi dai poduucai camaisoimaasi ivuaadamu aapima. 13 Maitavar ivuaada istumaasi adiaavora ipaliadagi baiyomavar ivuaada istumaasi Diuusi ipaliadagi ducami iscaimudai aapima dai apamu duduaaca. 14 Adiaavora camaitantlaanadamu. Aapima camaiviaa islagiadagi vassisi ismaacada aagai Moseesacaru sallicamigadara dai calgacara vuvaquiagi, mosglaagai isvaavoitudagi Suusi Cristo vai poduucai Diuusi ganoigaldi dai calgacara gannidi.

15 Vassacara maitaagai isapiasoimaasi ivuaadagi tomasi maiviaa islagiadagi vassisi ismaacada aagai Moseesacaru sallicamigadara. 16 Cal maata aapima sai ismaadutai baiduñiagi dai gaaata duñia agadagi amo pioñi duucai agai gia viaa islagiadagi glaamu. Poduucai arpa sioora lagiadagi adiaavora glaamu duucai tomali amo imidagai maiimia agai Diuusi amadu. Damos sioora lagiadagi Diuusi calgacara oidacamu dai imi agai Diuusi amadu. 17 Damos baigiñalidi aana Diuusicada isaapima ismaacada alquioma lagidiña adiaavora gooquilara cavaavoiu Diuusi dai sivi lagiditai cal Diuusi ñioquida. 18 Dai sivi camaitarpipiooñigada aapima adiaavora baiyoma arpipiooñigada aapima Diuusi dai calgacara oidaga. 19 Aagai aana gapipiooñiga dai gaaamu mai poduucai sioma calga maata calca aapima. Alquioma lagidiña aapima adiaavora daida ivuaadana mui naana maasi soimaascami damos sivi glaagai islagiada aapima Diuusi daida ivuaadagi istumaasi calgaducami.

20 Aidasi quiaa lagidiña aapima adiaavora maiviaacana aapima isivuaadagi istumaasi calgaducami. 21 Istumaasi ivuaadana aapima maitarsoiñi poduucai baiyoma mosmaitistutuiditadai aapima isiimiagi Diuusi amadu mossiaa arai aapima sivi lagaicada ismaacada ivuaadana. 22 Damos sivi camiallagidi aapima adiaavora baiyoma lagidi aapima Diuusi gomaasi gia arsoiñi dai poduucai aapima aracovai vuvaidada Diuusi dai tomastuigaco oidacamu aapima Diuusi amadu. 23 Agai ismaacada lagidi adiaavora maiimia agai Diuusi amadu damos agai ismaacada lagidi Diuusi, Diuusi maaquimu agai oigaragai istomastuigaco oidacamu Diuusi amadu vaavoitudaitai agai Suusi Cristo.

7

1 Giñaaduñi aapimΛ cΛΛga maatl isΛmo oodami istutuidi isivuaadagi istumaasi aagai sΛΛlicamiΛrΛ siΛasi uucami oidacagi siΛascadΛ coiyagi amaasi gia cho. 2 Λmo ooqui cunacami viaa isΛΛmadu oidacagi gΛcuna siΛasi uucami oidacagi cunadΛ, poduucai aagai sΛΛlicamiΛrΛ cascΛdΛ. DΛmos siΛascadΛ muquiagi cunadΛ Λooqui camaiviaa isΛΛgiadagi gosΛΛlicami ismaacΛdΛ poduucai aagai sai Λmo ooqui cunacami viaa isΛΛmadu oidacagi gΛcuna. 3 DΛmos isΛooqui vΛΛnagi Λmai cΛΛli quiaa oidacatai cunadΛ Λgai soimaasi ivueeyi. Dai ismuquiagi cunadΛ Λgai istutuidi isvΛΛnagi Λmai cΛΛli dai maisoimaasi ivueeyi.

4 Giñaaduñi poduucai ΛpΛ aidasi muu Suusi Cristo camaiviaa isivuaadagi istumaasi aagai Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ dai aidasi vaavoitudai Suusi Cristo poduucai Λrducami iscoimudai aapimΛ Suusi Cristo ΛΛmadu curusiaba dai cascΛdΛ maiviaa isivuaadagi istumaasi aagai Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ dai cΛΛgacΛrΛ vuvaquiagi, dai ducami isduduaacamudai aapimΛ coidadΛ saagidaiñdΛrΛ ΛΛmadu Cristo Diuusi guvucadadΛcΛdΛ dai poduucai viaa ibΛdagai utudui dai Cristo ΛΛmadu oidaga daidΛ ivueeyi Diuusi aa duiñdadΛ. 5 Aidasi quiaa ivuaadatadai aapimΛ istumaasi ΛDiaavora ipΛlidi aidasi maí aapimΛ Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ vaamioma soimaasi ivuaada Λlidadai dai poduucai camaiimia agaitadai aapimΛ Diuusi ΛΛmadu. 6 DΛmos sivi ducami iscacoimudai Cristo ΛΛmadu cascΛdΛ maiviaa isivuaadagi istumaasi aagai Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ. ΛΛquioma ivuaadatadai aapimΛ Diuusi aa duiñdadΛ ΛΛgiditai Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ. Λgai ΛrcΛΛlimudadΛ sΛΛlicami. DΛmos sivi ivueeyi aapimΛ Diuusi aa duiñdadΛ viaacatai ibΛdagai utudui Diuusi IbΛadΛ guvucadadΛcΛdΛ.

7 CΛΛ maatl aapimΛ isMoseesacaru sΛΛlicamigadΛ maitΛrsoimaascami. VΛΛscΛrΛ ismaioidacamudai sΛΛlicami maimaatΛcamudai aanΛ istumaasi Λrsoimaascami. IssΛΛlicamiΛrΛ maiaagadamudai sai maitΛagagai isviaaca Λliadagi gavustuidaga aidΛ gia maimaatΛcamudai aanΛ gomaasi. 8 Aidasi maiquiaa maatlΛcatadai aanΛ ΛsΛΛlicami maimaatΛcatadai aanΛ istumaasi Λrsoimaascami dΛmos aidasi maí aanΛ ΛsΛΛlicami aidΛ gia aanΛ viaaca iñΛlidadai gavustuidaga aanΛ Λrsoimaasi ivuaadamicitadai cascΛdΛ. Ismaioidacamudai sΛΛlicami maimaatΛcamudai oodami istumaasi Λrsoimaascami. 9 Aidasi maiquiaa maatl cΛΛcatadai aanΛ ΛsΛΛlicamigadΛ Moseesacaru aanΛ aliΛ baigiñΛlidiña dΛmos aidasi camaí aanΛ istumaasi aagai Moseesacaru sΛΛlicamigadΛrΛ aidΛ gia maí aanΛ ismaiΛΛgiditadai ΛsΛΛlicami daidΛ Λrsoimaasi ivuaadamicitadai, dai poduucai maiimia iñagaitadai aanΛ Diuusi ΛΛmadu. 10 Dai poduucai ΛsΛΛlicamiΛrΛ gΛagaitadai ismaatΛmudai aanΛ isducatai cΛΛgacΛrΛ oidacagi baiyoma maí aanΛ ismaiimia iñagaitadai Diuusi ΛΛmadu. 11 Poduucai ΛDiaavora giñyaatagi giñtΛgitoli ansaidΛ istutuidi aanΛ isΛΛgiadagi vΛΛsi Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ dai cΛΛgacΛrΛ vuusiagi dΛmos maitistui aanΛ isΛΛgidagi vΛΛsi Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ dai cascΛdΛ maiimia iñagaitadai Diuusi ΛΛmadu.

12 SΛΛlicamiΛrΛ maiaagai tomali Λmo istumaasi soimaascami vΛΛsi istumaasi gΛagagai ami ΛrcΛΛgaducami. 13 ΛsΛΛlicami maitΛrduñidΛ ismaiimi iñagaitadai aanΛ Diuusi ΛΛmadu, ΛDiaavora ΛrduñidΛ, Λgai soimaasi iduiñtuldi oodami cascΛdΛ. Λoodami maiΛΛgidi Diuusi sΛΛlicamigadΛ dai poduucai soimaasi ivueeyi dai maiimia agai Diuusi ΛΛmadu dai poduucai gΛmaatl ismaicΛΛgadu issoimaasi ivuaadagi.

14 Diuusi maa ΛsΛΛlicami Moseesacaru dai ΛsΛΛlicami aliΛ cΛΛgadu. DΛmos aanΛ piooñigadΛ giñducami ΛDiaavora dai cascΛdΛ soimaasi ivuaada iñΛlidi aanΛ. 15 AanΛ sΛΛlicΛdΛ ivuaada iñΛlidi istumaasi cΛΛgaducami, dΛmos maitistutuidi, baiyoma ivueeyi aanΛ istumaasi maioojoidi. 16 CΛΛ maatl aanΛ ismaicΛΛga ivueeyi dai maatl aanΛ isΛsΛΛlicami aliΛ cΛΛgadu tomasi maiΛΛgidi aanΛ. 17 Poduucai aanΛ maisoimaasi ivuaada

iñalidi dλmos λDiaavora soimaasi giñduiñtuldi cascλdλ maitλrgiñduñi aanλ. ¹⁸ Dai cλλmaatλ aanλ iñsaanλ λrsoimaasi ivuaadami maitiñλλmadu daacatai Diuusi. Aanλ cλλga ivuaada iñalidi dλmos maitistutuidi. ¹⁹ Aanλ maitivueeyi istumaasi cλλgaducami tomasi cλλga ivuaada iñalidi baiyoma apiasoimaasi ivueeyi aanλ tomasi maisoimaasi ivuaada iñalidi. ²⁰ Poduucai isivuaada aanλ istumaasi maitipλlidi, λDiaavora λgai dai soimaasi giñduiñtuldi.

²¹ Gomaasi λpλvueeyi aanλcλdλ siλλscadλ cλλga ivuaada iñaliada aanλ baiyoma soimaasi ivueeyi. ²² Aanλ oojoide Diuusi sλλlicamigadλ ²³ dλmos oidaga λmo istumaasi ismaacλdλ giñsobicaλ isλλgiada aanλ Diuusi sλλlicamigadλ. λgai λrλDiaavora ismaacλdλ soimaasi giñduiñtuldi dai giñmaisacan duu.

²⁴ Sλλlicadλ soigiñalidi aanλ. Sioraλ λrpiipiooñigadλ Diaavora maiajioopai Diuusi λλmadu cascλdλ aliasi tλgito aanλ sioraλ cλλgacλrλ giñvusaidagi vai giñdagituagi λDiaavora nai camaisoimaasi ivuaada aanλ. ²⁵ Baigiñalidi aanλ Diuusicλdλ isSuusi Cristo gartλaanλdamiga istutuidi iscλλgacλrλ giñvuusaidagi. Aanλ λgiada iñalidi Diuusi sλλlicamigadλ dλmos λDiaavora soimaasi giñduiñtuldi.

8

¹ Sioraλ vaavoitudai Suusi Cristo dai camaisoimaasi ivueeyi isduucai ivuaadana maiquiaa vaavoitudacai Suusi Cristo baiyoma ivueeyi istumaasi Diuusi Ibλadλ ipλlidi, λgai gia Diuusi caoigλli dai maisoimaasi taatatuldamu. ² Sioraλ vaavoitudai Suusi Cristo λgai viaa guvucadadλ Diuusi Ibλadλ ismaacλdλ gλrmaacai ibλdagai utudui. Diuusi Ibλadλ guvucadadλ cλλgacλrλ giñvusaitu taidλ λDiaavora giñdagito nai imia iñagai aanλ Diuusi λλmadu cascλdλ camaitλagagai issoimaasi ivuaada aanλ. ³ λoodami maitistutuidi iscλλgacλrλ vuvauquiagi Moseesacaru sλλlicamigadλcλdλ, maiλλgidi λgai sλλlicami cascλdλ. Dλmos Diuusi ootoi gλmara sai λgai cλλgacλrλ vuvaidana λoodami. Suusi Cristo λrDiuusi maradλ dai oodami duucai vuusai dλmos tomali λmo imidagai maisoimaasi idui λgai. Oodami λrsoimaasi ivuaadami cascλdλ Suusi Cristo curusiaba gλmuaatu ducami isλgai λrsoimaasi ivuaadamudai dai oodami camaisoimaasi ivuaadami duucai vii. ⁴ Diuusi idui gomaasi tλsai poduucai istutuidiñλ aatλmλ isλλgiadagi istumaasi aagai sλλlicamiλrλ camaitivueeyi aatλmλ istumaasi aatλmλ λgi ipλlidi baiyoma ivueeyi aatλmλ istumaasi ipλlidi Diuusi Ibλadλ.

⁵⁻⁶ Sioraλ ivueeyi istumaasi λgi λgai ipλlidi λgai mostλtλgitoiñλ istumaasi iduñia λlidi. λgai maiviaa ibλdagai utudui. Dλmos sioraλ ivueeyi istumaasi ipλlidi Diuusi Ibλadλ λgai mostλtλgitoiñλ istumaasi Diuusi Ibλadλ ipλlidi isivuaada λgai. Dai λgai gia viaa ibλdagai utudui dai gλniibλstacan taadacana. ⁷⁻⁸ Sioraλ ivueeyi istumaasi λgi λgai ipλlidi vui vλλtλ Diuusi. λgai maitipλlidi tomali maitistutuidi isλλgiadagi Diuusi sλλlicamigadλ cascλdλ Diuusi maitistutuidi isbaigλliadagi λgaicλdλ.

⁹ Dλmos Diuusi Ibλadλ aapimλ gλnλλmadu daja cascλdλ maitivueeyi aapimλ istumaasi λgi ipλlidi baiyoma ivueeyi aapimλ istumaasi ipλlidi Diuusi Ibλadλ. IsDiuusi Ibλadλ maiλλmadu daacagi oodami λgai maivaavoitudai Suusi Cristo. ¹⁰ Dλmos isλCristo λλmadu daacagi oodami Diuusi cλλgacλrλ nλijadamu λgai ducami istomali λmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai cascλdλ tomastuigaco oidacamu ibλadλ. ¹¹ Diuusi duaacali Suusi Cristo coidadλ saagidaiñdλrλ daidλ isDiuusi Ibλadλ gλnλλmadu daacagi aidλ gia siλλscadλ coiya aapimλ Diuusi gλnduduaacaldamu. Diuusi Ibλadλ gλnλλmadu daja cascλdλ.

¹² Giñaduñi aatλmλ viaa isivuaadagi istumaasi Diuusi Ibλadλ ipλlidi dai maisiu istumaasi aatλmλ λgi ipλliadagi. ¹³ Dλmos isaapimλ ivuaadagi istumaasi aapimλ λgi

ipaliadagi aidΛ gia maiiimimu aapimΛ Diuusi ΛΛmadu. Baiyoma isDiuusi IbΛadΛ guvucadadΛcΛdΛ ivuaada aapimΛ istumaasi Diuusi IbΛadΛ ipalidi aidΛ gia camaisoimaasi ivuaadamu aapimΛ.

¹⁴ SioorΛ vaavoitudadagi isDiuusi IbΛadΛ soicai sai cΛΛga tΛtΛgitoiña, Λgai ΛrDiuusi maamaradΛ. ¹⁵ Diuusi IbΛadΛ divia dai gΛnΛΛmadu daaca agai cascΛdΛ maitΛagai isΛbiada aapimΛ Diuusi Λpan duucai Λmo piooñi ΛbΛidiña glaamu. AapimΛ ΛrmaamaradΛ Diuusi, Diuusi IbΛadΛ ipalidi cascΛdΛ. CascΛdΛ glaagai isgΛrooga agada aatΛmΛ Diuusi. ¹⁶ Dai Diuusi IbΛadΛ gΛrmaatΛtuli sai aatΛmΛ sΛlicΛdΛ ΛrDiuusi maamaradΛ. ¹⁷ AatΛmΛ ΛrDiuusi maamaradΛ cascΛdΛ gΛrmaaquimu Λgai istumaasi viaa poduucai isduucai maacai Λgai Suusi Cristo. AatΛmΛ vΛascΛrΛ oidaca ragai Suusi Cristo ΛΛmadu tΛvaagiΛrΛ cascΛdΛ viaa aatΛmΛ issoimaa taatamadagi poduucai isduucai soimaa taata Λgai.

¹⁸ VΛascΛrΛ siΛscadΛ tΛtΛgitoda aatΛmΛ isDiuusi gΛrmaquia agai mui naana maasi cΛcΛΛgaducami dai istumaasi soimaa taatamai aatΛmΛ sivi maitΛristumaasi. ¹⁹⁻²¹ AidΛsi Adánacaru soimaasi idui EdeenΛrΛ aidΛ abiaadΛrΛ divia ΛDiaavora oidigΛrΛ dai Diuusi soimaa taatatuli Adánacaru dai ootoi oidigΛrΛ muuquigami dai darai uuparai dai mui naana maasi istumaasi maicΛcΛΛgaducami. SiΛscadΛ Suusi Cristo diviagi Λpamu tami oidigi daama dai vΛasi vaavoitudadami ΛΛmadu daraajamu poduucai gΛmaatΛmu isΛvaavoitudadami sΛlicΛdΛ ΛrDiuusi maamaradΛ amaasi ugitimu uuparai, dai vΛasi soimaascami, dai muuquigami dai vΛasi istumaasi maicΛΛgadu oidigi daama, ΛDiaavora camaitΛaanΛda agai cascΛdΛ. DaidΛ Λvaavoitudadami camaisoimaasi ivuaadamu tomali Λmo imidagai. ²² CΛΛ maata aatΛmΛ iscoocodagai, dai soimaa taataragai, dai muuquigami dai vΛasi istumaasi soimaascami oidaga oidigi daama. ²³ Dai aatΛmΛ ismaacΛdΛ vaavoitudai Suusi Cristo soimaa taatamai ΛpΛ tomasi Diuusi IbΛadΛ gΛrΛΛmadu daja dai apiasoimaasi taatamai dai nΛnΛra siΛscadΛ gΛmaatΛmu isvΛasi vaavoitudadami sΛlicΛdΛ ΛrmaamaradΛ tΛvaagiΛrΛ dai aatΛmΛ casi ipalidi isajiagi siΛscadΛ Diuusi gΛrmaaqiagi ibΛdagai utudui dai camaicoocorda ragai dai camaicoodamu aatΛmΛ. ²⁴ SioorΛ cΛΛgacΛrΛ vuvaquia aliadagi glaagai isvaavoitudadagi dai nΛnΛracagi siΛscadΛ Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaidagi soimaasi ivuaadami saagidaiñdΛrΛ dΛmos istumaasi canΛijada oodami maitΛagai isapianΛnΛracagi. ²⁵ Baiyoma istumaasi mainΛijada Λgai gia glaagai isnΛnΛracagi dai isnΛnΛracagi vaavoitudaitai Λmo istumaasi gomaasi gΛrsoicai isnΛnΛracagi maivui ñioocaitai Diuusi.

²⁶ Dai Diuusi IbΛadΛ gΛrsoicai ΛpΛ ismamadadagi aatΛmΛ maimaata isducatai dai maimaata istumaasi aagidagi Diuusi. Diuusi IbΛadΛ daanΛi Diuusi aatΛmΛ gΛrvΛΛtarΛ maiñiooquicΛdΛ mosaijigai Λgai. ²⁷ Diuusi cΛΛ maata istumaasi tΛtΛgitoi oodami dai cΛΛ maata istΛiya alidi Diuusi IbΛadΛ siuu duucu Λgai daanΛi Diuusi Λvaavoitudadami vΛΛtarΛ istumaasi Diuusi ipalidi.

²⁸ CΛΛ maata aatΛmΛ sai isoigΛada aatΛmΛ Diuusi dai isivuaada istumaasi Diuusi ipalidi aidΛ gia vΛasi istumaasi ΛpΛvuaadagi aatΛmΛcΛdΛ Λrsoiñi aatΛmΛ ΛΛgi gΛrvΛΛtarΛ. Diuusi poduucai ipalidi saidΛ Λrsoiñicana aatΛmΛ gΛrvΛΛtarΛ cascΛdΛ. ²⁹ TucamidΛrΛ abiaadΛrΛ Diuusi maata sioorΛ Λcovai vuvaituda agai saidΛ ΛrΛmaamaradΛcana. Diuusi ΛΛqui abiaadΛrΛ aagai sai sioorΛ vaavoitudagi Λpan tuutiaca agai Diuusi maradΛ ismaacΛdΛ tΛvai tΛvaagiΛiñdΛrΛ dai poduucai Diuusi maradΛ ΛrsiΛΛgidΛ ducamica agai. ³⁰ Dai Λcovai vuvaidacai aagidi sai ΛΛgigitai caΛcana istumaasi aagiadagi Λgai dai sioorΛ ΛΛgigitai caΛca istumaasi aagai Diuusi. Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛidi Λgai ducami istomali Λmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. Dai Diuusi aagai sai Λmo imidagai oidacamu Λgai ΛΛmadu tΛvaagiΛrΛ tomastuigaco.

³¹ VΛasi gomaasicΛdΛ cΛΛ maata aatΛmΛ isDiuusi sΛlicΛdΛ gΛrsoicai dai tomali amaadutai maivaamioma istutuidi isDiuusi. ³² Diuusi ootoi gΛmara tami oidigi daama

dai dagito sai soimaa taatana muucuai curusiaba t̄sai poduucai c̄llagac̄ar̄a vuvac̄ana aat̄ama dai Diuusi s̄allic̄ad̄a gar̄maquia agai v̄lasi istumaasi t̄agito aat̄ama poduucai isduucai ootoi agai gamara sai c̄llagac̄ar̄a gar̄vuvaidana. ³³ Diuusi casi ac̄ovai gar̄vuvaitu dai c̄llagac̄ar̄a gar̄n̄lidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduun̄imudai aat̄ama casc̄ad̄a maitiipu siora istutiadagi isḡapiar̄a gar̄vuupiadagi Diuusi vuitapi t̄assoimaasi ivueeyi. ³⁴ Casc̄ad̄a maitiipu siora gat̄aañiagi m̄sai soimaasi gartaatatuldana. Suusi Cristo muu dai gooquiar̄a apamu duaaca dai sivi s̄allica padar̄a daja Diuusi dai daan̄i Diuusi aat̄ama gar̄v̄l̄atar̄a. ³⁵ Alias̄i gar̄oiḡadai Suusi Cristo dai tomastuigaco gar̄oiḡada agai, tomasi soigar̄alidi aat̄ama, siar̄a cococoñicagi, siar̄a soimaa taatamadagi, siar̄a ar̄soituutuigamicagi siar̄a gar̄ḡaḡvia agadagi aa, siar̄a gar̄cooda agadagi aa, ³⁶ poduucai oojisi Diuusi ñiooquidar̄a:

Siora ivuaadagi istumaasi Diuusi ip̄alidi aa aoodami cooda agaiña.

Agai pol̄alid̄iña saida arc̄llaḡai iscoodadagi ap̄an duucai vustaqui.

Asduu oojisi Diuusi ñiooquidar̄a. ³⁷ Damos v̄lasc̄ar̄a v̄lasi gomaasi maitarsobic̄i isvaavoitudadagi aat̄ama baiyoma gar̄soic̄i isvaamioma c̄llaga vaavoituda aat̄ama dai Suusi Cristo gar̄oiḡadai daid̄a gar̄soic̄i ar̄ar̄a. ³⁸ Tomali amo istumaasi maisobic̄i Diuusi isgar̄oiḡadagi tomali Diuusi t̄at̄aañicarud̄a, tomali aDiaavora t̄at̄aañicarud̄a, tomali istumaasi ap̄avueeyi sivi tomali istumaasi ap̄aduñia agai gooquiar̄a, tomali aDiaavora ³⁹ tomali amo istumaasi ismaac̄ad̄a oidaga t̄avaagiar̄a tomali amo istumaasi ismaac̄ad̄a oidaga oidigi daama, tomasi coi aat̄ama v̄lasc̄ar̄a Diuusi gar̄oiḡadai casc̄ad̄a ootoi gamara Suusi Cristo tami oidigi daama sai agai c̄llagac̄ar̄a gar̄vuvaidana.

9

¹⁻³ Giñaaduñi judid̄i alīasi ip̄alidi aana isvaavoitudadagi aapim̄a Suusi Cristo. Tucara dai t̄asar̄a alīa soigiñalid̄iña aana aapim̄ac̄ad̄a. Suusi Cristo amadu Diuusi Ib̄ad̄a c̄llaga maata iss̄allic̄ad̄a ar̄vaavoi ansai aana ip̄alidi isDiuusi gajiaadar̄a giñviaagi isgomaasi ar̄soiñicagi isc̄llagac̄ar̄a vuvaquia aapim̄a. ⁴ Aapim̄a ar̄judid̄i dai Diuusi gamaamara duucai gann̄lidi dai ḡanaaduñicar̄u n̄lidiña isducatai Diuusi dadadac̄i ḡansaagida. Diuusi aagidi ḡanaduñi Avraañicar̄u dai Davicar̄u saida iduñia agai mui naana maasi cac̄llagaducami cajiudad̄a v̄latar̄a, dai Diuusi maa s̄allicami Moseesac̄ar̄u, dai Diuusi aagidi isducatai ḡlaagai issiaa duutuadagi Diuusi, dai Diuusi aagidi isamo imidagai ootosa agaitadai amo c̄llagac̄ar̄a vuviadami. ⁵ Avraañicar̄u dai Isaac̄ar̄u dai Jacocar̄u arḡanaaduñicar̄u. Agai ismaac̄ad̄a Diuusi ootoi saida arc̄llagac̄ar̄a vuviadamicana agai ar̄jud̄i ar̄ar̄a daid̄a ar̄Diuusi dai agai t̄aan̄i v̄lasi istumaasi oidaga oidigi daama dai t̄avaagiar̄a. Dai aana ip̄alidi isoodami c̄llaga ñioocadagi Diuusi v̄latar̄a tomastuigaco.

⁶ Tomasi maivaavoitudai muidutai judid̄i dai maitar̄Diuusi maamarad̄a, v̄lasc̄ar̄a v̄lasi istumaasi aagadagi Diuusi v̄lasi ap̄avueeyi. ⁷ Maisiu v̄lasi Avraañicar̄u cajiudad̄a vaavoitudai ap̄an duucai agai dai maisiu v̄lasc̄atai viaaca agai istumaasi Diuusi aagidi Avraañicar̄u sai maquia agai, mosaca Avraañicar̄u cajiudad̄a ismaac̄ad̄a vuvaja Isaiñdar̄a. ⁸ Poduucai gamaata sai maisiu v̄lasi Avraañicar̄u cajiudad̄a ar̄Diuusi maamarad̄a mosacaasi agai ismaac̄ad̄a vaavoitudai ismaac̄ad̄a Diuusi aagidi Avraañicar̄u, agai ar̄Diuusi maamarad̄a. ⁹ Diuusi aagidi Avraañicar̄u sai amo uumigic̄ad̄a divia agaitadai ap̄amu sai amaasi Saara marata agaitadai.

¹⁰⁻¹³ Aid̄asi Reveca nonoacatadai Diuusi aagidi sai cucuatai maamaraca agai sai amoco Esaú t̄al̄giduca agai dai agamai Jaco daid̄a agaduc̄adioma ar̄piooñigad̄aca agaitadai aliduc̄ad̄a tomasi maiquiaa vuvaja dai maiquiaa ivuaadana tomali amo istumaasi c̄llagaducami tomali soimaascami. Daid̄a Isaa ar̄roogad̄a laali. Dai Diuusi aagidi sai oiḡadai Jaco dai c̄lladai Esaú. Poduucai gamaata isDiuusi istutuidi isac̄ovai vuvaidagi siora ip̄aliadagi.

¹⁴ VΛASCARΛ VΛASI gomaasicADΛ maitΛaagai isaatΛMΛ pocaitiadagi sai Diuusi maicΛΛga ivueeyi. ¹⁵ Diuusi potΛTΛdai Moseesacaru: “AanΛ soigiñΛliadamu dai CΛAGACARΛ nΛijadamu sioorΛ ipΛliada aanΛ”. ¹⁶ Poduucai gΛmaatΛ isDiuusi CΛAGACARΛ nΛidi oodami maisiu mosipΛlidityai oodami sai CΛAGACARΛ nΛidiña tomali CΛAGACARΛ oidacatai baiyoma Diuusi soigΛΛlidi oodamicADΛ cascADΛ CΛAGACARΛ nΛidi. ¹⁷ Diuusi ñiooquidarΛ pocaiti sai Diuusi potΛTΛdai ΛraígaDΛ EjiipitarΛ oidacami: “AanΛ gΛdagito isiΛrraíca aapi vai poduucai gΛmaatΛna iñsaanΛ aliΛ viaa guvucadagai dai poduucai gΛmaatΛna VΛASI oidigi daama sioorΛ aanΛ”. ¹⁸ Dai Diuusi soigΛΛlidi sioorΛCADΛ ipΛlidi Λgai dai Diuusi maidadagitoi isΛΛgiadagi sioorΛ ipΛliada Λgai.

¹⁹ IsΛmaadutai giñTΛcacagi: “IsDiuusi maidadagitoi isΛΛgiadagi oodami tuisi gΛpiΛrΛ vuupai Diuusi oodami ismaiΛΛgiadagi”. ²⁰⁻²¹ Ducami isajaayi ñioocadamudai VΛASCARΛ maitΛaagai ispotΛTΛada Λgai Λajaatadami: “¿TuiPASI poduucai idui giñuusu?” DΛmos oodami maitΛaagai isñiooquiadagi Diuusi. Diuusi idui oodami cascADΛ viaa sΛΛlicami isivuaadagi oodamicADΛ isducatai ipΛliadagi. CΛΛ maatΛ VΛASCATAI isDiuusi idui oodami cascADΛ oodami maiviaa sΛΛlicami ispotΛTΛadagi Diuusi: “¿TuiPASI poduucai giñdui?”

²² TucamidARΛ CΛquivacai oidigi abiaadarΛ Diuusi maivui baamucui ismaacADΛ soimaasi ivueeyi dai maisoimaasi taatamituldi VΛASCARΛ Λmo imidagai soimaa taat-
uldamu poduucai gΛmaatΛ isDiuusi aliΛ viaa guvucadagai. ²³ Vai poduucai gΛmaatΛ isaliΛsi gΛroigADAI Diuusi aatΛMΛ ismaacADΛ Λcovai gΛrvuvaitu Λgai dai CΛAGACARΛ gΛrnΛidi daidΛ gΛrvuuquia agai tΛvaagiamu. ²⁴ Diuusi Λcovai vuvaitu ΛΛmoco Λjudidíu saagidaiñdarΛ dai aa ismaacADΛ maitΛrjudidíu saagidaiñdarΛ. ²⁵ Osea ooja Diuusi ñiooquidarΛ istumaasi aagai Diuusi sai pocaiti:

IsmaacADΛ maitΛrjudidíu saagida gaagamu aanΛ aa vaidΛ Λrgiñmaamaracana.

Dai oigΛadamu aanΛ Λgai tomasi ΛΛquioma tomali Λmaadutai maioigADaiña.

²⁶ Dai ismaacADΛ ΛΛquioma potΛTΛdai aapimΛ maitΛrgiñmaamara.

Sivi povΛNTΛADAMU aanΛ aapimΛ Λrgiñmaamara. AanΛ ΛrΛgai dai tomastuigaco oidaga.

Ascāiti Diuusi. ²⁷ Isaía pocaiti aagaitai Λjudidíu: “Tomasi judidíu aliΛ muidu VΛASCARΛ chiΛΛqui CΛAGACARΛ vuvaquimu. Poduucai isduucai maibaiga isacaldi Λorai poduucai ΛΛPΛ maitistutuidi isacaldi Λjudidíu ismaacADΛ oidaga oidigi daama sΛΛlicADΛ muidu Λgai cascADΛ. ²⁸ SiΛΛscadΛ Diuusi gΛaagacai soimaa taatatulda agadagi oodami oidigi daama Λgai otoma naatomu”. ²⁹ Dai ΛΛquioma pocaiti ΛΛPΛ Isaía:

Diuusi Λgai dai tΛaanΛi VΛASIAACATAI.

IsΛgai maicΛAGACARΛ vuvaidamudai chiΛΛqui aidΛ gia aatΛMΛ Λpan duuñimudai

SodoomARΛ oidacami dai GomorARΛ oidacami.

Ascāiti Isaía.

³⁰ VΛASI gomaasicADΛ gΛmaatΛ sai tomasi ismaacADΛ maitΛrjudidíu maivuam ANΛlidiña isvaavoitudagi Diuusi sai Λgai CΛAGACARΛ nΛidiña dai todian duucai vaavoitu vai Diuusi CΛAGACARΛ nΛidi. ³¹ VaidΛ Λjudidíu gΛnaajagiña isΛΛgiadagi VΛASI Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ sai poduucai Diuusi CΛAGACARΛ nΛidiña Λgai ducami istomali Λmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai VΛASCARΛ Λgai maitistui isCΛAGA ΛΛgiadagi Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ. ³² Λgai maitΛAgitoiña ismosvaavoitudacai Suusi Cristo Diuusi CΛAGACARΛ nΛidiña ducami istomali Λmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai, baiyoma polididiña Λgai sai ΛΛgidityai Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ Diuusi CΛAGACARΛ nΛidiña ducami istomali Λmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai cascADΛ vui baacoi Λgai Suusi Cristo. ³³ Dai Isaía ooja isduucai aagidi Diuusi:

Ootosdamu aanΛ ΛCristo Λjudidíu dai muidutai Λgai vui baacoimu ΛCristo.

DΛmos sioorΛ vaavoitudagi maiviaacamu istuisi siaa Λradagi.

Poduu ooja Isaía isduucai aagidi Diuusi.

10

1 Giñaaduñi sállicada ipalidi aaná iscáagacára vuváquiagi ájudidíu cascada madaí aaná sai Diuusi cáagacára vuváidana. 2 Cáá maata aaná iságai sállicada siaa duutudai Diuusi dai gánaajagai isivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi dámos maimaata. 3 Ágai maimaata cáá isCristo muu curusiaba sai Diuusi oigáldana soimaascamigada dai cáagacára náidíña ducami istomali ámo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai cascada maívaavoitudai Suusi Cristo. Baiyoma gánaajagai isáagiadagi vllási Moseesacaru sállicamigada polidítai sai poduucái Diuusi cáagacára náijada ágai ducami istomali ámo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. 4 Maíquiaa diviacái Cristo ájudidíu gánaajagáitadai isáagiadagi vllási Diuusi sállicamigada ágai polidíña isáagidítai sállicamigada Diuusi cáagacára náidi ducami istomali ámo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. Dámos Diuusi ootoi Cristo tami oidígi daama sai ágai cáagacára náidíña oodami ducami istomali ámo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai dai sivi gáagái isvaavoitudagi Cristo maisiu sállicami.

5 Moseesacaru poduucái ooja sai isámaadutai istutiadagi isáagiadagi vllási sállicami dai maisoimaasi ivuaadagi tomali ámo imidagai sai poduucái istutuidi iscáagacára vuváquiagi. 6 Dámos Diuusi cáagacára vuváidi oodami mosvaavoitudacái Suusi Cristo. Gántágitovurai isSuusi Cristo cadívia távaagáidára, 7 daidá ismuu ágai dai ápan duaaca coidada saagidáidára. 8 Dai aaná gaaagídi aipacoga sai Diuusi cáagacára vuváidi oodami mosvaavoitudacái Suusi Cristo dai tomasioora istutuidi isvaavoitudagi siu duucu ipáliadagi. 9 Sioora pocaitiadagi sai Suusi Cristo ártáaanádamigada daidá isvaavoitudadagi sai Diuusi duaacalí Suusi Cristo coidada saagidáidára Diuusi cáagacára vuváidi. 10 Mosvaavoitudacái Diuusi cáagacára náidi oodami ducami istomali ámo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai, dai sioora aagiadagi aa sai vaavoitudai Diuusi cáagacára vuváidi.

11 Pocaiti Diuusi ñiooquidára sai sioora vaavoitudagi Suusi Cristo maíviaacamu istuisi siaa áradagi. Cristo ivueeyi istumaasi ágai cascada. 12 Diuusi ámadugan duucái cáagacára vuváidi ájudidíu dai ismaacada maitájudidíu. Diuusi ámadugan duucái táaanái dai nuucada ájudidíu dai ismaacada maitájudidíu dai soigállidí vllásicada sioora aagiadagi sai oigáldana soimaascamigada. 13 Pocaiti Diuusi ñiooquidára: “Vlláscatai sioora vaavoitudagi dai daanádagí Diuusi, Diuusi cáagacára vuváidamu”. 14 Dámos ismaacada maíquia vaavoitudai Diuusi siaadára aagidíña sai oigáldana soimaascamigada. Dai ismaacada maíquia cáá Diuusi ñiooquidá siaadára vaavoitudana. Dai ismaitiipucagi sioora aagiadagi Diuusi ñiooquidá, ¿ducatai cálcana ágai? 15 Dai ismaitiipucagi sioora ootosagi oodami saidá gaaagidíña Diuusi ñiooquidá poduucái típu sioora gaaagiadagi. Dámos Diuusi gia caotoi gáñiñiooquituldiadamiga. Cascada pocaiti Diuusi ñiooquidára: “Baigánálidíña oodami sílláscada táagiagi ámo Diuusi ñiooquituldiadamigada ismaacada gaaagiadagi sai Diuusi íibástudacan tátatuda alidí oodami íibáada”.

16 Dámos maisiu vlláscatai vaavoitu Diuusi ñiooquidá. Isaíacaru potátdai Diuusi: “GíñDiuusíga baitoma tomali ámaadutai maívaavoitu aidási aagídi aatáma gáñiñiooquituldiadamiga gáñiooqui áoodami”, astátdai Isaíacaru. 17 Tomali ámaadutai maitistutuidi isvaavoitudagi Suusi Cristo asta sílláscada cáá isDiuusi ñiñiooquituldiadamigada aagiadagi isSuusi Cristo cáagacára gavuváidi.

18 Dámos ájudidíu gia cáá Diuusi ñiooquidá. Pocaiti Diuusi ñiooquidára: Tomasiaacoga gáagái Diuusi ñiooquidá.

19 Daidá ájudidíu sállicada maata Diuusi ñiooquidá pocaiti Moseesacaru:

Diuusi cáagacára vuváidamu ismaacada maitájudidíu dai maimaatacatadai Diuusi ñiooquidá vai poduucái baacoíña ájudidíu.

20 Dai Isaía maiduaadicuitai ñioo dai ágai istumaasi aagídi Diuusi:

Tomasi maitatΛcakai ismaacΛdΛ maitarjudidíu isducatai istutuidi isgiñmatiagi vΛascΛrΛ ootoi aanΛ giññiooquituldiadamiga sai aagidana isducatai istutuidi isgiñmatiagi tai Λgai giñmaí.

Ascaiti Diuusi. ²¹ Dai aagai Isaía istumaasi aagidi Diuusi aagaitai Λjudidíu:

vΛascΛrΛ oigΛdai aanΛ giñmaamara dai daanΛi sai Λma duucaí gΛntΛtΛgitona sai ca-maisoimaasi ivuaada agai dai siaa giñduutudana.

DΛmos Λgai gajiaadΛrΛ giñviaa dai maitiñΛΛgi.

Ascaiti Diuusi.

11

¹ AanΛ maipocaiti sai Diuusi gajiaadΛrΛ viaa Λjudidíu. SiaadΛrΛ pocaitiña aanΛ. AanΛ ΛpΛ arjudíu di. Dai aanΛ arcajiudadΛ giñaaduñicarΛ Avraañi dai Benjamín. ² Diuusi ΛΛqui abiaadΛrΛ Λcovai vuvaitu Λjudidíu cascΛdΛ maigajiaadΛrΛ vipieeyi. TΛgitovurai isducatai oojisi Diuusi ñiooquidΛrΛ. Eliasi gamamadai dai pocaiti: ³ “GiñDiuusiga Λjudidíu aliΛ soimaasi ivueeyi. Λgai coi gΛñiñiooquituldiadamiga dai suuli Λaltar siaaco siaa gΛduutudaiña Λgai dai mosΛca aanΛ vii dai giñmuuaa Λlidi Λgai aanΛ ΛpΛ”, ascaiti Eliasi. ⁴ DΛmos Diuusi potΛtΛdai: “Quiaa oidaga cuvaracami mil oodami ismaacΛdΛ giñsíaa duutudai. AanΛ nuucada Λgai dai Λgai maisíaa duutudai Λmoonο ismaacΛdΛ Baal tΛΛgidu”, ascaiti Diuusi. ⁵ Dai sivi ΛpΛ oidaga ΛΛmoco ismaacΛdΛ siaa duutudai Diuusi. Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛidi Λgai cascΛdΛ Λcovai vuvaitu. ⁶ Λgai maitivueeyi tomali istumaasi cΛΛgaducami istucΛdΛ cΛΛgacΛrΛ nΛijadagi Diuusi. Baiyoma Diuusi ipΛli cascΛdΛ cΛΛgacΛrΛ nΛidi.

⁷ GΛnaagidamu aanΛ istumaasi apΛdúi. Λjudidíu matia Λlidadai isducatai cΛΛgacΛrΛ vuvaquiagi dΛmos chiΛΛquiatai maí, mosΛca Λgai ismaacΛdΛ Diuusi Λcovai vuvaitu. Dai Diuusi dagito isΛgaa maimaata caΛcana dai cascΛdΛ maimaí Λgai. ⁸ Pocaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ: “Diuusi dagito sai Λgai maimaata caΛcana istumaasi aagai ñiñiooquituldiadamigadΛ cascΛdΛ maimaí Λgai dai sivi maiquiaa maata caΛ Λgai”, ascaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ. ⁹⁻¹⁰ Pocaiti DavicarΛ ΛpΛ:

Λgai cueeyi cΛΛgaducami cuaadagai cascΛdΛ polidi sai Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛidi, dΛmos maitarvaavoí.

Dai Λgai maimaata isDiuusi soimaa taatatulda agai. Λgai soimaasi ivueeyi cascΛdΛ.

Dai tomastuigaco soimaa taatacamu Λgai.

Ascaiti DavicarΛ.

¹¹ Dai vΛascΛrΛ Diuusi maigajiaadΛrΛ viaa Λjudidíu, tomasi soimaa taatamai. DΛmos Λjudidíu gia gajiaadΛrΛ viaa Suusi Cristo aidΛsi divia Λgai dai cΛΛgacΛrΛ vuvaida agaitadai dai cascΛdΛ ismaacΛdΛ maitarjudidíu saagida gΛaagai isSuusi Cristo arcΛΛgacΛrΛ vuviadami dai muidutai vaavoitudai saidΛ Λjudidíu nΛiditai gomaasi vaavoituda Λlidiña ΛpΛ. ¹² AidΛsi Λjudidíu soimaasi ivuaadatadai dai gajiaadΛrΛ viaa Suusi Cristo poduucai aidΛ abiaadΛrΛ Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛidi Λgai ismaacΛdΛ maitarjudidíu vΛasi oidigarΛ oidacami dai siΛascadΛ apamu vaavoitudagi Λjudidíu Diuusi sΛΛlicΛdΛ aliΛsi cΛΛgacΛrΛ nΛijadamu vΛasi oodami oidigi daama oidacami.

¹³ Sivi gΛnaagidamu aanΛ Λmo ñiooqui aapimΛ ismaacΛdΛ maitarjudidíu. CΛΛ maata aapimΛ isDiuusi giñootoi ansai aanΛ aagidana ismaacΛdΛ maitarjudidíu sai Suusi Cristo arcΛΛgacΛrΛ vuviadami. Istumaasi gΛnaagidi sΛΛlicΛdΛ gΛaagai mΛsmaatΛcagi.

¹⁴ Dai sΛΛlicΛdΛ ipΛlidi aanΛ isgiñaaduñi judidíu vaavoitudagi Suusi Cristo dai poduucai cΛΛgacΛrΛ vuvaquiagi nΛiditai isaapimΛ vaavoitudai. ¹⁵ Diuusi gajiaadΛrΛ viaa Λjudidíu ismaacΛdΛ maivaavoitudai dai aidΛ abiaadΛrΛ ootoi gΛñiñiooquituldiadamiga ismaacΛdΛ maitarjudidíu saagida cascΛdΛ Λgai casi istutuidi isΛrmaamaradΛcagi Diuusi. Dai

siāscadā ājudidū apamu vaavoitudagi Diuusi vai Diuusi cāgacāra nājadagi ducami isduduaacamudai āgai. ¹⁶ Diuusi ācovai vuvaitu ājudidū aaduñdācardu cascādā vāsi ājudidū āācovai vuvaidadā Diuusi āāpā.

¹⁷ Diuusi cagajiaadāra viaa āmoco judidū cajiudadā ismaacādā maivaavoitu dai āmoco aapimā ismaacādā maitājudidū ismaacādā cavaavoitudai casi āDiuusi maa-maradā vai cāgacāra gānāidi poduucāi isduucāi cāgacāra nāidi āgai ājudidū ismaacādā vaavoitudai. ¹⁸ Diuusi ñiñiooquituldiadamigadā ismaacādā gānaagidi Diuusi ñiooquidā ājudidū daidā ācāgacāra vuviadami ājudidū āāpā cascādā aapimā ismaacādā maitājudidū maitāāgai issoiduucāi nājadagi ājudidū.

¹⁹ Dāmos isaapimā ismaacādā maitājudidū pocaitiadagi sai Diuusi gajiaadāra viaa ājudidū sai poduucāi aapimā āmaamaradācana Diuusi ²⁰ gāāgai istāgitodagi aapimā sai ājudidū maivaavoitudai sai cascādā Diuusi gajiaadāra viaa āgai. Dāmos aapimā āDiuusi maamaradā vaavoitudaitai. Cascādā aapimā maitāāgai isgāgārducādā gānāliadagi. Baiyoma gāāgai issiaa duutuadagi Diuusi vai āgai maigajiaadāra gānviaagi aapimā. ²¹ Diuusi gajiaadāra viaa ājudidū daidā istutuidi isgajiaadāra gānviaagi aapimā āāpā. ²² Sālicādā cāā tuiga Diuusi dāmos vāscāra soimaa taatamituldi oodami. Diuusi soimaa taatamituldi āgai ismaacādā maivaavoitudai dāmos Diuusi cāā tuiga aapimā gānvui. Dāmos aapimā āliasi gāāgai isapiavaavoitudadagi Diuusi vai poduucāi āgai maigajiaadāra gānviaagi. ²³ Dai isaa judidū vaavoitudagi Diuusi aidā gā āmaamaradācamu Diuusi āāpā. Diuusi istutuidi iscāgacāra vuvaidagi tomasioora sioora vaavoitudagi. ²⁴ Isaapimā ismaacādā maitājudidū cāāga istutuidi isāmaamaradācagi Diuusi tomasi āāquioma maitāmaamaradācatadai Diuusi, vaamioma cāāga istutuidi ājudidū Diuusi āco vuvaidadā siāmaamaradācagi Diuusi.

²⁵ Giñaduñi, aana ipāliidi ismaatāca aapimā āmo istumaasi istumaasi maiquiaa maata tomali āmaadutai vai poduucāi maigāgārducādā gānāliada aapimā poliditai sai vaamioma sastuduga aapimā siājudidū. āmoco ājudidū saagida vupuiirutu dai mo-maascamu āgai asta siāscadā Diuusi cāgacāra vuvaitu vāsi ismaacādā maitājudidū ismaacādā cāgacāra vuvaida āgai Diuusi. ²⁶ Siāscadā poduucāi āāpā duñiagi amaasi Diuusi cāgacāra vuvaida āgai vāsi ājudidū. Pocaiti Diuusi ñiooquidāra āāpā: ācāgacāra vuviadami vuusia āgai ājudidū saagidaiñdāra.

Dai āgai āma duucāi tāgitōitulda āgai ājudidū sai camaisoimaasi ivuaadana.

²⁷ Dai oigādamu āgai vāsi soimaascamigadā poduucāi isduucāi aagidi Diuusi ājudidū. Ascāiti Diuusi ñiooquidāra.

²⁸ Muidutai ājudidū maiiojoidi isāācagi isSuusi Cristo ārcāgacāra vuviadami dai āgai vui vāatā Diuusi dai poduucāi aapimā ismaacādā maitājudidū istutuidi iscāgacāra vuvāquiagi. Dāmos vāscāra Diuusi quiaa oigādai ājudidū, Diuusi āco vuvaitu aaduñdācardu cascādā. ²⁹ āāquioma Diuusi āco vuvaitu ājudidū sai āgai āmaamaradācana. Dai āgai sai cāgacāra nājada āgai vāsi ājudidū tomastuigaco dai Diuusi vāscāra ivueeyi istumaasi āgai. ³⁰ āāquioma aapimā maiāāgidiñā Diuusi dāmos sivi ājudidū maiāāgidi Diuusi dai poduucāi Diuusi cāgacāra gānāidi vaavoitudaitai aapimā. ³¹ Dai Diuusi soigāliadamu ājudidūcādā dai oigādamu soimaascamigadā āgai āāpā siāscadā āgai āma duucāi gāntāgitōi. ³² Dai Diuusi ñiooquidā pocaiti isvāsi oodami ārsoimaasi ivuaadami dai āāgi oodami cāā maata isārsoimaasi ivuaadami dai poduucāi cāā maata oodami isaliāsi tāgito isDiuusi oigāli soimaascamigadā.

³³ Sālicādā cāā tuiga Diuusi. āliasi saituduga āgai dai maata vāsiāācātai. Oodami maimaata vāsi istumaasi ivueeyi Diuusi dai istumaasi tāgitōi. ³⁴ “Tomali āmaadutai maitistutuidi ismaatiagi istumaasi tāgitōi Diuusi. Tomali āmaadutai maimaatauli Diuusi tomali āmo istumaasi. ³⁵ Tomali āmaadutai maitistutuidi isoidagi Diuusi āmo istumaasi sai poduucāi Diuusi cāgacāra nāidiñā”. ³⁶ Diuusi idui vāsiāācātai dai Diuusi

guvucadacada quiaa caaca oidigi. Vlassi oodami aliassi gaaagai iscaga ñioocadagi Diuusi vui tomastuigaco.

12

¹ Giñaaduñi Diuusi casoigalli aapimacada dai oigali gansoimaascamiga cascada aana gandaanai masai potatadaiña Diuusi masaid ivuaada alidi istumaasi agai ipalidi. Dai cagacara avar oidaca dai camaisoimaasi ivuaada. Cagadu ispoduucai tatagitodagi aapima dai poduucai ivuaadagi. Poduucai gaaagai issiaa duutuada aapima Diuusi. ² Maitavar an duucai oidaca asoimaasi ivuaadami baiyomavar ama duucai gantatagito dai poduucai ama duucai oidacamu aapima. Dai poduucai maatcamu aapima istumaasi Diuusi ipalidi isivuaada aapima. Diuusi baigallidi ispoduucai ivuaada aapima daida arcagai aapima gmvallatar poduucai vaamioma caga vaavoitudamu aapima. Gomaasi arvaamioma caga ducami sia tomastumaasi istumaasi isivuaadagi aapima.

³ Diuusi cagacara giñnaldi dai giñmaa samicami ansai gamamaatatludiña istumaasi agai ipalidi cascada gnaagidi aana sai maitaagai isgarducada ganaliadagi. Cagavar gantatagitoda. Tatagitodavurai istumaasi arvaavoi istumaasi istutuidi aapima isivuaadagi dai tatagitodavurai siassi vaavoitudai aapima Diuusi. ⁴ Amo oodami moo dai noonova dai acaso dai maisiu mosacaasi gomaasi. Gamoocada maitivueeyi istumaasi ivueeyi ganoonovicada dai ganoonovicada maitivueeyi istumaasi ivueeyi gallasocada. ⁵ Poduucai ara aatama vaavoitudadami tomas muidu vascara aatama aramo adunuma ducami vaavoitudaitai Suusi Cristo dai Suusi Cristo argartaanadamiga.

⁶ Vascatai istutuidi isivuaadagi amo istumaasi Diuusi garmacai guvucadagai isducatai agai ipalidi. Istumaasi istutiada aatama isivuaadagi gaaagai iscaga ivuaadagi. IsDiuusi maaquiagi guvucadagai amadutai aapima sai aagiña istumaasi agai gnaagiadagi, gaaagai masaagadagi poduucai isduucai gnmamaatatluli aatama. ⁷ IsDiuusi maaquiagi guvucadagai aa sai soicaiña oodami, gaaagai iscaga soicadagi. Isamadutai maatatai gamamaatatludiadagi Diuusi ñiooquida, gaaagai iscaga gama-maatatludiadagi. ⁸ Siora maata soicadagi aa sai vaamioma vaavoitudana agai, gaaagai ispvuaadagi. Siora mui gamaacadagi tumiñsi Diuusi aa duiñdada vllatar maitaagai isgducada aliadagi mui gamaacaitai. Siora gatlaanadagi gaaagai iscaga gatlaanadagi isduucatai baigaliadagi Diuusi siora daiviadagi acococoidada daida asoituuuigami gaaagai isbaigaliadagi.

⁹ Sallicada avar ganoigada aipacoga. Dai gajiaadara avar viaa vlassi istumaasi soimaascami dai mosacaasi istumaasi cagaducami ivuaada. ¹⁰ Ganoigadavurai aapima gansiagama duucai. Gaaagai issiooma garducada duucai najjada aapima aa isaapima lagi.

¹¹ Maitavar paparaca. Ivuaadavurai istumaasi Diuusi ipalidi baigaliaragacada.

¹² Baigavar analiada aapima nanaracatai masiasscada iimi agai tavaagiamu dai amadu oidaca agai Diuusi. Maitavar vui ñioocada Diuusi masiasscada soimaa taatamadagi. Vascara avar daanada Diuusi.

¹³ Oidadavurai aa vaavoitudadami soituutuigami mastumaasi viaacagi. Dai cagavar miaadagiada iimadami ismaacada gndaiviadagi.

¹⁴ Siascada soimaasi gantaatamituldiadagi aa, daanadavurai aapima Diuusi sai agai oigaldiana soimascamigada dai cagacara vuvaidana. Dai maigalnaasi ñioocada aapima agai vui.

¹⁵ Siascada gnaaduñi baigaliadagi aapima ara gaaagai msaigaliadagi, dai siasscada gnaaduñi soigaliadagi aapima ara gaaagai msoigaliadagi.

¹⁶ CΛagacαra avαr gαnnaijada aipacoga. Maitavαr gαgαrducαda gαnliada. CΛagacαra avαr nαijada soituutuigami. Maitavαr povαnliada aapimα mαsialia sastudaga. ¹⁷ Maitavαr soimaasi ivuuiidiada siora soimaasi gαnvuiidiada aapimα. Mosgolaagi istumaasi cΛagaducami avαr ivuaada aapimα vΛascatai vuitapi. ¹⁸ Maitavαr vuidαra vΛαtaca aa oodami tomasi αgai gαnvuidαra vΛαta. ¹⁹ Giñaaduñi isαmaadutai soimaasi gαnduiñdagi aapimα maitαagai issoimaasi taatatuldiagi. Diuusi soimaasi taatatuldiamu. Diuusi ñiooquidαra pocaiti: “Aanα αgai dai soimaasi taatamituldi soimaasi ivuaadami”, ascaiti Diuusi. ²⁰ Dai pocaiti αpa: “Isgαnsasaayu biuugicoñicagi, bibiadavurai aapimα, dai istonocoñicagi, oidavurai suudagi. Ispoduucai ivuaada aapimα siaa aratudamu aapimα”, ascaiti Diuusi ñiooquidαra. ²¹ Maitavαr vuidαra vΛαtaca aa oodami baiyoma cΛagacαra oidaca aapimα dai poduucai αDiaavora camaitistuidimu issoimaasi gαnduiñtuldiagi.

13

¹ VΛascatai aliαsi gαagai isαagiadagi αtαtaanαdami. Diuusi darai vΛasi tαtaanαdami, tomali αmaadutai maiviaa sαlicami αagi, Diuusi αgai dai maacai. ² Poduucai ismaacαda maiαgidi αtαtaanαdami αgai vuidαra vΛαta istumaasi gαtaanai Diuusi, dai Diuusi soimaasi taatatuldiamu. ³ Tαtaanαdami maiαbαcatai siora maisoimaasi ivueeyi mosαcaasi ismaacαda soimaasi ivueeyi. Siora maiαbiada aliadagi αtαtaanαdami maitαagai issoimaasi ivuaadagi, sida αtαtaanαdami cΛaga ñioocadamu gavui. ⁴ αgai αrpipiooñigada Diuusi daidα ivueeyi istumaasi cΛagaducami aapimα gαmvΛαtarα. Damos siora soimaasi ivuaadagi gαagai isαbiada αtαtaanαdami. αgai viaa sαlicami issoimaasi taatatuldiagi αsoimaasi ivuaadami. ⁵ Cascαda gαagai isαagiadagi αtαtaanαdami maisiu mosmaisoiimaasi taatamada αliditai gomaasi gαagai isipaliadagi isivuaadagi cascαda. ⁶ Atumiñsi vuudami αrpipiooñigada αtαtaanαdami cascαda maacai aapimα tumiñsi, vΛasi uumigi istuigaco gataanai αgai.

⁷ Anamαquidavurai istumaasi vaaatuldi. Siaavαr duutuada αtαtaanαdami αpa. ⁸ Maitαagai isapiagαvuaatuliadagi. Gαnoigαdavurai aipacoga. Siora oigαada aa αgai ivueeyi istumaasi gαtaanai Diuusi. ⁹ Diuusi aagidi gαsαlicamiga Moseesacaru dai potαtdai: “Maitavαr googosi gαnducamica, dai maitavαr gacoodada, dai maitavαr αsivuaca, maitavαr yaatagαda tomali αmaadutai, maitavαr viaaca aliada gavustuidaga”. Siora aliαsi oigαada aa oodami dai sαlicαda ipaliadagi sai Diuusi soicαña isoigαada aa oodami αpan duucai αagi αgai gαoigαada, poduucai αgai gia αagidi vΛasi istumaasi gαtaanai Diuusi. ¹⁰ Siora oigαadagi aa oodami αgai maisoimaasi ivueeyi baiyoma ivueeyi vΛasi istumaasi Diuusi gαtaanai.

¹¹ Dai vΛasi gomaasi ivuaada aapimα tαgitoitai isotoma dαgavuscaī gotasai dai sivi cavaamioma miaadimi istuigaco iimia ragai aatαmα tαvaagiamu cascαda gαagai isvaamioma cΛaga ivuaadagi Diuusi aa duiñdada. ¹² Cayoga ugidagai siαsi oidaca ragai aatαmα tami oidigi daama siaaco aliαsi soimaasi ivueeyi oodami. Dai miaadimi istuigaco oidaca ragai aatαmα Diuusi αmadu siaaco tomali αmaadutai maisoimaasi ivueeyi. Cascαda gαagai isgajiaadαra viaagi vΛasi soimaascami. Daidα ivuaadagi istumaasi cΛagaducami. ¹³ Maitavαr navacorαda, dai maitavαr googosi gαnduucamica dai maitavαr oomaliaca, maitavαr αgacoitαraca, baiyoma cΛagacαra oidaca aapimα duucami iscaαmadu oidacamudai Diuusi. ¹⁴ αpan duucai avαr oidaca aapimα Suusi Cristo maitavαr ivuaada aliada istumaasi soimaascami tomali maitαgitoda gomaasi.

14

¹ Isαmo vaavoitudadami maicαα maatα caαcagi vΛasi istumaasi gamamaatαtuldi aana αmadu aa oootosada Suusi Cristo vΛascαra cΛagavαr miaadαgiada. Damos maitavαr

gΛnvupui ñioocada aagaitai ismaicΛΛga maatΛ caΛ Λgai ΛΛmo istumaasi. ² ΛΛmoco vaavoitudai saidΛ istutuidi iscuaadagi tomastuma cuaadagai vai aa ismaacΛΔΛ maicΛΛga maatΛ caΛ istumaasi gamamaatΛtuldi aatΛmΛ maicueeyi baabaidi. ³ IsmaacΛΔΛ cueeyi baabaidi maitΛaagai issoiduucai ñaijadagi Λgai ismaacΛΔΛ maicueeyi. Dai ismaacΛΔΛ maicueeyi baabaidi maitΛaagai ispotΛtΛadagi Λgai ismaacΛ cueeyi sai maicΛΛga ivueeyi, Diuusi cΛΛgacΛrΛ ñaidi vΛascatai cascΔΔ. ⁴ Tomali Λmaadutai maiviaa sΛΛlicami ispotΛtΛadagi gapipiooñiga sai maicΛΛga ivueeyi. Λgi aamudΛ viaa sΛΛlicami isaagiadagi iscΛΛga ivueeyi ismaicΛΛga ΛpΛ. VΛasi Λvaavoitudadami ΛrDiuusi pipiooñigadΛ dai Diuusi istutuidi iscΛΛga iduiñtuldiagi.

⁵ ΛΛmoco vaamioma siaa duutudai Λmo tasai siaa tasai dai aa poΛlidi sai vΛΛs tasai ΛrΛgai vaa. VΛascatai gΛaagai iscΛΛga maatΛcagi istumaasi ipΛlidi isivuaadagi sai gΛaagai isivuaadagi. ⁶ SioorΛ siaa duutudai Λmo tasai Λgai povueeyi siaa duutuada Λlidityai Diuusi. Dai sioorΛ maisiaa duutudai tomali Λmo tasai Λgai povueeyi siaa duutudai Λlidityai Diuusi. Dai sioorΛ cueeyi baabaidi Λgai povueeyi siaa duutuada Λlidityai Diuusi dai baigΛlidi Λgai Diuusi vui. Dai sioorΛ maicueeyi baabaidi Λgai povueeyi siaa duutuada Λlidityai Diuusi dai baigΛlidi Λgai Diuusi vui.

⁷ Λvaavoitudadami maitivueeyi mosΛcaasi istumaasi Λgi ipΛlidi tomali maimaata sΛascadΛ tomali isduucatai coi agai. ⁸ VΛasi vaavoitudadami ΛrpiipiooñigadΛ Suusi Cristo quiaa oidacatai tami oidi daama dai coocai ΛpΛ. ⁹ Suusi Cristo muu tai Diuusi duaacali saidΛ ΛrtΛaanΛdamigadΛcana vaavoitudadami ismaacΛΔΛ quiaa oidaga dai ismaacΛΔΛ cacoi.

¹⁰ DΛmos aapimΛ maitΛrtΛtΛaanΛdami cascΔΔΛ maitΛaagai ispotΛtΛadagi aa ismaicΛΛga ivueeyi, tomali maitΛaagai issoiduucai ñaijadagi. VΛascatai viaa aatΛmΛ isvuidΛrΛ quiquivagi Suusi Cristo siΛgai aagamu istumaasi cΛΛga ivuaadana aatΛmΛ dai istumaasi maicΛΛga ivuaadana aatΛmΛ. ¹¹ Diuusi ñiooquidΛrΛ pocaiti:

SΛΛlicadΛ Λrvaavoi isΛmo imidagai vΛascatai maatΛmu iñsaanΛ ΛrΛgai ismaacΛΔΛ vaamioma tΛaanΛi daidi giñsiaa duutuadamu.

Dai vΛascatai cΛΛga ñioocadamu aanΛ gimvΛΛtarΛ.

Ascaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ.

¹² Poduucai vΛascatai aatΛmΛ aagidamu Diuusi istumaasi ivuaadana.

¹³ Amaasi camaitΛrñiooquiadamu aatΛmΛ aipacoga baiyoma maitΛaagai isivuaadagi aatΛmΛ tomali Λmo istumaasi istucΔΔΛ soimaasi duiñtuldiagi aa. ¹⁴ CΛΛ maatΛ aanΛ istomali Λmo cuaadagai maidaidarsi vaavoitudacai Suusi Cristo. DΛmos sioorΛ poΛliadagi sai daidarsi Λmo cuaadagai Λgai gia maitΛaagai iscuaadagi. ¹⁵ IsΛmaadutai cuaadagi Λmo istumaasi vuitapi Λgai ismaacΛΔΛ poΛlidi sai daidarsi dai vΛascΛrΛ uugiagi ΛpΛ, ismaacΛΔΛ ΛpΛga uugiagi ducami ismaioigΛadagi Λгаа. MaitΛaagai mΛssoimaasi iduiñtuldiadagi aa mosugia Λlidityai Λmo istumaasi. Suusi Cristo muu Λgai vΛΛtarΛ vΛasi. ¹⁶ MaitavΛr dagitu aa ispocaitiadagi mΛsai maicΛΛga ivueeyi tomasi aapimΛ gimvΛΛtarΛ maitΛrsoimaascami. ¹⁷ Diuusi ΛrΛgai dai tΛaanΛi vΛasi vaavoitudadami. Diuusi maisi vuaamΛ Λlidi istumaasi cuaadagi oodami tomali istumaasi yΛΛdagi vaamioma ipΛlidi Λgai iscΛΛgacΛrΛ oidacagi oodami, dai maitΛncocoadagi dai sai baiganΛlidiña. Diuusi IbΛadΛ garsoicΛi sai poduucai ivuaadana. ¹⁸ IsmaacΛΔΛ poduucai oidaga Λgidityai Suusi Cristo, Λgai ivueeyi istumaasi Diuusi ipΛli vaidΛ Λoodami cΛΛga ñioocada Λgai vΛΛtarΛ.

¹⁹ CascΔΔΛ gΛraajagΛi aatΛmΛ isivuaadagi Λgi istumaasi garsoicΛi ismaitΛrcocoadagi dai vaamioma cΛΛga maatΛcagi dai Λgidiadagi Diuusi ñiooquidΛ. ²⁰ SΛΛlicadΛ maitΛaagai iscuaadagi baabaidi ispoduucai soimaasi iduiñtuldi aapimΛ aa vaavoitudadami vai Λgai vaamioma maicΛΛga maatΛ caΛcagi dai vaamioma maicΛΛga Λgidiadagi Diuusi ñiooquidΛ. Vaavuava sai tomali Λmo cuaadagai maidaidarsi. DΛmos vΛascΛrΛ maicΛΛgadΛ isΛmaadutai cueeyi baabaidi ispoduucai soimaasi iduiñtuldiadagi aa. ²¹ Aliasi ΛrcΛΛgai

ismaicuaadagi baabaidi, tomali maitay^Λadagi, tomali maitivuaadagi tomali ^Λmo istumaasi istuc^Λd^Λ soimaasi iduiñtuldiagi aa vai ^Λgai vaamioma maic^Λga maata ca^Λcagi dai vaamioma maic^Λga ^Λgiadagi Diuusi ñiooquid^Λ. ²² Ismaac^Λd^Λ vaavoitudai sai maidaidarsi tomali ^Λmo cuaadagai mait^Λaagai isaagiadagi oodami mos^Λcaasi Diuusi. Aliasi baig^Λlidi ^Λgai ismaac^Λd^Λ ivuaadatai istumaasi ^Λlidi ^Λgai is^Λrca^Λgaducami maivuaam^Λ ^Λlidi tomasi aa ^Λlidi ismait^Λrca^Λgaducami. ²³ D^Λmos sior^Λ cuaadagi baabaidi maic^Λga vaavoitudaitai ismaidaidarsi baabaidi soimaasi ivueeyi. V^Λasi istumaasi ivuaadagi g^Λaagai isivuaadagi isduucatai vaavoitudadagi. Ismaac^Λd^Λ maipovueeyi ^Λgai soimaasi ivueeyi.

15

¹ Aat^Λm^Λ ismaac^Λd^Λ vaavoitudai sai maidaidarsi tomali ^Λmo cuaadagai ali^Λsi g^Λaagai ismai^Λvui ñioocada ^Λgaa ismaac^Λ vaavoitudai sai daidarsi ^Λmo cuaadagai, dai maisiu ivuaadagi mos^Λcaasi istumaasi ip^Λlidi aat^Λm^Λ mait^Λat^Λgitoitai istumaasi vaavoitudai ^Λgaa. ² V^Λascatai aat^Λm^Λ ali^Λsi g^Λaagai isivuaadagi istumaasi oojoidi g^Λraaduñi vaavoitudadami vai poduucai soic^Λida aat^Λm^Λ ^Λgaa sai vaamioma c^Λga maata ca^Λcana Diuusi ñiooquid^Λ dai vaamioma c^Λga oidacagi. ³ Poduucai idui ^ΛCristo. ^Λgai maitidui mos^Λcaasi istumaasi oojoidi casc^Λd^Λ Diuusi ñiooquid^Λr^Λ pocaiti: “V^Λascatai ismaac^Λ g^Λc^Λadai aapi giñc^Λadai aana ^Λpr^Λ”, astat^Λdai ^ΛCristo Diuusi. ⁴ V^Λasi istumaasi g^Λooja ^Λquoma Diuusi ñiooquid^Λr^Λ araat^Λm^Λ garv^Λatar^Λ, tasai poduucai maat^Λna istumaasi Diuusi ip^Λlidi isivuaada aat^Λm^Λ. Si^Λascad^Λ n^Λaniada aat^Λm^Λ oojai istumaasi oojisi Diuusi ñiooquid^Λr^Λ maamatar^Λai aat^Λm^Λ isducatai nuucada Diuusi ^Λoodami ^Λquid^Λ dai isducatai soimaa taatamaiña ^Λgai dai maiñioocaiña Diuusi vui. Gomaasi garsoic^Λi isapiavaavoitudada isDiuusi garsoic^Λi. ⁵ Diuusi ^Λr^Λgai dai garsoic^Λi sai maiñioocaiña ^Λgai vui tomasi soimaasi taatamai daid^Λ garsoic^Λi isapiavaavoitudadagi is^Λgai garnuucada. Dai aana ip^Λlidi is^Λgai g^Λsoic^Λada mai mait^Λncococada aapim^Λ aipacoga baiyoma siaa g^Λnduutuada aapim^Λ aipacoga. Suusi Cristo ip^Λlidi ispovuaada aapim^Λ casc^Λd^Λ. ⁶ Vai poduucai aapim^Λ ^Λmo tagitoidagai viaacagi dai c^Λga ñioocada Diuusi vui. Diuusi ^Λroogad^Λ g^Λrtaan^Λdamiga Suusi Cristo.

⁷ C^Λagac^Λr^Λ avar g^Λnn^Λijada aapim^Λ aipacoga poduucai isduucai Suusi Cristo c^Λagac^Λr^Λ g^Λr^Λidi aat^Λm^Λ vai poduucai c^Λga ñioocadagi aa Diuusi vui. ⁸ ^ΛCristo divia dai ^Λjudidíu saagida oidaga c^Λagac^Λr^Λ vuvaida ^Λliditai ^Λjudidíu. Poduucai ^Λr^Λdui istumaasi aagidi Diuusi ^Λjudidíu ^Λqui aaduñ^Λcardu sai ^Λmo imidagai divi agaitadai ^Λmo c^Λagac^Λr^Λ vuviadami. Dai poduucai maat^Λtuldi Diuusi ^Λgai sai istumaasi aagai Diuusi s^Λlic^Λd^Λ ^Λrvaavoi. ⁹ Daid^Λ ^ΛCristo divia vaid^Λ ^Λgai ismaac^Λd^Λ mait^Λrjudidíu c^Λga ñioocaiña Diuusi vui. Diuusi c^Λagac^Λr^Λ ^Λidi ^Λgai dai c^Λagac^Λr^Λ vuvaidi ^Λgai casc^Λd^Λ. Pocaiti Diuusi ñiooquid^Λr^Λ:

Casc^Λd^Λ c^Λga ñioocadamu aana aapi g^Λv^Λatar^Λ ^Λgai ismaac^Λd^Λ mait^Λrjudidíu saagida.

Dai gan^Λdamu aana siaa g^Λduutudaitai.

Pot^Λt^Λdai Davicar^Λ Diuusi.

¹⁰ Dai pocaiti ^Λpr^Λ Diuusi ñiooquid^Λr^Λ:

Baigavar ^Λn^Λliada aapim^Λ ismaac^Λd^Λ mait^Λrjudidíu ^Λpan duuc^Λ ai ismaac^Λd^Λ ^ΛrDiuusi maamarad^Λ.

Asc^Λaiti Diuusi ñiooquid^Λr^Λ.

¹¹ Dai pocaiti ^Λpr^Λ Diuusi ñiooquid^Λr^Λ:

C^Λgavar ñioocada Diuusi vui v^Λascatai aapim^Λ ismaac^Λd^Λ mait^Λrjudidíu.

Dai v^Λasi oodami g^Λaagai isc^Λga ñioocadagi Diuusi vui.

Dai g^Λaagai ispocaitiadagi sai Diuusi s^Λlic^Λd^Λ viaa g^Λvucadagai.

Ascaiti Diuusi ñiooquidara.

¹² Dai pocaiti Isaia ara aagaitai Cristo:

Dai amoco acajiudadaiñdara Isaia divimu dai taanadamu agai ismaacada maitarjudidiu.

Daidi agai ismaacada maitarjudidiu vaavoitudamu isagai cagacara vuvaidamu.

Ascaiti Isaia.

¹³ Diuusi aragai ismaacada garsoicai isvaavoitudadagi istumaasi arvaavoi. Dai aanal ipalidi isagai baiganaliatuda dai ganibastudacan tadacatuda vaavoitudacai aapim Diuusi vai Diuusi Ibadal guvucadacada aapim samicada vaavoitudada isDiuusi gannucada.

¹⁴ Giñaaduni cal maata aanal isaapim cal tuutuiga dai sastuduga dai calga istutuidi isganmamaatatludidagi aipacoga istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi. ¹⁵⁻¹⁶ Damos idi oojai maiduadicuitai ganoojidi aanal dai apamu ganaagidi aanal naana maasi. Diuusi giñmaa samicami ansaidal rootosadacana Suusi Cristo cascada. Diuusi cagacara giññaidi dai giñootoi ismaacada maitarjudidiu saagida ansai aagidana sai Diuusi cagacara vuvaida alidi. Apapaali judidiu vuaapai naana maasi dai dadasdi Diuusi dai aanal ipalidi isDiuusi najadagi vaavoitudadami ismaacada maitarjudidiu apanducal istumaasi dadasdi aanal Diuusi. Diuusi Ibadal aco vuvaitu agai cascada Diuusi cagacara alidi agai.

¹⁷ Suusi Cristo giñsoicai idi aa duiñdaga ismaacada ivueeyi aanal Diuusi vaataral cascada istutuidi aanal ispocaitiadagi sai calgadu. ¹⁸ Dai maisiaa arai aanal isgaaagiadagi vaasi istumaasi giñsoicai Suusi Cristo isivuaada aanal. Vaasi istumaasi gaaagidi aanal agai giñaagidi dai agai giñmaa guvucadagai ansaidal ivuaadana naana maasi istumaasi sai agai ismaacada maitarjudidiu agididina Diuusi. ¹⁹ Siascalal oodami najadagi vaasi istumaasi garducami ismaacal ivueeyi aanal calga maata agai isDiuusi Ibadal guvucadadacada ivueeyi aanal gomaasi. Poduucal caagidi aanal oodami Jerusaleenaiñdara abiaadara asta Iliricoara isSuusi Cristo aracagacara vuviadami. ²⁰ Aanal giñaajagai isgaaagiadagi gomaasi siaaco maiquiaa cal oodami isoidaga Suusi Cristo. Maitaagiada iñalidi aanal siaaco casi gaaagidi aa. ²¹ Vai poduucal apaduuna istumaasi aagai Diuusi ñiooquidara siaaco pocaiti Isaia:

Maatamu ismaacada tomali amo imidagai maiquiaa cal isoidaga Cristo.

Dai maata calcamu isagai aracagacara vuviadami.

Ascaiti Isaia.

²² Aalqui abiaadara gannalida iñalididina aanal damos maitistutuididina. Viaacatadai aanal isaagiadagi ismaacada maiquiaa maatacatadai isSuusi Cristo aracagacara vuviadami. ²³ Damos sivi caagidi aanal vaascatai ismaacada maimaatacatadai siaaco gaaata vuaadana aanal cascada casistutuidi aanal ismalca gannalidagi. ²⁴ Modaviana iñalidi aanal siascalal imiagi Espaañiamu. Dai siascalal gandivida aanal baigiñaliadamu aanal gantlagacai. Aanal ipalidi isgiñsoiña aapim istucada imi aanal baitaquioma. ²⁵ Damos quiaa imia iñagai Jerusaleenamu dai vuidaquia iñagai tumiñsi vaavoitudadami Jerusaleenara oidacami. ²⁶ Vaavoitudadami Masedooniara oidacami dai Acaayara oidacami baiganalidi ampaidacai tumiñsi dai ootosda agai vaavoitudadami soituuuigami Jerusaleenara oidacami. ²⁷ Agai soi Masedooniara oidacami dai Acaayara oidacami sai maatana isSuusi Cristo aracagacara vuviadami cascada Masedooniara oidacami dai Acaayara oidacami gaagaitadai issoiñiagi tumiñsicada dai vaascara baiganalidi calmpaidacai. ²⁸ Cascada siascalal vuidaquia aanal gotumiñsi vaavoitudadami Jerusaleenara oidacami casistutuidi aanal isimiagi Espaañiamu dai modaivunucal gandividagi. ²⁹ Siascalal ai aanal masiaaco daraaja aapim cal maata aanal isSuusi Cristo giñbailiatuda agai. Aanal ganmamaatatludida iñagai vaamioma Suusi Cristo maataatludiaragada.

³⁰ Aapim^Λ siaa duutudai Suusi Cristo daid^Λ Diuusi Ib^Λad^Λ garsoic^Λi isgaroig^Λada aat^Λm^Λ casc^Λad^Λ g^Λndaan^Λi aan^Λ masai mamadai^Λna aan^Λ imv^Λat^Λar^Λ. ³¹ Vai Diuusi maidagitona Judee^Λr^Λ oidacami ismaac^Λad^Λ maivaavoitudai issoimaasi gi^Λntaatat^Λuldiagi. Dai daan^Λdavurai Diuusi ^Λap^Λ vaid^Λ ^Λvaavoitudadami Jerusaleen^Λr^Λ oidacami baig^Λr^Λliarac^Λad^Λ vuuna ^Λtumi^Λñsi ismaac^Λad^Λ vuidiaquia i^Λñagai aan^Λ. ³² Vai poduucai isDiuusi ip^Λalidagi baigi^Λñ^Λliatugada aan^Λ si^Λascad^Λ g^Λndividagi dai gi^Λñibastagi g^Λdividacai. ³³ Diuusi gariib^Λstudacan tadatudai dai aan^Λ ip^Λalidi is^Λgai g^Λñ^Λmadu daacagi.

16

¹ Gaamucu imi agai Peve. Goov^Λ arg^Λradu^Λñi vaavoitudadami. Dai goovai soic^Λi ^Λooqui vaavoitudadami coococoidad^Λ dai soituutuigami Sencree^Λr^Λ oidacami. ² Aan^Λ ip^Λalidi isaapim^Λ c^Λag^Λ miaad^Λgiadagi si^Λascad^Λ ajia goovai, poduucai isduuc^Λi g^Λaagai m^Λsmiaad^Λgiadagi v^Λasi ^Λvaavoitudadami. Dai maacadavurai istumaasi t^Λgitoca goovai. Goovai soic^Λi^Λna muidutai dai aan^Λ ^Λap^Λ gi^Λñsoic^Λi^Λna goovai casc^Λad^Λ.

³ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Prisila ^Λmadu Aquila. Goovai argi^Λñaadu^Λñi ismaac^Λ gi^Λñsoi^Λñacai gaaagidi isSuusi Cristo ^Λr^Λc^Λagac^Λr^Λ vuviadami. ⁴ Goovai baitoma g^Λncooditu dai c^Λagac^Λr^Λ gimvusaitu aid^Λm^Λsi gi^Λñmuaa agaitadai casc^Λad^Λ ali^Λsi baigi^Λñ^Λlidi aan^Λ goovaic^Λad^Λ. Dai maisiu mos^Λcaasi aan^Λ baigi^Λñ^Λlidi v^Λascatai vaavoitudadami ismaac^Λad^Λ mait^Λrjudid^Λu baig^Λñ^Λlidi ^Λap^Λ. ⁵ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda ^Λap^Λ v^Λascatai ^Λvaavoitudadami ismaac^Λad^Λ g^Λñ^Λmpaidi Prisila ^Λmadu Aquila quid^Λr^Λ. Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Epeneto goovai ^Λr^Λp^Λgadad^Λ ismaac^Λad^Λ vaavoitu Suusi Cristo Acaay^Λr^Λ. ⁶ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda María. Goovai ali^Λsi aata vueeyi aapim^Λ g^Λnsaagida. ⁷ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda gi^Λñaadu^Λñi Andrónico ^Λmadu Juniiasi. Goovai gi^Λñ^Λmadu maisapicatadai. Daid^Λ ^Λojootosicami c^Λag^Λ maata goovai, dai ali^Λ siaa duutudai. Dai goovai ^Λp^Λga vaavoitu Suusi Cristo i^Λñsaan^Λ.

⁸ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Ampliiasi ^Λgai ^Λr^Λm^Λi vaavoitudadami dai ali^Λ oig^Λdai aan^Λ. ⁹ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Úrvano goovai g^Λr^Λñ^Λmadu aata v^Λaadana Suusi Cristo aa dui^Λñdad^Λr^Λ. Dai Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Estaaquisi. Goovai ali^Λ oig^Λdai aan^Λ. ¹⁰ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Apeesesi. Goovai ali^Λ soimaa taatamai dai apiavaavoitudai Suusi Cristo. Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Aristóbulo aadi^Λñ^Λ. ¹¹ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda gi^Λñadu^Λñi Erodiono ^Λmadu Narsiso aadi^Λñ^Λ ^Λgai vaavoitudai Suusi Cristo. ¹² Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Tripena ^Λmadu Triposa. Goovai aata vueeyi Suusi Cristo aa dui^Λñdad^Λr^Λ. Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda g^Λradu^Λñi Pérsida. Goovai ali^Λ oig^Λdai aan^Λ dai ali^Λsi aata vueeyi Suusi Cristo aa dui^Λñdad^Λr^Λ. ¹³ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Rupo. Goovai g^Λ c^Λag^Λ vaavoitudai dai c^Λagac^Λr^Λ oidaga. Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Rupo d^Λad^Λ. Goovai argi^Λñdaada ducami. ¹⁴ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Asíncrito ^Λmadu Flegonte ^Λmadu Ermasi ^Λmadu Patroovasi ^Λmadu Ermesi ^Λmadu ^Λvaavoitudadami ismaac^Λad^Λ ^Λmadu daraaja. ¹⁵ Diuusc^Λad^Λ av^Λr viaatulda Filólogo ^Λmadu Julia ^Λmadu Nereo ^Λmadu suculid^Λ ^Λmadu Oliimpasi ^Λmadu v^Λascatai ^Λvaavoitudadami ismaac^Λad^Λ ^Λmadu daraaja.

¹⁶ Cocomitucudavurai dai viaatuldiada g^Λñaadu^Λñi vaavoitudadami. V^Λasi aipacoga siaaco aim^Λr^Λi aan^Λ v^Λascatai ismaac^Λad^Λ vaavoitudai Suusi Cristo Diuusc^Λad^Λ g^Λmviaatuldi.

¹⁷ G^Λnnuucadacavurai ^Λgaic^Λad^Λ ismaac^Λad^Λ daivui dai gamamaat^Λtuldi^Λña istumaasi mait^Λrvaavoi dai poduucai cocotuldi ^Λvaavoitudadami dai soimaasi idui^Λñtuldi. Maitav^Λr urap^Λc^Λad^Λ ^Λgai. ¹⁸ ^Λgai maitivueeyi istumaasi ip^Λalidi Suusi Cristo. ^Λgai baiyoma ivueeyi istumaasi ^Λgi ^Λgai ip^Λalidi. ^Λgai v^Λaaamunai^Λña oodami ismaac^Λad^Λ polidi ismaitiipu yaatavogami dai poduucai vupuiirumadai^Λña. ¹⁹ V^Λascatai c^Λ maata

isduucatai ʌʌgidiña aapimʌ istumaasi ganmaatʌtuldi aanʌ cascʌdʌ baigiñʌlidi aanʌ. Dai aanʌ ipʌlidi issastuduaca aapimʌ daidʌ ivuaadagi istumaasi cʌʌgaducami dai maisiu istumaasi maicʌʌgaducami. ²⁰ Diiusi garsoicʌi iscʌʌgacʌrʌ oidacagi maitʌrcocodaitai aipacoga dai ʌgai ootoma aadaimu ʌDiaavora vai camaisoimaasi gartaatamituldiña. Aanʌ ipʌlidi isSuusi Cristo gartaʌaanʌdamiga cʌʌgacʌrʌ gannʌijadagi.

²¹ Diiuscʌdʌ gamviaatuldi Timoteo. Goovai giñsoiñacai ivueeyi iña duiñdaga. Dai Diiuscʌdʌ gamviaatuldi ʌʌpʌ Jasoñi ʌmadu Sosipater. Goovai ʌrgiñaaduñi.

²² Aanʌ Tersio ivuiididi idi oojai Paavora dai Diiuscʌdʌ gamviaatuldi ʌʌpʌ. Aanʌ vaavoitudai Suusi Cristo ʌʌpʌ.

²³ Diiuscʌdʌ gamviaatuldi Gaayo. Goovai quidʌrʌ giñuuliñaca aanʌ. Dai taañiupidiña goovai gʌquii ʌvaavoitudadami sai ami ganʌmpaidiña. Diiuscʌdʌ gamviaatuldi Erasto ʌʌpʌ. Goovai ʌrtumiñsi vuudami tanai. Diiuscʌdʌ gamviaatuldi Cuarto ʌʌpʌ.

²⁴ Aanʌ ipʌlidi isSuusi Cristo cʌʌgacʌrʌ gannʌijadagi aapimʌ vʌʌscatai.

²⁵ Diiusi istutuidi isgansoiñagi mai vaamioma cʌʌga vaavoituda aapimʌ istumaasi ganmaatʌtuldi aanʌ. Aanʌ ganmaatʌtuldi isSuusi Cristo ʌrʌcʌʌgacʌrʌ vuviadami dai naana maasi istumaasi Suusi Cristo ipʌlidi ismaatʌca aapimʌ. Gomaasi maitʌmaatʌcatadai ʌʌquioma ²⁶ dʌmos sivi Diiusi garmaatʌtuldi vʌʌsi gomaasi vai aatʌmʌ istutuidi isganmaatʌtulda aapimʌ. Tomasi Diiusi ñiñiooquituldiadamigadʌ ʌʌquioma ooja isdivia agaitadai ʌCristo dʌmos ʌoodami maicʌʌga maata caʌcatadai. Dai sivi cadivia Suusi Cristo dai garmaatʌtuldi aatʌmʌ ismaacʌdʌ ʌrojootosadʌ vʌʌsi gomaasi. Dai aatʌmʌ ganmaatʌtuldi istuiya ʌlidi ismaacʌdʌ ooja Diiusi ñiñiooquituldiadamigadʌ. Diiusi poduucai gatʌjai vai poduucai ʌoodami vʌʌsi oidigi daama oidacami vaavoitudana isSuusi Cristo ʌrʌcʌʌgacʌrʌ vuviadami dai ʌʌgidiña. Diiusi tomastuigaco oidagai.

²⁷ Aanʌ ipʌlidi isaapimʌ dai vʌʌsi oodami siaa duutuadagi Diiusi dai cʌʌga ñioocadagi giñʌpan duucai. Diiusi ʌgai dai maata vʌʌsiaʌcatai. Poduucai ivueeyi aatʌmʌ vaavoitudaitai isSuusi Cristo ʌrʌcʌʌgacʌrʌ vuviadami.

Mosʌcaasi.

Idi arapagadad oojai ismaacada ooji Paavora avaoitudadami Coriintoara oidacami

¹ Aan arPaavora dai Suusi Cristo acovai giñvuusaitu ansaid arrootosadacana poduucai ipali Diuusi cascada. Aan amadu garaduñi Sóstenes ² Diuuscada ganviaatuldi aatma aapima vaavoitudadami masmaacada ganmpaidiña Coriintoara dai siaa duutudaiña Diuusi. Aapima arDiuusi maamarada vaavoitudaitai Suusi Cristo. Diuusi acovai ganvuvaitu aapima masai gajiaadara vipiaadana vvasi soimaascami dai maisiu mosaca aapima agai ismaacada vvasi oidigara siaa duutudai Suusi Cristo ara. Suusi Cristo artaanadamigada agai dai aatma ara. ³ Aan ipalidi isDiuusi garooga amadu Suusi Cristo gartaanadamiga apiacagacara gannaijadagi dai apiaganiibstudacan tadacagi.

⁴ Vvascara baigiñalidiña aan Diuusicada. Diuusi cagacara gannaiidi vaavoitudaitai aapima Suusi Cristo. ⁵ Sallicada Diuusi cagacara gannaiidi aapima vai poduucai aapima caa maata caa ñiooquida dai caga aagidi aapima aa istumaasi aagai Diuusi ñiooquidara. ⁶ Poduucai isduucai ganaagidi aan sai Suusi Cristo istutuidi iscagacara ganvuvaidagi dai gansoiñagi masai cagacara oidacana, tai poduucai idui. ⁷ Dai poduucai aapima maivialaga tomali amo istumaasi istumaasi Diuusi maacai vaavoitudadami. Vvasi gomaasi Diuusi ganmaacai nanaracatai aapima isdiviagi gartaanadamiga Suusi Cristo. ⁸ Dai Suusi Cristo gansoiñamu isapiavaoitudadada aapima dai cagacara oidacagi asta masiascada coiyagi vai poduucai tomali amaadutai maigalpiara ganvuupadagi siascada diviagi Suusi Cristo. ⁹ Diuusi vvascara ivueeyi istumaasi aagai. Dai agai garaagidi isapiamamadaña aatma gartaanadamiga Suusi Cristo vuitapi agai garoigadai cascada.

¹⁰ Giñaaduñi gartaanadamiga Suusi Cristo giñmaa sallicami ansai ganaagidana masai amo tagitoidagai viaacana dai maitanvupui vvatcana. Baiyoma avar cagacara gannaijada aipacoga. ¹¹ Cloe aduñda giñaagidi masai aapima gancocodaiña cascada poduucai ganaagidi aan. ¹² Agai giñaagidi masai aapima ganvupui vvatcana pocaititai: “Aatma arPaavora mamaatardamigada”. Dai sai aa pocaitiña: “Aatma arApoolosi mamaatardamigada”. Dai sai aa pocaitiña: “Aatma arSeefasi mamaatardamigada”. Dai sai aa pocaitiña: “Aatma arCristo mamaatardamigada, dai aapima gia cho”. ¹³ Amoco viaaca alidi amo taanadami dai aa viaaca alidi amai taanadami poduucai gia maitarcagai. Mosaca Suusi Cristo taanai vvasi vaavoitudadami. Aan maimuu curusiaba masai cagacara vuvacana aapima. Aan maitanvapacoi masaida argiñmamaatardamicana. ¹⁴ Alia baigiñalidi aan Diuusi vui ismaitanvapacoi aan tomali amaadutai aapima mosaca Crispo dai Gaayo vapacoi aan. ¹⁵ Cascada tomali amaadutai aapima maitistutuidi ispotaiyagi sai aan ganvapacoi masaida argiñmamaatardamicana. ¹⁶ Utudami tagito aan isEstéfana aduñda vapacoi aan ara, damos maitagito aan isvapaconai aa. ¹⁷ Suusi Cristo maitiñootoi ansai gavapaconana. Agai giñootoi ansai gaaagidana isagai afacagacara vuviadami. Dai aan maiñioocai amo saitudugami duucai. Siascada glaagadagi sai Suusi Cristo muu curusiaba sai cagacara vuvacana oodami, aoodami cagacara vuvacai Diuusi guvucadagacada dai maisiu caa maata ñioocaitai agai ismaacada aagidi Diuusi ñiooquida.

¹⁸ Siascada gaaagiada aatma isSuusi Cristo muu curusiaba dai poduucai cagacara garvuvaidi, agai ismaacada iimia agai diaavora amadu mosvuiirugami duucai

caacana gomaasi, dāmos aatama ismaacada Diuusi caagacara garvuvaidi vaavoitudai isgomaasi arDiuusi guvucadada. ¹⁹ Pocaiti Diuusi ñiooquida:

Aana maatatuldamu oodami sai istumaasi aagai mamaatacami maitarsoiñi caagacara vuvaidaragai vatar.

Tomali istumaasi ivueeyi astuduacada maitarsoiñi apr.

Ascaiti Diuusi.

²⁰ Tomali mamaatacami, tomali mamaatuldiadami tomali agai ismaacada caa maata ñioocai maitistutuidi iscaagacara garvuvaidagi. Diuusi garmaatuldi sai siascada amamaatacami gamamaatuldiada aliadagi isducatai gataana Diuusi sai agai vupui-irugami duucai ñioocai. ²¹ Diuusi caa maata istumaasi agai agai ivueeyi. Diuusi maidagito tomali amo oodami isaagi maatiagi isducatai gataana Diuusi tomali avamioma sastuduacada, Diuusi baiyoma ipali iscaagacara vuvaquiagi soora vaavoitudagi, naiditai ñiooquida ismaacada oojisi tomasi aa vuirugami duucai najadagi Diuusi ñiooquida ismaacada aagai caagacara vuvaidaragai.

²² Ajudidū ipalidi istaagiagi mui naana maasi garducami ismaacada ivueeyi Diuusi dai poduucai maatiagi isbaiga arvaavoi Diuusi ñiooquida ismaacada aagai caagacara vuvaidaragai, daida agiliego ismaacada polidi isalia sastuduga vaavoitudai mosacaasi istumaasi maivuidara caata mamaatuldaragada. ²³ Damos aatama gamamaatuldi isaCristo ismaacada nana ajudidū cadivia dai gamuaatu curusiaba damos gomaasi aliasi arsiaa araragai ajudidū ismaacada maivaavoitudai vatar, daida agiliego vuirugami alidi gomaasi. ²⁴ Damos agai ismaacada Diuusi aco vuvaitu sai caagacara vuvacana tomasi arajudidū dai giliego agai maata isDiuusi alia viaa guvucadagai dai isDiuusi alia caa tatagitoi dai isDiuusi ootoi aCristo sai caagacara ganvuvaidana. ²⁵ Tomasi oodami vuirugami alidi gomaasi ismaacada ivueeyi Diuusi damos Diuusi vaamioma caaga tatagitoi sioodami. Tomasi oodami polidi isDiuusi maiviaa guvucadagai dai dagito masmuaagi aCristo curusiaba, damos Diuusi vaamioma viaa guvucadagai sioodami.

²⁶ Giñaaduñi gaagai masmaatacagi isDiuusi maicovai vuvaitu mui sastudugami tomali mui tataanadami, tomali mui riricu. ²⁷ Baiyoma Diuusi aco vuvaitu mui ismaacada aoodami polidi isiarvupuiirugami vai poduucai siaa arana sastuduacada, dai Diuusi aco vuvaitu mui ismaacada aoodami polidi ismaitistutuidi isgataanadagi vai poduucai siaa arana atataanadami. ²⁸ Diuusi maidagitua agai atataanadami isgataanadagi tavaagiarai baiyoma aco vuvaitu agai ismaacada maitartataanadami dai ismaacada aoodami soi duucai naidi sai agai gataanaña tavaagiarai. ²⁹ Dai poduucai tomali amaadutai maigaducada galiadamu Diuusi vuitapi. ³⁰ Diuusi garmaa iibadagai utudui vaavoitudaitai aatama Suusi Cristo dai Diuusi ootoi Suusi Cristo tami oidigi daama sai poduucai maatana aatama isducatai caagacara vuvaidi agai oodami, dai Suusi Cristo muu curusiaba tasai aatama caagacara vuvacana cascada Diuusi caagacara garnaidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduunimudai aatama, Suusi Cristo garsoicai tasai caagacara oidacana maisoimaasi ivuaadatai, Suusi Cristo aragai ismaacada caagacara garvuvaidi. ³¹ Cascada pocaiti Diuusi ñiooquidara: “Tomali amaadutai maitaagagai isgaducada galiadagi agaicada ismaacada ivueeyi baiyoma gaagai isbaiganaliadagi agaicada ismaacada ivueeyi Diuusi”.

2

¹ Damos giñaaduñi aidasa ii aana dai ganaagidi Diuusi ñiooquida aana maiamo caa maata ñioocadami duucai ganaagidi. ² Aidasi ganlamadu daacata dai aana, aana ipaliditadai isganaagidagi soora arSuusi Cristo dai istumaasi ivuaadana dai vaamioma ipalidian ismaataca aapima isSuusi Cristo muu curusiaba cascada muiyoco ganaagidiña aana gomaasi. ³ Aidasi tucamarai aayi aana gigivuquimi aana duaadimutugaitai poliditadai

aanΛ ismaicΛΛga iduñia iñagai giñaa duiñdaga. ⁴ Dai aidΛsi gΛnaagidi aanΛ Diuusi ñiooquidΛ aanΛ maiΛmo cΛΛ maatΛ ñioocadami duucaı gΛnaagidi baiyoma Diuusi IbΛadΛ guvucadadΛcadΛ ⁵ vai poduucı aidΛsi vaavoitu aapimΛ Diuusi IbΛadΛ gΛnvaavoituli dai maisiu oodami cΛΛ maatΛ ñioocadami.

⁶ VΛΛSCARΛ Λgai saagida ismaacΛdΛ vaamioma cΛΛga ΛΛgidi Diuusi ñiooquidΛ ma-maatΛtuldi aanΛ vΛΛsi istumaasi Diuusi giñmamaatΛtulı vai poduucı Λgai vaamioma cΛΛga maatΛna Diuusi ñiooquidΛ. Gomaasi maimaatΛ Λoodami ismaacΛdΛ pocaiti sai Λgai Λrsastudugami tomali ismaacΛdΛ vaamioma tΛaanΛı. Λgai mai vΛΛSCARΛ tΛaanΛda Λgai. ⁷ Baiyoma agidiñΛ aatΛmΛ istumaasi gΛrmamaatΛtulıdi Diuusi istumaasi ΛΛgi Λgai maatΛcatadai. Gomaasi gatΛtΛgitoıtadai Λgai mai quıaa cΛquıvacı oidigi abi-aadΛrΛ tΛtΛgitoıtadai Λgai isducataı cΛΛgacΛrΛ gΛrvuvaidagi, tΛsai tomastuıgaco oida-cana aatΛmΛ Λgai ΛΛmadu. ⁸ Tomali Λmaadutai tΛtΛaanΛdami oidigi daama maimaatΛ caΛ gomaasi. MaatΛ caΛcamudai Λgai maıcurusiaba siısamudai ΛSuusi Cristo ismaacΛdΛ vΛΛscataı gΛaagı issıaa duutuadamudai. ⁹ Dai Diuusi ñiooquidΛrΛ pocaiti daıdΛ Λrvaavoi: Diuusi bai duu mui naana maasi Λgai vΛΛtarΛ ismaacΛdΛ oıgΛdai.

Λgai Λristumaasi istumaasi tomali Λmaadutai mainΛidiñΛ tomali maıcajıomacana tomali maitΛtΛgitoıñΛ.

¹⁰ Gomaasi Λgai istumaasi Diuusi IbΛadΛ gΛrmamaatΛtulıdi dai gΛrsoıcı tΛsai maatΛcana. Diuusi IbΛadΛ cΛΛ maatΛ vΛΛsi istumaasi tΛtΛgitoı Diuusi.

¹¹ Tomali Λmo oodami maimaatΛ istumaasi tΛtΛgitoı Λmai oodami moSΛjΛΛgi maatΛ istumaasi tΛtΛgitoı. Poduucı ΛpΛ tomali Λmo oodami maimaatΛ istumaasi tΛtΛgitoı Diuusi dΛmos Diuusi IbΛadΛ maatΛ istumaasi tΛtΛgitoı Diuusi. ¹² Diuusi gΛrootosi gΛIbΛdaga sai gΛrΛΛmadu daacana, tΛsai poduucı maatΛ caΛcana vΛΛsi istumaasi cΛcΛΛgaducami istumaasi Diuusi ivueeyı aatΛmΛ gΛrvΛΛtarΛ. Maisiu oodami sas-tudugami gΛrmamaatΛtulıdi gomaasi. ¹³ Idi ñiooqui ismaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ Diuusi IbΛadΛ giñmaatΛtulı maisiu oodami. Dai poduucı mamaatΛtulıdiñΛ aanΛ oodami is-maacΛdΛ ΛΛmadu daja Diuusi IbΛadΛ.

¹⁴⁻¹⁵ DΛmos Λgai ismaacΛdΛ maiΛΛmadu daja Diuusi IbΛadΛ maitıstutuidı ismaata caΛcagi tomali isvaavoıtudagi istumaasi gamamaatΛtulıdi Diuusi IbΛadΛ gomaasi Λrvuıırudagai Λgai vΛΛtarΛ. MoSΛcaasi Λgai ismaacΛdΛ ΛΛmadu daja Diuusi IbΛadΛ Λgai gia istutuidı ismaata caΛcagi vΛΛsi. DΛmos Λgai ismaacΛdΛ maiΛΛmadu daja Diuusi IbΛadΛ maitıstutuidı ismaatiagi istuisı poduucı vaavoıtudai aa. ¹⁶ Diuusi ñiooquidΛrΛ pocaiti: “Tomali Λmaadutai maimaatΛ istumaasi gatΛtΛgitoı Diuusi. Dai tomali Λmaadutai maitıstutuidı ismaatΛtulıdagi Diuusi”. DΛmos Diuusi IbΛadΛ gΛrΛΛmadu daaca aatΛmΛ vaavoıtudadami dai gΛrsoıcı tΛsai maatΛna toması palΛpı istumaasi tΛtΛgitoı Suusi Cristo.

3

¹ AidΛsi gΛnΛma daacatadai aanΛ, aanΛ maitıstui iscΛΛga gΛnmaatΛtulıdagi Λpan duucı Λgai ismaacΛdΛ ΛΛmadu daja Diuusi IbΛadΛ. AapimΛ ivuaadana istumaasi ipΛlidiñΛ maisiu istumaasi ipΛlidiñΛ Suusi Cristo. Baiyoma gΛnmaatΛtulı aanΛ poduucı isdu-ucı mamaatΛtulıdiñΛ aanΛ ismaacΛdΛ utudama vaavoıtudai. ² AapimΛ maitıstutuidı-tadai ismaatΛ caΛcagi istumaasi sıjiacami ismaacΛdΛ aagai Diuusi ñiooquidΛrΛ cascΛdΛ gΛnmaatΛtulı aanΛ istumaasi maisıjiacami. Dai vΛΛSCARΛ tomali sıvi mai quıaa istutuidı aapimΛ ismaata caΛcagi. ³ AapimΛ quıaa ivueeyı istumaasi ipΛlıdı. AapimΛ coımudadΛ tuutuıga dai oomalıga Λpan duucı vΛΛsi oodami ismaacΛdΛ maıvaavoıtudai. Poduucı ivueeyı aapimΛ istumaasi ipΛlıdı maisiu istumaasi ipΛlıdı Suusi Cristo. ⁴ SıΛΛscadΛ

pocaitiada aapimΛ: “AanΛ arPaavora mamaatardamigadΛ”. Dai aa pocaitiada: “AanΛ arApoolosi mamaatardamigadΛ”. AapimΛ apan vueeyi ismaacadΛ maivaavoitudai.

⁵ Apoolosi dai aanΛ aroodami. ¿Dai tuma guvucadagai viaa aatamΛ? AatamΛ mosarpipiooñigadΛ Diuusi. Diuusi acovai garvuvaitu tasai gaaagidiña ñiooquidΛ dai aatamΛ gnaagidi aapimΛ matai aapimΛ vaavoitu. ⁶ AanΛ apaga gnaagidi Diuusi ñiooquidΛ dai gooquiara Apoolosi vaamioma ganmaatutuli damos Diuusi agai dai vaamioma ganvaavoituldi. ⁷ AanΛ ismaacadΛ apaga gnaagidi tomali Apoolosi ismaacadΛ gooquiara gnaagidi aatamΛ maiviaa guvucadagai mosΛagi Diuusi. Diuusi aragai ismaacadΛ vaamioma ganvaavoituldi. ⁸ Dai vΛasi Diuusi pipiooñigadΛ apan ducami dai Diuusi aa namΛquida agai gapipiooñiga tavaagiara isamaadutai vaamioma cΛaga iduñiagi aa duiñdadΛ tami oidigi daama vaamioma aa namΛquidamu agai mΛΛca. ⁹ AatamΛ arDiuusi pipiooñigadΛ dai gnaagidi ñiooquidΛ dai Diuusi vaamioma ganvaavoituldi.

AapimΛ arDiuusi maamaradΛ dai Diuusi IbadΛ ganΛΛmadu daja. ¹⁰ Diuusi giñmaa sΛΛlicami ansaidΛ gaaagidiña aanΛ ñiooquidΛ Diuusi guvucadadΛcadΛ. Aidasi apaga gnaagidi aanΛ Diuusi ñiooquidΛ aanΛ gnaagidi isSuusi Cristo muu curusiaba. Gomaasi glaagai isapaga vaavoitudagi. Vai sivi amai vaamioma ganmamaatutuldi Diuusi ñiooquidΛ. Tomasioora sioora gamamaatutuldiadagi glaagai isgamamaatutuldiadagi istumaasi arvaavoi. ¹¹ SiΛscadΛ amaadutai glaagacai gamamaatutuldiada aliadagi Diuusi ñiooquidΛ glaagai isapaga gamamaatutuldiadagi isSuusi Cristo muu curusiaba. ¹² Dai gooquiara vaamioma gamamaatutuldiadagi mosΛcaasi istumaasi arvaavoi dai maisiu istumaasi maitarvaavoi. ¹³ SiΛscadΛ diviagi Suusi Cristo dai nΛidagi ismaacadΛ arcΛaga ivuaadami dai ismaacadΛ armaicΛaga ivuaadami amaasi cΛaga gmaatamu ismaacadΛ vaamioma cΛaga idui gΛaa duiñdaga. ¹⁴ Agai ismaacadΛ gaaagidi mosΛcaasi istumaasi arvaavoi agai gia Diuusi aa namΛquidamu tavaagiara. ¹⁵ Damos agai ismaacadΛ gamamaatutuldi istumaasi maitarvaavoi agai gia maiaa namΛquidamu Diuusi, tomasi agai cΛagacara vuusai.

¹⁶ AapimΛ arDiuusi maamaradΛ dai Diuusi IbadΛ ganΛΛmadu daja. ¹⁷ Dai Diuusi acovai ganvuvaitu masai camaisoimaasi ivuaadama. CascadΛ isamaadutai ganmamaatutuldiadagi istumaasi maitarvaavoi, Diuusi alia soimaa taatatuldamu agai.

¹⁸⁻¹⁹ Tomali amaadutai maitaagai isΛagi ganvupuiirumadadagi. Isamaadutai polliadagi isalia saituduga aliasi glaagai istatagitodagi sai Diuusi vupuiirugami duucai nΛidi aoodami sastuduacadΛ. Sioma arcΛagai siaa oodami pocaitiadagi saidΛ arvupuiirugami dai Diuusi vΛatarΛ gia sastuduga agai. Diuusi ñiooquidara pocaiti: “Agai ismaacadΛ polliidi issastuduga, Diuusi dadagitoi sai aΛagi ganvupuiirumadaiña”. ²⁰ Dai pocaiti ara: “CΛΛ maatΛ Diuusi sai tatagitoidadΛ ismaacadΛ polliidi issastuduga maitarsoiñi iscΛagacara oidacagi”. ²¹ CascadΛ maitaagai masgancocoadagi sastuducatai ganmamaatutuldiadamiga. Diuusi casi ganmaa vΛasi istumaasi tagito aapimΛ. ²²⁻²³ AapimΛ arCristo aaduñdΛ dai Cristo arDiuusi maradΛ. Dai aanΛ dai Apoolosi dai Piiduru arganpipiooñiga aapimΛ. Dai oidigi araapimΛ gantuidaga. Dai oidaga aapimΛ dai coiya agai aapimΛ, dai nΛidi aapimΛ mui naana maasi istumaasi apvueeyi sivi, dai tΛΛgimu aapimΛ mui naana maasi istumaasi dagavuñia agai, vΛasi gomaasi arsoiñi aapimΛ ganvΛatarΛ.

4

¹ Poduucai aapimΛ aliasi glaagai isCristo pipiooñigadΛ duucai garnΛijadagi. Diuusi garrootoi tasai ganmamaatutuldana istumaasi Λagi Diuusi maatacatadai. ² Dai vΛascara isamaadutai viaacagi amo aa duiñdagai glaagai iscΛaga ivuaadagi. ³ Damos aanΛ maivuum iñΛlidi tomamΛs caiti giñnΛidi aapimΛ dai tomali maivuum iñΛlidi tomasi

caiti giññaidi dudunucami. Damos aanλ maimaataλ isbaig arsoimaasi iducami aanλ. ⁴ Vλλascara polidi iscλλagacara oidaga dai maisoimaasi ivueeyi, maisiu gomaasicada ismaacada tatagitoi aanλ potλimu Diuusi ismaitarsoimaasi iducami. Mosλλgi λgai maataλ isbaigλ arsoimaasi ivuaadami aanλ ischo λpλ. ⁵ Dai cascada aapimλ maitaagai isapiapocaitiadagi ansai aanλ arsoimaasi ivuaadami asta siλλscada divia Suusi Cristo amaasi λgai maasiuldamu istumaasi maitamaataλ sivi, asta istumaasi tatagitoiña oodami, dai siora cλλga ivuaadana Diuusi potλλdamu sai cλλga idui.

⁶ Dai casi gλnaagidi aanλ sai gλaagai masamaadugan duucaλ garnλijadagi Apoolo λλmadu aanλ vai poduucal cλλga maataca aapimλ sai maitaagai ispocaitiadagi sai vaamioma cλλgadu gλnmamaatatuldiadamiga siaa. Dai poduucal ivuaada aapimλ istumaasi Diuusi ipλlidi. Siλλscada pocaitiada aapimλ gamaataλ isgλgλrducada gλnλlidi aapimλ. ⁷ Aapimλ maitaagai isgλgλrducada gλnλliadagi. Vλλsi istumaasi istutuidi aapimλ isivuaadagi Diuusi gλnmaa guvucadagai cascada istutuidi aapimλ isivuaadagi. ¿Tuimasi gλgλrducada gλnλlidi aapimλ ducami isλλgi aapimλ viaacagi guvucadagai isivuaadagi?

⁸ Aapimλ polidi iscamaata vλλasiaacatai istumaasi aagai Diuusi ñiooquidara. Dai aapimλ tataanadami duucaλ oidaga. Dai gajiaadara garviaa aapimλ. Siλλsi arcλλgaicamudai issλλlicada artataanadamicamudai aapimλ siaatama ojotosicami λpλ gλnsoiñacal gataanadamudai. ⁹ λmo imidaga polidi aanλ sai Diuusi pipioñi duucaλ garnλijada cascada. Ducami istomali λmo imidagai maitaanλi aatama tomali λmo istumaasicada. Dai ducami iscasλ garcodia agadamudai oodami dai Diuusi tataañicaruda dai oodami mosnλijadamudai. ¹⁰ Dai ducami isoodami vupuiirugami duucaλ garnλijadamudai gaaagiditai aatama isSuusi Cristo arcλλgacara vuviadami. Mai aapimλ povanλlidi masi aliλ sastuduga vaavoitudaitai Suusi Cristo. Ducami isaatama maicλλga vaavoitudadagi Diuusi ñiooquida mai aapimλ polidi masai cλλga vaavoitudai. Ducami isvλλsi oodami soi duucaλ garnλijadagi dai ducami masapimλ siaa gλnduutuadagi. ¹¹ Aatama bibiuuguiña, dai tonocoñicana, dai maiyuucusucana, dai oodami soi duucaλ garnλidiña, dai maivaaca aatama. ¹² Dai iibiocoraλ aatama gaata vuaadatai. Oodami soimaasi ñiooqui garaagidiña damos aatama daanλiña Diuusi sai λgai soicλiña. Oodami soimaasi gartaatamituldiña tatai aatama maivui ñioocaiña. ¹³ Dai oodami garñiooquidiña damos aatama maacaiña ñiooqui ducami siargaraaduñica λgai. Dai oodami voisiqui duucaλ garnλidi.

¹⁴ Aapimλ giñmaamara gλnducami nai aanλ aliλsi gλnoigλdai cascada poduucal gλnoojidi aanλ gλnmaquia iñλlilitai ñiooqui maisiu gλnsiaa λratuda iñλlilitai. ¹⁵ Tomamasi aapimλ viaacagi baivustaama miil mamaatatuldiadami ismaacada gλnmamaatatuldi istumaasi aagai Suusi Cristo damos maimuidu ismaacada λpan ducami gλnooga mosaca aanλ. Aanλ gλnaagidi isSuusi Cristo arcλλgacara vuviadami matai aapimλ vaavoitu cascada gλnooga giñducami aanλ. ¹⁶ Cascada gλndaanλi aanλ masai giñλpan duucaλ oidacana.

¹⁷ Cascada gλnotosda iñagai aanλ goTimoteo dai goovai gλaagidamu isduucatai gλaagai isoidaca aapimλ. Goovai giñmara gλducami nai aanλ aliλ oigλdai dai goovai cλλga ivueeyi gλaa duiñdaga. Dai goovai gλnaagidamu isduucatai ivueeyi aanλ vaavoitudaitai Suusi Cristo, dai istumaasi mamaatatuldi aanλ vλλsi aipacoga quiquiupiarλ. ¹⁸ λmadutai aapimλ gλgλrducada gλnλlidi poliditai iñsaanλ gλnλbλidi dai cascada maitandidividi aanλ. ¹⁹ Damos aanλ otoma mλλca gλnnλida iñλlidi is-Diuusi ipλldagi. Dai amaasi nλidamu aanλ sλλ cλλga vaavoitudai dai sλλ cλλga oidaga λgai ismaacada gλgλrducada gλnλlidi dai maisiu mosaca istumaasi aagai λgai. ²⁰ Dai λgai saagida ismaacada iduñia λlidi istumaasi Diuusi ipλlidi Diuusi guvucadada vaamioma gλaagai sioodami ñiooquida. ²¹ Cλλgacara avar oidaca aapimλ dai poduucal

aanΛ maitΛnbagaidamu siΛΛscadΛ gaamu imiagi dai poduucai baigiñΛliadamu aanΛ aapimΛcadΛ.

5

¹ Sivi cajioma aatΛmΛ isΛmaadutai aapimΛ vΛΛna gΛooga ooñigadΛ. Gomaasi arΛmo istumaasi aliΛ soimaascami. Dai maitiipu oigaragai isivuaadagi tomali Λgai saagida ismaacadΛ maiΛΛgidi Diuusi. ² Dai vΛΛscara quiaa gΛgarducadΛ ganΛlidi aapimΛ. Baiyoma gΛaagai mΛssiaa Λradamudai dai soiganΛliadamudai. ΛcΛΛli ismaacadΛ po- maasi idui maitΛaagai masdadagitodagi isvapacada Λgai ganΛmpaidaragarΛ. ³⁻⁴ Tomasi maiganΛΛmadu daja aanΛ vΛΛscara gantatΛgitoiña aanΛ. AtΛaanΛdami Suusi Cristo giñmaa sΛΛlicami cascadΛ gΛnaagidi aanΛ istumaasi idui gocΛΛli aliΛsi arsoimaascami. AanΛ gΛnaagidamu istumaasi gΛaagai isiduñiagi aapimΛ ducami isganΛΛmadu daaca- mudai aanΛ. Ampaidavurai aapimΛ vΛΛsi vaavoitudadami dai Suusi Cristo guvucadadΛ ganΛΛmadu daacamu. ⁵ Dai aagidavurai gocΛΛli sai camaivapacaiña ganΛmpaidaragarΛ vai poduucai ΛΛmadu aimaraiña oodami ismaacadΛ ivueeyi istumaasi ΛDiaavora ipΛlidi. ΛDiaavora aliΛ viaa guvucadagai. Poduucai sΛΛlicadΛ soimaa taatamu Λgai. Dai Λgai soimaasi taatacai istutuidi siΛma duucai gatΛgituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi po- duucacΛΛgacara vuusaiña siΛΛscadΛ diviagi atΛaanΛdami Suusi Cristo.

⁶ MaitΛaagai masgagarducadΛ ganΛliadagi poliditai mΛscΛΛga ivueeyi. CΛΛ maata aapimΛ sai Λmo oodami soimaasi ivuaadami istutuidi issoimaasi iduiñtuldagi mui oodami. ⁷ CascadΛ gΛaagai isaagidagi gocΛΛli sai camaivapacaiña ganΛmpaidaragarΛ. Λgai istutuidi issoimaasi iduiñtuldagi aa vaavoitudadami tomasi maiquiaa soimaasi iduiñtuli aa. Suusi Cristo arΛpan ducami Λaali cañiiru ismaacadΛ coodaiña gΛnaaduñicarΛ ΛgΛΛ siaa duudagarΛ ismaacadΛ pascua tΛagidu vai poduucai Diuusi oigaldiña soimaas- camigadΛ. ⁸ Dai poduucacΛΛgacara gΛaagai iscamaisoimaasi ivuaadagi dai cΛΛgacara oidaca.

⁹ Casi gΛnaagidi aanΛ Λmai oojiarΛ dai maitΛaagai masuurapΛcadagi Λgai ismaacadΛ googosi ganducami. ¹⁰ Damos aanΛ maitanaagida iñΛlidadai mΛsai gajiaadara vipiadana vΛΛscatai ismaacadΛ googosi ganducami, dai ismaacadΛ coimudadΛ tuutuiga, dai ismaacadΛ Λsivoga, dai ismaacadΛ siaa duutudai momono. Ismaiñiooquiada agadamudai aapimΛ gooodami avΛnacai isiimia aapimΛ idi oidigi daamadara. ¹¹ Baiyoma ganΛgida iñΛlidadai aanΛ mΛsai maiuurapΛcΛiña Λgai ismaacadΛ pocaitiada saidΛ arvaavoitudadami dai vΛΛscara googosi ganducamicagi, dai coimudadΛ tuutiacagi, dai ñiooquiadagi aa oodami, dai navacoitaracagi, dai Λsivoacagi, tomali maitΛaagai masgacuaadagi Λgai ΛΛmadu. ¹²⁻¹³ AanΛ maiviaa sΛΛlicami isaagadagi ismaacadΛ arcaΛga ivuaadami dai ismaacadΛ armaicΛΛga ivuaadami, Λgai ismaacadΛ maitarvaavoitudadami mosΛΛgi Diuusi viaa sΛΛlicami. Damos aapimΛ vaavoitudadami ΛΛgi gΛnsaagida gΛaagai isaagadagi ismaacadΛ maicΛΛga ivuaadagi. Maitavar dadagitoda gocΛΛli soimaasi ivuaadami isgΛnsaagida vapacadagi siuu duucu siaa duutuadagi aapimΛ Diuusi.

6

¹ SiΛΛscadΛ Λmaadutai aapimΛ viaacagi Λmo istumaasi gΛaduñi vaavoitudadami vui maitΛaagai isvan cacΛsadagi dudunucamiara ismaacadΛ maitarvaavoitudadami. ² Maitamas maata aapimΛ sai ismaacadΛ vaavoitudai Diuusi nΛida agai Λgai ismaacadΛ maivaavoitudai Diuusi ismaacadΛ arcaΛga ivuaadami dai ismaacadΛ armaicΛΛga ivuaadami. PoduucacΛΛgacara gΛaagai mΛsΛΛgi baivuaadagi istumaasi tΛgitocagi gΛnaaduñi. ³ Maitamas maata aapimΛ tasai asta Diuusi tatΛaañicaruda

naida ragai ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami. Vaamioma caga istutuidi aatama isnidagi gaaaduni vaavoitudadami saagida ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami tami oidigi daama. ⁴ Siascada gancocoda aapima, ¿tuimasi ajioopaiña aapima sai baiganduiñdana dudunucami ismaacada maitarvaavoitudadami? ⁵ Gomaasi gia gnaagidi aan masai siaa arana. Siaadara maioidacana amaadutai aapima gansaagida ismaacada istutiadagi isbaigandvuiidiadagi ñiooqui aapima vaavoitudadami gansaagida. ⁶ Amo vaavoitudadami maitaagai isvan casagi gaaaduni dudunucami vuidara ismaacada maitarvaavoitudadami.

⁷ Sallicada arvaavoi sai isgancocoda aapima poduucai alia soimaasi ivueeyi aapima. Baiyoma maitaagai masvui ñioocadagi siora gancocoda liadagi. Dai baiyoma maitaagai masvui ñioocadagi siora ganlasiadagi. ⁸ Damos aapima maicaga ivueeyi dai lasidiña asta gaaaduni vaavoitudadami.

⁹⁻¹⁰ ¿Maitamas maata aapima sai ismaacada arsoimaasi ivuaadami maiimia agai siaaco gataana Diuusi? Maitavar gandadagitoda masganvupuiirumadadagi. Sallicada arvaavoi isagai ismaacada googosi ganducami, dai ismaacada siaa duutudai amomoono ismaacada ivueeyi oodami dai diuusi aagai dai cacali ismaacada maiaaban voopoi ooqui baiyoma cacali lagi aipacoga ganvuudana, dai ismaacada lasivoga, dai ismaacada coimudad tuutuiga, dai ismaacada navacoitara, dai ismaacada oojoidi isñiooquiadagi aa oodami, maitataana agai mala tavaagira Diuusi amadu. ¹¹ Poduucai oidacatai amadutai aapima damos sivi Diuusi casi ganoigali gansoimaascamiga dai casi covai ganvuvaitu dai Diuusi calgacara gannidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduunimudai aapima Suusi Cristo calgacara ganvuvaitu dai Diuusi Ibad ganlamadu daja cascada.

¹² Amo oodami pocaiti: “Oodami istutuidi isivuaadagi vallasacatai istumaasi ipalidi”. Damos aan pocaiti: sai maisiu vasi istumaasi ivueeyi oodami arsoiñi. Dai maitaagai isivuaadagi tomali amo istumaasi soimaascami tomasi iduñia lidi. ¹³ Alia arvaavoi istumaasi aagai oodami: “Cuaadagai arugidagai vatar dai gavoocara vaacai cascada vooca oodami”. Damos Diuusi uginituda agai vasi gomaasi. Damos tuucuga oodami maisiu isgama voopoda tomasascada, baiyoma tuucuga oodami vai poduucai ivuaadana Diuusi aa duiñdagada dai Diuusi nuucada oodami tuucugada. ¹⁴ Poduucai isduucai Diuusi duaacali gartaaandamiga Suusi Cristo poduucai garduduaacalda agai aatama ara gavgucadagacada.

¹⁵ ¿Maitamas maata aapima sai ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo arapan ducami agai daida aradunida? Aatama arSuusi Cristo adunida cascada maitaagai tavapanagadagi ooqui taataligami. ¹⁶ ¿Maitamas maata aapima sai siascada amo cali vlanagi amo ooqui tataligami vagoocatai aramo oodamicana? Pocaiti Diuusi ñiooquidara: “Vagoocatai aramo oodamicana agai”. ¹⁷ Damos siascada amo oodami vaavoitudagi Suusi Cristo agai amo tagitoidagai viacana Suusi Cristo amadu.

¹⁸ Aapima gaaagai isgajiaadara vipiaadagi vasi goomaasi. Diuusi idui oodami sai siaa duutudaiña agai dai maisiu isivuaadana mosacaasi istumaasi ipaliadagi. Mui naana maasi soimaascami ivueeyi oodami damos agai ismaacada googosi ganducami agai soimaasi ivueeyi gatuucuga vui. ¹⁹ ¿Maitamas tagito aapima sai Diuusi ootoi galbadaga sai ganlamadu daacana? Poduucai aapima camialagi gantaaana. ²⁰ Diuusi alia caga idui aapima ganvatar ootosacai gamara Suusi Cristo masai aapima calgacara vvacana. Cascada alia gaaagai issiaa duutuada aapima Diuusi vasi gantuucugacada caasi ganibdagacada Diuusi taana gantuucuga dai ganibadaga cascada.

7

1 Sivi gia ganaa noragidamu aana istumaasi giñtacacai aapima giñoojidacai. Caaagaduava ismaiooñtadagi cacalli. 2 Damos alia muidu ismaacada googosi ganducami cascada aliasi gaaagi iscalalli viaacagi ganooñiga dai ooqui viaacagi gancuucuna dai poduucai maisoimaasi ivuaadagi googosi ganduucamicatai. 3 Acalli gaaagai isama voopodagi gaooñiga siuu duucu looñigada ipaliadagi dai ooqui gaaagai isama voopodagi gcuna siuu duucu acunada ipaliadagi. 4 Siascada cunatagi amo ooqui camiaagi taaanai gatuucuga acalli agai dai taaanai. Dai siascada ooñtagi amo calli camiaagi taaanai gatuucuga aapa looqui agai dai taaanai. 5 Cascada maitaagai ischo gantatadagi aipacoga. Siagis gia gaaagida agai dai maiampai voopodagi chiaqui tasai gamamadada aliditai. Dai vascara gooquira gaaagai isampai voopodagi agai vai diaavora maisoimaasi iduiñtuldagi looqui amai calli amadu tomali acalli amai ooqui amadu.

6 Aana maitantaanai masooñtadagi masmaiooñtadagi aapa baiyoma istutuidi aapima isiduiñiagi istumaasi ipaliadagi. 7 Aana aagi ipalidi isvascatai maiooñtagi giñpan duucacai, damos amoco istutuidi isivuaadagi amo istumaasi dai aa ama maasi. Diusi maacai guvucadagai cascada.

8 Ismaacada maiquiaa ooñiga dai ismaacada maiquiaa cuucuna dai vipiuudu caagaicamudai isaaagi viiyagi agai giñpan duucacai. 9 Damos ismaitistutiada agai isaaagi oidacagi vai ooñtana. Vaamioma arcagaai isooñiacagi dai maisoimaa taatamadagi ama voopoda aliditai ooqui.

10 Damos ismaacada caoñigai dai ismaacada cacuucuna aana gantaanai sai ooqui maidadagitoiña gancuucuna. Idi ñiooqui aagaiña gartaanadamiga Suusi Cristo aapa. 11 Damos isamo ooqui dagituagi gcuna agai maitaagai iscunatagi apamu baiyoma gaaagai isbaiduiña agai ñiooqui gcuna amadu. Poduucacai aapa acalli maitaagai isdagituagi gaooñiga.

12 Dai ama maasi aagida iñalidi aana ismaacada ooñiga maivaavoitudadami amadu dai ismaacada cuucuna maivaavoitudadami amadu. Oidaga amo ñiooqui ismaacada maiaagaiña gartaanadamiga Suusi Cristo damos aana gia gaaagidamu sivi. Isamaadutai ooñigada maitarvaavoitudadamicagi dai vascara amadu oidaca aliadagi gcuna, cunada maitaagai isdagituagi saibai poduucacai vaavoitudana ooñigada. 13 Dai isamaadutai cunada maitarvaavoitudadamicagi dai vascara amadu oidaca aliadagi gaooñiga, ooñigada maitaagai isdagituagi sabai poduucacai vaavoitudana cunada. 14 Acalli ismaacada maitarvaavoitudadamicagi Diusi calgacara naidi agai vanaacai agai amo ooqui vaavoitudadami daida looqui ismaacada maitarvaavoitudadamicagi Diusi calgacara naidi agai vanaacai agai amo calli vaavoitudadami. Dai ismaitarpoduucicamudai maamarada arpan ducamicamudai maamarada agai ismaacada maivaavoitudai, damos Diusi calgacara naidi maamarada aapa. 15 Damos iscalalli maivaavoitudadamicagi dagitua aliadagi gaooñiga vai dagitona daida looqui camaviaa isamadu oidacagi dai isooqui maivaavoitudadamicagi dagitua aliadagi gcuna vai dagitona daida acunada camaviaa isamadu oidacagi. Diusi acovai garvuvaitu tasai calgacara oidacana dai maitarcocodaiña. 16 Dai vascara maimaata amo calli sia amo ooqui iscalgacara vusaidagi gaaduiña sia ismaicalgacara vusaidagi aapa quiaa amadu oidacatai agai.

17 Dai gaaagai masbaiganaliadagi agaicada ismaacada Diusi ipalidi isivuaada aapima. Dai aliasi arcaga ismaidagituagi ganaa duiñdaga ismaacada viaacatadai aidasi Diusi acovai vusaitu sai vaavoitudana. Gomaasi agai istumaasi taaanai aana vasi vaavoitudadami aipaco oidacami. 18 IsDiusi acovai vusaidagi amaadutai ismaacada

iquitΛquicagi tuucugadΛ isducatai gΛmviidacata dai Δjudidú Δgai gΛaagai ismoduucai viiyagi dai isDiuusi Δcovai vuusaidagi Δmaadutai ismaacΛdΛ maiiquitΛquicagi tuucugadΛ Δgai maitΛaagai isiquitΛagi. ¹⁹ Tomasmaasi oodami isiquitΛquicagi tuucugadΛ ischo ΔpΛ mosgΛaagai isivuaadagi istumaasi Diuusi ipΛlidi. ²⁰ Aliasí arcΛga isvΛasi oodami maidagituagi gΛnaa duiñdaga ismaacΛdΛ viaacata dai aidΛsi Diuusi Δcovai vuusaitu sai vaavoitudana. ²¹ IsΔmaadutai Δrpíooñicatadai aidΛsi Diuusi Δcovai vusaitu maitΛaagai isvuamΛ aliada Δgai. DΔmos isviaacagi Δgai isducatai vuusiagi dai camaitΔrpíooñicagi gΛaagai isvuusiagi. ²² Pipíooñi ismaacΛdΛ Diuusi Δcovai vuvaitu sai vaavoitudadana gΛaagai istΔtagitodagi isΔraaduñdΛ Cristo dai Δgai ismaacΛdΛ maitΔrgapipíooñiga ismaacΛdΛ Diuusi Δcovai vuvaitu sai vaavoitudana gΛaagai istΔtagitodagi isΔrpíooñigadΛ Suusi Cristo. ²³ Diuusi aliΛ cΛga idui aapimΛ gΛnvΛatarΛ ootosacai gΔmara dai sivi gΛaagai mΔsΛagiadagi Diuusi maisiu oodami. ²⁴ Poduucai tudo giñaaduñi tomali Δmaadutai maitΛaagai isdagituagi gΛnaa duiñdaga ismaacΛdΛ viaacata dai aidΛsi Diuusi Δcovai gΛnvuvaitu sai vaavoitudana, Diuusi gΛnΛmadu daja cascΛdΛ.

²⁵ Dai sivi maaquimu aanΛ ñíooqui ismaacΛdΛ maitΔrooñiacami dai ismaacΛdΛ maitΔrcuucunacami. Suusi Cristo maipoduu aagai dΔmos aanΛ angΛnaagida iñagai. Diuusi cΛagacΛrΛ giññΛidi daidΛ giñvaavoitudai cascΛdΛ aapimΛ gΛaagai isgiñvaavoitudagi ΔpΛ cascΛdΛ gΛnaagidamu aanΛ istumaasi tΔtagitoi aanΛ. ²⁶ Otoma aliasí soimaasi taatamituldi Δgai Δdudunucami vΛasi Δvaavoitudadami cascΛdΛ polidi aanΛ sai ismaacΛdΛ maitΔrooñiacami dai ismaacΛdΛ maitΔrcuucunacami gΛaagai isapiaduu viiyagi. ²⁷ VΛascΛrΛ ismaacΛdΛ caoñiga maitΛaagai isdadagitodagi gΛnooñiga dai ismaacΛdΛ maiquiaa ooñiga maitΛaagai isooñtagi. ²⁸ DΔmos isΔmo cΛli ooñtagi maisoimaasi ivueeyi dai isΔmo ooqui cunatagi maisoimaasi ivueeyi. DΔmos síoorΛ gavΛanacami vaamioma soimaasi taata Δgai dai aanΛ ipΛlidi isotolioma soimaasi taata Δgai aapimΛ.

²⁹⁻³¹ Giñaaduñi aanΛ gΛnaagidi sai chíΛΛqui tasai viΛΛga mΔsicamaoidacamu tami oidi daama cascΛdΛ gΛaagai tΔsvaamioma ivuaadagi Diuusi aa duiñdadΛ síma maasi sivi quíaa istutuiditai. SíoorΛ ooñiacagi, dai síoorΛ soigΛnΛliadagi, dai síoorΛ baigΛnΛliadagi, dai síoorΛ viaacagi tumíñsi dai tomasíoorΛ ismaacΛdΛ tami oidigi daama oidaga gΛaagai isvaamioma ivuaadagi Diuusi aa duiñdadΛ síma maasi. Idi oidigi caugitimi cascΛdΛ.

³² AanΛ ipΛlidi isaapimΛ maivuum ΔnΛliadagi tomali Δmo istumaasicΛdΛ. Δmo cΛli maiooñiacami vaamioma tΔtagitoi Diuusi aa duiñdadΛ daidΛ ivuaada Δlidiña istumaasi Diuusi ipΛlidi. ³³ DΔmos síΛascadΛ caoñta Δgai vaamioma tΔtagitoiña Δgai istumaasi gΛaagai quíiyΔrΛ, daidΛ ivuaada Δlidiña istumaasi ipΛlidi ooñigadΛ. ³⁴ Poduucai ΔpΛ Δmo ooqui maicunacami vaamioma tΔtagitoi Diuusi aa duiñdadΛ daidΛ ivuaada Δlidiña istumaasi Diuusi ipΛlidi vai poduucai vaamioma cΛga ivuaadagi istumaasi Diuusi ipΛlidi síΛasi tuucugadΛ Δcaasi íbΛadΛ. DΔmos síΛascadΛ cacunata Δgai vaamioma tΔtagitoiña istumaasi gΛaagai quíiyΔrΛ daidΛ ivuaada Δlidiña istumaasi ipΛlidi cunadΛ.

³⁵ AanΛ gΛnaagidi gomaasi gΛnsoíña iñΛlídítai maisiu gΔndaída iñΛlídítai mui naana maasi, vΛrai poduucai cΛagacΛrΛ oidaca daidΛ ivuaada Diuusi aa duiñdadΛ oigΔdítai Diuusi.

³⁶ DΔmos isΔmaadutai políadagi iscaoquimuimi maradΛ dai políadagi issíooma arcΛagai iscunata Δgai, dai isΔooqui políada ΔpΛ vai cunatana gomaasi maitΔrsoimaascami. ³⁷ DΔmos isΔmai sΛlicadΛ políadagi ismaitΛaagai iscunatagi maradΛ dai ismaitípu istuísi cunata Δgai, oogadΛ víaa sΛlicami isíduñía istumaasi ípΛliadagi, Δgai cΛga ivueeyi. ³⁸ DΔmos síoorΛ dagituagi gΔmara sai cunatana cΛga ivueeyi dai síoorΛ maidagituagi gΔmara sai cunatana vaamioma cΛga ivueeyi.

³⁹ Δmo ooqui cunacami víaa isΛΛmadu oidacagi gΔcuna asta síΛascadΛ muu Δgai. DΔmos síΛascadΛ muquíagi cunadΛ Δooqui víaa sΛlicami iscunatagi Δpamu síoorΛ ΛΛmadu ípΛliadagi, dΔmos Δrvaavoitudamicagi Δgai. ⁴⁰ DΔmos Δooqui vaamioma baigΛnΛliadan tada ismaicunata Δpamu. Gomaasi Δgai istumaasi tΔtagitoi aanΛ. Dai

Diuusi IbΛadΛ giñΛma daja aanΛ ΛpΛ dai gomaasi ismaacΛdΛ aagai aanΛ pολlidi aanΛ isDiuusi IbΛadΛ giñΛagidi.

8

¹ AapimΛ giñΛcacai isbai oidaga oigaragai iscuaadagi cuaadagi ismaacΛdΛ gΛdadasdi Λmomoono ismaacΛdΛ ivueeyi oodami ischo ΛpΛ. BaiyomavΛr maicuaada. VΛascatai aatΛmΛ maata isDiuusi maigΛpiΛr gΛrvuupai iscuaada aatΛmΛ istumaasi gΛdadasdi Λmomoono. DΛmos siorΛ pocaitiadagi sai vaamioma maata siaa Λgai gΛgΛrducΛdΛ gΛnΛlidi. DΛmos siorΛ oigΛadagi vΛasi oodami Λgai poduucai vaamioma cΛΛga vaavoitudai Diuusi. ² SiorΛ pοliadagi iscamaata mui naana maasi Λgai maicΛΛga maí isducatai gΛaagaitadai ismamaatΛmudai Λgai. ³ DΛmos Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛidi siorΛ oigΛdai Diuusi. Λgai ΛrmaamaradΛ cascΛdΛ.

⁴ Amomoono ismaacΛdΛ ivueeyi oodami dai diuusi aagai maitΛrdidiuusi mosaliΛmadugava Diuusi. ⁵ Oodami pοlidi ismuidu didiuusi tΛvaagiΛrΛ dai oidi daama, Λgai vΛΛtarΛ gia oidaga mui didiuusi. ⁶ DΛmos cΛΛ maata aatΛmΛ sai mosaliΛmaduga Diuusi, gΛrooga. Λgai idui vΛΛsiaΛcatai. AatΛmΛ oidaga dai siaa duutuda ragai Diuusi daidΛ ivuaadaragai aa duiñdadΛ. Dai aliΛmaduga gΛrtΛaanΛdamiga Λgai ΛrSuusi Cristo, dai Λgai idui vΛΛsiaΛcatai. Dai Λgai gΛrmaa ibΛdagai utudui.

⁷ Gomaasi maisiu vΛasi oodami maata. Λmadutai ismaacΛdΛ ΛΛquioma siaa duutudaiña Λmoono quiaa vaavoitudai sai cuaadatai cuaadagai ismaacΛdΛ gΛdadasdi Λmoono sai Λgai siaa duutudai Λmoono cascΛdΛ pοlidi Λgai sai maitΛrcΛΛgai iscuaadagi. ⁸ Vaavoava siDiuusi maivaamioma cΛΛgacΛrΛ gΛrnΛidi tomali maivaamioma cΛΛgacΛrΛ oidacana aatΛmΛ cuaadatai cuaadagai. ⁹ VΛascΛrΛ avΛrmaicuaada cuaadagai ismaacΛdΛ gΛdadasdi Λmoono ismaacΛdΛ ivueeyi oodami dai diuusi aagai. Iscuaada aapimΛ Λcuaadagai aidΛ gia Λgai ismaacΛdΛ maicΛΛga maata caΛ isducatai ipΛlidi Diuusi isoidacana ugian tada ΛpΛ dai gomaasi Λrsoimaascami Λgai vΛΛtarΛ. ¹⁰ DΛmos isΛmadutai aapimΛ ismaacΛdΛ cΛΛ maata vΛasi gomaasi vΛΛscΛrΛ imiagi Λmoono quiuupaigadΛamu dai gacuaadagi cuaadagai ismaacΛdΛ gΛdadasdi Λmoono vai gΛntΛgiagi Λmai ismaacΛdΛ maicΛΛga maata caΛ isducatai ipΛlidi Diuusi isoidacana, Λgai ugian tada ΛpΛ. ¹¹ Dai poduucai ΛgaicΛdΛ ismaacΛdΛ iduñia aapimΛ Λgai soimaasi iduñian tada, dai Suusi Cristo muu Λgai vΛΛtarΛ ΛpΛ. ¹² Poduucai isaapimΛ soimaasi iduiñtuldagi gΛnaduñi ismaacΛdΛ maicΛΛga maata caΛ isducatai ipΛlidi Diuusi isoidacana, aapimΛ soimaasi ivueeyi Suusi Cristo vui. ¹³ Poduucai iñsaanaΛ cuaadagi cuaadagai ismaacΛdΛ dadasdi Λmoono dai poduucai soimaasi iduiñtuldagi giñaduñi vaavoitudadami baiyoma maicuaadan tada aanΛ cuaadagai ismaacΛdΛ dadaasdi momoono tomali Λmo imidagai maisoimaasi iduiñtulda iñΛlidityai.

9

¹⁻³ Sivi aagidamu aanΛ Λmo ñiooqui Λgai ismaacΛdΛ maivaavoitudai iñsaana ΛrootosadΛ Suusi Cristo. SΛΛlicadΛ Λrvaavoi iñsaana ΛrootosadΛ Suusi Cristo. AanΛ tΛΛ gΛrtΛaanΛdamiga Suusi Cristo. Dai aapimΛ vaavoitudai Suusi Cristo, aanΛ gΛnaagidi isΛgai ΛrcΛΛgacΛrΛ vuviadami cascΛdΛ. Tomasi aa maivaavoitudai iñsaanaΛ ΛrSuusi Cristo ootosadΛ, dΛmos aapimΛ gia gΛaagai isvaavoitudagi dai aapimΛ Λrvaavoitudadami cascΛdΛ gΛmaata iñsaanaΛ ΛrSuusi Cristo ootosadΛ.

⁴ AanΛ viaa sΛΛlicami isgamaitΛcadagi cuaadagai gaaagidityai Diuusi ñiooquidΛ. ⁵ Dai viaa aanΛ sΛΛlicami isooñtagi Λmo ooqui vaavoitudadami poduucai isduucai ivueeyi Λgaa Suusi Cristo ojootosadΛ, dai Suusi Cristo susuuculidΛ dai Piiduru. ⁶ ¿Povai mΛsianΛlidi aapimΛ ismosaca aanΛ dai Bernabé maviaa sΛΛlicami isdagituagi aa

duiñdagai dai gaaagiadagi isSuusi Cristo arcagacara vuviadami? ⁷ Sandaaruu maiaggi gaaa namquidi istumaasi siaa vueeyi. Dai siora asadagi uuvasi viaa sallyicami iscuaadagi iibiada. Dai siora nuucadacagi sisivatu viaa sallyicami isyadagi viibada. ⁸ Aana maitnaagidi istumaasi aagai oodami aana gnaagidi istumaasi aagai Diuusi ñooquidara. ⁹⁻¹¹ Aatama gnaagidi Diuusi ñooquida dai poduucai gansoicai iscagacara oidaca aapima cascada viaa aatama sallyicami isgantaanadagi cuaadagai aapima poduucai soicai aa oodami cascada gaaagai isvaamioma garsoicada aapima aatama. Poduucai ooja Moseesacaru: “Maitavar dacamidacartudada atuturu masiascada calivadagi tligi agaicada vai poduucai cuaajida agai tligi”, asduu ooja. Poduucai gamaata isaata vuaadami viaa sallyicami isgamaitacadaagi cuaadagai. Agai ismaacada gasicuaanai dai ismaacada gayoovai agai gaaagai istagitocagi isajiagi aa yoovi. ¹² Isaa viaacagi sallyicami iscuaadagi gancuaadagaiga sioma callya aatama.

Vaascara maiuu aatama tomasi viaacatadai sallyicami. Baiyoma agi gaaata namquidiña aatama vvasi tastaumaasi siaa vuaadana. Aana ipaliditadai iscaga gantagito caaca aapima istumaasi gnaagidi aana dai maisiu tatagitodagi insaana gamaitacai gnaagiditai Diuusi ñooquida. ¹³ Cal maata aapima sai ismaacada gaaata vueeyi agaa quiupaigadara ajudiduu siaaco gacoodai vustaquei poduucai isduucai gatajai Diuusi agai istutuidi isaa cuaadagi abaabaidi. ¹⁴ Dai poduucai Diuusi aagai sai siora gaaagiadagi isSuusi Cristo arcagacara vuviadami sai ismaacada vaavoitudadagi gaaagai ismaacadagi vvasi istumaasi tagito. ¹⁵ Damos aana tomali amo imidagai maitaanai tomali amo istumaasi tomasi viaa aana sallyicami isgataanadagi. Aana ganoojidi maisiu gantaanadami inlilitai istumaasi. Apara muquian tada aana biuugimucai isgantaanadagi amo istumaasi.

¹⁶ Aana maitaagai isgaducada giñliadagi gaaagiditai isSuusi Cristo arcagacara vuviadami, gomaasi viaa aana isivuaadagi cascada. Sila soimaa taatamu aana ismaitaagiadagi gomaasi. ¹⁷⁻¹⁸ Ismosacaasi baigiñliaracada gnaagidamudai aana isSuusi Cristo arcagacara vuviadami aida gia baigiñlidi viiagi aana ducami isaa namquidamudai aapima tumiñsicaada tomasi matiñmaa tomali amo sintavo. Damos maisiu mosacaasi baigiñliaracada gnaagidi aana isSuusi Cristo arcagacara vuviadami baiyoma aliassi viaa aana isgaaagidagi gomaasi. Diuusi giñtai ansaidu iduuna cascada.

¹⁹ Aana maitarpiooñigada tomali amaadutai dai vaascara vaascatai piooñigada duucai oidaga aana vai poduucai vaamioma muidutai vaavoitudana isSuusi Cristo arcagacara vuviadami. ²⁰ Silascada giñaaduni judiduu saagida daaca aana ismaacada ivueeyi vvasi istumaasi ooja Moseesacaru aana para pan duucai ivuaadana vai poduucai vaamioma muidutai vaavoitudana isSuusi Cristo arcagacara vuviadami tomasi maiviaa aana isivuaadagi vvasi istumaasi ooja Moseesacaru. ²¹ Dai silascada saagida daaca aana agai ismaacada maiagidi istumaasi ooja Moseesacaru aana pan duucai ivuaadana agai mosacaasi istumaasi gardaidi Diuusi gomaasi maitivuaadana aana. Aana viaa isivuuadagi istumaasi aagai Diuusi dai istumaasi aagai Suusi Cristo cascada, vai poduucai vaavoitudana agai isSuusi Cristo arcagacara vuviadami. ²² Dai silascada saagida daaca aana ismaacada maicallya maata caa istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi aida gia ivueeyi aana istumaasi ivueeyi agai vai poduucai istutuidi aana issoiñagi agai isvaamioma callya maata istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi. Tomasiaacoga daaca aana pan duucai ivuaadana aana oodami vai poduucai amadutai vaavoitudana. ²³ Poduucai ivuaadana aana sai calaga gantagito caacana agai isSuusi Cristo arcagacara vuviadami dai poduucai alia baigiñlidiña aana silascada vaavoitudagi amadutai.

²⁴⁻²⁷ Siora vopooyi aliassi gnaajagai gamaita aliditai. Istumaasi gamaitacai agai vvasi uugiatai. Damos aapima gaaagai iscagacara oidacagi vaavoitudaitai dai agiditai Diuusi dai Diuusi gannaquimu amo istumaasi tavaagiaru ismaacada tomali amo imidagai maiuugiatai. Utuisdami llaquiasdara vopooyiña vaidu aajai utuiñaragai dai gajiaadara

ΛΛmadu siu duucu siaa duutuadagi ΛDiaavora tΛtΛaañicarudΛ. CΛΛmaatΛ aatΛmΛ isDiuusi vaamioma guvuca isaatΛmΛ.

²³ Mui naana maasi istutuidi aatΛmΛ isivuaadagi dΛmos maisiu vΛasi istumaasi garsoicai iscΛagacΛrΛ oidaca aatΛmΛ Diuusi vuitapi. ²⁴ IsΛmaadutai iduñia aliadagi Λmo istumaasi gΛaagai isΛpΛga tΛtΛgitodagi sabaigΛ aristumaasi soimaascami aaduñdΛ vΛΛtarΛ.

²⁵ SapΛadavurai tomastuma baabaidi ismaacΛdΛ oidacagi dai maitavΛr gatΛcacada mΛsbai daasi Λmo moonο ischo ΛpΛ. Baiyoma maimaatΛca aapimΛ dai maipoΛliadagi mΛssoimaasi ivueeyi cuaadatai. ²⁶ VΛasi oidigi dai vΛasi istumaasi oidaga rDiuusi tuidadΛ cascΛdΛ gΛaagai mΛscuaadagi vΛasi istumaasi oidacagi.

²⁷ IsΛmaadutai ismaacΛdΛ maitΛrvaavoitudadamicagi gΛnvaidagi mΛsai quidiΛrΛ gauugana dai mΛsiimia aliadagi, iimivurai dai ugavurai mΛstumaasi gΛnbiidagi dai maitΛcacada isbai daasi Λmo moonο ischo ΛpΛ. Baiyoma maimaatΛca aapimΛ dai maipovΛnΛliadagi mΛssoimaasi ivueeyi cuaadatai. ²⁸ DΛmos isΛmaadutai povΛntΛdagi mΛsai gocuaadagai ismaacΛdΛ modaja daasi Λmo moonο ismaacΛdΛ siaa duutudai oodami, vΛrai maiuga vai Λgai maipoΛldagi mΛsaapimΛ vaavoitudai ΛpΛ Λmoonο, ²⁹ tomamΛs aapimΛ maatΛ mΛsmaivaavoitudai.

DΛmos aanΛ ipΛlidi sai Λmaadutai giñagidamu: “¿Istuisi maitistutuidi iscuaadagi cuaadagai ismaacΛdΛ dadasdi moonο mospocaititai aa saidΛ rΛmo istumaasi soimaascami, ³⁰ dai sai iscuaadagi baigΛliditai Diuusi vui, tuisi potΛΛna Λmai issoimaasi ivueeyi?” ³¹ DΛmos aanΛ gΛnaagidamu sai mΛsiuu duucu cuaadagi tomastuma cuaadagai siΛpΛ tomastumaasi mΛstumaasi ivuaadagi gΛaagai mΛsivuaadagi siaa duutudaitai Diuusi. ³² MaitΛaagai isivuaadagi istumaasi sobicΛdagi oodami isΛΛgiada Suusi Cristo tomasi rjudidíu ismaitΛrjudidíu ΛpΛ dai ismaacΛdΛ vaavoitudai Suusi Cristo ΛpΛ. ³³ AanΛ vΛascΛrΛ giñaaajagΛi isivuaadagi istumaasi istucΛdΛ baigΛnΛliadagi aa. Dai aanΛ maitivueeyi mosΛcaasi istumaasi rCΛagai aanΛ giñvΛΛtarΛ baiyoma ivueeyi aanΛ istumaasi rsoiñi aa vΛΛtarΛ, vai poduucai cΛagacΛrΛ vuvauia Λgai.

11

¹ GiñΛpan duucai vΛrivuaada aapimΛ poduucai isduucai Λpan duucai ivueeyi aanΛ Suusi Cristo.

² Giñaduñi aliΛ cΛΛga ivueeyi aapimΛ tΛtΛgitoitai daidΛ ivuaadatai istumaasi gΛnmaatΛtuli aanΛ. ³ AanΛ ipΛlidi mΛsmaatΛcagi sai Cristo Λgai dai tΛaanΛi cΛcΛli, dai cΛcΛli tΛaanΛi gΛnooñiga, dai Diuusi tΛaanΛi Cristo. ⁴ Dai aapimΛ CoriintΛrΛ oidacami pocaiti sai isΛmo cΛli gΛcΛcΛsadΛ gΛvanamu siuu duucu gamamadadagi siΛpΛ siuu duucu gaaagiadagi Diuusi ñiooquidΛ gomaasi rrsiaa ΛrΛragai Λgai vΛΛtarΛ. ⁵ DΛmos isΛmo ooqui maivuracagi gΛmoo siuu duucu gamamadadagi dai siuu duucu gaaagiadagi Diuusi ñiooquidΛ gomaasi rrsiaa ΛrΛragai Λgai vΛΛtarΛ gomaasi rΛpΛn ducami isivisumicamudai Λgai moodΛ. ⁶ IsΛmo ooqui maivuraca aliadagi gΛmoo sioma rCΛagai isbovasdΛrΛ ivisua Λgai gΛmoo. DΛmos isgomaasi rrsiaa ΛrΛragaicagi ooqui vΛΛtarΛ baiyoma gΛaagai isvuraca gΛmoo. ⁷⁻⁹ Diuusi idui ΛcΛli sai Λpan tuigacana naana maasiΛrΛ. Dai cΛcΛli viaa sΛlicami isgataΛaanΛdagi oidigi daama poduucai isduucai Diuusi tΛaanΛi tΛvaagiΛrΛ, cascΛdΛ aapimΛ CoriintoΛrΛ oidacami pocaiti sai siuu duucu gamamadadagi dai siuu duucu gaaagiadagi Diuusi ñiooquidΛ cΛcΛli maitΛaagai isgΛcΛcΛsada gΛvanamu dai poduucai cΛcΛli gatΛtΛgidi isΛgai vaamioma viaa guvucadagai dai vaamioma tΛaanΛi isooqui, cascΛdΛ cΛcΛli maitΛaagai istutusadagi gΛnvapanamu siuu duucu gamamadagi dai siuu duucu gaaagiadagi Diuusi ñiooquidΛ. DΛmos Diuusi idui Λooqui cΛliΛiñdΛrΛ maisiu ΛcΛli ooquiΛiñdΛrΛ. Dai Diuusi idui

looqui dai soicaiña acalli maisiu acalli sai soicaiña looqui. ¹⁰ Poduucai Diuusi gatatagidi isvaamioma gataañai acalli siooqui cascada ooqui gaaagai isvuracagi gamoo. Asta Diuusi tataañicaruda iñapai ganvupuivasa siuu duucu vuidara gugucadagi Diuusi. ¹¹ Vaaascara agai saagida ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo aliasi tagito calli dai aliasi tagito ooqui vai gansoicadagi aipacoga ivuaadatai Diuusi aa duiñdad. ¹² Vaavoava sicallaiñdara apadui looqui daida arvaavoi sicacalli ooquiñdara vuvacai dai vaasi gomaasi idui Diuusi.

¹³ Giñaagidavurai aapima sabaiga arcaga isamo ooqui gamamadadagi maitavuracatai amo pañitu. ¹⁴⁻¹⁵ Maitasi arvaavoi sai vaascatai povanlidi sai ooqui gaaagai isvuracagi gamoo dai oojoidi istatavuducagi cuupada dai cacalli vaatar arsaa araragai istatavuducagi cuupada. ¹⁶ Isamaadutai giñvui ñiooqui aliada agaitai gomaasi, agai gaaagai ismaatcagi tasai aatama tomali aa vaavoitadadami maiviaa amai viitularagai.

¹⁷ Sivi ganaagidamu aan ama maasi dai goocada maitistutuidi aan ispotiyagi ansai baigiñlidi. Siascada ganampaidiada aapima dai cuaada cuaadagai ismaacada cueeyi aapima tatagitoitai isducatai muu Suusi Cristo curusiaba vaamioma soimaasi ivueeyi aapima isbai caga ivuaadagi. ¹⁸ Cajiona aan masai aapima ganvupui ñioocaiña dai baitoma vaavoitudai aan. ¹⁹ Alias gaaagai isvaascatai aagadagi isducatai vaavoitudai poduucai gamaatamu ismaacada agai dai sallcada vaavoitudai Suusi Cristo. ²⁰⁻²¹ Masiascada ganmpadiada aapima dai cuaadagi cuaadagai ismaacada cueeyi aapima tatagitoitai isducatai muu Suusi Cristo curusiaba amoco araga cuaadana cuaadagai ismaacada vuaa dai asta navacoraiña gayaldatai vai aa maitatasconaraiña, dai chichiñqui aipaco dadaraiña poduucai sallcada soimaasi ivueeyi aapima maisiaa duutudai aapima Suusi Cristo. ²² Maitamasviaa aapima ganquiqui masiaaco gacuaadagi dai maigapi gacuaadagi masiaaco ganampaidiadagi. Aapima soiduucai ñidi ismaacada Diuusi aco vuvaitu dai siaa aratudai aapima agai ismaacada maiviaa cuaadagai. ¿Povai masianlidi aapima iñsaana baigiñalda iñagai? Siaadara baigiñaldana aan.

²³ Suusi Cristo lagi giñmaatutuli istumaasi ganaagidi aan. Aida acara tucara masigatalagida agaitadai Suusi Cristo agai bai amo paana ²⁴ dai gamamagi dai gooquilara saasarai daida itai: “Ugavurai, idi arapan ducami giñtuucuga iñismaacada talagida agai aan masai aapima cagacara vuvacana. Masiascada poduucai ivuaadagi varai giñtatagitoda”, astai aSuusi Cristo. ²⁵ Poduucai arpa caugitocai bai agai amo tucayu uuvasi varagada daida itatadai gojootosa: “Idi uuvasi varagada ismaacada idi tucayuna daja arapan ducami giñlara ismaacada astia agai varai aapima cagacara vuvacai. Iñiascada muquiagi vai astia giñlara aida abiaadara gaaagamu goñiooqui utudui ismaacada Diuusi ootoca agai aoodami. Vaaascara masiascada ganmpaidiadagi dai yadagi uuvasi varagada varai giñtatagitoda”, astatadai Suusi Cristo. ²⁶ Poduucai vaaascara masiascada gacuaadagi dai yadagi uuvasi varagada poduucai aapima tatagidi aa masvaavoitudai isSuusi Cristo muu curusiaba sai cagacara vuvacana oodami dai aapima gaaagai ispovuaadagi asta siascada diviagi Suusi Cristo.

²⁷ Poduucai tomasioora siora cuaadagi apaana dai yadagi uuvasi varagada poduucai isduucai giñmaatutuli Suusi Cristo dai maicaga vueeyi navacoritai dai alia soimaasi ivuaadagi maitatagitoitai isSuusi Cristo muu curusiaba vai cagacara vuvaidi oodami, poduucai agai soi duucai ñidi Suusi Cristo. ²⁸ Cascada vaascatai maiquiaa gaugacai dai maiquiaa yacai uuvasi varagada alias gaaagai istatagitodagi isSuusi Cristo muu curusiaba vai cagacara vuvacana oodami. ²⁹ Isamaadutai cuaadagi apaana dai gayadagi uuvasi varagada dai maitatagitodagi isSuusi Cristo muu curusiaba vai

cΛΛgacΛrΛ vuvacΛna oodami Diuusi soimaasi taatatuldamu. ³⁰ ΛΛmadutai aapimΛ poduucai ivuaadana cascΛΔ cococoñi dai maiguupuca dai ΛΛmoco asta cooyi. ³¹ DΛmos isaatΛmΛ istatΛgitodagi isSuusi Cristo muu curusiaba aidΛ gia Diuusi maiviaacamu-dai issoimaasi gartaatamituldiadagi. ³² DΛmos siΛΛscadΛ Diuusi nΛidagi ismaacΛΔΛ arcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛΔΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami Λgai soimaasi taatatuldamu ismaacΛΔΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami vai poduucai maiiimia Λgai Diaavora ΛΛmadu.

³³ Poduucai tudo giñaaduñi mΛsiΛΛscadΛ gΛnΛmpaidiadagi dai gaugia aagadagi Λpaana dai gayΛΛdagi uuvasi varagadΛ vΛrai nΛnΛraca asta siuu duucu gΛnΛmpagi vΛascatai vΛrai Λmapai gauga. ³⁴ IsΛmaadutai biuugimucagi gΛaagai isΛΛpΛga gaugiagi gΛquiiyΛrΛ vai poduucai Diuusi maiviaacagi issoimaasi gΛntaatatuldagi gomaasicΛΔΛ istumaasi ivueeyi aapimΛ gΛnΛmpaiditai. Gogaa istumaasi ismaacΛΔΛ giñacaca aapimΛ oojiarΛ bai duuñimu aanΛ iñsiΛΛscadΛ mΛΛca gΛnnΛidagi.

12

¹ Giñaaduñi gΛnaagida iñΛlidi aanΛ Λmo istumaasi vΛrai maatΛca. Sai Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai vaavoitudadami sai naana maasi ivuaadana.

² CΛΛ maataΛ aapimΛ sai aidΛmΛsi maiquiaa vaavoitudaiña Suusi Cristo aapimΛ siaa duutudaiña mui moonoo ismaacΛΔΛ maiñioocai. ³ AapimΛ gΛnsaagida dai vΛi ΛΛmoco ismaacΛΔΛ pocaiti sai aagai istumaasi aagidi Diuusi. DΛmos isΛgai ñiooquiadagi Suusi Cristo poduucai gΛmaataΛ isΛgai maiaagai gomaasi Diuusi IbΛadΛ guvucadadΛcΛΔΛ. Dai isΛmaadutai cΛΛga vaavoitudadagi isSuusi Cristo ΛrDiuusi dai ΛΛgiadagi poduucai gΛmaataΛ sai istumaasi aagai Λgai, Λgai aagai Diuusi IbΛadΛ guvucadadΛcΛΔΛ.

⁴ Vaavoitudadami viaa guvucadagai isivuaadagi ΛΛmo istumaasi. Diuusi IbΛadΛ Λgai dai maacai guvucadagai. ⁵ VΛascatai ivueeyi Suusi Cristo aa duiñdadΛ isducatai istutuidi dΛmos vΛascatai ivueeyi Λgai vaa Suusi Cristo aa duiñdadΛ. ⁶ VΛascatai ivueeyi Diuusi aa duiñdadΛ dΛmos maiΛmadugan duucai dΛmos vΛascΛrΛ Λgai vaa Diuusi Λgai dai soicΛi vΛascatai. ⁷ Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai vΛasi vaavoitudadami saidΛ ivuaadana ΛΛmo istumaasi vai poduucai gΛmaataΛ siDiuusi IbΛadΛ ΛΛmadu daja vΛascatai, dai istumaasi ivueeyi ΛΛmadutai Λrsoiñi vΛascatai vΛΛtarΛ. ⁸ Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai ΛΛmadutai sai cΛΛga maataΛ aagaiña ismaacΛΔΛ aagai Diuusi, dai Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai aa sai cΛΛga maataΛ caΛcana Diuusi ñiooquidΛ, ⁹ dai Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai aa sai vaamioma cΛΛga vaavoitudaiña Diuusi dai poduucai ivuaadana naana maasi, dai Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai aa sai duduaaidiña cococoidadΛ, ¹⁰ dai Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai aa saidΛ ivuaadana naana maasi gΛgΛrducami, dai Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai aa sai cΛΛga maataΛ gaaagidiña Diuusi ñiooquidΛ, dai Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai aa sai maataΛ nΛidiña asmaacΛΔΛ ñioocai Diuusi IbΛadΛ guvucadadΛcΛΔΛ dai ismaacΛΔΛ ñioocai Diaavora tΛtΛaañicarudΛ guvucadadΛcΛΔΛ, dai Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai aa sai ñioocaiña aa ñiooquicΛΔΛ ismaacΛΔΛ maimaataΛ Λgai, dai Diuusi IbΛadΛ maacai guvucadagai aa sai aagaiña istumaasi aagai Λgai ismaacΛΔΛ aa ñiooquicΛΔΛ ñioocai. ¹¹ VΛasi gomaasi ivueeyi Λgai vaa Diuusi IbΛadΛ. Λgai Λgai dai maacai guvucadagai vΛascatai saidΛ ivuaadana ΛΛmadutai istumaasi ΛΛgi Diuusi IbΛadΛ ipΛlidi.

¹² Oodami ΛΛcaso dai noonova dai naanaca dai vuupuju dai vΛascΛrΛ ΛrΛgai vaa tuucugadΛaiñdarΛ. Poduucai isduucai ismaacΛΔΛ vaavoitudai Suusi Cristo saagida oidaga ojootosicami dai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai maamatΛtuldiadami dai vΛascΛrΛ Λgai argΛnaadunumu. ¹³ Tomasi aatΛmΛ Λrjudidiu isgiliēgo ΛpΛ, tomatΛsi Λrpipiooñi ischo ΛpΛ vΛascΛrΛ vΛascatai casi garvapaconica Diuusi IbΛadΛ guvucadadΛcΛΔΛ tΛsaidΛ argΛraadunumucana aatΛmΛ, dai Λgai vaa Diuusi IbΛadΛ gΛrΛma daja vΛascatai.

14 Poduucai isduucai caaagai aanΛ oodami ΛΛcaso dai noonovΛ dai naanaca dai vuupuju dai vΛΛscaraΛ arΛgai vaa tuucugadaĩndarΛ. 15 IsΛmo oodami potΛiyagi: “GiñΛcaso maitargiñnovi cascadaΛ maitargiñtuucuga”. VΛΛscaraΛ siaadaraΛ maigovai gΛΛsana ΛcasodaΛ. 16 Dai isΛmo oodami potΛiyagi: “Giñnaaca maitargiñvuji cascadaΛ maitargiñtuucuga”. VΛΛscaraΛ siaadaraΛ maigovai gΛΛsana ΛnaacadΛ. 17 IsvΛΛsi gartuucuga arvujicamudai isducatai caΛcamudai aatΛmΛ. SiΛpΛ isvΛΛsi gartuucuga arnaacaicamudai isducatai istutiadamudai aatΛmΛ isuuvapiadagi. 18 Diuusi darai oodami vuupuidaΛ siaaco Λgai ipali dai daacadΛ, naanacadΛ dai vΛΛsi istumaasi viaa oodami. 19 SiΛmo oodami arvujicamudai siaaco daacamudai ΛtuucugadaΛ. 20 DΛmos sΛΛlicadaΛ arvaavoi isΛmo oodami ΛΛcaso dai noonovΛ dai naanaca dai vuupuju dai vΛΛscaraΛ arΛgai vaa tuucugadaĩndarΛ.

21 VΛΛsi gartuucuga aliasi gΛaagai. AliaΛ tΛgito aatΛmΛ garvuupuji dai garnoonovi dai garmoo dai garΛΛcaso. 22 Dai ismaacadaΛ maiguupuca Λgai dai sioma gΛaagai. 23 Dai istuidaba sioma maitΛagada maasi Λgai tΛtai vaamioma nunucadai aatΛmΛ dai ismaacadaΛ siaa araragai isnΛidi aa oodami Λgai gia iĩnapai aatΛmΛ. 24 Poduucai gardui Diuusi cascadaΛ. 25 Oodami ΛΛcaso dai noonovΛ dai naanaca dai vuupuju. Dai vΛΛsi istumaasi viaa oodami abaana saasaΛ Λgai. Dai vΛΛsi aliasi gΛaagai. 26 IsΛmo oodami coococagi ΛmapΛcaraΛ tuucugadaΛ maibai tadacana vΛΛsi tuucugadaΛ. IsΛmo cΛli maata ñiocoocadagi dai aa oodami aagidi sai cΛΛgadu moodΛ aliaΛ baigΛΛlidiña ΛcΛli.

27 Poduucai ΛpΛ aapimΛ muidu daidaΛ arΛmo aadunumu. 28 Dai vaavoitudadami saagida darai Diuusi ΛΛmoco saidaΛ arΛjootosicamicana dai aa saidaΛ arñiñiooquituldiadamigadΛcana dai aa saidaΛ arΛmamaatΛtuldiadamicana, dai aa saidaΛ ivuaadana mui naana maasi gΛgarducami, dai aa saidaΛ duduaaidiña coococoidadaΛ, dai aa sai soicΛiña gΛnaaduñi, dai aa saidaΛ arΛtΛaanΛdamicana, dai Diuusi maacai guvucadagai aa sai ñiocoocaiña aa ñiocoocicadaΛ ismaacadaΛ maimaataΛ Λgi Λgai. 29 Maisiu vΛΛsi vaavoitudadami arΛjootosicami, dai maisiu vΛΛsi arDiuusi ñiñiooquituldiadamigadaΛ, dai maisiu vΛΛsi arΛmaatΛtuldiadami, dai maisiu vΛΛsi ivueeyi istumaasi gΛgarducami, 30 dai maisiu vΛΛsi duduaaidi coococoidadaΛ dai maisiu vΛΛsi ñiocoocai aa ñiocoocicadaΛ, dai maisiu vΛΛscatai maataΛ aagai istΛiya Λlidi Λoodami aa ñiocoocicadaΛ ismaacadaΛ maimaataΛ Λgai. 31 Aagiadavurai Diuusi sai gΛnmaacana guvucadagai maidaΛ ivuaada aapimΛ istumaasi vaamioma gΛaagai. DΛmos aanΛ gΛnaagidi iñΛlidi Λmo istumaasi ismaacadaΛ vaamioma arsoiñi isvΛΛsi gomaasi.

13

1 Isistutiadamudai aanΛ isñiocoocadagi aa ñiocoocicadaΛ ismaacadaΛ maimaataΛ aanΛ tomasi aroodami ñiocoocidaΛ siΛpΛ Diuusi tΛtΛaañicarudaΛ ñiocoocidaΛ dai ismaioigΛadaΛ aanΛ oodami mosarapan ducami aanΛ Λmo istumaasi imaacadaΛ moscaiti dai maitarsoiñi. 2 Dai isistutiadamudai aanΛ isaagadagi Diuusi ñiocoocidaΛ dai ismaatΛcamudai aanΛ istumaasi ΛΛgi Diuusi maatacatadai dai ismaatΛcamudai aanΛ mui naana maasi, iscΛga viaacamudai aanΛ vaavoidaragai dai poduucai istutiadamudai issibΛaco tutusadagi gigidi, mospocaititai aanΛ ismaigovai imΛdagi dai ismaioigΛadaΛ aanΛ oodami ducami ismaitis-tutiadamudai aanΛ isistuma vΛaadagi. 3 IsaanΛ gaoidagi vΛΛsi istumaasi viaa aanΛ, dai masgiñmΛidagi gaaagiditai aanΛ Diuusi ñiocoocidaΛ, dai ismaioigΛadaΛ aanΛ oodami gomaasi maitarsoiñi giñvΛΛtarΛ.

4 Oodami ismaacadaΛ sΛΛlicadaΛ oigadai aa Λgai maioomaliga, dai cΛ tuutuiga, dai maicoimudadaΛ tuutuiga, dai maigΛgarducadaΛ gΛnΛlidiña, 5 dai maisoiduucai ñlidiña aa, dai maivupuiiruga oodami vui, daidaΛ ivuaadana istumaasi ipΛliadagi aa maisiu mosΛcaasi istumaasi ipΛliadagi Λgai, siΛΛscadaΛ aa ñiocoocidagi Λgai maita ñiocoocidaiña, dai maivuaamΛ Λlidiña tomasi soimaasi ivuiididi aa. 6 Dai maibaigΛnΛlidiña siΛΛscadaΛ soimaasi ivuaadagi aa baiyoma baigΛnΛlidiña siΛΛscadaΛ cΛga ivuaadagi aa. 7 Oodami

ismaacada sallaicada oigadai aa maivui ñioocai aa ismaacada soimaasi naidi, dai vaascara vaavoituda alidi istumaasi aagidi aa, dai vaascara vaavoitudai isaa ipalidi iscala ivuaadagi, dai vaascara apiaoigadai aa ismaacada soimaasi taatamitolda.

⁸ Tomastuigaco oidacamu amadutai ismaacada oigadagi aa, damos aimu istuigaco tiipuca agai Diuusi ñiooquituldiadamigada, dai tomali maitañioocada agai aa ñiooquicada, dai tomali maitaagada agai isDiuusi Ibada maacai guvucadagai oodami sai calga maata calcagi Diuusi ñiooquida. ⁹ Damos sivi palapi maata aatama Diuusi ñiooquida dai maicalga maata aagai aatama Diuusi ñiooquida. ¹⁰ Aimu istuigaco vaascatai maata calca agai vaasi Diuusi ñiooquida cascada maitaagada agai isDiuusi Ibada maacadagi guvucadagai oodami isivuaadagi tomali amo istumaasi.

¹¹⁻¹² Tami oidigi daama maimaata aatama vaasi istumaasi Diuusi maata apan duucai amo ali maimaata vaasi istumaasi maata amo oodami gducami. Poduucai apra maimaata cal aatama vaasi Diuusi ñiooquida ducami isnaijadagi amo naidacarui ismaacada maicalga maasi damos aimu istuigaco calga maata calcamu aatama vaasi Diuusi ñiooquida poduucai isduucai Diuusi garmata. Dai amo oodami gducami camaitivueeyi istumaasi ivuaadana aliducatai poduucai apra siascada iimia aatama Diuusi amadu camaitivuaadamu istumaasi ivuaadana tami. ¹³ Vaascara oidacamu soora vaavoitudadagi Diuusi dai soora nalaracagi istumaasi Diuusi iduñia aatama garvaatar, dai soora oigadagi aa. Damos vaamioma arcagai isoigadagi aa.

14

¹ Alias gaaagai masaipaco ganoigadagi. Daanadavurai aapima Diuusi sai agai ganmaacana guvucadagai maid ivuaada aapima tomasi amo istumaasi ismaacada ivueeyi aa vaavoitudadami, damos sioma arcagai isaagada aapima Diuusi ñiooquida.

² Agai ismaacada ñioocai aa ñiooquicada ismaacada maimaata, agai Diuusi amadu ñioocai maisiu oodami. Oodami maimaata cal istumaasi aagai agai cascada. Diuusi Ibada maacai guvucadagai sai aagaiña istumaasi lagi Diuusi maata. ³ Baiyoma agai ismaacada aagai Diuusi ñiooquida agai gia oodami amadu ñioocai, dai poduucai soical agai vaavoitudadami sai vaamioma calga vaavoitudana, maacatai ñiooqui dai baialliatudaitai. ⁴ Agai ismaacada ñioocai aa ñiooquicada ismaacada maimaata lagi agai vaamioma vaavoitudai, damos agai ismaacada aagai Diuusi ñiooquida agai soical aa vaavoitudadami sai vaamioma calga vaavoitudana.

⁵ Aana ipalidi isvaascatai aapima istutiadamudai isñioocadagi ama maasi ñiooqui damos vaamioma ipalidi aana isaapima aagadagi Diuusi ñiooquida. Isñioocada aapima ama maasi ñiooqui dai maiaagadagi istaiya alidi maitarsoiñi vaavoitudadami vaatar cascada sioma arcagai isaagiadagi Diuusi ñiooquida siisñioocadagi ama maasi ñiooqui. Damos isñioocada aapima ama maasi ñiooqui dai aagadagi istaiya alidi goovai gia arsoiñi apran duucai isduucai arsoiñi isaagadagi Diuusi ñiooquida. ⁶ Cascada giñaaduñi iñsaana gandividagi dai ama maasi ñiooqui ganñiooquiadagi poduucai maitansoiñan tada aana isvaamioma vaavoituda aapima. Damos iñsaana ganaagiadagi istumaasi Diuusi giñaagiadagi, dai istumaasi maata calca aana, siapra isganaagiada aana istumaasi Diuusi iduñia, siapra ganaagiada aana Diuusi ñiooquida poduucai gia gansoiñan tada aana.

⁷ Siora iivadagi uusi gitarui gaaagai iscala iivada agai vai poduucai maata calcagi aa istuma iivaragai iivai agai. ⁸ Sandaaru saagida oidaga amoco ismaacada iivai piito dai iivaiña agai amo iivaragai dai poduucai aagidiña sandaaru sai vaapaigana dai iivaiña amai iivargai sai gacocodana goll iivaragaicada aagidiña agai sandaaru istumaasi gaaagai isiduñiagi cascada gaaagai iscala iivada agai vai maata calcagi sandaaru daida ivuaadagi istumaasi tagitocagi agai. ⁹ Poduucai apravueeyi aapimacada. Isamadutai ñioocadagi ama maasi ñiooqui siaadara maata calcana aa iscaiti agai. Ducami islagi

ñioocadamudai agai. ¹⁰ Sallıcada arvaavoi isoidaga mui naana maasi ñiooqui oidigi daama dai vıascatai ismaacada ñioocai maata caa. ¹¹ Dai ismaadutai giññiooquiadagi ama maa ñiooquıcada ismaacada maimaata aana poduucai maitarcaa can tada aatama aipacoga. ¹² Cascada aapima ismaacada ipalidi isDiuusi İbadan ganmaaqıiagi guvucadagai isiduñiagi amo istumaasi ismaacada ivueeyi aa vaavoitudadami, aagiadavurai Diuusi sai agai ganmaacana guvucadagai maidan ivuaada aapima istumaasi arsoiñi vaavoitudadami vıataran.

¹³ Poduucai sioran ñioocadagi ama maasi ñiooqui ismaacada maimaata agai, glaagai isaagiada agai Diuusi sai maacana guvucadagai vai gaaagiada istıya alidi agai anñiooquıcada. ¹⁴ İgamamadada aana amai ñiooquıcada ismaacada maimaata aana, maata aana issiaa duutudai Diuusi damos maimaata aana iscaiti. ¹⁵ Glaagai isgamamadada aana siaa duutudaitai Diuusi dai maatacagi iscaiti aana. Glaagai isganalada aana siaa duutudaitai Diuusi dai maatacagi iscaiti aana. ¹⁶ Damos ismaadutai gamamadadagi amai ñiooquıcada ismaacada maimaata agai tomali aaduñan, laaduñan siaadanan potana agai vaavoava. ¹⁷ Tomasi alı cana gamamadai agai maitarsoiñi aaduñan vıataran. ¹⁸ Aana baigiñalidi Diuusıcada isvaamioma ñioocai aana ama maasi ñiooqui isvıascatai aapima. ¹⁹ Damos sıascada ganmpaidiada aatama vaavoitudadami aana baiyoma ipalidiña isaagadagi altaama ñiooqui damos vıascatai maata caacagi maisiu baivustan miil ñiooqui amai ñiooquıcada ismaacada maimaata caacagi tomali amaadutai.

²⁰ Giñaaduñi maitavar tatagitoda anpan ducai agai ismaacada maiquiaa cana maata istumaasi glaagai isivuaadagi baiyoma glaagai mascanan tatagitodagi. Sıascada iduñia aliada aapima amo istumaasi soimaascami amaasi gia glaagai istatagitodagi aapima anpan duucan agai ismaacada maiquiaa maata ivueeyi istumaasi soimaascami. ²¹ Pocaiti liivruanan ismaacada oja Moseesacaru sai pocaiti Diuusi: “Aa oodami ama maasi ñioocadami giññiooquituldiadamu anjudidı saagida damos vıascanan maitiñan gidamu anjudidı”, caiti Diuusi, asduucan oja Moseesacaru. ²² Poduucai anpa sıascada agai ismaacada maivaavoitudai Diuusi caacagi vaavoitudadami isñiooquiagi amai ñiooquıcada poduucai glaagai ismaatiagi isDiuusi guvucadadacada ñioocai oodami, dai sıascada amaadutai gaaagiadagi Diuusi ñiooquıdan poduucai maata vaavoitudadami isDiuusi guvucadadacada ñioocai agai. ²³ Dai isganmpaidagi vaavoitudadami dai vıascatai ama maasi ñiooqui ñioocadagi vai vaapaquiagi aa ismaacada maivaavoitudai potıyan tada agai sai vupuiirutu vaavoitudadami. ²⁴ Damos isvıascatai aagadagi Diuusi ñiooquıdan vai vaapaquiagi ammadutai ismaacada maivaavoitudai, agai maatamu isıarsoimaasi ivuaadami dai cascada ama duucan gatagitomu ²⁵ dai siaa duutuadamu Diuusi dai potımu isDiuusi sallıcada ammadu daja vaavoitudadami.

²⁶ Giñaaduñi sıascada ganmpaidiada aapima vıascatai ivueeyi istumaasi istutuidi. Amoco ganalada dai aa gamamaatıuldiña Diuusi ñiooquıdan dai aa aagaiña istumaasi aagidi Diuusi, dai aa ñioocaiña ama maasi ñiooqui, dai aa aagamı istıya alidi agai anñiooquıcada, vıascanan mastumaasi ivuaadagi glaagai isıarsoiñicagi vaavoitudadami vıataran. ²⁷ Sıascada ammadutai ñioocadagi ama maasi ñiooqui alı googocatai glaagai isñioocadagi sıanpa vaavaicatai damos vaamioma gia cho. Damos ammadutai glaagai isñioocadagi maisiu vıascatai anpana. Damos glaagai isoidacagi sioran aagadagi istıya alidi aoodami anñiooquıcada. ²⁸ Damos ismaitıipucagi sioran aagadagi istıya alidi oodami ama maa ñiooqui, sioma arcanan ismaitıñioocadagi ama maasi ñiooqui masıascada ganmpaidiadagi sioma arcanan isıanagi ñiooquiada agai Diuusi mostagitoidadanan, gomaasi arsoiñi anan agai vıataran. ²⁹ Poduucai anpa sıascada ammadutai aagadagi Diuusi ñiooquıdan alı googocatai glaagai isaagadagi sıanpa vaavaicatai, dai aa glaagai isaagadagi sabai arDiuusi ñiooquıdan ismaacada aagai agai. ³⁰⁻³² Damos isDiuusi aagidagi amo istumaasi amaadutai ismaacada daacagi agamai ismaacada canıoocaitadai glaagai

iscamaiñioocadagi vai ñiooquiagi agamai. Caga istutuidi oodami iscamaiñioocadagi ismaiñiooquia liadagi. Poduucai isDiuusi aagiadagi amo istumaasi amaadutai gaaagai isaagadagi apaga amoco dai gooquiarai amai vai poduucai vaascatai maatiagi dai baiganliadagi. ³³ Diuusi maisiolitudai oodami baiyoma soicai sai maisiocaiña dai ibastudacan tadatudai. Vasi gomaasi ismaacada caaagai aan ivueeyi garaaduñi vaavoitudadami ismaacada ganmpaidi tomasiaacoga.

³⁴ Siascada ganmpaidiadagi vaavoitudadami dai siaa duutuadagi Diuusi, ooqui maitaagai isnioocadagi, gomaasi daidarsi. Ooqui aliasi gaaagai isagiadagi gancuucuna poduucai isduucai aagai Diuusi ñiooquidarai. ³⁵ Dai isooqui maatca liadagi amo istumaasi gaaagai isquiyarai tacaca agai gancuucuna. Aliasi arsiaa araragai isamo ooqui ñioocadagi siaaco ganmpaidacagi oodami dai siaa duutuadagi Diuusi.

³⁶ Gantagitovurai masai aapima maitarapagadada ismaacada gaaagidi Diuusi ñiooquida, dai maisiu mosca aapima vaavoitudai Diuusi ñiooquida. ³⁷ Isamaadutai polliadagi isagai istutuidi isaagadagi Diuusi ñiooquida siarpa polliadagi isDiuusi Ibadai amadu daja gaaagai istagitodagi sai istumaasi ganooji aan Diuusi poduucai ganootosdi ñiooqui. ³⁸ Damos isamaadutai maiagiadagi istumaasi ganaagidi aan aidai gia maitaagai mascaacagi istumaasi ganaagiada agai.

³⁹ Poduucai ginaaduñi gaaagai masdaanadagi Diuusi sai agai ganmaacana guvucadagai mai aapima aagadagi Diuusi ñiooquida dai maitavar daidiada aa isnioocada agai ama maasi ñiooqui. ⁴⁰ Dai vasi istumaasi ivuaadagi gaaagai mascaaga ivuaadagi isducatai gaaagai isivuaadagi dai maitavar sisiocada.

15

¹ Sivi ginaaduñi aan ipalidi mastagitodagi isducatai ganaagidi aan sai Suusi Cristo acagacara vuviadami. Matai aapima vaavoitu gomaasi dai apiavaavoitudai. ² Isiarvaavoi iscaga vaavoitu aapima tucamidarai dai apivaavoitudai poduucai cagacara vuvacai aapima.

³ Aan ganmamaatatuli aapima istumaasi ginmaatutuli Suusi Cristo. Aan ganmaatutuli istumaasi vaamioma gaaagai ismaatcagi. Aan ganaagidi sai Suusi Cristo muu dai poduucai garoigaldi garsoimaascamiga, poduucai isducatai aagai Diuusi ñiooquidarai. ⁴ Dai aan ganaagidi arpa masai yaasa Suusi Cristo tai agai bo vaica tasaicada apamu duaaca, poduucai isduucai aagai Diuusi ñiooquidarai arpa, ⁵ dai sai gamaasitu agai Piiduru vuitapi, dai gooquiarai gamaasitu agai agaa ojootosicami vuitapi. ⁶ Dai gooquiarai gamaasitu agai vaamioma istaama sienta vaavoitudadami vuitapi bo vasdarai, dai muidutai agai quiaa oidaga dai amoco cacoi. ⁷ Dai gooquiarai gamaasitu agai Jacobo vuitapi dai gooquiarai vasi ojootosicami.

⁸ Dai cuugarai gamaasitu agai aan ginvuitapi, dai cagacara ginvuusaitu aidasi tomali amaadutai maitagitatadai ⁹ agaa ojootosicami vaamioma gataaanai insaan dai aan maitaagai masootosicami ginaagadagi. Aan soimaa taatatuli vaavoitudadami cascada. ¹⁰ Damos Diuusi cagacara ginnaidi cascada rootsada aan. Dai aan ivuaadana mui naana maasi Diuusi guvucadadacada. Dai vaamioma aata vuaadana aan sivascatai agaa Diuusi vascara ginsoicai cascada. ¹¹ Damos insaan ganaagidiña Diuusi ñiooquida siarpa agaa ojootosicami vascara aragai vaa Diuusi ñiooquida ismaacada vaavoitudai aapima.

¹² Aan ganaagidi sai Suusi Cristo duaaca coidada saagidaindarai, mai amadutai aapima pocaiti sai maioidaga duaacaragai coidada vatarai. ¹³ Isiarvaavoicamudai ismaaca aagai aapima sai maioidaga duaacaragai coidada vatarai aidai gia tomali Suusi Cristo maiduaacamudai. ¹⁴ Damos isiarvaavoicamudai isSuusi Cristo maiduaaca aidai

gia vΛasi istumaasi aagai aatΛmΛ maitarsoiñicamudai. ¹⁵⁻¹⁷ DΛmos isiarvaavoicamudai ismaiodaga duaacaragai aidΛ gia aatΛmΛ aryaatavogami. AatΛmΛ agai dai aagai sai Diuusi duaacali Suusi Cristo cascΛΔ. DΛmos ismaitarvaavoicamudai isoidaga duaacaragai aidΛ gia maitarvaavoicamudai ΛpΛ isDiuusi duaacali Suusi Cristo, dai poduucai gΛnvaavoidaraga maitarsoiñicamudai, quiaa arsoimaasi ivuaademicamudai aapimΛ. ¹⁸ DaidΛ Λvaavoitudadami ismaacΛΔ cacoi maiimimudai Diuusi ΛΛmadu. ¹⁹ Ismaitarvaavoicamudai isiimia ragai aatΛmΛ Suusi Cristo ΛΛmadu siΛascadΛ coiyagi aidΛ gia vaamioma soigarΛliadamudai aatΛmΛ siaa oodami oidigi daama.

²⁰ DΛmos arvaavoi isSuusi Cristo duaaca coidadΛ saagidaiñdarΛ. Poduucai cΛΛ maataΛ aatΛmΛ isDiuusi garduduaacalda agai aatΛmΛ ΛpΛ. ²¹⁻²² Diuusi idui Λmo cΛΛli dai Adán tΛΛtΛ. Agai maiΛagi Diuusi cascΛΔ muu dai cascΛΔ vΛasi oodami oidigi daama cooyi. GooquiΛrΛ Diuusi ootoi gamara oidigi daama. Agai Λagi Diuusi dai aidasi muu agai Diuusi duaacali coidadΛ saagidaiñdarΛ cascΛΔ vΛascatai ismaacΛΔ vaavoitudai Diuusi, Diuusi duduaacalda agai coidadΛ saagidaiñdarΛ. ²³ Suusi Cristo ΛpΛga duaaca aidasi Diuusi ipΛli dai agai ismaacΛΔ vaavoitudai Suusi Cristo duduaacamu siΛascadΛ diviagi Suusi Cristo apamu, siΛascadΛ Diuusi ipΛldagi. ²⁴ Dai siΛascadΛ ugitiagi oidigi tiipuca agai tomali Λmo tΛaanΛdami dai Suusi maidagitua agai isgataaanΛdagi ΛDiaavora tΛtΛañicarudΛ tomali ΛDiaavora amaasi Suusi tΛagida agai gasΛalicamiga Diuusi garooga. ²⁵ Cristo gΛaagai isapiaviaacagi gasΛalicamiga asta siΛascadΛ ugiritu Diuusi vΛasi ismaacΛΔ vuidarΛ vΛatΛca. ²⁶ Dai cuugatΛrΛ Diuusi duduaacalda agai vΛasi coidadΛ vai poduucai gΛmaatΛna isvaamioma guvuca agai ismuuquigami. ²⁷ Diuusi maa sΛalicami gamara Suusi Cristo sai agai tΛaanΛña vΛasi istumaasi oidaga. Mosaca Diuusi maitΛaanΛi agai. ²⁸ Dai siΛascadΛ vΛascatai Λagiadagi Cristo amaasi Cristo tΛagida agai gasΛalicamiga Diuusi dai Diuusi tΛaanΛdamu vΛasi.

²⁹ ΛΛmoco vaavoitudadami vaavoitudai saidΛ arsoiñi isganvapaconadagi coidadΛ vΛatarΛ. ¿DΛmos ismaitarvaavoi isoidaga duaacaragai duucatai arsoiñi gomaasi?

³⁰⁻³¹ AatΛmΛ ojotosicami vΛas tasai garcooda agaiña oodami. ¿Dai ismaiduduaaca ragai aatΛmΛ cocai tumaasi arsoiñi gomaasi aatΛmΛ garvΛatarΛ? Gomaasi gia arvaavoi masvΛas tasai gimuaa agaiña. IsaapimΛ vaavoitudai isganoigΛdai aanΛ poduucai ΛpΛ gΛaagai masvaavoitudadagi istumaasi ganaagidi aanΛ. ³² EfeesiΛrΛ giñcocoda oodami oomaliacami. ¿Tumaasi arsoiñi gomaasi aanΛ giñvΛatarΛ ismaiduaaca iñaagai aanΛ camuucuai? Isiarvaavoi ismaitipu duaacaragai gΛaagai tΛsgaiiyagi sivi dai vagiam arΛliadagi, sioroco siΛpΛ vaasΛmacΛΔ coiya ragai aatΛmΛ.

³³ Maitavar gandadagitoda isaa ganvupuiirumadadagi ganmamaatatulditai Λma maasi. CΛΛ maataΛ aapimΛ sai siorΛ uurapΛcΛi oodami maicΛaga ivuaadami agai apΛn duucai mamaatarΛi dai soimaasi ivuaadana ΛpΛ. ³⁴ GΛaagai mascΛagai gantΛtagituagi apamu dai camaisoimaasi ivuaada. ΛΛmadutai aapimΛ maivaavoitudai iscΛΛ tuiga Diuusi dai siΛasi viaa guvucadagai, cascΛΔ gΛaagai massiaa ΛrΛradagi.

³⁵ Amaadutai aapimΛ giñtΛcacamu lienΛ. “¿Asducatai duduaacarΛi coidadΛ? ¿Dai asmaas-cana tuucugadΛ?” ³⁶ SiorΛ giñtΛcacagi gomaasi aliΛsi arvuiirugami. AstucaΛ ismaacΛΔ gΛasai vuvacai dai gΛarai dai gooquiΛrΛ ΛcaidΛ ismaacΛΔ gΛΛi camaitiipucana. ³⁷ GΛasai uunui caidΛ vai vuvacΛi dai gΛarai dai camaiΛpa maascana ΛcaidΛ ismaacΛΔ gΛΛi. Poduucai apΛvueeyi tomastuma astucaicΛΔ. ³⁸ Diuusi poduucai idui cascΛΔ. Poduucai ΛpΛ oodami ismaacΛΔ cooyi dai gΛyaasapai ugiatΛi tuucugadΛ dai siΛascadΛ duduaaca Diuusi gamaaquimu ΛtuucugadΛ imaacΛΔ Λagi agai ipΛlidi. ³⁹ Oodami tuutucugadΛ maiΛpa maasi cΛcΛisi tuutucugadΛ, tomali ujuurugi, tomali vatopadagai. ⁴⁰ Diuusi tΛtΛañicarudΛ tΛvaagiΛrΛ oidaga dai oodami oidigi daama oidaga cascΛΔ maiΛpa mamaasi tuutucugadΛ. ⁴¹ Tasai dai masaadai dai sisiaavugai maiΛpΛΛasi dadadacΛi,

vΛascara Λmo sisiaavugai vaamioma dadadacai siaa. ⁴² Poduucai idui Diuusi vΛasi gomaasi dai poduucai iduñia agai siΛascada duduaacaldagi coidada. Oodami tuutucugada ismaacada gΛyaasapai duvarai dΛmos siΛascada Diuusi duduaacaldagi camaicoodamu Λgai. ⁴³ Oodami tuutucugada ismaacada gΛyaasapai camaitarsoiñi dΛmos siΛascada Diuusi duduaacaldagi dadadacadamu Λgai. Oodami tuutucugada ismaacada gΛyaasapai camaiguupuacana dΛmos siΛascada Diuusi duduaacaldagi amaasi gia guupuacamu Λgai. ⁴⁴ Oodami tuutucugada ismaacada gΛyaasapai oo dai tuucuga dai Λra dai uugiatai dΛmos siΛascada Diuusi duduaacaldagi camaiugitimu Λgai.

⁴⁵ Pocaiti Diuusi ñiooquidara sai Adán artuucamidara oodami ismaacada idui Diuusi sai tami oidigi daama oidacana. DΛmos ΛSuusi Cristo gooquiarioma divia. Λgai arDiuusi dai maacai ibadagai utudui oodami. ⁴⁶⁻⁴⁹ Diuusi idui Adán dΛvΛaraicada dΛmos ΛSuusi Cristo tΛvaagiaiñdara divia. VΛasi oodami ismaacada oidigi daama oidaga dΛvΛaraicada duñisi apan duucai Adán. Dai vΛascatai ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo apa maascamu Suusi Cristo siΛascada duduaacagi dai tΛvaagiara oidacamu. Suusi Cristo maidΛvΛaraicada duñisi.

⁵⁰ Giñaaduñi aanΛ angΛnaagidi sai oodami tuutucugada maiajioopai tΛvaagiamu istumaasi ismaacada uugiatai maitistuidi isΛmadu daacagi istumaasi maiuugiatai. ⁵¹⁻⁵² DΛmos gΛnaagidi aanΛ Λmo istumaasi istumaasi Diuusi giñaagidi istumaasi Λgi Diuusi maatacatadai. Maisiu vΛascatai aatΛma coiya ragai dΛmos todian duucai garnanatudamu dai Λma maasi tuucuga viaacamu dai tomastuigaco oidacamu vΛasi coidada dai duduaacada. Siuu duucu cacuugatarΛ iivagi Diuusi tΛtaañicaruda pitocada, duduaacamu coidada dai tomali Λmo imidagai camaicoimu. ⁵³ Poduucai isduucai oidaga aatΛma sivi maitistutuidi istomastuigaco oidacagi cascada gΛagagai isapa mamaastua aatΛma Diuusi dai amaasi camaicoodamu aatΛma dΛmos ismaacada cooyi gia duvarai tuutucugada cascada gΛagagai isapa mamaastua aatΛma Diuusi dai amaasi camaicoodagi. ⁵⁴ SiΛascada apΛduñiagi gomaasi amaasi casi apΛduuñimu istumaasi aagai Diuusi ñiooquidara. Dai aidΛ abiaadara camaicoodamu oodami. ⁵⁵ Cascada maitΛagagai isΛbiadagi muuquigami. ⁵⁶ Aoodami ismaacada caoigΛi Diuusi soimaascamaigada camaisoimaa taatamai siΛascada coiyagi. Diuusi ñiooquidara maata aatΛma isiarsoimaasi ivuaadami vΛascatai. ⁵⁷ DΛmos baigiñlidi aanΛ Diuusi sicada. Λgai gΛroigΛldi garsoimaascamiga vaavoitudaitai aatΛma Suusi Cristo cascada camaisoimaasi taatamu aatΛma siΛascada coiyagi.

⁵⁸ Cascada giñaaduñi apiavΛr cΛga vaavoitudada dai apiacΛga ivuaada Diuusi aa duiñidadΛ. AapimΛ cΛga maata sai aa duiñdagai masmaacada ivueeyi Diuusi vΛatarΛ maitarmosΛgicada.

16

¹ Sivi gΛnaagidamu aanΛ Λmo ñiooqui. AanΛ caagidi Λvaavoitudadami ismaacada Galaasiara oidaga isduucatai gΛagagai isΛmpaidiada Λgai tumiñsi gΛraaduñi vaavoitudadami ismaacada Jerusaleenara oidaga vΛatarΛ. Dai aapimΛ ΛpΛ gΛagagai ispoduucai ivuaadagi. ² VΛasi tumiñoco gΛagagai masacovai darasadagi chichiΛΛqui tumiñsi masmaacada gamaitacai, dai bai darasaca poduucai maiviaaca aapimΛ isΛmpaidagi tumiñsi siΛascada maΛ divia aanΛ. ³ Dai siΛascada maΛ divia aanΛ ootosamu aanΛ siora ipΛliada aapimΛ sai vuidacaiña tumiñsi dai oojai gΛraaduñi Jerusaleenara oidacada. ⁴ Dai iñsaana istutiadagi isimia ΛpΛ aidΛ gia giñoidamu goovai.

⁵ SiΛascada imia aanΛ gamucu viaa aanΛ isMasedoniamu sΛli daivuñiagai, dai gooquidara aimu aanΛ Coriintara. ⁶ GΛnΛmadu daaca iñlidi aanΛ chiΛΛqui tasai isΛmo toomoco ΛpΛ. Dai siΛascada imia iñagada aanΛ boodara sibΛcoga aapimΛ istutuidi

isgiñmaaqiagi istumaasi t̄gitoca aan̄a voiyar̄a v̄llatar̄a. ⁷ Aan̄a maisiu mosdaivunucai ḡann̄ida iñ̄alidi baiyoma ip̄alidi aan̄a isbai t̄v̄api daacagi ḡann̄amadu, isDiuusi ip̄aldagi. ⁸ Damos tanasi Efeesīar̄a daaca iñ̄agai aan̄a quiaa, siaa duudagar̄a uucami ismaac̄ad̄a Pentecostesi t̄ll̄gidu. ⁹ Sivi tami c̄ll̄ga istutuidi aan̄a isgaaagiadagi Diuusi ñ̄iooquid̄a dai v̄ll̄si tasai muidutai vaavoitudai, dai muidutai gar̄vuidar̄a v̄ll̄ta.

¹⁰ Ism̄ll̄ diviagi Timoteo v̄arai c̄ll̄gac̄ar̄a n̄ida vai maiduaadicuda agai. Agai āp̄a ivueeyi Diuusi aa duiñ̄dad̄a āpan duucai aan̄a. ¹¹ Casc̄ad̄a v̄ll̄scatai aapim̄a ḡlaagai m̄asc̄ll̄gac̄ar̄a n̄ijadagi. Dai sīll̄scad̄a baigovai imia agai boodar̄a v̄arai maaca istumaasi t̄gitoca agai voiyar̄a v̄ll̄atar̄a. Tami nan̄ara aan̄a Timoteo āll̄madu agaa vaavoitudadami ismaac̄ad̄a oidi.

¹² Aan̄a goguama oi gar̄aduñi Apoolosi sai oidana gogaa vaavoitudadami dai m̄ll̄ca ḡann̄aidana, damos sivi maitip̄ali agai isimiagi. Agai imimu sīll̄scad̄a istutiadagi.

¹³ Ḡann̄uucadacavurai vai maisoimaasi ḡanduiñ̄tuldana āDiaavora, dai apiav̄ar̄ c̄ll̄ga vaavoitudada. Maitav̄ar̄ āll̄biada ismaac̄ad̄a ḡanvuidar̄a v̄ll̄ta. C̄ll̄gac̄ar̄a av̄aroidaca Diuusi ḡanmaacai guvucadagai casc̄ad̄a. ¹⁴ Dai v̄ll̄scar̄a av̄ar̄ oiḡada v̄ll̄si oodami.

¹⁵ C̄ll̄ga maata aapim̄a giñ̄aduñi sai Acaȳar̄a āp̄aga vaavoitu Tiivañi āll̄madu v̄ll̄scatai ismaac̄ad̄a quiidiar̄a oidacatadai. Dai aid̄asi cavaavoitudaimi aa agai soic̄iña v̄ll̄siar̄a istumaasi t̄gitocana agai. ¹⁶ Aan̄a ḡanaagidi m̄asai siaa duutudaiña dai āll̄gidiña agai ismaac̄ad̄a āpan tuutuiga Tiivañi dai aaduñ̄d̄a dai v̄ll̄scatai ismaac̄ad̄a ḡansoic̄ai dai ismaac̄ad̄a ivueeyi Diuusi aa duiñ̄dad̄a. ¹⁷ Alīa baigiñ̄alidi aan̄a giñ̄dividacai Tiivañi dai Fortunato dai Acayo agai alīa baigiñ̄liatu poduucai aapim̄a āp̄a alīa baigiñ̄liatudamudai isdadimudai. ¹⁸ Dai casi giñ̄ib̄astan tada aan̄a go āll̄madu gaaatagacai dai pol̄lidi aan̄a isaapim̄a āp̄a ḡaniib̄astacan tada. Ḡlaagai issiaa duutuadagi Tiivañi āll̄madu Fortunato āll̄madu Acayo. Goovai gar̄soic̄ai casc̄ad̄a.

¹⁹ Av̄avoitudadami Asīar̄a oidacami dai Aquila āll̄madu Prisila dai agaa vaavoitudadami ismaac̄ad̄a Aquila dai Prisila quiidiar̄a ḡan̄mpaidi Diuusc̄ad̄a ḡanviaatuldi āp̄a. ²⁰ Dai v̄ll̄si av̄avoitudadami ismaac̄ad̄a tanai daraaja Diuusc̄ad̄a ḡanviaatuldi. Dai casiav̄ar̄ mait̄ncocoda baiyomav̄ar̄ ḡanviaatuldiada aipaco.

²¹ Tami cuugat̄ar̄a gia āll̄gi ooja aan̄a dai Diuusc̄ad̄a ḡanviaatuldi.

²² Sioor̄a maioiḡadai Suusi Cristo Diuusi gajiaadar̄a vipieeyi. Aan̄a ip̄alidi isotoma diviagi gartaan̄damiga Suusi Cristo.

²³ Aan̄a ip̄alidi isḡart̄aan̄damiga Suusi Cristo c̄ll̄gac̄ar̄a ḡann̄ijadagi. ²⁴ Aan̄a dai aapim̄a vaavoitudai Suusi Cristo casc̄ad̄a alīasi ḡanoiḡadai aan̄a.

Mos̄caasi.

Idi aragotordada oojai ismaacada ooji Paavora avaavitudadami Coriintora oidacami

¹ Aana arPaavora dai Suusi Cristo acovai giñvusaitu ansaida arootosadacana. Poduucai ipali Diuusi cascada. Aana amadu graduñi Timoteo gamviaatuldi. Dai aana ganoojidi idi oojai aapima garaaduñi vaavitudadami masmaacada Coriintora oidaga dai ganampaidiña dai siaa duutudaiña Diuusi. Dai idi oojai argaraaduñi vaavitudadami Acaayara oidacami vatarala ara. ² Aana ipalidi isDiuusi garooga amadu Suusi Cristo gartaanadamiga apiacagacara gannaijadagi dai apiaganiibastudacan tadacagi.

³ Diuusi agai dai vascara soigalidi aatamacada dai garbaialliatudai cascada caga ñioocai aatama Diuusi vui. Agai agai daida aroogada gartaanadamiga Suusi Cristo. ⁴ Siuu duucu soimaa taatamadagi aatama Diuusi baigaralliatudai dai poduucai istutuidi aatama isbaialliatudadagi aa ismaacada soimaasi taatamai. ⁵ Aatama alia soimaa taatamai vaavitudaitai Suusi Cristo poduucai isduucai soimaasi taata Suusi Cristo. Dai agai vaa Suusi Cristo samicada baigaralliatudai. ⁶ Aatama soimaasi taatamai ganaagiditai sai Suusi Cristo arcagacara vuviadami dai poduucai istutuidi aatama isbaiganalliatudadagi. Dai Diuusi baigaralliatudai aatama dai poduucai aapima baiganallidiña ara. Dai poduucai caga istutuidi aapima issoimaa taatamadagi poduucai isduucai soimaa taatamai aatama maivui ñioocaitai Diuusi. ⁷ Dai samicada vaavitudai aana isapiavaavitudadamu aapima. Caa maata aana issoimaasi taatamu aapima poduucai isduucai soimaasi taatamai aana. Dai caa maata aana isDiuusi baiganalliatudamu aapima poduucai isduucai baigiñalliatudai agai aana.

⁸ Garaaduñi ipalidi aatama ismaatia aapima siasi soimaa taatamaiña aatama Asia davariara. Alias cavami soimaasi taatamaiña aatama dai camaitistui isvaamioma soimaasi taatagi. Dai asta poliditadai aatama masgarcooda agai. ⁹ Samicada poliditadai aatama iscaoiya aragai aatama. Diuusi dagito ispoduucai araduñiagi tsai aatama maatana isducatai vaamioma caga vaavitudagi Diuusi dai maisiu poliada aatama islagi istutuidi isgarsoicadagi. Diuusi agai dai aran duduaacaldi acoidada. ¹⁰ Dai Diuusi garsoi tatai camaitarcooditu aatama dai Diuusi quiaa garsoicai. Daida caa maata aatama isvascara garsoicadamu agai. ¹¹ Alias glaagai isdaanada aapima Diuusi sai garsoicaiña. Dai siascada muidutai daanadagi Diuusi sai garsoicaiña muidutai pocaitiada agai ara sai baiganalidi Diuusicada maatacatai isDiuusi garsoicai.

¹² Alias baigaralidi aatama maatacatai gartagitoidagara iscaa tuutuiga aatama tomasiacoga sioon caga aapima gansaagida vascara ipalidiña aatama iscaga ivuaadagi tomastumaasi. Aatama lagi maitistutuidi isivuaadagi gomaasi baiyoma Diuusi agai dai garsoicai cascada caga ivueeyi aatama. ¹³⁻¹⁴ Dai ganoojidi aatama mosacaasi istumaasi caga istutuidi ismaata naijadagi dai maata caacagi aapima. Dai aana ipalidi sai siascada ajiagi istuigaco Suusi Cristo garvaidaquiaagi tavaagiamu baiganaliadamu aapima aatamacada poduucai isduucai aatama baigaraliadamu aapimacada ismaacada vaavoiu aSuusi Cristo ganaagiditai aatama isagai aracagacara vuviadami.

¹⁵⁻¹⁶ Dai vaavitudai aana isalia baiganalidi aapima aanacada, aana gandivida inlilitadai aidasi Masedoñia maacoga daivusai aana dai aran baigo vacoga daivunucai dai poduucai goocoaja gandividamudai aana dai aapima baiganaliadamudai giñnaitai, dai aapima caga istutiadamudai isgiñsoiñiagi naana maasicada istumaasi tagitocatadai aana voiyara Judeea maacoga imaitai. Damos mai aana isquiaa soimaasi ivuaadatadai aapima dai aana maisoiganalliatuda inlilitadai

gandibagaidacai cascada maiii. ¹⁷ Aidasi aagai aanai saigandivida inagaitadai aanai sallowicada gandivida inlilitadai. Aana maitarapan ducami amoco ismaacada pocaitina saiduuñiagi amo istumaasi tomasi maata agai ismaitistutuidi. ¹⁸ Diuusi caa maata inaanai gandivida inlilitadai cascada aagaitadai aana. ¹⁹ Aana amadu Timoteo amadu Silvanu casi ganaagidi isSuusi Cristo Diuusi marada ismaacada tavai tavaagiaiñdarar arcagacara vuviadami. Agai maiaagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi. Agai vascara ivueeyi vasi istumaasi aagai. ²⁰ Dai Suusi Cristo agai daida ivueeyi vasi istumaasi aagai Diuusi saida iduñia agaitadai oodami vatarar. Dai Suusi Cristo garsoicai tasai caaga ñioocaiña aatama Diuusi vui. ²¹ Dai Diuusi agai daida garsoicai isapiacaga vaavoitudada aatama Suusi Cristo. Dai Diuusi ootoi galdaga saigaramadu daacana, ²² sai poduucai maatana aatama isDiuusi sallowicada iduñia agai vasi istumaasi aagai saida iduñia agai. Diuusi Ibadai agai dai garmacai gavgucadagai tasai caaga ivuaadana Diuusi aa duñidada.

²³ Damos maata Diuusi ismai quiaa ii aana Coriintoamu maitanbagaida inlilitai soimaasi ivuaadatai aapima. ²⁴ Siascada gandadida aatama, aatama maitipalidi isganaagidiagi masai ama maasi vaavoitudana. Aapima cacaga vaavoitudai istumaasi arvaavoi cascada. Baiyoma gansoiña aralidi aatama masai vaamioma baiganalidiña.

2

¹ Dai povai inlilidi aana iscamaiapamu soiganaliatuda inagai gandividacai. ² Siuu duucu baiganaliadagi aapima baiginalidiña aana arpa dai siuu duucu soiganaliadagi aapima soiginalidiña aana arpa. Poduucai insoiganaliatudagi aana camaitipucamu isducatai baiginaliatuda aapima. ³ Cascada casi ganooji aana alquioma vai poduucai siora soimaasi ivuaadatadai isama duuca tagitocagi saicamaisoimaasi ivuaadana naida gandivida aana. Vai poduucai siascada aaji aana maisoiginaliatudagi aapima. Aapima aragai daida gaagai isbaiginaliatudagi. Aana polidi issi uu duucu baiginaliadagi aana poduucai aapima arpa baiganalidiña. ⁴ Aidasi ganoojiditadai aana sallowicada soiginaliditadai aana gantatagitoitai dai asta suaacaitadai aana. Damos aana gia maitipalidi issoiganaliatudagi baiyoma ipalidi aana ismaatiagi aapima siasi ganoigadai aana.

⁵ Gocali ismaacada soigaraliatu soimaasi ivuaadatai vaamioma soiganaliatu goovai aapima tomasi aana soiginalli arpa. Damos camaivaamioma bagai aana agai vai maivaamioma soigalidiña. ⁶ Casi alia soimaa taatatuldi aapima agai casivar maiñoquiada vaamioma. ⁷ Dai sivi gandanai aana masai oigaldana aapima agai dai baigavar aliatuda vai poduucai maipova alidiña agai iscamaitipu oigaldaragai agai vatarar. ⁸ Vai poduucai maatiagi agai issallowicada oigadai aapima. ⁹ Aiqui abiaadara ganooji aana masai soimaasi taatatuldiana gocali dai poduucai maataca inagai sabai ginlagidi aapima ischo arpa. ¹⁰ Dai siascada oigaldadagi aapima amaadutai aana oigaldadamu agai arpa. Dai caa maata Suusi Cristo iscaoigali aana gocali dai poduucai vascatai baiganaliadamu aapima. ¹¹ Vai poduucai adiaavora maitarmaitiagi mosca maata aatama isalia yaatavoga agai.

¹² Aidasi ii aana Troasiamu dai aagida inagai aoidacami isSuusi Cristo aracagacara vuviadami, agai vaa Suusi Cristo ginsoi saimaata cacana dai vaavoitudana mui oodami. ¹³ Damos aidasi ai aana maitaa garaduñi Tito cascada maitabastan tada ginbadaga. Cascada otoma ii aana macadara Masedonio davariamu.

¹⁴ Damos sallowicada baigaralidi aatama Diuusicada. Agai vaa agai daida garsoicai isapiagaaagiadagi aatama ñioquida dai garsoicai saimaitarsobicaiña ismaacada vudarar vatarar

Suusi Cristo. Diuusi garsoicai ismamaatutuldi aatama aa istumaasi idui aSuusi Cristo oodami vaatar. Dai siascada caaca aoodami isSuusi Cristo arcagacara vuviadami baiganliaracada caacana idi ñiooqui poduucai isduucai bai liaracada uvaida oodami amo chigian uvadami. ¹⁵ Dai baigalidi Diuusi gaaagiditai aatama Suusi Cristo ñiooquida. Siascada mamiadagi ajudidíu papaaligada cubimidali quiuupiar vaascatai ismaacada ami daraajagi uvagidacana. Dai siascada gaaagiadagi aan Diuusi ñiooquida vaascatai ismaacada ganmpaidiadagi caacana dai amoco cagacara vuvaquimu dai iimimu Diuusi amadu dai aa maivaavoitudamu dai aDiaavora amadu iimimu. ¹⁶ Ismaacada vaavoitudai Diuusi ñiooquida agai gia cagacara vuvacai. Dai ismaacada maivaavoitudai agai gia, arsiibiimiada ducami Diuusi vaatar. Tomali amaadutai maitistutiudi isagaa gaaagiadagi Diuusi ñiooquida avanacai Diuusi guvucadadacada. ¹⁷ Damos aatama maitarapan ducami muidutai ismaacada gaaagidi Diuusi ñiooquida gamaitaa aliditai tumiñsi dai istumaasi gamamaatutuldiña agai maisiu vaasi arDiuusi ñiooquida. Damos aatama gaaagidi Diuusi ñiooquida samicada maatacatai isarvaavoi dai maisiu gamaitaa aliditai tumiñsi. Diuusi garrootoi tasai gaaagidana ñiooquida dai maata agai iscaga gaaagidi aatama vaavoitudaitai Suusi Cristo. Aatama arCristo ojootosada cascada.

3

¹ Gomaasicada ismaacada caagaa aatama sioor maata isbai polidi aapima isaatama moscaga ñioocai aatama lagi garvaatar. Tomasiaaco siaaco ajiopadagi aatama maitagito isbacaticagi amo oojai siaaco aagadagi isca tuutuiga aatama poduucai isduucai ivueeyi aa.

² Samicada vaamioma arsoiñi aapima aatama garvaatar siamo oojai. Mosnaititai oodami isducatai caga vaavoitudai aapima poduucai maatamu iscaga idui aatama garaa duiñdaga aapima gansaagida. Vaasi imaasi caa maata aatama garibadagara.

³ Suusi Cristo agai daida cagacara ganvuvaitu aapima vaavoitudacai isagai aracagacara vuviadami. Dai agai gansoicai masai camaisoimaasi ivuaadana ootosacai Diuusi Ibada isganamadua daacana. Agai agai dai tomastuigaco oidaga. Dai aatama agai daida gnaagidi Suusi Cristo ñiooquida. Poduucai tomasioora siora naidi isducatai caga oidaga aapima agai gia caga maata isaatama arojootosada Suusi Cristo. Poduucai ducami isSuusi Cristo oojamudai amo oojai dai aoojara aagidamudai vaasi oodami tasi aatama arojootosada agai. Agai baiyoma ducami isganiibadagara ooja maisiu oodiar isducatai idui Diuusi aidasi maa Moseesacaru samicamigada.

⁴ Samicada maata aatama isarDiuusi ojootosada vaavoitudacai aapima Suusi Cristo. ⁵ Aatama lagi maitistutuidi isivuaadagi Diuusi aa duiñdada baiyoma Diuusi agai daida garmaacai guvucadagai tasaid ivuaadana aatama istumaasi agai ipalidi. ⁶ Agai vaa agai daida garsoicai isaagiadagi aatama oodami sai oidaga samicami utudui. Aatama maiaagidi oodami sai coiya agai ismaaggiadagi vaasi istumaasi gatjai Diuusi baiyoma gaaagidi aatama sai Diuusi Ibada maacai ibadagai utudui tomasioora siora vaavoitudagi Suusi Cristo.

⁷ Damos caa maata aatama isaquioma gia coodana oodami ismaacada maiagidi Diuusi samicamigada ismaacada Diuusi ooji odai daama. Aidasi maa Diuusi gasamicamiga Moseesacaru aliasi dadadacitadai Moseesacaru vuivasada dai cascada ajudidíu maitistutuiditadai isvui nanlavagi Moseesacaru tomasi camaisi dadadacitadai agai. ⁸⁻⁹ Diuusi cagacara naiditadai Moseesacaru aidasi maa agai gasamicamiga. Asamicamicada coodana ismaacada maiagidi.

Dai sivi vaamioma cagacara garnaidi Diuusi aatama ismaacada gaaagidi goutu samicami ismaacada garmaa Diuusi Ibada. Goutu samicamicada Diuusi Ibada garmaacai ibadagai utudui. ¹⁰⁻¹¹ Golaqui samicami aliasi cagaducataidai tomasi

maitavapi cavaca agaitadai agai dāmos sivi camaiñamaga agai toma laachi casi garmaacacai Diuusi goutu sāllicami ismaacada vaamioma cālagadu. Goovai tomastuigaco namaca agai.

¹² Cascada gaaagidi aatama vāasi istumaasi Diuusi aagai. Dai aagidi aatama ñiooquicada ismaacada maisijaiga maata caidagai. Cāā maata aatama istomastuigaco namaca agai idi ñiooqui cascada. ¹³⁻¹⁶ Aatama maiapan duucai ivueeyi Moseesacaru. Istumaasi aagaiña agai maicāā maata caācana aoodami. Dai asta sivi maiquiaa cāāga maata caā ajudidū gōāāqui sāllicami. Mosācaasi Suusi Cristo agai dai soicai oodami ismaata caācagi gōāāqui sāllicami vaavoitudacai Suusi Cristo. ¹⁷ Suusi Cristo agai daida garmaa ibadagai utudui. Tomasioora sioora caviaacagi ibadagai utudui camaiviaa isāāgiadagi vāasi istumaasi aagai Moseesacaru sāllicamigadara. ¹⁸ Dai sivi aatama vāascatai cāāga maata isSuusi Cristo sāllicada cāā tuiga. Dai vāascara maata aatama isagai vaa Suusi Cristo gartaanadamiga arDiuusi marada, dai tavaagaiñadara tavai agai tami oidigi daama, dai tomali amo imidagai maisoimaasi idui agai. Dai Diuusi Ibadā guvucadadacada vāās tasai vaamioma cāāga oidacana aatama poduucai isduucai oidacana Suusi Cristo tami oidigi daama.

4

¹ Cascada baigaraaliaracada gaaagidi aatama Diuusi ñiooquida. Diuusi garmaa idi aaduiñdaga agai cāāgacara garñaidi cascada. ² Oidaga āāmo oodami ismaacada astocai ivueeyi istumaasi siaa araracami, dai vupuiirumadaiña oodami, dai maicāāga gamamaatutldiña Diuusi ñiooquida baiyoma aagai agai istumaasi maitarvaavoi. Dāmos aatama maitivueeyi gomaasi baiyoma aatama gamamaatutldi mosācaasi istumaasi arvaavoi, vai poduucai oodami cāāga istutuidi ismaatiagi iscāāga ivueeyi aatama. ³ Amoco maicāā maata caā istumaasi gamamaatutldi aatama. Agai agai dai maivaavoitudai Suusi Cristo dai cascada iimia agai āDiaavora āāmadu. ⁴ Adiaavora agai daida artaanadamigada agai ismaacada maivaavoitudai Suusi Cristo, dai maidadagitoi ismaata caācagi agai siāā cāā tuiga Suusi Cristo dai maidadagitoi ismaatiagi isSuusi Cristo arDiuusi. ⁵ Aanā gia gaaagidi sai Suusi Cristo arābaitācāāacami vai poduucai siaa duutuadagi oodami Suusi Cristo dai maisiu aanā Suusi Cristo agai daida artaanadami dai aanā mosarpiooñigada. Agai giñootoi ansai gansoicaiña isvaavoituda aapimā agai ñiooquida. ⁶ Diuusi agai daida idui ācuudagi tuucamidara. Dai Diuusi garsoi iscāāga maatiagi aatama iscāā tuiga agai maatacatai aatama istuiga Suusi Cristo.

⁷ Sāllicada viaa guvucadagai Diuusi. Agai giñaagidi istumaasi gaaagida aanā. Aanā āāgi maiviaa guvucadagai baiyoma Diuusi agai daida giñmaacai guvucadagai ansaidā gaaagidiña ñiooquida. ⁸ Tomasiaaco siaaco ajiopai aatama āāsi soimaasi taatamai dāmos vāascara garsoicai Diuusi. Tomasi āāmo imidagai maitatāāgaiña aatama istumaasi gartatāgituagi vāascara apiavaavoitudai aatama Diuusi. ⁹ Tomasi soi duucai garñaidiña oodami vāascara Diuusi gartāāmadu daacana. Dai garcooda agaiña oodami dāmos maitistutuidiña. ¹⁰⁻¹¹ Tomasiaaco siaaco ajiopai aatama garcooda aagaiña oodami poduucai isduucai muāa aagaiña agai āSuusi quiaa aimaraitai agai tami oidigi daama dai bai tavapicada muāa dāmos aatama gia maiquiaa coi, Suusi Cristo garsoicai gāguvucadacada cascada. Dai poduucai gāmaata isDiuusi duaacali agai. ¹² Poduucai garcooda aagaiña oodami gaaagiditai aatama Diuusi ñiooquida dāmos aapimā caviaa ibadaga utudui vaavoitudacai Diuusi ñiooquida.

¹³ Pocaiti Diuusi ñiooquidara: “Vaavoitu aanā Diuusi ñiooquida dai cascada aagidi aanā oodami Diuusi ñiooquida”, ascāiti. Poduucai aatama āāpā vaavoituda Diuusi ñiooquida dai cascada gaaagidi aatama Diuusi ñiooquida. ¹⁴ Dai cāā maata aatama isDiuusi duaacali gartaanadamiga Suusi coidada saagidiaiñadara dai poduucai āāpā garduduaacalia agai

agai aatama coidada saagidaindara. Dai amaasi garvaidaquia agai vasscatai amapai tavaagiamu Suusi Cristo amadu. ¹⁵ Dai aatama soimaasi taatamai naana maasi istumaasi dai gaaagidi Diuusi ñiooquida maatacatai ispoduucai vaamioma gansoicai aatama aapima. Dai poduucai vaamioma muidutai vaavoituda agai Diuusi ñiooquida dai Diuusi cagacara najada agai dai agai pocaitiada agai sai baiganalidi Diuusicada dai caga ñioocada agai agai Diuusi vui.

¹⁶ Cascada baiganalidi aatama. Tomasi calimuimi gartuucuga vascara tiodian tada garibadaga. ¹⁷ Tami oidi daama maisi cavami soimaasi gataatamai dai alia otoma daivuscai. Dai gomaasicada Diuusi garmaquia agai naana maasi istumaasi cacagaducami ismaacada tomastuigaco maiuugiatai. ¹⁸ Dai vaamioma tatagitoi aatama istumaasi aagai Diuusi ñiooquidara sai oidaga tavaagiarai siistumaasi oidaga tami oidigi daama. Vassi istumaasi oidaga oidi daama alia otoma uugiatai damos istumaasi oidaga tavaagiarai go gia tomastuigaco maiuugiatai.

5

¹ Gartuucuga arapan ducami amo vaaqui daida garibadaga gartuucuga arana oidaga. Siasscada ugitiagi gartuucuga cal maata aatama isDiuusi garmaquia agai amai utudui tavaagiarai siaaco tomastuigaco oidacamu aatama dai tomali amo imidagai maiuugiatai agai. ² Aliasii aijigai aatama ipaliditai iscaimiagi tavaagiamu dai viaacagi gartuucuga ismaacada garmaquia agai Diuusi ³ poduucai gamaata istuucucara ragai tavaagiarai. ⁴ Quiaa oidacatai garibadaga tami oidi daama idi tuucugara ismaacada arapan ducami amo quii alia aijigai aatama soimaasi taatamatai. Dai tomasi maicoiya analidi aatama vascara sioma ipalidi aatama istavaagiarai oidacagi dai viaacagi gartuucuga ismaacada maiuugiatai tomali amo imidagai. ⁵ Diuusi agai dai poduucai idui. Dai Diuusi caotoi gabadaga sai garlamadu daacana sai poduucai maatacana aatama issalicada garmaquia agai tuutucuga uutudui.

⁶ Cascada baiganalidi aatama Diuusicada, tomasi cal maata aatama isquiaa oidacatai aatama tami oidi daama maitistutuidi aatama isoidaga tavaagiarai Diuusi amadu. ⁷ Damos vascara garlamadu daja Suusi Cristo vaavoitudaitai aatama ñiooquida agai tomasi maitiquiaa naidi aatama agai. ⁸ Vascara baiganalidi aatama. Damos vascara vaamioma ipalidi aatama isiimiagi tavaagiamu siaaco naidia aragai Suusi Cristo siapiaoidacagi tami oidi daama idi tuucugiarai. ⁹ Cascada ipalidi aatama isivuaadagi istumaasi ipalidi Diuusi quiaa oidacatai tami oidi daama dai siasscada tavaagiarai daraaja arpa. ¹⁰ Dai aimu istuigaco Suusi Cristo garnaida agai aatama vaavoitudadami ismaacada caga ivuaadana aa duiñdada dai ismaacada maicaga ivuaadana quiaa oidacatai tami oidi daama. Siora caga ivuaadana Suusi Cristo aa duiñdada Suusi Cristo maaquimu agai naana maasi istumaasi cacagaducami dai siora maicaga ivuaadana maimaaquimu agai gomaasi.

¹¹ Aliasii siaa duutudai aatama Diuusi, cascada duudatai aagidi aan loodami sai vaavoitudana Diuusi ñiooquida. Cal maata Diuusi istuutuiga aatama daida isaatama aagai moscaasi istumaasi arvaavoi. Daida ipalidi aatama isaapima arpa cal maatacagi gomaasi. ¹² Maitipalidi aatama isangi gnaagiadagi iscal tuutuiga aatama, damos vascara ipalidi isbaiganalida aapima aatamacada. Vai poduucai viaacamu aapima isducatai garsoicadagi siasscada gapiar garvuupadagi loodami ismaacada gargarducada analidi ivuaadatai ganviituldaraga, maitatagitoitai istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi. ¹³ Tomasi polidi loodami ismaisi cagadu tatagitoi ischo arpa vascara ivuaadamu aan moscaasi istumaasi ipalidi Diuusi ipaliditai isgansoicadagi aapima. ¹⁴ Aliasii giñigadai Suusi Cristo cascada povueeyi aan. Suusi Cristo muu vassi oodami vatarai. Diuusi soimaasi taatatuldi Suusi Cristo soimaasi ivuaadatai oodami.

Poduucai Diuusi oigaldi oodami ducami isDiuusi casoimaasi taatatuldiamudai oodami, cascada apan ducami isvulasi oodami cacoimudai. ¹⁵ Suusi Cristo muu dai apan duaaca vulasi oodami vaatarai vai ismaacada viaa ibadaga utudui vaavoitudacai Suusi Cristo camaitivuaadaiña istumaasi aagi ipalidi isivuaadagi baiyoma ivuaadagi istumaasi Suusi Cristo ipalidi isivuaadagi. ¹⁶ Oodami maivaavoitudadami soi duucai naidi aamo oodami dai caga naidi aa oodami. Aana aapa poduucai naidiña oodami maiquiaa vaavoitudacai Suusi Cristo dai asta Suusi Cristo soi duucai naidiña aana. Damos sivi cavaavoitu aana Suusi Cristo dai amadugan duucai naidi aana oodami. Maiquiaa vaavoitudaitai aana Suusi Cristo apan duucai naidi aana oodami poduucai isduucai amaivaavoitudadami naidi oodami. Aaquioma poduu naidi aana aSuusi Cristo damos sivi camaipoduu naidi aana agai. ¹⁷ Cascada tomasioora sioora cavaavoitudagi Suusi Cristo camaiapan duucai tatagitoi tomali maiapan duucai ivueeyi maiquiaa vaavoitudacai. Agai viaa aamo ibadagai utudui cascada.

¹⁸ Diuusi agai dai soicai vaavoitudadami sai povuaadana vaavoitudacai agai Suusi Cristo. Dai camai vui vaatacana aatama Diuusi cavaavoitudacai ismuu Suusi Cristo aatama garvaatarai soimaasi ivuaadatai aatama. Dai Diuusi gartajai tsai aagidana oodami sai ama duucai tatagitona sai poduucai camaiuidara vaatacana agai Diuusi. ¹⁹ Diuusi agai dai ootoi Suusi Cristo sai soina oodami sai ama duucai gantatagitona sai poduucai Diuusi cagacara naidiña. Dai poduucai Diuusi oigaldi oodami soimaascamigada ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo. Dai Diuusi gartajai tsai aagidana oodami sai agai saticada oigalda alidi soimaascamigada. ²⁰ Cascada Diuusi garmaa saticami tsaidi arojoosadacana Suusi Cristo. Dai aagidi aatama oodami istumaasi Diuusi ipalidi isaagidiagi. Gandaana aatama masai ama duucai gantatagitona masai camaiuidara vaatacana aapima Diuusi. aSuusi Cristo ipalidi ispovuaada aapima. ²¹ Tomali aamo imidagai maisoimaasi idui aSuusi Cristo. Damos aatama gia soimaasi ivuaadatai Diuusi soimaasi taatatuli aSuusi Cristo ducami issoimaasi iducamicamudai agai dai sivi camaisoimaasi gartaatatulda agai Diuusi aatama vaavoitudacai aatama Suusi Cristo. Dai Diuusi cagacara garnaidi ducami ismaisomaasi ivuaadamudai aatama.

6

¹ Aatama amadu aapima ivueeyi Diuusi aa duiñdada cascada ganaagidi aatama masai apiavaavoitudaiña isDiuusi cagacara gannaidi. ² Pocaiti Diuusi gñiooquiara: Aidasi abiaadara casi ipali aana iscagacara vuviadagi oodami giñdaanaitadai aapima dai aana gia caa.

Dai aana gia gansoi masai cagacara vuvacana.

Ascaiti Diuusi. Sivi arsiascada caa Diuusi oodami ismaacada daana. Sivi arsiascada cagacara vuvaidi Diuusi oodami.

³ Saticada ipalidi aatama ismaisomaasi ivuaadagi vai tomali amaadutai maipocaiti adagi sai maicaga ivueeyi aatama Diuusi aa duiñdada. ⁴ Baiyoma ipalidi aatama iscaga oidacagi ivuaadatai Diuusi aa duiñdada vai poduucai vaamioma caga vaavoitudagi oodami Diuusi ñiooquida. Cascada soimaasi taatamai aatama dai maivui ñioocai Diuusi, tomasi aamo imidagai maitaagai aatama istumaasi gartatagitoagi tomali siaaco iimiagi. ⁵ Daida cavami gargvaiña oodami, dai garmamaisapaiña. Daida amapacara garcadaiña oodami dai siaa caitiña iñaquidatani. Dai aamo imidagai aliisi gaaata vuaadana aatama dai aamo imidagai maicocoosiña dai bibiuugiña aatama. ⁶ Dai maigoogosi garducamica aatama. Dai caa maata aana Diuusi ñiooquida. Dai maibaacocoi aatama tomasi aa oodami naana caiti garnaidi gñiooquidi. Dai caa tuutuiga aatama. Dai Diuusi Ibadada garamadu daja. Dai saticada oigadai aatama vulasi vaavoitudadami. ⁷ Dai gaaagidi aatama Diuusi ñiooquida. Dai Diuusi garmaacai guvucadagai tsaidi ivuaadana vulasi istumaasi agai ipalidi. Dai Diuusi garsoicai tsaidi ivuaadana mosacaasi istumaasi arcagaducami dai poduucai istutuidi aatama isagai

garsoicadagi siuu duucu ΔDiaavora soimaasi garduiñtulda Δliadagi. ⁸ Δmo imidagai siaa garduutudai oodami dai Δmo imidagai maisiaa garduutudai. Δmo oodami garñiooquidiña dai aa gia cho. Δmo oodami yaatavogamu garaagaiña dai aa pocaitiña tasai aatΔma aagai istumaasi Δrvaavoi. ⁹ Δmo oodami maicΔ tuutuiga garvui ducami ismaitΔrmaatΔcamudai tomasi cΔga garmaatΔ dai Δmoco cΔ tuutuiga garvui tomasi maitΔrmaatΔ. Δmo imidagai baitoma garcoodaiña Δmo oodami Δmos apiaquiaa oidaga aatΔma. Δmoco aliΔsi soimaasi gartaatamituldiña Δmos maiquiaa garcoi. ¹⁰ Tomasi Δmo imidagai soimaasi taatamai aatΔma vΔscara baigaralidiña. Tomasi Δrsoituutuigami aatΔma vΔscara soicai aatΔma mui oodami idi ñiooquicada ismaacada aagidi aatΔma. Maiviaa aatΔma tomali Δmo istumaasi Δmos Diuusi garmaacai vΔsi istumaasi tΔgito aatΔma. VΔsi gomaasicada cΔga gΔmata tΔsiaatΔma ΔrDiuusi ojootosada.

¹¹ AapimΔ garaaduñi CoriintoΔra oidajami casi gΔnaagidi aatΔma mui naana maasi istumaasi aatΔma maitΔnastoquidi tomali Δmo istumaasi. AatΔma gΔnoigΔdai cascada.

¹² AatΔma ipalidi iscΔgacara gΔnnΔijadagi Δmos aapimΔ maitipalidi. ¹³ AanΔ gΔndaanΔi giñmaamara duucai masai cΔga tuutiacana giñvui poduucai isduucai cΔ tuiga aanΔ ganvui.

¹⁴ Maitavar Δpa maasi ivuaada urapΔcada aa ismaacada maivaavoitudai. AapimΔ maiΔpan duucai oidaga Δgai cascada. Δgai oojoidi isivuaadagi naana maasi istumaasi soimaascami dai aapimΔ gia cho. ¹⁵ Suusi Cristo maiΔpan duucai ivueeyi ΔDiaavora daidΔ vΔavoitudadami maiΔpan duucai ivueeyi Δmaivaavoitudadami. ¹⁶ GogΔ qui vaaco siaa duutudai oodami Diuusi ismaacada tomastuigaco oidaga maiΔpan ducami gogΔ qui siaaco siaa duutudai oodami momoono ismaacada ivueeyi Δgai. Dai aapimΔ Δpan ducami Δqui siaaco siaa duutudai oodami Diuusi. PotΔtdai Diuusi garΔΔqui aaduñicarū:

AanΔ vaavoitudadami saagida oidaga.

AanΔ ΔrDiuusigada.

Dai Δgai Δrgiñmaamara.

Ascaiti Diuusi. ¹⁷ Cascada pocaiti ΔpΔ:

AapimΔ vaavoitudadami camaitΔagai mΔsiΔpan duucai oidacagi Δgai ismaacada maivaavoitudai,

Casiavar maitivuaada istumaasi soimaascami.

¹⁸ Dai aanΔ ΔrgΔnoogacamu,

Dai aapimΔ Δrgiñmaamaracamu.

Dai aanΔ cΔgacara gΔnnΔijadamu.

Pocaiti garbaitΔcaacami ismaacada sΔlicada viaa guvucadagai.

7

¹ AapimΔ giñaduñi aanΔ gΔnoigΔdai. Gomaasi aagai Diuusi maisiu mosΔcaasi garΔΔqui aaduñicarū vΔatarΔ, vΔsi gomaasi ΔraatΔma garvΔatarΔ ΔpΔ. Cascada aliΔsi gΔagai tΔsigajiaadΔra vipiaadagi vΔsi soimaascami dai camaisoimaasi ivuaadagi. Dai siaa duutudaitai Diuusi aliΔsi gΔagai isivuaadagi mosΔcaasi istumaasi Diuusi ipalidi.

² CΔgavar tuutiaca aapimΔ garvui. AatΔma maitΔnmamaatΔtuli mΔsisoimaasi ivuaadagi aapimΔ tomali maiyaataidi aatΔma. ³ Aagai aanΔ gomaasi maisiu soimaasi ivuaadatai aapimΔ. AanΔ sΔlicada gΔnoigΔdai cascada. Dai gΔnoigΔadamu aanΔ asta siΔscada muu. ⁴ Vaavoitudai aanΔ mΔsiaapimΔ iduñia agai vΔsi istumaasi gΔnaagidi aanΔ. Dai sΔlicada baigiñalidi aanΔ aapimΔcada. Dai tomasi soimaasi taatamai aanΔ vΔscara sΔlicada baigiñalidi.

⁵ Aidasi abiaadarla aayi aatama tami Masedooniarla maiquiaa ganiibastacan tada gariibadaga alia soimaa taatamai aatama cascada. Tomasiaaco siaaco ajioopada aatama garcocoodai oodami dai vaascara tatagitoi aana ginaaduñi vaavoitudadami. Aana maitipalidi isagai dagituagi ganvaavoidaraga. ⁶ Damos Diuusi agai dai baihatudai vaavoitudadami ismaacada soigaliadagi, cascada baigrali aatama diviacai Tito. ⁷ Maisiu mosacaasi diviacai agai. Agai alia baigaliatugai aapimacada cascada. Agai garaagidi sai aapima samicada garnaida alidi. Daidla garaagidi larra sai aapima aliasi ginatagitoi dai soigalidi aanaada. Gomaasicada vaamioma baiginali aana.

⁸ Tomasi soigali aapima naidacai loojai ismaacada ganotosi aana vaascara maivuaam inalidi aana sivi. Tomastuucamidara soiginali aana maatacai issoigali aapima chaaqui tasai naidacai goojai ⁹ vaascara sivi baiginalidi, maisiu soigaliacai aapima, aapima ama duucal gantatagitoi aidasi soigali cascada. Diuusi alia baigali naiditai isducatai ivuaadana aapima aidamasi soigalidi. Cascada maata aana ismaisoimaasi ganduñi ganoojidacai. ¹⁰ Siacada amaadutai soigaliadagi dai maivui niocadagi Diuusi, poduucal Diuusi alia baigalidina dai poduucal ama duucal gatagitoina oodami dai cagacara vuvacai. Cascada arsoini issoigaliadagi oodami siacada soimaasi ivuaadagi dai ama duucal gatagitoina. Damos siacada soigaliadagi amo maivaavoitudadami dai maiama duucal gatagitoi aidla gia imi agai agai adiaavora lamadu. ¹¹ Damos aapima alia caga idui cascada alia baigali Diuusi dai canidi aapima istumaasi padui gooquira. Alia baacoi aapima lagi poliditai sai Diuusi soimaasi gantaatutudi agai dai ginabaiditai insaana ganbagaidagi. Cascada ipalidi aapima insaana ganoigaldagi, dai otoma bagaimi aapima acali ismaacada soimaasi idui. Dai ipaliditadai insaana gandidiagi. Vasi gomaasicada caga gamaata masiapima maibaigalidi acali vui soimaasi ivuaadatai agai. ¹² Aidasi ganooji aana maisiu mosacaasi gocali tagitocatadai aana ismaacada soimaasi idui tomali gamai ismaacada soimaasi iduñi goovai. Baiyoma maata Diuusi ispoduucal ganooji aana aliasi ganoigadaitai. ¹³ Vasi gomaasicada alia baigralidi aatama.

Dai vaamioma baigralidi aatama naiditai isbaigalidi Tito aapimacada. Tito aliasi baigalidi naiditai isducatai ama duucal gantatagitoi dai gajiaadara vipiaada aapima asoimaascami. ¹⁴ Aidasi maiquiaa ii Tito Coriintoamu aana aagidi masai aapima lagiida agai istumaasi ganoojida inaagaitadai aana dai aapima podui. Vasi istumaasi ganaagidi aatama arvaavoi dai istumaasi aagidi aatama Tito vasi padui. ¹⁵ Dai sivi vaamioma ganoigadai Tito tatagitotai isaapima caga lagi vasi istumaasi ganaagidi agai dai caga miaadagidacai aapima dai caga siaa duutudai aapima agai. ¹⁶ Caga vaavoitudai aana masiapima apialagiada agai istumaasi ganaagidi aana cascada baiginalidi aana.

8

¹ Sivi ginaaduñi ipalidi aana isganaagidagi isducatai Diuusi cagacara naidi avavoitudadami Masedooniarla oidajami dai agai caga soicai aa vaavoitudadami. ²⁻⁴ Tomasi aliasi soimaa taatamai agai vaascara alia baigalidi. Tomasi samicada arsoituutugami agai vaascara mui ampagi tumiñsi ducami isrircuacamudai agai daidla gardaaniimi tasai dagitona aatama isootosda atumiñsi avavoitudadami Jerusaleenara oidajami. ⁵ Aatama maivaavoitudaitadai ismosaa mui ampaida agai tumiñsi. Larra idui agai vasi istumaasi Diuusi ipali dai gooquira duunia aliditadai istumaasi aagidi aatama. ⁶ Mosnaiditai aana isalial mui ampagi tumiñsi avavoitudadami Masedooniarla oidacami aagidi aana Tito sai agai pamu imana malca siaaco daraaja aapima dai ganaagidana masai pamu ampaidina tumiñsi avavoitudadami soituutugami Jerusaleenara oidajami vataral poduucal isduucal ivuaadatadai aapima lagioma. ⁷ Aapima vasiaacatai samicada caga ivueeyi, dai samicada caga vaavoitudai aapima.

Dai aliási cllaga gamamaatatludña. Dai istumaasi ivueeyi aapiml baigalliaracada ivueeyi. Dai aliási garoigadai. Dai sivi aliási gaaagai isclaga soiña aapiml garaaduñi soituutuigami.

⁸ Aanl gnaagidi gomaasi maisiu gantlaañia iñaliditai baiyoma gnaagidi aanl gomaasi masai maatacana isducatai aa vaavoitudadami baigalliaracada ampaidi tumiñsi garaaduñi vllatarl. Dai silascadal aapiml gaoidagi llpl vllascatai maatamu isaapiml aliá oigadai garaaduñi. ⁹ Aapiml camaatal isSuusi Cristo aliá cll tuiga. Aidási maiquiaa divialgai tami oidigi daama maivialgacataidai tomali lmo istumaasi tavaagiarl daacatai. Damos diviacai tami oidigi daama soitigami gnaato lgal. Suusi aliási ganoigadai cascada poduucal idui, vai poduucal istuidana aapiml isiimiagi tavaagiamu dai ami viaacagi naana maasi istumaasi cllagaducami.

¹⁰ Aanl gnaagidi saidl arclaga isotoma aitudagi ltumiñsi ismaacada baiiliaracada ampaidi aapiml vasumirl abiaadarl. ¹¹ Sivi istutuidi aapiml masiaitudagi tumiñsi massiallqui aagai isaituda agai. Vllascatai gaaagai isgamaacadagi silasi istutuidi.

¹² Sioorl baigalliaracada gamaacadagi silasi istutuidi Diuusi baigalidñia lgal vui llpl.

¹³ Aanl maitiplidi masvllasi gamaacadagi masialljasí viaacagi ¹⁴ baiyoma ipalidi aanl masilpan lljasí viaacagi. Sivi aapiml ganbaivitocami viaa cascada gaaagai masiaa oidagi garaaduñi soituutuigami. An tasarl lgal ganbaivitocami viaacamu dai aapiml maiviaacamu silgai gnoidamu llpl. Dai poduucal vllascatai viaacamu aapiml istumaasi lgitto. ¹⁵ Poduucal isduucal aagai Diuusi ñiooquidarl: “Sioorl naana maasi viaacataidai maibaivito, dai sioorl baitoma maiviaacataidai vllscarl maivialgacataidai”, pocaiti Diuusi ñiooquidarl.

¹⁶ Dai pocaiti aanl sai baigiñalidi aanl Diuusicada isagai soí Tito isagai ganoigadagi aapiml poduucal isduucal ganoigadai aanl. ¹⁷ Tito aliási ipalidñia isvllscarl baigallialida aapiml cascada imi agai goovai maisiu mosacaasi ootosaitai aanl baiyoma goovai lllgi ipalidi isimiagi cascada.

¹⁸ Dai ootosa ragai aatama lmai garaduñi Tito llmadu. Vllasi lvaavoitudadami cllaga ñioocai gocalli vui, aliá cllaga gamamaatatluditai goovai Diuusi ñiooquidarl. ¹⁹ Lllgi lvaavoitudadami lcovai vusaitu gocalli sai garoidana dai garsoiña ampaidana ltumiñsi ismaacada lmpagi garaaduñi vaavoitudadami aipacoga oidacami. Aatama ampaidi gotumiñsi lvaavoitudadami soituutuigami vllatarl dai poduucal maatamu aa oodami sialil cll tuiga Diuusi, dai poduucal llpl gamaatamu isbaigalliaracada ivueeyi aatama istumaasi Diuusi ipalidi. ²⁰ Aatama ootosa lragai idi cllalli cllaga tuutiacadal sai ampaidana ltumiñsi vai poduucal maitarñiooquidñia oodami. ²¹ Aatama cllaga iduñia lralidi goaa duiñdagai Diuusi vuitapi dai oodami vuitapi llpl.

²² Dai lmai cllali oida agai llpl Tito llmadu aduñdal dai idi cllali camaatal aatama llpl isclaga ivueeyi Diuusi aa duiñdadal dai baigalliaracada oida agai gogaa vaavoitudaitai masiaapiml slllicadal cllaga soiña agai garaaduñi soituutuigami tumiñsicadal. ²³ Isamaadutai gantacacagi istuisi ootoi aanl goTito aagidavurai sai goovai lrgiñaduñi dai giñsoical giñaa duiñdagarl ganmamaatatluditai Diuusi ñiooquidarl. Dai isamaadutai gantacacagi istuisi ootoi aanl gogaa vllgocai, aagidavurai sai govaavoitudadami tami oidacami ootoi. Dai aa oodami naiditai isclal tuutuiga goovai aliá cll ñioocaiña Suusi Cristo vllatarl. ²⁴ Silascadal mlll dadia gocallil cllagavarl miaadagida dai cllaga lllgiada dai poduucal maatamu lvaavoitudadami aipaco oidacami masiaapiml aliá oigadai gnaaduñi vaavoitudadami. Aanl caagidi garaaduñi vaavoitudadami aipaco oidacami masai aapiml aliá oigadai gnaaduñi vaavoitudadami.

¹ AanΛ maiviaa isgΛnaagidagi idi oojiΛΛ masai Λmpaidana tumiñsi gΛraaduñi soituutuigami vΛΛtarΛ. ² CamaatΛ aanΛ masiaapimΛ baiΛliaracΛΔ soicΛi gΛnaaduñi soituutuigami. AanΛ vΛΛscarΛ baigiñliaracΛΔ aagidiña gΛraaduñi vaavoitudadami MasedooniΛΓΛ oidacami masai aapimΛ AcaayΛΓΛ oidacami vasumirΛ abiaadΛΓΛ Λmpaidi tumiñsi dai ootosda agai gΛraaduñi soituutuigami. AidΛsi maí Λvaavoitudadami MasedooniΛΓΛ oidajami masduucatai ivueeyi aapimΛ baitoma vΛΛscatai vaamioma baigΛnΛliaracΛΔ Λmpaidi tumiñsi Λsoituutuigami vΛΛtarΛ. ³ VΛΛscarΛ ootosa iñagai aanΛ idi gΛraaduñi vai sΛΛlicΛΔ vaavoi vuusaiña istumaasi aagai aanΛ gΛnaagaitai. Dai aanΛ ipΛlidi issΛΛlicΛΔ bai duuca aapimΛ Λtumiñsi poduucai isduucai caagidi aanΛ gΛraaduñi MasedooñiΛΓΛ oidacami. ⁴ SΛΛlicΛΔ ipΛlidi aanΛ isbai duuca aapimΛ Λtumiñsi siduũiadagi giñoidagi ΛΛmoco gΛraaduñi tami MasedooniΛΓΛ oidacami siΛΛscadΛ imiagi aanΛ. Sias ΛΛran tada aanΛ ismaibai duuca aapimΛ. AanΛ vΛΛscarΛ vaavoitudai istumaasi aagada aapimΛ. AapimΛ ΛpΛ sias ΛΛran tada maibai duucacatai. ⁵ CascΛΔ aanΛ polidi sai aliΛsi gΛaagai isΛpΛga iimiagi idi cΛcΛΛli dai gΛnsoiña naato Λmpaidagi Λtumiñsi ismaacΛΔ viΛΛga isaituda aapimΛ siΛΛqui aagai. Poduucai Λgi Λmpaidamu aapimΛ mosΛcaasi siΛΛqui ipΛlidi maisiu siΛΛqui aatΛmΛ ipΛliadagi.

⁶ TΛgitovurai aapimΛ sioorΛ chΛΛqui gaoidadagi Diuusi maisicΛΛga soicΛiña, dai sioorΛ mui gaoidadagi Diuusi cΛΛga soicΛi ΛpΛ. ⁷ VΛΛscatai gΛaagai isgaoidadagi siΛΛjΛqui cΛΛgadu liadagi. MosgΛaagai isbaigΛnΛliaracΛΔ gaoidadagi maisiu guvucadacΛΔ. Diuusi oigΛdai sioorΛ baigΛnΛliaracΛΔ gaoidi. ⁸ Diuusi cΛΛga istutuidi isgΛnmaacadagi naana maasi istumaasi dai poduucai viaacamu aapimΛ vΛΛsi istumaasi tΛgitocagi aapimΛ gΛnvΛΛtarΛ. Dai poduucai viaacamu aapimΛ istucudΛ soicΛdagi aa. ⁹ Pocaiti Diuusi ñiooquidΛΓΛ:

SioorΛ cΛΛ tuutuiga aliΛ cΛΛga soicΛi Λsoituutuigami.

Dai Diuusi vΛΛscarΛ soicΛdamu sioorΛ cΛΛga soicΛi aa.

Ascaiti Diuusi ñiooquidΛΓΛ. ¹⁰ Diuusi Λgai dai maacai oodami Λstocai ismaacΛΔ Λsai. Dai Λgai vaa Diuusi gΛnmaaquimu aapimΛ vΛΛsi mastumaasi tΛgitucagi. Dai aapimΛ gΛnbaivitocami viaacamu dai poduucai cΛΛga soicΛdamu aa. ¹¹⁻¹² SiΛΛscadΛ vuidaquia aatΛmΛ Λsoituutuigami gotumiñsi ismaacΛΔ Λmpagi aapimΛ sΛΛlicΛΔ baigΛnΛldiamu Λgai Diuusi vui viaacatai istumaasi tΛgito. ¹³ Dai cΛΛga ñioocadamu Λgai Diuusi vui maatacatai isaapimΛ cΛΛga Λgidi istumaasi aagai Suusi Cristo cascΛΔ ootosdi aapimΛ gotumiñsi. Dai cΛΛga ñioocadamu Λgai Diuusi vui mui ootosdakai aapimΛ tumiñsi Λgai vΛΛtarΛ dai aa vΛΛtarΛ ΛpΛ. ¹⁴ Dai Λgai vaamioma gΛnoigΛadamu cascΛΔ daanΛdamu Diuusi sai Λgai vaamioma gΛnsoicΛiña. Λgai maata isDiuusi gΛnsoicΛi iscΛΛ tuutiaca aapimΛ cascΛΔ mosΛΛ cΛΛga soicΛi aapimΛ dai cascΛΔ aliΛsi gΛnoigΛdai Λgai. ¹⁵ SΛΛlicΛΔ baigΛrΛlidi aatΛmΛ DiuusicΛΔ isΛgai mosΛΛsi gΛnsoicΛi. Maitistutuidi aatΛmΛ iscΛΛga aagagi isΛΛsi gΛnsoicΛi Diuusi.

10

¹ AanΛ Paavora gΛnaagidamu Λmo istumaasi. CΛΛ maata aapimΛ isSuusi Cristo aliΛsi cΛΛ tuiga dai maioomaliga dai aanΛ ΛpΛ ipΛlidi ispotuigacagi. ΛΛmo oodami pocaiti sai siΛΛscadΛ gΛnΛΛmadu daaca aanΛ maioomaliga aanΛ gΛnvui dΛmos siΛΛscadΛ gΛnoojiada aanΛ aliΛsi gΛnbagaiña. ² AanΛ gΛndaanΛi giñaaduñi masai gajiaadΛΓΛ viaana vΛΛsi gosoimaascami poduucai siΛΛscadΛ gaamo imia aanΛ maiviaacamu isgΛnbagaidagi. DΛmos isΛΛmoco quiaa pocaitidagi sai aanΛ ivueeyi mosΛcaasi istumaasi aanΛ Λgi ipΛlidi, Λgai gia bagaidamu aanΛ. ³ Vaavuava isaatΛmΛ ΛpΛ Λroodami dai quiaa oidi daama oidaga dΛmos maiΛpan duucai ivueeyi aatΛmΛ Λgai ismaacΛΔ maivaavoitudai Diuusi. ⁴ Diuusi Λgai dai giñsoicΛi iscΛΛga ivuaada aanΛ aa duiñdadΛ maisiu aanΛ

Λagi. Amo oodami Λagi maitistutuidi isgajiaadΛra viaagi gosoimaascami avΛnacai Diuusi guvucadadΛcadΛ. CascadΛ Diuusi giñmaacai guvucadagai ansai cΛga ivuaadana aa duiñdadΛ. ⁵ Idi guvucadagaicadΛ ismaacadΛ Diuusi giñmaacai vaamioma maata ñioocai aanΛ isΛgai ismaacadΛ gΛgΛrducadΛ ganΛlidi vui ñioocaitai Diuusi ñiooquidΛ ismaacadΛ gamamaatΛtuldi aanΛ. Λgai maitipΛlidi isoodami maatiagi istumaasi Diuusi ipΛlidi isivuaadagi. Dai Λgai vaa guvucadagaicadΛ vaamioma istutuidi aanΛ isΛgai dai avΛnacai poduucai Λgai ΛpΛ Λgidi Diuusi ñiooquidΛ. ⁶ SiΛscadΛ cacΛga Λgiada aapimΛ vΛasiaacatai istumaasi aagai Diuusi ñiooquidΛra aidΛ gia casi istutiadamu aanΛ isbagaidagi ismaacadΛ maiΛΛgidi Diuusi ñiooquidΛ.

⁷ GΛaagai mΛscΛga gantΛgito naijadagi istumaasi apΛvueeyi aapimΛ gΛnsaagida. Dai Λgai ismaacadΛ pocaiti saidΛ rSuusi Cristo ojotosadΛ dai giñvui ñioocai gΛaagai ismaatΛcagi iñsaanΛ ΛpΛ rSuusi Cristo ootosadΛ. ⁸ Tomasi aliΛ aagai aanΛ sai Suusi Cristo giñmaa Λmo sΛlicami vΛscΛra maisiaa Λrai aanΛ. Suusi Cristo giñmaa gosΛlicami ansai gansoicaiña masai vaamioma cΛga vaavoitudaiña Diuusi ñiooquidΛ, maisiu ansai gΛnsobicaiña isvaavoitudadagi aapimΛ. ⁹ MaitipΛlidi aanΛ isganΛΛbΛcatadagi gomaasicadΛ ismaacadΛ gΛnaagidiña aanΛ ganoojiditai. ¹⁰ Λmo oodami pocaitiña sai siΛscadΛ ganoojiada aanΛ ganbagadan caitiña aanΛ dai sai siΛscadΛ ganΛΛmadu daaca aanΛ sai aidΛ gia doadicudan duucai ñioocaiña aanΛ. ¹¹ DΛmos Λgai ismaacadΛ pocaitiña gΛaagai ismaatΛcagi sai poduucai isduucai ganoojidiña aanΛ istutuidi ismotuigacagi siΛscadΛ gandividagi.

¹² DΛmos maitipΛlidi aanΛ isΛpan tuigacagi Λgai ismaacadΛ gΛgΛrducadΛ ganΛlidi giñvui ñioocaitai. Λgai polidi sai vaamioma sastuduga siaa oodami. Λgai aliΛ vupui-iruga cascadΛ polidiña sai vaamioma cΛga gamamaatΛtuldiña siaa aduñdΛ ma- maatatuldiadami. ¹³ SiΛscadΛ gΛnaagiada aanΛ ansai cΛga ivueeyi giñaa duiñdaga aanΛ gΛnaagidiña mosΛcaasi istumaasi ivueeyi aanΛ. AanΛ ivueeyi istumaasi Diuusi giñtΛjai ansaidΛ ivuaadana, cascadΛ mosΛcaasi gomaasi gΛnaagidiña aanΛ. Dai Λgai giñtΛjai ansaidΛ ganmaatΛtuldana ñiooquidΛ aapimΛ CoriiñtoΛra oidacami. ¹⁴ AanΛ ivueeyi mosΛcaasi istumaasi Diuusi giñagidi. AanΛ Λgai dai apΛga gΛnaagidi Suusi Cristo ñiooquidΛ. ¹⁵ AanΛ maiaagai istumaasi gamamaatΛtuldi aa mosΛcaasi istumaasi aanΛ Λgi gamamaatΛtuldi. AliasipΛlidi aanΛ masai vaamioma cΛga vaavoitudana aapimΛ nai poduucai istutiada aanΛ isvaamioma naana maasi istumaasi ganmaatΛtuldiagi. ¹⁶ Dai poduucai casi istutuidi aanΛ isgamaatΛtuldiagi Diuusi ñiooquidΛ sibΛcoga siaaco maiquiaa gamaatatuldi aa oodami.

¹⁷ AliasirCΛga isCΛga ñioocadagi oodami Diuusi vui dai maisiu Λgi gΛvΛatarΛ. ¹⁸ Diuusi maibaigΛlidi ΛgaicadΛ ismaacadΛ cΛga ñioocadagi Λgi gΛvΛatarΛ baiyoma Λgi Diuusi maata siora baiΛiadagi.

11

¹ Maitavar oojodacai caaca istumaasi gΛnaagida iñagai aanΛ tomasi polidi aapimΛ ismaicΛgadu giñtagitoidaga. ² Diuusi ipΛlidi sai baamucan tadacana aanΛ goma- maatatuldiadami yaatavogami vui, goovai ganvupuiirumada lidi cascadΛ. AanΛ Λgai dai gΛnaagidi sai Suusi Cristo rCΛgacΛra vuviadami matai aapimΛ vaavoitu. Dai sivi aliasipΛlidi aanΛ isaapimΛ apiavaavoitudadagi dai cΛga Λgiadagi Suusi Cristo. ³ AanΛ maitipΛlidi mΛsganyaatagiadagi tomali maitipΛlidi aanΛ mΛsganvupuiirumadadagi masai gajiaadΛra viaana Suusi Cristo poduucai isduucai ΛDiaavora yaatagi dai vui- irumagi Eva EdeenΛra. ⁴ AanΛ maata mΛsiaapimΛ cΛga miaadΛgidiña tomas- tuma maatatuldiadami ismaacadΛ gandaividi dai cΛga gantΛgito caacana is- tumaasi ganmaatΛtuldiadagi agaitai ΛCristo Λgai, tomasi maitarΛgai vaa ma- maatatuldiaragai ismaacadΛ ganmaatΛtuli aanΛ. AanΛ ganmaatΛtuli sai Suusi Cristo

arcagacaru vuviadami dai sai Diuusi Ibada garlamadu daja dai sai soora vaavoitudai Suusi Cristo cagacaru vuvacai. Damos aa ama maasi ganmamaatatuldi dai vascara aapima caga gantagito cacana. ⁵ Agai polidi sai vaamioma sastuduga siaa damos aan polidi sai maivaamioma sastuduga agai insaan. ⁶ Tomasi aan maicaga maata nioocai vascara caa maata aan istumaasi ganmamaatatuldi agai cascada maata aan isganyaatagidi agai. Dai aapima caga ginmaata dai caa maata istumaasi gamamaatatuldi aan.

⁷ Amo oodami pocaitina sai isamaadutai gamamaatatuldiadagi dai maitamaitadagi sai maitarsoini mamaatatuldiaragada. Soor maata issiooma arcagaicamudai isginaa namquidamudai aapima dai poduucai vaamioma caga lagiadamudai istumaasi ganmamaatatuldiina aan. Baiyoma gaaata vaaadana aan dai gaagaiina istumaasi tagito aidasi gandiviji aan dai ganmaatutuli Diuusi niooquida poduucai ivuaadana aan gansoina inliditai. ⁸ Dai aa vaavoitudadami sibaa oidacami ginoidina tuminsi arpa ansai acada ginsoicaina ganlamadu daacatai. ⁹ Aidasi maa dada vaavoitudadami Masedooniar oidajami agai agai dai ginoi tuminsi dai poduucai aapima maisiaa doodai tomali amo istumaasi aan ginvatara dai tomali amo imidagai maiviaacamu aapima issiaa vaaadagi tomali amo istumaasi aan ginvatara. ¹⁰ Aan vaavoitudai Suusi Cristo cascada istumaasi aagai aan arvaavoi. Cascada agidi aan vasi Acaaya davarara oidacami ansai maitantaanda inagai aapima tomali amo tuminsi. ¹¹ Maitavar povanliada ismaitanoigadai aan dai cascada pocaiti. Lagi Diuusi maata isaliasi ganoigadai aan.

¹² Amamaatatuldiadami yaatavogami gantaani tuminsi ganmamaatatulditai cascada aan maitipalidi masiaapima ginoidadagi tuminsi vai maipocaitiadagi amamaatatuldiadami sai ginpan duucai ivueeyi. ¹³ Agai pocaitina saida arSuusi Cristo ojotosada damos maitarvaavoi. Agai mosaryaatavogami. ¹⁴⁻¹⁵ Dai agai caa tuutiacami ganvuaadana damos ivueeyi istumaasi adiaavora ipalidi isivuaadagi. Adiaavora alia yaatavoga arpa cascada. Damos Diuusi samicada soimaasi taatatuldamu soimaasi ivuaadatai agai.

¹⁶ Aan maitipalidi ispoliada aapima ismaicagadu gintagitoidaga. Damos ispoliada aapima ismaicagadu gintagitoidaga vascara gaagai mascaacagi istumaasi ganaagidi aan ginaagaitai aan lagi isalica tuiga aan ducami isgaducada ginliadamudai aan. ¹⁷ Damos Suusi Cristo maipoduucai garmaatutuli agai maigaducada galidina, cascada vuiirugan tada aan poduucai nioocaitai. ¹⁸ Muidutai mamaatatuldiadami aagaiina sai alia caga ivueeyi ganaa duiindaga cascada aan arpa aagai ansai alia caga ivueeyi ginaa duiindaga. ¹⁹ Aapima polidi masai alia sastuduga cascada caga istutuidi aapima masmaitiñojoadagi vuiirugami duucai nioocaitai aan ²⁰ poduucai isduucai maioojodai aapima amamaatatuldiadami yaatavogami tomasi agai gantataañicaru duucai gannidi, dai mainamquidacai vuuyi ganvustuidaga, dai soi duucai gannidi, dai gangavaina. ²¹ Damos aan maioojoidi ispoduucai ivuaadagi. Dai aliasi baiginalidi aan ismaisoimaasi ganvuiididi.

Amamaatatuldiadami yaatavogami aagaiina sai caga ivueeyi ganaa duiindaga dai aan aagadamu arpa tomasi vuiirugan tada aan aagaitai. ²² Agai gagarducada ganlidi judiducatai. Aan arpa arjudiu. Dai agai gagarducada ganlidi Isireliara oidacamicatai. Aan arpa arisireliara oidacami. Dai agai gagarducada ganlidi Avraañicaru cajiudadacatai. Aan arpa arAvraañicaru cajiudad. ²³ Agai gagarducada ganlidi pocaititai saida arSuusi Cristo ojotosada. Aan gia samicada arSuusi Cristo ootosada, tomasi vuiirugami duucai nioocai aan. Aan vaamioma gaaagidi Diuusi niooquida isagai. Dai aan vaamioma ginvavai oodami isagai. Dai aan vaamioma muiyoco vaa ginmaisatu isagai. Dai muiyoco ginmuaa aagaiina oodami. ²⁴ Taama imidagai ginalgaga

ajudidíu iquisanaicada dai vaa taama imidagai aitu amo coobai dan baivastaama dan tuvustaamaojo. ²⁵ Dai aapa vaica imidagai uusicada giñgaa. Dai aapa amo imidagai giñmaicacarai. Vaica imidagai duupi avaarca suudara ismaacada imaiña ana. Dai amo imidagai suudara vii ana amo tasai dai amo tucagi amo uusaiñdara iñdaagacatai maacasi davarai uugidiaindara. ²⁶ Ana aipaco aimaraiña. Dai baitoma giñbaa aimaraiña suudagi. Dai asivogami giñsobicaiña voyara. Dai giñaaduñi giñvui vaatacana dai sibacoga aa oodami giñvui vaatacana aapa. Dai gaagar quiquiara oidacami giñvui vaatacana aapa. Dai siascada oidagana aimarda ana giñaajaiña asivogami. Dai siascada vaarcuara aimarda ana amo imidagai duupicaiña avaarca. Dai agai ismaacada yaatagai saida arvaavotudadami giñvui vaatacana aapa. ²⁷ Alia soimaa taatamai ana aata vaaadatai. Muiyoco maicocosiña ana. Dai muiyoco alia bibiuugiña dai tonomocariña. Dai aliassi gaaata vaaadana ana cascada amo imidagai maitiñajai tasai ugidagai. Dai muiyoco imidagai avamucariña ana. Dai muiyoco imidagai baitoma maiyuucusucana ana.

²⁸ Dai vaas tasai ana aapa tatagitoi vaasi vaavotudadami vaasi aipacoga oidacami. ²⁹ Isamaadutai maicaga vaavotudadagi ducami iñsaana aapa maicaga vaavotudadagi. Isaa oodami soimaasi duiñtuldagi amo vaavotudadami ana siaa araiña dai baamucuiña ana adiaavora vui. ³⁰ Ana caagai naana maasi istumaasi aagaitai isducatai soimaa taatamaiña vai poduucai gamaatana iñsaana salicada tagito isdiuusi giñsoicadagi. ³¹ Cal maata Diuusi sai istumaasi agai ana arvaavoi. Diuusi aroogada gartaanadamiga Suusi Cristo dai aliassi gaagai isvaascatai calga ñioocadagi agai vaataratomastuigaco. ³² Damasco aamo amapacara adavariara siaaco taana ai arai Aretas. Dai amo imidagai Damascara daacataidai ana. Damasco sicoli cuupi gaagar bibiidaviquicada. Taida asonar caacami daarai nuucadacamio vaas cuucuparagiara sai giñsobicacana siuu duu vuusia ana sai giñbaji aagaitadai. ³³ Damos giñaaduñi amo asarara giñdai dai bidaviqui an salli giñtvañi. Dai poduucai calgacara vuusai ana.

12

¹ Ana polidi sai maitarcagai isgducada giñliada ana gomaasicada ismaacada ivueeyi ana baiyoma aagamu ana istumaasi giñtagi gartaanadamiga Suusi Cristo dai istumaasi agai giñmaatuli. ²⁻³ Camui uumigi vaa apadi isvaavoi ana Suusi Cristo. Casiapadi baivastaama dan maacova uumigi isgartaanadamiga Suusi Cristo giñvaidacai tavaagiamu siaaco daja agai. Damos maimaata ana isbai lagi ii giñbadaga ismoduucai giñtuucuga aapa. Lagi Diuusi maata isducatai apadi. ⁴ Damos calga maata ana isii tavaagiamu dai maaca cal ana istumaasi giñaagidi Diuusi. Dai Diuusi maitiñmaa oigaragai isaagida ana tomali amaadutai istumaasi cal. ⁵ Calga istutuidi ana isgducada giñliadagi ana imacai tavaagiamu, damos baiyoma alia tagito ana isdiuusi giñsoicadagi vaas tasai. ⁶ Calga istutuidi ana isganaagidagi naana maasi istumaasi ismaacada ivuaadana ana. Ana ganaagidamudai mosacaasi istumaasi arvaavoi dai gomaasi maitarvuiirudagaicamudai. Damos vaascara maiaagaiña. Damos casi giñmaat aapima naiditai isducatai ivuaadana ana dai isducatai oidacana dai mosacaasi poduucai ipalidi ana isgiñmaatacagi aapima cascada maiaagaiña naana maasi istumaasi ismaacada ivuaadana ana.

⁷ Naana maasi istumaasi gagarducami ta ana tavaagiana. Damos Diuusi maitipali isgducada giñliada ana tagacai gomaasi cascada Diuusi dagito adiaavora sai soimaasi giñtaatatuldana coocodagaicada. Salicada cooco giñtuucuga ducami isgiñsasimudai amo uusi muucacami. ⁸ Vaicojo dai ana giñtaanadamiga sai maigovai imitudana coocodagai ⁹ damos agai poviñtadai: “Aapi mosviaa ismaatiagi iñsaana gaoigadai. Damos maitan aduaaidagi vai poduucai gamaatana sai aapi lagi maiviaa

guvucadagai isivuaadagi giñaa duiñdaga. AanΛ λgai daidΛ gΛmaacai guvucadagai”, iñtΛtdai Cristo. Baigiñλlidi aanΛ maiviaacatai guvucadagai vai poduucai gΛmaatΛna isSuusi Cristo giñmaacai guvucadagai ansaidΛ ivuaadana aa duiñdadΛ. ¹⁰ Baigiñλlidi aanΛ maiviaacatai guvucadagai poduucai vaamioma cΛλga maatΛ aanΛ isCristo λgai dai giñmaacai guvucadagai. Dai baigiñλlidi aanΛ maiviaacatai guvucadagai isivuaadagi Cristo aa duiñdadΛ, λgai giñmaacai guvucadagai isivuaadagi aa duiñdadΛ cascΛdΛ, daidΛ oodami giññiooquidiña vaavoitudaitai aanΛ Suusi Cristo, dai aliΛ soimaa taatamai aanΛ biuugigai, dai soi duucai giñnλlidi oodami, dai aliΛ soimaa taatamai naana maasi istumaasi.

¹¹ AanΛ λpan duucai ñioocai λmoco ismaacΛdΛ maicΛλgadu tλgitoidadΛ aliΛsi giñagaitai aanΛ λλgi dλmos aapimΛ λrgΛnduñi ispoduucai ñioocai aanΛ, aapimΛ maicΛλga ñioocai aan imvΛλtarΛ cascΛdΛ. λmamaatΛtuldiadami yaatavogami pocaiti saidΛ λrojootosadΛ Suusi Cristo dai sai vaamioma namλga λgai istomasioorΛ. Dλmos tomasi aanΛ λpΛ maiñamλga vΛλscarΛ λpan λλsi namλga aanΛ λgai. ¹² AanΛ maioojodacai gΛnaagidiña Diuusi ñiooquidΛ dai Diuusi giñmaa guvucadagai ansaidΛ iduuna aapimΛ gΛnsaagida naana maasi gλgλrducami dai gomaasicΛdΛ cΛλga gΛmaatΛ iñsaanΛ sλλlicΛdΛ λrootosadΛ Suusi Cristo. ¹³ AanΛ cΛλgacΛrΛ gΛnnλlidi aapimΛ λpan duucai tomastuma vaavoitudadami ismaacΛdΛ vaavoitudai Suusi Cristo. MosΛca soiñi maitantaí aanΛ poduucai isduucai taanΛi aanΛ aa. Dλmos sioor maata isbai poλlidi aapimΛ sai gΛaagai isgΛnaagida aanΛ masai giñoigaldana gocascΛdΛ.

¹⁴ Sivi cabai giñduu aanΛ λpamu dai gΛndivida iñagai sivicΛdΛ casi λrvaicojoca agai. Dai λpamu maitantaañimu aanΛ soiñi. AanΛ maitλgito gΛnvustuidaga, mosai ipλlidi aanΛ isgiñoigΛada aapimΛ. AanΛ gΛnooga giñducami cascΛdΛ maitantaanΛi aanΛ soiñi. ¹⁵ Baiyoma baigiñλliaracΛdΛ siaa doadamu aanΛ istumaasi viaa. AanΛ bai giñduu isapiagΛnsoicΛdagi vai vaamioma cΛλga oidacana aapimΛ. AanΛ gΛnsoicΛdamu asta siλλscadΛ ugitiagi giñguvucadaga, tomasi aanΛ aliΛsi gΛnoigΛdai poλlidi aanΛ masiaapimΛ maitiñoigΛdai.

¹⁶ Dλmos λmoco aapimΛ gΛnsaagidaiñdarΛ tomasi cΛλ maatΛ λgai ismaitantaí aanΛ soiñi gΛnλλmadu daacatai, vΛλscarΛ pocaiti ansai aa vuuyi aanΛ tumiñsi ismaacΛdΛ λmpagi aapimΛ gλraaduñi soituutuigami vΛλtarΛ. ¹⁷ Dai pocaiti λpΛ ansai aanΛ ootoi Tito sai gΛnvupuiirumadana. ¹⁸ Vaavuava isotoi aanΛ Tito λλmadu λmai gλraduñi. Dλmos λgai maitλnvupuiirumagi iimΛcai. CΛλ maatΛ aapimΛ iñsaanΛ λλmadu Tito λpan duucai oidacana aapimΛ gΛnsaagida.

¹⁹ AanΛ maisiu mosΛcaasi aapimΛ gΛnaagidi gomaasi Diuusi giñcΛλ λpΛ. AanΛ gΛnaagidi istumaasi Cristo ipλlidi. Dai aanΛ ipλlidi masiaapimΛ vaamioma cΛλga vaavoitudagi Diuusi ñiooquidΛ. SλλlicΛdΛ gΛnoigΛdai aanΛ cascΛdΛ. ²⁰ MaimaatΛ aanΛ isducatai daraajamu aapimΛ siλλscadΛ mλλ divi aanΛ. AanΛ maitipλlidi isancocoda aapimΛ, dai maitipλlidi iscoimudadΛ tuutiaca, dai maitavΛr baacoica, dai tΛtλgitodavurai istumaasi viλλgacagi aa, maitavΛr yaatagΛda aa, maitavΛr gΛññiooquiada aipacoga, maitavΛr gλgλrducΛdΛ gΛnλliada, dai maitavΛr gΛnvupui ñioocada. Nai poduucai maiviaaca aanΛ isgΛnbagaidagi. Maitipλlidi aanΛ issoigΛnλλliatudagi. ²¹ Maitipλlidi aanΛ issiaa λragi Diuusi vui aapimΛcΛdΛ tomali maitipλlidi aanΛ issusuaquiagi soimaasi ivuaadatai λλmadutai aapimΛ λλqui abiaadarΛ. λgai quiaa googosi gΛnducami.

13

¹ Cagoocoaja gΛndiviji aanΛ sivicΛdΛ casi λrvaicojoca agai. Isλmaadutai gλpilar vuaaja λliada gλaduñi sai soimaasi idui gΛaagai isoidacagi gooca isλλpΛ vaica nλijadami. ² AidΛsi gΛnλλmadu daacatadai aanΛ gΛnaagidi vΛλscatai aapimΛ λmo ñiooqui dai tomasi

mΛΛcasi daja aanΛ Λpamu gΛnaagidamu aanΛ Λgai vaa ñiooqui. Sivi gia soimaasi gΛntaatatuldamu aanΛ isquiaa soimaasi ivuaada aapimΛ poduucai isduucai gΛnaagidi aanΛ. ³ Poduucai maatΛmu aapimΛ isSuusi Cristo guvucadadΛcadΛ ñioocai aanΛ. CΛΛ maataΛ aapimΛ sai istumaasi aagai Suusi Cristo sΛΛlicadΛ ivueeyi Λgai. ⁴ Vaavuava sai aidΛsi sisapicatadai Suusi Cristo curusiaba maiviaaca maascadadai guvucadagai dΛmos Λpan duaaca Λgai dai tΛvaagiΛrΛ daja Diuusi guvucadadΛcadΛ. AatΛmΛ gia maiviaa guvucadagai dΛmos Diuusi Λgai daidΛ gΛrmaacai guvucadagai tasai gΛnaagidiña masai soimaasi ivueeyi.

⁵ CΛΛgavar tΛtΛgitoda aapimΛ istumaasi ivueeyi masabai cΛΛga vaavoitudai. CΛΛ maataΛ aapimΛ isSuusi Cristo ΛΛmadu daja ismaacadΛ cΛΛga vaavoitudai. ⁶ IpΛlidi aanΛ istΛtΛgitoda aapimΛ issΛΛlicadΛ vaavoitudai aanΛ Suusi Cristo. AanΛ gia maitΛnyaatagidi. ⁷ DaanΛi aanΛ Diuusi masai maisoimaasi ivuaadana aapimΛ, masai baiyoma cΛΛgacΛrΛ oidacana. AanΛ sΛΛlicadΛ ipΛlidi ispoduucai oidaca aapimΛ dΛmos maisiu cascadΛ ipΛlidi aanΛ isΛoodami siaa giñduutuadagi. ⁸ Mosai ipΛlidi aanΛ isoodami vaavoitudadagi Diuusi ñiooquidΛ aatΛmΛ tomali Λmo imidagai maivuidΛrΛ vΛΛtΛcana Diuusi ñiooquidΛ. ⁹ CascadΛ baigiñΛlidiña aanΛ siΛΛscadΛ cΛΛga ΛΛgiadagi aapimΛ Diuusi ñiooquidΛ vai poduucai maiviaaca aatΛmΛ isgΛnbagadagi tomasi aa poΛliadagi ismaiviaa aanΛ guvucadagai. Dai daanΛi aanΛ Diuusi masai vaamioma cΛΛga ΛΛgidiña dai vaamioma cΛΛga vaavoitudaiña Diuusi. ¹⁰ AanΛ gΛnoojidi idi oojoi maiquiaa gΛndividacai vai poduucai siΛΛscadΛ mΛΛca divia aanΛ maiviaaca isgΛnbagaidagi tomasi viaa aanΛ sΛΛlicami. GΛrtΛaanΛdamiga Λgai daidΛ giñmaa idi sΛΛlicami ansai gΛnsoicΛiña isvaamioma cΛΛga vaavoituda dai vaamioma cΛΛga ΛΛgiadagi aapimΛ Diuusi. Diuusi maitipΛlidi issobicadΛ aanΛ gΛnvaavoidaraga.

¹¹ Otoma gΛrtΛΛgadamu aatΛmΛ giñaaduñi. Ivuaadavurai mosΛcaasi istumaasi ΛrcΛΛgaducami, dai baigavar ΛnΛliada, dai Λmo tΛgitoidagai avΛr viaaca aapimΛ, dai casiavar maitΛncocoda. DaidΛ gΛrDiuusiga ismaacadΛ gΛriibΛstudan tadatudai dai gΛroigΛdai gΛnΛΛmadu daacamu. ¹² CΛΛgavar gΛnmiaadΛgiada aipacoga. ¹³ VΛΛsi gΛraaduñi vaavoitudadami tami oidacami DiuuscadΛ gΛmviaatuldi.

¹⁴ AanΛ ipΛlidi isSuusi Cristo cΛΛgacΛrΛ gΛnnΛijadagi, dai sai Diuusi apiagΛnoigΛdaiña, dai sai Diuusi IbΛadΛ gΛnΛΛmadu daacana.

MosΛcaasi.

Idi oojai ooji Paavora ʌvaavoitudadami Galaasiʌʌ ʌoidacami

¹ Aan ʌʌPaavora Suusi Cristo ootosad ʌ. ʌgai giñootoi sai gaaagidiña aan ʌʌDiuusi ñiooquid ʌ. Suusi Cristo ʌʌmadu Diuusi gʌrooga giñootoi maisiu oodami. Diuusi ʌgai dai duaacali Suusi Cristo coidad ʌ saagidiaiñdʌʌʌ. ² Aan ʌʌanoojidi idi oojai dai aan ʌʌmadu vʌʌsi govaavoitudadami ismaacʌd ʌ giñama daraaja gʌmviaatuldi aapim ʌvaavoitudadami Galaasiʌʌ ʌoidacami. ³ Aan ʌʌipʌlidi isDiuusi gʌrooga ʌʌmadu Suusi Cristo gʌʌʌaanʌdamiga cʌʌgacʌʌʌ gʌʌʌʌijadagi dai gʌʌʌiibʌstudacan tadacagi. ⁴ Suusi Cristo ʌʌgi gʌdagitu mʌsmuaagi dai poduucai gʌroigʌldi gʌʌʌsoimaascamiga dai cʌʌgacʌʌʌ gʌʌʌvuvaitu sai camaiʌʌgidiña ʌDiaavora dai camaisoimaasi ivuaadana poduucai isduucai ivueeyi oodami sivi tanai oidigi daama. Vʌʌsi gomaasi ʌʌʌdui poduucai isduucai Diuusi ipʌli. ⁵ Aan ʌʌipʌlidi isvʌʌsi oodami cʌʌga ñioocada Diuusi vui tomastuigaco.

⁶ Maitʌʌʌgai aan ʌʌisducatai giñʌʌgituagi mosʌʌ otoma gajiaadʌʌʌ viaacai aapim ʌʌDiuusi. Diuusi sʌʌlicʌd ʌ soigʌʌlidi aapimʌcʌd ʌ cascʌd ʌ ootoi Cristo sai muucuna curusiaba sai poduucai cʌʌgacʌʌʌ vuvacʌna oodami. Diuusi ñiooquidʌʌʌ pocaiti sai sioor ʌvaavoitudagi Suusi Cristo ʌgai imia agai tʌvaagiamu dai ami oidaca agai tomas-tuigaco Diuusi ʌʌmadu. Dʌmos aapim ʌ cavaavoitudai ʌma maasi. ⁷ Dʌmos maitiipu ʌmai vaavoidaragai ismaacʌdʌcʌd ʌ istutuidi oodami iscʌʌgacʌʌʌ vuvaquiaagi mosʌca Cristo mamaatʌtularagad ʌ. Dʌmos vʌʌscʌʌʌ ʌʌmadutai ipʌlidi isgʌʌmaatʌtuldiagi ʌma maasi dai maisiu mosʌcaasi Suusi Cristo mamaatʌtuldiaragad ʌ. ⁸ Dʌmos ʌgai ismaacʌd ʌ gʌʌmamaatʌtuldiadagi ʌma maasi ismaacʌd ʌ maiʌʌʌʌ maasi istumaasi gʌʌmaatʌtuli aatʌm ʌ gʌʌagai isDiuusi soimaasi taatatuldagi ʌgai tomasi ʌraan ʌ isʌmo Diuusi tʌʌaʌñicarud ʌ ismaacʌd ʌ diviagi tʌvaagiaiñdʌʌʌ ʌʌʌʌ. ⁹ Dai ʌʌpamu gʌʌnaagidi aan ʌ sai ismaacʌd ʌ gʌʌmamaatʌtuldiadagi ʌma maasi ismaacʌd ʌ maiʌʌʌʌ maasi istumaasi gʌʌmaatʌtuli aatʌm ʌgai gʌʌagai isDiuusi soimaasi taatatuldagi ʌgai.

¹⁰ Aan ʌʌagai gomaasi dʌmos maitipʌlidi aan ʌʌsiodami pocaitiadagi sai cʌʌga ivueeyi aan ʌʌbaiyoma ipʌlidi aan ʌʌisDiuusi aagagi iscʌʌga ivueeyi aan ʌ. Iñsaan ʌ ivuaadamudai istumaasi oodami ipʌlidi dai maisiu istumaasi Diuusi ipʌlidi aid ʌ gia maitʌʌʌSuusi Cristo piooñigadʌcamudai aan ʌ.

¹¹⁻¹² Dʌmos maatʌcavurai aapim ʌ giñʌaduñi sai istumaasi gamamaatʌtuldi aan ʌʌSuusi Cristo giñmaatʌtuli maisiu oodami.

¹³ Aapim ʌ camaat ʌ isducatai ivuaadana aan ʌʌʌquioma aidʌsi ʌʌgidiña aan ʌʌʌjudidíu vaavoidaragad ʌ. Camaat ʌ aapim ʌ isali ʌ soimaasi taatamituldiña aan ʌʌgai ismaacʌd ʌvaavoitudaiña Suusi Cristo. Aan ʌʌvʌʌsi coodai iñʌlidadai. ¹⁴ Aan ʌʌvaamioma cʌʌga ʌʌgidiña ʌjudidíu vaavoidaragad ʌ siaa giñʌaduñi ismaacʌd ʌrgiñʌpanacami dai aan ʌʌvaamioma cʌʌga ʌʌgidiña giñʌaduñicarv viituldiaragad ʌ. ¹⁵ Dʌmos Diuusi ʌcovai giñvuusaitu aidʌsi abiaadʌʌʌ maiquiaa vuusai aan ʌ. ʌgai sʌʌlicʌd ʌ giñoigʌdai cascʌd ʌ. ¹⁶ Dai aan ʌʌmaí Suusi aidʌsi Diuusi ipʌli. Cascʌd ʌ istutuidi aan ʌʌisaagiadagi Diuusi ñiooquid ʌgai ismaacʌd ʌ maitʌʌjudidíu sai ʌgai ʌʌʌʌ maatʌna isducatai cʌʌgacʌʌʌ vuvaquiaagi. Aidʌsi tʌʌ aan ʌʌSuusi Cristo aid ʌ otoma maiaagidi aan ʌʌtomali ʌmaadutai, ¹⁷ tomali maiotoma ii aan ʌʌJerusaleenamu dai nʌidamu ʌgai ismaacʌd ʌʌʌSuusi Cristo ojootosad ʌʌʌga isaan ʌ. Baiyoma otoma ii aan ʌʌAraaviamu. Dai gooquiʌʌʌ ʌpamu divia aan ʌʌDamaascʌʌʌ.

¹⁸ Dai asta vaica uumigicada ii aan Jerusaleenamu. Aid maí aan Piiduru dai lamadu daja aan goocaldi. ¹⁹ Dai taa aan Jacovo lap Suusi suculida dai agaa Suusi ojootosada gia maitaa aan. ²⁰ Maata Diuusi sai istumaasi ganoojidi aan arvaavoi.

²¹ Dai gooquilar ii aan Siiriamu dai Siliisiamu. ²² Garaaduni vaavoitudadami ismaacada Judee ar oidadatadai maitiñmaatacatadai. ²³ Moscajiomacana agai sai aan laquioma soimaasi taatamituldiña vaavoitudadami dai cadaiña Suusi Cristo gooquilar casi gaaagidi isSuusi Cristo arcalgacalar vuviadami. ²⁴ Dai calga ñioocaiña Diuusi vaatar cajiomacatai gomaasi.

2

¹ Dai cadaivunucai baivastan dan maacova uumigi apamu ii aan Jerusaleenamu lamadu Bernabé. Dai vaidacai aan Tito. ² Diuusi giñaagidi sai gaamu iimana cascada ii aan. Dai Jerusaleen ar galampagi vasi vaavoitudadami taanadamigada antai aan aagidi istumaasi mamaatatludi aan ismaacada maitarjudidíu aagaitai Suusi Cristo calgacalar garvuviaadamiga, dai tacaai aan sabai calgadu giñmamaatatludaraga. ³ Vai agai pocaiti sai calgadu cascada maitajai agai isa Tito iquitlagi gtuucuga tomaasi agai maitarjudíucatai. ⁴ Ami vaapa lamoco yaatavogami. Agai pocaiti saida arvaavoitudadami damos maitarvaavoi. Agai vaapa dai nada agai sabai garvaavoi isaatama ismaacada cavaavoiu Suusi Cristo camaiलगिदि Moseesacaru samicamigada. Dai agai ipaliditadai isvascatai lagiada aatama Moseesacaru samicamigada. Agai gia ipaliditadai isTito iquitiagi gtuucuga. ⁵ Damos aatama maiagi, ipaliditai isaapima apiavaavoitudadagi isSuusi Cristo arcalgacalar vuviadami dai maisiu tatagitodagi isitutuidi iscalgacalar vuvaiagi Moseesacaru samicamigadacada.

⁶ Damos vaavoitudadami taanadamigada maitiñaagidi ansai ama maasi gamamaatatludiña aan. Aan maivuaama inlidi taanadamicatai agai. Diuusi amadugan duucaí nidi vascatai cascada. ⁷ Agai maitiñaagidi isducatai gamamaatatludiada aan. Agai maata taa isDiuusi giñmaa aaa duiñdagai ansai mamaatatludiana aan ismaacada maitarjudidíu isSuusi Cristo arcalgacalar vuviadami poduucái isduucái maa agai Piiduru aaa duiñdagai dai aagidiña agai ajudidíu isSuusi Cristo arcalgacalar vuviadami. ⁸ Diuusi maa samicami Piiduru saida rootosadacana Suusi Cristo dai aagidiña ajudidíu sai Suusi Cristo arcalgacalar vuviadami, dai Diuusi giñmaa aan lap samicami ansaidá rootosadacana Suusi Cristo dai aagidiña ismaacada maitarjudidíu sai Suusi Cristo arcalgacalar vuviadami.

⁹ Cascada Jacovo lamadu Piiduru lamadu Vuaana, ismaacada arvaavoitudadami baitguucacamigadacana, maata tagacai isDiuusi samicada calgacalar garnidi aatama, aan lamadu Bernabé, agai alia baiganali aatamacada. Dai garaagidi tasai api-aaagidiña aatama Diuusi ñiooquida ismaacada maitarjudidíu sai agai apiaagida agai Diuusi ñiooquida ajudidíu. ¹⁰ Dai garaagidi agai lap tasai vascalar soicaiña aatama soitutuigami, tomaasi aan vascalar ivuaadana gomaasi.

¹¹⁻¹² Aidasi ii Piiduru Antioquiamu siaaco daraajatadai aatama, agai tucamidara gacuaadana agai lamadu ismaacada maitarjudidíu. Damos aidasi ami dada lamaco Jacovo aaduná, Piiduru camaitauu ismaacada maitarjudidíu lamadu. Agai maitipaliditadai isñiooquiadagi ajudidíu vaavoitudadami ismaacada apiagiditadai Moseesacaru samicamigada. Cascada aan bagaimi povuaadatai agai. ¹³ Amaasi vaavoitudadami judidíu uraava Piiduru tomasi agai aagaitadai amo istumaasi dai ama maasi idui. Dai asta Bernabé uraava agai tomasi Bernabé pocaititadai sai glaagaitadai isdagituagi Moseesacaru samicamigada, gooquilar vascalar apamu agida aliditadai. ¹⁴ Damos aidasi taa aan ismaicalga ivuaadatadai agai isducatai aagai Diuusi

ñiooquidara, amaasi aan potatadai Piiduru vasssi vaavoitudadami vuitapi: “Maicalla gaviueeyi aapi. Tomasi aapi arjudiu vasssara llaquioma gajiaadara viaa aapi Moseesacaru sallcamigada. ¿Dai ducatai sivi ipalidi aapi isagai ismaacada maitarjudidiu llaagiadagi Moseesacaru sallcamigada”? antatadai aan.

15 Aatama arjudidiu, gardada dai garaaduñicaru arjudidiu cascada. 16 Damos vasssara clla maata aatama sai Diuusi cllagacara naidi oodami ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudatai Suusi Cristo maisiu mosallgigitai Moseesacaru sallcamigada. Aatama cllagacara vuvaquia aralidi cascada vaavoitu Suusi Cristo dai camaivaavoitudai Moseesacaru sallcamigada.

17 Aidasi aatama mamaataraitadai sai Suusi Cristo cllagacara naidi oodami ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai, amaasi mai aatama isaatama lpara arsoimaasi ivuaadami lpan duucal agai ismaacada maitarjudidiu. Damos maitistutuidi aatama ispotaiyagi sai Suusi Cristo soimaasi garduiñtuli. 18 Dai iñsaana lpamu gamamaatatuldiadagi sai gaaagai isllaagiadagi Moseesacaru sallcamigada dai poduucal cllagacara vuvaquiagi aidal gia gamamaatatuldiadamudai aan istumaasi cagajiaadara viaa aan dai poduucal sallcada soimaasi ivuaadamudai aan. 19 Aana lla gida iñaliditadai Moseesacaru sallcamigada damos maitistui aan cascada mai aan sai tomali amaadutai maitistutuidi iscllagacara vuusiagi Moseesacaru sallcamigadacada. Cascada gajiaadara viaa aan Moseesacaru sallcamigada dai vaavoitu Suusi Cristo dai poduucal cllagacara oidaga isducatai Diuusi ipalidi. 20 Aidasi Suusi Cristo muu curusiaba aidal abiaadara camainamaga Moseesacaru sallcamigada cascada aidasi vaavoitu aan Suusi Cristo aan gajiaadara viaa Moseesacaru sallcamigada. Dai sivi Suusi Cristo giñlamadu daja daidal aan ivueeyi istumaasi agai ipalidi maisiu istumaasi aan ipalidi. Suusi Cristo giñoigadai dai agai muu curusiaba ansai aan cllagacara vuusaiña. 21 Dai sallcada vaavoitudai aan ismosacaasi soora vaavoitudai Suusi Cristo cllagacara vuvacal dai Diuusi oigaldi soimaascamigada dai cllagacara naidiña. Damos soora pocaitiadagi sai gaaagai isllaagiadagi Moseesacaru sallcamigada dai poduucal cllagacara vuvaquiagi agai gia gajiaadara vipieeyi vasssi istumaasi idui Suusi Cristo aidasi muu curusiaba. Aana gia maitipalidi ispoduucal ivuaadagi.

3

1 Alial vupuiiruga aapimal giñaaduñi vaavoitudadami Galaasilara oidacami gandagitocai isganvupuiirumadagi aa oodami ganyaatagi ganmamaatatulditai ama maasi ñiooqui masai maiallgidiña Diuusi ñiooquida. Aana cllaga ganmaatatuli isSuusi Cristo muu curusiaba sai cllagacara vuvacana oodami. 2 Tatagitodavurai aapimal sai Diuusi Ibada divial dai ganlamadu daaca agai vaavoitudacal aapimal Suusi Cristo dai maisiu lla gidadacal aapimal Moseesacaru sallcamigada. 3 Sallcada vupuiiruga aapimal. Clla maata aapimal sai aidasi ganaaga aapimal isoidacagi isducatai Diuusi ipalidi Diuusi Ibada gansoi. Cascada gaaagai ismaatca aapimal sai maitistutuidi aapimal isivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi lla gigitai Moseesacaru sallcamigada. 4 Aapimal aliasi soimaa taata vaavoitudacal Suusi Cristo cascada aan ipalidi isgomaasi gansoiñagi mai apiavaavoitudada aapimal. 5 Diuusi ootoi galbadaga dai ganlamadu daacana dai Diuusi ivueeyi naana maasi galarducami aapimal gansaagida vaavoitudacal aapimal Suusi Cristo maisiu lla gidadacal aapimal Moseesacaru sallcamigada.

6 Clla maata aapimal isducatai Avraañicaru vaavoitu Diuusi dai poduucal istui isimiagi tavaagiamu. 7 Poduucal cllaga gamaata sai soora vaavoitudai Diuusi agai arAvraañicaru cajiudadal ducami. 8 Diuusi camaatacatadai iscllagacara nlijada agaitadai mui oodami

ismaacada maitarjudidú ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudacai agai Suusi Cristo, cascada Diuusi potatadai Avraañicaru: “Aana baialliatudamu vlassi oodami oidigi daama oidacami aapi gacajiudagacada”, astatadai Diuusi. ⁹ Poduucacai Diuusi baialliatudai siora vaavoitudai Suusi Cristo poduucacai isduucacai Diuusi baialliatu Avraañicaru vaavoitudacai agai Diuusi.

¹⁰ Siora vaavoitudai isistutuidi iscagacaga vuvacai agai Moseesacaru samicamigada, Diuusi gajiaadara viaa agai agai. Pocaiti Diuusi ñiooquidara: “Vascatai ismaacada maivascaga agiada vlassi Moseesacaru samicamigada Diuusi samicada gajiaadara viaa agai”. ¹¹ Pocaiti Diuusi ñiooquidara ara: “Mosacaasi siora vaavoitudagai Diuusi, Diuusi cagacaga naidina ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai dai agai vascaga oidacamu Diuusi amadu”. Poduucacai caga gamaata is-Diuusi cagacaga naidi oodami ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudaitai Suusi Cristo maisiu cagacaga vuvacai mosagiditai Moseesacaru samicamigada. ¹² Siora vaavoitudai isistutuidi iscagacaga vuvacai agai Moseesacaru samicamigada maipan duucacai tagitai agai ismaacada vaavoitudai isSuusi Cristo arcagacaga vuvacai.

¹³ Diuusi gajiaadara viaa Suusi Cristo curusiaba maisiu soimaasi ivuaadatai Suusi damos soimaasi ivuaadatai aatama. Poduucacai Suusi Cristo cagacaga garvuvaitu aatama ismaacada vaavoitudai agai dai Diuusi garoigali dai camaigajiaadara garviaa agai tomasi laquioma maiaidina aatama Diuusi samicamigada. Suusi Cristo casoimaasi taata aatama garvatar cascada. Ajudidú coodaina ismaacada alia soimaasi ivuaadana dai saigiaraina sai maatana aa issoimaasi idui agai. Cascada pocaiti Diuusi ñiooquidara sai samicada gajiaadara vipieeyi Diuusi agai ismaacada gasaigiatudai soimaasi ivuaadatai. ¹⁴ Dai poduucacai Diuusi cagacaga vuvacai agai agai ismaacada maitarjudidú vaavoitudaitai agai Suusi Cristo poduucacai isduucacai Diuusi cagacaga vuvacai Avraañicaru vaavoitudacai agai Diuusi. Dai Diuusi Ibada amadu daacamu vlassi vaavoitudadami. Poduucacai isduucacai aagai Diuusi.

¹⁵ Gñaduñi, siscada amo oodami iduñi agai amo oojai siaaco aagai siora vataraga agai vustidad siscada muuqui agai dai daasagi gatataaraga tomali amaadutai maitistutuidi isama duucacai iduñi agai. ¹⁶ Poduucacai ara Diuusi vascaga ivueeyi vlassi istumaasi aagai saida iduñia agai. Laquioma Diuusi potatadai Avraañicaru: “Avraañi, aapi amadu amaadutai gacajiudadaindara baialliatuda agai mui oodami aipacoga oidacami”, astatadai Diuusi. Avraañicaru cajiudad ismaacada aagai Diuusi sai baialliatuda agai mui oodami araCristo. Dai maisiu mosacaasi agai baialliatuda agai mui oodami damos Avraañi ara baialliatuda agai mui oodami. ¹⁷ Cadaivunuca maaco sientu dan amo coobai dan baivastama uumigi aidasi abiaadara aagidi Diuusi gomaasi Avraañicaru Diuusi maa gasamicamiga Moseesacaru. Damos vascaga maigajiaadara viaa agai istumaasi aagidi Avraañicaru caaagidacai issamicada iduñia agai istumaasi aagidi. ¹⁸ Tomali amaadutai maitistutuidi iscagacaga vuvacai agai ivuaadatai istumaasi aagai Moseesacaru samicamigada. Siora vaavoitudagai Diuusi agai dai cagacaga vuvacai poduucacai isduucacai vaavoitu Avraañicaru istumaasi aagidi Diuusi.

¹⁹ Moseesacaru samicamigada vascaga soí oodami sai maatana isiarsoimaasi ivuaadami. Diuusi ootoi gatataañicaru dai maacana samicamigada Moseesacaru taida Moseesacaru aagidi oodami. Dai Moseesacaru samicamigada namacatadai asta aiduucami sidivia Cristo. Cristo araAvraañicaru cajiudadatadai. ²⁰ Diuusi ootosi ajudidú gasamicamiga aacada damos Avraañicaru gia agi aagidi agai.

²¹ Damos maacacai Diuusi gasamicamiga ajudidú vascaga maigajiaadara viaa istumaasi aagidi araAvraañicaru. Moseesacaru samicamigada maimaa guvucadagai

tomali amaadutai saida ivuaadana istumaasi aagai sállicamiara. Isasállicami gamaacadamudai guvucadagai istutiadamudai oodami iscallagacara vuvacadagi asállicamicada. ²² Damos asállicamicada callaga maata vlassi oodami isarsoimaasi ivuaadami dai istagito agai sioora callagacara vuvaidagi poduucai siasscada matiagi oodami sai Suusi Cristo callagacara vuvaidi sioora vaavoitudai aidã gia vaavoitudamu agai dai callagacara vuvaquimu.

²³⁻²⁴ Maiquiaa diviacai Suusi Cristo vlasscara maatacatadai oodami istumaasi glaagai isivuaadagi dai istumaasi maitaagai isivuaadagi Moseesacaru sállicamigadara. Dai Moseesacaru sállicamigada namacatadai asta aidã uucami sidivia Suusi Cristo. Diuusi ootoi Suusi Cristo sai callagacara garnãidiña agai ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai vaavoitudaitai aatama. ²⁵ Aidasi abiaadara divia Suusi Cristo casistutuidi oodami iscallagacara vuvacadagi vaavoitudatai agai, dai Moseesacaru sállicamigada cagajiaadara vii.

²⁶ Vlasscatai aapima arDiuusi maamarada vaavoitudaitai Suusi Cristo. ²⁷ Dai aapima ismaacada cavapacoñi vaavoitudacai Suusi Cristo agai cadivia dai ganlamadu daaca agai dai poduucai istutuidi aapima iscalla tutiacagi apan duucai Suusi Cristo callagacara oidacatadai tami oidi daama. ²⁸ Vlasscatai ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo agai aadunã ganducami Suusi Cristo tomasi arjudiducagi ismaitarjudiducagi larpa, isarpioñicagi ischo larpa, tomasi arcacalli isooqui larpa. ²⁹ Dai vlassi vaavoitudadami arAvraañicaru cajiudada ganducami cascada vlassi vaavoitudadami viaaca agai larpa vlassi istumaasi aagidi Diuusi Avraañicaru sai maaquia agai cajiudada.

4

¹⁻² Siasscada muuquiagi amo oodami dai viida gavustuidaga gamara ali galli, aa oodami nuucadacana vustuidada asta siasscada gaa agai. Oodami tomastuma pioñi duucai nãidiña tomasi argaviidacami agai. Aali galli viaaca isallgiadagi loodami ismaacada nuucada vustuidada agai. ³ Maiquiaa diviacai Suusi Cristo vlassi oodami viaacatadai gansállicamiga dai polãidiña agai sai agiditai gansállicamiga istutuidi iscallagacara vuvaquiyagi. ⁴ Aidasi caayyi istuigaco Diuusi ipãlidi sai diviana Suusi Cristo tami oidigi daama agai oodami duucai vuusai dai dãdã arjudiu cascada Suusi larpa agãidiña judidiu sállicamigada. ⁵ Aatama maicalla agãidiña Moseesacaru sállicamigada cascada viaacatadai issoimaasi taatagi damos Suusi Cristo callagacara garvuvaitu vai poduucai aatama istutuidi isarmaamaradacagi Diuusi.

⁶ Dai cascada Diuusi ootoi gaibadaga sai garlamadu daacana cascada aatama garrooga aagaiña. ⁷ Dai sivi Diuusi camaigãpipioñiga duucai garnãidi baiyoma gamaamara duucai garnãidi dai aatama larpa garmaaquimu agai istumaasi maacai agai gamaamara.

⁸ Aaquioma aidasi maiquiaa maatacatadai aapima Diuusi siaa duutudaiña aapima naana maasi istumaasi didiuusi aliditai. ⁹⁻¹⁰ Damos sivi camaata aapima Diuusi dai Diuusi gamaamara duucai ganãidi. Damos aapima polãidi masaidã istutuidi iscallagacara vuvaquiyagi mosacaasi ivuaadatai naana maasi vagimi daidã maitaata vaaadatai vlassi saapatoco poduucai isduucai ganviida ajjudidiu. Aanã maimaata istuisidã apamu vaavoituda alidi aapima apan duucai aaquioma. ¹¹ Aanã polãidi sai giñaã duiñdaga maitãsoi.

¹² Giñaaduñi aanã gandaanã masai gajiaadara viaana ajjudidiu sállicamigada poduucai isduucai idui aanã. Dai aanã apan duucai oidaga ismaacada maitarjudidiu. Aidasi ganlamadu daacatadai aanã aapima callagacara giñãidiña. ¹³ Calla maata aapima iscoococatadai aanã aidasi tucamidara gandiviji aanã dai ganaagidi sai Suusi Cristo arcallagacara vuviaadami. ¹⁴ Tomasi uuvadacara maasi giñcoocodaga vlasscara aapima callagacara giñãidiña dai callaga giñmiaadagi aapima duucami iñsaanã aramo Diuusi taañicarudacamudai dai ducami iñsaanã arSuusi Cristocamudai. ¹⁵ ¿Tuimasi

camaibaigandalidi aanla giñvui? Tucamidara alia baigandalidi aapimla aanla giñvui dai asta ganvuupuji giñmaaquimudai lienla aapimla isbaigacamudai. ¹⁶ Damos sivi gansaayu duuca giñnaldi aapimla ganaagidacai aanla istumaasi arvaavoi.

¹⁷ Aa oodami yaatavogami gnmamaatatluldi naana maasi istumaasi. Agai cala tuu-tiacami ganvueeyi masai calagacara naidiña dai gajiaadara giñviaana aanla. ¹⁸ Alia si arcalagai isaipacoga ganoigada oodami dai maisiu ganvupuiirumadadagi aipacoga. Calaga tagito aanla issallicada giñoigadaiña aapimla aidasi ganlamadu daacata dai aanla. Dai aanla ipalidi isquiaa giñoigada aapimla tomasi maitanlamadu daja. ¹⁹ Giñaaduñi sallicada soigiñliatudai aapimla dai apiasoigiñliadamu aanla asta silascada sallicada calaga vaavoitu aapimla Suusi Cristo dai calaga oidacagi poduucai isduucai oidacana Suusi Cristo tami oidigi daama. ²⁰ Aanla ipalidi isganlamadu daacagi sivi dai poduucai maatacagi aanla isducatai gaagagai isganñiooquiada aanla. Dai aanla maitatagai istumaasi giñtatagituagi maicalaga gantatagitoitai aapimla.

²¹ Aapimla ismaacada ivuaada alidi istumaasi aagai Moseesacaru sallicamigadara poliditai sai poduucai istutuidi iscalagacara vuvaquiagi gaagagai iscalaga maatacagi aapimla istumaasi gaagagai sallicamira. ²² Moseesacaru oojai amo istumaasi agaitai Avraañicaru dai pocaiti sai Avraañicaru maamaracata dai gooca calalli. Amoco armarada Agaaracaru. Agaar arcusñirugadacata dai Avraañi. Dai agamai armarada Saracaru. Sara arAvraañi ooñigada. ²³ Diuusi aagidi Avraañi saida Sara marata agaitadai cascada marai agai tomasi casi roquimudadacata dai agai. Damos acusñirugada maitaroquimudadacata dai cascada marai. ²⁴⁻²⁵ Vlassi gomaasi ganaagidi aanla vai poduucai vaamioma calaga maata calcagi aapimla vlassi istumaasi Diuusi aagidi Moseesacaru agiidi Siñaiara aidasi maa agai gasallicamiga, dai maata calca aapimla larra vlassi istumaasi Diuusi aagidi Avraañicaru aidasi aagidi saida iduñi agaitadai mui naana maasi calagaducami agai vlatara. Ismaacada vaavoitudai saida istutuidi iscalagacara vuvaquiagi lagiditai Moseesacaru sallicamigada atataanadami soimaasi taatatluldi dai asta cooda soora maicalaga lagiadagi sallicami. Poduucai isduucai Avraañicaru istutuiditadai issoimaasi taatatludiagi Agaaracaru ismaicalaga lagiadagi. Ajudidíu aragai ismaacada vaavoitudai saida istutuidi iscalagacara vuvaquiagi lagiditai Moseesacaru sallicamigada. Agai arIsireliara oidacami dai Jerusaleenara oidaga ajudidíu tataanadamigada. ²⁶ Damos aatama vaavoitudai isSuusi Cristo arcalagacara vuviadami dai cascada aatama armaamarada Diuusi. Dai Suusi Cristo argartaanadamiga. Dai agai oidaga tavaagira siaaco vlasscatai cagajiaadara vii Moseesacaru sallicamigada, dai malca iimimu aatama tasai oidacamu tomastuigaco Diuusi lamadu. ²⁷ Dai pocaiti Diuusi ñiooquidara sai Diuusi potatadai Sara aidasi Avraañicaru lamadu daacata dai gacusñiruga:

Baigi galliada aapi Sara tomasi maiquiaa marai aapi, tomasi maitistutuidi aapi ismaamatagi.

Iñacadañi baigalliaracada tomasi maiquiaa cooco duduaaiditai.

Vaamioma maamata agai aapi sila gacusñiruga.

Ascaiti Diuusi.

²⁸ Diuusi aagidi Avraañicaru lamadu Saracaru sai maarata agaitadai cascada mara agai dai Isaa tatali. Aatama vaavoitudai Suusi Cristo poduucai isduucai Avraañicaru vaavoitu Diuusi cascada aatama Avraañicaru cajiudadala garducami. ²⁹ Agaar marada Ismael talagiducata dai. Ismael soi duucai naidiña Isaa. Isaa agai dai vuusai Diuusi Ibadala guvucadadacada. Poduucai larra ajudidíu ismaacada vaavoitudai saida istutuidi iscalagacara vuvaquiagi lagiditai Moseesacaru sallicamigada soimaasi gartaatamituldi aatama ismaacada vaavoitudai saida istutuidi iscalagacara vuvaquiagi vaavoitudaitai Suusi Cristo. ³⁰ Damos Diuusi ñiooquidara pocaiti sai Sara potatadai Avraañi: “Ootosañi

gocusñiiru vai imana tabiaadara amadu gamara. Marada maitistutuidi istaanadagi gavasitudaga amadu giñmara”, astatadai Sara. ³¹ Giñaaduñi aatama maiviaa isaggiadagi Moseesacaru samicamigada baiyoma aatama mosvaavoitudai Suusi Cristo vai agai cagacara garvuvaidi, dai aatama arDiuusi maamarada.

5

¹ Suusi Cristo cagacara garvuvaitu tsai camaitivuaadana vasi istumaasi aagai Moseesacaru samicamigadara. Alias gaaagai isapiavaavoitudada aapima Suusi Cristo dai maisiu apamu agiadagi vasi Moseesacaru samicamigada. Alia sijaiga iscaga agiadagi Moseesacaru samicamigada.

² Cagavar gantagito caaca istumaasi ganoojidi aana. Aana arPaavora daida ganaagidi sai isaapima vaavoitudai sai iiquititai gantuucuga poduucai isduucai aagai Moseesacaru samicamigada istutuidi iscagacara vuvauquiagi aida gia Suusi Cristo maitansoicai. ³ Apamu ganaagidi aana sai soora iiquitiagi gantuucuga agai gia viaa isaggiadagi vasi istumaasi aagai Moseesacaru samicamigada. ⁴ Aapima ismaacada vaavoitudai sai Diuusi cagacara gannidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai mosagiditai Moseesacaru samicamigada cagajiaadara viaa aapima Suusi Cristo amadu Diuusi ismaacada ganoigadai. ⁵ Dai Diuusi Ibada garsoicai isapiavaavoitudada aatama Suusi Cristo. Agai muu curusiaba sai Diuusi ganoigaldiña garsoimaascamiga dai cagacara gannidiña duucami istomali amo imidagai maisoimaasi iduñimudai aatama. Cascada iimia ragai aatama tavaagiamu siaaco daja Suusi Cristo. ⁶ Dai camaviaa aatama isiquitiagi gantuucuga isduucai aagai Moseesacaru samicamigada agai camainamaga cascada. Baiyoma gaaagai tsavaavoitudada Suusi Cristo dai ganoigadagi aipacoga.

⁷ Aidasi maiquiaa gansaagida dada amamaatatuldiadami yaatavogami aapima caga vaavoitudaiña. ¿Tuimasi camiaagidi Suusi Cristo mamaatatuldiaragada? ⁸ Diuusi ipali isaapima vaavoitudagi Suusi Cristo damos aapima camaitivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi. ⁹ Maatacavurai sai tomasi amaduga mamaatatuldiadami yaatavogami vascara istutuidi isvupuiirumada mui oodami. ¹⁰ Aana caga vaavoitudai sai Suusi Cristo gansoia agai mai aagiada aapima istumaasi gannamaatatuldi aana. Dai Diuusi soimaasi taatatuldiamu tomasioora soora gannvupuiirumadadagi.

¹¹ Giñaaduñi iñsaana quiaa aagiadamudai oodami sai iquitacaiña gantuucuga dai poduucai cagacara vuvauquiagi aida gia ajudidu maisoimaasi giñtaatamituldiadamudai tomali maibacocodamudai giñvui. Damos aana agidi sai viaa agai isvaavoitudadagi isSuusi Cristo muu curusiaba dai poduucai cagacara vuvauquiagi cascada soimaasi giñtaatamituldi agai. ¹² Aana ipalidi sai iimana bodara ayaatavogami ismaacada gannvupuiirumadai.

¹³ Diuusi cagacara gannvuvaitu masai camaviaacana isaggiadagi vasi istumaasi aagai Moseesacaru samicamigadara. Damos maitaagai masivuaadagi mosacaasi istumaasi aapima agi ipaliadagi. Baiyoma gaaagai masigansoicadagi aipacoga ganoigadaitai. ¹⁴ Poduucai isduucai aagai Suusi Cristo. Agai pocaiti: “Oigadavurai aa oodami poduucai isduucai ganoigadai aapima agi”, ascaiti Suusi Cristo. Ismaacada samicada oigada aa oodami agai gia ivueeyi vasi istumaasi aagai Diuusi samicamigadara. ¹⁵ Damos isaapima ganniooquiada aipacoga dai gannadadagi poduucai camiacagacara gannajadan tada aapima aipacoga.

¹⁶ Damos aana anganaagidi masai ivuaadana vasi istumaasi Diuusi Ibada ipalidi dai maisiu mosacaasi istumaasi aapima agi ipaliadagi. ¹⁷ Oodami ivuaada lidi istumaasi maioojoidi Diuusi Ibada. Agi potuutuiga oodami cascada. Dai poduucai maitivueeyi

istumaasi maata sai gaaagai isivuaadagi. ¹⁸ Ismaacada ivueeyi istumaasi ipalidi Diuusi Ibada camaiviaa isaggiadagi aljudidiu sallcamigada.

¹⁹ Caga gamaata siascada oodami ivuaadagi istumaasi lagi agai ipalidi. Agai googosi ganducami. ²⁰ Dai siaa duutudai naana maasi istumaasi Diuusi duucal. Dai amoco cadadaraga. Dai aipacoga gancocodaina dai gncadaina. Dai agacoitaraga. Dai oomaliga. Daid ivueeyi moscaasi istumaasi lagi agai ipalidi. Dai anvupui bacocoina. ²¹ Dai coimudada tuutuiga. Dai gncodaina aipacoga. Dai navacoitaraga. Dai aa naana maasi soimaascami. Aana casi gnaagidi dai pamu gnaagidi sai soora ivuaadagi gomaasi agai gia maiimi agai maa siaaco Diuusi gataana.

²² Damos siascada amo vaavoitudadami lagiadagi Diuusi Ibada aida gia Diuusi Ibada soical agai sai oigadaina aa oodami, dai soical sai baigalidina dai soical sai galbastacan tadacana, dai soical sai maivui ñiocaina Diuusi siascada soimaasi taatamadagi, dai soical sai caa tuigacana, dai soical sai soicalina aa oodami, dai soical sai ivuaadana istumaasi aagada, ²³ dai soical sai maioomaliacana, dai soical sai maibaamucuiña tomali maigogoosi gducamicana. Vasi gomaasi maitarsoimaascami cascada maidaidi Moseesacaru sallcamigada gomaasi. ²⁴ Dai agai ismaacada cavaavitudai Suusi Cristo cagajiaadara viaa vasi istumaasi lagi agai ipalidi isivuaadagi cascada camaigogoosi gducamica tomali maiomolica tomali maitivueeyi naana maasi istumaasi ismaacada lagi agai ipalidi isivuaadagi. ²⁵ Diuusi Ibada garmaa ibadagai utudui vaavoitudaitai Suusi Cristo, cascada aliasi gaaagai isivuaadagi aatama vasi istumaasi ipalidi Diuusi Ibada.

²⁶ Dai aatama maitaagai isgarducada garaliadagi poduucal anvupuidara vaatacana oodami. Dai maitaagai iscoimudada tuutiacagi.

6

¹ Isamo vaavoitudadami todian duucal soimaasi iduñiagi, aapima ismaacada caga lagi Diuusi Ibada gaaagai masaagidiagi sai daana Diuusi sai oigaldiana dai gaaagai masaagidiagi sai camaisoimaasi ivuaadana sai baiyoma caga lagi Diuusi Ibada. Damos maitaagai masbagadagi. Gaaagai mastatagitodagi isDiaavora istutuidi issoimaasi ganduñitldiagi aapima ara. ² Poduucalavar gansocada aapima aipacoga siascada soimaasi taatamada aapima dai poduucal ivuaadamu aapima istumaasi aagai Suusi Cristo mamaatatuldaragadara.

³ Ismaadutal gducada galaliadagi agai gia lagi anvuiirumadai dai maitistutuidi issoicadagi aa. ⁴ Vascatai gaaagai istatagitodagi sabai caga ivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi. Iscaga ivuaada agai poduucal baigalidina. Maitavar gantagitu najada isducatai ivueeyi aa cascada maipocaitiada aapima masai vaamioma caga ivueeyi isagai. ⁵ Vascatai viaa isajagi ivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi dai soora maitivuaada istumaasi Diuusi ipalidi lagi agai arduñida.

⁶ Soora armamaatardami agai viaa issoicadagi istucada istuutiadagi soora maatatuldiadagi.

⁷⁻⁸ Maitavar anvupuiirumadada aapima poliditai sai oodami istutuidi isyaatagiadagi Diuusi. Diuusi maata vasiaacatai cascada tomali maadutal maitistutuidi isyaatagiadagi. Soora ivuaadagi istumaasi lagi agai ipalidi dai maisiu istumaasi Diuusi ipalidi agai gia maitistutuidi iscagacara oidacagi dai maiimimu Diuusi amadu. Damos soora ivuaadagi istumaasi ipalidi Diuusi Ibada agai gia iimi agai tavaagiamu dai tomastuigaco oidacamu Diuusi amadu. ⁹ Cascada maitaagai isoojoadagi ivuaadatal istumaasi ipalidi Diuusi Ibada. Poduucal Diuusi amo imidagai garmaaquimu mui naana maasi istumaasi cadgaducami tavaagiaru isapiaivuaadagi istumaasi ipalidi

Diuusi. ¹⁰ Cascada siascada istutiada aatama gaaagai tasoicadagi soora tagitu amo istumaasi sooma caga gaaagai tasoicadagi garaaduñi vaavoitudadami.

¹¹ Sivi aana lagi ganoojidi cascada gardu idi ojai. ¹² Amamaatutuldiadami yaatavogami lagi dai gaaagidi masai viaa isiiquitiagi gantuucuga dai poduucai cagacara vuvacuiagi. Lagi poduucai ivueeyi sai cagacara naidiña ajudidíu dai maisiu soimaasi taatamituldiña vaavoitudaitai lagi sai Suusi Cristo muu curusiaba sai cagacara vuvacuiña oodami. ¹³ Tomali lagi ismaacada iquitai gantuucuga maitivueeyi vasi istumaasi aagai Moseesacaru samicamigadara. Damos amamaatutuldiadami yaatavogami ipalidi isaapima iquitiagi gantuucuga vai poduucai garducada ganliada lagi ivuaadatai aapima istumaasi lagi gantaani. ¹⁴ Aana gducada giñlidi muucuai gartaanadamiga Suusi Cristo curusiaba sai cagacara vuvacuiña oodami maisiu ama maasicada. Dai cascada aana camaioojoidi isivuaadagi istumaasi ivueeyi lagi ismaacada soimaasi ivueeyi. ¹⁵ Ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo maitarsoiñi isiquitiquicagi tuucugada ischo ara. Baiyoma arsoiñi isviaacagi amo ibadagai utudui. ¹⁶ Aana ipalidi sai Diuusi ibastudacan tadacana vasi ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo dai camaiavaavoitudai Moseesacaru samicamigada. Dai aana ipalidi ara sai Diuusi soigalidiña agaicada.

¹⁷ Sivi baitqui camaitaagai masvui ñioocadagi istumaasi aana ganmamaatutuli. Aana gaaagidi sai Suusi Cristo arcagacara vuviadami cascada oodami soimaasi giñtaatamituldiña dai quiaa maasi siaaco saasarai lagi giñtuucuga.

¹⁸ Giñaaduñi, aana ipalidi sai gartaanadamiga Suusi Cristo cagacara ganñaidiña. Moscaasi.

Idi oojai ooji Paavora ʌvaavoitudadami Efeesiʌrʌ oidacami

¹ Aanʌ ʌrPaavora dai gʌnoojidi aanʌ aapimʌ Efeesiʌrʌ oidacami ismaacʌdʌ vaavoitudai Suusi Cristo. Aapimʌ ʌrDiuusi ʌcovai vuvaidadʌ. Aanʌ ʌrootosadʌ Suusi Cristo. Diuusi ipʌli cascʌdʌ. ² Aanʌ ipʌlidi isDiuusi gʌrooga ʌʌmadu Suusi Cristo gʌrtʌaanʌdamiga cʌʌgacʌrʌ gʌnnʌijadagi dai gʌniibʌstudacan tadacagi.

³ Diuusi ivueeyi naana maasi cʌcʌʌgaducami aatʌmʌ gʌrvʌʌtarʌ. Ootoi ʌgai Suusi Cristo sai ʌgai gʌrʌʌmadu daacana dai sai ʌgai gʌroigʌldiña gʌrsoimaascamiga dai cʌʌgacʌrʌ gʌrvuvaidiña dai gʌrmaacana gʌguvucadaga vai poduucai ʌgai bai gʌrvueeyi tʌsai iimana tʌvaagiamu. Vʌʌsi gomaasicʌdʌ aanʌ ipʌlidi isvʌʌsi vaavoitudadami aliʌsi baigʌnʌliadagi Diuusicʌdʌ dai cʌʌga ñioocadagi Diuusi vui. ʌgai ʌroogadʌ Suusi Cristo gʌrtʌaanʌdamiga. ⁴ Diuusi ʌcovai gʌrvuvaitu maiquiaa iduucai oidigi abi-aadʌrʌ. Daidʌ gʌrʌidi ducami siCristo gʌrʌʌmadu daacagi. Suusi Cristo muuquia aagaitadai curusiaba tʌsai aatʌmʌ cʌʌgacʌrʌ vuvacana dai vuidʌrʌ guuquivana Diuusi maigʌpiʌr vʌʌtʌcatʌi gʌroigʌldacai Suusi Cristo gʌrsoimaascamiga. Dai poduucai casi ʌrducamicana istomali ʌmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. ⁵ Aliʌsi gʌroigʌdai Diuusi cascʌdʌ ʌʌqui abiaadʌrʌ ipʌli tʌsaidʌ ʌrmaamaradʌcana aatʌmʌ cʌʌgacʌrʌ gʌrvuvaidacai Suusi Cristo. Diuusi poduucai ipʌli cascʌdʌ. ⁶ Dai cascʌdʌ aliʌ siaa duutudai aatʌmʌ Diuusi dai cʌʌga ñioocai ʌgai vui. Cʌʌ maata aatʌmʌ isDiuusi sʌʌlicʌdʌ cʌʌ tuiga cʌʌgacʌrʌ gʌrʌiditai ʌgai siʌʌscadʌ ʌma duucai gʌrtʌʌgitua aatʌmʌ dai camaisoimaasi ivuaadagi vaavoitudacai Diuusi maradʌ Suusi Cristo. Diuusi sʌʌlicʌdʌ oigʌdai ʌgai. ⁷ Dai Diuusi sʌʌlicʌdʌ cʌʌ tuiga cʌʌgacʌrʌ gʌrʌiditai cascʌdʌ ootoi gʌmara sai ʌgai muucuna curusiaba sai poduucai cʌʌgacʌrʌ gʌrvuvaidiana dai gʌroigʌldana gʌrsoimaascamiga. ⁸ Diuusi sʌʌlicʌdʌ gʌroigʌdai cascʌdʌ gʌrsoicʌi iscʌʌga maata caʌcagi aatʌmʌ vʌʌsi ñiooquidʌ dai cʌʌga maatacagi isducatai gʌaagai isoidacagi. ⁹ Dai Diuusi gʌrmaatʌtuli istumaasi iduñia ʌlidi ʌgai istumaasi maimaatʌcatadai oodami ʌʌquioma. ¹⁰ Vʌʌsi povʌduuñimu isducatai ʌgai ipʌlidi. Cascʌdʌ ootoi Diuusi gʌmara oidi daama sai ʌgai ʌrCristocana daidʌ ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviadamiana. Dai siʌʌscadʌ ʌpʌduñiagi vʌʌsi istumaasi Diuusi ipʌlidi siʌpʌduñiagi amaasi Cristo gataaanʌdamu tʌvaagiʌrʌ dai oidigi daama.

¹¹⁻¹² Aatʌmʌ vaavoitudai Suusi Cristo dai ʌʌquioma Diuusi ʌcovai gʌrvuvaitu daidʌ ʌroida ʌgai istumaasi oidi ʌgai ʌvaavoitudadami. Vʌʌsi gomaasi ʌpʌduñia ʌgai poduucai isduucai ipʌlidi Diuusi. Diuusi ivueeyi istumaasi ʌgai poʌlidi iscʌʌgadu. Poduucai idui Diuusi vaidʌ aatʌmʌ ʌjudidíu ismaacʌdʌ ʌpʌga vaavoitu Cristo cʌʌgacʌrʌ oidacana vai poduucai cʌʌga ñioocadagi oodami Diuusi vui. ¹³ Dai aapimʌ vʌʌsi ismaacʌdʌ maitʌrjudidíu caʌ ʌñiooqui ismaacʌdʌ ʌrvaavoi daidʌ ʌrcʌʌgaducami sai Diuusi cʌʌgacʌrʌ vuvaidi tomasioora siora vaavoitudagi Suusi Cristo. Dai aapimʌ vaavoitu Suusi Cristo. Dai Diuusi ootoi gʌibʌdaga sai gʌnʌʌmadu daacana poduucai isduucai aagai ʌgai. Dai poduucai cʌʌga gʌmaatʌ isaatʌmʌ ʌrmaamaradʌ Diuusi. ¹⁴ Poduucai cʌʌ maata aatʌmʌ ʌʌmadu aapimʌ isDiuusi gʌrmaaqi ʌgai vʌʌscatai vʌʌsi istumaasi ʌgai. Vai vʌʌsi gomaasicʌdʌ siaa duutuadagi dai cʌʌga ñioocadagi oodami Diuusi vui. ʌgai aliʌ cʌʌ tuiga cascʌdʌ.

¹⁵ Aanʌ cajjoma sai cʌʌga vaavoitudai aapimʌ Suusi Cristo dai sʌʌlicʌdʌ oigʌdai aapimʌ aa vaavoitudadami. ¹⁶ Cascʌdʌ aliʌ baigiñʌlidi aanʌ Diuusi vui aapimʌcʌdʌ gʌntʌʌgitoitai siuu duucu daanʌdagi aanʌ Diuusi sai gʌnsoicʌiña. ¹⁷⁻¹⁸ Siaa duutuada

aan Diuusi Suusi Cristo gartaanadamiga oogada. Agai agai dai aliassi glaagai isvasi oodami siaa duutuadagi. Dai daanai aan Diuusi sai agai gansoiñana iscalaaga maata caaca aapima Diuusi ñiooquida daida vaamioma maatacagi istumaasi Diuusi ipalidi ismaatca aapima. Vai poduucaci maatacagi aapima vvasi istumaasi Diuusi maataatuldia alidi sioora vaavoitudai Suusi Cristo ismaacada Diuusi covai vuvaitu. Dai ismaatcagi aapima apa siaa cacagaducami istumaasi Diuusi maacai vaavoitudadami, ¹⁹ dai isDiuusi alia viaa guvucadagai dai isagai garsoicai aatama vaavoitudadami gaguvucadagacada. Dai gaguvucadagacada ²⁰ Diuusi duaacali Cristo coidada saagidiaiñara dai gabaana sallaisa padara dai tavaagiaru. ²¹ Dai maa guvucadagai sai vaamioma gataañiña sitomas tuma sallaicami viaacami vvasi oidigi daama sivi dai tomastuigaco. ²² Vascatai glaagai isagiadagi Cristo. Dai Diuusi maa sallaicami saida rbaitacaacamigadacana vvasi vaavoitudadami. ²³ Daida vvasi vaavoitudadami amadu Cristo aramo adunuma ganducami. Dai Cristo amadu daacana vvasi vaavoitudadami poduucaci istutuidi vaavoitudadami iscagacaru oidacagi.

2

¹ Aaquioma Diuusi maitanamadu daacata dai alia soimaasi ivuaadana aapima cascada. Damos sivi Diuusi casi ganmaa ibadagai utudui masai cagacaru oidacana aapima poduucaci isduucaci agai ipalidi. ² Aaquioma an duucaci oidacata dai aapima aa oodami, daida ivuaadana istumaasi diaavora ipalidiña. Diaavora agai dai gataañi oidigi daama, dai soimaasi iduñtildi ismaacada maiagiadagi Diuusi. ³ Vascatai aatama poduucaci oidacata dai aaquioma ivuaadana istumaasi ipalidiña dai istumaasi oojoidiña aatama dai istumaasi tagitoina aatama. Cascada gaagaitadai isDiuusi soimaasi gartaatuldidi an duucaci aa ismaacada maivaavoitudai Suusi Cristo. ⁴ Damos Diuusi aliassi garoigadai dai soigali aatamacada. ⁵ Cascada aidasi Diuusi maigaramadu daacata dai, quiaa soimaasi ivuaadana aatama, amaasi Diuusi garmaa ibadaga utudui vaavoitudacaci aatama Suusi Cristo. Diuusi duaacali Cristo coidada saagidiaiñara sai apamu oidacana dai Diuusi garmaa ibadaga utudui Suusi Cristo diviacaci sai garamadu daacana. Diuusi soigali aapimacada cascada cagacaru gamvuvaitu. ⁶ Diuusi duaacali Suusi dai gabaana dai sallaisa padara tavaagiaru. Dai aaquioma Diuusi maigaramadu daacata dai damos sivi garmaa ibadagai utudui dai garmaa sallaicami tasai abaana daraajana tavaagiaru siascada coiyagi Suusi Cristo garamadu daaca cascada. ⁷ Dai poduucaci Diuusi gatagidi vascaru isalia caa tuiga agai garvui dai issallicada cagacaru garnidi vaavoitudacaci aatama Suusi Cristo. ⁸ Diuusi cagacaru vuvaidi oodami maisiu caaga oidacatai agai. Baiyoma Diuusi cagacaru nidi oodami vaavoitudacaci agai Suusi Cristo. Gomaasi maiagi ivueeyi oodami Diuusi agai daida ivueeyi. ⁹ Cascada maitaagai isgarducada ganliadagi oodami. ¹⁰ Dai Diuusi agai daida garmaa ibadagai utudui ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo sai cagacaru oidacana. Poduucaci isduucaci Diuusi ipali aaquioma abiaadaru.

¹¹ Aapima maitarjudidiu, gandada maitarjudidiu cascada. Ajudidiu iquitacai ganmaamara cacali tuucugada cascada iquitaquicada gnaagaiña agai aipacoga. Dai aapima ismaacada maiiquitquicada gnaagaiña agai. ¹² Gantgitovurai aapima isaaquioma maivaavoitudaiña Cristo dai aapima maitraaduñicatadai judidiu dai maimaatacata dai aapima istumaasi agidi Diuusi saida iduñi agaitadai agai vataru. Aapima maianaracata dai isiimiagi Diuusi amadu siascada coiyagi tomali Diuusi maitanamadu daacata dai. ¹³ Aaquioma maivaavoitudaiña aapima Diuusi tomali midaanaiña aapima agai sai gansoiñiña damos sivi vaavoitudai aapima Diuusi dai daanai sai gansoiñiña vai agai gansoiñi vaavoitudaitai aapima Suusi Cristo. Agai

muu curusiaba dai aasi aarada vai poduucai tomasioora istutuidi isarmaamaradacagi Diuusi. ¹⁴ Judidíu viaacata dai gansalicamiga sai aagi agai istutuidi isarmaamaradacagi Diuusi. Cascada judidíu dai ismaacada maitarjudidíu aiquioma argansasaayumacana dai aidasi divia Cristo bai dui sai camaitargansasaayumacana sai baiyoma aamo adunuma ducamicana. ¹⁵ Aidasi abiaadara muu Suusi Cristo curusiaba camaiñamaga salicamigada judidíu cascada casi istutuidi judidíu amadu ismaacada maitarjudidíu isganaadunuma ganducamicagi Suusi Cristo garlamadu daacatai. Poduucai Cristo bai dui sai camaitargansasaayumacana. ¹⁶ Aidasi abiaadara muu Suusi Cristo curusiaba tomasioorai istutuidi iscagacara vuvaiquai vaavoitudacai agai. Poduucai Suusi Cristo bai dui judidíu amada ismaacada maitarjudidíu sai camai vuvai vavacana Diuusi dai sai camaitancocodaiña agai aipacoga.

¹⁷ Suusi Cristo divia dai aipacoga gaaagidi naana maasi cacagaducami siansi aapima ismaacada maivaavoitudaiña Diuusi aasi judidíu ismaacada cavaavoitudaiña Diuusi masai camai vuvai vavacana Diuusi ¹⁸ vaavoitudacai Suusi Cristo. Diuusi Ibada garsoicai tasai vaavoitudana aatama Suusi Cristo dai poduucai casi istutuidi judidíu amadu maitarjudidíu isdaanadagi Diuusi sai soicaiña. ¹⁹ Poduucai aapima camaitarsibadara oidacami ganducami baiyoma aapima amadu vavai vaavoitudadami aamo adunuma ganducami. Vavacatai arDiuusi maamarada cascada. ²⁰ Diuusi ñiooquituldiadamigada dai Cristo dai oojotosada Cristo aagai Diuusi ñiooquida poduucai mai aapima. Dai vavacatai ismaacada gamamaatutuli Cristo arvaitacacamicigada. ²¹⁻²² Dai vavacatai ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo aamo siangama ganducami. Poduucai idui Diuusi vai Diuusi Ibada diviagi dai garlamadu daacagi. Dai Diuusi covai garvuvaitu dai Diuusi Ibada garlamadu daja dai garsoicai isvaamioma caga oidacagi dai vaamioma maata cacagi Diuusi ñiooquida.

3

¹ Vavai gomaasicada aana Paavora gandaani masai cacagacara oidacana. Aana ganaagidiña aapima ismaacada maitarjudidíu isSuusi Cristo arcagacara vuvaiadami cascada maisapi aana. ² Aapima camaata lien isDiuusi giñaagidi sai ganaagidana aana sai Diuusi cacagacara vuvai ismaacada maitarjudidíu. Gomaasi aamo salicami ismaacada Diuusi giñmaa. Diuusi cacagacara gannai aapima cascada. ³ Aana ganoojidi chiqui ñiooquicada daida ganaagidi isducatai Diuusi giñaagidi amo istumaasi istumaasi aiquioma aagi Diuusi maatacatadai. ⁴ Siascada naida aapima idi ojai maatamu aapima iscamaata aana istumaasi aiquioma aagi Diuusi maatacatadai sai Cristo iduñia agai amo istumaasi. ⁵ Aiquioma Diuusi maiaagidi gomaasi tomali amaadutai damos sivi Diuusi Ibada aagidi oojotosada Suusi Cristo ismaacadara Diuusi ñiooquituldiadamigada ismaacada Diuusi covai vuvaitu. ⁶ Dai pocaiti sai ismaacada maitarjudidíu viaaca agai apan duucai judidíu istumaasi Diuusi maaqui agai vaavoitudadami vaavoitudacai agai Suusi Cristo. Judidíu dai ismaacada maitarjudidíu amo adunuma ganducami dai vavai istumaasi Diuusi aagidi judidíu sai iduñi agai vaavoitudacai agai Suusi Cristo sivi arismaacada maitarjudidíu vavara ara. ⁷ Diuusi giñmaa salicami ansaida ganaagidiña idi ñiooqui sai Suusi Cristo arcagacara vuvaiadami. Aana maicaa tuigacana damos vavacara Diuusi cacagacara giñnadi daida giñmaa aguvucadaga sai ganaagidiña aana ñiooquida. ⁸ Aana polidi issioma maiñamaga aana isvavai vaavoitudadami damos Diuusi giñmaa salicami sai aagidiña aana ismaacada maitarjudidíu sai Suusi Cristo cacagacara vuvai oodami daida ivueyi mui naana maasi vaavoitudadami vavara. Tomali amaadutai maitistutuidi ismaatiagi vavai istumaasi ivueyi Cristo vaavoitudadami vavara. ⁹ Dai Diuusi giñaagidi ansai aagidana aana vavai oodami istumaasi Diuusi iduñia lidi aiquioma abiaadara istumaasi tomali amaadutai maimaatacatadai.

Diuusi idui vΛΛsiaΛcatai. ¹⁰ Poduucai λpΛdui vai nΛijadagi Diuusi tΛtΛaañicarudΛ ismaacΛdΛ tΛaanΛi tΛvaagiΛrΛ istumaasi ivueeyi Diuusi vaavoitudadami vΛΛtarΛ sai poduucai maatΛna Diuusi tΛtΛaañicarudΛ siΛΛ saituduga Diuusi. ¹¹ VΛΛsi gomaasi λpΛdui poduucai isduucai λgai tΛtΛgitoiñΛ tomastuigaco daidΛ idui λgai isducatai aagai ootosacai Suusi Cristo oidigi daama. ¹² Dai vaavoitudai aatΛmΛ Suusi Cristo cascΛdΛ viaa aatΛmΛ sΛΛlicami isdaanΛdagi Diuusi sai garsoicΛiñΛ vaavoitudaitai isλgai garcaΛ. ¹³ CascΛdΛ gΛndaanΛi aanΛ mΛsai maivuaam ΛnΛlidiñΛ soimaa taatacatai aanΛ. AanΛ aagidi Diuusi ñiooquidΛ aapimΛ ismaacΛdΛ maitΛrjudidiu cascΛdΛ soimaa taataca aanΛ. Dai aapimΛ glaagai istΛgitodagi siΛΛsi gΛnoigΛdai aanΛ cascΛdΛ aliΛ baigiñΛlidi soimaa taatacatai aanΛ aapimΛcΛdΛ.

¹⁴ CascΛdΛ siaa duutudai aanΛ oogadΛ Suusi Cristo gartΛaanΛdamiga. ¹⁵ Diuusi idui vΛΛscatai. Idui λgai oodami oidigi daama daidΛ idui λgai gatΛtΛaañicaru tΛvaagiΛrΛ. VΛΛsi ΛrΛmo oodami garducami aatΛmΛ cascΛdΛ gΛrooga aagaiñΛ aatΛmΛ. ¹⁶ Diuusi sΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai. Dai daanΛi aanΛ Diuusi sai λgai gΛnmaacana guvucadagai gΛniibΛdagΛrΛ vai poduucai vaamioma cΛΛga tutiacana aapimΛ, Diuusi IbΛadΛ gΛnΛΛmadu daja cascΛdΛ. ¹⁷ Dai daanΛi aanΛ Diuusi sai Cristo gΛnΛΛmadu daacana vaavoitudaitai aapimΛ λgai vai poduucai vaamioma cΛΛga oigΛada aapimΛ aa oodami. ¹⁸⁻¹⁹ Dai daanΛi aanΛ Diuusi mΛsai aapimΛ ΛΛmadu vΛΛsi vaavoitudadami maatΛna siΛΛsi gΛroigΛdai Suusi Cristo tomasi maitistutuidi aatΛmΛ ismaatiagi vΛΛsi siΛΛsi gΛroigΛdai λgai. Dai daanΛi aanΛ Diuusi sai λgai gΛnΛΛmadu daacana dai sai aapimΛ oidacana isducatai Diuusi ipΛlidi.

²⁰ SΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai Diuusi dai λgai gΛrΛΛmadu daja. DaidΛ garsoicΛi isivuaada aatΛmΛ istumaasi λgai ipΛlidi. Dai λgai cΛΛga istutuidi isivuaadagi vΛΛsi istumaasi aagiada aatΛmΛ dai istumaasi tΛtΛgitodagi aatΛmΛ dai asta vaamioma istutuidi λgai isivuaadagi. ²¹ AanΛ ipΛlidi sai vΛΛsi oodami cΛΛga maatΛ iscΛΛ tuiga Diuusi nΛiditai istumaasi ivueeyi λgai vaavoitudadami vΛΛtarΛ dai maatacatai istumaasi ivuaadana Suusi Cristo.

4

¹ CascΛdΛ gΛndaanΛi aanΛ aapimΛ mΛsai cΛΛgacΛrΛ oidacana aapimΛ tomasi maisapi aanΛ vaavoitudaitai Suusi Cristo gartΛaanΛdamiga. Dai gΛndaanΛi aanΛ mΛsai cΛΛgacΛrΛ oidacana isducatai glaagai isoidacagi Diuusi Λco vuvaidadΛ. AapimΛ ΛrDiuusi Λco vuvaidadΛ cascΛdΛ. ² MaitavΛr gΛgarducΛdΛ gΛnΛliada dai cΛΛgavΛr tuutiaca dai maitavΛr bacocoda dai mosnΛijada istumaasi gΛnvuidadagi aa dai gΛnoigΛadavurai aipacoga. ³ Λmo tΛgitoidagai avΛr viaaca cΛΛgacΛrΛ gΛnnΛiditai aipacoga, Diuusi IbΛadΛ gΛnsoicΛi cascΛdΛ. ⁴ Dai vΛΛsi vaavoitudadami ΛrΛmo adunumΛ ducami dai vΛΛscatai viaa λgai vaa Diuusi IbΛadΛ. Dai Diuusi Λco vuvaitu vΛΛsi vaavoitudadami dai maatΛ aatΛmΛ isΛmo imidagai iimia ragai Diuusi ΛΛmadu dai tomastuigaco ΛΛmadu daraaja ragai. ⁵ MosaliΛ Λmaduga gartΛaanΛdamiga, vΛΛscatai aatΛmΛ vaavoitudadami Λmadugan duucai vaavoitudai, dai mosΛmadugan duucai garvapaconai aatΛmΛ, ⁶ mosΛmaduga Diuusi gΛrooga dai λgai λrbaitΛcΛaacamigadΛ vΛΛscatai dai garΛΛmadu daja dai gΛrnΛiditai ismaacΛdΛ maivaavoitudai istutuidi ismaatiagi isDiuusi aliΛ viaa guvucadagai.

⁷ Cristo gΛrmaacai guvucadagai vΛΛscatai ΛΛmadutai saidΛ ivuaadana Λmo istumaasi poduucai isduucai λgai ipΛlidi. ⁸ CascΛdΛ pocaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ: TΛsadΛcai Cristo tΛvaagiamu gΛmaatΛ isvaamioma istui λgai isΛDiaavora. CascΛdΛ ΛDiaavora camaitistutuidi iscucupadagi vaavoitudadami iibΛadΛ. Dai gotorΛ Cristo maa guvucadagai vaavoitudadami. Pocaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ.

9-10 Capocaititai Diuusi ñiooquidar isSuusi Cristo tsai tavaagiamu poduucai caga gamaata isapaga tvaai tvaagiaiñdar dai divia tami oidigi daama. Tsai Cristo siaaco vaamioma tucavaga tvaagiara, dai sivi tomasiacoga daja agai. 11 Dai Cristo maa guvucadagai vascatai amadutai vaavoitudadami saida ivuaadana amo istumaasi. Amoco maa agai guvucadagai saida roojotosadana, dai aa saida rDiuusi ñiooquituldiadamigadana, dai aa sai aagidiña oodami ismaacada maiquiaa ca isSuusi Cristo arcagacara vuviadami sai Suusi Cristo arcagacara vuviadami, dai aa saida rvaavoitudadami talaanadamigadana, dai aa saida rvaavoitudadami maatatuldiadamigadana. 12 Poduucai bai dui Suusi Cristo agai saida ivuaadana Diuusi aa duiñada vai poduucai vaavoitudadami vaamioma caga oidacana dai vaamioma caga vaavoitudana Diuusi ñiooquida. 13 Vai poduucai vascatai aatama amaduga masi vaavoitudaiña dai amaduga masi maatana aatama maatatuldiaragada Suusi Cristo. Dai poduucai aatama vaavoitudadami baiyagi tagitoidagai daida ivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi, asta siasca caga oidaca aatama isducatai oidacata dai Suusi Cristo. 14 Dai poduucai camaiapan ducamicamu aatama aali ismaacada tomasioora vupuiurumadai aagiditai ama maasi vaavoidaragai. Dai camaitistutiadamu oodami sastuducami isgarvupuiurumadadagi gamamaatatuldiaragacada ismaacada maitarvaavoi. 15 Baiyoma aatama aagadagi mosagi istumaasi rvaavoi poduucai gaagai isbaiyagi tagitoidagai daida ivuaadagi istumaasi Cristo ipalidi garoigadaitai aatama aipacoga. Aatama amo adunuma garducami dai Suusi Cristo argartalaanadamiga. 16 Dai agai garsoicai gaguvucadagacada iscagacara gannijadagi aatama aipacoga daida iscaga ivuaada aatama istumaasi agai ipalidi dai poduucai vaamioma caga oidacamu aatama garoigadaitai aipacoga.

17 Aana ganaagidi istumaasi giñaagidi Suusi Cristo. Agai pocaiti masai camaioidacana aapima isducatai oidaca agai ismaacada maivaavoitudai Diuusi. Agai tatagitoidada maisoicai iscagacara oidacagi. 18 Agai alia soimaasi ivueeyi cascada maitistutuidi iscaga tatagitodagi. Dai agai gajiaadara viaa Diuusi maitipaliditai istagitodagi Diuusi cascada camaitistutuidi agai istagitodagi Diuusi cascada maiviaa agai ibadagai utudui ismaacada gamaacai Diuusi. 19 Dai camaisiaa arai isgoogosi ganducamicagi baiyoma baiganalidiña pomaasi ivuaadatai. 20-21 Aidasi cajioma aapima isSuusi Cristo arcagacara vuviadami dai mai aapima isducatai oidacata dai agai dai isducatai gamamaatatuldiña agai poduucai mai aapima istumaasi rvaavoi. Poduucai mai aapima sai maitaagai isapan duucai oidacagi maivaavoitudadami. 22 Casivar maioidaca isducatai oidacata dai aapima maiquiaa vaavoitudacai Suusi Cristo. Aaquioma adiaavora gnvupuiurumadaiña cascada aapima polidiña sai vaamioma sioma oidacana soimaasi ivuaadatai. 23 Baiyoma gandagitovurai vai Diuusi ama duucai gantatagitoituldiña vai camaitatagitoda aapima isducatai tatagitoiña aaquioma baiyoma tatagitoda aapima isducatai Diuusi ipalidi. 24 Dai viaacamu aapima ibadaga utudai ismaacada gamaacai Diuusi vai poduucai cagacara gannijadamu aapima aipacoga poduucai isduucai Diuusi cagacara gannidi dai agiadamu aapima Diuusi poduucai isduucai Diuusi ipalidi.

25 Cascada casivar maiyaatavoaca, aatama amo adunuma garducami cascada.

26 Isbaamuagi amaadutai aapima maitavar soimaasi ivuaada dai maitaagai isamo tasai baamuca agai 27 poduucai istutuidi adiaavora issoimaasi iduiñtuldiagi cascada.

28 Ismaacada asivucata dai camaitaagai isasivucagi baiyoma gaagai isgaaata vuaadagi dai poduucai viaacagi istumaasi oidadagi soituutuigami.

29 Maitavar sigalnaasi ñiooqui aagada baiyomavar caga ñioocada vai poduucai sioora gancaacagi cagacara oidacana dai baiganalidiña. 30 Dai poduucai maisoiliatudai aapima Diuusi Ibadada. Ducami isdaasamudai Diuusi Ibadada gatapacaru vai poduucai

gamaata isamo imidagai iimi agai aapima tavaagiamu dai tomastuigaco Diuusi amadu daraajamu.

³¹ Maitavar oomaliaca, maitavar bacocoda, maitavar gancocoda, maitavar sigalnaasi ñiooqui aagada, maitavar vui ñioocada aa, dai gajiaadara viaa vasi soimaascami.

³² Baiyomavar caa tuutiaca dai cagacara gannajada aipacoga dai ganoigaldavurai aipacoga poduucai isduucai Diuusi ganoigali aapima vaavoitudaitai aapima Suusi Cristo.

5

¹ Aapima arDiuusi garooga maamarada dai agai samicada ganoigada. Cascada avar apan duucai ivuaada aapima agai. ² Ganoigadavurai aipacoga poduucai isduucai Cristo garoigadai cascada gmuuatu curusiaba sai poduucai Diuusi gaoigaldiña gasoimaascamiga. Dai Diuusi baigalidi Suusi Cristocada poduucai iduucai agai. Ajudidíu coodaiña cañiru maamarada amo altar daama dai dadaasdiña Diuusi sai agai oigaldiana soimaascamigada. Istumaasi idui Cristo arapan ducami isducatai ivuaadana ajudidíu.

³ Aapima casi arDiuusi maamarada cascada maitaagai masgoogosi ganducamicagi tomali maiaagadagi gomaasi tomali maitaagai mascoimudada tuutiacagi. ⁴ Dai maitaagai isaagadagi gosoimaascami dai maitaagai isvupuiiruga maasi ñioocada gomaasi maitarcagagai isaagadagi. Baiyoma gaagai isbaigaraliadagi Diuusicada. ⁵ Caa maata aapima sai ismaacada googosi ganducami maiimia agai siaaco gataanaí Cristo amadu Diuusi. Dai ismaacada coimudada tuutuiga, aga arapan duucami ismaacada siaa duutudai amoomono, agai maiimia agai siaaco gataanaí Cristo amadu Diuusi. ⁶ Dai Diuusi samicada soimaa taatatludiamu ismaacada pomaasi ivueeyi. Agai maiagidi Diuusi cascada. Diuusi maitavar gandadagitoda isganvupuiirumadadagi aa ganaagiditai sai maitarvaavoi istumaasi ganaagidi ana. ⁷ Maitavar urapacada siora pocaitadagi.

⁸ Aaquioma aapima maimaatatadai Diuusi ñiooquida dai alia soimaasi ivuaadana. Damos sivi cavaavoitudai aapima Suusi Cristo dai maata Diuusi ñiooquida cascada gaagai macagacara oidacagi poduucai isduucai Diuusi ipalidi. ⁹ Ismaacada maata dai agidi Diuusi ñiooquida agai gia caa tuutuiga dai cagacara naidi aa oodami dai agai vaavoitudai sai vasi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidara arvaavoi dai agidi. ¹⁰ Ganajagdavurai ismaatiagi vasi istumaasi baialidi Diuusi. ¹¹ Maitavar urapacada ismaacada soimaasi ivueeyi agai ivueeyi istumaasi maitarsoiñi dai aapima maitaagai ispomaasi ivuaadagi. Baiyomavar aagiada aapima agai sai soimaasi ivueeyi. ¹² Alias araria isaagadagi istumaasi ivueeyi agai astocai. ¹³ Dai siascada aagiadagi aapima asoimaasi ivuaadami sai alia soimaasi ivueeyi, dai siascada najadagi agai vaavoitudadami iscagacara oidaga, aidia maatumu agai issamicada soimaasi ivueeyi dai caga istutuidi isama duucai gantatagituagi. ¹⁴ Cascada pocaiti Diuusi ñiooquidara:

Ismaacada maimaata Diuusi ñiooquida dai ismaacada soimaasi ivueeyi,

agiditai avar caaca Diuusi ñiooquida

dai vaavoituda siCristo cagacara ganvuvaidamu.

Ascaiti Diuusi ñiooquidara.

¹⁵ Cascada cagacara avar oidaca. Maitavar apan duucai oidaca ismaacada maimaata Diuusi ñiooquida baiyomavar oidaca apan duucai sastuducami ismaacada maata Diuusi ñiooquida. ¹⁶ Ganaagavurai dai cagacara oidaca samicada soimaasi ivueeyi aa oodami ismaacada maivaavoitudai Diuusi cascada. ¹⁷ Maitavar vupuiiruaca. Ganaajagdavurai ismaatiagi istumaasi Diuusi ipalidi isivuaada aapima. ¹⁸ Maitavar navacorada. Ismaacada navacorai aliasi soimaasi ivueeyi. Baiyomavar dagito Diuusi Ibada vai agai gansoiñana iscaga tatagitoda aapima. ¹⁹ Siascada gndaiviada aapima aipacoga gaagai isganadagi Diuusi nidad samicada siaa duutudaitai Diuusi. ²⁰ Vascara avar

baigʌnʌliada Diuusi gʌroogacʌdʌ vʌʌsi istumaasicʌdʌ. Daidavar tʌgituda isDiuusi gʌrooga gʌrcʌca vaavoitudaitai aatʌmʌ Suusi Cristo.

²¹ Gʌnsoicʌdavurai aipacoga, dai vuudavurai ñiooqui ismaacʌdʌ gʌnmaacadagi aa vaavoitudadami, dai cʌʌgavʌr gʌntʌgito caʌca isducatai gʌnmamaatʌtuldiadagi aa vaavoitudadami. Aapimʌ siaa duutudai Cristo cascʌdʌ.

²² Ooqui gʌaagai isʌʌgiadagi gʌncuucuna poduucai isduucai ʌgidi ʌgai gʌrtʌaanʌdamiga Suusi Cristo. ²³ ʌcʌʌli ʌgai dai tʌaanʌi gʌooñiga poduucai isduucai Suusi Cristo tʌaanʌi vʌʌsi vaavoitudadami. Suusi Cristo cʌʌgacʌrʌ vuvaitu ʌvaavoitudadami daidʌ ʌvaavoitudadami aaduñdʌ gʌnducami Suusi Cristo. ²⁴ Poduucai isduucai ʌvaavoitudadami ʌgidi Suusi Cristo ooqui gʌaagai isʌʌgiadagi gʌncuucuna vʌʌsi istumaasi tʌaanʌdagi cuucunadʌ.

²⁵ ʌcʌcʌʌli gʌaagai isoigʌadagi gʌnooñiga poduucai isduucai Cristo oigʌdai ʌvaavoitudadami dai muu curusiaba sai ʌgai cʌʌgacʌrʌ vuvacʌna ²⁶ saidʌ ʌvaavoitudadami camaisoimaasi ivuaadana baiyoma ivuaadana Diuusi aa duiñdadʌ. Cristo oigʌli soimaascamigadʌ vaavoitudacai ʌgai Diuusi ñiooquidʌ sai poduucai camaigʌpiʌr vʌʌtʌcana. ²⁷ Poduucai Cristo bai ivueeyi ʌvaavoitudadami sai ʌmadu oidacana camaitʌrsoimaasi ducamicatai. Cristo caʌco vuvaitu ʌgai, siʌʌscadʌ iimia vaavoitudadami tʌvaagiamu camaitiipucamu sioora gʌpiʌr vuupadagi. ²⁸ Poduucai isduucai oigʌdai Suusi Cristo ʌvaavoitudadami poduucai gʌaagai isoigʌadagi cʌcʌʌli gʌnooñiga dai nuucadacagi poduucai isduucai gʌnnuucada ʌgai ʌgi. Ismaacʌdʌ nuucada gʌooñiga ducami isʌʌgi gʌnuucadacamudai ʌgai. ²⁹ Tiipu sioora ʌgi gʌcʌʌdadagi baiyoma gʌnuucada siʌʌscadʌ biuugimuca ʌgai gacuaadana dai siʌʌscadʌ ʌvamuca ʌgai gʌuucadaiña poduucai isduucai Cristo nuucada ʌvaavoitudadami. ³⁰ ʌgai ʌraaduñdʌ ducami cascʌdʌ. Dai aatʌmʌ ʌpʌ ʌrvaavoitudadami cascʌdʌ aaduñdʌ gʌrducami Cristo. ³¹ “Cascʌdʌ cʌcʌʌli dadagitoi gʌndʌʌdʌ dai vʌpʌnagi ooqui, dai vʌʌ goocatai ʌrʌmo oodami gʌnducamicana ʌgai”. ³² Dai poduucai isduucai ʌmo cʌʌli ʌmadu ʌmo ooqui ʌrʌmo oodami gʌnducami poduucai Cristo ʌmado ʌvaavoitudadami ʌrʌmo oodami gʌnducami. Gomaasi ʌʌquioma maimaatʌcatadai oodami dʌmos sivi gʌnaagidi aanʌ dai gomaasi aliʌsi gʌaagai ismaatʌcagi vʌʌsi vaavoitudadami. ³³ Dai aapimʌ aliʌsi gʌaagai istʌgituagi iscasi gʌnaagidi aanʌ sai vʌʌscatai gʌaagai isoigʌada gʌnooñiga dai nuucadacagi poduucai isduucai gʌnnuucada ʌgai ʌgi. Daidʌ ooqui gʌaagai issiaa duutuadagi gʌncuucuna.

6

¹ Aapimʌ aali ʌʌgiadavurai gʌndʌʌdʌ vaavoitudaitai Suusi Cristo, poduucai ʌgai daidʌ ʌrcʌʌgai. ²⁻³ Diuusi sʌʌlicamigadʌrʌ pocaiti ʌmo ñiooqui: “Sioora siaa duutuadagi gʌndʌʌdʌ ʌgai gia baigʌliadamu dai mui uumigi oidacamu ʌgai tami oidigi daama”. Idiaʌr ʌpʌgadadʌ sʌʌlicamigadʌ Diuusi ismaacʌdʌcʌdʌ Diuusi aagidi isiduuñia agaitadai ʌmo istumaasi ʌgai vʌʌtarʌ ismaacʌdʌ ʌgidi ʌñiooqui.

⁴ Dai aapimʌ ismaacʌdʌ maamara maitavʌr bacoquitudada gʌnmaamara baiyomavʌr cʌʌga nuucadaca dai maacada ñiooqui dai cʌʌgavʌr maamatʌtuldiada vai vaavoitudana Suusi Cristo.

⁵ Aapimʌ pipiooñi ʌʌgiadavurai gʌnaamu siaa duutudaitai, dai cʌʌga soicʌda ducami isivuaada Cristo aa duiñdadʌ. ⁶ Cʌʌgavʌr gaaata vuaada maisiu mosʌcaasi siuu duucu gʌnnʌijada gʌnaamu ipʌliditya ʌgai masai aliʌ sastudaga baiyoma Cristo pipiooñigadʌ duucai sʌʌlicʌdʌ ivuaadatai istumaasi Diuusi ipʌlidi. ⁷ Baigʌnʌliaracʌdʌ vʌrai ivuaada gʌnaa duiñdaga ducami isivuaadamudai aapimʌ Suusi Cristo aa duiñdada maisiu oodami. ⁸ Cʌʌ maata aapimʌ isvʌʌscatai tomasi ʌrpipiooñi tomasi ʌrgaaamu Diuusi maaquimu istumaasi maacai ʌgai vaavoitudadami cʌʌga ivuaadatai ʌgai.

⁹ Dai aapim^Λ gaaamu c^{ΛΛ}gav^{Λr} nuucadaca g^{Λn}pipiooñiga dai maisoimaasi taatamitul-diada. G^{Λnt}Λ^Λgitovurai sai Suusi Cristo t^{Λva}agiana daja dai ^Λgai g^{Λnt}Λ^Λaan^{Λi} v^{ΛΛ}scatai. Dai ^Λgai ^{ΛΛ}madugan duucaⁱ n^{Λidi} v^{ΛΛ}scatai.

¹⁰ Dadagitovurai aapim^Λ sai Suusi Cristo g^{Λn}maacana g^{Λg}uvucadaga. ¹¹ ^ΛDiaavora g^{Λr}vuid^{Λr}Λ caat^Λ aat^{Λm}Λ vaavoitudadami dai soimaasi g^{Λr}duiñtuldiada ^Λlidi ^Λgai. ^Λgai ali^Λ yaatavoga c^{asc}Λ^Δ g^{Λa}agai isg^{Λr}nuucadacagi v^{ΛΛ}si istumaasic^{ΛΔ} ismaasc^{ΛΔ} Diu-usi g^{Λr}maacai, vaavoitudaitai Suusi Cristo vai poduucⁱ ^Λgai maidagituagi is^ΛDiaavora soimaasi g^{Λr}duiñtuldadagi. ¹² Ismaac^{ΛΔ} g^{Λr}vuid^{Λr}Λ v^{ΛΛ}Λ mait^{Λr}oodami. ^Λgai ^{Λr}Diaavora ^{ΛΛ}madu t^{Λt}Λ^Λaañicarud^Λ. ^Λgai ali^Λ soimaasi ivueeyi dai oidi daami ajioopai siaaco gata^Λaan^{Λi} ^Λgai moomoyi dai dudunucami duucaⁱ. ^Λgai t^Λaan^{Λi} ismaac^{ΛΔ} maivaavoitudai Diuusi. ¹³ C^{asc}Λ^Δ g^{Λa}agai isg^{Λr}nuucadacagi vaavoitudacai Suusi Cristo, vai poduucⁱ mait^{Λr}maita ^ΛDiaavora siuu duucu soimaasi g^{Λr}duiñtuldadada ^Λliada ^Λgai. Dai ismaidadagituda aat^{Λm}Λ issoimaasi g^{Λr}duiñtuldadada ^ΛDiaavora v^{ΛΛ}sc^{Λr}Λ ali^Λsi g^{Λa}agai isapiag^{Λr}nuucadacagi. ¹⁴ Ali^Λsi g^{Λa}agai isg^{Λr}nuucadacagi vaavoitudaitai Diuusi ñiooquid^Λ. Diuusi ñiooquid^Λ s^{ΛΛ}lic^{ΛΔ} ^{Λr}vaavoi dai g^{Λr}soic^{Λi} ismai^{ΛΛ}giadagi ^ΛDiaavora. Dai ali^Λsi g^{Λa}agai isc^{ΛΛ} tuuti^{Λc}agagi aat^{Λm}Λ dai c^{ΛΛ}gac^{Λr}Λ oidacagi. ¹⁵ Ali^Λsi g^{Λa}agai isb^{Λi} g^{Λr}duuca aat^{Λm}Λ tomastuigaco isgaaagiadagi Diuusi ñiooquid^Λ ismaac^{ΛΔ} soic^{Λi} oodami sai g^{Λn}iib^Λstacan tadacana. ¹⁶ Dai g^{Λa}agai isc^{ΛΛ}ga vaavoitudada Suusi Cristo vai poduucⁱ maisoimaasi g^{Λr}duiñtuldiada Diaavora. ¹⁷ Dai c^{ΛΛ}gac^{Λr}Λ g^{Λr}vuvaidacai Suusi Cristo poduucⁱ sobic^{Λi} ^Λgai Diaavora vai maisoimaasi g^{Λr}duiñtuldiña. Dai ali^Λsi g^{Λa}agai isc^{ΛΛ}ga maat^{Λc}a aat^{Λm}Λ Diuusi ñiooquid^Λ. Diuusi ñiooquid^{Λc}Λ^Δ vaamioma istutuidi aat^{Λm}Λ is^ΛDiaavora. ¹⁸ V^{ΛΛ}sc^{Λr}Λ g^{Λa}agai isdaan^Λda aat^{Λm}Λ Diuusi isduucatai ip^Λlidi Diuusi Ib^Λad^Λ. G^{Λa}agai ismaioojoda aat^{Λm}Λ isdaan^Λdagi Diuusi sai soic^{Λi}ñña v^{ΛΛ}si vaavoitudadami. ¹⁹ Dai daan^Λdavurai aapim^Λ Diuusi aan^Λ giñv^{ΛΛ}tar^Λ ^{ΛΛ}p^Λ vai Diuusi giñsoic^Λdagi sai c^{ΛΛ}ga gaaagidiña aan^Λ maiduaadicuitai Diuusi ñiooquid^Λ ismaac^{ΛΔ} aagai c^{ΛΛ}gac^{Λr}Λ vuvaidaragai ismaac^{ΛΔ} ^{ΛΛ}quioma maimaat^Λcatadai oodami. ²⁰ Aan^Λ ^{Λr}ootosad^Λ Suusi Cristo. ^Λgai giñootoi sai gaaagidiña aan^Λ is^Λgai ^{Λr}c^{ΛΛ}gac^{Λr}Λ vuviadami c^{asc}Λ^Δ maisapi aan^Λ. V^{ΛΛ}sc^{Λr}Λ daan^Λdavurai aapim^Λ Diuusi sai maiduaadicuitai gaaagidiña aan^Λ Diuusi ñiooquid^Λ poduucⁱ isduucⁱ g^{Λa}agai isivuaada aan^Λ.

²¹⁻²² Tiiquico ^{Λr}g^{Λr}aduñi vaavoitudadami dai aan^Λ ali^Λ oig^Λdai. Goovai c^{ΛΛ}ga g^{Λr}soic^{Λi} Suusi Cristo aa duiñdad^{Λr}Λ. C^{asc}Λ^Δ g^{Λn}ootosda iñagai aan^Λ dai goovai g^{Λn}aagidamu isduucatai daraaja aat^{Λm}Λ dai istuma v^{ueeyi} aan^Λ ^{ΛΛ}madu aa vaavoitudadami ismaac^{ΛΔ} giñ^Λma daraaja. Dai poduucⁱ baig^{Λn}Λliadamu aapim^Λ.

²³ Aan^Λ ip^Λlidi sai Diuusi g^{Λr}ooga ^{ΛΛ}madu Suusi Cristo g^{Λr}t^Λaan^Λdamiga iib^Λstudacan tadacana ^Λvaavoitudadami dai sai ^Λgai soic^{Λi}ñña ^Λvaavoitudadami isc^{ΛΛ}ga g^{Λn}oig^Λdagi aipacoga vaavoitudaitai Suusi Cristo. ²⁴ Dai sai Diuusi c^{ΛΛ}gac^{Λr}Λ g^{Λn}n^Λidiña aapim^Λ ismaac^{ΛΔ} c^{ΛΛ}ga siaa duutudai tomastuigaco Suusi Cristo g^{Λr}t^Λaan^Λdamiga.

Mos^Λcaasi.

Idi oojai ooji Paavora ʌvaavoitudadami Filipoosiʌrʌ oidacami

¹ Aana Paavora ʌʌmadu Timoteo ʌrpiiooñigada Suusi Cristo dai gʌnoojidi idi oojai vʌʌsi aapima garaaduñi Filipoosiʌrʌ oidacami ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo ʌʌmadu tataanadamigada dai sonʌrguucacamigada tataanadami. ² Aatʌma ipʌlidi siDiuusi garooga ʌʌmadu gʌrtʌaanadamiga Suusi Cristo cʌʌgacʌrʌ gʌnnʌijadagi dai gʌniibʌstudacan tadacagi.

³ Aliʌ baigiñʌlidiña aana giñDiuusigacada siʌʌscada gʌntʌʌgitodagi. ⁴ Dai siuu duucu gamamadada aana aapima gʌnvʌʌtarʌ vʌʌscʌrʌ aliʌ baigiñʌlidiña aana. ⁵ Aidʌsi abiaadʌrʌ vaavoitu aapima aipaco garsoicʌi aatʌma Diuusi aa duiñdadʌrʌ. ⁶⁻⁸ Aana aliʌsi gʌnoigʌdai aapima dai Diuusi cʌʌgacʌrʌ gʌnnʌidi poduucʌi isduucʌi cʌʌgacʌrʌ giñʌidi aana ʌʌrʌ dai Diuusi gʌnsoicʌi aapima poduucʌi isduucʌi giñsoicʌi aana ʌʌrʌ tasai maivuʌi ñioocaiña aatʌma ʌgai siʌʌscada soimaa taatamadagi. Maisapi aana cascada aliʌ soimaa taataca aana ʌʌmadu aapima ʌʌrʌ. Diuusi garsoicʌi ʌʌrʌ tʌtai maiduduaadicuda aatʌma siʌʌscada vaan guuquivagi dudunucamiʌrʌ gaaagiditai isSuusi Cristo ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviadami. Diuusi ʌrnʌijadami isaliʌsi gʌnoigʌdai aana aapima vʌʌscatai. Suusi Cristo aana giñʌʌmadu daja cascada gʌnoigʌdai aana poduucʌi isduucʌi gʌnoigʌdai. Vʌʌsi imaasicada sʌʌlicada vaavoitudai aana isDiuusi ismaacada gʌnsoi mʌscʌʌgacʌrʌ oidacagi aidʌmʌsi utudama vaavoitu ʌgai apiagʌnsoicʌdamu asta siʌʌscada diviagi Suusi Cristo. Dai cʌʌgadu ispoduucʌi vaavoitudai aana. ⁹ Daanʌi aana Diuusi mʌsai vaamioma cʌʌga oigʌdaiña aapima gʌnaaduñi vaavoitudadami dai sai Diuusi gʌnmaacana vaamioma maatʌdagai vai vaamioma maata caʌca aapima Diuusi ñiooquida. ¹⁰ Vai poduucʌi vaamioma cʌʌga maataca aapima istumaasi ʌrcʌʌgaducami dai istumaasi ʌrmaicʌʌgaducami. Dai poduucʌi istutiadamu aapima iscʌʌgacʌrʌ oidacagi dai maitiipucamu istucada gʌpiʌrʌ gʌnvʌupadagi tomali ʌmo oodami siʌʌscada diviagi Suusi Cristo. ¹¹ Dai Suusi Cristo gʌnsoiñʌmu mai cʌʌgacʌrʌ oidaca aapima. Dai poduucʌi aa nʌijadamu mʌsduucʌi oidaga aapima dai ʌgai pocaitiada isDiuusi aliʌ cʌʌtuiga dai poduucʌi siaa duutuadamu ʌgai ʌʌrʌ.

¹² Giñaaduñi aana ipʌlidi iscʌʌga maataca aapima isvʌʌsi istumaasi ʌpʌvʌueeyi aanʌcada sai gomaasi ʌpʌvʌueeyi aanʌcada sai vaamioma mui oodami maataca isSuusi Cristo ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviadami. ¹³ Dai poduucʌi vʌʌsi idi sandaarugada ʌgʌʌ raʌ ʌʌmadu vʌʌscatai ismaacada ʌraʌ quiidiʌrʌ oidaga maataca iñsaana maisapi gaaagiditai isSuusi Cristo ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviadami. ¹⁴ Dai cayoga vʌʌsi garaaduñi vaamioma cʌʌga vaavoitudai isgarDiuusiga gʌrnuucada dai maiduduaadicuitai gaaagidi Diuusi ñiooquida nʌidi ʌgai iñsaana maiduaadicui tomasi maisapi cascada ʌgai maiduduaadicui ʌʌrʌ.

¹⁵⁻¹⁷ ʌʌmoco sʌʌlicada giñʌʌgacoi aliʌ cʌʌgacʌrʌ giñʌidiña ʌoodami gama-maatʌtulditai aana Diuusi ñiooquida. ʌgai vaa oodami ismaacada giñʌʌgacoi soigiñʌliatuda ʌlidi cascada gaaagidiña isSuusi Cristo ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviadami. Povuaadana ʌgai mʌsai cʌʌgacʌrʌ nʌidiña ʌʌrʌ dai ʌʌmoco sʌʌlicada iduñia ʌlidi Diuusi aa duiñdada cascada gaaagidiña isSuusi Cristo ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviadami. Dʌmos ʌгаа gia choo, mospovuaadana ʌgai mʌsai cʌʌgacʌrʌ nʌidiña ʌʌrʌ. Dʌmos aa vaavoitudadami cʌʌga tutuiga dai cascada gaaagidiña isSuusi Cristo ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviadami. ʌgai aliʌsi giñoigʌdai dai cʌʌga maata iñsaana gaaagidiña isSuusi Cristo ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviadami dai cascada maisapi aana. ¹⁸ Tuido, tomasioora aagai isSuusi Cristo ʌrcʌʌgacʌrʌ vuviadami dʌmos aagada istumaasi Diuusi ipʌlidi. ʌmoco sʌʌlicada iduñia ʌlidi Diuusi aa duiñdada

cascadā gaaagidiña isSuusi Cristo arcāagacārā vuviadami dāmos aa gia povuaadana masai cāagacārā nāidiña. Dāmos aagada āgai Diuusi ñiooquidā cascadā cabaigiñālidī aana.

Dai apiabaigiñāliadamu aana. ¹⁹ Moscāāga maata aana isdaanaī aapimā Diuusi aana giñvāatarā dai cāāga maata aana isgiñsoicāī Diuusi Ibādā āgai vaa ismaacādā āmadu daja Suusi Cristo cascadā vāasi istumaasicādā āpavueeyi aana cādā Diuusi cāagacārā giñvūsaida āgai. ²⁰ Aana maata ismaitivuaada iñāgai istucādā siaa āradagi aana dai maata aana ismaiduaadicuitai aagada iñāgai Diuusi ñiooquidā vai sivi āpan duucaī āquīoma vaamioma nāijadagi dai tāgitodagi āoodami iscāagacārā oidaga aana dai imaasicādā siaa duutuadagi āoodami Suusi Cristo āpā tomasi camuu aana isquīaa oidacagi āpā. ²¹ Tami oidigi daama ipālidī aana isivuaadagi mosācaasi istumaasi ipālidī Suusi Cristo dai siāscadā muquia aana vāascārā āgai āmadu daacamu aana dai goovai āāmo istumaasi cāagaducami. ²² Dāmos isquīaa oidaca aana tami oidigi daama istutuidī aana isapiaivuaadagi Diuusi aa duiñdadā. Dai vāascārā maimaata aana istumaasi ipālidī ismuquiagi isoidacagi. ²³ Aliā sijaiga ismatia aana ismaacādā ipālidī. Aana baiyoma ipālidī ismuquiagi dai Suusi Cristo āmadu daacagi poduucāi siōoma arcāāgai aana giñvāatarā. ²⁴ Dāmos aapimā gānvāatarā siōoma arcāāgai isapiaoidaca aana tami oidigi daama. ²⁵ Aana cāāga maata isgiñtagito aapimā cascadā poālidī aana isquīaa oidaca iñāgai aana gānāmadu, dai gānsoiñagi mai vaamioma vaavoituda aapimā Suusi Cristo dai vaamioma baigānāliada. ²⁶ Poduucāi gānāmadu daacamu aana āpamu vai poduucāi aagida aapimā aa siā cāāga ivueeyi Suusi Cristo aapimācadā.

²⁷ Dai vāascārā avār cāagacārā oidaca aapimā māsducatai māī Suusi Cristo mamaatātuldaragadā. Aana ipālidī iscajiomacagi māsmoā cāagacārā oidaga tomasi gānāmadu daja aana ismāācasi āpā, dai cajiomaca iñālidī aana āpā māsaī āmadugan duucaī tāgitoi dai māsaī vāascatai apīaaagidiña aa oodami Suusi Cristo mamaatātuldargadā, ²⁸ dai maitāndadagitoda isgānābācatada ismaacādā gānvuidāru vāatā. Imaasicādā cāāga maatacamu āgai ismaiimīa āgai Diuusi āmadu dāmos Diuusi cāagacārā gānvūvidāmu aapimā. āgi Diuusi maataituldāmu gomaasi. ²⁹ Diuusi gānmaa oigaragai māsvaavoitudagi Suusi Cristo dai māsoimaa taatagi āgaicādā vuidārā vāatācatai vāasi soimaascami ivuaadatai Diuusi aa duiñdadā dai poduucāi gia arcāāgai. ³⁰ Aapimā nāidi isducatai soimaa taatamaiña aana. Dai maata aapimā āpā isducatai soimaa taataca aana sivi. Dai aapimā giñāpan duucaī soimaa taatamai āpā.

2

¹ Camaata aapimā isSuusi Cristo gānsoicāī, dai isāgai baigānāliatudai gānoigādaitai, dai maata aapimā isDiuusi Ibādā gānāmadu daja dai soigālidī aapimācadā. ² Mosāmo tāgitoidagai avār viaaca aapimā dai gānoigādāvurai āmo siāāgāma duucaī, dai maicāāda tānāijada dai mainaana caiti ānāijada aipaco dai poduucāi vaamioma baigiñāliatudadāmu aapimā. ³ Soicādāvurai aa maisiu āgi gāntāgitoca dai maitavār gāgarducādā gānāliada vāascatai gāāgai ispovānāliadagi sai aadūñdā vaamioma ārgāgarducādā siāāgi āgai. ⁴ Vāascatai aliāsi gāāgai istāgitodagi isducatai istutuidī issoicādagi aa dai maisiu āgi gānsoicādagi.

⁵ Aapimā gāāgai isāpan duucaī tāgitodagi Suusi Cristo. ⁶⁻⁷ Tomasi āgai āDiuusi vāascārā dagito gāśālicamīga chīāāqui uumigi dai oodami duucaī vuusai dai gooquīārā āpīoñigādācatadai vāasi oodami. ⁸ Dai caoodamitucāi maigāducādā gāālidīña dai gādagito māsmuaagi curusiaba iduñīa āliditai istumaasi oogadā ipālidī tomasi aliāsi ārsīaa ārāragāicana māsmuaagi āmaadutai curusiaba. ⁹ Cascadā Diuusi maa Suusi Cristo vaamioma gāducādā daasicami istomali āmo āmai, ¹⁰ sai vaamioma siaa duutudaiña vāascatai tāvaagiārā dai oidigi daama dai dāvāārai uta istomali āmo āmai.

11 Vai poduucai v^lasi naana maasi oodami matiagi dai pocaitiadagi isSuusi Cristo ar^laan^ldami dai siaa duutuada agai Diuusi garooga.

12-13 Cascad^l giñaaduñi glaagai isapiagiñ^lagiditai ca^lca aapim^l tomasi maitan^lamad^lu daja aan^l poduucai isduucai giñ^lagidiña aapim^l aid^lasi gan^lamad^lu daja aan^l. Diuusi gan^lamad^lu daja aapim^l amadutai dai gan^lsoic^lai maic^lagac^lar^l oidaca aapim^l poduucai isduucai ip^lalidi agai cascad^l g^lnaagavurai is^lc^lagac^lar^l oidacagi s^lallicad^l l^lab^liditai Diuusi c^lagac^lar^l gan^lvuvaididitai agai.

14 Maitavar vui ñioocada Diuusi tomali maitan^lvupui ñioocada g^lnaaduñi amadu. 15-16 Vai tomali amadutai maitat^lgaiña tomali amo istumaasi istucad^l g^lpiar^l gan^lvupadagi baiyomav^lar c^lagac^lar^l oidaca. Aapim^l arDiuusi maamarad^l dai mui oodami soimaasi ivuaadami saagida oidaga aapim^l. Dai c^laga gamamaat^ltuldiadagi ismaac^lad^l aagai Suusi Cristo isducatai glaagai isoidacagi dai isducatai v^lasc^lar^l oidaca aat^lam^l agai amadu, vai si^lascad^l loodami ismaac^lad^l oidigi daama oidaga n^lijadagi isducatai oidaga aapim^l poduucai matia agai ispoduucai glaagai isoidacagi. Dai poduucai si^lascad^l diviagi Suusi Cristo aan^l baigiñ^lliadamu aapim^lac^lad^l maat^lcatai ismaimos^lagic^lad^l aapim^l g^lnsaagida aim^lraitadai g^lnaagidiña aan^l Diuusi ñiooquid^l. 17 Isaapim^l vaamioma vaavoitudagi dai vaamioma siaa duutuadagi Diuusi muucucui aan^l, aan^l gia ip^lalidi ismuquiagi. Dai v^lasc^lar^l baigiñ^lalidi aan^l tomasi muu aan^l aapim^lac^lad^l. 18 Dai aapim^l av^lar baigan^lliada l^lpa giñ^lapan duucui.

19 Aan^l polidi is^ltaan^ldami Suusi Cristo ip^lalidi isotoma gaamucu gan^lootosda aan^l goTimoteo, dai aan^l gia gan^lootosda iñ^lalidi vai poduucui si^lascad^l apamu diviagi goovai vaamioma baigiñ^lliada aan^l maat^lcacai masduucui daraaja aapim^l. 20 Maitiipu amai tami ismaac^lad^l giñ^lapan duucui tat^lagitoi dai s^lallicad^l gan^lsoiña alidiña. 21 V^lascatai gogaa mos^lagi g^lntat^lagitoiña dai maivuaman^l alidiña isivuaadagi Suusi Cristo aa duiñ^ldad^l. 22 Camaata aapim^l isTimoteo c^laga tuiga goovai ivueeyi istumaasi aagai. Dai c^laga maata aapim^l isducatai giñ^lsoic^lai goovai gaaagidiña isSuusi Cristo arc^lagac^lar^l vuviadami. Goovai giñ^lsoic^lai ap^lan duucui isduucui soic^lai amo ali g^lali glooga. 23 Cascad^l gan^lootosda iñ^lalidi aan^l mosmaat^lcacai mastumaasi iduñ^lia agai tami maisacar^lar^l aan^lac^lad^l. 24 Aan^l polidi isDiuusi giñ^lmaquia agai oigaragai is^lagi m^laca g^lnn^lida aan^l otoma.

25 Aan^l polidi isg^lagai isgan^lootosda aan^l garaduñi Epafarodito ismaac^lad^l giñ^lsoic^lai dai giñ^lapan duucui soimaa taatamai gaaagiditai Diuusi ñiooquid^l. Aapim^l giñ^lootosi aid^lasi tagitocatadai aan^l. 26 Goovai polidi masapim^l maibaigan^lalidi maat^lcacai iscocatadai goovai cascad^l g^lnn^lida alidi goovai aapim^l v^lascatai. 27 Vaavoava iss^lallicad^l cococatadai goovai baitoma muu damos Diuusi soig^lali goovaic^lad^l dai aan^lac^lad^l l^lpa ansai poduucui maivaamioma soigiñ^lalidiña. 28 Cascad^l s^lallicad^l gan^lootosda iñ^lalidi aan^l vai poduucui baigan^lalda aapim^l t^lagacai apamu. Dai poduucui camaisii soigiñ^lliadamu aan^l. 29-30 Cascad^l baigan^lliaragac^lad^l av^lar miaad^lgida. Goovai arg^lraduñi vaavoitudadami. G^lnt^lagitovurai aapim^l isgoovai baitoma muu gaaagiditai Diuusi ñiooquid^l. Baitoma muu goovai giñ^lsoic^laitai istumaasi^lar^l maitistutuidi aapim^l isgiñ^lsoiñagi m^lacasi daraajatai. Glaagai masg^larduc^lad^l duucui n^lijadagi v^lascatai ismaac^lad^l ap^lan tuutuiga goEpafarodito.

3

1 Dai sivi giñaaduñi glaagai masbaigan^lliadagi. Aapim^l arDiuusi maamarad^l cascad^l. Aan^l maioojodai isgan^loojiadagi agai vaa ñiooqui ismaac^lad^l casi gan^looji aan^l dai aapim^l gan^lv^latar^l gia arsoiñi goovai. 2 G^lnnuucadacavurai agaic^lad^l ismaac^lad^l vuid^lar^l

vΛΛΛ Diuusi ismaacΛΔΛ arsoimaasi ivuaadami ismaacΛΔΛ vaavoitudai sai gΛaagai isiquitΛagi gΛntuucuga dai poduucai cΛagacΛrΛ vuvaquiagi dai camaitarsoimaasi iducamicagi. ³ DΛmos aatΛmΛ sΛalicΛΔΛ arΛgai ismaacΛΔΛ Diuusi cΛagacΛrΛ vuvaitu. Diuusi IbΛΔΛ gΛrΛΛmadu daja dai garsoicΛi issiaa duutuada aatΛmΛ Diuusi. DΛmos aatΛmΛ maivaavoitudai sai ivuaadatai Λmo istumaasi gΛrtuucugacΛΔΛ ispoduucai istutuidi aatΛmΛ iscΛagacΛrΛ vuvaquiagi. ⁴ Isiarvaavoicamudai isivuaadatai aatΛmΛ Λmo istumaasi gΛrtuucugacΛΔΛ cΛagacΛrΛ vuvacΛdamudai, aanΛ gia casiooma cΛaga cΛagacΛrΛ vusaimudai siaa. ⁵ AidΛsi vuusai aanΛ bomamacova tasaicΛΔΛ giñΔΛΔΛ iquitΛ giñtuucuga. AanΛ arjudiu daidΛ arcajiudadΛ Benjamín. Dai ebreo tΛagidu garñiooqui antai aanΛ cΛaga maí Λpan duucai giñΔΛΔΛ. AanΛ arfariseo aduñΔcatadai, Λgai arjudidiu ΛpΛ dΛmos cΛaga Λgidi Moseesacaru sΛlicamigadΛ. ⁶ Dai baigiñliaragacΛΔΛ soimaasi taatamituldiña aanΛ Λgai ismaacΛΔΛ vaavoitudaiña Suusi Cristo, dai cΛaga Λgidiña aanΛ vΛΛsi isducatai garviituli Moseesacaru dai maitiipucana sioorΛ gΛpilarΛ giñvuuupadagi tomali Λmo istumaasicΛΔΛ. ⁷ DΛmos Λquioma polidididai aanΛ sai gomaasicΛΔΛ Diuusi cΛagacΛrΛ giñΛidididai dai sivi camaata aanΛ ismaitarvaavoi, cavaavoitudai aanΛ Suusi Cristo cascΛΔΛ. ⁸⁻⁹ DΛmos vΛΛsi istumaasi ismaacΛΔΛ ivuaadatadai aanΛ maisoiñi Λlidi. SΛalicΛΔΛ vaamioma cΛagadu isvaavoitudai aanΛ giñtΛaanΛdamiga Suusi Cristo Λgai gia sΛalicΛΔΛ arsoiñi. AidΛsi vaavoitu aanΛ Suusi Cristo viaa aanΛ vΛΛsiaΛcatai istumaasi viaacatadai baiyoma ipΛlidadai aanΛ isSuusi Cristo giñΛΛmadu daacagi dai iñsaana imiagi Λgai ΛΛmadu siΛascadΛ muuquiagi. Dai sivi maivuum iñlidi aanΛ ΛgaicΛΔΛ ismaacΛΔΛ viaa. Camaivaavoitudai aanΛ iñsistutuidi isΛagi cΛagacΛrΛ vuusiagi aanΛ cΛagacΛrΛ oidacatai tomali Λgidadai vΛΛsi ismaacΛΔΛ garviituli Moseesacaru, vaavoitu aanΛ Suusi Cristo cascΛΔΛ. Diuusi cΛagacΛrΛ giñΛidididai ducami istomali Λmo imidagai maisoimaasi iduñimudai aanΛ mosvaavoitudai aanΛ Suusi Cristo cascΛΔΛ. ¹⁰⁻¹¹ Mosdagito aanΛ vΛΛsi istumaasi ivuaadana vaavoituda iñlidadai Suusi Cristo dai soimaa taata iñlidi aanΛ poduucai isduucai soimaa taata Suusi Cristo. Λgai muu ansai aanΛ cΛagacΛrΛ vusaiña giñsoimaascamigaiñdΛrΛ cascΛΔΛ aanΛ ipΛlidi iscamaisoimaasi ivuaadagi dai viaaca iñlidi aanΛ Λgai vaa guvucadagai ismaacΛΔΛ viaacatadai Suusi Cristo dai duaacagi Λpan duucai Λgai.

¹² AanΛ gΛnaagidi sai maiquia vΛΛsi imaasi apΛdui aanΛcΛΔΛ. AanΛ maatΛ iñsquiaa arsoimaasi ivuaadami aanΛ. DΛmos aanΛ giñaaajagai iscΛagacΛrΛ oidacagi isduucai ipΛlidi Suusi Cristo Λgai cΛagacΛrΛ giñvusaitu cascΛΔΛ. ¹³ Giñaaduñi cΛaga maatΛ aanΛ ismaiquiaa cΛaga ivueeyi aanΛ vΛΛsi camaitΛgitoi aanΛ istumaasi ivuaadana mostΛgitoi aanΛ istumaasi iduñia iñagai. ¹⁴ Dai poduucai vaamioma cΛagacΛrΛ oidacamu aanΛ dai muucucui aanΛ Diuusi giñvaidacamu tΛvaagiamu vaavoitudaikai aanΛ Suusi Cristo.

¹⁵ VΛΛscatai aatΛmΛ ismaacΛΔΛ cΛaga vaavoitudai Suusi Cristo mamaatΛtuldaragadΛ dai cΛaga Λgidi Suusi Cristo gΛaagai isapiatΛgitorodagi isaliasi gΛaagai isapiagarajagadagi iscΛagacΛrioma oidacagi. Dai isaapimΛ maipoduucui tΛgitorodagi Diuusi gΛnmaatΛtuldamu. ¹⁶ GΛaagai tΛsapiavaavoitudadagi tΛstumaasi camaata dai oidacagi tΛsducatai camaí.

¹⁷ Giñaaduñi giñΛpan duuquiavar oidaca. Dai gΛntΛgitorovar nΛijada aa vaavoitudadami ismaacΛΔΛ Λpan duucui oidaga Timoteo dai Epafarodito dai aanΛ dai poduucui oidaca aapimΛ. ¹⁸ Camuiyoco gΛnaagidi aanΛ dΛmos apΛmu gΛnaagida iñlidi asta suaacatai sai oidaga mui oodami ismaacΛΔΛ vuidΛrΛ vΛΛΛ Suusi Cristo mamaatΛtuldaragadΛ dai maioojoidi masagiadagi isSuusi Cristo curusiaba muu. ¹⁹ Dai siΛascadΛ coiya Λgai, Λgai gia Diaavora ΛΛmadu iimimu. Λgai gia maivaavoitudai Diuusi tomali maitΛgitoi. Λgai mosΛca cuaadagai tΛgitorodagi dai googosi gΛnducami dai oojoidi isaagadagi vΛΛsi istumaasi soimaascami ismaacΛΔΛ ivuaadana Λgai baiyoma gΛaagai issiaa Λradamudai Λgai. Λgai maitΛgitoi Diuusi mosΛcaasi istumaasi oidaga tami oidigi daama. ²⁰ DΛmos

aatama maitaroidacami tanai amo imidagai noonoigimu aatama tavaagiamu. Dai tanai nanara aatama isdiviagi gartaanadamiga Suusi Cristo tavaagiañdara. ²¹ Agai baquia agai gartuucuga ismaacada otoma ugiatai dai dadadaquituda agai anpan duucai ismaasi agai tuucugada. Poduucai iduñia agai agai agai vaa guvucadagaicada ismaacacada taanai agai vassiacatai istumaasi oidaga.

4

¹ Cascada giñaduñi apiavar vaavoitudada dai apiaangiada aapima Suusi Cristo. Aana gia samicada gannida inlidi aliasi ganoigadai aana cascada. Alia baigiñlidi aana aapimacada vai tomasioora siora nlijadagi isducatai oidaga aapima caga matiagi ismaisiu mosagicada gaaagidi aana Diuusi ñooquida aapima gansaagida.

² Daanai aana Evodia amadu Sintique sai baiduuna ñooqui agai arvaavoitudadami cascada. ³ Dai aapi giñaduñi ismaacada giñsoicaiña giñaa duiñdagara gdaanai aana issoicada aapi gooqui goovai giñsoiñacai gaaagidiña isSuusi Cristo arcagacara vuviadami amadu Quimiñtu dai aa ismaacada giñsoicaiña. Diuusi caoja vassacatai goovai taatarada galiivrugara ismaacalara oojai agai vassacatai taatarada ismaacada vascara oidaca agai agai amadu.

⁴ Vascara avar baiganliada aapima vaavoitudaitai gartaanadamiga Suusi Cristo. Apamu ganaagidi baigavar anliada. ⁵ Cagavar tuutiaca vasi oodami vui. Ataanadami Suusi Cristo caotoma divia agai.

⁶ Maitavar vuama anliada tomali amo istumaasicada. Baiyoma gaaagai masvascara apiamamadadagi dai taanadagi Diuusi vasi mastumaasi tagito. Baigavaranliada Diuusicada. ⁷ Ispoduucai ivuaada aapima Diuusi ganiibastudacan tadacamu dai poduucai sioma caga istutuidi aapima ismaivuama anliadagi tomali amo istumaasicada. Aatama gartatagitoidacada agi maitistutuidi isgariibastudacan tadacagi. Suusi Cristo ivueeyi gomaasi tomasi maimaata aatama isducatai.

⁸ Tatagitodavurai agilara ismaacada arvaavoi, dai agilara ismaacada arcagaducami, dai cagaducada voyara ismaacada Diuusi ganmamaacai.

⁹ Ivuaadavurai aapima vasi istumaasi ganmaatatuli aana dai istumaasi gantajai aana dai istumaasi aagaiña aana dai istumaasi ivuaadana aana poduucuiavar ivuaada aapima vai Diuusi ganiibastudacan tadacana.

¹⁰ Alia baigiñlidi aana Diuusicada apamu giñsoiñacai aapima. Aana maipotliya inlidi masai maitiñtagitoitadai damos maitipucataidai isducatai giñsoiña aapima. ¹¹ Poduucai ganaagidi aana maisiu gantaanadami inlidityai apua. Aana maata isbaigiñliadagi istumaasicada viaacagi. ¹² Aana amo iimidagai maiviaacana istumaasi dai amo iimidagai caga viaacana aana. Aana istutuidi istomasduucai oidacagi, istasconacatai isbiuugimucatai apra. ¹³ Aana tomasduucai istutuidi isbaigiñliadagi, Suusi Cristo giñsoicai cascada. ¹⁴ Dai aapima alia caga idui giñootosdakai soñi aidasi soimaa taatacatadai aana.

¹⁵ Dai caga maata aapima aidasi ii aana Masedoniamu dai giñagacai gaaagidi aana isSuusi Cristo arcagacara vuviadami. Dai gooquilara amapacara ganmpaidiña vaavoitudadami. Dai aidasi ii aana Masedoniañdara mosacaasi aapima Filipinoosilara oidacami giñootosdiña istucada giñsoicada aana. ¹⁶ Aidasi quiaa daacataidai aana Tesalonicara aapima amo iimidagai giñootosdiña soñi. ¹⁷ Aana maitantaanadami inlidi vaamioma mosaipalidi aana isDiuusi cagacara gannlijadagi. ¹⁸ Aapima casi giñootosi mui naana maasi Epafaroditocada dai sivi camaitagito aana vaamioma. Alia baigiñlidi aana goovaicada ismaacada giñootosi dai Diuusi baigalidi apra. ¹⁹ Dai garDiuusiga

gʌnmaaquimu vʌʌsi istumaasi tʌgito aapimʌ. ʌgai naana maasi viaa tʌvaagiʌrʌ aapimʌ vaavoitudai Suusi Cristo cascʌdʌ. ²⁰ Gʌʌagai isvʌʌscatai siaa duutuadagi Diuusi gʌrooga vʌʌscʌrʌ.

²¹ Diuuscʌdʌ viaatuldi aanʌ vʌʌscatai ismaacʌdʌ vaavoitudai Suusi Cristo. Garaaduñi ismaacʌdʌ tanai daraaja aanʌ giñʌʌmadu Diuuscʌdʌ gʌnviaatuldi ʌʌpʌ. ²² Dai vʌʌsi gogaa vaavoitudadami Diuuscʌdʌ gʌnviaatuldi ʌʌpʌ, sioma cʌʌga ʌgai ismaacʌdʌ ʌgʌʌ raí quiidiʌrʌ oidaga Diuuscʌdʌ gʌnviaatuldi.

²³ Vai gʌrtʌaanʌdamiga Suusi Cristo cʌʌgacʌrʌ gʌnnʌidiña dai gʌnʌʌmadu daacana. Mosʌcaasi.

Idi oojai ooji Paavora ʌvaavoitudadami Coloosasiʌʌʌ oidacami

¹⁻² Aanʌ ʌʌPaavora. Dai aanʌ ʌʌmadu Timoteo ɡʌmviaatuldi aapimʌ ɡʌraaduñi vaavoitudadami ismaacʌʌʌ vaavoitudai Suusi Cristo. Dai aanʌ ɡʌnoojidi aapimʌ Coloosasiʌʌʌ oidacami ismaacʌʌʌ Diuusi ʌcovai vuvaida. Aanʌ ʌrootosadʌ Suusi Cristo, Diuusi ipʌlidi cascʌʌʌ. Aatʌʌʌ ipʌlidi sai Diuusi ɡʌrooga cʌʌɡacʌʌʌ ɡʌnnʌijadana dai ɡʌniibʌstudacan tadacana. Diuusi ʌroogadʌ Suusi Cristo ɡʌrtʌaanʌdamiga.

³ Vʌʌscʌʌʌ baigʌʌʌlidi aatʌʌʌ Diuusicʌʌʌ daanʌitai sai ɡʌnsoicʌiña aapimʌ ʌʌsai cʌʌɡacʌʌʌ oidacana. ⁴ Baigʌʌʌlidi aatʌʌʌ Diuusicʌʌʌ maatacʌatai isaapimʌ cʌʌɡa vaavoitudai Suusi Cristo dai issʌʌlicʌʌʌ oigʌdai aapimʌ aa vaavoitudadami, ⁵ nʌnʌracʌatai aapimʌ istuigaco iimi ɡʌgai tʌvaagiamu dai Diuusi ʌʌmadu oidaca ɡʌgai tomastuigaco. Aidʌsi tucamidʌʌʌ maí aapimʌ isʌʌvaavoi isSuusi Cristo ʌʌcʌʌɡacʌʌʌ vuviadami, aapimʌ vaavoitu isʌmo imidagai iimi ɡʌgai Diuusi ʌʌmadu. ⁶ Dai idi vaa ñiooqui cʌʌɡaducʌʌʌ ismaacʌʌʌ maí aapimʌ ɡaaagidi Suusi Cristo ojootosadʌ vʌʌsi oidigʌʌʌ dai muidutai vaavoitu dai aa quiaa vaavoitudaimi dai ʌma duucaí ɡʌntʌʌɡitoimi vai camaisoimaasi ivueeyi poduucʌi isduucʌi ʌʌdui aapimʌcʌʌʌ. Aapimʌ maí isDiuusi sʌʌlicʌʌʌ oigʌdai oodami. ⁷ Vʌʌsi gomaasi ɡʌnʌmamaatʌtuli ɡʌraduñi Epaafarasi. ɡʌgai ivueeyi Suusi Cristo aa duiñdadʌ ʌpan duucaí aatʌʌʌ dai alia oigʌdai aatʌʌʌ ɡʌgai. ɡʌgai sʌʌlicʌʌʌ ɡʌnsoicʌiña ʌʌsai vaamioma cʌʌɡa maatʌna Diuusi ñiooquidʌ. ⁸ ɡʌgai vaa Epaafarasi ɡʌraagidi ʌʌsai aapimʌ aliʌsi ɡʌnoigʌdai aipacoga ɡʌnʌʌmadu daacʌatai Diuusi Ibʌadʌ.

⁹ Cascʌʌʌ aidʌ abiaadʌʌʌ simaí aatʌʌʌ gomaasi apiadaanʌiña Diuusi sai ɡʌgai ɡʌnsoicʌiña ʌʌsai cʌʌɡa maatʌna istumaasi ɡʌgai ipʌlidi isivuaada aapimʌ dai ʌʌsai cʌʌɡa maata caacana vʌʌsi ñiooquidʌ dai ʌʌsai cʌʌɡa maatʌna isducʌatai ɡʌaagai isoidacagi. ¹⁰ Mai poduucʌi sʌʌlicʌʌʌ cʌʌɡacʌʌʌ oidacagi ivuaadatai istumaasi Diuusi ipʌlidi poduucʌi isduucʌi ɡʌaagai isivuaadagi vʌʌsi vaavoitudadami. Poduucʌi iduñia ɡʌgai aapimʌ naana maasi cʌcʌʌɡaducami dai vaamioma cʌʌɡa maatʌmu Diuusi. ¹¹ Dai daanʌi aatʌʌʌ Diuusi, ɡʌgai sʌʌlicʌʌʌ viaa guvucadagai, sai ɡʌgai ɡʌnmaacana guvucadagadʌ vai poduucʌi siʌʌscadʌ oodami soimaasi ɡʌntaatamituldadagi istutiada aapimʌ issoimaasi taatamadagi dai apiacʌʌɡacʌʌʌ oidacagi. ¹² Diuusi ɡʌroigʌli ɡʌrsoimaascamiga cascʌʌʌ viaa aatʌʌʌ sʌʌlicami ʌʌmadu vʌʌsi aa vaavoitudadami isiimiagi tʌvaagiamu dai isDiuusi cʌʌɡacʌʌʌ ɡʌrnʌijadagi. Cascʌʌʌ baigʌʌʌlidi aatʌʌʌ Diuusi ɡʌroogacʌʌʌ. ¹³ ɡʌgai cʌʌɡacʌʌʌ ɡʌrvuvaitu saidʌ ʌDiaavora camaitʌaanʌiña ɡʌriibʌdaga vai poduucʌi camaiʌʌgidi aatʌʌʌ ʌDiaavora baiyoma ʌʌgidi aatʌʌʌ Suusi Cristo. ɡʌgai ʌʌʌDiuusi maradʌ dai Diuusi sʌʌlicʌʌʌ oigʌdai ɡʌgai. ¹⁴ Suusi Cristo ɡʌgai daidʌ cʌʌɡacʌʌʌ ɡʌrvuvaitu muucucʌi curusiaba vai Diuusi oigʌldi ɡʌrsoimaascamiga.

¹⁵ Tomali ʌmaadutai mainʌidi Diuusi. Dʌmos Diuusi ootoi ɡʌmara tʌvaagiaiñdʌʌʌ tami oidigi daama vai poduucʌi oodami maatʌna istuiga Diuusi. ɡʌgai ʌʌʌSuusi Cristo dai ʌpan tuiga Diuusi ɡʌooga. Suusi Cristo ɡʌgai dai vaamioma viaa guvucadagai sitomasioorʌ.

¹⁶ Suusi Cristo idui vʌʌsiaʌcʌatai tʌvaagiʌʌʌ dai oidi daama siʌʌsi istumaasi maasi, ʌcaasi istumaasi maimaasi poduucʌi isduucʌi Diuusi ipʌli. Dai Diuusi maradʌ idui vʌʌsi Diuusi tʌtʌaañicarudʌ sai ɡʌgai siaa duutudaiña. ¹⁷ Diuusi maradʌ tomastuigaco oidaga Diuusi ʌʌmadu. Dai ɡʌgai cʌʌɡa nuucada vʌʌsiaʌcʌatai sai maiugitʌna tomali oidigi, tomali tasai, tomali sisiaavugai, tomali ʌmo istumaasi. ¹⁸ Dai Cristo ʌʌʌʌʌdamigadʌ vʌʌsi vaavoitudadami. ɡʌgai maa ibʌdagai utudui ʌvaavoitudadami. Dai ɡʌgai ʌʌʌbaitcʌaacamigadʌ vʌʌscʌʌʌtai ismaacʌʌʌ ʌʌpamu duduaaca ɡʌgai coidadʌ

saagidaiñdarai dai agai vaamioma tlaanada agai istomasioora. ¹⁹ Agai poduucai ivueeyi. Agai arDiuusi cascada. Diuusi ipali isaCristo anpan tuigacagi agai. ²⁰ Diuusi ootoi gamara tami oidi daama tavaagiaiñdarai sai agai muucuna curusiaba sai poduucai cllagacara vuvacana oodami dai Diuusi oigaldi soimaascamigada. Dai muucucai Suusi Cristo poduucai vllascatai oidigi daama oidacami istutuidi iscamaivui vllacacagi Diuusi. Dai vllascatai oidigi daama dai tavaagiarai Diuusi utulda agai sai apa maascana aidasi tucamidara idui agai.

²¹ Damos aapima llaquioma maitarmamaaradacatadai Diuusi baiyoma vuidara vllacatadai aapima Diuusi soimaasi ivuaadatai. ²² Damos sivi camaivuidara vllata aapima Diuusi muucucai Suusi Cristo curusiaba dai poduucai Suusi Cristo ganvaidacaimu Diuusi vuitapi caoigaldacai gansoimaascamiga dai camaisoimaasi duucamicamu dai covai vuvaidadacamu masaida ivuaadana Diuusi aa duiñdada. ²³ Suusi Cristo iduñia agai gomaasi isaapima apiavaavoitudadagi agai dai cllaga vaavoitudadagi ismaitipu amai vllasi oidigara ismaacada viaa guvucadagai iscclagacara vuviaadagi oodami dai apiavaavoitudadagi vllasi Diuusi ñiooquida. Agai vaa ñiooqui cllagaducada agai ismaacada gaaagidi vaavoitudadami vllasi oidigi daama dai ismaacada camai aapima dai ismaacada aan Paavora gaaagidi tomasiaacoga.

²⁴ Baigiñalidi aan soimaasi taatamaitai aapima ganvllatarai. Suusi Cristo soimaa taata vaavoitudadami vllatarai. Dai poduucai isduucai agai soimaasi taata aan lpra soimaasi taatamai soicaitai vaavoitudadami. ²⁵ Diuusi giñmaa amo slllicami ansai aan gansoicaiña aapima llmadu aa vaavoitudadami masai vaamioma cllaga maatana Diuusi ñiooquida ²⁶ ismaacada llaquioma maitamaatcatadai. Damos sivi Diuusi garmaatutuli vllasi gomaasi. Aatama arcovai vuvaidada agai. ²⁷ Diuusi ipali isvllasi vaavoitudadami maatana isSuusi Cristo garllmadu daja aatama ismaacada vaavoitudai agai, dai cascada cll maat isiimia ragai Diuusi llmadu. Goñiooqui slllicada cllagadu daidalaragai vllatarai lpra ismaacada maitarjudidíu. Llaquioma maimaatcatadai oodami goñiooqui damos sivi casi gamaata.

²⁸ Tomasiaaco siaaco ajioopada aatama aagidiña aatama vllasi oodami sai Suusi Cristo arcclagacara vuviaadami. Aagidiña aatama oodami sai glaagai isgajiaadara viaagi vllasi soimaascami dai cllaga maimaatutuldi aatama vllascatai sai Suusi Cristo cllagacara vuvaidi tomasioora sioora vaavoitudagi. Aatama ipalidi issoicadagi oodami sai vaamioma cllaga vaavoitudana dai sai vaamioma maatana Diuusi ñiooquida dai sai vaamioma cllaga ivuaadana istumaasi Diuusi ipalidi vaavoitudaitai Suusi Cristo. ²⁹ Gomaasi argiñaa duiñdaga naida povueeyi aan vllasi giñguvucadagacada ismaacada giñmaacai Suusi Cristo.

2

¹ Aan ipalidi masai maatana aapima sai aan duudatai gantatagitai aapima llmadu vllasi vaavoitudadami Laodiseeara oidacami llmadu vllasi agaa ismaacada maiquiaa giñmaatana. Dai slllicada daana aan Diuusi sai agai gansoicaiña aapima llmadu vllascatai ismaacada caagai aan masai apiavaavoitudaiña ñiooquida. ² Dai aan ipalidi masai aapima baiganalliatudaiña aipaco ganoigadaitai, dai masai cllaga maatana ñidíña Diuusi ñiooquida dai masai cllaga maatana vllasi istumaasi agai Diuusi ñiooquidara agaitai Suusi Cristo. Vllasi gomaasi llaquioma maimaatcatadai oodami. ³ Suusi Cristo agai dai vaamioma cllaga tatagitai sitomasioora dai agai garsoicai tsai cllaga maatana naana maasi istumaasi istumaasi maatana Diuusi dai poduucai alia sastuduacamu aatama. ⁴ Gomaasi gnaagidi aan vai tomali amaadutai maitanvupuiirumadaíña cll baimaasi ñiooqui gnaagidi masai agidi cacana. ⁵ Tomasi maiganallmadu daja aan vllascara gantatagitai aan aapima dai baigiñalidi aan maatcatai isaapima vllascatai viaa amo tagitoidagai slllicada cllaga vaavoitudaitai Suusi Cristo.

⁶ Poduucái isduucái cavaavoitu aapimá Suusi Cristo gartlaanadamiga cllagacarla gánvuvaidacái agái poduucái gaaagai isapiavaavoitudadagi aapimá sai agái apiagannuucada. ⁷ Dai gaaagai isdaanadagi aapimá Suusi Cristo sai gansoicaiña masái cllaga oidacana poduucái isduucái agái ipalidi poduucái isduucái gánmamaatatluli aaná dai vllascara baigavar anlialada Diuusicada vllasi istumaasicada istumaasi agái idui aapimá gánvllatará.

⁸ Maitavar dagitu aapimá isaa oodami gánvupuiirumadadagi vai poduucái maigajiaadara vipiaa aapimá mamaatatluldiaragada Suusi Cristo, gánmamaatatlulditai agái amái mamaatatluldaragai ismaacada maitarvaavoi. Istumaasi gánmamaatatluli agái aroodami mamaatatluldaragada dai oodami viituldarada, gomaasi maitarSuusi Cristo mamaatatluldaragada.

⁹ Suusi Cristo arDiuusi daida aroodami llpá agái tami oidigi daama oidacata dai. ¹⁰ Dai Suusi Cristo gánllamadu daja dai poduucái Diuusi gánllamadu daja llpá. Poduucái aapimá viaa vllasi istumaasi tagitu dai cllagacarla vuvauquiagi. Suusi Cristo agái dai tlaanai vllasiaacatai. Agái vaamioma tlaanai isDiuusi tatlanañicaruda dai vaamioma tlaanai siDiaavora tatlanañicaruda. ¹¹ Aidasi vaavoitu aapimá Suusi Cristo dai gánmaacacái agái guvucadagai masái camaisoimaasi ivuaadana gmaí isaapimá arSuusi Cristo mamaatardamigada maisiu iquitacitai gántuucuga poduucái isduucái gánviituli ajudidú. ¹² Aidasi gánvapacoñi aapimá vaavoitudacái Suusi Cristo araga vaapa aapimá suudara. Gomaasi arapan ducami isyaasapicamudai aapimá Suusi Cristo llamadu. Dai gooquiará vuvaja suudagaiñdara. Gomaasi arapan ducami isapan duduaaca vaavoitudaitai isDiuusi viaa guvucadagai dai agái agái dai duaacali Suusi Cristo coidada saagidiaiñdara gáguvucadagacada. ¹³ Llaquioma maiviaacata dai aapimá ibadagai utudui soimaasi ivuaadatai dai vui vllatcana Diuusi damos sivi Diuusi gánmaa ibadagai utudui dai oigali agái gánsoimaascamiga vaavoitudacái aapimá Suusi Cristo. ¹⁴ Dai tomasi aapimá gapiar vllatcatadai maiagiditai Diuusi sállicamigada vllascara Diuusi oigali gánsoimaascamiga, Suusi Cristo muu curusiaba cascada. ¹⁵ Aidasi Cristo muu curusiaba vaamioma istui isDiaavora llamadu aDiaavora tatlanañicaruda dai poduucái vllasi oodami istutuidi ismaatiagi isvaamioma viaa guvucadagai Suusi Cristo siDiaavora.

¹⁶ Isamaadutai gánaagiadagi sai maitaagai mascuaadagi llamo cuaadagai dai sai maitaagai isgaylladagi llamo istumaasi dai sai aliasi gaaagai issiaa duutuadagi llamo tasai siaa duudagaicatai agái siapá llamo ibastaraga tasara siapá tomastuma tasai maitavar llagiada aapimá agái. ¹⁷ Vllasi gomaasi aroodami llquidadá sállicamigadacata dai camaiñamaga aidasi abiaadara divia Suusi Cristo. Suusi Cristo mamaatatluldaragada agái dai namaga sivi. ¹⁸ Maitavar vaavoitudada aapimá agái ismaacada gánaagiadagi sai maicllagacarla vuvauquia agái aapimá ismaisaa duutuadagi Diuusi tatlanañicaruda tomasi agái gánaagiadagi sai naidi llamo istumaasi ismaacada mainidi aa oodami. Agái gaaagidi sai siorá maisiaa duutuadagi Diuusi tatlanañicaruda sai alia gágarducada gánalidi. Damos agái ismaacada pocaitiadagi gágarducada gánalidi tomasi maiviaa istuisida gágarducada gánaliadagi dai agái ivuaada alidi mosacaasi istumaasi llagi agái ipalidi. ¹⁹ Agái maicllaga vaavoitudai Suusi Cristo. Suusi Cristo argarbaitacacamiga daida agái soicai vllasi avavoitudadami sai vaamioma cllaga maatana istumaasi ipalidi Diuusi isivuaadagi dai sai llamo tagitoidagai viaacana vllascatai poduucái isduucái Diuusi ipalidi.

²⁰ Aidasi abiaadara vaavoitu aapimá Suusi Cristo mamaatatluldaragada cagajiaadara viaa aapimá oodami mamaatatluldaragada ismaacada gaaagidi sai siorá llagiadagi oodami sállicamigada dai oodami viituldaragada sai agái gia cllagacarla vuvauquia agái.

CascadΛ maitlaagai isapiaλλgiadagi loodami viituldaragadΛ ismaacadΛ maitarsoiñi. 21 loodami pocaiti sai maitlaagai iscuaadagi λmo cuaadagai sai tomali maitlaagai isdλcadagi, tomali istaatamadagi. 22 Vλsi gomaasi λroodami mamaatλtuldaragadΛ maisiu Diuusi. Acuaadagai otoma uugiatλi. 23 loodami ismaacadΛ gamamaatλtuldi gomaasi polidi isarsastudugami. Agai pocaiti sai λgaicadΛ ismaacadΛ gamamaatλtuldi vaamioma cλga siaa duutuadagi oodami Diuusi. Dai sai maicuaadatai λmo cuaadagai λrsoiñi oodami vλatarΛ sai vaamioma cλga oidacana dai sai maigλgλrducadΛ gλnλlidiña dλmos maitarvaavoi. Gomaasi maitarsoiñi oodami vλatarΛ isgajiaadλrΛ viaagi istumaasi λgi λgai ipλlidi isivuaadagi.

3

1 Aidasi abiaadλrΛ vaavoitu aapimΛ Suusi Cristo, Diuusi gλnmaa ibλdagai utudui ducami iscaduduaacamudai aapimΛ poduucai isduucai Suusi Cristo duaaca, cascadΛ glaagai isvλscarΛ tλgitodagi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidλrΛ aagaitai λtλvaagi siaaco daja Suusi Cristo Diuusi λmadu dai tλaanλi. 2 Tλgitodavurai istumaasi λrcλgaducami maisiu istumaasi λrsoimaascami. 3 Dλmos sivi gajiaadλrΛ viaa aapimΛ soimaascami dai Diuusi gλnnuucada vaavoitudacai aapimΛ Suusi Cristo. 4 Dai λgai gλrλmadu daja cascadΛ tomastuigaco oidacamu aatλmΛ. Dai siλscadΛ Suusi Cristo λpamu diviagi dai tλaanλdagi aatλmΛ λpλ tλaanλda agai λgai λmadu.

5 CascadΛ gajiaadλrΛ avλr vipiaada aapimΛ vλsi istumaasi soimaascami. Maitavλr googosi gλnducamica, dai maitavλr coimudadΛ tuutiaca, dai maitavλr ipλliada gavustuidaga. SioorΛ ipλliadagi gavustuidaga λgai gia maisλλicadΛ siaa duutudai Diuusi baiyoma siaa duutudai tumiñsi dai naana maasi istumaasi. 6 CascadΛ sλλicadΛ baamucui Diuusi λgai vui ismaacadΛ maiλλgidi dai soimaasi taatatuldia agai λgai. 7 Dai λlquioma aapimΛ povuaadana, 8 dλmos sivi gajiaadλrΛ avλr vipiaada vλsi gomaasi. Maitavλr baacocoda, maitavλr soimaasi taatamituldiada λliada aa, dai maitavλr vui ñioocada aa, dai maitavλr sigal naasi ñioocada aa vui. 9 Dai maitavλr gλnyaatagiada aipacoga. AapimΛ cagajiaadλrΛ viaa vλsi gosomaascami ismaacadΛ λlquioma ivuaadana cascadΛ. 10 Sivi caviaa aapimΛ ibλdagai utudui. Diuusi λgai daidΛ idui oodami dai sivi Diuusi gλnsoicλi masai vaamioma λpan tuutiacana aapimΛ λgai. Diuusi ipλlidi isaapimΛ cλga maata λgai cascadΛ. 11 Avavoitudadami λmadugan duucai gλnnλidi vλscatai tomasi λrjudidú ismaitarjudidú λpλ, tomasi iquitλquicagai tuucugadΛ ischo λpλ, tomasi λrtami oidacami siarsibλacoga oidacami λpλ, tomasi λrpipiooñi siartλtaanλdami λpλ. Casiavλr maitλgitoda gomaasi, baiyomavλr tλgitoda isSuusi Cristo argλrbaitλcλaacamiga dai λgai vλsi vaavoitudadami λmadu daja.

12 Diuusi gλroigλdai daidΛ λcovai gλrvuvaitu tλsaidΛ λrmaamaradλcana. Soigavλr gλnλliada aacadΛ, dai cλλ tuutiaca, dai maigλgλrducadΛ gλnλliada, dai soicλdavurai aa oodami, dai maioomaliaca. 13 Dai maitavλr vui ñioocada aapimΛ aa ismaacadΛ soimaasi gantaatamituldadagi baiyomavλr oigλldada λgai poduucai isduucai Suusi Cristo gartλaanλdamiga gλroigλldi. 14 Dai vλscarΛ aliλsi gλnoigλada aipacoga poduucai viaacamu aapimΛ λmo tλgitoidagai. 15 Diuusi λcovai vuvaitu vλsi vaavoitudadami dai λgai ipλlidi isvλscatai viaacagi λmo tλgitoidagai. CascadΛ aliλsi glaagai iscλgacλrΛ oidacagi dai poduucai camaitancocadamu. Dai baigavλr λnλliada DiuusicadΛ.

16 Aliλsi glaagai istλgitoda Suusi Cristo mamaatλtuldaragadΛ. Poduucai vaamioma sastuduacamu aapimΛ gλnmamaatλtulditai aipacoga dai gλnmaacaitai ñiooqui aipacoga. Ganλlavurai aapimΛ Diuusi nλidadΛ dai baigλnλλliada DiuusicadΛ. 17 Vλsi mastumaasi ivuaadagi siλpΛ aagadagi vλscarΛ avλr ivuaada istumaasi oojoidi Suusi Cristo. Dai baigavλr λnλliada DiuusicadΛ Suusi Cristo gλnλλmadu daja cascadΛ.

dai siaa duutudai Diuusi. ¹⁶ SiΛΛscadΛ canΛidagi aapimΛ idi oojai vΛrai ooto-sda Λvaavoitudadami LaodiseeΛrΛ oidacami vai Λgai nΛidana ΛΛpΛ. Dai Λgai ΛpΛ gΛnootosdamu Λoojai ismaacΛdΛ ooji aanΛ vΛrai nΛida aapimΛ ΛpΛ. ¹⁷ Dai aagidavurai aapimΛ Arquipo ansai aanΛ ootosdi ñiooqui sai aliΛsi gΛaagai iscΛΛga ivuaadagi Λaa duiñdagai ismaacΛdΛ maa Diuusi vaavoitudaitai Λgai Suusi Cristo.

¹⁸ Sivi aanΛ, Paavora ΛΛgi giñnoovicΛdΛ gΛnoojidi cacugatarΛ dai DiuuscΛdΛ gΛmviaatuldi. Dai tΛtΛgitodavurai ismaisapi aanΛ. SΛΛlicΛdΛ ipΛlidi aanΛ sai Diuusi cΛΛgacΛrΛ gΛnnΛidiña aapimΛ.

MosΛcaasi.

Idi arɔpɔgadadɔ oojai ismaacɔdɔ ooji Paavora vaavoitudadami Tesaloniicɔrɔ oidacami

¹ Garaaduñi vaavoitudadami ismaacɔdɔ gɔnɔmpaidi Tesaloniicɔrɔ siaa duutudara-gai vaatarɔ Diuusi garooga ɔɔmadu Suusi Cristo gartɔaanɔdamiga, gɔnviaatuldi aana ɔɔmadu Silvaano dai Timoteo. Aana anarPaavora. Aatama ipɔlidi isDiuusi garooga ɔɔmadu gartɔaanɔdamiga Suusi Cristo cɔɔgacɔrɔ gɔnɔnijadagi dai gɔniibastudacan tadacagi.

² Aatama vaascɔrɔ alia baigɔrɔlidiña Diuusicɔdɔ gɔntatɔgitoitai aapima. Dai siɔscadɔ gamamadada aatama daana aatama Diuusi sai gɔnsoicɔiña. ³ Dai vaascɔrɔ tatɔgitoiña aatama isducatai ivueeyi aapima Diuusi aa duiñdada vaavoitudaitai Suusi Cristo, dai isducatai aipaco gɔnsoicɔi aapima gɔnoigɔdaitai, dai isducatai apianɔnɔra aapima siɔscadɔ diviagi Suusi Cristo ɔpamu. ⁴ Giñaaduñi Diuusi aliasi gɔnoigɔdai aapima dai maata aatama isɔgai ɔcovai gɔnvuvaitu. ⁵ Aidasi gɔnaagidi aatama isSuusi Cristo arɔcɔɔgacɔrɔ vuviadami, aatama maisiu tomasduuca gɔnaagidi, aatama Diuusi guvucadadɔcɔdɔ gɔnaagidi. Gartɔɔmadu daacatai Diuusi Iɔadɔ dai cɔɔga maata aatama sai vaasi ismaacɔdɔ gɔnaagidi aatama arvaavoi. Aapima cɔɔga maata isducatai daraajatadai aatama gɔnsaagida aidatasi gɔndadiji masai poduucai oidacana aapima ɔpɔrɔ.

⁶ Daidɔ arvaavoi maspoduucai idui aapima dai ɔpan duucaidai oidacana aapima gartɔaanɔdamiga Suusi Cristo ɔpɔrɔ. Diuusi Iɔadɔ gɔnsoicɔiña mai aapima baigɔnɔliaracɔdɔ caɔcana Diuusi ñiooquidɔ tomasi aa soimaasi gɔntaatamituldiña. ⁷ Aidasi maí vaavoitudadami Masedooniɔrɔ dai Acaiyɔrɔ masducatai oidacataidai aapima poduucai maí ɔgai isducatai gɔaagai isoidacagi. ⁸ Dai poduucai aapimacɔdɔ maí Masedooniɔrɔ oidacami dai Acaiyɔrɔ oidacami ɔtaaanɔdamisi Suusi Cristo ñiooquidɔ, Dai maisiu mosɔca ami vaasi aipaco gɔaagai gɔnvaavoidaraga. Cascadɔ aatama camaiviaa isgaaagiadagi siaaco casi gɔmaata gomaasi. ⁹ Baiyoma ɔgai vaa ismaacɔdɔ maí gomaasi aagaiña aidatasi gɔndadiji masai alia cɔɔga gɔrmiaadɔgi, dai masducatai dagito ɔmoomono dai vaavoitu ismaacɔdɔ sɔɔlicadɔ arDiuusi dai duaaca daidɔ ivuaada ɔgai istumaasi Diuusi ipɔlidi. ¹⁰ Dai isducatai nanɔra aapima isdiviagi Suusi Diuusi maradɔ tɔvaagiaiñdarɔ. ɔgai vaa Suusi ismaacɔdɔ duaacali Diuusi coidadɔ saagidaiñdarɔ. Dai ɔgai ɔgai dai cɔɔgacɔrɔ gɔrvuvaida ɔgai soimaasi ivuaadami gɔgɔvituldaragadɔaiñdarɔ.

2

¹ Aapima giñaaduñi ɔɔgi maata isaatama maimosɔɔgicɔdɔ gɔndadiji. ² Tomasi ɔɔquoma Filipoosiɔrɔ aa soimaasi ñiooqui gɔraagidi dai soimaasi gartatɔtuli poduucai masduucaidai camaata aapima. Dai vaascɔrɔ aidatasi aayi aatama gɔndɔvaaragɔrɔ Diuusi garsoí tasai gɔnaagidana ñiooquidɔ maiduaadimudacɔdɔ tomasi ami oidacami ɔpɔrɔ gɔrvui vaatɔcatadai. ³ Aidasi gɔnaagidi aatama Diuusi ñiooquidɔ aatama gɔnaagidi mosɔcaasi ismaacɔdɔ arvaavoi, dai maisiu soimaasi tɔgitoidacɔdɔ gɔnaagidi aatama dai tomali maitɔnyaatagida arɔlidityai. ⁴ Baiyoma Diuusi covai gɔrvuvaitu dai gɔrootoi tasai gɔnaagidana Diuusi ñiooquidɔ dai gomaasi ɔgai ismaacɔdɔ gɔnaagidi aatama. Aatama ivueeyi istumaasi Diuusi ipɔlidi dai maisiu istumaasi ɔoodami ipɔlidi. Diuusi ɔgai dai maata gɔriibadaga isɔcɔɔgadu ischo ɔpɔrɔ. ⁵ Cɔɔga maata aapima isaatama maitɔnvuiirumadai cɔɔ baimaasi ñiooqui gɔnaagidi masai garcaɔcana, dai aatama gɔnaagidi Diuusi ñiooquidɔ maisiu gamaitaa arɔlidityai tumiñsi. Diuusi cɔɔga maata vaasi gomaasi. ⁶ Tomali ɔmo imidagai maitɔnaagidi aatama aapima masai

sállicada siaa garduutudaiña dai tomali aa, cllaga istuidimudai aatama isgantlaanadagi talaanadami duucal oootosadacatai Suusi Cristo. ⁷ Baiyoma cllaga gartaatacai ivuaadana aatama istumaasi aidasi gansaagida daraajatadai poduucal isduucal cllaga gartaatacai nunuucadaiña amo ooqui gamaamara. ⁸ Alias ganoigadaitadai aatama dai sállicada ipaliditadai isganaagidagi Diuusi ñiooquida. Baiyoma ipaliditadai aatama masgarcoodagi isdagitocai ganaagidagi Diuusi ñiooquida. Sállicada ganoigadaitadai aatama cascada. ⁹ Giñaaduñi cllaga tagito aapima sillasi gaaata vuaadana aatama dai gamaitacaiña cuaadagai aidasi gansaagida daraajatadai aatama dai ganaagidiña Diuusi ñiooquida. Tasara dai tucara gaaata vuaadana aatama maisiaa ganduiña araliditai ganvustuidaga.

¹⁰ Aapima lamadu Diuusi cllaga maata sila cllaga daraajatadai aatama aapima vaavoitudadami gansaagida maisoimaasi ivuaadatai dai poduucal tomali amaadutai maitistui isgariara garsuuligagi tomali amo istumaasicada. ¹¹ Dai maata aapima lara isduucal cllaga gartaatacai ganmamaatatuldiña aatama aapima Diuusi ñiooquida, dai ganaapanaquidiña masai apiavaavoitudaiña, dai ganaagidiña lara sai glaagai masallgiadagi Diuusi. Dai vllasi gomaasi idui aatama lara duucal amo gaoga ivuadana gamaamaracada. ¹² Dai gomaasi idui aatama lara masai cllaga oidacana isducatai Diuusi ipalidi. Diuusi ganvai masai lamadu oidacana malca siaaco gataana lara siaaco vllascatai siaa duutudai Diuusi.

¹³ Aidasi aatama ganaagidi Diuusi ñiooquida aapima vaavoitu maisiu lara garñiooqui duucal baiyoma Diuusi ñiooquida duucal dai poduucuiava lara. Cascada alia baigralidi aatama Diuusicada. Dai govaa Diuusi ñiooquida lara dai gansoicai masai cllagacara oidacana aapima ismaacada vaavoitudagi. ¹⁴ Giñaaduñi aidamasi vaavoitu aapima ganaaduñi soimaasi gantaatatuli, lara duucal ljudidíu ismaacada Judeara oidaga ismaacada ganampaidi siaa duutudaragai Diuusi vllatar vaavoitudaitai Suusi Cristo. Laga lara vaa aadiña soimaa taatamituli lara. ¹⁵ Dai lara vaa judidíu ismaacada soimaasi taatatuli ganaaduñi lara dai muaa lSuusi dai soimaasi gartaatatuli aatama lara. Poduucal idui lara aadiñdcardu coi Diuusi ñiooquituldiadamigada ismaacada aagiditadai Diuusi ñiooquida. Laga gia maitiveeyi istumaasi Diuusi ipalidi. Baiyoma mosvuidar vllatcana lara vllascatai. ¹⁶ Sillascada aagida araliada aatama lara ismaacada maitarjudidíu sai lara lara istutuidi iscllagacara vuvaquiagi vaid ljudidíu garsobicaiña tsai maiaagidana. Dai poduucal vaamioma soimaasi ivueeyi lara. Damos sivi gia casoimaasi taatatuldamu Diuusi lara.

¹⁷ Aidasi guvucadacada gandagito aatama chilalqui tasai aliasi gantatagitoina aatama. Otoma garaaga aatama dai ganladaragai dai maiquiaa istui. ¹⁸ Aatama gamu iimia ragaitadai dai ganlada ragaitadai, dai ana gia muiyoco gamu imia iñaagaiña damos vllascara lDiaavora garsobicaiña. ¹⁹ Sillascada laramu diviagi gartaanadamiga Suusi Cristo alia baigraliadamu aatama laramai daraajatadi, cllaga maata aatama isami daraajamu aapima lara dai alia baigraliadamu aatama talagitaitai ismaimosallgicada lradui garaa duiñdaga gansaagida. ²⁰ Muidutai cllaga ñioocai aatama garvllatar lgaicada ismaacada idui aatama aapima gansaagida dai alia baigralidi aatama aapimacada.

3

¹ Cascada aidasi camaitistui aatama isvaamioma nalaracagi maimaacatai masduucal daraajatadai aapima, larallai aatama isllagi viiyagi tamí Ateenasara ² dai ootosagi graduñi Timoteo sai ganladana. Goovai laralmo ismaacada garsoicai Diuusi aa duiñdara. Goovai gaaagidiña Diuusi ñiooquida. Tlatai cascada gaamucu ootoi sai ganavnaquidana dai gansoiñana masai vaamioma vaavoitudana aapima. ³ Sai tomali amaadutai maiuojodaiña soimaa taatamaitai. Aapima cllaga maata tsaviaa

issoimaa taatamadagi. ⁴ Dai aidasi quiaa ganna madu daraajatadai aatama, aatama gnaagidiña tsai soimaa taata ragaitadai. Tai povadui masducatai camaata aapima. ⁵ Cascada aidasi camaitistui aana isnanaracagi vaamioma ipiñalli aana isootosagi Timoteo maataca inlilitadai masabai molla caga vaavoitudai aapima. Polilitadai aana isadiaavora istutuidi issoimaasi ganduñituldagi isgaraa duiñdaga aapima gansaagida mosaggi duñimudai.

⁶ Dai goTimoteo cadivia apamu macadara dai cagaducami ñiooqui garvuaapi masai aapima molla caga vaavoitudai dai gnoigadai aipacoga. Dai povartatadai masai aapima gartatagitoi dai quiaa garoigadai dai masai gnaida alidi poduucai isduucai gnaida alidi aatama. ⁷ Cascada garaaduñi tomasi alia soimaa taatama aatama alia baigralidi maatacai isaapima quiaa caga vaavoitudai. ⁸ Cascada vaamioma sioma daraaja aatama maatacai masapiavaavoitudai gartaanadamiga Suusi Cristo. ⁹ Vasi gomaasicada alia baigralidi aatama Diuusicada. ¹⁰ Tasaara dai tucara daana aatama Diuusi sai garmaacana oigaragai tatai apamu gnaida aatama dai gansoiñagi mai vaamioma caga vaavoituda aapima.

¹¹ Daida ipalidi aatama isDiuusi garooga amadu gartaanadamiga Suusi Cristo otoma garootosagi gaamucu tatai gnaida aatama. ¹² Daida ipalidi aatama lapa isDiuusi garsoiñagi mai vaamioma gnoigada aapima aipacoga dai a lapa. Poduucai isduucai gnoigadai aatama. ¹³ Vai Diuusi gansoiñana mai vaamioma vaavoituda aapima dai poduucai camaisoimaasi ivuaadagi Diuusi vuitapi dai maitarsoimaasi iducamicagi siascada diviagi gartaanadamiga Suusi Cristo amadu vascatai ismaacada vaavoitudai.

4

¹ Sivi gia garaaduñi taanadami Suusi Cristo garmaa sallicami isgnaagida aatama amo istumaasi. Casi gnaagidi aatama isducatai gaagai masoidacagi vai Diuusi baigalliadagi aapimacada dai aapima poduucai oidaga dai sivi gandaana aatama dai gnaagidi masai moduucai oidacana.

² Caga maata aapima isducatai gnaagidi aatama masaida ivuaadana taanadami Suusi Cristo garmaa sallicami cascada. ³ Diuusi ipalidi masaida ivuaadana mosacaasi istumaasi agai ipalidi dai masai maigoogosi ganducamicana. ⁴ Dai calalli gaagai issiaa duutuadagi gnooñiga dai maisoimaa taatamituldiadagi ⁵ dai maisiu ivuaadagi agaicada istumaasi ipalidi isducatai ivueeyi agai ismaacada maivaavoitudai Diuusi mosacaasi isducatai gaagai. ⁶ Dai tomali amaadutai maitaagai isasiadagi gaaduñi ooñigada, Diuusi alia soimaa taatamituldi siora pomaasi ivuaadagi poduucai isducatai casi gnaagidi aatama. ⁷ Diuusi covai garvuvaitu aatama tsaida ivuaadana istumaasi cagaducami dai maisiu soimaasi. ⁸ Poduucai siora gajiaadara viaagi idi maatatuldaragai gajiaadara vipieeyi Diuusi maisiu oodami. Diuusi agai ismaacada garmaacai agi galbadaga.

⁹ Damos aana gia camaiviaa isgnaagidagi isgaagai masoigadagi gnaaduñi, Diuusi casi gnaaatatuli isducatai gaagai masgnoigadagi aipacoga. ¹⁰ Aapima gia poduucai ivueeyi vasi vaavoitudadami Masedooniara oidacami amadu. Dai gandaana aatama garaaduñi masai vaamioma gnoigadaiña. ¹¹ Cagacara avar oidaca, dai tagitocavurai agi gnaa duiñdagara, cagavar gaaata vuada tsduucai casi gnaagidi, ¹² vai siaa ganduutudaiña ismaacada maitarvaavoitudadami dai vai maivilagacana istumaasi ganquiyara.

¹³ Garaaduñi aatama ipalidi masmaatcagi isducatai apavueeyi acoidadacada mai aapima maisoigalliadagi apaan duucai agai ismaacada maitagito isiimiagi Diuusi

ΛΛmadu. ¹⁴ Poduucai isducatai vaavoitudai aatΛMΛ isSuusi muu dai Δpamu duaaca poduucai ΛΛpΛ glaagai tΛsvaavoitudadagi sai Diuusi duduaacalda agai ismaacΛdΛ coiyagi vaavoitudaitai Suusi Cristo.

¹⁵ IsmaacΛdΛ gΛnaagidi aatΛMΛ ΛtΛaanΛdami Suusi Cristo gΛrmaatΛtuli sai aatΛMΛ ismaacΛdΛ maiquiaa coiyagi siΛΛscadΛ diviagi Suusi Cristo maibaitΛqui iimia ragai Δgai ismaacΛdΛ cacoiyagi. ¹⁶ Δgai ΛΔgi divia agai tΛvaagiañdΛrΛ dai tΛaañia agai Λmo tΛaanΛdamigadΛ Diuusi tΛtΛaañicarudΛ sai iññoοquidana Λvaavoitudadami trompeeta-gadΛcadΛ Diuusi siotoma duduaacamu Λvaavoitudadami ismaacΛdΛ coi ¹⁷ dai Λmapai iimimu ismaacΛdΛ maiquiaa coiyagi ΛΛmadu iicomai saagida dai vuidΛrΛ aimu ΛtΛaanΛdami siΔgai gΛrvaidacaimu tΛvaagiamu siVΛΛscΛrΛ ΛΛmadu daraajamu aatΛMΛ. ¹⁸ CascΛdΛ idi ñiiooquicΛdΛ avΛr gΛnaapΛnaquiada aipacoga.

5

¹ DΛmos giñaaduñi aapimΛ maitΛgito isgΛnaagida aanΛ siΛΛscadΛ tomali istuigaco ΔpΛduñia agai gomaasi. ² AapimΛ cΛΛga maatΛ sai ΛtΛaanΛdami divia agai siΛΛscadΛ sioma mainΛnΛracagi poduucai isduucai didivai Λmo ΛΛsivogami tucarΛ. ³⁻⁴ SiΛΛscadΛ Λoodami ismaacΛdΛ maivaavoitudai Diuusi dai tomali maiΛΛgidi istumaasi ipΛlidi pocaitiadagi: “Sivi gia cΛΛga gΛriibastacan tada aatΛMΛ maitiipucatai istucΛdΛ vuaama ΔrΛliada aatΛMΛ”. Amaasi Δgai sitodian duucai Diuusi ugititudamu Δgai. Poduucai siatodian duucai coocorΛi Λmo oοqui siΛΛscadΛ duaadia agadagi. Poduucai ismaacΛdΛ maivaavoitudai maiviaacamu oigΛdaragai. DΛmos aapimΛ giñaaduñi maitΛrΛpan ducami Δgai ismaacΛdΛ mosΛcaasi soimaascami tΛtΛgitoiña dai mainΛnΛra istuigaco divia agai ΛtΛaanΛdami poduucai isduucai Λmo oodami ismaacΛdΛ mainΛnΛra Λmo ΛΛsivogami. ⁵ VΛΛscatai aapimΛ gia vaavoitudai Diuusi dai ΛΔgidi istumaasi Δgai ipΛlidi, cascΛdΛ aapimΛ ΔrΛpan ducami Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ tasΛrΛ aimarai siΛΛscadΛ cΛΛga maasi oidigi. AatΛMΛ maitΛrΛgai ismaacΛdΛ maivaavoitudai dai maiΛΛgidi istumaasi Diuusi ipΛlidi Δgai ΔrΛpan ducami Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ tucapi aimarai. ⁶ CascΛdΛ aatΛMΛ maitΛaagai tΛsi ΔrΛpan ducamicagi Δgai ismaacΛdΛ tomali Λmo im-idagai maitΛtΛgitoi Diuusi Δgai ΔrΛpan ducami Λmo cΛΛli coosocami, aliΛsi glaagai isapiatΛtΛgitoda aatΛMΛ Diuusi dai cΛΛga gΛrtΛtΛgitodagi maisiu Δpan duucai Λmo navamudadΛ. ⁷ IsmaacΛdΛ maitΛtΛgitoi Diuusi dai ismaacΛdΛ aliΛsi Δrsoimaasi ivuaadami ducami istucapi ajioopadagi. ⁸ DΛmos aatΛMΛ ismaacΛdΛ vaavoitudai Suusi Cristo aliΛsi glaagai iscΛΛga gΛrtΛtΛgitodagi maisiu Δpan duucai Λmo navamudadΛ. Glaagai tΛsvΛΛscΛrΛ apiavaavoitudadagi Suusi Cristo dai oigΛadagi vΛΛscatai dai poduucai gΛrsoicΛdagi vai maitΛrmaitΛagi ΔDiaavora Δpan duucai Λmo sandaaru glaada Λmo tagiña giacarui covocami dai ΔgaicΛdΛ gΛsoicΛiña sai maituucugadΛrΛ vaacΛna mastagadΛ ΛsaayudΛ. Dai glaagai tΛsapiavaavoitudadagi isDiuusi cΛΛgacΛrΛ gΛrvuvaida agai dai gΛrvaavoidaragacΛdΛ gΛrsoicΛdagi Δpan duucai Λmo sandaaru gΛsoicΛi Λmo vaiñomi vanamoicΛdΛ. ⁹ Diuusi Λcovai gΛrvuvaitu dai maisiu gΛrgΛgΛvitulda agai baiyoma cΛΛgacΛrΛ gΛrvuvaida agai tΛsvaavoitudadagi gΛrtΛaanΛdamiga Suusi Cristo. ¹⁰ Δgai Δgai dai muu aatΛMΛ gΛrvΛΛtarΛ dai poduucai siΛΛscadΛ diviagi Δgai gΛrvaidacaimu tΛsai ΛΛmadu daraajana tomatΛscoiyagi siΛΛpΛ quiaa duduaacagi. ¹¹ CascΛdΛ apiagΛnaapΛnaquiadavurai aipacoga dai apiaaipacoga gΛnsoicΛdΛ poduucai mΛsducatai casi ivueeyi.

¹² GΛraaduñi gΛndaanΛi aatΛMΛ mΛsai siaa duutudaiña ismaacΛdΛ aata vueeyi aapimΛ gΛnsaagida dai vaamioma tΛaanΛi dai gΛnmaacai ñiiooqui isducatai glaagai mΛsoidacagi vaavoitudaitai. ¹³ Δgai ivueeyi Diuusi aa duiñdadΛ cascΛdΛ siaavΛr duutuada dai oigΛada. MaitavΛr gΛnvupui ñiioocada.

¹⁴ Garaaduñi, gnaagidi aatama masai bagaiña ismaacada maita aata vueeyi, dai aapanaquiadavurai ismaacada duduaadicui mosaa soimaa taatamitulditai agai oodami dai aapanaquiadavurai ismaacada camaicallaaga vaavoitudada dai maitavar oojoda tomali amaadutai.

¹⁵ Gannuucadacavurai dai maisoimaasi ivuiidiada ismaacada soimaasi ganvuiidiadagi baiyoma avar vaascara caga ivuiidiada vaascatai.

¹⁶ Dai vaascara avar baiganaliada. ¹⁷ Dai vaascara avar gamamadada. ¹⁸ Dai vaasicada istumaasi apavuaadagi gansaagida gaagai masbaiganaliadagi Diuusicada. Poduucai ipalidi Diuusi masivuaadagi aapima ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo.

¹⁹ Dagitovurai Diuusi Ibada vai gansoiñana mai caga ganoigada aapima. ²⁰ Dai maitavar amapiadara vipiada ñiooquida amo Diuusi ñiooquituldiadamigada. ²¹ Damos caga avar gantagito caaca sabaiga arDiuusi ñiooquida masmacada gnaagiadagi. SiarDiuusi ñiooquidacagi varai vaavoituda. ²² Dai gajaadara avar viaa vaasi soimaascada.

²³ Diuusi agai dai gariibastudacan taadatudai. Dai sai Diuusi maitandadagitoiña massoimaasi ivuaadagi dai sai Diuusi nuucadacana ganiibadaga amadu gantatagitoidaga amadu gantuutucuga vai maitarsoimaasi iducamica aapima siascada diviagi gartaanadamiga Suusi Cristo. ²⁴ Agai ismaacada covai ganvuvaitu vaascara ivueeyi istumaasi agai aagai dai samicada gannuucadacamu agai.

²⁵ Garaaduñi gamamadadavurai aatama garvattara.

²⁶ Diuuscada avar viaatulda vaascatai garaaduñi.

²⁷ Ataanadami Suusi Cristo samicamigadacada gandaani aatama masai vaascatai vaavoitudadami vuitapi aagana idi oojai.

²⁸ Gartaanadamiga Suusi Cristo cagacara gannaidiña. Mosacaasi.

Idi aragotordada oojai ismaacada ooji Paavora avaavitudadami Tesaloniicara oidacami

¹ Garaaduñi vaavitudadami ismaacada ganampaidi Tesaloniicara siaa duutudaragai vaaatara Diuusi garooga amadu Suusi Cristo gartaanadamiga. Ganviaatuldi aana amadu Silvaano dai Timoteo. Aana anarPaavora. ² Aatama ipalidi isDiuusi garooga amadu Suusi Cristo gartaanadamiga cagacara gannijadagi dai ganiibastudacan tadatudacagi.

³ Tomasiuu duucu siuu duucu gamamadada aatama viaa isvascara alia baigariadagi Diuusicada gantatagitoitai aapima, dai poduucai gaagai tasivuaadagi, aapima apiavaamioma vaavitudai dai vaamioma ganoigadai aipacoga cascada. ⁴ Cascada aatama caga ñioocaiña aapima ganvaaatara vaavitudadami ismaacada Diuusi covai vuvaitu saagida. Dai potadaiña aatama masai aapima apiavaavitudai dai maijojodai silascada oodami soimaasi gantaatamituldadagi. ⁵ Poduucai ivueeyi aapima gansoicaitai Diuusi. Poduucai Diuusi gatagidi iscagacara gannidi dai agai ganvaidaquia agai maca siaaco taanai agai, cascada soimaasi taatamai aapima.

⁶ Diuusi maata isgaagai issoimaa taatatuldagidi agai ismaacada soimaasi gantaatamituldi aapima goovai aramo istumaasi cagaducami. ⁷ Dai aapima ismaacada soimaa taatamai sivi Diuusi ganiibastudamu aatama garamadu silascada diviagi gartaanadamiga Suusi Cristo vasi gomaasi arcagaducami. Agai tavaagiiñdara divimu gatataañicaru gupucada amadu dai alia dadadaquidamu. ⁸ Dai soimaa taatatuldamu agai ismaacada maivaavitudai Diuusi dai tomali maiagidi Diuusi ñiooquida ismaacada aagai isSuusi Cristo arcagacara vuviadami. ⁹ Dai Suusi ugitudamu agai dai tomali amo imidagai maimaquimu oigaragai isDiuusi amadu iimia. Dai tomali maitagimu agai Diuusi guvucadada tomali isduucai dadadacai agai. ¹⁰ Silascada diviagi gartaanadamiga Suusi Cristo vascatai ismaacada agai covai vuvaitu soimaasi ivuaadami saagidaiñdara siaa duutuadamu. Dai tomali maitagimu isducatai gantatagituagi naiditai ismaasi. Dai aapima ara ami daraajamu vaavituu aapima Diuusi ñiooquida aidasi gnaagidi aatama cascada.

¹¹ Apiadaanai aatama Diuusi sai agai gansoiñana mai aapima oidacagi isduucai agai ipalidi. Agai agai ismaacada ganvai masai iimana agai amadu. Dai daanai aatama Diuusi ara sai gansoicaiña gaguvucadagacada mai aapima ivuaadagi istumaasi cagaducami ismaacada aapima ipaliadagi, dai sai gansoicaiña istumaasira ismaacada ivuaada aapima vaavitudaitai Suusi Cristo. ¹² Vai poduucai aapimacada mui oodami siaa duutudaiña gartaanadamiga Suusi Cristo, dai Suusi Cristo caga ñioocadamu aapima ganvaaatara. Gomaasi araduñia agai cagacara ganniditai Diuusi amadu gartaanadamiga Suusi Cristo.

2

¹ Sivi garaaduñi gnaagidamu aatama amo ñiooqui. Suusi Cristo divia agai dai garampaida agai tasai amadu daraajana. Gandaanai aatama garaaduñi ² masai maitandadagitoiña isganabacatadagi mosaa otoma agai ismaacada pocaiti sai cadivia gartaanadamiga. Tomasi amoco pocaitiadagi isarDiuusi ñiñiooquituldiadamigada tomasi amadutai pocaitiadagi isaanai aagidi, tomasi amadutai pocaitiadagi isaatama poduucai ganooji. ³ Maitavar gandadagitoda masganvupuiirumadadagi tomali amo istumaasicada. Maiquiaa diviacai gartaanadamiga muidutai vuidara vaataca agai

Diuusi. Dai divimu Λ C Λ li ismaac Λ d Λ mos Λ ca soimaasi ivueeyi, siDiuusi ootosamu Diaavora Λ Λ madu. ⁴ Λ gai Λ gi t Λ aan Λ dami duuca Λ daasa Λ gai dai vuid Λ r Λ caat Λ ca Λ gai Diuusi Λ Λ madu v Λ asi istumaasi aagada Λ oodami si Λ rDiuusi, Λ Λ madu v Λ asi istumaasi siaa duutuadagi Λ oodami. Dai Λ gai Λ g Λ quiuupaigad Λ r Λ judid Λ u daiva Λ gai siaa duutudai Λ na Λ judid Λ u Diuusi, dai pocaitiada Λ gai sai Λ gai Λ rDiuusi.

⁵ Λ Casi m Λ smait Λ gito isv Λ asi gomaasi g Λ naagidi aan Λ aid Λ si g Λ nsaagida daacatadai aan Λ ? ⁶ Aapim Λ camaat Λ istumaasi Λ gai dai soobidaca sai maidiviana Λ gai maiquiaa a Λ cai istuigaco divia Λ gai Λ gai. ⁷ Dai v Λ asc Λ r Λ v Λ asi aipacoga alia soimaasi ivueeyi oodami Λ stocai mui naana maasi istumaasi Λ Diaavora ip Λ lidi. Mosv Λ aga is Λ quivagi taagi Λ na Λ r Λ sioor Λ soobidaca. ⁸ Vaida diviagi Λ soimaasi ivuaadami vaida Λ t Λ aan Λ dami muua Λ gai mosvustacai dai g Λ dadadaquigac Λ d Λ . ⁹ Λ Diaavora Λ gai dai ootosa Λ gai Λ soimaasi ivuaadami. Dai Λ gai alia viaaca Λ gai guvucadagai. Daid Λ ivuaada Λ gai mui naana maasi g Λ g Λ rducami vupuiirumada Λ liditai oodami. ¹⁰ Mui naana maasi soimaas-camic Λ d Λ vupuiirumadada Λ gai Λ gai ismaac Λ d Λ iimia Λ gai Λ Diaavora Λ Λ madu maioo-joiditai ismaac Λ d Λ Λ rvaavoi ismaac Λ d Λ c Λ d Λ istuidimudai Λ gai is Λ gac Λ r Λ vuv Λ quiagi. ¹¹ Casc Λ d Λ Diuusi dagitua Λ gai is Λ c Λ c Λ li soimaasi ivuaadami vupuiirumadadagi, dai Diuusi dagitua Λ gai sai vaavoitudana ismaac Λ d Λ mait Λ rvaavoi. ¹² Dai poduca Λ ascatai ismaac Λ d Λ maivaavoitudai ismaac Λ d Λ Λ rvaavoi oojoiditai issoimaasi ivuaadagi Λ gai Diaavora Λ Λ madu iimimu.

¹³ Garaadu Λ ni alia Λ si g Λ noig Λ dai g Λ r Λ aan Λ damiga. Diuusi Λ covai g Λ nvuvaitu tucamid Λ r Λ abiaad Λ r Λ dai c Λ gac Λ r Λ g Λ nvuvaida Λ gai. Aapim Λ c Λ gac Λ r Λ vuvac Λ i Diuusi Ib Λ ad Λ c Λ d Λ dai g Λ nvavaoidaragac Λ d Λ . Diuusi Ib Λ ad Λ Λ gai ismaac Λ d Λ Λ covai g Λ nvuvaidi soimaasi ivuaadami saagidai Λ na, casc Λ d Λ alia baig Λ r Λ lidi aat Λ m Λ Diuusic Λ d Λ v Λ asi imaasic Λ d Λ . ¹⁴ Diuusi Λ iooquid Λ c Λ d Λ ismaac Λ d Λ g Λ naagidi aat Λ m Λ Diuusi g Λ nvai m Λ sai c Λ gac Λ r Λ vuvac Λ na dai poduca iim Λ na Λ gai Λ Λ madu dai Λ Λ madu daraajana Λ pan duuca g Λ r Λ aan Λ damiga Suusi Cristo.

¹⁵ V Λ asi gomaasic Λ d Λ g Λ aagai isapiavaavoitudada aapim Λ Suusi Cristo. Mosavar Λ gitoca aapim Λ v Λ asi istumaasi g Λ nmaat Λ tuli aat Λ m Λ g Λ r Λ iooquic Λ d Λ dai oojaic Λ d Λ . ¹⁶⁻¹⁷ Vai g Λ r Λ aan Λ damiga Suusi Cristo Λ Λ madu Diuusi g Λ rooga baig Λ na Λ liatudai Λ na dai g Λ nsaic Λ na mai aapim Λ ivuaadagi dai aagadagi maiduduaadicuitai v Λ asi istumaasi Λ r Λ g Λ g Λ ducami. Diuusi g Λ rooga Λ gai ismaac Λ d Λ g Λ roig Λ dai, dai v Λ asc Λ r Λ g Λ rsoic Λ na t Λ sai maisoig Λ r Λ lidi Λ na dai maiduduaadicui Λ na. Dai Diuusi Λ gai ismaac Λ d Λ g Λ rsoic Λ i t Λ sai c Λ ga vaavoitudai Λ na n Λ n Λ racatai si Λ ascad Λ diviagi Suusi Cristo. V Λ asi gomaasi ivueeyi Diuusi aat Λ m Λ g Λ r Λ atar Λ maisiu mait Λ c Λ itai aat Λ m Λ mospoduca ip Λ lidi Λ gai casc Λ d Λ .

3

¹ Dai sivi garaadu Λ ni g Λ naagidamu aat Λ m Λ Λ r Λ Λ mo Λ iooqui. Daan Λ davurai aapim Λ Diuusi aat Λ m Λ g Λ r Λ atar Λ vai Λ gai g Λ rsoic Λ na t Λ tai otoma gaaagida aat Λ m Λ Λ iooquid Λ aipacoga vai muidutai maat Λ na is Λ r Λ mo istumaasi c Λ g Λ g Λ ducami poduca isduuca Λ r Λ dui aapim Λ g Λ nsaagida, ² dai g Λ rnuucadacana vai maisoimaasi g Λ r Λ vuiididagi oodami soimaasi ivuaadami, maisiu v Λ ascatai vaavoitudai g Λ r Λ aan Λ damiga Suusi Cristo casc Λ d Λ . ³ Diuusi gia v Λ asc Λ r Λ ivueeyi v Λ asi istumaasi ismaac Λ d Λ aagai isidu Λ na Λ gai. Λ gai g Λ nsoi Λ namu maic Λ ga vaavoituda aapim Λ dai Λ gai g Λ nnuucadacamu vai maisoimaasi g Λ nvuiididi Λ na Λ Diaavora. ⁴ Dai aat Λ m Λ c Λ ga maat Λ isDiuusi g Λ nsaic Λ i ma-
iapiaivuaada istumaasi g Λ nt Λ jai aat Λ m Λ . ⁵ Vaid Λ Diuusi g Λ nsoi Λ na mai alia t Λ t Λ gitoda isDiuusi g Λ nsaic Λ i dai is Λ Cristo alia soimaa taata aat Λ m Λ g Λ r Λ atar Λ dai v Λ asc Λ r Λ maivui Λ ioo Diuusi.

⁶ Sivi g^{ra}aduñi g^{an}taanai aat^{ma} s^{al}licamigad^{ca}da g^{ar}taanadamiga Suusi Cristo m^{as}ai maisi urap^{ca}iña sioor^a maitaaata v^{ua}ada ^{li}ada dai mai^{la}giada ^{li}ada ^{la}gai ismaac^{ca}da g^{an}maat^{tu}li aat^{ma}. ⁷ C^{la}ga maata aapim^a isducatai g^{la}agai isiv^{ua}adagi dai g^{ar}pan duucaⁱ oidacagi. Aat^{ma} g^{aa}ata v^{ua}adana aid^{ta}si aapim^a g^{an}saagida daraajatadai. ⁸ Dai v^{la}scar^a aa nam^{qu}idiña aat^{ma} sioor^a g^{ar}bibiadagi. Baiyoma ali^{si} g^{aa}ata v^{ua}adana aat^{ma} tas^{ar}a dai tucara^a maisiaa g^{an}vuiidiada ^{ar}aliditai g^{an}vustuidaga. ⁹ Tomasi aat^{ma} viaacatadai s^{al}licami isg^{na}agidamudai m^{as}g^{ar}maacadamudai istumaasi t^{ag}itocatadai aat^{ma}, baiyoma g^{aa}ata v^{ua}adana aat^{ma} g^{an}maat^{tu}lda ^{ar}aliditai isducatai g^{la}agai isoidaca aapim^a. ¹⁰ Aid^{si} g^{an}saagida daraajatadai aat^{ma}, aat^{ma} g^{na}agidi sai is^{ma}adutai maitaaata v^{ua}ada ^{li}ada sai maitacuaadana. ¹¹ Cajioma aat^{ma} sai ^{la}madutai aapim^a maitaaata v^{ue}eyi dai v^{la}scar^a g^{ac}ueeyi dai sai ali^{si} g^{an}vapasaiña aa aa duiñdad^{ar}a dai maitiv^{ua}adana ^{la}gi g^{na}aa duiñdaga. ¹² ^{la}gai ismaac^{ca}da poduucⁱ iv^{ue}eyi ^{ta}aanai aat^{ma} s^{al}licamigad^{ca}da g^{ar}taanadamiga Suusi Cristo said^a iv^{ua}adana ^{la}gi g^{na}aa duiñdaga dai gaagaiña istumaasi t^{ag}ito dai mait^{av}apasaiña aa aa duiñdad^{ar}a. ¹³ G^{ra}aduñi mait^{av}ar iibiocor^{da} iv^{ua}adatai istumaasi ^{ar}c^{la}g^{ad}ucami. ¹⁴ Is^{ma}adutai mai^{la}gidagi istumaasi g^{na}agidi aat^{ma} idi ooji^{ar}a, c^{la}g^{av}ar g^{an}t^{ag}ito n^{ai}jada sioor^a ^{la}gai dai maisi urap^{ca}da vai siaa ^{ar}ana. ¹⁵ D^{amos} mait^{av}ar g^{an}saayu duucaⁱ n^{ai}jada, baiyom^{av}ar mamaacada ñiooqui g^{an}suculi duucaⁱ.

¹⁶ G^{ar}taanadamiga Suusi Cristo ^{la}gai ismaac^{ca}da iib^{as}tudacan taadatudai vaavoitudami. Dai ^{la}gai v^{la}scar^a g^{an}iib^{as}tudacan taadatudai aapim^a. V^{la}si^{ar}a istumaasi ^{ar}av^{ua}adagi vaid^a Diuusi g^{an}lamadu daacana v^{la}scatai aapim^a.

¹⁷ Aan^a an^{ar}Paavora. Aan^a ang^{an}v^{ia}atuldi ^{la}gi giñ^{no}vic^{ca}da oojacai. ^{la}gi an^{po}duucaⁱ iv^{ue}eyi aan^a v^{la}scar^a si^{la}scad^a oojagi ^{amo} oojai. ¹⁸ Vaid^a g^{ar}taanadamiga Suusi Cristo c^{la}g^{ac}ar^a g^{an}n^{ai}diña v^{la}scatai aapim^a.

Mos^{ca}asi.

Idi arΛΛpΛgadadΛ oojai ismaacΛdΛ ooji Paavora Timoteo

¹ AanΛ Paavora arootosadΛ Suusi Cristo. Diuusi cΛΛgacΛrΛ garvuviaadami Λmadu Suusi Cristo gartΛaanΛdamiga giñtΛjai cascΛdΛ. CΛΛ maata aatΛmΛ isSuusi CristocΛdΛ viaaca ragai naana maasi istumaasi cΛcΛΛgaducami istumaasi nΛnΛra aatΛmΛ isDiuusi garmaquia agai. ² GΛoojidi aanΛ aapi Timoteo. Aapi giñmara gΛducami vaavoitudaitai aapi Suusi Cristo. AanΛ ipΛlidi sai Diuusi gΛrooga Λmadu Suusi Cristo gartΛaanΛdamiga cΛΛgacΛrΛ ganΛijadagi, dai soiganΛliadagi aapicΛdΛ, dai ibΛstudacan tadacagi gΛibΛdaga.

³ Aidasi ii aanΛ EfeesoaiñdΛrΛ Masedonio dΛvΛΛriamu aanΛ glaagidi pasai movaasi viΛΛna. Dai sivi ipΛlidi aanΛ isquiaa movaasi daaca aapi dai aagiadagi ΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami ⁴ sai camaitamamaatΛtuldiña cuentogadΛ Λjudidiu ismaacΛdΛ gamamaatΛtuldi Λgai Diuusi ñiooquidΛ duucai. GamamaatΛtuldi Λgai mui naana maasi istumaasi istumaasi ivuaadana ΛΛqui aaduñdΛcardu. VΛasi gomaasi maitarsoiñi ismaatΛcagi oodami isducatai Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaidi oodami baiyoma mosganvupui ñioocaiña Λgai.

⁵ Gomaasi glaagidi aanΛ ipΛliditai isΛgai aipacoga gΛnoigΛadagi gajiaadΛrΛ viaacai vΛasi soimaascami, ivuaadatai mosΛcaasi istumaasi arcΛΛgaducami poduucai isduucacai cΛΛga maata isgΛagagai isivuaadagi, daidΛ sΛΛlicΛdΛ cΛΛga vaavoitudaitai Diuusi. ⁶ DΛmos ΛΛmoco cagajiaadΛrΛ viaa istumaasi gΛnaagidi aanΛ dai baiyoma mosaatagaiña istumaasi maitarsoiñi. ⁷ Λgai ipΛlidi isΛoodami poΛliadagi isΛgai cΛΛga gamamaatΛtuldi Moseesacaru mamaatΛtuldaragadΛ. Λgai guvucadagai viaacami duucai ñioocai maimaatΛcatai tomali Λgai Λagi istΛiya Λlidi istumaasi gamamaatΛtuldi Λgai.

⁸ CΛΛ maata aatΛmΛ isMoseesacaru sΛΛlicamigadΛ alia cΛΛgadu dΛmos glaagagai ismaata caΛcagi istΛiya Λlidi. ⁹ CΛΛ maata aatΛmΛ sai goma sΛΛlicami maitarΛcΛΛga ivuaadami vΛΛtarΛ baiyoma arΛmaicΛΛga ivuaadami vΛΛtarΛ ismaacΛdΛ vuidΛrΛ vΛΛta dudunucami, dai maiΛΛgidi dudunucami tomali maiΛΛgidi Diuusi, daidΛ arsoimaasi ivuaadami, dai maisiaa duutudai Diuusi tomali Diuusi mamaatΛtuldaragadΛ, dai coodai gΛdΛdΛ siΛrΛ aa oodami, ¹⁰ daidΛ argoogosi gΛnducami, dai gaΛΛsidi oodami, daidΛ aryaatavogami, dai vΛΛscatai ismaacΛdΛ vuidΛrΛ vΛΛta Diuusi ñiooquidΛ. ¹¹ Diuusi ñiooquidΛ garaagidi cΛΛgacΛrΛ vuvaidaragai ismaacΛdΛ Diuusi giñtΛjai sai aagidana aanΛ oodami. Diuusi Λgai dai sΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai dai sΛΛlicΛdΛ cΛΛ tuiga.

¹² BaigiñΛlidi aanΛ Suusi Cristo gartΛaanΛdamigacΛdΛ. Λgai cΛΛgacΛrΛ giññΛidi daidΛ giñmaacai guvucadagai ansai gaaagidiña ñiooquidΛ. Λgai Λgai dai Λcovai giñvuusaitu ansaidΛ arootosadΛcana ¹³ tomasi ΛΛquioma cΛΛdaiña aanΛ, dai galñaasi ñioocaiña aanΛ Λgai vui, dai soimaasi taatamituldiña aanΛ Λgai ismaacΛdΛ ΛΛgidiña ñiooquidΛ. DΛmos Diuusi soigΛΛli aanΛcΛdΛ. AanΛ maiquiaa vaavoitudaiña, cascΛdΛ maimaatΛcana aanΛ istuma vueeyi. ¹⁴ SΛΛlicΛdΛ cΛΛgacΛrΛ giññΛidi Diuusi dai giñsoi ansai cΛΛga vaavoitudaiña aanΛ dai cΛΛga oigΛdaiña Diuusi dai giñaaduñi vaavoitudadami vaavoitudacai aanΛ Suusi Cristo.

¹⁵ SΛΛlicΛdΛ arvaavoi istumaasi gΛnaagidi aanΛ dai vΛΛscatai aliasi glaagagai isvaavoitudadagi. Suusi Cristo divia tami oidi daama dai cΛΛgacΛrΛ vuvaida agai soimaasi ivuaadami. Dai aanΛ vaamioma soimaasi ivuaadana sivΛΛscatai. ¹⁶ DΛmos Diuusi soigΛΛli aanΛcΛdΛ sai poduucacai gΛmaatΛna sai Suusi Cristo alia cΛΛ tuiga dai maitiñoojogi tomasi aanΛ aliasi soimaasi ivuaadana Λgai vui. Dai poduucacai gΛmaatΛ ΛpΛ sai Diuusi istutuidi iscΛΛgacΛrΛ vuvaidagi tomasioorΛ sioorΛ vaavoitudadagi Suusi Cristo dai Λgai

istutuidi isiimiagi tavaagiamu. ¹⁷ Cascada aliasi gaaagai issiaa duutuadagi dai caga ñioocadagi Diuusi vatar tomastuigaco. Agai tomastuigaco taanai vasiaacatai dai tomastuigaco oidaga dai tomali amaadutai mainidi. Tiipu tomali amaadutai siora an tuigacagi agai. Dai agai vaamioma caga tatagitoi sitomasioorai.

¹⁸ Timoteo, aapi giñmara gducami dai aapi Diuusi sandaarugada gducami. Aliasi gaaagai ismaiduaadicuitai ivuaada aapi Diuusi aa duiñdada. Aliasi gaaagai isapiacaga vaavoitudadagi aapi Diuusi ñiooquida dai aliasi gaaagai iscaga ivuaada aapi istumaasi cagadu liada aapi poduucai isduucai aagai Diuusi ñiñiooquituldiadamigada aqumioma pasaid ivuaadana aapi. ¹⁹ Amoco maitivuaadana istumaasi maata iscagadu cascada camaicaga vaavoitudai. ²⁰ Poduucai apdui Imeneocada dai Alejandroca. Dai ana potadai saida adiaavora soimaasi taatatuldana sai poduucai camaigalñasi ñioocaiña Diuusi vui.

2

¹ Gaaagida inlidi ana isducatai gaaagai masivuaadagi masiascada ganmpaidiadagi dai siaa duutuadagi Diuusi. Aliasi gaaagai isdaanadagi aapima Diuusi issoicadagi agai oodami vasiaacataicada, dai sai baiganalidiña aapima Diuusi vui nuucadatai agai oodami. ² Aliasi gaaagai isdaanadagi Diuusi sai soicaiña gartataanadamiga dai vasi tataanadami vasi oidi daama oidacami vai maioidacana cocoodi dai vai tiipucana siora garsoobicadagi siascada garmpaidiada aatama dai siaa duutuadagi Diuusi dai poduucai istutuidi aatama isvaamioma caga oidacagi dai aipacoga garsoicadagi. ³ Aliasi acagaa ispovuaada aatama dai Diuusi cagacaga garvviadamiga alia baiganalidiña gomaasicada. ⁴ Dai agai ipalidi sai vascatai cagacaga vuvacana dai caga maatacana istumaasi arvaavoi. ⁵ Mosalia amo Diuusi oidaga. Dai mosaliamaduga ismaacada soicai oodami sai camaivuidara vatacana Diuusi. Agai arsuusi Cristo ismaacada oodami duucai vusai. ⁶ Suusi Cristo aagi gadagito masmuaagi sai poduucai Diuusi oigaldana vasi oodami soimaascamigada. Vasi gomaasi gamai aidasi Diuusi ipali. ⁷ Cascada Diuusi covai giñvusaitu ansaid arootosadacana Suusi Cristo ansai maatatuldana ana ismaacada maitarjudidu Diuusi ñiooquida ismaacada vaavoitudai aatama. Vasi istumaasi gaaagidi ana salicada arvaavoi. Ana maiyaatavoga.

⁸ Tomasiaaco siaaco ganmpaidiadagi vaavoitudadami ipalidi ana isacacali daanadagi Diuusi sai agai cagacaga nidiña. Dai siora daanadagi Diuusi maitaagai isbaacoicagi, tomali maitaagai issoimaasi tatagitodagi gnaaduñi vui, baiyoma gaaagai isgajiaadara viaa gosoimaascami dai gamamadadagi tai vapanigitai ganoonovi. ⁹ Daida looqui maitaagai isvupuiiruacagi dai tomali maitaagai iscaga bai ganvuaadagi oro nanacagicada dai oro babaivucaicada, dai yuucusi namacada tomali maitaagai isnaana duucai gangagasiuvadagi mosai ipaliditai siaa oodami caga antagito naijadagi. ¹⁰ Baiyoma gaaagai isivuaadagi naana maasi istumaasi cacagaducami. Gomaasi aliasi gaaagai isivuaadagi vasi looqui ismaacada siaa duutuadagi Diuusi. ¹¹ Looqui gaaagai isdodoli daraajatai cacagi siascada gamamaatatuldiadagi acacali Diuusi ñiooquida dai agiditai cacagi. ¹² Dai maitiipu oigaragai isooqui gamamaatatuldiadagi siascada ganmpaidiadagi vaavoitudadami. Dai looqui maitaagai istaanadagi acacali baiyoma gaaagai isdodoli daraajagi. ¹³ Diuusi apaga idui cali dai gooquilara ooqui cascada. ¹⁴ adiaavora maivuiirumagi Adán, baiyoma vuiirumagi agai Eva cascada soimaasi idui agai. ¹⁵ Daida looqui agai dai maamatai. Diuusi ipali cascada. Dai vascara ooqui istutuidi iscagacaga vuvaiquiagi vaavoitudaitai Diuusi, dai oigadaitai aa oodami, dai cagacaga oidacatai, dai maivupuiiruacatai.

3

1 Istumaasi gaaagidamu aan arvaavoi. Isamaadutai ipaliadagi isar baitacaaacamigadacagi vaavoitudadami agai gia iduunia alidi amo istumaasi cagaducami. 2 Vaavoitudadami baitacaaacamigad ali asi gaaagai iscagacara oidacagi vai poduucai tomali amaadutai maigapilara vuupadagi. Dai gaaagai isamaaduacagi ooñigada, dai maitaagai isvuiiruacagi, dai maitaagai ismosaraimardamicagi, dai gaaagai isbaigalliaracada miaadagiadagi gadaividacami, dai gaaagai iscaga gamamaatatuldiadagi Diuusi ñiooquida, 3 dai maitaagai isnavamutaracagi, dai maitaagai isoomaliacagi, dai maitaagai isgamaitacadagi tumiñsi vupuiirumadaitai oodami. Baiyoma ali asi gaaagai iscala tuigacagi, dai maitaagai iscocodataracagi, dai maitaagai ismuuquimudada tuigacagi tumiñsilara. 4 Ali asi gaaagai iscaga gataaanadagi gquiiara, dai gaaagai iscaga mamaatatuldiada agai gamaamara vai siaa duutuada agai dai lagiadagi. 5 Siora maitistutiadagi isgataaanadagi gquiiyara poduucai ara maitistutiadamu agai istaanadagi vaavoitudadami. 6 Siora utudama vaavoitudagi maitaagai isar baitacaaacamigadacagi vaavoitudadami agai gaducada gallidan tada taanadamicatai, vai Diuusi soimaasi taatatuldiagi poduucai isduucai soimaasi taataturi agai diaavora gaducada galiditai agai. 7 Dai ali asi gaaagai isamaivaavoitudadami siaa duutuadagi ara vai maiviaacagi oodami istucada gapilar vuupadagi dai maitaagai isgadagitu agai isdiaavora soimaasi iduiñtuldagi.

8 Daida asonarguucacamigada taanadamigada vaavoitudadami ali asi gaaagai isvasi oodami siaa duutuadagi, dai maitaagai isaagadagi agai amo istumaasi dai ama maasi ivuaadagi, dai maitaagai isnavacoitaracagi agai, dai maitaagai isgamaitacadagi agai tumiñsi vupuiirumadaitai oodami. 9 Dai ali asi gaaagai isapiavaavoitudadagi Suusi Cristo mamaatatuldiaragada gomaasi alquioma maitamaatcatadai dai sivi gia caasi gamaata. Dai gaaagai iscaga maatacagi gatagitoidagara ismaisoimaasi ivueeyi. 10 Dai maitaagai masmamaacadagi amo cali amo samicami asta maatacagi isagai cagacara oidacana poduucai isduucai gaaagidi aan isoidacagi. 11 Dai looqui ara ismaacada gasoicadagi ali asi gaaagai isvascatai siaa duutuadagi, dai maitaagai isñiooquidaracagi, dai maitaagai isvupuiiruacagi, dai gaaagai isvascara calga ivuaadagi gaa duiñdaga. 12 Amo sonarcacami gaaagai isamaaduacagi ooñigada, dai gaaagai iscaga taanadagi gquiiyara dai gaaagai iscaga mamaatatuldiada agai gamaamara vai siaa duutuada agai. 13 Vasi sonarguucacami ismaacada calga ivueeyi ganaa duiñdaga vaamioma siaa duutudaiña oodami dai poduucai vaamioma calga gaaagidiña agai isducatai vaavoitudai.

14 Aan ipalidi isotoma malca ganidagi. Damos gloojidi aan idi oojai, 15 siaduñiada maiotoma imia aan, camaataca api isducatai gaaagai pasoidacagi maradcatai Diuusi ismaacada tomastuigaco oidaga. Api lamadu aa vaavoitudadami agai dai calga ñioocai Diuusi ñiooquida vatarara. 16 Idi ñiooqui ismaacada gamamaatatuldi aatama alquioma maitamaatcatadai dai goñiooqui alia calgadu dai pocaiti:
 Diuusi divia tami oidigi daama oodami duucai;
 Dai aidasi aran duaaca Diuusi Ibada, guvucadadacada poduucai calga gamaí isagai arDiuusi.
 Dai Diuusi talaañicaruda nidi caduaacacai agai.
 Dai mui naana maasi oodami saagida gaaagai isducatai aradi Suusi Cristocada.
 Dai vasi oidigi daama oidaga oodami ismaacada cavaavoitudai.
 Dai pamu ii agai tavaagiamu.
 Ascaiti goñiooqui.

4

1 Damos Diuusi Ibaada canga aagai sai cayoga ugitacai oidigi sai amoco gajiaadara viaa agai ganvaavoidaraga, dai baiyoma lagiada agai mamaatatuldiadami yaatavogami ismaacada gamamaatatuldi istumaasi adiaavora talaañicaruda ipalidi. 2 Lagiada agai agai amamaatatuldiadami yaatavogami ismaacada aagai amo istumaasi dai ama maasi ivueeyi. Tomasi amamaatatuldiadami cang maata issoimaasi ivueeyi vascara maiama duucacai antatagitua agai. 3 Agai daidi oodami iscuucuntadagi. Dai daidi ara iscuaadagi amo cuaadagai tomasi Diuusi idui cuaadagai sai baigaliaracada cuaadana ismaacada vaavoitudai Diuusi ñiooquida. 4 Vasi istumaasi idui Diuusi alia cagadu dai maitaagai tsgajiaadara vipiaadagi tomali amo istumaasi baiyoma gaagai isbaigaliaracada cuaadagi. 5 Diuusi cagacara naidi oodami ismaacada povuaadagi. Diuusi pocaiti gñiooquiara saida idui cuaadagai sai oodami cuaadana cascada. Daida oodami baigalidi Diuusi cascada.

6 Isapi Timoteo mamaatatuldiadagi gomaasi garaaduñi vaavoitudadami aidaga canga ivueeyi aapi Suusi Cristo aa duiñada, dai Diuusi gasoicai isvaamioma cagacara oidaca aapi duudatai tatagitoitai gomamaatatuldaragai cagaducada ismaacada cavaavoitu aapi. 7 Damos maitaagai islagiditai cacagi aapi gocuentogada ajudidíu. Goovai mosaroodami cuentogada maisiu Diuusi mamaatatuldaragada cascada maitarsoiñi. Tatagitodañi duudatai Diuusi dai poduucacai vaamioma canga vaavoitudada. 8 Aaduiñdagai ga arsoiñi gatuucuga vatar poduucacai vaamioma babajai oodami guvucadagai. Dai tatagitoda duudatai Diuusi, dai apiacanga vaavoitudai Diuusi dai oigadai Diuusi dai poduucacai ga arsoiñi gaibadaga vatar tami oidigi daama dai siora povuaadagi imi agai tavaagiamu. 9 Gomaasi salicada arvaavoi dai vascatai aliasi gaagai isvaavoitudadagi. 10 Dai tomasi soi duucacai garnaidi oodami vascara ivueeyi aatama Diuusi aa duiñada vaavoitudaitai Diuusi. Agai agai dai tomastuigaco oidaga. Dai agai agai dai canga istutuidi iscagacara vuvaidagi vasi oodami. Dai siora vaavoitudagi Diuusi agai ga cagacara vuvaquia agai.

11 Vasi gomaasi mamaatatuldañi aapi avavoitudadami dai taanadañi aapi agai saida ivuaadana vasi istumaasi ana gaagidi. 12 Maitigadagito isoiduucacai ganlijadagi aa galicacai aapi quiaa. Baiyoma aliasi gaagai iscanga ñioocadagi dai canga oidacagi, dai canga vaavoitudadagi Diuusi, dai gaagai passiaa duutuadagi vasi ooqui sipoduucacai canga maatamu avavoitudadami isducatai gaagai isoidacagi. 13 Silascada ganampaidiadagi avavoitudadami dai siaa duutuadagi Diuusi aagiadañi aapi Timoteo iscaiti oojai Diuusi ñiooquidara dai mamaatatuldiadañi gomaasi asta silascada mala diviagi ana. 14 Gatatagitodañi aapi Timoteo aidasi acacali talaanadamigada avavoitudadami gamoo dan darai gannoonovi dai gaagidi istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi aapi. Dai Diuusi gamaa gosalicami pasaida artaanadamigadacana avavoitudadami dai pasaida amamaatatuldiadamigadacana. Dai sivi maitaagai pasgajiaadara viaagi gasalicamiga.

15 Baiyoma canga ivuaada aapi vasi istumaasi gaagidi ana isivuaadagi vai poduucacai najadagi avavoitudadami sila canga ivueeyi aapi Diuusi aa duiñada. 16 Lagi ganuucadaca dai poduucacai cagacara oidacamu aapi. Dai apiacanga gamamaatatuldiada Diuusi ñiooquida. Ispoduucacai ivuaadagi aapi aidaga cagacara vuusaimu aapi dai agai ismaacada galagiditai ca, agai cagacara vuvaaquimu ara.

5

¹ Maitibaagada aapi amo caliodami baiyoma cllaga ñiooqui aagiada dai cllagacarla nlijada ducami isagai argloogacagi. Dai cllagacarla nlijada aapi gllalli ducami siagai argasisiaggicagi. ² Dai cllagacarla inlijada aapi oocodami poduucai isduucai naidi aapi gdaada. Dai cllagacarla inlijada aapi laal tatlaji ducami siagai argasusuculicagi.

³ Soicadañi aapi avipiuudu ismaacada maiviaa siora soicadagi. ⁴ Damos isamo viuudu viaacagi gamaamara silappa glujuuli aid gia agai aliasi glaagai issoicadagi aviuudu. Agai nuucagi tai gaa agai cascada. Poduucai alia cllagadu dai Diuusi ipalidi ispovuaadagi cascada. ⁵ Avipiuudu ismaacada maitipu siora soicadagi daanaiña Diuusi tasara dai tucara sai soicaiña. Agai gia vaavoitudadami aliasi glaagai issoicadagi. ⁶ Damos isamo viuudu gogoosi gducamicagi maitaagai issoicadagi agai. Agai gia maiimimu Diuusi lamadu. ⁷ Aagidañi gomaasi vllasi vaavoitudadami vai cllaga maatacagi agai istumaasi glaagai isivuaadagi dai poduucai ivuaadagi. ⁸ Ismaadutai vaavoitudadami maigaagiadagi gaaaduni agai camaitivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi dai poduucai agai vaamioma soimaasi ivueeyi siaa ismaacada maiquiaa vaavoitudai.

⁹ Avipiuudu masmaacada covai vuvaidagi sai soicaiña vaavoitudadami glaagai isviaacagi vaamioma isvaic coobai uumigi, daida ismaaducatadai agai cunada. ¹⁰ Daida oodami glaagai ismaatacagi lappa isagai cllagacarla oidacana. Dai glaagai ismaat glliadagi aali, dai iscaga miaadagiadagi gndaividacami, dai glaagai ismaigarducada gllaliada agai soicaitai vaavoitudadami, dai glaagai isgamaatacagi isbai soicaiña agai cococoidada dai isbai givuaadana agai ama maasi istumaasi cllagaducami gasoicaitai.

¹¹⁻¹² Dai avipiuudu ootlioma iimadami maitaagai masmaacadagi gomaasi aa duiñdagai. Agai cucuuntan tada apamu dai dagituagi gnaa duiñdaga, dai poduucai camaicllaga iduñian tada agai laa duiñdagai ismaacada aagai isivuaadagi Suusi Cristo vllatar. ¹³ Aipaco quiquiara ajioopadan tada agai dai papartuagi dai ñiooquidaracagi, dai ganvapaasadan tada agai siaaco maitarvllatar. ¹⁴ Cascada ipalidi aana isavipiuudu ootlioma iimadami cucuuntadagi apamu dai maamaracagi dai nuucadacagi ganquii, vai poduucai ismaacada vuidara vllata Suusi Cristo maataatuldiaragada maitarñiooquiadagi aatama vaavoitudadami. ¹⁵ Lamoco vipiuudu ootlioma iimadami cagajiaadara viaa ganvaavoidaraga daida ivueeyi istumaasi adiaavora ipalidi.

¹⁶ Isamo cllali siara amo ooqui aduñda arvuiuducagi aid gia agai aliasi glaagai issoicadagi dai poduucai agaa vaavoitudadami maiviaacagi issoicadagi ismaacada aadunu dai poduucai vaamioma cllaga istutuidi agai issoicadagi aa vipiuudu ismaacada sallicada tagitu soiñi.

¹⁷ Alias glaagai isvllascatai siaa duutuadagi acacalliodami talaanadamigada vaavoitudadami dai glaagai mascaga aa namquidagi, vaamioma cllaga ismaacada artalaanadami daida armamaatuldiadami lappa. ¹⁸ Glaagai ispovuaadagi pocaitai Diuusi ñiooquidara: “Maitavar daacamidacartudada avopoisi siuu duucu caltapagada agai tligi vai cuaajida agai”. Dai pocaiti lappa Diuusi ñiooquidara: “Vllascatai siora gaaata vuaadagi glaagai masaa namquiadagi”. Gomaasicada ismaacada pocaiti Diuusi ñiooquidara cllaga gamaata isaliasi glaagai isaa namquiadagi siora gamamaatuldiadagi Diuusi ñiooquida.

¹⁹ Ismaadutai gapiar vuupadagi amo caliodami talaanadami maitiaggiada asta silascada oidacagi gooca siara vaica nlijadami. ²⁰ Damos isarvaavoicagi issoimaasi idui agai aid gia glaagai masbagaidagi agai vllasi vaavoitudadami vuitapi vai poduucai duduaadimugi aa dai maisoimaasi ivuaadagi. ²¹ Vllascara aliasi glaagai paspoduucai ivuaadagi vllascataicada ismaacada soimaasi ivuaadagi, tomasi arglamiigugacagi siargaduñicagi siargasiaggicagi tomasi siora agai, Diuusi garooga lamadu Suusi Cristo gartalaanadamiga lamadu Diuusi talaañicaruda ganlidi cascada. ²² Pasilascada daasa

aliadagi amo vaavoitudadami tlaanadamigada maitimostodian duucal daasa toma-sioora tadu dai aapi amo soimaasi ivuaadami dai loodami potian tada sai aapi bai lidi issoimaasi ivuaada agai baiyoma gaaagai pascaga maatiagi apaga istuiga agai.

²³ Aapi Timoteo alia duudatai coocora gavooca cascada maitaagai pasgola suudagi yadagi baiyoma gaaagai pasyadagi laachi uuvasi varagada duaadigami vatar.

²⁴ Dai amoco otoma gamaata arsoimaasi ivuaadami dai aa maitaata tomasi arsoimaasi ivuaadami avnacai asta siascada Diuusi nidagi isaacada arcaga ivuaadami dai isaacada arsoimaasi ivuaadami. ²⁵ Dai amo oodami ivuaadana istumaasi cacagaducami soicaitai aa vai otoma gamamaatai. Damos ismaiotoma gamatiagi vascara amo imidagai gamaatamu.

6

¹ Dai pipiooni vaavoitudadami aliasi gaaagai iscaga siaa duutuadaga gaaamu vai poduucal isaacada vudara vata Diuusi maiñiooquiadagi Diuusi tomali Diuusi ma-maatatuldaragada. ² Isamo piooni amadu aamuda vaavoitudadamicagi vascara apiooni aliasi gaaagai issiaa duutuadagi gaaamu tomasi argansiagama ducami agai vaavoitudaitai. Apiooni gaaagai isvaamioma caga soicada agai oigadaitai vaavoitudadamicatai agai. Gomaasi gaaagai pasgamamaatatuldiadagi.

³ Oidaga mamaatatuldiadami yaatavogami isaacada vudara vata Suusi Cristo mamaatatuldiaragada isaacada vaavoitudai aatama dai Suusi Cristo mamaatatuldiaragada gia arvaavoi. ⁴ Amamaatatuldiadami yaatavogami alia gagarducada ganalidina dai maicaa maata istumaasi gamamaatatuldi. Dai agai oojoidi isaipacoga anvupui ñioocadagi. Gomaasiaindara vusacai muuquimudagai, dai baamudagai dai ñiooquidaragai dai maivaavoitudaina agai istumaasi cacagi, ⁵ dai gansasaayutaina agai aipacoga mosacaasi soimaasi aagaitai agai maicacagadu tatagitoidada cascada, dai maimaata agai istumaasi arvaavoi. Agai polidina saida arcagai isgamaitacadagi agai tumiñsi gamamaatatulditai ganvaavoidaraga. Maitiurapacada aapi agai. ⁶ Vaavuava issioora tatagitoda duudatai Diuusi, dai apiacaga vaavoitudai Diuusi, dai oigada Diuusi poduucal gia ivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi, dai gomaasi arsoini gaibadaga vatar. Dai sioora povuaadagi agai gia sadicada baigalidi. ⁷ Aidasi dada aatama tami oidigi daama maiviaacatada aatama tomali amo istumaasi. Dai siascada coiya aatama maivuuquia ragai tomali amo istumaasi. ⁸ Cascada gaaagai tsbai garliadagi viaacatai cuaadagai dai yuucusi. ⁹ Amo oodami ipaliditai isrirituagi soimaasi ivuaadana dai poduucal vaamioma vuudana tumiñsi. Damos agai vupuiirturaina ivuaadatai istumaasi maitarsoini baiyoma gomaasicada Diuusi soimaasi taatatulda agai. ¹⁰ Sioora mosgamaitacada aliada mui tumiñsi agai ivueeyi naana maasi istumaasi soimaasicami dai poduucal gamaitacai. Dai amoco mosgamaita lidina mui tumiñsi dai gajiaadara vipieeyina ganvaavoidaraga dai gooqira aliasi soimaasi taatamaina.

¹¹ Damos aapi Timoteo caga vaavoitudai Diuusi cascada aliasi gaaagai pasgajiaadara viaagi vasi gomaasi soimaascami. Gaaagai pasapiacagacara oidacagi, dai pasapiasiaa duutuadagi Diuusi, dai apiavaavoitudada Diuusi, dai apiaoigada gaaaduni. Dai tomasi soimaasi gataatamituldiadagi agai isaacada vudara vata Diuusi maitivui baamucuda tomali maivui ñioocada Diuusi, dai maitiomaliaca. ¹² Aapi Diuusi sandaarugada gaducami cascada aliasi gaaagai pasvudara caatacagi adiaavora caga vaavoitudaitai Diuusi dai poduucal tomastuigaco oidacamu aapi Diuusi amadu. Diuusi covai gavuusaitu pasai poduucal ivuaadana. Dai aapi mui oodami vuitapi aagai pasai vaavoitudai Suusi Cristo. ¹³ Diuusi agai dai maacai ibadagai oodami. Dai Suusi Cristo

Agai dai salli aagidi Ponsio Pilaato istumaasi arvaavoi. Dai Diuusi lamadu Suusi Cristo maatã inãaanã gaaagidi ¹⁴ pasai lagidiña vlassi istumaasi gataaanã aanã poduucã isduucã gaaagidi aanã vai poduucã maitipucãgi soorã gãbagaidãgi asta siãscadã diviãgi Suusi Cristo. ¹⁵ Suusi Cristo divia agai siãscadã Diuusi ipaldãgi. Vlassi oodami aliãsi gaaagã iscããga ñioocadãgi Diuusi vllatarã. Dai agai lagã tãaanã vllãsiãcãtai dai agai sallãcãdã viaa guvucadãgi. Dai agai arbatãcãacãmãgãdã vlassi tãtãaanãdãmi. ¹⁶ Diuusi tomastuigaco oidaga dai tomali amo imidãgai maimuquia agai. Diuusi vaamioma dadadacãi sitasãi cascãdã tomali amaadutãi maitistutuidi isvui nanãavãgi tomali ismiaadãrã cãquãvãgi. Aanã ipãlidi isvlassi oodami cããga ñioocadãgi Diuusi vllatarã tomastuigaco dai vaavoitudãgi isDiuusi sallãcãdã viaa guvucadãgi.

¹⁷ Aagidañi arãricu vaavoitudãdãmi sai maigãgãrdãcãdã gãnlãlidiña. Dai maitãagãi ispoliãdã agãi isããgi istutuidi iscããgãcãrã vuvããquãgi atumiñsicãdã. Atumiñsi uugiatã cascãdã. Baiyoma gaaagãi isvaavoitudãdãgi Diuusi ismaacãdã tomastuigaco oidaga. Agãi agãi dai gãrmaacãi vlassi istumaasi tagito aatãmã dai baigãrãliãdãgi. ¹⁸ Aagidañi sai cããgãcãrã oidacãna soicãitãi aa mui naana maasicãdã. Agãi gaaagãi istãacogiãdãgi soituutuigãmi istumaasi viaa. ¹⁹ Soorã poduucãi ivuããdãgi Diuusi maaquimu agãi mui naana maasi istumaasi cãcããgãducãmi tãvaãgiãrã dai agãi gãi tomastuigaco oidacãmu Diuusi lamadu.

²⁰ Aapi Timoteo gaaagãi pãscããga gamamaatãtuldiãdãgi Diuusi mamaatãtuldarãgãdã. Maitiããgiãdã aapi agãi ismaacãdã oojoidi isaipacoga gãvupui ñioocadãgi tomali amamaatãtuldiãdãmi yaatãvogãmi ismaacãdã gamamaatãtuldi naana maasi istumaasi ducãmi isãrvaavoicãgi. ²¹ Lamoco ismaacãdã lagidi agãi cãgãjiããdãrã viaa gãnvããvoidãrãgã.

Aanã ipãlidi sai Diuusi cããgãcãrã gãnlãlidiña.
Mosãcaasi.

Idi ArgotordadΛ oojai ismaacΛdΛ ooji Paavora Timoteo

¹ AanΛ arPaavora ootosadΛ Suusi Cristo. Poduucai ipΛlidi Diuusi cascΛdΛ. Diuusi aagai sai maaqui agai iibΛdagai uutudui vΛasi oodami ismaacΛdΛ vaavoitudagi Suusi Cristo cascΛdΛ giñootoi ansai gaaagidana aanΛ gomaasi. ² GΛoojidi aanΛ aapi Timoteo. Aapi argiñmara gΛducami dai aliasi gΛoigΛdai aanΛ. AanΛ ipΛlidi isDiuusi gΛrooga ΛΛmadu gΛrtΛaanΛdamiga Suusi Cristo cΛagacΛrΛ gΛnΛijadagi dai soigΛnΛliadagi aapicΛdΛ dai gΛiibΛstudacan tadacagi.

³ AanΛ ivueeyi Diuusi aa duiñdadΛ cΛlga Λlgiditai Diuusi ipΛlilitai isivuaadagi istumaasi Diuusi ipΛlidi poduucai isduucai ivuaadatadai giñΛΛqui aaduñicarΛ. Dai baigiñlidi aanΛ DiuusicΛdΛ vΛascΛrΛ gatΛtagitotai aapi iñsiuu duucu gamamadadagi. ⁴ VΛascΛrΛ tΛtagitotai aanΛ isducatai sosoa aapi aidΛsi gΛdiosagi aanΛ dai vΛascΛrΛ gΛnΛida iñlidiña aanΛ dai poduucai baigiñliadagi. ⁵ Dai tΛtagitotai aanΛ ΛprΛ siΛΛ cΛlga vaavoitudai aapi. ΛprΛga vaavoitu gΛuuli Loida dai gooquiΛrΛ gΛdaada Eunise. Dai Λgai cΛlga vaavoitudaiña cascΛdΛ maataΛ aanΛ isaapi cΛlga vaavoitudai ΛprΛ.

⁶ CascΛdΛ gatΛgitoñi isaidΛsi gΛdaama darai aanΛ giñoonovi Diuusi gasoi iscΛlga aagiada aapi oodami Diuusi ñiooquidΛ cascΛdΛ gΛaagai pasapiacΛlga aagiada Diuusi ñiooquidΛ. ⁷ Diuusi maitarMaacai duaadimudagai baiyoma garMaacai Λgai guvucadagai dai garsoicΛi tasai aipaco gΛroigΛdaiña dai cΛlga gΛrtΛtagitocana. ⁸ Maitisiaa Λraitai gaaagiada istumaasi ivueeyi gΛrtΛaanΛdamiga Suusi Cristo aapicΛdΛ dai maitisiaa Λrada maisapicatai aanΛ vaavoitudatai Suusi Cristo, baiyoma baigΛduucai issoimaa taatamadagi giñΛpan duucai vaavoitudaitai Diuusi ñiooquidΛ ismaacΛ aagai cΛagacΛrΛ vuvaidaragai. Dai tomasi soimaa taatamai aapi vΛascΛrΛ Diuusi gΛmaaquimu guvucadagai sipoduucai maidagitomu aapi gΛvaavoidaraga. ⁹ Diuusi cΛagacΛrΛ garvuvaitu dai Λcovai garvuvaitu tasai camaisoimaasi ivuaadana dai baiyoma ivuaadana mosΛcaasi istumaasi Λgai ipΛlidi. Diuusi idui gomaasi poduucai ipΛlidi Λgai dai gΛroigΛdai cascΛdΛ, maisiu iduucai aatΛmΛ Λmo istumaasi cΛlgaducami. Maiquiaa cΛquivacai oidigi abiaadΛrΛ Diuusi gΛroigΛdai dai aagai sai Suusi Cristo cΛagacΛrΛ garvuvaida agaitadai. ¹⁰ Dai sivi cΛΛ maataΛ aatΛmΛ isgΛroigΛdai Diuusi. Λgai ootoi Suusi Cristo cΛagacΛrΛ garvuviadami cascΛdΛ. Suusi Cristo vaamioma istui simuuquigami dai garmaa ibΛdagai utudui ismaacΛ tomali Λmo imidagai maiugiatai. Suusi Cristo garaagidi isΛgai vaa cΛagacΛrΛ garvuvaida agai poduucai maataΛ aatΛmΛ isgΛroigΛdai Diuusi.

¹¹ Diuusi giñmaa sΛlicami ansaidΛ ΛrootosadΛcana dai aagidana ismaacΛdΛ maitarjudidú isSuusi Cristo arcΛagacΛrΛ vuviadami. ¹² CascΛdΛ alia soimaa taatamai aanΛ dai vΛascΛrΛ maisiaa Λrai. AanΛ cΛΛ maataΛ Suusi Cristo dai vaavoitudai aanΛ iscΛlga istutuidi Λgai isnuucadacagi giñibΛdaga asta siΛascΛdΛ Diuusi nΛidagi Λoodami ismaacΛdΛ arcΛlga ivuaadami dai ismaacΛdΛ ΛrmaicΛlga ivuaadami.

¹³ Moduucai ioidaca aapi isducatai gΛmaatΛtuli aanΛ dai apiagamamaatΛtuliada isducatai gΛmaatΛtuli aanΛ, alia cΛlgadu gomaasi cascΛdΛ. Pomaasi ivuaada aapi apiavaavoitudaitai Cristo dai apiaoigΛada Cristo dai vΛasi oodami. ¹⁴ GamamaatΛtuldañi aapi Diuusi ñiooquidΛ istumaasi gΛmaatΛtuli aanΛ dai Diuusi IbΛadΛ ismaacΛdΛ gΛrΛma daja gΛsoicΛdamu.

¹⁵ CΛΛ maataΛ aapi isbaitoma vΛasi Λvaavoitudadami AasiΛrΛ oidajami giñdagito dai gooca Λgai arFigelo dai Ermogenes. AidΛsi Oniseforo divia RoomΛrΛ giñgaagaiña daida giñtΛΛ. ¹⁶⁻¹⁷ Dai alia duudatai giñdidividiña nai aanΛ baigiñlidiña dai maisiaa Λraiña maisapicatai aanΛ. CascΛdΛ aanΛ ipΛlidi isDiuusi cΛagacΛrΛ nΛijadagi Λgai aaduñdΛ.

¹⁸ Sallidada ipalidi aan isSuusi Cristo apiasoigalliadagi Oniseforocada siascada diviagi Suusi Cristo. Caa maata aapi siasi garsoi Oniseforo aidasi Efeesiara daraacata dai aatama.

2

¹ Dai aapi giñmara gducami caga ivaavoitudada dai lagiada aapi Suusi Cristo lagi cagacara ganidi cascada. ² Dai vasi ismaaca gamaatutuli aan mui oodami vuitapi maatatuldañi aapi aa ismaaca caa vaavoitudai dai sallidada ivueeyi istumaasi aagai dai istutuidi ismamaatutuliadagi gomaasi aa.

³ Masiascada soimaasi gataatamituldadagi vaavoitudaitai aapi Suusi Cristo vascara iapiacaga ivuaadagi Suusi Cristo aa duiñdada. Aapi arapan ducami sandaaru dai Suusi Cristo argataandamiga. Vasi sandaaru gaagai issoimaa taatamadagi. ⁴ Tomali amo sandaaru maitivueeyi aa duiñdagai ismaacada ivueeyi ismaacada maitarsandaaru. Asandaaru gaagai isbaigaduucagi daidi ivuaadagi istuma taanada taandamigada cascada. ⁵ Dai aapi Timoteo aliasi gaagai iscaa lagiada vasi ismaaca aagai Diuusi ñiooquidara aran duucai amo utuisdami aliasi caga marai siaa salli gavopooyi ipaliditai isgamaitacadagi. ⁶ Dai aliasi gaagai iscavami aata vuaadagi aapi gaa duiñdagara aran duucai amo asadami caga aata vueeyi dai Diuusi gamaaquimu aapi vasi istumaasi maacai lagi gapioñiga ismaacada ivueeyi aa duiñdada. ⁷ Tatagitodañi istumaasi gaagidi aan daida garbaitacaacamiga gsoñamu pai maata caaca vasiaacatai.

⁸ Tagitoñi isSuusi Cristo duaaca coidada saagidaiñdara daida arcajiudadacata dai arai Davicaru. Gomaasi lagi istumaasi gaaagidiña aan. Gaaagidiña isSuusi Cristo arcagacara vuviadami. ⁹ Dai cascada soimaasi taataca dai asta vuli aan cadeenacada ducami arsoimaasi iduucamicamudai aan. Damos Diuusi ñiooquida gia maivuli. ¹⁰ Dai aan soimaasi taatamai mui naana maasi vai lagi ismaaca Diuusi co vuvaitu vaavoitudana Suusi Cristo dai poduucai cagacara vuvacana. Lagi ismaacada vaavoitudagi vascara dadadacada lagi tavaagiara.

¹¹ Sallidada arvaavoi ismaacada Diuusi ñiooquidara icaiti:

Isamo vaavoitudadami baiga duucagi ismuuquiagi vaavoitudaitai Suusi Cristo, sallidada oidacamu lagi tavaagiara Suusi Cristo amadu.

¹² Issoimaa taatamadagi vaavoitudadami dai maivui ñioocadagi Diuusi; sallidada taanada lagi Suusi Cristo amadu siaaco taanai lagi.

Isamaadutai gajiaadara viaagi Suusi Cristo, Suusi Cristo gajiaadara vipieeyi ara.

¹³ Isamaadutai camaivaavoitudada Suusi Cristo, Suusi Cristo vascara ivueeyi istumaasi aagai.

Lagi vascara aagai istumaasi arvaavoi.

Ascaiti Diuusi ñiooquidara.

¹⁴ Tatagitoldañi vaavoitudadami vasi gomaasi dai aagidañi sai maitancocodaiña aagaitai goagi vuuirudagai. Gomaasi maitarsoiñi cascada, baiyoma soimaasi ivueeyi lagi dai gajiaadara vipieeyi ganvaavoidaraga. ¹⁵ Gaagañi dai caga ivuaada gaa duiñdaga sipoduucai Diuusi potimo isaapi araata vuaadami cagaducami. Dai poduucai maiviaacamu aapi istuisi siaa aradagi caga gamamaatutulditai Diuusi ñiooquida. Diuusi ñiooquida gia arvaavoi. ¹⁶ Gajiaadara ivipiaada govuuirudagai dai gocuentogada ajudidíu vasi gomaasi sobicai oodami sai maitatagitoiña dai maiagidiña Diuusi. ¹⁷ Dai gomamaatutuldaragada amamaatutuliadami maiccaa tutiacada vasi aipacoga aimarai vaavoitudadami saagida dai gomaasicada soimaasi ivueeyi amamaatutuldadami. Gooa amamaatutuldiadami maiccaa tuutiaca arImeneo dai Piletu ¹⁸ ismaacada aiquioma vaavoitudaiña dai sivi gajiaadara vipieeyi ismaacada arvaavoi. Lagi pocaiti sai acoidada maiduduaacarai dai sai Diuusi maa oodami ibadagai utudui maisiuu

tuucuga utudui. ¹⁹ Damos Diuusi ñiooquida vallascaṛa aragai vaa. Dai Diuusi ñiooquidarā pocaiti: “Caa maata Diuusi gamaamara”, dai pocaiti ara: “Vallascaṛa ismaaca vaavoitu-dai Cristo gaaagai isgajiaadarā vipiaadagi vassī soimaascami”.

²⁰⁻²¹ Isamaadutai caaga iduñia aliadagi Diuusi aa duiñdada aliāsi gaaagai isgajiaadarā vipiaadagi vassī soimaascami mosāgi poduucāi istutuidi Diuusi isaa duiñtuldagi agai. Agai ismaaca poduucāi ivueeyi arapan ducami oro ajaasocoli dai plaata ajaasocoli ismaacada vaamioma namaga isuusi ajaasocoli dai bidai ajaasocoli.

²² Gajiaadarā ivipiaada vassī soimaascami ismaacada ivueeyi gagali dai apiacagacāra oidaca dai apiacaga vaavoitudada dai apiaoigada vallascaṛa dai apiagabastacan tadaca amadu vallascaṛa ismaacada gamamadaī maisoimaasi ivuaadatai. ²³ Dai gajiaadarā ivipiaada govuiirudagai caa maata aapi isgomaasicada gancocodaiña oodami. ²⁴ Dai sioṛa ivuaadagi garbaitacaacamiga aa duiñdada maitaagai isomaliacagi baiyoma gaaagai iscaā tuigacagi vallascaṛa vui, dai gaaagai iscaaga gamamaatātuldiadagi, dai maitaagai isoojoadagi tomali amo istumaasi. ²⁵ Dai gaaagai pascaaga mamaatātuldiadagi ismaacada gavui ñioocadagi oigadaitai sabai poduucāi soñana Diuusi vai ama duucāi gantāgitona vai poduucāi matia agai istumaasi arvaavoi, ²⁶ vai poduucāi caaga gantāgituagi agai apamu dai cacacāra vuvaiyagi dai camaitivuaadagi istumaasi ipalidi adiaavora.

3

¹ Dai gaaagai pasmaatācagi ara sai cayoga ugitācai oidigi aliā soimaasi taata agai vaavoitudadami. ² Aoodami ismaacada maivaavoitudadagi Diuusi ivuaada agai mosacaasi istumaasi ipalidi, vaamioma oojiada agai tumiñsi isoigada Diuusi, dai gagarducada ganaliada agai, dai mainajada dan vuaada agai aa oodami dai vui ñioocada agai Diuusi, dai maiāgiada agai gandada, dai maicaā tuutiaca agai, dai maisiaa duutuda agai Diuusi. ³ Dai maisoigānaliada agai aacada tomali maioigada agai, dai aagaraca agai istumaasi maitarvatarā, dai googosi ganducamica agai, dai oomaliaca agai dai cadada agai vassī istumaasi arcaagaducami, ⁴ dai oodami tānāgiada agai gnaaduñi sasaayuda, dai maiduduaadicuitai soimaasi ivuaada agai, mosaca tānāgiagai dai iidagai dai vassī istumaasi arvagimi ipaliadamu agai isivuaadagi baiyoma isāgiadagi Diuusi. ⁵ Agai ivuaada agai istumaasi ivueeyi ismaaca vaavoitudai Diuusi ñiooquida damos vuidara vātaca agai Diuusi.

Maitiurapacada sioṛa potuutuiga. ⁶ Agai saagida oidaga amoco ismaaca vapacāi ooqui vupuiirugami quiiquidarā dai mamaatātuldiña aooqui ganmamaatātuldiaraga utuducada, dai poduucāi vupuiirumadaiña agai. Aooqui aliāsi arsoimaasi ivuaadami dai aliā oojoidi tomastuma mamaatātuldiaragai utuducami. ⁷ Dai aliā oojoidi ismamaatardagi tomastuma mamaatātuldiaragai utuducami damos tomali amo imidagai maiquiaa vaavoitu agai istumaasi arvaavoi. ⁸ Dai aran duucāi acacādaracami Janesicaru amadu Jambresicaru vuidara vātacatadaī istumaasi aagai Moseesacaru poduucāi agai ismaaca mamaatātuldi aooqui ara vuidara vātā istumaasi arvaavoi. Aliā soimaasi gantāgitoiña agai. Agai maicaaga vaavoitudai Diuusi ñiooquida cascada Diuusi gajiaadarā viaa. ⁹ Damos maitistuidimu agai ismamaatātuldagi mui oodami, vassī oodami maatamu isagai arvupuiirugami cascada maiāgidamu, aran duucāi avā goocai ismaaca vuidara vātacatadaī Moseesacaru.

¹⁰ Damos aapi apiavaavoitudai giñmamaatātuldiaraga, dai aapi giñapan duucāi ivueeyi, dai giñapan duucāi tānāgitoi, dai giñapan duucāi vaavoitudai dai giñapan duucāi soimaa taatamai dai apiaivueeyi Diuusi aa duiñdada giñapan duucāi, dai aapi

oigadai vaaascatai giñapan duucai. ¹¹ Caa maata aapi isducatai apadi aanacada Antioquiara dai Icooniara dai Liistirara, isducatai soimaasi giñtaatatuli aoodami. Damos Diuusi caagacara giñvusaitu vaasi gomaasiañdara. ¹² Sallicaada arvaavoi isvaascatai ismaacada ivuaada aliadagi istumaasi Suusi Cristo ipalidi agai alia soimaa taata agai. ¹³ Damos asoimaasi ivuaadami dai yaatavogami vaamioma soimaasi ivuiida agai, agai apiavupuiirumadada agai oodami dai aa vupuiirumada agai agai.

¹⁴ Damos aapi maidagitu vaasi pastumaasi camai mosgaaagai pasiapiavaavoitudadagi. Aapi maata siorai gamaatatuli. ¹⁵ Dai aapi aliducatai abiaadara maata Diuusi ñiooquida. Diuusi ñiooquidara mamaatarai aapi isducatai caagacara vusiagi vaavoitudaitai Suusi Cristo. ¹⁶ Diuusi maa tagitoidagai oodami sai oojana ñiooquida. Dai Diuusi ñiooquidara gamamaatarai istumaasi gaaagai isivuaadagi dai istumaasi maitaagai isivuaadagi dai gamamaatarai isducatai caagacara oidacagai dai aata vueeyi Diuusi vaatarara. ¹⁷ Poduucai tomastuma vaavoitudadami ismaacada camaatiagi gomaasi istutuidi isivuaadagi vaasi istumaasi caagaducami istumaasi Diuusi ipalidi.

4

¹⁻² Gataanai aan aapi Timoteo pasai apiagaaagidiña Diuusi ñiooquida. Caa maata Diuusi garooga dai gartaanadamiga Suusi Cristo istumaa vueeyi aatama. Suusi Cristo divia agai taanadami duucai dai naida agai ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami. Agai naida agai vaasi oidadai duduaacada. Vaascara ibaigaduuca dai gaaagiada Diuusi ñiooquida siascada oidacagi isducatai tomasi maicaa aliadagi oodami. Dai mamaatatuldañi oodami ismaacada arai istumaasi soimaascami ismaacada ivueeyi agai, dai aagiadañi sai camaisoimaasi ivuaadana. Dai daanadañi oodami sai ama duucai gantatagitona, dai maitiojoada aoodami dai apiamamaatatuldiada oodami Diuusi ñiooquida. ³ Aimu istuigaco aoodami maicaa aliadamu gomamaatatuldiaragai caagaducada baiyoma ivuaada aliadamu agai istumaasi ipalidi dai gaagadamu agai mui mamaatatuldiadami sai mamaatatuldiña mosca istumaasi caaca aliada agai. ⁴ Dai gajiaadara vipiaadamu agai ismaacada arvaavoi, dai caaga gantagito caacamu agai judidíu cuentogada. ⁵ Damos aapi caaga gatatagitoda dai pasiascada soimaa taatamadagi apiavuaadagi Diuusi aa duiñdada apiagaaagiditai Diuusi ñiooquida ismaaca aagai caagacara vuvaidaragai dai caaga ivuaada gaa duiñdaga.

⁶ Polidi aan iscayoga aayi istuigaco muuquia iñagai aan. Dai imimu aan tavaagiamu. ⁷ Catavapi aata dui aan Diuusi aa duiñdada dai cayoga naato aan giñaa duiñdaga dai apiaquia vaavoitudai aan Diuusi dai Suusi Cristo. ⁸ Garbaitacaacami Suusi Cristo arataanadami caa tuigacada dai siascada divia agai agai giñmaaquimu istumaasi maacai agai siora caagacara oidacana tami oidi daama. Dai maisiu mosca aan giñmaaquimu agai. Agai maaquimu aapa vaascatai ismaacada baiganliaracada nana istuigaco divia agai agai.

⁹ Gaaagañi dai otoma diviacai giñnaida. ¹⁰ Deemasi vaamioma oojoidi istumaasi oidaga tami oidigi daama cascada giñdagito dai ii Tesaloniicamu. Cresente ii Galaasia davalriamu. Dai Tito ii Dalmasia davalriamu. ¹¹ Mosca Ruucasi giñama daja. Gaagañi Marcusi dai vuaapa pasiascada diviagi. Agai istuidi isgiñsoiñagi giñaa duiñdagara. ¹² Atiiquico Efeesiamu ootoi aan. ¹³ Pasiascada diviagi pai giñvuaapida giñvaasaraga ismaacada Trooasara viaa aan Carpo quidara. Dai vuaapañi aapa giñlilivuga dai sioma caaga giñpapeliga.

¹⁴ Alejandro ismaaca ivueeyi vapaiñomi alia soimaasi giñvuiididiña. Garbaitacaacamiga bai duuñimu gomaasi agai amadu. ¹⁵ Agai vui caata garmamaatatuldiaraga cascada gannucadacana aapi agaicada.

¹⁶ Aidamasi tucamidara vaama giñcai dudunucamiara vascatai giñdagito. Tomali amaadutai maitiñsoi. Antai anlagi giñsoi. Aan ipalidi isDiuusi maigapiara suuligagi agai ismaaca giñdagito. ¹⁷ Damos Diuusi giñsoi dai giñmaa guvucadagai antai aan istui isnaatocai gaaagidagi isSuusi Cristo arcagacara vuviadami sai poduucai maana vascatai ismaacada maitarjudidú. Dai Diuusi cagacara giñvusaitu matai maitiñmuaa. ¹⁸ Dai cagacara giñvusaidamu agai vasi istumaasi soimaascamiaiñdara dai giñvaidacaimu agai tvaagiamu siaaco taanai agai. Aan ipalidi isvascatai siaa duutuadagi Diuusi tomastuigaco. Angia siaa duutudai Diuusi vascara.

¹⁹ Diuscada iviaatulda Prisca dai Aquila dai vascatai ismaacada Oniseforo quidara oidaga. ²⁰ Erasto Coriintara vii. Dai Trofimo coco antai Mileetara viaa. ²¹ Gaaagañi dai divia maiquiaa acai toomoco. Diuscada gviaatuldi Euvulo, dai Pudente, dai Lino, dai Claudia, dai vascatai gogaa garaaduñi vaavoitudadami.

²² Aan ipalidi isgarbaitacaacamiga Suusi Cristo gammadu daacagi dai gannuucadacagi vascatai aapima.
Moscaasi.

Idi oojai ooji Paavora Tito

¹ AanΛ arPaavora Diuusi piooñigada dai Suusi Cristo ootosada. Agai giñootoi ansai soñana aanΛ agai ismaacada Diuusi acovai vuvaitu sai vaamioma cΛaga vaavoitudana Diuusi ñiooquida dai cΛaga maatana Diuusi ñiooquida ismaacada arvavaoi ismaacada garmamaatatluldi isducatai ipalidi Diuusi isoidaca aatama. ² Dai Diuusi giñootoi ansai soñana aanΛ lapa loodami sai nanaracana cΛaga vaavoitudaitai istuigaco vΛascara oidaca ragai aatama Diuusi lamadu. Λaqui aagai Diuusi ispoduucai apaduñi agai dai Diuusi tomali amo imidagai maiyaatagai. ³ Dai sivi caayai istuigaco Diuusi cΛagacara garvuviadamiga ipali ismatiagi oodami ñiooquida ismaacada aagai isagai ismaacada vaavoitudai isSuusi Cristo aracagacara vuviadami vΛascara oidaca agai Diuusi lamadu. Agai giñtajai sai gaaagidana aanΛ ñiooquida sai maatana loodami istumaasi aagai agai. ⁴ Aapi Tito angloojidi idi oojai. AanΛ gaaagidi isSuusi Cristo arcagacara vuviadami patai vaavoitu aapi cascada giñmara gducami aapi. AanΛ ipalidi isDiuusi garooga lamadu Suusi Cristo cΛagacara garvuviadamiga cΛagacara ganlijadagi dai galbastudacan tadacagi.

⁵ AanΛ caratara gaviaa pasai bai duuna aapi istumaasi vΛagacatadai vaavoitudadami saagida dai pasai darasana vaavoitudadami tatanadamigada vΛasi amapacara poduucai isducatai gaaagidi aanΛ. ⁶ Amo tanaanadami aliasi gaaagai iscagacara oidacagi vai tomali amaadutai maigapilara vuupadagi tomali amo istumaasicada. Dai agai gaaagai isali amaaduacagi ooñigada. Dai aliasi gaaagai ismaamarada arvavaoitudadamicagi dai cΛaga lagiadagi gandada, dai maisoimaasilara siaa vvaadagi gantumiñsiga vai tomali amaadutai maiñiooquiadagi. ⁷ Amo tanaanadamigada vaavoitudadami arDiuusi piooñigada cascada aliasi gaaagai iscagacara oidacagi vai tomali amaadutai maitistutuidiña isgapilara vuupadagi tomali amo istumaasicada. Maitaaagai isivuaada aliada mosacaasi istumaasi ipalidi, dai maitaaagai isoomaliacagi, tomali mainavaamutaracagi, dai maicocodataracagi, dai maitaaagai isgavupuiirumadaitai gamaitacadagi tumiñsi. ⁸ Baiyoma gaaagai isbaigalliaragacada miaadagiadagi agai oodami galquiyara, dai oojiadagi isivuaadagi istumaasi cΛagaducami, dai cΛaga gatagitocagi, dai cΛagacara oidacagi ivuaadatai istumaasi Diuusi ipalidi, dai istutiadagi isgajiaadara vipiadagi asoimaascami. ⁹ Aliasi gaaagai iscaga vaavoitudadagi Diuusi ñiooquida ismaacada maatatluli aanΛ dai poduucai agai istutuidi iscaga maatatluldagi aa, dai maatatluldagi agai ismaacada vui ñioocai Diuusi ñiooquida isducatai maicagadu vaavoidaragada.

¹⁰ Oidaga mui oodami ismaacada maiagidi atananaanadami vaamioma giñaaduñi judidíu saagida ismaacada aagaiña istumaasi maitarsoiñi dai vupuiirumadaiña oodami.

¹¹ Agai gamamaatatluldi istumaasi maitaaagai isgamamaatatluldiadagi mosgamaitacada aliditai tumiñsi. Dai mui gadada moduucai maamarada dadagitoi gavnavaavoidaraga vaavoituda aliditai istumaasi mamaatatluldi agai cascada gaaagai ismaidagituagi isgamamaatatluldiada agai.

¹² Caratara oidacami saagida oidacatadai amo mamaatatluldiadami ismaacada aagai gaaaduñi dai pocaiti: “Caratara oidacami yaatavoga dai oomaliga dai paparaga mosgacuaada alidiña”, ascaiti. ¹³ DaidΛ arvavaoi ispotutuiga agai cascada aagidañi aapi vaavoitudadami caratara oidacami sai mamaatatluldaragada judidíu ismaacada maioidaga Diuusi ñiooquidara maitarvavaoi cascada aliasi gaaagai isgajiaadara vipiaadagi agai mamaatatluldaragada dai apiavaavoitudadagi mamaatatluldaragada Suusi Cristo, ¹⁴ dai tomali maiagidiña isducatai gatanani agai ismaacada gajiaadara vipieeyi Diuusi ñiooquida. Agai pocaitiña sai lamoco cuaadagai maicagadu.

¹⁵ Damos agai ismaacada Diuusi caoigaldi soimaascamigada, agai vaaatar vaaasi cuaadagai cagadu. Damos ismaacada maivaavoitudai Cristo alia soimaasi tagitoidada agai maicaga maata istumaasi arcagaducami tomali maicagaducami cascada agai vaaatar vaaasi istumaasi maicagadu asta siuu duucu siaa duutuli agai. ¹⁶ Agai pocaiti sai vaavoitudai Diuusi damos matagia maasi agaicada ismaacada ivueeyi agai ismaitarvaavoi. Sallicada maioojoidi Diuusi istumaasi ivueeyi agai. Agai maiagidaraga, dai cascada maitistutuidi isiduniagi tomali amo istumaasi cagaducami.

2

¹ Damos gamamaatuldani aapi isducatai gaaagai isoidacagi vaascatai ismaacada vaavoitudai isSuusi Cristo arcagacaga vuviadami. ² Dai aagidani acacaliocoidada vaavoitudadami sai mainavacorina, dai cagacaga oidacana vai siaa duutuada oodami, dai caga gantatagiticagi, dai sai caga vaavoitudaini dai sai caga oigadaini vaascatai, dai sai maivui bacocoina agai ismaacada soimaa taatamituldiadagi. ³ Dai aagidani loocodami vaavoitudadami sai cagacaga oidacana siaa duutudaitai Diuusi dai sai mainiooquidina aa, dai sai mainavacorina ⁴ dai sai mamaatuldana istumaasi cagadu vai poduucai matiagi looqui utu iimadami vaavoitudadami isoigadagi gancuucuna dai ganmaamara, ⁵ dai caga gantatagiticagi, dai maigoogosi ganducamicagi dai tomali maitatagiticodagi gomaasi, dai caga ivuaadagi ganaa duiindaga ganquiyaga, dai soicaini aa, dai agidina gancuucuna vai maipocaitiadagi oodami sai Diuusi niooquida maitarsoini.

⁶ Dai poduucai aagida ara agagali vaavoitudadami sai caga gantatagiticana. ⁷ Dai caga ioidaca aapi vai poduucai oidacana agai ara. Dai pasilascada gamamaatuldadi Diuusi niooquida maitaagai psmui gamaitacada aliada tuminsi. Dai caga ivuaada vai siaa gduutudaini oodami. ⁸ Dai vaascaga igamamaatuldida mosacaasi istumaasi gamamaatuldina Suusi Cristo amadu mamaatardamigada vai tomali amaadutai pocaitiadagi ismaitarvaavoi. Vai silascada amaadutai gavui nioocadagi siaa ara agai maiviaacatai istucada gavui nioocadagi.

⁹⁻¹⁰ Dai aagidani apipiooni vaavoitudadami sai vaascaga caga agidina ganaamu, dai maivui niooquitaracana, dai maiasivucana, dai gaaagai isivuaadagi agai vaaasi istumaasi aagadagi vai poduucai baiganliadagi aamuda vai poduucai silascada najadagi aa matiagi isDiuusi cagacaga garvuviadamiga niooquida cagadu.

¹¹ Diuusi ootoi gamara oidigi daama sai cagacaga vuvaidina oodami poduucai gartagi issallicada cagacaga nidi vaascatai. ¹² Dai poduucai Diuusi garmamaatuldidi isgaaagai isgajiaadaga vipiaadagi vaaasi soimaascami dai sai maitaagai isivuaadagi naana maasi soimaascami ismaacada ivueeyi agai ismaacada maivaavoitudai Diuusi, dai sai gaaagai iscaga tuutiacagi dai siaa duutuadagi Diuusi. ¹³ Dai garmamaatuldidi ara sai gaaagai isbaigalialiacada nanaracagi istuigaco divia agai garDiuusiga Suusi Cristo ismaacada arcagacaga garvuviadamiga. Agai arbaitaacami tavaagiala dai oidigi daama alia dadadaquidamu agai silascada diviagi. ¹⁴ Suusi Cristo agi gadagito masmuaagi sai poduucai cagacaga vuvacana aatama garsoimaascamigaindaga tsaidama amaamaradacana caoigaldicatai garsoimaascamiga dai baigalialiacada ivuaadaitai naana maasi cacagaducami.

¹⁵ Vaaasi gomaasi gaaagai pasgamamaatuldadi. Aapi apartaanadamigada govaavoitudadami daida armamaatuldadi cascada gaaagai pasapanaquiadagi vai apiavaavoitudaini agai dai bagaidani agai ismaacada maiagidaracagi. Dai maiti gadagito masgajiaadaga vipiaadagi gamamaatuldaraga.

3

¹ Dai tagitoldañi avavoitudadami sai abaidiña atataandami ismaacada viaa guvucadagai dai agiditai cacana dai sai gaagai isgasoicadagi aa duiñdagiara ismaacada arvascatai vatar. ² Dai sai maisigalnaasi ñiooqui aagidiña tomali amaadutai, dai sai maoomaliacana dai sai oigaditai naidiña vascatai, dai sai maigarducada ganlidiña tomali amaadutai vui tomasi maitarvaavoitudadami siarvaavoitudadami ara.

³ Avavoitudadami dai aatama ara alia soimaasi ivuaadatadai maiquiaa vaavoitudacai aran duucai agai ismaacada maivaavoitudai. Aatama aequioma arvupuiirugamicatadai dai vaavoitudaiña istumaasi maitarvaavoi, dai googosi garducamicana, dai alia soimaascatai gartagitoidaga cascada ivuaadana aatama istumaasi ipalidi naana maasi soimaascami. Dai coimudada tuutiacana aatama dai garcaldaiña oodami tatai aatama ara. ⁴ Damos aidasi Diuusi calgacara garvuviamiga divia oidigi daama dai calgacara vuvaida agai oodami poduucai gatagi isalia oigadai dai calgacara naidi vascatai. ⁵ Calga maata Diuusi isaatama tomasi calga ivueeyi maitamaitacai calgacara vuvaidaragai damos cascada Diuusi soigali aatamacada cascada calgacara garvuvaitu. Diuusi Ibada maigovai dai vasi garsoimaascamiga dai utuldan dui gariibadaga. ⁶ Poduucai idui agai aidasi Diuusi ootoi sai garlamadu daacana. Suusi Cristo calgacara garvuviamiga aagidi gaoga sai ootosana gibadaga cascada ootoi agai vai aliasi garsoicai tasai calga oidacana. ⁷ Vaida Diuusi calgacara gannidiña ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduñimudai aatama cascada viaa aatama sallicami isarमारadacagi dai isvascara oidacagi agai lamadu dai cananara aatama istuigaco oidaca ragai agai lamadu.

⁸ Vasi imaasi sallicada arvaavoi dai aan ipalidi iscala gamamaatatulda aapi vasi gomaasi vai agai ismaacada vaavoitudai Diuusi ganaagana dai calga ivuaadana istumaasi arsoiña vascatai vatar aliasi calgadu ispovuaada agai daida arsoiña agai vatar ara. ⁹ Damos maiti aatagada agai lamadu ismaacada armamaatatuldiadami yaatavogami ismaacada maamaatuldi mui cuentogada judidu Diuusi ñiooquida duucai dai tomali agai ismaacada cocotuldi oodami dai tomali agai lamadu ismaacada mosvupui ñioocada aliadagi tomasioora agaitai Moseesacaru maamaatuldaragada, vasi imaasi maicalgadu dai maitarsoiña.

¹⁰ Isoidacagi amaadutai vaavoitudadami saagida ismaacada cocotuldiadagi oodami gamamaatatuldaragacada ismaacada maitarvaavoi bagidaña amo imidagai isgooca ara dai ismaitalagidagi agai pai camaidagito avavoitudadami isuurapadagi agai. ¹¹ Calga maata aapi isamoco cocotuldiadagi oodami agai maicalga gatagito dai alia soimaasi ivueeyi dai agai lagi maata ara ismaicalga ivueeyi.

¹² Silascada gautosda aan Arteemasi siara Tiiquico pai gaaga dai giñdivida Nicopolisira ami daivuñda inlidi aan toomoco. ¹³ Dai soiñañi Seenasi ismaacada ñiooquituldi oodami lamadu Apoolosi vasicada pastucada istuidiagi, maacañi istumaasi tagito agai dai apiaiimadagi vai maivialgacana tomali amo istumaasi. ¹⁴ Vai govaavoitudadami maatana iscala ivuaadagi dai soicadagi aa silascada tagitocagi agai vai poduucai arsoiñicagi govaavoitudadami.

¹⁵ Vascatai ismaacada aan giñlamadu daraaja Diuscada gaviaatuldi. Dai Diuscada viaatulda gaaadui vaavoitudadami Diuusi calgacara gannidiña vascatai. Mosacaasi.

Idi oojai ooji Paavora Filemón

¹ AanΛ arPaavora, dai aagidiña aanΛ oodami sai Suusi Cristo arcΛagacara vuviadami mai cascada giñmaisaca. AanΛ lamadu Timoteo gloojidi idi oojai aapi graduñi Filemón aapi garsoicai gāraa duiñdagara. ² Dai idi oojai aravaavoitudadami vāatarā aapa ismaacada ganampaidi gāquiyara dai siaa duutudai Diuusi, dai graduñi Apia vāatarā dai graduñi Aquipo vāatarā ismaacada garsoicai gāraa duiñdagara aapa. ³ Aatama ipalidi isDiuusi garooga lamadu qartaanadamiga Suusi Cristo cagacara ganaijadagi dai ganiibastudacan tadacagi.

⁴⁻⁵ Maí aanΛ isaliā caga vaavoitudai aapi dai oigadai Suusi Cristo dai oigadai aapi vāasi avavoitudadami aapa cascada aliā baigiñalidi aanΛ Diuusicada daanaitai sai gāsoicaiña. ⁶ Daanai aanΛ Diuusi sai soicaiña agai ismaacada vaavoitu Suusi Cristo aidasi aapi aagidi Diuusi ñioquida. Daanai aanΛ Diuusi sai soicaiña agai iscaga maatana vāasi istumaasi cagaducami ismaacada Suusi Cristo ivueeyi vāasi vaavoitudadami vāatarā. ⁷ Maí aanΛ isaapi Filemón aliā oigadai avavoitudadami vai poducaí ganiibastacan tada agai dai poducaí baigiñaliatudai aapimā.

⁸⁻¹² Vāasi imaasicada aanΛ ñioquiagi gapioñigabaru Onésimo vāatarā. Tomasi aliā oigadai aanΛ goovai vāascara movi angootosdi pai caga miaadagida. AanΛ arootosada Suusi Cristo cascada viaa aanΛ salicami isgāaañiagi aapi pasai caga miaadagidana Onésimo dai aapi salicada gāagai pasivuaadagi istumaasi gāagida aanΛ. Damos aliāsi garoigadai aatama cascada maitataanai aanΛ dai baiyoma gādaanai pasai caga miaadagidana Onésimo. AanΛ Paavora casi arcālimudada dai apiagaaagidiña sai Suusi Cristo arcagacara vuviadami cascada maisapi aanΛ. Aaquioma Onésimo maicaga gāsoicaiña dai sivi gia arsoiñi goovai aapi gavāatarā dai aanΛ giñvāatarā. Onésimo giñdiviji tami maisacara dai aidasi aanΛ aagidi isSuusi Cristo arcagacara vuviadami goovai vaavoitu dai cascada giñmara gāducami goovai. ¹³ Aliā baigiñaldamudai aanΛ istanasi viimudai goOnésimo dai giñsoicadamudai tami maisacaruana poducaí isduucaí giñsoicadamudai aapi istanai daacamudai. ¹⁴ Damos aanΛ maitipalidi isviiagi goovai maiquiaa giñmaacacai aapi oigaragai isviaa aanΛ cascada baiyoma glootosdi aanΛ. Damos sivi aapi istutuidi isgiñootosdagi pasipaliadagi maisiu guvucadagaicada. ¹⁵ GoOnésimo vaasāqui ii gāquiyaiñdara maitaaagidacai. Damos sivi apamu gālamadu daacamu goovai. AanΛ polidi sai Diuusi poducaí idui sai vaavoitudana goovai dai sivi tomastuigaco gālamadu daacamu ¹⁶ maisiu amo pioñi duucaí baiyoma amo gaduñi duucaí dai aliā oigadamu aapi cavaavoitudacai agai. Dai poducaí sioma arcagai aapi gavāatarā. AanΛ gia aliā oigadai, damos aapi gia gāagai isvaamioma oigadagi, maisiu tomastuma cāli duucaí sivi gia argaduñi vaavoitudadami goovai.

¹⁷ Pasaapi gaduñi duucaí giñaijadagi pai miaadagida goOnésimo ducami iñsiraanacagi. ¹⁸ Isoimaasi gaduñi goovai aidasida argapioñiacatadai siapa isgāvuatuldiada goovai aanΛ angāaa namaquidagi. ¹⁹ AanΛ Paavora angloojidi giñnoovicada dai aanΛ gia gāaa namaquidamu. AanΛ gamaatātuli isSuusi Cristo arcagacara garvuviadami patai poducaí cagacara vuusai aapi goovai aramo istumaasi ismaacada tomali amo imidagai maitistutuidi aapi isgiñaa namaquidagi. ²⁰ Salicada giñaduñi aanΛ ipalidi isgiñsoiña aapi giñootosdacai Onésimo. Aatama argāaadunuma vaavoitudadami cascada. Iduuñiñi aapi istumaasi gāagidi aanΛ sipoducaí baigiñaliadamu aanΛ.

²¹ Aan Λ maat Λ isgiñ $\Lambda\Lambda$ gida agai aapi casc $\Lambda d\Lambda$ g Λ oojidi. Dai maat Λ aan Λ isvaamioma iduñia agai aapi maisiu mos Λ caasi istumaasi g Λ aagidi aan Λ . ²² Dai baigi duuca siaaco giñuuliña aan Λ . Aapim Λ daan Λi Diuusi ansai vuusaiña aan Λ tabiaad $\Lambda r\Lambda$ dai aan Λ po Λ lidi isDiuusi giñmaquia agai oigaragai isvusia aan Λ tabiaad $\Lambda r\Lambda$.

²³ Diuusc $\Lambda d\Lambda$ g Λ viaatuldi giñaduñi Epaafarasi ismaac $\Lambda d\Lambda$ giñ $\Lambda\Lambda$ madu maisapi gaaagid- itai $\Lambda p\Lambda$ isSuusi Cristo $\Lambda r c\Lambda\Lambda g\Lambda c\Lambda r\Lambda$ g Λr vuviadami. ²⁴ Dai Diuusc $\Lambda d\Lambda$ g Λ viaatuldi $\Lambda p\Lambda$ Marcusi, dai Aristarco, dai Deemasi, dai Ruucasi ismaac $\Lambda d\Lambda$ giñsoic Λi aa duiñdagi $\Lambda r\Lambda$.

²⁵ Vai q $\Lambda r t\Lambda$ aan Λd amiga Suusi Cristo c $\Lambda\Lambda$ gac $\Lambda r\Lambda$ g Λ nn Λ idiña.
Mos Λ caasi.

Idi oojai arJudidíu vaavoitudadami vΛΛtarΛ

¹ ΛΛquioma Diuusi ñiooquidiña garaaduñicarú naana duucaí dai muiyoco. Diuusi ootosi ñiooqui garaaduñicarú gΛñiñiooquituldiadamigacΛdΛ. ² DΛmos diviacai ΛCristo Diuusi maradΛ tΛvaagiaiñdarΛ agai garaagidi vaamioma istumaasi Diuusi ipΛlidi ismaatΛca aatΛmΛ. Diuusi ΛΛmadu ΛCristo idui oidigi, dai Diuusi maa Cristo vΛΛsi istumaasi oidaga. ³ Diuusi maradΛ sΛΛlicadΛ cΛΛ tuiga. Agai tomali Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi daidΛ agai Λpan ducami gΛooga. AatΛmΛ cΛΛga istutuidi ismaatΛcagi istuiga Diuusi maatΛcatai isducatai oidacatai dai istumaasi ivuaadana Suusi Cristo. Agai nuucada vΛΛsi istumaasi oidaga. Agai vaamioma viaa guvucadagai istomasioorΛ dai vaamioma tΛaanΛi. AidΛsi muu Suusi Cristo curusiaba oigΛli agai garsoimaascamiga sai poduucai camaigΛpiar vΛΛtΛcana aatΛmΛ dai gotorΛ ii agai tΛvaagiamu dai daja Diuusi sΛΛlisia padΛrΛ.

⁴ Dai Diuusi maa agai Λmo sΛΛlicami vaamioma namΛacami isDiuusi tatΛaañicarudΛ sΛΛlicamigadΛ. ⁵ Diuusi tomali Λmo imidagai maipotΛtdai tomali Λmoco gatΛaañicarú: Aapi apΛrgiñmara. Sivi gΛmaa aanΛ Λmo sΛΛlicami.

DΛmos Diuusi gia potΛtdai gΛmara.

Tomali Λmo imidagai maiaagidi Diuusi tomali Λmoco gatΛaañicarú saidΛ ΛroogadΛ.

⁶ Dai siΛΛscadΛ Diuusi Λpamu ootosagi gΛmara tami oidigi daama saidΛ ΛrtΛaanΛdamigadΛcana oodami dai potΛΛdamu agai vΛΛsi gatΛtΛaañicarú:

Sai siaa duutudaiña maradΛ.

⁷ Dai Diuusi aagai gatΛtΛaañicarú dai pocaiti:

AanΛ idui giñtatΛaañicarú dai agai ΛvΛli gΛnducami dai otoma ivueeyi agai istumaasi tΛaanΛi aanΛ.

Ascaiti Diuusi. ⁸ Dai Diuusi potΛtdai gΛmara:

Aapi arDiuusi dai tomastuigaco viaacamu aapi gΛsΛΛlicamiga.

Dai vΛΛscΛrΛ ivueeyi aapi istumaasi ΛrsΛΛlicami.

⁹ Aapi oojoidi istumaasi ΛrsΛΛlicami dai sΛΛlicadΛ maioojoidi istumaasi maitΛrsΛΛlicami.

CascadΛ vaamioma baigΛliatu aanΛ aapi siaa.

AstΛtdai Diuusi. ¹⁰ Dai potΛtdai ΛpΛ gΛmara:

Aapi apΛrgΛΛ tΛaanΛdami dai aapi idui oidigi dai tΛvaagi.

¹¹ Oidigi dai tΛvaagi ugitimu dΛmos aapi tomastuigaco oidacamu.

Oidigi dai tΛvaagi cΛcΛΛliocoimu Λpan duucaí yuucusi.

¹² Dai aapi gajiaadΛrΛ viaamu ΛcΛcΛΛliocoidadΛ dai aa uutudui iduñimu.

DΛmos aapi tomastuigaco momaascamu dai tomastuigaco oidacamu.

AstΛtdai Diuusi. ¹³ Diuusi potΛtdai gΛmara:

Daacañi giñsΛΛlisia padΛrΛ, asta siΛΛscadΛ aanΛ voopoidagi sΛΛlicamigadΛ vΛΛsi gΛntΛtΛaanΛdamiga agai ismaacΛdΛ gΛvuidΛrΛ vΛΛtΛca.

Dai Λgi aapi gataaanΛda agai.

AstΛtdai Diuusi. Dai Diuusi tomali Λmo imidagai maipodu agidi tomali Λmoco gatΛtΛaañicarú. ¹⁴ VΛΛsi Diuusi tatΛaañicarudΛ iibΛdaga agai daidΛ ivueeyi vΛΛsi istumaasi Diuusi tΛaanΛi. Diuusi ootosai gatΛtΛaañicarú sai soicΛiña ismaacΛdΛ Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaida agai.

2

¹ CascadΛ aliasi gΛaagai iscΛΛga Λlgiditai caΛcagi Diuusi ñiooquidΛ dai poduucai maigajiaadΛrΛ viaagi Diuusi mamaatΛtuldiaragadΛ. ² Λñiooqui ismaacΛdΛ ootoi Diuusi

ΛΛquioma γατΑτΑαα̃nicarucΑΔΑ ΔRvaavoi dai ismaacΑΔΑ soimaasi ivuaadana dai maiΛΛgi
 Λñiooqui Diuusi soimaasi taatatuli. Diuusi idui ΛgaicΑΔΑ istumaasi ΔrsΛΛlicami. ³ ΔΔpΛga
 Suusi Cristo γατΑaanΔdamiga aagai sai Diuusi cΛΛgacΑγΑ vuvaidi oodami dai gooquiΔγΑ
 γΑraagidi Δgai vaa ñiooqui aa ismaacΑΔΑ caΛ. IsmaiΛΛgidityai caΛca aatΑmΛ Λñiooqui
 ismaacΑΔΑ aagai Δgai maitiipucamu isducatai cΛΛgacΑγΑ vuvaquiagi. ⁴ Dai Diuusi ΔΔpΛ
 γατΑtΑΛΛgidi isΔRvaavoi istumaasi aagai Cristo ivuaadatai naana maasi gΔgΔRducami.
 Dai Diuusi IbΛadΛ γARmaacai guvucadagai saidΛ ivuaadana naana maasi istumaasi
 poduucai isduucai Diuusi ipΛlidi.

⁵ Caaagai aatΑmΛ sai Diuusi iduuñia agai oidigi utudui dai tΛvaagi utudui Δmos Diuusi
 maimaaquia agai sΛΛlicami γατΑtΑãnicaru sai gataaanΛñia oidigi utudiΔγΑ dai tΛvaagi
 utudiΔγΑ. ⁶ Davicaru Δγamo Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ dai potΑtΑdai Δgai Diuusi:
 GiñDiuusiga vΛasi oodami coiya agai dai maiviaa Δgai istuusi tΑtAgitodagi sai aapi viaa
 iscΛΛgacΑγΑ nΛijadagi dai nuucadacagi.

⁷ Bai tΔvΔpi aapi ipΛli sai oodami palΛpioma gataaanΛñia sitΑtΑãnicaru.
 Δmos gooquiΔγΑ maa aapi oodami Δmo sΛΛlicami ismaacΑΔΑ vaamioma namΛga sito-
 masmaascΑΔΑ.

Dai Diuusi maa oodami sΛΛlicami sai tΛaanΛñia vΛasiaAcatai istumaasi idui Δgai.

⁸ Poduucai oodami vaamioma gataaanΛi tami oidi daama sivΛasi gomaasi ismaacΑΔΑ
 idui Diuusi.

AstΑtΑdai Davicaru. Aidasi Diuusi maa gosΛΛlicami oodami poduucai oodami tΛaanΛi
 vΛasiaAcatai istumaasi oidaga oidigi daama. Δmos vΛascΑγΑ cΛΛga gamaatΛ ismai-
 siu vΛasi istumaasi oidaga Λgidi oodami. ⁹ Δmos vΛasiaAcatai Λgidi ΔSuusi Cristo
 tomali cΛΛga gamaatΛ isDiuusi ipΛli sai bai tΔvΔpi palΛpioma gataaanΛñia Suusi Cristo
 istΑtΑãnicarudΛ. Diuusi cΛΛgacΑγΑ nΛidi oodami cascΑΔΑ ipΛli Δgai sai Suusi Cristo
 muucuna curusiaba sai poduucai vΛascatai istutuidi iscΛΛgacΑγΑ vuvaquiagi. Dai
 muucucai Suusi Cristo dai Δpamu duuaca Diuusi maa Δmo sΛΛlicami vai cascΑΔΑ vΛasi
 oodami dai Diuusi tΑtΑãnicarudΛ gΛaagai issiaa duutuadagi Δgai.

¹⁰ Diuusi Δgai daidΛ idui vΛasiaAcatai dai tΛaanΛda agai Λgi Δgai. Dai aliasi ΔrcΛΛga
 isDiuusi ootoi γΑmara oidigi daama sai Δgai soimaasi taatana dai poduucai istutuidi
 iscΛΛgacΑγΑ vuvaidiagi sioora vaavoitudagi. Dai poduucai Δgai ΔrbaitAcΛaacamigadΛ
 vΛasi Δvaavoitudadami. Dai poduucai Diuusi vaidaquai agai muidutai oodami
 tΛvaagiamu vaavoitudacai Δgai Suusi Cristo. ¹¹ Suusi Cristo Δgai ismaacΑΔΑ Δco vuvaidi
 vaavoitudadami daidΛ Suusi Δmadu Δco vuvaidadΛ Δmo oogacami. CascΑΔΑ Suusi
 Cristo maisiaa Δrai isgΛaaduñi aagadagi vaavoitudadami. ¹² CascΑΔΑ pocaiti Δgai Diuusi
 ñiooquidΔγΑ:

Aagidamu aanΛ giñaaduñi sai aliΛ cΛΛ tuiga Diuusi γAROoga,
 dai Δmapai nΛΛdamu aatΑmΛ Diuusi nΛidadΛ siaa duutudaitai Diuusi.

Ascaiti Suusi Cristo. ¹³ Dai pocaiti ΔΔpΛ Diuusi ñiooquidΔγΑ:

AanΛ cΛΛ vaavoitudai sai Diuusi giñooga giñnuucada.

Ascaiti Suusi Cristo. Dai pocaiti ΔΔpΛ Diuusi ñiooquidΔγΑ:

Tan daja aanΛ daidΛ giñΛΛmadu daraaja mui aa Diuusi maamaradΛ ismaacΑΔΑ cΛΛgacΑγΑ
 vuvaida aanΛ.

Ascaiti Suusi Cristo.

¹⁴ Oodami ΔΔra dai tuucuga poduucai ΔΔpΛ Suusi Cristo ΔΔra dai tuucuga. Suusi
 muuquia agaitadai tami oidigi daama cascΑΔΑ oodami duucai vuusai. AvΛnacai poduu-
 cai istui Suusi isvoopoidagi ΔDiaavora guvucadadΛ. ΔDiaavora ΔrduñidΛ iscooyi oodami.

¹⁵ Oodami ΔbΛidiñia muuquigami Δmos muucucai ΔSuusi casi istutuidi issoicAdagi
 oodami sai camaiΔbΛidiñia muuquigami. ¹⁶ Δgai divia dai soiñia agai Avraãnicaru
 cajiudadΛ maisiu Diuusi tΑtΑãnicarudΛ. ¹⁷ CascΑΔΑ gΛaagaitadai isoodami duucai vuusia
 Δgai dai poduucai istuidiagi isΔRpapaali baitAcΛaacami ducamicagi dai poduucai Δgai

soigΛlidi oodamicΛdΛ dai cΛga ivueeyi gΛaa duiñdaga. Agai ivueeyi Diuusi aa duiñdadΛ. Agai muuquia agaitadai cascΛdΛ oodami duucaí vuusai dai muucucai poduucái istutuidi Λgai isoigΛldiadagi oodami soimascamigadΛ. ¹⁸ Dai Λgai soimaa taata daidΛ ΛDiaavora soimaasi iduiñtulda Λlidadai dΛmos maitistui, cascΛdΛ Suusi istutuidi isgarsoicΛdagi siΛscadΛ ΛDiaavora soimaasi garduiñtulda Λliadagi.

3

¹ CascΛdΛ tΛtΛgitodavurai aapimΛ istuiga Suusi Cristo. Agai ΛrDiuusi ootosadΛ daidΛ Λgai ΛrgΛrpaaliga ducami ismaacΛdΛ vaamioma tΛaanΛi. DaidΛ aatΛmΛ vaavoitudai Λgai. Giñaduñi Diuusi Λcovai gΛnvuvaitu aapimΛ mΛsai iimΛna tΛvaagiamu. ² Diuusi ootoi Suusi Cristo tami oidigi daama saidΛ iduuna aa duiñdadΛ tai Suusi cΛga idui poduucái isduucái Moseesacaru cΛga idui Diuusi aa duiñdadΛ Λjudidíu saagida. ³ DΛmos Suusi vaamioma namΛga isMoseesacaru poduucái isduucái ismaacΛdΛ idui oodami vaamioma namΛga sioodami. Diuusi Λgai daidΛ idui oodami. ⁴ Oodami dai vΛasi istumaasi oidaga maiΛΛgi ΛpΛdui. Diuusi Λgai daidΛ idui. ⁵ Moseesacaru cΛga idui Diuusi aa duiñdadΛ Λjudidíu saagida. Dai Λgai aagai naana maasi istumaasi ΛpΛduñia agaitadai gooquiΛrΛ. Agai mosΛrpiooñigadΛ Diuusi. ⁶ DΛmos Suusi Cristo ΛrDiuusi maradΛ ismaacΛdΛ tΛvaagiaiñdarΛ divia dai Λgai cΛga nuucada Λvaavoitudadami. Dai vΛasi aatΛmΛ vaavoitudadami ΛrDiuusi maamaradΛ ΛpΛ isapiacΛga vaavoitudadagi siΛasi ucami oidacagi tami oidigi daama dai baigΛrΛlidadai nΛnΛracagi istuigaco iimia ragai aatΛmΛ tΛvaagiamu.

⁷ CascΛdΛ aliΛsi gΛaagai iscΛga maata caΛcagi aatΛmΛ istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidΛrΛ ismaacΛdΛ aagai Diuusi IbΛadΛ: Issivi caΛca aapimΛ isñioocadagi Diuusi ⁸ Λgiadavurai dai maisiu vuidΛrΛ vΛΛtΛca poduucái isduucái idui Λjudidíu oidagana siaaco soimaasi taatacatadai Λgai.

Ascaiti Diuusi IbΛadΛ. ⁹ Dai pocaiti Diuusi:

Λjudidíu idui naana maasi soimaascami nΛida Λlidadai sabai soimaasi taatatuldiana aanΛ. Tomasi nΛidi naana maasi gΛgΛrducami istumaasi ivuaadana aanΛ goo coobai uumigi.

¹⁰ CascΛdΛ baamu aanΛ Λoodami vui daidΛ itΛtΛdai: “AapimΛ ivueeyi Λgi istumaasi ipΛlidiña dai maisiu istumaasi aanΛ ipΛlidi”. AntΛtΛdai aanΛ.

¹¹ CascΛdΛ baamu aanΛ Λgai vui daidΛ potΛtΛdai aanΛ Λgai sai sΛlicΛdΛ maiimi agai aan iñΛΛmadu siaaco istutuidi Λgai isgΛniibΛstacan tadacagi.

Ascaiti Diuusi.

¹² Giñaduñi gΛnnuucadacavurai dai maisoimaasi gΛntΛtΛgitoda. Baiyoma gΛaagai isapiavaavoitudadagi Diuusi ismaacΛdΛ tomastuigaco oidaga dai maigajiaadΛrΛ vipi-aadagi. ¹³ Dai vΛΛs tasai avΛr gΛnmaacada ñiooqui aipacoga mΛsiΛΛsi uucami oidacagi tami oidigi daama vai poduucái ΛDiaavora maitΛnvupuiirumadadagi tomali Λmaadutai aapimΛ mΛsai vuidΛrΛ vΛΛtΛcana Diuusi. ¹⁴ IsapiacΛga vaavoitudadagi aatΛmΛ Suusi Cristo siΛasi uucami oidacagi poduucái isduucái vaavoitudaiña tucamidΛrΛ aidΛ gia sΛlicΛdΛ ΛraaduñdΛ aatΛmΛ Suusi Cristo.

¹⁵ Pocaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ:

Issivi caΛca aapimΛ isñioocadagi Diuusi Λgiadavurai dai maisiu vuidΛrΛ vΛΛtΛca poduucái isduucái idui Λjudidíu oidigana siaaco soimaasi taatacatadai Λgai.

Ascaiti Diuusi ñiooquidΛrΛ. ¹⁶ VΛasi Λoodami ismaacΛdΛ vaidacai Moseesacaru Ejiip-ituaiñdarΛ caí Diuusi ñiooquidΛ dai vΛΛscΛrΛ vuidΛrΛ vΛΛtΛcana Diuusi. ¹⁷ Vai cascΛdΛ Diuusi goo coobai uumigi baamucataidai Λgai vui. Agai soimaasi ivuaadana cascΛdΛ coi

ii tavaagiamu dai Diuusi vuidara caquiva. Cascada aliasi gaaagai isapiavaavoituda aatama Suusi. ¹⁵ Dai agai samicada istutuidi issoigalliada aatamacada silascada Adiaavora soimaasi garduifultdia aliadagi. Tomasi soimaasi ivueeyi aatama agai vascara soigallidi aatamacada. Adiaavora soimaasi iduifultdia aliditadai Suusi apra cascada. Dai vascara Suusi maisoimaasi idui tomali amo imidagai. ¹⁶ Cascada aliasi gaaagai isdaanadagi aatama Diuusi grooga vaavoitudaitai isagai cagacara garnaidi dai garsoicai siuu duucu tagitoca aatama. Agai soigallidi aatamacada cascada. Agai tavaagiaru daja.

5

¹ Amo papaali baitacaacamigada maiangi gadadaasai. Diuusi agai dai dadaasai oodami saagidiaifura vai agai daanadagi Diuusi sai oigaldiana oodami soimaascamigada. Apapaali baitacaacamigada coodai vustaqui dai dadaasdi Diuusi sai Diuusi oigaldiana oodami soimaascamigada. ² Agai arsoimaasi ivuaadami apra cascada istutuidi agai issoigalliada oodamicada ismaacada soimaasi ivueeyi. ³ Dai cascada viaa agai iscodadagi vustaqui dai dadaasdiadagi Diuusi sai Diuusi oigaldiana soimaascamigada an duuca agaa oodami.

⁴ Tomali amo papaali baitacaacamigada maiangi gadadaasai. Diuusi agai dai dadaasai. Poduca isduuca dai agai Aarõnicaru saida arpapaali baitacaacamigadacana. ⁵ Poduca apra Suusi Cristo maiangi gada papaali baitacaacamigada duuca. Diuusi agai dai dai. Dai Diuusi potadai Suusi Cristo:

Aapi apargimara

sivi gamaa ana amo samicami.

Astadai Diuusi. ⁶ Dai gooquiaru potadai:

Aapi paali gaducami tomastuigaco

Melquisadeecacaru duuca.

Ascanti Diuusi. ⁷ Aidasi Suusi Cristo tami oidigi daama aimaraiña, daanaiña agai Diuusi sai soicaiña. Dai amo imidagai asta suaacaiña dai iñacaiña daanaitai Diuusi. Dai Diuusi caga istutuiditadai isvaidaquiagi tavaagiamu maiquiaa muuca agai. Dai Diuusi idui istumaasi agidiña Suusi daanaitai. Suusi vascara iduñia aliditadai istumaasi Diuusi ipalidi cascada. ⁸ Poduca Suusi Cristo tomasi arDiuusi marada ismaacada tavai tavaagiaifura vascara mai isagiadagi Diuusi, soimaasi taatamaiña agai cascada. ⁹ Poduca samicada caga istutuidi iscagacara vuviadagi siora agiadagi vai poduca oidacagi Diuusi amadu tomastuigaco. ¹⁰ Diuusi dai Suusi Cristo saida arpapaali baitacaacamigada ducamicana an duuca Melquisadeecacaru.

¹¹ Ana ipalidi isganaagidiagi mui naana maasi agaitai gomaasi damos aapima maimata ca cascada alia sijaiga isganmaatatuldiagi. ¹² Aapima caqui abiaadara vaavoitu cascada casi gaaagai isgamamaatatuldiadamudai aapima. Damos aapima quiaa tagito siora ganmamaatatuldiagi agai vaa ñioqui ismaacada ganmaatatuli tucamidara. ¹³ Aapima an ducami aali ismaacada maiquiaa caga maata ca dai maiquiaa caga maata istumaasi arcagaducami dai istumaasi armaicagaducami. ¹⁴ Damos Diuusi ñioquida ismaacada vaamioma sijaiga ismata cacagi aragai vataru ismaacada camaata istumaasi arcagaducami dai istumaasi armaicagaducami. Agai cagacara oidaga cascada.

6

¹ Aapima casi gaaagai masganmaatatuldiagi aa ñioqui vaamioma sijiacami isagai ismaacada ganmamaatatuli aatama tucamidara. Aatama casi ganmaatatuli sai aliasi gaaagai isama duuca gantatagitua aapima dai camaisoimaasi ivuaadagi, dai sai

glaagai masvaavoitudagi Diuusi, ² dai sai glaagai masganvapaconagi, dai sai glaagai masdaama daraasa vaavoitudadami gannoonovi sai Diuusi soicaiña agai, dai sai amo imidagai duduaaca agai coidada, dai sai amo imidagai Diuusi naida agai ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami. Dai agai ismaacada arcaga ivuaadami iimia agai tavaagiamu dai Diuusi amadu daraaja agai tomastuigaco. Dai agai ismaacada armaicaga ivuaadami iimia agai adiaavora amadu dai amadu daraaja agai tomastuigaco. Vasi gomaasi camaitaagai isganmaatatuldia aatama apamu. ³ Dai isDiuusi ipaliadagi ganmaatatuldiamu aatama ama maasi.

⁴ Ismaacada camaata Diuusi nioquida dai maata caa isducatai cagacara vuvacai oodami dai Diuusi Ibadai soicai sai tatagitoiña vasi gomaasi, ⁵ dai caa maata agai isvasi gomaasi alia cagadu, dai naidi naana maasi ggarducami ismaacada ivueeyi vaavoitudadami Diuusi guvucadadacada, ⁶ isagai gajiaadara viaagi gomaasi camaitis-tutiadamu isapamu ama duucai gantatagituagi. Sioga gajiaadara viaa gomaasi ducami isapamu curusiaba sisapadamudai Suusi Cristo dai parunadamudai agai vasi oodami vuitapi. ⁷ Diuusi nioquida avvasi oodami vatar. Damos amoco gantagito caana dai cagacara oidacana. Dai Diuusi cagacara naidi agai. ⁸ Dai aa maitantagito caana dai mosapiasoimaasi ivuaadana. Dai Diuusi soimaasi taatatuldiamu agai.

⁹ Tomaasi poduucai ganoojidi aana vascara aana samicada vaavoitudai isaapima maigajiaadara viaagi Diuusi nioquida. Aana povai inalidi siarvaavoi isaapima cagacara oidaga poduucai isduucai glaagai isoidacagi vasi vaavoitudadami. ¹⁰ Diuusi vascara ivueeyi istumaasi rsamicami cascada agai mostagitoca istumaasi ivueeyi aapima soicitai aa vaavoitudadami poduucai caga gamaata isaapima oigadai Diuusi. ¹¹ Dai aatama ipalidi isaapima apiaoigada aa vaavoitudadami siasi uucami oidacagi tami oidigi daama, dai isapiavaavoitudadagi isDiuusi ganvaidaquia agai tavaagiamu. ¹² Poduucai maijoadamu aapima ivuaadatai istumaasi Diuusi ipalidi. Dai glaagai isapan duucai ivuaada aapima agai ismaacada caga vaavoitudaña istumaasi Diuusi aagidi isidunña agai. Agai maijojadaitadai nalaracatai istumaasi Diuusi aagidi isidunña agai. Cascada caviaa agai istumaasi Diuusi aagidi sai maquia agai.

¹³⁻¹⁶ Aidasi Diuusi aagidi Avraanīcaru saida idunña agai mui naana maasi istumaasi agai vatar, potadai: “Samicada iduunimu aana naana maasi istumaasi cacagaducami aapi gavatar dai samicada muidamu gacajiudaga”. Dai potadai ara: “Istumaasi aagai aana arvaavoi”. Diuusi maitistutuidi ispotiyagi sai maata Diuusi, agai lagi arDiuusi cascada. Dai tiipu amai vaamioma namacami isagai. Damos Diuusi vaamioma namaga sioodami cascada oodami pocaitiña sai maata Diuusi. Siascada pocaitiadagi amo oodami sai maata Diuusi camaitarsoiñi isapiaaagadagi agai vaa nioqui. Avraanīcaru tavapi nara sai Diuusi iduuna istumaasi aagidi maivui nioocaitai Diuusi. Dai poduucai Diuusi maa agai istumaasi aagidi sai maquia agaitadai. ¹⁷ Diuusi pocaiti sai istumaasi aagai agai arvaavoi. Diuusi ipaliditadai sai caga maatana Avraanīcaru amadu cajiudadai sai agai samicada idunña agai istumaasi aagidi sai idunña agaitadai cascada. ¹⁸ Diuusi aagai sai idunña agai amo istumaasi Avraanīcaru vatar dai pocaiti ara sai istumaasi aagai agai arvaavoi. Poduucai caa maata aatama sai samicada idunña agai istumaasi aagai. Agai maiyaatavoga cascada. Dai poduucai aatama ismaacada vaavoitudai sai Diuusi cagacara garvuvaidi baigalidi dai vaamioma caga vaavoitudai aatama Diuusi. ¹⁹ Dai poduucai caa maata aatama isiimia ragai tavaagiamu dai Diuusi amadu daraaja ragai maa siaaco daja asuusi. ²⁰ Dai Suusi Cristo arpapaali baitacaacamigada ducami tomastuigaco Melquisedeeca duucai. Suusi Cristo muu curusiaba dai aasi arada dai gooqura aran duaaca dai ii tavaagiamu dai Diuusi vuidara caquia sai poduucai Diuusi garoigaldiana garsoimaascamiga dai aatama istutuidi isiimiagi tavaagiamu.

7

1 Melquisedeecacaru arpaicatadai Saleemara. Daidla agai arpaalicatadai daidla ivuaadana Diuusi aa duiñdadla. Diuusi agai dai vaamioma tlaanai istomasioora tavaagiara dai oidigi daama. Avraañicaru sibaco cocoda aa talaanadami dai vaamioma istui Avraañicaru dai aidasi nora agai gadavalaragamu Saleemamu dai vuñi agaitadai tai ii Melquisedeeca dai voyara aayi dai daañimi Diuusi sai calgacara naidiña Avraañi. 2 Daidla Avraañi aa oi agai istumaasi voopoji agai agaa talaanadami. Melquisedeeca itaiya alidi amo raí ismaacada ivueeyi istumaasi arsallicami. Dai agai arpaicatadai Saleemara. Dai Saleema itaiya alidi maiomaliga cascada raí maiomaliacada aagaiña oodami Melquisedeeca. 3 Dai maitamaí soora ardadadacatadai Melquisedeeca tomali soora araduñdadacatadai tomali silaquida vuusai tomali silaquida muu. Diuusi marada ismaacada tavaagiaindara divia arpaali ducami tomastuigaco. Daidla tomali amaadutai maiviaacatadai Melquisedeeca sallicamigada cascada tomali amaadutai maitalgi agai gasallicamiga ara. Daidla Melquisedeeca arpaali tomastuigaco aran duucai Diuusi marada ismaacada tavaagiaindara divia.

4 Poduucai calga gamaata isvaamioma namlaacatadai Melquisedeeca siAvraañi. Garaduñi Avraañicaru aa oi Melquisedeecacaru istumaasi voopoji agai agaa talaanadami ismaacada cocoda. 5 Moseesacaru sallicamigadara pocaiti saida papaali Levícaru cajiudadla viaacatadai sallicami istaanadagi aa oodami maitaquida tomasi vascatai arAvraañicaru cajiudadla. 6 Damos Melquisedeecacaru maitaraduñdadacatadai Levícaru tai vascara Avraañicaru aa oi istumaasi voopoji agai agaa talaanadami. Dai Diuusi aagidi Avraañicaru sai cajiudadla muida agaitadai dai sai Diuusi iduñi agaitadai mui naana maasi acajiudadla vatarla. Tai vascara Melquisedeeca daañimi Diuusi sai calgacara naidiña Avraañi. 7 Dai vascatai calga maata sai ismaacada vaamioma namaga covai vuvaidi ismaacada maisi namaga. 8 Tami aatama judidú saagida arpaali ismaacada taanai aa maitaquida oodami agai aroodami ismaacada ugiatái damos Diuusi ñiooquidara aagai Melquisedeeca ducami istomastuigaco oidacamudai. 9-10 Aidasi Avraañicaru maa Melquisedeeca aa istumaasi vuucaticatadai, Leví lamadu vasi acajiudadla ismaacada vuvaqui agaitadai ducami isaa maaquimudai ara ganvustuidaga. Agai arAvraañicaru cajiudadla cascada, tomasi aidla maiquiaa vuusai Levícaru. Dai sivi arLevícaru cajiudadla arpapaali dai gataanai aa maitaquida oodami.

11-12 Damos agai maitistui iscalgacara garvuvaidagi gansallicamigacada. Cascada Diuusi gajiaadara viaa arpaali Levícaru cajiudadla dai ootoi Suusi Cristo saida arcalgacara vuviadamicana dai paali ducamicana aran duucai Melquisedeeca dai maisiu aran duucai Aaróñi. Aaróñi aramo paali Levícaru cajiudadla. Dai caotoscai Diuusi amai paali cascada aliasi gaaagai ismaaquiagi Diuusi oodami amai sallicamiga. 13 Suusi Cristo maitarLevícaru cajiudadla agai arJudácaru cajiudadla dai tomali amoco amai Judácaru cajiudadla arpaali mosaca Suusi Cristo. 14 Calga gamaata isSuusi Cristo arJudácaru cajiudadla dai calga gamaata ara sai Moseesacaru maimaa sallicami tomali amoco Judácaru cajiudadla saida arpaalicana.

15 Dai vaamioma calga gamaata sai Diuusi gajiaadara viaa arpaali Levícaru cajiudadla maatacatai isSuusi Cristo divia dai paali gaducamicatadai aran duucai Melquisedeeca. 16 Moseesacaru sallicamigada pocaiti sai mosaca Levícaru cajiudadla arpaalicana damos Suusi Cristo maitarLevícaru cajiudadla dai vascara paali gaducami. Agai tomastuigaco oidaga dai alia viaa guvucadagai cascada paali gaducami. 17 Cascada pocaiti Diuusi aagitai Suusi Cristo:

Aapi paali gaducami tomastuigaco,

maisiu Levícaru cajiudadla duucai baiyoma Melquisedeeca duucai.

Ascaiti Diuusi. ¹⁸⁻¹⁹ Papaali Levícaru cajiudad^Λ s^Λalicamigad^Λ ismaac^Λd^Λ maa Moseesacaru maitarsoi isc^Λagac^Λr^Λ vuvaquia aat^Λm^Λ tomali maitarsoi isc^Λagac^Λr^Λ oidacagi casc^Λd^Λ Diuusi gajiaad^Λr^Λ viaa Moseesacaru s^Λalicamigad^Λ daid^Λ g^Λrmaa ^Λmai s^Λalicami vaamioma c^Λagaducami ismaac^Λd^Λ g^Λrsoic^Λi iss^Λalic^Λd^Λ siaa duutuuda aat^Λm^Λ Diuusi.

²⁰⁻²¹ Apapaali Levícaru cajiudad^Λ viaacatadai s^Λalicamigad^Λ g^Λnaaduñicar^Λ. Aoodami t^Λagida s^Λalicamigad^Λ ^Λgai. D^Λmos Diuusi daí Suusi Cristo sai paali ducamicana dai pocaiti Diuusi ñiooquid^Λr^Λ sai Diuusi pot^Λt^Λdai Suusi Cristo:

C^Λl maata aana is^Λrvaavoi isaapi paali g^Λducami tomastuigaco,

maisiu Levícaru cajiudad^Λ duucai baiyoma Melquisedeeca duucai.

Ast^Λt^Λdai Diuusi. Dai Diuusi maiyaatagai. ²² Casc^Λd^Λ g^Λmaata sai vaamioma c^Λagadu utuduc^Λd^Λ s^Λalicami. Suusi Cristo pocaiti said^Λ ^Λs^Λalicami utuduc^Λd^Λ s^Λalic^Λd^Λ c^Λagadu dai ^Λgai ^ΛrDiuusi ñiooquituldiadamigad^Λ. ²³ Apapaali Levícaru cajiudad^Λ muiducatadai. Cooyiña ^Λamoco dai aa vuudana s^Λalicamigad^Λ. ²⁴ D^Λmos Suusi Cristo tomastuigaco oidaga casc^Λd^Λ mait^Λg^Λi ^Λgai ^Λmai g^Λs^Λalicamiga. ²⁵ Casc^Λd^Λ istutuidi isc^Λagac^Λr^Λ vuviadagi v^Λascatai ismaac^Λd^Λ vaavoitudai isiimia ^Λgai Diuusi ^Λmadu dai tomastuigaco oidacagi vaavoitudaitai Suusi Cristo. ^Λgai tomastuigaco oidaga casc^Λd^Λ, dai daan^Λi Diuusi sai soic^Λiña v^Λasi vaavoitudadami.

²⁶ Poduucai tudu Suusi ^Λrpaapaali bait^Λc^Λaacamigad^Λ ismaac^Λd^Λ t^Λgitocatadai aat^Λm^Λ. ^Λgai tomali ^Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi, v^Λasc^Λr^Λ ivueeyi mos^Λcaasi istumaasi ^Λr^Λc^Λagadu, dai Diuusi vaidacai t^Λvaagiamu vai ^Λgai vaamioma t^Λaan^Λi siv^Λasi Diuusi t^Λt^Λaañicarud^Λ. ²⁷ Apapaali bait^Λguucacamigad^Λ Levícaru cajiudad^Λ ^Λgai viaa iscoodadagi vustaqui dai dadasdiadagi Diuusi. ^Λgai povueeyi sai Diuusi oig^Λldiana soimaascamigad^Λ ^Λgai ^Λr^Λga dai gotor^Λ oodami soimaascamigad^Λ. D^Λmos Suusi Cristo mai^Λpan duucai ivueeyi ^Λgai. Suusi Cristo tomali ^Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi casc^Λd^Λ maiviaacatadai iscoodadagi vustaqui sai Diuusi oig^Λldiana. Tomali maiviaa iscoodadagi vustaqui ^Λoodami v^Λatar^Λ sai Diuusi oig^Λldiana soimaascamigad^Λ baiyoma ^Λgai g^Λmuuatu curusiaba v^Λasi oodami v^Λatar^Λ. ^Λgai Diuusi dasdiarad^Λ ducami. Mos^Λmo imidagai podui Suusi Cristo. Daid^Λ ^Λrpaapaali bait^Λguucacamigad^Λ Levícaru cajiudad^Λ ivuaadatai g^Λaa duiñdagai v^Λas tasai. ²⁸ Moseesacaru s^Λalicamigad^Λr^Λ aagai sioor^Λ viaa is^Λrpaalicagi d^Λmos v^Λasi ^Λrsoimaasi ivuaadami. D^Λmos gotor^Λ Diuusi daí g^Λmara Suusi Cristo papaali bait^Λc^Λaacamigad^Λ duucai dai pot^Λt^Λdai: “C^Λl maata aana isaapi ^Λrpaali ducami tomastuigaco”, ast^Λt^Λdai Diuusi. Dai Suusi Cristo tomali ^Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi.

8

¹ V^Λasi gomaasic^Λd^Λ c^Λaga g^Λmaata isSuusi Cristo vaamioma nam^Λga is^Λrpaapaali bait^Λguucacamigad^Λ Levícaru cajiudad^Λ. Dai Suusi Cristo tavaagiar^Λ daja s^Λalisia pad^Λr^Λ Diuusi. ² M^Λca t^Λvaagiar^Λ siaaco daja Diuusi Suusi Cristo ^Λgai daid^Λ ^Λr^Λrpaaliga. ^Λgai ivueeyi aa duiñdad^Λ papaali bait^Λguucacamigad^Λ. ³ ^Λrpaapaali bait^Λguucacamigad^Λ g^Λdadaasai sai coodaiña vustaqui dai dadasdiña Diuusi. Dai dadasdiña ^Λr^Λ istumaasi v^Λapain^Λ oodami. Casc^Λd^Λ g^Λmaata isSuusi Cristo viaacatadai isdasdagi ^Λmo istumaasi Diuusi. ⁴ IsSuusi Cristo tami oidigi daama oidacamudai tomali mait^Λrpaalicamudai ^Λgai. Quiaa oidaga papaali tami oidi daama casc^Λd^Λ. ^Λrpaapaali coodai vustaqui dai dadasdi Diuusi poduucai isduucai aagai Moseesacaru s^Λalicamigad^Λr^Λ ismaac^Λd^Λ maa Diuusi Moseesacaru. ⁵ Dai istumaasi ivueeyi ^Λrpaapaali tami oidi daama ^Λr^Λ maasi istumaasi ivueeyi Suusi Cristo t^Λvaagiar^Λ. Gomaasi c^Λaga g^Λmaata. Aid^Λsi Moseesacaru iduñia agaitadai ^Λicuusi vaaqui Diuusi pot^Λt^Λdai: “C^Λl ^Λgai giduñi goic^Λuus vaaqui ^Λrpa maasi ^Λgai ismaac^Λd^Λ g^Λt^Λg^Λi aana giidiana”, ast^Λt^Λdai Diuusi. ⁶ D^Λmos vaamioma

namaga garpaaliga. Agai tavaagir ivueeyi gaa duiñdaga cascada. Vai agaa papaali tami oidi daama ivueeyi istumaasi aagai Moseesacaru samicamigadara. Dai vaamioma cagadu Suusi Cristo samicamigada isMoseesacaru samicamigada. Suusi Cristo agai dai soicai oodami sai Diuusi oigaldiana soimaascamigada dai cagacara oidacagi cascada vaamioma cagadu Suusi Cristo samicamigada.

⁷ Aoodami maitistui iscagacara vuvaquiagi Moseesacaru samicamigadacada cascada Diuusi gajiaadara viaa Moseesacaru samicamigada daida maa oodami amo ñiooqui utudui. ⁸ Daida ajudidíu maiagidi Moseesacaru samicamigada cascada Diuusi ñiooquidara pocaiti aagaitai ajudidíu:

Amo imidagai ootodamu ana ajudidíu amo samicami utudui.

⁹ Asamicami maipaa maascamu agai ismaacada ootosi ana aaduñdardu, Aidasi cavuvidia ñagaitadai ana agai Ejiipituaíñdara.

Damos agai maiaagi samicami.

Cascada gajiaadara viaa ana agai.

Ascaiti Diuusi.

¹⁰ Dai vascara amo imidagai ootodamu ana ajudidíu samicami utudui dai poduucai araduñimu:

Alisi caga mamaatuldiamu ana agai giñsamicamiga siagai samicada maata cacamu dai agiadamu.

Poduucai ana arDiuusigadacamu dai agai argiñmaamaracamu.

¹¹ Vascatai giñmaataca agai aaliducami dai gagarducami cascada tomali amaadutai maiviaacamu: isaagiadagi aa istuiga ana.

¹² Dai ana oigaldiamu soimaascamigada.

Dai tomali amo imidagai maitatgitodamu ana soimaascamigada ismaacada idui agai. Ascaiti Diuusi. ¹³ Podu caiti Diuusi aagaitai goutudui samicami dai poduucai maíñamacatu goaquida samicami.

9

¹ Aidasi Diuusi maa Moseesacaru arpagadada samicami, Diuusi aagidi Moseesacaru saida iduuna amo icuusi vaaqui dai ami siaa duutudaiña Diuusi. Dai aagidi isducatai siaa duutuada agai. ² Aicuusi vaaqui viaacataidai gooca tuutucavi dai maicuuparaga. Mosquitaagiña va gooca tuutucavi saigiacataidai amo icuusi aran asi covocami amo sueeyi. Atuucavi ismaacada quidiganioma caacataidai mo arana caacataidai amo vaiñomi siaaco gatutusaiña cuvaracami vela, dai amo meesa vai daama darasaiña arpapaali arana Diuusi daasdarada. ³⁻⁴ Dai tuucavioma aicuusi goquirdada abagi caacataidai agamai tuucavi ismaacada vaamioma namaga sigan tuucavi. Dai ami gia alia amojoco vapacaiña papaali baitacaacamigada vasi uumigi. Dai ami arana caacataidai amo altar siaaco gamamaidiña acubimidali, altar oorocada duñisicatadai. Dai ami daacataidai arpa acajoñi ismaacada viaacataidai oojodai ismaacadara oja Diuusi gamasaigacada gasamicamiga, dai amo ali aayi oorocada duñisicami ismaacada viaacataidai amaná, dai Aaróñi uuchada ismaaca iipoi. Acajoñi argoa oorocataidai quidigamadara. ⁵ Daida acajoñi daama guucataidai gooca querubiiñisi oorocada duñisicami dai samicada dadadacaitadai. Dai taranacataidai ganaana acajoñi daama vai ami vausidiña arpapaali baitacaacamigada cañigu aradacada sai Diuusi oigaldiana oodami soimaascamigada. Damos maitistutuidi ana isvaamioma ganaagidiagi go-maasi.

⁶ Poduucai idui Moseesacaru isducatai Diuusi ipali. Daida arpapaali vas tasai vapacaiña tuucavi quidiganioma caacada dai ami ivuaadana Diuusi aa duiñdada. ⁷ Dai tuucavioma mosca arpapaali baitacaacamigada vapacaiña mosalia amojoco vasi

soimaascamigadΛ asta siΛΛscadΛ coodaiña vustaqui vai bΛΛjΛiña ΛΛradΛ. Dai sivi Suusi Cristo aasi ΛΛradΛ muucucal dai poduucal Diuusi oigΛldi oodami soimaascamigadΛ.

²³ Poduucal glaagaitadai isbai vuaada Λgai istucadΛ ivuaada Diuusi aa duiñdadΛ poduucal isduucal Diuusi aagai Moseesacaru dai aliasi glaagai ΛΛpΛ isiduñi agaitadai Λmo istumaasi vaamioma namΛaacami sicoodai vustaqui vai poduucal oigΛldicagi oodami soimaascamigadΛ dai Λgai iimiagi tΛvaagiamu dai siaa duutuada agai Diuusi tΛvaagiΛrΛ. Istumaasi idu΀ Suusi Cristo vaamioma namΛga sistumaasi ivuaadana Λjudid΀u coodaitai vustaqui. ²⁴ Suusi Cristo maivapacΛiña Λicuusi vaaquiΛrΛ ismaacΛdΛ idu΀ oodami Λgai tΛvaagiΛrΛ vaa dai vuidΛrΛ cΛquiΛva Diuusi dai daanΛi Diuusi aatΛmΛ garvΛΛtarΛ. Λjudid΀u coodaiña vustaqui Λicuusi vaaquiΛrΛ dai bΛΛjΛiña ΛΛradΛ dai ΛgaicΛdΛ vausidiña tucavi siaaco ivuaadana Diuusi aa duiñdadΛ sai poduucal Diuusi oigΛldiana oodami poduucal isduucal Suusi Cristo gΛmuaatu dai ΛΛgi Λgai ii tΛvaagiamu dai mΛΛca ivueeyi Diuusi aa duiñdadΛ sai poduucal Diuusi oigΛldiana oodami. ²⁵ Λjudid΀u papaali baitΛcΛaacamigadΛ vapacΛiña ali Λmojoco vΛΛsi uumigi Λtuucavi tuucavioma cΛaacΛdΛrΛ dai bΛΛcaticana vustaqui ΛΛradΛ dΛmos ΛSuusi Cristo mosaliΛ Λmo imidagai muu maisiu muiyoco. ²⁶ DΛmos aidasi divia Suusi Cristo ugidagai Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ. Dai Suusi Cristo muu tai aasi ΛΛradΛ mosΛmo imidagai sai poduucal Diuusi oigΛldiana oodami soimaascamigadΛ. ²⁷ Oodami ali Λmojoco cooyi dai gooquiΛrΛ Diuusi nΛidamu ismaacΛdΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛdΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami. ²⁸ Poduucal ΛΛgi Suusi Cristo ali Λmo imidagai muu tai aasi ΛΛradΛ sai poduucal Diuusi oigΛldiana oodami soimaascamigadΛ. Dai gooquiΛrΛ Λpaamu divia agai Suusi Cristo dai vaidaquia agai vΛΛscatai ismaacΛdΛ nΛnΛra vaavoitudaitai.

10

¹ VΛΛsi istumaasi ivuaadana Λjudid΀u Λicuusi vaaquiΛrΛ Λgai povuaadana sai maatΛna oodami tomasi palΛΛpi istumaasi iduñia agaitadai Suusi Cristo diviacal tami oidi daama. IsmaacΛdΛ vΛΛsi uumigi maacaiña vustaqui Λpapaali sai coodaiña dai poduucal siaa duutudai Diuusi maicΛΛgacΛrΛ vuvacal gomaasicΛdΛ. ² IsgomaasicΛdΛ istutiadamudai Λoodami iscΛΛgacΛrΛ vuvaquiagi aidΛ gia aliΛmo imidagai vuaapamudai Λgai vustaqui dai cascΛdΛ caoigΛldicamudai Λgai soimaascamigadΛ dai camaisoigΛnΛliadamudai soimaasi ivuaadatai. ³ DΛmos baiyoma coodaitai vustaqui vΛΛsi uumigi gΛntΛtΛgitoiña issoimaasi ivuaadana. ⁴ Vustaqui ΛΛradΛcΛdΛ maitomastuigaco oigΛldicana oodami soimaascamigadΛ.

⁵⁻⁶ CascΛdΛ aidasi Suusi Cristo divia tami oidi daama potΛtΛdai Λgai Diuusi gΛooga: Aapi maitipΛlidi isoodami moscoodadagi vustaqui dai gΛdadasdiagi naana maasi. Baiyoma aapi ipΛlidi saidΛ oodami Λma duucal gΛntΛtΛgitona dai camaisoimaasi ivuaadana dai gΛΛΛgidiña.

CascΛdΛ giñootoi aapi tami oidi daama ansai oodami duucal vuusaiña aanΛ dai muucuna dai poduucal aapi oigΛldi oodami soimaascamigadΛ.

⁷ Tami daja aanΛ daidΛ iduñia iñagai aanΛ istumaasi aapi ipΛlidi.

AanΛ iduñia iñagai vΛΛsi istumaasi oojisi gΛñiooquiΛrΛ giñaagaitai aanΛ.

AstΛtΛdai Suusi Cristo. ⁸ Moseesacaru sΛΛlicamigadΛrΛ pocaiti sai aliasi glaagai iscoodada vustaqui dai dadasdiagi Diuusi naana maasi dai vΛΛscΛrΛ potΛtΛdai Suusi Cristo gΛooga: “Aapi giñooga maitipΛlidi gomaasi”, astΛtΛdai. ⁹ Dai Suusi Cristo pocaiti ΛpΛ saidΛ iduñia agai istumaasi Diuusi ipΛlidi. Aidasi pocaiti Λgai poduucal gajiaadΛrΛ viaa Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ dai pocaiti sai Λgai sΛΛlicamigadΛ Λgai dai namΛga. ¹⁰ Suusi Cristo muu curusiaba Λmo imidaga sai poduucal cΛΛgacΛrΛ vuvacΛna oodami. Suusi Cristo podui iduñia Λlidityai istumaasi Diuusi ipΛlidi. CascΛdΛ Diuusi gΛroigΛldi dai Λcovai gΛrvuvaitu tΛsai aatΛmΛ siaa duutudaiña.

¹¹ VΛasi Δpapaali judidíu ivueeyi gΛnaa duiñdaga vΛas tasai dai mui imidagai coodai vustaqui tomasi vustaquicΛΔ maitomastuigaco oigΛldicana oodami soimaascamigadΛ. ¹² DΛmos Suusi Cristo camuucucai dai aasi ΔradΛ sai poduucai Diuusi tomastuigaco oigΛldiana oodami soimaascamigadΛ ii tΛvaagiamu dai Diuusi vuitapi cΛquiva dai gooquiΛΓΛ sΛlisia padΛΛ Diuusi daiva. ¹³ Dai movasi nΛnaraca agai Suusi asta siΛscadΛ Diuusi voopoidagi sΛlicamigadΛ vΛasi tΛtΛaanΛdamigadΛ Δgai ismaacΛΔ vuidΛΓΛ vΛΛtΛca ΔSuusi dai Δgi Δgai gataaanΛda agai. ¹⁴ Iduucai Suusi Cristo vΛasi gomaasi poduucai cΛΛ tutiatu Δgai ismaacΛΔ Diuusi Δcovai vuvaitu dai Diuusi tomastuigaco cΛΛgacΛΓΛ nΛidi Δgai ducami istomali Δmo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai. ¹⁵ Dai Diuusi IbΛadΛ arnΛijadami vΛasi istumaasi iduí Suusi Cristo daidΛ icaiti Diuusi IbΛadΛ:

¹⁶ Δmo imidagai ootosdamu aanΛ Δjudidíu Δmo sΛlicami utudui dai poduucai ΔpΛduuñimu.

Aliasi cΛΛga mamaatΛtuldiamu aanΛ Δgai giñsΛlicamiga siΔgai sΛlicΛΔ maata cΛcamu dai Δgiadamu.

Ascaiti Diuusi IbΛadΛ. ¹⁷ Dai gooquiΛΓΛ icaiti:

Tomali Δmo imidagai maitΛgitodamu aanΛ ΔsoimaascamigadΛ ismaacΛΔ iduí Δgai.

Ascaiti Diuusi IbΛadΛ. ¹⁸ CaoigΛdicatai ΔsoimaascamigadΛ Δjudidíu camaigΛagagai isapiacoodadagi vustaqui soimaasi ivuaadatai.

¹⁹ CascΛΔ giñaaduñi casistutuidi aatΛmΛ isdaanΛdagi Diuusi maisiaa Δraitai, vaavoitudaitai isSuusi Cristo muu curusiaba dai aasi ΔradΛ vai Diuusi gΛroigΛldi gΛrsoimaascamiga daidΛ Δgai gΛrmaa ΔsΛlicami utudui. ²⁰ Dai duaaca Suusi Cristo dai tΛvaagiΛΓΛ daja dai cascΛΔ istutuidi aatΛmΛ isdaanΛdagi Diuusi sai gΛrsoicΛiña. ²¹ Suusi Cristo Δrpapaali baitcΛaacamigadΛ ducami tΛvaagiΛΓΛ. Dai Δgai alia viaa guvucadagai. ²² CascΛΔ aliΛsi gΛagagai issiaa duutuadagi Diuusi cΛΛga vaavoitudaitai. Diuusi casi gΛroigΛldi gΛrsoimaascamiga cascΛΔ gΛriibΛstacan tada aatΛmΛ sivi. Dai cavapacoñi aatΛmΛ. ²³ Dai aatΛmΛ aliΛsi gΛagagai isapiavaavoitudadagi Suusi Cristo. Diuusi Δgai daidΛ gΛraagidi sai tomastuigaco oidaca agai vΛasi vaavoitudadami dai maiyaatavoga Δgai cascΛΔ aliΛsi gΛagagai isvaavoitudadagi aatΛmΛ Suusi Cristo. ²⁴ Dai aliΛsi gΛagagai aatΛmΛ isgΛrsoicΛda aipacoga dai poduucai vaamioma gΛroigΛada aipacoga dai vaamioma cΛΛgacΛΓΛ oidaca. ²⁵ MaitΛagagai tΛsΛpan duucai ivuaadagi Δgai ismaacΛΔ maidai vΛi siaaco gΛrΛmpaidi aatΛmΛ dai siaa duutudai Diuusi. Baiyoma gΛagagai iscΛΛga gΛrmaacadagi ñiooqui aipacoga. Vaamioma cΛΛga sivi camiaadimi istuigaco divi agai Suusi Cristo cascΛΔ.

²⁶ Isapiasoimaasi ivuaada aatΛmΛ Δgi poΛrΛliaracΛΔ camaatΛcatai aatΛmΛ isSuusi Cristo ΔrΛcΛΛgacΛΓΛ vuvaquiadami, camaitipu isduucatai isgΛroigΛldi gΛrsoimaascamiga. Maitipu tomali Δmo Δmai ismaacΛΔ muu aatΛmΛ gΛrvΛΛtΛra mosΛcaasi Suusi Cristo vai poduucai Diuusi gΛroigΛldi gΛrsoimaascamiga. ²⁷ Sivi mosgΛagagai isnΛnΛracagi istuigaco Diuusi soimaasi gΛrtaatatuldi agai isducatai ΔrsΛlicami. SΛlicΛΔ ugitudada agai Diuusi vΛasi ismaacΛΔ vuidΛΓΛ vΛΛtΛcagi. ²⁸ SiΛscadΛ Δmaadutai maiΛgidagi Moseesacaru sΛlicamigadΛ dai isoidacagi gooca siΛpΛ vaica nΛijadami aidΛ gia Δdunucami gataaanΛiña muaragai dai maisoigΛlidiña ΔgaicΛΔ. ²⁹ DΛmos gΛagagai isDiuusi vaamioma soimaasi taatatuldiagi Δgai ismaacΛΔ mosparunai dai gajiaadΛΓΛ vipieeyi Suusi Cristo mamaatΛtuldiaragadΛ dai maivaavoitudai sai Suusi Cristo muu curusiaba sai cΛΛgacΛΓΛ vuvaquiana oodami tomaasi Suusi Cristo ΔrDiuusi Δcovai vusaidadΛ. Dai mosparunai Diuusi IbΛadΛ ismaacΛΔ cΛΛgacΛΓΛ nΛidi vaavoitudadami. ³⁰ CΛΛ maata aatΛmΛ iscaiti Diuusi: “AanΛ Δgai dai soimaasi taatamituldi soimaasi ivuaadami”, ascaiti Diuusi. Dai pocaiti ΔpΛ Diuusi: “Dai aanΛ nΛidamu oodami ismaacΛΔ ΔrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛΔ

armaicalla ga ivuaadami”, ascaiti Diuusi. ³¹ Si alla duduaadimumu asoimaasi ivuaadami si allascada ajiagi istuigaco Diuusi naidagi ismaacada arcalla ga ivuaadami dai ismaacada armaicalla ga ivuaadami.

³² Damos gantagitovurai aapima issiallquioma aidasi utudama mai aapima Diuusi ñiooquida dai vaavoitu, aa oodami alia soimaasi gantaatatuli mai aapima vallascara apiavaavoitudaiña. ³³ Dai lamadutai aapima ganparunai agai dai aa soimaasi taatatuli vassasi oodami vuitapi, dai aa soicaiña ismaacada soimaasi taatacatadai. ³⁴ Dai soigallidiña aapima ganaaduñicada ismaacada maamaisapicatadai dai dai-vidiña. Dai aidamasi ganallsidiña ganvustuidaga maivui ñioocaiña aapima Diuusi baiyoma baigallidiña aapima, maatacatali aapima isviaaca agai amo istumaasi callagaducamioma tavaagiara ismaacada maiugiatali tomali umo imidagai. ³⁵ Gaaagai masapiavaavoitudadagi Diuusi, poduucal Diuusi ganmaaquimu naana maasi istumaasi tavaagiara. ³⁶ Dai gaaagai masapiavaadagi istumaasi Diuusi ipalidi maioojodaitai poduucal Diuusi ganmaaquimu istumaasi aagai agai sai maquia agai vaavoitudadami. ³⁷ Pocaiti Diuusi ñiooquidara:

Otoma divi agai acristo.

³⁸ Sioora vaavoitudai isSuusi Cristo arcallagacara vuviaadami

Diuusi callagacara naidiña ducami istomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadamudai.

Damos isamaadutai gajiaadara viaagi gavaavoidaraga,

Diuusi maibaigallidiña agai vui.

Ascaiti Diuusi ñiooquidara. ³⁹ Damos aatama maitaragai ismaacada gajiaadara vipieeyi ganvaavoidaraga dai poduucal ajiopai Diaavora lamadu, baiyoma aatama aragai ismaacada apiavaavoitudai dai poduucal Diuusi callagacara garvuvaidi.

11

¹ Ismaacada vaavoitudai Diuusi calla ga maata issallicada viaaca agai istumaasi nanara dai issallicada apaduñia agai istumaasi aagidi Diuusi isiduñia agaitadai tomasi maiquiaa naidi gomaasi. ² Garaaduñicaru calla ga vaavoitudaiña Diuusi cascada Diuusi callagacara naidiña agai.

³ Vaavoitudai aatama isDiuusi iduí oidigi. Agai mosaagai saida apaduuna oidigi taidal apaduí. Naidi aatama istumaasi Diuusi iduí tomasi mainaidi aatama istucada Diuusi iduí oidigi.

⁴ Abeelicararu calla ga vaavoitudaiña Diuusi cascada istumaasi daasi agai Diuusi vaamioma callagadu siagai ismaacada daasi Cañacaru. Cascada Diuusi callagacara naidiña Abeelicararu dai baigalli Diuusi agaicada ismaacada daasi agai. Tomasi camuu Abeelicararu vallascara istumaasi iduí agai garsoicai tasai maatana aatama isducatali gaaagai isvaavoitudadagi Diuusi.

⁵ Enococararu calla ga vaavoitudaiña Diuusi tai Diuusi duaacami ballacai tavaagiamu, cascada maitaa oodami oidigi daama. Dai pocaiti Diuusi ñiooquidara sai Diuusi alia baigallidiña Enoco vui llaqui abiaadara. ⁶ Damos Diuusi maitistutuidi iscallagacara nailjadagi sioora maivaavoitudadagi. Dai sioora siaa duutuada aliada Diuusi araga gaaagai isvaavoitudadagi isoidaga Diuusi dai isDiuusi sallicada soicai sioora siaa duutuada aliadagi.

⁷ Noécaru calla ga vaavoitudaiña Diuusi cascada aidasi Diuusi aagidi sai naana maasi istumaasi apaduñia agaitadai dai cascada gaaagaitadai isiduñia agai amo vaarcu gaducami dai agaicada callagacara vuusiagi agai lamadu aduñda, Noécaru calla agidiña Diuusi. Tomasi loodami naiditadai aidasi Noé ivuaadatadai agaa vaarcu dai poduucal mai isNoé vaavoitudaiña Diuusi vallascara loodami maivaavoitu dai poduucal gamaata

isagai arsoimaasi ivuaadami dai cascada baicoi agai aidasi tlvapi duudu. Damos Diuusi cllagacra naidiña Noé.

⁸ Avraañicaru cllaga vaavoitudaiña Diuusi, cascada aidasi Diuusi aagidi sai vuusaiña agai glandvllaragaiñdara, vuusai agai dai ii sibacoga siaaco Diuusi maaquia agaitadai amai dlvllarai tomasi Avraañi maimaatatadai siaacoga. ⁹ Dai Avraañicaru aayi adlvllariara siaaco Diuusi vaidacai. Dai apiacllaga vaavoitudaiña Diuusi cascada ami oidatu sibaadara oidacami duucai. Dai icuusi vaaquiara oidacatadai. Dai Isaacaru dai Jacocararu llpa poduucai oidacatadai. Dai Diuusi aagidi agai llpa sai adlvllarai aragai vllataraca agaitadai. ¹⁰ Avraañicaru llgidiña Diuusi vaavoitudaitai isamo imidagai iimi agaitadai tlvagiamu dai Diuusi llmadu daaca agai.

¹¹ Saaracaru ooñigada Avraañicaru cllaga vaavoitudaiña Diuusi cascada marai tomasi casi arooquimudadatadai Diuusi aagidi Saara sai maraata agaitadai tai agai vaavoitu cascada marai. ¹² Avraañicaru sallicada arcallimudadatadai dai camaitistui ismaatagi damos vllascara maamarai dai sallicada muidu cajiudad agai. Avraañicaru muidu cajiudad lpan llquidu sisiaavugai. Tomali amaadutai maitistutuidi isacaldagi.

¹³ Vllasi agai ismaacada vaavoitudaiña Diuusi coi maiquiaa maacacai Diuusi vllasi istumaasi aagai sai maaquia agaitadai. Vllascara agai cllaga vaavoitudai vllasi ismaacada aagai Diuusi cascada maatatadai isiduiña agai Diuusi vllasi istumaasi aagai isiduiña agaitadai. Daida loodami baiganaliaracada tatagitoiña. Dai agai maatatadai isamo imidagai iimia agaitadai sibacoga dai maisiu vllascara anaasi oidaca agaitadai. ¹⁴ Cllaga gamaata sai siora poduucai vaavoitudadagi nllara istuigaco iimia agai tlvagiamu dai Diuusi llmadu oidaca agai tomastuigaco. ¹⁵ Istatagitodamudai agai glandvllaraga siaadara vuvaja cllaga istutiadamudai agai isiimiagi lpamu mllaca. ¹⁶ Damos agai baiyoma ipaliditadai isviaacagi amo dlvllarai vaamioma cllagaducami tlvagiarara. Cascada Diuusi baigallidiña giñooga aagaitai agai. Diuusi cabai duu siaaco oidaca agai tlvagiarara.

¹⁷⁻¹⁸ Avraañicaru cllaga vaavoitudaiña Diuusi cascada aidasi Diuusi aagidi sai muaana glamara dai daasdana, Avraañicaru gia muaa agaitadai glamara Isaa dai daasda agaitadai Diuusi tomasi mosaca amoco viaacatadai agai. Dai Diuusi caagiditadai Avraañi sai alia muida agaitadai cajiudad Isaaaiñdara. Damos Diuusi mosnida liditadai sabai cllaga llgidi Avraañi dai maisiu issallicada muaagi Avraañi glamara. ¹⁹ Avraañicaru vaavoitu isDiuusi istutuidi isduduacaldigi coidada. Cascada siaduucai isDiuusi duaacaldiamudai Isaa coidada saagidiaiñdara.

²⁰ Isaacaru cllaga vaavoitudaiña Diuusi cascada maiquiaa muucucai agai aagidi gamaamara Jaco dai Esaú sai Diuusi cllagacra nllajada agaitadai. ²¹ Jacocararu cllaga vaavoitudaiña Diuusi cascada aidasi cayoga muu clllimucai aagidi glamara Osé maamarada sai Diuusi cllagacra nllajada agaitadai. Dai Jaco siaa duutuli Diuusi daagatai gllgiica. ²² Osécaru cllaga vaavoitudaiña Diuusi cascada aidasi camuquia agaitadai pocaiti sai glaaduñi lljudidíu vuvaaquia agaitadai gooquirioma Ejiipituiñdara. Dai aagai llpa masiaaco vuuquiagi ooda camuucucai agai.

²³ Moseesacaru dladada cllaga vaavoitudaiña Diuusi cascada aidasi vuusai Moseesa maata tll agai sidi arDiuusi lco vusaidada. Cascada vaica masaadai astocatadai agai, tomasi lraí gatjai coodaragai vllasi aali utu vuvaaquiala ismaacada arcacallicatadai judidíu maamarada. Vllascara Moseesa dladada mai llbñi lraí. ²⁴ Moseesacaru cllaga vaavoitudaiña Diuusi cascada aidasi cagll agai maitipli isloodami lraí baabadu duucai nlljadagi. ²⁵ Baiyoma ipali agai isloodami maatacagi isagai arjudíu. lljudidíu arDiuusi maamarada cascada. Tomasi vllasi lljudidíu lrpipioñigadatadai lraí Ejiipitara oidacami dai soimaasi taatamituldiña. Moseesa baiyoma ipali issoimaasi taatagi dai maisiu baigallidagi chllqui tasai ivuaadatai istumaasi ipalidi lsoimaasi ivuaadami llmadu. ²⁶ lMoseesa vaavoitudaiña isDiuusi maquia agai amo istumaasi vaamioma

cΛagaducami tavaagiara cascada ipali isEjiipitara oidacami soi duucaí nΛijadagi poduucái masduucaí soi duucaí nΛijada agaitadai ACristo goquiara diviacai. Moseesa poliditadai sai poduucái vaamioma baigallidi isviaacatai vΛasi araí Ejiipituaíñdara vustuidada. ²⁷ Moseesacaru cΛaga vaavoitudaíña Diuusi cascada ii Ejiipituaíñdara maiabañi agai araí tomasi araí alia baamu AMoseesa vui. VΛascara Moseesa iduí vΛasi istumaasi Diuusi tΛjai saida iduuna ducami isnΛijadamudai agai Diuusi tomasi maitartagacarui.

²⁸ Moseesa cΛaga vaavoitu isDiuusi iduñia agai istumaasi aagi isiduñia agaitadai cascada gatajai coodaragai cañiiru maamarada dai aagidi sai vΛasi oodami vausidana ganquii quitaagiña sicoli cañiiru aradacada sai poduucái maivaacana Diuusi taañicaruda dai maicoodana judidíu maamarada cacalli apgadada. ²⁹ Ajudidíu cΛaga vaavoitu Diuusi cascada dagavusai gΛΛ suudagi ismaacada vΛagicada tΛgiducatadai ducami issiardavΛarai gaquicamicamudai agai. Dai aidasi AEjiipitara oidacami dagavuñia aliditadai arpa baicoi.

³⁰ Ajudidíu cΛaga vaavoitu Diuusi cascada galí abidaviqui ismaacada sicoli cuupicatadai Jericooara. Cuvaracami tasai sicoli dagavuscaíña ajudidíu Jericooara bidaviqui abagi, taida galí. ³¹ Raavacaru aramo ooqui ismaacada Jericooara oidacatadai dai vaavoitu isDiuusi maaquia agaitadai adavΛarai ajudidíu cascada soí agai acacalli judidíu ismaacada vaapa Jericooara dai nΛida agai adavΛarai ismaasi cascada maimuu looqui aidasi coi agaa ismaacada maiagidi Diuusi. Raavacaru aramo ooqui tataligamicatadai.

³² Camitistutuidi aana isaagagi vaamioma. Camaitiñajai tasai isaagagi istumaasi ivuaadana garaaduñicaru Jedeona dai Baraca dai Sansona dai Jefete dai Davi dai Samueeli dai aa Diuusi ñiñiooquituldiadamigada. ³³ Agai cΛaga vaavoitudaíña Diuusi cascada ivuaadana naana maasi. Amoco vuvaidiña oidacami dai agi ami davΛaragadara oidacana. Daida atataañadami cΛaga ivuaadana ganaa duiñdaga. Dai Diuusi soí vΛascatai isducatai aagidi. Dai Diuusi nuucagi aa sai maiugaana mamavidi, ³⁴ dai aa sai maimana aidamasí gΛΛ taiyara suuli dai Diuusi soí aa masai maicoodana. Dai Diuusi soí ismaacada maiguupucataidai sai guupucata. Dai Diuusi soí aa sai cΛaga maata cocodaiña dai voopoitudaíña gΛnsasaayu. ³⁵ Dai amoco ooqui aaduñda duduaca.

Dai amoco gia soimaasi taatatuli sasaayuda dai coi. Damos agai baiyoma ipali mascoodagi dai maisiu gajiaadara viaa ganvaavoidaraga. Agai maatacatadai isamo imidagai duduaca agai dai iimi agai Diuusi amadu. Agai maatacatadai isvaamioma sioma oidaca agai tavaagiara istami oidi daama. ³⁶ Dai ismaacada maivaavoitudaíña Diuusi soi vuaadana vaavoitudadami. Amoco parunaíña agai dai aa gavaiña dai aa mamaisapaiña dai vupuuraiña cadeenacada. ³⁷ Dai amoco coodaiña ojodaicada dai aa seruuchucada guicumaiña agai dai aa aagidiña agai sai gajiaadara viaana ganvaavoidaraga sai poduucái camaisoimaasi taatamituldiada agai dai amaasi coodaiña mastaicada. Dai aa mosaipaco ajioopaiña dai sisivatu ojogidacada dai cañiiru ojogidacada ivuaadana agai ganyuucusi. Sallicada arsoituutuigami agai daida loodami soi duucaí nΛidiña dai soimaasi taatamituldiña. ³⁸ Agai ismaacada maivaavoitudaí Diuusi alia soimaasi ivuaadana cascada maitaagaitadai isagai vaa davΛarara oidaca agai amadu vaavoitudadami ismaacada oidigana ajioopaiña dai tΛajovai oidacana. Vaavoitudadami vaamioma namaga cascada. ³⁹ Diuusi cΛagacara nΛidiña vΛasi agai ismaacada vaavoitudaíña. Damos vΛascara maimaa agai vΛasi istumaasi aagidi sai maquia agai. ⁴⁰ Diuusi ipaliditadai isagai nanaracagi asta istuigaco ootosda agaitadai agai amo sallicami vaamioma cΛagaducami dai agai arasallicami ismaacada gΛrootosi agai aidasi divia Suusi Cristo. Dai poduucái Diuusi oigaldi agai soimaascamigada dai aatama arpa. Dai Diuusi vΛascatai amapai garmaquia agai vΛasi istumaasi aagai.

12

¹ Maatacatai iscaaga vaavoitudaiña muidutai garaaduñicaru aatama lapa gaaagai iscaaga vaavoitudadagi dai calgacala oidacagi dai gajiaadala vipiaadagi vlassi soimaascami dai vlassi istumaasi maitarsoicai iscalgacala oidacagi. ² Dai gaaagai isapiatlatagitoda aatama isSuusi argarbaitacaaacamiga dai sallycada vaavoitudai agai Diuusi. Suusi Cristo tavaagiala daacatadai Diuusi lamadu dai alia baigalliditadai agai mala. Dai vasscala divia tami oidigi daama ivuaadatai istumaasi Diuusi ipalidi dai muu curusiaba tomasi gomaasi aliasi arsiaa araragaicatadai ljudidiu vllatara. Dai gooquiala apamu ii tavaagiamu dai Diuusi sallysia padala daja. Dai aatama gaaagai isvaavoitudai Diuusi apan duucal Suusi vaavoitudai Diuusi.

³ Tlatagitodavurai aapima isducatai Suusi Cristo apiaivuaada istumaasi Diuusi ipalidi tomasi asoimaasi ivuaadami soimaasi taatatuli cascada aliasi gaaagai isapiavaavoitudada aapima tomamasi soimaasi taatamai. Dai maivui ñioocada Diuusi tomasi aoodami soi duucal gannidi. ⁴ Aapima maiquiaa gancooditu vuidala vllatcatai adiaavora lamadu asoimaasi ivuaadami. ⁵ Gaaagai masiapiatlatagitodagi iscaiti Diuusi ñiooquiala siaaco pocaiti Diuusi maacaitai ñiooqui vaavoitudadami gamaamara duucal: Giñmaamara maitaagai masbacocodagi tomali maitaagai isdagituagi isivuaadagi istumaasi aana ipalidi sallyscada soimaasi gantaatamituldiada aana soimaasi ivuaadadatai aapima.

⁶ Dai soimaasi taatamituldi aana vlassi giñmaamara, alia oigadai aana cascada. Ascaiti Diuusi. ⁷ Sallyscada Diuusi soimaasi gantaatamituldiada maamaradacatai aapima maitaagai masvui ñioocadagi. Vlassi oodami ismaacada oigadai ganmaamara soimaasi taatamituldi sallyscada maicalla ivuaadagi. ⁸ IsDiuusi maisoimaasi gantaatamituldiadagi sallyscada soimaasi ivuaada aapima poduucal isduucal soimaasi taatamituldi agai gamaamara aida gia aapima maitarmaamarada agai. ⁹ Aidasi aaliducataidai aatama soimaasi gartaatamituldiña gardalada soimaasi ivuaadatai aatama dai vasscala siaa duutudaiña aatama. Damos vaamioma calga gaaagai issiaa duutuadagi Diuusi tomasi soimaasi gartaatamituldiadagi agai soimaasi ivuaadatai aatama vai poduucal maisoimaasi ivuaada aatama dai tomastuigaco oidaca Diuusi lamadu. ¹⁰ Aidasi aaliducataidai aatama soimaasi gartaatamituldiña gardalada isducatai calgadu alidiña agai. Damos Diuusi soimaasi gartaatamituldi, agai sallycada calga maata istumaasi arcala aatama garvllatara, vai poduucal maisoimaasi ivuaada aatama apan duucal agai tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi. ¹¹ Sallycada arvaavoi sai tomali amaadutai maiojoidi issoimaasi taatamituldiadagi daladala damos ismaacada mamaatarai iscaaga tuutiacagi soimaasi taatamitai agai gia sallycada calgacala oidacana.

¹²⁻¹³ Aliasi gaaagai isapiadaanada aapima Diuusi sai gansoicaiña dai calgacala oidacagi isducatai Diuusi ipalidi vai poduucal aa oodami maigajiaadala vipiaadana Suusi Cristo mamaatatuldiaragada damos baiyoma vaavoitudana agai dai calgacala vuvacana. Dai aliasi gaaagai iscaaga gamamaatatuldiada aapima Suusi Cristo mamaatatuldiaragada vai poduucal aa oodami calga maata calcana dai lligiditai calcana dai maisoimaasi ivuaadana.

¹⁴ Maitavar vuidala vllataca aa oodami tomasi agai ganvuidala vllat dai maitavar soimaasi ivuaada. Ismaacada apiasoimaasi ivueeyi maitistutuidi isiimiagi Diuusi lamadu. ¹⁵ Gannuucadacavurai aapima aipacoga vai tomali amaadutai maigajiaadala viaana Suusi Cristo mamaatatuldiaragada, isdagitua aapima Diuusi maicallgacala gannajadamu. Dai gannuucadacavurai aapima aipacoga vai tomali amaadutai maitavapi bacocodagi poduucal baacoitudan tada aapima muidutai lapa. ¹⁶ Dai

gannuucadacavurai aapimΛ aipacoga vai tomali Λmaadutai maigoogosi gΛducamicana dai maigajiaadΛrΛ vipiaadana istumaasi aagai Diuusi poduucai isduucai idui Esaúcaru. Esaúcaru gajiaadΛrΛ viaa gΛSΛΛlicamiga ismaacΛdΛ viaacatadai gΛooga vustuidadΛrΛ. VΛasi maa Λgai gΛsuculi. VaidΛ suculidΛ maaquiagi laachi cuaadagai. ¹⁷ CΛΛ maata aapimΛ isgooquiΛrΛ aidasi Esaú ipΛlidadai isΛoogadΛ daañiagi Diuusi sai cΛΛgacΛrΛ nΛidiña maitistui oogadΛ. Esaú Λpamu viaaca Λlidadai gΛSΛΛlicamiga dai asta suaacatadai dΛmos camaibaigacatadai.

¹⁸ ΛΛquioma aidasi Diuusi maa Λjudidíu gΛSΛΛlicamiga Λgiidi SiñaíΛrΛ aliΛ copoñimi oidigi dai ΛvΛΛrai dai tucagamu dai gΛΛpi mΛí taí ΛgiidiΛrΛ. ¹⁹ Dai cavami caidatu Λmo piito dai caidatu Diuusi ñiooquidΛ taidΛ Λoodami sΛΛlicΛdΛ duduaadimu dai daañimi Diuusi sai camañiooquidiña Λpamu. ²⁰ Λgai poΛlidadai ismaitistutuidi isΛΛgiadagi istumaasi aagidi Diuusi. Λgai potΛtΛdai sai isΛmaadutai siΛpΛ Λmo istumaasi taatagi Λgiidi gΛaagaitadai mΛsmuaagi ojodaicΛdΛ siΛpΛ uusicΛdΛ cascΛdΛ duduaadimu Λgai. ²¹ SΛΛlicΛdΛ sigalnascatadai oidigi cascΛdΛ asta Moseesa Λgi pocaiti sai gigivuli du-aadimucai. VΛasi gomaasi tΛΛ dai caΛ Λjudidíu, dΛmos aapimΛ gia cho.

²²⁻²⁴ DΛmos Diuusi gΛnmaa aapimΛ Λmo sΛΛlicami utudui. Λgai ΛrSuusi Cristo sΛΛlicamigadΛ dai aapimΛ cavaavoitu. Suusi Cristo Λgai dai muu curusiaba dai aasi ΛΛradΛ vai poduucai oigΛldicana oodami soimaascamigadΛ tomastuigaco. Vaamioma cΛΛgadu istumaasi iduí Suusi Cristo sistumaasi iduí Aveelicaru. Aveelicaru muua Λmo cañiiru mara dai ΛΛradΛ daasi Diuusi. Dai aapimΛ vaavoitudai isDiuusi gΛnvaidaquia agai tΛvaagiamu siaaco daja Λgai. Λgai tomastuigaco oidaga dai nΛida agai ismaacΛdΛ ΛrcΛΛga ivuaadami daidΛ ismaacΛdΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami. Dai modaraaja ΛpΛ mui miil tΛtΛaañicarudΛ dai vΛasi siaa duutudai Diuusi. Dai mui miil Diuusi maamaradΛ ami daraaja ΛpΛ, Λgai vaa ismaacΛdΛ Diuusi Λco vuvaitu. Λgai gia tomali Λmo imidagai camaisoimaasi ivuaada agai.

²⁵⁻²⁶ Gannuucadacavurai aapimΛ dai maigajiaadΛrΛ vipiaada Diuusi baiyoma ΛΛgiadavurai. Aidasi Diuusi ñiooqui Λjudidíu SiñaíΛrΛ aidasi maa gΛSΛΛlicamiga gigivuli ΛdΛvΛΛrai dΛmos vΛΛscΛrΛ Λjudidíu maiΛΛgi Diuusi tai cascΛdΛ Diuusi soimaasi taatatuli. Poduucai soimaasi gartaatatuldia agai Λgai ismaiΛΛgiadagi aatΛmΛ Suusi Cristo sΛΛlicamigadΛ. CascΛdΛ pocaiti Diuusi sivi: “ΛpΛ Λmo imidagai gigivuquitudamu aanΛ dΛvΛΛrai dai tΛvaagi ΛpΛ”, ascaiti Diuusi. ²⁷ Aidasi Diuusi pocaiti sai ΛpΛ Λmo imidaga ΛpΛduñia agai gomaasi Λgai potΛiya Λlidi sai ugitudada agai vΛasi istumaasi idui Λgai tami oidigi daama, dai tasai, dai masaadai dai sisiaavugai ΛpΛ, dai viaa agai mosΛcaasi istumaasi maiugiatai. ²⁸ Aliasi gΛaagai isbaigΛrΛliada aatΛmΛ DiuusicΛdΛ. Λgai vΛΛscΛrΛ gΛroigΛdai dai gΛrnuucada dai gΛrsoicΛi tasai cΛΛgacΛrΛ oidacana cascΛdΛ. Dai vΛasi gomaasi maiugiatai. CascΛdΛ gΛaagai tΛsbaigΛrΛliaracΛdΛ ivuaadagi Diuusi aa duiñdadΛ dai siaa duutuadagi Diuusi cΛΛgacΛrΛ oidacatai poduucai isduucai Diuusi ipΛlidi dai tΛtΛgitoitai isDiuusi vΛΛscΛrΛ soimaasi taatamituldi sioraΛ maiΛΛgidi. ²⁹ Maatacatai isDiuusi gΛrooga sΛΛlicΛdΛ soimaasi taatamituldi vΛasi soimaasi ivuaadami.

13

¹ GΛaagai mΛsapiagΛnoigΛadagi aipacoga. AapimΛ ΛrgΛnaadunumu vaavoitudadami cascΛdΛ. ² VΛΛscΛrΛ gΛaagai mΛsmiaadΛgiadagi gΛndaividacami. Λmoco cami-aadΛgidiña Diuusi tΛtΛaañicarudΛ dai vΛΛscΛrΛ maimaatacΛna isΛrDiuusi tΛtΛaañicarudΛ.

³ SoicΛdavurai aapimΛ Λvaavoitudadami ismaacΛdΛ maamaisapi ducami isaapimΛ ΛΛmadu maamaisapigai. Dai soicΛdavurai aapimΛ Λvaavoitudadami ismaacΛdΛ soimaasi taatamai, tΛtΛgitodavurai isaapimΛ ΛpΛ istutuidi issoimaasi taatagi.

⁴ Siaavar gΛnduutuada aapimΛ cuucunacami aipacoga dai cΛΛgavar gΛntΛtΛgitoca dai maisoimaasi ivuaada. Maitavar googosi gΛnducamica tomali cΛΛli tomali ooqui.

VΛASCARΛ maisoimaasi ivueeyi sioorΛ mosΛcaasiga gΛooñiga ΛΛmadu voopodagi. Diuusi soimaasi taatatuldia agai vΛasi ismaacΛdΛ googosi gΛnducami.

⁵ MaitΛaagai mΛsmui Λmpaidiada Λliada tumiñsi. BaigavΛr gΛnΛliada aapimΛ ΛgaicΛdΛ mΛsmaacΛdΛ viaacagi, maatΛcatai sai Diuusi pocaiti: “AanΛ vΛASCARΛ gΛnsoicΛdamu dai gΛnΛΛmadu daacamu”, ascaiti Diuusi. ⁶ CascΛdΛ aatΛmΛ istutuidi ispocaitiadagi vaavoitudaitai Diuusi:

Diuusi Λgai dai garsoicΛi

CascΛdΛ maiΛΛbΛidi aatΛmΛ tomali Λmaadutai.

Iscaitiadamu aatΛmΛ.

⁷ DaanΛdavurai Diuusi sai soicΛiña ismaacΛdΛ gΛnmaatΛtuli Diuusi ñiooquidΛ tucamidΛrΛ. Agai cΛΛgacΛrΛ oidacana dai cΛΛga ivuaadana Diuusi aa duiñdadΛ. Dai aapimΛ gΛaagai mΛsΛpan duuca i vΛuaada Λgai dai Λpan duuca vaavoitudada Λgai.

⁸ Suusi Cristo ΛrΛgai vaa tomastuigaco. ⁹ MaitavΛr vaavoitudada aapimΛ itu-maasi gΛmamaatΛtuldiadagi aa ismaacΛdΛ maiΛpa maasi ismaacΛdΛ gΛnmamaatΛtuli tucamidΛrΛ. Diuusi garoigΛdai dai cΛΛgacΛrΛ garnΛidi poduucai istutuidi aatΛmΛ tASCΛΛgacΛrΛ oidacagi. DΛmos ΛΛmoco vaavoitudai sai maitΛaagai iscuaadagi ΛΛmo cuaadagai. Gomaasi maitΛrsoiñi. CascΛdΛ aatΛmΛ maitΛaagai tΛsvaavoitudada gomaasi.

¹⁰⁻¹³ AbaitΛcΛaacamigadΛ papaaligadΛ Λjudidíu coodaiña vustaqui Λmo altar daama dai bΛΛ aimΛraiña ΛrΛdΛ iicusi vaaqui Λraana tucavi tucavioma cΛaacΛdΛ dai dadaasdiña Diuusi sai poduucai Diuusi oigΛldiana oodami soimaascamigadΛ. Dai vustaqui tuucugadΛ bΛΛ aimΛraiña siaaco maitiipu baabaqui dai mΛmΛidiña. Dai poduucai ΛpΛ ΛSuusi gΛmuaatu siaaco maitiipu baabaqui. Suusi muu sai poduucai Diuusi oigΛldiana oodami soimaascamigadΛ gomaasi ΛrΛsΛΛlicami utudui ismaacΛdΛ gΛrmaa Diuusi ootosacai Suusi Cristo tami oidi daama. DΛmos Λgai ismaacΛdΛ apiavaavoitudadagi Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ Λgai maioigΛldicamu soimaascamigadΛ. CascΛdΛ aatΛmΛ gΛaagai isgajiaadΛrΛ vipiaada Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ dai apiavaavoitudadagi Suusi Cristo sΛΛlicamigadΛ tomasi soimaasi taatamai aatΛmΛ vaavoitudaitai. ¹⁴ CΛΛ maata aatΛmΛ sai istumaasi oidaga tami oidigi daama ugitia agai cascΛdΛ nΛnΛra aatΛmΛ istuigaco iimia ragai tΛvaagiamu siaaco daja Diuusi dai ΛΛmadu oidaca ragai tomastuigaco. ¹⁵ CascΛdΛ gΛaagai isvΛASCARΛ cΛΛga ñioocada aatΛmΛ Diuusi vΛΛtarΛ garsoicΛitai Suusi Cristo. Apapaali judidíu dadasdiña Diuusi naana maasi istumaasi dΛmos aatΛmΛ maitΛaagai isdadasdiagi tomali Λmo istumaasi mosgΛaagai tASCΛΛga ñioocada Diuusi vΛΛtarΛ. ¹⁶ TΛtΛgitodavurai isgΛaagai iscΛΛgacΛrΛ oidacagi vΛASCARΛ dai oidiadagi aa mΛstumaasi viaacagi. Poduucai baigΛΛlidiña Diuusi.

¹⁷ ΛgΛiadavurai aapimΛ gΛntΛtΛaanΛdamiga. Agai gΛnsoicΛda Λlidi mΛsai cΛΛgacΛrΛ oidacana maatΛcatai isΛmo imidagai vuidΛrΛ guuquiva agai Λgai Diuusi. CΛΛgacΛrΛ avΛr oidaca vai maisoigΛnΛlidiña gΛntΛtΛaanΛdamiga. IssoigΛnΛΛliada Λgai aapimΛ ΛpΛ soigΛnΛliadamu.

¹⁸ DaanΛdavurai Diuusi sai apiacΛΛgacΛrΛ oidacana aanΛ tomasi aanΛ polidi isivueeyi istumaasi Diuusi ipΛlidi. ¹⁹ Dai vaamioma ipΛlidi aanΛ isdaanΛda aapimΛ Diuusi nai vaamioma otoma istuidia aanΛ ismΛΛca gΛndividiagi.

²⁰ Diuusi Λgai dai gΛriibΛstudacan tadatudai. Dai Suusi Cristo gΛrtΛaanΛdamiga muu curusiaba dai aasi ΛrΛdΛ dai gotorΛ Diuusi duaacali coidadΛ saagidiaiñdΛrΛ poduucai isduucai aagai Diuusi gΛsΛΛlicamiga utuducΛdΛrΛ ismaacΛdΛ maiugitia agai tomali Λmo imidaga. Suusi Cristo Λgai dai aliΛsi oigΛdai dai nuucada vΛasi Λvaavoitudadami. ²¹ AanΛ ipΛlidi sai Diuusi gΛnmaacana guvucadagai mai cΛΛga ivuaada aapimΛ istumaasi Λgai ipΛlidi vaavoitudaitai aapimΛ Suusi Cristo. Dai aanΛ ipΛlidi ΛpΛ isaapimΛ dai vΛasi oodami siaa duutuadagi Diuusi dai cΛΛga ñioocadagi tomastuigaco.

²² Giñaaduñi gandanai aansai maitiñvui baacocoiña ganmaacaitai aans ñiooqui idi ooji cavulicamiara. ²³ Garaduñi Timoteo cavuusai maisacaruaiñdara. Isotoma divia agai tami vaidacamu aans siascada maa ca gannidamuagi.

²⁴ Diuscada viaatuldi aans vasi gantataandamiga amadu aapima vaavoitudadami. Govaavoitudadami ismaacada tanai Itaaliara oidaca Diuscada gnviaatuldi.

²⁵ Aans ipalidi sai Diusi cagacara gnnidiña vascatai aapima. Moscaasi.

Idi oojai ooji Santiago Jacocarú cajiudad

¹ Aan Santiago arpiooñigad Diuusi dai taanadami Suusi Cristo. Viaatuldi aan baivustaama dan gooca Jacocarú maamarad cajiudad ismaacada aipaco oidaga vasi oidigara.

² Giñaaduñi ali asi gaaagai isbaigaliada aapim silscad soimaa taatamadagi naana maasi. ³ Moscaaga maat aapim issoimaasi taatamituldagi aapim caga vaavoitudaitai Diuusi aid gia vaamioma caga vaavoitudadamu aapim Diuusi soimaasi taatamaitai. ⁴ Ganaagavurai dai poduucái ivuaada. Aapim ismaacada mamaatari issoimaa taatamadagi dai vascara maivuí ñioocadagi Diuusi caga vaavoitudai, dai poduucái maitarsoimaasi iducamicamu aapim.

⁵ Ismaadutai aapim viagacagi maatdagai taañivurai Diuusi sigai ganmaaquimu. Agai maituu daayi dai maigaducada galidiña. ⁶ Damos caga vaavoitudaitai gaaagai mastaanadagi. Agai ismaacada maicaga vaavoitudai amo imidagai caga vaavoitudaña dai siaadiqui camaisi caga, agai arpan ducami uusi aagada ismaacada mosaipaco oiñidiña valli. ⁷ Siora povuaadagi agai maitaagai istagitodagi isDiuusi maquia agai istumaasi. ⁸ Agai amo imidagai tagitoña amo istumaasi dai siaadiqui ama maasi agai maimoduucái oidacana vascara.

⁹ Avaavoitudadami soitigami gaaagai isbaigaliadagi cagacara naiditai Diuusi agai dai maisiu soiduucái naidi. ¹⁰ Avaavoitudadami ricu ara gaaagai isbaigaliadagi silscada loodami soiduucái najadagi vaavoitudaitai agai Suusi Cristo. Vasi vustuidada aricu ugiatari pan duucái yoosigada vasoi maitavari cavaca. ¹¹ Mosvusacari tasai dai toñidarari dai gaquistudai yoosigai vai suuligari vai camaisigimaascana. Poduucái ara todian duucái ugiatari vustuidada aricu quiaa aata vuaadaitai agai.

¹² Siora soimaa taatamadagi dai maivuí ñioocadagi Diuusi agai ali asi baigaliadamu. Agai ismaacada istutuidi ispoduucái oidacagi Diuusi maaquimu oigaragai isvascara oidacamu agai Diuusi lamadu, poduucái isduucái aagai Diuusi siduñia agai agacada ismaacada lagiadagi. ¹³ Silscada amaadutai soimaasi iduñia aliada maitaagai ispoliada agai isDiuusi poduucái tagitoituldi. Diuusi tomali amo imidagai maitagitoi issoimaasi ivuaadagi, dai tomali poduucái maitagitoituldi agai aa. ¹⁴ Baiyoma silscada amaadutai soimaasi iduñia aliada agai lagi poduucái tagitoi cascada. ¹⁵ Tagitoidagiañdarari vusacari soimaascami dai silscada caali asi arsoimaasi iducamicagi loodami camaitistutuidi isimiagi Diuusi lamadu.

¹⁶ Giñaaduñi maitavar lagi ganvupuiirumadada. ¹⁷ Vasi istumaasi cacagaducami ismaacada viaa aatama oidigi daama Diuusi garmaacai. Diuusi iduí tasai dai masaadai dai sisiaavugai dai alia caga dadadacari vasi agai, damos Diuusi vaamioma dadadacari. Gocuudagi ismaacada viaa Diuusi tomali amo imidagai maiugiatari tomali maitutucui. Diuusi vascara garmaacai istumaasi cacagaducami. ¹⁸ Diuusi cagacara garvuvaidi tasvaavoitudagi dai muidutai vaavoituda agai damos aatama araga vaavoitu. Poduucái ipali agai cascada poduucái ivueeyi.

¹⁹ Giñaaduñi sioma arcagai iscacagi isñioocadagi dai maitaagai isbacodagi. ²⁰ Oodami ismaacada bacocarari maitivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi, ²¹ cascada casivarar maisoimaasi ivuaada. Lagiadvurai aapim Diuusi. Caviaa aapim Diuusi ñiooquida ismaacada grootosi agai. Diuusi viaa guvucadagai daida istutuidi iscagacara ganvuvaidagi isvaavoitudagi aapim ñiooquida.

²² Ivuaadavurai istumaasi aagai Diuusi ñiooquidΛ maisiu moscaΛca. SioorΛ caΛcagi dai maitivuaadagi poduucai ΛΛgi gΛnvupuiirumadai Λgai. ²³ SioorΛ moscaΛcagi Diuusi ñiooquidΛ dai maiΛΛgiadagi Λgai ΛrΛpan ducami Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ mΛΛ nΛnΛidi gΛΛasi ²⁴ dai casi gΛaagadagi tuitaragai vai Λgai mosimiagi abiaadΛrΛ dai camaitΛgituagi ismaasi ΛΛsidΛ. ²⁵ SioorΛ mostΛgitocagi istumaasi caΛ Diuusi ñiooquidΛ ismaacΛdΛ cΛΛgacΛrΛ gΛrvuvaidi dai cΛΛga tΛgito caΛcagi dai apiacΛΛga vaavoitudadagi daidΛ ivuaadagi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidΛrΛ Λgai aliΛ baigΛΛliadamu.

²⁶ IsΛmaadutai pocaitiadagi siΛrvaavoitudadami dai vΛΛscΛrΛ vuí ñioocada aa ΛΛgi gΛnvupuiirumadai dai poduucai vaavoidaragadΛ maisoicΛi. ²⁷ Diuusi nΛidi sioorΛ soicΛi aali maidΛdΛcamΛ ΛΛmadu Λvipiudu siΛΛscadΛ soimaa taatamada Λgai dai mai soimaasi ivueeyi poduucai isduucai ivueeyi aa ismaacΛdΛ maiΛΛgidi Diuusi. Diuusi pocaiti sai sioorΛ poduucai ivueeyi Λgai giaa sΛΛlicΛdΛ cΛΛga vaavoitudai.

2

¹ Giñaaduñi aapimΛ ismaacΛdΛ vaavoitudai gΛrtΛaanΛdamiga Suusi Cristo Λgai vaa ismaacΛdΛ sΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai aliΛsi gΛaagai aapimΛ isvΛascatai Λmadugan duucai nΛijadagi. MaitΛaagai issiooma cΛΛgacΛrΛ nΛijadagi ΛΛmoco siaa.

² Ducami isvaapaquiagi gooca cΛcΛΛli siaaco siaa duutuada aapimΛ Diuusi, Λmoco ΛrgΛvidacamicagi daidΛ Λroorocagi aaniyugadΛ dai cΛcΛΛgaducagi yuucusidΛ, daidΛ ΛgΛmai Λrsoitigamicagi dai cΛcΛΛliocoidadΛ yuucusucagi. ³ Amaasi mai aapimΛ cΛΛgacΛrΛ miaadΛgidagi Λgai ismaacΛdΛ cΛcΛΛgadu yuucusidΛ dai potΛdagi: “Tami daiva cΛΛgaducΛdΛ daicariΛrΛ”. DaidΛ Λsoitigami mospotΛdΛ aapimΛ: “MΛΛcai cΛca siΛpΛ daivañi tami dΛvΛΛrapi”. ⁴ Poduucai aapimΛ maiΛmadugan duucai nΛidi vΛascatai, baiyoma maicΛΛga tΛtΛgitoi aapimΛ.

⁵ Giñaaduñi caΛcavurai idi ñiooqui Diuusi Λcovai vuvaitu vaamioma mui soitutuigami dai chiΛΛquioma riricu oidigi daama oidacami saagidaiñdΛrΛ sai cΛΛga vaavoitudaiña Λgai. Dai vΛascΛrΛ vaamioma Λrsoiñi isvaavoitudagi oodami Diuusi siviaacagi mui tumiñsi. Diuusi maaquimu Λvaavoitudadami oigaragai sai gataaanΛiña Λgai ΛΛmadu. Poduucai isduucai aagai Diuusi siduñia agai ΛgaicΛdΛ ismaacΛdΛ ΛΛgiadagi.

⁶ DΛmos aapimΛ soiduucai nΛidi soitutuigami. TΛtΛgitodavurai aapimΛ isΛriricu Λgai dai soimaasi gΛnvuiididi aliΛ duudatai dai Λgai gΛntΛvaimaticana aapimΛ dai vaman tutusaiña dudunucamiΛrΛ. ⁷ Dai Λgai vaa Λgai dai vuí ñioocai Suusi Cristo ismaacΛdΛ gΛaagai issiaa duutuadagi. Suusi Cristo guvucadadΛcΛdΛ vapacoñi aapimΛ.

⁸ Aduucai oojisi Diuusi ñiooquidΛrΛ: “OigΛadavurai gΛnaaduñi poduucai masduucai gΛnoigΛdai aapimΛ ΛΛgi”. IssΛlicΛdΛ povuaada aapimΛ aidΛ gia cΛΛga ivueeyi aapimΛ. ⁹ DΛmos ismaiΛmadugan duucai nΛijada aapimΛ aidΛ gia soimaasi ivueeyi aapimΛ. Dai poduucai aapimΛ Λrsoimaasi ivuaadami maiΛΛgidacai Diuusi ñiooquidΛ.

¹⁰ TomasioorΛ ismaacΛdΛ ΛΛgidi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidΛrΛ dai Λmo imidagai maicΛΛga iduñiagi tomasi Λmo istumaasiΛrΛ Λgai ducami ismaiΛΛgiada tomali Λmo istumaasi. ¹¹ Diuusi pocaiti sai maitΛaagai isgoogosi gΛnducamicagi oodami dai Λgai vaa pocaiti ΛpΛ sai maitacoodaiña. IsΛmaadutai maigoogosi gΛducamicagi tomasi mosgamuaa vΛascΛrΛ Λrsoimaasi ivuaadami maiΛΛgidacai Diuusi ñiooquidΛ. ¹² AapimΛ aliΛsi gΛaagai iscΛΛgacΛrΛ oidacagi Λpan duucai Λgai ismaacΛdΛ maata isΛmo imidagai Diuusi nΛida agai ismaacΛdΛ arcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛdΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami. Diuusi cΛΛgacΛrΛ gΛrvuvaidi soimaascamiΛiñdΛrΛ cascΛdΛ istutuidi aatΛmΛ isΛΛgiadagi ñiooquidΛ. ¹³ IsΛmaadutai maisoigΛΛliadagi aacΛdΛ Diuusi maisoigΛΛliadamu ΛgaicΛdΛ ΛpΛ dΛmos sioorΛ soigΛΛliadagi aacΛdΛ Diuusi soigΛΛliadamu ΛgaicΛdΛ ΛpΛ.

¹⁴ Giñaaduñi, ¿tumaasi arcallgai ispocaiti adagi amoco sai vaavoitudai dai maitivua adagi tomali amo istumaasi callgaducami? ¿Baiscallgacallga vuusaiña agai poduucai? ¹⁵ Ducami isamoco ganaduñi maiviaacagi yuucusi tomali cuaadagai ¹⁶ mai amaadutai aapim potalladagi: “Diosai, tallganapas tudu cuaadagai dai yuucusi”. Mai aapim maimaquiagi istumaasi viallga agamai. Tumaasi soñana ñiooqui. ¹⁷ Poduucai siora pocaiti sai vaavoituda dai maisoicadagi gaaaduñi tumaasi arcallgai vaavoidaragada.

¹⁸ Aapi pocaiti sai callga vaavoitudai dai aan pocaiti saida ivueeyi istumaasi callgaducami poduucai isduucai Diuusi ipalidi. Damos issallicalda vaavoitudamudai aapi Diuusi aid gia ivuaadamudai istumaasi callgaducami poduucai isduucai Diuusi ipalidi. Siuu duucu ivuaada aan istumaasi callgaducami poduucai isduucai Diuusi ipalidi poduucai gamaata ñsaana sallicalda callga vaavoituda Diuusi. ¹⁹ Aapi vaavoitudai isamaduga Diuusi, vaavuava. Damos adiaavora tallaañicaruda vaavoitudai allpa isoidaga Diuusi dai gigivucui duduaadicutai. ²⁰ ¿Maimaata call aapi? ¿Ipalidipasi ñsigamaata tuladagi? Siora vaavoitudadagi dai maitivua adagi istumaasi callgaducami, ¿tumaasi arcallgai isvaavoitudadaga agai? ²¹ Callga maata aapi isgraduñi Avraañicaru allgidiña Diuusi daida idui gamaracada isducatai tajai Diuusi vai cascada callgacallga ñlidiña Diuusi Avraañi dai pocaiti sai agai aramo oodami ismaacada callma duucai gatagito dai camaisoimaasi ivuaada agai dai allgidiña Diuusi. ²² Poduucai gamaata isAvraañi alia callga vaavoitudai Diuusi dai aidasi podui agai vaamioma vaavoitu. ²³ Dai poduucai allpadi isducatai aagai Diuusi ñiooquidar ismaacada pocaiti: “Avraañi vaavoitu Diuusi vai cascada Diuusi callgacallga ñlidi ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduñimudai agai”. Vai Diuusi gaduñi duucai ñlidi Avraañi.

²⁴ Camaata aapim siDiuusi callgacallga ñlidi avavoitudadami callga ivuaadami duucai maisiu mosaca vaavoidaragadacada damos istumaasi callgaducamicada ismaacada ivuaadagi agai allpa. ²⁵ Poduucai allpadi Raavacada agai aramo ooqui tataligami dai callga miaadagi ojotosada aljudidu dai agidi siaa salli iimia agai sai maivuuna tallaanadami. Dai vaavoitu Diuusi cascada aid abiaadar Diuusi ipali isama duucai gatagituagi agai dai camaisoimaasi ivuaadagi. Diuusi callgacallga ñlidi Raava dai pocaiti sai agai aramo oodami ismaacada callma duucai gatagito dai camaisoimaasi ivuaada agai dai allgidi Diuusi. ²⁶ Siora vaavoitudagi dai maicallga ivuaadagi agai maitarcallgai vaavoidaragada, agai arapan ducami amo oodami ismaacada cavusacai ibada muucucai agai.

3

¹ Giñaaduñi maitaagai issii muidutai armamaata tuldiadamicagi. Camaata aapim sai aatama ismaacada armamaata tuldiadami Diuusi sallicalda soimaasi gartaatamituldagi ismaisalli agidi aatama ñiooquida agai. ² Vallscatai aatama muiyoco maicallga ivuaadana. Isamadutai tomali amo imidagai maisoimaasi ñioocadagi agai aramo oodami callga gatagitocami dai callga istutuidi ismaisoimaasi ivuaadagi. ³ Siallscada dacamidacartuda aatama cavayu poduucai istutuidi aatama isiimitudadagi siajacoga ipaliadagi. ⁴ Gantagito var ñlijada vaarcuar ismaacada gaa suudagi daama ajioopai tomasi all gardu agai dai avalli ismaacada nuituscari alia guvuca vida liimitudadami iimitudai siajacoga ipaliadagi amo ali taavlacada ismaacada vaarcu uta daja. ⁵ Poduucai allpvueeyi allpa ganallnacada tomasi alidu vallscar istutuidi isnaana maasi ivuaadagi. ⁶ Dai ganallna arapan ducami tai allpa. Lallchi taicada mamajai gampi oidigi. Ganallna istutuidi isalia soimaasi ivuaadagi poduucai soimaasi ivueeyi oodami. Siansi ucami oidacagi amo oodami amaasi ucami soimaasi ivueeyi ñallada Diaavora guvucadacada. ⁷ Oodami istutuidi isbai tuutiatudagi tomastuma callisi, dai coocoyi, dai ujuurugi, dai callisi gaa suudar oidacami, dai cabai tuutiatudaiña.

⁸ Damos gananna gia tomali amaadutai maitistutuidi isbai tuigatudagi. Gananna aramo istumaasi ismaacada maibaiga isbai tuigatudagi. Ganannacada oodami ñioquidi aa oodami dai soigaliatu poduucai isduucai muuquigami. ⁹ Garnannacada siaa duutudai aatama Diuusi garooga dai agai vaacada ñioquidi aatama oodami ismaacada Diuusi idui pomaasi ismaasi Diuusi. ¹⁰ Gartañicada siaa duutudai aatama Diuusi dai agai vaacada soimaasi ñioocai. Giñaaduñi poduucai gia maitaagai isivuaadagi. ¹¹ ¿Isbai vuusaiña agai vaa vagacañañdara suudagi yoovicami dai sivucami? ¹² ¿Giñaaduñi isbai amo iigosi dadda iibatana uuvasi siapra amo uuvasi dadda bais iibatana iigosi? Poduucai apra amo vagacañañdara maivusacai suudagi yoovicami dai sivucami.

¹³ Isoidacagi amaadutai aapima gansaagida ismaacada caga gatagitocagi agai glaagai iscagacara oidacagi vai poduucai najadagi aa siarvaavoi iscaga gatagito dai maitaagai isgducada galiadagi. Agai vaa maatdagada mamaatutldi ismaitaagai isgducada galiadagi. ¹⁴ Damos isalia muuquimudada tuigacagi agai dai lagi ganvatar tagitocagi vasi dai maitatagitodagi aa maitaagai isgducada galiadagi gamaatdagacada vasi gomaasi an ducami isyaatagadagi. ¹⁵ Googada maatdagai maitaragai ismaacada gamaacai Diuusi goovai mosaroodami oidigi daama oidacami tagitoidada dai goovai agai ismaacada gamaacai diaavora. ¹⁶ Siaaco coimudada tuutiacagi oodami dai lagi ganvatar tagitocagi vasi dai maitatagitodagi aa ami mosganvupui ñioocaiña oodami, daida ivuaadana mui naana maasi soimaascami. ¹⁷ Damos agai ismaacada viaa maatdagai ismaacada gamaacai Diuusi agai cagacara oidacana dai maioomaliacana, dai tatagitoina aa, dai lagiidina ganbaitaguucacamiga, dai soigalidina aacada dai soicaiña dai amadugan duucai naidina vascatai dai vasi isducatai aagai poduucai ivuaadana. ¹⁸ Dai maicocodaiña aa dai poduucai caga ivueeyi, agai ipalidina iscagacara oidacagi oodami cascada.

4

¹ ¿Ducatai gancoodaiña aapima? Soimaasi tagitoidagai ganmaitacai dai poduucai maicaga ivueeyi aapima. ² Aapima aagaiña amo istumaasi dai masmaitanmaquiagi gacoodaiña aapima. Aapima viaaca alidina istumaasi viaaca ganaduñi dai masmaitanmaquiagi cocodaiña aapima. Aapima maiviaacana istumaasi ipalidi maitaanai aapima Diuusi cascada. ³ Dai mastaanadagi, Diuusi maitanmaacai. Lagi ganvatar taanina aapima cascada. Maitavar cagai ispoduucai taanadagi. ⁴ Aapima maiagidi Diuusi. ¿Maitamasmaata aapima sai siora ivuaadagi istumaasi ivueeyi agai ismaacada maiagidi Diuusi agai vuidara vata Diuusi? Mospoduucai siora ipaliadagi isivuaadagi istumaasi ivueeyi agai ismaacada maiagidi Diuusi agai vuidara vata Diuusi. ⁵ Maisiu mosagi pocaiti Diuusi ñioquidara: “Glabadaga ismaacada ootoi Diuusi sai garamadu daacana aliasi garsoicai dai alia soigalidi agai siascada soimaasi ivuaadagi aatama”. ⁶ Diuusi cagacara garnidi dai aliasi garsoicai cascada pocaiti Diuusi ñioquidara. “Diuusi vui caata ismaacada garducada ganlidi damos Diuusi soicai agai ismaacada maigarducada ganlidi”. ⁷ Lagiadvurai aapima Diuusi dai vuidara avrvataca diaavora sigai malimu. ⁸ Duudatai avrgamamadada siDiuusi gansoicadamu dai vaamioma cagacara gannajadamu. Dani aapima soimaasi ivuaadami, ama duuquivar gantatagito dai camaisoimaasi ivuaada. Dai aapima ismaacada lagiada aliada Diuusi dai soimaasi ivuaada aliada apra, dagitovurai gosoimaa tagitoidagai, ⁹ dai soigalialiada soimaasi ivuaadatai. Siora asadagi soimaasi ivuaadatai baiyoma glaagai issuaanadagi, siora baigaliadagi soimaasi ivuaadatai baiyoma glaagai isoigaliadagi. ¹⁰ Maitavar garducada ganliada vuitapi Diuusi siDiuusi ganoigaldamu dai gansoicadamu.

11 Giñaaduñi maitavar ganñiooquiada aipaco, siorañ ñiooquiadagi amoco gñaduñi dai dunucami duucaí gñvuaadagi taca aliditai gñaduñi agai vuí ñioocai Diuusi ñiooquida ismaacada pocaiti sai gñagagai isoigada gñraaduñi. Agai ducami ispocaitiadagi sai Diuusi ñiooquida maitarsoiñi. Damos isaapima pocaitiadagi sai Diuusi ñiooquida maitarsoiñi dai aapima maiagidi Diuusi ñiooquida aidai gia aapima agai gñnaagidi isducatai gñagagai masoidacagi ducami isaapima ardundunucamicagi. 12 Agai Diuusi gamaa gññiooqui. Agai vaa agai daidai ardundunucami. Agai istutuidi iscagacaga vuviadagi oodami sialpa ugititudagi. ¿Dai aapima giñaaduñi, ¿moorañ dai dudunucami duucaí daraiva alidi aa vñatar?

13 Aapima gñsaagida oidaga amoco ismaacada pocaiti: “Sivi sialpa sioroco iimu aatama sibaaaco dai maaaca oidacamu amo uumigi dai gaaata vuaadamu dai gamaitacadamu tumiñsi”. 14 Dai tomali maimaatacatai istumaasi araduñiagi siaadiqui aapima maimaata sialscada coiya agai alia maitavapi capacarai oodami. 15 Baiyoma gñagagai maspocaitiadagi: “IsDiuusi ipaliadagi oidacamu aatama daidai ivuaadamu imaasi sialpa ama maasi”. 16 Damos aapima gñarducada gñalidi dai agai gñntaanandan duucaí ñioocai dai maitatagitoi isDiuusi agai dai gñntaanai. Poduucái gia maicagadu. 17 Siorañ maatai ivuaadagi istumaasi cagaducami dai maitivuaadagi agai maicaga ivueyi.

5

1 Cagavurai aapima riricu. Diuusi sialicada soimaa gñntaatamituldamu soimaasi ivuaadatai aapima cascada aliasi gñagagai iscavami aijigadagi. 2 Vasi gñvustuidaga duva agai dai gñnyuucusi cagagaducada maamata agai. 3 Dai gñnooroga dai gñnplaataga biitama agai dai poduucái maatamu aa sialia maicaga tuutiacaatai aapima dai maisiaa doodai gñvustuidaga dai soiñamudai aa. Diuusi soimaasi gñntaatatuldamu. Aapima mui ampagi gñvustuidaga sivi cayoga aayi istuigaco Diuusi naida agai soora arcaga ivuaadami dai soora armaicaga ivuaadami. 4 Aapima maiaa namaiqui gñnpipiooñiga siorañ yoovaiña gñnasi, vai agai aagidi dudunucami vai Diuusi cañ istumaasi aagai agai. Diuusi agai dai taanai vñsiaacatai. 5 Aapima mui viaacana tumiñsi dai yuucusi cagagaducami tami oidigi daama, dai mosgavagimataiña vñsi go maasi ivueyi aapima vai camiaadimi istuigaco Diuusi gñnnaida agai ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami. 6 Aapima van tutusaiña ismaacada maitaristuma ducami dai gatanaanaiña coodaragai dai maidadagitoiña aapima isagai gñsoiñagi agai.

7 Giñaaduñi maitavar vuí bacocoda ismaacada soimaasi gñntaatamituldi poduquiavar ivuaada asta sialscada diviagi Suusi Cristo maijojodaitai. Añsadami gñagagai isnanaracagi duuqui maivui ñioocaitai Diuusi vaidai aiyagi yoovaragai. 8 Casia miaadimi istuigaco divia agai Suusi Cristo cascada sialicada gñagagai isnanaracagi istuigaco diviagi dai maitaagagai masvui bacocodagi ismaacada soimaasi gñntaatamituldi. 9 Giñaaduñi maitavar gñnvupui ñioocada vai Diuusi maisoimaasi gñntaatatuldana. Casia miaadimi istuigaco Diuusi naida agai soora arcaga ivuaadami dai soora armaicaga ivuaadami. 10 Giñaaduñi tagitovurai Diuusi ñiñiooquituldiadamigada agai alia soimaa taata dai maivui bacocoiña ismaacada soimaasi taatamituldiña poduquiavar ivuaada aapima arpa. 11 Aatama polidi sai agai ismaacada soimaa taata dai maivui ñiñio Diuusi agai alia baiganaliditadi. Aapima camaata isducatai Job alia soimaasi taata dai vñscarai maivui

ñioo Diuusi dai maatΛ aapimΛ ΛΛpΛ isducatai Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛidi gooquiΛrΛ. Diuusi aliΛ soigΛΛlidiña vΛΛscataiCΛdΛ.

¹² Sivi giñaaduñi gΛnaagidamu aanΛ Λmo ñiooqui ismaacΛdΛ aliΛsi gΛaagai ismaatΛca aapimΛ. MaitavΛr aagada Diuusi tomastumaasicΛdΛ. MaitΛaagai ispocaitiadagi sai cΛΛ maatΛ Diuusi isΛrvaavoi istumaasi aagai aapi dai ismaitΛrvaavoicagi vai Diuusi gΛmuaana.

¹³ IsΛmaadutai aapimΛ soimaa taatacagi gΛaagai isgamamadadagi. Dai isΛmaadutai baigΛΛliadagi gΛaagai isganΛΛdagi siaa duutudai Diuusi. ¹⁴ Dai isΛmaadutai coococagi gΛaagai isvaidagi ΛtΛtΛaanΛdamigadΛ vaavoitudadami vai gamamadana ΛcoocoadΛ vΛΛtarΛ dai tΛidana asaiti daañidatΛi Diuusi sai duaaidana. ¹⁵ Dai mΛsiΛΛscadΛ vaavoitudaitai gamamadadagi siDiuusi duaaidamu sivañigamu Λgai. Dai Diuusi oigΛldamu soimaascamigadΛ ΛΛpΛ. ¹⁶ CascΛdΛ baigavΛr vuaada ñiooqui mΛsiΛΛscadΛ soimaasi gΛnvuiidiadagi aipacoga, dai vΛΛscatai avΛr mamadada vai Diuusi duduaaidiana vΛΛsi ΛcococoidadΛ aapimΛ gΛnsaagida. AliΛ guvuca ΛmamaragadΛ Λoodami ismaacΛdΛ caΛma ducai gΛtΛgito dai camaisoimaasi ivuaada agai dai Λgidi Diuusi. ¹⁷ Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ Eliasi Λroodamicatadai gΛrΛpan duucai, dai aidΛsi daanΛi Λgai Diuusi sai maiduuduna tai maiduudu vaica uumigi dan tajucami. ¹⁸ Dai gooquiΛrΛ aidΛsi daanΛi Λgai Λpamu sai duuduna tai duudu tai baigΛdui ΛΛsicami.

¹⁹ Giñaaduñi isΛmaadutai aapimΛ gΛnsaagida dagituagi gΛvaavoidaraga vai Λmai Λpamu vaavoituldagi ²⁰ maatΛcavurai aapimΛ isΛgai ismaacΛdΛ vaavoituldagi Λgai ismaacΛdΛ dagituagi gΛvaavoidaraga sai Λgai cΛΛgacΛrΛ vusaitu ibΛadΛ Λsoimaasi ivuaadami gΛgΛvituldaragadΛaiñdΛrΛ dai poduucai oigΛldicamu soimaascamigadΛ tomasi aliΛsi Λrsoimaasi iducami.

MosΛcaasi.

Idi arΛapΛgadadΛ oojai ismaacΛdΛ ooji Piiduru Λvaavoitudadami vΛΛtarΛ

¹ Aana arPiiduru ootosadΛ Suusi Cristo dai ganoojidi aana aapimΛ ismaacΛdΛ JerusaleenΛrΛ oidacatadai dai aidasi Λjudidíu soimaasi gantaatatuli aapimΛ Λmadu Λгаа vaavoitudadami, aapimΛ sibΛaco iji. Dai sivi aipacoga oidaga aapimΛ PoontarΛ dai GalaasiarΛ dai CapadoosiarΛ dai AasiarΛ dai BatiñiarΛ. ² Diuusi garooga caΛcovai ganvuvaitu aapimΛ poduucai isduucai ipΛlidadai Λgai ΛΛqui abiaadΛrΛ. Diuusi IbΛadΛ Λcovai ganvuvaitu masaidΛ ivuaadana aa duiñadΛ dai Λgai apiagansoicΛi iscΛΛgacΛrΛ oidaca aapimΛ masai ΛΛgidiña aapimΛ Suusi Cristo. Suusi Cristo muu curusiaba tai aasi ΛrΛradΛ masai aapimΛ cΛΛgacΛrΛ vuvacΛna masvaavoitudagi cascΛdΛ Diuusi apiaganogΛldi gansoimaascamiga. Vai Diuusi sΛΛlicΛdΛ cΛΛgacΛrΛ gannΛijadagi dai ganiibΛstudacan tadacagi.

³ CΛΛgavar ñiocada aapimΛ Diuusi vui Λpan duucai aana. Λgai ΛroogadΛ gartaanΛdamiga Suusi Cristo. Λgai duucali ΛSuusi Cristo coidadΛ saagidaiñdarΛ cascΛdΛ viaa aatΛmΛ ibadagai utudui. Λgai sΛΛlicΛdΛ soigΛlidi aatΛmΛcΛdΛ cascΛdΛ. Dai poduucai nanara aatΛmΛ vaavoitudaitai istuigaco vΛΛscarΛ oidacamu aatΛmΛ Diuusi Λmadu. ⁴ Diuusi ganmaa oigaragai isiimia aapimΛ tΛvaagiamu dai Λgai Λmadu oidacagi vΛΛscarΛ siΛΛscadΛ coiyadi. MΛΛca tΛvaagiarΛ Diuusi Λmadu camaisoimaasi ivuaadamu tomali Λmaadutai. Dai vΛΛscarΛ baiganΛliadamu vΛΛscatai aapimΛ. AapimΛ arDiuusi maamaradΛ cascΛdΛ. ⁵ AapimΛ vaavoitudai isDiuusi arcΛΛgacΛrΛ ganvuviadami cascΛdΛ Λgai gannuucada aapimΛ gΛguvucadagacΛdΛ. SiΛΛscadΛ Λpamu diviagi Suusi Cristo cΛΛgacΛrΛ ganvuvaidamu aapimΛ soimaasi ivuaadami saagidaiñdarΛ dai maatΛmu aapimΛ istumaasi cΛΛgaducami istumaasi Diuusi iduñia Λgai aapimΛ ganvΛΛtarΛ.

⁶ VΛΛsi imaasicΛdΛ avΛr baiganΛliada aapimΛ tomasi sivi chiΛΛqui uumigi gΛaagai issoimaa taatagi aapimΛ mui naana maasi. ⁷ SiΛΛscadΛ soimaa taatamadagi oodami poduucai gΛmaata issΛΛlicΛdΛ vaavoitudai ischo ΛpΛ. Ganvaavoidaraga arΛpan ducami ooro gΛmΛmΛidi vai Λcovai vusacΛi goΛΛ ooro. Poduucai aapimΛ siΛΛscadΛ soimaasi taatamadagi apiaΛΛgigitai Diuusi cΛΛ maata issΛΛlicΛdΛ vaavoitudai. Dai poduucai gΛvaavoidaraga vaamioma cΛΛgadu sioro. Ooro gia uugiatai vai ganvaavoidaraga gia cho. Siora soimaasi taatamadagi dai apiaΛΛgiadagi Diuusi dai siΛΛscadΛ diviagi Suusi Cristo Λgai potΛΛdamu isaliΛ cΛΛga idui, dai aagidamu Λgai aa ΛpΛ.

⁸⁻⁹ AapimΛ mainΛiditai Suusi Cristo vΛΛscarΛ siaa duutudai dai oigΛdai, tomasi maiquiaa nΛidi aapimΛ Λgai vΛΛscarΛ vaavoitudai vai poduucai cΛΛgacΛrΛ ganvuvaidana. Dai cascΛdΛ vaavoitudai aapimΛ sai Λgai cΛΛgacΛrΛ ganvuvaidana. Dai cascΛdΛ aliΛ baiganΛlidi aapimΛ dai maitΛΛgai ñiooqui isducatai aagidagi aa, masaliΛ baiganΛlidi.

¹⁰ ΛΛquioma Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ ismaacΛdΛ gaaagidi isDiuusi cΛΛgacΛrΛ ganvuvaida Λgai aapimΛ gΛnaajagΛitadai ismaatiagi isducatai Diuusi cΛΛgacΛrΛ ganvuvaida agaitadai. Λgai ΛΛgi caagaitadai gomaasi dΛmos maicΛΛga maata caΛcatadai. ¹¹ Diuusi IbΛadΛ, Λgai vaa ismaacΛdΛ Λmadu daja Suusi Cristo, maatΛtuli gΛñiñiooquituldiadamiga isducatai ΛCristo soimaa taata agaitadai dai goquiarΛ Diuusi maquia agaitadai Λmo sΛΛlicami tΛvaagiarΛ. Dai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ aliΛsi gΛnaajagΛitadai ismaatiaga siora arCristoca agaitadai dai siΛΛscadΛ divia agaitadai. ¹² Dai Diuusi IbΛadΛ aagidi Λgai sai Λñiooqui vaamioma ΛraatΛmΛ garvΛΛtarΛ siΛgai. Dai vΛΛsi imaasi ismaacΛdΛ gaaagidiña Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ arΛgai vaa

ismaacada casi ganaagidi Diuusi ñiñioquituldiadamigada sividada. Agai ganaagidi isSuusi Cristo arcagacaga vuviadami dai Diuusi ootoi glibadaga tavaagiaiñdara vai agai guvucadadacada aagaiña ñiñioquituldiadamigada. Dai Diuusi talaañicaruda tavaagiara ipaliditadai ismaat cacagi vasi istumaasi aagai aquida Diuusi ñiñioquituldiadamigada.

¹³ Cascada vasi imaasicada tatagitodavurai aapima isdivia agai Suusi Cristo bai ganduuca dai nanaraca vaavoitudaitai issallicada cagacaga gannajada agai agai siascada diviagi. Maitavar tatagitoda istumaasi soimaascami dai cagacaga avroidaca. ¹⁴ Agiadavurai aapima Diuusi dai camaitivuaada vasi istumaasi ivuaadana maiquiaa maatacai mamaatatuldaragada Suusi Cristo. ¹⁵ Diuusi acovai ganvuvaitu aapima cascada avar apan duucai ivuaada Diuusi. Agai tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi. ¹⁶ Caa maata aapima iscaooja Diuusi ñiñioquituldiadamigada istumaasi aagai Diuusi dai pocaiti: “Cagacaga avroidaca aapima dai maisoimaasi ivuaada, aana tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi cascada”, ascaiti Diuusi.

¹⁷ Diuusi agai dai naidi vasi istumaasi ivueeyi vascatai amadutai isbai caga ivueeyi ischo ara. Dai ismaacada maicaga ivueeyi Diuusi soimaasi taatamituldi tomasi arriricu sarsoitutuigami, saraaliducami, sargagarducami, dai oqui dai cacalli vasi soimaasi taatamituldi Diuusi dai agai argaroga cascada siaa duutuuda aapima Diuusi quiaa oidacatai tami oidigi daama. ¹⁸ Apan duucai oidacana aapima ganlqui aaduñicaru dai caga maata aapima sai istumaasi ivuaadana maitansoicaiña iscagacaga vuvaiquigi aapima. Damos Diuusi cacagacaga ganvuvaitu masai camaipoduucai oidacana. Caa maata aapima isSuusi Cristo gaa namqui cagacaga ganvuvaidaraga namgada aidamasi muaa curusiaba, dai maisiu oorocada tomali plaatacada istumaasi uugiatai. ¹⁹ Suusi Cristo gamuaatu maitarsoimaasi iducamicatai poduucai isduucai coodaiña ajudidiu aali cañiru ismaacada maitarsoococoidada sai Diuusi oigldana soimaascamigada. ²⁰ Maiquiaa caquivacai oidigi abiaadara Diuusi camaatacatadai ispoduucai araduña agaitadai Suusi Cristocada damos agai cayoga ugitacai oidigi divia dai cagacaga ganvuvaida agai. ²¹ Diuusi duaacali Suusi Cristo coidada saagidaiñdara dai maa amo sallicami tavaagiara cascada caga vaavoitudai aapima Diuusi dai nanara masiascada amadu oidaca agai.

²² Diuusi caigali gansoimaascamiga agiditai aapima ñioquida, Diuusi Ibadada gansoicai cascada, mai cascada aapima sallicada oigadai ganaaduñi. Apiavar caga ganoiglada aapima aipacoga. ²³ Diuusi ganmaa ibadagai utudui aidasi vaavoitu aapima ñioquida. Gandadada maitanmaa idi ibadagai utudui. ²⁴ Mospoduucai ooja amo Diuusi ñioquituldiadamigada:

Vasi oodami arapan ducami vasoi. Avasoi gaquisarai daida oodami cooyi.

Dai vasi istumaasi viaa oodami arapan ducami yoosigai.

Yoosigai gaquisarai dai uugiatai vai istumaasi viaa oodami uugiatai.

²⁵ Damos Diuusi ñioquida vascara arvaavoi.

Asduu ooja amo Diuusi ñioquituldiadamigada. Dai agai vaa ñioqui agai masmaacada ganaagidi aapima.

2

¹ Cascada casiavar maisoimaasi ivuaada, tomali maivupuiirumadada aa mastumaasi aagadagi varai gomaasi ivuaada, dai maitavar coimudad tuutiaca, dai mañioquiada aa. ²⁻³ Caa maata aapima isDiuusi cagacaga gannaidi cascada aliñi gaaagai ismaatcagi iscaiti Diuusi ñioquida dai agaidagi mospoduucai vaamioma caga oidacana oodami isducatai Diuusi ipalidi vai Diuusi cagacaga vuvaidagi.

4-8 Dañi poduucai ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ Diuusi ñiooquidΛra iscaiti Diuusi: AanΛ ootosdi Λjudidíu Λmo sΛΛlicami viaacami ismaascΛdΛ Λcovai vusaitu aanΛ. SΛΛlicΛdΛ cΛΛ tuiga Λgai.

VΛΛsi soora vaavoitudagi Λgai maiviaacamu istuusi siaa Λradagi vaavoitudacai, ascaiti Diuusi.

Asduu ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ. CascadΛ aliΛ cΛΛ tuiga Λgai aapimΛ gΛnvui ismaacΛdΛ vaavoitudai dΛmos aa vui ismaacΛdΛ maivaavoitudai Λgai aliΛ soimaa taatamituldi. Mospocaiti Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ:

ΛsΛΛlicami viaacami ismaacΛdΛ daí Diuusi muidutai gajiaadΛra vipieeyi.

Dai Λgai ΛraΛgai vaa ismaacΛdΛ vaamioma tΛaanΛi.

Dai pocaiti Λpa:

Soora gajiaadΛra vipiaadagi gosΛΛlicami viaacami sΛΛlicΛdΛ soimaa taatamu.

Dai iimia agai ΛDiaavora Λmadu.

Ascaiti Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ. VΛΛsi imaasicΛdΛ avΛrvaavoitudada dai Λgida aapimΛ Suusi Cristo. Λgai ΛraΛgaΛ guvucadagai viaacami ismaacΛdΛ vΛΛscara cΛΛ tuiga dai tomastuigaco oidaga. Diuusi cΛΛgacara nΛidi Λgai. Diuusi Λco vusaitu sai tΛaanΛiña oodami dΛmos muidutai gajiaadΛra viaa tomasi cΛΛ maatΛcatadai. AapimΛ Λmo siΛΛgama gΛnducami vaavoitudaitai Suusi Cristo. Dai Diuusi Λcovai gΛnvuvaitu aapimΛ dai gΛnmaa ibΛdagai utudui mΛsaidΛ ivuaadana Diuusi aa duiñdadΛ dai mΛsaidΛ ΛrpipiooñigadΛcana dai mΛsaidΛ ivuaadana istumaasi Λgai ipΛlidi dai mΛsaidΛ siaa duutudaiña aapimΛ Diuusi. AapimΛ cΛΛga istutuidi isivuaadagi vΛΛsi gomaasi. Suusi Cristo IbΛadΛ gΛnΛmadu daja cascadΛ. VΛΛsi gomaasi aliΛ oojoidi Diuusi.

9 DΛmos aapimΛ ΛraΛmo oodami ismaacΛdΛ Diuusi Λcovai vuvaitu daidΛ ΛrmaamaradΛ Diuusi. DaidΛ ΛraΛpan ducami aapimΛ Λjudidíu papaaligadΛ ismaacΛdΛ ivuaadatadai Diuusi aa duiñdadΛ, mai aapimΛ gaaagiada istumaasi gΛgΛrducami ismaacΛdΛ ivueeyi Diuusi. Diuusi cΛΛgacara gΛnvuvaitu aapimΛ gΛnsoimaascamigaiñdΛra dai sivi maata aapimΛ ñiooquidΛ. 10 ΛΛquioma aapimΛ maitΛrmaamaradΛcatadai Diuusi dai sivi casi ΛrmaamaradΛ aapimΛ Diuusi. ΛΛquioma tomali Λmaadutai maisoigΛΛlidiña aapimΛcΛdΛ dΛmos sivi Diuusi soigΛΛlidi aapimΛcΛdΛ.

11 Giñaaduñi aapimΛ aliΛ tatΛgitoi mΛsiΛmo imidagai tΛvaagiana oidaca agai dΛmos aapimΛ quiaa tami oidigi daama oidaga, cascadΛ gΛndaanΛi aanΛ mΛsai maigoogosi gΛnducamicana. Camaata aapimΛ isgΛagagai isapiagΛnaajagΛdagai dai maisoimaasi ivuaadagi. 12 CΛΛgacara avΛroidaca aapimΛ Λgai saagida ismaacΛdΛ maivaavoitudai Diuusi vai siΛΛscadΛ gΛnvui ñioocada Λgai ducami siΛrsoimaasi ivuaadamica aapimΛ vΛΛscara nΛijadamu Λgai isaliΛ cΛΛgacara oidaga aapimΛ dai poduucai siΛΛscadΛ diviagi Diuusi dai nΛida agadagi ismaacΛdΛ ΛrcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛdΛ ΛrmaicΛΛga ivuaadami Λgai siaa duutuadamu Diuusi.

13 CΛΛ maata aapimΛ isDiuusi ipΛlidi isvΛΛscatai Λgigidagi dudunucami cascadΛ avΛrΛΛgiada aapimΛ vΛΛsi ΛtΛtΛaanΛdami ismaacΛdΛ darasai Λoodami tomasi ΛrabaitΛcΛaacamigadΛ Λromamano. 14 SiΛ sonara guucacami ismaacΛdΛ tΛaanΛi ΛbaitΛcΛaacamigadΛ Λromamano sai soimaa taatatuldana Λgai ismaacΛdΛ soimaasi ivueeyi dai sai cΛΛgacara nΛidiña ismaacΛdΛ cΛΛga ivueeyi. 15 Diuusi ipΛlidi iscΛΛgacara oidaca aapimΛ vai poduucai Λgai ismaacΛdΛ vupuiiruga dai maivaavoituda Λlidi Diuusi ñiooquidΛ maitΛñiooquiadagi.

16 Dudunucami maivaamioma gataaanΛi siDiuusi dΛmos vΛΛscara gΛagagai mΛsΛΛgiadagi dai maisoimaasi ivuaadagi. Diuusi ΛraΛgai ismaacΛdΛ vaamioma gataaanΛi dai aapimΛ ΛrpipiooñigadΛ Diuusi. Λgigidavurai Λgai. 17 SiaavΛr duutuada aapimΛ vΛΛsi

oodami. Oigadavurai vlassi gnaaduñi vaavoitudadami. Labiadavurai Diuusi dai siaavar duutuada labitacaaacamigada aromamano.

18 Aapima ismaacada arpipiooñi lagiadavurai gnaamu dai siaavar duutuada mai-siuu mosacaasi lagi ismaacada clla tuutuiga, ismaacada talaañicui dai oomaliga lapa. 19 Diuusi cllagacara naidi vlasscatai ismaacada iduñia alidi istumaasi ipalidi Diuusi dai maisoimaasi ivuaadatai vai vlasscara aa soimaasi taatamituldi dai vlasscara maivui ñioocai Diuusi. 20 Damos isaapima soimaasi ivuaadagi mai cascada soimaasi gantaatatuldagi tomasi maivui ñioocai aapima Diuusi. ¿Tumaasi rccllagai gomaasi? Damos isaapima cllaga ivuaadagi mai vlasscara soimaasi gantaatamituldiadagi dai vlasscara maivui ñioocada aapima Diuusi lagi sllalicada cllagacara gannajadamu. 21-23 Diuusi cllagacara gnvuvaitu masai poduucai ivuaadana aapima. Cristo sllalicada soimaa taata masai cllagacara vuvacana aapima. Tomali amo imidagai maisoimaasi idui lagi dai tomali amo imidagai maiyaata dai aidasi loodami sigalnaasi ñiooqui aagidi lagi maiagidi tomali amo ñiooqui sigalnaascami. Dai aidasi loodami soimaa taatamitulditadai lagi maipotatadai issoimaasi taatatulda lagi lapa. Baiyoma lagi dagito sai Diuusi bai duuna clla maatacatai isDiuusi vlasscara cllaga ivueeyi. Dai Diuusi ipalidi masi aapima poduucai ivuaadagi lapa. 24 Aatama alia soimaasi ivueeyi cascada soimaa taataragaitadai damos Cristo soimaa taata curusiaba tasai aatama cllagacara vuvacana dai poduucai camaitarsoimaasi iducamicana aatama dai saida ivuaadana aatama istumaasi Diuusi ipalidi. Aidasi gamuaatu Suusi Cristo curusiaba poduucai cllagacara garvuvaitu garsoimaascamigaiñdara. 25 Mosclla maata aatama tasmaiquiaa cllagacara vuvacacai aatama maivaavoitudaiña tomali maiagidiña Suusi Cristo damos sivi calama duucai gartatagito aatama dai camaisoimaasi ivuaadaragai dai cavaavoitudai dai lagiidi aatama Suusi Cristo. Suusi Cristo garnuucada aatama lpan duucai isduucai nucada amo pastuuru gasosoiga cañiru dai cllagacara garvuvaidi.

3

1-2 Poduucai lapa aapima ooqui cuucunacami lagiadavurai gancuucuna vai poduucai isamaadutai maivaavoitudadagi Diuusi ñiooquida vaavoitudagi naiditai msccllagacara oidaga aapima dai siaa duutudai tomasi aapima maiagidi Diuusi ñiooquida. 3 Maitavar mostatagitoda msducatai gangagasiuva lagi dai masmaasi gnaada lagi yuucusi dai masmaasi gnaada lagi babaivucai dai nanaacagi gomaasi maitarsoiñi. 4 Baiyoma glaagai mastatagitodagi msducatai oidaga. Maitavar ggarducada ganliada tomali maioomaliaca. Gomaasi lagi istumaasi alia oojoidi Diuusi. 5 Llaquioma poduucai oidacana ooqui ismaacada lagiidiña Diuusi. Lagi sllalicada vaavoitudaiña Diuusi dai lagiidiña gancuucuna. 6 Potuigacana Saara lapa lagi cllaga lagiidiña Avraañi dai siaa duutudaiña. Aapima potuutiacamun lapa msccllagacara oidacagi dai maiabiadagi tomali amaadutai. 7 Dai aapima cllalli ooñiacami lapa cllagacara avlar najada ganooñiga dai siaa duutuada maisiu mosacaasi maisi guupuacatai lagi. Diuusi cllagacara vuvaitu lagi lapa sai vlasscara oidacana lagi lamadu ganlpan duucai cascada. Poduuciuavlar ivuaada vai tomali amo istumaasi maisobicaiña ganmamaraga.

8 Maitavar gancocoda. Dai soigavar ganliada gnaaduñicada dai aipaco ganoigada amo silagamun duucai. Cllagavar tuutiaca vlasscatai vui dai maigarducada ganliada. 9 Isamaadutai soimaasi gnvuiidiadagi aapima maitaagai ispoduucai ivuiidiadagi aadara. Dai isamaadutai ganñiooquiadagi aapima maitaagai isñiooquiadagi. Diuusi acovai gnvuvaitu aapima dai gansoiña lagi cascada daanadavurai Diuusi sai soiñana lagi lapa. 10 Pocaiti Diuusi ñiooquidara:

Sioor^Λ siooma oidaca ^Λliadagi mait^Λaagai issoimaasi ^ñioocadagi dai maiyaatag^Λdagi.

¹¹ Mait^Λaagai issoimaasi ivuaadagi mos^Λca istumaasi c^ΛΛgaducami.

G^Λaagai istomali ^Λmo imidagai maitacocoadagi.

¹² Diuusi nuucada ismaac^Λd^Λ mait^Λrsoimaasi ivuaadami.

Dai ca^Λcana siuu duucu gamamadada ^Λgai.

Dai ^Λgai vuid^Λr^Λ caata ismaac^Λd^Λ ^Λrsoimaasi ivuaadami.

Ascaiti Diuusi ^ñiooquid^Λr^Λ.

¹³ Isv^ΛΛsc^Λr^Λ c^ΛΛgac^Λr^Λ oidaca aapim^Λ baitoma maitiipucamu sioor^Λ soimaasi g^Λantaatamituldiadagi, ¹⁴ d^Λmos isv^ΛΛsc^Λr^Λ soimaasi g^Λantaatamituldiadagi ^ΛΛmoco

tomamas c^ΛΛgac^Λr^Λ oidaga maitav^Λr ^ΛΛbiada dai maitav^Λr vuam^Λn ^Λliada Diuusi c^ΛΛgac^Λr^Λ g^Λann^Λijadamu casc^Λd^Λ v^ΛΛsc^Λr^Λ baig^Λn^Λliadamu aapim^Λ. ¹⁵ Dai siaav^Λr

duutuada aapim^Λ g^Λntaan^Λdamiga Suusi Cristo. V^ΛΛsc^Λr^Λ av^Λr bai g^Λnduuca dai aa noragida sioor^Λ g^Λntacacadagi m^Λstuisi t^Λgito isv^ΛΛsc^Λr^Λ oidacagi Diuusi ^ΛΛmadu. Dai maitav^Λr g^Λg^Λrduc^Λd^Λ g^Λn^Λliada dai siaav^Λr duutuada ^Λgai ismaac^Λd^Λ g^Λntacacadagi.

¹⁶ C^ΛΛgac^Λr^Λ av^Λr oidaca m^Λsducatai maat^Λcagi m^Λsmaisoimaasi ivueeyi, vai poduucai sioor^Λ g^Λññiooquiadagi c^ΛΛgac^Λr^Λ oidacatai aapim^Λ vaavoitudaitai Suusi Cristo siaa ^ΛΛrana Diuusi vui. ¹⁷ Sioom^Λ ^Λrca^Λgai issoimaa taatamadagi c^ΛΛga ivuaadatai isDiuusi poduucai ip^Λliadagi issoimaa taatamadagi soimaasi ivuaadatai.

¹⁸ Tomasi Suusi Cristo mait^Λrsoimaasi ivuaadami v^ΛΛsc^Λr^Λ g^Λmuaatu. Oodami ^Λrsoimaasi ivuaadami casc^Λd^Λ. Suusi Cristo g^Λmuaatu sai oodami c^ΛΛgac^Λr^Λ vuvac^Λn^Λ

daid^Λ ^ΛrDiuusi maamarad^Λcana. ¹⁹ Aid^Λsi maiquiaa duaaca Suusi ib^Λad^Λ ii siaaco maa maisapi coidad^Λ iib^Λad^Λ dai aagidi ^Λmo istumaasi istumaasi Diuusi ip^Λlidi ismaat^Λca

^Λgai. ²⁰ ^Λgai mai^Λagi Diuusi aid^Λsi oidacatai Noécaru. Diuusi maisoimaa taatatuli ^Λoodami aid^Λsi Noé ivuaadatadai ^Λg^ΛΛ vaarcu asta aid^Λsi naato Noé ^Λg^ΛΛ vaarcu is-

maac^Λd^Λr^Λ vaa ^Λgai ^ΛΛmadu cuvaracami aaduñd^Λ aid^Λsi t^Λv^Λpi duudu vaid^Λ ^Λv^Λarcu suudagi daama aim^Λr^Λiña poduucai c^ΛΛgac^Λr^Λ vuvaja ^Λgai. ²¹ Dai poduucai sivi aat^Λm^Λ

g^Λr^Λvapaconai suudagic^Λd^Λ dai c^ΛΛgac^Λr^Λ vuvac^Λi vaavoitudaitai isSuusi Cristo duaaca coidad^Λ saagidaiñd^Λr^Λ. Vacuanaragaic^Λd^Λ maivuaan^Λi gatucuraga baiyoma poduu-

cai c^ΛΛ maat^Λ oodami isaat^Λm^Λ daan^Λi sai g^Λr^Λoig^Λldana g^Λr^Λsoimaascamiga. ²² Suusi Cristo caii t^Λv^Λaagiamu dai m^ΛΛca daja s^ΛΛlisa pad^Λr^Λ Diuusi dai t^Λaan^Λi v^ΛΛsi Diuusi

t^Λt^Λaañicarud^Λ dai v^ΛΛsi dudunucami ismaac^Λd^Λ ami daraaja.

4

¹ Poduucai isduucai soimaa taata Suusi Cristo aapim^Λ ^ΛΛp^Λ g^Λaagai isbai g^Λnducagi dai soimaa taatagi. ^Λgai ismaac^Λ soimaa taatamai gajiaad^Λr^Λ vipieeyi v^ΛΛsi istumaasi

soimaascami. ² Dai maitivuaadana mos^Λcaasi istumaasi ^Λagi ^Λgai ip^Λliadagi, baiyoma ivuaadana ^Λgai istumaasi Diuusi ip^Λlidi. ³ Aapim^Λ ^ΛΛquioma ivuaadana istumaasi

ip^Λlidiña ^Λpan duucai ^Λgai ismaac^Λd^Λ mai^Λagidi Diuusi camait^Λaagai m^Λs^Λpoduucai ivuaadagi. Ali^Λsi ^Λrsoimaasi ivuaadamicaana aapim^Λ dai googosi g^Λnducamicana dai

navacoit^Λracana dai aapim^Λ ivuaadana mui naana maasi ojoodaic^Λd^Λ dai uusic^Λd^Λ dai siaa duutudaiña g^Λndidiuusiga duucai, gomaasi ali^Λ daidi Diuusi v^ΛΛsi oidi daama

oidacami. ⁴ ^Λgai ismaac^Λd^Λ mai^Λagidi Diuusi maimaat^Λ istuisid^Λ camai^Λpan duucai soimaasi ivueeyi aapim^Λ ^Λgai ^ΛΛmadu casc^Λd^Λ g^Λnñiooquidi ^Λgai. ⁵ D^Λmos aimu istuigaco

vuid^Λr^Λ guuquiva ^Λgai ^Λgai Diuusi, dai Diuusi aagidamu ismaac^Λd^Λ c^ΛΛga ivuaadana dai ismaac^Λd^Λ maic^ΛΛga ivuaadana. Diuusi cabai g^Λduu dai aagida ^Λgai v^ΛΛsi duduaac^Λd^Λ

dai coidad^Λ ismaac^Λd^Λ c^ΛΛga ivuaadana dai ismaac^Λd^Λ maic^ΛΛga ivuaadana. ⁶ Muidutai ismaac^Λd^Λ cacoi aid^Λsi maiquiaa coi ^Λgai ca^Λ Diuusi ^ñiooquid^Λ dai poduucai ismaac^Λd^Λ

vaavoitu v^ΛΛsc^Λr^Λ oidaca ^Λgai Diuusi ^ΛΛmadu ^Λpan duucai Diuusi, Diuusi tomastuigaco oidaga. V^ΛΛsi oodami viaa iscoiyagi poduucai soimaa taatatuldi Diuusi casc^Λd^Λ.

7 Casi miaadimi istuigaco ugitia agai vΛasi istumaasi cascada cΛagacara avAr oidaca aapima dai maitaAgitoda istumaasi soimaascami ganuucadacavurai dai maisoimaasi ivuaada baiyoma avAr gamamadada. 8 Damos sioma glaagai masoigadagi ganaaduñi. Siora oigadai ganaaduñi cΛaga gaoigaldi Λpa massoimaasi ivuuiidadi. 9 Baiganliaracada avAr ganmiaadagiada aipaco ganquiquiara. 10 VΛasi oodami maata amo istumaasi dai poduucai istutuidi issoicadagi aa. Diuusi poduucai idui cascada. VΛascatai glaagai isaipacoga gansoicadagi isducatai istutiadagi. Poduucai vΛascatai ivueeyi Λaa duiñdagi ismaacada Diuusi ipalidi saida ivuaadana. 11 Siora Arñiooquituldiadamigadacagi Diuusi glaagai iscΛaga agadagi istumaasi Diuusi ipalidi. Siora soicadagi iscΛaga aagadagi vai poduucai vΛasicada istumaasicada ivueeyi aatama vΛascara siaa duutudai aatama Diuusi. Suusi Cristo aragai ismaacada garsoicai iscΛaga ivuaada aatama vΛasi istumaasi. Alias glaagai isvΛascatai siaa duutuadagi Diuusi. Diuusi aragai dai tomastuigaco tΛaanai oidi daama dai tavaagiara.

12 Giñaaduñi maitavar vΛaam anliada tomali maiduduaadicuda masiΛscada soimaasi taatamadagi. Diuusi agai dai soimaasi gantaatamituldi nΛida aliditai masabai sΛalicada vaavoitudai. Gomaasi glaagai sipaduñiagi vΛasi vaavoitudadamicada. 13 Baiyoma avAr baiganliada masiΛscada soimaa taatamadagi. Aapima soimaa taatamai Λpan duucai Suusi Cristo cascada. Dai poduucai baiganliadamu aapima Λpa siΛscada diviagi Suusi Cristo dai vΛascatai siaa duutuda agai. 14 Massoimaasi ñiooqui ganaagiadagi vaavoitudaitai aapima Suusi Cristo glaagai masbaiganliadagi. Diuusi Ibadali asi dadadacai dai ganama daja cascada glaagai masbaiganliadagi. Agai ismaacada soimaasi ñiooqui ganaagiadagi agai ñiooquidi Diuusi Ibadali, damos aapima siaa duutudai Diuusi Ibadali. 15 Aapima glaagai issoimaa taatamadagi damos maisiu soimaasi ivuaadatai tomali gacoodacamicatai tomali Λsivuacatai tomali gvapasaitai aa aa duiñdara. 16 Damos siora soimaa taatamadagi vaavoitudaitai Suusi Cristo agai maitaagai issiaa aradagi, baiyoma glaagai isiaa duutuadagi Diuusi, vaavoitudai agai Suusi Cristo cascada.

17 Caaayi istuigaco Diuusi nΛida agai loodami sabai cΛaga ivuaadana ismaicΛaga ivuaadana Λpa. Araga nΛida agai agai vaavoitudadami dai gooquiara agai ismaacada maitarvaavoitudadami dai soimaa taatatulda agai ismaacada maicΛaga ivuaadana. Damos isDiuusi soimaasi gartaatamituldi aatama ismaacada arvaavoitudadami, vaamioma soimaa taatatuldamu agai ismaacada maiΛagidi. 18 AcΛaga ivuaadami avanacai istutuidi iscΛagacara vuvacana. 19 IsDiuusi ipaliadagi isΛvaavoitudadami soimaasi taatamadagi vΛascara glaagai isΛvaavoitudadami apiacΛagacara oidacagi, vaavoitudaitai isDiuusi nuucada. Diuusi idui oodami dai sΛalicada cΛagacara nΛidi ismaacada vaavoitudai.

5

1 Ganmaquia iñalidi aana ñiooqui aapima vaavoitudadami gantaΛaanadamiga. Aana Λpa artΛaanadami Λpan duucai agai. Daidi arnΛijadami isducatai soimaa taata Suusi Cristo dai aana Λpa Λmadu daacamu Suusi Cristo vΛasi vaavoitudadami Λmadu. 2 Aapima tΛaanadami nuucadacavurai govaavoitudadami ismaaca tΛaanai. Alias glaagai masbaiganliaragacada ivuaadagi isducatai Diuusi ipalidi, damos maisiu guvucadagaicada, tomali maisiu mosgamaita aliditai tumiñsi. Baiganliaragacada avArivuaada ganaa duiñdaga, 3 maitavar soi duucai nΛijada dai maitavar soi vuaada baiyomavar cΛagacara oidaca vai poduucai oidacana gogaa vaavoitudadami Λpa. 4 Dai poduucai siΛscada diviagi Suusi Cristo agai gandadadaquituda agai Λpan duucai agai dai vΛascatai siaa ganduutuadamu aapima Λpa.

⁵ Poduucai aapim gaggalli agiadavurai gantlaanadamiga aipacoga avar gansoicada maigagarducada ganliditai.

Diuusi soicai ismaacada maigagarducada ganlidi.

Dai agai vuidara caata ismaacada gagarducada ganlidi.

⁶ Dai maitavar gagarducada ganliada Diuusi vui. Agai alia viaa guvucadagai dai amo imidagai siascada agai ipaliadagi ganmaaquimu amo samicami. ⁷ Maitavar vuaam anliada tomali amo istumaasicada Diuusi agai dai gansoicai dai ganuucada.

⁸ Cagavar gantlagitoca. Gansaayu adiaavora tomasiaacoga aimari dai gaagai sioora soimaasi iduiñdagi cascada ganuucadacavurai. ⁹ Dai maitandadagitoda issoimaasi ganduñtuldagi agai, baiyomavar apiacaga vaavoitudada maatacatai isvascatai gnaaduñi vaavoitudadami vasi oidigara soimaasi taatamai ganapan duucai. ¹⁰ Dai masiascada casoimaasi taatagi bai tavapi Diuusi bai duña agai ganiibadaga sipoducai caga ivuaadamu aapim ganaa duiñdaga dai Diuusi caga ganvaavoitulda agai dai caga ganmaquia agai tagitoidagai. Diuusi agai dai cagacara gannidi dai ganvai masai iimana tvaagiamu dai amadu daraajana agai dai Suusi Cristo tomastuigaco. ¹¹ Aliasi gaagai isvascatai siaa duutudagi Diuusi. Diuusi aragai dai tomastuigaco taanai oidigi daama dai tvaagiar.

¹² Aan ganooji idi ali ojai dai Silvaanocada ganootosi. Goovai argaraduñi vaavoitudadami dai caga tuiga. Dai idi oojar ganmaa aan ñiooqui dai ganaagidi sai Diuusi cagacara gannidi dai poduucai maatacamu aapim isDiuusi samicada ganoigadai. Dai apiavar caga vaavoitudada isDiuusi ganoigadai.

¹³ Idi vaavoitudami ismaacada tami Babilooniar daraaja Diuscada ganviaatuldi. Diuusi covai vuvaitu idi an duucai aapim. Marcusi ismaacada giñmara gducami Diuscada ganviaatuldi ara. ¹⁴ Baiganliaragacada ganviaatuldiada dai apiavar ganoigada aipacoga.

Aan ipalidi isvascatai aapim ismaacada vaavoitudai Suusi Cristo baiganliadagi. Moscaasi.

Idi arloojai gotordad ismaacada ooja Piiduru

¹ Aan arSimuñi Piiduru Suusi Cristo ootosada daida arpiooñigada. Aan ganoojidi idi oojai aapima vaavoitudadami ismaacada caga vaavoitudai garpan duucal. Diuusi garrooga amadu Suusi Cristo cagacara garvuviadamiga sallaicada ivueeyi amo istumaasi cagaducami aatamacada garsoñicai tasai arpan duucal vaavoitudana. Cascada gamaata isagai amadugan duucal garñaidi. ² Aan ipalidi isDiuusi vaamioma cagacara gannaijadagi vai vaamioma ganiibastacan tadacagi ganiibadaga maatacatai Diuusi amadu Suusi gartaanadamiga.

³ Diuusi alia viaa guvucadagai. Dai agai casi garmaa vvasi istumaasi tagito aatama dai cagacara oidacagi dai siaa duutuadagi agai. Diuusi garsoi tasai maatana Suusi Cristo. Agai covai garvuvaitu. Dai agai alia viaa guvucadagai daida idui naana maasi istumaasi gagarducami. ⁴ Gomaasicada cal maata aatama isDiuusi vaamioma mui naana maasi istumaasi gagarducami iduñia agai aatama garvatar. Vai poduucal mosacaasi caga ivuaada aatama isduucal Diuusi mosacaasi caga ivueeyi. Dai poduucal istutuidi aatama isgajiaadara viaagi asoimaascami dai maippan duucal ivuaadagi amaivaavoitudadami ismaacada ivueeyi mosacaasi istumaasi lagi agai ipalidi isivuaadagi. ⁵ Cascada aliasi gaaagai iscagacara oidacagi aapima cavaavoitudacal Diuusi. Dai aliasi gaaagai arpa isvaamioma caga matia aliadagi istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi, ⁶ dai aliasi gaaagai arpa ismaitivuaadagi istumaasi aapima lagi ipalidi, dai siascada soimaasi taatamadagi aapima aliasi gaaagai isapiacaga vaavoitudadagi Diuusi ñiooquida, dai aliasi gaaagai arpa isivuaadagi vvasi istumaasi Diuusi ipalidi, ⁷ dai aliasi gaaagai arpa masaipacoga ganoigadagi aapima vaavoitudadami dai isoigadai vvasi oodami arpa.

⁸ Isivuaadagi aapima vvasi gomaasi aida gia vaamioma cagacara oidacamu aapima dai vaamioma caga ivuaadamu Diuusi aa duiñdada lagiidital maatacatai aapima Suusi Cristo gartaanadamiga. ⁹ Damos ismaitivuaadagi aapima gomaasi aida gia maiquiaa cal maata aapima istumaasi arcagaducami maitatagitoital isDiuusi caoigali gansoimaascamiga. ¹⁰ Cascada giñaaduñi vaavoitudadami cagacara avar oidaca vai poduucal caga gamaatacana isDiuusi covai gnvuvaitu dai gamaamara duucal gannidi. Iscagacara oidacagi aapima aida gia maigajiaadara viaamu aapima gnvavaoidaraga. ¹¹ Poduucal viaacamu aapima oigaragai isiimiagi tavaagiamu siaaco gataana Suusi Cristo gartaanadamiga tomastuigaco. Agai agai daida arcagacara garvuviadami.

¹² Cascada apiagantatgitoldiadamu aan gomaasi tomasi camaata aapima dai caga vaavoitudai Diuusi ñiooquida ismaacada caviaa aapima dai gomaasi gia arvaavoi. ¹³ Dai aan polidi iscaga ivueeyi aan gannaacaitai idi ñiooqui sivi maiquiaa muucucal. ¹⁴ Suusi Cristo gartaanadamiga casi giñaagidi sai caotoma muquia ñagai aan. ¹⁵ Cascada ganoojidi aan vai poduucal siascada camuquiyagi aan vvascara tatgitoda aapima gomaasi.

¹⁶ Casi gnaagidi aan sai Suusi Cristo gartaanadamiga alia viaa guvucadagai dai sai apamu divia agai tami oidigi daama. Gomaasi gia sallaicada arvaavoi. Gomaasi maitarceentogada oodami yaatavogami. Aatama lagi garvuupuquicada ñidi gartaanadamiga issallaicada viaa guvucadagai. ¹⁷⁻¹⁸ Aatama cal aidasi Diuusi garrooga tavaagiaiñdara caga ñioo agai vatar dai pocaiti; “Idi Suusiava argiñmara nai aan alia oigadai dai baigiñlidi aan govaicada”, caiti Diuusi. Dai aatama amadu daraajatadai gartaanadamiga agiidiara ismaacada Diuusi covai vuvaitu vai ami dadadacal Suusi sicoli. Cascada ñidi aatama aidasi Suusi sicoli dadadacal.

19 Istumaasi naidi aatama dai caa caagaitadai Diuusi ñiñoquituldiadamigada llaquioma cascada aidasi naidi aatama dai caa, maí issallicada arvaavoi. Dai aapimalla aliá gaaagai masallgiadagi goñoiqui. Diuusi ñiooquidacada maata oodami mui naana maasi istumaasi maimaatacatadai. Aapimalla aliá gaaagai mascalga lligiditai caacagi Diuusi ñiooquida asta siascada apamu diviagi Suusi Cristo dai aapimalla madu daraajamu. 20 Damos sioma canga gaaagai masmaatcagi sai tomali amaadutai maiangi istutuidi isaagagi istiya lidi istumaasi aagai Diuusi ñiñoquituldiadamigada Diuusi ñiooquidaga. 21 Diuusi ñiñoquituldiadamigada tomali amo imidagai maiaagai istumaasi lagi lagi ipalidi baiyoma lagi arcaalli ismaacada Diuusi covai vuvaitu dai lagi ñiooquituldiña Diuusi. Diuusi Ibadá mamaatuldiña istumaasi aagadagi lagi.

2

1 Damos ajudidíu saagida oidacatadai mamaatuldiadami yaatavogami lla. Dai aapimalla gansaagida lla oidaca lagi mamaatuldiadami yaatavogami. Lagi gamamaatuldiadamu Diuusi ñiooquida dai saagida agadamu istumaasi maitarvaavoi dai poduucái vupuiirumadadamu lagi oodami. Dai vui ñioocadamu lagi Suusi Cristo ismaacada cagacaga vuvaidi oodami. Dai todian duucái Diuusi soimaasi taatatulda lagi lagi. 2 Dai muidutai soimaasi ivuaada lagi lpan duucái amamaatuldiadami yaatavogami. Lagi googosi ganducamicamu. Dai aa oodami parunadamu Suusi Cristo mamaatuldiaragada pomaasi ivuaadatai lagi. 3 Lagi coimudada tuutiacamucascada gantaanadamu tumiñsi gnvupuiirumadaitai gnmamaatulditai yaatagi. Diuusi llaqui abiaadaga aagai sai soimaasi taatatulda lagi lagi dai sallicada soimaasi taatatuldamu lagi.

4 Diuusi maioigali gatataañicarú ismaacada soimaasi idui baiyoma ootoi lagi malla siaaco tomastuigaco tucagamucana dai cadeenacada vuupu asta siascada aagagi lagi isducatai soimaasi taatatulda lagi tomastuigaco. 5 Dai Diuusi tomali llaqui oodami maioigali baiyoma ootosi lagi duuqui sai lagi baicoiña. Lagi arsoimaasi ivuaadami cascada. Damos Diuusi cagacaga vuvaitu Noé lmadu cuvaracami aduñda. Noé gaaagidiña isaliá gaaagai iscagacaga oidacagi. 6 Diuusi aagai sai soimaasi taatatulda lagi oodami Sodoomaga dai Gomoorgaga oidacami soimaasi ivuaadamicatai lagi cascada tavaagiaiñdaga daitu lagi taí dai maji vllasi oodami dai vllasiaacatai dai golla mataigada vii. Diuusi idui gomaasi sai aa oodami soimaasi ivuaadami ismaacada gooquiarioma oidaca lagi naidiña dai duduaadimuna dai camaisoimaasi ivuaadana. 7 Damos Diuusi cagacaga vuusaitu Lot. Lagi aramo cali caa tuigajami. Lot aliá soigallidiña naiditai isaliá soimaasi ivuaadana laga oidacami. 8 Vllasi tasai Lot aliá soimaasi taatamaiña naiditai dai caacatai naana maasi istumaasi soimaascami ismaacada ivuaadana lagi. 9 Poduucái gamaata isDiuusi cagacaga vuvaidi oodami ismaacada canga lligiadagi lagi soimaasi ivuaadami saagidaiñdaga sai lagi maiapan duucái ivuaadana laga. Dai Diuusi apiasoimaasi taatamituldiadamu lsoimaasi ivuaadami asta siascada aagagi lagi isducatai soimaasi taatatulda lagi vai soimaasi taataca lagi tomastuigaco.

10 Diuusi vaamioma soimaasi taatatuldamu siora ivuaadagi istumaasi lagi lagi ipalidi. Lagi googosi ganducami dai lagi soiduucai naidi tomasmaaca sallicami viaacami. Lagi ivueeyi mosacaasi istumaasi ipalidi dai maiduduaadicuitai parunai lagi tomasmaaca sallicami viaacami. 11 Damos Diuusi tataañicaruda tomasi vaamioma viaa guvucadagai vllascaga maisoimaasi ñioocái sallicami viaacami vui tomali maiaagidi Diuusi issoimaasi idui lagi.

12 Damos siora ivuaadagi mosacaasi istumaasi lagi lagi ipalidi lagi clclisi ganducami maicalla gantatagitocatai. Lagi ivueeyi mosacaasi istumaasi lagi lagi ipalidi lpan

duucaí cΛcΛisi. Oodami coodaiña cΛcΛisi ismaacΛdΛ cΛcΛidaga. Dai sioorΛ vui ñioocadagi istumaasi maicΛΛ maatΛ caΛ Λgai maiiimi agai Diuusi ΛΛmadu. ¹³ Λgai soimaasi taatamituldiña oodami yaatagiditai dai vupuiirumadaitai cascΛdΛ soimaasi taata agai. Dai Λgai baigΛnΛlidiña asta tasΛrΛ soimaasi ivuaadatai cascΛdΛ siaa ΛrΛradamu aapimΛ isΛΛmadu gacuaadagi. Λgai poduucái ivueeyi gΛnvupuiirumada Λlilitai.

¹⁴ Dai Λgai maisiaa duutudai tomali Λmo ooqui. Λgai maiibiocorΛi soimaasi ivuaadatai dai vupuiirumadaiña ΛΛmoco ismaacΛdΛ maicΛΛga vaavoitudai Diuusi. Dai Λgai aliΛ coimudadΛ tuutuiga. Dai Diuusi sΛΛlicΛdΛ soimaasi taatatulda agai Λgai. ¹⁵ Dai Λgai iimi agai ΛDiaavora ΛΛmadu maiΛΛgigitai Diuusi ñiooquidΛ. Λgai ΛpΛan duucaí ivueeyi Balaam Beor maradΛ. Λgai gamaitΛcΛda Λlidiña tumiñsi soimaasi ivuaadatai. ¹⁶ DΛmos Λmo asñitu ñioo dai bagaimi ΛBalaam dai Λgai dagitu gΛvvuiirudaga.

¹⁷ DΛmos ΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami maitarsoiñi. Λgai tomastuigaco oidacamu siaaco sΛΛlicΛdΛ tucagamucana tomastuigaco. ¹⁸ Λgai Λgi cΛΛga ñioocai gΛnmamaatΛtuldiaraga vui dΛmos maitarsoiñi istumaasi gamamaatΛtuldi Λgai. GΛnmamaatΛtuldiaraga maicΛΛgaducamicΛdΛ vupuiirumagi Λgai ismaacΛdΛ cayoga maiuurapΛcΛitadai Λsoimaasi ivuaadami. ¹⁹ ΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami gamamaatΛtuldiña sai tomasioorai istutuidi isivuaadagi istumaasi ipΛliadagi dai sai Diuusi maisoimaasi taatatulda agai tomasi soimaasi ivueeyi. DΛmos ΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami maitistutuidi isdagitocai soimaasi ivuaadagi dai cascΛdΛ maitistutuidi isivuaadagi mosΛcaasi istumaasi ipΛliadagi. ²⁰ DΛmos isΛmaadutai camaiuurapΛcΛdagi Λsoimaasi ivuaadami dai cagajiaadΛrΛ viaagi naana maasi istumaasi soimaasicami maatΛcatali isSuusi Cristo gΛrtΛaanΛdamiga ΛrΛcΛΛgacΛrΛ vuviadami dai gooquiΛrΛ Λpamu uuravagi Λsoimaasi ivuaadami dai Λpamu soimaasi ivuaadagi aidΛ gia Diuusi vaamioma soimaasi taatatulda agai Λgai. ²¹ Vaamioma ΛrcΛΛgaicamudai Λgai vΛΛtarΛ ismaimaatΛmudai Diuusi ñiooquidΛ dai maisiu gajiaadΛrΛ viaamudai camaatΛcai. ²² GomaasicΛdΛ casi ΛpΛdui istumaasi aagaiña oodami dai pocaitiña: “Googosi viotaiña dai Λpamu cuadana gΛvioso dai tomasi sociacami cΛΛga vapaatΛsdiña gΛnsosoiga tataisoli vΛΛscΛrΛ Λtataisoli gΛntuculimadaiña dΛvΛΛrai vaagicamiΛrΛ”, ascaitiña oodami.

3

¹ Giñaaduñi aliási gΛnoigΛdai aanΛ. Idi ΛrgootordadΛ oojai ismaacΛdΛ gΛnoojidi aanΛ. Dai vΛgooquiΛrΛ gΛnmaacai aanΛ ñiooqui ipΛlilitai mΛscΛΛga gΛntΛtΛgitodagi ² tΛtΛgitoitai istumaasi ΛΛquioma aagai Diuusi ñiñiooquituldiadami gΛdΛ ismaacΛdΛ Diuusi Λcovai vuvaitu dai Suusi Cristo mamaatΛtuldaragadΛ ismaacΛdΛ aatΛmΛ Suusi Cristo ojootosadΛ gΛnaagidi.

³ DΛmos ΛpΛga gΛaagai mΛsmaatΛcagi sai cayoga uugitΛcai oidigi oidaca agai oodami ismaacΛdΛ parunada agai Diuusi ñiooquidΛ dai Λgai ivuaada agai istumaasi Λgi Λgai ipΛliadagi. ⁴ Dai Λgai gatΛcacada agai dai pocaitidada agai: “¿Tadui ΛCristo dai camaidivia? Λgai agidi gΛraaduñicarΛ sai divia agaitadai. Dai gΛraaduñicarΛ cacΛcΛΛliocoi dai cacoí taidΛ ΛCristo camaidivia baiyoma momaasi oidigi aidΛsi abiaadΛrΛ cΛquiva”, ascaitiada agai. ⁵⁻⁶ DΛmos gomaasi maitarvaavoi. Λgai mospoduucái tΛtΛgitoda agai cascΛdΛ pocaitiada agai. Oidigi camaimomaasi. Λmo imidagai Diuusi caugititu vΛsi istumaasi oidacatadai oidigi daama duuquicΛdΛ. TucamidΛrΛ Diuusi gΛñiooquicΛdΛ idui tΛvaagi dai oidigi. DaidΛ idui suudagi dai Λcovai dΛvΛΛrai gaquicami. DaidΛ idui iicomai sai duucuiña. Dai gooquiΛrΛ Diuusi ugiritu vΛsi istumaasi oidacatadai oidigi daama duuquicΛdΛ. ⁷ DΛmos gotΛvaagi ΛΛmadu gooidigi ismaacΛdΛ oidaga sivi Diuusi caaagai sai Λmo imidagai ugirituda agai taicΛdΛ. Amaasi Λgai vai Diuusi ootosa agai Λsoimaasi ivuaadami mΛca siaaco tomastuigaco soimaasi taataca agai.

⁸ Damos aapim^Λ giñaaduñi mosav^Λr t^Λgitoca sai Diuusi v^Λatar^Λ amo tasai ^Λr^Λpan ducami amo mil uumigi dai amo mil uumigi ^Λr^Λpan ducami amo tasai. ⁹ Diuusi gia iduñia agai istumaasi aagai said^Λ iduñia agai, tomasi ^Λamoco po^Λlidi sai cat^Λv^Λpi daivusai. Damos Diuusi mait^Λroojodai baiyoma ip^Λlidi agai isv^Λascatai aat^Λm^Λ ama duucaⁱ g^Λr^Λt^Λagituagi vai poduucⁱ tomali amaadutai maiimiagi ^ΛDiaavora ^Λamadu.

¹⁰ Damos amo imidagai aimu istuigaco divia agai g^Λr^Λtaan^Λdamiga Suusi Cristo. Dai todian duucaⁱ divimu agai si^Λascad^Λ oodami main^Λn^Λracagi poduucⁱ isduucⁱ daivui ^Λasivogami si^Λascad^Λ oodami main^Λn^Λracagi. Amaasi ugitia agai got^Λvaagi taic^Λd^Λ dai cavami copoñdatai. Dai d^Λv^Λarai maia agai ^Λamadu v^Λasi istumaasi oidaga oidigi daama.

¹¹ Dai maat^Λcatai aapim^Λ isv^Λasia^Λcatai ugitia agai ali^Λsi g^Λaagai iss^Λalic^Λd^Λ c^Λagac^Λr^Λ oidacagi aapim^Λ dai c^Λaga siaa duutuadagi Diuusi. ¹² Dai aapim^Λ g^Λaagai isn^Λn^Λracagi ip^Λlidityai sai otoma aana istuigaco Diuusi iduñia agai v^Λasi gomaasi. Amaasi ugitia agai got^Λvaagi taic^Λd^Λ dai v^Λasia^Λcatai maia agai. ¹³ Damos aat^Λm^Λ n^Λn^Λra istuigaco Diuusi iduñia agai amai t^Λvaagi utudui dai oidigi utudui ismaac^Λd^Λ aagai agai said^Λ iduñia agai. Dai amaasi ^Λoodami ivuaadamu mos^Λcaasi istumaasi ^Λrc^Λagaducami dai istumaasi ^Λrs^Λalicami.

¹⁴ Casc^Λd^Λ aapim^Λ giñaaduñi n^Λn^Λracatai aapim^Λ gomaasi gaagadavurai isducatai c^Λagac^Λr^Λ oidacagi dai poduucⁱ mait^Λrsoimaasi iducamicamu aapim^Λ si^Λascad^Λ diviagi Diuusi, dai poduucⁱ c^Λagac^Λr^Λ g^Λnn^Λijadamu agai. ¹⁵ Ali^Λsi g^Λaagai ismaat^Λcagi aapim^Λ ismaiquiaa divia g^Λr^Λtaan^Λdamiga Suusi Cristo ip^Λlidityai agai ismuidutai c^Λagac^Λr^Λ v^Λvaquiagi. G^Λraduñi Paavora ismaac^Λd^Λ ali^Λsi oig^Λdai aat^Λm^Λ poduucⁱ g^Λnooji ^Λar^Λ. Diuusi maat^Λtuli agai istumaasi g^Λnoojida agai casc^Λd^Λ. ¹⁶ V^Λasc^Λr^Λ si^Λascad^Λ gaoojiada agai gaaagidiña gomaasi tomasi ^Λmap^Λc^Λr^Λ ali^Λ sijaiga ismaat^Λ ca^Λcagi. Dai ^Λamoco ismaac^Λd^Λ maic^Λl^Λ maat^Λ ca^Λ Diuusi ñiooquid^Λ dai maic^Λaga vaavoitudai Diuusi ñiooquid^Λ ama duucaⁱ aagaiña poduucⁱ isduucⁱ ama duucaⁱ aagaiña agai ^Λmap^Λc^Λr^Λ Diuusi ñiooquid^Λr^Λ dai poduucⁱ maiimimu agai Diuusi ^Λamadu.

¹⁷ Casc^Λd^Λ aapim^Λ giñaaduñi camaat^Λcatai gomaasi g^Λaagai m^Λsig^Λannuucadacagi vai mait^Λn^Λvupuiirumadadagi gomamaat^Λtuldiadami yaatavogami aid^Λ gia camaic^Λaga vaavoitudadan tada aapim^Λ Diuusi ñiooquid^Λ. ¹⁸ Damos ali^Λsi g^Λaagai isvaamioma c^Λaga maatia aapim^Λ g^Λr^Λtaan^Λdamiga Suusi Cristo ismaac^Λd^Λ c^Λagac^Λr^Λ g^Λr^Λvuvaidi. Dai ali^Λsi g^Λaagai isdagitoagi ^ΛSuusi vai agai g^Λnsoiña isvaamioma c^Λaga oidacana aapim^Λ. Ali^Λsi g^Λaagai isv^Λascatai c^Λaga ñioocadagi Suusi Cristo v^Λatar^Λ.

Mos^Λcaasi.

Idi arroojai apgadada ismaacada ooji Vuaana gaaaduñi vaavoitudadami

¹ Aan arVuaana daida ganoojidi aan aagaitai Suusi Cristo. Suusi Cristo agai daida garmaa ibadagai utudui. Aidasi abiaadara maiquiaa caquiva oidigi Suusi Cristo caidacatadai tavaagiaru Diuusi amadu. Dai aidasi divia agai tami oidigi daama naidi aan agai, dai caana aan ñiooquida, dai taata aan tuucugada. Dai siora maata istuiga Suusi Cristo poduucai maata istuiga Diuusi. ² Suusi Cristo divia ami siaaco daraajatadai aatama cascada gnaagidi aatama sai naidi. Dai sivi garaagidi aatama sai Suusi Cristo agai dai garmaacai ibadagai utudui dai agai tomastuigaco oidaga. Agai Diuusi garrooga amadu oidacatadai dai gooquiaru divia tami oidi daama dai aatama naidi agai. ³ Dai aatama gnaagidi istumaasi naidi dai ca vai poduucai aapima ara garapan duucai tatagitodagi dai vascatai aran duucai tatagitodagi aatama Diuusi garrooga amadu Suusi Cristo Diuusi marada. ⁴ Gomaasi ganoojidi aan masai vaamioma baiganalidina.

⁵ Sivi gnaagidamu aatama istumaasi Suusi Cristo garmaatutuli sai Diuusi alia caa tuiga dai tomali amo imidagai maitivueeyi istumaasi soimaascami. ⁶ Ispocaitiada aatama tasai aran duucai tatagitoi Diuusi dai maitivuaadagi istumaasi arcagaducami aida gia yaatagai aatama dai saalicada soimaasi ivueeyi. ⁷ Damos iscagacaru oidaca aatama dai caga ivuaadagi poduucai isduucai ivueeyi Diuusi aida gia amo tagitoidagai viaacamu aatama. Dai Diuusi garoigaldi garsoimaascamiga muucucai Suusi Cristo Diuusi marada curusiaba.

⁸ Ispocaitiadagi aatama tasai maitarsoimaasi ivuaadami aida gia garvupuiirumadai aatama lagi daida aryaatavogami aatama. ⁹ Damos isaagiada aatama Diuusi asoimaascami ismaacada ivuaadagi aida gia Diuusi iduunimu aatamacada istumaasi arsaalicami. Agai garoigaldamu garsoimaascamiga dai cagacaru garnaijadamu ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduunimudai aatama. ¹⁰ Damos ispocaitiadagi aatama tasai maisoimaasi ivueeyi aida gia ducami ispocaitiada aatama isDiuusi yaatavoga dai poduucai maivaavoitudai Diuusi ñiooquida.

2

¹ Giñaaduñi vaavoitudadami gnaagidi aan gomaasi masai maisoimaasi ivuaadana. Damos isamaadutai soimaasi ivuaadagi, caa maata aatama isoidaga amoco ismaacada garsoicai Diuusi garrooga vuitapi. Agai arSuusi Cristo. Dai agai ivueeyi istumaasi arsaalicami. ² Dai agai vaa agai dai muu curusiaba vai poduucai Diuusi garoigaldi aatama garsoimaascamiga dai vasi oidigi daama oidacami soimaascamigada.

³ Isagiada aatama istumaasi aagai Diuusi ñiooquidaru aida gia caa maata aatama isarmaamarada Diuusi. ⁴ Damos isamaadutai pocaitiadagi sai maata Diuusi dai saida arDiuusi marada dai vascaru maiagiadagi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidaru agai gia aryaatavogami dai maitarvaavoitudadami. ⁵ Baiyoma ismaacada caga lagiadagi Diuusi ñiooquida agai gia oigadai Diuusi dai poduucai caa maata aatama isapan duucai tatagitoi Diuusi. ⁶ Siora pocaitiadagi isapan duucai tatagitoi Diuusi agai gia gaagai iscaga oidacagi poduucai isduucai oidacatadai Suusi Cristo tami oidigi daama.

⁷ Giñaaduñi istumaasi ganoojidi aan maitaramo mamaatutuldiaragai utuducami. Goovai aragai vaa ismaacada caa aapima aidasi abiaadara gaagacai gamamaatutuldi

Suusi Cristo. ⁸ Damos vaascata gnaagidi aan amo ñiooqui ducami isaramo maatatuldiaragai utuducada damos vaascata aragai vaa ismaacada gnaagidi Suusi Cristo masai aipacoga gnoigadaiña. Suusi Cristo aliasi gnoigadai aapima dai poduucai gnoigadai aapima aipacoga. Siascada oodami aipacoga gnoigadagi aid gia gajiaadara viimu gosoimaascami dai cagacara oidacamu oodami.

⁹ Isamaadutai pocaiti adagi iscagacara oidaca dai cadadagi gaduñi vaavoitudadami agai quiaa soimaasi ivueeyi. ¹⁰ Damos siora oigadagi gaduñi agai gia cacagacara oidaga. Dai agai maisoimaasi duiñtuldi aa. ¹¹ Damos siora cadadagi gaduñi agai quiaa soimaasi ivueeyi dai maimaata isducatai caga oidacagi maimaata cacatai Diuusi ñiooquida.

¹² Ganoojidi aan vaascatai aapima giñaaduñi vaavoitudadami caoigaldacai Diuusi gansoimaascamiga muucuca. Suusi Cristo aapima ganvatar. ¹³ Ganoojidi aan vaascatai aapima cacalli oodami maatacatai aapima Suusi Cristo. Agai caoidacatadai maiquiaa calquivacai oidigi abiaadara. Ganoojidi aan vaascatai aapima gagalli caga vaavoitudaitai aapima cavaamioma istui aapima isDiaavora.

Ganoojidi aan aapima aali vaavoitudaitai aapima Diuusi garooga. ¹⁴ Ganoojidi aan aapima cacaliodami maatacatai aapima Suusi Cristo. Agai caoidacatadai maiquiaa calquiva oidigi abiaadara. Ganoojidi aan aapima gagalli caga vaavoitudaitai aapima Diuusi ñiooquida dai cavaamioma istui aapima isDiaavora.

¹⁵ Maitavar oojiada isivuaadagi gosoimaascami ismaacada oidaga tami oidi daama. Dai maitavar viaaca aliada naana maasi istumaasi istumaasi oidaga tami oidi daama. Isamaadutai oojiada gomaasi aid gia maiogadai Diuusi. ¹⁶ Ismaacada maivaavoitudai Diuusi ivueeyi mui naana maasi soimaascami. Agai ivueeyi mosacaasi istumaasi agi agai ipalidi dai viaaca alidiña vasi istumaasi najadagi, dai gargarucada ganalidiña naana maasi viacatai. Vasi gomaasi ivueeyi ismaacada maivaavoitudai Diuusi dai Diuusi maitipalidi ispomaasi ivuaadagi oodami. ¹⁷ Dai amo imidagai ugitimu vasi gomaasi dai oidigi ugitimu ara. Damos siora ivuaadagi istumaasi ipalidi Diuusi agai gia tomastuigaco oidacamu.

¹⁸ Giñaaduñi cayoga aayi istuigaco ugitia agai oidigi. Camaí aapima isdivia agai amo oodami ismaacada vuidara caataca agai Cristo. Dai caoidaga mui oodami ismaacada vuidara vat Cristo cascada cal maata aatama iscayoga aayi istuigaco ugitia agai oidigi. ¹⁹ Ismaacada vuidara vat Cristo agai gia maitargaraaduñi vaavoitudadami cascada iji garsaagidaiñara. Issallicada argaraaduñicamudai aid gia garlamadu daraacamudai agai. Damos agai iji sai vaamioma caga gamaatana isagai maitargaraaduñi.

²⁰ Damos Cristo ootoi Diuusi Ibada sai ganlamadu daacana. Dai agai gansoicai masai caga maatacana istumaasi arvaavoi dai istumaasi maitarvaavoi. ²¹ Ganoojidi aan maatacatai aapima istumaasi arvaavoi. Dai istumaasi maitarvaavoi.

²² Isalamadutai pocaiti adagi sai Diuusi maiotoi Suusi sai cascada maitara Cristo agai gia yaatagai. Agai gia vuidara vat Cristo. Agai pocaiti sai Diuusi maitargarooga dai sai Suusi maitarDiuusi marad. ²³ Ispocaiti adagi oodami sai Suusi maitarDiuusi marad Diuusi garooga mallamadu daja agai. Damos ispocaiti adagi oodami sai Suusi arDiuusi marad aid gia Diuusi lamadu daja agai.

²⁴ Cascada apiavar caga lagiada aapima Diuusi ñiooquida ismaacada cal aapima tucamidara abiaadara. Masiaapima apiacaga vaavoitudada aid gia Diuusi garooga lamadu marad ganlamadu daraajamu. ²⁵ Dai Suusi Cristo garaagidi tasai tomastuigaco oidaca ragai aatama Diuusi lamadu.

²⁶ Aan ganoojidi gomaasi masai maatacana isoidaga oodami ismaacada ganvupuiirumadada alidi. ²⁷ Suusi Cristo ootoi Diuusi Ibada sai ganlamadu daacana, cascada maitagito aapima siora ganmamaatatuldi adagi istumaasi arcagaducami, agai

gΛnmamaatΛtuldi vΛΛsiaΛcatai cascΛdΛ. Istumaasi gamamaatΛtuldi Λgai gia sΛΛlicΛdΛ Λrvaavoi. Dai poduucai apiacΛΛga ΛΛgidi aapimΛ Suusi Cristo poduucai isduucai gΛnmaatΛtuli Diuusi IbΛadΛ.

²⁸ Giñaaduñi apiavΛr cΛΛga ΛΛgiada aapimΛ Suusi Cristo dai poduucai maisiaa Λradamu aapimΛ siΛΛscadΛ diviagi Λgai tomali maiΛbiadamu aapimΛ Diuusi. ²⁹ CΛΛ maatΛ aapimΛ isSuusi Cristo tomali Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi cascΛdΛ cΛΛ maatΛ aapimΛ sai sioorΛ apiacΛΛgacΛrΛ oidacagi Λgai gia ΛrDiuusi maamaradΛ.

3

¹ SΛΛlicΛdΛ gΛroigΛdai Diuusi gΛrooga, cascΛdΛ gΛmaamara gΛraagai. Dai sΛΛlicΛdΛ Λrvaavoi isΛrmaamaradΛ aatΛmΛ. DΛmos ismaacΛdΛ maivaavoitudai Diuusi maimaata isΛrDiuusi maamaradΛ aatΛmΛ. Λgai maivaavoitudai Diuusi cascΛdΛ. ² Giñaaduñi sΛΛlicΛdΛ gΛnoigΛdai aanΛ. Vaavuava iscasi ΛrmaamaradΛ aatΛmΛ Diuusi dΛmos maiquiaa cΛΛ maatΛ aatΛmΛ istuutiaca ragai gooquiΛrioma. DΛmos cΛΛ maatΛ aatΛmΛ sai siΛΛscadΛ diviagi Suusi Cristo aatΛmΛ Λpan tuutiaca ragai Λgai maatΛcatai istuiga Λgai. ³ VΛΛscatai ismaacΛdΛ vaavoitudai isΛpan tuutiacagai Suusi Cristo gajiaadΛrΛ vipieeyi soimaascami cΛΛgacΛrΛ oidaca Λliditai Λpan duucai Suusi Cristo.

⁴ TomasioorΛ sioorΛ soimaasi ivuaadagi maiΛΛgidi Diuusi sΛΛlicamigadΛ. Asoimaasi ivuaadami vuidΛrΛ vΛΛtΛ sΛΛlicami. ⁵ CΛΛ maatΛ aapimΛ isSuusi Cristo divia tami oidi daama dai muu curusiaba dai poduucai oigΛldi Λgai soimaascamigadΛ oodami dai tomali Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi. ⁶ SioorΛ cΛΛga ΛΛgidi Suusi Cristo maisoimaasi ivueeyi. Dai sioorΛ apiasoimaasi ivueeyi Λgai maimaata istuiga Suusi tomali maivaavoitudai Λgai. ⁷ Giñaaduñi maitavΛr gΛndagito mΛsgΛnvupuiirumadadagi. SioorΛ cΛΛga ΛΛgiadagi Diuusi sΛΛlicΛdΛ cΛΛga ivueeyi Λpan duucai Suusi Cristo. ⁸ Dai sioorΛ apiasoimaasi ivueeyi Λgai ivueeyi istumaasi ΛDiaavora ipΛlidi ducami isΛrmaamaradΛcamudai Λgai. ΛDiaavora soimaasi ivueeyi maiquiaa cΛquivacai oidigi abiaadΛrΛ. Dai Diuusi maradΛ divia tami oidi daama dai ugilituda agai ΛDiaavora guvucadadΛ.

⁹ Diuusi maacai gΛmaamara ibΛdagai utudui dai Λgai maisoimaasi ivueeyi. Sivi maitipΛlidi Diuusi maamaradΛ issoimaasi ivuaadagi Diuusi maamaradΛcatai. ¹⁰ CΛΛga gΛmaata sioorΛ ΛrDiuusi maamaradΛ dai sioorΛ ΛrmaamaradΛ ΛDiaavora. TomasioorΛ sioorΛ maicΛΛga ivuaadagi dai maioigΛadagi gΛaaduñi Λgai gia maitΛrDiuusi maamaradΛ.

¹¹ AidΛsi abiaadΛrΛ caΛ aapimΛ Suusi Cristo mamaatΛtuldiaragadΛ aidΛ mai aapimΛ sai gΛaagai isgΛroigΛadagi aipacoga. ¹² Dai maitΛagai isΛpan duucai ivuaada aatΛmΛ Caïn. Λgai idui istumaasi ipΛli ΛDiaavora cascΛdΛ muua gΛsuculi. Caïn maicΛΛga idui dai suculidΛ cΛΛga idui cascΛdΛ vui baamu Λgai dai muua.

¹³ Giñaaduñi maitavΛr vuaam ΛnΛliada isgΛncΛΛdada Λgai ismaacΛdΛ maivaavoitudai Suusi Cristo. ¹⁴ Camaiimia ragai aatΛmΛ ΛDiaavora ΛΛmadu baiyoma iimia ragai aatΛmΛ Diuusi ΛΛmadu. Maata aatΛmΛ gomaasi oigΛdaitai gΛraaduñi. SioorΛ maioigΛadagi gΛaaduñi imia agai ΛDiaavora ΛΛmadu. ¹⁵ TomasioorΛ sioorΛ cΛΛdadagi gΛaaduñi ducami isΛrgamuaacami. Dai cΛΛ maatΛ aapimΛ isΛmo gamuaacami maitistutuidi isimiagi Diuusi ΛΛmadu. ¹⁶ Suusi Cristo muu curusiaba aatΛmΛ gΛrvΛΛtarΛ dai poduucai maatΛ aatΛmΛ isducatai ivueeyi sioor sΛΛlicΛdΛ oigΛdai aa. Poduucai aatΛmΛ ΛprΛ aliΛsi gΛaagai isoigΛadagi gΛraaduñi dai asta coiyagi Λgai vΛΛtarΛ isgΛaagadagi. ¹⁷ IsΛmaadutai viaacagi vΛΛsi istumaasi tΛgito dai isnΛijadagi Λgai isΛmo aduñdΛ maiviaacagi dai vΛΛscΛrΛ maisoigΛΛldiagi ΛgaicΛdΛ Λgai maitistutuidi ispotΛiyagi sai Diuusi soicΛi sai oigΛdaiña aa. ¹⁸ Giñaaduñi ispotΛiyadagi aatΛmΛ sai oigΛdai aa dai vΛΛscΛrΛ maisoicΛdagi

aidΛ gia maitarvaavoi isoigΛdai aa. Baiyoma aliΛsi gΛaagai issoicΛdagi aatΛmΛ aa poduucai gΛmaatΛ issΛlicΛdΛ oigΛdai aatΛmΛ.

¹⁹⁻²⁰ Dai poduucai cΛΛga maata aatΛmΛ isarDiuusi maamaradΛ. DΛmos isΛmo iim-idagai poΛliada aatΛmΛ tΛsai maitistutuidi isarDiuusi maamaradΛcagi aidΛ gia aliΛsi gΛaagai istΛtΛgitoda aatΛmΛ isDiuusi maata vΛΛsiaΛcatai. Λgai vaamioma maata isaatΛmΛ cascΛdΛ gΛaagai isgariibastacan tadaca dai baigΛrΛliadagi Diuusi vui. ²¹ Giñaaduñi aliΛsi gΛnoigΛdai aanΛ. IscΛΛ maataca aatΛmΛ ismaisoimaasi idui aidΛ gia maidodoad-icudamu aatΛmΛ Diuusi vuitapi. ²² Dai Λgai gΛrmaaquimu vΛΛsi istumaasi taañiagi aatΛmΛ Λgigitai aatΛmΛ sΛlicamigadΛ Λgai daidΛ ivuaadatai istumaasi ipΛlidi Λgai. ²³ Dai Λgai gΛraagidi tΛsai vaavoitudaiña Suusi Cristo Diuusi maradΛ dai tΛsai aipacoga gΛroigΛdaiña, poduucai isduucai Suusi Cristo gΛraagidi. ²⁴ Sioora Λgigidagi Diuusi sΛlicamigadΛ poduucai cΛΛga oidaca ivuaadatai istumaasi Diuusi ipΛlidi dai Diuusi ΛΛmadu daja Λgai.

Dai Diuusi ootoi gΛIbΛdaga sai gΛrΛΛmadu daacana cascΛdΛ maata aatΛmΛ isDiuusi gΛrΛΛmadu daja.

4

¹ Giñaaduñi aliΛsi gΛnoigΛdai aanΛ. Maitavar tomasioora vaavoitudada ismaacΛdΛ pocaitiadagi saidΛ arDiuusi ñiñoquidΛ tuldiadamigadΛ. ΛpΛgavar cΛΛga gΛntΛgito caΛca sabaiga arDiuusi ñiñoquidΛ ismaacΛdΛ aagai Λgai. Oidaga mui mamaatΛtuldiadami yaatavogami cascΛdΛ. ² Tomasioora sioora gaaigidagi sai Suusi Cristo Diuusi maradΛ oodami duucai vuusai tami oidi daama Λgai gia gaaigidi Diuusi ñiñoquidΛ dai Diuusi IbΛadΛ ΛΛmadu daja Λgai. ³ DΛmos sioora maigamamaatΛtuldiadagi gomaasi maigaaigidi istumaasi Diuusi ipΛlidi, baiyoma Λgai vuidarΛ vΛΛtΛ ΛCristo. Camaí aapimΛ isvaamioma muidaimi ΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami vΛΛsi oidi daama.

⁴ Giñaaduñi aapimΛ arDiuusi maamaradΛ. Dai aapimΛ vaamioma istui isΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami. Diuusi IbΛadΛ ismaacΛdΛ gΛnΛΛmadu daja vaamioma viaa guvucadagai siΛDiaavora ismaacΛdΛ ΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami ΛΛmadu daja cascΛdΛ. ⁵ Λgai ΛΛmadu ajioopai Λgai ismaacΛdΛ maivaavoitudai Suusi Cristo dai gaaigidi naana maasi istumaasi soimaascami ismaacΛdΛ ivueeyi Λmaivaavoitudadami dai Λgai baigΛnΛliaracΛdΛ caΛcana. ⁶ DΛmos aatΛmΛ arDiuusi maamaradΛ. Sioora maata Diuusi gΛntΛgito caΛcana istumaasi aagidagi aatΛmΛ. DΛmos sioora maimaata Diuusi maitΛntΛgito caΛcana. CascΛdΛ poduucai cΛΛga gΛmaatΛ sioora aagai Diuusi ñiñoquidΛ dai sioora mosyaatagai.

⁷ Giñaaduñi aliΛsi gΛnoigΛdai aanΛ dai ipΛlidi aanΛ isaipacoga gΛnoigΛadagi aapimΛ ΛpΛ. Diuusi Λgai dai garsoicai tΛsai aipacoga gΛroigΛdaiña. Dai sioora sΛlicΛdΛ oigΛadagi gΛaaduñi Λgai gia maata Diuusi daidΛ arDiuusi maamaradΛ. ⁸ Sioora maioigΛadagi aa Λgai gia maimaata Diuusi. Diuusi Λgai dai oigΛdai vΛΛsi oodami oidi daama oidacami. ⁹ Diuusi gΛrmaatΛtuli isgΛroigΛdai ootosacai gΛmara tami oidi daama tomasi aliΛ Λmaduga, tΛsai poduucai viaacana aatΛmΛ ibΛdaga utudui muucucai Λgai. ¹⁰ Diuusi oigΛdai vΛΛsi oodami oidigi daama oidacami tomasi maicΛΛga oigΛdai aatΛmΛ Diuusi, Λgai sΛlicΛdΛ gΛroigΛdai ootosacai gΛmara sai muucuna curusiaba dai poduucai oigΛdiana garsoimaascamiga.

¹¹ Giñaaduñi aliΛsi gΛnoigΛdai aanΛ. Dai maatacatai vΛΛscatai aatΛmΛ siΛsi gΛroigΛdai Diuusi aatΛmΛ ΛpΛ gΛaagai isaipacoga gΛroigΛadagi. ¹² Tomasi tomali Λmaadutai mainΛidi Diuusi vΛΛscarΛ issΛlicΛdΛ aipacoga gΛroigΛadagi aidΛ gia Diuusi gΛrΛΛmadu daja dai vaamioma cΛΛga oigΛdai aatΛmΛ Diuusi. ¹³ Dai Diuusi ootoi gΛIbΛdaga

sai garramadu daacana sai poduucai maatcana aatama isDiuusi garramadu daja. ¹⁴ Aatama gia taa Diuusi marada dai cascada gnaagidi aatama isDiuusi garooga ootoi gamara tami oidi daama sai lagi cagacara vuvaidana oodami. ¹⁵ Tomasioora sioora pocaiti adagi sai vaavoitudai isSuusi arDiuusi marada aida gia Diuusi amadu daja lagi.

¹⁶ Caa maata aatama isDiuusi garoigadai dai sallowada vaavoitudai isDiuusi oigadai vvasi oodami oidi daama oidacami. Isaipacoga ganoigadagi oodami aida gia Diuusi amadu daja lagi. ¹⁷ Dai poduucai vaamioma caga oigadai aatama Diuusi dai siascada Diuusi naidagi oodami ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami aatama maiabiadamu Diuusi maamaradacatai lagi poduucai isduucai Suusi Cristo maiabiada Diuusi. ¹⁸ Tomasioora sioora caga oigadagi Diuusi lagi maiabaidi isDiuusi soimaasi taatatuldiagi. Dai sioora abiadagi Diuusi caga gamaata ismai quiaa caga oigadai.

¹⁹ Anquioma abiaadara garoigadai Diuusi cascada aatama arpa oigadai. ²⁰ Isamaadutai pocaiti adagi sai oigadai Diuusi dai cadadagi gaaaduni lagi gia yaatagai. Isamaadutai maitistutuidi isoigadagi gaaaduni ismaacada naidi tomali maitistutuidi isoigadagi Diuusi ismaacada mainaidi. ²¹ Diuusi garaagidi sai sioora oigadagi Diuusi sai gaagai isoigadagi gaaaduni arpa.

5

¹ Tomasioora sioora vaavoitudai isSuusi arCristo ismaacada Diuusi ootoi tami oidigi daama lagi gia arDiuusi maamarada. Tomasioora sioora oigadai Diuusi garooga lagi gia oigadai vvasi vaavoitudadami lagi arDiuusi maamarada cascada. ² Tomasioora sioora oigadagi Diuusi dai lagi adagi poduucai gamaata islagi oigadai Diuusi maamarada arpa. ³ Sioora oigadai Diuusi lagi gia lagi Diuusi dai gomaasi gia maisijaiga ⁴ vaavoitudadami vatarara, lagi gajiaadara vipieeyi asoimaascami ismaacada oidaga tami oidigi daama cascada. Avaavoitudadami caga istutuidi isgajiaadara vipiaadagi asoimaascami vaavoitudaitai Suusi Cristo. ⁵ Mosacaasi sioora vaavoitudai isSuusi arDiuusi marada istutuidi isgajiaadara vipiaadagi asoimaascami.

⁶⁻⁸ Dai caa maata aatama sioora arSuusi Cristo. Aidasi Suusi gavacoi Diuusi nioo tavaagiaiñdara dai pocaiti saida armarada dai gooquira aidasi camuqui agaitadai Suusi Cristo Diuusi apamu nioo tavaagiaiñdara. Dai Diuusi Ibadada garmaatutldi lagi vaa niooqui dai lagi tomali amo imidagai maiyaatagai. Dai poduucai vaica padara maata aatama isSuusi arDiuusi marada. Diuusi Ibadada garramadu daja, dai Diuusi nioo tavaagiaiñdara aidasi Suusi gavacoi, dai arpara aidasi camuqui agaitadai Suusi. Dai vva vaica padara maata aatama isSuusi Cristo arDiuusi marada. ⁹ Siascada arnlijadamicagi oodami amo istumaasi vascara vaavoitudaina aatama cascada vaamioma caga vaavoitudai aatama istumaasi aagai Diuusi. Dai Diuusi pocaiti sai Suusi armarada. ¹⁰ Sioora vaavoitudai gomaasi caga maata isarvaavoi. Sioora maivaavoitudai gomaasi lagi yaatavogami duucai naidi Diuusi maivaavoitudaitai istumaasi aagai Diuusi agaitai gamara. ¹¹ Diuusi aagai arpa sai lagi garmaacai ibadagai utudui dai poduucai tomas-tuigaco oidacamu aatama lagi amadu vaavoitudaitai aatama marada. ¹² Sioora vaavoitudai Diuusi marada viaa ibadagai utudui damos sioora maivaavoitudai Diuusi marada maiviaa ibadagai utudui.

¹³ Gomaasi ganoojidi aana aapima ismaacada vaavoitudai Diuusi marada masai maatcana masitomastuigaco oidaca lagi Diuusi amadu.

¹⁴ Caa maata aatama sai istaania aatama Diuusi amo istumaasi istumaasi lagi ipliadagi lagi gia garragiditai caa. ¹⁵ Poduucai isduucai maata aatama isDiuusi

garagiditai caa poduucai aapa maata aatama isagai garmaaquimu istumaasi taañiagi aatama.

¹⁶ Isamo vaavoitudadami najadagi amaadutai gaaduñi isivuaadagi amo istumaasi soimaascami istumaasi Diuusi gia istutuidi isoigaldiagi aidai gia gaagai isdaanadagi Diuusi agai vaatarai dai Diuusi oigaldamu agai dai maaquimu guvucadagai sai caaga ivuaadana isgomaasi istumaasi idui agai Diuusi istutuidi isoigaldagi. Oidaga amo istumaasi soimaascami istumaasi maitaigaldi Diuusi maitaagidi aanai sai gaagai isdaanadagi Diuusi agai vaatarai ismaacada ivuaadagi asoimaascami. ¹⁷ Sioorai maitivuaadagi istumaasi arcagaducami agai soimaasi ivueeyi. Damos oidaga soimaascami istumaasi Diuusi gia gaoigaldi.

¹⁸ Maata aatama sai sioorai arDiuusi marada camaioijada gosomaasi. Diuusi marada nuucadacana agai cascada daidai diaavora camaitistutuidi issoimaasi iduiñtuldiadagi.

¹⁹ Caa maata aatama isaatama armaamarada Diuusi dai vaascatai ismaacada maivaavoitudai Suusi Cristo, diaavora artaanadamigada agai.

²⁰ Caa maata aatama aapa iscadivia Diuusi marada dai garsoicai tasai caaga maatacana sioorai samicada arDiuusi. Dai sivi Diuusi garamadua daja vaavoitudaitai aatama Suusi Cristo Diuusi marada. Agai samicada arDiuusi dai agai garvaidacaimu tavaagiamu tasai tumastuigaco oidacana agai amadu.

²¹ Giñaduñi maitavar siaa duutuada aapimaa amomoono ismaacada ivueeyi oodami dai pocaiti saidai ardidiuusi.

Mosacaasi.

Idi oojai ooji Vuaana gaaaduñi vaavoitudadami

¹ AanΛ arVuaana Λvaavoitudadami tΛaanΛdamigadΛ daidΛ gΛnoojidi aanΛ aapimΛ giñaaduñi vaavoitudadami ismaacΛdΛ gΛnΛmpaidi dai siaa duutudai Diuusi. AapimΛ Λmo siΛΛgΛmΛ gΛnducami Λcovai gΛvuvaidacai Diuusi dai aanΛ sΛΛlicΛdΛ gΛnoigΛdai. Dai vΛΛscatai ismaacΛdΛ vaavoitudai Diuusi ñiooquidΛ ismaacΛdΛ arvaavoi gΛnoigΛdai ΛpΛ maisiu mosΛcaasi aanΛ. ² GΛnoigΛdai aatΛmΛ vaavoitudaitai Diuusi ñiooquidΛ dai tomas-tuigaco vaavoitudadamu aatΛmΛ. ³ CΛagacΛrΛ gΛnnΛijadamu Diuusi gΛrooga ΛΛmadu Suusi Cristo Diuusi maradΛ dai Λgai soigΛnΛliadamu aapimΛcΛdΛ dai iibΛstudacan tadacamu gΛniibΛdaga. GomaasicΛdΛ vaamioma cΛΛga vaavoitudadamu aapimΛ dai aipacoga gΛnoigΛadamu.

⁴ Dai sΛΛlicΛdΛ baigiñΛli aanΛ tΛagacai ΛΛmoco gΛnaaduñi ismaacΛdΛ cΛΛga Λgidi Diuusi ñiooquidΛ poduucai isduucai Diuusi gΛrooga gΛrtΛjai. ⁵ Dai sivi gΛndaanΛi aanΛ aapimΛ giñaaduñi tΛsai aipacoga gΛroigΛdaiña. Gomaasi maitΛrΛmo sΛΛlicami utuducami goovai ΛrΛgai vaa ismaacΛdΛ viaa aatΛmΛ aidΛsi abiaadΛrΛ gΛagacai gama-maatΛtuldi Suusi Cristo. ⁶ IsoigΛada aatΛmΛ Diuusi aidΛ gia ivuaadamu aatΛmΛ istumaasi Diuusi gatajajai. Λgai gΛrtΛjai tΛsai aipacoga gΛroigΛdaiña poduucai isduucai maí aapimΛ aidΛsi vaavoitu.

⁷ Tami oidi daama oidaga mui mamaatΛtuldiadami yaatavogami. Λgai gaaagidi sai Suusi Cristo maiodami duucai vuusai. Λgai gia Λryaatavogami daidΛ vuidΛrΛ vΛΛtΛ Suusi Cristo. ⁸ GΛnnuucadacavurai aapimΛ taduucai gΛnvupuiirumagi. Isvaavoituda aapimΛ Λgai aidΛ gia Diuusi maitΛnmaaquimu vΛΛsi istumaasi gΛnmaaqui agai.

⁹ Tomasioora siora Λma maasi gamamaatΛtuldiadagi istumaasi maitΛrmaatΛtuli Suusi Cristo aidΛ gia Diuusi maiΛΛmadu daja Λgai. DΛmos siora cΛΛga gama-maatΛtuldiadagi Suusi Cristo mamaatΛtuldiaragadΛ aidΛ gia Diuusi ΛΛmadu maradΛ ΛΛmadu daraaja Λgai. ¹⁰ IsΛmo mamaatΛtuldiadami yaatavogami gΛndividagi ismaacΛdΛ pocaitiadagi sai Suusi Cristo maiodami duucai vuusai maitavΛr dagito ismi-aadΛrΛ cΛΛcada Λgai siaaco gΛnΛmpaidi aapimΛ tomali maitΛagagai mΛspocaitiadagi sai Diuusi soíñana. ¹¹ IsΛmaadutai pocaitiadagi aidΛ gia ducami ispomaasi ivuaadamudai Λgai ΛpΛ.

¹² Naana maasi gΛnaagida iñΛlidi aanΛ dΛmos maisiu oojaicΛdΛ baiyoma ipΛlidi aanΛ ismΛΛca gΛndividagi dai gΛnaatagidagi dai poduucai baigΛrΛliadamu aatΛmΛ.

¹³ GΛraaduñi vaavoitudadami ismaacΛdΛ tami oidaga ismaacΛdΛ Diuusi Λcovai vuvaitu DiuuscΛdΛ gΛmviaatuldi.

MosΛcaasi.

Idi oojai ooji Vuaana gΛaduñi Gaayo

¹ AanΛ arVuaana Λvaavoitudadami tΛaanΛdamigadΛ daidΛ gΛoojidi aanΛ aapi giñaduñi Gaayo sΛΛlicadΛ gΛoigΛdai aanΛ.

² DaanΛi aanΛ Diuusi sai Λgai cΛΛga gΛnuucadacana pΛsai maicocorΛiña maatacatai aanΛ isapiacΛΛga vaavoitudai aapi. ³ AliΛ baigiñΛΛli aanΛ dadacai Λmoco gΛraaduñi mΛΛcadΛrΛ. Λgai giñaagidi sai apiacΛΛga vaavoitudai aapi dai apiacΛΛgacΛrΛ oidaga. ⁴ AliΛsi baigiñΛlidi aanΛ maatacatai isΛgai ismaacΛdΛ mamaatΛtuli aanΛ Diuusi ñiooquidΛ apiacΛΛga vaavoitudai dai apiacΛΛga oidaga.

⁵ Giñaduñi Gaayo aliΛsi gΛoigΛdai aanΛ. Aapi aliΛ cΛΛga ivueeyi soicΛitai vΛΛsi gΛraaduñi vaavoitudadami tomasi Λmoco maimaatΛ aapi. ⁶ Λmoco ismaacΛdΛ daivui mΛΛcadΛrΛ gΛraagidiña siΛΛscadΛ gΛrΛmpaidiada aatΛmΛ pΛsai aapi aliΛsi oigΛdai. Sivi siΛΛscadΛ mΛΛ dadia goovai Λpamu soiñañi istumaasicΛdΛ tΛgitoca goovai voyΛrΛ, poduucai isduucai Diuusi ipΛlidi. ⁷ Λgai ivueeyi Diuusi aa duiñdadΛ dai Λgai maitipΛlidi isvuudagi istumaasi maacadagi ismaacΛdΛ maitarvaavoitudadami. ⁸ CascΛdΛ aatΛmΛ aliΛsi gΛaagai ismaacadagi istumaasi tΛgitoca Λgai dai poduucai soicΛdagi aatΛmΛ isapiagaaagiada Λgai Diuusi ñiooquidΛ.

⁹ AanΛ ooji Λmo oojai gΛraaduñi vaavoitudadami ismaacΛdΛ gΛnΛmpaidi dai siaa duutudai Diuusi movai siaaco daja aapi. DΛmos Diótrefesi maitiñΛΛgidi. Λgai aliΛsi ojoidi isΛrbaitΛcΛaacamigadΛcagi Λvaavoitudadami cascΛdΛ. ¹⁰ CascΛdΛ isgaamo imi aanΛ aagidamu aanΛ vΛΛscatai vuitapi astuisidΛ giñyaatagΛi dai giññiooquidi. Dai goovai maimiaadΛgidi aagiadami Diuusi ñiooquidΛ ismaacΛdΛ dΛgavusciΛ tomali maidadag-itoi isaa miaadΛgidagi. Dai sioorΛ miaadΛgidagi maidadagitoiña goovai isΛΛmadu gΛnΛmpaidadagi. ¹¹ Giñaduñi Gaayo aliΛsi gΛoigΛdai aanΛ. MaitiΛpan duucai ivuaada Λgai ismaacΛdΛ maicΛΛga ivueeyi baiyoma ivuaada aapi Λpan duucai Λgai ismaacΛdΛ cΛΛga ivueeyi. SioorΛ ivueeyi istumaasi arcΛΛgaducami Λgai arDiuusi maamaradΛ, dΛmos sioorΛ soimaasi ivueeyi Λgai maimaatΛ Diuusi.

¹² VΛΛscatai cΛΛga ñioocai Demetrio vΛΛtarΛ daidΛ arvaavoi istumaasi aagai oodami. AanΛ ΛpΛ pocaiti sai Λgai cΛΛ tuiga dai aapimΛ cΛΛ maatΛ iñsaanΛ maitΛnyaatagidi.

¹³ Naana maasi gΛaagida iñΛlidi aanΛ dΛmos maisiu oojaicΛdΛ ¹⁴ baiyoma otoma gΛdivida iñΛlidi aanΛ dai ΛΛgi gΛaatagidagi.

¹⁵ AanΛ ipΛlidi sai Diuusi ibΛstudacan tadcana gΛibΛdaga. GΛraaduñi vaavoitudadami ismaacΛdΛ tami daraaja DiuuscΛdΛ gΛviaatuldi. DiuuscΛdΛ iviaatulda vΛΛscatai gΛraaduñi.

MosΛcaasi.

Idi oojai ooji Uudasi vaavoitudadami

¹ AanΛ arUudasi suculidΛ Jacovo daidΛ arpiooñigadΛ Suusi Cristo. GΛnoojidi aanΛ idi oojai aapimΛ gΛnvΛΛatarΛ ismaacΛdΛ Diuusi gΛrooga oigΛdai dai Λcovai vuvaitu sai ΛΛgidiña vai Suusi Cristo nuucada. ² AanΛ ipΛlidi isDiuusi soigΛΛiadagi aapimΛcΛdΛ dai gΛniibΛstudacan tadacagi, dai gΛnoigΛadagi.

³⁻⁴ Giñaaduñi aliΛsi ipΛlidadai aanΛ isgΛnoojidagi gΛnaagida iñΛlidi aanΛ isducatai cΛΛgacΛrΛ garvuvaitu Diuusi siΛasi aapimΛ Λcaasi aanΛ ΛpΛ. Dai sivi aliΛsi gΛaagai isgΛnoojida aanΛ gΛndaañΛidatai mΛsai maidagitona gΛnvaavoidaraga dai vuidΛrΛ avΛrvΛΛtΛca ΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami ismaacΛdΛ gΛnsaagida vapacΛdagi. Diuusi gΛrmaatΛtuli istumaasi vaavoitudai aatΛmΛ. AatΛmΛ arDiuusi maamaradΛ dai maitΛaagai tΛsdagituagi garvaavoidaraga ismaacΛdΛ gΛrmaa Diuusi dai Λma maasi vaavoitudagi. AmamaatΛtuldiadami yaatavogami gΛnsaagida vaapa maitΛnaagidacai ismaitΛnΛpan duucai vaavoitudai Λgai. Λgai maiCΛΛ tuutuiga dai googosi gΛnducami dai Λma duucai aagai Diuusi ñiooquidΛ dai pocaiti sai Diuusi cΛΛgacΛrΛ nΛidi oodami dai sai soigΛΛlidi oodamicΛdΛ dai sai oigΛldi soimaascamigadΛ sai cascΛdΛ casistutuidi istomasduucai oidacagi. GΛrDiuusiga ismaacΛdΛ ΛΛgidi aatΛmΛ dai gΛrtΛaanΛdamiga Suusi Cristo Λgai gajiaadΛrΛ vipieeyi. ΛΛqui ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai aagai isducatai Diuusi soimaasi taatatulda agai Λgai ismaacΛdΛ pomaasi ivueeyi.

⁵ Tomasi camaatΛ aapimΛ aanΛ vΛΛscΛrΛ gΛntΛgitolda iñΛlidi iducatai idui Diuusi ΛjudidíuCADΛ Λgai cΛΛgacΛrΛ vuvaitu Ejiipitu dΛvΛΛriañdΛrΛ dai gooquiΛrΛ dagito sai coona oidigana Λgai ismaacΛdΛ maivaavoitu. ⁶ Dai gΛntΛgitolda iñΛlidi aanΛ ΛpΛ isducatai Diuusi tΛtΛaañicarudΛ dagito gΛnguvucadaga dai vuvuaaja tΛvaagiañdΛrΛ. Vai Diuusi maamaisaca dai tomali Λmo imidagai maivuvaida agai. Diuusi nΛnΛra isajigi ΛgΛΛ tasai siΛΛscadΛ soimaasi taatatuldia agai Λgai vΛΛsi gosoimaasi ivuaadami vai aaga agai Λgai isducatai soimaasi taatatulda agai. Diuusi maamaisaca Λgai siaaco tomastuigaco tucagamucana. ⁷ Dai gΛntΛgitolda iñΛlidi aanΛ ΛpΛ isducatai soimaa taatātuli Diuusi SodomΛrΛ dai GomoorΛrΛ oidacami dai sicoli oidacami. Agai googosi gΛnducamicana Λpan duucai ΛDiuusi tΛtΛaañicarudΛ ismaacΛdΛ maiΛΛgi Diuusi. CascΛdΛ Λgai ootoi Λoodami siaaco tomastuigaco taiyΛrΛ daraajagi Λgai. ImaasicΛdΛ gΛrtΛtΛgidi Diuusi isducatai ivueeyi Λgai soimaasi ivuaadamicΛdΛ.

⁸ AmamaatΛtuldiadami yaatavogami Λpan duucai ivueeyi Λjudidíu dai ΛDiuusi tΛtΛaañicarudΛ dai ΛSodomΛrΛ dai GomoorΛrΛ oidacami tomasi camaatΛ Λgai isducatai ΛpΛdui ΛgaicΛdΛ. VΛΛscΛrΛ googosi gΛnducami dai maiΛΛgidi tomali Λmo tΛaanΛdami, dai sigalnaasi ñioocai Diuusi tΛtΛaañicarudΛ vui ismaacΛdΛ ΛΛgidi Diuusi. Agai pocaiti sai Diuusi mamaatΛtuldi coosigadΛrΛ sai cascΛdΛ poduucai ivueeyi Λgai. ⁹ DΛmos aidΛsi Migili Diuusi tΛtΛaañicarudΛ tΛaanΛdamigadΛ ΛΛmadu ΛDiaavora gΛnvupui ñiñioo aagaitai soorΛ bΛquia agai Moseesacaru tuucugadΛ aidΛsi muu Λgai. ΛMigili siaa duutudai Diuusi ismaacΛdΛ artΛaanΛdami vΛΛscatai cascΛdΛ maisigalnaasi ñioo Λgai ΛDiaavora vui, tomasi ΛDiaavora sigalnaasi ñiooqui aagidi. DΛmos ΛMigili potΛtΛdai ΛDiaavora: “Diuusi gΛbagaidamu”. ¹⁰ DΛmos ΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami siigalnaasi ñiooqui aagai Diuusi tΛtΛaañicarudΛ vui, dai googosi gΛnducami dai aipaco gΛncocodaiña maitΛtΛgitoitai istumaasi ΛpΛduñia agai ΛgaicΛdΛ vai cascΛdΛ Diuusi soimaasi taatatulda agai.

¹¹ SiΛΛ soimaa taatamu Λgai. Agai maiΛΛgidi Diuusi Λpan duucai Caín maiΛΛgi Diuusi. DaidΛ ΛmamaatΛtuldiadami yaatavogami mosgamamaatΛtuldi istumaasi maitΛrvaavoivi. Goovai Λraa duiñdadΛ Λgai. Poduucai ivueeyi Λgai gamaitΛcΛda Λlidadai tumiñsi Λpan

duucaí Balaam gamamaatatluldiña istumaasi maitarvaavoi dai poduucái gamaitacñiña tumiñsi. Daidá amamaatatluldiadami yaatavogami maiagidi atataandami an duucaí Coré amadu aa duiñá maigi tataanandami cascáda ugidagai agai. Poduunimu an amamaatatluldiadami ismaacáda maiagidi atataandami. ¹² Siascáda ganmpaidiada aapima dai amapai gacuaadagi gatagida aliditai masganoigadai aipacoga amamaatatluldiadami yaatavogami mosarsiaa araragai aapima ganvatará. Agai mosnavaacorai aapima gansaagida dai maisiaa duutudai tomali amaadutai. Dai agai mosagi gacuaadana dai maitantagito nidiña isviagacagi aa. Agai maitarsoiñi ¹³ dai naana maasi sigalnaascami ivueeyi siaa araraca maasi cascáda agai maicagadu isgamamaatatluldiadagi dai Diuusi ootosamu maca siaaco tomastuigaco tucagamucana.

¹⁴ Añqui amo Diuusi ñioquituldiadamigada Enoco tagiducami aagai isducatai anduña agai amamaatatluldiadami yaatavogamicáda. Enoco arcajiudadá Adán. Adán arvisiolida Enoco visiolida. Daidá Diuusi ñioquituldiadamigada pocaiti: “Diuusi divia agai amadu mui gatataañicaru, ¹⁵ dai potaiya agai sai vasi soimaasi ivuaadami maiimia agai Diuusi amadu agai ivueeyi mui naana maasi soimaascami dai aliñi vui ñioocaiña Diuusi cascáda soimaa taatatulda agai agai. ¹⁶ Amamaatatluldiadami yaatavogami pocaiti sai maibaiganalidi dudunucami vui, dai isamo istumaasi soimaascami anduñiagi gaicáda agai gapiar vuupaiña aa, dai agai ivueeyi vasi istumaasi soimaascami istumaasi iduñia aliada, dai gagra ñioocai dai pocaiti sai vasi istumaasi ivueeyi agai vaamioma cagadu siistumaasi ivueeyi aa, dai vaaamunaidana agai oodami dai poduucái voopoidiña amo istumaasi”, ascaiti Diuusi ñioquituldiadamigada.

¹⁷ Damos aapima giñaaduñi gantagitovurai isanqui pocaiti Suusi Cristo ojootosada: ¹⁸ “Siascáda cayoga ugitiagi oidigi amoco ganparunadamu daida ivuaadamu istumaasi soimaascami istumaasi ipaliadagi dai maitivuaadamu istumaasi Diuusi ipalidi”, ascaiti ojootosada. ¹⁹ Daidá amamaatatluldiadami yaatavogami aragai dai agai gancocotuldi aipacoga, daida ivueeyi istumaasi soimaascami istumaasi ipalidi, dai Diuusi Ibadá maianadu daja agai.

²⁰ Damos aapima giñaaduñi cagavar vaavoitudada Diuusi ñioquida dai poduucái maata oidaca isducatai Diuusi ipalidi, dai gamamadavurai aapima siDiuusi Ibadá gansoicadamu. ²¹ Vascara avartagitoca isDiuusi ganoigadai dai baigavar anliada ganoigaditai Diuusi, dai tagitovurai an isamo imidagai ajia agai istuigaco vascara oidacamú aatama Diuusi amadu. Suusi Cristo soigalidi aatamacáda cascáda.

²² Soigavar anliada gaicáda ismaacáda maicaga maata istumaasi arcagaducami tomali soimaascami, ²³ dai gnaagavurai dai cagacara vuvaida vai poduucái maiimia agai Diaavora amadu. Dai soigavar anliada an soimaasi ivuaadamicáda dai maitaagai masbaiganliada gaicáda ismaacáda ivuaadagi agai, ganuucadacavurai dai maipomaasi ivuaada aapima an.

²⁴⁻²⁵ Mosali amaadugava Diuusi dai alia saituduga agai. Dai agai cagacara garvuvaidi Suusi Cristo gartaanadami muu aatama garvatará cascáda. Agai istutuidi isgansoiñagi vai camaisoimaasi ivuaadagi aapima dai ganvaidaquiagi siaaco daja agai caoigaldicami vasi gansoimaascami dai baiganliadamu aapima. Ana ipalidi isoodami vaavoitudagi isanqui abiaadara dai sivi dai vascara Diuusi aragala baitaacami tami oidigi daama dai tavaagiará, dai agai taanai vasiaacatai, dai aliñi gaagai issiaa duutuada aatama agai.

Mosacaasi.

Istumaasi Diuusi t_Λaañicarud_Λ ismaac_Λd_Λ ootoi Suusi Cristo t_Λagi _ΛVuaana

¹ Aan_Λ arVuaana dai g_Λnoojidi aan_Λ aapim_Λ vaavoitudadami ismaac_Λd_Λ g_Λnpaidi dai siaa duutudai Diuusi cuvaracamip_Λr_Λ g_Λg_Λr quiiqui_Λr_Λ oidacami Asia d_Λv_Λari_Λr_Λ. Aan_Λ g_Λnoojidi dai g_Λnaagidi naana maasi istumaasi ismaac_Λd_Λ giñt_Λagi _Λmo Diuusi t_Λaañicarud_Λ. Agai giñt_Λagi istumaasi otoma ap_Λduñi agai t_Λvaagi_Λr_Λ dai oidigi daama. Diuusi agai dai t_Λagi v_Λasi gomaasi Suusi Cristo sai v_Λasi vaavoitudadami maat_Λna gomaasi. Casc_Λd_Λ Suusi Cristo ootoi _Λmo Diuusi t_Λaañicarud_Λ sai agai giñt_Λagidana v_Λasi gomaasi. ² G_Λnaagidamu aan_Λ v_Λasi istumaasi t_ΛΛ aan_Λ dai ca_Λ. Istumaasi ca_Λ aan_Λ arñiooquid_Λ Diuusi _Λmadu Suusi Cristo dai istumaasi t_ΛΛ aan_Λ Diuusi _Λmadu Suusi Cristo idui.

³ Diuusi s_Λallic_Λd_Λ c_Λagac_Λr_Λ n_Λijadamu sioor_Λ aagadagi idi oojai ismaac_Λd_Λ Diuusi giñmaa si_Λascad_Λ g_Λnpaidiadagi vaavoitudadami dai sioor_Λ _Λgiditai ca_Λcagi _Λp_Λ Diuusi c_Λagac_Λr_Λ n_Λijadamu. Otoma ap_Λduñia agai v_Λasi istumaasi g_Λaagai idi oojia_Λ.

⁴ Aan_Λ ip_Λlidi isDiuusi _Λmadu Suusi Cristo _Λmadu Diuusi Ibad_Λ c_Λagac_Λr_Λ g_Λnp_Λijadagi dai g_Λniib_Λstudacan tadacagi aapim_Λ vaavoitudadami Asia d_Λv_Λari_Λr_Λ oidacami. Diuusi agai ismaac_Λd_Λ maiquiaa c_Λquivacai oidigi abiaad_Λr_Λ oidaga, dai quiaa oidaga, dai tomastuigaco oidaca agai. Diuusi Ibad_Λ agai dai g_Λnnuucada aapim_Λ vaavoitudadami cuvaracamip_Λr_Λ g_Λg_Λr quiiqui_Λr_Λ oidacami dai agai t_Λvaagi_Λr_Λ daja siaaco Diuusi daacatai gata_Λan_Λi. ⁵ Suusi Cristo agai dai gaaagidi v_Λasi istumaasi arvaavoi. Dai agai ar_Λap_Λgadad_Λ ismaac_Λd_Λ duaaca dai camaimuuquia agai tomali _Λmo imidagai. Dai agai vaamioma viaa guvucadagai istomasmaac_Λd_Λ t_Λaan_Λdami tami oidigi daama. Agai g_Λroig_Λdai dai g_Λroig_Λldi g_Λrsoimaascamiga muucucui curusiaba. ⁶ Dai agai acovai g_Λr_Λvuvaitu t_Λsai soiña t_Λaan_Λiña Diuusi raraí duucui dai t_Λsaid_Λ ivuaadana Diuusi aa duiñdad_Λ papaali duucui siaa duutudaitai Diuusi g_Λrooga. Aliasi g_Λaagai t_Λsca_Λga ñioocadagi aat_Λm_Λ Suusi Cristo v_Λatar_Λ. Agai viaa guvucadagai tomastuigaco.

⁷ Suusi Cristo iicomai saagida divia agai. V_Λascatai t_Λagimu asta agai ismaac_Λd_Λ curusiaba siisa. Dai v_Λasi oodami aipaco oidacami ismaac_Λd_Λ maivaavoitudagi suaañidamu t_Λagacai agai. S_Λallic_Λd_Λ arvaavoi isdivia agai agai.

⁸ Dai Diuusi g_Λr_Λaan_Λdami agai ismaac_Λd_Λ maiquiaa c_Λquivacai oidigi abiaad_Λr_Λ oidaga, dai quiaa oidaga, dai tomastuigaco oidaca agai. Dai agai ali_Λsi viaa guvucadagai casc_Λd_Λ istutuidi isiduñiagi tomastumaasi. Dai pocaiti agai: “Aan_Λ oidaga maiquiaa c_Λquivacai oidigi abiaad_Λr_Λ dai si_Λascad_Λ ugitiagi oidigi aan_Λ apiaoidacamu”, ascaiti Diuusi.

⁹ Aan_Λ arVuaana dai aat_Λm_Λ arg_Λraadunumu vaavoitudadami. Aan_Λ _Λp_Λ soimaasi taatamai vaavoitudaitai Suusi Cristo poduucui isduucui aapim_Λ soimaasi taatamai vaavoitudaitai Suusi Cristo. Dai tomastuigaco oidacamu aat_Λm_Λ t_Λvaagi_Λr_Λ Diuusi _Λmadu. Dai Suusi Cristo giñsoic_Λi aan_Λ _Λp_Λ ansai soimaasi taatamaiña maivui ñioocaitai agai poduucui isduucui g_Λnsoic_Λi agai aapim_Λ m_Λsai soimaasi taatamaiña aapim_Λ maivui ñioocaitai agai. Aan_Λ giñmaisatu _Λmap_Λc_Λr_Λ siaaco sicolimadi suudagi, ami Patmos t_Λagidu. Aan_Λ giñmaisatu gamamaat_Λtulitai Diuusi ñiooquid_Λ dai gaaagiditai Suusi Cristo mamaat_Λtuldiaragad_Λ. ¹⁰ _Λmo imidagai tumiñoco Diuusi Ibad_Λ giñmaa guvucadagai antai aan_Λ ca_Λ _Λmo ñiooqui giñ_Λagi ismaac_Λd_Λ _Λpan caiti _Λmo trompeta ¹¹ dai cavami ñioo dai povaiñtat_Λdai:

—AanΛ λrΛgai dai maiquiaa cΛquivacai oidigi abiaadΛrΛ oidaga dai tomastuigaco oidaca iñagai. Oojañi λmo liivruΛrΛ vΛasi pΛstumaasi tΛgia aagai dai ootosda λvaavoitudadami ismaacΛdΛ gΛnΛmpaidi dai siaa duutudai Diuusi Asia dΛvΛΛriΛrΛ EfeesoΛrΛ, dai EsmirnΛrΛ, dai PérgamoΛrΛ, dai TiatiiirΛrΛ, dai SardisiΛrΛ, dai FiladelfiΛrΛ, dai LaodiseΛrΛ —iñtΛtΛdai λñiooqui.

¹² Amaasi aja cΛquiva aanΛ dai nΛida iñagai soorΛ λgai dai giñiooquidi dai tΛΛ aanΛ cuvaracami veela daraasacarui λgai ooroCΛdΛ duñisi. ¹³ Dai goveela daraasacarui saagida cΛaacatadai Suusi Cristo. λgai gΛaadaca λmo vaasaragi tΛvΛΛducami. Dai taagiΛrΛ caatΛ λmo ooro givuurai. ¹⁴ Dai cuupadΛ cΛΛ tootoaja λpa maasi vopoi tuaacami dai cΛvai. Dai vuupuidΛ cavami dadadacΛi λpan duucai taí. ¹⁵ Dai λccasodΛ dadadacΛi λpan duucai λmo vaiñomi toñicami bronse tΛΛgiducami. Dai cavami ñioocai λpan caiti siΛascadΛ muiducagi ajaaqui cΛΛ daapacadicami. ¹⁶ Dai gΛnovi sΛΛlisa padΛrΛcΛdΛ daagΛ λgai cuvaracami sisiaavugai. Dai tΛñiaiñdΛrΛ vuusanΛca λmo mastai aipadΛrΛ muucacami. Dai vuivasadΛ cavami dadadacΛi λpan duucai tasai cavami dadadacΛi dan duucu.

¹⁷ Dai aidΛsi tΛΛ aanΛ λccasodΛ abaana gΛi muuquiadΛ duucai. DΛmos λgai giñdaama dai gΛnovi sΛΛlisa padΛrΛ dai povaiñtΛtΛdai:

—Maitiduaadicuda aanΛ λrΛgai dai maiquiaa cΛquivacai oidigi abiaadΛrΛ oidaga dai tomastuigaco oidaca iñagai. ¹⁸ AanΛ λrΛgai dai tomastuigaco oidaga. AanΛ muu λmo imidagai dΛmos sivi caduaaca aanΛ dai tomastuigaco oidaca iñagai. Dai aanΛ viaa sΛΛlicami isvaidaquiagi λvaavoitudadami iibΛadΛ tΛvaagiamu dai isootasagi λgai ismaacΛdΛ maivaavoitudai λDiaavor λΛmadu. ¹⁹ Oojañi aapi pΛstumaasi catΛΛ dai vΛasi istumaasi λpΛvuiida agai dai istumaasi λpΛduñia agai. ²⁰ λcuvaracami sisiaavugai ismaacΛdΛ tΛΛ aapi giñoviiΛrΛ λrΛpan ducami λcuvaracami giñtΛtΛaañicarΛ ismaacΛdΛ ootoi aanΛ sai nuucadacana λvaavoitudadami ismaacΛdΛ gΛnΛmpaidi cuvaracamipΛrΛ Asia dΛvΛΛriΛrΛ. DaidΛ λcuvaracami veela daraasacarui λrΛpan ducami λvaavoitudami ismaacΛdΛ gΛnΛmpaidi cuvaracamipΛrΛ Asia dΛvΛΛriΛrΛ.

2

¹ Oojidañi aapi Vuaana λtΛaanΛdamigadΛ λvaavoitudadami ismaacΛdΛ gΛnΛmpaidi EfeesoΛrΛ dai povaitΛΛda: “PovaiñtΛtΛdai λcΛΛli ismaacΛdΛ gΛnovi sΛΛlisa padΛrΛ daagΛ cuvaracami sisiaavugai dai λcuvaracami veela daraasacarui saagida aimΛrai: ² CΛΛ maatΛ aanΛ vΛasi istumaasi ivueeyi aapimΛ, dai iscΛΛga ivueeyi aapimΛ giñaa duiñdaga, dai issoimaasi taatamai aapimΛ dai vΛascΛrΛ maivui ñioocai Diuusi. CΛΛ maatΛ aanΛ isaapimΛ maiuurapΛcΛi λsoimaasi ivuaadami. CΛΛ maatΛ aanΛ isaapimΛ gΛnsaagida ajioopai mamaatΛtuldiadami yaatavogami dai isaapimΛ cΛΛga tΛcacai λgai istumaasi vaavoitudai λgai dai poduucai maatΛ aapimΛ siλgai λryaatavogami. ³ Dai aliΛsi soimaasi taatamai aapimΛ giñvaavoitudaitai dΛmos vΛascΛrΛ maioojodaitai ivueeyi aapimΛ giñaa duiñdaga. ⁴ DΛmos aapimΛ ivueeyi λmo istumaasi ismaacΛdΛ maioojoidi aanΛ, camaitiñoigΛdai aapimΛ poduucai isduucai giñoigΛdaiña aidΛsi tucamidΛrΛ giñvaavoitu aapimΛ. ⁵ CascadΛ aliΛsi gΛaagai iscΛΛga λma duucai gΛntΛtΛgituagi aapimΛ isducatai ivuaadana aapimΛ aidΛmΛsi tucamidΛrΛ giñvaavoitu dai aliΛsi gΛaagai isapamu giñoigΛada aapimΛ poduucai isduucai giñoigΛdaiña aidΛmΛsi tucamidΛrΛ giñvaavoitu. Dai isaapimΛ maiΛma duucai gΛntΛtΛgituagi aidΛ gia aanΛ imimu gaamucu siaaco daraaja aapimΛ dai gΛnvoopoidamu aanΛ gΛnveelaga daasacarui bovasdΛrΛ siaaco daja λgai vai poduucai gΛmaatΛcana iscamaiviaa aapimΛ sΛΛlicami isgamamaatΛtuldiadagi giñiooqui. ⁶ DΛmos vΛascΛrΛ aapimΛ ivueeyi λmo istumaasi cΛΛgaducami aapimΛ maioojoidi istumaasi ivueeyi λNicolaítasiΛrΛ oidacami poduucai isduucai maioojoidi aanΛ istumaasi ivueeyi λNicolaítasiΛrΛ oidacami. ⁷ CΛΛgavΛr λΛgiditai caΛca aapimΛ istumaasi aagidi

Diuusi Ibʌadʌ ʌvaavoitudadami: Sioorʌ maisoimaasi ivuaadagi siʌʌscadʌ ʌDiaavora soimaasi iduiñtulda ʌliadagi, ʌgai gia viaacamu oigaragai iscuucumiagi ʌuusi ibiadʌ ismaacʌdʌ oidaga tʌvaagiʌrʌ dai ismaacʌdʌcʌdʌ viaacana oodami ibʌdagai utudui”.

8 Oojidañi aapi Vuaana ʌʌaanʌdamigadʌ ʌvaavoitudadami ismaacʌdʌ gʌnʌmpaidi Esmirnʌrʌ ʌpʌ dai povaitʌʌda: “Povaiñtatʌdai ʌcʌʌli ismaacʌdʌ maiquiaa cʌquivacai oidigi abiaadʌrʌ oidaga dai tomastuigaco oidaca agai. ʌgai vaa muu ʌmo imidagai dʌmos sivi caduaaca. 9 Cʌʌ maataʌ aanʌ vʌʌsi istumaasi ivueeyi aapimʌ. Cʌʌ maataʌ aanʌ isaliʌsi soimaasi taatamai aapimʌ dai issʌʌlicʌdʌ ʌrsoituutuigami aapimʌ. Dʌmos vʌʌscʌrʌ Diuusi cʌʌgacʌrʌ gʌnnʌidi aapimʌ dai gʌnsoicʌi masai cʌʌgacʌrʌ oidacana dai naana duucʌi gʌnsoicʌi. Cʌʌ maataʌ aanʌ isducatai gʌnvui ñioocʌi ʌʌmoco ʌjudidíu ismaacʌdʌ pocaiti saidʌ ʌrDiuusi maamaradʌ dai maitʌrvaavoi. Baiyoma ʌgai gʌnʌmpaidi dai siaa duutudai ʌDiaavora. 10 Otoma aimu istuigaco aapimʌ soimaasi taata agai. ʌmo oodami ismaacʌdʌ ivueeyi istumaasi ipʌlidi ʌDiaavora gʌnmaamaisa agai dai poduucʌi nʌida agai sabai cʌʌga giñvaavoitudai aapimʌ ismaitiñvaavoitudai ʌpʌ. Sʌʌlicʌdʌ soimaasi taata agai aapimʌ baivustaan tasai. Dʌmos vʌʌsi gomaa-sicʌdʌ maitavʌr duduaadimu aapimʌ baiyomavʌr apiacʌʌga vaavoitudada Diuusi asta masiʌʌscadʌ coi dai aanʌ gʌnvaidacaimu tʌvaagiamu simʌʌca oidacamu aapimʌ Diuusi ʌʌmadu tomastuigaco. 11 Cʌʌgavʌr ʌʌgidityi caʌca aapimʌ istumaasi aagidi Diuusi Ibʌadʌ ʌvaavoitudadami. Sioorʌ maisoimaasi ivuaadagi siʌʌscadʌ ʌDiaavora soimaasi iduiñtulda ʌliadagi, ʌgai gia maisoimaasi taata agai coocʌi ʌgai maiiimia agai ʌDiaavora ʌʌmadu cascʌdʌ”.

12 Oojidañi aapi Vuaana ʌʌaanʌdamigadʌ ʌvaavoitudadami ismaacʌdʌ gʌnʌmpaidi Pérgamoʌrʌ ʌpʌ dai povaitʌʌda: “Povaiñtatʌdai ʌcʌʌli ismaacʌdʌ viaa ʌmastai aipadʌrʌ muucacami: 13 Cʌʌ maataʌ aanʌ vʌʌsi istumaasi ivueeyi aapimʌ. Maataʌ aanʌ isaapimʌ ʌmapʌcʌrʌ oidaga siaaco ʌoodami ivueeyi istumaasi ʌDiaavora ipʌlidi dai vʌʌscʌrʌ apiacʌʌga siaa giñduutudai aapimʌ. Dai apiacʌʌga giñvaavoitudai aapimʌ aidʌsi ʌoodami Pérgamoʌrʌ oidacami muua Antipasi ami siaaco ivueeyi ʌoodami istumaasi ʌDiaavora ipʌlidi. Antipasi ʌgai dai cʌʌga aagidi ʌoodami isgiñvaavoitudai. 14 Dʌmos vʌʌscʌrʌ ivueeyi aapimʌ ʌmo istumaasi ismaacʌdʌ maiiojoidi aanʌ. ʌʌmadutai gʌnaaduñi quiaa vaavoitudai Balaam mamaatʌtuldiaragadʌ. Balaam ʌgai dai avʌnaqui ʌBalaac sai ʌgai soimaasi iduiñtuldana ʌjudidíu. Cascʌdʌ Balaac aagidi ʌjudidíu sai ugana cuaadagai ismaacʌdʌ aa oodami cadaasi ʌmomoono dai sai googosi gʌnducamicana. 15 Dai ʌʌmadutai gʌnaaduñi vaavoitudadami quiaa vaavoitudai Nicolaítasi mamaatʌtuldiaragadʌ ismaacʌdʌ maiiojoidi aanʌ. 16 Cascʌdʌ aliʌsi gʌaagai isotoma ʌma duucʌi gʌntʌtʌgityuagi ʌgai dai ismaiʌma duucʌi gʌntʌtʌgityuagi ʌgai aidʌ gia gaamu imimu aanʌ dai cocodamu aanʌ ʌgai idi mastaicʌdʌ ismaacʌdʌ vuusai giñtʌñiʌiñdʌrʌ. 17 Cʌʌgavʌr ʌʌgidityi caʌca aapimʌ istumaasi aagidi Diuusi Ibʌadʌ ʌvaavoitudadami. Sioorʌ maisoimaasi ivuaadagi siʌʌscadʌ ʌDiaavora soimaasi iduiñtulda ʌliadagi, maaquimu aanʌ ʌgai gocuaadagai ismaacʌdʌ tʌvaagiʌrʌ oidaga ismaacʌdʌ maitiipu tami oidi daama. Dai maaquimu aanʌ ʌgai ʌmo odai tojacami siaaco oojisi ʌmo tʌʌʌaragai ismaacʌdʌ maimaataʌ aa oodami mosʌca ʌgai sioorʌ maaquiagi aanʌ”.

18 Oojidañi aapi Vuaana ʌʌaanʌdamigadʌ ʌvaavoitudadami ismaacʌdʌ gʌnʌmpaidi Tiatirʌrʌ ʌpʌ dai povaitʌʌda: “Povaiñtatʌdai Diuusi maradʌ. ʌgai vaa ʌgai dai cavami dadadacʌi vuupuidʌ ʌpan duucʌi taí dai ʌcasodʌ ʌpan duucʌi dadadacʌi ʌmo vaiñomi bronse tʌʌgiducami cʌʌ daapacadicami. 19 Cʌʌ maataʌ aanʌ vʌʌsi istumaasi ivueeyi aapimʌ. Aapimʌ giñoigʌdai dai aipacoga gʌnoigʌdai aapimʌ ʌpʌ. Dai

maatΛ aanΛ iscΛΛga giñvaavoitudai aapimΛ dai iscΛΛga ivueeyi aapimΛ giñaa duiñdaga dai issoimaasi taatamai dai vΛΛscΛrΛ maivui ñioocai Diuusi. Dai maatΛ aanΛ issivi vaamioma cΛΛga ivueeyi aapimΛ Diuusi aa duiñdadaΛ situamidarΛ giñvaavoitudacai. ²⁰ DΛmos vΛΛscΛrΛ ivueeyi aapimΛ Λmo istumaasi istumaasi maioojoidi aanΛ. AapimΛ gΛnsaagida oidaga Λmo ooqui Jesabela tΛΛgiducami. Λgai pocaiti saidΛ arDiuusi ñiooquituldiadamigadaΛ dΛmos maitarvaavoi. Baiyoma Λgai vupuiirumadai ΛΛmoco ismaacΛdaΛ giñvaavoitudai mamaatΛtulditai Λgai isaliΛsi arcΛΛgai isgoogosi gΛnducamicagi daidΛ iscuaadagi cuaadagai ismaacΛdaΛ aa oodami cadaasi Λmomoono. Dai aapimΛ dadagitoi sai apiaquiaa gamamaatΛtuldiña gomaasi. ²¹ CatΛvΛpi nΛnΛra aanΛ Λooqui sai Λma duucai gΛtΛgitona dai sai gajiaadarΛ viaana gΛsoimaasicamiga dΛmos Λgai maitipΛlidi. ²² Sivi gia daituldamu aanΛ cocodagai Λgai dai sΛΛlicΛdaΛ soimaasi taatatuldiamu aanΛ vΛΛsi vipioolimadaΛ, ismaiΛma duucai gΛntΛtΛgituagi Λgai dai camaipomaasi ivuaadagi. ²³ Dai coodamu aanΛ sioorΛ vaavoitudai Λooqui mamaatΛtuldiaragadaΛ dai poduucai vΛΛsi oodami ismaacΛdaΛ giñvaavoitudai cΛΛga maatΛmu iñsaanΛ maatΛ vΛΛsi istumaasi tΛtΛgitoi oodami dai vΛΛsi istumaasi ipΛlidi isivuaadagi Λgai. Dai sioorΛ cΛΛga ivuaadagi aanΛ cΛΛgacΛrΛ nΛijadamu dai sioorΛ soimaasi ivuaadagi aanΛ soimaasi taatatuldiamu. ²⁴ DΛmos aapimΛ TiatiiirΛrΛ oidacami ismaacΛdaΛ maivaavoitudai Λooqui mamaatΛtuldiaragadaΛ tomasi maimaatΛ vΛΛsi istumaasi mamaatΛtuldi Λgai ismaacΛdaΛ ivueeyi istumaasi ΛDiaavora ipΛlidi aanΛ maiviaa isvaamioma gΛnmaacadagi ñiooqui aapimΛ. ²⁵ DΛmos gΛaagai mΛsiapiacΛΛga vaavoitudadagi aapimΛ asta siΛΛscadaΛ gaamu imiagi aanΛ. ²⁶ SioorΛ maisoimaasi ivuaadagi siΛΛscadaΛ ΛDiaavora soimaasi iduiñtuldi Λliadagi dai sioorΛ apiacΛΛga ivuaadagi istumaasi ipΛlidi aanΛ isivuaadagi asta siΛΛscadaΛ coiyagi, maaquimu aanΛ Λgai sΛΛlicami sai giñΛΛmadu tΛaanΛiña vΛΛsi oodami oidigi daama oidacami, ²⁷ poduucai isduucai giñoooga giñmaa sΛΛlicami ansai aanΛ tΛaanΛiña vΛΛsi oodami oidigi daama oidacami. Dai sΛΛlicΛdaΛ viaacamu Λgai guvucadagai dai vaamioma istutiadamu Λgai siΛgaa oodami. ²⁸ Dai vaidacamu aanΛ Λgai tΛvaagiamu sai aanΛ giñΛΛmadu oidacana tomastuigaco. AanΛ ΛrΛpan ducami ΛgΛΛ siaavugai ismaacΛdaΛ ΛΛquiamoco vusacΛi. ²⁹ CΛΛgavΛr ΛΛgiditai caΛca aapimΛ istumaasi aagidi Diuusi IbΛada Λvaavoitudadami”.

3

¹ Oojidañi aapi Vuaana ΛtΛaanΛdamigadaΛ Λvaavoitudadami ismaacΛdaΛ gΛnΛmpaidi SardisiarΛ ΛpΛ dai povaitΛΛda: “PovaiñtΛtΛdai ΛcΛΛli ismaacΛdaΛ ootoi Diuusi IbΛadaΛ sai nuucadacana Λvaavoitudadami cuvaracamipΛrΛ gΛgΛr quiiquiarΛ oidacami dai gΛnoviarΛ daagaΛ Λgai cuvaracami sisiaavugai: CΛΛ maatΛ aanΛ vΛΛsi istumaasi ivueeyi aapimΛ. MaatΛ aanΛ ismuidutai aapimΛ mospocaiti iscΛΛga vaavoitudai Diuusi daidΛ isΛgai gΛnmaa iibΛdagai utudui dΛmos maiviaacan vueeyi aapimΛ iibΛdaga utudui. ² CΛΛgavΛr gΛnnuucadaca aapimΛ dai poduucai cΛΛgacΛrΛ oidaca. Quiaa vaavoitudai aapimΛ palΛpi. VaamiomavΛr cΛΛga vaavoituda dai poduucai cΛΛgacΛrΛ oidacamu aapimΛ. MaitavΛr dagitu isugitia gΛnvaavoidaraga. CanΛidi aanΛ isaapimΛ maicΛΛgacΛrΛ oidaga Diuusi vui cascadaΛ pocaiti aanΛ. ³ CΛΛgavΛr tΛtΛgitoda aapimΛ Suusi Cristo mamaatΛtuldiaragadaΛ dai ΛΛgiadavurai gomaasi. Λma duuquiavΛr gΛntΛtΛgito dai camaidagitu gΛnvaavoidaraga. IsmaiΛma duucai gΛntΛtΛgituagi aapimΛ aidΛ gia todian duucai imimu aanΛ maimaatΛcatai aapimΛ siΛΛscadaΛ poduucai isduucai maimaatΛcana aapimΛ siuu duucu divia agadagi Λmo ΛΛsivogami. Dai soimaasi gΛntaatatuldamu aanΛ. ⁴ DΛmos vΛΛscΛrΛ oidaga ami SardisiarΛ Λmo vaavoitudadami ismaacΛdaΛ maisoimaasi ivueeyi cascadaΛ giñΛΛmadu oidacamu Λgai tΛvaagiarΛ dai viaacamu Λgai yuucusi tootoacami. ⁵ SioorΛ maisoimaasi ivuaadagi siΛΛscadaΛ ΛDiaavora soimaasi iduiñtulda Λliadagi Λgai gia gΛnaadamu yuucusi tootoacami tΛvaagiarΛ. Dai aanΛ maisiaa

duaadamu taaaragada agai aliivruaiñdara siaaco oojisi. Aliivruara oojisi taaaragada agai ismaacada viaa iibadagai utudui. Dai aagidamu aana giñooga amada giñooga taaañicaruda isagai argiñaaduñi. ⁶ Caaavara aagiditai caaca aapima istumaasi aagidi Diuusi Ibadavaavoitudadami”.

⁷ Oojidañi aapi Vuaana taanadamigada vaavoitudadami ismaacada ganampaidi Filadelfara dai povaitada: “Povaiñtadai cali ismaacada tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi dai vasi istumaasi aagai agai arvaavoi dai agai viaa salicamigada ara Davicaru, dai lagi agai aagai istumaasi araduña agai dai maitipu siora ama duucai aagidagi: ⁸ Caa maata aana vasi istumaasi ivueeyi aapima. Vascara caga giñvaavoitudai aapima daida agiditai caa giññoqui dai aagidi aa oodami isgiñvaavoitudai. Cascada ganmaa aana guvucadagai masai caga gaaagidiña giññoqui dai maitipu tomali amoco ismaacada viaa guvucadagai isansobicadagi. ⁹ Ami Filadelfara oidaga amoco ismaacada pocaiti saida arDiuusi maamarada damos maitarvaavoi. Agai aryaatavogami daida ganampaidi dai siaa duutudai adiaavora. Dai aana taañimu ayaatavogami sai ganuravana aapima dai sai ganvuidara gantootonacada guuquivana. Dai caa maatamu agai isganoigadai aana aapima. ¹⁰ Aapima caga giñagidi dai maitiñvui ñioocai saliscada taatamadagi cascada ganuucadacamu aana aapima saliscada salicada soimaasi taatagi aoodami vasi oidigi daama oidacami, dai nidamu aana sabai caga ivueeyi agai ischo ara. Damos aana gia caga ganuucadacamu aapima simaisoimaasi taatamu aapima. ¹¹ Otoma gaamu imimu aana. Apiavara caga giñvaavoitudada aapima dai apiavara caga oidaca vai poduucai maiviaacamu aa oodami istumaasi Diuusi ganmaquiagai tavaagira. ¹² Siora maisoimaasi ivuaadagi saliscada adiaavora soimaasi iduiñtulda liadagi agai gia viaacamu amo salicami tavaagira siaaco oidaga Diuusi dai Diuusi amadu oidacamu tomastuigaco. Dai agai coocovadara oojamu aana giñDiuusiga taaaragada, oojamu aana ara istagidu Diuusi quida. Agai araJerusalén utuducada ismaacada idui Diuusi tavaagira dai tavaañdamu agai tami oidigi daama. Dai oojamu aana ara giñtaaaraga utuducada. ¹³ Caaavara aagiditai caaca aapima istumaasi aagidi Diuusi Ibadavaavoitudadami”.

¹⁴ Oojidañi aapi Vuaana taanadamigada vaavoitudadami ismaacada ganampaidi Laodisera dai povaitada: “Povaiñtadai cali ismaacada salicada ivueeyi istumaasi aagai saida ivuaada agai. Dai vasi istumaasi aagai agai arvaavoi. Dai agai vaamioma gataanai istomasioora dai taanai ara vasi istumaasi idui Diuusi: ¹⁵ Caa maata aana vasi istumaasi ivueeyi aapima. Aapima maitipalidi isgajiaadara giñviaagi tomali maitipalidi iscaga giñvaavoitudagi. Sioma arcaga iscaga giñvaavoitudada aapima ismaitiñvaavoitudada tomalaachi ara. ¹⁶ Cascada gajiaadara ganviaa iñagai aana. ¹⁷ Pocaiti aapima masai salicada riricuga dai sai caga aravueeyi vasiaacatai dai sai maivilaga tomali amo istumaasi. Damos maimaata aapima ismaiviaa naana maasi istumaasi istumaasi Diuusi ipalidi isviaaca aapima, maioojoidi Diuusi isduucai gantatagitoi aapima, dai Diuusi maicagacara ganai, dai maimaata caa aapima Diuusi mamaatatuldiaragada, dai aliisi gaagai issiaa aradagi aapima maicaga ivuaadatai istumaasi Diuusi ipalidi. ¹⁸ Cascada ganaagidi aana masai giñdaañiña ansai gansoicadagi masai cagacara oidacana dai aana gia gansoicadamu masai cagacara oidacana. Dai ganaagidi aana ara masai giñdaañiña ansai gansoicadana masai ivuaadana istumaasi aana ipalidi vai poduucai maisiaa aradamu aapima. Dai gansoicadamu aana iscaga maata caaca aapima giñmamaatatuldiaragada. ¹⁹ Aana gia bagai dai soimaasi taatamituldi siora oigadai aana saliscada agai soimaasi ivuaadagi cascada soimaasi gantaatatuldamu aana aapima masmaiama duucai gantatagituagi dai camaisoimaasi ivuaadagi. ²⁰ Aana gia gansoicada iñalidi. Isaapima ipaliadagi iñsaana gansoicadagi

aidΛ gia gΛnsoicΛdamu aanΛ dai gΛnΛΛmadu daacamu aanΛ dai aapimΛ giñΛΛmadu oidacamu. ²¹ SioorΛ maisoimaasi ivuaadagi siΛΛscadΛ ΛDiaavora soimaasi iduiñtulda Λliadagi aanΛ gia maaquimu sΛΛlicami sai aanΛ giñΛΛmadu gatΛaanΛiña poduucai isduucai gatΛaanΛiña aanΛ giñooga ΛΛmadu. AanΛ daja giñooga abaana gΛdaicarui gΛdocami daama maisoimaasi iduucai aanΛ aidΛsi ΛDiaavora soimaasi giñduiñtulda agaitadai. ²² CΛΛgavΛr Λgigitai caΛca aapimΛ istumaasi aagidi Diuusi IbΛadΛ Λvaavoitudadami” —iñtΛtdai ΛcΛΛli ismaacΛdΛ tΛΛ aanΛ dai caΛ.

4

¹ AidΛsi caΛpΛdui vΛΛsi gomaasi aidΛ nΛnΛava aanΛ tΛvaagiamu dai tΛΛ aanΛ Λmo cuparagai cupioquicami dai caΛ aanΛ isgiññiooqui Λgai vaa ismaacΛdΛ ΛpΛga giññiooqui ismaacΛdΛ ΛpΛan caiti Λmo trompeta dai povaiñtΛtdai:

—TΛsadiñi baigovai nai aanΛ gΛtΛΛgidana istumaasi ΛpΛduñia agai —iñtΛtdai Λgai.

² Dai todian duucai Diuusi IbΛadΛ giñmaa guvucadagai antai tΛΛ aanΛ Λmo daicarui gΛducami istΛvaagiΛrΛ cΛΛca. Dai godaicarui dan daja Diuusi. ³ Λgai sΛΛlicΛdΛ dadadacΛi poduucai isduucai dadadacΛi ojoodai namΛacami ismaacΛdΛ jaspε tΛΛgidu dai cornalina tΛΛgidu. Dai godaicarui sicoli cΛΛca Λmo quijonali dai dadadacΛi poduucai isduucai dadadacΛi Λmo odai namΛacami ismaacΛdΛ esmerelda tΛΛgidu. ⁴ Dai godaicarui gΛducΛdΛ sicoli tΛΛ aanΛ ΛpΛ Λmo coobai dai maacova daraicarui siaaco daraaja Λmo coobai dan maacova cΛcΛΛliodami tooto yuucuscami, dai vΛΛscatai gΛntuutusaca Λmo cooronai oorocΛdΛ duuñisicami. ⁵ DaidΛ daicaruiΛiñdarΛ vΛpΛdocΛi dai coponΛi, daidΛ Λdaicarui vuidarΛ daraaja cuvaracami cucuudagi. Λcucuudagi ΛrΛpan ducami Diuusi IbΛadΛ. Λgai Λgai dai nuucada Λvaavoitudadami ismaacΛdΛ gΛnΛmpaidi cuvaracamipΛrΛ quiquiΛrΛ. ⁶ DaidΛ Λdaicarui vuidarΛ cΛΛ tΛpalica dai gΛΛ suudagi maasi dai vidrio maasi ΛpΛ.

DaidΛ Λdaicarui sicoli guuca maacova Diuusi tΛtΛaañicarudΛ ismaacΛdΛ vΛΛsi tuucugadarΛ daraaja vuupuidΛ. ⁷ ΛpΛgadatΛ ΛpΛa maasi Λmo mavidι, daidΛ ΛgΛmai ΛpΛa maasi Λmo tuuru, daidΛ ΛgΛmai viaa oodami vuivasadΛ, daidΛ ΛgΛmai ΛpΛa maasi Λmo baagai dai daigigi. ⁸ VΛΛ maacova viaa naanadami aanai. Dai daamadΛrΛ dai utadΛrΛ aanadΛ muumujidu vuupuidΛ. Dai tasΛrΛ dai tucarΛ Λgai mosñioocaiña dai pocaitiña:

Aapi gΛrDiuusiga sΛΛlicΛdΛ maisoimaasi ivueeyi.

Aapi gΛrDiuusiga sΛΛlicΛdΛ maisoimaasi ivueeyi.

Aapi gΛrDiuusiga sΛΛlicΛdΛ maisoimaasi ivueeyi.

Aapi gΛrDiuusiga sΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai.

Maiquiaa cΛquivacai oidigi abiaadΛrΛ oidaga aapi.

Dai quiaa oidaga aapi.

Dai tomastuigaco oidaca agai.

Pocaitimi ΛcΛcΛisi.

⁹ Dai siuu duucu ΛcΛcΛisi cΛΛga ñioocadagi Λgai vΛΛtarΛ ismaacΛdΛ ΛgΛΛ daicarui dan daja, ismaacΛdΛ tomastuigaco oidaga, dai siuu duucu ΛcΛcΛisi siaa duutudaiña Λgai, dai siuu duucu baigΛliaracΛdΛ ñioocadagi Λgai, ¹⁰ aidΛ gia ΛΛmo coobai dan maacova cΛcΛΛliodami gΛntootonacΛdΛ guguucaiña Λgai vuidarΛ ismaacΛdΛ tomastuigaco oidaga dai siaa duutudaiña Λgai. Dai Λgai vuidarΛ daraasaiña gΛncooronaiga dai pocaiti:

¹¹ GΛrDiuusiga, gΛrbaitΛcΛacamiga aapi gia viaa sΛΛlicami isvΛΛsi oodami cΛΛga ñioocadagi aapi gΛvui,

daidΛ isvΛΛsi oodami gΛsiasa duutuadagi.

Aapi sΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai daidΛ idui vΛΛsiaΛcatai cascΛdΛ.

Aapi idui vΛΛsiaΛcatai dai nuucada aapi vΛΛsiaΛcatai poduucai ipΛlidi aapi cascΛdΛ.

Caiti ΛcΛcΛliodami.

5

1 Dai amaasi taa aanla Diuusi isdaja agaa daicarui daama daaga amo liivru ganooviarla salla isa padala. Aliivru aramo papeli tavaducami biisapicami dai aipadala oojisi dai calaga cuupi arastudi cuvaracamiparla seeracada. 2 Dai taa aanla amo Diuusi taañicaruda ismaacada viaa guvucadagai dai agai cavami ñioocai dai tacacai:

—¿Voorla agai dai sallaicada cal tuiga dai cascada viaa sallaicami iscuupiocoagi idi liivru dai alligagi? —caiti Diuusi taañicaruda.

3 Damos maidada ami tomali amaadutai tomali tavaagiaiñdara tomali oidigi daamañdara tomali oidigi utadara ismaacada isistutuidi iscuupiocoagi aliivru dai naidagi loojai. 4 Aida gia cavami sosua aanla maitiipucatai tomali amaadutai ismaacada viaa sallaicami iscuupiocoagi aliivru dai naidagi loojai. 5 Amaasi amaadutai acacalliodami povaiñtadai:

—Casi maisuaacada aapi Vuaana. Cadivia amo calli cal tuigacami ismaacada vaamioma istutuidi isadiaavora dai goovai gia viaa sallaicami ismaigovai daasagi goseera vala cuvaracamiparañdara. Idi calli agai dai taañi Judeea davalariara oida-cami dai idi vaa arcajudada arai Davicaru —iñtadai acalliodami.

6 Amaasi taa aanla amo calli masmaacada Cañiiru aagaiña. Dai ami calca agaa daicarui vai vaasoñioma guuca amaacova cacaisi dai arana daraaja amo coobai dan maacova cacalliodami vai ami saagida calca acalli. Dai cal maasi noonovidara dai acasodara masiaaco daldagarai claavocada dai cal maasi oonomadara masiaaco sai mastaicada dai muaa. Dai cuvaracamiga aagada agai dai cuvaracamiga vuupuida. Avuupuida arapan ducami Diuusi Ibada ismaacada ootoi Diuusi vansi oidigi daama. 7 Agai vaa calli mi-aadara calquiva siaa daja Diuusi agaa daicarui daama dai daaga aliivru ganooviarla salla isa padala. Taida acalli bai aliivru. 8 Dai aidasi bai agai aliivru amaacova cacaisi lamadu amo coobai dan maacova cacalliodami gantootonacada guuquiva acalli vuidara. Dai vascatai daadaga amo arpa agai arivacarui. Dai daadaga amo aali ooro aasocoli susuudacami cubimidali. Agai arapan ducami amaamadaraagada avavoitudadami.

9 Daidla agai ganai amo naidaga utuducami aagaitai Suusi Cristo dai pocaiti: Aapi viaa sallaicami isbaiyagi goliivru dai ismaigovai daraasagi aseera ismaacada acada arastudi goliivru.

Aoodami gamuaa aapi pasai poduucai calgacara vuvaidana aapi mui naana maasi oodamiñdara naana maasi ñioocadami, aipaco gagar quiquiara oidacami, dai vansi oidigaiñdara.

10 Dai aapi acovai arvuvaitu tasai soiña taañiña Diuusi raraí duucal, dai tasai ivuaadana Diuusi aduñdada papaali duucal siaa duutudai Diuusi garooga. Dai taañadamu aatama oidigi daama oidacami. Caiti agai.

11 Amaasi gaamucu nanava aanla dai taa mui mil Diuusi taañicaruda ismaacada agaa daicarui sicoli daraaja lamadu amaacovai cacaisi dai acacalliodami. Dai cal aanla isvascatai agai galgara ñioocai 12 dai pocaiti:

Muaa aoodami acalli ismaacada Cañiiru aagaiña avavoitudadami.

Agai vaa agai dai sallaicada viaa sallaicami, dai maata cal vasiaacatai. Daidla artuidacami vasiaacatai.

Dai aliñsi viaa guvucadagai dai aliñsi gaagai isvasai oodami siaa duutuadagi agai, dai iscala ñioocadagi agai vui arpa.

13 Dai cal aanla isñioocai arpa vasiaacatai istumaasi Diuusi idui tavaagiarla dai oidigi daama dai davalariara uta dai agaa suudagiarla dai pocaiti agai:

Aliñsi gaagai isvascatai siaa duutuadagi agai ismaacada agaa daicarui dan daja lamadu agai ismaacada Cañiiru aagai avavoitudadami.

—GARBaitΛCΛAacamiga aapi gia tomali Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi dai aapi gia VΛASCARΛ ivueeyi VΛASI pASTumaasi aagai saidΛ ivuaada agai. ¿Asta siΛASCADΛ nΛidamu aapi Λoodami oidigi daama oidacami ismaacADΛ ARCΛΛga ivuaadami dai ismaacADΛ ARmaicΛΛga ivuaadami dai soimaasi taatatuldamu aapi Λgai ismaacADΛ gARcoi? —caiti Λgai.

¹¹ Amaasi baitΛCΛAacamigadΛ Λgai maa ΛVAavoitudadami iibΛadΛ yuucusi tootoacami dai potΛTADai sai gANIibASTana ΛPRA chΛΛqui tasai. Dai sai quiaa oidaga oidigi daama ΛΛmoco aaduñdΛ vaavoitudadami ismaacADΛ ivueeyi Suusi Cristo aa duiñdadΛ. Dai sai Λmaivaavoitudadami cooda agai Λgai ΛPRA poduucai isduucai gANCooditu Λgai sai cascADΛ gΛAagai isNANARaca Λgai ΛPRA chΛΛqui tasai.

¹² Dai nΛidi aanΛ aidΛsi Λgai ismaacADΛ Cañiiru aagaiña ΛVAavoitudadami maigo daí aseera ΛPRA ΛmapACARaiñdARΛ ismaacADΛCADΛ arastudi Λliivru. Dai tΛΛ aanΛ iscavami gigivuli oidigi daidΛ isATasai tucutu Λpan maasi icuusi tuucucami. DaidΛ Λmasaadai ΛΛrai gADui VΛASI, ¹³ daidΛ ASisiaavugai suuli mATAN dΛVΛΛrapi poduucai isduucai su- uligai uusi iibiadΛ siΛASCADΛ cavami ΛVARDagi. ¹⁴ Dai tΛVAagi gabiisa Λpan duucai Λmo papeli dai maitΛmaastu. Dai VΛASI gigiidi sibΛacoga guuquiva dai VΛASI ΛmapACARΛ siaaco sicolimadi suudagi sibΛacoga guuquiva. ¹⁵ DaidΛ ARraí oidigi daama oida- cami gANASTO tΛTΛjovai dai vaapavuli saagida ΛΛmadu aa tΛTΛaanΛdami, dai ARiricu, dai ASandaaru tΛTΛaanΛdamigadΛ, dai ismaacADΛ viaa sΛΛlicami, dai Apipiooñi, dai ismaacADΛ maitARpipiooñi ΛPRA. ¹⁶ Dai VΛASCatai Λgai potΛTADaiña Λgigiidi dai Λvaapavuli:

—GARdamAVAR suuligi dai gARASTO vai maitARTΛΛgana Diuusi ΛgΛΛ daicarui daama daja vai maisoimaasi gARtaatatuldana Λgai ismaacADΛ Cañiiru aagaiña ΛVAavoitudadami.

¹⁷ Caaayi istuigaco Diuusi soimaasi gARtaatatulda agai dai tomali Λmaadutai aatΛMΛ maitistutuidi iscΛΛgacARΛ vuvaquiagi —tΛTADai Λgai.

7

¹ Dai tΛΛ aanΛ maacova Diuusi tΛTΛaañicarudΛ isguuca maacovapARΛ oidigi soosonARΛ dai soobidaca ΛVΛΛli sai maivustaiña oidigi daama, tomali ΛgΛΛ suudagi daama, dai sai maioiñidiña tomali Λmo uusi. ² Dai tΛΛ aanΛ ΛPRA Λmoco Diuusi tΛaañicarudΛ vai siaali amadarΛ imΛi dai bACati Diuusi seeyogadΛ. Diuusi Λgai dai tomastuigaco oidaga. DaidΛ ADiuusi tΛaañicarudΛ gAGAR iñña dai potΛTADai Λgaa maacova Diuusi tΛTΛaañicarudΛ ismaacADΛ viaa sΛΛlicami issiaa duaadagi naana maasi istumaasi oidigi daama dai ΛgΛΛ suudagiARΛ:

³ —MaitAVAR siaa duaada tomali Λmo istumaasi oidigi daama tomali ΛgΛΛ suudagiARΛ tomali uusi asta siΛASCADΛ COCOVARΛ daraasi aatΛMΛ ΛVAavoitudadami Diuusi seeyo- gadΛ —tΛTADai Diuusi tΛaañicarudΛ.

⁴ Dai caΛ aanΛ isgΛAagai siΛΛquiatai viaa Diuusi seeyogadΛ. Λgai ajΛga Λmo sientu dan goo coobai dan maacova mil Λjudidíu cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ. ⁵ Judá cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga baivustaama dan goo mil ismaacADΛ viaa Diuusi seeyogadΛ, dai Rubén cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivustaama dan goo mil ismaacADΛ viaa Diuusi seeyogadΛ, dai Gad cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivustaama dan goo mil, ⁶ dai Aser cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivustaama dan goo mil, dai Nefatalí cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivustaama dan goo mil, dai Manasés cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivustaama dan goo mil, ⁷ dai Simeón cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivustaama dan goo mil, dai Leví cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivustaama dan goo mil, dai Isacar cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivus- taama dan goo mil, ⁸ Dai Sebulón cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivus- taama dan goo mil, dai Osee cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivustaama dan goo mil, dai Benjamín cajiudadΛ saagidiaiñdARΛ ajΛga ΛPRA baivustaama dan goo mil.

⁹ Dai gooquiara gaamucu nanava aan dai taa mui naana maasi oodami naana maasi ñioocadami, aipaco gagar quiquiara oidacami vaaasi oidigiaiñdara. Dai agai moguuca agaa daicarui vuidara dai agai ismaacada Cañiiru aagaiña vaavoitudadami vuidara. Aoodami saalicada muidu tomali amaadutai maitistutuidi isacaldagi. Dai gaaadaca yuucusi tootoacami dai gannoonovira daaga palma aagada. ¹⁰ Dai vaascatai gagar iñacai dai pocaiti:

Diuusi agai dai gogaa daicarui daama daja.

Dai goovai amadu gogamai ismaacada Cañiiru aagaiña vaavoitudadami caagacara vuvaidi oodami.

Caiti agai. ¹¹ Dai taa aan isagaa daicarui sicoli guuca acacaliidami amadu amaacova Diuusi taaañicaruda dai vaasi agai sicoli guuca vaaasi Diuusi taaañicaruda dai agai davanrapi cuiqui siaa duutudaitai Diuusi dai ¹² pocaiti:

Poduuquiava. Aliaasi ipalidi aatama isvaasi oodami caaga ñioocadagi

Diuusi vui baiganliaracada tomastuigaco.

Agava agai dai saalicada caa maata caa vaasiaacatai,

dai saalicada viaa saalicami dai guvucadagai,

dai vaasi oodami gaaagai issiaa duutuadagi agai tomastuigaco.

Poduuquiava.

Caiti Diuusi taaañicaruda.

¹³ Amaasi amaadutai acacaliidami giñtacacai dai povaiñtadai:

—¿Voorai idi dai gaaadaca yuucusi tootoacami dai vaadara dada goovai? —iñtadai.

¹⁴ Antai aan aa noragi dai potadai:

—Aapi gia maata aan gia cho —tadai aan.

Tai agai povaiñtadai:

—Idi agai dai oidigi daamaiñdara dada. Maa siaadara dada goovai saalicada soimaasi taatamai oodami dmos caagacara vuvaja idi vaavoitudacai acali ismaacada Cañiiru aagaiña vaavoitudadami. Goovai muu curusiaba tai aasi arada dai poducaai oigali goovai soimaascamigada vaavoitudadami. ¹⁵ Casada Diuusi vuidara guuca goovai dai tasara dai tucara ivueeyi Diuusi aa duiñdada tami siaaco oidaga Diuusi. Dai Diuusi nuucada goovai amadu daacatai. ¹⁶ Camaibiuugicoñicamu goovai tomali camaitonocoñicamu, tomali camaisoimaasi taatacamu goovai toiñdaligada tasai. ¹⁷ Goovai ismaacada Cañiiru aagaiña vaavoitudadami mocaa agaa daicarui vuidara siaaco Diuusi dajatai gataana. Goovai aragai dai apianuucadacamu govaavoitudadami vai baiganliaracada oidacana. Dai goovai taagidamu agai siaadara vusanai suudagi ismaacada viaacana oodami ibadagai utudui. Dai tomastuigaco oidacamu goovai amadu. Dai maitiipucamu istucada soiganliadagi oodami —iñtadai agai.

8

¹ Aidasi agai ismaacada Cañiiru aagaiña vaavoitudadami maigo dai aseera ara amapacaraiñdara ismaacada arastudi aliivru aidai gia maitadatu tomali amo istumaasi tajucami ora tavaagira. ² Amaasi taa aan acucaracami Diuusi taaañicaruda ismaacada Diuusi vuidara guuca. Matai maa amoco trompepeta. ³ Dai gooquiara divia ara amai Diuusi taaañicaruda dai amo ooro aasocolira bcati cubimidali dai altar vuidara caquiava agai. Altar oorocada duñisi dai mocaa agaa daicaruda Diuusi vuidara. Matai maa Diuusi taaañicaruda gapi cubimidali sai maidana altar daama siuu duucu vaavoitudadami daanaidagi Diuusi. ⁴ Aidasi Diuusi caa isdaana vaavoitudadami tasai cubusigada acubimidali ismaacada maji Diuusi taaañicaruda dai Diuusi vivasadara aayi. ⁵ Amaasi Diuusi taaañicaruda bai asocoli ismaacada maimidi agai acubimidali

dai suudagi tutupali altar daamaĩndarai dai daitu agai asocoli oidigi daama dai oidigi cavami copoñimi dai vapadoquimi, dai gigivuli adavalarai.

6 Amaasi acucaracami Diuusi talaañicaruda ismaacada ganooviarai daadaga amo iivacarui baigandui dai gaiiva agai.

7 Daidai apaga iiva amaadutai Diuusi talaañicaruda gatompeta tai duudu taaayi dai tai dai arai oidigi daama. Dai baitoma tajucami oidigi daama mai vasi auusi amadu avasoi.

8 Tai gooquiarai mai Diuusi talaañicaruda iiva gaiivacarucada matai agaa suudarai daitu amo istumaasi ara maascami amo gaa giidi ismaacada majimi dai baitoma tajucami agaa suudagi arai ganaato. 9 Dai baitoma tajucami vasi avatopa amadu vasi acacaisi agaa suudarai oidacami coi, dai baitoma tajucami avaparcu ugidagai.

10 Amaasi mai Diuusi talaañicaruda iiva gaiivacarucada tai gai amo siaavugai gducami tavaagiaiñdarai dai majimi aran duucai amo cuudagi dai baitoma tajucami ajaaquiarai dai baitoma tajucami amapacari siaaco vusanai suudagi gai. 11 Asiaavugai Ajenjo tagidu. Agai aramo muuquigami dai sivu. Casca dai baitoma tajucami asuudagi oidigi daama sivutu dai mui oodami coi yacai asuudagi sivucada.

12 Tai gooquiarai mai Diuusi talaañicaruda iiva gaiivacarucada tai baitoma tajucami atasai tucagamutu dai baitoma tajucami amasaadai tucagamutu dai baitoma tajucami asiaavugai tucagamutu ara dai poduucai maisicaga tonoraga tarai dai vaamioma tucagamu tucara.

13 Amaasi gaamucu nanava ana dai ta ana istavaagiarai daigigi amo Diuusi talaañicaruda dai ca ana iscavami ñiooquimi dai pocaitimi:

—¡Salicada soimaasi taata agai vasi oodami oidigi daama oidacami siuu duucu iivagai gniivacarucada gogaa vaica Diuusi talaañicaruda! —caiti agai.

9

1 Tai mai Diuusi talaañicaruda iiva gaiivacarucada antai ta ana amo Diaavora talaañicaruda davalapari daja ismaacada gai tavaagiaiñdarai aran duucai amo siaavugai. Matai maa agai amo yaave sai cupiocona acuparagada agaa dagai ismaacada salicada tuucavaga dai tucagamu. 2 Tai agai cupioco acuparagada agaa dagai tai abiaadarai vuusai cuubusi poduucai isduucai vusanai cuubusi amo gaa ooroñiaiñdarai. Dai maimaastu atasai salicada cubima oidigi casca. 3 Dai cuubusiaiñdarai vuvaaja soosoyi dai oidigi daama tuali nanayai. Matai maa asoosoyi guvucadagai sai cacayia oodami aran duucai nacasarai. 4 Matai maimaa asoosoyi oigaragai iscuaadagi vasoi tomali uusi mosviaa agai oigaragai iscacadagi oodami ismaacada maiviaa Diuusi seeyogada coocovadarai. 5 Damos maiviaa agai oigaragai iscoodadagi oodami gancicada moscooocultidia agai taama masaadai. Dai caida aran tadaga nacasarai caida. 6 Amaasi coiya liadamu oodami taatacatai asoosoyi caida damos maitistutiadamu iscoiyagi.

7 Asoosoyi ara mamaasi caapayo ismaacada vuu ajioopai sandaaru siascada gacocoda agadagi. Daidai asoosoyi gantuutusaca amo istumaasi oro coronai maasi. Dai vuivasada agai ara maasi oodami vuivasada. 8 Dai cuupada agai ara maasi ooqui cuupada. Dai taatamuda agai ara maasi mavidai taatamuda. 9 Dai agai ganaadaca vapaiñomi vapasaragai. Dai siuu duucu nandagi agai anada aran caitiña mui carru ismaacada vapaiñsacai caapayu vaidai oodami dadarai siascada gacocoda agadagi. 10 Daidai asoosoyi baabajida ara maasi nacasarai baabajida dai gambaabajicada gacacayai agai vai taama masaadai cococana caida. 11 Daidai asoosoyi viaa gantaanadamiga. Dai agai vaa viaa salicami isgataandagi agaa dagiarai siaaco salicada tuucavaga. Dai evreocada Abadón aagaiña oodami dai giliegocada Apolión aagaiña oodami ismaacada gamuaacami taiya lidi.

¹² Casi ap̄dui amo istumaasi soimaascami ismaac̄da ap̄duñi agaitadai d̄amos quiaa vīlga ap̄ gooca.

¹³ Tai amai Diuusi t̄aañicarud̄a iiva ḡatrompeta. Daid̄a aḡa daicarui vuid̄a c̄lca amo altar ooc̄da duñisicami dai v̄a maacova siisod̄a guuca uusi apa maasi vaacasi aagad̄a. Dai aid̄asi iiva ap̄Diuusi t̄aañicarud̄a ḡatrompeta antai cā aan̄a amo ñiooqui ismaac̄da altar aagad̄a saagidiaiñ̄d̄a caidatu. Diuusi vuid̄a daja altar. ¹⁴ Daid̄a ñiooqui pot̄adai ap̄Diuusi t̄aañicarud̄a ismaac̄da gaiivaitadai:

—Uupasañi amaacova Diuusi t̄aañicarud̄a ismaac̄da vuupuli aḡa aqui Eufatesi ugidana —t̄adai ñiooqui.

¹⁵ Tai aḡai upai amaacova Diuusi t̄aañicarud̄a sai coodana baitoma tajucami oodami oidigi daama oidacami. T̄v̄api n̄n̄ra aḡai taida aayi istuigaco gacoodi aḡai aḡai. Diuusi maatacatadai ismaac̄da umīra dai ismaac̄da masaad̄a dai ismaac̄da tas̄ra dai siuu duucu ap̄duñia agaitadai gomaasi. ¹⁶ Dai maí aan̄a sīlqui sandaaru caapayu daama daraitugai dai am̄adu ajioopai amaacova Diuusi t̄aañicarud̄a dai aḡai ajaga goo sientu mil mil.

¹⁷ Dai t̄a aan̄a ismaasi ac̄apayu am̄adu asandaaru. Asandaaru ḡantaagiana daraasaca amo ḡaḡar vapaiñomi cacaparacami aḡai laalachi v̄p̄lgi dai laalachi t̄t̄adogi dai laalachi vuaama. Daid̄a ac̄apayu moomod̄a apa maasi mamaavidi moomod̄a. Daid̄a ac̄apayu uusud̄aiñ̄d̄a vusan̄i taí am̄adu cubusi am̄adu asufre. ¹⁸ Dai baitoma tajucami oodami oidigi daama oidacami coi gotaí̄da dai gocubusic̄da dai goasufrec̄da ismaac̄da vusan̄i ac̄apayu uusud̄aiñ̄d̄a. ¹⁹ Ac̄apayu viaa guvucadagai ḡanuus̄ra dai ḡnbaabajiar̄a. Baabajida aḡai apa mamaasi cocooyi moomod̄a vai aḡaic̄da c̄c̄ayi aḡai oodami.

²⁰ D̄amos gogaa oodami ismaac̄da maicoi v̄asi gomaasic̄da ismaac̄da vusan̄i ac̄apayu uusud̄aiñ̄d̄a dai baabajida c̄id̄ac̄da, maiama duuc̄ai ḡant̄agito dai camaisoimaasi ivuaadagi. Baiyoma apiasiaa duutudai aḡai ap̄Diaavora t̄aañicarud̄a am̄adu ooro momoona daida ap̄lata momoona daida abronse momoona daida oojodai momoona daida auusi momoona ismaac̄da maiñ̄l̄ai tomali mait̄ac̄adaga tomali maiajioopai. ²¹ Daid̄a oodami apiaḡancoodaiña dai apiagataap̄idiña dai apiagoogosi ḡanducamicana dai apiagaas̄idiña.

10

¹ Amaasi t̄a aan̄a amai Diuusi t̄aañicarud̄a. Alias̄i viaa guvucadagai aḡai dai t̄vañimi t̄vaaḡaiñ̄d̄a amo icomai saagida dai mood̄a daama c̄lca amo quijonali. Vuivasada aḡai dadadac̄i ap̄n duuc̄ai atasai dai caac̄ida apa maasi gooca ḡaḡar uusi m̄l̄dami. ² Dai ḡnooviar̄a bacati aḡai amo liivru cupioquiñ̄icami dai amaasi suudar̄a c̄isa aḡai ḡl̄caso s̄l̄lisa pad̄rac̄da dai aḡmaic̄da d̄v̄l̄rapi c̄isa. ³ Amaasi ap̄Diuusi t̄aañicarud̄a cavami iñ̄a ap̄n duuc̄ai amo mavidi. Dai aid̄asi iñ̄a aḡai aid̄a gia cavami copoi oidigi cuvaracamio. ⁴ Tai ac̄ovondami ñioo nai aan̄a ooja iñ̄agaitadai istumaasi aagai aḡai d̄amos cā aan̄a amo ñiooqui t̄vaaḡaiñ̄d̄a vai povaiñ̄t̄adai:

—Maitiaagada iscaiti ac̄ovondami dai maitiooja —iñ̄t̄adai ñiooqui.

⁵ Amaasi ap̄Diuusi t̄aañicarud̄a ismaac̄da aḡa suudar̄a dai d̄v̄l̄rapi c̄isaca taiyago vañigi ḡnovi s̄l̄lisa pad̄ra. ⁶⁻⁷ Dai aagai aḡai sai maata Diuusi aḡai ismaac̄da tomas̄tuigaco oidaga daida idui at̄vaagi dai oidigi dai aḡa suudagi dai v̄l̄s̄iac̄atai istumaasi oidaga dai pocaiti:

—Casi ap̄duñia aḡai istumaasi Diuusi aagidi ḡñ̄iooquituldiadamiga said̄a ap̄duñia aḡai. Sīl̄scada aiyagi istuigaco ac̄uugatar̄a ac̄uvaracamiñ̄d̄a Diuusi t̄aañicarud̄a iivagi gaiivacaruc̄da casi ap̄duñimu istumaasi aagidi Diuusi ḡñ̄iooquituldiadamiga.

⁸ Daid̄a ñiooqui ap̄amu giñ̄iooqui t̄vaaḡaiñ̄d̄a dai povaiñ̄t̄adai:

—MΛΛcai bai lliivru cupioquiñicadΛ ismaacΛdΛ daagΛ Diuusi tΛaañicarudΛ ismaacΛdΛ agΛΛ suudarΛ dai dΛvΛΛrapi cΛisaca —iñtatΛdai ññiooqui.

⁹ Antai aanΛ ii siaaco cΛaacatadai ΛDiuusi tΛaañicarudΛ dai aagidi aanΛ sai giñmaacana lliivru tai agai povaiñtatΛdai:

—BΛiñi dai uga. GatΛñiarΛ yoovicamu goovai Λpan duucai saivoli dΛmos gΛvoocΛrΛ sivucamu goovai —iñtatΛdai agai.

¹⁰ Antai aanΛ bai lliivru dai uu, vai giñtΛñiarΛ cΛΛ yoovi Λpan caaca saivoli dΛmos gooquiΛrΛ sivutu giñvoocΛrΛ. ¹¹ Tai agai povaiñtatΛdai:

—Aapi viaa isΛpamu ñiooquituldiagi Diuusi oodami saagida, dai mui gΛgarΛ quiiquiΛrΛ dai oodami naana maasi ñioocadami saagida dai mui raraí vuitapi —iñtatΛdai agai.

11

¹ MΛtai giñmaa Λmo tootoicami Λpavidacarui Λmo metro ΛΛsi tΛvΛdocami daidΛ giñtΛjai ΛDiuusi tΛaañicarudΛ dai povaiñtatΛdai:

—CΛquivañi daidΛ gototoicamicΛdΛ Λpavida Diuusi quiidΛ. Dai Λpavidañi Λaltar. Dai Λcaldañi vΛΛsi ismaacΛdΛ moguuca dai siaa duutudai Diuusi. ² DΛmos quiidigana gia maiΛpavida Λtuisiqui ami ΛrΛgai vΛΛtarΛ ismaacΛdΛ maitarjudidíu. Dai vaic uumigi dan tajucami agai siaa vuaada agai agΛgarΛ quiiqui ismaacΛdΛ Diuusi Λco vuvaitu sai ami siaa duutudaiña oodami. ³ Dai Diuusi ootosa agai gooca gΛñiñiooquituldiadamiga sai gaaagidiña vaic uumigi dan tajucami istumaasi iduñia agai agai. Dai agai gΛnaadaca agai yuucusi tutuucucami —iñtatΛdai agai.

⁴ Idi gooca cΛcΛΛli Diuusi vuidΛrΛ guuca Λpan duucai agooça oliivosi daidΛ agooca veela daraasacarui. Diuusi agai dai tΛaanΛi vΛΛsi oidigiarΛ. ⁵ IsΛoodami soimaasi taatatuldia liadagi ΛDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ aidΛ gia tΛñiaiñdarΛ vusaimu taí dai coodamu agai. ⁶ Idi gooca ñiñiooquituldiadamiviaca agai guvucadagai iscuupacagi ΛtΛvaagi vai maiduucudagi siΛΛ tΛvΛpi ajioopada agai tami oidigi daama dai gaaagiadagi Diuusi ñiooquidΛ. Dai viaaca agai guvucadagai ΛpΛ istΛaanΛda suudagi sai Λrai gΛnanaatoíña, dai issoimaasi taatamituldiadagi oodami naana maasi istumaasicΛdΛ siΛΛscadΛ ipΛliadagi agai. ⁷ DΛmos siΛΛscadΛ naatuagi agai gΛnaa duiñdaga aidΛ gia vusaimu agΛΛ cΛisi omaligami agΛΛ dΛΛgiaiñdarΛ dai cocodamu ΛDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai coodamu. ⁸ DaidΛ vaic tasai dan tajucami ΛcoidadΛ tuutucugadΛ mosvΛΛtacamu caayΛrΛ agΛΛ quiiyΛrΛ siaaco gΛsiisatu curusiaba gΛrtΛaanΛdamiga. Sodoma dai Ejiipitu aagaiña Λoodami agΛΛ quii soimaasi ivuaadatai oidacami. ⁹ Dai vaic tasai dan tajucami oodami mui gΛgarΛ quiiquiΛiñdarΛ dai oodami naana maasi ñioocadami dai vΛΛsi oidigiaiñdarΛ nΛijadamu tuutucugadΛ agai dai maidagitamu agai isyaasagi tomali Λmaadutai. ¹⁰ Dai oodami vΛΛsi oidigi daama oidacami iduufñimu vagimi coocai agooça Diuusi ñiñiooquituldiadamiga. Dai aipacoga gΛnoidamu naana maasi istumaasi baigΛnΛldiacai. Idi gooca Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ sΛΛlicΛdΛ soimaasi taatamituldiña Λoodami cascΛdΛ baigΛnΛli Λoodami coocai agai. ¹¹ DΛmos vaic tasai dan tajucamicΛdΛ Diuusi duduaacali agooça cΛcΛΛli tai agai vaapañi. Dai vΛΛscatai ismaacΛdΛ tΛΛ agai sΛΛlicΛdΛ dodoaadimu nΛiditai. ¹² Amaasi agooça Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ cai Λmo ñiooqui iscavami ñiooqui tΛvaagiaiñdarΛ dai potΛdai:

—TΛΛtΛidivurai tan tΛcavi —tatΛdai ññiooqui.

Tai agai tΛΛtasai motΛvaagiamu Λmo icomai saagida vaidΛ sasaayudΛ tΛΛgigi. ¹³ Tai otoma cavami gigivuli oidigi tai suuli mui baabaqui tai cuvaracami mil coi oodami. DaidΛ agaa oodami ismaacΛdΛ vii sΛΛlicΛdΛ dodoaadimu dai pocaiti sai sΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai Diuusi ismaacΛdΛ tΛvaagiΛrΛ daja.

¹⁴ Casi ΛpΛdui Λmo istumaasi soimaascami ismaacΛdΛ ΛpΛduñi agaitadai dΛmos otoma ΛpΛduñia agai ΛpΛ Λmoco istumaasi soimaascami.

15 TaidΛ acuugatΛrΛ acuvaracamiañdarΛ Diuusi tΛtΛañicarudΛ iiva gΛiivacarucΛdΛ tai caidatu ñioocadami tΛvaagiΛrΛ. Agai cavami ñioocai dai pocaiti: Sivi gia caaayi istuigaco gataañada agai Diuusi garbaitΛcaacamiga Λmadu ΛCristo vΛasi oidigi daama siaaco tΛaanΛi oodami. Dai tomastuigaco tΛaanΛda agai Diuusi Λmadu ΛCristo. Caiti Λñiooqui.

16 Amaasi Λmo coobai dan maacova cΛcΛliodami ismaacΛdΛ gΛndaraicarudΛ daama daraaja Diuusi vuidΛrΛ dΛvΛΛrapi cuiqui dai siaa duutudaimi Diuusi 17 dai pocaitimi: BaigarΛlidi aatΛmΛ aapicΛdΛ garDiuusiga. SΛllicΛdΛ viaa aapi guvucadagai dai aapi maiquiaa cΛquivacai oidigi abiaadΛrΛ oidaga dai quiaa oidaga, dai tomastuigaco oidaca agai.

Aapi cabΛi gΛsΛllicamiga gΛducami dai casi tΛaanΛda agai oidigi daama.

18 Dai mui oodami muiyapΛcΛrΛ oidigi daama oidacami cabaacoι aapi gΛvui.

DΛmos caaayi istuigaco aapi baamu agai Λgai vui.

Dai caaayi istuigaco nΛidamu aapi vΛasi Λgai ismaacΛdΛ cacoi ismaacΛdΛ arcΛΛga ivuaadami dai ismaacΛdΛ maitΛrcΛΛga ivuaadami.

Dai caaayi istuigaco maaquiagi aapi naana maasi istumaasi cΛcΛgΛducami gΛñiñiooquituldiadamiga Λmadu Λvaavoitudadami, ivuaadatai Λgai gΛaa duiñdaga.

Λmadu vΛascatai ismaacΛdΛ gΛsiaa duutuadai tomasi Λrsoituutuigami siΛrriricugami.

Dai caaayi istuigaco ugititudamu aapi vΛasi Λgai ismaacΛdΛ siaa doodai naana maasi istumaasi oidigi daama.

Caiti Λmo coobai dan maacova cΛcΛliodami.

19 Amaasi gΛcupioco Diuusi quiidΛ ismaacΛdΛ tΛvaagiΛrΛ cΛcΛ vai ami Λrana daja Λcajoñi ismaacΛdΛ viaa Λojoodai ismaacΛdarΛ ooja Diuusi gΛmasaigacΛdΛ gΛsΛllicamiga. Vai oidigi vΛpΛdoquimi dai covoñimi dai gigivuli oidigi dai gΛapi gΛi tΛaayi.

12

1 Amaasi tΛvaagiΛrΛ gΛmaasitu Λmo istumaasi. AgaicΛdΛ gΛmaatΛcatadai isΛpΛduñia agai Λmo istumaasi soimaascami. Agai ismaacΛdΛ gΛmaasitu ΛrΛmo ooqui dai Λgai gΛaadaca yuucusi dadadacΛdami ismaacΛdΛ dadadacΛi Λpan duucacai Λtasai. Agai masaadai daama cΛcΛ dai gΛcΛΛsaca Λmo cooronai ismaacΛdΛ viaa baivustaama dan gooca sisiaavugai. 2 Λooqui noonoacatadai dai camaraata agaitadai dai iññacai cococatai.

3 Amaasi gΛmaasitu ΛpΛ Λmoco istumaasi ismaacΛdΛcΛdΛ gΛmaatΛcatadai isΛpΛduñia agai ΛpΛ Λmo istumaasi soimaascami. Agai ismaacΛdΛ gΛmasitu ΛrΛmo gΛΛ cΛisi omaligami vΛgicami. DaidΛ cuvaracami moomo dai baivustaamadΛ aagadΛ dai Λmo cooronai vΛasi moomodΛrΛ. 4 Dai gΛbajicΛdΛ tΛvaimΛ Λgai baitoma tajucami sisiaavugai ismaacΛdΛ tΛvaagiΛrΛ daraaja dai oidigi daama suuli. DaidΛ ΛcΛisi vuidΛrΛ cΛquiva Λooqui ismaacΛdΛ maraata agaitadai dai ugia agaitadai Λali siΛΛñi mosaivusaicai Λgai.

5 DaidΛ Λooqui marai, vaidΛ arcΛli maradΛ. Dai gΛaracai Λgai tΛañia agai vΛasi oodami oidigi daama oidacami dai soimaasi taatamitulda agai Λgai vΛasi soimaasi ivuaadami. Dai Diuusi bΛacai Λali siΛΛñi mΛcΛ tΛvaagiana ami siaaco daacatai gataañΛi ΛgΛΛ daicarui daama. 6 TaidΛ Λooqui daivunu mΛΛ oidigamu ΛmapΛcΛrΛ siaaco cabaiduitadai Diuusi sai ami daacana vai ami Diuusi nuucadaca agai vaic uumiga dan tajucami.

7 Tai gooquiΛrΛ aliΛsi gΛncocoda tΛvaagiΛrΛ Diuusi tΛañicarudΛ Migili Λmadu ΛcΛisi. ΛMigili viaacatadai gΛsandaaruga vaidΛ ΛcΛisi ΛpΛ. 8 DΛmos ΛgΛΛ cΛisi Λmadu sandaarugadΛ Λgai maitistui ismaitΛagi ΛMigili ΛmadΛ sandaarugadΛ Λgai cascΛdΛ maitistui isami tΛvaagiΛrΛ daraacagi. 9 CascΛdΛ Diuusi mΛtan suuli tΛvaagiañdarΛ ΛgΛΛ cΛisi moduucacai sandaarugadΛ. Agai vaa ΛrΛmo cooyi ismaacΛdΛ ΛΛqui abiaadΛrΛ oidigi daama

aimaraiña, dai Diaavora taa gidu dai Satanási vaa si. Agai vaa agai dai vupuiirumadai mui oodami vaa si oidigi daama oidacami saagida.

¹⁰ Amaasi cai aan amo ñiooqui tavaagiaiñdar ismaacada cavami ñioo dai pocaiti:

—Caaayi istuigaco Diuusi sallowada calagacara vuvaida agai oodami. Casi gartaggi Diuusi issallowada viaa guvucadagai agai dai isgataaanai agai tomasiaacoga dai isSuusi Cristo viaa guvucadagai. Camatan daitu Diuusi adiaavora tavaagiaiñdar. Adiaavora agai dai gapiar vuupai Diuusi vuitapi tasara dai tucara garaaduñi vaavoitudadami sai agai soimaasi ivueeyi. ¹¹ Adiaavora maitistui isvupuiirumadagi garaaduñi vaavoitudadami vaavoitudaitai agai acali ismaacada Cañiiru agaiña oodami ismaacada muu curusiaba dai aasi arada aatama garvatar, dai aagidacai vaavoitudadami sai vaavoitudai gomaasi. Dai maiduduaadimu vaavoitudadami tomasi cooda alidi aa oodami. ¹² Alias gaaagai isbaiganliadagi vascatai ismaacada tavaagiar daraaja. Damos sioora oidaga oidigi daama sallowada soimaasi taata agai amudu acacasi gla suudar oidacami. Catavanacai adiaavora oidigi daama. Dai sallowada baamucu agai maacatai ismaitavapi aimarda agai agai oidigi daama.

¹³ Dai aidasi gaa calsi vagicada mai isDiuusi daitu agai oidigi daama aid adaimaiña dai muaa agai looqui ismaacada masaadai daama caacatadai dai marai amo cali. ¹⁴ Damos Diuusi maa looqui baagai aanada sai agaicada daana oidigamu siaaco Diuusi baidui amapacara siaaco nuucadaca agaitadai vaic uumigi dan tajucami malcasi abiaadara siaaco daja gaa cooyi. ¹⁵ Amaasi cooyi sisivai suudagi gatañiaiñdar daida idui amo gla aqui dai agaicada tavaima agai looqui. ¹⁶ Damos adavarai gla dlagacatadai tai ami vaa asuudagi dai maiaayi looqui. ¹⁷ Amaasi sallowada baamu cooyi looqui vui. Dai ii dai cocoda agai looqui cajiudad ismaacada agidi Diuusi sallowicamigada dai apiacalga vaavoitudai Suusi Cristo mamaat tuldiaragada.

13

¹ Antai aan gaa suudagi ugidana calquiva. Dai taa aan isvuusai suudagaiñdar amo calsi gducami dai cuvaracami moomo dai baivustaamadu aagada. Dai amo coronai viaa vaa si aagadara. Dai vaa si moomoda daama oojisi amo ñiooqui ismaacada parunai Diuusi. ² Daida acalsi ismaacada taa aan apa maasi amo dadavali dai taatarada agai apa maasi voji taatarada dai usuda agai apa maasi mavidi usuda. Gaa calsi vagicada maa gguvucadaga dai gasallowicamiga agamai calsi dai poduucal sallowada viaacatadai guvucadagai. ³⁻⁴ Amo mooda acalsi ismaacada gaa suudaiñdar vuusai dai dadavali maasi alia saasaquicatadai dai muuquiada maascataidamos dueeyi dai vaa si oodami oidigi daama oidacami maitaa istumaasi gantatagitoi dai vaavoitudai issallowada viaa guvucadagai agai dai siaa duutudai agai. Dai siaa duutudai gaa calsi vagicada arpa maacacai agai agamai calsi mosaa si guvucadagai. Dai pocaiti loodami:

—Maitipu amai apau duucal idi calsi tomali amaadutai maitistutuidi agai vui —caiti loodami.

⁵ Dai Diuusi maa oigaragai acalsi iscalga ñioocadagi lagi gavui daida issoimaasi ñioocadagi Diuusi vui dai viaa oigaragai isgataaanadagi vaic uumigi dan tajucami. ⁶ Tai povadi. Sallowada ñiooquidi agai Diuusi dai parunai Diuusi amadu agai ismaacada Diuusi amadu oidaga. Dai maisiaa duutudai Diuusi quida. ⁷ Dai Diuusi maa oigaragai iscocoda agai Diuusi maamarada dai maa oigaragai isvaamioma istuidagi. Dai Diuusi maa agai oigaragai istaaanadagi vaa si oodami oidigi daama oidacami mui naana maasi oodami naana maasi ñioocadami dai aipaco garar quiquiar oidacami. ⁸ Tai vaa si oodami oidigi daama oidacami ismaacada maioojisi tarada liivrugadara agai ismaacada Cañiiru aagaiña oodami, agai gia siaa duutuli acalsi ismaacada vusai gaa suudagaiñdar. Cañiiru agai dai gamuaatu. Dai agai ismaacada oojisi tararagada

liivruura tomastuigaco oidaca agai. Maiquiaa ciquivacai oidigi abiaadara oojisi oodami tataragada liivruura.

⁹ Cagavar agiditai calca aapima istumaasi ganoojidi aana. ¹⁰ Isloodami gnvuiyagi daida gnmamaisa agadagi vaavoitudaitai aapima Diuusi mosavar dodoli iimada aapima dai dodoli daraaja ara maisacarara. Tomasi loodami gncooda liadagi gnmamaastacada vascara apiacaga vaavoitudadagi aapima Diuusi.

¹¹ Antai gooquira taa aana ara amoco calsi ismaacada vuusai davarrai utaindara. Acasi gooca aaga ara maasi caniru aagada damos aran duucan fioocai agai agaa calsi vagicada. ¹² Matai maa agai vasi guvucadada agamai calsi ismaacada suudagiaiindara vuusai dai dueeyi amooda. Taida acasi ismaacada davarrai utaindara vuusai vuidara ciquiva acasi ismaacada suudagiaiindara vuusai. Daida acasi ismaacada davarrai utaindara vuusai goguaama taji vasi oodami sai siaa duutudana acasi ismaacada suudagiaiindara vuusai. ¹³ Daida acasi ismaacada davarrai utaindara vuusai ivuaadana naana maasi istumaasi ggarducami asta tai vasi taaapañiña agai tavaagiaiindara vai vasi oodami naidiña. ¹⁴ Dai gonaana maasi istumaasi ggarducamicada ismaacada viaa agai oigaragai isivuaadagi agamai calsi vuitapi vupuiirumagi agai loodami oidigi daama oidacami dai taji saida iduuna amo moono ara maasi acasi ismaacada iiquiaquicadai mooda mastacada dai vascara dueeyi. ¹⁵ Matai maa guvucadagai agamai calsi ismaacada davarrai utaindara vuusai sai maacana ibadagai amo ismaacada ara maasi agamai calsi sai fioocana amo dai gataana coodaragai vasi oodami ismaacada maisiaa duutuadagi. ¹⁶ Dai gatajai ara tataragai loodami noonovira salla padara siara coocovadara. Vasi aali dai ggarducami, dai riricugami dai soituutuigami dai tataanadami dai pipioñi. ¹⁷ Dai tomali amoco maitistutuidiña isgasapadagi tomali isgagardagi ismaitapalicagi acasi tataragadacada siara anumerogadacada. ¹⁸ Anumerogada agai arnaadan sienta dan vaic coobai dan naadami. Dai aliisi gaagai iscaga tagituagi dai maata cacagi istagidu acasi mosmaatacai numerogada agai. Agai vaa numero arnumerogada oodami.

14

¹ Antai gooquira tavaagiamu nanaava aana dai taa isagai ismaacada Caniru aagaiña vaavoitudadami agiidi ismaacada Sion tagidu dan caacatadai. Dai agai amadu guccatadai amo sienta dan goo coobai dan maacova mil oodami ismaacada oojisi coocovadara tataragada agai ismaacada Caniru agaiña vaavoitudadami dai oojisi ara tatarada oogada agai. ² Amaasi cai aana isiaa caiti istumaasi tavaagira aran caiti mui ajaaqui dai aran caiti siuu duucu covondagi oidigi dai aran caiti siuu duucu gaiivadagi muidutai arpacada, agai iriivacaroi. ³ Dai agai agaa daicaruda Diuusi vuidara guccatadai siaaco guuca maacova cacasi amadu acacalliodami dai ganlayi agai amo naidagai utudui. Dai mosacaasi amo sienta dan goo coobai dan maacova mil oodami ismaacada cagacara vuvaja loodami oidigi daama oidacami saagidaiindara istui ismaatiagi anaidagai utudui. ⁴ Agai gia maigoogosi ganducamicana dai maisoimaasi ivuaadana. Dai agai sallicada caga agidiña agai ismaacada Caniru agaiña vaavoitudadami. Dai agai cagacara vuvaja oodami oidigi daama oidacami saagidaiindara daida arapan ducami amo oidaragai Diuusi vatarada daida agai vatarada ismaacada Caniru aagaiña vaavoitudadami. ⁵ Dai agai maiyaatagiña dai Diuusi cagacara naidi agai ducami istomali amo imidagai maisoimaasi iduunimudai.

⁶ Amaasi taa aana amai Diuusi taañicaruda ismaacada tavaagi arana daigigi. Agai cabaigadi isimiagi dai agidagi oodami oidigi daama oidacami istomastuigaco Diuusi ipalidi iscagacara vuviadagi oodami mui naana maasi oodamiaiindara naana maasi

ñioocadami aipaco g_Λg_Λr quiiquiar_Λ oidacami dai v_Λasi oidigaiñdar_Λ. ⁷ Dai cavami ñioo agai dai pocaiti:

—Λabiadavurai aapim_Λ Diuusi dai c_Λaga ñioocada agai vui. Caaayi siuu duucu agai soimaasi taatatulda agai siora_Λ mai_Λagiditai ca_Λ g_Λñiooqui. Siaav_Λr duutuada aapim_Λ agai ismaac_Λd_Λ idui _Λt_Λv_Λaagi _ΛΛ_Λmadu _Λoidigi _ΛΛ_Λmadu ag_ΛΛ suudagi _ΛΛ_Λmadu v_Λasi _ΛΛ_Λmap_Λc_Λr_Λ siaaco vusanai suudagi —caiti _ΛDiuusi t_Λaañicarud_Λ.

⁸ Dai gooqui_Λr_Λ divia _ΛΛ_Λp_Λ _Λmai Diuusi t_Λaañicarud_Λ dai pocaiti:

—Caugidagai ag_ΛΛ quii Babilonia t_Λagiduc_Λr_Λ. _ΛBabiloni_Λr_Λ oidacami agai dai vupui-irumagi mui oodami aa g_Λg_Λr quiiquiar_Λ oidacami sai agai soimaasi ivuaadana _Λpan duuca_Λ _ΛBabiloni_Λr_Λ oidacami. Poduuc_Λi isduuca_Λ _Λmo iit_Λr_Λc_Λami oidi _Λmai istumaasi navamudaga —caiti ag_Λmai Diuusi t_Λaañicarud_Λ.

⁹ Dai gooqui_Λr_Λ divia _ΛΛ_Λp_Λ _Λmai Diuusi t_Λaañicarud_Λ dai cavami ñioo dai pocaiti:

—Siora_Λ siaa duutuadagi ag_ΛΛ c_Λisi ismaac_Λd_Λ d_Λv_ΛΛ_Λr_Λ utaiñdar_Λ vuusai dai siora_Λ siaa duutuadagi _Λmoon_Λ ismaac_Λd_Λ idui _Λoodami dai siora_Λ g_Λdagituagi masit_ΛΛ_Λpagi coovad_Λr_Λ si_Λp_Λ noovi_Λr_Λ, ¹⁰ Diuusi s_ΛΛlic_Λd_Λ baamucami agai vui dai ali_Λsi soimaasi taatatulda agai agai m_Λidac_Λi agai _Λt_Λi_Λc_Λd_Λ _ΛΛ_Λmadu asufrec_Λd_Λ Diuusi t_Λt_Λaañicarud_Λ vuitapi dai agai vuitapi ismaac_Λd_Λ Cañiiru aagaiña _Λv_Λaavoitudadami. ¹¹ Dai tomas-tuigaco vusanai cubusi ami siaaco m_Λm_Λidi agai. Tomastuigaco tas_Λr_Λ dai tucara_Λ apiam_Λmiadamu siora_Λ siaa duutuadagi _Λc_Λisi _ΛΛ_Λmadu _Λmoon_Λ dai siora_Λ dagituagi masit_ΛΛ_Λpagi coovad_Λr_Λ si_ΛΛ_Λp_Λ noovi_Λr_Λ t_ΛΛ_Λpacarud_Λc_Λd_Λ agai. ¹² Casc_Λd_Λ siora_Λ cavaavoitudai Suusi Cristo daid_Λ _Λr_Λmaamarad_Λ Diuusi ali_Λsi g_Λaa_Λgai isapiac_ΛΛ_Λga _ΛΛ_Λgiadagi Diuusi s_ΛΛlic_Λamigad_Λ dai isapiac_ΛΛ_Λga vaavoitudadagi Suusi Cristo _ΛΛ_Λp_Λ tomasi soimaasi taatamadagi vaavoitudacai agai —caiti Diuusi t_Λaañicarud_Λ.

¹³ Amaasi cai aan_Λ _Λmo ñiooqui t_Λv_Λaagiaiñdar_Λ vai povaiñtat_Λdai:

—Oojañi istumaasi g_Λaa_Λgida iñagai aan_Λ: “S_ΛΛlic_Λd_Λ baig_Λn_Λliadamu agai ismaac_Λd_Λ coi_Λyagi vaavoitudacai Suusi Cristo”. Dai pocaiti Diuusi Ib_Λad_Λ, agai s_ΛΛlic_Λd_Λ g_Λnib_Λstamu camaitaaata vuaadatai. Diuusi c_Λaga ñioocadamu agai vui t_Λt_Λgitocatai isc_ΛΛ_Λga idui agai Diuusi aa duiñdad_Λ oidigi daama —iñtat_Λdai ññiooqui.

¹⁴ Amaasi t_Λv_Λaagiamu n_Λn_Λaaava aan_Λ dai t_ΛΛ _Λmo icomai tojacami. Daid_Λ _Λicomai daama daacatadai Suusi Cristo dai g_Λmoo dan c_ΛΛsaca _Λmo ooro cooronai dai g_Λn_Λoovi_Λr_Λ daaga _Λmo oos c_ΛΛ muucacami. ¹⁵ Amaasi Diuusi quidi_Λaiñdar_Λ vuusai _ΛΛ_Λp_Λ _Λmoco Diuusi t_Λaañicarud_Λ dai cavami iñ_Λ dai pot_Λt_Λdai _Λc_ΛΛ_Λli ismaac_Λd_Λ _Λicomai daama daacatadai:

—Casiata baig_Λdui _Λsicami. Yoovañi g_Λoosigac_Λd_Λ.

¹⁶ Amaasi agai ismaac_Λd_Λ _Λicomai dan daacatadai gayoova g_Λoosigac_Λd_Λ. ¹⁷ Amaasi _Λmai Diuusi t_Λaañicarud_Λ vuusai Diuusi quidi_Λaiñdar_Λ ismaac_Λd_Λ t_Λv_Λaagi_Λr_Λ c_ΛΛca dai daaga _Λmo oos muucacami. ¹⁸ Dai _ΛΛ_Λp_Λ _Λmoco Diuusi t_Λaañicarud_Λ vuusai _Λaltaraiñdar_Λ ismaac_Λd_Λ viaa guvucadagai ism_Λidagi _Λoidigi ta_Λc_Λd_Λ dai cavami iñ_Λ agai dai pot_Λt_Λdai agai ismaac_Λd_Λ daaga _Λoos muucac_Λd_Λ:

—Casiata bai _Λuuvasi. Yoovañi g_Λoosigac_Λd_Λ —t_Λt_Λdai _ΛDiuusi t_Λaañicarud_Λ.

¹⁹ Taid_Λ _ΛDiuusi t_Λaañicarud_Λ yoova _Λuuvasi dai _Λmo g_ΛΛ piil_Λr_Λ tua sai ami g_Λv_Λac_Λana _Λuuvasi iibiad_Λ. Gomaasic_Λd_Λ g_Λmaata isDiuusi s_ΛΛlic_Λd_Λ soimaasi taatatulda agai _Λsoimaasi ivuaadami. ²⁰ _Λpiila siaaco g_Λv_Λac_Λaaayi _Λuuvasi ag_ΛΛ quii ugidana daacatadai daid_Λ _Λpiilaiñdar_Λ vuusai _ΛΛ_Λr_Λ dai s_ΛΛlic_Λd_Λ g_ΛΛ_Λpi sicoli daiva naadan tasai imidagai _ΛΛ m_ΛΛcasi uucami.

15

¹ Antai t_ΛΛ aan_Λ t_Λv_Λaagi_Λr_Λ _ΛΛ_Λp_Λ _Λmoco istumaasi duadimudaca maasi. T_ΛΛ aan_Λ cuvaracami Diuusi t_Λt_Λaañicarud_Λ ismaac_Λd_Λ viaa s_ΛΛlic_Λami issoimaasi taatatuldagai

oodami. Dai cuvaracamioco soimaasi taatatulda agai agai oodami dai gomaasicada camaibaamucamu Diuusi oodami vui.

² Antai taa aanaa amo istumaasi ismaacada apa maasi agaa suudagi. Agai arnanaidacarui tai vaaanacamicatadai. Dai agai ismaacada maisiaa duutuli acasi ismaacada davanarai utaindarai vuusai tomali maisiaa duutuli amoono ismaacada idui aoodami, tomali maitandagito mastatlapagi anumerogadacada acasi moguucacatadai siaaco apa maasi gaa suudagi abaana. Dai agai viaacatadai ammo arpa ismaacada maa Diuusi. ³ Dai ganayai agai anaidagada Moseesa amadu acaniru. Moseesa agai daida arpioonigada Diuusi. Dai pocaiti anaidagai:

Aapi garDiuusiga samicada viaa guvucadagai.

Samicada naana maasi istumaasi garducami ivueeyi aapi.

Vaasara ivueeyi aapi mosacaasi istumaasi arsamiciami.

Dai mosacaasi istumaasi arvaavoi aagai aapi.

Aapi tomastuigaco argarbaitacacamiga.

⁴ Vaaasi oodami siaa gaduutuadamu aapi gartaanadamiga.

Vaaasi oodami calaga nioocadamu aapi gvui.

Mosacaasi aapi tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi cascada.

Dai vaaasi oodami siaa gaduutuadamu maatacatai isca tuiga aapi.

Caiti anaidagi.

⁵ Antai gooquiara tvaagiamu nanlaava aanai dai taa isgacupioco acuparagada aquii siaaco caata adai ismaacadarai Diuusi ooja gasamicamiga. ⁶ Tai quiiyaindarai vuvaja acuaracami Diuusi tataañicaruda ismaacada viaa samiciami issoimaasi taatatulda oodami cuvaracamioco. Dai agai gnaadaca yuucusi totojacami dadadacadami. Dai taatagiara vaata ooro giigivurai. ⁷ Amaasi amoco amaaco Diuusi tataañicaruda ismaacada Diuusi daicaruda abaana guucacatadai maa amoco ooro ajaasocoli aaliducami avaa cuvaracami. Daidaa ajaasocoli araana daacatadai amo istumaasi ismaacadacada soimaasi taata agai oodami. Diuusi baamucu oodami vui cascada. Diuusi agai dai tomastuigaco oidaga. ⁸ Tai Diuusi quiidara suuda cubusi cavami dadadacatai Diuusi dai viaacatai guvucadagai. Dai tomali amaadudatai maiviaa oigaragai isami vaaquiagi asta siamscada naatocai soimaasi taatatulda acuaracami Diuusi tataañicaruda aoodami.

16

¹ Amaasi cai aanaa amo niooqui iscavami nioo Diuusi quiidara dai potadai acuaracami Diuusi tataañicaruda:

—Iimadavurai aapimaa dai oidigi daama asta istumaasi viaa gocuaracami ajaasocoli. Goovai aramo istumaasi ismaacadacada Diuusi soimaasi taatatulda agai oodami.

² Amaasi ii amo Diuusi taañicaruda dai oidigi daama aasi istumaasi viaacatadai gaaasocolira. Tai otoma vuvaja cacavusuli vaasi aoodamiara ismaacada viaacatadai acasi tapacaruda dai ismaacada siaa duutudai amoono ismaacada gatajai agai. Dai samiciada coco cacavusuli.

³ Dai amai Diuusi taañicaruda aasi istumaasi viaacatadai gaaasocoliara agaa suudara taidaa suudagi arai gnaato apa maasi coidada arada. Tai coi vaasi cacasi ismaacada oidaga agaa suudara.

⁴ Dai amai Diuusi taañicaruda aasi istumaasi viaacatadai gaaasocoliara ajaaquiara dai siaaco vusanai suudagi taidaa suudagi arai gnaato. ⁵ Amaasi cai aanaa Diuusi taañicaruda ismaacada viaa samiciami isivuaadagi istumaasi ipalidi suudagicada dai potadai agai Diuusi:

—Aapi garDiuusiga ismaacada tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi, maiquiaa calquivacai oidigi abiaadara oidaga aapi dai quiaa oidaga. Aapi idui

17

¹ Amaasi divia λmaadutai λcuvaracami Diuusi tλtλaañicarudλ ismaacλdλ viaacatadai λcuvaracami ajaasocoli dai povaiñtλtλdai:

—Dimi, gλtλagidamu aanλ isducatai Diuusi soimaasi taatatulda agai λooqui tataacaligami ismaacλdλ agλgar suusudagi daama daja. ² Araraí oidigi daama oidacami λrvipiolimadλ λooqui daidλ λooqui vupuiirumagi mui oodami aa gλgar quiiquiλrλ oida-cami sai λgai soimaasi ivuaadana λpan duucaí λgai, poduucái isduucái λmo iitaracami oidi λmai istumaasi navamudaga.

³ Amaasi apiagiñtλtλgidi Diuusi Ibλadλ naana maasi istumaasi. Daidλ Diuusi tλaañicarudλ oidigamu giñvaidacai dai ami tλλ aanλ λmo ooqui λcλisi vλgicλdλ dan daitu-gai dai λcλisi tuucugadλrλ oojisi mui ñiooqui ismaacλdλ parunai Diuusi dai cuvaracami moomo dai baivustaamadu aagadλ. ⁴ λooqui gλaadaca yuucusi moraaduacami dai vλpλgicami. Dai gλaadaca ooro nanaacagi dai ooro babaivucai dai ooro mooan tuu-tusacarui dai ooro aniyo dai ojoodagadλ λrojoodai namλacami. Dai gλnooviλrλ daagλ λmo ooro aasocoli vai λgaicλdλ vapaidi λgai cλcλalli sai soimaasi ivuaadana λgai λλmadu. ⁵ Dai covadλrλ oojisi oojaicλdλ ismaacλdλ oodami maimaatλcatadai. Dai pocaiti λoojai: “Babilonia gλducami tλaanλdamigadλ vλλsi λtaatacaligami dai vλλsi λsoimaasi ivuaadami oidigi daama oidacami”, caiti λoojai. ⁶ Amaasi maata tλλ aanλ isnavamucu λooqui λλradλcλdλ λmaamaradλ Diuusi dai λgai ismaacλdλ gλncoodaditu gaaagiditai isSuusi λrλcλllagacλrλ vuviadami. Amaasi maitλλ aanλ istumaasi giñtλgituagi tλgaacai λooqui mosduaadimuan tada aanλ. ⁷ Amaasi λDiuusi tλaañicarudλ povaiñtλtλdai:

—¿Tuiρasi duaadimuan tada aapi? Gλaagidamu aanλ ooqui goovai dai istuma cλisi goovai ismaacλdλ cuvaracami moomo dai baivustaamadu aagadλ. ⁸ λcλisi ismaacλdλ tλλ aapi λλquioma oidacatadai dai camaitipu dλmos λmo imidagai vuusia agai agλλ dλgλacaiñdλrλ ismaacλdλ sλλlicλdλ tuucavaga dai tucagamu dai gooquiλrλ imia agai λgai λDiaavora λλmadu. Daidλ λoodami oidigi daama oidacami ismaacλdλ maioo-jisi tλtλaragadλ λliivruλrλ cλquivacai oidigi abiaadλrλ. λliivruλrλ oojisi vλλsi oodami tλtλaragadλ ismaacλdλ tomastuigaco oidaca agai Diuusi λλmadu. λoodami ismaacλdλ maioojisi tλtλaragadλ λliivruλrλ sλλlicλdλ duduaadimu agai tλλgacai λcλisi ismaacλdλ λλquioma oidacatadai dai camaitipu dai λpamu divia agai.

⁹ Aliasi gλaagai pλscλlga gλtλgitocagi dai poduucái maata caacagi istumaasi gλaagida iñagai aanλ: λcuvaracami moomodλ λcλisi λrλpan ducami cuvaracami gigiidi siaaco daja λooqui. ¹⁰ Daidλ λgai vaa moomodλ λrλpan ducami cuvaracami raraí. Taamatai λraraí camaitatλaanλi. Aliλ λmoco gataaanλi sivi dai agλmai maiquiaa divia. Daidλ siλλscadλ diviagi λgai maitvλpi gatλaanλda agai. ¹¹ λcλisi ismaacλdλ λλquioma oidacatadai dai camaitipu λrraí λpλ dai vλλscλrλ λraduñdλ agaa cuvaracami. Dai gooquiλrλ λgai imi agai λDiaavora λλmadu.

¹² λbaivustaama aagadλ λcλisi ismaacλdλ tλλ aapi λrλpan ducami baivustaamadu raraí ismaacλdλ maiquiaa gatλaañλi. Dλmos gatλaañia agai λgai λcλisi λλmadu. Daidλ λraraí laalachi gatλaanλda agai. ¹³ λbaivustaama raraí cabaiduu gλññiooqui dai tλλgida agai λgai gλnsλλlicamiga λλmadu gλnguvucadaga λcλisi. ¹⁴ Dai vλλsi λgai λcλisi λλmadu co-cooda agai λgai ismaacλdλ Cañiiru agaiña λvaavoitudadami. Dλmos λCañiiru vaamioma istuidimu isλgai. λCañiiru λrtλaanλdamigadλ vλλsi tλtλaanλdami daidλ λrraígadλ vλλsi raraí, dai ismaacλdλ λgai λλmadu daraaca caλ isDiuusi ñiñiooquituldiadamigadλ aagidi mui oodami saidλ istutuidi iscλλgacλrλ vuvaquiagi dai Diuusi λco vuvaitu λgai dai λgai apiacλλga vaavoitudai —iñtλtλdai Diuusi tλaañicarudλ.

¹⁵ Taidλ λDiuusi tλaañicarudλ povaiñtλtλdai λpλ:

—Aḡaḡar suusudagi ismaacada taa aapi siaaco dan daja looqui tataacaligami ḡai arapan ducami mui naana maasi oodami naana maasi ñioocadami, aipaco ḡaḡar quiiquiarā oidacami dai vaaasi oidigi daama oidacami. ¹⁶ Daida abaiivustaama aagada acasi ismaacada taa casi ḡaaagidi aan isarapan ducami baiivustaama raraí. Daida araraí caadada ḡai looqui tataacaligami daida cocooda ḡai ḡai dai vuimu vaaasi looqui vustuidada daida looqui muaamu ḡai dai maadamu. ¹⁷ Dai vaaasi araraí taagida ḡai ḡansaallicamiga. Acasi poduucai ipilidi Diuusi cascada, vai poduucai araduñiagi istumaasi Diuusi caaḡai isiaraduñia ḡai. ¹⁸ Looqui ismaacada taa aapi arapan ducami ḡaa quii siaaco daja ḡai ismaacada vaamioma gataaana siavaasi atataaanaidami oidigi daama oidacami —iñtada dai Diuusi taaañicaruda.

18

¹ Antai gooquiara taa aana amai Diuusi taaañicaruda vai tavañimi tavaagiaiñdara. Dai saallicada viaa guvucadagai. Dai caa maasi oidigi daama cavami dadadacaitai ḡai. ² Dai cavami iña dai pocaiti:

—Caugiti ḡai ḡaa quii Babilonia siami oidacamu adiaavora taaañicaruda daida anunui coocosatamu ami. ³ Ababiloniarā oidacami ḡai dai vupuiirumagi mui oodami aa ḡaḡar quiiquiarā oidacami sai ḡai soimaasi ivuaadana arapan duucai ababiloniarā oidacami. Poduucai isduucai amo iitaracami oidi amai istumaasi navamudaga. Daida araraí vaaasi oidigi daama oidacami googosi ḡanducami arapan duucai ababiloniarā oidacami. Daida ababiloniarā oidacami sapadaiña naana maasi istumaasi namaacami dai poduucai mui gaagardami vaaasi oidigi daama oidacami riricutu. Cascada ugitimu Babilonia —caiti adiuusi taaañicaruda.

⁴ Amaasi cai aana amai ñiooqui tavaagiaiñdara vai pocaiti:

—Imadavurai aapima ḡiñmaamara Babiloniaiñdara dai maisoimaasi ivuaada poduucai isduucai soimaasi ivueeyi ababiloniarā oidacami dai poduucai maisoimaasi taatamu aapima arapan duucai ḡai. ⁵ ḡai saallicada mui naana maasi istumaasi soimaascami ivueeyi dai Diuusi naidi vaaasi gomaasi dai soimaasi taatatulda ḡai Diuusi ḡai. ⁶ Soimaasiavar taatatulda aapima ḡai arpa caasi vaamioma siaa soimaasi taatatuli ḡai aa. ⁷ Poduucai isduucai ḡai mosivuaadana mosacaasi istumaasi aḡi ḡai ipali dai tomasiaacoga ḡaaagidi sai saallicada riricuga poduucai arpa soimaasiavar taatatulda. ḡai mospalidi: “Aatama mostataaanaidami ḡanducami, maitarvialaga tomali amo istumaasi. Tomali amo imidagai maisoigaraliadamu aatama”, asalidi ḡai. ⁸ Cascada alia amo tasaicada soimaasi taata ḡai ḡai. Daivuñi ḡai cocodagai dai biugigai dai coiya ḡai muidutai, dai ma ḡai ḡaa quii. Diuusi ḡai dai saallicada viaa guvucadagai dai ḡai ḡai soimaasi taatatulda ḡai ḡaa quiiyara oidacami.

⁹ Araraí oidigi daama oidacami ismaacada googosi ḡanducami dai soimaasi ivuaadana arapan duucai ababiloniarā oidacami soigaliadamu dai suaañidamu taagacai acubusi siascada maajidagi ḡaa quii. ¹⁰ ḡai maacasarā guucaca ḡai duduaadimucai taagacai isducatai Diuusi soimaasi taatatuli ababiloniarā oidacami, dai pocaitiadamu:

—¡Aiji! Soogigi aapima Babiloniarā oidacami. Aapima saallicada viaa guvucadagai dai Babilonia saallicada aramo ḡaa quii. Dai todian duucai Diuusi soimaasi gantaatatuli aapima —ascaitada ḡai araraí.

¹¹ Aḡaagardami vaaasi oidigi daama oidacami soigaliadamu arpa dai suaañidamu arpa taagacai ismai Babilonia camaitiipucatai siora saradagi istumaasi cucupaticana ḡai. ¹² ḡai vaaapaiña ooro, dai plaata, dai ooodai namaacami, dai yuucusi namaacami, seseda dai aa ama maasi yuucusi moraaduacami dai vardacami, dai naana maasi uusi chigian uvadami, dai naana maasi istumaasi elefante taatamudacada duñisicami, dai uusi namaacami, dai bronse, dai vapaiñomi, dai marmol. ¹³ Dai vaaapaiña arpa

canela, dai aa naana maasi uuvadami cuaadagai vΛΛtarΛ dai aa naana maasi uuvadami coidadΛ vΛΛtarΛ dai aa naana maasi sigian uuvadami istumaasi gΛtΛidiña oodami, dai cubimadali, dai mirra, dai valienti, dai asaiti, dai tΛligi tui, dai tΛligi. Dai vuaapaiña ΛpΛ asñiñitu ΛΛmadu cameyu, dai cañiiru, dai caapayu, dai carros, dai vuaapaiña Λgai oodami dai gaagaraiña. ¹⁴ DaidΛ Λgaagardami pocaitiadamu:

—Camaitipu vΛΛsi naana maasi istumaasi namΛacami ismaacΛdΛcΛdΛ baigΛΛlidiña ΛBabiloniΛrΛ oidacami, caugidagai vΛΛsi gomaasi ismaacΛdΛ viaacatadai Λgai dai camaioidaca agai tomali Λmo imidagai —caitiadamu Λgaagardami.

¹⁵ Dai Λgai vaa gaagardami ismaacΛdΛ riricutu gaagalditai naana maasi istumaasi ΛBabiloniΛrΛ oidacami mΛΛcascdΛrΛ daraacamu duduaadimucaci tΛΛgacai isducatai Diuusi soimaasi taatatuli ΛBabiloniΛrΛ oidacami soigΛΛliadamu Λgai dai suaañidamu ¹⁶ dai pocaitiadamu:

—¡Aiji! Soogigi aapimΛ BabiloniΛrΛ oidacami. SΛΛlicΛdΛ Babilonia ΛrΛmo gΛΛ quicicatadai. Dai aapimΛ gΛnaadaca yuucusi cΛcΛΛgaducami moraaduacami dai vΛpΛgicami dai gΛnaadacatadai aapimΛ ooro nanaacagi dai ooro baabaivucui dai ojoodagadΛ aliΛsi ΛrnamΛacami. ¹⁷ DΛmos todian duucaci ugidagai moSΛΛ naana maasi istumaasi sΛΛlicΛdΛ namΛacami —caitadamu Λgai.

Dai vΛΛscatai ismaacΛdΛ gaaata vuaadana ΛvaarcuΛrΛ dai tΛtΛaanΛdamigadΛ dai aa oodami ismaacΛdΛ ami iimΛiña mΛΛcascdΛrΛ guucaca agai ¹⁸ tΛΛgacai iscamΛajimi ΛgΛΛ quii Babilonia cavami ijiiña agai dai pocaitiada agai:

—Maitipu Λmai gΛΛ quii siaaco vaamioma gatΛaanΛi oodami —caitiada agai.

¹⁹ Dai gΛnmoomo daama daituada agai Λgai dΛvΛΛrai suaañitai dai soigΛΛliditai dai iññacaitai dai pocaitiada agai:

—¡Aiji! Soogigi aapimΛ BabiloniΛrΛ oidacami. GΛntumiñsigacΛdΛ riricutu vΛΛsi govΛarcu sociacami. Dai todian duucaci caugidagai gΛnvustuidaga —caitiada agai Λoodami.

²⁰ DΛmos aapimΛ ismaacΛdΛ tΛvaagiΛrΛ oidaga aliΛsi gΛaagaci mΛsbaigΛΛliadagi. Dai aapimΛ ΛpΛ Suusi Cristo ojootosadΛ, dai aapimΛ Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ, dai aapimΛ Diuusi maamaradΛ aliΛsi gΛaagaci mΛsbaigΛΛliadagi ΛpΛ. Soimaasi taatuldacaci Diuusi ΛBabiloniΛrΛ oidacami idui Diuusi istumaasi ΛrsΛΛlicami aapimΛ gΛnvΛΛtarΛ, cascΛdΛ aliΛsi gΛaagaci mΛsbaigΛΛliadagi.

²¹ Amaasi Λmo Diuusi tΛaañicarudΛ sΛΛlicΛdΛ guvucami vañigi Λmo gΛΛ odai daidΛ ΛgΛΛ suudarΛ daitu dai pocaiti:

—Poduucaci ΛpΛ ugitimu ΛgΛΛ quii Babilonia dai tomali Λmo imidagai camainΛijadamu oodami. ²² Tomali Λmo imidagai maitiivadamu arpa tomali flauta tomali trompeta Babilonia cacaayΛrΛ. Tomali maitiipucami tomali Λmo aata vuaadami. Tomali maitiipucami sioorΛ gatuaadagi mataimadai. ²³ Camaitiipucami tomali Λmo cuudagi dai camaitiipucami vagimi ismaacΛdΛ ivuaadana Λoodami cuucuntaitai. ΛΛquioma Λgaagardami BabiloniΛrΛ oidacami vaamioma riricuacana siaa gaagardami oidigi daama oidacami dai vaamioma viaacana guvucadagai dΛmos vupuiirumadaiña oodami aa gΛgΛr quiiquiΛrΛ oidigi daama oidacami taapΛiditai.

²⁴ ΛBabiloniΛrΛ oidacami coodaiña Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ dai Diuusi maamaradΛ. DaidΛ ΛBabiloniΛrΛ oidacami tΛaanΛdamigadΛ gatΛaanΛiña coodaragai Λvaavoitudadami vΛΛsi oidigi daama oidacami.

19

¹ Antai gooquiΛrΛ cai aanΛ iscavami ñioocai mui oodami tΛvaagiΛrΛ dai pocaiti:

AliΛsi gΛaagaci iscΛΛga ñioocadagi Diuusi vui.

Λgai cΛΛgacΛrΛ gΛrvuvaidi.

Λgai sΛΛlicΛdΛ viaa sΛΛlicami.

Λgai sΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai.

² Agai vΛASCARΛ ivueeyi istumaasi ARSΛlicami.
 Dai vΛASCARΛ aagai mosACAasi istumaasi ARvaavoi.
 Agai soimaasi taatatuli Λooqui tataacaligami.
 IsmaacADΛ soimaasi iduiñtuli mui oodami oidigi daama oidacami.
 Diuusi soimaasi taatatuli Λooqui coodaitai Agai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ.
 Caiti Λñiooqui.

³ Amaasi APamu ñiñioo Agai dai pocaiti:

—Aliasi gΛaagai iscΛΛga ñioocadagi Diuusi vui. Tomastuigaco cuubusada agai ΛBabilonia mΛΛcai —caiti Λñiooqui.

⁴ TaidΛ Λmo coobai dan maacova CACΛΛliodami Λmadu Λmaacova Diuusi tΛtΛaañicarudΛ cuiqui Diuusi vuidARΛ dai siaa duutuli Diuusi ismaacADΛ AgΛΛ daicarui daama daja, dai pocaiti:

—SΛlicADΛ ARvaavoi istumaasi aagai Λñiooqui. Aliasi gΛaagai iscΛΛga ñioocadagi Diuusi vui —caiti Agai.

⁵ Amaasi movasdarΛ siaaco daja Diuusi ñioo Λmo ñiooqui dai pocaiti:

Aliasi gΛaagai iscΛΛga ñioocadagi Diuusi vui vΛASCatai aapimΛ ismaacADΛ siaa duutudai Diuusi.

IsmaacADΛ ivueeyi Diuusi aa duiñdadΛ.

Tomasi ARaali siAPΛ gAGARducami.

⁶ Dai cai aanΛ ΛpΛ Λmo ñiooqui vai APan caiti siΛscadΛ ñioocadagi mui oodami dai APan caiti mui ajaaqui dai APan caiti siΛscadΛ cavami copondagi dai pocaiti:

Aliasi gΛaagai iscΛΛga ñioocadagi Diuusi vui.

Diuusi gARBaitΛCΛaacamiga sΛlicADΛ viaa guvucadagai.

Dai Agai tomasiaacoga gatΛaanΛi cascADΛ aliasi gΛaagai iscΛΛga ñioocadagi Agai vui.

⁷ Dai aliasi gΛaagai isbaigARΛliadagi aatΛmΛ DiuusicADΛ cΛΛga ñioocaitai Diuusi vui.

Caaayi istuigaco dadia Agai Λvaavoitudadami tami tΛvaagiARΛ.

Dai tomastuigaco Λmadu daraajamu Agai ismaacADΛ ACañiiru aagaiña oodami.

Agai cabaiganduuduna.

⁸ Agai gΛnaadaca yuucusi CACΛΛgaducami cΛΛ vuaañicami dai dadadacADami.

Caiti Λñiooqui.

Λyuucusi CACΛΛgaducami ARAPan ducami isduucai oidacana Diuusi maamaradΛ.

⁹ Amaasi ADiuusi tΛaañicarudΛ povaiñtΛtdai:

—Poduucai ooja aapi: “SΛlicADΛ baiganΛliadamu AVapaidarsicami siΛscadΛ APΛduñiagi vagimi tΛvaagiARΛ aΛcai Λvaavoitudadami” —iñtΛtdai ADiuusi tΛaañicarudΛ.

Dai Agai povaiñtΛtdai APΛ.

—Istumaasi gΛaagidi aanΛ ARDiuusi ñiooquidΛ cascADΛ sΛlicADΛ ARvaavoi.

¹⁰ Antai aanΛ giñtootonacADΛ cΛquiiva ADiuusi tΛaañicarudΛ vuidARΛ dai siaa duutudaiña agaitadai aanΛ. DΛmos Agai povaiñtΛtdai:

—Maiti pomaasi iñvuiidiada aapi. AanΛ gia mosARDiuusi piooñigadΛ APan duucai aapi Λmadu gΛaaduñi ismaacADΛ apiacΛΛga gaaagidi Suusi ñiooquidΛ. Siaa iduutuda aapi Diuusi.

SiORΛ gaaagidi Suusi ñiooquidΛ Agai vaa ARDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ —iñtΛtdai ADiuusi tΛaañicarudΛ.

¹¹ Amaasi tΛΛ aanΛ isgACuupiojo ATΛvaagi. Tai gΛmaasitu Λmo cavaayu tojacami. Dai Agai ismaacADΛ dan daitugai tomali Λmo imidagai maivuidARΛ caatACana Diuusi dai vΛASCARΛ aagaiña Agai mosACAasi istumaasi ARvaavoi. Dai mosACAasi istumaasi ARSΛlicami ivueeyi Agai, dai cocoda Agai mosACAasi Λsoimaasi ivuaadami. ¹² Dai vuupuidΛ Agai APan duucai dadadacΛi tai. Dai gΛmoo daama mui tuutustugai coronai. Dai covadarΛ oojisi tΛtaradΛ Agai dΛmos mosΛAgι Agai maatΛ iscaiti Λoojai. ¹³ GΛaadaca

yuucusi aramadicami. Dai agai aDiuusi ñiooquida tlagidu. ¹⁴ Dai oidi agai vlassi asandaaru tavaagiarla oidacami. Dai ganaadaca asandaaru yuucusi cacalagaducami tootoacami dai cal vuaañicami. Dai dan daraitugai agai caapayu tootoacami. ¹⁵ Dai agai ismaacada Diuusi ñiooquida tlagidu tñiañidara vuusai amo mastai muucacami vai agaicada cocoda agai agai aoodami oidigi daama oidacami. Dai calga tlaanada agai agai aoodami oidigi daama oidacami gaguvucadagacada. Dai cavami soimaasi taatatulda agai agai aoodami sai poduucai maatana aoodami issallicada baamucu Diuusi agai vui. Diuusi agai dai sallicada viaa guvucadagai. ¹⁶ Dai agai ismaacada Diuusi ñiooquida tlagidu cajiara dai yuucusida daama oojisi amo ñiooqui vai pocaiti aoojai: “Raigada vlassi raraí dai tlaanadamigada vlassi talaanadami”, caiti aoojai.

¹⁷ Amaasi taa aana arpa amoco Diuusi tlaañicaruda ismaacada tasapai calca dai cavami iña dai potatadai agai vlassi ajuurugi ismaacada avallapai nallayi:

—Dimivurai, vascataiavar ganampaida Diuusi iduñia agai amo vagimi, ¹⁸ dai ganbibiida agai rará baabieda, dai sandaaru talaanadamigada baabieda, dai calalli maiduduaadicudami baabieda, dai caapayu baabieda, dai agai ismaacada dan daraitugai acaapayu baabieda, dai vlassi oodami baabieda tomasi artalaanadami tomasi arpipioñi tomasi araali tomasi argarducami —tatadai aDiuusi tlaañicaruda ajuurugi.

¹⁹ Amaasi taa aana acasi ismaacada agaa suudagiaiñidara vuusai dai taa aana arpa araraigada oidigi daama oidacami isampaidaca agai gansandaaruga dai cocoda agai agai ismaacada dan daitugai acavaayu tojacada amadu sandaarugada agai. ²⁰ Daida asandaarugada calli ismaacada dan daitugai acavaayu bai acasi amadu agai ismaacada pocaiti saida arDiuusi ñiooquituldiadamigada dai maitarvaavoi agai vaa ismaacada idui naana maasi istumaasi gagarducami acasi vuitapi dai gomaasicada vupuiirumagi agai aoodami ismaacada gandagitu mastalpagi acasi talaragadacada dai ismaacada siaa duutudai amono ismaacada apa maasi acasi dai maamaisa. Amaasi matai duduaacami taiyara suuli acasi amadu agai ismaacada pocaiti saida arDiuusi ñiooquituldiadamigada dai maitarvaavoi. Atai masiaaco suuli agai vaa nagaa asufre. ²¹ Daida calli ismaacada acavaayu tojacada dan daitugai coi asandaarugada acasi amastaicada ismaacada tñiañidara vuusai tai vlassi ajuurugi cal tataascovai baabiedacada agai.

20

¹ Antai gooquilara taa aana istavaagiaiñidara tvañimi amo Diuusi tlaañicaruda dai bacati agai yavigada agaa dagai tuucavacada dai ganoovilara bacati amo cadena gaducami. ² Daida aDiuusi tlaañicaruda bai acasi vagicada. Agai vaa aramo cooyi ismaacada aiqui abiaadara oidi daama aimaraiña dai Diaavora tlagidu dai Satanasi vlassi. Daida aDiuusi tlaañicaruda vuu acasi vagicada sai amaasi vuulicana amo mil uumigi. ³ Daida agaa dagai tuucavacara daitu dai cal cuu sai camaivupuiirumadaiña agai oodami oidigi daama oidacami asta silascada aayi amamo mil uumigi. Amaasi acai acaqui uumigi masiuupanamu chilliqui tasai.

⁴ Amaasi taa aana gagar daraicarui vai daama daraaja agai masmaacada darai saida ardudunucamicana. Dai taa aana arpa iibada agai masmaacada guicuta moomoda gaaagiditai agai Suusi mamaatatuldiaragada dai vaavoitudaitai agai Diuusi ñiooquida. Agai maisiaa duutuli acasi vagicada tomali moonogada. Dai agai maitandagitu mastalpagi acasi talaragadacada cocovadara siara noonovilara. Dai taa aana isduduaaca agai dai gatajai Cristo amadu amo mil uumigi. ⁵ Agai arpagadada ismaacada duduaaca. Dai agaa coidada gia maiduduaaca asta acai amamo mil uumigi. ⁶ Sallicada baiganalidi agai ismaacada araga duduaaca Diuusi covai vuvaitu agai. Agai arpapaalicamu tavaagiarla Diuusi vuitapi dai gataanadamu Cristo amadu amo mil uumigi. Dai agai gia maiimia agai aDiaavora amadu.

ismaacada viaacana agai ibadagai utudui dai maitaanai aan tomali amo sintavu. ⁷ Gomaasi iduñimu aan agai vatar siora maisoimaasi ivuaadagi siascada Diaavora soimaasi iduiñtulda liadagi. Dai aan arDiuusigadacamu agai dai agai argiñmaamaracamu. ⁸ Damos siora duduaadicudagi, dai siora maivaavoitudadagi Diuusi, dai siora dadadagi aa oodami, daida siora argacoodacami, dai siora googosi ganducami, daida siora arcadaracami, daida siora siaa duutudai amoomono, dai vasi yaatavogami, iimia agai ataiyamu ismaacada vanag asufre. Gomaasi arpan ducami ispanamu coiyagi.

⁹ Amaasi aayi maadutai acucaracamiñdar Diuusi taañicaruda ismaacada viacatadai acucaracami ajaasocoli. Ajaasocoli raana daacatadai amo istumaasi ismaacada soimaasi taata agai oodami. Daida Diuusi taañicaruda povaiñtadai:

—Dimi gatagidamu aan siaaco oidaca agai agai ismaacada tomastuigaco oidaca agai amadu masmaacada Cañiru aagaiña.

¹⁰ Dai Diuusi Ibada apiagiñtagidimi naana maasi istumaasi cascada Diuusi taañicaruda giñvaidacai amo gaa giidiamu. Agiidi alia tucavaga. Dai abiaadara giñtagi gaa quii Jerusaleena tagiducada ismaacada tvañimi tvaagiaiñdar ismaacada Diuusi vuidara caacatadai ismaacada Diuusi covai vusaitu. ¹¹ Gaa quii cavami dadadacai modaacatai Diuusi. Arpan asi dadadacai amo odai namacami ismaacada jasper tagidu. Caa maasi raana agai vidrio maasi cascada. ¹² Vasi socoli curartudi gaa quii. Dai tucavaga acurarai dai baivustaama dan gooca cucuuparaga. Vai amo Diuusi taañicaruda guuca vasi cucuuparagara. Dai cucuuparagara oojisi Jacovo maamarada taragada. ¹³ Dai siaali apacoga guuca vaica cucuuparagai dai norte amacoga guuca arpa vaica cucuuparagai dai sur amacoga guuca arpa vaica cucuuparagai dai uruñi utamacoga guuca arpa vaica cucuuparagai. ¹⁴ Dai acurarai uta daraaca baivustaama dan gooca ooodai. Daida ooodara oojisi taragada agai masmaacada Cañiru aagaiña.

¹⁵ Daida Diuusi taañicaruda ismaacada giñaatagidi bcati amo ooro apavidacarui amo metro asi tavaducami dai gaicada apavida agai gaa quii amadu cucuuparagada amadu curarada. ¹⁶ Gaa quii maacuadu siisoda dai aipadara mosamaduga muiduru. Amaasi Diuusi taañicaruda apavi gaa quii gaa pavidacarucada. Agai ajaga goo mil dan arpa goo sienta kilómetros. Dai agai amaduga muiduru aipadara dai tai acoga arpa. ¹⁷ Amaasi Diuusi taañicaruda apavi acurarai siuiduru gajiaacoga vai ajaga vaic coobai dan maacova metros. Apavidacarui ismaacada gaa pavididi Diuusi taañicaruda aroodami apavidacaruda.

¹⁸ Acurarai jaspecada duñisi. Daida gaa quii goa oocada duñisi. Dai salicada dadadacai arpan duucan vidrio. ¹⁹ Daida abivustaama dan gooca ooodai ismaacada uta daraaja acurarai daama arastudicatadai naana maasi ooodai namacami. Amoco viacatadai jasper. Dai amai viacatadai sifiro. Dai amai viacatadai ágata. Dai amai viacatadai esmeralda. ²⁰ Dai amai viacatadai ónise. Dai amai viacatadai cornalina. Dai amai viacatadai crisólito. Dai amai viacatadai berilo. Dai amai viacatadai topacio. Dai amai viacatadai crisoprasa. Dai amai viacatadai jasinto. Dai amai viacatadai amatista. ²¹ Abivustaama dan gooca cucuuparagai perladada duñisicatadai. Daida caayi gaducadioma goa oocada duñisi dai arpan duucan dadadacai vidrio.

²² Dai ami gaa quiiyara maitaa aan tomali amo quiuupai. Diuusi arbaitaacamiga agai dai salicada viaa guvucadagai. Dai agai amadu masmaacada Cañiru aagaiña arpan ducami quiuupai cascada maitipu quiuupai. ²³ Gaa quiiyara maitaagai tasai cuudagida tomali masaadai Diuusi amadu agai masmaacada Cañiru aagaiña cavami dadadacai cascada. ²⁴ Dai naana maasi oodami saagidiañdar ismaacada cacagara vuvaja ajioopada agai gaa quii cuudagidacada. Daida araraigada oodami

cΛquivacai oidigi abiaadΛΓΛ oidaga dai tomastuigaco oidaca iñagai —iñtatΛdai Suusi Cristo.

¹⁴ SΛΛlicΛdΛ baigΛnΛlidi Λgai ismaacΛdΛ Diuusi oigΛldi soimaascamigadΛ vai poduucai viaacana Λgai oigaragai iscuucumiagi Λuusi ibiadΛ ismaacΛdΛcΛdΛ viaacana oodami iibΛdagai utudui dai poduucai viaaca Λgai oigaragai masvaapaquiagi ΛgΛΛ quiiyΛΓΛ.

¹⁵ DΛmos ΛgΛΛ quii quidiga madΛΓΛ viimu Λgai ismaacΛdΛ maivaavoitudai Suusi Cristo, ΛcΛcΛΛdaracami, daidΛ sioorΛ googosi gΛnducami, daidΛ gacoodacami, dai sioorΛ siaa duutuadagi moomono, daidΛ Λyaatavogami.

¹⁶ —AanΛ Suusi caotoi giñtΛaañicarΛ sai aagidana vΛΛsi gomaasi Λvaavoitudadami muiyapΛΓΛ oidacami. AanΛ ΛrcajiudadΛ Λraí DavicarΛ. AanΛ ΛΓΛpan ducami ΛgΛΛ siaavugai ismaacΛdΛ Λquiaamoco vusacΛi —iñtatΛdai Suusi Cristo.

¹⁷ Dai Diuusi IbΛadΛ ΛΛmadu Λoodami ismaacΛdΛ tomastuigaco oidaca agai Λgai ΛΛmadu masmaacΛdΛ Cañiiru aagaiña potΛtΛdai Λgai ΛSuusi Cristo.

—Dimi —tatΛdai.

Dai sioorΛ caΛcagi idi ñiooqui aliΛsi gΛaagai ispotΛtΛadagi ΛSuusi Cristo sai diviana.

Dai sioorΛ sΛΛlicΛdΛ ipΛliadagi isDiuusi maaquiagi ibΛdagai utudui Λgai viaa isvaavoitudagi Diuusi ñiooquidΛ vai Diuusi gΛnmaaquiagi suudagi ismaacΛdΛcΛdΛ viaacana ibΛdagai utudui dai maitataanΛi tomali Λmo istumaasi.

¹⁸ Dai aagidi aanΛ vΛΛscatai ismaacΛdΛ caΛcagi Diuusi ñiooquidΛ ismaacΛdΛ oojisi idi liivruΛΓΛ sai maiΛma duucai oojaiña. SioorΛ vaamioma oojagi Diuusi gia soimaasi taatatuldia agai Λgai poduucai isduucai taatatuli Λgai Λsoimaasi ivuaadami ismaacΛdΛ gΛaagai idi liivruΛΓΛ. ¹⁹ Dai sioorΛ maigovai daraasagi aa ñiooqui idi liivruaiñdΛΓΛ Diuusi maigovai daasamu tΛtΛaragadΛ Λgai ΛliivruaiñdΛΓΛ siaaco oojisi tΛtΛaragadΛ Λgai ismaacΛdΛ tomastuigaco oidaca agai Diuusi ΛΛmadu. Dai maiviaacamu oigaragai isoidacagi ΛgΛΛ quiiyΛΓΛ ismaacΛdΛ Diuusi Λcovai vusaitu.

²⁰ AanΛ ΛrSuusi Cristo dai pocaiti ansai sΛΛlicΛdΛ otoma divia iñagai aanΛ.

Dai aatΛmΛ vaavoitudadami ipΛlidi sai otoma diviana gΛrtΛaanΛdamiga Suusi.

²¹ AanΛ ipΛlidi sai Suusi Cristo gΛrtΛaanΛdamiga cΛΛgacΛrΛ gΛnnΛidiña vΛΛscatai aapimΛ.

MosΛcaasi.